

16-a-1-5

E.	UNIVADA
Serie	A
Exp.	17
Troca	
Out.	7

0
1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
37
38
39
40
41
42

de sacro de sacris de sacris de sacris

BARTOLI

COMMENTARIA
IN PRIMAM DIGESTI NOVI

partem doctis. viri Do. Petri Pauli Pa-
risij Cardinalis admodum reueren-
di non paucis additionibus
nuper illustrata, ac-
curateque ca-
stigata.

IVGDVNI,
M. D. LII.

Acquirendo verum dominio.	84	Ne quid in flumine publico,	164
Acquirenda possessio.	86	Ne quid in loco sacro fiat:	160
Actionibus & obligationibus.	191	Ne quid in loco publico.	160
Aqua quotidiana & estiuâ.	173	Ne vis fiat ei.	158
Aqua pluuia arcenda.	50	Operis noui nunciacione,	2
Arboribus cadendis.	178	Precario.	178
Bonus auctoritate iudicis possidendis.	148	Prinilegijs creditorum,	151
Cessione banorum.	145	Pro emptore.	121
Confessio.	142	Pro donato.	123
Curatore bonis dando.	153	Pro deuelcto.	124
Cloacis.	174	Pro dote.	124
Damno infecto.	28	Pro herede.	123
Diuersis & temporalibus præscriptionibus.	187	Pro soluto.	121
Doli mali & metus exceptione.	189	Pro suo.	125
Donationibus.	65	Publicani & uectigalibus.	55
Donationibus causa mortis.	77	Quarum rerum actio non datur.	190
Exceptionibus seu præscriptionibus & præiudicijs.	180	Quæ in fra. cre. facta sunt vt resti.	154
Exceptione rei iudicatæ.	184	Quibus ad libertatem proclamare non licet.	84
Fideicommissarijs libertatibus.	82	Quibus ex ausis in possessionem eatur.	145
Fonte.	174	Quod vi ac clam.	175
Fluminibus.	161	Quorum bonorum.	157
Glande legenda.	179	Quorum leatorum.	157
Interdictis.	157	Qui & à quibus manumif. liberi non fiant.	84
Iure aureorum annulorum.	84	Re iudicata & effectu senten. & de interlo. om. iudi.	125
Itinere actusq; priuato.	171	Remissionis.	178
Liberali causa.	84	Riuus.	174
Litigiosis.	191	Saluianinterdicto.	180
Libero homine exhibendo.	179	Separationis.	153
Libris exhibendis.	179	Statuliberis.	84
Loco publico fruendo.	161	Superficiebr.	171
Locus & itineribus publicis.	160	Tabulis chibendis.	158
Manumissionibus.	81	Via publica & itinere publico fruendo.	161
Manumif. vendita.	81	Vi & vi anata.	164
Manumif. quæ seruis ad vniuer. perti. impo.	82	Vfuscapionis & vsurpationibus.	55
Manumif. testamta.	82	Vti posside.	170
Migrando.	179	Vt in flume publico nauigare liceat.	164
Ne de statu defunctorum.	84	Vtrobi.	170

a Rubrica diuiditur. Hanc diuisionem reprehendit Imol. in Rubr. ff. de verb. obliga. in ver. est descendendum.

b Casus genitiuus. Adde, aliquando denotat possessionem iure domicilij, vt videtur notari, maxime per glo. in c. accedens. et in ver. lit. no. contest. quandoque ratione iuris. vide glo. de postu. præla. c. j. in glo. quæ incip. bonæ. vide glo. de præben. c. pro illorum. secundum do. Anto. in d. c. accedens. & de genituo, vide Bald. in l. iij. in princ. s. de neg. ge. & vide j. prox.

c P O M A T E S. Et istud. Vide Angel. in j. dol. ibi, quæ ponitur de genituo. de quo vide hic aliquid per Ange. consil. xij. ver. resp. leo ad propositum. & in consil. xxxv. in iij. col. volu. iij. & do. Prepo. in c. clemētis. dist. xvi. vide etiā Bald. in c. peruenit. j. de iureiuran. & G. mi. in c. j. s. fi. ad 7. fi. de vsucap. in vj.

d Ad questionem notarij. vide Bar. & Bald. in proc. c. & que ibi scripsi post Bart. & p. Imo. hic. & Bald. in rub. de iusti. & iur. & d. Ant. in c. inter dilectos. de fide instr. & in. præ. Decre. vbi tenet cū Bar. hic. & idē Ro. hic. adde q. ea q. dixi in. præ. c. vbi se remittit, discrepat ab his quæ hic in leg. tenet, & meli. quia ibi tenet quod cōficiens instrumentū inter Iudæos debeat inuocare nomen dñi: hic vero cōcludit, cū inuocatio diuini nominis nō sit de substantia instrumenti, quia nō est de enumeratis p. glo. in l. general. de tabu. l. x. q. notarius omit tēdo tā inter Iudæos, quā Christianos, nō est inculpatus, & q. inuocatio diuini nominis non sit de substantia, tenet Pau. de cast. in proc. c. vbi dicit Pistorij ita seruari. & idē tenet Io. And. in addi. ad Spe. de instr. ed. j. j. ver. si. ante omnia. Spec. ibi, in arduis, dicit semp esse apponēdū. Lat. vide que posui i. proemio Codicis.

e Opp. videtur q. genitiuus habeat denotare dominū. Adde Bal. in l. j. circa j. col. c. si a non cōpet. iudi. & vide quæ dixi. s. prox. Itē adde q. genitiuus in dubio videt referri ad directū dominū tātū, nō ad vtile. l. si domus. s. fi. s. de leg. j. facit l. j. s. fi. si ager veēt. Itē vide Ang. i. lex cornelia. s. domum. de iniur.

f Statuto. Sed quid si statutū dicat, nō liceat accipere rē alienā. vide text. in l. j. s. j. de sen. cotru. tex. et ibi Bar. i. l. si fur. de vsu. & i. materia ista adde Bar. in j. constit. c. & Bal. i. d. l. j. s. locū.

DOmni vt scitis, hic nō est caput totius cōpilationis: et id quæ in præcipis aliorū librorū dicitur, nō refertur hinc: quod sit subiectū, seu materia, quæ sit cā efficiens, &c. licet Dyn. hic tetigerit. Guliel. de Cug. plenius s. de iusti. & iure. & Azo in prin. Sum. super C. Nunc legam rubricam in princij. tit. j. Rubrica diuiditur in quinque partes. Primò ponitur inuocatio diuini nominis. Secundò ponit denotatio imperialis culminis, tanq. causæ efficiētis. Tertio ponit quēdā causa materialis. Quarto ponit quēdā causa formalis. Quintò ponitur ad præsentē titulū Rubrica specialis, de noui operis nunciacione. Secunda ibi: do. Iustiniani. Tertia ibi: iuris enucleati. Quarta ibi: Digestorum. Quinta ibi: de operis noui nunciacione. Et in ista rubrica ponā casum, prout cōsuevit poni in gl. Quæ sitū fuit i. a compilatoribus, qm̄ in omni opis principio, cōsuevit inuocatio fieri secundū sectarū diuersitatem. Quæro, quem vos inuocabitis in isto principio. Respon. compilatores: Nos sumus Christiani, & etiam Imperator Iustinianus: ideo inuocabimus nomen domini nostri Iesu Christi: dicendo, In nomine domini, &c. Secundò quæro, cum omnis liber denominetur à suo auctore, tanq. à causa efficiēte, sicut dicim⁹ liber Homerij, liber Aristotelis, vt l. libro rum. s. j. de lega. iij. Iste liber à quo denominabitur? Respondetur q. vocabitur liber Iustiniani, tanquā à causa efficiēte: ideo dicit, domini Iustiniani &c. Tertio quærit, q. erit materia huius libri? Rnd. q.

De operis noui nunciacione. Rubrica.

Inuocatio in omni principio, consuevit fieri secundum sectarum diuersitatem.

Genitiuus significat quādoq; causam efficientē, quādoq; materialem, & quādoq; dominū, & nu. s. & ibi quod sumitur prout magis conuenit materie.

Iuriconsulti fuerunt ante Christum.

Notarius cōficiens instrumentū inter Iudæum & Christianum, vel inter Iudæos, inuocando nomen Iesu Christi, instrumentum ualet.

Statutū, quod quicumque receperit in rem alterius, qualiter intelligatur.

Verba in statuto intelliguntur propter communē usum loquendi improprie, & large.

Communis usus loquendi est quod genitiuus denotet possessionem, & nudam detentionem.

Statutū quādo quis uult producere, non tenetur producere totum uolumen: sed potest particulare statutū producere: non tamen particulam statuti specialis.

Editio quæ fit iudici, debet fieri de tota scriptura: parti uero editur particula quæ facit ad causam: & etiam iudici, quando particulam tantum exhibere potest.

Particula statuti edita si nō opponat à parte q. probet. Additio facta statuto, debet edi cum statuto.

Digestum nouum quare sic appellatur.

quæ. legit ipse i. pri. tit. & Bal. i. l. j. i. pri. s. de ori. iur. & i. l. j. i. pri. nau. cau. sta. A. D. D. E. Bal. in addi. ad Spe. in tit. de iura. calum.

g P O M A T E S. Vel possessionē. Vide do. Præpo. in c. quo iure in vlt. col. dist. viij. & Fede. cōs. c. lxxix. & Paul. lxxxij. vol. ij. & Cepol. col. viij. vol. j. & Ro. clxxx. in fi. & Card. xxx. col. iij. & Alex. xlv. col. iij. vol. j. & Panor. in c. p. illorū. in j. not. de præben. & in c. ga super. in iij. notabili. de iudic. & Panor. in c. quia v. in iij. not. de iudi. et Barba. in rub. de reb. ecclie. non alie. in lect. & Panor. in c. sanē qa. col. fi. de offi. dele. in c. j. de postul. præla. in viij. col. & præced. ad fin.

eius materia est iuris enucleati, &c. Quarto quærit, q. erit forma huius libri. Rnd. q. forma eius erit diuisio p. libros: ideo dicit Digestorū. seu Pandectarū. Ex ordine enim respicit, &c. Quintò quærit q. erit materia specialis primi tractatus. Respond. de ope. no. nunc. Nomē domini inuocandū.

Secundò not. q. casus genitiuus quādoq; significat causam efficientem, quādoq; materialem, quādoque formalem: vt hic patet. Oppo. cum ab alia secta quā Christiana nomen Christi inuocatur, videtur fieri in contemptum: vt C. de Iudæ. l. Iudæos. sed isti fuerunt Iuriconsulti qui fuerunt ante Christū: & sic pagani: ergo &c. nā in l. j. & ij. de ori. iur. dicit q. tpe Cæsaris fuerūt, & Christus fuit natus tēpore Octauiani. glo. in princ. ff. de iust. & iure. dicit q. istud fuit additum à compilatoribus. Et istud q. facit ad quæstio. notarij d. facientis instrumentum inter Iudæos, vel inter Iudæum & Christianum: & ponit, in nomine domini nostri Iesu Christi. Et quia à Iudæo non inuocatur, sed à compilatore, instrumentū sustinetur. Oppo. videtur q. genitiuus habet denotare dominum: vt l. seruum Titij. s. man. & l. si hæredis seruus. de leg. j. & l. si seruus cōmunis Mæuij, & castrensis peculij. & de sti. pu. ser. Fateor, q. genitiuus habet dictam significationem, & etiam alias significationes, quæ ponuntur in hac rubric. sed dū ponitur in l. debet sumi prout magis est apta materia, vbi ponitur: vt l. quoties in stipu. j. de verbo. obli. vbi gl. expresse ponit hoc exemplum, dum dicit, liber Aristotelis. & l. quoties idem sermo. de re. iur. & vt dicitur in l. liberorum. s. j. de leg. iij. Sed circa vnum posset dubitari. Reperitur in quodam statuto, q. quicumq; receperit rem alterius, puniatur in tantū: quid significet verbum, alterius: an dominū, vel possessionem? & videtur q. significet dominium, ita q. non possessionem: vt l. ij. post prin. de reli. & sump. fu. ecōtra rido videtur quod verificetur non solum in dominio, sed etiam in possessione, & detentione: vt si habeo rem accommodatam, vel depositam, vel quocunq; modo interest: potest dici alterius: vt l. j. in principio s. ait prætor. & s. seq. s. nau. cau. sta. & in l. ij. in principio. & s. in hac. j. v. ho. rap. Dic. q. de stricta, & propria significatione significat dominium tantū. d. l. ij. de reli. et sump. fu. Sed de quadam significatione magis larga & impropria comprehendit etiam possessionem & detentionem, vt in contrario. Vnde grammatici antiqui dicebant, quod genitiuus regitur quandoque ex natura possessionis.

In statutis uero q. licet debeamus accipere secundū propriam significationem, vt l. non aliter. de leg. iij. tamen propter communem usum loquēdi accipiam istud secundum modo: vt d. l. librorum. s. quod tñ. & quod ibi nō. facit eo. ti. l. seruos. Et q. talis sit cōis vsus loquēdi, optimē facit quod

Quod not. Adde q... no. 2. s. de orig. iur. l. ij. in prin. in gl. no. ar...

no. 2. s. de orig. iur. l. ij. in prin. in gl. no. ar... gu. & c. Op. & primo op. extra glo. ea que...

ptura, vt dixi. Quada est editio q fit par... ti: vt qn sibi dat copia eius tm capituli, qd...

re Barto. hic. P O M A T E S. An sufficiat. Pro... declaratioe huius di...

13 Causa quod exprimat in ipsa nunciatione peti debet in ipso actu nunciandi, uel etiam... post, trahendo nunciantem ad iudicium, & iurando de calumnia.

14 Non sufficit causam in genere exprimere in nunciatione: sed debet esse certa, alias... sperni potest.

15 Quando sufficiat quod dicatur nuncio, quia edificas contra seruitutem mihi debitam, uel in solo meo: ubi quod sufficit quando ex edificio causaretur preiudicium uenudicationi seruitutis, uel dominij.

16 Petitio expressiois cause in nunciatione, si est inepta, sperni potest.

17 Causa nunciationis quando sit probanda in prosecutione nunciationis.

18 In prosecutione nunciationis non potest produci alia causa expressa.

19 Causa expresse in nunciatione potest alia qualitas adijci, uel detrabi.

20 Cessionarius nunciens debitori ne soluat cedendi, non impedit debitorē soluere credito...

21 Remissio nunciationis est triplex: quia quada ab hote: quada a lege: quada a iudice.

22 Dictiones, eatenus, quatenus, sumitur uel causatiue, uel temporaliter, uel quatiuatiue.

23 Remissio nunciationis noui operis in quantum fiat.

24 Nunciare opus, & prohibere, differunt.

25 Triplex exceptio textus.

Hoc edicto permittitur. Diuiditur i... duas partes. Primo, ponit effectū nūciatiōis. Scdō, effectū remissio...

Hoc edicto permit... titur. & que fuerit rō... hur? edictū, uide text...

a Aduerte qd Par. ha hnt gl. sua corrupta, vt attestat d. l. f. hic col. vij. ad si. quare no adhaereas allegationibus corruptis, sed meti, & sensui. Alex. Ios. Ausilianus.

b Ipsa veritas, adde ad huius literae intellectionem in ver. haen, etia ad intellectum istius gl. Bar. in l. de pupillo §. qui nunciatur. circa si. j. e. Adde de istis verbis, eatenus, quatenus, vni verbu per Bal. cōf. ex. xxi. libr. j.

c Et iudex iudicabit cogita tñ, qd text. seu edictu pratoris in l. prator. §. deinde. j. eo. non loquitur de ista efficacia remissione: et sic haec sol. non videt procedere, per ea quae superius dicta sunt.

d Aliud est nunciare, aliud prohibere. vi de gl. in l. si procu. j. e. & Bar. in l. de pupillo §. meminisse. j. eod.

istud vult dicere gl. ibi: vel dic quinto, & c. vbi ibi: vel pot poni exēplū, & c. & sic illa duo dicta, sunt duae solutiones oppositio num, quae fiunt cōtra solū. Et secundum omnes ista verba ponuntur causati ue. ista est bona solu. in se: nō tamen quātum ad hunc tex. quia hic loquitur de remissione, quae fit secundū mensuram iuris quod partes habent: sed in remissione quae fit praestita satisfactione, nullo modo ius partis discutitur. ergo de ea hic nō loquimur. Soluitur ergo alio modo, videlicet qd ista verba legantur tēporaliter, scilicet eatenus, id est, vtiq; ad id tēpus: quatenus, i. v. s. qd qd, & c. prout dicit gl. ibi: vel dic secundū, & c. quae est clara. Ista sol. nō placet: quia tex. loquitur de remissione quae fit secundū mēsurā iuris: nō secundū mensurā tēporis. Soluitur ergo alio modo, scilicet qd ista verba ponantur quantitatiue, vt dicit glo. ibi: Vel dic tertio, & c. & ibi: vel pot poni exemplū, & c. quae vix idem dicunt. & in hoc differunt: quia ibi, vel ponit & c. fuit additio: & loquitur aliquantulū clarius. Ista sol. etiā nō placet: quia hic loquitur de remissione qd fit ex edicto posito in §. deinde. f. praestita satisfactio: sed hic nulla fit mētio de satisfactioe: ergo & c. Soluit ergo alio modo ibi fexto dicit, & c. qd verba ista similiter ponantur quātitatiue, & loquantur de remissione, quae fit ad ius dicit: praestita tñ satisfactioe, & haec est ipsa veritas, b qd cū causa iusta facta nunciatione, & edificans pot satisfactioe: & remittitur sibi nunciatio: tñ ista remissio nō habet oīno effectū: quia destruet si apparet malē edificatū. Ex natura ergo illius satisfactiois itur ad iudicē, & iudex iudicabit satisfactioe, aliās nunciationem remittendā eatenus, id est, intantū, quatenus, i. in quātū videat edificantē habere ius: vt l. stipulatio. §. habet aut. Sic ergo loquitur de remissione quae fit ex §. deinde. ex vigore satisfactio nis, qd ibi adducit. Possit etiā alio modo dici secundū lac. de are, & Old. vt ponat eatenus quatenus, id est, intantū qd. Et pones sic casum: dictū est qd per nunciationē in hibeat opus. quēro, vtrū ista prohibitio remittat. Rñ. qd remittit praestita satisfactioe in tantū qd is, qui nunciavit, nō habet amplius ius nunciandi ex dicta cā. & haec lec. probat j. e. l. cū procu. §. j. Ista nō placet, quia hic recitat mēs edictū, qd nō est secundū dictā casus positionē, licet in se sit vera. praecedēs ergo verior. Licet ergo praedicta loquatur. nō sint vera quātū ad hūc tex. sunt tñ vera in se. Et ideo vt scias inquātū sit fida remissio, distinguē: quia aut loquimur in remissione quae fit ab homine, & fit in tāti, inquātū est conuentū: vt j. de remissio. l. j. & ibi no. & qd vi aut clā. l. vim facit. §. tādū. aut de ea quae fit ad iure nunciatione existētē nulla: et fit in totū: vt j. e. l. de pupillo. in prin. & §. nunciatio. & §. si quis ris uos. & j. ca. l. si. aut de ea quae fit ad iure praestita satisfactioe: & tūc dic, aut ille q nunciavit, dicit, hodie cōstat, hodie agat: & nō fit remissio, nisi tñ factis tribus mēsi bus: vt l. si. c. de ed. priua. aliās est l. j. c. de ope. no. nū. & dicit j. eo. l. prator. §. si qs paratus. aut nil dicit: & tūc fit in totū, nō tñ effectualiter: vt l. prator. §. deinde. j. e. aut loquimur de ea q fit ad iudicē, & tūc semp fit in tantū, in quātū apparet eū, q nunciavit, ius nunciandi nō habere: vt j. eo. l. de pupillo. §. qui remis. & l. stipulatio. §. j. & ita loquitur hic. Vltimō op. dicit hic, qd remittit nunciatio, quatenus ius prohibēdi nō habuit. Cōtra, quia qn nunciatio est nulla, remissio est nulla: vt j. de remis. l. j. §. j. Pro huius solu. est facta secunda pars gl. & dicit, qd in hac oratiōe, nō habet ius nunciandi: tā in affirmatiua q in negatiua est equiuocatio, seu duplex ex 2. 4. positio, vt habes i gl. Et vt ea intelligas, dicas qd aliud est nunciare, aliud prohibere. quia prohibere, intelligit cū effectū, ita qd nō sit locus remissioni. Nunciare, est inspecta pmissione iuris: tñ pot esse locus remissioni. Hoc colligitur hic ex tex. & j. c. l. de pupillo. §. si plurimū. h. d. glossella sup ver. prohibētis. tñ i hac gl. magna ista verba sumunt equiuocē. Ego ista assumo recipiādo. Hoc pmissio, dicas qd triplex est expositio in affirmatiua & negatiua. In negatiua primō nō habet ius nunciandi, inspe

cta veritate: habet tñ ius, inspecta iuris pmissione: quia persona & res habiles praesumunt, & nunciatio solēnter cōcipit: & hoc casu est necessaria remissio, vt hic: & secundū hoc glo. quae dicit q nulla causam allegabat: intellige in prosecutiōe nunciatiōis. nā si i actu ipso nunciandi fieret, tūc eilet nunciatio nulla, vt dictū est. Secūdo, nō habet ius nunciandi iuris pmissione: quia persona, vel res inhabilis, vel nunciatio ineptē cōcepta: habet tñ ius nunciandi veritate inspecta: & ita cū nō teneat nunciatio, nō est necessaria remissio: cū fiat ipso iure à lege: vt j. de remis. l. j. & eo casu nō loquitur hic tex. & gl. Tertio si nō habet ius nunciandi, nec veritate inspecta, nec iuris pmissione: & hoc casu nō est necessaria remissio. nec loquitur hic tex. sed d. l. j. de remis. Et istū tertū nō ponit gl. sed ponit. Dy. & ex cōiunctiōe eorū quae dicta sunt sup gl. & tāgit p gl. in fi. In affirmatiua habet ius nunciandi, seu probandi inspecta iuris pmissione, non tñ inspecta veritate: & tūc loquitur iste tex. Secūdo, habet ius nunciandi vtroq; modo scilicet inspecta veritate, & iuris pmissione. Iste casu est necessaria remissio. & loquitur iste tex. Ita dicit gl. & Dy. & bene. qd intelligit qd fiat remissio eatenus, & c. hoc est, in toto, vel in parte, vel in nulla parte: quatenus veritate inspecta habet ius nunciandi vel nō. Tertio habet ius nunciandi inspecta veritate, sed nō iuris pmissione. Ponit gl. in fi. exēplū, si edificas cōtra seruitutem mihi debitā in praedio rustico: possum nunciare veritate inspecta, quia cōtra ius edificas: sed nō iuris pmissione, quia res non est habilis nunciationē recipere: vt l. qui viā. j. eo. Sed si edificas res cōtra seruitutē vrbana: tūc possem nunciare inspecta veritate, & iuris pmissione. De hoc an verū sit, dicit j. ca. l. §. si. & d. l. qui viā. Possit etiā poni exēplū. qd edificas nō iure in meo, sed cōtra debitā seruitutē: tūc habet ius nunciandi inspecta veritate: vel si est persona inhabilis, vel nunciatio ineptē cōcepta: tūc nō habeo ius nunciandi inspecta iuris pmissione. Et omnibus istis casibus nō est necessaria remissio: nec loquitur hic §. sed l. cōtraria. Expeditis omnib; gl. veniamus ad aliquas qōnes extra gl. Primo qro, edificabā in meo licite: aliquis, q nō habebat ius nunciandi, nunciavit mihi nouū opus: ego spreta nunciatioe edificauit. Certē opus destruetur, vt hic, siue iure, siue iniuria, & c. Sed qualiter consuletur mihi aduersus eum qui nunciavit non iuste: Rñ. la. de are. per actionem de dolo. §. de dolo. l. rem quandā. Ego dico, aut patior damnum, quia destruitur opus factum contempta nunciatione: & ad istud nullo modo succurritur, quia culpa mea patior: vt regula iuris, damnum quod quis, & c. Aut patior dānum: quia propter nunciationē mihi factā distulit opus edificare, postea superuenit hyems, propter quod edificare non potuit: vel praeparamenta sunt corrupta, & similia dāna sum passus: & ad ista succurrit mihi per actionem de dolo: vt d. rem quandā. Sed la. de are. tractat hic, quid de alijs protestationibus quae fiunt super alio quādam super opere noui nuncia. dicam in materia protestationis. Vltimō la. de are. inducit ad q. aliquis confitetur se absolutum ab excommunicatione, vtrum ex hoc videatur confiteri se fuisse excommunicatum. Quidam dicunt q non: argu. huius literae: vbi fit remissio, licet quis non habeat ius nunciandi. de quo dicam j. de verbo. obliga. l. decem.

1 Hoc interdicitum quando concurrat cum interdictione quod ui aut clam. & nu. 4. & ibi quando confessoria & negatoria.

2 Dicitur, olim, quot tempora significet.

3 Hoc interdicitum q non concurrat cum alio speciali, sed generali sic. Adio de dolo concurrat cum conditione indebiti.

4 Interesse licet veniat in actione confessoria, tamen etiam ad factum praecise agitur etiam actione confessoria. Ad factum quis praecise tenetur, quando factum veniat in obligatione legali. Actio de dolo, quia famosa, nunquam datur ubi habet locum alia.

5 Interdicitum de noui ope. nun. et quod ui aut clam, quod sit generale pro operibus factis post prohibitionem. Hoc interdicitum quandoque pro operibus factis habet locum, & non quod ui aut clam.

6 Hoc interdicitum est pars interdici quod ui aut clam.

7 Generi per speciem non derogatur, sed concurrunt, quando in una lege est dispositio generalis, in alia specialis quod nota pro statutis. Generi per speciem derogatur quando species est contraria generi.

8 Interdicitum, quod ui aut clam, in quo differat ab interdictione de noui operis nunciatione.

9 Opus praeteritum quod dicitur: & quod opus futurum.

10 Conclusio indeterminata, an admittatur in interdictione, quod ui aut clam, remissiuē.

Hoc autem edictū remediumque.

Per hoc edictū, quatenus est, prohibitoriu, subuenit aduersus futura opa: pro praeteritis nō: sed p interdictionē, quod vi aut clā: & alijs remedijs succurrit. h. d. Opp. j. eo. l. de pupillo. §. si quis ipsi prator. gl. dat duas solu. secundā solutio est vera inspecta fictione. nā in veritate ibi nō praecessit nunciatio, sed qdā praestatio. sed prima est vera inspecta veritate. Vterius opp. dicit hic. Si qd operis, & c. imō oportet qd aliquod opus sit factū: nō qd aliquatū: vt l. stipulatio. §. opus. j. eo. gl. huius cōtrarij timore dicit, si qd, id est, si quod opus, & c. Ista gl. reprehendit per lac. de are. & Oldr. & text. pprie stat: quia quatenus est prohibitoriu, cessat: quatenus est factū, in eo quod est fidei habet locū: vt l. nō solū. §. j. & §. sed vt pbari. j. eo. Nō obstat. §. opus. quia illud est quātū ad demolitionē: secus quātū ad nunciationē.

1 Tertio opp. & videt qd istud edictū cū interdictione, quod vi aut clā, cōcurrat: vt l. prator. §. nonnulli. j. eo. Solu. istud edictū habet plura remedia, vni enim est prohibitoriu: & tūc nō cōcurrit cū interdictione, qd vi aut clā, vt hic. Aliud est remedium restitutoriu: vt l. prator. in prin. j. eo. & tūc cōcurrūt, vt in cōtrario. Vterius opp. & omitto si. istius gl. & capio gl. i ver. olim. qdā habet, olim factū erit. & quidā nō habet. prout habe tur, opp. quia olim significat tēpus praeteritū: & erit, significat futurū. & sic tex. est sibi cōtrariū. gl. dicit, quidā nō habet. sed si habet, tūc expone, i. factū fuisse dicit. Dñi, ista explicatio nō est necessaria. Nā debetis scire, qd istud, factū erit: est totū vna pars. & est futurū subiūctiuū, & cōcurrit cū hac dictione olim: vt l. si quis stipulatus sit Stichū, aut Paphilū. aliās est §. si quis stipulatus sit Stichū. in prin. cū glo. j. de ver. obl. Praterea. aduerbiū, olim, est aptū ad omne tēp: quia olim, & iādudū, tria tpa importat: vt not. §. de cōtrahē. emp. l. nec emptio. Et p hoc sustinuit instrumentū notarij, q dicit, Titius olim talis, & c. cū pater eius adhuc viueret. nā dicitio, olim, praefens tēpus cōplectit, licet etiā praeteritū ponat, Vterius opp. & videt qd istud interdicitū habet locū in omnibus illis casibus: vt l. vim facit. j. quod vi aut clā. Sol. cōcurrit, & habet locū in alijs. & illa alia habet locū. Venio ad cōtraria Dy. & videtur qd istud edictū nō habeat locū: cū nō cōcurrat cū alio: vt l. in provinciali. §. j. j. eo. sed, quod vi aut clā, semp habet locū vt destruat. ergo nō habet locū istud interdicitū. Sol. dicit Dy. nō cōcurrit cū alio speciali, sed generali: in dolo dicimus: vt l. si legatarius. §. de dolo. vbi cōcurrit actio de dolo cū cōdictione indebiti. & l. ij. c. de dolo. & ibi no. Deinde op. cōfessoria & negatoria sunt speciales actiones, & tñ cōcurrūt cū ista: vt l. inter seruitus. de ser. vrb. praedi. l. & si forte. §. sciēdū. §. si ser. vēdi. Dy. ponit duas solutiones, & lac. de are. etiā, & Oldr. sequēdo eū. Glo. quae est in l. Trebatius. j. ti. j. dicit, qd ad aliud cōpetit cōfessoria: & ad aliud negatoria: & ad aliud interdicitū, quod vi aut clā. Dy. declarat qd cōfessoria dat ad interesse, nō vt praecise destruat: sed illud est edictū quod datur vt opus destruat praecise: vt l. stipulatio. §. siue autē. & §. vlti. j. eo. Sed ista gl. licet dicat verū, qd in cōfessoria venit interesse: vt l. loci corp. §. in cōfessoria. §. si serui. vēdi. tñ dicere q nō possit cogi praecise, est cōtra tex. in l. vti frui. §. si. & l. seq. in fi. §. si vsusfru. per. vbi venit cōfessoria & negatoria, vt praestet patiētia: & sic ad factū praecise. & est cōtra gl. l. harū. §. si serui. vē. in gl. sup ver. iubeat. & est cōtra omnē rationē. Quare pono vnā regulā i l. stipulationis nō diuidunt. j. de ver. obl. Nā quocūq; factū est in obligatione, ex dispositione legali semp praecise tenet ad factū. Et ista est ratio huius interdici q teneat praecise. Ille ergo ex dispositione legali tenet ad destruedū: ergo praecise. Vñ dat aliam sol. Dy. quia in cōfessoria grauat in probando ius suū: vt l. loci corpus. §. cōpetat. & l. sicuti. §. sed si quara. §. si ser. vē. hic sufficit opus factū cōtēpta nunciatioe: vt j. ea. l. §. sed & l. is. & ideo quia hic grauat plus in vno q in alio, concurrere possunt.

d Et sic cōcludit Dy. qd possum eligere illā extraordinariā, in qua minus aggrauor & sic cōcurrūt. Secus si tantū dē, vel plus cōtinetur: quia non possum eligere: vt videtis in restituito. in integr. & in appellatione: vt gl. tenet in l. si. c. si aduer. rem iudic. & j. tit. l. dāni. §. ei qui. Et hoc tene menti. Tamen facit me dubitare in hoc. l. j. §. ait prator. cum §. seq. & in ver. idem pōnitus refert. §. de dolo. & videtur multū contra istā solu. Di

co qd ista actio de dolo, quia odiosa & famosa nunq; dat, vbi habet locū alia. Secus in alijs remedijs: vt in l. j. §. cū l. seq. §. de dolo. Tertio solu. est la. de Arc. & Old. & dicit qd vna actio nō cōcurrit cū alia, quae datur ad idem principaliter. Secus si per quandā consequentiā: vt l. j. in princ. cū glo. sua. §. si vsusfru. per. Et dicit ipsi, qd cōfessoria cōpetit ad destructionē indirectē sed istū edictū directē: & id cōcurrūt. Hoc nō vī verū. Nā praestatio seruitutis, & destructio opis, venit iure actiois: causatio verō venit iudicis officio: vt l. harū. §. si ser. vend. & ibi glo. & sic cū directē veniat destructio nō poterat cōcurrere: sed certē licet veniat iure actiois, nō tñ directē. Facit j. eo. l. de pupillo. §. meminisse. & quod ibi dicit. & quod dicit j. eod. l. in puinciali. §. j. qualibet ergo sol. est bona. Signat Dyn. alia duo contraria. & sic si hoc est verū q interdicitū, qd vi aut clam, est generale: & edictū de ope. no. nun. est speciale: nō potest habere locū, per l. doli clausula. j. de ver. obl. & l. sanctio legū. de pœnis. j. Dyn. dicit, qd vtrūq; est generale p operib; factis post prohibitionē: ideo cōcurrūt: vt l. dicimus in certi cōdictione, & cōdictione sine causa: vt §. de cōdi. sine cā. l. j. & ibi glo. Sed certē haec est vera fma opi. Dy. Sed ego teneo q qd pro opib; factis habet locū hoc interdicitū, & nō qd vi aut clā: vt no. hāc l. §. hoc aut. & dicit j. eo. l. si. Sed tenēdo opi. Dy. procedo, vt oppo. vterius. Qñ sunt duo generalia, & vnū minus altero, tūc qd est minus habet loco speciei: vt l. seruo manumisso. de pe. leg. & l. qualis sit. §. pe. ff. de fun. instur. Sed negari nō pot q interdicitū, qd vi aut clā, est generalius: quia habet locū p operibus factis, etiā nō praecedēte nunciatione: ergo debet tolli, licet genus p specie. Dicit Dy. qd istud interdicitū nō est pars alterius magis gnalis. Certē, verē istud interdicitū est pars illius: sicut species pars generis: quia ista opera cōtinent sub operibus, qd vi aut clā. Et si Dy. aliter voluisset dicere, nō bene dixisset. Sed tūc bene intelligit dictū Dyn. f. nā vbi habet locū clausula gnalis, nō habet locum specialis. Istud est verū, qd est in eodē edicto: vt l. sanctio legum. j. de pœn. & l. doli clausula. la. Sed qd esset vna dispositio in vna lege gnali, & i alia l. seu edicto esset alia specialis, generi p specie nō derogat, sed cōcurrit: vt l. senatus. j. de accus. Et hoc tene meti, ppter statuta. & est gl. in d. l. senatus. C. in l. nō dubiū, ppe fi. c. de legi. & l. q sepulchra. de sepul. vno. Et hoc voluit dicere Dy. nō est pars illi edicti gnalis, cū nō sit vnū edictū cū illo, sed separatū. Praedicta sunt vera, nisi species sit cōtraria generi: tūc semp derogat. Exēplū i oib; rebus iuris, quae patiunt exceptionē. Res ista vna qstio, q est posita in gl. & tūc qd ro, in quo differat interdicitū, quod vi aut clā, ab edicto de ope. no. nū. & glo. dicit qd in multis. si vita: quia vnū est ppetuū, aliud annale. Scdā differētia est i mō praecedēdi: nā vt habet locū istud edictū est necesse qd in ipsa fiat nunciatio: qd in illo nō requiritur. Sed aliter videt no. j. e. l. de pupillo. §. si qs forte. & haec verior, vt ibi dicit. Itē

a Vterius opp. de dictione, si qs. & si qd & hoc verū, nisi rōne subiectae materiae aliud appareat, secundū Imol. hic.

b P. P. A. V. P. Et est futurū subiūctiuū. vide Fel. in c. ad hoc. & c. de rescript. vbi ponit de natura subiūctiuū.

c Titius olim talis, si notarius dicit i instrumentis, Titius olim, & c. vide qd no. Bar. in leius q in, puincia in prin. si cer. per. & qd no. gl. in fi. in c. ex parte. de foro cōp. & ibi hoc voluit do. Ant. & Imol. sequenti do Bar. quid aut si sit mortuus, & nō dicatur, quodā, vel olim, tenet instrumentum. l. insula. & ibi Bart. de acqui. rer. do. Itē adde qd si in instrumento dicat, Titius quondā pater: talis praesumit mortuus, secundū lac. Bu. in l. cū aliquis. C. de iur. delibe. Et istis etiā adde Imol. in c. cū olim. l. j. in princ. de offi. delega.

d Et sic cōcludit Dy. vide in no. gl. & oēs doct. in c. de offic. iudi. Andr. Barb.

e Concludit Dyn. not. qd ordinariū non excludit extraordinariū, vbi extra ordinariū est plenius. fallit in actione de dolo, vt hic. Itē non excluditur extraordinarium per ordinariū quatenus ordinariū non datur principaliter ad id, ad quod datur extraordinarium, licet per quandā consequentiā, vt hic colligitur de quib; latius no. in l. in provinciali. §. j. j. eo.

f Minus altero. Sed quid si dubitetur, quae sit magis generalior? vide Barto. in l. in sacris. C. de prox. sac. scri. libr. xij. dicit in l. ij. in prin. de verbo. oblig.

g Non habet locum, quid autem qd gnale est legis, speciale verō hominis: angñi de rogat per speciem? vide de Bal. not. dicentem in l. si quis prioris. §. ceterum. C. de secun. nup. & vide glo. in l. senatus. j. de accus. in prin. Andr. Barb.

h Istud est verū. Adde quae not. Bar. i l. j. §. vñ querit. vbi tex. & etiā gl. j. de publi.

i Restat vna q. scilicet est de equitate canonica. glo. est not. in e. sollicitud. de restit. spol. Andr. Barba.

a P. P. A. V. P. Vltimò vide hie tex. vide Ro. cõs. clxxxvj. inci. in casu ppo sio refecatis superfluis. vbi firmat istam conclusionem Bar. tribus modis.

b Nunciatio. Adde Ludo. Rom. in consil. l. incip. in quaestione, magnificorũ. vbi allegauit Barto. hic. And. Barb.

c Impetrari a iudice. adde glo. in l. de pupillo. §. si is cui nunciatus fuerit. j. cod.

d Profectione. vtrũ fatit in profectione nunciacionis sit necessaria adito pratoris: & an possim propria autoritate opus destruere: & Bar. hic tenet qd sic in primo casu, qd limita, nisi reperiret restituẽ secundũ Bar. in l. credi tores. C. de pig. vbi v. de p. l. nõ est singulis. de re. iu. Itẽ l. limita di cẽũ suũ in casu l. si fer uis. C. de his q. ad ec. clef. cõfug. Itẽ pradi cẽũ sit adde Bar. in l. in iustis possidet. de acq. pos. per d. l. nõ est singulis. d. l. j. interdi cẽũ. j. vti possid. & aliquid per Lud. hic.

e Fallit fauore religionis. Itẽ istis adde tex. in l. quis. j. de acq. rer. do. quẽ etiam alleg. gl. in d. §. memi nisse. in verf. posside tis. Adde dñ dicit, fa uore religionis: q. ex hoc vñ inferri qd si a liqs edificat ecclẽsã in solo a te possesso, qd ppria autoritate nõ poterit destruere. p. quos gl. xij. q. ij. apo stolos, quã ponit qd solũ cedit ecclẽsio in ecclẽsialicet regulari ter cõtra. et hoc itẽ vñ tenere Abb. consil. lxxxij. lib. ij. sed Io. An. in add. ad Spe. in ti. de empt. & vend. §. tertio loco. ver. quid si clericus. aliter loquitur. ibi vide.

f Debet limitari. & ad hoc ad h. de ibi Bal. qd si edifico i fũ do a te possesso, potes ppria autoritate adificiũ occupare: se cus si nõ sit a te posses sus: qd tũc requiritur traditio. tex. est in l. sed si in area. & ibi hoc no. Bal. de condi. indeh.

g C. de interd. vide ibi no. per Bart. & in d. l. quemadmodum. §. j. primo respon.

h P. O. M. A. T. E. S. Rñ. nõ potero. Et vide Ro. cõs. l. ij. co. ij. ver. qñ q. in princ. qd in dubio vide qd actũ facere nõse pro prio. & vide Ale. cõf. cxxxij. col. ij. vol. ij.

i Erat detẽtor. quid si ego em detineo, & tu adificas qd nõ possides possim ppria autoritate destruere. text. est in l. j. C. ne lic. si. au. & Lud. hic ad fi.

k Possidet naturaliter. Adde tamẽ quod etiam si aliquis possideret ciuilitur rem in qua edificaret. & in ea præterdẽdẽ habere dominium, qd isto casu possim ppria autoritate adificiũ destruere, ex magna & necessaria causa: puta si copia iuricis haberi non poterat, vel damnum erat enorme. l. si alius. §. bel. l. si simẽ. & ibi quod no. gl. & Bar. j. vel v. aut clam. & in l. fin. §. si ad ianuã. vbi no. per glo. & Bar. co. tit. vide etiam hic. & Lud. in fin.

est differentia: quia istud nõ habet locum, nisi post nunciacionẽ: illud qñ est factũ vi aut clã. Est alia differentia, de qua dicam j. prox. §. est alia. Nã interdiciũ qd vi aut clã, habet locũ in re cõti: vt j. qd vi aut clã. l. deniq. §. si ex focijs. istud nõ. vt l. in prouinciali. §. j. c. Item istud nõ cõpetit fructuario: vt j. ea. l. §. si. sed illud sic: vt l. is qd in puteũ. §. si. & l. seq. qd vi aut clã. Item hoc edictũ habet locũ si opus sit: vt j. eo. l. prator. in prin. illud etiam si destruit: vt l. si alius. in fi. quod vi aut clã. Ita dicit Ro fred. in tit. quod vi aut clã. Sed certẽ istud cõpetit pro demolitione: vt j. ea. l. §. hoc aut. Item est alia differentia, quẽ colligitur ex gl. j. quod vi aut clã. l. vim facit. §. itẽ si prohibiti. Itẽ est alia differentia quã colligitur, in d. §. hoc aut. j. e. l. ibi gl. ¶ Se cõdũ quod, quã dicant opera praterita & quã futura. Dicũt quidã futura sunt, quã ex cõsummatiõẽ nõ recipiũt formã: vt s. ad l. Fal. l. si is q. quadraginta. §. quẽdam. Prateritũ qd est ita factũ qd potest esse in vñ: vt s. de aur. & arg. leg. l. Quin. §. p. cui. cõ. seq. & j. de ver. l. i. adificia. §. p. cui. ¶ Tu dic, aut in dispositiõẽ sit mẽtio de opere forme: vt domus, theatrũ & similia: & tunc dicit futurũ, donec habeat cõsummatiõẽ in forma. aut de opere simpliciter, & informiter: tũc qd quid est factum, potest dici opus prateritũ: vt hic, & j. eo. l. stipulatio. §. opus. ¶ Vltimò vide hie text. qd in interdico, quod vi aut clã, admittit cõclusiõẽ indeterminata. s. qd peto qd opus destruat: & non dico per quem. Sed an sit verum, dicã j. quod vi aut clam. l. competet. §. si. & c.

Ex hoc edicto absq. aditione pratoris absentes inuitos & ignorates. h. d. gl. diuidit §. tuũ. & vide ea. q. icipit, quatuor dicit vñ qd ad §. i. opus. No. ¶ qd illud qd cõcedit p. edictũ nõ nõ necesse impetrari a iudice. simile i. l. q. sub cõditio. §. si. s. de cõdi. in st. Sed opp. & vñ qd p. tor ad eat: vt l. de pupillo. §. meminisse. Sol. volũtate, nõ necessitate adit. Sed cõtra: vt j. c. l. de pupillo. §. q. op. vna gl. dicit, dicit vt ibi. alia solu. hic, & icipit. l. cũ ipsa sit, & c. & dicit gl. qd i actu nũciãdi nõ est necessaria p. toris aditio. In p. secutiõẽ tñ nũciãtis sic: vt i cõtrario, & c. Sed ad istud op. extra gl. de l. quẽ ad modũ. §. j. s. ad l. Agl. vt l. si vitẽ. §. si ad ianuã. j. qd vi aut clã. Dy. & la. de arc. dicit, qd qñq. adificat i fundo à me possesso: & tũc nec i nũciãtiõẽ, nec i nũciãtiõis p. secutiõẽ est necessaria aditio p. toris: qa mea autoritate destruere possũ: vt C. vt ne. l. si. i. u. au. fig. ipo. l. j. & d. l. quẽ ad modũ. §. j. fallit fauore religionis: vt d. l. offa. i. pri. s. de reli. Si verò i adificat i solo à me nõ possesso: & tũc i. p. secutiõẽ nõ necessaria p. toris aditio: nõ i nũciãtiõẽ: vt l. de pu pillo. §. meminisse. & d. l. quẽ ad modũ. §. j. hoc no. gl. dixit i. l. d. pup. §. meminisse. i. verb. possidetis. j. e. ¶ Sed primũ dicitũ destruet limitari qñ adificat i solo à me possesso an nũciãtiõẽ factã simpliciter verbo. Sec. qñ eẽt facta: qa tũc amississet possess. vt j. p. xi. §. l. itẽ debet limitari qñ adificat directõ i solo à me poss. §. j. i. p. cipaliter adificat i suo: & naturalit i meo: vt qa arbo rẽ plãtãuit i suo, qd emittit radices i meo, vt C. de iterdi. l. j. Sed ¶ quẽro, qd si ego & adificas cõiter possidem solũ: Rñ. non potero destruere mea autoritate: vt s. de fer. vr. præ. l. sed & si iter te. vbi exp. s. fit ista distinctiõ: qa si solũ possideo, possũ mea autoritate destruere, vt ibi: aut rẽ perdere. Secus si com muniter cum adificas: quia tunc solũ per actionẽ. facit s. cõs muni diui. l. Sabinus. ¶ Sed si tertius nõ possidens mecũ adifi caret, an ego qui pro parte possideo, potero solus destruere: dicã j. eo. l. de pupillo. §. si pluriũ. ¶ Quid si adificans erat detentator: ego possessor: Respon. potero destruere mea autori tate: quia istud est possessiõẽ meam defendere: vt l. si feruus. C. quod cum eo. ¶ Quid erit si adificas possidet naturaliter ego ciuilitur: Rñ. potero mea autoritate destruere, si est inde bitẽ adificatũ: vt s. de v. s. l. v. usufructuaris nouũ. la. j. & la. ij. arg. eius

ex parte eius cui nunciatur. Procurator si nũciat, et nõ dicit procuratorio nõie: an valeat. distiguit, et dicit qd sic. Nuncians simpliciter: ut puta, Petrus nunciãuit. dicitur proprio nomine nũciare, nisi quando actus potest tantũ ad dominũ pertinere: & ille, cũ quo actus geritur, hoc scit, & scit illum procuratorem: quia tunc procuratorio nomine. n. 16.

14 Nũcias apposito nõie officij, puta Petrus, pcurator, censetur pcuratorio nõie facere.

15 Nunciatio facta nomine alieno, si non dicit nũcias procuratorio nomine, non tenet, nisi ille, cui fit nunciatio, sciat nunciantem procuratorem: quia tunc tenet.

17 Idem est dicere, facere pro Titio, & facere nomine Titij.

18 Tutor debet dicere qñ nũciat tutorio nomine: ita et defensor, administrator et pater.

19 Nunciatio, etiam quando est necesse adire prætorem, potest fieri die feriata.

20 Executio sententiã quã non requirit causã cognitionem, potest fieri die feriata ob necessitatem hominum.

Testes possunt die feriata ob hominum necessitatem examinari.

21 Signũ uniuersale relatũ ad uerbũ præteritũ, uel præsentistẽ poris, recipit limitationẽ.

22 Signum uniuersale appositum uerbo futuri temporis, si dispositio cõtinet noni adus concessiõem, recipit limitationem.

23 Signum uniuersale appositum uerbo futuri tẽporis, & dispositio continens iuris iam concessi extensionem, non recipit limitationem, & qualiter hoc procedat. nu. 25.

Distum testis dicentis omnes aliquid dicere: intelligitur omnes. s. de hoc loquentes.

26 Remissio nunciacionis quando potest peti die feriata: ubi quod præstita satisfactiõne potest peti quando necessitas subest. & nu. 29. & ibi quando non.

27 Nunciatio quando fit causa dãmni in sedi, uel dãmni repellendi: profectio & remissio potest fieri die feriata: idem quando causa publici iuris conseruandã.

28 Nunciatio facta causa iuris nostri conseruandã, si fit propter necessitatem, profectio potest fieri die feriata. & ibi quando non.

29 Ob necessitatẽ contra regulã iuris cõmunis statuitur, quatenus necessitas immet.

30 Citatio facta die feriata ob necessitatẽ hominum ad diem non feriãtam ualet: secus si fit in die feriata in honorem Dei.

31 Hoc edictum nõ procedit cõtra ignorãtes, & absentes nisi ut præsentent patientiam.

32 Minor aduersus spretã nunciacionem quando restituitur.

33 Minor qui post publicationem testium uult restitui, ut alios producat, an possit.

34 Minor aduersus dolum præsumptum in futurum non restituitur, quando de præsentem nullum damnum patitur.

35 Mulier & rusticus non possunt producere testes post didicita testificata.

36 Minore restituito ad producendos testes post publicationem, aduersarius maior poterit producere.

Nunciatio. Ex hoc edicto absq. aditione pratoris absentes inuitos & ignorates. h. d. gl. diuidit §. tuũ. & vide ea. q. icipit, quatuor dicit vñ qd ad §. i. opus. No. ¶ qd illud qd cõcedit p. edictũ nõ nõ necesse impetrari a iudice. simile i. l. q. sub cõditio. §. si. s. de cõdi. in st. Sed opp. & vñ qd p. tor ad eat: vt l. de pupillo. §. meminisse. Sol. volũtate, nõ necessitate adit. Sed cõtra: vt j. c. l. de pupillo. §. q. op. vna gl. dicit, dicit vt ibi. alia solu. hic, & icipit. l. cũ ipsa sit, & c. & dicit gl. qd i actu nũciãdi nõ est necessaria p. toris aditio. In p. secutiõẽ tñ nũciãtis sic: vt i cõtrario, & c. Sed ad istud op. extra gl. de l. quẽ ad modũ. §. j. s. ad l. Agl. vt l. si vitẽ. §. si ad ianuã. j. qd vi aut clã. Dy. & la. de arc. dicit, qd qñq. adificat i fundo à me possesso: & tũc nec i nũciãtiõẽ, nec i nũciãtiõis p. secutiõẽ est necessaria aditio p. toris: qa mea autoritate destruere possũ: vt C. vt ne. l. si. i. u. au. fig. ipo. l. j. & d. l. quẽ ad modũ. §. j. fallit fauore religionis: vt d. l. offa. i. pri. s. de reli. Si verò i adificat i solo à me nõ possesso: & tũc i. p. secutiõẽ nõ necessaria p. toris aditio: nõ i nũciãtiõẽ: vt l. de pu pillo. §. meminisse. & d. l. quẽ ad modũ. §. j. hoc no. gl. dixit i. l. d. pup. §. meminisse. i. verb. possidetis. j. e. ¶ Sed primũ dicitũ destruet limitari qñ adificat i solo à me possesso an nũciãtiõẽ factã simpliciter verbo. Sec. qñ eẽt facta: qa tũc amississet possess. vt j. p. xi. §. l. itẽ debet limitari qñ adificat directõ i solo à me poss. §. j. i. p. cipaliter adificat i suo: & naturalit i meo: vt qa arbo rẽ plãtãuit i suo, qd emittit radices i meo, vt C. de iterdi. l. j. Sed ¶ quẽro, qd si ego & adificas cõiter possidem solũ: Rñ. non potero destruere mea autoritate: vt s. de fer. vr. præ. l. sed & si iter te. vbi exp. s. fit ista distinctiõ: qa si solũ possideo, possũ mea autoritate destruere, vt ibi: aut rẽ perdere. Secus si com muniter cum adificas: quia tunc solũ per actionẽ. facit s. cõs muni diui. l. Sabinus. ¶ Sed si tertius nõ possidens mecũ adifi caret, an ego qui pro parte possideo, potero solus destruere: dicã j. eo. l. de pupillo. §. si pluriũ. ¶ Quid si adificans erat detentator: ego possessor: Respon. potero destruere mea autori tate: quia istud est possessiõẽ meam defendere: vt l. si feruus. C. quod cum eo. ¶ Quid erit si adificas possidet naturaliter ego ciuilitur: Rñ. potero mea autoritate destruere, si est inde bitẽ adificatũ: vt s. de v. s. l. v. usufructuaris nouũ. la. j. & la. ij. arg. eius

Sine mandato potest & sic colligas hic alia differentia inter istud interdiciũ, & interdiciũ, quod vi aut clã. alias differentias vide per Bar. post glo. s. j. p. xi. An valeat de ista questione, vide per Spec. in titu. de iud. deleg. §. j. ver. quid si episcopus & Barto. in l. si quis. §. j. iud. solui. & quod ibi dixi & Guli. de Cun. in l. fin. de sacrosan. eccle. per Bar. in l. si pupilli. §. item si procurator. de neg. gest. & quod no. in l. si Titium & Me. uis. §. altero. de admi. tut. & in l. si paruus. maxime per Bald. C. cõmu. vtriusque iud. & Bal. not. in l. eum qui. §. Iul. de constit. pec. & qd nõ sufficit, si dicat, ego de pcur. nisi dicat procuratio nõie probat in l. actione. C. de procur. Ita determinat Cyn. pro hoc C. de adul. l. iure mariti. & qd ibi nõ. in contrariũ facit ff. de procur. l. quacũ que. & gl. de rescript. c. nullum. & gl. fing. quã nõ alleg. Bald. in l. j. C. de sen. & qd nõ. in l. sciendũ. §. tutores. & ibi Ang. qui satisf. cog. & bñ. Sed Ray. in hac materia dicit, qd qñ aliquis facit ali quid suo pprio nõie & appellatũ, in ipi cit nomen proprium præcedẽs, non appel latũ sequẽs. l. si fer uis cõs. de stipu. fer. l. cũ ita datur. in fi. de condi. & demõ. & qd ibi p. gl. & dicit præ dicta pcedere, quod vtroq. modo potest valere: vt no. Gul. in l. si vnus. in fi. de pactis. sed in casu proposito nõ valeret, nisi nomi nẽ dñi. & vide Bart. in l. Modestus. de solu. & qñ quis vendit rem alienã, an videa tur vendere nomine proprio, vel alieno: vide Bar. in l. mater. ad fi. C. de rei vend. & dicit Bald. in l. j. C. de sen. in fi. qd si iudex di car, cõdẽno talẽ pro curatõrẽ, intelligitur procuratorio nomi ne. allegat gl. in l. qua cũq. ratione. de pro cur. l. itẽ dicit Bald. in l. ex pecunia. de iur. do. qd si qd gerit duplex officiũ, naturale, & accidentale. si simpli citer facit, intelligit facere sub officio natu rali. alleg. text. not. ff. de iure dot. l. cũ pa ter dotis pro filia. & d. §. Chrylogonus. & tam in iudicij qd in cõtractib. vide Bal. in d. l. qñ ex fact. tu to. & adde Bald. in l. procurator qui pro euic. s. de pcur. & in l. si quis cau. aliqd per Ang. & Imo. in l. si ex legati. in prin. de ver. obl. & Ioã. And. in add. Spec. in rub. de procu. in fi. Bar. in consil. inci. super pun cto. an sufficiat si di cã, vide Ang. in l. penul. si quis cau. & cũ dem omnino in d. l. si pupilli. §. j. Adde, qd qui habuit mandatũ ad aliquid faciendũ, & faciat, licet non dicat nomine mandãtis: tamen nomine eius facere videtur. Bald. consil. cxxxvj. ij. lib. vide Alex. eius consil. xxv. ij. lib. & Roma. consil. xcj. cxxxvj. ij. lib. vide Alex. eius consil. xxv. ij. lib. & Roma. consil. xcj. cxxxvj. ij. lib.

Fieri die feriata. Adde Bart. in l. oẽs dies. C. de ferijs. & quod dixi ibi. & per

Moder. hic, & Ang. & Ro. in l. ij. ff. de fer. & Pau. de cast. in l. pe. eo. titu. Adde Arch. ij. q. j. sicut. Io. An. in ti. de libel. cõcep. §. nunc videndum. ver. xxv. Fedẽ. consil. cxxxij. inci. diffinitua sententia.

Item examinatio testis. vtrũ examinatio testis possit fieri die feriata. Adde Bar. in l. si qñ. C. de testi. & quod no. Bal. in l. j. C. de sacrosan. ecc. & idẽ Bald. in l. gesta. C. de re iud. & in l. ff. de fer. & idẽ testis qd iuravit tẽpore cõgruo, pote rit examinari die feriata, secundũ Paulũ de Leaza. l. c. grauis. i. fi. de depõsi. qd qd nõ. Specu. in d. §. pen. Adde an testis exami nari possit die feriata, Bal. consil. clxxxij. lib. ij.

P. P. A. V. P. Venio ad quẽdam dictã. vide Ant. consil. cvj. in ij. dub. in princip.

Primo casu recipit. Contrariũ tenet Bar. tol. in l. j. in repeti. de de sacrosan. eccle. & vide quod dixi ibi. et vide s. & vide Barto. in l. j. de eo quod cer. loco. & Bald. in l. j. quando. in princ. C. de inoff. testa. & idẽ dicit Bal. post glo. in l. j. C. de fide instru. qd si statutum dicit qd quilibet pbatio sufficiat, intelligitur de solenni & legitima. Et de materia vide not. Bal. in l. fina. in j. colum. post gl. ibi. C. sine cen. vel reliquũ. & vide pulchrẽ Bal. in l. ij. §. quod ait. §. q. sa. cog. & Bal. in l. i. C. qui legi. per. et in rubr. C. qui accus. in pe. col. per nonnullos mod. in d. §. de viro. in ij. col. cum seq. & Sa li. in l. j. C. de noxa. & Bal. in l. j. ff. de testa. mi. Adde qd scãte sta tuto, qd nullus possit opponere nullitatem iudicij qd istud statutum recipit limita tionem de habilitate. Vnde filius fami lias nõ obstante sta tuto poterit allegare nullitatem iudicij prout consuluit Bal. d. consilio ccccxi. ij. lib. j.

P. O. M. A. T. E. S. De habilitate. vide Greg. in homi. domi nica ascensionis. in c. i. p. i. increpa igitur, ver. aut iam ibi. i. car su. contra hoc vide tur text. iuncta gloss. j. in l. illud. C. de col lar. vbi illa l. loquẽ per verba generalia, et noui iuris exten sionẽ, ut patet ex ver bo, releuamus, reci piunt restrictionem de habilitate: vt pa tet ibi in glo. nisi di cas qd illa est noui iuris institutiõ: hoc, vt dixi, fit cõtra illud verbum, rele uamus, qui enim a perit et declarat, ni hil de nouo inducit.

hæredes palam. §. si quis post quõdam sine ratione dubitãsse. et circa hoc vide etiam Alex. in l. si patroni. col. vj. s. ad Treb. et Arc. omnino cõs. l. xxxix. ad finem. vbi limitat vt pulchrẽ cvj. in ij. dub. colum. iij. et cx. colum. v. ad fi. et cxxxij. col. fi.

vt in iuribus allegatis in cõtrario, scilicet l. cũ post. §. j. de admi. tut. & l. vlti. de insti. & glo. in l. post mortẽ. in l. quacunq. ¶ Fa teor tamen qd si actus potest tantũ ad do minũ pertinere: & ille, cũ quo actus geritur, hoc scit, & scit illũ procuratõrẽ, vide tur qd procuratorio nomine faceret: vt l. post mortẽ. §. j. quando ex fac. tuto. & ibi plenẽ dicã. ¶ Sed quid si dicit, ego facio hoc nomine Titij: nec dicit, procuratorio nomine: an sufficit: Dic qd aut est actus, qd nõ potest agi per negotiorũ gestorẽ sine mandato: & nõ sufficit: quia dicta verba, alieno nomine, possunt intelligi de gestorẽ re. & hoc vult dicere gloss. hic, quã expo nit, alieno nomine: id est, procuratorio no mine. Hoc intelligit, nisi ille, cũ quo actus geritur, sciret eũ procuratõrẽ esse, vt dixi.

¶ Sed quid si dicit, ego facio hoc pro ta li: Respondeo: idem est dicere pro Titio, & nomine Titij: vt s. de lega. ij. l. si deicõs missa. §. interdum. ¶ Item dico quod si cut procurator debet dici procuratorio nomine: sic tutor tutorio nomine: & defensor defensorio nomine: & pater paterio nomine: vel administrator admini stratorio nomine: seu constitutus cõstitu torio nõie: & sic de similibus. ¶ Oppo. ad tertiuũ responsum, & videtur qd nõ pos sit fieri diebus feriatis: vt l. prima. de fe rijs. & l. seq. Solu. Speciale est hie. Et ratio est, dicit gl. quia nõ aditur iudex de neces sitate. Innuit ergo ista glossa qd vbi est ne cessitate adire prætore, qd non potest fieri die feriata. Istud reprehẽditur per doctores, per l. miles. §. sexaginta. quam gl. allegat, quia quã non requirunt causã cognitio nem, die feriata possunt expediri. l. ij. quis ord. in bono. posses. ser. ¶ Ex hoc dico qd executio sententiã, quã nõ requirit cau sã cognitionẽ: vt l. si prator. in princ. de iudi. potest fieri die feriata ob necessitatẽ hominũ: vt extra de iudi. c. fin. vbi est tex. & ibi no. doct. Itẽ examinatio testis: vt extra de offi. dele. c. j. in cle. & ibi p. Io. And. & in Spec. de fer. §. ij. versic. quid si tũc. Venio ad quẽdam dictã. Ja. de Are. & videtur qd ista generalitas restringatur ad dies idoneos, dũ dicit, oib. vt l. vt gra datim. §. j. ff. de mune. & hon. Ad hoc la. de Are. & Oldra. dāt vñã doctrinã. ¶ Aut signũ vnũuersale referent ad verbi tẽporis præteriti, vel presentis: & recipit limita tionẽ vt intelligãtur oẽs. s. de hoc tractã tes, vel qd interfuẽrũt: vt l. iter oẽs. q. satisf. cog. & l. scientiã. §. qui cũ aliter. s. ad legẽ Aquil. & l. j. §. pe. s. de vsufr. accrescendo.

¶ Aut apponit verbo futuri tẽporis: & tũc aut dispositio cõtinet nouũ actus con cessionẽ, aut iã cõcessi extensionẽ. Primo casu, recipit limitationẽ de habilitate: s. vt l. j. C. de sacrosan. eccle. & l. vt gradã tim. §. j. de mune. & hono. & l. in prouin

a **¶** Dicitur testium. no. pro teste. adde Bal. in d. l. inter omnes. & Bald. in l. j. in ij. q. C. de test.

b **¶** **P O M A T E S.** Publice utilitatis. contra tñ qmò. l. generaliter loquens recipiat restrictionem de habilitate, vbi citat tractat de fauore publico, facit tex. in l. seruum quoq. s. publica. s. de procu. iuncta l. aliena. C. eo. hoc mo do inducdo. nã in l. seruū quoq. s. publica. vide q̄ utilitatis publice causa, quilibet ad absentē defendendū admittit. & tñ in l. aliena. dicitur q̄ mulieres nō possunt esse procuratrices: q̄ alienā rem tueri spectat. ad viros. Primò si mulier nō pot̄ esse procuratrix: q̄a est inhabilis ad huiusmodi officium: necesse est q̄ d. l. seruū quoq. s. publica. restringat: q̄a quantumcuq̄ loquat̄ ḡnalter. & ibi limitat fauor public⁹ ad habiles: & sic ad eos q̄ tali officio f̄ngi possunt. tñ huic opp. credo q̄ possit rideri q̄ in d. l. seruū quoq. s. publica. interest reipublice nō principa liter, sed secundario, q̄ absentes p̄ quēlibet defendat̄, cū principa liter de absentis pr̄iudicio tractat̄, cuius causa in iudicio vertitur, nō aut̄ reip. Fortius tñ cōtra hoc verget̄ in l. puincia. l. i. q̄a tñ p̄ principa liter, q̄ eo. quod q̄ sit fal. fauor public⁹, & esset ḡnale q̄ quilibet possit nunciare nouū opus in loco publico adificati: tñ nō admittitur pupillus, tanq̄ inhabilis. & sic illa l. quāq̄ ḡnalter loquat̄, & ibi fauor publicus principa liter interueniat: recipit limitationē de habilitate, vt excludat pupillū vt pote inhabilē. Nec ob. si dicat̄ q̄ imò non est fauor publicus, q̄ pupillus admittat̄ & sit inhabilis: q̄a ex quo quilibet nunciās tenet̄. p̄ sequi suā nunciacionē vt p̄ Bar. in l. in puincia. l. i. s. in pe. no. q̄ nis. i. s. i. pupillus admittat̄: q̄ nō habet legitimā p̄sonā standi in iudicio. l. j. c. q̄ leg. per. nō ha. & qui de facili propter atatis imbecillitatē succūberet, hoc esset dānū reipub. et sic esset cōtra l. q̄d fauore. C. de leg. i. q̄ d̄ est in eius fauore introductum, verteret̄ in odiū eius: q̄a dicit q̄ imò semp̄ erit vtile reipub. Nam si volumus considerare nunciacionē erit vtile: q̄a facta renunciatione, siue iusta, siue iniusta, habet necessē is, cui facta est, donec cognoscat̄ super sedere ab adificatiōe: aliās demoliretur opus. l. nō solum. s. c. i. d. i. l. p̄ator. in prin. i. e. Si verò uoluerimus cōsiderare prosecutionē, est etiā vtile, quia dabit sibi adiunctū. arg. eorum que nō. Bar. in d. l. in puincia. l. i. s. in pe. no. q̄. i. e. & circa istā regulā q̄ l. generaliter loquens, vbi tractatur de fauore publico, nō recipiat restrictionem de habilitate, vide Alex. in l. i. ab hostibus. s. si vir. s. sol. mar. Et

ad hoc vide Felin. in c. in nomine. ij. col. j. de testib. & Barb. consil. lxxij. col. xj; ad fi. vol. i. & l. iij. col. ij. vol. ij. & l. vj. col. xij. eo. vol. ij. & seq. col. x. & l. vj. col. ij. x. eo. vol. ij. & vide etiam in c. que in ecclesia. co. ij. de cōf. Are. cōf. ij. co. ij. **¶** Die feriata. an p̄tra. remissio. & profectu. possint fieri die feriata: adde etiā q̄ qñ sit nunciatio p̄ pratorē, cū illa fiat sine causae cognitione saltē magna, poterit tñ fieri die feriata in necessitatibus hoim. vt in glo. cum tex. in c. de iudic. de quo per Fede. de Sen. in consil. cxxxix. & hoc per suprādictā p̄ Bar. secundum Imol. hic, qui limitat et de clarat dicta per Bar. hic. Adde an nunciatio possit fieri die feriata. Io. an. in addit. ad Spe. in tit. de fer. in §. sequitur. in prin. in vers. sexaginta.

¶ An citatio. Anteneat citatio facta die feriata: adde Bald. in l. cū clericis. C. de epi. & cleric. vbi omnino vide. & in l. in minorum. C. in quibus causis in iudic. & Bald. & Imo. in l. in tēpus. de hered. insti. in fin. prin. & in l. p̄ Bal. C. de sent. & in l. ij. in prin. de har. insti. sed Fran. Accur. in l. f. i. c. de fer. in quadā additioe parua tenet q̄ valeat etiā die feriata in honore Dei. q̄ videtur tenere Ioan. Andr. in c. f. de ferijs. Dyn. post Tac. de ar. q̄ confuetudo seruat citationē valere, maxime cum non requirit causae cognitionem: secundum Imol. concludit opi. Cal. et Bar. veram esse, nisi confuetudo aliter se haberet, quam omni no dicit fore seruandā. Sed quid de relatione nunciān possit fieri die feriata: vide Bar. in extrauag. ad reprimendum. in vof. de plano. & Bald. in dicta l. in minorum. Sed videtur quod fieri possit: quia hoc ap probat confuetudo, per quam ferijs derogatur, secundum gl. not. in l. quinquaginta. C. de ferijs. in vlti. verb. quod not. Can. in c. ij. de dilat. An autem quis possit citari die feriata ad die non feriata, & sic cōtra ad q̄ Bar. hic, de quo vide p̄ Imo. Io. an. in d. c. f. de fer. per gl. & Arc. xv. q. iij. c. placita. p̄ Spe. in tit. de cit. §. j. ver. itē excipitur. & quod nō. Bar. in l. ij. C. de tēp. app. postet cōcludi secundum Imol. hic, quē omnino vide plenissimē. Si autem dicatur, cito te in die dominico: vide idē dicendum, ac si dicat̄ ad dominicā: per no. per Bar. in l. Gallus. §. ille casus. de lib. & posthu. & sic in hoc casu etiam dicendum esset, vt dicit Imol. hic, de dictione, ad, quae omnia not. & adde Barto. in suo tract. de cita. vbi vide latē. Adde quod citatio facta die feriata in honore Dei, tenet Fede. consil. cxxliij. cuius cōtrarium voluit Pau. de Cast. consil. xxv. & an valeat sententia excommunicationis lata contra citatum die feriata, vide per eundem Fede. consil. xj.

casu etiam dicendum esset, vt dicit Imol. hic, de dictione, ad, quae omnia not. & adde Barto. in suo tract. de cita. vbi vide latē. Adde quod citatio facta die feriata in honore Dei, tenet Fede. consil. cxxliij. cuius cōtrarium voluit Pau. de Cast. consil. xxv. & an valeat sententia excommunicationis lata contra citatum die feriata, vide per eundem Fede. consil. xj.

a **¶** Edictū p̄onale. vide gl. & doc. in l. de pupillo. §. si pluri. & §. p̄tra. & l. cū petitio. §. fina. j. quod vi aut clam.

b **¶** P. A. V. P. Formo vnā q̄ vide Fel. i. c. fratres. col. iij. ad fi. de test.

c **¶** An possit. An minor possit restitui post publicationē testiu: Vide per doc. in l. quādā. & in l. vbi. ff. de eden.

d **¶** Dicit Inn. Adde tñ q̄ minor nūq̄ poterit petere se restitui aduerfus pbationes nō productas contra eū, quē criminaliter accusabat: secundum Spe. in tit. de rest. i. in te. §. qui autē. ver. sed pone. & Io. Andr. in c. auditis. de rest. in integ. & in gl. p̄ in cle. ij. de po. & Bal. i. d. l. auxiliū. Itē nisi velit restitui ad opponēdā exceptionē dilatorīā, cū illa sit parui pr̄iudicij, secundū Inn. in c. corā felicis. de rest. in integ. p̄ l. scio. s. de i. integ. rest. quod not. & vide Spec. in tit. de rest. in integ. §. f. & q̄ no. Bar. i. nã & postea. in §. si minor. de tu reu. & Spe. in tit. de dila. §. vidētū. versic. in summa. quod not. Bar. in l. f. in j. col. C. in qui. cau. in integ. rest. non est necesse. Et adde Bal. post alios i. d. l. minor. xxv. an. omissam. & Ang. in l. vbi. in pri. post Guil. & Bal. s. de edē. et ibi tractat qd i muliere & rusticis: de quibus j. prox. p̄ Bart. Adde post Spec. Bal. consil. c. ij. l. ij. vbi ponit de minore q̄ primò fecit incestas nuptias, secūdo licitas: an puniri debeat vel restitui.

e **¶** Rusticus. Vide no. p̄ doc. in l. quādā. & l. vbi s. de eden. & ibi Ang. cōcor. cū Bart. hic, & ibi per Bal. in lect. antiqua.

f **¶** P. A. V. P. Sed quid in muliere rustico. vide An. ro. de Bur. in consilio lxxij. incip. an allegatib⁹. vbi limitat istā cōclusionē Bar. vide etiā Petr. de Anch. cōf. lxxv. incip. v. dila. diligenti gratia.

g **¶** Rusticus succurratur. Vide Bal. in l. iure. C. qui adm. ad hoc est gl. xxx. di. q. j. & ij. q. iij. §. vlti. quae concordat cū glo. in l. i. re. la. ij. ff. de iuris & facti igno. Bart. etiā & expressius Salice. & Fran. de Ramp. in l. j. C. de iur. & fac. igno. vide dicere q̄ si non poterit cōsulere peritiores, restituitur ex clausula generali. Ad de primo dicit Bart. cōf. i. n. maritus fer

die feriata pro alia die iuridica: quia lex non dicit q̄ nō citetur: sed q̄ nō cōpellatur venire: vt s. de fer. l. j. & hoc intelligitur tam de cōmissioe iudicis, q̄ de citatione: quia cū nō requiratur causae cognitio, vt l. sed si interpellat⁹. §. j. s. de arb. ergo & c. vt l. ij. §. dies. s. si quis ordo i bon. pos. Sed si quis vellet saluare dictū Dy. posset tenere cū limitatione: quia l. dies festos. loquitur in dñico die tantū: sed puto dictā distinctionē verā. Opp. in quarta paratricula, dicitur hic, aduersus ignorātes absentes & c. ¶ Opp. quia istud edictū est p̄onale: sed absens & ignorās nō debet puniri: vt l. generali. C. de tabula. libr. x. l. ex malef. §. j. de act. & oblig. Sol. eatenus quatenus est p̄onale nō procedit contra ignorātes & absentes: & sic non tenet ad impēsās, nisi vt patētīā praestet. ¶ Que rit glo. nunquid minor poterit restitui si edificauit contēpta nunciacione: Et glo. dicit q̄ minor nō poterit restitui, nisi impēsam patiatur. Breuiter illud quod glo. dicit, est verum, q̄ cōtra iustitiā edificauit sed si veritate inspecta iustē edificauit: tūc potest restitui secundū Dy. Sed ad dictū glo. opp. de l. auxiliū. in prin. s. de mino. vbi quis nō restituitur aduersus dolo pr̄sumptū, sed ille, qui spernit nunciacionē, est in dolo pr̄sumpto: vt l. ait praetor. §. si qs particeps. s. de his quae in frau. cred. & l. si fundū. C. de rei vendi. ad quod dicit Dy. aut minor est in dolo, & nō restituitur: vt l. si ex causa. §. nūc videndū. s. de mino. & l. j. C. si aduer. delic. Aut in dolo pr̄sumpto: & tūc si in praeterito, restituitur: vt l. si ex causa. §. si in cōmissum. s. de min. & l. j. §. si. s. de edē. & l. minor etiā si quasi cōtumax. de min. Si verò est dolo pr̄sumptus in futurū, non restituitur: vt l. auxiliū. ver. sed & in lx. s. de minor. de hoc habes gloss. non ita clarē in l. vbi s. de eden. ¶ Et an istud dictū Dy. sit verū, formo vnā q̄. Minor post publicationē testiu vult restitui, vt testes producti de nouo, an possit: Videtur text. q̄ sic in l. minor xxv. ann. omissam. secundū verā lect. s. de mino. Econtra videtur q̄ vltus est iure cōi: quia quilibet peritus eo modo produxisset testes, nec fuisset admissus ad p̄ducendū oēs: quia iudex consuevit refrenare. ergo & c. vt l. nō videtur. C. de in integ. rest. dicit Inno. q̄ si quidā minor super articulo nullos produxit testes, tūc de facili restituit vt producat. Si verò aliquos produxit qui nō probauerūt, tūc nō restituitur ad alios producendos, nisi precederet aliqua cognitioe, q̄ tūc alios poterat producere qui melius sciebāt veritatē: & sic diligens homo eos ita produxisset. Ita dicit ipse de in integ. restit. c. auditis. & c. corā felicis. in vlti. gl. Itē cōtra hoc videtur q̄ aduersus dolo minor non restituitur: vt l. j. C. si aduersus delic. sed hic timetur de dolo & de subornatiōe: vt in auth. at qui semel. C. de proba. & in corpore vñ sumitur. ergo & c. Itē est timor de dolo tutoris. Ad hoc rñdet Guil. de Cu. in l. si qs ex argētarijs. §. f. s. de edē. nã dicit ipse, in tutore cessat timor subornatiōis: quia nō tractatur de proprio cōmodo: vt l. videamus. §. j. de in lit. iur. Itē dolo tutoris nō

cit haredē vxorem. §. restitutio. Adde Bal. in l. p̄ hāc. in fi. C. de temp. app. & no. per Spec. de dila. §. vidētū. versic. in summa. & quod not. Bal. in l. quod fauore. in ij. col. C. de legi.

h **¶** Aduersariū audiendum. Et adde q̄ ista cōsideratio Bart. procedit quādo iam cōclusum esset in causa: sed vbi non esset conclusum in causa: tunc de iure cōmuni aduersariū audiret, etiam post publicatas attestaciones: cū probatio facta in vno articulo nō noceret in alio, secundū verā opi. in l. exceptionē. C. de proba. & in auth. at qui semel. ibi postea. & in c. fraternitatis. de test. f. d. Imo. hic.

i **¶** In operis. contra istū tex. facit in text. l. si alij. §. ait Lulianus. j. q̄ v. aut clā. vbi dicitur q̄ per no. oper. nun. non perdat̄ possessio. Itē cū recipitur satisfactio: ibi, hoc ipso. Ita intelligatur iste tex. & l. de pupillo. §. meminisse. j. eo. secundū Cy. hic.

k **¶** Practica nunciacionis. Nota practica nunciacionis, & vide in l. de pupillo. §. meminisse. j. eo. vbi per Bar. & doc.

l **¶** Practica nunciacionis que seruatur, est quod in ipso opere iactur lapillus. Aedificans potest querere animo possessionem sibi, et etiam possessionem iuris. Agens rei uendicatione cōtra aliquem, an faciat aduersarium possessorem remissiuē.

m **¶** In operis. ¶ Opp. de acqui. re. do. l. traditio. Sol. intellige opp. j. eo. l. de pupillo. §. meminisse. Sol. hic fit nunciatio simplici verbo: sed si per pratorē, vel iactū lapilli. Ita dicit gl. Ratiō est: q̄a hic videor meticolosus: ibi audax. Sed certē modica audacia est iactare in opere aliquos lapillos. Vñ dicit quidā, q̄ practica nunciacionis huius, est iactare de ipso opere aliqd manu, vel calce: & sic videtur audax: vt d. §. meminisse. &

a ¶ Nō ad demolēdū. Sed Angel. hic aliter sentit. nō bene, per c. cū dilecti. de or. co. & ideo tene mēti qd dixit Bart. hic secundum Imo.

b ¶ Dyn. reprehendit. Qd ad qd competat hoc interdictum, adde Bar. s. e. in s. j. in prin. & j. eo. l. prator. s. in.

c ¶ Et post operis noui. Ite tex. facit ad nota bitem q. de qua dixi post Bart. in l. qualē. s. de arbit.

d ¶ Inducebat d. Ray. Et an possit compromitti in iudicē, vt in arbitriū: videt tex. in c. nisi essent. de prob. & in c. literas. de p. sum. Bal. in aut. si uero cōtigitur. in addit. C. de iud. & ibi etiam Bar. in aliu tāquā in suū iudicē pōt cōpromitti. secundū gl. in l. j. s. de iud. si alios non erat iudex iter cōpromittētes. p. d. Anto. in c. quatuor. in x. dif. ferē. de iureiur. & pro bar. text. in d. l. sed & si in seruū. de arbit. & in d. l. si ex cōsensu. cū gl. Et cū hoc dicit qd nō pōt cōpromitti in iudicē, vt in arbitriū, adde oīno Bal. in c. j. si inter pares. circa fi. prin. de l. corr. et Imol. hic. & vide qd no. gl. & doc. in d. l. si ex cōsensu. vbi dicitur qd pōt cōpromitti in iudicē nō sum. Inducit in ar. Et ad d. Bar. in l. prator. ff. de off. p. c. C. a. bene faciūt not. per Bar. in l. iter. causas. s. recte. j. de fur. & in hoc dubio nō distinguit vt p. Bal. in aut. item qui cūq. C. de episc. & cl. s. p. o. m. a. t. e. s.

¶ Et adueniente. Vi de Cepol. consil. viij. col. ij. vbi dicit secundum Bar. allegatē, qd prorogatio intelligit facta cū omnib. suis qualitatibus. Et vide etiā Alex. consil. cvj. col. ij. vol. ij. vbi dicit per hęc, qd qvāvis dīspōsitio extenditur cū omnibus suis qualitatibus extenditur.

e ¶ Intelligitur facta. Prorogatio intelligitur facta cū omnib. suis qualitatibus. ad de Bald. in l. accepta. in vj. q. C. de vfu. et in l. i. v. q. C. de his quę p. no. & in l. fi. C. de contrahen. empr. Sed Hosti. in c. praterea. tenet contra Bart. & Inn. per bonas rationes. tamen Imo. concludit opi. Bal. & In no. ueriores. Ad qd

prop. c. cū dilectis. Ite hoc est verū, si iste agēs ius sibi esse simpliciter diceret: qd tūc nō audirē, vt hic. Secus si diceret hoc manifestum esse tēpore nūciationis, quod habebat ius siue in petitione, siue in replicando contra exceptionem: vt dixi s. ea. l.

in prin. in viij. q. Opp. s. co. ne quis. & c.

a ¶ Hoc interdictum habet remedium demolitorium, & prohibitorium.

b ¶ Potest autem. Opp. de l. stipulatio ista. s. opus. glo. fatet cōtrariū. Dy. reprehendit istā gl. & bene, vt dixi vobis pluries. Istud interdictū habet plura remedia: vnū est demolitorium, & tūc oportet qd habeat istar alicui operis: & sic loquitur l. stipulatio ista. s. opus. Sed quātū ad edictū prohibitorium, tūc sufficit qd sit opus inchoatū: vt l. de pupillo. s. nūciatio. ibi: siue inchoet. & l. prator. s. siue aut. j. e.

1 ¶ Arbitrator non habet iurisdictionem, sed notionem.

2 Arbitrator semper sumitur in contractu.

3 Arbitramentum est quedam transactio.

4 Transigere non licet in delictis ad praeiudicium publicum: partium sic.

5 Bannum datum debitori ad instantiam creditoris potest per creditorem tolli sine iudice, si non continet aliquid poenale.

6 Bannū datū debitori potest per creditore prorogari, si nō dū in bannū debitor incidit. Prorogatio intelligitur facta cum omnibus suis qualitatibus.

7 Terminus positus in excōcacione ad soluendum, potest per creditorem prorogari.

8 Iuramentum praestitum de soluendo ad terminū, potest per partē prorogari & tolli.

9 Litigare coram non suo iudice, quod partes non possunt sine cōsensu sui iudicis, quando iudices sunt perpetui: ut episcopi, & Comites. secus si sunt temporales.

10 Feudatarij, & vassalli, non possunt iurisdictionem non sui iudicis prorogare, sine cōsensu domini.

11 Clerici qui non habent praebendas, uel ecclesias, possunt coram nō suo iudice litigare.

c ¶ Et post operis noui. Pronunciationis executione itur ad iudicē, vel de voluntate partiu fit remissio. h. d. Opp. & videtur qd nō possent se cōmittere: vt l. sed & si in seruū. s. si quis iudex. s. de arbit. dic vt gl. ¶ Et illa gl. non est vera: quia arbiter non habet iurisdictionem, sed notionē tantūm. Litera dicit iurisd. vnde dic, quod cōmittit se iurisdictioni ordinarię. ¶ Sed fm lect. d. glof. inducebat do. Ray. de Forli. contra vnam opi. quam tenui in l. societatem. s. arbitratorum. s. pro socio. quia dico qd arbitrator semper sumitur in contractu: ipse dicebat qd etiam in lite sumitur: vt hic, & in corpore aut. vt differre. iud. s. si verō contigerit. col. ix. glof. in d. s. dicit, quod arbitramentum est quedam transactio: nam arbitrator debet videre quatenus est æquum, quod ego dem tibi ex causa transactionis: & sic videtur qd sit contractus. Non ergo sumitur in lite: sed in cōtractu transactionis, qui fit super lite. Et hęc est veritas, quam tenebat Jacob. Bu. & Cyn. tangit referendo opin. Jac. de Ra. in l. si qui ex cōsensu. C. de episc. audi. Opp. s. de pact. l. iurisdictionem. s. si paciscar. sol. vt in glof. Opp. ¶ de l. transigere. C. de trans. & l. fin. C. de abol. Sol. illud est verum in delictis: secus in alijs, vt hic. Item dicit glof. si iud. in delictis, in quibus non sequitur poena sanguinis: quasi dicat, in alijs licet transigere. Sed certē illud est verum quo ad praeiudicium partium, nō quo ad praeiudicium publicum. Inducitur in arg. ad questio. ¶ si ad petitionem creditoris est datum bannū debitori, nunquid possit exire de banno debitor ad petitionem creditoris sine iudice. Ista est questio Gul. de Cun. & format eam in l. fin. s. de of. procur. C. a. Inducit istum tex. quod possit. Contrarium ipse determinat: & allegat illa l. si & allegat l. i. in fi. C. de lib. & com. liber. Quid dicemus: Videtur quod licet auctoritas iudicis est necessaria in banniendo, ita & in dissoluendo: vt in authent. e. contra si filij. C. de repudijs. Sed credo quod illud non sit bene dictum: cum rem iudicatum possim tollere mea voluntate: vt l. iij. s. si ex cōuentione. de re iudica. l. ij. C. de execut. rei iudic. & tamen sine iudice non potuit ferri. Dicas sic: Quādoque bannum continet aliquid tædiosum solum in fauorem creditoris, vt non audiat reus ad ius, nisi soluat: & tunc potest tolli simplici cōuentione, sicut res iudicata, argu. etiam huius s. Quandoque continet aliquid poenale præcisē: vt si non soluerit vsque ad calendas centum, soluat ducenta cōmunī nomine poenę, vel sit priuatus officio, vel similit: tunc potest quam incidit in bannum, non potest tolli partium sola cōuentione: quia alteri est ius quaesitum: vt l. iurisdictionem. s. si paciscar. & dictum est s. circa contraria. Ita loquuntur iura allegata per Gul. Sed si in bannum non incidit, sed adhuc est intra terminū: tunc ex sola partium voluntate potest terminus prorogari: & adueniente termino prorogato incidit in bannum, nisi soluat: quia prorogatio intelligitur facta cū omnibus suis qualitatibus: vt s. de iudic. l. ij. s. sed si iudex. & l. si iudex. &

vide quod no. Bar. in l. cū stipulatur. s. m. h. a. Proculo. de ver. obli. & in l. pe. s. de iur. reu. & vide quod no. Bar. in l. iij. in s. prin. j. de d. infec. & quod ibi dixi.

a ¶ AD DE qd opi. Bar. tenet hic Pau. de cast. & in l. cū stipulatur. s. m. h. a. Proculo. de ver. obli. & rñd. col. fil. xij. Sed quid si Pa pa dat mihi executore cōtra Titium meū debitorē, quē excōcicari facio: deinde Pa pa scribit alteri quod ipsum debitorē absoluat si est meū in concordia: nos sumus cōcordes qd debeat solvere certo termino, absolute: labitur terminus, an ille qui primō excōcicauit, possit illū iterū excōcicare? Ro. consuluit consil. rñs cccxxxj. & an si litigans corā delegato, qui cōposuit cum aduersario, renūciās rescripto, & of suo iur. hoc acto qd si non seruetur cōpositio, sit sibi ius suū integrū, possit vti rescripto, si cōpositio nō seruetur vide Ioā. an. in addit. ad Spe. in t. de rescript. praes. s. rōne aut im perantis. versic. item quod dicit.

a ¶ Idem dico. Et quid in iuramento, videt doc. in c. praterea. s. requi. s. iij. de app. & in c. quicumq. de sent. ex. commu. lib. vj. And. Barba.

b ¶ Possint litigare. Vide qd no. Bal. in l. j. in ij. col. i. C. si a non cōpe. iud. & qd not. Bal. in l. si qui ex cōsensu. in ver. sed incidet. C. de episc. audi. et in l. ij. s. sed si iudex. s. de iud. & do. Anto. in c. ex transmissa. de foro compe. & vide j. Adde Bal. consil. ccccxxxix. lib. iij. & Ioā. and. in titu. de compe. iud. s. j.

c ¶ In regnis & comitatibus. Et de ratione hic vide per do. Io. & cum opi. Bar. hic trāsit Bal. in c. imperialem. hic alleg. s. fi. Et adde Bal. in d. l. decernimus. & Bar. in l. j. in prin. s. de iud. & in l. si quis in conscribēdo. in j. & ij. col. i. C. de episc. & cler. & do. Anto. in ca. ex transmissa. vbi bonus tex. de fo. cōpe. & do. Anto. in c. vtrum. eo. tit. & ibi Inn. & Bal. in l. j. in col. i. s. de offic. praefec. vrb. Adde qd rationē Ioā. de Imol. hic reprehendit Alex. et dicit nullā bonam rationem dīuersitatē reddi posse.

d ¶ Vassalli & feudatarij. Et de hoc, videt ceter. sub quo iudice, et quomodo isti vassalli

destruuntur sic, & c. Opp. j. quod vi aut clā. si alius. s. notauius. gl. dat quatuor sol. vna est qd pertinet ad istud, nō ad illud. Nec mirabile cū istud in multis differat ab illo: vt in gl. Sed differētia vlt. gl. nō est vera: nec est aliqua differentia se cū dū Dy. cū illud de ad patientiā, & istud: vt no. j. eo. l. vlti. & l. cōpetit. s. in summa. j. qd vi aut clā. & sic cōtra emptorē tertium ad impēlam nō datur, nec istud, nec illud. Sed certē verba illa posita in gl. scilicet etia si ipse facit nihil, & c. possunt intelligi, ipse scilicet emptor, si venditor adifi cauerat: & tūc verū dicit Dy. Ite possunt intelligi, ipse scilicet venditor, si emptor adificauit: tunc verū dicit gl. vt j. eo. l. nō solū. s. morte. & l. vim facit. s. tandiu. allegato per glo. Alij soluunt, qd hic loquitur qd sit in ramis: ibi quādo in stipite. Sed illud est cōtra l. nam & si ramos. eo. ti. Alia sol. est, qd sit nunciatio causa damni infecti, aliter non. Et istā solu. non probat gl. Dy. probat eam & probatur in l. fluminū. s. item apud Iulianū. aliās, Viuium. & s. itē seruus. j. t. i. & est vera. Alij dicit qd hic negat directam: ibi cōcedit vtilē. Sed hoc nō est verū, quia nō est differētia: vt l. acti. s. de neg. gest. ¶ Si ergo queris, an habeat locum interdictū pro opere facto in arbore: Aut queris, vtrū possit agere in terdicto, qd vi aut clā: & pōt: vt l. si alius. s. notauius. quod vi aut clā. Aut hoc in terdicto: & tūc aut causa damni repellendū, & pōt: vt hic in tertia sol. & l. fluminū. s. itē seruus. & s. itē apud Iulianū. aliās, Viuium. Aut alia causa: & nō pōt: vt hic in vlti. sol. Opp. quia arbor est in solo: & sic tex. videtur sibi cōtrarius. Sol. gl. qd nō est in solo, vt ibi perpetuō maneat. ¶ Cōtra hoc videtur s. proxi. s. nam etiā in his quae trahuntur a solo, habet locū hoc edictum. Ideo Dyn. dicit, in solo, id est circa ea quae secundū cōmunē vsum & propositum adificantis inseparabilia sunt a solo siue fiat adificatio, siue destrudō. Et est hic argumentū, qd si aliquis alicui sciderit vestes, nō videatur fecisse iniuriā in personā: quia debet intelligi in personā, hoc est, circa id quod sit inseparabile a persona. Facit. s. de his qui deie. vel effud. l. j. s. hęc autem ver. Inn. contra, extra de senten. excom. c. nuper. di cam. j. de publi. l. licitatio. s. quod illicite.

1 ¶ Nouum opus causa damni infecti repellendi potest nunciari: & ille debet petere ne imminat periculum.

2 Reficienti, potest nouum opus nunciari.

3 Reficere, potest sumi largē, & strictē, sicut uerbum reddere.

Si quis aedificium. Reficienti vetus aedificium, nouum opus non nunciatur.

1 h. d. ¶ Oppo. causa damni infecti repellendi potest nouū opus nunciari: vt j. l. proxi. s. nunciatio. Sol. gl. fatetur contrarium. Intelligo istam gl. qd pōt nunciari: & ille debet cauere ne imminet periculum. ¶ Quāro vtrū reficienti possit nouū opus nunciari. Et hic est casus secundū literā, reficiat, qd nō. Dy. determinat in cōtrariū: quia uideat reficiēs de nouo facere: vt l. j. s. de ins. de j. de iuris. ergo & c. p. terea, domus refecta alia domus est: vt l. inter stipulatē. s. sacra. in fi. s. j. de verb. ob. ergo pōt nunciari, vt i. s. opus. s. ea. l. Et sic nō esset bona litera, reficiat: & probat: qd in tex. sequit, sed veteri sustinēdo, & c. et sic de sustinēdo nō de faciēdo de nouo, pro hoc j. e. l. de pupillo. s. si qd riuos. et ibi dicit: qd est speciale ibi, & in l. qui viā. cū gl. j. e. & ibi etiā dicit contra Dy. et primā suā rationē dicit ipse. ille qui reficit, videtur de nouo facere cōtra j. de itinere actuq. priuato. in l. ij. s. reficere. gl. istā contrarietate soluit in l. j. s. pe. s. de mor. infer. ¶ pōt eū reficere, sumi largē, & strictē: vt ibi no. Facit qd dicit

possint conueniri, vi de notata Spe. in ti. de arbit. s. restat. versic. fed nūquid vassalus. vbi etiam ponit quid in arbitris: & latissimē per Imolā vltra alios in c. ceterum. de iudi. & not. in d. c. ex transmissa. & in c. ex tenore. de fo. cōpeten. & quādam pulchra per Bal. & in l. j. in ij. col. c. si a non compet. iudice. & in auth. ei qui. in v. col. in ver. quāro qualiter fiat missio in feudis. & Bal. in l. liberti. libertate ad finē. C. de operis libertorum. per Iaco. de Belui. in c. j. de con. trouer. in mari fact. & ibi Bal. in c. j. apud quem, vel quos con. trouer. fia. fe. & c. Ad de qd vassalus nō pōt sit prorogare iurisdictionem sine licentia domini Bal. consil. ccccxx. l. j. vbi alleg. Bar. hic. & dicit qd nec et de rebu non feudali. bus potest prorogari iurisdictionē. & in quā. tū Alex. hic in prin. ij. col. tangit, an quādo duo fe committit in manibus regis, dicatur in ipsum cōpromittere. Adde quod Bald. habuit de facto in Marchione Salu. cianum, & quodam Comite qui sic scripserat Regi Francorum: de quo Bal. consiluit eius consil. ccccxxvij. & sequenti. primo libro.

¶ Si quis aedificium, vtrū reficienti. Quid importat uerbum, reficere. Et adde quae no. in lege de pupillo. s. si quis riuos. & qd ibi dixi, infra eodem.

Villam a castro. & in quo differat villa a ciuitate, adde not. per Bart. in l. si heres. q. vlt. de leg. j. & ibi Imo. Quid autē sit prouincia, vide Bar. in extra. q. si uis rebelles. in ver. L. obardias. & ibi latē per Io. An. & in c. ciuitas. de sent. excō. in vj. & per Legistas in l. per prouincias. C. de edific. priua. & de iure Canonico illa appellatur prouincia, quæ habet cōtinentiā decē ciuitatū.

mus de verbo, reddere. j. de verbo. sign. l. verbum reddendi. & quicquid dixi de verbo repetendi. s. sol. mat. super rub. post fer hic dicit.

Villa est illa quæ est extra muros ciuitatis. Ciuitas quæ muro circumdatur. Castrum quid sit remissiuē.

Siue autem intra. Siue in ciuitate, siue extra fiat opus, habet locū operis noui nunciatio. Quæro, quāto cognoscā uillam a castro. breuiter uilla est, quæ est extra muros ciuitatis. vt C. ne rust. ad vllū oble. euo. l. j. lib. xj. Ciuitas est quæ muro cingitur, vt l. ij. de ver. sig. & in c. si ciuitas. de sent. exc. li. vj. & ibi hoc innuit Io. An. in nouel. De castro habemus C. de fundis limi. l. quicumque castellorū. li. xj. Facit ad prædicta s. de lib. agno. l. j. §. j. & dicemus in l. populus. §. vrbis. de ver. sig. Aedificati in priuato potest nunciari cā publici iuris. Nunciatio spernitur quando nunciator est in manifesta calumnia. Causa an inseri debeat in nunciatione, remissiuē.

Nunc uideamus. Ex cā tria plici nunciatur, vt hic subiicitur per exempla. hoc d. vsque ad §. iuris. Opp. j. de acquit. rerum do. l. quamuis & de fluminibus. l. j. §. si in mari. Sol. vt in gl. quæ inci. scilicet priuato. Quæro, ubi incipiā ponere exemplum tertij. Quædā gl. quæ fuit addita, dicit ibi: Aut sit quid contra l. & c. sed nō est uerū: quia tōs l. ibi allegata in gl. loquuntur quando aedificatur in priuato. Sed posses sustinere, q̄ licet aedificetur in priuato, tamen cōtra formam traditam a lege: ideo nunciatur causa publici iuris. Melius tñ est q̄ incipiat ibi: vel in loco. vt l. i. in d. not. in uer. si in mari. quādo nunciator est in manifesta calumnia, spernitur nunciatio. Itē facit an causa sit inserēda in nunciatione: dixi s. in prin. l. dic vt ibi.

Iuris nostri. Hic incipit dicere, quæ personæ nunciatur. Opp. q̄ etiam si non pertinet, vt s. in prin. l. Sol. ibi allegatur ad se pertinerere: & sic erat dubium, vt gl. dicit.

Vsfructuarius non nunciatur nouum opus proprio nomine: quia non habet donum, sed ius debile: procurator nomine nunciatur, quia dominus uidetur eū custodem facere, & procuratorem generalem. Ius ingrediendi propria auctoritate in fundum, quod habet creditor, cedi potest. Vsfructuarius domino aedificanti nō potest nouum opus nunciare: quia ex quo donum uidetur eū procuratorem constituere, cōstituenti procurator non nunciatur. Procurator in rem suam nō potest contra dominum constituentem uti illo iure. Cessionario contra cedentem omnia iura quæ habebat in bonis Titij ad quem bona peruenerunt, subuenitur actione ex eo contractu. Cessionarius potest actionē utilem quā habet ex cessione contra cedentem intentare licet directam non. Fructuarius nō habet utilem confessionem pro seruitute. Opinio quorundam reatorū in l. j. in prin. supra si usufructum possit fieri inconfulto papa: & fit quoddā fortitium antiquum de fructu proprio rebelionem, & rebellis reconciliatus cum ecclesia uelit castrum reficere, q̄ non possit inconfulto papa. Vnde dixit Alex. q̄ aut aedi-

ficiam funditus est dirutum: & tunc aedificans dicitur de nouo facere: & loquitur q̄. op. Aut non est funditus dirutum: & procedat opin. prima. Tu adde ad hoc quæ consultū Bal. cōl. c. xxj. iij. lib. q̄ castrum destructo principis auctoritate bona rebellium castri uel confiscata per dñm illius castri efficiuntur libera. & castrum restituto, uel potestate ipsius reaedificandi concessa, non intelligitur restitutum alijs quæsitum ex destructione: quia dicitur potius noua cōcessio q̄ restitutio: & in noua concessione principis nō tollitur ius alterius. Confessoriam intērare. Sed an ista cōfessoria competat fructuario contra dñm text. expresse uidetur dicere q̄ nō, in hac. licet gl. in uer. us exponendo. i. pronun. ciationem: & sic uolando litteram tenent cōtrarium. Vnde tenēdo primam opi. inferunt q̄ fructuari? necesse habet procuratoris nomine agere confessionem contra vicinum: & hoc uidetur tenere Imol. & etiam Bart. in proximo. Boipso q̄ constituit. Sed dic q̄ ista ratio nō uidetur bona secundum Imo. quia etiam habens seruitutem, habet ius minus debile: & tñ nunciatur. l. de pupillo. §. imposititiā. j. eo. Vnde j. est, quia usufructuarius non habet ius in re: sed est seruitus p̄ malis sicut in habet seruitutem reale. l. j. s. de seruit. quod uidetur sensisse Bar. in proxima. §. si ego in prin. & uide q̄ not. in l. ei qui de seruit. Facere custodē. usufructuarii custodē. hoc tñ intellige vt dixi j. i. ij. l. apud tributum. §. j. & latus in l. quāuis. in fi. post Bar. j. de dā. infest. & not. Bart. & Bal. in l. cum ad quē. C. de usufruct. Et an qui tenetur ad custodiendam, uideatur habere mōdū emptor, uide Bald. in l. emptor. C. de hæred. vendit.

fructus petatur. est falsa. Vsfructuarius non habet utilem suo nomine, nisi in casibus notatis in l. j. C. de actio. & obligat. Fructuario competit interdicitum, quod ui aut clam. Contra aedificanti, quando res est mutata, agitur actione de dolo per usufructuariū, uel actione ex testamento. Vicino aedificanti non potest usufructuarius nouum opus nunciare nomine proprio. Fundus secundum communem usum loquendi, intelligitur de rustico, non de urbano. Dominus potest nunciare nouum opus uiam reficienti: sed habens uiam non potest nunciare domino. Fructuarius pro re potest alias actiones intentare procuratorio nomine domini. Vsfructuarius non potest dominum defendere in iudicio contra alium. Fructuarius potest prosequi nunciationem noui operis a domino factam expensis domini: & ab eo expensas petere antequam prosequatur. nu. 17. Post nunciationem competit actio in factum, quæ peto nunciationem meam confirmari, & illi ius non esse altius aedificandi. Emphyteuta & feudatarius possunt proprio nomine nunciare: & etiam procuratorio nomine domini. Colonus & inquilinus an possit nouum opus nunciare, remissiuē. Episcopus & alius superior potest rem ecclesie petere.

Vsfructuarius autē nouum.

Legā istū §. cū l. seq. & cū l. qui uia. j. eo. & breuiter hoc dicit cū l. seq. Vsfructuarius extraneo procuratorio noie dñi nunciatur nouū opus, dñō nō: sed poterit cōfessoria intentare. h. d. Posito casu in terminis uide l. q̄ uia. & breuiter dicit. Qui habet seruitutē uia reficienti nō nunciatur nouū opus: sed si impediatur, cōfessoria intēta bit. h. d. secundū ueram lect. Antequam ueniamus ad apparatus, uideamus rationem. §. usufructuarius. Et quæ est ratio q̄ potest nunciare procuratorio nomine domini, & proprio non: dic q̄ non habet dominū, sed ius usufructus, quod de facili potest amitti, uel corruptionē. C. de usufructu. & sic quæ habet ius debile, non potest suo noie nunciare. Sed quare procuratorio noie potest: Dic q̄ eoipso q̄ constituit eū usufructuariū, uel eū facere custodē & procuratorē gñalē in illa, vt hic no. s. usufructu. ca. l. j. in fine. & l. sequē. & hoc tene mēti. For mo tibi q̄ nō: scis q̄ actio potest cedi, vt in tit. de hæ. uel act. uēd. & etiā officij iudicis, vt l. q̄ si minor. in prin. s. demino. & s. de admini. tuto. l. si minor. & etiā obligatio naturalis potest cedi, vt l. si ei. j. ad Tre. Sed quæro, sum creditor q̄ habes ius ingrediendi in fundū debitoris mea auctoritate, an possim cedere. Et nescio text. i mūdo, qui melius faciat quā text. iste: cū hoc sit ius q̄ extra iudiciū exercet: & sic procurator in resuā, vt hic. Quæro, q̄ est rō hui? l. si autem. quod dñō nō possum nunciare? Respondeo, quia contra dñm habeo alia remedia, quā cōtra extraneū. Et uide gl.

ta potestas exercendi ius extraiudiciale competens ipsi constituenti: & ideo tene mēti dicitū Bar. quod cōter tenetur: & idē etiam hic Imo. sequitur Adde quæ no. Bar. & ibi dixi in l. si stipulat? fuero illud aut illud. de uer. ob. Et addit quæ

quæ incipit, cōno quia pluribus. & do. Dy. reprehendit istam gl. quia illis modis est sibi consultum contra alios, quibus & contra dominum. Sed ideo est, quia constituti ipsi procuratorē nō potest nunciare: cū contra ipsum nō potest uenire procuratorio nomine ipsius domini: quia sic ipsemet dominus uideretur sibi met nunciare. Et istud est tenendum mēti: quia si tu es procurator in rem tuā nō posses cōtra dominum illo iure uti. Ponere ceteri tibi omnia iura quæ habebā in re Titij: postea res Titij peruenit ad me: an tu cessionarius poteris agere contra me. Et salua meliori deliberatiōe hic uideat tex. q̄ nō. Sed qualiter subuenitur mihi? Dic actione ex eo contractu, vt l. ij. §. peruenisse. cū alijs. §. s. de hære. uel actio. uendita. Sed an actio nē uilem, quā habes ex cessione, possit intērare cōtra me cedere tem, licet directam non posses, vt s. dixi? Respondeo sic, vt s. de rei uēdica. l. si culpa. & ibi no. & per Dy. de reg. iur. c. pro possessore. lib. vj. in q. v. circa fi. Licet quædam gl. uideatur dicere cōtra, & malē. C. de hære. uel act. ven. l. emptor. Et per hoc dicitur q̄ fructuarius non habet utilem cōfessoriam pro seruitute. quia possit eam intērare cōtra dominū: quod negat tex. hic. Vnde falsa est opi. quorūdam quæ recitatur. s. si usufr. pe. l. j. in prin. Facit ad hoc. j. eo. l. in prouinciali. §. pe. Et no. hūc tex. qui dicit, procuratorio noie nunciatur. & facit. l. planē. s. fami. ercis. q̄ tene menti. dixi. s. ea. l. §. nunciatur. Venio ad cōtraria. Opp. q̄ suo noie possit: cū procurator in rem suam habebat uilem, vt l. ex legato. C. de leg. & l. emptor. de hære. uel act. ven. Et sic uidetur q̄ noie suo possit nunciare. Respon. q̄ illud quod habet uilem noie suo, nō est uerum nisi in casibus specialibus notatis in l. j. s. de act. & obli. sed hic non est de illis qui dant ibi. Itē opp. q̄ fructuario competit hoc interdicitum, vt l. is qui in putē. §. si. cum l. seq. ff. quod ui aut clam. Sol. aliud in illo interdicitō, quod in isto. dixi. s. §. j. Item opp. & nunc intro glo. magna. dicitur hic q̄ debet agere confessionem. Contra de l. repeti. §. si. s. qui. modis usufr. amit. Respondeo intelligas aedificium tale, q̄ res non sit mutata: secus si sit mutata: quia tñ debet agere de dolo, uel ex testamento. Sed uidetur q̄ nō agit actione de dolo, cum possit agere ex testamento: cū actio de dolo nō competit cum alia actione, vt l. j. in fi. s. de dolo. Sol. vt no. in uiltima sol. gl. aliās in uiltima gl. in l. repeti. §. si. s. qui. modis usufr. Deinde opp. de l. j. §. item luliano. j. de remis. Huius cōtrarij timore sunt plures sol. vt in glo. & vna est q̄ ibi uilis: hic directā. Sed illud est imponere legem uerbis: quia nō differunt uti lis & directā. Alia est q̄ ibi cōperat uti, hic non: sed certē hic cōperat uti. Tertia solu. est q̄ illa intelligatur secū dū istam: & ista est bona secundū Dy. Datur alia solu. a gl. & est, vt quædā noua lec. & nō bona. dicit gl. Aut sit in loco vicino opus: & tñ potest nunciare, & c. & uide gl. ibi. Alij dicunt sic distingui. Sed istud nō probatur lege: & per istud minus possit usufructuari? ubi habet ius, q̄ ubi nō habet ius. Et aduerte quia ista nō est propria solu. cōtrarij: sed magis noua lectū falsa. Item extra gl. opp. usufructuarius habet ius in re: uel eorum. j. de damno in facto. & l. j. de usufruct. Item dominus in prædio, in quo quis habet usufructum, nō potest aliquid noui facere, vt l. usufructu legato. §. hac ratione. s. de usufructu. & si habet ius in re, ratio nē sui iuris nunciatur, vt s. ea. l. §. nunciatio sit. d. Jac. de A. re. dicit, fateor: sed tñ q̄ aedificatur a vicino, & usufructuario, nō p̄ iudicatur, sed domino: & tunc suo noie nō potest nunciare: sed procuratorio noie sic. Ita loquitur hic. Sed si a vicino uel a domino aedificatur, ita ut usufructuario obstat: tunc suo noie potest nunciare: quia potest petere cautionē: ut l. qui bona. §. & superflua rium. j. de dā. infest. & sic tenet Jac. de A. re. & Old. per distictionē factis longā, quā nō recito: quia nō est uera. & nō dicit plus in effectu. Istud bene habet apparentiā: sed contra ipsum text. quia interest hic usufructuarij opus nō fuisse factū: & sic habebat deterior usufructus, dum in fi. huius. §. Præterea istud probatur ex dictione, autē, dum dicit, usufructus autē. & ista est aduersa titia: & sic aduersatur prædictis. q̄ licet ad eū pertineat, nō tñ suo noie potest nunciare. Ad rōnē Jac. de A. re. rōdeo, scilicet q̄ q̄ habet ius in re, potest nunciare: uerū est, nisi sit debile ius. & de facili periturū: ut est usufructus: & no. j. eo. l. de pupillo. §. imposititiā. & p̄ Dy. in quādā additione. & no. glo. j. tit. l. qui bona. §. j. facit quod not. s. de pig. l. sed an uia. & ideo sto cū gl. Sed opp. quia quā nullū ius habet, potest nunciare, vt s. e. l. j. in prin.

ta potestas exercendi ius extraiudiciale competens ipsi constituenti: & ideo tene mēti dicitū Bar. quod cōter tenetur: & idē etiam hic Imo. sequitur Adde quæ no. Bar. & ibi dixi in l. si stipulat? fuero illud aut illud. de uer. ob. Et addit quæ

quæ incipit, cōno quia pluribus. & do. Dy. reprehendit istam gl. quia illis modis est sibi consultum contra alios, quibus & contra dominum. Sed ideo est, quia constituti ipsi procuratorē nō potest nunciare: cū contra ipsum nō potest uenire procuratorio nomine ipsius domini: quia sic ipsemet dominus uideretur sibi met nunciare. Et istud est tenendum mēti: quia si tu es procurator in rem tuā nō posses cōtra dominum illo iure uti. Ponere ceteri tibi omnia iura quæ habebā in re Titij: postea res Titij peruenit ad me: an tu cessionarius poteris agere contra me. Et salua meliori deliberatiōe hic uideat tex. q̄ nō. Sed qualiter subuenitur mihi? Dic actione ex eo contractu, vt l. ij. §. peruenisse. cū alijs. §. s. de hære. uel actio. uendita. Sed an actio nē uilem, quā habes ex cessione, possit intērare cōtra me cedere tem, licet directam non posses, vt s. dixi? Respondeo sic, vt s. de rei uēdica. l. si culpa. & ibi no. & per Dy. de reg. iur. c. pro possessore. lib. vj. in q. v. circa fi. Licet quædam gl. uideatur dicere cōtra, & malē. C. de hære. uel act. ven. l. emptor. Et per hoc dicitur q̄ fructuarius non habet utilem cōfessoriam pro seruitute. quia possit eam intērare cōtra dominū: quod negat tex. hic. Vnde falsa est opi. quorūdam quæ recitatur. s. si usufr. pe. l. j. in prin. Facit ad hoc. j. eo. l. in prouinciali. §. pe. Et no. hūc tex. qui dicit, procuratorio noie nunciatur. & facit. l. planē. s. fami. ercis. q̄ tene menti. dixi. s. ea. l. §. nunciatur. Venio ad cōtraria. Opp. q̄ suo noie possit: cū procurator in rem suam habebat uilem, vt l. ex legato. C. de leg. & l. emptor. de hære. uel act. ven. Et sic uidetur q̄ noie suo possit nunciare. Respon. q̄ illud quod habet uilem noie suo, nō est uerum nisi in casibus specialibus notatis in l. j. s. de act. & obli. sed hic non est de illis qui dant ibi. Itē opp. q̄ fructuario competit hoc interdicitum, vt l. is qui in putē. §. si. cum l. seq. ff. quod ui aut clam. Sol. aliud in illo interdicitō, quod in isto. dixi. s. §. j. Item opp. & nunc intro glo. magna. dicitur hic q̄ debet agere confessionem. Contra de l. repeti. §. si. s. qui. modis usufr. amit. Respondeo intelligas aedificium tale, q̄ res non sit mutata: secus si sit mutata: quia tñ debet agere de dolo, uel ex testamento. Sed uidetur q̄ nō agit actione de dolo, cum possit agere ex testamento: cū actio de dolo nō competit cum alia actione, vt l. j. in fi. s. de dolo. Sol. vt no. in uiltima sol. gl. aliās in uiltima gl. in l. repeti. §. si. s. qui. modis usufr. Deinde opp. de l. j. §. item luliano. j. de remis. Huius cōtrarij timore sunt plures sol. vt in glo. & vna est q̄ ibi uilis: hic directā. Sed illud est imponere legem uerbis: quia nō differunt uti lis & directā. Alia est q̄ ibi cōperat uti, hic non: sed certē hic cōperat uti. Tertia solu. est q̄ illa intelligatur secū dū istam: & ista est bona secundū Dy. Datur alia solu. a gl. & est, vt quædā noua lec. & nō bona. dicit gl. Aut sit in loco vicino opus: & tñ potest nunciare, & c. & uide gl. ibi. Alij dicunt sic distingui. Sed istud nō probatur lege: & per istud minus possit usufructuari? ubi habet ius, q̄ ubi nō habet ius. Et aduerte quia ista nō est propria solu. cōtrarij: sed magis noua lectū falsa. Item extra gl. opp. usufructuarius habet ius in re: uel eorum. j. de damno in facto. & l. j. de usufruct. Item dominus in prædio, in quo quis habet usufructum, nō potest aliquid noui facere, vt l. usufructu legato. §. hac ratione. s. de usufructu. & si habet ius in re, ratio nē sui iuris nunciatur, vt s. ea. l. §. nunciatio sit. d. Jac. de A. re. dicit, fateor: sed tñ q̄ aedificatur a vicino, & usufructuario, nō p̄ iudicatur, sed domino: & tunc suo noie nō potest nunciare: sed procuratorio noie sic. Ita loquitur hic. Sed si a vicino uel a domino aedificatur, ita ut usufructuario obstat: tunc suo noie potest nunciare: quia potest petere cautionē: ut l. qui bona. §. & superflua rium. j. de dā. infest. & sic tenet Jac. de A. re. & Old. per distictionē factis longā, quā nō recito: quia nō est uera. & nō dicit plus in effectu. Istud bene habet apparentiā: sed contra ipsum text. quia interest hic usufructuarij opus nō fuisse factū: & sic habebat deterior usufructus, dum in fi. huius. §. Præterea istud probatur ex dictione, autē, dum dicit, usufructus autē. & ista est aduersa titia: & sic aduersatur prædictis. q̄ licet ad eū pertineat, nō tñ suo noie potest nunciare. Ad rōnē Jac. de A. re. rōdeo, scilicet q̄ q̄ habet ius in re, potest nunciare: uerū est, nisi sit debile ius. & de facili periturū: ut est usufructus: & no. j. eo. l. de pupillo. §. imposititiā. & p̄ Dy. in quādā additione. & no. glo. j. tit. l. qui bona. §. j. facit quod not. s. de pig. l. sed an uia. & ideo sto cū gl. Sed opp. quia quā nullū ius habet, potest nunciare, vt s. e. l. j. in prin.

quæ incipit, cōno quia pluribus. & do. Dy. reprehendit istam gl. quia illis modis est sibi consultum contra alios, quibus & contra dominum. Sed ideo est, quia constituti ipsi procuratorē nō potest nunciare: cū contra ipsum nō potest uenire procuratorio nomine ipsius domini: quia sic ipsemet dominus uideretur sibi met nunciare. Et istud est tenendum mēti: quia si tu es procurator in rem tuā nō posses cōtra dominum illo iure uti. Ponere ceteri tibi omnia iura quæ habebā in re Titij: postea res Titij peruenit ad me: an tu cessionarius poteris agere contra me. Et salua meliori deliberatiōe hic uideat tex. q̄ nō. Sed qualiter subuenitur mihi? Dic actione ex eo contractu, vt l. ij. §. peruenisse. cū alijs. §. s. de hære. uel actio. uendita. Sed an actio nē uilem, quā habes ex cessione, possit intērare cōtra me cedere tem, licet directam non posses, vt s. dixi? Respondeo sic, vt s. de rei uēdica. l. si culpa. & ibi no. & per Dy. de reg. iur. c. pro possessore. lib. vj. in q. v. circa fi. Licet quædam gl. uideatur dicere cōtra, & malē. C. de hære. uel act. ven. l. emptor. Et per hoc dicitur q̄ fructuarius non habet utilem cōfessoriam pro seruitute. quia possit eam intērare cōtra dominū: quod negat tex. hic. Vnde falsa est opi. quorūdam quæ recitatur. s. si usufr. pe. l. j. in prin. Facit ad hoc. j. eo. l. in prouinciali. §. pe. Et no. hūc tex. qui dicit, procuratorio noie nunciatur. & facit. l. planē. s. fami. ercis. q̄ tene menti. dixi. s. ea. l. §. nunciatur. Venio ad cōtraria. Opp. q̄ suo noie possit: cū procurator in rem suam habebat uilem, vt l. ex legato. C. de leg. & l. emptor. de hære. uel act. ven. Et sic uidetur q̄ noie suo possit nunciare. Respon. q̄ illud quod habet uilem noie suo, nō est uerum nisi in casibus specialibus notatis in l. j. s. de act. & obli. sed hic non est de illis qui dant ibi. Itē opp. q̄ fructuario competit hoc interdicitum, vt l. is qui in putē. §. si. cum l. seq. ff. quod ui aut clam. Sol. aliud in illo interdicitō, quod in isto. dixi. s. §. j. Item opp. & nunc intro glo. magna. dicitur hic q̄ debet agere confessionem. Contra de l. repeti. §. si. s. qui. modis usufr. amit. Respondeo intelligas aedificium tale, q̄ res non sit mutata: secus si sit mutata: quia tñ debet agere de dolo, uel ex testamento. Sed uidetur q̄ nō agit actione de dolo, cum possit agere ex testamento: cū actio de dolo nō competit cum alia actione, vt l. j. in fi. s. de dolo. Sol. vt no. in uiltima sol. gl. aliās in uiltima gl. in l. repeti. §. si. s. qui. modis usufr. Deinde opp. de l. j. §. item luliano. j. de remis. Huius cōtrarij timore sunt plures sol. vt in glo. & vna est q̄ ibi uilis: hic directā. Sed illud est imponere legem uerbis: quia nō differunt uti lis & directā. Alia est q̄ ibi cōperat uti, hic non: sed certē hic cōperat uti. Tertia solu. est q̄ illa intelligatur secū dū istam: & ista est bona secundū Dy. Datur alia solu. a gl. & est, vt quædā noua lec. & nō bona. dicit gl. Aut sit in loco vicino opus: & tñ potest nunciare, & c. & uide gl. ibi. Alij dicunt sic distingui. Sed istud nō probatur lege: & per istud minus possit usufructuari? ubi habet ius, q̄ ubi nō habet ius. Et aduerte quia ista nō est propria solu. cōtrarij: sed magis noua lectū falsa. Item extra gl. opp. usufructuarius habet ius in re: uel eorum. j. de damno in facto. & l. j. de usufruct. Item dominus in prædio, in quo quis habet usufructum, nō potest aliquid noui facere, vt l. usufructu legato. §. hac ratione. s. de usufructu. & si habet ius in re, ratio nē sui iuris nunciatur, vt s. ea. l. §. nunciatio sit. d. Jac. de A. re. dicit, fateor: sed tñ q̄ aedificatur a vicino, & usufructuario, nō p̄ iudicatur, sed domino: & tunc suo noie nō potest nunciare: sed procuratorio noie sic. Ita loquitur hic. Sed si a vicino uel a domino aedificatur, ita ut usufructuario obstat: tunc suo noie potest nunciare: quia potest petere cautionē: ut l. qui bona. §. & superflua rium. j. de dā. infest. & sic tenet Jac. de A. re. & Old. per distictionē factis longā, quā nō recito: quia nō est uera. & nō dicit plus in effectu. Istud bene habet apparentiā: sed contra ipsum text. quia interest hic usufructuarij opus nō fuisse factū: & sic habebat deterior usufructus, dum in fi. huius. §. Præterea istud probatur ex dictione, autē, dum dicit, usufructus autē. & ista est aduersa titia: & sic aduersatur prædictis. q̄ licet ad eū pertineat, nō tñ suo noie potest nunciare. Ad rōnē Jac. de A. re. rōdeo, scilicet q̄ q̄ habet ius in re, potest nunciare: uerū est, nisi sit debile ius. & de facili periturū: ut est usufructus: & no. j. eo. l. de pupillo. §. imposititiā. & p̄ Dy. in quādā additione. & no. glo. j. tit. l. qui bona. §. j. facit quod not. s. de pig. l. sed an uia. & ideo sto cū gl. Sed opp. quia quā nullū ius habet, potest nunciare, vt s. e. l. j. in prin.

quæ incipit, cōno quia pluribus. & do. Dy. reprehendit istam gl. quia illis modis est sibi consultum contra alios, quibus & contra dominum. Sed ideo est, quia constituti ipsi procuratorē nō potest nunciare: cū contra ipsum nō potest uenire procuratorio nomine ipsius domini: quia sic ipsemet dominus uideretur sibi met nunciare. Et istud est tenendum mēti: quia si tu es procurator in rem tuā nō posses cōtra dominum illo iure uti. Ponere ceteri tibi omnia iura quæ habebā in re Titij: postea res Titij peruenit ad me: an tu cessionarius poteris agere contra me. Et salua meliori deliberatiōe hic uideat tex. q̄ nō. Sed qualiter subuenitur mihi? Dic actione ex eo contractu, vt l. ij. §. peruenisse. cū alijs. §. s. de hære. uel actio. uendita. Sed an actio nē uilem, quā habes ex cessione, possit intērare cōtra me cedere tem, licet directam non posses, vt s. dixi? Respondeo sic, vt s. de rei uēdica. l. si culpa. & ibi no. & per Dy. de reg. iur. c. pro possessore. lib. vj. in q. v. circa fi. Licet quædam gl. uideatur dicere cōtra, & malē. C. de hære. uel act. ven. l. emptor. Et per hoc dicitur q̄ fructuarius non habet utilem cōfessoriam pro seruitute. quia possit eam intērare cōtra dominū: quod negat tex. hic. Vnde falsa est opi. quorūdam quæ recitatur. s. si usufr. pe. l. j. in prin. Facit ad hoc. j. eo. l. in prouinciali. §. pe. Et no. hūc tex. qui dicit, procuratorio noie nunciatur. & facit. l. planē. s. fami. ercis. q̄ tene menti. dixi. s. ea. l. §. nunciatur. Venio ad cōtraria. Opp. q̄ suo noie possit: cū procurator in rem suam habebat uilem, vt l. ex legato. C. de leg. & l. emptor. de hære. uel act. ven. Et sic uidetur q̄ noie suo possit nunciare. Respon. q̄ illud quod habet uilem noie suo, nō est uerum nisi in casibus specialibus notatis in l. j. s. de act. & obli. sed hic non est de illis qui dant ibi. Itē opp. q̄ fructuario competit hoc interdicitum, vt l. is qui in putē. §. si. cum l. seq. ff. quod ui aut clam. Sol. aliud in illo interdicitō, quod in isto. dixi. s. §. j. Item opp. & nunc intro glo. magna. dicitur hic q̄ debet agere confessionem. Contra de l. repeti. §. si. s. qui. modis usufr. amit. Respondeo intelligas aedificium tale, q̄ res non sit mutata: secus si sit mutata: quia tñ debet agere de dolo, uel ex testamento. Sed uidetur q̄ nō agit actione de dolo, cum possit agere ex testamento: cū actio de dolo nō competit cum alia actione, vt l. j. in fi. s. de dolo. Sol. vt no. in uiltima sol. gl. aliās in uiltima gl. in l. repeti. §. si. s. qui. modis usufr. Deinde opp. de l. j. §. item luliano. j. de remis. Huius cōtrarij timore sunt plures sol. vt in glo. & vna est q̄ ibi uilis: hic directā. Sed illud est imponere legem uerbis: quia nō differunt uti lis & directā. Alia est q̄ ibi cōperat uti, hic non: sed certē hic cōperat uti. Tertia solu. est q̄ illa intelligatur secū dū istam: & ista est bona secundū Dy. Datur alia solu. a gl. & est, vt quædā noua lec. & nō bona. dicit gl. Aut sit in loco vicino opus: & tñ potest nunciare, & c. & uide gl. ibi. Alij dicunt sic distingui. Sed istud nō probatur lege: & per istud minus possit usufructuari? ubi habet ius, q̄ ubi nō habet ius. Et aduerte quia ista nō est propria solu. cōtrarij: sed magis noua lectū falsa. Item extra gl. opp. usufructuarius habet ius in re: uel eorum. j. de damno in facto. & l. j. de usufruct. Item dominus in prædio, in quo quis habet usufructum, nō potest aliquid noui facere, vt l. usufructu legato. §. hac ratione. s. de usufructu. & si habet ius in re, ratio nē sui iuris nunciatur, vt s. ea. l. §. nunciatio sit. d. Jac. de A. re. dicit, fateor: sed tñ q̄ aedificatur a vicino, & usufructuario, nō p̄ iudicatur, sed domino: & tunc suo noie nō potest nunciare: sed procuratorio noie sic. Ita loquitur hic. Sed si a vicino uel a domino aedificatur, ita ut usufructuario obstat: tunc suo noie potest nunciare: quia potest petere cautionē: ut l. qui bona. §. & superflua rium. j. de dā. infest. & sic tenet Jac. de A. re. & Old. per distictionē factis longā, quā nō recito: quia nō est uera. & nō dicit plus in effectu. Istud bene habet apparentiā: sed contra ipsum text. quia interest hic usufructuarij opus nō fuisse factū: & sic habebat deterior usufructus, dum in fi. huius. §. Præterea istud probatur ex dictione, autē, dum dicit, usufructus autē. & ista est aduersa titia: & sic aduersatur prædictis. q̄ licet ad eū pertineat, nō tñ suo noie potest nunciare. Ad rōnē Jac. de A. re. rōdeo, scilicet q̄ q̄ habet ius in re, potest nunciare: uerū est, nisi sit debile ius. & de facili periturū: ut est usufructus: & no. j. eo. l. de pupillo. §. imposititiā. & p̄ Dy. in quādā additione. & no. glo. j. tit. l. qui bona. §. j. facit quod not. s. de pig. l. sed an uia. & ideo sto cū gl. Sed opp. quia quā nullū ius habet, potest nunciare, vt s. e. l. j. in prin.

quæ incipit, cōno quia pluribus. & do. Dy. reprehendit istam gl. quia illis modis est sibi consultum contra alios, quibus & contra dominum. Sed ideo est, quia constituti ipsi procuratorē nō potest nunciare: cū contra ipsum nō potest uenire procuratorio nomine ipsius domini: quia sic ipsemet dominus uideretur sibi met nunciare. Et istud est tenendum mēti: quia si tu es procurator in rem tuā nō posses cōtra dominum illo iure uti. Ponere ceteri tibi omnia iura quæ habebā in re Titij: postea res Titij peruenit ad me: an tu cessionarius poteris agere contra me. Et salua meliori deliberatiōe hic uideat tex. q̄ nō. Sed qualiter subuenitur mihi? Dic actione ex eo contractu, vt l. ij. §. peruenisse. cū alijs. §. s. de hære. uel actio. uendita. Sed an actio nē uilem, quā habes ex cessione, possit intērare cōtra me cedere tem, licet directam non posses, vt s. dixi? Respondeo sic, vt s. de rei uēdica. l. si culpa. & ibi no. & per Dy. de reg. iur. c. pro possessore. lib. vj. in q. v. circa fi. Licet quædam gl. uideatur dicere cōtra, & malē. C. de hære. uel act. ven. l. emptor. Et per hoc dicitur q̄ fructuarius non habet utilem cōfessoriam pro seruitute. quia possit eam intērare cōtra dominū: quod negat tex. hic. Vnde falsa est opi. quorūdam quæ recitatur. s. si usufr. pe. l. j. in prin. Facit ad hoc. j. eo. l. in prouinciali. §. pe. Et no. hūc tex. qui dicit, procuratorio noie nunciatur. & facit. l. planē. s. fami. ercis. q̄ tene menti. dixi. s. ea. l. §. nunciatur. Venio ad cōtraria. Opp. q̄ suo noie possit: cū procurator in rem suam habebat uilem, vt l. ex legato. C. de leg. & l. emptor. de hære. uel act. ven. Et sic uidetur q̄ noie suo possit nunciare. Respon. q̄ illud quod habet uilem noie suo, nō est uerum nisi in casibus specialibus notatis in l. j. s. de act. & obli. sed hic non est de illis qui dant ibi. Itē opp. q̄ fructuario competit hoc interdicitum, vt l. is qui in putē. §. si. cum l. seq. ff. quod ui aut clam. Sol. aliud in illo interdicitō, quod in isto. dixi. s. §. j. Item opp. & nunc intro glo. magna. dicitur hic q̄ debet agere confessionem. Contra de l. repeti. §. si. s. qui. modis usufr. amit. Respondeo intelligas aedificium tale, q̄ res non sit mutata: secus si sit mutata: quia tñ debet agere de dolo, uel ex testamento. Sed uidetur q̄ nō agit actione de dolo, cum possit agere ex testamento: cū actio de dolo nō competit cum alia actione, vt l. j. in fi. s. de dolo. Sol. vt no. in uiltima sol. gl. aliās in uiltima gl. in l. repeti. §. si. s. qui. modis usufr. Deinde opp. de l. j. §. item luliano. j. de remis. Huius cōtrarij timore sunt plures sol. vt in glo. & vna est q̄ ibi uilis: hic directā. Sed illud est imponere legem uerbis: quia nō differunt uti lis & directā. Alia est q̄ ibi cōperat uti, hic non: sed certē hic cōperat uti. Tertia solu. est q̄ illa intelligatur secū dū istam: & ista est bona secundū Dy. Datur alia solu. a gl. & est,

¶ Sed an usufructuarius. Bar. in d. l. apud Trebatium. videt vel...

alias actiones pro re poterit iste fructuarius intentare procuratorio nomine...

pro dano quod datur in re communi. & loquitur ver. planè. Et quicquid vult nunciare pro dano quod datur in re propria ex opere...

¶ Sed an usufructuarius teneatur defendere contra alium agentem in iudicio. Textus videtur quod non...

¶ Et resp. isti possunt suo nomine. vt j. l. proxi. §. penult. Et etiam procuratorio nomine domini...

¶ Et resp. isti possunt suo nomine. vt j. l. proxi. §. penult. Et etiam procuratorio nomine domini...

¶ Et resp. isti possunt suo nomine. vt j. l. proxi. §. penult. Et etiam procuratorio nomine domini...

Principali.

¶ Etiam dicitur gl. que est additio, quod hic incipit tractare in quibus locis nunciatur...

¶ Etiam dicitur gl. que est additio, quod hic incipit tractare in quibus locis nunciatur...

¶ Etiam dicitur gl. que est additio, quod hic incipit tractare in quibus locis nunciatur...

¶ Etiam dicitur gl. que est additio, quod hic incipit tractare in quibus locis nunciatur...

¶ Etiam dicitur gl. que est additio, quod hic incipit tractare in quibus locis nunciatur...

¶ Etiam dicitur gl. que est additio, quod hic incipit tractare in quibus locis nunciatur...

¶ Non cognoscitur. Adde Barto. j. eo. §. si ego in princ. ¶ Oppo. & videt. Et ad intellectum eorum...

¶ Non tollit. An & quando remedium ordinariū tollat extraordinariū...

¶ Oppo. de l. si quis. Ang. hic ponit exem- plū, vt hic per eū. Sed secundū Imo. hic cō- tra intellectū Ange- facit. seo. l. j. si quis edificat. Potes ponere exemplū vt posuit gl. in d. l. si quis putans. si videlicet q. nunci- ans elegit sibi in- teresse satisfieri in pe- cunia. l. stipulatio. §. siue autē. j. eo. gl. ff. in d. l. si quis putans. dicit, refici, sentit opi- nio. Ange.

ibi sufficit fieri absente dño, quātū ad in- terdictū, quod vi aut clā: secus quātū ad illud interdīctum. debet enim fieri in re presentī: & secundū hoc est differētia in- ter istū §. & præcedentē. Ista est veritas: & ibi vidisti q. nō ligat, nisi postq. perue- nerit in noticiā. sed verū est quod ad impē- sas, vt ibi dixi. & videbitis. j. sequē. §. Sed quæro, tenēdo opi. gl. quid si tardē domi- nus reuertitur. Dic vt in glo.

¶ Nunciatio facta uni ex socijs, non præiudicat alteri quo ad impensas: sed quo ad demolitionem sic. Nunciatio, de qua in l. ista, dicitur in rem, & uni facta omnibus præiudicat: illa, de qua in l. j. §. pen. sup. rā, de uen. in spi. est in personam: & de omnibus fit. Lex ista non debet intelligi logicaliter, quod negatio postposita suo uniuersali æquipollet suo contrario. Nunciatio facta ab uno ex socijs quando profit alijs: & ibi quando omnes habent ius prohibendū. ni. 4. L. si cum uno infra de except. rei iud. & ibi glo. an ha- beat eadē causam defensionis, aut non: loquitur in appellatione non in principali. Ratio differentie inter hunc §. & præcedentē: quia hic in personam, præcedens in rem. Vasallus si dicit debeat pluribus filijs relictis, an uni, an omnibus iur. re debeat fidelitatem, remittit quod uni. Plures rei, an possint in eodē libello conueniri, remissiuē.

Si plurium res sit. Nuncia- tio noui operis ex parte eius, cui nunciat, est in re:

& ideo sufficit si vni de socijs fiat nunciatio: ex parte eius qui nunciat, est in personā: & ideo debet oēs socij nunciare. h. d. cū §. seq. Dicitur hic, q. sufficit vni nunciari: postea dicit, q. si vnus edificat, alteri nō nocet: & sic sibi cōtradicit. Solu. dic q. alteri quo ad impēsas nō præiudicat, quo ad demolitionē sic. Et hoc dicit gl. & per istā dixi q. debet limitari §. nunciacionē §. ea. l. Opp. de l. si quis putans. §. si. cōi diui. Gl. dicit, fateor q. illud, qd vnus præstat, ab alio recuperat, si hoc expediebat so- cietati. Sed quō potuit expedire societati edificari post nunciacionē, cū certū sit q. debet demoliri: Sol. intellige gl. q. po- tuit sperni nunciatio per edificantē: sed sui testes nō erāt tūc, cū edificatēs cōueniebatur hoc interdīctū, & volebat probare: modo redierūt: & sic habet probationes cōtra socios suos, q. interfuit societati procedere in opere. Vterius procedo & opp. de l. j. §. pe. de ven. in spi. Sol. Nūciatio t. de qua loquit l. ista, est in re, & ideo facta vni præiudicat oibus: sed in l. j. §. pe. de ven. in spi. nūciatio est in personā: & ideo nō sufficit vni fa- cere, nisi fiat oibus. & hoc tene mētī. Opp. dicit hic, q. nunci- catio ab vno facta nō prodest alijs: quia destructio operis est indiuidua: vt j. eo. l. stipulatio. §. quælitū. sed in indiuiduis fa- ctum vnus prodest oibus: vt l. loci corpus. §. si fundus. §. si ser. ven. ergo, & c. Breuiter reperio lac. de Are. intelligētē sic. Aut vult agere ad demolitionē: & tūc prodest quia est indiuidua. Si autē vellet agere ad interesse nō posset, cū interesse sit diuisi- bile. Semper tñ intelligas q. ille, qui nūciat, agit, nō alius. Intelligit ergo lac. de Are. q. nunciatio sufficit illi faciētī, nō alijs: sed iste dicit cōtra tex. istū: quia negatio postposita signo vniversali æquipollet suo contrario: vt l. legitimos. §. an ergo. §. de le. tu. & l. in bello. §. j. de cap. & po. reuer. Cū ergo dicit omnibus nō sufficere id est nulli sufficere: ideo dico q. ista lex debet aliter intelligi q. logicaliter: nec æquipollet suo contra- rio: vt alibi in l. si seruus. §. si plurī. si quis cau. Et quod istud sit verū, patet: quia si intelligeretur q. nulli prodesset: tūc esset cōtra rationē præcedētis §. Opp. iste §. videt sibi ipsi contra- rius: dicitur hic, quod omnes debēt nūciare: quia alter potest habere ius nunciandi, alter non: quomodo ergo poterit nunci- ciare qui non habet ius: Glo. respondet t. quod inspecta iuris permisione, oēs possunt nunciare: inspecta veritate nōn. Po- ne q. oēs habēt ius prohibēdi, an nūciatio vnus prodest alteri? Glo. dicit q. nō: nec aliquid allegat. Dic vt l. si cū vno. j. de ex- cep. rei iudī. Verū aliqui intelligūt legē illam vt gl. ibi, aut ha- bent eandē causam defensionis, aut nō. Sed illud est in appel- latione: secus in principali: vt l. si q. §. si. j. de appella. Sed t. que

est ratio differentie inter hunc §. & præcedentē. Dic vt in glo. quia in præcedenti est in rem, hic verò in personā ex parte nū- ciantis. Decessit t. dominus, relicti plurib' filijs: an vasallus debet iurare vni, an oibus. Iste §. facit q. oibus. & facit l. si cu- ius. aliās est §. cū igitur. sub. l. si vnus fruct. & ibi est glof. Breui- ter gl. habetis latam in x. col. si de feu. fue. controuer. c. j. §. oēs. Lac. de Are. format aliam q. si sunt plures rei, an possint in eo- dem libello conueniri: & dicit ipse q. sic. Allegat authētī. præ- sente. Dixi plenē in l. iij. §. j. j. de duobus reis.

- 1. ¶ Protestatio fienda iudici, quando de eo probabiliter timetur, potest fieri coram vicinis, aut sibi. & nu. 5.
- 2. Nunciatio noui operis habet vim cuiusdam procuracionis, seu citationis ad iudicium. & infra nu. 25.
- 3. Actus expedicndus cum iudice, tanquam cum parte, si in iudicio uenit expedicndus, coram alio iudice expediri debet.
- 4. Protestatationem fieri iudici, uel coram vicinis, sufficit in actu expedicndo cum ipso iudice, tanquam cum parte extra iudicium. Nunciatio in opere extra iudicium fieri debet iudici edificanti.
- 5. Contra iudicem mihi iustitiam denegantem, protestatione sibi, uel coram vicinis fa- cta, possim per appellationem recurrere ad superiorem, uel de ipso coram superio- re, uel coram episcopo conueniri, ut eum cogat ad iustitiam faciendam.
- 6. Protestatationem semel fuisse factam, quando sufficit.
- 7. Emptor ciuili mouetur si protestatus fuerit se non posse nunciare uenditori: quia ne- scitur ubi est sine sui culpa: eo reuertente debet sibi nunciare. aliās prima prote- statio non ualet.
- 8. Iudici edificanti officio cessante, uel alio impedimento teneor iterum ei nunciare.
- 9. Dispositio huius §. loquens in prætoze, quod habeat locum in quolibet alio officiali merum imperium habente, & potestatem carcerandi.
- 10. Hic §. non habet locum in officiali perpetuo, puta Episcopo, Rege, uel Principe. Officialis perpetuus potest conueniri. Cuius que habet merum imperium potest conueniri.
- 11. Curator fariosi officio durante potest conueniri: secus est in tutore, uel curatore minoris.
- 12. Officialis positus ad beneplacitum potest conueniri, & ei nunciatur nouum opus.
- 13. Hic §. non habet locum in alijs, qui non possunt uocari in ius.
- 14. Metus officialis, scilicet quod quis propter eius metum aliquid non fecit, quod facere debebat, qualiter probetur: & quod non sufficit protestari nisi probetur.
- 15. Causa iusta timoris, an dicatur, si probetur quod iudex semel tantum adhibuit me- tum remissiuē.
- 16. Causa iusta timoris non est, si probetur iudicem in alio officio consuetum metum inferre, licet in isto non.
- 17. Causa iusta timoris non est, probare iudicem consuetum homines carcerare: nisi etiam probetur, quod iniuste, Ex coniecturis probari potest, & etiam per solam famam, quod iudex appellantis soleat uolentias facere. Iusta causa credulitatis est, quod dicitur à fide dignis.
- 18. Iustus metus dicitur probatus, si probetur quod iudex est consuetus sanguineis, uel laboratoribus appellantium uolentias inferre.
- 19. Volentiam factam fuisse appellantis à familia iuaticis si probatur, sufficit.
- 20. Forma huius protestatationis fienda iudici, qualiter fiat, ponit. & nu. 22.
- 21. Causa in ista protestatatione, quod inferri debeat, non tamen causam quare protestetur uel appellet.
- 22. Appellans uel protestans coram vicinis propter metum ab interlocutoria, ubi causa grauatim inferri debet, illa causa in tali appellatione, uel protestatatione inferri debet.
- 23. Remissio huius protestatationis quod potest peti à iudice edificante contra quē prote- statur satisfacendo, remissio nunciacionis petitur. Protestatio, de qua hic, ex omnibus illis causis sperni potest, quibus nunciatio spernitur.
- 24. Forma nunciacionis fienda officiali, officio finito propter nouum opus.
- 25. Prætori edificanti potest fieri nunciatio, quæ introducat interdīctum, quod in aut clam. Nunciatio quod habeat vim citationis. & supra nu. 2.
- 26. Protestatio quæ fit coram vicinis contra prætozem edificantem, non est necesse quod perueniat in noticiam ipsius, si hoc eius culpa euenit.
- 27. Protestatio quando non potest haberi copia iudicis, debet fieri ad tribunal. & ibi practica.
- 28. Iter arripere ad iudicem causa nunciandi, habet vim nunciacionis. Cautela pro rusticis, ut quando recipiunt aliquā iniuriam, dicant, protestor ex parte Potestatis ne hoc facias: et arripiant iter ad ciuitatem, quia factum post talem pro- testatationem debet reuocari.
- 29. Nunciatio quod fiat iudici, satis est, quando propter loci distantiam non potest per nunciacionem factam in opere esse consultum nuncianti.
- 30. Nunciatio habere potuisse, debet probare ille, qui dicit quod potuerit habere ido- neum, & de facili.
- 31. Impedito nunciare nouum opus ratione persone, qualiter succurratur, remissiuē.
- 32. Nunciatio potest fieri etiā quando nullus est in loco, & ligat dominū à tēpore sciētie.

Si quis ipsi prætori. Singularis est, & legitur in glo. quatuor modis. Primò, Gal

¶ Necessè venire. Cogita an hæc ratio sit vera: quia pari ratione uideretur nō posse protestari prætori, quoniam facta protestatatione si uult tūc edificare, ha- bet necesse se submittere iuri communi alterius, & petere remissionem prote- statationis, vt no. Bart. j. in xij. quæstio. & sic uidetur eadem ratio in nūciacione. ¶ Vel coram vicinis. Et dum Bart. hic in secunda opposicione dicit, sufficere denūciacionē factam coram vicinis: an suffi- ciat, si per duos tes- tes probetur q. sit fa- cta corā vicinis: Spe- cu. in tit. de primo & secūdo decreto. §. iam de effectu. versi. num- qd sufficeret & Lap- alleg. xxxvij. dixerūt q. sic allegat vt cir- ca de elect. in vj. cogi- ra. & hic uide not. per Lud. Bene facit que dixi i simili post Bar. in l. iij. vi bo. rap. Ad de text. bene faciem in l. pe. §. fin. & qd ibi no. C. de po. & Io. and. & doct. in ca. pasto. §. præterea. de off. ordi. ¶ Recurritur ad superiorem. Hoc tamen intellige vt singulari ter dixit Bar. in l. si tu- tor. ff. de aut. tu. Et ad de gl. in c. si religio. de elec. in vj. in ver. at- tente. Et adde qd not. Bal. in l. qui ius. in pe. col. j. et. j. & quod ibi dixi. & qd dixit Bar. post glo. & ibi dixi in l. de qua re. de iudi. ¶ Negat mihi. Sed an iudex denegans iusti- tiam propter hoc pri- uetur iurisdictione, vi de Bald. in aut. statu. 2 mus. C. de epif. & cler. & an à tali denegatio- ne possit appellari, vi de Bald. in l. j. C. vt li- te pen. Et in quib' ca- sibus licet per quere- lam adire superiorem uide Guliel. & Bald. in l. iij. C. de iurid. omni iudi. l. istis adde Bald. in l. si in j. col. C. de senten. Sed hæc di- strinctione uidetur con- tra casum in l. si con- uenerit. de pig. actio. & ibi est casus specia- lis secundum Bal. & do. Io. hic. & uide que dixi. j. secundum Bal. et Imo. hic. Adde qua- liter teneatur officia- lis negligēs, & negās facere iustitiam, & qua liter ciuitas quæ cum eligit, Roma. consilio ccc. lxxvij. ¶ Protestatio sufficit. Et ad id quod dixit q. vna protestatio suffi- cit, ista est uerū quā- do par protestatatur pa- ri: scilicet ubi inferior superiori, uel supior inferiori: quia tūc tri- na requiritur: vt in c. j. de supplenda negli- gen. præla. Quæ text. ita singulariter alle- gat do. Ant. in c. cum causa. de officio dele- ga. Facit text. in c. j. de mili. uasal. qui contu- est. & text. in aut. sta- tuimus. in c. de epi- sco. & cler. Quod no- ta perpetuo: & uide Bart. hic. & adde tex. in Cle. quāuis. de ap- pel. & dicit Bald. in d. c. j. quod quādo in-

ferior mandat quod coram superiore compareat, dicit Specu. secundum eum, quod vnicum mandatum sine peremptorio sufficit. Sed Ioan. And. in c. fi. de ac- cusa. in nouel. sentit contrarium, secundum eum. Et ibi uide etiam quando de- beat citari. adde not. in cap. cum nobis olim. de elec. & dicit Bald. in l. qui cri- men. in vj. q. c. qui accusare. q. ad intimādum vel absolūendum sufficit vna monitio. Et uide qd signanter not. Angel. in §. si quis autē. in au- thentico de hare. & falc. v. de oino Bald. in l. si in iij. quæstio. de edicto diui Adria- tel. adde q. Alexand. hic in lect. discrepat ab hac apostilla: quia tenet quod vnica suffi- ciat monitio, per de- cisionem Barto. in l. mora. §. de vfur. & in l. Titia. & quod opin. Barto. habeat locum in causa principali, non in causa appella- tiōis: infra in ea opor- tet inquire, sicut cum petuntur apostoli. Et pro hoc allegat Ange- consil. cxxxij. inci- piens: quidam Mat- theus. Tu ipse uide. Sed quod in causa ap- pellationis fit instan- dum, & ter protesta- ri, uoluit Bald. consil. cxxxij. & cōsil. lxxxv. in libro uoluit tamen Pau. de ca. consil. xxij. quando sic clare con- slet, iudicem fore oc- cupatum, quod non sit necessaria prote- statio. ¶ Eo reuertente. Ange. hic tenet contrariū per glof. in l. aut qui aliter. §. j. iuncto text. quod vi aut clam. Nā cū à iure est data for- ma denunciandi, cum non inuenitur uendi- tor: igitur & c. Nec ob- stat ille text. quia lo- quitur in protestatio- ne per quam quis ex- cuset quod denuncia- re non potest: tamen loquitur de denuncia- tione, prout in contra- rio. Sed Imol. hic te- net cum Barto. quia denunciatio & prote- statio non differunt: vt not. Barto. in l. non solū. §. morte. in princ. quæstio. j. eo. Et quia dicit hic iste tex. quod quando non requiritur uenditor, uideatur aliqua denunciatio. l. cum successores. et ibi Bartol. & Bald. C. de euit. & Barto. ponit in d. §. morte. in xj. col. in fi. ¶ Quod tene menti. Et adde q. post Bar- to. hic in ista. iij. oppo. Bald. tetigit hic ali- qua de protestatatione, quæ secundum Imol. non placet. quem vi- de. Et quando sit necesse plures protesta- ri, adde glo. not. in ca- pi. cupientes. §. quod si per viginti. & §. proposita. de electio. in vj. ¶ Casus est not. in authen. vt disse. iud. in prin. col. ix. & ex- tra de excep. c. secūdo. lib. vj. Tertio opp. & uidetur q. sufficiat protestatationem se- mel esse factam, & nō habet necesse iterū nunciare: vt l. Titia. §. v. iuras. de legat. ij. ¶ Sol. t. Quando protestor q. non fiat per me: tunc si quidē fiat per aduersarij deli- ctum, uel contumaciam: tūc vna protesta- tio sufficit: nec requirunt plures, nisi pri- ma fuerit remissa: vt dicto. §. v. iuras. & §. de v. iuras. l. mora. in princip. & ibi not. in verbo, repetendi. Facit infra quod vi aut clam. l. tertia. §. illud. Si uerò fiat per ad- uersarij casum, uel dignitatem, & sic sine delicto: tūc aut protestatio fit ad cōseruā- dum ius protestantis: & sufficit: semel fie- ri: vt C. de non nume. pecu. l. si intra. & l. in contractibus. §. si. & de anna. excep. l. vt perfectus. cū similibus. Si uerò prote- stor id, per quod intendo aliquid iuris de- nouo producere, tūc finito impedimento aduersarij iterum debet protestari: aliās primaprotestatio nihil operaretur. Casus est hic notabilis. Et per hoc t. dico, si em- ptor, cui mouetur ius, fuerit protestatus se non posse nūciare uēditori quia nunciari ubi est, sine sui culpa, vt supra de euit. l. si dictum. §. penultimo. & tunc eo reuertente f. debet nunciare sibi: aliās prima prote- statio non ualere, & uideretur ab ea re- cessum: vt hoc §. quod tene mētī ad mul- ta. Sed primum membrum huius distin- ctionis uidetur cōtra istum casum, prout impediōr per metum iudicis: & sic pro- pter eius delictum: & tunc teneor iterum nunciare finito impedimēto. Sol. Propter t. dignitatē impediōr nunciare: propter metū impediōr protestari, ei me nunciare nō posse. Itē protestatio semel facta nun- quam reiterat: sed perinde est ac si ei esset facta protestatio: sed bene finito officio teneor ei nunciare. Quod enim dico, fini- to officio teneor ei nunciare. idem dico si alio modo cessaret impedimētū: vt quia res esset alienata alicui nō habenti digni- tatē eadē ratione. Quārto oppo. q. non posset trahi retro ad tēpus quo non po- tuit nunciare: argu. eius quod not. j. l. ij. C. de inoffic. dona. & dixi plenē in l. si quis qui pro emptore. j. de v. iur. capio. Solutio. Hęc nunciatio principaliter fit in re: & ideo ex parte rei est habitas extremorū: ideo in hac fictione habitas respectu persone ¶ Quod est accessorium, nō attenditur: vt l. j. C. de cap. vel dic quod etiā ipsi prætori possi- bilis esset nunciatio, & citatio si uellet se aliterius iurisdictioni submittere: vt §. de iurif. om. iudic. l. est receptum. & ideo fit ista protestatio vt subijciatur iurisdictioni nisi uult: vt dicā j. in xij. quæstio. Quæ- ro, t. hic loquit de prætoze: quid de alio of- ficiali, pura Ciuitate, uel aliquo ex prio- ribus istius ciuitatis? Respondeo, idem in dictis officialibus, & in quolibet, qui ha- bet merū imperium, uel tantum potesta- tem: q. posset facere aliquem incarcerari: bbb iij

¶ Iste §. est no. Adde Ange. in l. iij. ff. de in ius vo. & Spec. in tit. de rector. versu. Item illustris. & Bald. in l. pars literarum. de iudi. ¶ P O M A T E S. ¶ Respon. Vide in simili bonum text. in cap. qualiter & quando. e. ij. in §. licet. & ibi Arcti. in §. no. de accus. ¶ Respon. Idem in eo. Adde Cy. & Bald. in l. quisquis. C. si cer. pcta. ¶ L. operis. No videtur sine dubio: non est dare bonam ratio ne differere. & possit responderi ad d. Lopez. q. ibi infans habet tutorem qui poterat in iudicio citari. l. j. §. sufficit. de admittu. Et ita videtur intelligere glo. in l. cuius her. f. e. attento etiam qd defectus aetatis no est perceptus, per ea que dicta sunt in §. q. ¶ P. P. A. V. P. ¶ Quinto quero. Vide de Alex. consil. xvj. col. iij. versu. bene facit. vol. iij. & circa metum vide Dec. latissimam consil. ceter. per totum. ¶ Sed debet probari. Et ad hanc probationem adde qd no. Barto. in l. j. §. si quis tunc. j. quod vi aut clam. vbi etiam limitat hanc litem. ¶ P. P. A. V. P. ¶ Sexto quero. vide dec. consil. xlij. col. vj. versu. & hoc est. ¶ Respondeo. Limita vt dixit notabiliter Bald. in l. ij. C. de his qui per met. tu. vbi dixit qd per vnu actum tantu no videtur induci consuetudo, & iustus timor in alijs, nisi alij vicini actum exercuissent in persona huius. de quo tunc tractatur. l. si qui pronunciat. C. de ap. Adde qd iniquum Bart. in seq. q. tnet qd si probatu est qd in alio officio confuevit talia facere, quod no sit iusta causa timoris, hoc est contra precedentem decisionem & c. semel malus. & contra iura que allegat glo. in l. scui. §. iij. dem. de accusa. per que iura potest responderi ad §. quari potest. Vel aliter, vt hic per Alex. q. traste iniquum vult, qd vbi a comuniter accidentibus est difficilis probatio, sufficit per coniecturas probare. Feder. de Senis consil. mihi l. cix. & Ange. consil. c. xvij. et c. xij. Et quatuor dicit qd si digni inducat dicta credulitate, adde gl. in l. Titio fundus de codi. & dem. Ang. et Bald. in l. j. de eo p quem factu erit. Io. and. et Ant. de But. i. c. circa de iure pa. Pau. de cast. consil. c. xvij. & qd sufficit vulgi opinio ad probandum qd contra ius officialis aliquid faciat, tenet Petr. de Anch. consil. xxij. ¶ P O M A T E S. ¶ Respon. hoc probari. in princi. Vide Alexand. consil. xlvij. in fi. volu. iij. & in simili Roma. consil. lxxvij. in fi. volu. iij. column. j. & aliquid per Feli. in simili in c. cum M. Ferraribus. column. x. in fi. & seq. de consil. & in simili Barb. consil. l. j. column. iij. & do. Ant. de prato in consilio quod est in consilij Bar. ad fi. vol. j. A lex. & ibidem Arcti. in consil. j. in themate. s. dicto. col. iij. & lmo. xxvij. ad fi. & Card. & Feli. in c. j. col. xj. de offic. deleg. & ibi Barto. in iij. & Alexand. consil. xxj. col. ij. vol. ij. & lv. eo. vol. & xvij. & seq. volu. iij.

¶ P O M A T E S. ¶ Sufficeret fama sola. Vide Feli. in c. veniens. col. iij. de testi. & in c. de quarta. col. vij. ver. j. doctri. de prescri. & Alex. consil. lxxvj. vol. iij. ad fi. & Feli. in c. asserere. col. pen. de presump. ¶ Nono quero. Adde etia quod no. Bart. in l. j. C. de his qd pce. nomi. & ibi dixi. Et idē videt si in personā socij, vel amici: per id quod no. Bart. in l. si stipulatus fuero. de verb. obli. in prin. quod not. & ad Bart. hic. adde qd idē voluit in suo trac. de tyrānide. in vj. q. & Bald. in l. i. §. in fi. C. de operis. liber. & Bal. in l. interpositas. in ij. col. C. de transac. adde glo. in cle. ij. de senten. excō. tex. in c. sciat cuncti. de elec. Andr. in l. j. de in ius voc. Ant. de But. in c. fi. de appel. quod not. Bal. in l. j. C. de epil. & cleri. & in l. interpositas. C. de transac. Fed. consil. ij. p. de Ancha. consil. c. Car. consil. c. xxxvj. Alex. alle. Ang. consil. c. x. Item adde in quantu Bart. dicit qd causa est exprimēda in appellab interlocutoria, quod no sufficeret se remittere ad processum ex quo causa grauaminis pollet apparere vt voluit Bal. consil. c. xlvj. l. iij. & Roma. consil. c. cccc. l. v. vbi ponit decē quae requiruntur in appellatione ab interlocutoria, quorū altero de ficient appellatio corrūit. Primū, vt dixi, causa grauaminis illati, vel comminati: vt c. cordi. alle. Secūdu, causa legitima. vt c. de debitis. de appe. Tertiu, qd causa sit vera. c. interpositas. co. it. Quartū, qd corā iudice sit expressa. d. vt debitis. Quintū, qd non sit admilla petitio, vel exceptio: vt c. dilecto. co. it. Sextū, qd fiat in scriptis. de cuius veritate per Bar. eo. tit. l. ius. q. Septimū, qd ideo appellat, quia no fuit admilla petitio, vel exceptio: vt d. c. dilecto. Octauū, qd petant apostoli. Nouū, qd si appellatus hoc petierit, qd veniant partes instructae cum singulis munimentis ad causam faciēda: vt no. in d. c. cordi. Decimū, qd fiat intra decem dies. c. bona. de consil. vti. vel in iuri. ¶ P O M A T E S. ¶ Vel laboratibus. Vide ad confirmacionē que ponit Alex. in l. j. §. ius voc. vt c. & Feli. in c. ecclesia sanctae Mariae. col. xxxvj. q. xij. de constituto. ¶ P. P. A. V. P. ¶ Decimo quero. Vide Alexand. consil. lxxix. column. j. volu. iij. ¶ P O M A T E S. ¶ Est expressum. Vide Alex. consil. xij. volu. iij. Feli. in c. Petrus de homi. & Barba. in c. col. v. & seq. de offi. dele. & Anna. in c. Petrus de homi. & Alex. consil. lxxix. col. j. in fi. volu. iij. & Roma. consil. clij. ¶ Non fuit protestatus. Et sic tenet Bar. qd si necesse causam impedimēti allegare. allegat. l. eū quidā. j. de appel. Sed in contrariū facit tex. in c. statum. de offi. dele. in vj. & in cle. j. de fo. cōpe. Quibus respondet, vt hic habes per Mod. licet do. Io. hic. hoc non teneat. Quibus etia potest responderi, qd lex in contrarijs causam supplebat. Et videt no. per Barto. in d. §. morte.

¶ Introducat interdium. Ad hoc vide qd dixi post Bar. in l. j. §. qd vi aut clam. in l. ij. Et aduerte, quia si qd nunciatū est possessori, dñs non tenet parere nunciacioni. ergo si nunciatū fuit, p̄tor no tenetur, qd vi aut clam. qd aut p̄tor nunciatū no habebat ius, aut habebat: si habebat ius no tū possessione, teneat parere nunciacioni. l. j. §. & pui. cū gl. j. qd vi aut clam. Et sic tenet in consequentia prouocare ad iudiciū, si velit edificare: & si no habebat ius, res est expedita: ita qd nōvīdeo quantum attinet ad questionē nostrā, bonā differētia inter hanc noui operis nunciacionem ex hoc edicto, & illā, quod vi aut clam. ¶ Sexto decimo quero. Adde do. Pet. in c. pastoralis. §. preterea de offi. ord. Bald. in c. plerumq. de rescrip. limita, nisi in camera, vel alio loco constituit dare audientia vt est glo. sing. in c. cupientes. §. quod si per viginti. in versu. proposita. de elec. lib. vj. And. Barba. ¶ Ante tribunal. Limite, nisi iudex esset conuersus ius dicere in camera: vt not. gl. in c. cupientes. §. qd si per viginti. de elec. in vj. Adde Bart. hoc voluisse in l. j. §. dies. qd appel. sit & qd no gl. & ibi Bar. in l. j. C. de senten. excō. breui. re. ci. Qd tñ puto sanē intelligendū, & verifiscandū: prout ibi dixi Bar. in l. i. vt proponis. la. ij. quomodo & quando iudex. & quod not. Barto. in l. penul. de iudi. & iure Adde ad p̄dicta tex. & ibi no. in l. voluit. §. de interrog. ac. et qd ibi Bart. Et adde qd p̄terit illa gl. an sit necesse pluries protestari. De quo vide §. Adde qd dixit gl. no. in c. j. in fi. de consue. recti seu. qd propter absentiam magistraus, quis no debet sibi ius dicere, sed debet expectare. Sed tñ secundū Bald. ibi, si expectatio frustra esset, no puto cum expectandū. s. de sta. ho. l. Arethusa. & extra de fortileg. c. fi. Adde in arg. l. si longius. §. j. de iudi. & Bald. in l. sed et si per pretorē. in §. ait pretor. §. quib. ex cau. ma. Adde pulchre, quae sunt illa quae iudex expedire potest extra banchū iuris: & quid si vnum producit scripturam siue petitionem in camera, alius ad ban-

ligi de causa appellationis nōrecepte, vel corā iudice nō factae, vt causa metus, vel alia. Non em̄ potest intelligi de cā quare appellat: quia illa non debet inseri in appellatione: vt l. j. in fi. de appel. Fateor tñ, qd si appellaretur ab interlocutoria, ibi cā grauaminis debet inseri in appellatione vt in capi. vt debitus. extra de appel. & c. cordi. eo. ti. li. vj. Credo etia, qd in tali protestatione debet illa causa inseri: vt d. c. fi. extra de appel. & ibi no. Fateor tñ etiā qd diceret corā vicinis, nūcio tali nouū opus coram vobis: tñ in ipso opere propter officiu, & propter eius metū nūciare nō potest: qd sufficeret, a simili: si sufficeret, p̄testari, & si nō pot appellari, vel appellare corā vicinis. qd sufficit: vt no. in d. l. i. C. de his qui per me. iud. non ap. & j. de appel. l. cum quidā. Sed si in opere ipso nūciaret nō valeret: vt hic quo ad hoc interdictū: sed an quo ad interdictū, qd vi aut clam. j. dicit. ¶ Duodecimo quero, an hui' protestationis possit postulari remissio: sicut pot postulari remissio nūciationis: vt j. ca. l. §. is cui. Rñ. sic: quia hęc protestatio habet vim nūciationis. Faceret em̄ demoliri opus, vt hic: pot ergo postulare remissionē, satisfadū, vel se submittēdo iurisdicōi alterius: vt l. est receptū. de iur. om. iu. & p̄ter hoc fuit inuēta ha c protestatio. Itē dico, qd poterit peti, cum sit hęc protestatio qd dicat cām quate vellet nūciare, vt dixi §. eo. l. j. in prin. Et ex oibus causis, qbus dixi nunciacionē posse cōtemni, ex illis poterit cōtemni hęc protestatio eadē rōne. Tertio decimo quero, que erit forma nūciationis, quae sit iusto officio, vel impedimēto cessante. Rñ. si opus est perfectū, dicit qd cum tali tpe nō poruerint nūciare ne adificet: iō nūc prout extūc nūcio, ne aliqd no. oper. faciat. Et ex hoc vult ipse tex. dū dicit, quasi repetito die, & c. Si opus nō erit perfectū, addat: ex nūc & etiā, put extūc nūcio ne aliqd fiat in futurū. Ratio, quia cum per veram nunciacionem profuturo opere possit sibi prouidere, non debemus recurrere ad istam sūctam: argu ment. §. eo. l. in prouinciali. §. j. & de liber. & posthum. l. filio quem pater. in prin. & de codi. inst. l. ga ratio. Quarto decimo quero, an p̄tor possit fieri nūciatio, quae introducat interdiciū, qd vi aut clam. Credo qd sic. Nā debetis scire, qd p nunciacionē ex hoc edicto statim quare ius nūciatū, vt destruat factum contēpta nunciatioe, siue iure, siue iniuriā, nisi esset manifestū, vt dixi §. eo. l. j. in prin. iō ille, cui est facta nūciatio, habet necesse petere remissionē, vel satisfadare. Et sic habet vicitatiōis, quae nō cadit in pratorē, vt dixi sed per nunciacionem qd fit interdicto, quod vi aut clam, non queritur ius nunciandi, si non habebat ius nunciandi: quia forē ille, cui est facta nūciatio, possidebat solū vel habebat ius, puta seruitutis: vt not. j. quod vi aut clam. l. j. §. j. & ideo non est prouocatio ad iudiciū: & sic cadit in pratorē. Hinc quod illa nūciatio potest fieri per seruum & pupillum: vt j. quod vi aut clam. l. iij. secus in ista: vt l. de pupillo. in pri. & §. j. s. e. & ibi dixi. Quindecimo quero, an qñ ista protestatio sit

chū: quis sit potior? Bal. consil. c. xxj. §. lib. ¶ Pro rullis. Not. qd rullis. hoc tñ nō erit necesse in casu, de quo per Bar. in l. si ahus. in §. bellissimē. j. quod vi aut clam. & Bald. in l. sed & si per pratorē. §. ait prator. ¶ Sufficit nunciari. Sed certe iste text. in versu. sed si nunciatur postea, nō videtur pati hunc intellectū: quia hic in tex. apparet, qd debet post primam protestationē fieri secunda nunciatio solennis: & etiam secundū hanc lect. nō intrucunt nisi intelligas, qd primō debet protestari nūcias non posse nūciare in opere, propter lōginquitatē loci: qua protestatione facta postea mittitur nūciatio per procuratorem: et ita intelligatur iste text. ¶ Ex causa publica. Nota qd causa conferuandi ius publicum licet priuato nunciatio remoueat Inn. in c. olim causam. de resti. §. vel. qd d. c. senfione

Sextus Padius. Ex causa triplici nūciatur, naturali publica & ipositiua. hoc dicit vsq ad §. meminisse. Opp. & videtur quod illud quod hic induci tur, fuit in d. c. §. eo. l. j. §. nunciatio. e. ij. Glo. fatetur quod est verū: sed hic breuius dicitur quā ibi. Tu dic qd ibi dicit, qd tribus modis fit nunciatio. hic subdividitur vñ de illis mēbris, scilicet causa tuēdā iuris mei, & tuēor rem meā ex causa naturali. & ex causa publica vt hic dicit tex. Item impositiua: quia imposuisti seruitutē in rem meā: & sic potest intelligi

legum publicaru... cū est indicere bel- lū. Quod requirit hic do. Io. Et adde quae dixi post Bart. in l. j. in prin. si quis ius di- non obtinere. & not. Bartol. in l. hoites. de capt. & post. reuer. a c. In primo exēplo. Sed do. Io. hic dicit gloss. bene dicere. dicit ut hic habes per eū. b c. V. usufructus. vide latus in l. j. §. fin. s. co. c. Dicit ergo. de isto pcepto vide p. Bal. in l. j. c. de episc. aud. per Mod. in §. curare. Infit. de act. in fi. & quod no. Inn. & Io. in c. de immu. eccle. & qd no. Inn. in c. in pntia. de proba. & Bar. in l. j. c. de execu. rei iudi. s. c. ofno Bal. in l. nec quicq. §. vbi decretū. de offic. procon. Adde q. clausula. si senferis te graua tum. importat. vel q. non edifices. vel venias ad respōdēdum. Et ita dicit Bald. v. dūte feruari in curia Roma. eius cōst. ex viij. j. li. vbi cōsultuit in hac materia operis no. nua. & ibi vide. Et de dicta clausula idē firmavit cōst. c. ccc. xvij. li. j. & de pcedēta clausula. v. de Ro. cōst. c. ccc. xvij. d. Qualiter fiat nunciatio. Omnē formā huius nunciacionis. & eius cōmisionis. vide ofno per Bald. in l. nō solū. §. sed vt probari. in §. eo. Adde. q. non refert quibus verbis fiat denunciatio. dummodo aperit fiat. Bal. consil. ccccl. iij. li. & an sit necessarius libellus in nunciacione noui operis. & qd in remissione. vide Spe. in §. nūc dīcendū. vers. sed nūc quid. & ibi Io. And. in add. in titu. de lib. concept. c. Quia qū iudicis. Vide Bald. in l. j. s. de iuris. om. iudi. Et ex hoc sequit q. qū quis pōt facere aliqd sua autoritate q. requiritur libellus. contra rium voluit Bart. in l. iij. in re. prope fi. C. de pigno. An. Bar.

ista lex: & secundū hoc gl. quae est hic sup verbo. leges. nō bene dicit in primo exēplo: sed in secūdo sic: ga ex potestate illa rū legū denūciatio fit priuati iuris seruā di causa. Oppo. dicit hic. q. pōt nunciari dño. Contra. s. co. l. j. in fi. Sol. Aut loquit in seruitute vrba. aut rustica. & c. ibi loquitur in personali: hic in reali. Et ratio est: quia ille. qui habet vsumfructū. possidet: hic verō nō. Sed ista ratio magis concludit cōtrariū: quia qui plus iuris habet. magis debet possidere. Dy. dat aliā ratiōnem. scilicet q. vsumfructus ius est debili: ideo & c. Oppo. q. ex neutra istarum causarum nunciatur. vt in eo. qui nullum ius habet: vt s. in prin. l. j. Solue vt in glo. Nunciatio committi debet per praeatorem ad partis instantiam: & ibi ponit praedicam. Nunciatio per iactum lapilli. fit iacendo lapillum in opere. dicendo impersonaliter uerba apta ad nunciacionē. Nunciatio simplici uerbo quando fit. debet impersonaliter concipi respectu eius quod nunciatur: & uerba debent referri ad eos qui sunt in opere. Constitū quōd nunciatus faciat redigere in scriptis. quantum sit factum de opere tempore nunciacionis. Nunciatio nouum opus. satis est dicere quando nunciatio fit uerbo. In nunciacione facta uerbo. non est differentia dicere. nuncio. uel dicere. prohibeo. Nunciatus uerbo. licet perdat possessionem. tamen habet interdictionem. unde ui. Nunciatus uerbo. potest possessionem. quam perdit. propria autoritate recuperare. antequam diuertat ad alius extraneos. Nunciatio noui operis an fieri debeat in scriptis remissiuē. Libellus non requiritur in officio iudicis. quando misericorditer imploratur ante litis contestationem.

Meminisse autē oportet. Qui nunciat simplici uerbo. perdit possessionē. si eā habet: secus si per p̄torē. uel iactū lapilli: & contra eū qui edificat spreta nunciacione interdicitur. qd vi aut clam: uel vt possideris poterit experiri. hoc dicit. Oppo. & uidet q. etiā qn q. s. facit in suo. possit fieri per p̄torē. uel per iactū lapilli: uel l. j. §. qd sit vi. i. quod vi aut clam. Gl. dicit. fateor contrariū: & expone. necessaria id est uilis. non damnosa. Et hoc est uerū si aliquis nō erat in quasi possessione alicuius iuris. vt puta feruitutis uel alterius: ga tūc perderet eā. & nō esset uilis. sed damnosa. Oppo. q. nō habet uti possideris. ga perdit possessionē: vt l. j. §. hoc interdicitur. uti possit. Sol. fateor q. qui perdit possessionē. non habet interdicitur. uti possideris. Oppo. s. ad legē Aquil. l. quē ad modū. in prin. & §. j. de acqui. re. do. l. quamuis. Et gloss. fatetur cōtrarium. quod vtrūq. competit. & ista remedia & sua autoritate & c. quod dicit vt dixi s. co. l. j. §. nunciatio. Quāro. qualiter cōmittatur per praeatorem nunciatio. Et gloss. dicit q. debet dicere. pars. & c. Recita vt iacet glo. Ex eo quod dicit p̄tor. tu habes q. debet fieri parte petēte. quod est uerū: vt l. ad perēptoriū. s. de iudi. & j. tit. j. l. iij. §. hoc autē. j. iudic. sol. l. iam tñ. §. pen. Id uero quod dicit. uel ueniat respōsurus. non placet: ga ad ueritatē alternatiuā sufficit alterā partē impleri: vt l. si heredi plures. s. de cōdi. insti. Vnde poterit edificare interm. & aliud facere. scilicet uenire respōsurus. & sic nunciatio nō haberet effectū. Dicatur ergo. vt cōis practica obseruat copulatiuē. & si senferit se grauatū ueniat respōsurus. Itē. quod dicit gl. vt nō adificet: non bene dicit: sed debet dicere. praecipio. ne aliqd noui operis fiat. vt sunt uerba edicti in l. praeator. in prin. j. eo. Et sic

id quod nunciat. debet indefinitē cōcipi. Erit ergo forma cōmisionis ad petitionē: hic imposuit tali nuncio vt uadat ad talum locū: & ibi dño. uel operarij ibi exiitētibz nūciet. & prohibeat ne in dicto loco aliqd noui operis fiat: & si senferint se grauatos. cōpareat de eorū grauamine ostēduri. Istud vltimū probat j. §. prox. ver. toties. & §. si is cui. Praecedētia probant dictis ll. & s. ea. l. §. nunciacionē. Secūdo quēro. qualiter fiat nunciatio p iactū lapilli. Dicit quidā uerba nō esse necessaria. sed sufficit nunciare. Dicit loā. uerba apta ad nunciacionē esse necessaria. quaecūq. sint. vt dicit gl. & Azō clarius in summa huius tit. §. qualiter. qd placet. dū tñ uerba nunciacionis impersonaliter cōcipiātur. vt dixi. & dicit. Et dicit quidā. q. lapillus debet deici de ipso opere. vt uideat audax. qd nō placet. vt dixi s. e. l. j. §. in operis. Itē qdā p̄uocāt tres lapillos. sed nō esset necessē. ga sufficit vnus. vt hic patet. & j. quod vi aut clā. l. j. §. qd sit vi. cū si. Tertio quāro. qualiter fiat nunciatio simplici uerbo. Gl. super uerbo. possessorē. dicit. a edificas in meo: ma le facis: prohibeo ne a edifices. Istud nō placet: ga ista uerba. ne edificas. sunt p̄sonalia. quē inducerēt interdicitur. qd vi aut clā. ex ea parte. q. vi. vt j. quod vi aut clā. l. j. §. qd sit vi. & l. aut qui aliter. §. si qs eū. Sed ad hoc interdicitur uerbu denūciatiū debet referri ad eos qui sunt in opere: vt §. nunciacionē. s. ea. l. vt nuncio uobis: id qd nunciat debet impersonaliter cōcipi. si ne qd noui operis: vt l. p̄tor. in prin. j. e. Et pro hoc est tex. j. eo. l. si procurator. & l. fi. & ibi dicit. licet multū faciat cōtra. j. eo. l. nō solū. §. si cū possem iure. Solu. vt ibi dicit. Faciat q. etiā redigi in scriptis. quātū erat factū de opere tpe nunciacionis: vt l. nō solū. §. sed vt probari. j. eo. Et hoc. cōsiliū est. Sed qd si dico. nūcio nouū opus: Puto sufficere: vt s. l. j. in prin. & j. ea. l. §. qs opus. & §. seq. cū si. Sed an sit differētia. siue dico. nūcio. siue dico. prohibeo: uideat q. sic: vt s. l. j. in prin. & ibi not. gl. perua. in uerbo. prohibēdi. & in gl. magna ibidē. & s. ea. l. §. si priuū. quod qdā dixerūt. quorū opinio reprobāt j. eo. l. si p̄curator. in gl. Quarto quāro. dicit hic in tex. q. q. nūciat simplici uerbo perdit possessionē. an possit interdicitur vñ vi. recuperare. Et uidet q. nō: ga suo facto amittit. vt regula iuris dānū qd qs. & l. factū cuiq. suū. In contrariū determinat Dy. factū suū dedit mihi eam per dēdi possessionē: & possessio est sibi appellata: ergo & c. p. l. j. §. si filius. & §. si qs tñ neget. & §. siue autē. & ibi no. & l. iij. §. hoc interdicitur. j. de vi & vi ar. † Sed quēro an sua autoritate possit recuperare. Et tenet Dy. q. sic. per l. iij. §. eū igitur. j. de vi & vi ar. & hoc ante q. ad extraneos actus dicit ueruat. vt ibi: ga uidet vi deictus. vt d. §. cū igit. & j. qd vi aut clā. l. j. §. sed & si qs vi. & §. se. † Quāro vtrū nūciatio no. ope. debeat fieri in scriptis. Et vt q. sic. vt in aut. de tēp. nō. sol. pe. su per dote. §. cōtestatione posita. C. de nō. nu. pec. aut. hanc autē querelā. determinat Dy. & breuiter se expedit. & dicit q. siue fiat p̄p̄torē siue simplici uerbo. nō debet fieri in scriptis: ga qn iudicis officiu ante litis cōte. misericorditer implorat. nō est necessarius libellus. vt no. s. de inter. act. sup rubri. sed hic implorat misericorditer: ergo & c. sed in p̄secutione operis est necessarius. vt j. e. §. q. op. l. iij. q. Dy. dicit materia p̄testatiōis.

- 1 R. eficere dicitur de nouo facere.
- 2 R. eficienti cloacam uel riuum. etiam si non est dominus. non potest nunciari.
- 3 Practicam huius §. ponit: quia & per modum excipiendi. & per modum agendi deducitur.
- 4 Nunciatio ut spernatur. qū mora est periculum allatura. de quo periculo intelligatur. Periculum est triplex.
- 5 Nunciatio etiam sperni potest si grande damnum uersetur respectu eius cui fit nunciatio ex dilacione. & modicum nunciandi.

Si quis riuos vel cloacas. In riuis & cloacis ubi cūq. dilatio est periculum allatura. spernitur nunciatio. h. d. Diuidit in duas. Primō ponit theorica. Secūdo practica. Secūda ibi. toties autē. Oppo. illud dicit spale cuius cōtrariū est ius cōe. vt l. j. ver. nisi forte. j. ad muni. Sed uideo q. nulli reficēti pōt nūciari. vt l. j. §. si qs a edificat. s. co. Ergo in cloaca & riuo nō est spale. Huius cōtrariū timore est facta gl. magna hic. Et prima solu. est: ga in riuo & cloaca etiā de nouo fienda nō pōt nūciari. Et in hoc est speciale secundū l. iug. sed sol. hanc nō est uera p. l. j. §. si j. de riuis. Da & alia solu. q. reficēti pōt nūciari causa dāni infecti. sed in riuo est speciale q. nō pōt causa dāni infecti. Sed ista re- prehen

- a Si quis riuos. Sed qui reficet de nouo facit. adde q. de hoc est tex. in l. iij. §. vt uide mur. j. dicit actūq. priua. & uide Bart. s. e. l. j. §. si quis a edificat. & uide in l. j. §. de uia pu. vbi tex. sonat con trarium. & similiter tex. in c. consiluit. de iuda. Sed cōiter non reperio aliq. text. q. propriē dicat q. reficere non fit de nouo edificare. nisi text. in d. l. j. §. si quis a edificat. scdm vnam lect. quā dānat Bar. Adde in quantū Alex. hic in lec. refert Ro. dicere q. captus rōne suspic ionis fugā. non potest allegare incōpetentia iudicis. Pet. de Ancha. consil. cccxij. b Per modum agendi. Not. pulchre quādo periculum est in mora. & uide no. de his p. Inn. in c. colm. cau sam. de restit. spol. c Postea. & idē tenet Arch. in c. j. de iura. cal. in vj. & Mo. hic. & Imo. in l. q. bona. §. si alieno. iij. Adde in q. tum Alex. hic in lec. ponit an contra re possit opponi exceptio nullitatis. Quare latē posui in l. iij. §. condēnatio. de re iud. d Videtur. Adde tex. in c. ij. in fin. de iura. cal. in vj. & est tex. in dicit. §. sed quia ueremur. Sed qd si petat iurari. & iuratur. sed tū inept & nō legit mē. an p̄cessus uitiatur. Bart. tenet qd nō in l. qui bona. §. si alieno. in ij. col. iij. tit. j. Ad qd dixi post bar. id §. sed ga ueremur. e Libellus. Vide Innoc. in c. j. de li. obl. q. dicit q. in nunciacione non dat. sed in p̄secutione. Spec. in ti. de lib. cōcep. §. nūc dīcēdum. vers. sed nūquid de no. ope. & Bart. s. in §. meminisse. in fi. f Probatur. Et est glo. ibi. in uerfic. ius. relata ad text. & ibi Barto. & doct. g P. P. A. V. P. Inferi locus. Vide Alex. consil. lxx. col. ij. in fin. uolū ij. h Locus loci. An locus inferi debeat. uide Spe. in tit. de instr. ed. §. breuiter. uerfic. post nomen. & Bal. latē in l. cōtractus. in ij. colum. C. de fide in stru. & tex. & ibi Io. And. in data vj. libri. ibi. data Romae apud sanctum Petrum. & do. Ant. in c. j. & in c. inter dilectos. de fide instr. Et hec sunt uera in instrō publico qd in scriptura priuata: tex. uideat idē sentent. x. j. q. ii. cum redēptor. j. q. vii. quoties cordis oculus. vtrū autem ualeat con-

prehenditur per l. pe. §. pe. j. de riuis. & j. de cloacis. l. j. §. si quis purgati. Aliam sol. dat lac. de Are. quae sequit Old. & dicit q. aut reficet rē. siue solū a se possessum: & si ibi non pōt nūciari. vt l. j. §. si qs a edificat. s. co. Qn q. quis reficet solū qd non possidet. sed ius. & tūc aut est ius uir. uel simile. & opus nouū pōt nūciari. vt l. iij. §. hoc aut. & §. seq. de itine. actūq. priua. Aut est ius aquae ducēda. uel cloacae immittēda: & tūc nō pōt nūciari. vt hic. Videte dñi. s. eo. l. j. §. si quis a edificat. dixi q. litera illa reficiat nō est bona. sed debet esse fulcita: quia q. fulcit nō de nouo facit. esse fulcita reficit de nouo facit. vt d. l. inter stipulantē §. sacra. j. de uer. obl. Et hoc tenet ibi Dy. & iste §. optime facit: ga tūc est spale: er go in cōtrarium est ius cōe. Fateor tñ q. hoc est plus in riuo & in cloaca: ga etiam nō dño reficēti nō pōt nūciari. secus in uia. vt j. eo. l. qui uia. † Sed q. circa uer. toties qualiter deducit in iudiciū. Rñ. uel per modū exceptionis: ga cum ageat cōtra a edificatē interdicitur demolitorio. ipe excipiet q. nūciatio pōt contēni: sic de hoc cognoscat. Itē per modum agendi: b ga ille cui facta est nūciatio. pōt impetrare iudicis officiu. vt illa nūciatio pronūciat nullā. sicut dicit de nullitate snā. de qua pōt dicit agēdo. uel excipiēdo. vt dicit glo. j. q. sen. sine app. ref. l. j. in prin. † Itē quarto. sed hic pōt sperni nūciatio. si mora est periculum allatura. q. ro. de quo periculo intel ligat: Rñdeo. triplex est periculum. Quod dam est periculum uarietate totū ciuitatis. Quod dā periculum uiciniā: & pro istis pōt sperni. Quod dā est periculum spale ei⁹ cui fit nūciatio: & pro isto nō pōt sperni. Ita dicit gl. Certē posset esse tm periculum eius cui fit nūciatio q. posset sperni. vt in casibus in qbus nō pōt appellari. vt j. de appe. reci. l. si. scdm lac. de Are. Ergo etiā puto q. si grāde dānum uersat ei⁹ cui fit nūciatio ex dilatiōe & damnū modicum eius q. nunciat ex a edificatiōe: cōsequit q. nunciatio pōt sperni. ar. j. ne qd in flumi. publi. l. §. j. sunt autem qui putāt. Secus si perderet lucrum: quia non est par causa & c. & textus iste periculum requirit.

- 1 Iuramentum callūnie q. possit omitti si pars nō petit. Iudex ex officio suo quando possit aliquid facere parte non petente. remissiuē.
- 2 Libellus in casu huius §. quōd datur in astione in factū. ut nunciatio confirmetur. & super eo iuretur de calumnia sustinendo opinio. gloss.
- 3 Practica defendendi iuramentum calumnia in casu huius §. scdm And. de p̄sis. & nu. s. ponitur alia practica.
- 4 Qui est in possessione potest petere se in ea confirmari. Habes sententiam pro se potest petere eam confirmari. licet non sit ab ea appellatum.

Qui opus nouū. Nunciās debet de calumnia iurare corā praeatore parte petēte. h. d. Et iste §. uidet mihi satis sing. & vt hic dicit. q. iurū calūniā posset remitti. cōtra l. ij. §. sed ga ueremur. C. de iur. cal. Gl. dicit q. ex p̄se nō pōt. sed tacitē sic. vt hic. Sed illa q. ponit ibi. & si uellē tenere q. nullo mō remittit ad istū §. rñderē q. hic loq. d iur. ca. spālī. ibi est iurū calūniā gnale qd p̄ tota lite p̄stāt. se d habem⁹ † hodie extra de iur. ca. c. li. vj. q. iurū calūniā pōt remitti. Qd intelligebat Mar. Sili. uerum si

partes nō petebat. secus si a parte petere: ga eius omisio postea uitiaret. cū sit de substantialibus. Opp. s. eo. l. j. §. j. Sol. dicit q. in nunciacione nō est opus praeatoris ad iudicem. sed in p̄secutiōe sic: vt dicit sic. praeatore autore. & c. Contra uidet q. parte nō petente possit fieri per praeatorē officio suo. vt l. quos phibet. s. de post. & l. filius. §. veterani. s. de pe. & l. aediles. §. itē scien dum. s. de aedi. edic. Dixi plenē in l. iij. §. hoc aut. j. de dam. infē. † Querit gl. an detur libellus sup quo iuretur: Et gl. dicit q. sic. arg. aut. offerat. C. de lit. cōte. sed quae erit actio quae p̄ponet: Et dicit q. erit actio in factū p. quā petet. vt cōfirmet nūciatio & c. vt in gl. Qñ legi. P̄sis librū habui dñi Andrae. de P̄sis aliquib⁹ dieb⁹. & reprobabat istā opi. gl. ga nūciatio ex hoc edicto est firma. & remittit praestita satisfactio. vt l. j. in prin. s. e. Et sic frustra petis firmari. qd est firmatū. ar. l. quae sub conditione. §. si. s. de cōdi. insti. Ergo erit firm hoc practica. vt summarē ex suo officio parte petēte praeator cogat aduersariū iurare de calumnia. Sed licet illa practica placeat qn pars nil aliud peteret. nisi q. nūcians iuret de calūniā: tñ ista opi. gloss. probat per l. ij. s. eo. ti. Et uidet gl. ibi quae incipit. Sinaut. ibi. ius ei nō esse & c. & gloss. subaudit quasi p̄ nunciacionē ex hoc edicto & c. Et ista † practica est bona p. l. iij. §. missum. s. de ear. edi. & l. j. C. de Carbo. edi. Et fm vnā lect. est ibi casus q. ille qui est in possessione petit sibi eā cōfirmari. facta de ado. l. nā ita diuus. & fm Can. hoc nō habet dubiū. q. admittit q. ille qui habet snā. p. se possit petere eā cōfirmari licet nō sit appellatū. Idē in alijs actib⁹ legitimis & canonicis. vt extra de cōfir. vt. uel inuti. c. li. qs. & c. de cōfirmationib⁹. et ibi p. Inn. & Io. an. qd an p̄cedat dicā j. q. sen. sine app. re. l. j. in prin. † Et licet qd tū in praesenti dicta practica sit uera: possit tamen etiā dicere q. reus posset uenire corā iudice. & dare libellū in quo petit remissionē vt j. si is cui. & super illo libello procedatur. & iurabit vt hic dicitur. & hic effectus nō serupulo alieno. Quāro qualiter hoc impetrabitur a praeatore. Et dicit vt in glo. quae incipit. certē imō.

Qui nūciat. Qui nūciat in certa parte opis. eā debet demonstrare. Si uerō nūciat in toto opere sufficit in toto nūciare. h. d. Habeo istum §. pro notabili multum: iste §. decidit quāndā q. quam uidi de facto. Quidā † agit rei uendicatione. & petit rem. an debeat dicere totam uel partem. Et gl. in l. Pomponius. §. sed & is. in gl. fi. s. de proc. dicit q. debet dicere totū uel partem. Alia glo. in l. i. in rem. s. de rei uen. dicit q. totū uideo petere simpliciter petēdo: qd dicem⁹. Dico q. hic est casus q. si partē petere uolo: tūc partē debeo dicere. Secus si totū: ga tūc sufficit si simpliciter p̄pono. Itē facit ad q. † an debeat inferi locus loci. Et quidā dicit q. sufficit vt uitas ponatur. vt §. item uerborū. Insti. de inuti. stipul. & l. optimam. C. de cōtrahen. & cōmit. stipul. vbi dicitur q. locus

a ¶ An locus. Et adde... b ¶ Domo. Bal. in l. cō... c ¶ Anno. Adde Ioā... d ¶ Quera. Quia si... e ¶ Malē agi. Et no... f ¶ Vterius inducā... g ¶ Ad quāstionē. Ad... h ¶ Pratoriuus pro... i ¶ Nunciatio causa... k ¶ Aedificans potest... l ¶ Aedificans si peti... m ¶ Pratoriuus pro... n ¶ Pratoriuus pro... o ¶ Pratoriuus pro... p ¶ Pratoriuus pro... q ¶ Pratoriuus pro... r ¶ Pratoriuus pro... s ¶ Pratoriuus pro... t ¶ Pratoriuus pro... u ¶ Pratoriuus pro... v ¶ Pratoriuus pro... w ¶ Pratoriuus pro... x ¶ Pratoriuus pro... y ¶ Pratoriuus pro... z ¶ Pratoriuus pro...

ciuitatis ponat. sed alibi dicit, q̄ debet in seri locus loci, vt in tali platea, vel ecclesia, vt in §. quātū verō in corpo. quib. mo. nat. effi. legi. & Ioā. an. in c. Abbate Ianē. in fi. extra de re iudi. lib. vj. & super data vj. Gul. de cu. tāgit in l. lecta. s. si cer. peta. & hoc cōiter tenetur. & facit l. generali. C. de tabu. ¶ Sed quāro, an locus loci, vel in tali domo, tali camera, vel tali sala. Et videt q̄ non, per l. libellorū. j. de accu. Distinguit aut actus qui gerit p̄t vniformiter geri in toto loco; & tūc sufficit simpliciter apponere locū, vt dicitis legibus. & q̄ hoc probat l. libellorū. patet, q̄a dicit domo. ¶ Et aliud est dicere domo, aliud camera seu sala, seu cubiculo, vt s. ad Syl. la. l. j. §. eodē autē tecto. Si verō non poterat geri vniformiter in toto loco, vt actus iudiciarij qui debēt fieri ad banchū iuris; tunc nō sufficeret dicere actū in palatio, sed debet dicere ad banchū iuris. arg. hu. ius §. ¶ Itē aduertē: quia ex hoc patet q̄ si nō demonstretur illa pars nunciatio sit nulla, & posset sperni, vt hic cū dicit necesse habet & c. Contrariū videtur s. l. j. in prin. glo. mag. scilicet q̄ in parte remittat nunciatio; & in parte firma maneat. Vnde dico q̄ in illis actor sit cautus: q̄a si quidē in iudicio confitebitur se nunciare in parte, tūc si parte nō expressit apparere totā nunciacionē esse nullā, vt hic. Si verō dicit nunciāu sup toto, sed fateor: q̄a in parte nō habeo ius: tūc fiet remissio eatenus quaten⁹ & c. Et hoc bene notat aduocatus, q̄a vt plurimū fit nunciatio rōne particulē, vt in muro q̄ sit cōfinio, & similib⁹. ¶ Itē facit q̄ etiam possum petere in libello oēs res. de quo j. de ver. signi. l. rei appellatio. ¶ Si plura loca in quibus sit nouum opus sunt vicina in ut uox exaudiatur, quando una nunciatio sufficiat. In legato annuo, quodā necessariē sint plures prescriptioes. Pro legato annuo potest agi ut in futurum prescriatur. Excommunicatus uel bannitus pluribus excoicationibus uel bannis, an debeat plures absolui uel sufficiat una. Excommunicatus semel potest iterum excommunicari. Bannitus potest iterum banniri. Inquisit⁹ ad iudice de homicidio ex officio si syndicus uenit & denunciatur, & pars accusat, una absolutio sufficiat. Bannitus pluribus bannis, quando possit ab uno tantum absolui.

Si in pluribus locis.

cit q̄ sic. hic est arg. cōtra Bulg. & Dy. dicit q̄d facit l. si in singulis annos. s. de annu. legat. & l. senatus. de dona. cau. mor. ga pro primo est puri. p̄ secūdo cōditio nate: ergo pro secūdo nō pōt prescribi, vt C. de iure dotiū. l. in rebus. §. ois. Cōtra gl. est: q̄a pro cōsequēti tēpore nō pōt agi, licet sit nata actio: ergo nō prescribit, vt l. j. in fi. de anna. excep. Sed negligētia p̄cedentū excludit a petitione sequentiū; arg. eius q̄d dicit de querela, & petitiō ne hereditatis, & in integrū restitutione, & rescissione. Ita dicit Dy. & ita tenet gl. Sed ista ratio Dy. nō videt bona: q̄a querela est causa petitiōis hereditatis; & in integrū restitutio est cā rescissionis. Sed quāritas primi, nō est quāritas secūdi anni. Vnde doct. Ultramont. in §. in his in l. cū notissimū. de p̄scri. xxx. anno. reprehē dunt gl. ibi: & dicit, q̄ licet stipulatio annua sit pura pro primo anno: p̄ sequētib⁹ est in diē. Sed in obligatione in diē, nō pot agi: ergo nō currit prescriptio. Record q̄ dicebā ibi, q̄ vna est obligatio: & petitiō pōt esse de presenti p̄ oibus licet nō executio: vt l. j. C. de fideicō. & ibi not. facit l. malē agi. C. de prescri. xxx. ann. merito pōt p̄scribi, q̄a de presenti pōt agi. Sed in annuo legato pōt agi vt in futurū p̄stet: & hoc contingit occasione illius obligationis primi anni, q̄ est de p̄senti, cuius occasione agi p̄ oibus sequētib⁹: vt d. l. j. C. de fideicō. tñ q̄a vero pro futuro tēpore nō est actio: q̄a est cōditionale, ideo nō pōt prescribi, cū nō sit, arg. l. de cē. j. de ver. obli. ¶ Vterius inducā ad q̄ aliq̄s fuit excoīcatus pluribus excoīcacionibus: an requirātur plures absolutiones: vel q̄s exbannitus pluries: an sint necessariae plures absolutiones. Et videt q̄ sic, vt hic: Facit c. cū pro cā extra de sen ten. excō. & ibi no. Pro declaranda ista q̄ oportet nos primō scire q̄ excoīcatus potest iterū excoīcari, & exbannitus iterū exbanniri, vt no. C. vt intra cer. tps crim. questio terminē. l. ij. & extra de iudg. c. ita quorūdā. Itē est sciendū, q̄ si plures causas nominant: licet vnus sit ac⁹ absolutio nis: tñ plures absolutiones dicuntur: vt j. de ver. obli. l. Titia. §. fi. & de accep. l. si ex pluribus. Secus si nulla cā exbannitionis, vel excoīcacionis exprimeret, sed simpliciter diceretur: Absoluto te ab oibus excoīcacionibus, & bannimētis, & c. vt j. de ver. obli. l. scire debemus. & de le. j. l. i. ex toto. §. fi. Hoc p̄missō, an requirantur plures absolutiones, dicitur aut q̄s petiit se absolui a iudice, ex mera iustitia propter aliquam cām: & tūc vna absolutio ḡnalis nō porrigeret nisi ad causas exp̄ssas in petitiōne, & prosecutione: vt l. licet. C. de iudic. s. de arb. l. de rebus. Qñq̄ petiit absolutio ex mera gratia, vt a p̄ncipe, vel a populo: tūc siquidē fuerit absolutio ḡnalis sine aliqua partis petitiōne, vel p̄cedēte petitione, ḡnalis sufficit, & porrigit ad oēs causas: q̄a p̄ncips, & vel populus videtur hoc fecisse ex certa sciētia: vt C. de genera. aboli. l. j. aliās fi. Sed si aliquas causas expressit adiecta clausula generalis: tūc aut fuit tacita aliqua causa grauior: & tūc est verisimile cōcederem, si sciuis-

tur ab omnibus. si autē respectu diuersorū absoluerit ab vno tantū, secūdū Bald. iud. qui dixit q̄ electio erit licita quo velit ipsam absoluerit ad instantiā debitoris l. p̄terq̄. de iure dotium. Sed ipse Bald. in l. j. s. de confitu. princip. videtur velle talē exemptionem banni equiparari beneficio indulgentiā p̄ncipi: & ideo cum in eis fiat lata in terpretatio, erit in electione ipsius banniti. Facit quod notat Gulic. in l. fin. de cōstit. princ. bene facit c. gratia. de referri. in vj. & allegat Bald. tex. de hoc in l. j. C. de ca. & minū. lib. xij. Bene facit l. j. cum sequen. j. de solutio. Ad quod omnino vide not. Bald. post docto. in l. quicunque. C. de fer. fug. & Bald. in l. j. C. vt intra cer. tempus. per Inno. in c. ex parte. de offic. ordin. Quid si bannum est in pluribus libris descriptū: an sufficiat vna cancellatio, vt de per Ang. & domi. Ioan. in l. pluribus. s. de his que in testam. dēntur. Adde de hac opitilla plenius videndum per ipsum Alexan. consi. lxxvij. lib. j. ¶ Excommunicari. Excommunicatus potest iterum excommunicari: & bannitus iterum banniri. Vide Bald. in l. nihil. in fi. C. de vind. liber. & Bald. in l. j. C. vt intra cer. Adde etiā c. capitulum sancte crucis. & ibi gloss. de rescip. per Innoc. & Ioan. Andr. in capi. j. quod met. cau. in vj. Dicit tamen Bal. per gloss. ibi, quod semel absolutus non potest amplius absolui: & semel rebannitus nō potest amplius eximi de banno. Et ita dicit ipse in l. cum an cillam. C. de cōditio. ob cau. ¶ Aut quis petiit. Cum ista distinctio Barto. transit Pet. de Ancha. in clem. grauis. de senten. excommunicatio. ¶ Principes. Adde tamen quod non porrigitur hæc absolutio ad bannū ob crimen falsi: nisi specialis mentio de eo fiat. text. est quem ad hoc ibi singu. not. Barto. in l. Lucius. in fin. j. ad Turpillia. An autem extendatur ad bannos carceratos? Vide per Barto. per illum textum in dicta l. Domitianus in frā ad Turpil. Item nunquam compre-

henditur in tali generali absolutioe banniti ob crimen læsæ maiestatis, secūdū Ang. in disp. sua incip. renouata guerra. & no. doc. in l. q̄s in grau. §. nō tantū. ad Syl. & Moder. hic. Adde an absolutio p̄ncipis facta bannitis trahat ad carceratos. Et Bal. cōsultit q̄ sic: cū est facta motu p̄ncipis consil. eolv. iij. lib. & faciat q̄d voluit Io. Andr. in addi. ad Spec. in titu. de sol. in rub. Quod si est factū statutū q̄ banniti possint redire soluēdo decem, q̄ carcerati occasioe dicit banni soluēdo decē de bē liberari: licet redire reuerē nō possint, sed fauore liberationis. ¶ Absolutio. Et idē dicit Bal. in l. iij. C. de epif. aud. subdēs q̄ si impetrās talē absolutioē a p̄ncipe sup delicto reiterato, idē super quo aliās fuit condēnatus de simili delicto, & de reiteratione nō facit mētionem, q̄ absolutio erit nulla. quod nota. ¶ Transactio. Trā factio referē ad ea de q̄bus erat lit tñ, licet fiat ḡnalter. Adde Bar. in d. l. eptor. §. Lucius. & q̄d ibi dicit post Bart. & dicit do. Io. hic, q̄ Bart. in hac dīa, quā facit in ter pacū et transactio nem, vt approbare gl. in d. l. Lucius. Sed Bar. ibi, & in d. l. si de certa. reprobat d. gl. Vñ scdm do. Io. vt forte verius id q̄d dicit hic Bar. q̄a transactio necessariō fieri debet super lite. sed in patētis. Tu vide vt not. in d. §. l.uci. & Imol. in c. de trans. dicit idē quod hic. ¶ Perdere. Ethic bar. voluit q̄ si delictum remanens reddebat bannitū hostē ciuitatis: absolutio facta a primo banno nihil valet. Adde q̄ Ang. hic videtur tenere cōtrarium: eo quia hoc esset dicere, q̄ homines decipiantur sub fide iudicū. q̄d non est dicendū l. j. C. de ijs q̄ ve. eta. & per multa alia de quibus hic p̄ eum & Mod. licet de eo do. Ioan. non faciat mētionem. & cū Barto. hic transit ad literam Pet. de Anc. in clementin. grauis. de sen. excom. ¶ Pratoriuus. Quādo vel necesse adire p̄torē vel per viam actio nis experti, Bald. in ca. vnico. §. vafallus feudū. si de feud. fue. con. inter do. & agn. alleg. istam gloss. q̄ aut per ignorantiam causatur delictum: et

set, non concessurum; & ideo nulla erit super toto, arg. C. si contra ius vel vt, publi. l. p̄scrip. & extra de refer. c. super literis. Facit de procur. c. ij. in cle. Si verō sit absolutio a parte eo casu quo potest, vt dixi s. eo. l. j. §. & post. & tunc sine dubio sufficit vna absolutio ḡnalis: vt l. emptor. §. l.uci. & pac. et d. noua. l. fi. si nisi fuerit ex cā transactiois: quia tūc referatur ad ea de q̄bus esset lit: vt l. si de certa. C. d. trā fact. & l. age. & l. sub p̄textu. cū sua materia. Hic ergo §. qui dicit esse necessariae plures remissiones, intelligit de remissiones ne, que fit a iudice, q̄ referat ad causas exp̄ssas: & tot videtur remissiones, quot cāe, vt dixi. Vel remissioe que fit a lege p̄stita satisfactione. nā tot satisfactiones regunt, quot nunciaciones. Si verō intelligis de ea que fit a parte: tūc sufficeret vna ḡnalis, vt dixi: quia tex. dicit, q̄ reguntur plures remissiones. hoc idē dicit, quia nō sufficeret vna sp̄alis. Gl. format cōtrariū, & non soluit, de duo. reis. l. ij. Dyn. dicit hic plures sunt nunciaciones p̄textu diuersorū operum: id plures requirunt remissiones Sed ibi plures sunt obligatiōes p̄textu eiusdē rei contracte: & id vna solutio tollit scdm Dy. facit ad q̄ q̄ quidā iudex inquisit ex officio suo de homicidio: syn. dicit venit, & denūciat: deinde pars venit & accusauit: fuit exbannitus oibus istis sic accusantibus: & sint necessariae plures absolutiones: Potest r̄nderi per ea q̄ Dyn. soluit in cōtrario supradictō: q̄a ex vno facto descēdunt: id vna sufficit absolutio. & facit j. de verbo. obli. l. qui bis. & q̄d ibi no. & de accu. l. senatus. et l. licet. §. si. nau. cau. stabu. ¶ Itē quero, an exbannitus pluribus exbannimētis possit ab vno absolui tñ: R̄ndeo: si q̄d bannū q̄d remanebat est tale, q̄ facit eum perdere iura ciuitatis: scdm ea quæ dicā. j. de p̄onis. l. quidā. tūc in eum nō pōt cadere absolutio ab vno: quia absolutio est beneficium ciuitatis: sed postea cū ab alio banno absoluet, prima absolutio cōfirmabit. arg. cōia p̄adio. l. fi. aliās si bannum q̄d remanet, nō facit eū holtem ciuitatis: dubium non est, quin vnus possit tolli alio remanente. l. fin. s. qui. mod. pign. vel hypo. sol. & C. de tran fact. l. quidam & c.

Si is cui nunciatur.

¶ Pratoriuus pro statutis a p̄tore mortuo, quando adiri debeat. Nunciatio causa damni infecti facta non remittitur ex satisfactione p̄stita de opere demoliendo: nisi etiam satisfietur de damno infecto. Aedificans potest agere adione in factum ex hoc edito uel officium iudicis implorare, ut nunciatio remittatur cognito de iure suo. Aedificans si petiit remissionem nunciacionis, & succubuit, potest iterum agere confessoria uel negatoria pro declaratione iuris sui. Protestatione facta alicui ne emat, an possit ille petere eius remissionem remissiuē. ¶ Qui procura. nomine. Pratoriuus nūcians nō audit si dubitaf de mandato, nisi de rato caueat. h. d. Opp. de l. j. in prin. C. de satisfda. & l. j. de proc. & l. ne fati. j. rem. ra. ha. vbi verus procurator non cauet de rato. ¶ Gl. dat sol. tres. Vna est q̄ verus procurator nō satisfdat, nisi dubitet de mandato, & ista est vera & eam tenet gl. in l. qui ita. §. j. s. ad Trebl. & hoc Cy. in l. j. C. de proc. Secunda sol. est q̄ hic est speciale. & hanc tenet Ioan. & Azo. per l. qui ita. §. j. sed illa facit cōtra eos: quia ille text. vult q̄ si cōstet de mādato nō sit caudum. Ista opi. potest esse vera: quia si ille cui fit nunciatio neget cum procuratorē, licet statim ostenderet instrumentum mandati, non potest in ipso actu examinare illud, nec tenetur credere q̄ sit procurator, vt s. depo. l. si quis inficiatus. ideo quia regulariter nō potest esse certū de mādato satisfdet. aliās ille ab opere nō desistet. Sed si poneremus esse certū de mādato: tunc crederē primā verā solutionem. An autē procurator in actu nūciadi teneatur ostendere mandatū: dicit vt in materia protestationis. Est tertia solutio q̄ bene erat procurator verus generalis: non tamē ha-

tunc ipso iure excusaf. d. c. vnico. §. si vafallus feudū. Aut ratio ignorantiē cōcedit reparatoriū remedium: & tūc dicit vt ibi per eum, quem omnino vide. ¶ Bifidit. Vt puta per p̄scriptionē, vt l. j. et ibi Bal. & Ang. C. si aduer. cre. lib. vj. & q̄ ibi dixi in totū autē elisa esse potest, qm̄ minor cū authoritate administratoris ex causa transactio nis vel per acceptilationem liberasset debitorē ab obligatione & est laesus. ¶ Opp. de l. vlti. Adde Bart. in l. stipulatio. in prin. j. eo. & ad hoc facit l. qui bona, §. si quis opus. j. ti. j. ¶ P O M A T E S. ¶ Agebatur. Sēctia ergo lata super iure deducto per mediū causā nō p̄iudicat si illud ius deducatur in alio iudicio. Et vi de Are. cōsil. clvj. col. vj. ad fi. ¶ Tenet Inno. Facit quod no. Bar. in l. qui Romā. in §. duo fratres. de verb. obli. Et adde quæ no. Bar. in l. fundum. cum seq. j. de excep. ¶ In alijs. Ego dixi post Bar. in l. non solū. §. morte. j. eo. ¶ Procuratoriuus. Et quis possit nunciare nomine alieno nouū opus, vide in l. j. s. nūciatio. & ibi gloss. & doct. s. eod. ¶ Per l. qui ita. In p̄ma opp. super ver. l. q̄ ita & c. Vide Bart. in l. non solū. §. q̄ alieno. de proc. & hanc etiam tenet gl. in l. j. C. de satisfda.

a **Dñs Ray.** Et adde quod no. in l. denūciat. §. pen. & dixit hic do. Io. quod gl. in d. l. j. de liber. agno. voluit ponere regulā q̄ in omnibus denūciationibus requiratur spāle mādātū, sed fallit in casu illius l. cū licet Bar. hic aliter alleg.

b **Nō requiritur.** Ra. hic dicit, q̄ imō requiritur spāle mādātū ad nūciatū: q̄ si in iustē nunciaret, faceret dñm suū incidere in poenā: q̄a teneret actioe de dolo ad interesse, per l. rē quandā. §. de dolo. & no. Barto. §. proxi. sed in gñali mādato nō, vt l. i. §. pcurator. in prin. §. de condi. in de. cū si. Propter qd̄ dico q̄ procurator gñalis pōt nunciare, sed si nūciat iustē a nō incit in pēnā: si verō iniustē dñs non incidit, sed ipse procurator, vt probatur hic per Alex. & facit quod no. Bar. §. ea. l. §. fin. in prin.

c **Opp. & videt.** Aduerte: q̄ ista rō fuit gl. in l. nō cogēdū. in gl. de pro. & ibi videtur q̄ teneat nō obstare ista cōsideratione nō cōpellit procuratorē promittere de rato, licet Bar. videat tenere cōtrariū in istis duobus exemplis. Sed do. Io. j. pxi. §. j. gl. dicit & in casu d. l. nō cogēdū. nō cauebat procurator de rato: quia ibi fuit verus procurator in nūciādo nouū opus: & ideo videbatur habere mādātum ad illa alia accessoria, vt nota. gl. j. proxi. §. cum l. §. q. & ibi Bart. & in d. l. nō cogēdū. Si autem nullū mādātū habuisset: tūc debuisset fatidare de rato: q̄a cautio illa nō potuisset cōmitti, vt tēgit glo. in d. l. nō cogēdū. §. fina.

d **Nō est edificatū.** Et cū Bar. hic transit do. Ioan. licet Ange. aliter dixerit, & non bene.

e **Cautio de rato.** An & q̄n procurator rei caueat de rato, adde Barto. in l. tutorem. §. rē rā. & vide not. per Bar. j. proxi. §. ma ximē circa viti. col.

f **Partes actoris.** Q̄ quis dicat sustinere partes actoris vel defensoris, adde Bal. & Ang. in d. l. nō cogēdū. §. j. & per Ang. plenius hic post Bar. & Rapha. & Imol. hic. Et vide ofno qd̄ not. Barto. in l. libertus a patrono. §. de in ius vo. & ibi Bar. & adde l. de die. §. planē. q̄ fatidat. cog. & quod ibi per doct. q̄ vidētē distinguere q̄ autē nūta fuit data absq̄ dolo vel culpa rei: & tūc reus petēs ipsam reuocari dicatur: secus si praesit eius cōmācia: quia dicere actor, vt ibi. Adde q̄n q̄s dicat sustinere partes defensoris vel actoris practiam quā vidi seruari Florētia, Pau. de ca. proxi. §. praecedenti. & illi adhæret Alexan. etiā vide Pet. de Anch. cōsil. cccxxxij.

g **Exbannitus.** Sed vtrum appellatio inquantū est actus extraiudicialis, vt no. Bar. in l. si expresse. de appella. sic cōcessa excōmunicato, tanq̄ defensio vide per do. Anto. in c. cum intr. de excep. & per Ioan. and. in c. pia. eo. titu. in vj. & est tex. in c. significauit. & c. si. de excep.

qui iste §. qui dicit de cautioe de opere demoliēdo. Aut enim post prohibitionē nil est edificatū. & ista cautio nō habet locum: q̄a nō est qd̄ possit demoliri. Aut est edificatū: & tūc petens talē remissionē nō debet audiri, nisi prius destructio opere, vt s. eo. l. j. §. sed & si. nisi diceret hoc fieri parte volēte. Et sic possit intelligi hic: q̄a licet stipulatio de rato possit cōmitti: tū nō interponit: q̄a sustinet partes ei. Tercio modo pōt test peti remissio ablata satisfatione de opere demoliēdo: & isto casu pōt loqui hic: q̄a sufficit hāc cautionē prestari, nec est prestāda cautio de rato: q̄a nō pōt cōmitti: q̄a si nō haberet ratum indistinctē destrueret: aliās deberet de causa cognosci.

4 Sed oppo. q̄ licet sit procurator rei: tū talē cautionē debet prestare, vt l. pōponi. §. sed & is. de p. cu. & l. vel in operis. eo. tit. Sol. aut q̄s defendit reū super eo sup̄ quo nulla cadit executio, reo nō cōsentite: & tūc tenetur procurator cauere de rato, vt l. nō solū. §. si status. §. si. de p. cu. Q̄nq̄ possit fieri executio reo nō cōsentite: & tūc facta executione procurator libera a cautione de iudicato soluēdo, etiā reo veniente cōtra: & tūc debet cauere de rato, q̄a per satisfationē iudicatū solui actori nō est cōsultū. vt in rei vendicatione, vt d. §. sed & is. idē in d. l. vel in operis. Q̄nq̄ per executionē nō liberat procurator a stipulatione iudicatū solui, vt in actionib⁹ personaribus: & tūc nō tenet cauere de rato. Ita loquit gl. in d. §. sed & is. Nūc ad propositū p̄ istā cautionē de opere demoliēdo quæ est idē quod iudicatū solui, est actori plenē cōsultū: nec libera tur procurator a tali cautione, nisi executione facta perfectē: ideo nō tenet cauere de rato. Sed certē licet prædicta sint vera in se: tū hic §. de necessitate debet intelligi q̄ petebat remissio tertio modo supra dicto: q̄a p̄missis duob⁹ casib⁹ nō venit ferēda sentētia de opere demoliēdo vel nō, sed solū de remissione faciēda vel nō: q̄a per hoc iudiciū iuri partiū nō præiudicatur, vt j. eo. l. sciendū. & dixi s. ea. l. §. si is cui. Nam cautio de opere demoliēdo illis casibus nō adaptatur: & sic tene tertiam lectū. quia in alijs casibus tenetur cauere de rato. Quæro, an exbannitus, vel excōmunicatus, qui non possunt agere, sed se defendere possint petere reuocari tenutam delatam de bonis eorum. Quod videtur: quia defendere est. Sed dicā j. proxi. §.

1 **Commentus interdicto ne vis fiat ei, quando sustinet partes actoris & quando rei.**

2 **Excōmunicatus, vel bannitus, qui non potest agere quando poterit petere reuocari remissionem, vel tenutam datam contra se, ubi quod poterit si hoc uenit in consequentiam.**

3 **Defendere sumitur quandoque largissime, quandoque largē, quandoque strictē.**

4 **Procurator quando dubitatur de eius mandato quando cauere teneatur.**

Qui remissionem. Qui remissio

nem peti sustinet partes rei: & sufficit qd̄ caueat de opere demoliēdo. h. d. Opp. & videt q̄ teneatur fatidare de rato, vt §. de pro. l. pōponi. §. j. Sol. n. gl. fatec & hic subaudi tantū. Gl. negat dicens q̄ talis stipulatio nō cōmittitur, sed hoc videt falsum. Pone q̄ procurator petijt remissionē, & succubuit: certē interest mea q̄ dñs ratū habeat. Præterea iste tex. ideo dicit hanc cautionem non debere interponi: quia sustinet partes rei, non q̄a non possit cōmitti. Et ideo pro intelligētia huius §. est sciendū q̄ remissio pōt peti, q̄nq̄ per officiū iudicis dicēdo nunciatio nē nullā: quia potuit contēni, vt §. si q̄s rē uos. & isto casu cautio de rato possit cōmitti: quia nostra interest si remissio procuratori denegat, vnde pcurator nō excusaret ab ea præstāda: nisi eo q̄a sustinet partes rei, vt hic, & j. declarabo. Secūdo modo pōt peti remissio: quia edificans habet ius edificādi, & alius nō habet ius prohibēdi, vt s. eo. l. j. §. sed & si. Et isto casu idē quod s. tū isto casu nō videt lo-

Si procurator ante hoc interdicto, ex ea parte

ne vis fiat ei præstat satisfationē rei, aliās sibi denegatur actio nes. h. d. cū duabus ll. seq. Quæro qualiter iste procurator molestabat, ita q̄ conueniebatur interdicto ne vis fiat ei. & vide gl. quæ inci. a mede opere & c. Jac. de Arc. reprehendit istā gl. qua iste procurator allegabat suā turpitudinē cōtra l. trāfacti. C. de trāfacti. Præterea si sic molestaret suo noie teneret, vt l. j. §. quoties. de vi & vi arma. ergo non fatidaret, vt insti. de satisfda. §. sed hodie. Præterea cū hoc facere esset delictū, nō conueniretur noie dñi: q̄a hoc nō venit in mandato, vt l. i. procurator. de cōdi. inde. & ideo dic q̄ licitē dicebat se facere dicēs satisfdedisti. sed quia fideiussores sunt mortui: ideo debes fatidare iterū. l. prætor. §. antepen. ver. & si satisfdatū. j. eo. Dicit hic, q̄ ille qui cōuenit interdicto ne vis fiat ei, sustinet partes actoris cōtra l. nō cogēdū. §. si. §. de pro. Sol. glo. pluribus modis, & prima sol. approbat ibi in glo. & Dy. hic. Alia sol. est quod in parte sustinet psonā rei, & in parte psonā actoris. Sed cōiunge vtrāq̄ simul, & stabūt bene: vnde sum pcurator rei: q̄a defendo dñm ne molestetur quin edificet, & hoc constat ex hoc: q̄a sum procurator ad faciendū istud opus, si nunciatur mihi sustineo partes rei si peto remissionē, vt s. eo. l. qui remissionē. Itē nūc sum procurator actoris, nō fatidō modo: quia constat de mādato. Dat tertia solu. vt ille dicat sustinere partes rei q̄ possidet: nō ille qui ad iudiciū prouocat. qd̄ tene mētī, sed an hoc sit verū j. dicā. Quæro exbannit⁹ vel excōi catus petit reuocari tenutam datam cōtra se, vel petit remissionem, an audiat cū nō possit agere. Et quidā q̄ sic, vt s. proxi. §. & j. de

& j. de priu. cre. l. si pupillus. §. j. & ita tenet lac. de ar. & Old. tangit in spe. de contu. §. si. ver. sed pone reus. Tu dic⁹ aut vedit principaliter ad defendēdum, sed in cōsequentiā venit ad rescindendam tenutā: & tunc audi, vt d. l. si pupillus. §. j. & in auf. & qui iurat. Aut principaliter petit rescindi qd̄ factū est cōtra se, vel petit possessionē sibi restitui, & similia: & tūc dicitur actor, vt in l. in tribus. §. de iudi. quæ lex fuit facta propter hoc, nec attendo quis possideat. † Non ob. §. qui remissionē, s. eo. & hic gl. quia debes scire q̄ defendere sumitur q̄nq̄ largissimē pro omni eo qui causam suam agit agendo, vel excipiēdo vel accusando, vt C. de abo. l. ij. Q̄nq̄ largē, vt in hac gl. & hoc prodest solū propter regulam fauorabiliores, vt hic, & §. qui remissionē. Q̄nq̄ strictē pro eo qui prouocatur ad iudiciū: & sic sumit regulariter: vt d. l. in tribus. & sic omnia iura loquentia in actore in reo habebunt locum. Opp. C. de pro. l. alienam. & l. filius. §. milites. ff. e. Glo. dat duas solu. & dicit q̄ vna est exceptio procuratoria, videlicet ibi ex parte procuratoris rei. oppo. q̄ nō est procurator, & tunc veniet ex parte rei non potest opponi. Alia est q̄ tu nō es legitimus procurator nec potes esse: & tunc ex parte reuocanti opponitur. Roge. dedit aliam sol. fateor etiā q̄ procurator ex parte rei possunt opponi. & ad illud quod dicit hic, subaudi tū. Dy. dicit q̄ ista sol. debet intelligi cū distinctione præcedenti, scilicet q̄ loquat de exceptione quæ s. ponitur in secūdo membro. Tu dic, aut vult dare fideiussores de iudicato soluēdo, vt procurator, & tūc pcedit opi. Roge. quia nisi sit pcurator nō tenent fideiussores, vt l. si ante acceptū. j. iudi. sol. ipse tū pcurator qui per mēdiacium se asserit pcuratorē cum nō esset tenetur, vt l. Plautius. §. de p. cu. Secus puto si nō p mendaciū, sed iusto errore: ar. l. iij. j. de re iu. Sed si pcurator veniret ad defendendū tanq̄ quilibet defensor: tūc nō possit obijci exceptio procuratoria, vt l. exigēdi. cū si. Hic autē exceptiones, pcuratoriae nō possunt opponi, q̄a cōstat de mādato. Nā ex eo q̄ persona eius legitima est in primo actu nunciacionis vī esse pcurator ad hoc vt no. in seq. gl. Possimus etiā dicere q̄ hec exceptio, tu nō potes pcurare, quia miles nō potest opponi cum in primo actu nō fuerit opposita, nec ergo isto q̄ ab eo dependet, vt l. ita dem. C. de p. cu. Opp. §. de p. cu. l. vel in operis. Glo. dat primō duas sol. quæ sunt vera in se: & no. bene secūda, de qua dicam j. eo. l. cū pcurator. sed huic l. non cōgruit. Dat alia sol. ibi, q̄ satisfdat de rato: q̄a patiebat venire aduersariū i possessionē. vnde videre meo ibi loquit in procuratore eius cui facta est nūciatio qui defendit patiedo aduersarium venire in possessionē, ideo debet satisfdare de rato: hic in pcuratore nūciantis: q̄a si cōueniatur, si interdicto ne vis fiat a edificari cui p satisfdationē erat remissio nūciatio nō debet satisfdare. Quæ est ratio, rationē habes p l. pōpo. §. sed & is. §. de p. cu. Et ratio est: ibi nō est cautū mihi p satisfdationē de iudicato soluendo, hic verō sic. † Et vt liqueat ista materia: distingue⁹ aut interuenit pcurator ex pte nūciantis, aut ex parte eius cui facta est nūciatio. Si ex parte nūciantis, aut interuenit ad nūciationē faciēda, & debet cauere de rato si dubitat de mādato, vt §. q̄ pcuratorio. Aut interuenit ad remissionē præstāda: & idē, vt l. cū pcur. §. si. j. e. Aut interuenit ad petēda demolitionē opis facti cōtrā nūciatione: & tūc idē q̄ debet satisfdare ex gñali regula l. j. C. de p. cu. & l. nō solū. §. q̄ alieno. §. de p. cu. Aut interuenit ad defensionē dñi in interdicto ne vis fiat ei: & tūc nō debet cauere de rato, sed de iudicato soluēdo, vt hoc §. Aut interuenit vn⁹, & idē pcurator ad hac oīa faciēda: & tūc facta fide de mādato in primo actu nūciacionis, in actu remissionis nō est necessaria satisfdatio rati, vt l. cū p. i. pri. j. e. & ibi dicā. Eodē mō nō ē necessariū mādātū in interdicto ne vis fiat ei: q̄a p cōsequentiā vī hīc, vt hic no. Secūdo casu q̄n interuenit pcurator ex pte eius cui nūciat. Aut interuenit ad edificādū, & nō debet cauere cū sibi nūciat: q̄a cui libet ē fabro isti existēti pōt fieri, vt s. e. l. §. nūciationē. Aut interuenit ad petēdum remissionē, & non cauetur de rato: q̄a sustinet partes rei, vt §. qui remissionē. Dicit vt ibi. Aut interuenit ad agēdum interdicto, ne vis fiat ei cōtrā nūciantē, & hic aduerte, aut ipse q̄ agit fuit ille pcurator cui facta sit nūciatio: & nō satisfdat de rato: q̄a ex vigore primū mādati cōstat q̄ pōt agere: & sic cū cōstat de mādato & c. vt l. nō cogēdū. §. si. & ibi no. fm verā opi. quā tenebat Jac. But. &

omnes cōiter s. de pro. cu. aut nō fuit ille a Tu dic. Bene facit qd̄ not. Bart. s. eo. l. de pupillo. §. seruo. & d. Bar. hic in effe etu sequitur Ang. vt referet domin. Ioan.

b **Scire.** Quotupliciter assumat verbum defendere, dicit tū do. Ioan. hic, q̄ in status defensio debet sumi strictē. ar. l. quicqd̄ alstringendū. cum ibi not. de verb. obl. & vide Bar. in l. j. in prin. de exce. Bal. plenē in l. j. in xxxij. col. cum seq. qui accu.

c **Errone.** Melius facit d. l. Plautius. in vers. scire. & not. Io. and. in addit. Spec. in ti. de execu. sen. §. sequitur. ver. sed pone lit. contesta. vbi latius dicit idem esse si fuit in iuris errore.

d **Distincio.** Et de ista distinctione vide per Ang. in l. cū pcurator. in prin. j. eo. & circa hic dicta per Part. adde plura secū dum Imolan. hic, quem omnino vide.

e **Vt l. Pomponius.** Et l. vel in operis. cū ibi not. cod. titulo.

f **Seruitutes.** Quæ sunt seruitutes, & q̄ cōstitui possint existente aliquo loco mediato inter nos. adde Part. in l. qui sella. §. in rusticis. & in l. in tradendis. §. cōtra pred. & in l. si prius. §. fin. j. de aqua plu. arc. Et intellige q̄ in rusticis locus medi⁹ impedit seruitutē via, vel itineris. Dicit q̄ est verū stille locus est priuatus. secus si publicus, vt patet ex nota. in d. l. qui sella. §. fin. & notat do. Ioan. hic p Mod. insti. de act. §. acqu. in prin.

g **In persona.** Vtrū nūciatio noui operis fiat in personā, vide Part. in l. de pupillo. §. meminit. s. eo. d. xi. j. cod. l. si procura.

Non solū proximo. Non solū vicino, pximo, sed etiam vterioribus pōt q̄s nunciare nouū opus. h. d. hic est quædā gl. & est additio, dicēs q̄ hic dicit: huc usq̄ totū habuimus. Dy. dicit q̄ non est verū. Quæro de qua nūciatione loquitur hic: & dicit q̄ dñi infecti & iuris nostri conseruādi cā, vt probat hic in fin. & seruitutes & c. hac em̄ dictio & c. implicat cetera, & de cā nri iuris cōseruādi exēplificat: q̄a magis dubitat de cā dā nisi infecti. pbat j. ti. j. q̄ bona. §. ij. Quærit gl. q̄ sunt istæ seruitutes. Et vide gl. q̄ inci. q̄ vrbanc. subaudi, † nisi seruitus tignū immittēdi s. de serui. l. si q̄ vrbana est, vt in insti. de serui. §. j. ibi, nō rusticæ. † Subaudi excepta seruitute haustus aquæ, vt l. seruitutes. §. pupillo. §. de serui. quam cōstat esse rusticam. vt insti. de serui. §. inter rusticorum prædiorum. Iacob. de arc.

Qui opus nouum. Quæro qd̄ vult dicere dum dicit intestationem. & gl. exponit, i. nunciacionē. Iac. de Arc. exponit, id est scripturam coram testibus factā, vt l. j. §. cauere. §. vsu fruct. quemadmod. ca.

1 **Nunciatio noui operis non debet fieri in personam, sed impersonaliter.**

2 **Faciens opus in publico quare sit q̄ nunciatio noui operis teneatur satisfdare, sed edificare in priuato cauet.**

3 **Nunciatio quando fit in publico ratione iuris priuati.**

4 **An petens remissionem debeat satisfdare? & quid quando publici iuris tenent causa.**

Pro priuato nunciacione requiritur satisfdatio, pro publica sufficit sola promissio. h. d. Gloss. allegat istam l. quod causa debet inseri in nunciacione. Dyn. dicit hic dic vt dixi s. eod. l. j. in princip. † No. quod qui nunciat publici iuris tuendi causa nunciatur nomine alieno. dixi s. eod. l. in prouinciali. §. fin. Item not. † quod hic videtur quod nunciatio noui operis fiat in personam: q̄ quia dicit ne quid facias. Sed dicit q̄ ista nō sunt verba enūciacionis, sed iuriscō. q. d. nūciatū ne qd̄ facias. per verba ad hoc apta q̄ ponunt in l. p. tor. j. eo. nā verē possum dicere, q̄ si nūciatū ne qd̄ impersonaliter fiat: vñ bene nūciatū ne qd̄ facias. Opponi. & videtur, q̄ quod pro publico debet satisfdari, & p eo quod fit in priuato debet cauere, vt l. prætor. in princip. & §. de eo opere. j. titu. j. Sol. hic loquitur quando fit in priuato nunciatis. l. cōtraria loquit in priuato eius cui nūciatur. Sed istud nō tollit contrariū de publico ad publicū, de priuato ad priuatū sic: nec assignat rationē differentie. Dicit gl. qd̄ spāle est in ripa. & c. Sed gl. reprehendit, q̄ non sit publica ripa. vt §. riparū. Insti. de re. di. & l. riparum. §. de re. di. Gl. soluit vltimō: q̄a ibi maius p̄iudiciū fit in publico: id satisfda. q. d. maius est periculū q̄ timeo dānum, ne fortē opus ruat supra domū meam, quā si timeo periculū iuris vel cōmoditatis meæ:

¶ Pro cōcordia. Aduertere qd si hospes pte ite qd ingrediens ho spūū teneat res suas suo periculo: Bar. v. de i. qd talis pte testatio releuet hospite in l. si. ite si pte xerint. it. nau. cau. ita bu. Negatiuā verō al legatur tenere in hoc s. morte. & l. i. p. cta. C. de pact. soluit ipse Barr. dupliciter. primō in hoc s. morte. qd quādo ille cōtra quē pte testatur acquieuit cōsentiendo: quo casu pcedat prima opi. affirmatiua. fecus ergo si nō cōsentiat nō pderit ita loquatur in hoc s. morte. cū si. Vel. & secūdo soluit in d. s. ite si pte dixerit. ut loquat pars negatiua, qm pte testatur post receptionē &c. in d. verō s. ite si pte dixerit. loquit qm ante receptionem profit protestatio, vt in d. s. ite si pte dixerit. & ita intelligendo non erit contrarius.

¶ Multi. Intellige vt j. prox. & j. in xij. col. in prin. in ix. col. j. p. i.

¶ Singularis est. Hic tractatur de protestatione. Adde de materia p. Tac. bu. in l. ij. & in l. si fideiusso. q. fatid. cog. & per Inno. in c. cū in tua. de elec. & quod no. Bal. in l. ij. C. vbi quis dec. vel cohor. &c. & aliquid per gl. xxvij. dist. & p. Io. de leg. q. pte loquit late dicta Barto. in c. cumana. de elec.

¶ Protestatio. Vide Io. Moñ. & Io. an. in reg. in generali. f. mer. Adde quod Alex. dicit diffinitionē Ioan. Moñ. posse sustineri. quia etiam scriptura clamare dicit. vt in c. cū Marth. ver. Mosai ca lex clamat. de cele. mi. & quod not. in l. Arriani. C. de hare. q. l. semper loquit. Adde etiā p hoc casum in l. apud labeanē. §. cōtentiū. i. cō. §. si qs libello. j. de iniur. vbi cōtentiū dicit quasi cōuocū: & tū potest fieri absenti: sic p scripturā, vt voluit Roma. per illi textū conf. c. lxxvj.

¶ P O M A T E S.

¶ Testibus. Vide Fel. in c. cū M. Ferra. col. xvij. in versu. circa tertiā partē. de consti. & in c. pte. col. 4. j. de testi. & Barba. in d. c. cū M. Ferra. col. lxxxvij. & trib. seq. & Are. confil. cxlij. col. vij.

¶ clandeſtinitatis.
 66 **Protestatio certificatoria circa aliquid quod est de pte terito, vel pte fieri potest: & tollit omnes effectus ignorantie.**
 67 **Itē in casibus in quibus scientia & patientia inducit cōsentiam in illis, inducit effectus qui producitur ex scientia: & cōtra dicitio requiritur, ut impediatur.**
 In casibus in quibus scientia & patientia inducit cōsentiam, ut cōsensu impediatur, requiritur cōtradicō necessario.
 68 **Item hęc protestatio interruptit cursum pte prescriptionis, ex eo qd usurarius sciuerit rem furtiuum.**

Morte eius qui.

Nunciatio ex pte nunciatis est in personam: ideo eius morte, & alienatione extinguitur: ex parte eius cui nunciatur, est in re: ideo ei morte, vel alienatione non extinguit. h. d. Diuiditur in duas partes. Primō loquit in persona nunciatis. Secūdo in psona ei cui nunciatur. Scda ibi, quid si is. Et prima subdiuiditur: quia ponit duo dicta, & rationē. & iste §. est multū singularis. Opp. j. eod. l. pte testatur. hoc interdicit. Gl. ponit duas solut. vnā in princ. & aliā in fi. hic erat res integra: ideo finit morte, ibi nō erat res integra, sicut in mādato, vt in fi. māda. §. item si adhuc. Et istud multum nō. p. q. omnis nunciatio seu pte testatio q in mera & simpliciter voluntate cōsistit, finitur morte sicut mādatur. & hoc casu, s. re nō integra, nō finit morte, sed trāsiret in heredē, vt no. in d. s. hoc interdicit. vel hic erat satisfactum: ibi nō. hęc est bona, sed primā teneatis. Secūdo oppo. j. eo. l. si. vbi alienatione nō extinguit. Duā sol. datur: aut alienatio fit ex parte nunciatis: & tūc extinguit. Aut ex parte eius cui nunciatur: & tunc nō extinguit, vt ibi. Vterius oppo. de l. in iudicio. §. fami. herc. Solu. vt in gl. quia ibi loquitur de alienatione necessaria: hęc de voluntaria. p. Sed certē alienatio quę fit morte satis est necessaria, vt no. in l. peto. §. fratre. de legatis ij. & apparet ad sensum: & tamen extinguitur. vnā de dicit qd ibi loquitur de nunciationis effectu: quia res non erat integra, sicut hic.

¶ Quærō quę est ratio qd ex parte nunciatis morte extinguit nunciatio. Textus dicit qd his modis finitur nunciatio. glo. subaudit. i. quę nunciatio est à iure permissa. Sed ista ratio videtur eadē cum dicto: & ideo nō valer. & ideo Iac. de are. & Old. dicebāt, finitur ius prohibēdi, i. prohibitiōis causa in personā nunciatis q. d. si finitur causa prohibitiōis, finit ipsa prohibitiō. Sed quę est causa prohibitiōis? Respōdeo, voluntas prohibentis: & hęc finit sicut mādatur, vt s. dixi. Item ius quod habet prohibēs: quia fit causa iuris cōseruadi, vel damni repellēdi: & ista causa finitur alienatione. De hoc voluit dicere tex. Ex hoc dico, qd si nunciatur efficietur furiosus mādatur extingueretur, sic etiā nunciatio, vt l. si quis alicui. de acquir. har. Itē dixit nunciatio pro me meisq. hereditibus, nō finitur morte: vt l. diē. §. j. de arbit. & mād. l. si procurator. §. fi. aliās

de tutel. & ra. distra. & ita distingue. Opp. de l. iij. §. opus. de aliena. iud. mu. cau. fa. Solu. vt videbitis j. eo. l. fi. Oppo. de l. pte. §. hoc interdicit. j. eo. Sol. trāsiret ad heredē nō solidū: & ita hic. Opp. j. quod vi aut clā. l. vim facit. §. j. Sol. vt ibi. & dicā. j. eo. l. fi. p. Quærō quę est ratio qd ex parte eius cui nunciatur, nō finitur morte. Dixit tex. quia in stipulatione habetur mētio heredis. Quod gl. declarat sic: quia cōsuevit fieri per stipulationē: ideo fit per l. vt l. fin. C. de fideiusso. Dic ergo secūdū Iaco. de Are. & Old. qd istę cautiones pratorię nō solent fieri ad augmentū obligatiōis, sed vt magis sit cautū: vt l. j. §. si quis sub cōditione. s. vt leg. no. ca. & l. Titius. in fi. s. ad Trebel. & l. si eū. §. qui iniuriarū. s. si quis cautio. Sed in stipulatione apponitur mētio heredis: & ideo tenet. p. Quærō, vtrū haeres plus teneatur post pte testationē. Et gl. dicit qd sic. Sed dicitio gl. videtur cōtra rationē text. quia secūdū hoc ista stipulatio fieret ad augmentum. Sed Dy. sustinet gl. qd licet succedat in locum interdicit, ista stipulatio tamē habet vim cōtractus. Et reepilogat id quod gl. And. de Pisis dicit qd non tenetur in plus quā ante teneretur cum nō fiat stipulatio ad augmentum, sed vt magis sit cautū, secūdū rationem text. Sed credo dictū Dy. & glo. esse verum. Ad rationē tex. dico qd respectu personarū nō fit cautio ad augmentū, sed respectu eius quod venit in cautione sic. Et ratio est: quia post denunciatiōnem habeo plus iuris: quia possum facere vt demoliat quod est edificatum contra iustitiā. Et sic cū ista stipulatio minuat de iure eius qui recipit, ista minuit de iure eius qui pte testatur: & sic cōpensatur vnū cū aliō. Quærō glo. quę est ratio inter primū & secūdū casum. Et glo. dat rationem quę facilis est. p. Quærō glo. an finita nunciatio morte possit iterū nunciari: Et glo. dicit qd sic, & vide cā in ver. prohibēdi, quę incipit, id est nunciatio quę à iure &c. & quia iste §. sing. est. b. Et circa eum materiā protestationis tractabo: cū primō latius tractauit Io. Mo. Car. glossator vj. li. & loā. And. eū recitat de verbo ad verbum in c. in generali. & c. quod omnes. de regu. iur. libr. vj. in nouel. Item And. de Pisis posuit istam materiā in quadā repeti. quā fecit de l. si qs in prin. de leg. ij. & Io. pte dicta quasi in omnibus est secutus: de eo tamē nullam mentionē facit: p. ideo ego de omnibus mentionē facio, vt quod suum est furari non videar: in eo verō quod est meum cognoscar: et si minus bene dixero ego redarguar. si verō bene: deus laudet: ego verō vt minimus instructor reputer. Primō ergo quærō quid sit protestatio. Dicit Ioā. mo. protestatio est clamorosa testatio ad cautelā protestantium inuēta. And. de pisis in hoc residet. Hoc nō placet: quia innuit qd de essentia protestationis sit clamorosa vox, sed certē imō sine voce potest fieri, vt dando protestationē in scriptis. C. de nō nu. pec. auth. hęc autē quereā. & de anna. excep. l. vt perfectus. §. C. de ne. gest. l. si. & extra de appel. c. appellatio. li. vj. Dicitur, ille loquitur de protestatione, sed in d. l. si. de ne. gest. appellat at testatio, in alijs allegatis appellat alijs noibus. Rūdeo, multa sunt noia idē importantia vt protestatio, vt l. j. §. eleganter. in fi. de lib. agno. Itē contestatio, vt l. ij. de his qui per me. iu. non app. de pte. scri. lon. tem. l. empror. Itē detestatio, vt l. sub signatū. §. attestari. de ver. signi. & l. detestatio. & l. plebs. §. j. Item attestatio, vt l. fi. C. de ne. gest. Itē denunciatio, vt l. si fundum. C. de rei ven. & l. si maior. C. de rescin. vend. Itē testatio, vt l. ait pte. §. si quis particeps. de his quę in fraud. credi. Ita dicūt dicti doct. Item prohibitiō, vt l. si quis prohibuit. de publicia. Itē interpellatio, vt l. mora. de vsur. s. Itē pte dicitio, vt l. si. §. ite si pte dixerit. nau. cau. stabu. Itē vetatio, vt l. si pro te. §. mand. de ver. ob. l. feruus vetante. & similia. Vnde licet in dictis l. in quib' fit mētio de protestatione in scriptis nō apponat dictū nomē pte testatio, ponit tā aliud idē importās. Vnde dicta diffinitio seu descriptio nō est bona. Dic ergo, dicit text. protestatio est denunciatio cū testatione facta, vt l. detestatio. de verb. sig. & l. plebs. §. detestatur. Ista descriptio seu diffinitio iuriscōsulū est verissīma. Ex eo enim quod dicit denunciatio &c. differt à cōtractibus & à stipulationibus, & vltimis voluntatibus, in quibus vertitur dispositio, non denunciatio. Itē quod dicit, cū testatione facta, cōprehēdit siue fiat in scriptis, siue corā testibus: & sic cessant cōtraria pte dicta. Sed dices fm hoc ois libellus est pte testatio: nā ibi cōtinet quādam denunciatio facta cū testatione

¶ Secundo. Et quid si quis petit à iudice qd respōdeat positionibus, qui dicit se non teneri: & respōdet cum protestatione qd sibi non nocet responsio ex quo de iure respōdere tenetur. Dic qd non nocet. Vide glo. & ibi Domini. in proximo vj. in princ. Andr. Barba.

¶ Cui fit facienda. Hęc protestatio merē declaratoria voluntatis an possit fieri per procuratorē. Et vide an possit fieri procuratori: & an sit facienda in scriptis vel non, & an requiratur causam. Et ad primum adde gl. not. in l. ij. de offi. proc. Caf. quę iuncto tex. vult, qd etiam per procuratorem non possit hęc reditas repudiari.

¶ Adde in quantum. Bar. tenet qd quando fit protestatio ad exonerandū protestantē, nō requirit pntia. gl. in l. Pōponius. & ibi Bartol. s. de neg. gest. Bar. in l. quo enim. in prin. s. rē ra. hab. & in aut. facta. C. si aduer. ven. & in l. certum. §. si quis absente. de cōf. Angel. in auth. de hære. & fal. §. si verō expressim. Canon. in c. si de cōf. c. iij. M. Ferrar.

¶ Voluntas. Adde Bart. & doct. in l. qui in aliena. §. si de acquir. hære.

¶ Incontinenti. An protestatio porrigatur ad actum subsequenter, vide Bald. in l. item quia. §. idem Iuliano. de pac. & in l. pte nouissīma. C. eo. tit. & per Io. And. in c. causam. de re iudic. & per Inn. in d. c. cū M. Ferrar.

¶ P O M A T E S.

¶ Incontinenti. Vide Fel. in c. cū M. Ferrar. col. xxij. circa iij. par. tem. & Bart. col. xxi. & seq. vsque ad fi. de cōf. & Alex. confil. xvj. col. fi. vol. iij.

¶ Ex interuallo. Sed Bald. quę communiter alij sequuntur in l. qui in aliena. §. Cel sus. de acquir. hære. tenet contra Bart. videlicet quod siue ex interuallo, siue incontinenti sequatur post protestationem redidit inualidus, dum modo duret eadem protestatiō causa. nec ob. l. per retentionem. hic alle. per Bar. vt refert hic Imo. & Baldus idem tenet in dicta l. pte nouissīma. quam opinio. hic corroborat Imol. licet postea inclinēt in opi. Bart. respōdendo ad contraria. & pro eo videt facere l. non ad ea. de condi. & demonstr. Bene facit s. de ad. l. l. si tibi certa. & cum Bartol. tenuit etiam Iac. But. vt hic refert d. Io. & Bal. in dicta l. pte nouissīma. cōtra Bartol. alleg. text. l. si ita scriptum. de leg. j. sed secūdū do. Io. potest responderi quod ibi non ficit actus ex interuallo. quod

parat: quia fiebat ea vltima voluntas quę debet vno contextu fieri. P. P. A. V. P. Et tunc quærō. Vide Fel. in cap. cum M. colū. xxv. in princ. de constituto.

¶ Actum cōtrariū. An protestatio tollat per actum cōtrariū, vide Bal. in l. pte nouissīma. C. de pact. & vide Bal. in l. si tam angusti. s. de frui. Adde quod Ang. in l. iuris geritū. §. qd ferēt. de pact. dicit qd Inn. in d. c. cum M. singu. allegat d. §. quod ferēt. qd actus est habilis ad duplicem sensum, protestatio facit, vt trahatur semp ad sensum pte testatū. Vnde si reus dicit, qd pro respōdit non intendit lit. contestatū, non erit contestatū. Secus si actus nō potest trahi nisi ad vnū sensum: qd semp valebit actus non obstante protestatione. Vnde si dico, contestor litē animo nō cōtestatū, id est contestata. Proficor religionē animo nō profitēdi: valet pte testatio. Adeo hereditatē animo nō adediderit adita: secūdū Ange. alle. l. qui in aliena. §. si de acqu. hære. l. si debitor. §. j. quib. mo. pig. vel hy po. sol. Sed certē hoc vltimum qd dicit de aditione hereditatis, est cōtra text. in d. l. qd in aliena. ideo dicit vt hic per Bar. vel dic qd Ang. loquit de protestatione cōtrariū. quę actū. Bart. loquit qd nō fit eodē tēpore actus quo protestatur. Quid si dico, vendo fructū, reseruo consensu domini. Vide Bal. in l. ij. col. C. de his quę pte. no. & de materia p. Io. Mo. & Andre. in regula. in general. in mercu. Adde Bal. confil. ccc. lxxxvij. lib. v. & confil. cccxvij. eo. libr.

¶ P O M A T E S.

¶ In cōtrariū. Vide Alex. confil. vj. & vñ. col. ad fin. volu. in Fel. in c. cū M. Ferrar. ante pen. & seq. de constituto.

¶ P O M A T E S.

¶ s. fi. Vide Alex. confil. xxvj. col. fi. vol. iij.

¶ P O M A T E S.

¶ In cōcubinato. Vide Are. cō. xxvj. col. vj. tum non nocet ei, cum quo contrahitur: vt l. si repenti. C. de condi. ob. cau. ita ista protestatio, quam ignorat ille, cum quo postea contrahitur, ei non nocet. p. & ideo puto quod d. l. qui in aliena. §. fi. debet intelligi quando post protestationē simpliciter adiuit, cum nemine contrahendo: alijs si cum aliquo vt haeres contraheret, videtur à prima protestatione recedere, per ea quę dicta sunt: quod sine dubio verum est quantū ad eum, cum quo postea contrahitur: vt l. fin. & quod ibi not. de inter. act. Idem puto quo ad alios: quia hic potest à protestatione recedere: ibi verō non poterat adire. Sed si actus, qui postea geritur, non esset certus, sed ambiguus: tunc per illam protestationem declaratur: vt l. Nefennius. de neg. gest. & per Innocen. in d. c. cum M. Ferrar. & probatur de concubi. in concubinato. k. p. Quādoque per hanc protestationem exonerō, sed alijs cadit in captionem, qui fortē non contraheret vel aliter fortē sibi prouideret si hęc declarationem sciret: tūc aut id, à quo me exonerō, pendebat ex aliquo meo facto pcedenti, vt ex meo mandato: tunc talis protestatio debet fieri.

a Fieri illi aduersario, q' laderet, vel sibi notifi-
catio sit. Quia ita, prestatio sit
fidei in pntia eius, de cuius captione tra-
ciatur, vide s. & adde
Bar. in l. qui i. aliena.
s. si de acqui. here. &
Bal. in l. i. repenti.
C. de codi. ob. cau. &
gl. xvij. dist. diacon.
& vide quae sequunt
ysque ad secundam q.
principalem. Adde q.
Bal. c. si. xvij. l. i. q.
net q. protestatio mu-
neris facta q. no. int.
debat matrimonium
cōtrahere cū tali, sed
id faciebatur metu fratri-
s: si postea contra-
hat, q. matrimoniu
no tenet. licet sit pro-
testatio facta absen-
te aduersario: per d. s.
Celsus. iuncta gl. Et
inquantū Bar. hic rā-
git an protestatio cō-
traria facta, qua sit
cōtemporanea cū ipso
facto: adde q. etiā ali-
quid tangitur in l. i. s.
de lib. agno. & i. eo. s.
in hac. e. q. prin. i. ver.
circa quartum no. &
adde quod do. Io. hic
dicit, imō videt pro-
testationem reici de-
bere, & acū valere:
vt hic latet per eū, quē
omnino vide. Et sub-
dit etiā ipse, q. quan-
do protestatio fit iu-
dicio, & actus sequi-
tur ex interuallo, sem-
per videt q. sit neces-
sum a protestatione.
In quo dic vt hic per
eū. Et vltra eum cir-
ca p̄dicta adde que
not. Bal. in d. l. pacta
nouissima. Ego addo
q. ad hoc optimē fa-
cit quod determinat
Bar. in l. i. si ita q. s. in s.
Chrysogonus. circa
vl. col. de verb. ob. Et
ad primā additionē,
vide omnino Bar. in
l. i. C. de lit. cōte. & ibi
vide ad p̄dicta oī-
no per doct. & Ang.
in l. iuris ḡtū. s. quod
ferē. de pac. & Bal. in
consil. schismatis. in
pe. & vl. col.

illi aduersario, q' laderet, vel sibi notifi-
ficari si potest haberi: aliā sit vt statim di-
cam: vt s. m. a. l. si mādallēm. & C. de fatid.
l. j. & quod ibi no. facit quod no. per Dy.
j. de man. vin. l. pater. & per Cy. C. man.
l. mādatū. & hoc si est certus ille q. lade-
ret. Si verō est incertus, sufficit hac p̄testa-
tionē publicē pponi: vt l. sed & si pupill.
s. p̄scribere. de instito. Et ita qualiter
fiat, & de eius effectu, & vita, nō curo di-
cere hic: vt dicitur Il. facit extra de pcur. c.
ex infinuacione. † Si verō illud, a quo me
exonerō, p̄debat ex dispositione legali
absq. aliquo meo facto: tūc p̄sentia ad-
uersarij non requiritur. Casus est no. j. de
deu. l. honores. s. si. coniuncta l. C. de si-
ljsfa. & quemadmodum pater. l. x. Ra-
tionem huius distinctionis citō videbi-
tis, si cogitabitis. Qualiter autem fiat hoc
casu, & de eius effectu & vita, dic vt dixi
s. in primo mēbro, & in principio huius
s. & hoc circa primum membrū, s. in his
quae pendent ex voluntate, & potestate
mea tantū. † Circa secūdū, s. in his quae
pendent ex potestate mea & alterius, sem-
per debet fieri protestatio parti: vt l. codi-
cillis. s. j. de leg. ij. & l. si debitor. s. j. quib.
mod. pig. vel hypo. sol. & s. loc. l. cū in plu-
res. s. locator. Ibi enim ideo p̄testatio nō
habuit effectū: quia illud propositum nō
fuit parti expressum. Et ita intelligit Pe-
trus refert Cy. C. de pac. l. pacta nouissima.
qui intellectus satis est bonus in se: tamē
dicit Iaco. Bu. q. ideo, quia propositū, seu
protestatio illa fuit ab initio simpliciter
facta, ideo nō extēditur ad ea quae postea
ex interuallo fiunt, quod satis est verum
in se, per ea quae s. dixi: tamē nec hic intel-
lectus, nec praedictos cōgruit literae d. s.
quia ibi in si. dicit, Perinde est, ac si ppo-
situm fuerit remissum. Sed fm praedictos
ratio esset, vel quia propositū nō fuit ex-
pressum, vel quia ad illū actū se nō extēdi-
tur: & sic de remissione nō esset tractādū:
quod est cōtra illū tex. Dicitur est ergo, q.
protestatio in casu praedicto est faciēda
parti p̄senti, p̄ l. praedictas. & ideo hac
in d. s. locator horrei. sit ratio, quia fuit a
protestatione recessum: vt j. in prox. c. di-
cā. † Sed quāro, an etiā partis consen-
sus requiratur. Tex. ff. nau. cau. stabu. l. i. s.
d. itē si praedixerint. † videt velle q. sic. sed
glo. ibi cōtra, in eo qd subaudit maximē:
dico sic, si quidē protestatio fieret ad tol-
lendā, seu limitandā obligationē iam cō-
tractā, tunc non valet, nisi pars cōsentiat:
vt C. de trasac. l. i. maior. & de dona. quae
sub modo. l. perfecta. Si verō sit ad tollē-
dū seu limitandū obligationē de futuro:
tunc si quidē obligatio cōtrahitur ex ne-
cessitate alicuius actus praecedētis: & re-
quirit partis cōsensus: aliā nō habet effe-
ctū: vt d. s. itē si praedixerint. Nā ex eo, q.
ante allumplerat officiu cauponis, vel si
milis, tenet hospites venietes recipere: vt
l. j. viatorū. fur. aduer. nau. vñ de neces-
sitate incidebat in illū cōtractū, vel quali,
qui dicit de recepto. † Si verō obligatio
cōtrahenda est liberē, aut p̄testatio sit ad
futurā obligationē tollēdā: & requiritur
consensus partis. Verbi gratia: p̄testatus
fui tibi, q. si ego intercederē apud te pro

Titio, q' hoc nō facio causa obligādi me:
certē si tu cōsenseris, & postea intercedo,
nō obligor. Ita loquitur gl. in l. pacta no-
uissima. C. de pac. in eo quod ibi dicit, ni-
si pactū primū sit derogatoriū, & c. pra-
supponit ergo primum fuisse factum: &
sic habuit consensum duorū. Sed si tu nō
consentis: si quidē ego postea intercedo
simpliciter factū, actū primae protestatiōi
cōtrariū: & sic videor à prima p̄testatiōe
recedere: vt s. dixi. & hic est casus in d. s.
locator horrei. & extra quod me. cau. c. j.
de app. c. sollicitudinē. Sed † si in ipso a-
ctu obligādi dicerem, Ego promitto nō
animo obligādi me: tūc sine dubio nō cō-
trahitur obligatio: vt l. obligationū sub-
stātia. s. si. de act. & ob. & l. vbi repugnā-
tia. de reg. iur. & de appel. c. sollicitudinē.
in si. Si verō protestatio sit ad obliga-
tionem limitandā: vt si tibi protestor q. si
g. l. tibi p̄mittā purē, illud intelligat sub
cōditione, vel certo modo: tūc si quidē lo-
quimur in obligatione quae contrahitur
verbis sine cōsensu, si quidē talis limita-
tio quae futurae obligationis causa adici-
tur, inducit diuersitatem in qualitate obliga-
tiōis: & ita talis diuersitas obligationem
vitiat: tūc est idē quod s. qñ sit ad obli-
gationē tollēdā: quia actus, qui postea
fit, se nō compatitur cum protestatione:
arg. de ver. obl. l. j. s. si quid simpliciter. Si
verō non inducit diuersitatem in quali-
tate obligationis: tūc protestatio valet,
& obligatio postea facta intelligitur cū
limitatione illa, quae fuit adiecta protesta-
tioni, sicut si in ipso tempore obligatio-
nis fuisset dictum, arg. de sol. l. Modesti-
nus. cōiuncto s. si quis simpliciter. & s.
seq. Si verō esset obligatio, quae non conc-
trahitur verbis, seu consensu, sed re: tunc
non requiritur consensus expressus eius,
cui sit protestatio: sufficit enim q. taceat,
& non contradicat: & illo modo videtur
actus celebrari: vt j. de sol. l. j. Et isto ca-
su bene diceret glo. in d. s. itē si praedix-
erit. sed si cōtradiceret, impediretur actus
celebrari: vt d. l. j. & ij. de sol. Quandoque
tamē sit talis p̄testatio super aliquo actu,
ex quo non inducitur proprie obligatio,
sed aliud praedictū ḡnatur: & tunc suffi-
cit q. fiat parti, nō tamē eius requirit cō-
sensus: vt d. l. codicillis. s. j. de leg. ij. & l. si
debitor. s. j. qui. mo. pign. vel hyp. sol. Ex
praedictis satis liquet, qualiter sit faciēda
talis protestatio: & quis sit eius effectus:
& qualiter finiatur, seu ab ea recedatur.
† Sed quāro, an finiatur morte. R. spō.
sic morte protestantis, vt hic, nisi effectū
iam consummato: vt hoc s. morte verō
eius, cui sit talis protestatio, dic q. in quā-
tum actus, quem protestatio respicit, ce-
lebraretur cū hāc re de hāc hereditatis nomi-
ne, ad eum transiret protestationis effe-
ctus: aliā secus, argu. huius s. & s. quib.
mo. pig. vel hypo. sol. l. sicut. s. si debitor.
Item potest fieri per procuratorem eo ca-
su quo scientia procuratoris nocet do-
mino, quod hic tractare nō est nostrum.
† Circa tertium: scilicet quando pos-
testas deficit de facto, sed de iure pendet
ex voluntate, & potestate mea: dic quāro
doq. potestas deficit propter aduersarij
poten-

Dy. in regula, qui ta-
cet. de regu. iur. in vj.
& vide not. in l. de
lib. ag. & per doct. in
l. j. C. de lit. cōte. Et for-
tē est verū, quod dicit
hic Imo. quādo p̄testa-
tio operaret vim
taciti cōsensus, vt d.
l. si fideiussor. Secus
fortē si aliūde robur
sumpserat. l. si fundū.
C. de rei ven. cui text.
in hoc s. sep̄ alleg. &
vide omnino Bar. i.
circa fin. huius s. &
quod not. Bart. in d.
j. de lit. cōte. post me-
diū. & adde gl. xvij.
d. c. diaconus.

P O M A T E S.

† Praesupponit ergo.
Pro intellectu tñ d.
s. locator vide Bart.
in d. l. pacta nouissi-
ma. col. iij. & seq. &
Aret. d. l. tria. post l.
mol. s. idē respōdet. j.
de ver. ob. & de qua-
stione etiā Barto. hic
vide plenē Alex. in lo-
co s. alleg. & Felin.
c. cum M. Ferr. col. iij.
xxij. ad si. de consti.
† Nō censetur. Adde
q. hac fuit sententia
Spec. in tit. de fideiuss.
s. j. verū. quid si fidei-
ussor prius & c. qd
limitat Io. An. in ad-
di. Spe. in tit. de iur.
iur. in rub. nō habere
locū in eo qui interre-
deret pro eo qui esset
in periculo mortis,
quo casu nō obstante
protestatione obliga-
bitur, etiam si dicta
protestatio fuisset iu-
rata. Pro quo facit
quod no. in c. qñ. de
iureiur. & lxxxvj. di-
stin. c. non satis. quod
fin. tene menti. Et dñ
Bar. hic allegat glo.
in l. pacta. vide quae
dixi etiā post Imo. in
l. Titia. s. idē respon-
det. de ver. obl. Item
de hac questione vide
p. Cy. Ang. & Sa-
li. in d. l. pacta. & scri-
psi ibi post Fulgō.
† Si verō p̄testatio.
Vide Bald. in l. pacta
nouissima. & d. Ant.
in c. cū M. Ferr. de cō-
sti. Andr. Barba.
† Non inducit. Et dñ
Bar. hic facit differen-
tiā de limitāda obli-
gatione in contractu
verbōrū, an inducit
diuersitas in sub-
stantia obligationis,
aut nō. et hoc vltimo
casu nō requirit cō-
sensus. sed i praedictō
sic. Adde q. hic nō vi-
det procedere secūdū
Imo. quem vide.
† Modestus. Sed cer-
tē verbum, conuenit
set, ibi sonat q. vtra-
que pars consentit.
† Scititia procuratoris.
Qñ qñ non oportet
p. l. neu. in prin. s.
de trib. & refert Bar.
j. eo. s. col. iij.
† Circa tertium & c.
De his not. p. Bart. in
l. de pupillo. s. si quis
ip̄i pratori. ij. & iij.

op. & ibi dixi s. eo.
† In scriptis vel nō.
Adde Dy. & Bart. in
l. de pupillo. s. memi-
nisse. s. eod. in si. Ego
addo gl. quae simplici-
ter voluit q. sic in c.
cupientes. s. qd si per
viginti. de elec. in vj.
ver. proposita. & ibi
doct. Sed verius vide-
tur quod dicit Dy. in
d. s. meminisse. q. non
requiritur scriptura,
nisi in casibus iure ex-
pressis, de quibus in
l. cōtrahit. et dixi s. de
pign. p. gl. in c. de cō-
si. in vj. & hic sequit
Imol. in d. s. si qñ ip̄i
pratori. ad fin. Adde
no. p. Bar. in l. cōre o-
portet. de excu. tur. Et
videt q. semp sit fa-
ciēda in scriptis, quo-
ries ex ea praedictū
irreparabile parerit.
Exemplum in aut. si
quis et. C. de adult. &
L. hic in addi. et ad-
de Bal. in d. l. si de ne-
go. gest. & qd ibi dixi
post Bar. & p. Ni-
colo. de Nea. in d. l. scire
oportet s. oportet. &
per Io. An. in d. reg. in
general. Adde qd gl.
s. alle. in c. cupientes.
reprehēdit Pe. de anc.
per glo. in c. j. de cen-
si. in vj.

P O M A T E S.

† Si vero habet. vide
Felin. in c. cū M. Ferr.
col. xvij. ver. ix. con-
clu. de consti.
† Item apparet cui.
Not. quae protestatio
possi fieri vxori pro
viro, vel amicis, vel
syndico, vel quae pro
curatori & c. & vide
Bar. per tex. ibi. in l. q.
dī de cedēs. s. ex quo
de adm. tut. & vide
s. in prox. col. & j. eo.
in x. col. et j. eo. v. s. in
xv. col.

P O M A T E S.

† Diuus. Vide Ce-
po. consil. xxxiij. col.
xvj. & xxxvj. col. iij.
& xxxvij. col. fi.
† Item aliud exem-
plū. Si protestor q. ni-
hil liceat addere, vel
minuere in libello,
nil operatur. Et adde
q. est glo. ord. in c. in-
ter dilectos. de fi. in-
stru. & quod no. Bar.
in l. cū procu. j. eo. s. si
dominus. & no. Bar.
& ibi dixi in l. edita.
Adde Bal. cōl. excij.

P O M A T E S.

† Quandoq. ista pro-
testationem. Hac oīa
vq. ad ver. & id qd
s. dixi postū j. prox.
col. sunt ad literā. Pe.
de Anch. in cle. de ex-
ce. praela. vbi est text.
q. superior inlibet
quādoq. debitori ne
soluat creditor suo:
& hic vide quae dixi
in l. si. ff. de leg. cōmis-
s. post Bar. ibi. & limi-
ta in casibus l. penul.
in fin. cum auctenti.
ibi postea. C. de po. &
quod not. Bald. in l.
nam & si fur. si cert.
pe. in fi. & quod not.

potentiā: tunc aut actus erat explicandus
coram eo, tanq. coram iudice, & sufficit
protestari corā vicinis: vt l. si. C. de his qui
per met. iud. nō appel. extra de app. c. fin.
Aut erat explicandus coram ipso, tanq. co-
ram parte in iudicio: & tunc protestatio
debet fieri corā aliquo iudice: & p̄ eū illi
notificari. vt l. si praes. C. de epis. aud. &
in l. in contractibus. in fi. de non nu. pe. Si
extra iudiciū, tunc sufficit protestari corā
vicinis, vt s. eo. l. de pupillo. s. si quis
ip̄i pratori. Quādoq. impediōr propter
absentiā alterius: & tūc aut erat explican-
dus corā ipso, tanq. cū parte, & sufficit sic
ri corā aliquo iudice, aliā apud locū vbi
habet domiciliū, secundū formā l. vt per-
fectius. de anna. exce. Aut erat explican-
dus cum eo tanq. cū iudice: & tūc debeo
protestari ante tribunal eius: nec debet
quis aliū per alia loca querere: vt l. j. s. ad-
eund. qñ appel. sit. † Sed queritur, an hęc
protestatio sit faciēda in scriptis vel nō.
† Dicunt doct. aut praedicta protestatio suc-
cedit in locum actionis: & debet fieri in
scriptis: vt l. vt perfectius. de ann. except.
Aut nō succedit in locum actionis, tūc re-
gulatiter potest fieri sine scriptis: vt C. de
pac. l. pactū. & C. de neg. gest. l. si. Fallit in
exceptione nō numerata pecuniae: vt C.
de non nume. pecu. aut. hanc aut querelā.
& ibi de hoc per Cy. Qualiter autem des-
bet fieri, ex praedictis apparet: & quis sit
eius effectus: & qualiter finiatur, per te vi-
dere potes: & ex allegatis. Il. apparet.
† Circa quartū no. videlicet circa ea quae
pendēt ex voluntate, & facto meo, de fa-
cto, nō tamen de iure, vt circa maleficia:
dic q. quandoq. quis vult facere protesta-
tionem ad sui excusationē, ne incidat in
delictum: quandoq. ne incidat in maius
delictū vltra suū propositū. Primo casu,
aut nō est limitata persona, quae ex illo fa-
cto possit ladi: & sufficit q. p̄testatio fiat
loco, & tempore, quo factū illud celebra-
tur: vt l. qui foueas. & l. si putator. ad l. Aquil.
& formā & effectū habes ex illis ll. Si ve-
rō habet certū aduersariū, ei debet fieri
talis protestatio: vt l. aut qui aliter. s. j. ij.
& ij. j. quod vi aut clā. Et ibi apparet for-
ma qualiter debet fieri hac protestatio.
Item apparet cui: quia si non reperitur
principalis, sufficit q. fiat procuratori, vel
amicis, vel viro pro vxore, vel similibus.
Dico, & aduerte: quia ita est hic in isto ge-
nere protestationis, q. non in alijs qui re-
quirunt q. alicui fiat. Cū enim ad hoc
quis protestet vt se exoneret, & non aliū
aggrauet: nimirū si potest facere amicis,
vel viro, & similibus. In alijs aut generi-
bus protestationū quae fiūt ad aggrauandū
alios, nō possunt fieri, nisi dño, procurato-
ri, vel alijs legitimo administratori: vt l.
si ex legati cā. cū l. scq. de ver. obl. & facit
j. de reg. iur. l. nō pōt dolo carere. & qd ibi
no. † Secūdo casu, qñ hac protestatio sit,
ne aliqui incidat in maius delictū, tūc quae
dā sunt in qbus p voluntatē nō pōt regu-
lari, & modificari factū. Exemplum: aliquis
habet animū vulnerādi, & non occidēdi.
Certē animus nō potest regulare factum
quia pōt esse q. percussio vltra modum, et
propositū excedat: & tunc si protestat q.

non percussit animo occidēdi: ista pro-
testatio nihil operaretur. l. quoniam multa.
C. ad l. lul. de vi. extra de homi. c. si. lib. vj.
† Quae
dā sunt in quibus per animū regulatur,
& modificat factū de necessitate: vt in ac-
quirēda possessione, quae acquiritur ani-
mo: vt C. de acqui. pos. l. licet. Tunc pon-
tū ante, vel tunc
fui protestatus q. hoc nō faciebā nisi ani-
mo querēdi naturalē tantū possessionē,
vt fructuarius: hęc protestatio operat, vt
solvā circa illā vel naturalē possessionē vi-
deat deliquisse: vt no. i. l. vnica. C. vt i possi.
l. j. sup. verbo, nec vi. & in ista nō requirit
q. fiat in p̄sentia partis: & de istarū mō,
& effectū satis liquet ex p̄dictis ll. † Cir-
ca quintū no. si circa ea quae nō depēdēt
ex voluntate nra, vel p̄tate mea, sed alteri,
vel iuris: tūc nō est dubiū q. ista p̄testatio
declaratoria voluntatis nil operat. Exēplū
q. qñ quis extēdit pro alio qd habet neces-
se facere, licet protestet q. faciat aīo reha-
bendū nihil releuat: vt no. C. de neg. gest. l.
alimēta. † Itē aliud exēplū, ille q. dat li-
bellū, protestat q. sibi liceat minuere, &
addere vsq. ad sententiā. Certē nihil rele-
uat: quia solū poterit fm permissionē. l.
edicta. C. de edē. & ibi no. facit extra de di-
la. c. expofitur. Facit optimē ad p̄dicta, de
fur. l. nō pōt. de lega. j. l. nemo pōt. Praedi-
cta vera, nisi aliter exprimat per l. vt C. de
testi. auth. si testa. dicatur. in fi. & extra de
exce. c. pastoralis. † Secūdo principaliter
est intuēdū de scda specie p̄testatiōis
quae est inhibitoria, seu prohibitoria & pri-
cipaliter cōsistit circa tria. nā qñq. phibe-
tur nō fiat id, qd prohibitus tenebat face-
re. Qñq. phibe-
tur nō fiat id, qd prohibi-
tus tenebatur non facere. Qñq. phibe-
tur nō fiat id, quod prohibito erat permis-
sum nō tñ erat obligatus ad faciendū vel
non faciendū. Circa quodlibet videamus.
Circa primū, s. f.
quando alicui sit protestatio, ne fiat id, ad quod faciendum est
obligatus: est sciendū, q. ista protestationē qñq. facit is, cui est
obligatus: vt puta creditor debitori: & tunc vel ex hoc mora
debitoris si praedecefferat purgat, vel creditor in mora cōsti-
tuit: vt s. de vfu. l. mora. de act. emp. l. rō. s. si p. venditorē. Et cir-
ca hoc nō insisto: quia est materia alibi tractata. Qñq. ista p̄-
testationē facit alius q. creditor cui quis est obligat: vt puta
ego p̄testor tibi ne soluas creditori tuo, vel ne facias quod de-
bes: certē hac p̄testatio, si fiat ex aliqua cā nō iusta, nullus est
effectus: vt s. de pub. l. si qñ phibuit. & s. de cōsti. pecu. l. pen. & l.
vtrū. cū l. seq. & j. de fideiuss. l. si fideiussor. & ibi dixi. & q. nō
pōt alteri praedictare: vt l. si Stichū. in fi. de noua. Qñq. sit ex
aliqua iusta cā, nō tñ vera, nec verisimili: & tūc nō est ei parē-
dū: vt l. hac aut. in prin. si cui plus q. per l. fal. Qñq. causa licet
nō sit vera, tñ est verisimilis: & tunc aut p̄testatio sit ne detur:
vel fiat debitū ex vltima voluntate: & tūc ista protestatio habet
effectū, vt ab eo, cui soluit, debeat exigi cautio: vt d. l. hac aut.
& l. si. C. de pet. here. Aut erat debitū ex cōtractu: & tūc aut il-
la p̄testatio nō habet effectū quo ad impedidū ius cōpetēs ei
cui debebat: vt d. l. fin. de peti. here. sed ipse protestās tene-
ci, cui fecit protestationem, ad interesse: vt l. j. s. ff. de eo per quē
factum erit, nisi ille nunciāns esset nō solucendo: vt l. si. eo. titu.
Quod intellige vt j. dicā. Quandoq. sit ex causa iusta, & ve-
ra: & tunc si veritas illius causae ostenditur debitori cui sit
protestatio, debet illi protestationi parere: vt C. quae res pign.
oblig. post. l. nomen. ibi: certior de oblig. & c. Et ideo † practi-
ca est, quando aliquis nunciāciat debitori debitoris, ne soluat,
quādo ei legat in sumēdū debiti, vel copiā dimittat: vt extra

Hos in c. significavit
de celi. & cū tex. not.
in l. hares cum debue-
rat. ad Tre. & Bar.
in l. in x. & xj. q. s. eo.
& quod in protesta-
tionē qua quis faciat
in iudicio, q. non fiat
nouitas debet exprimi
causa: vide Bal. in
l. in vj. op. C. de edi-
diui Adri. tollen.
† P. P. A. V. P.
† Ex causa iusta &
vera. Vide Felin. c.
cū contingat. col. fin.
ver. lviij. & vl. q. de
rescrip.
† Practica est. Et vi-
de Bar. in l. in prin-
s. eo. in vers. xj. quae-
ro. & quod no. ipse j.
eo. s. in x. col. & etiā
hic, sequit ad literā.
& Bar. in l. grege. s. j.
de pign. & in l. hares
cum debuerat. & ibi
Ang. ad Treb. & in l.
quod re. si cer. per. &
Bal. omnino in l. lega-
tū. ff. de eden. & in l. si
fundū. C. de rei vend.
† Legat instrumentū
est. Adde q. hac p̄-
testatio in inhibitoria
ne aliqd sit, ad quod
tenebitur, nullus est
momenti in tribus. de
quib. in auth. sed iā.
C. de po. Vide casum
in l. hares. ad Trebel.
& quod ibi Barto. &
ibi Ang. & Imo. post
Bar. limitant dictam
auth. sed iam. Et dicit
etiā ibi Ang. q. quan-
do per aliquem facta
est denunciatio debi-
tori meo ne soluat, si
offero debitori meo
cautionē, cōpellit sol-
uere, per l. pen. C. de po.
si. Vide quae ibi dixi
post Inno.

a P. PAV. P. ¶ Quādoq̄ talis protestatio fit. vide Ro. consi. vj. Alex. consi. xcv. col. v. vo. ij. & consi. xij. col. ij. vo. iij. & consi. lxxij. col. j. in fi. volu. ij. Fel. in c. pralle. cum contingat.

b ¶ Non ostēditur debitori. Et ideo not. cautelam secundū doc. hęc protestatio semper fit iudicis autoritate: quia tūc ei protestatio debet credi. licet procuratoris veritas non ostēdat. Et vide j. de elec. c. cam. in Clem. & d. l. nomē. Qñ que talis protestatio fit^a ex cā iusta, & vera, sed veritas eius nō ostēditur debitori, cui fit talis protestatio: & tūc si quidē fiat autoritate iudicis, debet quis protestationi parere, & excusatur. Ita intelligo s. de l. commisi. l. si. Si verō fiat à priuato, tunc si quidem illud quod prohibebat fieri, principaliter respiciebat protestantē: vt puta debitor denunciatur fideiussori, ne soluat, quia ipse tutus est exceptione: tūc non est necesse q̄ tpe protestationis veritas illius causę manifestet. sed sufficit ita fieri nō tū, q̄ tpe quo cōuenit fideiussor se posset defendere: vt l. si fideiussor. in pri. s. mād. Si verō illud, quod prohibet, non respicit principaliter ipsū protestantē, & causam protestationis notā nō facit: tunc non tenetur ei parere, nec sibi credere: quia requiritur certioratio, vt dictum est. & est ar. quod fal. tut. auto. l. j. §. in. & l. se. nisi fieret in defectū iudicis, fm formam l. de pupillo. §. si quis ipsi pratori. & quod ibi dixi in secūda lec. glo. s. eo. Prædicta vera in alijs nūciationibus. In nūciatione verō noui opis, an sit necessaria causa, dic vt s. eo. l. j. in princ. & id q̄ d. dixi, q̄ tñ ille q̄ fecit protestationē nō est soluēdo, excusatur ille cui facta est protestatio, quāq̄ cā nō esset vera: intelligit qñ tot verisimilitia fuerūt ei ostēsa, q̄ verisimiliter debuit credere: vñ iusta causa est cōcedēdi restitutionem: vt d. l. si. de eo per quem fac. erit.

c ¶ Quæro, an talis protestatio possit fieri per procuratorē? Rñ. sic, sine dubio. Sed an per gestorem: ista quæstio p̄bet ex eo an requiratur certioratio facta p̄ ipsū, ad cuius cōmodū sit protestatio, vel non: an verō sufficit simplex scientia. de quo per gl. in d. l. nomē. & ego dixi plenē in l. facta. §. si hares. ad Treb. Nā si debet certiorari ab eo nō sufficeret fieri per alium, nisi per procuratorē. Et ideo est aduertēdū, quia qñ quis protestaretur vt procurator, debet facere aduersariū certum de mādato, ostēdendo instrumentū, sicut s. dixi de debito. ar. s. depo. l. si quis inficiat. t. Nec ob. quod vi aut clā. l. phibere. vt j. d. cā circa scdm. Sed an possit fieri talis protestatio procuratoris? Puto q̄ sic in casibus, in quibus scientia procuratoris nocet domino: vt l. procuratoris. in princ. de trib. & l. apud Celsum. §. quæsitum. de do. excep. Et apparet q̄ debet fieri ante actū celebratū: vt l. si pecuniā. §. itē si quis. de cōd. ob. cau. aliās frustra prohiberetur ne fieret. Et cū hęc protestatio fiat respectu

d ¶ Hęc protestatio. Et vide i. x. col. & Bal. in l. si. itē si prædicere. nau. cau. stabu.

e ¶ Certe causę. An requiratur spale mādātū ad protestandū, vel sufficit gñale, vide latē Bar. i. l. j. §. ff. de libe. agno. & l. de pupillo. §. q̄ procuratorio. s. eo. Vide q̄d not. i. l. denūciat. §. si. de ad. ul. & vide q̄d sequit hic. & q̄d protestatio possit fieri per procuratorē, p̄sequit Inn. per istū tex. i. c. ex infinuatio. de p̄sump. Protestatio autem declaratoria voluntatis, an possit fieri per procuratorē, vide s. in v. col. & in sequen. & hic. & an requiratur speciale mādātum: vide glo. & do. Card. in cle. causam. in ver. speciale. de elec.

k P. PAV. P. ¶ Circa secundū nota. vide Alex. consi. cxliij. col. ij. volu. j.

k ¶ Circa secundum no. Adde quod not. Bald. in l. si feruum. §. nūc videamus. de ver. obli.

l ¶ Dicitur factum vi. Vide Bar. in l. in. j. de adul. & Ioan. An. in c. quod quis. de reg. iur. in vj. in mercu.

m P O M A T E S. ¶ Fuit exbannitus. Vide Fel. in c. cum M. Ferrariensis. col. ij. ver. tertia conclusio. de consi. & Alex. in l. hares cum s. ad Treb. & Alex. consi. cxliij. col. ij. vol. j.

n ¶ Notā faciat. Sed d. Io. hic dicit, q̄ licet nō teneat credere huic simplici pro-

testationi bānti, tū videt q̄ si possit ipsum capere, & nō occidere, debet facere in dubio: ar. et q̄d no. Pau. de Lea. in Cle. j. de re iud. vt hic p̄ci, quē vide, adde q̄ hoc voluit Bal. in l. si feriat. s. de fer. Et adde quod dicit Imo. hic, & adde q̄d Bal. in l. j. ne li. ter. prouo. ad fi. in ver. sed si peto. dicit d. cle. j. nō habere locū in criminalib: quia loquitur solū in causis, in quib: eti dare petitoriū & possessorij: ergo exēplū Imo. nō est bonū. Et sequitur Imo. Lu. & adde eundem Imo. in l. q̄ latronibus. §. j. de test. in l. iij. §. si feru. de acq. poss. & q̄d ibi Bar. & expressius Bal. in l. eij. duas. C. de adul. & Ro. in l. si feriat. de fer. vbi ponit plures limitationes ad illā Cle. & ibi etiā Bal. l. cle. antiqua. Adde scdm̄ Alex. q̄ opi. Bart. p̄t. p̄cedere q̄d iste bānti nō p̄mitteret se capi, & velle aufugere: q̄a præsumptio est cōtra eum, q̄ causa differēdi opponat: & sic nō tenetur credere ar. l. satis ap̄. C. de fal. & q̄d not. gl. in aut. de ex. h. reis. §. si verō. Facit tex. secundū ipm̄ in l. si feruus. C. de his q̄ ad ec. cōsu. Et dicit Alex. q̄ libeter sequit opi. lo. de Imo. q̄a habet equitatem. Et inquam tangitur per Bartol. & per Alex. in apo. an quis teneatur inuestigare, si bannitus sit rebannitus, vel habeat saluum conductum, vide pulchre Ange. consi. cclxxxvij. & Paul. de Cast. consilio xxxiij. vbi transit simpliciter cū opinio. Bartol. soluens etiā id quod Bartol. hic indecisum reliquit.

o P O M A T E S. ¶ Circa tertium, quando per talē protestationē prohibet id quod prohibito erat permittit, nō tñ erat obligatus ad faciendū, vel nō: dic aliquādo prohibetur tale quod sola volūtatē prohibētis sit illicitum, & tunc sufficit sola prohibitio sine alicuius causę expressione: vt l. si. C. de neg. ge. de ferui. rufi. præd. l. diu. j. de acq. re. do. l. iij. in princ. Aliqñ nō sit illicitū sola volūtatē prohibētis & tunc si quidē ille prohibitus nō potest illi protestationi parere, salua honestate sua: & talis protestatio nihil operatur: vt s. mand. l. Quintus. & per hoc potest determinari quæstio de fideiussore, qui denūciat creditori ne mutet debitori. quē no. per gl. s. de procu. l. antepe. & j. de fideiuss. l. si fideiussor. Nam si creditor erat obligatus numerare: quia fortē pmissio erat ex causa dotis: & protestatio nil releuat: q̄a

p ¶ Punitur ideo. An offendens bannitum debeat inuestigare prius an ei liceat illum offendere, & sibi protestari, vide bonum tex. in l. genero. de infra. & in l. j. de adul. & vide quod nunc dixi s.

q ¶ Circa tertium. Tertia particularis species protestationis est in prohibitorie. Et vide in hac materia talis protestationis tex. no. in l. p. in fi. C. depo. & in auth. ibi po. lita. & vide quod no. Bar. in l. si alienam. s. fo. matr.

r ¶ Non sit illicitū. Sed quæro, qualiter quis poterit probare sibi protestationem factam esse, si hæc probatio sibi prodest: tūc q̄ per iuramentum. Text. est no. & ibi Bart. in l. p. in fi. C. depo. l. Bal. vbi s.

s ¶ Et per hoc. Vide Spec. in t. de fi. instr. §. j. ver. pone. Andr. Barba.

t ¶ L. antepe. Si fideiussor denunciat creditori, nec numeret pecuniā debitori, an inuenitur? Adde quod no. Bar. s. in x. col.

a ¶ Ad propositū. Qñ requiritur causa in protestatione, & que, ad de q̄d not. Bar. in l. i. C. de nego. gest. & q̄d leg. & not. in l. si fundū. C. de rei vendi. & adde Bar. in §. si quis ipsi pratori. in xj. q. & vide s. proxime.

b ¶ Item si nūcio. Not. qualiter probet quē de fuisse dolo possidere, & adde Bar. in l. q̄ petitorio. de rei vend. & in d. l. Fulcinius.

c ¶ Cuius principaliter. Vide quæ dixi post Bar. in l. i. de veniunt. §. petitā. de petit. hære.

d ¶ L. ij. §. quod fal. tut. aut. & secundū d. Io. sene menti multiplicem intellectū ad illam l. ij. nā ponit hic tres intellectus, quos vide per eum.

e ¶ Vt d. l. ij. quod fal. tut. vide Imol. in c. f. na. de præscr. in xvij. col. de protestatione incitatoria. Tertia particularis species protestationis incitatoria vt aliquid fiat de qua p̄ glo. & Io. An. post Hosti. & Innoc. & per Abb. antiquū in suis distinctiōibus in c. cum M. Ferrae. de cōsti. & in ca. Cuman. de elec. vbi aliquod per glo. & Ioā. And. post Hosti. & ibi d. Abb. in suis dist. & p̄ Io. Mo. & Io. An. in d. regula. in gñali. in nouell. & per glof. & Arch. in c. j. in xvij. di. fin. & in ca. diaconi. xxvij. distinct. Adde de protestatione incitatoria, plenē Alex. xxxij. lib. ij.

g ¶ Circa primū. Adde quod not. Bar. s. eo. in vj. col. & quod ibi dixi. & vide not. Bar. in d. l. qui in alterius. de regul. iur.

g P O M A T E S. ¶ Qualiter debeat fieri protestatio ei, qui est obligatus ad faciendū, vel dandum alieno facto: hæc eandem præctiam ponit Bartol. in l. qui in alterius. s. alleg. hic, & in l. j. in princ. supra de eo per quod factum erit. in l. quod te. in ij. col. in ver. sic. venio ad vltimū supra, scietur petat. quod l. imita, vt per Bartol. supra in fi. vj. col. ver. circa secundum no. ibi faciat ergo. in l. ij. s. de eden. & Alex. cōsti. xxxij. vol. ij. Et no. q̄ ibi loquitur in materia, in qua non præsumitur pluralitas. Et scripsi ad Barba. i. c. auditis. de prescri. col. ix. & tamen vult quod specificetur ille actus, secundum quod Bart. dicit vt protestatio releuet.

non allegat aliqua iusta causa, vt dixi s. circa primū. Si verō nō est obligatus solvere. quia forte erat ex cā mutui, tūc si poterat salua honestate sua non soluere, & protestatio valet: vt no. in d. l. antepe. Si verō salua honestate non poterat: & tunc secus, vt puta si in debitore nulla mutatio contingit, vt d. l. Quintus. & arg. de priu. cre. l. si creditor. Redeo ad propositū. ¶ Qñ ille prohibitus poterat protestationi salua honestate parere: tunc aut in prohibitione, seu protestatione nulla iusta vel cōcludēs causa inferitur, & protestatio nullius est effectus. C. de rescin. v. l. i. maior. C. debito. ven. pig. impe. non pos. l. ij. & s. de mino. l. tutor. Aut causa infera i protestatione est iusta & concludens: & tūc aut est causa de futuro, pendens ex facto protestatis, aut de præterito. Primo casu, protestatio est valida, & operat suū effectū, vt inducat doli præsumptionē. Exēplū in l. denūciat. in princ. & §. j. de adul. & l. virilis. §. si adierit. de leg. præst. Item, si nūcio tibi ne t alienes, quoniā intēdo te pro illa re conuenire: certē si alienaueris, diceris dolo de fuisse possidere. arg. l. Fulcinius. §. ij. & quod ibi no. in gl. in ver. animus. vbi in simili. qui. ex cau. in pos. ea. Vtrum autem in hac nunciacione debeat exprimi causa generaliter: dic vt d. l. denūciat. Secūdo casu, quando causa est de præterito, tūc aut ille qui protestatur non est ille cuius principaliter interest: & talis protestatio nullius est effectus, nec quo ad alium inducit doli præsumptionem. A simili, licet dicimus de interruptione ciuili: in l. cū notissimis. §. sed & si quis. de præscr. l. trig. ann. & ibi not. & hic est casus si bene inspiciat in l. ij. s. q̄d fal. tuto. auto. ¶ Sed quid dices in hoc casu, si ille qui talē protestationē fecit, licet sua nō interest, nō solū cām expressit, sed etiā cām notā, & manifestā ostēdit: an sufficiat quo ad alios. Quod vj. per d. l. ij. q̄d fal. tut. aut. ibi: ex bona fide non credidit. Nā in causa nō manifesta, non pōt bona fide non credere: puto q̄ in casibus, in quibus esset necessaria prohibitio nō sufficeret: quia ille nō habet ius prohibēdi, vt dicitur est: & quātū ad te liberat ædes habeo: vt l. loci corpus. §. cōpetit. s. si ser. ven. Sed in casibus, quibus sola scientia sufficit, tūc sufficeret: cum tūc sufficiat quocūq̄ modo sciat, vt dixi in d. l. denūciat. & tanq̄ j. Posset ergo habere simplicē effectū simplicis scientiæ: nō effectū prohibitionis. Si verō ille denūcians erat is, cuius principaliter intererat: tunc aut ille qui mecū celebravit illum actū prohibētū vult vt illa protestatione: & quo ad eum nullius effectus est: vt d. l. ij. quod fal. tut. aut. secundum intellectum, quem tibi dat glo. in l. si fundum. C. de rei vend. Aut est alius, & tunc aut certat de lucro: & talis protestatio nil operatur: vt d. l. ij. quod fal. tut. auto. secundum quod Dyn. intelligit. Et quilibet intellectus satis placet. quod tamen intellige, si causa fuit solū expressa: secus si fuit manifestē ostensa. arg. eiusdē l. ibi: ex bona fide non credidit. Si verō certat de dāno, tunc debet protestationi parere: aliās inducit doli præsumptionē

ex sola expressione, licet nō sit manifeste h. etia: vt l. ii fundū. C. de rei ven. & l. ait p̄tor. §. si quis particeps. de his quæ in frau. cre. Et prædicta t̄ vera, qñ aliquis facit alicui aliquā protestationē prohibitoria eius, q̄d ei erat licitū iure suo. Si verō prohibetur ne faciat id quod ipse prohibitus facere poterat iure alieno, vt tanq̄ procurator: & tūc si ipse dñs prohibet, non esset dubiū: quia sola volūtatē fit illicitū. Idem si prohibet procurator ad hoc specialiter constitutus. Puto tñ q̄ tunc talis procurator habeat necesse ostēdendo mādātum. arg. s. depo. l. si quis inficiatus. Si verō prohibet procurator generalis, tunc aut procurator generalis prohibens allegat aliā quam iustam causam, quā dominus ignorat: & tunc valet protestatio. aliās iecus vt s. manda. l. ii hominē. Nec puto q̄ istā cām procurator prohibitus habeat necesse facere vt manifestetur: per ea quæ s. dixi. circa primū. Ex prædictis patet, qualiter debet heri dicta protestatio, & q̄ sit eius effectus, & qñ debet fieri. ¶ Nā debet fieri ante ipm̄ actū celebratū. Nā post frustra fieret: vt s. dixi. & no. j. pro emp. l. aliena. et pōt fieri per procuratorē. An aut posset fieri per negotiorū gestorē, dic vt s. etigi, & dicam sciatim.

46 Tertiū principaliter est videndū de protestatione incitatoria vt aliquid fiat: & hæc cōstitit in his. Quādoq̄ enim alicui sit protestatio, vt faciat id, ad quod de iure erat obligatus: quādoq̄ vt faciat id, ad quod de iure non erat obligatus: qñq̄ vt faciat id, ad quod nō faciendum de iure tenebat. Circa primū dicit, ¶ taliquando fit alicui protestatio vt faciat, seu det id, ad quod obligatus est facto alieno: tunc talis protestatio debet fieri cū expressione causę, & notificatione, taliter q̄ reddatur certus ostēdendo instrumenta, & legendo, vel copiā dimittēdo, secundū quod dicitur in Cle. causam. de elec. et d. l. nomē. C. que res pig. obli. pos. & est casus j. de reg. iur. l. qui in alterius. et ibi no. in gl. Alias si talis notificatio nō fieret, protestatio simplex non valeret, nisi probaretur scientia: vt no. in d. l. qui in alterius. Sic intelligo j. de verb. obli. l. si ex legati causa. Quando autem hæc expressio præsumatur scire, dicam in l. qui Romæ. §. duo fratres. de verb. obli. Aliquando t̄ fit talis protestatio, vt quis faciat ea ad quæ est obligatus facto suo: & tūc aut talis obligatio committitur ex euentu alicuius cōditionis, vel alterius facti extrinseci: et tunc debet fieri protestatio cum expressione, & notificatione illius facti: ita q̄ ille, cui sit protestatio cum expressione reddatur certus. Exempli gratia, pono vnum. venditor promissit lite mota super re suscipere in se iudicium nunc mouetur lis: emptor denunciatur venditori q̄ lis est mota, vnde veniat ad suscipiendum iudicium. Certe debet eidem venditori ostendere libellum, & citationem in publica forma, & copiam ei dare ad hoc vt committatur mora, & poena, per d. l. qui in alterius. in eo quod dicit de fideiussore, quem constat teneri tātum ex obligatione sua impleta per factum alterius. Facit optime C. de bo. aut. iur. pos. l. si. ibi: si sum debitum certum faciant. Sed si esset tale factum quod non posset ita de facti cili deduci ad notitiā eius, cui sit protestatio. Verbi gratia: tu teneris mihi ad centū post mortem Titij: certē quia Titij mortem non possum tibi facere notā per instrumentum, faciam tibi denunciari tales personas quibus credere debeas: aliās talis denūciatio non constitueret te in mora: quia tunc mora constituitur quādo quis scit vel scire debet & c. vt l. quod te. si cert. 49 pe. & ibi tex. hoc innuit. Si t̄ enim probabiliter non credidit, non est ei imputandum, donec certioretur, per d. l. Facit optime s. depo. l. si quis inficiatus. Si verō quis t̄ esset obligatus suo facto merē, & purē, tūc sufficeret sola protestatio, vt factū impleat, seu det: aliās constitueretur in mora: vt d. l. quod te. de vsur. l. mora. & de verb. obli. l. si ex legati causa. dum tamē fiat congruo loco & tempore: vt l. si soluturus. de sol. & l. mora. de vsur. & per cōgrua verba. Examinemus t̄ ergo quæ sunt con

a Denūciat venditor. Quādo nūciatur venditori, vt teneatur de euictione, & per qua verba vide Bar. in l. j. C. de peri. & cōmo. reuendi.

b Debeat denūciari. An venditori scietū litem motā debeat denūciari, adde Bart. in l. emptor. & in l. empt. C. de euict. & in l. j. C. de peri. & cō. reu. ved. & in l. denūciat. §. j. de adul. & in l. j. §. voluntate. & qd ibi dicitur solum. Mat. Et in l. i. §. rem. §. de euict. & in l. i. qui absentem. & in l. i. §. de procur. Et firmat Bald. in tit. de fe. va. ab aliquo sue. in l. i. §. de euict. & in l. i. §. de euict. & in l. i. §. de peri. & cō. reu. v. d. Et per tex. quē ibi no. cōter in l. si feruus. in prin. §. de euict. Et ad prædicta adde quod no. in l. i. §. de peri. & cō. reu. v. d. Et dicit Bald. in d. c. j. q. hac opi. est verior & tior: quā probat per multa. & hoc dicit verū, quādo quis vult consequi vt defendatur. Sed si nō tē dat ad aliud, nisi vt euictione agatur, fore sufficit denūciare litem motā: argu. iurū notatorū & allegatorum pro ista parte. Adde tñ qd si emptor & venditor sunt in iudicio euictionis mota, oportet denūciari, glo. est in l. si dicit. §. pe. de euict. no. Bal. hic in l. i. §. de peri. & cō. reu. v. d. in l. i. §. de peri. & cō. reu. v. d. & aliqua per mod. hic. & omnino Angel. & Imo. in l. i. ex causa. de verb. ob. Et contra cōmūnem opi. gl. est interlinearis in l. j. C. de peri. & cō. reu. v. d. in ver. adesse. Et vide p. Iaco. de Bel. in d. l. emptor. Et cū opi. Bar. cōcordat Ang. in l. i. in executio ne. §. in solidū. de ver. obl. vbi solus hic tangit. & ibi etiā hoc idē tenet Pau. de Cast. in prin. illius l. Idē Imo. in c. l. i. inter vniu. fas. de ele. Pau. de Lea. za. in cōm. c. si venditor. de emp. et ven. in pe. col. tenet qd sufficit plene scietia. et ibi per Imo. plene.

c AD D B An venditori scietū litem motā sit denūciatū. & quid si remissa sit nunciatio, de qua denūcia-

grua verba, & quod sit tēpus congruū, & locus congruus, & verba congrua, puta quæ continēt incitacionē ad incipiam factū: vt puta, emptor, cui mora est lris, denūciat venditori, cūm sibi sit mora lris à tali qd veniat ad defendēdum: vt C. de peri. & cō. mo. reu. ven. l. j. & C. de euict. l. si parentes. & s. de euict. l. si rē. §. h. Nō enim sufficere si denūciat simpliciter litem motam, vt d. l. patet. Tunc enim nō est protestatio incitatoria, sed magis certicatoria.

d Ex prædictis satis patet, qd vana est dubitatio glottatorū, & aliorū, qui dubitat, an venditori scietū litem motā debeat denūciari. Et certē licet non enim requiritur sola notificatio & certioratio, sed etiā requiritur incitatio: quæ absque denūciacione non est, vt dixi j. de adul. l. denūciat. Et idē dico de debitore qui debet incitari vt soluat, & sic debet incitari ad aliquē: vt l. mora. de vsur. & l. si legatū causa. de verb. ob. Sed quid si nō incitaret creditor expressē, sed tacitē, dicendo, ego indigeo tali pecunia, & similia verba. Cy. tagit C. in quib. cau. in integ. resti. nō est ne. l. in minorū. & ego dico de lo. j. l. etia hoc modo. ¶ Videamus de loco congruo & gl. s. de vsur. l. mora. circa prin. dicit, qd locus congruus est vbi debitor potest cōueniri. Tu dic, aut ego creditor p̄testor tibi debitori existenti in loco, vbi nō potes cōueniri, vt soluas ibi: & nō valet: vt d. g. Aut prestor vt soluas alibi, in certo loco congruo, & valet, vt l. final. de offic. præf. vrb. Aut protestor simpliciter, & non valet: quia videor protestari vt soluas in loco protestationis: argu. s. de arbit. l. si cū dies. §. si arbiter. Et ita debet intelligi quod no. per Cy. circa locū C. in qui. cau. in inte. ref. nō est nec. l. in minorū. in iij. q. ¶ Sed qd si interpellatio fiat in loco inhonesto: Rñ. si fieret vt ibi soluat, non valet: vt d. §. si arbiter. & ideo esset distinguēdū vt s. prox. dixi. ¶ Itē, an sit necesse qd talis denūciatio fiat corā iudice: gl. dicit, siue in iudicio, siue extra, idē: vt j. de verb. ob. l. qui Romæ. §. cohæredes. in glo. super ver. testator. & de fidei ius. l. si fideiussor obligari. §. fina. super ver. reus. & rem ra. ha. l. amplius. in glo. mag.

e Sed an tñ quādo denūciatio sit in vno loco, qd soluas mihi in alio, debeo adijcere locū loci? puta existēs Florentiæ, protestor vt mihi soluas Perusij: an debeo dicere in tali hospitiū: Rñ. si quidē actor ibi habet domiciliū, nō est necesse qd exprimat: quia intelligitur de domo illi: vt not. in l. i. §. de consti. pe. Si verō ibi domiciliū non habet, debet exprimere locum loci, & ibi compareat in termino: arg. d. l. item illa. & de arb. l. si cūm dies. §. si arbiter. Debet enim protestatio fieri certa, & clara: vt l. aut qui aliter. §. j. quod vi aut clam. ¶ Nunc videamus de tempore congruo. ¶ Et Cy. videtur innuere secundū Pe. in d. l. in minorū. Et qd tempus feriatum non sit tempus congruū. Quod videtur probari: quia sicut locū, in quo non potest conueniri, non est congruus, vt s. dixi: ita nec tempus feriatum est congruum, quod non placet: quia solutio, cū non sit actus iudicialis, potest fieri quo-

libet tempore: vt C. de fer. l. dies festos. Di co sic: Aut ille actus, ad quem quis incitatur per talem protestationem, est explicandus in iudicio: & tunc dies feriatā nō est tempus congruum: nisi diceremus qd protestatio fieret die feriatā, vt fieret die non feriatā, vt s. dictum est de tempore, aliās de loco: & dixi de citatione s. e. l. j. §. nunciatio. Si verō talis actus venit explicandus extra iudiciū, tunc si quidē sunt actus, qui tempore feriatō non possunt explicari secundum bonos mores: vt quod faber operetur diebus festiuis: & tunc idem quod s. Si verō potest fieri die feriatō honestē, vt soluere pecunias, & similia: & tunc talis protestatio valet: arg. de adul. l. miles. §. sexaginta. & s. eod. l. j. §. nunciatio. & C. de temp. appell. l. ij. in fi.

f Est autem tempus incongruum, tñ quādo quis protestaretur antequam veniret dies solutionis: vt l. cūm filius. §. fin. de verb. obligat. Item si fieret tempore, quo quis duxit vxorem, vel cūm mortuū sequitur, vel cūm missam audit, vel dicit: vt l. ij. s. de in ius vocan. Item si fieret ita repente, quōd videretur ire cum sacco paratus: vt l. quod dicitur de sol. Et idē de similibus temporib⁹, in quibus actus ille non possit celebrari secundū bonos mores ciuitatis nostræ, vt quando quis dormit, vel comedit. Nam secundū bonos mores ciuitatis nostræ quis non debet assurgere ad faciendum tales actus: vt hic manifestē liquet. Semper autē intelligas, tñ quōd si fieret tempore incongruo, & cōferatur in tempus congruū, quōd valet. ¶ Quæro, cui debet fieri talis protestatio? Respon. ipsi principali, si potest haberi: aliās si non potest haberi, dicit vt s. de euict. l. si dictum. §. fina. Potest enim fieri eius procuratori, vt ibi. quod intellige in procuratore generali: vt l. apud Celsum. §. quæ situm. de do. ex cept. & not. in l. procuratoris. s. de tributor. ¶ Circa secundum, scilicet quando fit talis protestatio, vt quis faciat id, ad quod non est obligatus, est sciendum, quōd quando ille, cui fit talis protestatio, non est obligatus, sed alium tenet obligatum: vt quando debitor protestatur creditori, vt recipiat suum debitum: & hoc potest fieri. & habet effectum, vt dicatur creditor in mora constitui, & vt purgetur mora debitoris præcedens: vt l. ratio. §. cūm per vēditorem. de actio. emp. & de peri. & cō. mo. reu. vend. l. illud. & j. de verbo. oblig. l. si seruum. §. sequitur. & §. de illo. Habet etiam quandoque alium effectum: vt l. j. §. licet. de peri. & cō. mo. reu. ven. Et in hac protestatione non requiritur quōd creditor certus reddatur post ostensionem instrumenti. Ipse enim debet de hoc se instruere: vt dicta l. qui in alterius. de reg. iur. Requiritur tamen rei obligatio in rebus quæ offerri possunt. Quod hic non examini. Facit quod dixi in l. prætor. §. si quis paratus. j. eod. & solu. ma. l. mora. & debet fieri congruo loco & tempore: vt s. dictum est. Quandoque ille, cui fit talis protestatio, non est ad id obligatus, nec alium habet obligatum: & tunc aut ad id poterat compelli officio iudicis: & debet illa protestatio fieri in iudicio, aliās non habet effectum: vt l. cūm postulasset. in principio. j. titulo primo. Aut nullo modo poterat compelli: & tunc aut quis vult facere talem protestationem ad suum commodum tantum, & ad eius excusationem, non tamen ad damnum, vel incommodum eius, cui fit talis protestatio: & tunc potest fieri, & habet effectum:

tione sit intelligēdi, & quid si remissum sit ius appellandi, & appellacionem profere quendū: Ang. pulchre cōll. c. lxxv. in factio proponitur.

c Adijcere locū. An debeat poni in protestatione locus loci, vt de not. per Bart. in simili instrumento: vt ipse scribit in l. de pupillo. §. qui nūciat. & c. idē tenet per omnia Bar. in l. cū filius. §. si de ver. ob. & quod not. Bart. in l. si feruum. §. nunc videamus. eo. titu.

d De tempore congruo. Adde Bart. in l. cū filius. §. si. & quod ibi dixi de ver. ob. l. Bal. in l. in contractibus. §. si de nō nu. pec. et Lud. in l. j. §. nunciatio. s. e. in princ. Et qd debet fieri protestatio: vide per Io. Mo. et Io. An. in reg. in generalibus in mercu.

e Secundum bonos mores. Facit l. Quintus. s. m. a. et quod no. Bar. in protestatione prohibitoria.

f L. cū filius. Et ibi vide l. par.

P O M A T E S.

1 Et ideo consuluit Alex. consil. l. i. col. in fi. vol. ij. q. inhibitoria facta durate conuentione nō operatur qd videatur inhibitoria finita, quō minus in ea postea ex tacito cōsensu superferretur, nisi inhibetur iterū.

2 Tēpus congruum. Adde l. in tēpus. cum si de hære. insti.

3 Rñd. ipsi principali. An hec protestatio incitatoria possit procuratori fieri: adde gl. fin. in l. aut qui aliter. §. qd vi aut clā. quæ dat formam. cui hæc protestatio fieri debeat. Et illam alle. Ang. & doc. in d. l. de pupillo. §. si quis ipsi prætoris. s. e. Et de alijs protestationibus, vide s. in v. colum.

vt s. de ven. inspi. l. j. §. de inspiciendo. & de condit. & demon. l. si Titius statuas. intelligēdo qd municipes fuerint interpellati, vt locū concederēt: vt j. de verb. oblig. l. qui Romæ. §. cohæredes. & C. de iure emp. l. si. Aut ista interpellatio fit ad damnū vel incommodū eius, cui fit protestatio: tūc aut ille, cui fit, ad illud, nec præcisē, nec causatiuē tenebat: tūc talis protestatio nullius est effectus: vt j. de fideiuss. l. si fideiussor creditori. Aut ille, cui fit, saltē ad hoc causatiuē tenebat, licet nō teneretur iure actōis, vel iudicis officio. Verbi gratia: erat aliquid in cōditionem, si nō fecerit, patiatur damnū, vel perdat lucrū: potest protestatio fieri illi vt illud faciat. Hic aduerte: aliquādo hoc pendet ex dispositione cōtrahentiū, & talis protestatio nil re leuaret: sed debet expectari, donec desinat posse dari, vel fieri: vt l. ita stipulatus. de verb. oblig. Quod dic vt ibi. Aliquando hoc dependet ex dispositione testatoris: & tūc aut fit talis interpellatio, vt ille, cui fit, incurrat damnū, si protestationi non paruerit: & potest fieri: vt l. si penum. qñ di. leg. cc. facit de pen. leg. l. j. & d. l. ita stipulatus. ver. Sabinus. Aut perdat lucrū: & tūc, aut illud lucrū est per modū legati, vel fidei commissi: & potest fieri, vt eo nō parēte protestationi perdat lucrū: vt l. hec cōditio sit in Capitoliū. de cōdi. & demon. Aut illud lucrū est hæreditatis: & nō potest fieri, nisi iudicis auctoritate: vt l. si qs instituat. & ibi no. de hæred. insti. Aliqn hoc depēdet ex dispositione legis. Exēplū, si mulier nō petierit tutorē filijs, perdit hæreditatē. Certē de hoc poterit sibi fieri protestatio: cui si non paruerit, incidit in legē: vt s. qui pe. ten. l. ij. §. si mater. vers. qd ergo si petijt. s. ad Tertul. qd est tenēdū menti ad multa: quia nō est necesse qd expectetur qd desinat posse dari, vel fieri. Ex prædictis satis puto, qd nō sufficit simplex protestatio: sed requiritur qd certificetur, vel qd aliās probeur scientia, secundū ea quæ s. dixi. ¶ Circa tertium, qñ sit alicui protestatio, seu incitatio vt fiat id, ad quō nō faciendū de iure teneat, hoc est, vt delinquant: isto casu cūm talis incitator teneat vt mandator: vt l. j. §. incidit. ad Turpil. dicit vt l. nō solū. §. si mād. j. de iniur. ¶ Quar to principaliter est videndū de protestatione certicatoria alicuius quod est, vel nō est factū, vel siendū: & ista cōsistit in duobus. Quādo qd enim protestator denūciat tibi qd ego aliquid intendo facere in futurū: quando qd aliquid quod est de præterito, vel præsentis. ¶ Circa primū dico, qd talis protestatio potest fieri: & habet hunc effectū qd excusat à vitio clādestinitatis: vt l. aut qui aliter. qd vi aut clā. Et hæc protestatio, seu denūciatio, per quē fieri debeat, cui, & qualiter, dicit vt d. l. aut qui aliter. §. j. & seq. vbi optime declaratur in tex. ¶ Circa secundum dico, qd protestatio, seu denūciatio potest fieri: & habet primo hunc effectū, quia tollit omnes effectus ignorantia: nō enim potest ille, cui est facta talis protestatio, seu denūciatio, dicere de cætero se ignorasse: vt l. si fideiussor. §. j. j. mādā. & de act. emp. l. j. in fi. Et quo ad hūc effectū habet locū regula, quæ dicit eū, qui certus est, amplius certiorari nō debere: vt l. eū qui certus. c. de reg. iur. l. vi. Et isto casu, an requiratur alia certificatio? qd verbalis, satis puto clare cōprehendī ex his quæ s. dixi circa protestationem prohibitoria, & circa incitatoria. ¶ Itē talis protestatio inducit & effectus, qd producant ex scientia: vt in casibus, d in quibus scientia & patietia inducunt cōsensu: vt l. j. in prin. & per totā l. s. de lib. agnos. ¶ Et ideo vt talis effectus impediat, est necesse, qd illi protestationi cōtradicat: vt d. l. j. §. j. & §. pæna. cū gl. in vers. contra denūciauerit. de liberis agnoscen. Et idē puto in omnibus casibus, in quibus scientia et patietia inducunt cōsensu: vt j. de re iudi. l. i. §. pæ. cū si. ¶ Itē talis protestatio habet quādoq; aliū effectū mirabilē: quia impedit interrupti cursum præscriptionis, ex eo qd sciuerit vsucapiens re furtiuam: vt l. si ancillā. j. pro suo. Et hæc pro modo sufficiant.

- Solutionem ueram secundum Ia. de Are. Ad l. a quo fundus. j. de dam. infec. ponit.
- Practica huius legis ponitur aliter quam glossa dixerit.
- Agens confessoria pro seruitute, et pretendens interesse prohibitionis sibi facta, mittitur in possessionem: sicut quando agitur personalis ad pecuniam. In confessoria habetur ratio interesse.
- Ad primum decretum qualiter procedatur contra contumacem in non defendendo cum agitur pro seruitute. Vide Bar. in l. suus. §. si de hæred. instituen. & sequitur Imola hic.
- Alia certificatio. Vide qua no. Bar. in l. j. C. de lit. cōtest. post medium.
- Patietia. ad hoc videtur quæ dixi s. e. in v. col.
- P O M A T E S. De lib. agnos. vide ad hæc Fel. in c. cum M. Ferr. col. xv. in fin. & seq. de conti. & in c. cum no. in v. colli. vers. fallit. s. de præscript.
- De lib. agnos. & s. pena. cū glo. in verbo denūciauerit.
- Quia impedit. Non mirabile effectus protestationis certicatoria.
- Diuiditur. Bal. in auth. & qui in vj. col. ver. op. d. l. i. p. r. & c. de bo. aut. iud. postpositum iuxta formam huius legis, an reus reuersus poterit agere illo possessore. quod sic, si intra annū ueniret. Paria sunt amittere possessionem, et amittere actionem pro ea.
- Si reus contumax fuerit in casu huius legis, et non uult tacere, iudex cogit eum cauere multis indictis, uel pignoribus captis. Vel decernat perinde haberi, ac si cautum esset: uel uice cautionis mittat auctorem in possessionem.
- Iurari in litem contra non cauentem in casu huius legis, quod non possit: sed potest agi ad interesse actione in factum ex edicto si quis ius dicit. non obtem. uel officio iudicis.
- Cautio, de qua in hac lege, fit sine fideiussore. cum obligatione tamen bonorum.
- Secundum decretum in casu legis nostræ qualiter interponatur. Secundum decretum habet locum in actione reali.
- Quando pro seruitute agitur aliquo iudicio possessorio, omnia que dicta sunt supra de interpositione primi decreti in confessoria et negatoria, habent etiam locum tunc.
- Si agitur pro usufructu et usu, confessoria, uel negatoria, qualiter interponitur primum decretum.
- Quando agitur de iure merè personali, ut aliquem in mea potestate, uel esse meū seruuum, qualiter peruenitur ad primum decretum.
- Primum decretum qualiter interponatur, quando agitur pro aliquo iure incorporali. remissiuè.
- Si ageretur pro liberatione alicuius obligationis personalis, an interponatur primum decretum.
- Quando aliquis agit aliquod officium, quod est annuale, uel sex mensium, qualiter ei succurratur, et primum decretum interponatur.
- Quando aliquis petit, et dicit se abbatem alicuius monasterij, qualiter ei succurratur: remissiuè.
- Si agitur contra aliquem uti possidetis, qualiter peruenitur ad primum et secundum decretum.

S prius. In actione confessoria, & negatoria, cōtra reum se non defendentem officium iudicis est, vt cogat eum cauere se nullam nouitatem facturum, donec de suo iure doceat, & partes actoris sustineat hoc dicit in summa. Hæc lex diuiditur in tres partes. Prima loquitur in reo contumace, cū agitur confessoria, quale debet esse officium iudicis, vsque ibi: idemque e contrario. Ibi secunda, quæ loquitur in reo contumace, cum

a ¶ Perfecte coeptum. Aduerte, qd ita glo. nō dicit, qd ad hoc vt dicatur coeptū opus, adeo qd possit nūciari, reagr qd sit aliqd adificatum: ideo nō miritō reprehēditur à docto. licet il. alleg. per glo. non faciat ad propositum.

b ¶ Est practica. et no. qd pro istis iuribus etiam potest agi vti possidētis. l. sicuti. §. Aristot. si ser. ven. Vide in l. i. §. quo. bo. & no. in l. j. c. vti pos. & in l. j. in prin. & §. huius. i. vti pos. A D D E, an procedat libellus in cōfessoria, in quo dico, qd aqua mea solita est decurrere in curiam tuam, ideo peto te cōdēnari ad dandū mihi locum, in quo posset aqua descendere. vide Pau. de Ca. cōf. i. c. lxxj.

c ¶ Lec. Dy. In prima parte l. reprobata lec. gl. j. tū saluar lect. gl. in vj. op. Vide tamē quod j. dixi in vj. op. isti pars. Et ad hāc lect. Dyn. vide Bald. in aut. & qui. in xij. col. de bon. aut. iud. pos. & ibi videtur in hāere lect. Dyn.

d ¶ Interponere cautio nem. Sed an alia sint remedia in casu huius legis quam qd interponatur ista cautio: gl. j. in verbo: alia. v. de dicere qd sic. quā gl. Dyn. hic & Cyn. post eum videtur reprobare: sed tu salua gl. indistincte secundum d. Io. hic, quem vide.

e ¶ L. vti frui. Et l. loci. §. si quis mihi. si ser. uen. secundū Inn. in c. Abbate. de verb. sig. Adde l. si quis diu turno. si ser. ven. §. fin. P O M A T E S.

f ¶ Quia negauit. Vide Cep. cōf. iij. co. j. & Alex. iij. col. j. ad fin. vol. ij. & lxxij. col. j. vol. iij. & Bar. in c. licet caulam. col. ante pen. de prob.

f ¶ P. P. A. V. P. ¶ Quia negauit. Vide latē l. h. in glo. Alex. cons. lxxvij. col. vj. vol. v.

g ¶ Sexto opp. Ad hanc oppositionē ego addo gl. in l. a quo. j. tit. j. licet ibi loquat qd facta fuit missio in poss. ipsius rei seruitutis, nō iure seruitutis vt dic dicit. quā etiā ita intelligit Bar. j. e. l. in vj. opp. & latius de hoc vide Barto. in ix. opp. & vide quod ibi post eum dixi. Et istud quod dicit hic Bar. qd nō audiat veniens intra annū, & c. limita secundū d. Io. a. per id qd dicit Bar. j. ead. l. in j. q. nisi reus potuisset aliquo iudi

agat negatoria, quale debet esse officium iudicis, vti ibi: ea qd ratione. Tertia imponitur quā dā cōclusio ad precedētia vti qd ad finē: quia prima pars habet duas lect. vnā fm gl. qd ille, qui agebat confessoria, nō erat in quasi possess. seruitutis. Aliam fm Dy. & quosdam modernos, qd ille qui agebat cōfessoria, erat in quasi pos. seruitutis. Secūda pars habet vnā lect. tantū secundū omnes, videlicet qd loquat quā do agens negatoria nō erat in quasi poss. libertatis, p ea quā j. dicitur. Tertia pars habet duas lec. vnā est secundū gl. qd illa referat ad omnia precedētia dicta: tā in prima qd in secunda particula: sed secundū Dyn. oportet qd referatur solum ad dicta in secūda parte. Vnde propter istas varietates pone casum in terminis vt litera sonat: postea in cōtrarijs examinabunt lec. & videbim' varietatē. No. qualiter interponit primū decr. cū agit cōfessoria. No. qualiter interponit primū decr. cū agit negatoria. ¶ Not. qd ille, qd habet necesse p bare de iure suo, dicitur partes actoris sit finere. Opp. ad l. istā lex debet esse loca ta sub cōgruis titulis: vt in prima cōstitutio. Cod. §. quibus. sed hic narrat qd confessoria & negatoria & c. ergo debuit poni sub ti. si ser. ven. hic verō vide malē posita: cū non tractet hic de no. oper. nun. Sol. Dicit glo. qd hic præcessit nunciatio, cuius occasio deūct' ad cōfessoria: vt hic habes in gl. & sic facit ad tit. ista sol. cōtinet diuinationē. ¶ Sol. & gl. secundum modo, f. qd hic nō præcessit nunciatio verē, sed possibile est nunciare: quia ille, qui potest agere cōfessoria, potest nouū opus nunciare. Vnde cū ista duo auxiliā possint cōcurrere sup eodē factio, merito ista ll. promiscuē ponuntur in vtroq; tractatu: vt l. & si forte. §. j. si ser. vē. Quāliter autē cōcurrūt, not. j. tit. j. l. Trebatius. & s. eo. l. in prouinciali. §. j. & Dy. s. ea. l. j. §. & ibi dixi. Vel dic qd in pēna cōtūmācis impedit nunciari nouū opus, qd fieri cōtingeret in futurū: vt hic in secūda parte: merito ista lex est situata in hoc ti. Secundo opp. tenēdo gl. qd hic erat nūciatio facta verē, vel poterat fieri: cōtra, si opus nō est factū, nūciatio nō potest fieri: vt j. e. l. stipulatio. §. opus. hic autē dicit qd adificatum nō erat, ergo malē dicit gl. qd nūciatio erat facta, vel fieri poterat. Solu. dicit gl. hic nō erat adificatū, f. perfectē: coeptum tamē erat opus, & ideo poterat nūciari: vt s. eo. l. j. §. j. ista est quadam diuinatione nō necessaria. Ideo dicit securē qd nil erat adificatū, sed erant facta aliqua præparamēta: vnde poterat fieri nūciatio: vt s. e. l. de pupillo. §. nūciationē. ibi: ichoet. & ibi no. per gl. & s. eo. l. j. §. potest. & ibi no. p Dy. Nec obst. §. opus. quia illud verum quātū ad hoc vt cōmittat stipulatio de opere demolendo. Sed si tenes tertiā sol. quā s. dedi, istud contrariū nō obstat. Tertio opp. & vide qd tex. sibi ipsi cōtra dicat, dicit em qd res nō defendebat: & sic præsupponit reum absentē: postea dicit, iudex iubet cauere, quā cautio requirit præsentia personæ, cū stipulatio inter absentes cōtrahi nō possit: vt j. de verbo. ob. l. j. in prin. Sol. Dicit glo. fateor qd est

reus absens, tamē cogit eū iudex se præsentare, & sic cauere pignoribus captis, & multa indicta: vt Insi. de satisf. tut. §. pe. & deven. in spi. l. j. §. quid ergo. Ista est practica isti' l. secundū gl. Quod an sit verū, vidimus j. in ix. cōtrario. Quarto opp. & vide qd cōtra contumacē non interponat primū decretū hoc modo: sed debeat actor mitti in possessionē rei, vel iuris petiti: vt j. tit. j. l. a quo fundus. & s. de. p. l. sed & h. §. si. Sol. Dicit gl. qd oportet reum cogi cauere, vt dicitur est s. sed si cogi nō poterit, tunc deuenitur ad aliud remedium, qd mittitur actor in possessionē rei vel iuris quod petitur. Aduertatis, ex hoc apparet qd glo. intelligit istud principium quādo ille, qui agit confessoria, non erat in possessione seruitutis. Si enim esset in possessione, frustra diceret gl. ipsum poni in possessione in subsidiū. Dyn. dicit hoc nō esse bene dicitur. Nā hic dicit, prius qd adificatū esset, & c. ex quo apparet qd actor erat in quasi possessione seruitutis, vt d. l. & si forte. §. sciendum. Et ista est lect. Dy. separata à lect. gl. Ista ergo lect. Dy. §. primū prosequamur: & fm hanc ad l. a quo fundus. respondet ipse, qd ibi actor non erat in quasi possess. iuris petiti: & ideo reus cōtūmax punit' in translatione quasi possessio. hic verō erat actor in quasi possessione iuris: ideo in eo non pot' trāsferrī talis quasi possessio: sed grauat' uatur, quia iubei interponere cautionē d h de qua loquit' hic. Quindō opp. tenendo lect. Dy. ille qui possidet, nō potest actionem in rem intētare: vt j. vti poss. l. j. §. in interdicitur. ergo iste nō potest agere cōfessoria. Sol. ¶ Illud verū est in actione in rē, quā cōpetit in rebus corporalibus: sed p rebus incorporalib' in rē actio dat' possidenti, vt d. l. & si forte. §. sciendum. s. si ser. ven. & l. vti frui. §. sicut. s. si vusu fru. pe. Ita dicit Dy. & bene probatur Insi. de action. §. æquē. Requiritur tamen molestatio, seu inquietatio ex parte eius qui conuenitur, aliter cōueniri nō potest: vt inquit tex. in l. vti frui. in fi. & si ser. ven. l. harum. & l. egi. Et hoc tenet lac. but. in d. §. æquē. quod ipse simplicit' ex dicit' Rossi. in libellis, super actione cōfessoria. Debet ergo secundū hoc poni in libello qd reus inquietat agentē, & ei cōtradicit: quod tene mēti. Satis enim puto, posito qd cōtradicat: & cōtradictio facti nō ponere in libello, nec appareat. si tū ex processu iudicij apparet cōtradictio verbalis: quia negauit, sufficeret. Et hoc potest colligi ex isto prin. fm lect. Dy. & secundū lect. gl. vt statim dicā. hic enim nulla cōtradictio seu inquietatio facti interuenerat. ¶ Sexto opp. & vide qd reus intra annum veniens, faciet tolli præceptum ante factum de cauendo: sicut in alijs realibus intra annū recuperat possessionē: vt l. si quis emptionis. §. sed & si quis. C. de præscri. xxx. an. Sol. Illud est verum qd per interpositionē primī decreti trāsferrēt possessio in actorē, tunc enim ne reus perdat cōmodū possessionis, quod magnū est: vt Insi. de interdi. §. commodum. recuperat possessionē intra annū: sed in casu nostri principij actor erat prius in possessione, & reus per interpositionem primī decreti modicū est grauat' h: ideo lex non curauit ei reuertenti in tra annū subuenire: arg. s. de min. l. si ex causa. in prin. Septimo opp. qd lect. Dy. non procedit: quia si verū est qd actor erat ante in possessione seruitutis: ergo nō incūbebat onus probādi: vt s. de prob. l. circa. & s. si ser. vē. l. sicuti. §. sed si queratur. Apparet ergo qd per interpositionē istius primī decreti ob cōtūmāciam non transferatur onus probādi: quia antē sibi incūbebat, quod vide esse contra istā literā, vt aperte hic in fin. innuitur. Solu. Dicunt illi, qui volunt tenere lect. Dyn. quod vera est opinio, nec hic grauat' onere probationis, nec hoc dicitur

reus absens, tamē cogit eū iudex se præsentare, & sic cauere pignoribus captis, & multa indicta: vt Insi. de satisf. tut. §. pe. & deven. in spi. l. j. §. quid ergo. Ista est practica isti' l. secundū gl. Quod an sit verū, vidimus j. in ix. cōtrario. Quarto opp. & vide qd cōtra contumacē non interponat primū decretū hoc modo: sed debeat actor mitti in possessionē rei, vel iuris petiti: vt j. tit. j. l. a quo fundus. & s. de. p. l. sed & h. §. si. Sol. Dicit gl. qd oportet reum cogi cauere, vt dicitur est s. sed si cogi nō poterit, tunc deuenitur ad aliud remedium, qd mittitur actor in possessionē rei vel iuris quod petitur. Aduertatis, ex hoc apparet qd glo. intelligit istud principium quādo ille, qui agit confessoria, non erat in possessione seruitutis. Si enim esset in possessione, frustra diceret gl. ipsum poni in possessione in subsidiū. Dyn. dicit hoc nō esse bene dicitur. Nā hic dicit, prius qd adificatū esset, & c. ex quo apparet qd actor erat in quasi possessione seruitutis, vt d. l. & si forte. §. sciendum. Et ista est lect. Dy. separata à lect. gl. Ista ergo lect. Dy. §. primū prosequamur: & fm hanc ad l. a quo fundus. respondet ipse, qd ibi actor non erat in quasi possess. iuris petiti: & ideo reus cōtūmax punit' in translatione quasi possessio. hic verō erat actor in quasi possessione iuris: ideo in eo non pot' trāsferrī talis quasi possessio: sed grauat' uatur, quia iubei interponere cautionē d h de qua loquit' hic. Quindō opp. tenendo lect. Dy. ille qui possidet, nō potest actionem in rem intētare: vt j. vti poss. l. j. §. in interdicitur. ergo iste nō potest agere cōfessoria. Sol. ¶ Illud verū est in actione in rē, quā cōpetit in rebus corporalibus: sed p rebus incorporalib' in rē actio dat' possidenti, vt d. l. & si forte. §. sciendum. s. si ser. ven. & l. vti frui. §. sicut. s. si vusu fru. pe. Ita dicit Dy. & bene probatur Insi. de action. §. æquē. Requiritur tamen molestatio, seu inquietatio ex parte eius qui conuenitur, aliter cōueniri nō potest: vt inquit tex. in l. vti frui. in fi. & si ser. ven. l. harum. & l. egi. Et hoc tenet lac. but. in d. §. æquē. quod ipse simplicit' ex dicit' Rossi. in libellis, super actione cōfessoria. Debet ergo secundū hoc poni in libello qd reus inquietat agentē, & ei cōtradicit: quod tene mēti. Satis enim puto, posito qd cōtradicat: & cōtradictio facti nō ponere in libello, nec appareat. si tū ex processu iudicij apparet cōtradictio verbalis: quia negauit, sufficeret. Et hoc potest colligi ex isto prin. fm lect. Dy. & secundū lect. gl. vt statim dicā. hic enim nulla cōtradictio seu inquietatio facti interuenerat. ¶ Sexto opp. & vide qd reus intra annum veniens, faciet tolli præceptum ante factum de cauendo: sicut in alijs realibus intra annū recuperat possessionē: vt l. si quis emptionis. §. sed & si quis. C. de præscri. xxx. an. Sol. Illud est verum qd per interpositionē primī decreti trāsferrēt possessio in actorē, tunc enim ne reus perdat cōmodū possessionis, quod magnū est: vt Insi. de interdi. §. commodum. recuperat possessionē intra annū: sed in casu nostri principij actor erat prius in possessione, & reus per interpositionem primī decreti modicū est grauat' h: ideo lex non curauit ei reuertenti in tra annū subuenire: arg. s. de min. l. si ex causa. in prin. Septimo opp. qd lect. Dy. non procedit: quia si verū est qd actor erat ante in possessione seruitutis: ergo nō incūbebat onus probādi: vt s. de prob. l. circa. & s. si ser. vē. l. sicuti. §. sed si queratur. Apparet ergo qd per interpositionē istius primī decreti ob cōtūmāciam non transferatur onus probādi: quia antē sibi incūbebat, quod vide esse contra istā literā, vt aperte hic in fin. innuitur. Solu. Dicunt illi, qui volunt tenere lect. Dyn. quod vera est opinio, nec hic grauat' onere probationis, nec hoc dicitur

reus absens, tamē cogit eū iudex se præsentare, & sic cauere pignoribus captis, & multa indicta: vt Insi. de satisf. tut. §. pe. & deven. in spi. l. j. §. quid ergo. Ista est practica isti' l. secundū gl. Quod an sit verū, vidimus j. in ix. cōtrario. Quarto opp. & vide qd cōtra contumacē non interponat primū decretū hoc modo: sed debeat actor mitti in possessionē rei, vel iuris petiti: vt j. tit. j. l. a quo fundus. & s. de. p. l. sed & h. §. si. Sol. Dicit gl. qd oportet reum cogi cauere, vt dicitur est s. sed si cogi nō poterit, tunc deuenitur ad aliud remedium, qd mittitur actor in possessionē rei vel iuris quod petitur. Aduertatis, ex hoc apparet qd glo. intelligit istud principium quādo ille, qui agit confessoria, non erat in possessione seruitutis. Si enim esset in possessione, frustra diceret gl. ipsum poni in possessione in subsidiū. Dyn. dicit hoc nō esse bene dicitur. Nā hic dicit, prius qd adificatū esset, & c. ex quo apparet qd actor erat in quasi possessione seruitutis, vt d. l. & si forte. §. sciendum. Et ista est lect. Dy. separata à lect. gl. Ista ergo lect. Dy. §. primū prosequamur: & fm hanc ad l. a quo fundus. respondet ipse, qd ibi actor non erat in quasi possess. iuris petiti: & ideo reus cōtūmax punit' in translatione quasi possessio. hic verō erat actor in quasi possessione iuris: ideo in eo non pot' trāsferrī talis quasi possessio: sed grauat' uatur, quia iubei interponere cautionē d h de qua loquit' hic. Quindō opp. tenendo lect. Dy. ille qui possidet, nō potest actionem in rem intētare: vt j. vti poss. l. j. §. in interdicitur. ergo iste nō potest agere cōfessoria. Sol. ¶ Illud verū est in actione in rē, quā cōpetit in rebus corporalibus: sed p rebus incorporalib' in rē actio dat' possidenti, vt d. l. & si forte. §. sciendum. s. si ser. ven. & l. vti frui. §. sicut. s. si vusu fru. pe. Ita dicit Dy. & bene probatur Insi. de action. §. æquē. Requiritur tamen molestatio, seu inquietatio ex parte eius qui conuenitur, aliter cōueniri nō potest: vt inquit tex. in l. vti frui. in fi. & si ser. ven. l. harum. & l. egi. Et hoc tenet lac. but. in d. §. æquē. quod ipse simplicit' ex dicit' Rossi. in libellis, super actione cōfessoria. Debet ergo secundū hoc poni in libello qd reus inquietat agentē, & ei cōtradicit: quod tene mēti. Satis enim puto, posito qd cōtradicat: & cōtradictio facti nō ponere in libello, nec appareat. si tū ex processu iudicij apparet cōtradictio verbalis: quia negauit, sufficeret. Et hoc potest colligi ex isto prin. fm lect. Dy. & secundū lect. gl. vt statim dicā. hic enim nulla cōtradictio seu inquietatio facti interuenerat. ¶ Sexto opp. & vide qd reus intra annum veniens, faciet tolli præceptum ante factum de cauendo: sicut in alijs realibus intra annū recuperat possessionē: vt l. si quis emptionis. §. sed & si quis. C. de præscri. xxx. an. Sol. Illud est verum qd per interpositionē primī decreti trāsferrēt possessio in actorē, tunc enim ne reus perdat cōmodū possessionis, quod magnū est: vt Insi. de interdi. §. commodum. recuperat possessionē intra annū: sed in casu nostri principij actor erat prius in possessione, & reus per interpositionem primī decreti modicū est grauat' h: ideo lex non curauit ei reuertenti in tra annū subuenire: arg. s. de min. l. si ex causa. in prin. Septimo opp. qd lect. Dy. non procedit: quia si verū est qd actor erat ante in possessione seruitutis: ergo nō incūbebat onus probādi: vt s. de prob. l. circa. & s. si ser. vē. l. sicuti. §. sed si queratur. Apparet ergo qd per interpositionē istius primī decreti ob cōtūmāciam non transferatur onus probādi: quia antē sibi incūbebat, quod vide esse contra istā literā, vt aperte hic in fin. innuitur. Solu. Dicunt illi, qui volunt tenere lect. Dyn. quod vera est opinio, nec hic grauat' onere probationis, nec hoc dicitur

reus absens, tamē cogit eū iudex se præsentare, & sic cauere pignoribus captis, & multa indicta: vt Insi. de satisf. tut. §. pe. & deven. in spi. l. j. §. quid ergo. Ista est practica isti' l. secundū gl. Quod an sit verū, vidimus j. in ix. cōtrario. Quarto opp. & vide qd cōtra contumacē non interponat primū decretū hoc modo: sed debeat actor mitti in possessionē rei, vel iuris petiti: vt j. tit. j. l. a quo fundus. & s. de. p. l. sed & h. §. si. Sol. Dicit gl. qd oportet reum cogi cauere, vt dicitur est s. sed si cogi nō poterit, tunc deuenitur ad aliud remedium, qd mittitur actor in possessionē rei vel iuris quod petitur. Aduertatis, ex hoc apparet qd glo. intelligit istud principium quādo ille, qui agit confessoria, non erat in possessione seruitutis. Si enim esset in possessione, frustra diceret gl. ipsum poni in possessione in subsidiū. Dyn. dicit hoc nō esse bene dicitur. Nā hic dicit, prius qd adificatū esset, & c. ex quo apparet qd actor erat in quasi possessione seruitutis, vt d. l. & si forte. §. sciendum. Et ista est lect. Dy. separata à lect. gl. Ista ergo lect. Dy. §. primū prosequamur: & fm hanc ad l. a quo fundus. respondet ipse, qd ibi actor non erat in quasi possess. iuris petiti: & ideo reus cōtūmax punit' in translatione quasi possessio. hic verō erat actor in quasi possessione iuris: ideo in eo non pot' trāsferrī talis quasi possessio: sed grauat' uatur, quia iubei interponere cautionē d h de qua loquit' hic. Quindō opp. tenendo lect. Dy. ille qui possidet, nō potest actionem in rem intētare: vt j. vti poss. l. j. §. in interdicitur. ergo iste nō potest agere cōfessoria. Sol. ¶ Illud verū est in actione in rē, quā cōpetit in rebus corporalibus: sed p rebus incorporalib' in rē actio dat' possidenti, vt d. l. & si forte. §. sciendum. s. si ser. ven. & l. vti frui. §. sicut. s. si vusu fru. pe. Ita dicit Dy. & bene probatur Insi. de action. §. æquē. Requiritur tamen molestatio, seu inquietatio ex parte eius qui conuenitur, aliter cōueniri nō potest: vt inquit tex. in l. vti frui. in fi. & si ser. ven. l. harum. & l. egi. Et hoc tenet lac. but. in d. §. æquē. quod ipse simplicit' ex dicit' Rossi. in libellis, super actione cōfessoria. Debet ergo secundū hoc poni in libello qd reus inquietat agentē, & ei cōtradicit: quod tene mēti. Satis enim puto, posito qd cōtradicat: & cōtradictio facti nō ponere in libello, nec appareat. si tū ex processu iudicij apparet cōtradictio verbalis: quia negauit, sufficeret. Et hoc potest colligi ex isto prin. fm lect. Dy. & secundū lect. gl. vt statim dicā. hic enim nulla cōtradictio seu inquietatio facti interuenerat. ¶ Sexto opp. & vide qd reus intra annum veniens, faciet tolli præceptum ante factum de cauendo: sicut in alijs realibus intra annū recuperat possessionē: vt l. si quis emptionis. §. sed & si quis. C. de præscri. xxx. an. Sol. Illud est verum qd per interpositionē primī decreti trāsferrēt possessio in actorē, tunc enim ne reus perdat cōmodū possessionis, quod magnū est: vt Insi. de interdi. §. commodum. recuperat possessionē intra annū: sed in casu nostri principij actor erat prius in possessione, & reus per interpositionem primī decreti modicū est grauat' h: ideo lex non curauit ei reuertenti in tra annū subuenire: arg. s. de min. l. si ex causa. in prin. Septimo opp. qd lect. Dy. non procedit: quia si verū est qd actor erat ante in possessione seruitutis: ergo nō incūbebat onus probādi: vt s. de prob. l. circa. & s. si ser. vē. l. sicuti. §. sed si queratur. Apparet ergo qd per interpositionē istius primī decreti ob cōtūmāciam non transferatur onus probādi: quia antē sibi incūbebat, quod vide esse contra istā literā, vt aperte hic in fin. innuitur. Solu. Dicunt illi, qui volunt tenere lect. Dyn. quod vera est opinio, nec hic grauat' onere probationis, nec hoc dicitur

reus absens, tamē cogit eū iudex se præsentare, & sic cauere pignoribus captis, & multa indicta: vt Insi. de satisf. tut. §. pe. & deven. in spi. l. j. §. quid ergo. Ista est practica isti' l. secundū gl. Quod an sit verū, vidimus j. in ix. cōtrario. Quarto opp. & vide qd cōtra contumacē non interponat primū decretū hoc modo: sed debeat actor mitti in possessionē rei, vel iuris petiti: vt j. tit. j. l. a quo fundus. & s. de. p. l. sed & h. §. si. Sol. Dicit gl. qd oportet reum cogi cauere, vt dicitur est s. sed si cogi nō poterit, tunc deuenitur ad aliud remedium, qd mittitur actor in possessionē rei vel iuris quod petitur. Aduertatis, ex hoc apparet qd glo. intelligit istud principium quādo ille, qui agit confessoria, non erat in possessione seruitutis. Si enim esset in possessione, frustra diceret gl. ipsum poni in possessione in subsidiū. Dyn. dicit hoc nō esse bene dicitur. Nā hic dicit, prius qd adificatū esset, & c. ex quo apparet qd actor erat in quasi possessione seruitutis, vt d. l. & si forte. §. sciendum. Et ista est lect. Dy. separata à lect. gl. Ista ergo lect. Dy. §. primū prosequamur: & fm hanc ad l. a quo fundus. respondet ipse, qd ibi actor non erat in quasi possess. iuris petiti: & ideo reus cōtūmax punit' in translatione quasi possessio. hic verō erat actor in quasi possessione iuris: ideo in eo non pot' trāsferrī talis quasi possessio: sed grauat' uatur, quia iubei interponere cautionē d h de qua loquit' hic. Quindō opp. tenendo lect. Dy. ille qui possidet, nō potest actionem in rem intētare: vt j. vti poss. l. j. §. in interdicitur. ergo iste nō potest agere cōfessoria. Sol. ¶ Illud verū est in actione in rē, quā cōpetit in rebus corporalibus: sed p rebus incorporalib' in rē actio dat' possidenti, vt d. l. & si forte. §. sciendum. s. si ser. ven. & l. vti frui. §. sicut. s. si vusu fru. pe. Ita dicit Dy. & bene probatur Insi. de action. §. æquē. Requiritur tamen molestatio, seu inquietatio ex parte eius qui conuenitur, aliter cōueniri nō potest: vt inquit tex. in l. vti frui. in fi. & si ser. ven. l. harum. & l. egi. Et hoc tenet lac. but. in d. §. æquē. quod ipse simplicit' ex dicit' Rossi. in libellis, super actione cōfessoria. Debet ergo secundū hoc poni in libello qd reus inquietat agentē, & ei cōtradicit: quod tene mēti. Satis enim puto, posito qd cōtradicat: & cōtradictio facti nō ponere in libello, nec appareat. si tū ex processu iudicij apparet cōtradictio verbalis: quia negauit, sufficeret. Et hoc potest colligi ex isto prin. fm lect. Dy. & secundū lect. gl. vt statim dicā. hic enim nulla cōtradictio seu inquietatio facti interuenerat. ¶ Sexto opp. & vide qd reus intra annum veniens, faciet tolli præceptum ante factum de cauendo: sicut in alijs realibus intra annū recuperat possessionē: vt l. si quis emptionis. §. sed & si quis. C. de præscri. xxx. an. Sol. Illud est verum qd per interpositionē primī decreti trāsferrēt possessio in actorē, tunc enim ne reus perdat cōmodū possessionis, quod magnū est: vt Insi. de interdi. §. commodum. recuperat possessionē intra annū: sed in casu nostri principij actor erat prius in possessione, & reus per interpositionem primī decreti modicū est grauat' h: ideo lex non curauit ei reuertenti in tra annū subuenire: arg. s. de min. l. si ex causa. in prin. Septimo opp. qd lect. Dy. non procedit: quia si verū est qd actor erat ante in possessione seruitutis: ergo nō incūbebat onus probādi: vt s. de prob. l. circa. & s. si ser. vē. l. sicuti. §. sed si queratur. Apparet ergo qd per interpositionē istius primī decreti ob cōtūmāciam non transferatur onus probādi: quia antē sibi incūbebat, quod vide esse contra istā literā, vt aperte hic in fin. innuitur. Solu. Dicunt illi, qui volunt tenere lect. Dyn. quod vera est opinio, nec hic grauat' onere probationis, nec hoc dicitur

reus absens, tamē cogit eū iudex se præsentare, & sic cauere pignoribus captis, & multa indicta: vt Insi. de satisf. tut. §. pe. & deven. in spi. l. j. §. quid ergo. Ista est practica isti' l. secundū gl. Quod an sit verū, vidimus j. in ix. cōtrario. Quarto opp. & vide qd cōtra contumacē non interponat primū decretū hoc modo: sed debeat actor mitti in possessionē rei, vel iuris petiti: vt j. tit. j. l. a quo fundus. & s. de. p. l. sed & h. §. si. Sol. Dicit gl. qd oportet reum cogi cauere, vt dicitur est s. sed si cogi nō poterit, tunc deuenitur ad aliud remedium, qd mittitur actor in possessionē rei vel iuris quod petitur. Aduertatis, ex hoc apparet qd glo. intelligit istud principium quādo ille, qui agit confessoria, non erat in possessione seruitutis. Si enim esset in possessione, frustra diceret gl. ipsum poni in possessione in subsidiū. Dyn. dicit hoc nō esse bene dicitur. Nā hic dicit, prius qd adificatū esset, & c. ex quo apparet qd actor erat in quasi possessione seruitutis, vt d. l. & si forte. §. sciendum. Et ista est lect. Dy. separata à lect. gl. Ista ergo lect. Dy. §. primū prosequamur: & fm hanc ad l. a quo fundus. respondet ipse, qd ibi actor non erat in quasi possess. iuris petiti: & ideo reus cōtūmax punit' in translatione quasi possessio. hic verō erat actor in quasi possessione iuris: ideo in eo non pot' trāsferrī talis quasi possessio: sed grauat' uatur, quia iubei interponere cautionē d h de qua loquit' hic. Quindō opp. tenendo lect. Dy. ille qui possidet, nō potest actionem in rem intētare: vt j. vti poss. l. j. §. in interdicitur. ergo iste nō potest agere cōfessoria. Sol. ¶ Illud verū est in actione in rē, quā cōpetit in rebus corporalibus: sed p rebus incorporalib' in rē actio dat' possidenti, vt d. l. & si forte. §. sciendum. s. si ser. ven. & l. vti frui. §. sicut. s. si vusu fru. pe. Ita dicit Dy. & bene probatur Insi. de action. §. æquē. Requiritur tamen molestatio, seu inquietatio ex parte eius qui conuenitur, aliter cōueniri nō potest: vt inquit tex. in l. vti frui. in fi. & si ser. ven. l. harum. & l. egi. Et hoc tenet lac. but. in d. §. æquē. quod ipse simplicit' ex dicit' Rossi. in libellis, super actione cōfessoria. Debet ergo secundū hoc poni in libello qd reus inquietat agentē, & ei cōtradicit: quod tene mēti. Satis enim puto, posito qd cōtradicat: & cōtradictio facti nō ponere in libello, nec appareat. si tū ex processu iudicij apparet cōtradictio verbalis: quia negauit, sufficeret. Et hoc potest colligi ex isto prin. fm lect. Dy. & secundū lect. gl. vt statim dicā. hic enim nulla cōtradictio seu inquietatio facti interuenerat. ¶ Sexto opp. & vide qd reus intra annum veniens, faciet tolli præceptum ante factum de cauendo: sicut in alijs realibus intra annū recuperat possessionē: vt l. si quis emptionis. §. sed & si quis. C. de præscri. xxx. an. Sol. Illud est verum qd per interpositionē primī decreti trāsferrēt possessio in actorē, tunc enim ne reus perdat cōmodū possessionis, quod magnū est: vt Insi. de interdi. §. commodum. recuperat possessionē intra annū: sed in casu nostri principij actor erat prius in possessione, & reus per interpositionem primī decreti modicū est grauat' h: ideo lex non curauit ei reuertenti in tra annū subuenire: arg. s. de min. l. si ex causa. in prin. Septimo opp. qd lect. Dy. non procedit: quia si verū est qd actor erat ante in possessione seruitutis: ergo nō incūbebat onus probādi: vt s. de prob. l. circa. & s. si ser. vē. l. sicuti. §. sed si queratur. Apparet ergo qd per interpositionē istius primī decreti ob cōtūmāciam non transferatur onus probādi: quia antē sibi incūbebat, quod vide esse contra istā literā, vt aperte hic in fin. innuitur. Solu. Dicunt illi, qui volunt tenere lect. Dyn. quod vera est opinio, nec hic grauat' onere probationis, nec hoc dicitur

a Decimo oppo. Vide etiam late Bar. in d. l. is cuius. & omnino Bal. in d. aut. & qui. in vj. col. & in xij. col. Qualiter autem interponatur primum decretum in negatoria, vide ibi Bal. in xiiij. col. per Bar. j. prox. col.

b Fiebat missio. In contrariu vñ casus in l. quauis. v. in p. leg. & l. j. & ibi Bar. j. ex q. b. cau. in p. ca. & hic adde Bar. in l. is cuius. & sequit simpliciter d. Ant. in d. c. j. & Im. in l. si finita. s. si plures. in fi. vj. col. j. tit. j.

c Diuinare tam est. Imò nō est diuinare: q. ibi tex. apte dicit: si nāt potestātē non faciebat, nē secū agi possit. ergo patet qd ibi latebat. l. fulcini: q. d. sit. & pater: q. ibi in reali sit missio in oia bona, sicut sit cōtra latitātē. Nec ob. qd dicit de inter. esse, q. illud in fine ponitur in conditione, non asseritū.

d Ratio interesse. In cōfessoria habet ratio interesse. et p. bal. & Imo. est tex. in l. si qd. C. de fer. et Bar. in l. sumini. in fi. j. tit. j.

e Ad primū decretū. No. formā primū decreti in iurib⁹ incorporalibus: De secūdo aut decretū vide j. e. in iij. q. Quid autē in vñ fructu, vel vsu, qualiter decretū interponat, vide oīno j. e. in vñ. q. & multis alijs iurib⁹, psonalibus & realibus, vide ibi vñ q. in s. huius l. et no. et hic adde Spe. de primo decreto. s. restat. vers. quid flagrat cōfessoria.

f Vel demolitio. ad de q. d. ipse not. in iij. oppo. j. part. et etiā quod not. in iij. q. & etiam in l. is cuius.

g Et aut. & qui. vide Bal. in d. aut. & q. in vñ. col. in ver. opp. qd fiat missio, & c. Et vñ de s. in vj. opposit. & quod ibi dixi.

h Nunciare solū. Contumacia in vno non debet nocere in alio. Adde quod no. Barr. in l. contentancū. in vlt. col. C. qūo & qū iud. & est bona gl. in in c. j. de do. & contu. in vj. Secus qñ etiam cōtumacia vniuersa liter respiciēs totum: vt p. gl. in c. j. de do. et cōtu. facit qd not. in c. ecclesia. e. l. ij. de elec. secundū do. Iac. Vide Bal. in l. si feruus. vñ bono. rap.

i P O M A T E S. Non noceat. Ita tenet Arc. consil. cl. colum. vj.

k Secundū oppo. qualiter fiat missio i possessionem in negatoria contra contumacem. per Bal. in dicta aut. & qui. in xiiij. col. per do. Anto. in d. c. j. de eo qui mit. in poss. & per Spec. de secundū decret. s. videndū. vers. sed qualiter in seruitutibus & c.

l Non impedit. Ad hoc adde que dixi post Bar. s. ea. l. in iij. opp. primæ partis.

9 Circa primū dic. Aut agitur personali pro seruitute constituta: aut reali pro seruitute iam constituta. Primo casu, aut reus latitat, & mittitur actor in possessionem omnium bonorum. Aut latitat, & mittit tantum in quasi possessionem iuris petiti: sicut si ageret actione personali ad certā speciem: ar. j. q. ex cau. in pos. ea. l. Fulcinius. s. Celsus. & s. itē videamus. & d. l. is cuius. si ser. ven. fm lec. gl. facit qd no. per Cy. quo. & qñ iud. l. cōsentaneum. Secūdo casu, qñ agitur reali: tunc aut actor agit pro seruitute, & etiam interesse. phibitionis præterdit: & sit missio in quasi possessione iuris petiti, & etiā in oibus bonis: vt d. l. is cuius. fm verā opin. Hodie verò pro mēsurā debiti declarati. Aut agit pro seruitute tantū, vt dictū est: tūc aut actor erati in quasi possessione iuris petiti: & tūc primū decretū erit, q. iudex reum iubeat cauere, vt hic dicitur, fm lect. Dy. Aut non erant in quasi possessione iuris petiti: & tūc si ad cōstitutū actōrem in dicta quasi possessione requiratur aliqua ædificatio, vel demolitio in loco seruente: & mittit in possessione rei quæ dicitur seruitutē debere: vt d. l. ad quo fundus. j. tit. j. Aut hoc non requirit, & sit missio in quasi possessione iuris petiti, iubendo reū cauere, vt hac l. dicit. & s. dicitū est in fi. vñ. opp. & fm Inn. in vñ. opp. Et hoc verum reo nō latitante. nā si latitat, semper potest fieri missio in oibus bonis, sicut in alijs realibus: vt d. l. Fulcinius. s. Celsus. & s. itē videamus. Circa secūdū, tūc cum querit, qualiter reo, cōtra quē interpositū est primū decretū, succurrat: dic. aut actor agebat personali: & quicquid rediens ante interpositionē secūdi decreti audiat: vt l. cū pponas. & aut. & qui. s. C. de bo. aut. iud. pos. & j. tit. j. l. si finita. s. postea aut. Aut agebat reali. & tūc aut actor erat in quasi possessione iuris petiti, & tūc reo nō succurratur, nisi vt audiat de proprietate: & hoc fm Dy. Ratio. quia modicū præiudiciū patit, & decretum iudicis nō rescindit, nisi propter enormē damnum: vt s. de mino. l. si ex causa. in prin. Aut nō erat in quasi possessione iuris petiti: & tūc aut fuit cōtumax post lit. cōtest. vel quali, & nō audiat nisi de proprietate: vt l. ij. in fi. C. vbi in rē act. & C. quo. & qñ iud. l. cōsentaneū. Aut fuit contumax ante lit. cōte. vel quali: & tūc intra annum audire de possessione, postea verò solū de proprietate: vt l. si quæmptionis. s. sed et si quis. C. de præscrip. xxx. ann. & ita potest intelligi hic. & hac sufficiant circa contraria primæ partis. Et venio ad secundā partem, & ista pars intelligitur in eo qui agit negatoria, & non erat in quasi possessione libertatis: & hoc secūdū omnes. & hoc ideo, quia si diceremus ipsum esse in possessione libertatis, iam aduersario incūberet onus probationis. nō ergo trāsferretur in eum propter cōtumaciam: sed hic dicitur q. in aduersarium transferret: ergo manifeste concluditur, q. ipse non erat in quasi possessione libertatis. His præmissis primò oppo. ad secundā partē sic: hic dicitur q. in d. l. is cuius debet cauere opus nouum se nō nunciaturum. Cōtra nunciatio potest geri ex pluribus alijs causis q. ex causa seruitutis: vt s. e. l. j. s. nunciatio. & s. e. l. de pupil. s. Sextus. Sed si reus contumax in negatoria prohibet nunciare ex omni causa, sequit q. contumacia in vno, nocebit in alio, circa quod nō deliquit, qd esse nō debet cōtra l. cōtumacia. s. cōtumax. j. de re iud. et j. de statuli. l. statuli. liber. s. Stich. Rñ. fateor cōtrariū, s. q. iste phibet nunciare solū ex causa ei⁹ seruitutis: in qua fuit cōtumax: ex alijs causis pōt. Et ita debet hic intelligi, ne pœna egrediat delictū: vt l. rescriptū. de his qui. vt in d. i. Et q. cōtumacia in vno noceat in alio no. Spe. de citatione. s. viso. ver. item licet. & ver. seq. & Inno. extra de testi. c. cum olim. in fi. Secūdo oppo. & vide q. actor sit mittendus in quasi possessionem rei, in qua dicebat sibi seruitutem deberi: vt j. tit. j. l. ad quo fundus. Et licet ibi loquatur in cōfessoria: tñ de iure idē est in negatoria, vt hic in ver. idemq. e contrario, & c. Et ideo sol. vt s. q. si ad cōstitutū actorē in quasi poss. libertatis requiratur aliqua ædificatio, vel demolitio in prædīo dnante, in ipsa fieret missio, vt ibi. vel iudex iubet cōtumacē cauere, vt dic dicit, qd est idē dicere, ac si diceret. Po no te in quasi poss. libertatis: vt dicitū est. Oia ergo que s. dicta sunt in cōfessoria, habet locū in negatoria, put ad eū possunt adaptari: idēo oppositiones, quas j. formabo, erūt cōes ad cōfessoriam & negatoriā. Tertio oppo. ad vltimū dicitū: & vide q. alia sit forma cautionis. Nam in cōfessoria debet caueri q. non impedit eum vt seruitute: in negatoria debet caueri q. seruit

seruitute nō vtetur: vt l. pe. de aqua quoti. & æsti. sed hic datur alia forma cautionis: ergo & c. Sol. Quæda est forma cautionis implicita, & vniuersalis ad omnes seruitutes: & de illa loquit cōtrariū. Quæda est forma cautionis explicita, & particularis: & ista sunt plures & diuersæ, secundū diuersitatē seruitutum. Alia em est forma in seruitute altius nō tollendū, vt hic: alia in seruitute oneris ferēdi: vt s. l. ser. ven. l. harū. & sic de singulis in cæteris seruitutibus: enumerare per singulas laboriosum est potius, q. subtile. Vñ nouo causa euidentior intellectus, in seruitute calcis coquēdæ, & arenæ fodendæ: de qua loquit l. j. in fi. cū seq. s. de serui. rusti. præ di. Si cautionē velit quis interponi implicitē, siue agat cōfessoria, siue negatoria: erit forma vniuersalis, de qua s. dicitū ē, & loquit d. l. pe. de aqua quo. & æsti. Si verò quis velit cautionē interponi explicitē: tūc explicatū ē, & nominant actiōes, aliās actus, per quos venit, aliās cōtrauenit: & erit in seruitute proposita calcis coquēdæ, & arenæ fodendæ, totū ecōtra ad id qd dicit in l. nostra. nā ei qui agit cōfessoria, & sic est, vel ponitur in quasi possessione seruitutis, præstabit quis cautionē se opus nouū nō nunciaturū, nec ædificatiū facturū quo impediatur illū coquere, vel fodere. Ratio, quia per hoc impediret vsus seruitutis: & sic id, qd in l. nostra dicit in negatoria, erit in casu isto in cōfessoria: & e conuerso ei qui agit negatoria, & sic proponeretur in quasi possessione libertatis, debet cauere q. se nō fossurū, vel cocturū, & c. & sic nō facturū aliqd cōtra libertatē. Apparet ergo q. iuris cōsultus posuit in hac lege formā cautionis singularē, & explicitā, nō vniuersalē & implicitā, hoc est, omnia cōprehendentem. Quartū oppo. & vide q. hæc cautio nō debeat coarctari hoc tēpore, donec egerit, & c. sed debeat esse perpetua. s. l. ser. vendi. l. harum. Pro huius solu. dic. pro istis seruitutibus, quando q. præstat cautio post diffinitiuam sententiam: quandoq. ante sententiam diffinitiuam. Primo casu, aut post sententiā latam in petitorio, & cautio est perpetua: vt d. l. harum. Aut post sententiā latam in possessorio, & cautio limitatur tempore, donec de proprietate aliud constabit: vt not. j. de iti. actūque pri. l. ij. s. in hoc interdicto. Secūdo casu, quando præstatur cautio ante sententiam, & tunc aut iudicium agitur partibus non existentibus in contumacia: & cautio limitatur tempore, donec iudicium durauerit, vt l. pe. j. de aqua quoti. & æsti. & not. j. de iti. actūque pri. l. j. in j. gloss. magna. Aut vna partiu est contumax: & tunc habet locum hæc lex, & ea quæ s. dixi: quia limitatur tempore, scilicet donec egerit, & de proprietate docuerit. In casu tamen minori tempore limitatur, scilicet si intra annum ad defendēdum venerit: vt s. dicitū est in prima parte huius legis in ix. cōtrario, et se. Quinto oppo. q. cōfessoria debet proponi verbis affirmatiuis, & negatoria verbis negatiuis: vt s. l. ser. ven. l. ij. sed in lege nostra est totū ecōtra: quia in prima parte ille, q. asserit sibi seruitutē deberi, agit cōfessoria verbis negatiuis: in secunda parte agit negatoria verbis affirmatiuis. Solu. Dicit gl. in verbo, agere. & etiā dicit gl. in vers. egisset. fateor cōtrariū: quia aliqui cōfessoria profert verbis negatiuis, vt in seruitute altius non tollendū. & sic reprobat opi. Pla. in d. l. ij. in prin. & tūc agitur hic, in secūda gl. la. But. In sti. de act. s. equē. tenet opi. Pla. quia semper cōfessoria proponit verbis affirmatiuis. nam deo dicere in libello, Dico, q. mihi ius est q. altius aedes nō tollas. Sic negatoria verbis negatiuis: nā deo dicere q. tibi ius nō est, quo posses prohibere me altius tollere. Ita dicit ipse, sed ad hanc l. nō rñder. Quid ergo dicitur. Dico sic cōcordādo opi. Aut consideras verba quæ in libello exprimunt, aut ea quæ à iure tacitē subintelligunt. Primo casu, verū dicit gl. vt hic, & d. s. æquē. In sti. de act. Secūdo casu, si quæris de his verbis quæ debent referri ex necessitate ad personam ipsius actoris, hoc est, de medio ex quo cōcludit in actione proposita: & illud tacitē inest, etiā si nō exprimat. Exemplum in alia materia dico, q. mutuaui tibi cētum, quare peto te condemnari ad restitutionem. hic deficit medium, ex quo resultat actio, s. obligatio. Non enim dicit in libello q. sis obligatus: & tunc istud à lege subintelligitur: vt not. per doct. in l. edita actio. C. de eden. & tunc in cōfessoria semper sunt verba affirmatiua. Nam agit quis asserens sibi ius seruitutis competere. In negatoria semper sunt verba negatiua: nā semper negat aduersario ius competere. Ita loquitur d. l. ij. s. l. ser.

vend. Ista fuit opi. Pla. in lege nostra. Sed cum ego dico in libello ius vicino nō esse altius aedes tollere: hic deficit medium concludendū, quod à iure subintelligitur de necessitate, s. q. mihi ius est ne aedes altius tollas: ex hoc sequitur, q. tibi ius non est altius tollendū. Sed contra hoc instat fortiter. Nam etiam in negatoria mediū, per quod concluditur, pōt proponi vel tacitē intelligi verbis affirmatiuis: vt hac l. vers. idemq. Possū enim sic concludere, q. mihi ius prohibendū est vt seruitute: ideo ago cōtra te negatoria, vt expressē probatur ff. si vsusfructus. pe. l. vti frui. Ad qd respōdeo, & hic aduertet: sicut argumētum Logicatorū habet maiorē, & minorē, & cōclusionē: ita libellus cōcludēs in hac materia. Modū maior, positio est, q. in cōfessoria quis dicit se dominū prædij dominantis: in negatoria dicit se dnū prædij, quod negat seruitutem debere: vt s. l. si vsusfructus. pe. l. vti frui. s. l. ij. s. j. & l. si fortē. s. hæc aut actio. & l. loci. s. cōpetit. si ser. ven. Vnde, ista prima maior positio in vtroq. libello apponitur verbis affirmatiuis, asserēdo se dominū. Secūda, minor positio, ex qua sequitur cōclusio in cōfessoria semper proponitur, vel tacitē subintelligitur verbis affirmatiuis: quia dico tacitē, mihi ius est. In negatoria semper verbis negatiuis: quia nego aduersario tale ius esse. Ex hoc sequit postea cōclusio. Et si dicit, imò Iurisconsultus vtitur verbis affirmatiuis in negatoria, scilicet q. mihi est ius prohibendū, vel te inuito ædificandū, vt hac lege dicitur: dico q. istud non est medium ex quo cōcluditur, sed est ipsa conclusio. Nam quia nego te habere ius seruitutis, ideo sequitur me habere ius prohibendū: & sic ista obiectio nō obstat. Et prædicta vera de medio concludēdi, quod respicit ius. Oportet etiam q. in hoc medio concludendū inferatur factum quoddam ex parte rei, scilicet q. me actorē turbat, & inquietat in dicto iure seruitutis, vel libertatis, verbo, vel facto: vt dixi s. in v. contrario. & hæc semper sit affirmatiua. & hoc de minori, secūda positioe & c. De materia, scilicet de conclusione, dico q. in cōclusionē quædam ponunt quæ veniunt expediēda per iudicē, vt declaratio quod ius debeat, vel non debeat: vt l. sicuti. s. sed si quæ ratur. s. l. serui. vendi. & hæc cōclusio poterit fieri in cōfessoria, semper verbis affirmatiuis: vt peto per vos declarari tale ius mihi deberi, vel talem seruitutem mihi competere: vt d. s. sed si queratur. Potest etiam quandoq. fieri verbis negatiuis, vt in seruitute altius non tollendū, & in alijs seruitutibus negatiuis: vt si dico, Peto declarari vicino nō esse ius altius tollendū, & c. vt hac lege. quod satis concedo: quia in idē recidit cum primo. Primum tamen est magis veritati proximum. Idem in alijs seruitutibus: vt si dicerem, Peto declarari vicino non esse ius impediendū me quo minus vadam per fundum, vel aquam ducam, & similia. Sic si actor vult quod verba pronunciationis referantur ad se, semper erunt verba affirmatiua: si vult quod referantur ad reum, semper essent negatiua. & hoc in cōfessoria. In negatoria verò conclusio semper potest fieri negatiua: vt, Peto pronunciarī vicino tale ius non esse. Potest etiam fieri affirmatiua: vt, Peto pronunciarī mihi ius esse prohibendū: vt d. l. vti frui. s. j. s. l. si usufructus. per. Vel etiā in hac seruitute altius non tollendū potest fieri cōclusio, vt hac lege dicitur, & s. l. ser. vendi. l. loci corpus. s. cōpetit. Et sic erit idē quod dicitū quod cōfessoria. quia hic, si actor vult verba pronunciationis referri ad se, erunt verba affirmatiua semper. Si verò ad reum, semper erunt negatiua. Quædam alia ponuntur in conclusione, quæ veniunt expediēda per partem: vt quod quis patiatur quem vti seruitute: vel quod ille qui non habet ius, non vtatur, vel non inquietet quem in libertate, & quod de hoc cautio præbeatur: vt dicta l. harum. & l. legit. si serui. vendi. Et ista conclusio potest fieri

a Quinto oppo. & ad hoc vide que no. In sti. de actio. s. æquē. in ij. char. Adde not. p. docto. & maximē p. do. Io. in c. examinata. de iud. & Bald. in authē. & qui. in xiiij. col. per Spec. de causa pos. s. in cōfessoria. per totū. Et vide que dixi in fine huius oppo. & per Bar. in l. de seruitutibus. & in l. harū. si ser. ven. & per Inn. & Cano. in cap. Abbate. de verb. fig. in quibus locis habetur forma libellorū. & hic per l. Imol. & Mod. & vide que dixi in fi. huius oppo. in l. qui aliena. s. si de nego. gest. Et libellū, & materiā, in cōfessoria, et negatoria, vi de per Ang. in repe. l. si q. vti in s. differentia. in v. & vj. char. de acq. pos. Et etiā plura ponit in materia cōfessoria, & negatoria. Adde in materia negatoria alle. cōsil. cxxv. lib. ij. & de cōfessoria. Paul. de cast. consil. ccvj.

In l. harum. Quam gl. allegat pro linguarij. d. lo. ita transtulit. q. no iuretur in litis. q. officio iudicis nobili. vel mercenario. aliquid veniebat expediendū contra contumacem. Illa etiam pro singulari sequitur Bald. in d. l. harū.

Certe, ista gl. per l. alle. nō bene dicit: q. alijs calib' loq. vt s. dicitur est. Dico ergo, q. primo cogetur pignoris captis, & multa idicta, vt gl. dicit: & si hoc nō sufficit, tūc p̄tor habet duas vias. Primō q. decernat p̄inde haberi ac si cautū esset, et sufficere, vt j. ti. j. l. si finita. §. eleganter. cū ibi no. Secūdu remediū est, q. vice cautionis mittat eū i possessionē: & tūc em̄ misio in pos. vice cautionis succedit, vt j. ti. j. l. si finita. §. si qs dāni. & ad Carb. l. de bonis. §. qui pupillo. & ita debet intelligi l. post q. §. si. in fi. vt leg. no. ca. Gl. ergo nō s̄tra licet bene senserit, nō tñ p̄ illas ll. q. illē leges nō loquunt̄ in missione quā sit p̄pter cōtumaciā nō cauēdo. De t̄terio remedio, s̄an cōtra nō cauētē possit iurari in litē & dubitā in gl. in l. harum. §. si fer. v̄. Quod nō puto: q. cautio venit officio iudic. nō iure actionis. Et idē dicebat Ia. but. In l. de act. §. aequē. circa fin. Ego credo illā gl. verū dicere. & est multum not. vno addito, q. licet nō iurei in litē tñ possit agi ad interesse actione in factū ex edicto, si qs ius di. nō obt. l. i. in fi. siue em̄ fiat p̄ceptū ex officio iudicis p̄cipaliter intēto, cōtra nō parēt nō iurā in litē: sed pōt ad interesse agi: vt l. si qs ex argetarijs. §. ex hoc edicto. §. de eden. Siue ex officio mercenario, vel per quandā cōsequētiā intēto, idē vt j. ne vis fiat ei. l. j. in prin. & §. h̄ac verba. Sec' in eo q. venit iure actionis, tūc contra nō parentem iudicē iurā in litē. vt l. q. restituere. in fi. §. de rei ven. d. Tertio q. querō, num̄ quid cautio, de qua loquit̄ lex nostra, sit cū fideiussione, vel sine. Vide q. cū fideiussione, cum de priuato cōmodo tractet vt s. e. l. nō solum. §. j. & j. de prat. stip. l. j. §. stipulationū istarū. Cōtrarium dico, q. stipulatio de opere demolitōdo, de qua loquit̄ leges contrariā, est p̄torā, & a p̄tore inducta: & ideo fideiussores req̄run̄, nisi reperiat̄ cōtrarium: vt d. §. stipulationū ista. sed cautio, de qua loquit̄ lex nostra, nō fuit inducta a p̄tore, sed a iuriscōsulto: & p̄tor ob hoc p̄cipaliter nō adit: & ideo debet dici iudicialis, non p̄torā, s̄m opi. gl. j. de ver. ob. l. stipulationū alia. in prin. sed in his iudicialibus cautio debet intelligi de ciuili, cum a lege ciuili proferat̄: vt l. verū. §. vidēdū. §. p̄ soc. & l. fāncimus. C. de verb. sig. q. q. ibi dicat Cy. nisi forte si cōtra fieret, interesse esset magnū, & persona suspecta: vt l. si creditores. de priu. cred. Satis tñ puto, q. licet fatisdatio cesset, hoc est, fideiussoris datio, bona tñ sua debet obligare: vt l. si filio. vt l. no. ca. Quarto q. querō, qualiter in materia legis nostrae interponatur secūdu decretū: Gl. j. ti. j. in l. si finita. §. Iulianus. videt̄ dicere q. secūdu decretū nō habet locū in reali actione. qd̄ ibi Dy. reprobāt, & bñ. Et ideo dicit, q. sicut p̄mum decretū interponit̄ diuersis modis, vt dictū est, ita secūdu decretū interponit̄ hoc mō: q. in primo casu, qñ nil operis vel demolitōis erat fiendū in loco seruitē, reo p̄seueratē i cōtumaciā post annū: nā intra annū puto q. nō posset inq̄tari qñ annū habet, vt patet ex his quae dixit: tūc iudex statueret certū t̄ps, intra qd̄ de

proprietate agat: aliās postea nō audiatur. k. Alio verō casu, qñ ex primo decreto fuit missus in pos. rei seruitutis p̄pter opus seu demolitionē, qñ fieri debeat, tunc per scūm decr. statueret certū t̄ps, intra qd̄ agat de iure seruitutis, & postea nō audiat: & etiā si qd̄ operis, seu demolitionis esset fiendum in loco seruitē, fiet. Et hic est casus j. ti. j. l. a quo fund'. ibi em̄ ponit̄ primū, & secūdu decr. s̄m verū intellēctū, non violādo literā. gl. nostra in verbo, vltro. que hic dicit, intra tres mēses, & c. malē dicit: q. t̄ps certū nō statuet̄ t̄pe interpositōis primi decreti, de quo loquit̄ lex ista: sed t̄pe secūdi decreti: & l. h. C. de q̄di. priua. aliās l. j. C. eo. loquit̄ prorsus alio casu. Si verō p̄ primū decr. fuit facta missio in oibus bonis, p̄pter aliqd̄ interesse, qd̄ veniebat in cōfessoria, vel negatoria: tūc ea tenus, quatenus ipsum ius seruitutis, venit in iudicio, ip̄m scūm decr. interponit̄, vt s. dicitur est. Eatenus verō, quatenus interest venit in iudicio, interponet̄ scūm decr. cōtra latitātē t̄m, sicut in p̄sonalib' p̄ v̄ditionē rerū vel p̄ adiudicationē insolūtā: vt l. Fulcinius. §. j. q. b. ex caus. in pos. ea. An aut̄ in his actionib', & in alijs realib' requirat̄ latitatio, ad hoc vt perueniat ad scūm decr. dicā in l. si finita. §. Iulianus. j. ti. j. ¶ Quinto querō, quid si p̄ n̄ seruitute agat aliquo iudicio p̄fessorio: Rñ. oia quae dicta sunt s. de interpositōe primi decreti in cōfessoria, & negatoria, habent locum hic, eo excepto, q. illud qd̄ hic dicit̄ de cautione, quae ibi interponit̄ per alium modū, s̄nō edifficaturū, prius q̄ de possessione seruitutis egisset. nā hic dicit, prius q̄ de iure seruit. egisset. hoc casu debet dici, prius q̄ de seruitutis possessio ne egisset. hoc ideo: quia cōtumaciā non debet alicui nocere, nisi in eo, in quo est cōtumax, vt dictum est. & secūdu decr. interponet̄ statuēdo certum t̄ps, intra qd̄ agat de possessione, aliās non audiet̄ nisi de proprietate. Pro hoc adduco gl. j. de iti. actū: p̄ l. iij. §. hoc interdicto. Sexto q. querō, pone q. p̄ v̄fructu, & v̄su agat o t̄p cōfessoria, vel negatoria. Qualiter interponet̄ primū decr. Rñ. Aut ille, qui agit est in quasi possessione iuris petiti, & per cōsequens rei: vt l. naturaliter. in prin. j. de acq. pos. qd̄ pot̄ esse: vt l. vti frui. §. p̄. si v̄fructu. pet. & tunc primū & scūm decr. erit, s̄m ea quae dicta sunt in seruitutibus merē realib' per eādem rationē. ad quod facit s. de v̄fructu. l. cuiuscunq. §. j. Si verō nō est in possessione rei: tunc sicut in alijs realib' mittitur in possessionem rei petita, ita ille, qui agit in cōfessoria, ille verō qui agit negatoria, mittitur in possessionē illius naturalis, quae est apud eum, qui se dicit v̄fructuarius: & eodem modo interponetur secūdu decr. sicut cum de dominio agitur rei vindicatione, vt dicitur in d. §. Iulianus. quia v̄fructus pars dominij est: vt l. iij. §. de v̄fructu. ¶ Septimo querō, quid si agatur de iure merē personalis: vt aliq̄ esse in mea potestate, vel esse meum seruum, vel liberū, seu vasallū. Vel contra, aliquis agit dicēs se esse liberum a iuribus p̄dictis. Spe. hoc tetigit, de primo decreto. §. restat. ver. quid si agatur actione p̄iudiciali, & sequētib'. vt ibi. Et videtur quod nunquā viderit legē quae istā materiā decidat. Dic ergo, quod pro his iuribus agit actione personalis, aut reali. Primo casu, puta, dicit quis h̄eredē grauatum q. eum liberaret, vel alio modo: & tunc aut reus, a quo illud petitur latitat: & causa cognita iudex decernit ei libertatē: & illū reum priuabit omnī iure patronatus, & remanebit illi agentis: vt ff. de fideicom. l. cum

Intra annū. Adde Imol. post Angl. & Bar. in l. a quo fund'. & limita vt j. in xq. ¶ Alio verō casu, ad huius intellēctū vide Barto. in l. iij. §. oppo. j. partis. & in j. opp. j. partis. ¶ Ponitur primū. Et qualiter istis incōporalibus fiat executio sententię, vide Barto. in l. miles. §. qui iudicari. de re iud. ¶ Gl. nostra probat gl. parū. j. ver. vltro. & idē est, dicitur hic Imo. licet non faciat mentionē de Barto. Et vide hic Imo. oīno. q. dicit q. erit i arbitrio iudicis, qñ nollet interponere scūm decr. ¶ Quinto querō. q. p̄ seruitute agit iudicio p̄fessorio, qñ cōsulat cōtra cōtumacē, qñ aut̄ & quae interdicta p̄fessoria cōpetat p̄ seruitute, vide qd̄ no. Bar. in l. sicuti. §. Aristot. filer. ven. & qd̄ no. In l. de act. §. aequē. c. h. Et ad hoc etiā vide Bar. in e. l. in vlti. q. & hic adde Imo. & do. Ant. in c. j. de coqui mitan. pos. vbi plenius Spe. in ti. de p̄io decr. §. et stat. ver. sed p̄o ago. ¶ Sexto querō. adde qd̄ no. Bar. in l. si finita. §. si de v̄fructu. §. j. ti. j. in iij. & v. cor. Bal. in aut. & quādo xxj. col. in verb. modo de reuoco. & d. Ant. in c. j. de coqui mitan. pos. cau. rei. ¶ In mea potestate. Per Bal. in aut. & q. in v. col. & latius de istis p̄ Bal. in xj. col. & in l. j. in fi. C. de re. stit. & d. Ant. in d. de eo q. mit. in pos. qd̄ no. Bald. in l. iij. in fi. col. cū sec. si ex no. cau. ag. et qd̄ no. Bar. in l. si finita. §. Iulianus. in prin. xij. col. tit. j.

l. cū verō. §. subuentū. & l. si cū. in prin. & §. j. & §. si qs seruū. & l. neq. infantes. & C. eo. l. si seruus. in fi. cū simi. ibi no. & hoc casu nō interponetur secūdu decretū: q. primū habet vim perfectā donationis incōtinētī. Secūdo casu, qñ agitur reali: aut ille, qui cōuenit, est cōtumax ab initio, aut post p̄stitā satisfationē, vel cautionē de lite prosequēda, aut post lit. cōte. Primo casu, interponitur primū decretū trāsferēdo onus probādi de vno in aliū, & interponēdo cautionē, per quā trāsferat̄ possessio iuris petiti: vt hac lege dicit̄ ad quod poterit cogi p̄gnoribus captis, & multa in dicta. Et ita debet intelligi quod no. Spe. in d. tit. & eodē modo peruenitur ad secūdu decretū. De quo dicit̄ est s. in seruitutibus realibus eadē ratione. Secūdo casu, si quidē citat' per annū fuerit cōtumax, iudex pronunciabit subijciendo cōtumacē seruituti, vel ponēdo actore in perfecta libertate, secūdu intentionē agētis: vt C. de assertol. l. j. §. si. & hoc casu etiā non erit opus secūdo decreto. Tertio casu, qñ post lit. cōte. est contumax, tūc actor habet duplicem viā, vel q. intentet remediū d. l. j. de asser. tol. vel exerceat litē secūdu formā l. diu. §. j. ff. de libe. cau. Vnū enim remediū nō tollit per aliud: vt l. quoties. de act. & obl. & ista est veritas istius materię vtilis & quotidiana. ¶ Octauo querō, quid si ago pro aliquo iure incōporali, vt caucas de aliquo dando, vel faciēdo, vel te ponas in aliqua obligatione. De hoc dicit̄ j. ti. j. l. si finita. §. Iulianus. vbi agit cōtra aliq̄, vt caueat de dāno infecto: & sic dicemus de alijs cautionib'. ¶ Nonō querō, qd̄ frāgit̄ pro liberatione alicui' obligationis p̄sonalis: Respon. Aliquod existēte cōtumace, iudex de causa cognoscat, & causa cognita, & c. qd̄ no. extra de offic. iudic. c. fi. in gl. ij. Hoc optimē probat̄ oēs leges illae quas s. allegauit, qñ quis petit libertatē actione p̄sonali scilicet in l. cū verō. §. subuentū. de fidei. cō. l. i. & l. neq. infantes. cū simi. ¶ Decimo querō, qd̄ si alius quis petat se admitti in regimine, vel rectoria alicuius ciuitatis, & est officiu annale, vel sex mensū, qñ fieri: q. si dicta tēpora expectetur tēpus labet: Rñ. Aut ciuitas libera p̄stans do interest: nec cogit̄ cū p̄cisē admittē: qd̄ est qñ ille habet ius electione, & promissione facta per syndicū ciuitatis: q. cū factū, scilicet eū pati administrare officiu, sit in obligatione cōuentionali partiū, nō pōt cōpelli p̄cisē: vt plenius simē dixi in l. stipulationes non diuidunt. in illa q̄stio. an quis possit p̄cisē cōpelli ad factū: & tūc fiet missio in bonis vniuersitatis, sicut si agret̄ cōtra priuatū ad patientiā: vt l. is cuius. si ser. ven. secūdu gl. quae dicit, q. ibi agit personali. cōiuncta l. fin. qd̄ cuiusq. vniuersita. no. Si verō ciuitas tenet̄ pati ex quadā obligatione legali: tūc dico q. iudex poterit dicta tēpora immutare, & intra modicū tēpus interponere decretum, qd̄ habeat vim diffinitiuā sententię, q. res est tēpore peritura: arg. optimū j. de gl. l. j. & qd̄ no. s. de iudi. l. sed & si restituat. §. & si dies. Facit de re iudi. l. ij. & j. de appel. reci. l. fin. Sic debet intelligi qd̄ no. Spe. de primo & secundo decreto. §. vidēdū. ¶ Ver. qd̄ si electus. Dices tu, istud periculū nō est: q. poterit tēpore redintegrari, & esse potestas alijs sex mētib'. ar. de ver. obli. & ideo h̄asit̄. Rñ. Illud in his quae cursu tēporis nō peruenit: vt ecce siue fiat domus in isto loco hoc anno, siue sequenti, eadē est domus. Secus in his, quae cursu tēporis perit: vt in l. si v̄fructus mihi in biennij. de v̄fructu. leg. sic est hoc officiu. Nā aliud est regimē vniuersitatis: aliud alterius. Fateor tñ, q. si annus pertrāsisset, ad interesse tātū pōt agi: vt d. l. si v̄fructus. ¶ Undecimo querō, qd̄ si alijs petat, & dicat se Abbatē alicuius monasterij. nō pono manū in messē alienam. h̄ Dic vt no. extra de eo q. mit. in pos. cau. rei. ser. c. j. per Inn. eo. ti. c. j. lib. vj. & de dolo & cōru. c. pe. per Ber. & in Spe. de cōtura. §. se. quif. ver. illud autē. Duodecimo q. querō, ago contra aliq̄ vt p̄ possidetis, qualiter peruenit ad primū & secūdu decretū: Respon. Qñ in hoc interdicto venit interesse turbationis iā factae: vt l. si duo. §. pen. j. vt. pos. & tūc procedet, sicut cū ago personalib' alijs actionib' ad quātitatē. Qñ in tali interdicto venit restititio possessionis naturalis, quā aduersari' habet: vt not. j. de acq. pos. l. clā possideres. §. quā ad nudinas. & l. naturaliter. §. nihil cōe. & tūc fiet missio in illā possessionem quā habet aduersarius, si ageret̄ interdicto recuperandae possessionis eadē rōne. Aliqñ in hoc interdicto venit solū q. iste agēs sit potior in possessione, & q. ab illo nō turbetur: & tunc

Agitur reali. Vt p̄iudiciali: vt Insti. de act. §. p̄iudiciales. & plenē in l. j. §. per hanc. de rei vendi. ¶ Per annum. Bar. hic intelligit illā l. j. §. p. q. si post p̄stitā satisfationē de iudicio s̄bit, dominus q. mouet quæstio. libertatis. seruo, nō se absente per annum, q. per hoc cōsequit̄ seruus libertatē. Nā adde secūdu do. Io. q. dicta iura Bart. non probāt, vt hic per eū, quē omnino vide & vide illū rex. & quod dixi in l. fin. j. de var. & extra. or. cogni. & in l. nulli. C. de iudi. ¶ Intentionē agētis. Vide Spec. de secūdo decr. §. vidēdū. ver. qd̄ si agat negatoria. ¶ Causa cognita. Vult dicere, q. procedatur ad diffinitiuā absq. missione: quia nil petitur p̄stari apertē: vt no. in c. fin. de offic. iud. & auth. si oēs. C. vt se ab h̄ere. ab. & ibi Bart. & ita intelligit do. Ant. in d. e. j. de eo qui mit. in pos. Et adde not. per Bal. in l. iij. in fi. v. col. cum seq. si ex noxali cau. aga. ¶ Decimo querō. Adde quae no. Bar. in l. j. §. huius autē interdicti. j. vt. pos. & do. Anto. in c. j. de eo qui mit. in pos. prosequit̄ do. Bart. hic. Et adde no. per Bald. in l. ij. si ex noxa. causa aga. ¶ Ageretur cōtra priuatū. Sed adde quod Bal. in c. j. in fi. de m. va. qui cōru. est quæstio qualiter fiat missio in iuribus negatiuis: & d̄t̄ ex plū, vt ibi habes per eum. vbi in hoc dubio se refert ad hanc l. vide ibi per eum omnino. ¶ Quid si electus. Idē dicit̄ refert Io. And. in ca. contingit. super gl. fin. de dolo & contu. & do. Anto. in c. j. de eo qui mit. in pos. ¶ In messē alienā. Noli mittere manū in messē alienam, quod facit q. merus Legista non debet intrinittere in materia merē Canonica, cōsulēdo, vel ecōtra: quia cōtra facientes facilius errant, secūdu do. Ioan. hic. Adde do. Anto. in c. clerici. de iudi. ¶ Duodecimo querō. Bene facit quod no. Bart. s. ea. l. in v. q. & Bal. in aut. & qui. in v. & xj. col. & ibi etiā in v. col. dicit, q. fit etiam in hoc interdicto, & in omnibus duplicibus iudicijs missio in pos. bono. actoris, sicut contumax. per Bald. in l. ij. in v. col. si ex noxa. causa aga. & etiā in viij. col. in viij. q. & Bar. hic loquit̄ quādo agitur pro corporali bus. s. in v. q. loquitur quando pro possessione incōporalium. ¶ Ad nudandum. Adde latius no. per Bart. in l. de pupillo. §. si. s. co. & quod no. Bar. in l. non cogendum. §. si. s. de procura. ¶ Non gratuitam. Et hoc etiā voluit hic do. Ioan. q. non possit gratuitam & liberalem remissionem facere, sine mandato speciali. Et ita saluator secūda lectu. hic, argu. l. filius. de donatio. tamen in hoc iudicio poterit intelligi remissionem dominum defendere: vt hic per Bar. & do. Ioan.

Non est necesse. Ad de Bar. in l. indebiti. & quod fidi dixi. s. de condi. inde.

Ratio: quia hoc p̄det ex prio m̄dato. Ita dicit gl. hic, simile s. eo. l. idē. Idē not. de procu. l. nō cogēdum. s. si. Na cū nūcia re, sit quā dā puocatio ad iudiciū, vt not. in l. d. pupillo. s. si q̄ ipsi p̄tori. in iudicio debet exprimi cā remissiois. Et hęc fati s̄ datio succedit in locū remissiois illius, q̄ fieret à iudice: vt l. d. pupillo. s. si is cui. idē sicut iudiciū debet p̄sequi, ita p̄ satisfada tione recipere. Aliud ergo in remissione voluntaria, vt dixi. Ex p̄dictis patet, q̄ nō sequit̄ in alia materia. Nam p̄curator datus ad nūciandū, aliās ad litigādum, vel ad vnū actū, non p̄t remittere, vel solutio nē recipere: vt l. si p̄curator ad vnā specie. cū si. C. de p̄cu. Sedm̄ istud nō est hic necessaria consequētia. Et ex hoc t̄ dico, q̄ licet p̄curator ad petendā restōnem in integrū, debeat h̄c sp̄ale mandatū: vt l. il lud. s. j. s. de mino. tñ si restō petiū incidē ter, nō est necesse: aūm hoc veniat ex cōsequētia primi facti. C. de iud. l. quoties. & videt̄ expressum. C. vbi & apud quē. l. fin. ibi: incidet. vt ibi gl. & no. extra de in in teg. rest. c. suscitata. Itē dico, q̄ licet p̄curator nō teneat p̄sequi appellatiōē: vt l. inuitus. C. de procu. verū est à diffinitiuā: secus ab interlocutoria: vt not. per Innoc. extra de procurato. capitul. non in iustē. Nunciari nouum opus quod possit post primam nunciatiōem, nisi pendat stipulatio de no. ope. nun. Per scdm̄ nunciatiōem, q̄ uideatur recessum à prima. Appellatio primō interposita uiua uoce, licet p̄t ea in scriptis appelletur. est p̄sequēda in diffinitiuā: in interlocutoria uerō scdm̄ debet p̄sequi q̄ prima fuit nulla. Appellatio si est facta in uoce, reseruat̄ iure appellādū in scriptis, & appelletur in scriptis à diffinitiuā, que p̄sequēda sit: ubi q̄ p̄t utraq; & nō sunt due, sed una. Si iudex post unā interlocutoria, alia dedit, ex qua queritur ius p̄ti, à qua appellabit pars, cōtra quā late sunt. Secunda sententia interlocutoria lata antimo recedendū à prima, in casu quo potest reuocari, ualeat. Secunda sententia interlocutoria contraria primę quādo est dubium an possit reuocari, ualeat. Secunda sententia interlocutoria, si continet idem quod prima, quando ualeat, & quando prima. Eadem res non potest bis promitti. Dne sententię diffinitiuę super eodem factō proferri possunt, quando sunt diuersę instantię. Pars si produxit aliquid pluribus uicibus, an poterit illa produciōe uti, reliquit cogitandum.

rato. Tertia lectu, potest procedere: sed quarta est clarior: ideo eam primō posui. Quero, si an post primā nūciatiōē possit quis nūcia iterum: Rñ. sic, nisi pendat stipulatio de no. ope. nū. vt hic, & j. c. l. p̄tor. ver. & si mandatū. & s. pen. & ibi dixi. t̄ Sed an per secundā nūciatiōē videat̄ recedere à primā: dico q̄ p̄ opere futuro post secundā nūciatiōē, videt̄ recedere à prima. A simili, nūciatio finit̄ sicut mandatū: vt s. c. l. nō solum. s. morte. & ibi no. Sed per secundū mandatū tollitur primū: vt l. si quis cū procurator. s. fin. de procu. ergo & c. Et hoc videt̄ dicere gl. quā est hic, super verb. nūciauerit. & hoc est uile scire, vt scias quā nūciatiōē exequaris. Iuxta p̄dicta t̄ quero. Primō appellauit à sententia uiua uoce, postea in scriptis: quā appellatiōē debeo p̄sequi? Rñ. d. primā, per quā sententiā fuit rescissa: vt l. j. in fi. ad Turp. secundum uerā opt. vt ibi dicit. Secūda nō releuat, cū non possit rescindere quod iam est rescissum: vt l. nam & si. ver. post defectū. de in iusto test. & ideo si secundam t̄tū appellatiōnem p̄sequeretur, nil ageret. P̄dicta non haberēt locum, si ab interlocutoria appellaretur: quia si prima facta uiua uoce non ualere, remaneret secundā ualida, quæ deberet p̄sequi. Ad quod facit quod no. j. de app. l. j. in fi. cum l. seq. Sed t̄ quid, si dixi, appello uiua uoce, reseruat̄ beneficio appellādū in scriptis: postea appellauit in scriptis à diffinitiuā: quam p̄sequar: uidet̄ q̄ talis reseruat̄io nil ualeat, quia ius ei repugnat, vt dixi s. ergo & c. vt l. nemo potest. de lega. j. Sicut dicimus in eo, qui dicit in libello, saluo mihi iure adeundi vsq; ad sententiā: vt extra de si. instru. c. inter dilectos. & ibi no. Possūm dicere, q̄ ista uerba habeant vim cōditio nis. q. d. appello uiua uoce, si in scriptis nō appellauero, & si in hac appellatiōe permāsero: arg. j. de manu. l. mortis. Sed hic appellatiōe in scriptis secuta, illam tantum p̄sequar: aliās primam. Vel dicamus q̄ nō sint due appellatiōes, sed vna primō sine scriptis, postea in scriptis reseruat̄: vt s. de test. l. vnū. & de secun. tab. l. j. s. si quis in duobus. Nec obstat quod sint due interposita diuersis temporibus: quia cū prima sit facta sub commemoratiōe secundā, videt̄ur eodem tempore facta: vt s. de sol. l. Modestinus. & de hær. in fi. l. asse toto. & de cōdi. in fi. l. institutio talis. Et sic poterit p̄sequi vtrāq; simul, vel alteram. & illa uerba sic intelligantur, reseruat̄ & c. q. d. q̄ hanc appellatiōē possim in scriptis redigere: & hoc plus placet. t̄ Sed pone q̄ iudex dedit vnā interlocutoria, post dedit eādem: ex qua querit̄ ius par ti. Vel si ille, cōtra quem fertur, appellat de iure canonico, vel de nostro, in casibus in quibus potest, à qua appellabit: Rñ. d. Istam q̄ intelligo quando est talis interlocutoria, quæ potest reuocari, secundum ea quæ dicam in l. quod iussit. de re iudic. Nam si nō possit reuocari tunc, sicut quæ diffinitiuā nō possit ferri super eodem factō: vt l. j. C. de p̄cu. prouoc. non est necesse. & tunc ualeat prima, non secunda. Isto ergo casu t̄ quo reuocari potest, dico sic. Aut constat quod secunda est lata animo recedendū à prima: & ualeat secūda: vt s. de rescin den. vend. l. si quam. coniuncta l. quod iussit. de re iudic. Aut dubitatur: & tunc aut secunda est contraria primæ: & tunc videt̄ur recedendū à prima: vt j. eod. l. si opus. Aut est diuersa: & idem, q̄ videt̄ur recessum à prima: vt l. pen. de p̄cto. stipulat. & argum. d. l. si quam. Aut continet idem: & tunc si quidem prima fuit talis, quæ statim trahit secum executionem: vt si pronunciat aliquos articulos non admittendos, vel dilatiōē

illa debet seruari secundum do. Ioan. Potero, p̄sequi, sed l. al. l. gualiter. C. de re. cre. allegādo Bart. hic dicit, q̄ cogit̄ eligere vnā tñ quā p̄t qui uelit. Adde squā tū Alex. hic in lect. re fert Pau. de ca. tenere q̄ t̄ps p̄sequēda app. pel. incipit a p̄fectū de appell. in scriptis. q̄ credo ipsum mutasse opi. q̄ idē Pau. consil. xxv. dicit hęc uerba formalia. sed aduertēdū q̄ Bar. nō declarat an prima facta uiua uoce, trahat ad secundā factā i scri ptis: quo casu ceteret facta eo tempore quo fuit appell. in scriptis: & tūc extitit inciperet currere t̄ps ad p̄sequēdū, nō à t̄pe pri mæ: an eōtra secūda trahat ad primā: quæ tūc esset dicēdū econ uerfo, sed in l. esse to. quā allegat, vt sen tire hęc uitiūm par tē. Et ita cōsultū uidi p̄ ualētissimos doct. tā mortuos do. Hon. de Perus. A. n. de bu. Pe. de anc. & ita etiā ego aliās cōsultū se cundū p̄dictis. & ita trāsit Rom. consil. xli. q̄ allegat Arch. i. q. v. c. appella tiōe. & ibi oīno uide qualiter intelligit Bart. & uide etiā Bal. cōsili. c. vii. lib. v. Sed pone. Si due interlocutoria seran tur à iudice super eodem, ex qua querat̄ ius, adde Bart. in d. l. quod iussit. in fi. Valeret secūda, adde per Bart. in d. l. quod iussit. in fi. q̄stiois.

Poterit vtrāq;. Not. quādo pars pluribus uicibus producit aliquid coram iudice, an poterit vtrāque produciōe uti: Et in hoc uide Ang. hic distingūe tem, & omnino quæ ponit hic Imo. post Ang. leg. quæ omnia nota. Si opus. Dicit tamen Ang. q̄ in casu huius legis poterit tamē opus demoliri per interdictū, quod vi aut clam, vel aliud remediū, si ueritate inspecta fuerit iniuste edificatū. Non ualeat. Not. q̄ iudex nō potest reuo care interlocutoria, quæ partem grauet, ipsa parte absente. Ac etiam tene menti istud dictū hic, q̄ in terlocutoria, per quā generat̄ p̄iudiciū parti, lata parte absente, non ualeat. Sed do. Io. Inno. & Ioan. And. tenet contrariū in c. auditis. de procu ra. & Inn. in c. quare lam. ad h. eo. tit. sed se cū dū do. Io. iura alle ga. p̄ eos nō probat: & ideo secūdu ē potest saluari vtrunq; dictū, vt hic per eū, quē uide. Sed do. Io. a. quæ in hoc posuit, hic habuit Bart. in l. quod iussit in pe. col. de re iudi. Item adde quod no. Bar. in l. cō sententiam. C. q̄tio & q̄ iudex. Adde etiā Bal. in hoc aliter distinguentē in l. j. C. de sentē. ex breui. vt ibi per eū. Tu uide omni nō Bar. & ibi post eū Bal. qui aliter loquitur, & bene. quod tñ limita, nisi q̄s à prin cipio esset citatus ad totū processum, secū dum Inno. in c. cōsul uti. de offic. deleg. & ibi dixi post Bart. in aut. qui semel. Verū autē in sententiā taxa tiua expensarū requi ratur citatio? Vide Bald. in l. terminato. de fru. & liti. & Inn. in c. h. quod me. cau. Et ad p̄dicta adde gl. bonā in l. si deser ta. C. si propter pu. p̄. Ad p̄dicta etiā uide Bal. in l. si. C. de sen tē. ex breui. rect. post Iac. Butr. in l. j. eo. tit. ibi per eos, q̄ dicat̄ interlocutoria mag nū p̄iudiciū, uide licet q̄ illa quæ cōri net dari uel ferri, uide Bar. l. nec quicq; s. vbi decretum. ff. de offi. proconsul. & ibi etiam scripsi. & uide quod no. Inno. in c. j. de restitū. in integ. dū allegat l. mortis. de p̄enis. & aliqd per Lud. in l. j. ff. de arbi. in iij. charta. & hoc in add. adde q̄ conclusionem de qua hic in lectu. per Alexā. & per docto. in s. vbi decretum tenet Roma. consil. lxxij. in fi. & consil. lxx. licet non ita clarē. Idē tenet Abba. consil. xxxij. lib. ij. vbi dicit dicitum Bart. notabile, in d. s. vbi decretum. & q̄ sententia interlocutoria lata parte non citata, sit nulla, cū parti affert p̄iudiciū, tenet Ange. consil. cvij. Tu dicit contra. Sed secundū Ioan. potest saluari glo. respectu personæ prohibita tantum, vt hic per eum, quem uide. & idem etiam firmat Imo. j. prox. in l. p̄tor. in princ. No. ex isto tex. Adde quæ no. Par. in l. j. in ij. col. s. de vulga. & pup. & quod dixit Bar. in l. alimeta. circa mediū. C. de nego. gest. Et hoc est uile secundum Ang. quod ad appellat̄ ab interlocutoria: quia si alleget vnā causam graua minis necessariā cōprehensam in uerbis, dicit̄ ex mente sigillatī. & sic appella tio procedet secundū Cle. appellat̄. de appell. Dicit̄ ibi de hoc & Ange. & Imo. in l. vbi autē. s. illud. de obli. Et adde ad id quod dixi secundū Ang. hic, q̄ dicebat Bal. in l. eos. s. sin autē. de appell. q̄ q̄ de iure Canonico appellat̄ ab in terlocutoria, vel grauamine, nō sufficit dicere, appello: sed debet inserere cer tā causam generalē, pura, quæ iudex me grauat. Nā hęc causa tacitē inest ap

pellatiōe: quicquid no. Inn. in c. vlti. de ope. no. nun. Vltra hęc dicebat ualde nota. idē Bald. in l. minoribus. C. de his quib. vt indig. q̄ nō sufficit dicere, ap pello, quia me grauat: vt ex actis appareat. Nā hęc uerba nō cōtinent aliquid certū: vt ibi per eū, quē uide cōuerso in reporta. aperta super uacua est ex p̄sio causa. argu. j. de appell. l. si cōstat. & de lib. cau. l. si tibi testamēto. ergo talis interlocutoria, cuius iniquitas ostenditur per allegatiōes iuris: unde nō est neces saria expressio causę appell. arg. de do. p̄ leg. l. j. s. fin. Et ita de bet intelligi Inno. in c. ff. de ope. no. nunc. Sed ubi iniquitas sententię interlocutorie habet detegi ex allegatiōib; & probatiōibus facti, ita q̄ est questio facti nō iuris, tūc habet locum quod dicitur in uulgari cle. appellan ti. vt appellas ab in terlocutoria habeat exprimere in appella tiōe sententię inter locutoria habeat exprime re in appella tiōe sit iniusta, & cau sam non expressam nō possit p̄sequi, se cundū Pau. hic inter locutoria merra. sed si habet vim diffinitiuā, tunc dicit vt dixi post Bart. in l. iij. de appell. recti. Hoc uoluit Bal. in d. l. minoribus. Itē adde ad dictam cle. appellati. q̄ q̄ requiritur causa grauaminis specialiter expressa, q̄ non sufficit in appella tiōe dicit̄, pro cau sis grauaminis, asig no oēs exceptiones productas, & ofa. p̄ ducta in iudicio prin cipaliter edicti neca saria specificatiō, de qua in aut. de hære. & fal. s. i. uerō ex pressum. q̄ nō dicit̄ specifica expressio, quæ sit per relationē ad aliud. Ita dicit Ange. in l. j. s. inter filios. de fal. per gl. ibi, cū ibi no. Et itis ad de omnino in l. addi ta. in xix. colum. C. de eden. Et uide quæ dixi post Bart. in l. iij. de appell. recti. & not. Angel. in l. j. de libe. cau. & post, plenē p̄ Bar. & do. Ant. in c. vt debitus in ij. col. de appell. & per Do. in c. j. de appell. in vj. Adde etiā quod Bal. consil. cccxlviij. lib. j. uoluit, q̄ non suffi ciat generalis, uel ob scura narratiō in ap pellatione à graua mine. & consil. cccxlviij. lib. j. quod non sufficit se referre ad processum, prout in p̄ceden. apostilla, tacitum est. & quod Roma. consil. ccccc. lib. j. ubi ponit omnia necessaria in appella. ab interlocutoria. P O M A T E S. Adde, q̄ illud dicitur expressum, quod ex mente legis continetur, aut sub uerborū generalitate, aut ex cōiecturis. L. imita uerū hic, quod dicitur de uerborū generalitate, vt limitatur per Ang. in s. si uerō ex pressum. per tex. ibi in aut. de hære. & fal. & in s. illud. per tex. ibi in aut. de triē. & semel. & per Ro. in repe. aut. similiter in vlti. col. C. ad l. Fal. De qua quidē li mitatiōe uide Ang. in l. j. in vj. col. uer. circa ista. s. de vul. & pup. De quo etiā uide quod ego scripsi in nota. meo. nu. xliij. & Fel. in c. translatio. in j. col. uer. est secundo addendū. de consil. & C. po. consil. xx. col. vij. & Romma. cccclxxj. & Are. ex j. col. pe. & Iac. in l. scut. certū. col. ij. C. de testamen. mili. & Are. in d. l. j. de vulga. & pupilla. in vj. col. & sequen. P A V A. Quod facit si tutor. uide Alex. consil. cxxxix. inci. Pon deratis col. ij. & ij. & Math. no. cvij. altās. clxxxviij. Item no. Ex hac gl. & habetur in l. iij. s. item. ad Sylla. & no. Bal. in l. nemo marty res. C. de sacrosan. eccle. & quod dixi post Barto. in l. cum lex. ff. de fide. ddd ij

Procurator. Nota istam legē & glo. t̄ nunciatio per quæcunq; uerba sufficit, siue per uerbum nuncio, siue per uerbum prohibeo. & dixi ibi s. eo. l. de pu pillo. s. meminisse. t̄ Quæro, an domi nō cōpetat hoc interdictū: Glo. q̄ sic. Tu dic contra: quia hic procurator prohibuit solum edificantem: & sic prohibitio fuit in personam, quæ parit solū interdīctum, quod vi aut clam. & hoc uoluit hęc lex. Sed si poneres prohibitionem factā impersonaliter, uerum diceret glo. vt dixi in d. s. meminisse. Ciendum. Dicit gl. quod hic fuit denegata, præstita cautione. & hoc dicit, timens ne si fieret denegatio causa cognita, obstaret exceptio rei iudicata. Tu intellige istam legem prout iacet. Dixi s. eo. l. de pupillo. s. si is. Expressum est illud quod continetur mente, & quod continetur sub generalitate uerborum. Euidens dicitur, quod colligitur ex coniecturis. Tutor qui promissit utilia facere, & inutilia prætermittere, dicitur defensionem promittere. Lex prohibens actum, & poenam imponens, quando uideatur actum annullare. Rator ait. Hoc interdictū dicitur hic q̄ expressum est hoc interdictū, & c. quomodo est hoc expressum. & gl. dicit, ratiōe. Not. ex isto tex. cum hac gl. q̄ illud test expressum quod cōtinet mēte. l. cō cordatiā sunt in gl. Sicut enim illud dicitur euidēs, quod colligit̄ ex cōiecturis: vt l. licet. de lega. j. sic etiā illud dicit̄ expressum, quod continet̄ sub generalitate uerborum. no. C. quod cū eo. l. si. t̄ Quod facit, si tutor promissit utilia facere, & inutilia prætermittere, q̄ sufficiat: & sub istis uerbis continetur defensio. Est ergo expressum, & sic sufficit: vt l. si. s. omnem. de admini. tuto. Sed certē expressum est edictū, nō autē uerbis edictū: vt l. nominis & rei. s. uerbū. j. de uer. signi. & dixi s. eo. l. j. in prin. Sed cū dictus s. omnem. requirat expressum uerbis: ergo nō sufficit ista generalitas. & sic debet sustineri, quod doctō. tenent ibi. & de legi. tu. l. legitimos. in prin. t̄ Itē no. ex hac gl. ex eo quod p̄ona imponitur, uidet̄ denegari nē edificet̄

Iusto. & ibi per do. Io. per Cano. in c. licet canon. & in c. si de elec. in vj. p. mo der. in l. j. b. diuum. quando appell. sit. Sed an annullatio actus sit poena, vide Canon. in c. de conu. & Bal. in l. m. C. de sac. fan. eccl. & videtur tex. q. sic in l. tenatus. ar. de contrah. emp. Sed in contrarium multum obstr. in l. i. c. ius qui. in ver. plan. de iure nra. vbi annullatio sententia quae est quasi contra- crus, non est poena. et Io. And. in c. n. de re- scrip. ibi appellat poe nam esse. Sed con- trarium videtur ipse tenere in c. n. de ele. in vj. p. dicit q. non est poena extrinseca, sed intrinseca, secundum do. Io. in d. c. fin. & Bart. hic. Et adde qd non voluit Io. And. post Ho. in c. reatum. ne cler. vel mo. q. si in a- liqua regula contineat aliqua faciendā a re- ligiosis, et apponitur certa poena, puta, sciu- nium: & religiosi co- trauenientes licet iu- rauerint, vel vouerit feruare regulam, nō incurrunt transgres- sionē voti, nec pecca- tum mortale: q. a intē- tio condentis regulā videt limitasse. Cōm- pceptū quo ad illā poenā licet in contra- riu faciat qd no. in l. ij. C. de iur. emphyt. vbi prouiso hois nō facit cessare prouiso- nem legis ordinariā. quod est not. propter scholares q. iurāt fer- uare statuta, q. dicunt aliqd fieri, vel nō fieri sub certa poena. Et fecit ad not. per Bart. in l. si quis pro eo. de fi- deius. & in aut. c. tra. fecit in ratione sui. l. j. C. de arb. & in eo qd dicit, an annulla- tio actus sit poena, vide Bal. in l. non du- bium. in n. col. C. de leg. i. et quod sit poena etiam videtur tenere Bart. in l. sanctio. de po. in j. colum. & ad Bart. hic adde Bald. in d. l. nō dubium. in pen. col. & dicit Bal. in l. ij. in fin. C. de iu. emphyt. q. prouatio dicit, & hominis pri- uatio, est poena & ad Bart. hic adde Bal. in contingat. de iureiu. in nō membro. in col. iij. cum seq. per do. Cald. in c. fina. de postu. prelatu. & ibi per Imol. in fi. Adde quod no. Bal. et Pau. de Caltr. in d. l. nemo martyres. tenet, q. an nullatio actus non sit poena.

Si quis paratus. Not. intellectum ad totum hunc titulum. & hanc vera quando ad- dicitur in priuato: si autem in publico, dicitur habet. i. ead. l. s. hoc interdictum. se- cundum Imol. Adde quod si clericus ad- dicitur paratus est mi- liti satisficere coram episcopo: miles vero non vult recipere, nisi coram iudice suo

tur. & sic actus annullari debet: sed hoc ideo: quia ipsa poena est annullatio actus scilicet destructio operis. Vnde doct. di- citur, q. lex prohibet de iure speciali, & p- cedat ultra poenā imponēdo, actus rema- net validus: vt l. vlt. s. de diuor. aliis fecit. Ita no. Cy. in l. non dubiū. circa fi. C. de le. & fuit dicit Ric. Mal. Sed istud nō videt verū: quia de iure speciali prohibetur a- lienari res ecclesiastica, et poena imponit, & tñ annullat actus: vt l. i. ubem. C. de sac. fan. eccl. & ideo dicit ad l. vltimā, de diuor. conuicta l. j. s. si. s. vñ vir & vxor. q. ibi poe- na imposita nō esset poena, si remaneret a- ctus inualidus. Nam si remaneret matri- moniū, tunc nō esset poena q. nō nubat: q. alteri nupta nō potest alteri nubere am- plius de iure cōmuni: sed si diuortiu valet tunc nō posse nubere poena est: & id dicitur quando lex procedit ultra poenā im- ponēdo: dicit aut est incertū de mēte legis: & sic itam certo, si lex disponit q. actus non valeat, & poena imponat: vt l. i. ube- mus. C. de sac. fan. eccl. & l. j. C. de sepul. viol. Aut est dubiū: & tunc si respicit an- nullationē ipsius actus, poenaq. apponit, actus annullatur: vt hic, & l. si verō nō re- maneat. s. rei turp. s. manda. & l. i. iure gentium. s. pacta quae cōtra. de pactis. & l. pacta quae cōtra. C. de pac. Aut apponit poena extrinseca, puta, qui hoc fecerit, sol- uat decē noie poenae, vel nō audiat ad ius, & similia: & tūc aut poena nō esset poena, actus remanente inualido: & tūc actus re- manet validus: vt l. vlti. s. de diuor. Aut poena potest concurrere cū actus nullita- te: & tūc, aut nullitas actus respicit praeiu- dicitū eius, cui poena tantū imponit, & tūc actus est nullus: vt l. j. de his que pro non scrip. hab. Aut respicit alterius praeiudici- um, & tūc actus nō est nullus: vt l. filius emācipatus. s. si. j. de fal. de reg. iur. l. nemo videt dolo facere. & ibi gl. no. Opp. q. vocetur edictum: vt s. eadē lege, in prin- cip. Gl. soluit pluribus modis, vt ibi dicit.

Siue autem. Opp. j. eo. l. stipula- tio. s. opus. Gl. dicit, q. debet hñe instar operis, non bene dicit, quia s. opus loquit de ope demolitōdo: iō debet habere instar operis: sed quātū ad nunciationē faciendā, sufficit quocunq. modo inchoatum: vt s. eod. l. prima. s. po- test. & ibi dixi. & not. glo. s. eo. l. de pupil- lo. s. nūciationem. super verbo, inchoet.

Quicquid autem. No. quod aliud est, remissionem fieri: aliud, loco remissionis haberi. facit l. si maritus sit in magistratu. s. j. j. de adul. & l. mercis app. j. de ver. sig.

Non sufficit dicere, sum paratus satisficere, nisi ducat fideiussores nec dicere, volo soluere, nisi pecūia parata sit

Si quis paratus. Opp. de l. vlt. C. de edifi. pri- ua. aliās l. j. C. eo. de ope. noui nuncia. Et si velis scire istud contrarium, quia limitat totum titulum. & ibi glossa dicit, quod d

dicit Spec. q. satisfactio videtur remissa cum clericus satisficere velit, arg. huius legis & hoc vide in tit. de satisfid. circa ii. & Io. And. ibi etiam sequitur.

P. P. A. V. P. Quis paratus. vide Alex. cons. xxj. col. iij. in fi. vol. j.

Ducere fideiussores. Vbi tamen tene menti perpetuo, q. ille qui tenetur sa- tisficere vt poenam euitet, vel vt pretium consequatur, si offerat fideiussorem, & dicit paratū solu- re, q. itē sufficit, etiā si ille, qui debet reci- pere, nihil dicat vel et- contradicat: nec erit necesse q. ille, qui te- net satisficere, promit- tat aliquid ostēditū re, recipiēdo pro illo qui debet satisficere, qd no. secundū Ang. in l. de pupillo. s. si si- cui. per illum tex. s. e. & per text. j. l. s. hoc autem. & dicit se vi- disse de facto, et tibi se quitur d. Io. & adde quod not. Bar. hic in fi. & subdit hic Ang. q. ille qui debet satisfi- dare, implet si satis- dat alteri recipiēti p- illo: & sic non est ne- cesse q. vadat ad do- mum illius, sed suffi- cit q. ille per manda- tionem possit fa- cere illi sibi cedi ag. all. text. no. in l. j. s. p. j. quoru leg. & dicit mēti tenendum. Tūc eundem d. Io. pon- raq. q. ibi dicit text. de actione mandati: & sic forte nō sufficeret permittere neg. gest. Nā verisimilitudine haberi potest copia p- quam alterius que storio nomine acci- piat satisfactio. qd verbū d. Io. putarem intelligendum & li- mitandum secundum late not. per glof. & Bal. in l. si seruum. s. nunc videamus. de verb. oblig. & ad ea que hic not. Bart. & dixi s. Adde text. & ibi no. Bar. in l. si fide- iussor. in prin. q. far. cog. & Ang. & Imo. in l. si mora. sol. ma. et ang. in l. si dubiet. in prin. de fideiuss. Vide tñ ibi Imol. & l. iij. s. prator. j. de re iudi. & Fideiussores ido- neos. Et hoc etiam se- quitur Angel. & do. Ioan. in dicto s. idem responsum. quod no. limit. vt in d. l. si fide- iussor. s. qui satisfi- cogan. post Bar. et vi- de omnino quod dixi in l. q. i. decē. s. idē responsum. hic alleg. & j. de fol. Adde quod not. Lap. in suis add. in cle. dudū. de sepul. & d. Io. j. eo. l. stipula- tio. in prin. & Vno casu sufficit. & sic patet quod le- ges loquentes de ob- latione, in dubio in- telliguntur de verba- li non reali. fallit in casibus hic notatis. & in l. accipram. C. de vfur. & in l. i. mo- ra. soluto matrimon. & quod dixi in d. l. accipram. Adde Bal. cons. cccxxxix. j. libi. Petrum de Anc. con- consil. lxxxv.

debet per tres menses differre, ante q. re- mittat nunciatio. gl. dat ibi quatuor sol. & Dy. cōiungit secundū solu. cū tertia, et bona erit. Aut ille qui nunciat, dicit, ego sum paratus ostēdere de iure meo: hodie cōstat, hodie agamus: & tūc licet sit para- tus satisficere, debet expectare p- tres men- ses: vt C. de aedi. priua. l. fi. & c. vlti. extra de no. oper. num. Si verō domus nunciat, & statim oblata satisfactio nil dicit, tūc statim fit remissio, & est in electione aedi- ficantis satisficere vel differre. Verū tamen Guid. de Suza. dicebat, q. si esset periculū interim ante tres menses fieret remissio. Verū dicit, si respiceret publicā vtilitatē, vel priuatā, eo modo quo dixi in l. de pu- pillo. s. si quis riuos. s. eo. Sed quid si ille cui fit nunciatio, dicit, hodie constat, ho- die agamus: nec offert satisfactionem. la- de Arc. videtur dicere q. debet expecta- re per tres menses. Tu dic q. si ille cui nū- ciatur hoc dicit, & nūciās tacet, q. statim consequit remissionē. Si verō dicit se pa- ratum, & vadit ad iudiciū: tūc debet dif- ferri per tres menses: quia perinde est dic- ta verba dicere, sicut satisfactio offer- re, fm Pla. vt not. in prima gl. huius s. q. placet, per l. si is a quo. vt in pos. lega. & p- id quod not. C. de edic. diuā Adria. toll. l. ij. de iudic. l. si de vi. in fi. magna gl. cū si. Dicitur hic: q. si quis paratus fuerit sa- tisficere, quæro, an sufficiat istud dicere: vel sit opus ducere fideiussores. Credo q. d. q. debeat ducere fideiussores idoneos. Et do tibi tex. in l. seruus si haered. in fi. j. de statulib. & l. qui decē. s. idē responsum. & j. de fol. **Omnes ergo l. quæ dicunt, sum paratus soluere, debet intelligi q. debeat ire cum denariis in manu: sed in vno casu sufficit te profiteri paratū soluere, licet nō ostēdas pecuniā: vt l. pe. s. de resc. vlt. & gl. in l. si residuum. C. de distr. pig. Item ad cōstitutū nūciatorē in mora, an suffi- ciat solū facere predictā oblationē: an de- bes pbare q. ipse renuit recipere: Rñ. suf- ficit, q. tacuerit: vt no. j. ea. l. s. hoc aut iter dictum cōpetit. & ideo hoc pbare quod tacuerit, sufficit, nisi ipse probet aliud.**

Hoc interdictum quod sit perpetuum, & si respicit poenam, est annuale.

Nunciatio non datur contra heredem, in tantum quantum contra defunctum.

Prescriptio triginta ann. de iure ciuili non erat cognita. Interdictum demolitorium durat triginta annis, prohibitorium perpetuo.

Hoc interdictum quod competat singulari successor, pro opere preterito, & damno futuro. Interdicta sunt in rem scripta.

Hoc interdictum. Opp. j. e. l. s. fi. Rñ. ibi lo- quit de hoc interdicto, quatenus est phibi- toriū, ne vis fiat ei. hic loq. d. restitutorio. Sed op. q. istud est edictū poenale, qua- tenus cōtinet poenā. ergo nō durat nisi an- no, vt in l. in honorarijs. j. de act. & oblig. Sol. Hoc edictū succedit loco stipulatio- nis de ope demolitōdo: & ideo stipulatio est ppetua: & sic interdictū. Ita intelligit Dy. sed

Dy. sed nō est verū illud, vt ipse idē dicit in additione sua: q. stipulatio succedit loco interdicti: vt l. non solū. s. morte. s. eo. nō interdictū loco stipulationis. Quid dicitur? Dico q. istud qd dicitur in l. honorarijs. est regula. fallit hic sicut in actione fur- tiua: vt Infit. de ppe. & tēp. actio. s. j. Vel dic, q. est perpetuū, in quātū cōtinet demolitionē, q. nō est poena: vt l. pe. & fi. j. eo. sed quo ad poenā est annuale. Sed hoc videt cōtra mētē huius legis. Vel dic, q. illud interdictū succedit loco actionis cōfesso- riae, vel negatorie, vel rei vēdi. q. deberet intētari: vt no. j. eo. l. stipulatio. s. habet. & ideo sicut illa sunt perpetua: ita hanc de- bet esse ppetua: vt s. si mu. vent. no. in posses. mit. l. j. s. fi. & dicit in d. l. in honorarijs. Itē opp. s. eo. l. nō solū. s. morte. Dic vt ibi plenē nunciatio datur cōtra heredē, sed nō intātū quātū cō- tra defunctū. Et ratio quare nō in heredē in solidū est, q. ex de- licto. Dicit hic, dat perpetuo. hic dicit glo. id est, triginta an- nis, illa videt mirabilis expositio: q. q. pscriptio triginta an- no. de iure Digestorū nō erat cognita: vt not. in l. nō solū. aliās l. Julia. ex qbus cau. maio. & Insti. de ppe. & tē. act. in prin. glo. bene intelligit, q. triginta annis durer. Quid autem esset iure Digestorū, dicit j. de actio. & oblig. l. in oibus. & hoc referēdo te ad interdictū demolitoriū: qd triginta annis durat. Secus in interdicto prohibitorio: q. tūc ppetuo durat, & ultra xxx. annos. & hoc sentit hic gl. in fi. & bene dicit j. ea. l. s. fi. Quæ- ro, an cōpetat successoribus in rē: Et gl. hic dicit q. sic. alleg. l. apparet. s. j. j. de iti. actus q. priua. illa nō facit: q. loquit de pro- hibitione facta, post q. q. emit, tñ gl. bene dicit. & Dy. tenet & oēs: q. interdicta sunt in rē scripta: vt l. j. de interdi. sed actio in rē scripta est respectu dāni quod posset cōtingere, & succes- fori singulari dat: vt l. tertio. s. si qs prius. j. tit. ij. per Dy. & per eundem in c. is qui in ius. extra de regu. iur. lib. vj. & j. tit. j. l. i. s. minimum. s. ad iur. ibi per eū, & ibi dicemus. & hoc pro opere preterito: dāno tamē futuro, pro opere futuro ipse emptor de- bet nunciare, cū nunciatio sit extincta: vt l. nō solum. s. morte. nisi diceret quod ibi res non erat integra: vt ibi dixi.

Plura remedia competentia illi, cui nunciatur nonum opus.

Nonnulli putant. Op. s. eo. l. j. s. j. Solue vt in gl. q. ponit quod modis agit. & inci- piat, qd vi aut clā. in fi. addi. Itē posset agi vt possidetis, & iniu- riarū, & fieri demolitio propria autoritate q. q. vt s. eo. l. de pupillo. s. meminisse. & ibi no. Et hanc oia sunt ex parte nun- ciatis, excepto quarto modo s. pposito, q. est in pxi. s. Vñ dic, q. ille, cui nunciat, pot agere primo: vt j. proxi. Itē petere re- missionē tan q. nūciatio potuerit cōtemni: vt l. de pupillo. s. si qs riuos. Itē petere remissionē causa cognita, vel oblata satis- datione: vt ea l. s. si is cui. Itē potest dicere, hodie cōstat, hodie agamus: & agere cōfessoria, vel negatoria: vt s. s. si qs parat. & ibi dixi. Itē pot agere de dolo, vel in factū si iniuriōs fuit facta nunciatio: vt l. rē quandā. de dolo. Itē iniuriarū, vt puo.

Hoc interdictum quod habeat locum etiam pro opere quod sit extra ciuitatem.

Hic interdicto renunciari potest.

Deinde. Ver. hoc interdictū. Dicit hic, q. ad decus vr- biū, & c. Quæro, an habeat locū pro opere, quod sit extra ciuitatē: Quidā q. nō, per hūc tex. Tu dic cōtra, vt s. eo. l. j. s. ius autē. & q. verba edicti sunt generalia: & not. in simili s. de rei ven. l. in rē. s. lignū. Itē quæro, an huic inter- dicto quis possit renunciare: Videtur q. nō: quia ratione pu- blicae vtilitatis scilicet propter decus vrbiū, & c. vt in s. si pa- cifcar. l. iuris gentiū. s. de pact. Tu dic contra: & hanc publica vtilitas est secundaria: sicut dico in l. j. solu. matrimo.

An ille, cui est facta promissio, possit iterum prohibere.

Iudex ubi publica utilitas versatur, supplet de facto.

Hoc autem interdictum competit.

Oppo. & videt, q. in publico sufficiat cautio: vt s. eo. l. nō so- lum. s. si cū possem iure. & de prator. stip. l. j. s. stipulationū. hu- ius cōtrarij timore sunt quatuor sol. Vna est Roffre. q. prima pars loquit in priuato. Secūda in opere publico. Secūda ibi: neq. Sed ista lectū. nō est bona, vt j. dicā. Dicunt alij, q. iste to- tus s. loquatur i eo, qui alieno noie volebat satisficere. Ista etiā nō est vera: quia cōtra rationē huius s. ibi, neq. em. Est tertia sol. q. ille qui edificat in publico, remittēdo nō cogat ad prae- torē venire: & tñ remittitur nunciatio: & non destruit quod

postea sit huius edicti vigore, non tñ pot- a

Quo ad poenā. Et sic tenet Bart. q. hoc interdictū demolito- riū quod etiā quo ad impensam quā in eo est poenale, etiā durat perpetuo. Etiam quo ad illud, per istū text. Nec obit. l. in hono- rarijs. q. ibi ponit re- gula, quae hic fallit in casu isto, sicut & aliās fallit in actione furti manifesti, vt hic per Imo. quē vi- de post Ange. sed idē Inno. j. ea. l. s. fi. videt tenere opi. Barto. hic. & ad no. hic adde no. j. tit. j. s. fin. & quod ibi not. Barto.

Itē opp. s. eo. & no. q. gl. hic videt innue- re cū tex. q. prescrip. xxx. anno. fuit cogni- ta de iure Digestorū, & non nouiter indu- cta de iure Codicis. & hanc vt consimile adde gl. in l. Pompo. s. si. j. de acquir. pos- sua. quidā reputant fing. & ad aliam l. in oibus. j. de act. & ob- licet sint cōtraria gl. in l. q. occidit. in prin. s. ad l. Aquil. & l. Jul. aliās l. nō solum. j. in qui. cau. in pos. ca. In sti. de ppe. & temp. actio. s. j. & in aut. vt eccle. Ro. s. j. & vide quod not. Bal. in l. in oibus. palle. & vide q. de iure Can. prator iū interdicta, quan- documq. poenalia sunt perpetua: vt est glof. quā moderniores al- legit pro fin. in clo- licitē. in fi. de restitu. spo. & vide text. in c. vngiliti. de fisci. vbi secundū vñ intelle- ctū probat q. iudex de iure Digestorū prae- scri. xxx. anno. itē xl. ann. vide ibi Bal. & vide glo. in l. si pupil- li. ff. de adm. tut. glo. in l. trāscita finita. ff. de verb. signi. allegauit Bal. in d. vngilitanti. Andr. Barba.

Quæro an ille. Et sic no. pro statuto, vt si causa debet cōpro- mitti inter cōsangui- neos, q. si causa est cōpromissa, & nō de- cisa, iterū debet com- promitti. Ita hic te- net Bal. in addi. & in l. si quis ex argenta- rijs. s. si. cū seq. de edē. l. fidei. s. si decem de lege. iij. Andr. Barba.

Vnam q. Adde vt per Io. And. in addi. ad Spe. in tit. de expē. s. postremo. vers. hoc quoq. notandum.

Et si satisfidatum. Quæro, quo modo nō per- seuerat satisfactio: Et dic vt in glo. qd not. vbi qs tenet satisficere, satisfactio finita, his modis pot repeti. Quæro, in hoc s. qualiter repetat. Rñ. cū ad cautionē petē- dam nulla cōpetebat actio: hic habet ite- rū nunciare, & ille vt cōsequat remissio- nem habet iterū cauere: vt hic, & s. eo. l. cū procurator. s. j. Et cōsulo hoc casu, q. ille qui nunciavit, exprimat causam: scilicet, satisfactio est finita tali modo, ne alter pre- tendēs ignorantia sine poena contēnat: vt s. de poenis. l. si quis inficiatus. quod satis procedit in alijs: secus vbi est finita per dici appositi lapsum: quod non potest ignorare: vt l. ij. C. de iure emphy.

Si reus citatus intra tres dies: & prima dies sit assignata pro primo, secunda pro secundo, tertia pro tertio: & compareat in primo: actor uero non sedit comparuit in ultima, & reus non: an possit dici contumax: eo quia ultima mora nocet.

Si aliquando stetit. Iac. de Arc. format vnā d. que stionē, fuit qs citatus q. intra tres dies veniat corā iudice: & prima dies fuit assignata pro ddd iij

¶ Hoc interdictum. Not. limitationem, quod officio iudicis praescribitur spatio xxx. anno. vt hic per Imol. quem vide. Et adde quod not. Barto. in l. j. in verlic. neque plures. in fin. j. vt post. A D D E Oldra. consilio civi.

¶ POMATES. ¶ Sed contra. An praescribat iudicis officio vide qd no. Io. And. in c. si de co. sue. in vj. & in cap. vt priuilegia. de priuile. gl. in l. si. de p. scri. xxx. an. licet Bald. in l. sicam. de except. rei iud. & l. querela. C. de fal. indistincte sequit ea. tñ debet intelligi scdm distinctionem Bart. hic scdm Mod. Aliqn tñ p. scribit officio iudicis minori tpe: puta qa coepit pro fructibz pceptis, qa praescribit trienio vt l. sequit. s. fruct. d. vsu. Bal. in l. ancil. la. C. de furis. l. termi. nato. C. de fru. & li. exp. l. j. C. de vsu et v. suir. le. et p. dera. qa quocunq. tpe daret of. ficu iudicis, eius in. stantia no coarctat trienio, vt no. de bar. in l. iudicis. C. d. agri. & consil. l. x. & sing. dixit Bal. in l. tale pa. scilicet. s. q. puocauit. ff. de pact. in re. q. qñ petitur executio in. strumeti guarctigia. ti coarctari meta trie. niq. qd benenotabis pro limitatioe d. l. p. perandii. & no. hic q. a officio iudicis qd in. tetatur. p. dano inst. te, vel futuro, no pre. scribit. & sic. p. eo qd no. Bal. in l. j. C. d. epi. aud. & l. j. C. sen. ref. ci. no. pos. q. tile quiet. in carceribus. ab in. carceratione pot. co. i. tinuē appellare, quia continuo grauat, qd est bene notandum.

¶ Triginta annis. I. dem tenet. Pal. & An. ge. in l. praescriptioe. C. de p. scrip. xxx. ann.

¶ Continere psona. De forma stipulatio. nis, & satisfactionis vide omnino per Imol. hic post Angel.

¶ Opus offerri. id est qñ quis vellet cofe. q. actionē, vel exercitiū actionis, necesse ha. bet offerri. l. Iulian. §. offerri. de act. emp. l. ex placito. & l. eptio. C. de rerum permu. & hic per Imol. qui etiā ponit qñ quis tenet offerre. in c. cupie. tes. qua hic alleg. etiā Bal. l. j. in ij. colum. C. ne lic. tertio.

¶ Consideret qd no. cet. Adde qd etiā bene facit tex. in l. si pris. de le. j. & adde qd in hac q. text. in l. j. §. ite. querit. de aqua quo. ti. & a. in l. nā qd in prin. de penu. le. vi. deni. velle. q. si vñ ab altero nō pot. diui. di. q. totū destruat. Co. rita. & contrariū qd hic habet in l. nō intelligitur. §. si quis palam. de iur. fil. & qd ibi Barto. in l. v. vxori. j. dedona.

¶ Stipulatio ista de opere demoliendo nō habet locum quādo nūciatur causa damni. sed debet cauere de damno infecto, ut consequatur remissio.

¶ Remissionem plenariam nunciatiois quis non consequitur per istā satisfactionem, qua nūciatur iuris publici tuendi causa.

¶ Stipulatio de operis. Primo ponit, qñ ista sit stipulatio interponat, vsq. ibi si quis vsque ad §. habet autem. ibi ponit tertio qñ committitur vsq. ad §. opus. ibi pro quo opere committitur, vsq. ad §. siue ibi, ad quid committatur, vsque ad §. quāsitum. Lecta prima particula legis recita gloss. vt iacent, & signa glo. quā incip. remittēda, & opere demoliedo. Circa istā gl. ¶ quāro, vtrū ex parte sti. pulatū debet continere psona hēdis, vt pmittis mihi, meisq. haredibus. Et videt qd nō: qa nūciatio ex parte nūciantis est in personam: vt s. eo. l. nō solum. §. morte. sed illud re integra. Vnde stipulatio nō trāfret ad hāredem, vt ibi expressē no. & ideo hāredis debet haberi mētio: licet ratio posita in fi. illius §. a. qualiter repugnet. Itē quāro, ¶ licet tacitē insit cōditio, si fuerit iudicatū qualiter verba cōcipiēt. Expressē text. est C. de a. d. i. p. l. si. ¶ Item quāro: qa istud principiū loquitur tm de eo q nūciat cā sui iuris cōseruādū, quid si nūciat cā dāni infecti. Rñ. tūc nō habet locū stipulatio, aliās satisfactio de opere demoliedo: qa per hoc nūciantī non esset cōsultū: puta si aedificiū caderet in domū eius, nō esset opus alia demolitione: & ideo tūc pro remissioe cauet de dāno infecto, vt dixi in l. de pupillo. §. si is cui. & not. s. e. l. cum procurator. §. j. in gl. super verb. quādū stipulatio. ¶ Itē quid si denūciat iuris publici tuēdi causa: Rñ. tunc per stipulationē non cōsequit quis ple. nam remissionē: vt habuistis s. l. prox. §. hoc autē interdictū conseruandi causa: licet etiam tunc qñ pro publico quis nūciat, stipulatio cōmitteretur, vt sentit glo. in §. habet autem.

¶ Quando quis post nūciantem aedificat partem: & ante praesitam satisfactio. nem, & post satisfactionem praesitam etiam aedificat: an totum debeat demoliri distinguit, aut ille qui recipit satisfactionem sciebat aedificatum, an non.

¶ Si quis autem. Hic dicitur, offerre debet. Contra §. quorum leg. l. si. §. j. glo. non soluit. dicit qd hic erat opus offerri ad excludendum ius nūciantis ex nunciatioe quāsitum: in contrario legatarius non habebat ius remittendi, aliās retinendi, cū illicitē occupasset: ideo non est opus ei offerri: sed satis est petenti moram nō fieri. Opp. C. de a. d. i. p. l. fin. Sol. vt dixi s. eo. l. praetor. §. si quis par. ratus. ¶ Quārit Iac. de Aret. pone quod post nunciatioē noui operis aedificasti: ita quod istud quod est factum ante satisfactioē, debet demoliri: postea satisfactioē, & post satisfactioē aedificasti: & sic non debet demoliri: quāritur, an totum destrui debet, cū prius factum nō posset demoliri sine illo: Et videtur quod non: qua licitum trahit ad se non licitū: argum. l. Imperator. la. ij. §. de stat. homin. & l. pregnantis. j. de pœn. Et pro hoc iste text. & pro hoc s. eod. l. de pupillo. §. si is cui. prout exponitur, ommissa: id est, non facta. In cōtrarium: quia magis consideretur quod nocet. s. ad Syllan. l. si quis in graui. §. si. cum l. seq. & de aqua plu. arcen. l. A. theus. §. si. cum l. sequē. Et pro hoc iste text. ibi: ante enim quicquid aedificauerit & c. quid dicemus: Dicit Iaco. de Aret. & Oldra. sequendo eum, quod aut ille qui recipit satisfactionem, sciebat aedificatum: & tunc non demolitur. arg. C. de pact. inter empt. & ven. l. commissoria. & de iure do. imp. l. ij. Si verō ignorabat: & tunc demolietur. non enim videtur renūciatū iuri qd ignorat sibi competere: vt l. mater. s. de inoffic. test. & totum tollitur: arg. l. A. theus. in fi. j. de aqua plu. arcen. hoc est verum, si est aedificatum tantum, quod habebat instar operis: secus si non habebat: vt j. eo. §. opus.

¶ Quando agit ut pronūcietur in iuste aedificatum, duo iudicia sunt necessaria.

¶ Vincens in cōfessoria, licet obtinere deberet opus destrui: tamen hęc stipulatio non committitur, nisi doceatur quod remissionem causa cognita fuerit consecutus.

¶ Qua ad iudicium agatur, quādo aedificatur in publico, ut satisfactio cōmittatur remissio.

¶ Quando fit discussio ut possit perueniri contra tertium possessorem, non sufficit relatio nūcij referentis se nihil inuenisse: sed requiritur iudicis declaratio.

¶ Habet autem stipulatio. Oppon. de l. quod meo. §. si furioso. j. de acquir. pos. & de duob. re. l. duos reos. in princ. Gloss. non soluit.

¶ Mente contrahentium. Voluit hic dicere Bar. licet sit corruptus, qd hic subintel ligatur tacita conditio ex mēte contrahentium: sed in cōtrariis si subintelligeretur, esset praeter propositum, & mēte cōtrahentium: vnde nō subintelligit. quem etiā hic sequitur Imol.

¶ Non sufficit. Vult Barto. qd non sufficit obtineri in confessionaria, vbi etiam apparet nunciatorē fuisse in possessione, vel quāsi, tēpore nunciatiois. Sed hoc non placet Imo. quem videt, & adde quā dixi post Barto. in l. j. in prin. in vj. q. s. eo.

¶ Vnā q. Ad istam q. vide Imol. hic qui tenet opi. Ang. & idē Raph. sed Bal. in a. thent. sed hodie. C. de act. & obli. g. d. i. n. g. i. t. licet Bar. in l. tu. tores a patruo, per illum text. s. de confir. tu. tenet opi. Barto. hic simpliciter. & idē tenet hic Ludou. de quo latē Infitu. de act. §. si quis in fraude. Sed tu vide Ang. in anthēde fideiuf. §. j. qui multū clarē loquitur. & Imol. in d. l. decem.

¶ A D D E quod Roma. cōst. c. x. tenuit, qd licet certum sit de bitore nō esse soluēdo: tamen necessaria esse excusationē. & ca su quo praesupponat necessaria non fore excusationē: tamē requirit sententiā declaratoriam, qd talis non fit soluēdo.

¶ Ille cōtumacem. Bar. cōtra in l. si finit. s. Iulianus. in v. co lum. j. tit. j.

¶ Opus autē nouū. Et facit iste text. secūdo Ang. & do. Ioā. qd si statū punit fa. cientem opus in alie. no, non habet locū, nisi id, quod fit, ha. beat instar operis.

¶ An scriptor. Adde Bart. in l. stipulatio. nis non diui. §. Cel. sus. de ver. obli. maxi. mē in xj. col. & ibi di. xi. & vide no. Spe. in tit. de renun. & cōclu. sio. §. j. ver. item est be. neficiū. vbi dicitur, qd valet pactū de ca. piendo, & in vincu. lis tenendo scriptore: propria autoritate: li. cet aliās non valeat, secundū no. per doct. in l. alia. §. elegāter. so. lu. mat. licet Spe. non alleget istam glo. & glo. etiam in l. si hi. in glo. j. C. loca. Et vi. de Barto.

¶ A D D E de intel. ctu, huius §. Ioā. An. in add. ad Spe. in tit. de pigno. §. j. versicu. quid si timeo.

soluit. vi. de glo. quā incipit scilicet tacitā. in fi. Dic qd hoc intelligitur ex presump. sione cōtrahentiū: qa aliud tēpus cōmpta. mente nō habet annexū: in illis verō extra. propositū dicere intelligi. Dy. ¶ Quā. rit gl. qua actione ageat, vt pronūciat in. iuste aedificatū. Et dicit, qd cōfessoria, vel negatoria, vel rei ven. & aliud iudicium erit, per qd petetur expensa. Sed istud qd dicit gl. nō est verū, qa siue cōfessoria, siue negatoria, siue in re agatur, in illo iudic. cio veniunt impēsa: vt l. loci corpus. §. in cōfess. s. si ser. ven. & l. nō solū. s. de rei ven. Sed qualiter gl. saluabitur: dicit qd duo iudicia erūt necessaria: vnū qñ contra prin. cipalē agitur: alterū qñ cōtra fideiussorē. & hoc tenet Iac. de Aret. Itē aduerte: qa, vt puto, mihi nō sufficit obtinere in cōfessoria, vel negatoria, vel rei ven. nisi pro. bem me fuisse in possessione rei, vel iuris, tēpore nunciatiois: qa tūc nō poterā eū impedire aedificare, pendēte iudicio. vt l. pe. j. de aqua quoti. & a. s. i. & dixi s. in l. j. in prin. in vj. q. Præterea, stipulatio cōce. dit mihi remissionē statim quā cōfessisset mihi iudex causa cognita: vt s. §. prox. i. l. de pupillo. §. si is cui. Sed si p. baxem iudici qd ego sum in possessione fundi, vel libertatis, permisset mihi aedificare non obstat nunciatio: vt d. l. pe. nec ista sti. pulatio cōpetit ad id quod appauerit in iuste aedificatū, si remissio fuisse data cau. sa cognita: vt d. §. si is cui. Vnde dico, qd vincit in confessionaria, deberet obtinere opus destrui. in hęc stipulatio nō cōmit. teretur, nisi dōceat qd remissionē causa co. gnita fuerit cōsecut, vt dixi. ¶ Sed quē. ro, qua actione ageatur qñ aedificat in pu. blico, vt committatur satisfactio: dic vt in gl. & probatur j. ne qd in loco publico. l. ij. in prin. & §. fin. & quod ibi no. Formo vobis vnā q. qñ fit discussio, quāro an sufficit relatio nūcij referētis nihil esse, & nihil inueniri in bonis ad hoc vt possit deueniri ad pignoriū captioē, iudice nil pronūciante: Et videt qd nō: vt l. ignoti. C. de his quā in frau. cre. la. But. determin. nauit cōtrariū, per l. sancimus. §. si. cū glo. sua. C. ad T. rebel. Sed credo qd debet sequi pronūciatio: vt l. incerti. de interdi. vbi debet decidū: vt j. de acquir. pos. l. exitus. Et videtur casus hic, vbi nō potest perue. niri ad fideiuf. nisi appareat iniuste aedifi. catū, quod pronūciari debet. Ad l. sancim. mus. rñdeo, qd pronūciare debet ipsum esse cōtumacē. d. sed nō pronūciare actio. nes esse translatas. Ita hic debet pronū. ciare executionē esse factā, nō propterea pronūciare de necessitate perueniendū ad bo. pos. & facit glo. in l. sed & si posses. sori. §. pe. & de iure iuran. vbi non dicitur constare, nisi pronūcietur. facit extra de offi. de leg. c. iudex in fi. lib. vj. vbi nō suf. ficat cōstare suspectū, nisi pronūcietur.

¶ Opus autē nouum. ¶ Oppo. §. eo. l. j. §. potest. & s. eo. l. praetor. §. siue autē. glo. dicit qd ibi debet habere instar operis. nō est verū, qa hic loquitur in demolitorio: ibi in prohibitorio, qd pot. fieri si nō habet in. star operis: vt gl. bene dixit. s. ea. l. de pu. pillo. §. nūciatioē. super verbo, inchoet.

Gl. signat arg. cōtra. & nō soluit. & inci. pit, vt sic possit nunciari. ibi. §. cepisse. illa cōcordatū tex. iste recte intelligat. vt no. s. eo. l. de pupillo. §. nūciationē. super verbo inchoet. Dy. & ibi s. de aur. & argē. leg. l. si nō sint. §. qd ergo. & §. si cui. Sed ibi de fauore qd est ampliādus: hic de odio quod est restringēdū: vt l. cū quidā. s. de libe. & posthu. & de act. & obli. l. Arianus Dy. ¶ Scriptor an possit praesise cogi ad scribendum.

¶ Siue autem res. Op. qd nō pos. sit praesise cō. pelli ad factū: vt l. nō cogēdū. §. Sabinus. s. de procu. Sol. in l. sed & ha. §. praeter. de procu. Gl. inducit in arg. an scriptor possit praesise cōpelli ad scribēdū. Et gl. di. cit qd sic. Miror multū qd scriptores nō de. struunt istā gl. qñ scribunt. Et pro ista gl. facit s. de procu. l. sed & ha. §. praeter. & l. fidei cōmis. §. si. s. de leg. iij. In contrariū fa. cit l. ob. as. C. de acti. & obli. Praeterea, te. neri in cōpeditibus est species seruitutis: vt l. ij. de lib. ho. exhi. ergo nō potest fieri per pactū: vt l. Titio. §. ij. s. de cōdi. & de. mon. Itē facit l. in stipulationibus. §. ope. rarū. j. de ver. obli. Et ratio est: qa in obli. gatione facti succedit obligatio ad inter. esse: vt l. si qs ab alio. j. de re iudi. & l. sti. pu. lationes non diuiduntur. ver. Celsus. j. de verb. obli. Et in hoc residet Dy. nisi fortē esset electa industria psona: vt l. inter arti. fices. j. de sol. & Cy. determinat in l. j. C. q. bonis cede. pos. Sed credo qd nō possit cō. pelli ad factū, qñ factū est in obligatione, ex cōuentione partiū extra iudiciū: vt in l. stipulationibus. §. operariū. Dicā plenē in l. stipulationes nō diuidunt. Ad istam rñdet Dy. & bene, qd hic est in obligati. one legali factū: vel in obligatiōe hominis quā succedit in loco obligatiōe legalis.

¶ Quāsitum est si plures. Si pluribus nūciat, oēs debēt satisfdare. si plures nūciat, debet oibus, vel vni p oibus satisfdari: & tūc stipulatio simpliciter cōcepta ad omnīū interesse referit. h. d. vsq. ad fi. §. Dicitur hic, qd caueatur, & c. Dicit gl. qd ad personā aliorū referitur. Cō. tra in l. si ita stipulatus. §. Chryfogonus. j. de ver. obli. sol. Gl. & dicit, qd fuit cautum noie suo, & aliorū. Et vide glo. illam, quā incipit, nomine suo & aliorum, & c.

¶ Haeres aedificantis spreta nunciatioe, etiam si aedificans habebat ius aedificandi, succedit in pœnam.

¶ Successor prelati tenetur in solidum ad patientiam, quādo prelati aedificauit sprete nunciatioe.

¶ Vi opus nouum. Hoc datur cōtra hāredē ad patien. tiam, nō ad impēsam. h. d. gl. signat cōtra. riam, & nō soluit. Vide gl. quā incipit, vt C. ex deli. soluit. ibi. §. hāredis quoq. Sed ibi fuit līs cōtesta. vel si nō erat cōtestata, cōuenitur heres ex suo dolo. Dy. ¶ Que. ro, si aliq. aedificauit sprete nunciatioe, & habeat ius aedificandi, an heres succedat in pœna: Et Dy. dicit qd sic: quia ad hāre. dē peruenit opus factū cōcepto edicto p delictū: & sic quo ad patientiā tenetur hā. res, siue habeat ius aedificandi defunctus. siue nō. ¶ Itē quāro, si fuit facta nūciatio prelati, qualiter tenebit successor eius, add. iij.

¶ Quāsitū. Induci. tur ite. ad q. si va. l. illus decedat pluri. bus haredibus relē. cū, qd omnes tenent turare fidelitatē. fa. cit qd not. in l. de pu. pillo. §. si pluriū. s. eo. & quod no. in c. j. s. omnes. sic. de feud. sue. contro. & ibi p. And. de Ier. & inducitur hic per Mod. qd si sunt plures dñi, & vnus vult opus de. moliri, alter petit in. teresse, dicit qd iud. dex debet eos cōcor. dare, per not. in l. hu. iusmodi. §. si. de leg. j. aliās fortē dirimeret. l. sed cū ambo. de iud. cōijs. Andr. Barb.

¶ Si plures nūciat. Quāsitū hic Iaco. de Aret. licet doct. nō fa. ciant mentionē, quid si sunt duo nūciantes, vnus vult qd de. struat opus: alter verō vult solūmodo interesse: prout dicit s. ea. l. siue autē. cū destructio operis sit quid indiuiduum, vt hic. querit quid iur. is. Et primo dicit, qd officio iudicis cōpel. luntur se cōcordare. Facit l. cū vnus. §. fin. & quod ibi Bar. j. de bo. autori. iud. possi. l. iurandū. & ad pec. untias. §. sed de quali. rate. de iureiur. quod no. Bal. C. de nupt. & l. j. & in l. videtur. co. titu. & c. ij. de testa. in vj. Et si iudex nō pos. sit ad concordā. re. ducere, forte fortunē, tūc dirimatur. arg. l. sed cū ambo. de iud. & in l. hu. iusmodi. §. fina. de leg. j. & quod not. maxime per Bal. in l. fin. C. communia de lega.

¶ Nūciatio prela. to. Qualiter autem prelati possint nunciare, vide Bar. s. eod. l. j. §. si. & nimirū cū dicitur hic per Bar. qd aliās de iure habeat, successorem prelati obligatū fore, nisi ad ea quae per cōmodita. tē ecclesia facta sunt c. fina. ne prela. vices suas. l. prouidēdū. C. de decu. lib. x. Itē con. tra Bar. facit qa pra. latus aedificādo spre. ta nunciatioe delin. quit, quasi cōtumax in non parendo pra. ceptis praetoris, quae contumacia delictū dicitur, iuxta no. in l. omne delictum. §. cō. tu. de re mili. & quod delinquit, ostendit text. hic, vbi patet cō. pœnale est hoc edi. ctum quo ad expen. sas istas. & notat do. ctors supra eodem in l. rator. §. hoc in. terdictum. l. primo tunc succedit regula, quod prelati delin. quendo in commit. tendo non prauidi.

Copia psona. Ad de gl. in c. qm frequer. s. si aut. vt lit. non cote. Spe. i. t. de acto. s. sequit. ver. sed nungd sufficit. & Bart. in l. j. del. ag. & in l. cu qui dam. de lega. ij. Per. de Anch. in Cle. causam de ele. vbi per ofa leg tur dicta Bart. hic & Ant. de But. in c. causam. de do. & contu. Bal. in l. ab eo. & in l. ea que. C. quo & qm iud. et in c. j. de mi. va. q. coru. Alex. tu adde Bal. cof. xvj. l. iij. in. cip. citatio ad domu. & cof. cccc. xij. lib. ij. Ro. plene consil. cccc. l. iij. vbi dicit. qd no so lu in ciuitate. sed i comitatu pquiri debet: ga appellatio vrbis in materia indiffereti coprehendit comitatus. l. j. cu vrbem. de offi. p. rae. vrb. Itē dicit qd necesse sit cōsta re inuestigationē precessisse. ad hoc vt citatio possit fieri ad domū: ga illa est solennitas extrinseca. que nō præsūmit. nisi probet. l. scidū. j. de verb. obl. de quo etiā per Abb. cof. lxxxij. & consil. xxx. & ibi. an si constet notorie aliquē nō habitare in loco suæ habitationis. an valeat citatio. Et de ista materia vide etiā per Ang. cof. cvj. & per do. Car. consil. cxij.

Et ista est vera omisio multis inuolutionibus. & cognitio sup actione in factū est iurisdictionis simplicis: ga expeditur iure actionis. & ideo pot delegari. vt no. in d. s. vbi decretū. Modō quero. t quot sunt remedia in dāno infecto? Vnū est iubere cauere; & istud pot expediri p magistratus. nō tñ vicinos pratoris: vt l. j. & j. ead. l. s. si tā vicinū. Secūdū est renouatio. vel progatio diei: & in hoc dic. qd quid dicat lac. de Are. Aut fuit interposita iussu magistratū: & ad eū ptinet. progatio. & coarctatio diei: vt hic in prin. cū gl. sua: & ar. l. cui. de iurisd. om. iudi. Aut fuit interposita cautio iussu pratoris. vel p̄sidis. & tūc nō debet expediri per magistratū. vt hic. secundū opi. la. de Are. Tertiu est. mitte re in possessionē ex primo decreto: & hoc potest facere magistratus: vt ea. l. s. i. intra die. Quartū est. cognoscere cōtra nō admittentē. pignoriō captis. & mulctā indi cta: & istud magistratus nō pot facere. vt hic. Quintū est. cognoscere sup actione in factū cōtra nō admittentē: & istud pot facere magistratū. vt hic. Sextū est interponere s̄m decretū: & nō potest: vt requirit plenā causę cognitionē. vt in ver. si forte dureretur. Septimū. & post interpositio nē secundi decreti mittere in possessionē re ipsa: & nō pot. vt hic in versu. si forte. Octauū est. post missionē ex secūdo decreto factā. eum qui erat in possessione expellere: & hoc magistratus nō pot facere: vt in versu. si forte. s̄m vnā lect. Nonum est. qm post missionē ex primo decreto. ex causa debet cedere possessor. vt ga iudex vult aggrauare. vt citat veniat & caueat: & tunc magistratus nō pot facere vt discedat a possessione: vt hic in ver. si forte. s̄m aliā notabilē & singularē lect. Decimū. qm ille. qui missus est. debet de possessione exire: quia reus con tumax reuertit. satisfat. vel aliās se legitimē defendit: vt hic in fi. s̄m tertiam lect. & hoc magistratus nō pot. Ista tetigit lac. de Are. nō tamē sic perfectē. Quāro. vtrū istud. qd permittitur magistratū municipalī. possit delegari: & gl. disputat. Sed dic qd nō pot delegare tanq̄ delegatus: vt l. j. de offic. eius cui mā. est iurisd. nisi cognitionē. & illam poterit delegare: vt l. cognitio. s. vti pos. l. bonorū. de offic. eius cui man. est iur. Sed cū iste sit delegatus auctoritate legis. videtur qd possit delegare. sicut delegat a principe: vt C. de iud. l. a iudice. Sed hec est lex pratoria: sicut si esset Imperialis. Quāro. quid si appellatur. posito q in hac causa appellari possit. quod dubium est: ad quem appellatur? Videtur semper ad pratorē: quia ipse delegauit. Dic ad proximū superiorem: quia ipse videtur delegare auctoritate huius legis. in prin. & in ver. duas. ibi: pratorē vel p̄sidem.

- 11 Quando citatur nō habens propriā habitationem: quid addendum sit in citatione.
12 Relatio nunciij citantis quem ad domum. qualiter fieri debeat.
13 Commissio iudicis facta nuncio quod citet personaliter. uel ad domum. sufficit: idem si committit simpliciter quod citet.
14 Relatio nunciij in casu p̄dicto latius scribi debet. & qualiter.
15 Statutum si disponat quod quis citetur personaliter. uel ad domum. intelligitur quod alterum fieri sufficit.
16 Procurator quando notorium est quod dominus ipsum dimisit. primō perquirendus est antequam fiat citatio ad domum: aliās secus.
17 Testes ad eternam rei memoriam si examinantur propter mortem. uel propter absentiam diuturnam: citatio ad domum tunc sufficit. aliās non: & quomodo hoc intelligatur. m. 24.
18 Testes quando examinantur ante lit. conte. ad ordinem cause: puta ad probationem alicuius exceptionis: tunc examinari possunt parte absente. idem est in actore uolente replicationem probare.
19 Partis presentia requiritur. uel quod latitet. quando actor uult producere testes ante litem contestatam super causa principali: & ibi quando examinantur contra latitantem. & nu. 20.
20 Testes si examinantur post litem contestatam. citatio ad domum sufficit. & supra. n. 17.
21 Testes ad perpetuam rei memoriam. si examinantur ad effectum alicuius parui preiudicij. citatio ad domum sufficit. & non requiritur latitatio.
22 Testes si examinantur ad perpetuam rei memoriam. ubi paratur plenum preiudicium. regulariter requiritur latitatio. & non sufficit citatio ad domum. salis in causa celeritatem desideranti. & in causa liberali.
23 Latitare dicitur ille qui semel fuit in iudicio. & postea semper absens.
24 Testes si examinantur in casibus. in quibus perueniri potest ad diffinitiuam litem non contestata. pars debet personaliter citari. uel latitatio requiritur.
25 Edictum non habet locum. ubi eius uerba adaptari non possunt.
26 Statutum. quod de quolibet contractu. de quo fit instrumentum. soluetur tantum pro libra. non comprehendit contractus. qui continent aliquid inest imabile.

Prator ait. Non fit missio contra absentem. nisi prius nunciatur ad domum inquilini. vel procuratoris. vel nullo. habitante libellus ipsius domibus applicet.

h. d. ¶ No. qd ille. qui non habet certam habitationem. est uagabundus. Item not. in hac actione esse libellū dandū. ¶ Reuoco in dubiū illud qd dixi in citatione ad domū. vtrū ab initio sufficit: Dy. s. de lib. agno. l. j. s. j. dicit idistinctē qd sic. per l. scire oportet. s. oportet. de excu. tut. vbi dicit tex. alternatiuē ad faciē vel ad domū. ergo sufficit alterū: ut l. i. haredi plures. de condi. insti. Hic uerō idē Dy. dicit. qd ita demū sufficit citatio ad domū. si nō pot haberi copia personæ. vt hic. & d. l. j. de lib. agno. & s. quod vi aut clam. l. aut qui aliter. s. & si forte. Et hanc tenet Inn. extra de eo qd mit. in pos. cau. rei ser. & si l. dē tenet Rich. Malū. qd primō personæ. deinde domi. Et hoc tenet gl. not. in c. causam quæ. extra de do. & contu. Ad l. scire oportet. s. oportet. respōdetur qd illa alternatiua est ordinis. qd primō ad faciē. secūdō ad domū. si psonaliter reperiri non potest. ¶ Sed quāro. an est necesse qd nō possit reperiri. Hic uidet qd sufficit nō reperiri in iudicio. sed in corpore. de exhi. s. si uerō. etiam quidā uidetur qd requirat qd nō reperiat in ciuitate. Et hoc dicit tenere Inno. in d. c. fi. Tu dic. si quidē est prima citatio. quia reus in hac causa nunquā fuit in iudicio: tūc siquidem est causa que celeritatē desideret. vt causa damni infecti. vt s. l. j. vel aliā que ponūt. j. de app. reci. l. si. tūc sufficit qd non reperiat in iudicio. vt possit ad domū. vt hic in versu. abesse. In alijs uerō causis requiritur qd absit a ciuitate. vt d. s. si uerō etiā quidam. in aut. de exhi. & in d. c. fi. cū ibi no. & C. de anna. excep. l. vt perfectus. ¶ Si uerō ab initio fuit in iudicio: tunc semper sufficit abesse a iudicio. vt sic ualeat citatio ad domū. s. de iud. l. s. post edictū. in prin. & ibi no. & C. quomodo & quando iud. aut. qui semel. l. ab eo. eo. ti. & ibi not. in gl. j. & l. j. s. itē cū ex edicto. quæ sen. sine app. reci. Et ideo dico. qd text. in d. s. si uerō. in aut. de exhi. & intro. re. non ponit ordinem necessitatis. sed magis curialitatis. Sed qualiter t̄ apparebit. qd iste non reperiebatur? Respondeo. in casibus ubi sufficit abesse a iudicio. satis constat. eo qd iudex mandauit ipsum citari. Nam cum talis absentia possit subijci oculis iudicis. ex ea causa uis detur facta commissio citationis: argumen. eius quod no. s. de excepti. rei iudi. l. si quis exhiben. facit supra. si. re. l. si irruptio ne. s. fina. Si uerō requiritur absentia a ciuitate: tunc credo quidē debet fieri inquisitio. & discussio. an possit ibi reperiri: & si non reperiat. citatur ad domum: vt dicto. s. si uerō quidam. in authent. de exhiben. & intro. re. & s. de lega. ij. l. cum

- 1 Vagabundus est. qui non habet certam habitationem. & qui per mundum uagatur. nu. 24.
2 Libellus quod datur in actione damni.
3 Citatio ad domum sufficit quod fiat ab initio. si copia personæ haberi non potest.
4 Citatio ad domum fieri potest in causis celeritatem requirentibus. quando quis in iudicio non reperitur quod absit a ciuitate.
5 Citatio ad domum facta semper ualet. quando quis ab initio fuit in iudicio licet postea absit.
6 Qualiter apparebit. quem non reperiri. ad hoc ut citari possit ad domum.
7 Forma commissionis citationis. quando quis citatur ad domum.
8 Iudex si dat minorem dilationem quam debet. tenetur parti quam lesit: & de iure Canonico appellatur.
9 Citatio facta ad stationem. ubi quis consuevit stare ad artem exercendam. non tenet: sed debet fieri ad domum ubi degit.
10 Citari quis debet ad domum. ubi degit tempore citationis. Citari ad domum in casu. Cle. causam. de elec. debet quis. ubi communiter morari consuevit.
11 Non habens habitationem propriam si citatur si agitur de re immobili. citatio fit ad ipsum locum legendo ibi citationem: si pro alio debito. citatur in illo loco ubi plus

cū quidā. s. si. cū l. seq. Ad similitudinē discussionis quæ fit de rebus. idem dico in simili de duo. reis. l. iij. s. si. in pe. q. ¶ Erit ergo forma commissio ista. Talis iudex commisit tali nuncio. vt vadat. & diligētē perquirat per ciuitatē. & si eum reperit. præcipiat qd tali die veniat: & si eū non inuenierit citet ad domum suæ habitationis. demū nuncius referat se sic fecisse. & ubi sit: & tūc det dilationē secundū distantia loci absentia. vt d. s. si uerō etiā quidā. Respondeo. bene faceret iudex hoc faciēdo: tamen si nō facit. processus propter hoc non redditur nullus: quia dictus s. non ponit ordinē necessitatis. vt dixi. Præterea illa inquisitio ibi fit solū. vt sciat iudex quantā dilationē det. & quantā dare est in eius arbitrio: vt ibi no. Si ergo uult dare dilationē suo arbitrio. etiam hoc non cognō potest. ¶ Fator tamē qd si det dilationē nimis breuē. tenetur parti quā lesit: & de iure Can. potest appellare. vt extra de dila. c. j. Et sic patet qd processus nō est nullus. ¶ Itē quero. tex. dicit qd debet citari ad domū. vbi degit: an sufficiat citari ad stationē ubi consuevit stare ad artem exercendā? Respō. nō. sed debet citari ad domū ubi familiariter moratur: vt l. j. s. j. de lib. agno. in Cle. Sed puto qd contra. j. de iniur. l. itē apud. Labeonē. s. conuitium. sed ibi soluā. ¶ Sed qd si maiori parte anni habitauit in vna domo. nūc nō habitat. vt faciūt ciues qui tribus mēlibus in astate habitant in comitatu: an sufficiat ibi citari. vbi maiori parte anni cōsuevit habitare? Et uidet qd sic: vt j. de ver. signi. l. maiore. Quod tenet lo. And. extra. de elec. c. causam. in Cle. Sed puto qd ibi debet citari. vbi degit tempore citationis. vt hic dicit: sed quantū ad intimationē. de qua loquitur c. causam. dico lo. And. bene dicere: ga tex. ibi dicit. vbi morari cōiter cōsuevit. & c. & sic est in præterito: hic dicit. degit: & sic in præsentī. Jam ergo nō est quæstio quid sit in duabus domibus æqualiter habitat: dic qd in presentī tempore citationis: sed quantū ad illā materiā. dic vt d. c. nota. ¶ Quid si non habet habitationē propriā ubi citabitur? tex. hic dicit qd ad prædium. Dic aut est quæstio de aliquo. seu pro aliqua re immobili: & tūc habet fieri citatio ad ipsum locū legendo ibi citationē. vel ibi affigendo. vt hic in nūit. tex. & glo. Si uerō esset cōtēto de pecunia. vel alio debito: tunc debet citari in illo loco. vel hospitio ubi plus cōuersari cōsuevit: vt l. ij. & ibi no. C. vbi de cri. agi. opor. Hoc vltimū no. per Inno. de elec. c. ga propter. in gl. super. ver. illud autem penitus. Hoc autē t̄ nō possit facere nuncius ex vigore cognitionis factæ. eo modo quo supra scriptum est. Adhuc citari ergo in commissio. vel si habitationē eum habere nō reperit. citet ad locum ubi cōuersari. & hospitari cōsuevit. ¶ Sed quid debet nuncius referre? Respon. se fecisse secundū formā commissio. scilicet se disquisiuisse. & c. & se citasse ad domum suæ habitationis. quæ uerba intelligantur de presentī: vt l. si ita. de aur. & arg. lega. Secus si diceret simpliciter se citasse ad domum: quia tūc citatio nō teneret. ¶ Sed quid sit iudex cōmissit sic: Cites personaliter. uel ad domū? Respondeo. sufficit. Intelligitur enim ad domū si personaliter nō inueniretur. vt supra dixi. Respondeo ad l. scire oportet. s. oportet. intelligitur ad domum suæ habitationis. Itē si committeretur simpliciter qd citet: quia debent ista uerba intelligi ciuilit. & secundū iuris formā: vt s. de vsur. l. si stipulatus. & de libe. & post. hu. l. Gallus. s. quidā rectē. & quod ibi no. & de leg. j. l. si legatū serui nomine. cum simi. Tamē isto t̄ casu relatio nunciij debet serbi magis lata: ita quod in ea omnia prædicta includeretur: aliās non sufficeret. Licet enim pro uerbis iudicis præsumatur. quatenus natura uerborum est apta comprehendere: tamen nō sic in uerbis nunciij. sicut dicimus in teste C. de vsur. l. j. de ver. obl. l. sciendū. vbi de hoc. ¶ Quæro. quid si statutū dicat. qd citetur quis personaliter. uel ad domū. Certē tunc intelligerē simpliciter. qd alterum fieri sufficiat. nulla habita distictione personæ reperiat. uel non. vt sic iuri cōmuni aliā quid addat: quia aliās nil operaretur: argu. eius quod not. de rei vendi. l. non solum. de lega. ij. l. iij. s. si rem. facit de leg. j. l. i. quando. ¶ Quæro. an debeat fieri discussio. an reperiat procurator an non. Et uidetur quod sic. sicut de ipso principali: vt l. j. s. j. de libe. agno. prout ibi loquitur de patre: vt d. c. causam. de dolo & contu. & ibi gl. extra de electio. c. causam. in Cle. In contrarium uidetur casus hic. ibi: primō ad domum quem

procurator. & j. quod vi aut clam. l. aut qui aliter. s. & si forte. vbi prius denunciatur amicis. quā procuratori. Dic. aut constat. vel notorium est qd dominus dimisit procuratorem. vel aliū administratōrē legitimum: & tunc ille prius debet requiri: quā ad domum citari: vt l. j. de libe. agno. scē. Et sic intelligo dictum c. causam. & hoc. Aut nō erat notorium: & tunc secus: vt hic. cū simi. Dyn. inducit t̄ istam l. ad quæstionē testium examinātorum ad eternā rei memoriā: vt in aut. sed & si quis. C. de testi. & de vsur. pup. l. vlti. & l. i. lege Agl. i. deletū. ad l. Aquil. an sufficiat domi fieri citatio? Et Dy. dicit qd nō. allegat in corpore. de test. s. penul. ibi: adesse uoluerit. vel abesse & pro sua persona. Si uerō loquimur de examinatione que fit post litē contestatā. & sufficit: quia imputari sibi debet. cū aliquādo fuit in iudicio. si modō non est. & hæc uerba ponit Cy. de uerbo ad uerbum. in authent. sed & si quis. C. de testib. Ioan. And. disputauit istam quæstionem. & eam ponit in c. præsumitur. de regu. iur. lib. vj. in mercerialibus suis. & in primo mēbro quādo ante litem contestatam. est tex. contra dictum Dyn. in c. quoniam. extra. vt lite nō contestata. Et breuiter secūdum dominum lo. and. quandoq; fit examinatio testium ad eternā rei memoriā. in casu. in quo nō est periculum mortis. vel absentia diuturna testium: vt quando examinatur ex parte rei ad exceptionem: tunc dicit uerum Dy. in authent. de testib. s. penul. Quandoq; fit examinatio ad eternam rei memoriā propter mortem. vel propter absentiam diuturnā: & tunc sufficit fieri domi: vt c. quoniam. extra. vt lite non contestata. Et si nō diceret textus ostēdit ad oculum: quia si expectaretur qd perueniret in notitiam partis. interim testes morerentur. quod esset absonum. Qm qd t̄ examinatur ante litem contestatā ad ordinē causæ. vt puta ad alicuius exceptionis probationem: & tūc possunt examinari testes absente parte: arg. i. aut. qui semel. C. quo & qm iud. & d. c. causam. & l. properādū. s. sin autē reus. C. de iudi. & idem dico in actore replicante. & uolente replicationē probare. Si uerō t̄ actor uult producere testes super causa principali: & tunc requirit qd pars presens sit. vel latitet: vt d. c. qm. ver. porro. extra. vt lit. nō cōtest. Si uerō examinetur post litē cōtest. & tūc tene qd tenet Dyn. Ista uerba sunt sua effectū. licet ferri uerborū mutauerim. Sed vtrū qd nō bene dicat. qm dicit. qd actor uolens. pducere sup eā principali. qd tūc requirat uera cōtuma. cia: nō dicit uerū. per l. cū uero. s. subuentū. j. de fideicō. li. con iuncta l. neq; infantes. eo. ti. vbi cōtra hanc redē latitantē. vel nō latitatē. sed absente ex iusta causa procedit. & cā cognitio de creatū libertatis interponit. Et ex eo qd dicit. causa cognita. apparet qd testes examinētur etiā contra nō latitantē. Idem pbat in materia nostra. vbi secundū decretū interponitur causa cognita. s. pxi. s. & debet constare de debito. vt l. fin. C. de ho. aur. iur. pos. Sed cōstat. qd secundū decretum in hac materia potest interponi cōtra nō latitantē. j. eo. l. i. finita. s. si forte. Ergo satis concludit. qd testes examinētur cōtra non latitantē. Quid dicemus: ¶ Veritas est ista. Quædā sunt. ex quibus absentī paratū parū preiudicij. vt primū decretū: & in ista nō requiritur latitatio. & sufficit citatio ad domū. vt hic. cū si. Et ita dico in pposito. si testes ad eternā rei memoriā examinarentur ad effectū alicuius causę parui iudicij. vt ad excludendū. vel ad inducendā actionē ad exhibendū: tūc nō requiritur latitatio eadē rōne. facit. s.

Appellare. Adde qd hæc uerba formalia huius uer. referet & sequitur Ro. consilio cccc. xvij. Ad stationē. Adde Ant. de l. u. in d. c. causam. de do. & contu. Et eadem ratione nō poterit quis citare ad hospitij qd familiariter habitat. si ibi psonaliter nō inueniatur: quia locū hospitij nō est locū ubi degit. l. j. s. habitare. j. de his qui deie. vel est. Tempore citationis. Adde Spe. in t. de cōp. iur. s. j. ver. sed nunquā. Bal. in l. ij. de iurisd. om. iud. et uide i allegato cōf. j. in apostil. Habitationem propriā. Adde Spe. vbi s. prox. Ange. in l. ij. de anna. excep. Quæro quid si statutu. Adde post Alex. qd tandē trahit cū Bar. Abh. cof. l. xij. vbi dicit uerba Bart. hic notanda. Et tunc secus. Adde Imo. hic qd dicit qd gl. i. d. c. causam. tenet qd nō debet fieri citatio ad domū. nisi qm non pot inueniri principaliter. nec eius procurator. et pilla gl. alle. qd no. in c. fi. de eo qd mitt. in pos. & in l. memine rint. & ibi no. Bar. C. unde vi. Ideo dicit. qd tutius est anteq; fiat citatio ad domum. qd fiat discussio in locis publicis. & apud pso nas moras ipsi? principalis puta apud sanguineos vel amicos. an principalis dimiserit procuratōrē. Et idē tenet Imo. in d. c. causam. & in l. i. finita. s. si plures. j. e. Et rri de vltra Imol. qd iste tex. nō obstat qd loquitur causis desideranti bus celeritatē. qd causæ i hac materia citationis differūt ab alijs: vt probatur per Bar. circa princ.

a Tene menti. Adde quod Alex. dicit, qd cois opise habet cu Bar. & qd tam se-
quitur Inn. & Cano. in c. fide eo qui mit. in pol. Bal. in l. j. & l. ignorare. de res-
sti. mit. & in l. quoniam proponas. de bo. au. iu. pol. Ang. in l. i. de ann. ex. Ant. de
But. in d. c. quoniam frequenter. §. si autem. Imo. & Ro. tamen contra.

b Dicitur ita ut. Adde qd Ro. tenet cōtra hanc decisionem Bart. sed Angel.
Imo. & Pau. de cast. hic in l. benignus. transeunt cum Bart. cum quo etia Alex. **21**

a Pro concordia. Ad-
uerte, qd iudex siue of-
ficialis i criminalibus
nō pōt supple de fa-
cto. Ita Ang. de Arc.
in tracta. malef. i. gl.
cōparat dicit inquisi-
ti. & negauerūt in to-
rē. col. fi. Alle. Bar. ita
tenētē hoc §. hoc aut.
cōtrariū alleg. tenere
in l. inter accusatorē.
ff. de pub. iudi. Soluit
ipfemet Ang. duobus
modis: & dicit qd nō
meretur allegari con-
trariū. Primo modo
soluit qd in hoc §. hoc
autē loquatur quo ad
priuatā vtilitatē, ne
accusator cōdēnetur
in expēsis. Vel aliter:
licet quasi recidat in
idē. §. loquitur in hoc
§. hoc autē. qd iudex
nō ad vindictā publi-
cā ex officio suo sub-
intrat vices accusato-
ris absente accusato-
re. qd nō potest. Sec^o
si absente accusatore,
& in criminibus à re-
legatione suprā. Hoc
fenerit in effectu Ang.
vbi §. Sed si bene lega-
tur Bar. in locis præ-
dictis, si videt discre-
pare, imō eandē opin.
vbiq; ponere, dum lo-
quitur in criminalibus
in d. l. inter. procedūt
quātum ad accusatio-
nē, sed quo ad officū
iudicis inquirētis, po-
test de innocentia rei
cognoscere: dato qd
statutū haberet p cō-
demnato contumace.
Ita Bar. suo cōst. c. &
cvij. Francif. Arc. suo
const. cxlvij.

c Alias puniuntur. Ad-
de qd Imol. cōtra. An-
ge. verō sequitur Bar.
iunctis his quæ sunt
in v. q. & idem facit
Alex. per d. §. aduoca-
tos. & quod expresse
hic voluit Cyn. in l.
j. in xliij. q. s. de iurif.
om. iudi. & quod not.
a Bart. in l. si vacantia.
de ho. val. lib. x. & illo
tex. dicit diligenter
inquirat, vbi dicit qd
ibi est casus pro epi-
scopis vt possint ex
eorum officio facere
inquisitionem cōtra
tenētes bona quæ de-
bēt distribui pauperi-
bus. & per glo. c. cu-
pientes. §. ceterum. de
ele. lib. vj. per tex. in l.
si dotem. §. eo autem
tempore. verficu. nec
verō. solu. matr. vbi
probat, qd iudex in
causa dotis interpo-
nit officium suum nō
petitum.

25 seq. Vltimo not. qd ex hoc verbo. toties. qd edictū nō habet lo-
cū, vbi verba eius nō possunt adaptari. nā quod dicit de denū-

ciatione, nō habet locū vbi nō est cui denunciatur. Et sic eam
26 pridie de facto. Dicebat statutū huius ciuitatis, qd de quo-
libet contractu de quo fieret instrumentū, soluatur pro gabel-
la sex denarij pro libra: qd istud statutū nō habet locum in con-
tractibus, qui sunt super re inestimabili, vel non continēt ali-
quod interesse æstimabile per libram, vt hic, & j. de adm. tut.
l. ita autem. in princi.

In eum qui quid. In magistratū, qui prædicta non
fecerit, datur actio in factū, quæ
verum continet interesse. h. d. Oppo. de l. fi. j. de va. & extraor.
cog. & l. maleficijs. §. si iudex. de actio. & oblig. & Insti. de ob-
li. quæ ex qua. malef. in princ. vbi non tenetur ad interesse, sed
in quantum æquum iudici videbitur. Possent dicere, quod hic
in iudice qui peccauit in non faciendo per dolum præsum-
ptum: ibi in iudice qui delinquit in faciendo iudicando con-
tra iura. Vel hoc est speciale in multis alijs magistratibus, vt
in titu. de magistra.

- 1 Iudex puniuntur si officium non exercuerit petenti illud.
Cautio damni infecti postulat iudice sedente.
- 2 Iudex quando tenetur interponere officium suum non petenti.
- 3 Factum a iudice ex suo officio nobili parte non petente, quando valeat.
Libellus requiritur in restitutione in integrum.
- 4 Factum a iudice ex suo officio necessario quod radicitur principaliter in persona
ipsius, quando valeat, si sit parte non petente.
- 5 Iudex suum officium mercenarium, an exercere possit circa ea que principaliter ra-
dicantur in personam partis, parte non petente.
- 6 Glo. in l. ampliore. §. j. c. de appella. que dicit, quod speciale est in causa appellatio-
nis, quod iudex ex officio potest testes & instrumenta deducere nunquam dedu-
cta: non est usquequaq; vera.
- 7 Iudex ex suo officio supplet de ficto in inquirenda veritate instrumenti in iudicium
deducti, & in inquirenda conditione testium inductorum.
- 8 Iudex ex suo officio in criminalibus, an poterit inducere probationes pro partibus.
- 9 Iudex potest condemnare uictum uictoris in expensis, si non petatur.
- 10 Glo. in l. si. c. quando prout. non est necesse. que dicit iudicem, qui onusit condemna-
tionem expensarum, teneri intelligitur, si fuit petitum.
- 11 Libellus quod requiritur quando petitur cautio damni infecti.
Libellus quod requiritur in officio iudicis nobili, ubicunque imploratur in forma
iudicij.
- 12 Litis contestatio quod necessario requiritur in hoc iudicio.
Litis contestatio quod requiritur in actione ad exhibendum.
- 13 Libellus & litis contesta. quod requiritur in prosecutione, nūciatione noui operis,
etiam que fit ex causa damni infecti.
- 14 Processus in hoc iudicio factus sine libello, uel litis contestatione, quod non sit nul-
lus: licet per iudicem appellationis rescindi possit, si teneret contrariam opi-
nionem.

Appellatio in hoc iudicio, an detur, est dubium remissiuē.

Hoc autem iudicium. Iste §. situratus est in l.
iij. ff. de dam. infect. &
quia habet vtilem materiam, & quotidianā, & male tractatā,
placet mihi in cursu lectiois eā aliquāliter attingere. Iste §. cō-
tinuatur cōt precedenti: & cōtinet duo dicta, vscq; ad §. si tā vti-
cinū. Cautio dāni infecti debet postulari iudice sedente pro tri-
bunali. Pone casum per te. No. qd iudex demū puniunt, si suū
officiū nō exercuerit, si ab eo fuerit postulatū. Secūdo nō qd
cautio dāni infecti debet postulari iudice sedente pro tribuna-
li. Opp. ad primū dictū: & videtur qd nō requiratur postulatō:
vt C. de cōtra. & cōmit. stipu. l. magnā. gl. nō soluit. Dy. dicit,
qd ibi loquitur in eo qui erat obligatus vigore præcedētis stipu-
lationis cōtractæ ad diē: vnde dies interpellat pro hoie. hie se-
cus. Secūdo prius ad materiam opp. & videt qd iudex debeat
exercere officū sine petitione: aliās puniatur: vt ff. de offi. pres. l.
cōgruit. i. prin. & in aut. vt nulli iudi. §. j. & §. qm verō. co. ix. &
C. de epif. & cle. l. si qs in hoc. Sol. Illud qd iudicis officū cōsi-
stit in his, in quibus versatur principaliter publica vtilitas: hic
qd versatur priuata vtilitas. Tertio opp. quia etiam in his, in
quibus versatur priuata vtilitas, debet officū suū exercere: aliās
puniretur, etiā parte nō petente: vt C. de app. l. eos. circa fi. & l.
iudicibus. Sol. Dicūt doct. qd ibi officū iudicis respiciebat vti-
litate partis, & reuerentiā alterius iudicis ad quē erat appella-
tū: hic verō partis vtilitate tantū respiciebat. Quarto opp. qd
etiā in his in quibus versatur tantū partis vtilitas, debet iudex
etiā suū officium exercere: aliās puniuntur: vt dare curatorem
dementi litiganti coram se. C. de adm. tut. l. sancimus. §. j. dare
aduocatos pupillis, & miserabilibus personis nō petentibus:
vt §. de

vt §. de offi. procon. l. nec quicquā. §. aduocatus. Sol. Ibi iudicis
officiū respicit miserabiles personas ad actū pium: vt dare de-
fensores, & administratores. hic verō secus. Quinto, contra
istud oppo. qd nō tenet dare tutorē, nisi interpellatus: & tamen
est actus pius, & persona miserabilis: vt §. de magi. conue. l. j. §.
magistratibus. quā glo. hic alleg. pro concor. Sol. Hic quod §.
dixi habet locum, quādo iudex nō potest prætere probabi-
lem ignoratiā: vt quia tales personæ sunt in iudicio coram se:
sed §. magistratibus. loquitur quādo iudex potest prætere
probabilem ignorantiam: quia pupillus nō fuerat in iudicio
corā eo. Vt igitur ista materia liqueat, cū queritur, vtrum iu-
dex teneatur interponere suum officū non petitum: sic distin-
gue: Aut tale officū respicit principaliter publicā vtilitatē: &
tenetur: vt l. cōgruit. de offi. pres. in aut. vt nulli iud. §. j. & §.
qm verō. Aut respicit vtilitatē priuatam: & tūc aut respicit re-
uerentiā alterius iudicis: & tenetur: vt l. eos. in fi. & l. iudici-
bus. de app. Aut respicit solū partis vtilitatē: & tunc aut respici-
cit miserabiles personas, & actū pium, aut nō. Primo casū, aut
iudex nō potest prætere probabilem ignoratiā: & tenetur:
vt C. de adm. tut. l. sancimus. §. j. l. nec quicquā. §. aduocatus. §.
de offi. procon. & l. e. Aut potest prætere probabilem ignoran-
tiam: & nō tenetur: vt l. j. §. magistratibus. de magi. conue. Se-
cundo casū, quādo non respicit personas miserabiles, vel actū
pium: tunc nō tenetur suū officū interponere, nisi petatur: vt
hoc §. Sexto opp. ad secūdam partē. hic dicitur, qd debet po-
stulari iudice sedente pro tribunali. contra, cautio damni infe-
cti expeditur summarie: quia celeritatem desiderat: vt §. l. j. &
j. l. qui bona. §. damni. Sed in talibus summarijs, nō requiritur
qd iudex sedeat p tribunali: vt §. qs or. in bo. pos. ser. l. ij. §. dies.
Sol. Quādā causæ summarie sunt, quæ examinātur in forma
iudicij parte citata, & speratur sequi certa sententiā: tunc debet
peti iudice sedente pro tribunali, vt hic. Ibi in summarijs quæ
in forma iudicij nō agitantur, vt ibi nō. Septimo, cōtra illud
opp. quia in interrogatorijs quæ agitantur in forma iudicij, nō
requiritur qd sedeat pro tribunali: vt §. de interr. act. l. voluit. §.
j. Sol. Illa materia de interrogatorijs actionib; nō est sine ser-
pulo. quod hic examinare nō intēdo. dic vt ibi plenior p Cyn.
C. de confes. l. j. in ij. q. Vel posses fugere dicta contraria, qd in
causa damni infecti, quātū ad limitationē dici, requiritur causæ
cognitiō: vt l. prætor. in princ. §. eo. sed hoc nō multū placet:
quia etiā in illa cognitiōe reputo summaria sufficere: vt l. qui
bona. §. fi. j. eo. qd Venio ad quæstiones. §. per cōtraria vidim^o
vtrū iudex teneatur interponere suum officium si nō petitur:
eo modo quæro, vtrū illud qd facit iudex ex suo officio parte
nō petere, valeat vel nō: Et primō de officio iudicis nobili. Et
videt qd valeat: vt patet in oibus casibus, in quibus pceditur p
inquisitionē. vt nō. in l. ij. §. si publico. de adul. Itē in datione tu-
toris: vt §. de tut. & cura. da. ab his. l. illud. & l. seq. Ecōtra vide-
tur qd nō valeat: vt hoc §. & qd dicit de in iudic. resti. quæ re-
quirit libelli porrectionē: vt extra de offi. iud. c. iudicis officiū.
& §. de minori. l. Papinianus exuli. §. j. & l. in causa. §. causa co-
gnita. Sol. Aut tale officū respicit publicā vtilitatē, & valet:
vt in oibus casibus, in quibus pcedi pōt per inquisitionē. Aut
nō respicit vtilitatē publicā: & tūc aut dirigūt cōtra certā pso-
nā, ita qd inde sperat seq certa snia: & tūc non valet si nō petat:
vt in hoc §. & in restitutione in integrū: vt d. c. iudicis officiū. cū
fi. Aut nō dirigūt cōtra certam personam, nec speratur sequi
diffinitiuā sententiā: & tunc aut istud officū consistit in dan-
do administrationem miserabilibus personis: aut in acquisitio-
ne alia. Primo casū, aut quæris de furioso & prodigo: & valet
datio, etiā si non petatur: vt j. ex quib. cau. in pos. eatur l. Fulci-
nius. §. adeo. & not. eo. titu. l. hac autem. in j. glof. videtur text.
C. de adm. tut. l. sancimus. §. j. Si verō quæris de pupillo, vel
adulto: & differt tutor à curatore. Nā curator datur liti, & ad
negotia quod dic vt §. de tut. l. qui habet. §. si pupill. & de tut.
& cu. da. ab his. l. illud. & l. seq. & Insti. de curato. §. item inui-
ti. & C. qui pe. tu. l. j. & quod ibi not. per doct. Si verō respicit
aliud commodum: & tūc videtur qd iudex possit interponere
tale officū nimine petente: vt §. de bo. pos. l. seru. in prin. Cre-
do tamē qd nō habeat effectū, nisi secuta ratihabitioe^a partis,
ad cuius vtilitatē interponitur: arg. de bo. pos. l. ij. §. inuito. &
§. acqrere. qd Secūdo qd de officio iudicis mercenario qd

deseruit actioni, de quo dicitur in l. iij. c. de a
positi. Et aduerte, qd istud officū consistit
circa duo. Qm circa id, quod principaliter
in persona ipsi^a radicitur: vt facere pro-
nunciationes, dare dilationes, & similia:
& de hoc hic quæro. Qm circa id qd ra-
dicat in persona partis principaliter: vt
opponere exceptionē, producere testes,
instrumēta, & similia: & de hoc statim di-
cā. De primo, videt qd tale officū possit
exerceri, ita qd valeat sine petitione partis: b
vt rejicere libellū malē cōceptū. §. de offi.
assess. l. j. & C. vt nemo priua. l. ij. in fi. Item
exigere sacramētū calūniæ: vt l. ij. §. sed
ga. C. de iur. cal. Itē dare dilationē, b ne li-
tes fiant immortales: vt C. de iudi. l. prope-
randū. §. j. ibi: hoc em magis iudicialis po-
testatis est, & c. & aut. iudem^o. eo. tit. & C.
vt intra certū tēpus crimi. q. ter. l. si. aliās
ij. in fi. Itē pronūciare de nō petitis emer-
gētibus post lit. cōte. vt l. ad lile. §. itē scien-
dū. de xdi. edic. Ecōtra, videt qd nō valeat
sine partis petitione: vt j. iud. sol. l. iā tñ. §.
pe. & C. de iud. l. properandū. §. & si qd
ibi: actoris cōtumaciā incusante, & c. Sol.
Distingue, aut: tale officū exercet contra
partē cōtumacē: & nō valet, nisi parte pe-
tente: vt d. §. & si quidē. & l. ad perceptorū.
de iudi. §. Aut exercet partibus pntib;.
& tūc aut pertinet ad litis ordinationem,
aut ad litis decisionē. Primo casū, aut re-
spicit iuris publici obseruatā: vt in libel-
lis, dilationib; iuramēto calūniæ, & fi. &
valet etiā parte nō petente: vt l. j. §. de offi.
assess. & C. vt nemo priua. l. ij. & de iudi. l.
properandū. §. j. & in aut. iudem^o. vt intra
certū tēpus cri. q. ter. l. si. aliās l. ij. Aut respici-
cit partis vtilitatē, vt qd plures dent vnū
procuratorē: & nō valet parte nō petente:
vt j. iudi. sol. l. iā tñ. §. pe. Secūdo casū, qd
prinēt ad litis decisionē: tūc in his qd emer-
gunt ante lit. cōte. nō valet, si nō petat. In
his qd emergūt post lit. cōte. nō requiritur pe-
titio vt l. ediles. §. sciēdū. de edi. edic. Nec
obstat prædictis §. tit. j. l. de pupillo. §. qui
opus. vbi iuramētū calūniæ nō deserit, nisi
à parte exigat: ga ca qd §. dixi, loquunt in
iuramēto calūniæ vnuerfali sup tota causa, qd respicit publi-
cā vtilitatē, & obseruatā publici iuris: vt d. §. sed ga veremur.
Sed §. qui opus. loquitur in iuramēto particulari, qd magis respici-
cit partis vtilitatē: & ideo requiritur partis petitiō: vt ibi patet.
q. Tertio qd: nūqd officū iudicis poterit pte nō petente exer-
ceri circa ea qd principaliter in psona ptis radican^o: Et vt qd sic,
re exceptionē, pducere testes, & alias pbationes: Et vt qd sic,
ga pōt exceptionē cōtra inhables psonas ex suo officio ppo-
nere: vt §. de post. l. quos phibet. de pecu. l. illi. §. veterani. & qd
ibi nō. Itē pōt ex suo officio ptes interrogare: vt §. de interr. act.
l. vbi cōt. qd. C. de iur. cal. l. ij. §. quod obseruari. circa fi. gl. ma-
gng. Itē pōt testes obscurē dicētes ex suo officio repellere, vt in
aut. de testa. §. illud tñ. & ibi nō. extra de test. c. clamor. & de fi-
de instr. c. cū loānes. Itē pōt iducere testes: & istra: vt C. quō &
qd iud. aut. qd semel. Vbi vtrū qd absente actore, iudex pcedit p
quisita veritate: sed veritas nō pōt aliter pquiri, nisi iura ptis p
ipsū iudicē videant: ergo & c. Pro hoc tex. & glo. C. de app. l.
ampliorē. §. j. & ibi nō. Ecōtra, vt qd nō valeat, p totū illud gna-
le: iudex nō pōt supple de facto. §. de offi. presid. l. illicitas. §.
veritas. & C. vt qd desunt aduo. priū. & ibi nō. C. de trafac. l. age.
& ibi nō. & §. de ferijs. l. ij. & ibi nō. Solu. Distingue, aut iudex
vult officū tale exercere in his qd prinēt ad tuēdā publicā vtili-
tatē, vel suū decorē: & pōt: vt d. l. quos phibet. & l. illi. §. vete-
rani. de proc. Aut circa alia respiciētia priuatē cōmodū: & tūc
aut vult iducere pbatioē interrogādo pres, vel repellēdo testes

a Ratihabitio. Ad
de qd illud fallit, qd i
do exercit officium
sui pro pupillo: puta
decēdo ei bo. p
quia tūc videt qd sine
ratihabitioe acquirat
impuberi: vt est
tex. in l. p. eo. tit. facit
lex infantis. C. qui ad
mit. & in hac. q. com-
muniter traētant
cum Barto.

b Dilationē. Adde
qd cōtrariū tenuerūt
Iaco. Butr. & Bal. in
l. si. s. de fer. per tex. in
l. j. c. de dila. & in l.
nouerint. C. vt intra
certū tēpus causa cri-
Quibus responde, vt
per Bar. cū quo com-
muniter traētant do-
cto. in l. j. c. de dila-
vbi melius loquitur
& eius opi. probatur
per id quod habetur
in ca. licet causam. in
gl. j. de probati. Et vt
de Spe. in tit. de cita-
§. nunc de temp. in fi.
& ibi Ioan. Andr. in
add. prima.

c Alias probatio-
nes. Adde cōtrarium
tenet Bal. in l. amplio-
rem. C. de appell. Bal.
& Pau. de ca. in l. j. c.
vt que desunt. et Ro.
hic volentes qd iura
alle. per Bart. intelligi-
gatur solū in probati-
tione in actis factis
per partes, non tñ de
iudicis per iudicē:
nisi ille esset absens
ex iusta causa, quo
casu possit subuari
opi. Bart. Alex. in d.
cit. q. ori. Bar. est cō-
munit quæ sequit gl.
xxx. q. vlti. iudican-
tē gl. & doct. in c. ho-
na. & Innoc. inc. ve-
niens. de accu. & per
iura allega. per Bart.
quæ indistinctē lo-
quuntur. ex quibus
vide cautelam Bald.
in d. l. ampliore.

Actioe. Adde fecu dum Ange. in d. l. euenit. q. tu poterit agi cotra dnm dom? ruti nola. vel vt rudera tollat, vel illa rudera pro derelicto habeat. Pro quo fecudu Imo. in simili facit rex. in l. Jul. si quis colludens te. de ac. emp. & in l. si in debitu. in princ. j. re. ra. hab. & hoc tenet Pau. de ca. hic & Ale. qui dicit hoc mo sup plendo Bart.

Vi fluminis. Adde qd Fed. de fe. col. vij. dicit quod lignamina vi fluminis in alio quo agro trasportata no snt illius, cui est ager. sed debet fieri p clama l. locis vicinis, vt intra tm tepus illa debeant exportare in de, alioq n elapso termino p derelicto haberi possent. Subiicit tu q tutius est q ven dantur, & distribuatur in pauperes.

POMATES. Glj. Opi. gl. sequit Ang. licet Bar. reprohet. Sed tu posses saluare, q licet violētia fluminis interueniat, illa pot esse talis q si nauis no esset beneligata ad ripa, q tuc ppter violētia deferret in aliu locu, vbi si ve re esset violētia, & remaneret, potesse adeo bene ligata cu bonis fimbis, q vis fluminis no deferret. Et sic necessariō iste text. no infert cotra gl. sed cu distictē loquat, mul tu facit p Bart. sed in practica forte esset seruanda gl. in dubio.

Maius periculum. Adde q cu Bart. dicitur transeut doct. Ro. tñ dicit q bos saltem poterit retineri, donec dña cognoscat. cuius est anima: arg. l. ca. v. de adul. Et ita dixit Bal. in l. h. C. de fer. fu. & Spe. in ti. de actore ver. sed pone inuenio pecudem. Idem vult Pau. de cast. hic alle. Spe. Ang. in l. ratis. de sc. rui. nau. Et de hac materia vide in c. si le ferit. extra. de iniur. et dñ. dato. & Bal. consil. xxxiij. lib. iij.

Bos vicini, si dat damnum in fundo meo, non possum illum retinere, donec vicinus emendet damnum.

Hoc amplius.

De his autem. Exportata in fundum alienū ex vi fluminis non potest quis tollere, nisi de dño futuro caueat, secundū quosdam Iuriscōsultos: & secundū quosdā etiā de praxerito quorū opi. est vera. h. d. Vi de gl. quæ incipit, supra dicitū est de dñis, & c. Ponit t de dictione, autē, quæ ponit aduersatiuē. Circa qd dicit. Qñq no præcedit aliquid cui aduerset: & tuc ponit inceptiuē: vt l. iij. §. hoc aut. j. ti. j. Qñq præcedit aliqd, cui pot aduersari: & tuc aut il lud, qd præcedit, erat ita generale, qd poterat cōprehēdere illud, qd phanc dictionē, aut, additur: & tunc ponit restrictiuē, seu exptiuē: vt C. de trafac. l. transigere. & qd ibi no. in gl. ij.

dicere Caus, l. qd fortē. Secūda loquitur qñ fuit impedimēto necessario & probabili. Secūda incipit in l. hoc amplius. & hoc pbat in ver. deniq. & hoc fm verā lec. quā tenet Iac. de Are. licet gl. aliter intelligat: vt ex sequētibus apparebit.

Lecta litera, opp. dicit hic, q agit hic de dño infecto. cotra s. proxime. Dic q agit tur hic actione in factū, vel interdicto de ruderibus tollēdis, nō illo. Sed Ros. aliter dicit, & malē: licet lo. hoc interdictū non posuerit in arbore. Oppo. dicitur hic, in fine, q tenet rudera tollere, vel ædes pro derelicto habere. Cotra s. eo. l. euenit. vbi liberatur solū habendo rudera pro derelicto. Respon. l. euenit. loquitur qñ domus destructe fuit in negligētia: hic vero non fuit negligens. Sed cotra: quia si non fuit negligens, debet sibi cauere de dño præterito, & futuro: vt l. hoc amplius. Glo. dicit q corrigit vel addit. Videte domini, istē gl. nesciuerunt quid dicere: quia in l. prætor. in fi. est dicitū Iuliani, & hic in l. hoc amplius. est dicitū Iuliani. & non est verisimile q se corrigat statim. Loquitur igitur in diuersis casib: vt dixi in diuisione. ne. Reassume ergo dicta verba, vt habeas istas leges. Aut damnū datur ante cautio nem petitam, aut post cautionē petitam, & ante eā præstitā. Primo casu, distingue: aut ille, qui passus est damnum, negligēs fuit: & nullam habet actionē cotra dominum domus ruinosa, si vult rudera tantū pro derelicto habere: vt l. euenit. s. eod. Sed si peteret ipse rudera: tunc cogetur de damno præterito, & futuro cauere: vt hic. Aut non fuit dominus negligens: & tunc, aut dominus domus ruinosa petit ipse vt rudera tollat: & tunc no admittetur ad tollendum, nisi de præterito dāno & futuro caueat: vt hoc. §. Aut petitur ab eo: & tunc aut iste dominus no fuit impeditus impedimēto necessario, sed probabili: & tunc dominus domus ruinosa cogitur rudera tollere: vel pro derelicto habere: vt hic, ver. q si dominus. Aut fuit impeditus iusto impedimēto & necessario: & tunc cogetur dominus domus ruinosa rudera tollere, & de dño futuro, & præterito cauere, vel ædes pro derelicto habere: vt in prin. l. hoc amplius. Aut post cautionem petitam. & ante eam præstitam: & tunc dicit in glo. & dicam. j. eo. l. si finita. §. elegant.

Distio, autem, quando ponatur inceptiuē, quando restrictiuē, quando aduersatiuē, & quando correctiuē.

Interdictū qd dat in casu huius, §. est interdictū, ne vis fiat.

Aut no precedit genus: & tuc aut qd sequit post dictionē, aut, habet diuersam rationē: & ponit aduersatiuē ad factum & ad ius: vt hic, & no. j. in gl. quæ incipit, de infecto. Aut habet eandem rōne, & ponit correctiuē: vt hic. in ver. Nerati. fm lect. q tenem. Et hoc de dictione, aut. Simile habes in l. ij. s. ne quis eū qui in ius voc. & l. fed & si l. in prin. s. de peti. hare. Oppo. de ver. Nera. fm lec. q tenem ad oēs alios Iuriscōsultos. hic sunt opi. Gl. prima tenet opi. istorū, q Neratius loquit in casu suo, & alij loquunt in casu eorū. & in §. Neratius. est ratio: quia est qd imputet dño nauis. Et hoc tenet gl. q lege, sup dictionē, aut. Et Dy. & la. de Are. tenet q Neratius corrigat: & no est ratio qd fuerat in culpa dñs, sed vis fluminis: & sic Nerati. loquitur in eo casu, quo dñs no potuit puidere: & corrigat alios. Nā cū nec actori nec reo possit culpa imputari sunt in pari cā. ergo melior est cōditio cōueti: vt l. si seruū. §. sequit. j. de verb. obli. fm Dy. Quæro, j. qd est interdictū qd huic dat: Dicit quidā, de dño infecto. qd est falsum: quia no est interdictū. Vnde illa gl. q inci. dāno, est falsa. Dic ergo q interdictū, ne vis fiat ei: vt dicit in seq. gl. & patet i tex. Quæro, qd si dñs rei exportatē nil dicit. Dic si locus a quo res elapsa sunt, erat vitiosus: ita q re ite gra potuisset peti cautio: vt j. eo. l. fluminis. §. idē Seruius. & §. apud Iulianū. tuc distingue vt s. pxi. §. Aliās certū est q a tali dño nil possit peti vt s. pxi. §. ibi re integra, & c. Iste §. iudicij ad quæstionē. t Bos vicini intrauit in fundū tuū, an possis retinere donec vicinus emendet damnum. Et vt q sic: vt hic, & l. ratis. de incen. rui. nau. Cotra est in l. Quintus. aliās qñs. ad leg. Aquil. Ista rñsio nihil valet: quia l. Quint. dicit q no includit, si vult: sed donec sibi caueat. Tutius tñ est q no retineat, fm la. de Ra. sed Old. dicit q no possum includere. Nec ob. hac l. q hic no habeo aliā actionē cotra dñm ratis, vel dñm terræ: ideo p retentionē mihi cōsultitur. ibi habeo aliā actionē. factioē de pastu pecoris, vel leg. Aquil. vt l. q seruādarū. §. si. s. de præseri. ver. Hæc non vñ sufficiens rñsio. nā. s. pxi. habeo actionē. & etiā possum mihi cōsulere p retentionē: vt l. prætor. §. si. s. eo. Quare dic, q ibi secus ideo, quia maius est periculum in retentione animalium, q in alijs rebus: quia facilius pereunt: vt ibi patet.

Quæsitum est solum. Superficiarius tenetur satisfare dominus vero repromittere. h. d. Iste §. Et vt intelligamus istum §. legamus. §. j. in l. qui bona.

Superficiarius habet utile dominium, & non habet seruitutem personalem. Quis potest mitti in possessionem ex primo decreto in ædes totas propter contumaciam superficiarii.

Siue autem corporis. Quicūq; habet ius in re, sufficit q promittat de damno infecto nuda cautioe. h. d. Et opp. ad §. quæsitū. de §. siue. Rog. glossator soluit in hoc §. j. dicit, distingue, & c. & recita dicitū suū. Sed ista verba Rog. sunt falsa propter duo. Primo, quia dicit q superficiari habet personālē seruitutē. qd non est verū, cū habeat vtilē dñitū: vt l. j. & ij. si ager vec. vel emphy. ved. & l. j. §. j. s. de sup. l. Ergo sua res sibi no seruit. Itē dicit male in creditore, per l. creditor. s. de no. ope. nū. vbi potest nūciare. Solue ergo fm quod dicit in §. quæsitū. q qñq quis conuenit noie suo: & tuc loquit. §. siue corporis. Qñq quis cōuenit tur noie alieno, s. dñi, cuius procurator dicit superficiari: vt hic & dixi s. ti. j. l. j. in fi. & tuc loquit. §. quæsitū. fm Dy. Summam istius materiæ ponā. j. e. l. dñi infecti stipulatio pertinet. Que ro, quis vult mitti in possessionē ppter contumaciā superficiarii in ædes totas, an possit. Et dic q sic ex primo decreto: ex secūdo nō: nisi pro iuris cōtumaciā. Et idē in similibus habentibus ius in re, fm gl. qd tene mēti ad id, qd dicam j. l. pxi. & tene mēti gl. §. quæsitū. & vide eā. & incipit, ex primo decreto. Vide gl. in §. siue. quæ incipit, imō satisfat. in fi. vbi ponitur ratio, quā ponit Dy. in l. de pupillo. §. impositiua. s. ti. j. & dixi in l. j. in fi. & l. qui viam. s. tit. j. & facit glo. in l. fed an via. s. de pigno.

Celsus quoque. Iste §. est difficilis: & diuiditur in duas partes. Primò, qualiter debeat cauere de re cui? vsufructus est alterius. Secūdo, qualiter prouideat cotra vsufructuariū cōtumacē. Secūda ibi: quod si in pos. l. tē secūda diuidit in duas. Primò, qñ missus cotra fructuariū impetrat fm decretū. Secūdo, qñ ppter cōtumaciā fructuariū

fructuarij transit ad dominū & facit sibi cauere: & quærit qualiter domino contra fructuariū succurritur. secūda ibi: idē ait. Item adde ad tex. ibi: prohibebit. subaudi ex secūdo decreto contra tertium interposito. Transeamus ad legem seq. & ibi declarabimus materiam.

- 1 Si dominus & fructuarius domus interpellantur pro cautione domus de damno infecto, quis teneatur cauere: & quando fructuarius solus, & quando dominus: & si non cauerit, quid agendum.
- 2 Forma interponendi secundum decretum contra fructuariū ponitur, remissiuē.
- 3 Dominus potest prohibere autoritate propria fructuario uti frui, si non vult rescindere domum: vel iudicis officio eum compellit ad rescindendum.
- 4 Dominus qualiter priuabit fructuariū, cū ad eū deuenitur ob fructuarij contumaciā.
- 5 Petitio vsufructus quando denegatur per dominum fructuario effectualiter, & irreuocabiliter, qualiter fiet.
- 6 Ius domini transferitur ad fructuariū interponendo primum et secundum decretū: de cuius forma, remissiuē.
- 7 Processu pendente contra dominum non possum agere contra fructuariū, vel econtra eo defendente: secus si est contumax.
- 8 Si incipi uno iudicio agere contra te, & fuisti contumax, possum incipere casum in alio iudicio.
- 9 Si cepi causam coram uno iudice, qui negligat mihi iustitiam facere, possum adire superiorem, & alium impetrare.
- 10 Procurator an possit citari prima vice, q sic, quo ad primum decretū. & nu. seq.
- 11 Ex contumacia procuratoris q possit perueniri ad primum decretum contra dominum, non ad secundum.
- 12 Contumacia tutoris q sufficiat quo ad primum decretum, non quo ad secundum, saltem in causa damni infecti, & in causa liberali.
- 13 Contumacia curatoris furiosi sufficit solum quo ad primum decretum: adulti etiam quo ad secundum.
- 14 Contumacia gestoris non sufficit etiam quo ad primum decretum.

Vamuis alienus. Primò ponit quid debeat fieri proprietario, vel fructuario nō caute. Secūdo, qualiter succurritur fructuario cauenti cotra vsufructuariū. Tertio, qualiter vsufructuario contra propriariū. Secūda ibi: fed nili. Tertia ibi: sed si vsufructuarius. Opp. j. eo. l. qui bona. §. j. sol. s. prox. secūdo glo. Vterius opp. de l. haftenus. s. de vsufu. Sol. dicit gl. hic quando erat modica impenfa. Tu dic, q semper refectio, seu onus refectiois pertinet ad fructuariū, vt hic, & j. eo. l. inter fructū. & l. damni. §. ei cuius. & dicam j. de publi. l. cotē. §. qui maximus. Sed cuius impenfa: distingue vt d. l. haftenus. Item opp. in l. quamuis. in versi. sed nisi ad fin. de l. hoc amplius. Solu. in §. Celsus. fuit fructuarius principaliter requisitus, & sibi cōmissa custodia, & noluit satisfare: propter quod dominus est coactus satisfare: ideo tunc priuatur a domino vt frui, sed in ver. sed nisi. fuit interpellatus ipse propriariū fructuariū non: ideo priuatur potestate vtendi: nisi sit in mora cauendi proprietario de conferendo sibi pro rata vsufructus. Vterius opp. in l. quamuis. in versi. sed nisi. de versi. sed si vsufructuarius: Respo. aliud in fructuario, aliud in proprietario: quia fructuarius est procurator in rem suam, & tota custodia est sibi cōmissa: vt l. j. in fi. & §. cauere. s. vsufu. quæ ad. caue. & ideo fructuarius cauendo facit quod debuit: & no agit nisi prius aliquid præstet vt hic, & s. eo. l. si propriariū. Sicut dicimus in fideiussore: sed dominus si ipse satisfedit, facit id quod incumbit fructuario: ideo statim agit contra eum, vt sibi caueat de conferendo. Sicut dicimus in gestore in l. si quis mandato. de nego. gest. & quod ibi no. Et istud voluit ibi sentire Iacob. de Areti. in l. ij. & ibi no. eodem titu. Oppo. de l. repe. in fin. s. quib. mod. vsufu. amit. Sol. Pars domus erat destructa. non tota. Sed non credo quod aliquid faciat ad factum, siue sit destructa tota, siue pars: vt j. eodem. l. si propriariū. ibi: solum retinebit, & c. Istud enim repetitur a domino actione in factum veluti mādatur: vt dicitur j. eodem. l. damni. §. ei cuius. & in l. eum ad quem. C. de vsufu. non confessoria: & ideo nil ad factum si vsufructus sit æstimatus. Et vt liqueat ista materia, aduerte ad duo verba. Aut interpellatur pro cautione dominus et fructuarius: & tunc quilibet pro suo iure liberatur cauendo: & contra non cauentem fie missio pro iure sui non cauentis: vt l. si finita. §. fin. de vectigalibus. j. eodem. l. qui bona. §. j. Aut interpellatur vsufructuarius tantum non propriariū: & tunc aut est contumax: & tunc primum decretum interponetur mittendo in possessionem totarum ædiū: vt s. l. prox. §. quæsitum. & hac l. quamuis. in princ. Si

verò post primum decretum non cauet: & tunc actor petet, vt cotra fructuariū veniatur ad secundū decretū: & priuabit tātū vt frui: vt §. Celsus. ij. rñ. iure dñi saluo manēte: vt j. eo. l. si finita. §. si de vectigalibus. Aut ppter cōtumaciā fructuarij deuenit ad dñm: & tuc dñs cauens priuabit vsufructuariū iure vtēdi fruenti: vt §. Celsus. in fi. Aut fructuari? fuit obediēs: & tuc repetit a dño, demū cū præstitit pro rata sibi cōtingēti: vt l. qñs. in fine. & l. si propriariū. Si verò fuit solus interpellatus dominus, si fuit contumax, p primo decreto, fiet missio ex primo decreto solū, respectu iuris dñi effectualiter. Ratio est: quia vsufructuarius est procurator dñi, dñs verò non est procurator vsufructuarij: vt j. eod. l. eorū. & l. si finita. §. si de vectigalibus. Idē in secūdo decreto. Si verò petitur propter negligētiā dñi, reuertitur cotra fructuariū: & tuc credo q fructuarius nil possit petere: nisi cū aliquid præstiterit, vt hic in fi. & l. si propriariū. Ratio, quia ad eum primo loco hoc onus pertinebit: licet secus cotra si ppter negligētiā fructuarij deueniatur ad dñm, vt s. dixi. Et prædicta sunt de mente Iacobi de Are. Itē vbi cūq; dixi propter contumaciā fructuarij fieri immisionē totaliū ædiū, intelligo si interpellatur suo nomine, & procuratorio nomine domini: vt l. j. in fi. s. ti. j. Secus si vsufructuarius tantū: quia tuc sibi tantū præiudicaret: sed si interpellaret vt dñs tantū, cū non esset: dixi in l. prætor. in prin. s. eo. Nunc prædicemus istā materiam. t Et primò quæro, quæ erit forma interponēdi secundū decretū cotra fructuariū. Text. videtur dicere hic, q prohibeatur vt frui. Ego dicā in §. si de vectigalibus. Secūdo quæro, si fructuarius nō vult rescindere, qualiter dño cotra eū succurratur: Rñ. dñs pot phibere vt frui, p pria autoritate, donec resciat: vt hic. Itē potest officio iudicis eū compellere ad refectioē: vt l. haftenus. s. de vsufu. & l. item si fundi. circa princ. Tertio quæro, j. qñ cotra dñm deuenit propter fructuarij cōtumaciā, dñs pot vsufructuariū priuare iure vtēdi: qualiter hoc fiet: Rñ. ista cautio quæ præstā a dño, habet vim secūdi decreti cotra fructuariū. & ideo dico q fructuarius cū dñs interpellat, debet requiri, sicut debet requiri in secūdo decreto: vt dicā in l. si finita. §. Iulianus. Sed si fructuarius nō requirit, tuc potest dñs impedire: sed fructuarius cauēdo recuperat vsufructū tan q secūdo decreto nō interposito. t Quarto quæro in ver. sed nisi. vbi dñs denegat vsufructuario vsufructus petitionē effectualiter, & irreuocabiliter, vsufructus petitiō qualiter fiet: Rñ. cū nulla mora vsufructuarij præcesserit, debet dñs agere contra eū, & facere interponi primū decretū: demū per secūdo denegabit effectualiter, & irreuocabiliter vsufructus petitiō: vt colligit hic: & j. eo. l. si propriariū. & dicā j. prox. q. t Quinto quæro: dicit hic, in fi. quod ad fructuariū trāsferit ius dñi: qualiter fiet: Rñ. d. interposito primo decreto, & postea secūdo: vt j. eo. l. si propriariū. & gl. hic ex præse dicit. Forma aut ista? primū & secūdi decreti, dicit in d. §. si de vectigalibus. Vltimò ex hac l. collige tria. Primò, q licet t pēdere pcessu cotra vnū nō possim agere cotra alium: vt l. quoties. §. si creditor. s. de pecu. & dicā j. de duo. re. l. pe. Tñ hoc est intelligēdū eo defendente: secus si est cōtumax, vt hic: & fortē hoc voluit dicere authē. hoc ita. C. de duo. re. q altero absente pot agi cotra alterū. Intelligo absente a iudicio: vt hic vel a ciuitate, vt dixi s. e. l. iij. §. prætor. t Idē dico de l. vbi cōpēt d. s. de iudi. q si incipi agere cotra te, in vno iudicio, tu fuit isti cōtumax, q iterū possum incipere eam in alio iudicio: quia ex illo iudicio vbi est cōtumax, nō pot mihi aliqd opponi, vt hic: & quæ respectu cōtumaciæ illud edictū hñ p circūductio: vt s. de ecc

¶ Primo iudice. Ad d. Ang. contra: qd licet reus possit exceptione opponere, qd cam coram primo iudice sequi debeat, non tñ hoc poterit dici qd sit sibi cōtumacia: licet proderit ei electio iudicis facta p agere. & Ro. dicit, qd ipsemet Bar. in l. sepulcri de sepul. vio. vers. ter. rō videndū. vide tēnere opin. quā tenet Ang. & illa iura alle. & dicit p̄fatus Ro. qd miratur de doct. qd illim contrarietatem non viderunt.

¶ De illo. Vide gloss. meliorē qd sit in corpore iuris in l. j. de rei vcd. secūdu Ange. ibi, vide nō fallere secundū Bar. in l. in pu. uinciali. s. de ope. no. num. & l. si. C. si aduer. rē iudi. And. Barba.

¶ Viro inopi. Adde qd iste text. probat secundū Ang. qd debito rē suspectum de fuga nō pōt creditor facere capi, nisi probet qd suspicio post contractum debitū emerit. de quo post Alex. hic vide plenē p̄ Ro. cōfl. cccxlj. & cccxx.

¶ Quod possit peti. Adde qd variā in hoc fuere sententiā, de quibus hic per noui. Io. And. in addi. Spec. in tit. de pig. s. sequitur. versic. quid si timeo. vbi refert hanc quæstionē retigisse Guli. de l. u. & cōsuluisse qd iudex prouidebit, mandās illi sub p̄na nō offendat: vel prouidebit ne p̄ certis fines incedat. ar. l. j. s. si. s. de offi. p̄fecti vrb. Vel cogit ipsum fatidare. ar. l. denunciamus. C. de his q ad ecc. confug. & latius in dicta addi.

¶ Opp. & videt. No. illud qd dicit, qd non propter hoc debet p̄dere ius petēdi cautio nē de dam. infect. Sed forte pōt dici contra: quia ex quo potuit prohibere illū adificare, & consequenter potuit evitare periculum ruina: videt qd sibi imputet: quia sibi nō prouidebit per hunc tex. qui simpliciter loquitur. And. Barb.

iudi. l. & post edictū. & esset iniquū cōtumacia suā sibi prodesse: vt l. euidenter. s. de excep. rei iudi. Idē dico hic, qd si vellet cōparere corā primo iudice, & reficere ex p̄fatis, & satisfidare de defendendo, nō debet audiri: & sic nō posset inuito actore purgare morā, ex quo iudicē semel constituit: vt s. de arbi. l. litigatores. in prin. Et idē dico si incoepi causam corā vno iudice, qui negligit mihi facere iustitiā, possum adire superiorē & impetrare aliū: vt in aut. vt disse. iudi. per totū. & extra de re sitit. spo. c. ex cōquestione. et qd ibi nō. per Inn. in prima gl. parua. Secūdo verō cōsuevit dubitari, an sufficit procuratorē citari prima vice. et Pe. videt dicere qd non: vt no. per Cy. C. de procu. l. eū qui res. Et licet ipse non alleget aliqū: tñ pōt probari: quia procurator citatur in subsidiū: vt l. iij. s. p̄tor. s. eo. & extra de dolo & contu. c. causam. Sed hoc videtur contra listā, vbi prima vice citatur fructuarius suo, & procuratorio nomine, sed statim dicā. Tertio consuevit dubitari, an ex cōtumacia procuratoris posset pueniri ad primum decretū cōtra dominū. Et quidā qd sic: vt l. eū qui. C. de procu. & ibi p̄ Cy. & de dignitat. l. quoties. lib. xij. & extra, vt lit. nō cōfēt. e. j. Alij contra. Sed certē hic est mirabilis casus, qd ex cōtumacia procuratoris potest perueniri ad primū decretū, nō ad secundū decretū cōtra dñm: vt hic, & qd nō. s. prox. l. s. que sitū. Nam fructuarius est procurator dñi: vt l. j. in fi. s. ti. j. & hic procuratorio nomine dominū cōuenitur: vt dixi. Et hoc forte voluit dicere Pe. qd primū citādus est dñs, s. quia aliās nō pōt perueniri ad secundū decretum cōtra eū, vel ad id quod faciat plenū p̄iudiciū. Ad quod facit quod no. de dolo et contu. c. causam. Nec obstat qd dicitur, qd in subsidiū citatur procurator quia illud est inductū in fauorē actoris, vt sufficiat procuratorē citari: & sic in eius lationē nō debet retorqueri. Potest ergo à procuratore incipere quo ad primum decretum: vt hic patet. Sed an sufficiat contumacia tutoris? Respon. sic quo ad primum decretum, nō quo ad secundū: vt l. in pos. aliās, apud Iulianū. aliās, Imperator s. j. ex quibus cau. in pos. ea. facit d. l. eum qui res. C. de procura. Fallit in causa damni infecti: vt j. eo. l. si finita. s. si forte. Itē in cā libertatis: vt in l. neq̄ infantes. de fideicō. lib. Quid in cōtumacia procuratoris? Rñ. in curatore furiosi idē quod in tutore: vt l. Fulcinius. s. adeo. j. ex qui. caus. in pos. ea. & d. l. infantes. In curatore adulti, sufficit quo ad secundū decretū: vt l. si mi

¶ **Is qui pignori.** Op. j. eo. l. si finita. s. itē q̄rit. hic sunt duæ opin. vna Azo. alia Hug. q̄ est vera. Rñ. Aut tu loqueris ante p̄scriptionē cōpletā: & tūc est vera opi. Azo. Aut post p̄scriptionē completā & tūc est vera opi. Hug.

¶ **Vi bonafide.** Possessor bonafidei cauet, nō fatidat. hoc dicit. Siue. Hoc dicit vt s. eo. l. hoc amplius. s. quæsitum.

¶ **Cum inter.** Si p̄sēns status rei tēdit ad aliud, inspicitur qd euenire pōt. h. d. & de isto casu vtrū debeat inspicere qd euenire pōt, dicā in l. inter stipulatē. s. sacra. j. de verb. obli. Dicit hic, qd cōuenit dñs aditū incolumiū, & c. Quæro ad qd cōuenit. Tres respōsiones sunt in gl. Prima est bona: aliā mala. Et recita primā. Alia est qd dicit cōuenit, id est, cōtra eū excipit. Et tene mēti istā expositionē. & alleg. l. ta le pactū. s. de pact. nihil facit, sed facit l. apud Celsum. s. aduersus. j. de do. exce. & ista nō est bona: quia nō cōgruit litera. Tertia lec. nō est bona: quia culpa in nō faciēdo nō facit locū. Agl. vt l. si cuius. s. deniq̄. s. de vflu. hic aut arg. in culpa in nō faciēdo, si nō petēdo. Vltimō gl. signat arg. cōtraria, & nō soluit. Et vide gl. quæ incipit, dñs. ibi. s. in cliuo. s. iur. bauidi secundū Dy. Sed ibi in illis nō deprehēdit culpa: quia nō potuit prouidere: ideo denegat actio. hic secus: ideo cōcedit: vt not. in d. s. in cliuo. Sed cōtra hāc sol. est l. idē iuris. s. j. & ij. ad l. Agl. sed ibi p̄scit culpa, assumēdo offm̄ ad qd scit, vel scire debet se iustit. **¶** **Dammum quando timeat, qualiter p̄setur. ista cautio damni infecti ponit quatuor casus.**

¶ **Qui damni infecti.** Vbi damnum timeat de re ad rē peti cautio dāni infecti: secus si de re ad personā. h. d. Opp. & videt qd cognitio requiritur: vt j. eo. l. si. cū l. seq. Solu. Duæ sunt: vna est an caueatur. Et istud inspectis verbis edicti nō habet cognitionē, nisi p̄tori remittat, cuius officio est, in quē dicit caueat: & tūc habet locū s. si. cū l. seq. Op. de l. denūciamus. C. de his qui ad eccle. cōfug. Breuiter sume quatuor casus. Et sunt verba Guli. de Cug. in l. illicitas. s. ne potētiore. s. de offi. p̄f. Quādo qd timeat dāni de re ad rē: & tūc interponit cautio: vt in toto isto tit. Quādo que de persona ad personā, & tūc idē: vt l. denūciamus. C. de his qui ad eccle. cōfug. Quādo qd timeat dāni de re ad personā: tūc nō p̄stat, vt hic: sed officio iudicis pōt cogi vt reficiat: vt l. ad curatoris. j. eo. l. p̄sēs. de offi. p̄f. Quādo qd timeat de persona ad rē: et tūc interponit: vt l. si fideiusor. in fi. s. qui satisfidat. cog. & l. Imperatores. j. de app. & de eroga. mili. annonā. l. vlti. circa prin. l. lib. xij. De illa cautioe, de p̄sona ad p̄sonā, no. in Spe. de pig. s. sequit. ver. qd si timeo. Tāquam aliqui j. prox. s. si quis iuxta. & j. qua. re. act. non da. l. j. s. quæ oneranda.

¶ **De illo quæritur.** Hoc auxiliū est extraordinariū, ideo cessat vbi habet locū ordinariū. h. d. Op. s. prox. s. Sol. à vicinis pōt, vt in cōtrariot: à domino nō, vt hic. Vltimū opp. j. eo. l. dāni. s. ei cuius. Solu. Pro alijs suis adibus pōt: pro his, in quibus habitat, nō potest. Opp. de s. si quis opus. j. eod. Sol. vt ibi dicemus. Vltimō qro vt in gl. Distingue vt ex p̄dictis colligitur. & facit ad q. j. de ea quæ nupsit viro inopi, vt non posset repetere dotem propter inopiam. Dic vt dixi in l. constante. in prin. s. solu. matri.

¶ **Si quis iuxta.** Iste s. habet vnum casum, quomodo ei qui sui culpa damnum timeat, hæc cautio non p̄stat. hoc dicit. Not. s. pone. j. percussit aliquem, postea timeo ne me offendat: volo vt mihi caueat, an possum? Et videtur quod non: quia mea culpa timeo, per istum s. finaliter cogitū quod posset peti cautio: quia hic loquitur de periculo rei ad rem: secus de persona ad personam, vbi maior est periculū. Et videtur casus in l. p̄sēnti. s. pe. de his qui ad eccle. confug. & in corpore, & in aut. de man. princ. s. neque autem. & s. seq. colla. iij. Opp. & videtur quod licitē possum permittere vt adificetur iuxta meum: vt l. iuris gentium. s. si paciscar. s. de pac. Et si permitto qd adificetur, & sic non poss

¶ **Vid de credito.** Creditor tenetur satisfidare ei, qui ratione pignoris sibi caueri postulat. h. d. Quæro, quid de bonafidei possessore: videbitis in l. qui bona. s. & superficiariū. licet glo. hic aliquāter tangat.

sum opus nouum nunciare: non per hoc videor permittere vt vitiosum adificiū faciat. ar. s. de ser. vrb. p̄d. l. si domus. vt j. prox. s. si quis opus. Respō. Hic sicut adificiū cōtra vitilitatē publica: vt l. Meuiana. C. de adifi. priua. & sic non potest licitē permitti: vt d. s. si paciscar. aliās oppositio esset vera. Venio ad gl. & quæro, vtrū possit petere vt destruat opus factū. Dic vt l. Sabinus. cōmu. diu. Distingue, Aut consensu expressē: & nō ago ad demolitionē neq̄ ad interese: vt l. Sabin. Aut consensu tacitē: & ago ad demolitionē, nō ad interese: vt ij. respō. d. l. Sabinus. Aut nō cōsensu aliquo mō: & tūc ad demolitionē & interese ago: vt l. Sabinus. in fi. Sed p̄dicta sunt vera, qn̄ quis cōsensit adificanti contra propriam vitilitatē. Et ita intelligitur j. tit. j. l. Labeo. Sed si hoc erat contra publicam vitilitatem, vt in casu nostro: tūc ipse idem petet etiā demolitionem prosequendo publicum interese: vt not. in d. s. si paciscar. & quod dixi s. tit. j. l. p̄tor. s. hoc autem interdictum competit.

¶ **Et superficiariū.** Nota qd dicit, hodie cōstat qd nā l. semper loquitur: vt C. de hære. l. Arriani. ibi: semper pro viri di obseruatiā, & c. Et sic q̄cunq̄ ista lex legi, de illo hodie intelligi. Dicam j. de mu. & ho. l. vt gradatim. s. sed & si. vers. sed ei qui bona. Oppon. s. eo. l. quid de creditore. in fin. So. ista est opi. Mar. ibi reprobata. Alij dicunt, qd hic de rigore: ibi de æquitate. Alia est: aut bonafidei possessor petat cauere à dño, aut ab extraneo, & c. Et probatur per l. p. e. & si. s. de publi. lac. de Are. nitit̄ reprehēdere istā glo. quia Publiciana intentat̄ pro eadē domo: hic pro alia. Sed certē imō pro eadē re agit, hoc est, pro dāno quod in eo timeat pro alia re veri dñi. Ad hoc opp. quia celeritatē id edictū desiderat: ideo non potest referri quæstio dñi: ar. l. iij. s. ibidem. s. ad exhi. Sed credo, si habet altiorē indaginem quæstio dominū: & tunc sub exceptione hac, si est dñs: aliās non satisfidabitur: ar. l. qui vias. j. eo. & l. p̄tor. in prin. s. eo. Quod intellige si emptor missus fuit in possessionem: vt not. in d. l. quid de creditore.

¶ **Remedium extraordinarium non tollitur per aliud extraordinarium.**
¶ **Remedium extraordinarium non concurrat cum ordinario, quando per ordinarium est mihi satis consultum.**

¶ **Si quis opus.** Hoc remediū non tollit per aliud auxiliū extraordinariū, vel etiam ordinariū, quod cōpetat ad diuersa. h. d. Oppo. s. ea. l. s. de illo. Sol. j. hic sunt duo extraordinaria, & vnū non tollitur per aliud: vt l. quædam modum. s. magistratus. s. ad laquil. Præterea, licet essent ambo ordinaria, tamen cōpetunt diuersa. Et hoc voluit dicere Ros. per alia verba. Vtraq̄ sol. vera est. Opp. de s. de illo. qd non cōcurrat illud cū ordinario. sed hic in tex. ponitur de cōfessoria, quæ est ordinaria: ergo & c. Sol. Aut j. per. ordinarium est mihi satis consultum: tunc non concurrat. Aut non potest esse mihi satis consultum: & tunc cōcurrat. Et ista sol. ponitur hic in tex. multum notabiliter, si bene aduertatur. Sed oppo. nonne cōfessoria cōpetit ad interese: vt l. loci corpus. s. in cōfessoria. s. si ser. vend. & interdictum. quod vi aut clam, ad interese: ergo & c. Sol. Cōfessoria datur ad interese intrinsecum, scilicet feruitutis: hæc verō ad interese extrinsecū. & ideo agitur isto remedio. h. d. Iacob. de Aret. & Old. Distingue plenē, vt l. in prouinciali. s. j. s. titul. j.

¶ **Si petis à me cautioe de non offendendo, ego à te: et tu illam mihi non p̄stas: ego non teneo tibi, nisi ex parte mea esset uanus timor, et ex tua iustus.**

¶ **Si quis qua sibi.** Ei, contra quem facta est missio in possessionem, tanquam contra non cauentem, hæc cautio ipsarum adiūm nomine non p̄stat. hoc dicit. Opponitur de l. damni. s. si vicinas. So. Aliarum nomine potest postulare cautionem, licet nomine illarum in quas est facta missio, non. Habetis gloss. quæ dicit, ex primo & secundo decreto est missus, & facit pro ea iste tex. sed contra eam facit l. postquam. s. Imperator. in fi. s. vt le. no. ca. vbi, debet mihi cauere ille, qui est missus in possessionem contra me illarum adiūm nomine. & istud contrarium est in lege prima in fine in gloss. super verbo, satisfidationes. in fin. C. vt poss. Et inducit illam pro vna parte ad questionē. & hanc pro alia. & si non soluit. Dic, ista cautio damni infecti est quoddam auxiliū extraordinarium: ideo non habet lo

cum vbi aliud ordinariū haberet locū. a **¶** **Interrogari.** Adde qd hic cōter docto. se quuntur. & Ro. allegat textum pōderatū ibi, & Pal. in c. j. s. in vers. nō reminiscit in titu. qd sit inuelti. Et ita dicit tenere Ange. in l. quidā tabulari. ff. de fur. Bal. in c. j. s. notā dñ. de not. feu. & ibi dicit, qd testis qui hodie dicit se non credere: pōt cras dicere se credere. Allegat Alex. et i. no. p. Ia. de Are. in l. ij. s. qd obseruari. de iur. calū. Tu etiā alleg. Ang. cōfl. cclxxij.

¶ **Testis interrogatus de loco, et tēpore, dixit se non recordari: postea interrogatus dicat de certo loco, et tēpore: non dicitur falsarius.**

¶ **Iurari tam de veritate, quam de contumacia, qd iterū teneatur quis, si cā est mutata.**

¶ **Iurari de calumnia, qd debeat in causa appellationis.**

¶ **Iurari de calumnia, an debeat super actione cumulata, remissive.**

¶ **Si quis stipulaturus.** Qui petit sibi cauere, debet iterū iurare de calumnia: licet primō iurauerit in alia instantia, quæ apparet finita. h. d. Potest induci ad testes, j. qui interrogati qua die, dixerunt se non recordari, & iterū interrogati dixerunt, illud fuisse certo loco, & tēpore: non incurrūt falsum, siue ex intervallo in alia instantia, siue incontinenti, ante qd recederēt ab examinatione. 2. Opp. de l. nā postea. s. j. s. de iureiu. So. j. in gl. Dy. dicit, qd nā la differētia est, siue iuretur de veritate, siue de calūnia. Nam in vtroq̄ si causa est mutata, debet iterū iurare. Et alleg. l. quoties. s. fin. s. de noxa. Et hoc modo debet intelligi l. nā & postea. in contrariū alle. Vnde gl. dicit, qd debet iterū iurare iuramento calūniæ: quia cōipso qd prima instantia est finita, p̄sumitur mutata causa. Sed in iuramento veritatis non dicitur mutata causa, nisi probetur, & ideo non iuratur: vt l. si à te. in prin. j. de exce. rei iud. & l. qui iurasse. s. j. & ibi gl. s. de iureiu. Opp. in aut. in isto. C. de iur. cal. Gl. dicit, qd corrigi. Gl. nō dicit bene, quantū ad istū s. quia ibi loquitur in iuramento qd p̄stat vnuerfaliter, & de futuro: hic de iuramento p̄fito de p̄sēnti. Vel aliter, ideo hic iterū iuratur: quia instantia est finita: sed si eadē esset instantia, tūc iterū nō esset iurandū, nisi aliquid apparet iudici, qd mutationē animi faceret p̄sumere: quia hic tantū de p̄sēnti iuratur, & magis ad probationē, qd ad ordinē iudicij, vt dicā j. prox. s. j. Per hoc patet an in causa appellationis debeat iurari de calumnia. Et gl. dicit qd sic. Idē no. C. de iur. calū. l. ij. in prin. in glo. super verbo, nouissimē. & bene. Et est casus hodie de iur. calū. c. ij. lib. vj. Et p̄dicta faciūt, j. an super actione cumulata sit iterū iurandū de calūniā: de quo C. de iura. calū. l. ij. in prin. & de eden. l. edita actio. Et dic vt ibi per gl. & doct. Vltimō gl. signat cōtraria, & nō soluit, & incipit sic ergo. in fi. ibi s. in persona. Dic, bene p̄sumitur in futurū, vt ibi: tamen pōt mutari, vt hic. ideo iuratur, maximē cū tale iuramentum modicum lædat partem iurantem.

¶ **Libellus, et litis contestatio, qd requiratur in hoc iudicio. hic s. loquitur de iuramento calumnie, quod p̄stat ad probationem iuris petentis.**

¶ **Iuramentum calumnie quod est solemnitate, hodie p̄stat per procuratorem habentem speciale mandatum.**

¶ **Procurator iurat de calumnia in animam domini, et suam.**

¶ **Procurator si iurat procuratorio nomine se animo calumnie non petere, sufficit.**

¶ **Mandatum speciale in procuratore iurante de calumnia ideo requiritur, quia aliās delinquendo non obligaret dominum.**

¶ **Procurator qui iurat de calumnia, debet habere speciale mandatum ad iurandum de calumnia, in tali causa quam habeo cum tali: licet communis p̄ctica aliter obseruet, qd qua non est recedendum. nu. 7.**

¶ **Stipulatio iuramenti calumnie inepta, non uitiat processum.**

¶ **Coniuncta persona, iurat de calumnia pro absente.**

¶ **Item tutor, curator, syndicus monasterij, curator datus bonis, et pater.**

lib. hodie habent. not. ad cont. approbat. fmg. reg. lupo. h. l. 6. d. bo. maio. le. 14. c. 10. p. 6.

Prima Bartoli super Digesto nouo.

De damno infecto.

POMATES.
 Si alieno. Allegat huc rex. Bal. in c. in omni negotio. de testib. q. denūciās peccatū alteri? debet iurare de calumnia. vide ibi.
 Pro concordia. Aduerte q. Imo. iunior in suis apost. allegat Bar. ibi contrariū. nā in l. ij. §. s. nā. C. de iura. calū. dū ibi Bart. voluit q. speciale mādatū requiratur in mādato procuratoris ad iurādū de calumnia, nec sufficeret mādatū speciale, nisi in eo dicat specialiter. Et in tali cā dixit ibidē do. Alex. q. cōtrariū voluit Bar. in hoc §. si alieno. Tu dic. si bñ in spiciat. Bar. nō cōtra dicit. q. hie etiā idē dicit. licet postea subijciat cōs obseruatiā a qua nō est recedendū. sic se habet qd̄ sū ficit. si habet speciale mādatū ad iurādū de calūniā, licet non exprimat cā q. videretur hodie expressum in Cle. nō pōt. de procu. quāsi sentiat q. p. c. ita sit in contrariū, per d. c. & sic de iure Canonico, qd̄ nō est dicere contra ea q. dixit in d. c. s. nā. licet correctionē et p. c. ita subijciat p. ius Canonicum.
 Puto sufficere. ad de q. Imo. intelligit hoc verū, si simpliciter fuit petitiū: vt d. c. ij. Sed si esset petitiū specificū q. iuraret in animā dñi, & aiā suam, tūc scdū ipm nō videt sufficere dīca forma q. in dubio solū refert ad animā procuratoris. nec per sona extrinseca debet in dubio subintelligi arg. l. i. ita stipulat. §. chryfogon. de ver. obli. Alex. tū dicit q. sibi plus placeat opin. Barto.
 Cōis tñ obseruantiā. Adde qd̄ Imo. refert Io. An. in d. c. s. sentire, q. de iure debeat causa specificari. Idē dicit Alexā. tenere Ia. but. q. alitās nō pōt dici q. legitime p. rē iuramētū calūniā per procuratorē in animā dñi: q. nō pōt ligari animā dñi per iuramētū talis procuratoris p. ficit. p. illud mādatū dñi datū ad iurādū de calumnia gñaliter in omnibus causis, in quibus dñs iustitiam fouet: q. mādatū generale nō trahit ad illicetū l. ij. §. si procurator. §. q. d. quicq. iur. & l. i. procurator. in fi. de cōdi. inde. Et itā op. dicit scdū Bart. in d. §. s. nā. Ant. de But. in c. in pertractādis de iur. calū. & In-

Procurator generalis sine specialimandato, quando dominus non potest haberi, iurat de calumnia.
 Item de veritate, & de affectione.
 Iuramentum calumnie, quod est probationis, procurator prestare potest.
 Procurator generalis potest prestare istud iuramentum probationis, & iurat in animam suam, non domini.
 Stud iuramētū est de credulitate, & eius forma ponitur.
 Procurator si in isto iuramento iurat procuratorio nomine simpliciter se animo calūniā non petere, non sufficit.
 Iuramentum veritatis, quando prestari potest a procuratore generali.
 Dominus cogitur iurare, quando aduersarius non vult stare dicto procuratoris: potest tamen constituere specialiter procuratorem ad iurandum dicere veritatem in animam ipsius domini.
 Procurator etiam specialis non admittitur ad respondendum de veritate in criminalibus.
 Testes non possunt iurare & deponere per nuncium: sed debent coram iudice comparere personaliter.
 Iurans de veritate intelligitur iurare de vehementi opinione, non de veritate que sensu percipitur.
 Iuramentum interpositum super contractu per procuratorem non obligat a minum, nisi procurator habeat speciale mandatum, vel dominus iurauerit se ratum habiturum, quod per procuratorem fieret.
 Iuramentum in litem potest per procuratorem prestari, si utraque pars uellet.
 Si alieno. Qui alieno nomine petit cauere, debet iurare de calūniā: nisi is, cuius nomine petit, iurare nō deberet. h. d. Opp. de l. ij. §. s. nā. autem abfuerit. C. de iura. calū. Dicūt quidam hic in tutore & curatore, nō est vera. vt gl. dicit. Alij dicit hie in procuratore in rem sua: nō est vera. eadē rōne. Alij dicit, q. hie fati dederat. hoc reprobā s. de procu. l. nō solū. in prin. Alij q. speciale est hic: q. non in forma iudicij p. rē: & hoc tenet q. Aduerte, si t. gl. hic voluerit dicere, q. iuramentū istud nō p. rē iurāt in iudicio, sed extra, prout videt intelligi re gl. in d. §. s. nā. abfuerit. & Cy. ibi male dicit: q. in hac causa dat libellus: vt s. eo. l. i. §. toties. & l. s. cōtestat §. hoc aut iudicij. & ibi dixi. & probat in l. de pupillo. §. qui opus. s. tit. i. & ibi not. nec puto Io. & Py. tantē auctoritatis sic intellexisse: sed pōt sanē intelligi, q. lex cōtraria loquitur de iuramēto calūniā, qd̄ est de ordine & forma iudicij: hie verō de iuramēto calūniā, quod p. rē iurāt ad probationē iuris petētis: vt s. ca. l. §. qui damni. non vt forma vel solēntas iudicij, sed vt probatio. Et ita voluit intelligere Ioā. & Py. & est ipsa veritas. Nō tñ credo q. hoc sit speciale: sed est ad idē, vbi cūq. tale iuramētum ad probationē p. rē iurāt: vt s. ad exhiben. l. thesaurus. & in iuramēto calūniā quod p. rē iurāt de probatiōe, qñ interponitur primū decretū: vt not. in aut. de exhiben. §. si verō etiā quidā. Et dicemus j. eo. in l. si finita. §. Julianus. Alij dicit, q. hie corrigi. quod non placet. Secundo opp. de l. Marcellus. Sol. vt in gl. Tertio op. de l. videamus. s. de in litē iurā. Sol. vt in glo. Quarto & quinto opp. vt in vltima gl. & dicit vt in ea habes. Nūc examinemus materiam per quæstiones. Et in hac glo. habes mentionem de quatuor iuramentis. Primum est iuramentū calūniā, quod est de solēntate, & forma iudicij. Secundū est iuramentum calūniā ad probationem. et ita loquitur hic. Tertium iuramētū est veritatis: vt l. Marcellus. §. j. Quar-

tum iuramentū est affectionis: vt l. videamus. De quolibet ergo dicamus. Primum quæro, an iuramentum calūniā, quod est solēntatis, possit p. rē iurāt per procuratorē. De hoc per Cy. C. de iura. calū. l. ij. §. hoc etiā. Hodie habemus casum q. potest fieri per procuratorē habere speciale mādatum: vt extra de iura. calū. c. fi. l. vj. Sed an debet iurare in animā suā, vel in animam domini: tex. non exprimit. Veritas est, q. in animā dñi: quia ideo requirit speciale mandatum: vt dñm obliget: vt d. c. fi. Item etiā in animā suam: vt c. ij. §. j. eo. tit. lib. vj. Hoc tangit per Bart. de iur. calū. c. in pertractādis. & ibi Io. An. in nouel. s. per vltima gl. Sed quid si iurat procuratorio nomine, se animo calūniā nō petere? Puto sufficere vt obligetur dñs, & procurator, si calūniōse faciant: vt l. j. §. si procurator. s. si quis ius dicen. nō obtrēpe. & l. ij. §. si procurator. s. qd̄ quicq. iur. Di cetis vos hoc esse impossibile: quia procurator concipit verba in persona sua. Propter qd̄ Cy. & Pet. sunt moti ad dicendū cōtra casum in d. §. hoc etiā. q. in his quæ adeo sunt personalia, q. ex persona procuratoris non possunt transire in dominum procurator repræsentat personā domini directō sicut nunciū. s. Ad Trebel. l. qui ita. §. j. Et ideo, si aliquis despōsat vxorem procuratorio nomine meo, non est dubium q. illa non est vxor procuratoris, non est opus q. per procuratorē cedatur mihi, sed mea directā vxor efficitur: vt s. de spōsa. l. si. facit extra de procura. c. fi. lib. vj. Simile dicimus in spōsatione, in qua procurator p. rē iurāt nudū ministeriū: & ideo directō acquirat domino, sicut nunciū: vt l. quod meo. §. j. de acqui. pos. Ita dico hie q. perinde est ac si tanquā nūcius iuraret in animam domini. Item iurabit tanq. procurator in animam ipsius: cum si delinquit, in delicto obligatur mādans & mandatarius vt dixi, & vulgare est. Ideo tñ aut speciale mandatum exigitur: quia aliās procurator delinquendo non obligat dominum cū hoc non veniat in generali mandato: vt s. de conditio. indebiti. l. si procurator. cum similibus. Sed an tñ sufficit q. habeat simpliciter speciale mādatum ad iurandum de calumnia. Non puto. nisi dicatur, in tali causa: vt l. si quis mihi bona. §. iustum. cum §. seq. s. de acqui. heredi. Nec sufficeret dicere, in causis, quas habiturus est: quia si ibi est speciale: ergo in cōtrariū est ius cōmune. Rñ. Credo quod ibi maior expressio requiritur, & quod ibi mandatur q. iuret in animam domini vt ibi patet: sed in alijs sufficit q. habeat speciale mandatum ad iurandum in tali causa quam habeo cum tali: licet non fiet tanta expressio. & hoc voluit tex. in d. c. fi. de iura. calūniā. l. i. bro vj. si bene inspiciatur. Si tamen ista obseruata non fuerint, processus non vitaretur: quia si omisio non vitat: vt s. tit. j. l. de pupillo. §. qui opus. & ibi dixi multōminus in ep. r. statio iuramenti: vt l. j. §. j. C. de rei vxō. actio. Communis tñ opinio obseruantiā a qua nō est recedendum, habet q. sufficit, si habet speciale mandatum ad iurādū de calumnia, licet causa non exprimat, qd̄ videt exprimi in c. nō potest de procurator. in clem. Quid si tñ coniuncta persona agit nomine absentis: fac. de Are. dicit dandū curatore bonis: vt refert Cy. in dīcto §. hoc etiā. Certē secūdū hoc leges quæ permittunt cōiunctas personas agere, essent factæ ludibrio. Dico ergo q. verum est, q. omnis administrator legitimus vt tutor, & curator, possint iurare de calumnia: vt dicto §. quod obseruari. Itē syn dicus monasterij. vt l. orphanotrophos. C. de epif. & cle. & c. in pertractādis & c. penultimo & fi. extra de iuramen. calū. Item curator bonis datus, vt no. in l. ij. in prin. de iura. calū. Item in patre: vt l. j. C. de bon. ma. Eadem ratione dico in cōiuncta persona, cui hoc a iure permittitur, q. ipse iuret de calumnia in animam ipsius, non domini: cum dominum inuitū non obliget. Quod de procuratore generali si dominus valde distat, ita quod non potest haberi: Dicunt quidam dādum curatorem bonis: vt in Spe. de iura. cal. §. refert ver. quid ergo fiet.

no. de fac. & De. de fan. Gemi. in d. c. in cū quibus ipse trahit Bal. & Panor. in c. in pertractādis.
 P. P. A. V. P. C. Communis tñ obfer uātia. Vide Cur. in l. ij. §. s. nā. abfuerit. C. de iura. calū.
 P. P. O. M. A. T. E. S. Eadē rōne. Tenet etiā in isto passu vlt. tra adducta p. Alex. hic cōtra Bar. Salice. et Ful. in l. ij. §. s. nā. C. de iur. calū.
 Coniuncta. Adde Spec. d. s. refert ver. itē cōiuncta. sic Io. an. ibi dicit cōis teneri, q. principaliter iuret. Et ita dicit tenere Guli. in l. maritus. C. de procur. quia licet lex p. mittert eū agere, nō facit eū procuratorē. Ad Spe. rñ dicit q. ibi dicit cōiunctā personam iurare de his quæ ad eam respiciūt ibi vide.
 P. P. A. V. P. C. Secūdo quæro. Vi de An. Bon. in tracta. suo de virt. col. ij. ver. liij.
 Generale. Adde q. ratio contra est, quia si sufficeret generale, sequeretur q. posset obligare animā dñi ad peritū. Alex. tñ trahit cū op. Bart. respōdens ad cōtraria.
 Nō sufficeret. Ad d. q. Imo. cōtra: q. vult quod etiā in casu istius §. talis forma iurandi sufficit, quæ admodū in alijs casibus, in quibus non refert quid ex equipollentibus fiat arg. l. si §. si. man. & ar. eius quod cōsuevit dicere sententia: quia licet de solēntate forma li debeat cōtinere ab solutionem l. p. rē. C. de sen. tñ sufficit q. cōtineat equipollēs l. in fun. in prin. de re iudi. l. quid tamen. §. si arbiter. s. de arb. Idē tenet Ro. cū quibus Alex. qui p. hoc adducit decisionem Bal. in l. si. §. omnem. C. de adm. tut. & in l. legitimos. in prin. de legit. tuto.
 P. O. M. A. T. E. S. Quæ certa forma. Non sufficit seruari: quia equipollens id quod pro forma requiritur. & bene facit text. in l. qui Rom. §. flauius. & ibi gl. de verb. oblig. & in gl. in l. non omnis. in prin. in verbo, non fuerit. s. si cer. pet. Et ad hoc vide que plene scribit do. Alex. in l. j. in ij. col. s. de lib. et posthu. & ibi vide Are. allegat cōtra hoc gl. in cōt. text. in vers. nominatum. in c. constitutionem. de senten. excō. in vj. & do. Iaf. in l. i. ubemus. vbi ponderat ibi glo. C. de testa.
 P. O. M. A. T. E. S. Idē puto. Aduerte tñ q. Alex. in d. l. iurādū qd̄ ex conuentione. in fi. in iij. fallē. in fi. intelligit Barto. hic velle dū dicit, illa lex loquitur etiam quæmadmodū requirit vñ de illis tribus, in quibus in d. l. iurādū. ad hoc vt procurator possit iuramentū aduersario deferre, q. ita requirit vñ de illis tribus, in quibus ad hoc vt deferent iuramentū aduersario ipsi procuratori possit procurator iurare: quod tamen puto falsum, nec eam, si bene inspexeris, fuisse Bar. mentē. Et ideo cogita. & vide Ceo. xlvij. col. ij. & ij.
 Testibus. Adde bonum tex. in c. licet ex quadā. de testib. pon-

fiet. & ver. seq. Sed certē tutor testamētarius excludit datium: ita vbi est procurator datus a dño nō est locus curatorī dādo a iudice: & ideo tunc admitterem eum ad iurandum de calumnia sine speciali mandato, a simili, sicut dicimus q. nō est qui cedat actionē, cōpetunt viles ipso iure: vt C. de act. & obli. l. j. & no. j. eo. l. da. mni. §. fi. Ita in proposito, tunc requiritur speciale mandatum, quando dominus potest haberi. Idē credo in iuramēto veritatis, & affectionis: vt cū principalis nō potest haberi, procura. habet vim curatoris dati bonis, per ea quæ dicta sunt: & sic sequentia intellige. Secūdo quæro tñ de iur. cal. quod est probationis. Ecertū est q. a procuratore pōt p. rē iurāt vt hic & l. p. rator in prin. s. e. Sed an tñ requiratur speciale mādatū: Io. an. tenet q. sic. et ita intelligit huc §. in d. c. fi. de iur. cal. lib. vj. Papa Clemēs q. fuit valde bonus iurista: pronunciauit cōtrariū, q. sufficit generale mādatum: vt refert Spe. de iur. ca. §. refert. vers. quid ergo. & hoc videtur velle gl. mag. hic posita, dum dicit simplex procurator, & c. et alia gl. quæ dicit superficialis, vel procurator, ex eo quod dicit superficialis, constat q. habet generale mādatum super re illa: vt l. j. in fi. s. ti. j. & s. eo. l. hoc amplius. §. quæ situm. Et istud puto verius. Ratio: quia tale iuramentū semper p. rē iurāt in his quæ sunt modici p. rē iudicij: vt hic, & d. l. thesaurus. ad exhi. Et ex hoc q. non requiritur speciale mandatum, apparet q. nō debet iurare in animā domini, sed in suā: quia nō est necesse q. animā domini obliget: & quia illud non posset fieri sine speciali mandato, vt dixi. Sed tñ quæ erit forma istius iuramenti: Rñ. glo. videtur. et le hic q. sit iuramentū de credulitate. vt expressius s. e. l. p. rator. in princip. & hoc ideo, quia de veritate non posset sic iurare de facili: & ideo dico, q. forma erit talis. Ego procurator iuro, q. credo eum, cuius nomine peto: calumniā causa non postulatū fore. Sed dices tu, ergo hoc refertur ad credulitatē procuratoris: & sic est idem in tutore, cuius cōtrariū dixit gl. Sol. cōtraria. Rñ. ideo, tutor iurat se calumniōse nō petere, nullo habito respectu ad personam pupilli: procurator se refert ad domini credulitatē. Sed tñ quid si simpliciter iurat procuratorio nomine se animo calumniā nō petere? Certē in isto casu puto q. non sufficeret: quia certa forma tradita est hic a p. ratorē, a qua recedere nō licet: vt l. j. §. si is qui nauē. s. de exer. & ad munic. l. consti. & C. de iur. fil. l. certā forma. In alijs verō casibus puto sufficere: quia tantundem importat. Ex eo em q. ipse iurat se procuratorio nomine animo calumniā non petere, apparet q. ipse credit dominum calumniā causa non petiturum: quia tñ si secus crederet, ipse calumniaret. Tertio tñ quæro de iuramento veritatis, an possit p. rē iurāt per procuratorē: Dic, qñ ego ago cām meā noie: & tñ sup facto alieno nō cogor iurare de veritate. Ita loquitur l. Marcellus. §. j. s. r. e. amo. & hoc nō facit ad p. rē iurāt. Quādeq. ego ago cām alieno nomine: & tñ an possim iurare de veritate, de facto eius, cuius no-

mine causam ago, dubitatur. Dic, si procurator, & aduersarius hoc volunt: si quidem est iuramentū quod p. rē iurāt ad vtilitatē absentis, pōt fieri: nec requiritur speciale mādatum, cum hoc etiā a defensore possit fieri: vt l. nam postea. §. i. iurādū. s. de iure iuran. Aut vult tale iuramentum p. rē iurāt ad domini p. rē iudicij: & tunc similiter pōt, si habet speciale mandatum, vel vnuerforū bonorū cum libera, vel in rem suā: vt l. iurandū quod ex cōuentione. in fi. s. de iure iur. Sed illa lex loquitur in deferente, non in iurante. Idem tamen puto: quia qui defert, videtur confiteri sub conditione si aduersarius iurauerit: vt l. qui iurasse. in fi. s. de iure iur. ergo & c. Præterea, ego video q. confessio domino p. rē iudicat, nisi probetur contrariū: vt l. certum. §. sed an & ipsos. & ibi no. j. de cōfess. ergo & c. Hoc puto verū. Non debet tñ iurare in animā domini: quod patet: quia dominus pōt venire contra: nec requiritur speciale mandatum. Tale enim iuramentū ligabit, & dño vero p. rē iudicat: bit, tanq. simplex superficialis sine iuramento. Si verō poneret tñ q. aduersarius non vult stare dicto procuratoris, sed vult q. dominus respondeat: tunc dñs cogetur iurare, & respondere per se: vt l. quoties. §. p. rator. & §. seq. s. de noxa. & C. de iure iur. l. generaliter. §. his. & quod not. s. de iure iur. l. ad personas. in glo. ij. Fateor tamen hoc casu, q. si dñs constitueret procuratorē ad iurādū dicere veritatē in animam ipsius dñi, tunc mitteret procuratorem instructū qui diceret illud quod p. rē iurāt a dño, q. sufficeret, & debet talis procurator seu nunciū admitti: quia tñ ipse dominus videt iurare, & dicere per eum, tanq. per organū: vt l. qui autē. in fin. cū l. seq. s. de cōf. pec. & est expressum extra de testi. c. p. rē iurāt. lib. vj. & ibi forma talis iuramenti percipitur. Prædicta tñ puto vera in ciuilibus: in criminalibus secus, vbi ex aspectu, voce, colore, & ex trepidatiōe iudex se debet informare: vt j. de quæstionibus. l. de minore. §. tormenta. tñ Idem dico in testibus, qui debent coram iudice comparere: nec possent iurare & deponere per nunciū tali modo constitutū eadem ratione. s. de testa. l. ij. §. idē diuus. Quando autē quis iurat de veritate, non intelligit de veritate quæ sensu percipit, sed de vehementi opinione: quia scire dicimur quod vehementer opinamur: vt j. tit. ij. l. ij. §. idē Labeo. licet aliud sit in teste: vt ibi dicit. facit qd̄ no. per Inno. & Io. An. extra de iura. calū. c. fi. in antiquis, & vbi de his aliqd tangit. Et idē tñ credo si procurator iurat super contractu: quia iuramentū nō obligat dñm, nisi ad hoc habuerit speciale mandatum, vel nisi iurauerit se ratū habiturū qd̄ per procuratorē fieret: quia tñ ex tali iuramēto obligat p. rē p. ratorē. Facit ad hoc l. xij. dist. c. tibi dño. & qd̄ ibi no. Sed si poneres q. aduersarius: fuit cōtētus rñsione. p. ratoris, & eius iuramēto: et, p. rator nollet. Dic vt j. q. ex cau. in pos. ea. l. ij. §. de s. c. di. cū ibi no. tñ Quarto quæro, de iuramēto in litem, an possit p. rē iurāt per procuratorē: Dic q. procurator nō cogit p. rē stare: vt d. l. videamus. de in litē iurā. Sed si vtraq. pars vellet, posset arg. eiuſdē l. videamus. nō q. ligaret dominū, nisi habere speciale mandatum ad sic iurādū, vt s. dixi, & tunc sufficeret per procuratorem p. rē iurāt per ea quæ dicta sunt.

deratū ibi ad hoc p. rator. & an mandati procuratoris, in quo dominus promissit se ratū habiturū quicquid legitime factū fuerit, sit nullum. Ro. hic tenet q. sic, p. glo. sing. in c. relatio. xxi. q. j. & Bar. in l. q. bona. de procu. Paul. de Leaza. i. Clej. de procu. Spe. in tit. de p. r. ratione. ver. itē exci. pit. Io. fab. In tit. de factis. §. s. nā. Et an iuramentū fidelitatis possit p. ratorē p. rē iurāt: Ro. hic concludit q. sic, per c. j. nulla. in tit. per quos fiat inuelti. p. tex. in c. j. §. verū de itatu reg. lib. vj. Et an iuramentum, per quod p. rator ignōrati, possit p. rē iurāt per procura torē: Rom. i. addi. no. ius hic, vt refert Alex. xan. dicit q. nō, p. ca. sua singularē in c. si verō aliq. ver. p. rator iuramētū. de cle. in vj. Quod tñ intelligit, vt ibi per gl. scilicet q. nō per genera lem procuratorē, per speciale sic. & ibi per Io. and. & Archi. vbi ponunt, an si lex, vel statutum requirat q. propria manu iuret, possit iurare per procuratorē. Et qd̄ mandati sit nullū, in quo dñs p. mittert se ratū habiturū quicquid legitime factū fuerit, tenet Ro. cōf. l. x. vbi vult, quod nec valeat mandatum ad accusandum, nisi in eo sint illa quæ requiruntur in accusatione.

1 Index per oculorum inspectionem cognoscit, an edificium citō ruet, & dñm sit allaturum.
 2 Iudex quando uadit, uel mittit agrimensores, uel magistros super loco, statuit terminum partibus, ut sint tali die, & tali hora cum magistro: & etiam sit instrumentum quando iudex est in loco.
 3 Infinitus quando toleretur, & quando euitanda sit.

In infinitate. Adde qd Alex. dicit facere ad questionem, qd si factu est copromissum cu potestate data arbitro prorogandi, bis, ter, vel pluries, quoties poterit prorogare. Et se remittit ad Bal. rub. apud quos cotrouer. seu. in. Ro. in rub. de arb. et Bal. in c. tua nobis. de app. vbi dicit qd si data est potestas arbitro prorogandi copromissum semel & iterum, non poterit prorogari in infinitum, sed duas vicibus. Tu vnde pulchre Bal. consil. cccxix. lib. j. vbi etiam ponit quid dicitur in copromissum vna vice, vel pluries alij, an intelligat ut praedictum de tribus, ista quod dicit pluribus prima, propterea ibi vide qd hinc explicat hinc passim, & etiam consilio sequenti & sequenti. vbi refert qd d. Phil. de R. h. g. & do. Bartho. de Sa. li. consulerit & ipsi si dicitur sit, semel, & pluries, qd non extenditur ad tertiam prorogationem. Et idem voluit eius pulchro consil. cccxxxvii. lib. iij. vbi etiam ponit, qd si fuit appositum qd copromissum possent, prorogare arbitri quoties eis placuerit: & tunc in primo termino statuti essent duo mensis ad finem duum, an vigore illorum verborum poterit in longum protrahere dies. Res est dubia: tunc ex quo partes breui termino videntur voluisse cam decidit, non videtur qd tor prorogationes valeat. & ibi etiam ponit de eo qd refert hic Alex. an possit fieri vna prorogatio quae duret ad vitam. Et cocludit qd no. & inquit dicit Alex. post aliam questionem, si factu est copromissum qd non habuit effectum an iterum debeat compromitti, cum ex forma statuti ad id partes sint astrictae. Et se remittit ut hic p. en. Adde qd Bald. consil. cccxcvi. lib. iij. tenet qd iterum debeat compromitti, & id tenet Ro. consil. cccciiij.

Huic stipulationi debet. In hac stipulatione debet dies inseri causa cognita. h. d. cum l. seq. In tex. ibi: ex causa fa. i. origine damni qd timetur: an ex vitio operis soli, vel quomodo. Ia. de Aret. & ex qualitate, respectu aedificij, quod timetur damni. Itē in l. in causa. ibi: longinquitas. i. distantia. ibi: soli magnitudo. vt si ita magnum sit opus qd possit laedere domum distantē, etiā per aliquod spatium. Ia. de Are. Pro declaratione tex. Primō quare ro, dicit, habita consideratione ex causa, & c. & gl. facit vna expositionē, & nō bonā: quia loquitur in causa quae inspicitur circa personā: hic circa rem. Intelligit ergo ex causa, vt exposuit in tex. secūdū Ia. de are. qd declaro latius, qd dicit ex causa, dixi, si origine, & c. Nam si damnum timetur vitio operis, intra modicum tempus potest fieri an opus sit stabile, vel nō. Itē si ex vitio soli. Itē qd dicit ex qualitate, respectu aedificij qd timet. Quid enim si est inquilinus qui petit cautionē ppter res, quas ibi habet, interponat cautionē vsq ad diē condictionis: si est dñs. interponet in diē lōgiorē. Sed hoc tenet Ia. de Aret. sed in hac l. in causē. nō placet expositio dicit Ia. quia illa esset magis causa an stipulatio esset interponēda vel nō: an aut vsq ad quā diē interponat. Tene ergo expositionē glōf. & dic, longinquitas. id est, antiqritas soli. Pone vnu casum, in quo sit multitudo terrae nouiter portata. Illud dicitur solū nouū, & vnu aedificiū nouū sustinere verisimiliter nō posset: quia nō est solū firmū. Sed si staret per tēpus, confirmaret: & cessaret timor. Itē eodra, in opere qd habet solū firmum, facilius ruit antiqū quā nouū. Itē magnitudo operis: quia forte potest esse tantum opus, qd solū nō potest sustinere: et verisimiliter citō ruet: & potest esse opus paruum, qd verisimiliter ruet, sed non ita citō. Sed qualiter adhibebit iudex istā cognitionē: Rñ. Per inspectionē oculorum vt s. eo. l. iij. in prin. vel per magistrōs: vt l. cōparationes. C. de si. l. instru. & l. j. §. j. s. de vent. inspi. & in aut. de nō alie. §. quod autem. Et debet scire si aliqua partiu voluerit aliquid probare. Sed an qd iudex vadit, vel mittit agrimēsores, vel magistrōs, debet statuere terminum partibus vt sint tali die, tali hora, cū tali magistrō, vel secum in illo loco: Rñ. qd sic. Text. est in l. iij. C. in. reg. facit l. generaliter. §. penul. C. de iureiur. quia per partis praesentiam posset iudex, vel agrimenfor aliter informari. ergo & c. qd facias hic scribi, & etiā instrumētū fieri, qd iudex est in loco: aliās posset processus periclitari. Itē not.

Aut non sunt apta, & tunc euatur: vt l. j. §. si cui. vt l. no. ca. & l. fi. C. de fac. san. eccle. l. si deicō. §. si quis decē. s. de le. iij. Aut loquimur de obligatione tollenda: & tunc infinitas toleratur, vt j. de do. exce. l. purē. in fi. Ratio praedictae distinctionis est, quia favorabilior est causa obligationis tollenda, qd inducenda: vt j. de act. & obli. l. Arrianus. quae verba Dy. nō videntur vera: quia dicit, qd agitur de obligatione inducenda, euatur. Istud est cōtra l. si finita. in prin. ibi: ideo, & c. & ibi: quoties opus, & c. Item ibi: si verō sine conditione, & c. & ibi: quandoq; secundū membrum cū tractat de obligatione conseruanda, & c. ibi: si verba sunt apta, & c. Illud est contra l. eum debere columnam. s. de ser. vrb. praed. C. in. nihil dicit vltra Dy. quod valeat vnū obolū. Vt igitur liqueat iusta materia, cum quaeritur, vtrū infinitas toleratur vel non. Aut loquimur in exceptione: & tunc infinitas toleratur regulariter: vt l. purē. in fi. de do. excep. & C. de excep. l. licet. Fallit in exceptione nō numeratae dotis, & nō numeratae pecuniae: vt l. fi. cum aut. ibi posita. C. de dote cau. non nu. & l. in contractibus. de non num. pec. Si in obligatione: & tunc aut loquimur de infinitate tēporis, aut quantitatis, aut numeri, aut personarum. Si loquimur de infinitate tēporis, vt in materia nostra: tunc aut loquimur de obligatione inducenda: & tunc aut inducitur ex necessitate: & tunc infinitas euatur: vt hoc §. & hac l. si finita. iij. rñ. Aut inducitur ex voluntate: & tunc toleratur infinitas: vt hac l. si finita. ibi: siquidē ex conuentione. & in omnibus legibus locutionibus de obligatione conditionalibus: vt l. cedere diē. de verb. sig. quia semper durat, donec certū sit conditionē extare, vel deficere: vt l. ita stipulatus. j. de verb. obli. durat, dico, spes stipulationis committendae: quia semper potest committi. Si verō dicimus de obligatione conseruanda: & tunc aut reus est paratus personae satisfacere: & tunc infinitas euatur: l. si mora. s. sol. mat. Aut reus nihil dicit: & tunc aut actor negligit ius suū: & infinitas euatur: vt l. fi. C. de fac. san. ecc. & de praescri. xxx. an. l. sicut. & l. oēs. Aut actor non negligit: & tunc toleratur: vt l. eum debere columnam. s. de ser. vrb. praed. Nam posset actor intra triginta dies semper perpetuare, & duraret in infinitum, vt apparet manifestē. Secundo casu, aut loquimur de infinitate quantitatis, aut loquimur de infinitate propriē, quae nō habet numerum: & tunc euatur: vt l. j. C. de sen. quae pro eo qd interest. & l. videamus. §. pe. de in lit. iur. Aut loquimur de infinitate improprie, quae est immensitas: & tunc aut obligatio contrahitur praeter voluntatem obligati: & tunc euatur: vt l. si seruos. in fi. s. de pig. acti. l. ex dāni. in prin. j. eo. Aut contrahitur ex voluntate obligati: & tunc toleratur: vt l. continuus. §. illud. j. de ver. obli. Fallit in donatione, vbi distinguitur inter priuatum, & principē: vt l. sancimus. C. de dona. & in aut. de non alie. §. finimus. quia priuatus nō potest donare immensē: princeps sic. Aut loquimur de infinitate numeri. quod est quando multiplicat praestatio: vt si est praestatio annua: et isto casu aduertit: Aut verba cōtrahentiū seu disponentiū sunt expressē apta ad infinitatē: aut expressē cōtra infinitatē: aut dubitāt. Primo casu, toleratur infinitas: vt l. ita stipulatus à Scio. j. de fideiuf. & l. in annalibus. C. de leg. & s. de arb. l. si duo. in fi. Aut verba expressa repugnant infinitati: & euatur: vt l. si sic. la. ij. rñ. j. de ver. obli. Aut verba sunt dubia: et tunc aut multiplicatio obligationis contigit factio eius, seu culpa eius qui obligatur, aut factio eius cui obligatio quaerit, aut natura, aut casu, vel fortuna. Primo casu, & tunc infinitas toleratur: vt l. si sic. la. ij. rñ. j. de ver. oblig. Aut factio eius cui obligatio quaeritur: & tunc aut obligatus, ex hoc nō laeditur: & infinitas tolerat: vt l. veluti. §. j. s. de edē. & hac l. si finita. in prin. Aut obligatus laeditur ex hac multiplicatione: & tunc aut factio eius, cui obligatio acquiritur, adest obligatio intactū, inquantū tenetur reddere: & infinitas toleratur: vt l. sicut in annos. s. quib. mo. vsul fruc. amit. Nam tenetur tibi reddere vsul fructū, qui ad eū redijt. Aut factio eius, cui obligatio acquiritur non adest obligatio ad id qd praestare tenetur: quia perditum non redijt ad obligatū: & tunc infinitas euatur: vt l. fidei cōmissa. §. si quis decē. s. de leg. iij. & l. j. §. si cui. s. vt lega. no. cauea. & de verb. signi. l. bo. ucs. §. hoc sermone. Si verō multiplicatio numeri cōtingit natura: tunc etiam tolerat: vt l. pen. & antepenul. s. de annu. lega. Si verō cōtingit multiplicatio casu, vel fortuna: & tunc idem,

quia toleratur: vt l. filia. & l. in singulos. s. de annu. lega. & l. sicut in annos. s. quib. mod. vsul fruc. amit. Vltimō, cum quaeritur de infinitate personarū: & tunc infinitas euatur: vt l. stipulatio ista. j. de ver. obli. & l. inter stipulantes. in prin. eo. tit. & extra, de praescrip. c. j. lib. vj.

Si finita. Inter hic Angel. quod ille qui promittit captiuū presentare magistratui, toties quoties opus fuerit, requisitus ab eo, qd facta praesentatione, is liber erit. Ad de qd noc nō videtur verū: quia illa verba, toties quoties, videntur clare importare infinitatem, vt sensu gi. in l. si ita. j. de fideiuss. sed dicit Angel. potest sustineri si promissit semel, rursus, vel iterū presentare. Andre. Barba. **I**tem. Adde qd per hanc glo. dicit Ang. qd ille qui promittit captiuū presentare magistratui, toties quoties fuerit requisitus, liberat per binā praesentationē, vt euitet infinitas: per l. qui bona. s. fi. s. eo. Sed Imo. Roma. & Alex. hic tenent contrarium, & Alex. eius consil. cxv. lib. ij. Tu vide quae voluit Bald. consil. in prox. apostilla alle. maxime cccxcix. vbi de dictione, iterum, & dicit, Considerandum est quod aut ex multis pluralitatibus potest resultare inconueniens, vel magnum grauiam partem: & tunc pluralis locutio duorum numero est contenta: vt d. §. si decem. Aut nō resultat inconueniens aliquod, sed potius resultat conueniens iustum, nec cōtinens magnum grauiam partem: & tunc intelligitur, quoties opus est: & idem quoties iustum est. Vnum etiam scias, quod Roma. consil. xv. incip. plura dubia, simpliciter refert & sequitur dictum Angeli. Quid autē si aliquis promittat aliquem presentare ad requisitionem iudicis: an poterit presentare ante requisitionem ad hoc vt liberetur? Rom. consil. quod non, eius consilio cxxxvij. & in quantum Alexand. super gloss. in verbo, liberetur, refert Angel. dicere se pluries practicasse, cum petitur reuocatio tenentis contra petentem potest dici quod tenentis nō est reuocanda, eo quia non interest reuocari, ex eo quia si non esset data, deberet de nouo cōcedi. & post relatas opi. Imol. Roma. & Paul. de Cast. ipse dicit, quod aut tenentis est valida: & potest peti confirmari per l. iij. §. missum. s. de carbo. edicti. cum gloss. & Bartol. ibi. Aut tenentis fuit nulla puta ratione defe-

quia toleratur: vt l. filia. & l. in singulos. s. de annu. lega. & l. sicut in annos. s. quib. mod. vsul fruc. amit. Vltimō, cum quaeritur de infinitate personarū: & tunc infinitas euatur: vt l. stipulatio ista. j. de ver. obli. & l. inter stipulantes. in prin. eo. tit. & extra, de praescrip. c. j. lib. vj.

titatē tñ priuatā: quia ille vers. si publico, loquitur qn ad vtilitatē publicā refert. Secus si ad vtilitatē priuatā: quia tūc indistincte satisfat. Pro declaratione vitiō §. j. & §. suae materiae, & ver. si quid vitiō secundū verā lect. cū quaeritur qn debeat satisfare de opere qd fit in publico: dic, Aut fit in loco publico, qui tñ nō est in vtu publico & tūc idem qd in priuato: vt j. ea. l. §. si de vectigalibus. & j. ne quid in loco pub. l. ij. §. j. & s. de cōtrahē. emp. l. sed Celsus. Aut est in vtu publico: & tūc aut nemo ibi ēdificat, & nō est satisfandū: vt hic, & l. flumi nū. Aut aliq; aedificat: & tūc aut nemine permittēte: et debet satisfare de vitiō operis, nō soli. A ut permittēte aliquo qui habet autoritatē: & tunc aut aedificat ad publicā vtilitatē: & nō debet satisfare: sed p indēnitatē cōseruāda praetor adi: vt l. fluminū. in prin. j. e. & hic in ver. si publicus. Aut aedificat ad priuatā vtilitatē: et tūc debet satisfari: quia cōcessio sibi facta, semp intelligit sine prauidicio alterius: vt hic in ver. si quid Titio. & l. ij. §. merito. & §. si quid a principe. j. ne qd in loco pub. vbi cūq; dixi debere satisfari intellige si fiat in flumine, vel eius ripa, intra decē annos. In alijs arbitrio iudicis statuatur tempus. Si vero de eo qd fit in priuato, dic vt j. eod. l. damni infecti stipulatio pertinet. **O**pp. qd ripa nō sit locus publicus. Solu. vt in gl. Quare, dicitur hic, si locus publicus reficiatur. & c. quomodo intelligit publicē. Gl. dat tres respōsiones. Secundum istā vltimā, videt qd praes possit permittere. Contra j. qd vti aut clā. l. iij. §. planē. Dic aut praes cōcedit aedificari ad vtilitatē publicam: et potest, vt hic. Aut ad priuatam vtilitatem: & non potest, vt ibi.

infinitatē euitandam. Dy. voluit expedire hic, & Cy. in l. j. C. de sen. quae pro eo quod interest, nec expediunt perfectē. Ego expediam hic. Et opp. d. l. videamus. §. iurare. s. de in lit. iuran. Rñ. ibi euatur infinitas: quia iudice taxatur. Vltimus opp. de l. si ita stipulatus à Scio. s. de fideiuf. Gl. nō soluit. Dicit Dy. qd ibi verba disponentiū fuerūt apta ad infinitatē: hic nō. Op. de l. purē. in fi. j. de do. excep. Sol. ibi agitur de actione tollenda, & exceptioe inducenda, seu conseruanda. Et vt tibi liqueat, secundum Dy. dic, Aut loquitur de obligatione inducenda: & tunc euatur, vt hic. Aut de obligatione conseruanda: & tunc aut verba, & mens contrahentium sunt apta ad infinitatē inducendam, & toleratur: vt l. si ita stipulatus à Scio. j. de fideiuf.

quia toleratur: vt l. filia. & l. in singulos. s. de annu. lega. & l. sicut in annos. s. quib. mod. vsul fruc. amit. Vltimō, cum quaeritur de infinitate personarū: & tunc infinitas euatur: vt l. stipulatio ista. j. de ver. obli. & l. inter stipulantes. in prin. eo. tit. & extra, de praescrip. c. j. lib. vj.

Deinde ait praetor. De eo qd fit in flumine publico, vel eius ripa, satisfat intra decē annos: si in via, vel alio publico loco, tēpore iudicis arbitrio statuēdo, nisi opus fiat ad publicā vtilitatē tunc nō satisfat: sed pro indēnitatē cōseruāda agitur. h. d. vsq ad §. ex hoc edicto. Vide tex. ibi: & quod ait praetor, & c. ibi: de eo, & c. Vide qd dicit, de, denotat remota rationē, cū non de opere, sed de dāno futuro ex opere satisfatur. alibi cōtra in l. j. §. nūc videam. s. de cōiun. cū emā. l. vbi vi deē idē in dictione, de, qd in dictione, ex, qd causam pximā denotat. de quo j. de incē. rui. nau. l. j. §. ex incēdio. Dic vt ibi. Facit qd dixi in l. praetor. §. j. de bo. auto. iur. pos. Nota qd verbū generale oīa cōprehendit, vt hic, & l. hae oratio. j. si liber ingesse di. de test. mili. l. in fraudē. §. si. Opp. & vide qd debet agi in factū, ne qd in loco publico. & l. deo isto modo ager: vt l. qui bona. §. de illo. s. eo. Sol. hic licitē aedificabatur autoritate publica. gl. reprehendit, & dat aliā sol. qd illud ad vnū competit, & istud ad aliud. Et licet sol. ista sit bona, tamen non prima etiā bona est, intelligendū qd etiā aedificabat autoritate publica, ad vti-

Ex hoc edicto. Si est ruinosā pars substantialis, sit missio in totas aedes: secus si pars artificialis, nisi occasione cōtiguationis, vel alia pars vitiosa alia ad se trahat. h. d. Ad euidentia: domus j. habet partes substantiales, vt solum, & superficies: vt l. superficario. & l. solū. s. de reit. ven. & l. eū qui aedes. de vsu. Ca. Quando qd est pars artificialis: vt ista est camera, & ibi coquina. Et diuiditur in duas. Primō ponit de parte substantiali, vsq ibi: sed & si in plures. Secūdō, de parte artificiali. Dicitur hic qd non potest possideri superficies sine solo cōtra in l. si duo. §. itē videamus. j. vti pos. Rñ. superficies nō possit possideri sine solo naturaliter, & ciuilitate vt hic: sed naturaliter potest: vt in contrario, & l. obligatio num ferē. §. placet. j. de act. & obli. Vel aliter dicitur hic, qd nō potest possideri: quia cadit, vel est in actu cadendi. Dicitur hic, non expedit. contra, imō expedit possideri naturaliter: vt l. j. §. de iur. iur. j. de vi & vi ar. Solu. Non potest vt superficies possideri, nisi aliquid detur domino: vt s. de rei vend. l. superficario. & l. seq. Sed hic dicitur, qd non expedit: quia timetur ne ca dat. Vltimus oppo. j. de l. cum emptor. §. si agri. j. eodē. Solu. Quandoq; ruinam minatur ager: & tunc semper sit missio in eam partem quae minatur ruinam: quia non est periculum vt aliam ad se trahat: ergo potes dicere: aut timetur damnum ex ager: & dic vt l. si cum emptor. §. si agri. Aut de aedificio: & tunc aut partis substantialis, aut artificialis: vt hic. j. iste §. inducitur ad q. dominus partis inferioris commisit delictū, quae

ctus citatiōis: & tunc concludo, dicit ipse qd parte citata potest de nouo dari, & etiā confirmari: prout in simili videmus de infra qd est nulla, defectu citatiōis, vel similibus: & potest per iudicē appellatiōis confirmari: vt colligit ex no. per gl. in l. j. §. si. c. qn prou. ibi dū gl. dicit, confirmari videt, et alijs rationibus, de quibus hic p. ipsum. Adde qd cōtra hoc vltimū mēbrū cōsuluit Bal. consil. lxxvij. inc. in Christi noie casus talis. l. iij. vbi dicit, missio in pos. corporale est actus fori cōtentiōis. & sine citatiōe etiā pemptoria non potest expediri: vt C. de his. l. qui ad eccle. consil. j. p. senti. §. et c. si per vim vel alio modo. l. si nec potest confirmari, imō debet reuocari: & iudex qui fuit facilis in mittendo debet esse facilis in extramittendo: vt l. j. §. si mu. vent. nomi ne circa articulo. vbi adducit fundamēta qd hic adducit Alex. pro sua opinione. et deinde decidit cōtrariū, referens ita consuluisse Pet. de Anc. consil. inc. prima facie videt dicendum. & ita tenere Ang. hic licet ignorātes allegēt in contrarium ibi. vide Pet. de anc. consil. m. h. cccxij. quia Ro. de eodē numero non ponit. **D**ictio de. Adde vt per Bal. consil. cccxxxj. ij. lib. **R**ipa. adde quae dicitur ripa: & an in ea possit aedificari. Bal. consil. cccxxx. ij. lib.

Pro psonis. Adde vt per Bar. cõsil. inci. statuto ciuitatis Camerini. Pro cõcordia. aduer te, qd ostendi debet sententia declaratoria ex cõsensionis antequam deueniri possit cõtra extraneos possessores. Ita Bar. in l. stipulatio. §. habet. ff. de no. oper. nun. sed nouit. in §. si quis in frau dẽ dicunt Bar. tenere cõtrariũ in hoc §. Iulianus. & in aut. hoc si debitor. C. de pign. col. si. nouit. in l. decẽ. ff. de verb. oblig. vbi Imol. Tu dic si bene cõsideret Bar. nõ mere argui de cõtradictione, & põt colligi cõcordia ex verbis Barto. in d. aut. hoc si debitor. dum dicit qd nõ põt ferri sententia quæ p̄iudicat tertio nõ citato, volēs citare, qd tũc demũ ferat si tertius extraneus possessor fuit citatus. & ita procedat quod dicit in d. Iulianus & in d. aut. hoc si debitor. qd aliis sibi nõ p̄iudicat. & multũ bene faciunt quæ dixit Bar. in d. l. decem.

liter destruetur, cũ tota destrueretur. Ita lex facit. dicam. j. tit. sequen. l. Atheus. in fi. ¶ Vterius inducit per Gul. de Cu. po. ne, qd Imperator cõcessit priuilegium castro, & habet prope se villam, an videatur cõcessum villæ. Et videtur qd sic: cum villa sit in via: vt l. p̄adijs. §. balneas. cũ seq. de leg. ij. & l. Seia. §. tyranne. s. de fun. in stru. & l. si quando. C. de bo. vacan. lib. x. vbi dicit esse casum. Sed illa lex meo videre non facit. Nam l. si quando. loquitur in beneficio: quæstio proposita loquitur in priuilegio: & beneficium quando non est contra ius commune, merito ampliatur ad adiacentia: vt l. si. s. de consti. princ. vbi sunt verba glo. quæ illam l. si quando sic intelligit: sed priuilegium est cõtra ius commune, & restringitur: vt l. si quando. C. de inoffi. test. Quid ergo dicemus? Qñ priuilegium conceditur castro, hoc est, in loco in comitatu: fieri non potest: vt c. si ciuitas. de sent. excommuni. lib. vj. & l. ij. de verbo. signi. & ibi plenẽ dicam. Sed quando castrum apponitur nõ pro loco, sed pro psonis: vt lego ciuitati Perusij: & tunc hominibus: vt l. ciuitatibus. s. de leg. j. Item condemno ciuitatem: & tunc de hominibus, & omnibus qui sunt subditũ: vt l. qui ex vico. j. ad munic.

Prioritas quod non detur in pignore pratorio, sed omnes sunt pares.

Si plures.

Siue simul, siue separatim plures ex primo decreto mittantur, omnes sunt pares in iure: sed si vnus in secundo decreto prænuerit, domini loco habetur. h. d. No. ¶ qd in pignore pratorio nullus est prior: sed oēs sunt pares. Item nota quod ordo non inspicitur. Circa primũ, ad id quod dicitur, prior in tẽpore potior est in iure: ego sum in noua opi. Ultra glo. & doc. dic vt plenẽ dico in l. cum vnus de bon. auto. iud. p. off. Circa secundum dic vt dicam j. de sol. l. nec enim.

- 1 Missus in possessionem ex secundo decreto constituitur dominus mente & effectus, quando ille, contra quem mittitur, est dominus: secus si non est dominus.
2 Primum decretum quid sit: & quid secundum.
3 Ad primum decretum cum peruenitur, pars est citanda peremptorie ad partis petitionem.
4 Citatio dicitur peremptoria, quando sunt tres citationes, aliã si sit una, & ibi debet peremptoria.
5 Iudex quando iubet per seipsum, non debet dici peremptorie. Citatio habet vim peremptoriã quod in ea dicitur, aliã elapso termino procedetur contra te ad cognitionem per pronuntiationem iustitia mediante. Idem si dicit, citamus hac una citatione.
6 Libellus quod debeat precedere quando quis citatur peremptorie, & ad primum decretum.
7 Missio in possessionem ex primo decreto qd sit pro mensura debiti petiti.
8 Citatus si dixit nolle venire amplius non citatur, & est contumax.
9 Citatio quando fit ad hoc ut possit perueniri ad diffinitiuam, uel ad primum decretum, requiritur qd dicat, & peremptorie.
10 Dilaciones probatorie sunt peremptorie, etiam si non dicatur. Dilaciones expectatorie post lit. contest. debent dici & peremptorie.
11 Actor an debeat comparere in quolibet termino.
12 Actor si comparuit, licet rei contumaciam accusauit, attamen debet licentiatu recedere.
13 Procurator qui habet plures causas in eadem curia si comparat, & dicat, presento me in omnibus terminis quos hic habeo, & licentiatu recessit, sufficit ut interponatur primum decretum.
14 Reus quando comparat per procuratorem minus legitimum, perinde habetur ac si non uenisset.
15 Procurator non legitime constituitur, si comparuit in prima citatione, & donec tractetur de legitimatione personæ alij termini transferunt. nec apparet expressum in actis quando actor in omni termino comparuerit, an reus dicatur contumax, & primum decretum interponatur.
16 Consilium qd actor etiam si super mandato disputatur, compareat, & contumacia rei accuset.
17 Ad primum decretum peruenitur si reus uenit & iudex pronunciauit litem contestari.

- 17 Reus si non uenit, neque misit, & sic sit contumax, peruenitur ad secundum decretum: licet iudex non pronunciet ipsum contumacem.
18 Contumacia rei debet liquere iudici, antequam interponat primum decretum, aliã esset nullum.
19 Relatio nunciij satis est qd fiat notario, dummodo postea fiat iudici notum: nec debet fieri iudice sedente.
20 Libellus qd non debeat dari in missionem in possessionem ex primo decreto.
21 Missio in possessionem ex primo decreto debet fieri iudicis autoritate: & quis debet mitti per executorem: potest etiam quis propria autoritate, cum iudicis licentia.
22 Primum decretum qualiter interponatur quando actor emit, possidet, uel habet rem in commodato, uel aliter.
23 Hodie in causa damni infecti nihil est immutatum quo ad interpositionem primi decreti.
24 Missio in possessionem ex primo decreto in re petita in omnibus actionibus realibus, ita hodie fit sicut olim.
25 Reus peremptorie citatus, & contumax, non debet iterum citari ad audiendam interpositionem primi decreti.
26 Primum decretum potest interponi in ultima die peremptoriã, & de equitate potest in aliam expectari.
27 Secundum decretum interponitur parte citata, & sic cum causa cognitione.
28 Reus citatus ad secundum decretum, an debeat praconizari remissiuẽ.
29 Citatio ad domum in interpositione secundi decreti, qd sufficit in causa damni infecti, & noxali, aliter non: sed requiritur latitatio in alijs actionibus personalibus. Latitare an dicatur omnis sciens, & contemnens, remissiuẽ.
30 Latitatio qd non requiritur tempore primi & secundi decreti, ad hoc ut perueniatur ad secundum.
31 Ad secundum decretum, an possit procedi contra uniuersitatem.
32 Secundum decretum contra furiosum & pupillum, ac minorem, an interponatur.
33 Missio ex secundo decreto qualiter fiet, si ille contra quem fit, non latitat, ubi qd datur curator bonis uia ordinaria.
34 Intra quantum tempus quis admittatur ad recuperandum possessionem contra missum in possessionem. Iuri offerendi an prescribatur spatium xxx. annorum.
35 Reus si post primum decretum uenit, & non uult expensas restituere, sed uult impedire secundum decretum, non auditur, & secundum decretum interponitur.
36 Causa cognitio debet precedere, cum peruenitur ad secundum decretum. A secundo decreto quod appelletur.
37 Ad secundum decretum requiritur qd de nouo quis introducat in possessionem.
38 Missus in possessionem ex primo decreto in una re, an possit in aliam ex secundo decreto introduci.
39 Secundum decretum post primum, licet interponatur arbitrio iudicis, tamen melius est qd interponatur post annum.
40 Secundum decretum interponitur officio iudicis nobili. Missio in possessionem ex secundo decreto est missi imperij, & expeditur officio iudicis nobili.
41 Primum & secundum decretum in quibus actionibus interponantur, ubi qd in omnibus actionibus, petitionibus, & persecutionibus.
42 Iudex parte absente potest facere interponere terminos, quando peto qd inter te & me interponatur, & tu non uenis.
43 Secundum decretum quod potest interponi in omnibus actionibus personalibus, & in omnibus casibus, in quibus per primum non est plenẽ consilium.
44 Interposito primo decreto, quia reus non cauebat, uel debitum erat purum, peruenitur ad secundum.
45 Secundum decretum non interponitur in possessione, que datur nomine uentris.
46 Secundum decretum, quando interponatur actione ex empto.
47 Effectus primi decreti quis sit.
48 Pignus pratorium in actione reali, qualiter constituetur si res est mea.
49 Missus in possessionem ex primo decreto qd habeat detentionem, & non possessionem, scilicet in actione personali in re alia, remissiuẽ.
50 Missus in possessionem ex primo decreto habet fructus, sed computat in sortem, scilicet in actionibus personalibus.
51 Missus in possessionem ex primo decreto in realibus, quando lucretur fructus.
52 Primum decretum, an habeat effectum, ut ex eo possit ad secundum perueniri.
53 Effectus secundi decreti quis sit.

Iulianus. Iste §. subtilis est, & quotidianus, et habet materiam subtilem malè explicatam: ideo aduertatis ad me, & breuiter dicit: Missus ex primo decreto non prescribit antequam interponatur secundum hoc dicit. Ad istam opp. dicitur hic, quod post qd dominus constituitur, prescribit:

scribit: vt l. sequitur. §. lana. j. de vfur. Sol. hic prætor constituit eum anm ex secundo decreto, quantum in eo fuit secundum mētē eius: ita in veritate nõ fuit dñs, ideo prescribit cõtra. imò ¶ in veritate est dñs: vt l. j. s. de fun. dot. & l. ij. in fi. s. si ex noxa. cau. aga. Vid. istis not. in l. prætoris. in prin. s. c. Dico qd constituitur dñs mente, & aff. cõ, quõ ille, contra a quẽ mittitur, est dñs, vt in contrarijs: secus quõ non est dñs, vt hic: quia tũc paratur causa viuacipiendi. Veniendo ad gl. magnã, & quia habet mentio in tex. de primo & secundo decreto: ideo gl. summatim habemus videri, quid est primũ decretũ: est primus iussus, seu prima missio in possessionem. Secundũ decretũ est secundus iussus, seu secunda missio in possessionem. et licet aliã dicat primũ respectu secundũ, tñ nõ ita hic: quia qñq; interponit primũ, & nõ secundũ: vt gl. dicit. Ista glo. innuit, qd idẽ sit iussus qd missio. qd est falsum. Nam sicut est aliud sententia, aliud executio sententię: vt l. j. C. de exce. rei iudi. & j. de re iud. l. si cũ nulla. & qñq; est alius qd pronũciat, alius qd exequit: vt l. a diuo. §. j. j. de re iud. l. pperandum. §. sin autẽ reus. C. de iudic. ita aliud primũ decretũ, aliud prima missio: nã primũ decretũ est primus iussus de mittẽdo. Prima missio est executio illius iussus: secundũ decretũ est secundus iussus, & c. Et hoc secundo in prin. Ray. verò hic legẽdo hũc de primo & secũdo decreto. in prin. Ray. verò hic legẽdo hũc §. disputauit an istud sit verũ. Vide qd nõ: quia illa non est bona diffinitio, quẽ cũ suo diffinitio nõ cõuertit: vt l. j. §. dolũ. s. d. do. & l. ois diffinitio. de reg. iu. & qd ibi nõ. qd nõ cõuertat cũ suo diffinitio, pbat p l. si prius. s. ti. j. vbi nõ est aliq; iussus de mittẽdo. Prætera, pone qd p sententiã diffinitiuã iudex iubet aliquẽ agentẽ possessorio, vt mittat in possessionem: an erit primũ decretũ? Certẽ nõ: quia in materia nostra, primũ decretũ interponit ppter contumaciã. Prætera, dicit ipse, qd secundũ decretũ est secundus iussus de mittẽdo. Contra p l. a quo fundus. j. eo vbi in confessoria, & negatoria, aliter interponit secundũ decretũ, vt ibi dicã. Prætera, tu dicis mihi, secundũ decretum est secundus iussus de mittẽdo contra, quia qd qd est missus ex primo decreto, nõ debet mitti in secundo: vt j. dicã. ergo ista diffinitio salua reuerentiã Dy. & sequaciũ, non vř vera. Breuiter do ¶ diffinitio: Primũ decretũ est prima aggrauatio, ex qua actori aliqd applicat facta per iudicẽ parti cõuente, ppter contumaciã. Secundũ decretũ, est aggrauatio aggrauationis iam facta, ex qua aliqd actori applicatur, facta per iudicẽ parti cõuente ppter contumaciã. Quare dico prima: Et dico ad diffinitiuã secundi decreti. Quare dico aggrauatio: ad diffinitiuã iussus de veniẽdo, vel de cauẽdo, qui non cõtinet grauamen. Itẽ dico prima aggrauatio generaliter, vt cõtineat quodlibet primũ decretũ, etiã illud qd est in l. si prius. Quare dixi actori applicatur aliqd ad diffinitiuã multa, quã nõ applicatur parti: vt l. multarum. C. de modo mul. & l. j. s. si quis ius di. nõ obtẽ. Quare dixi facta à iudice: ad diffinitiuã alterius aggrauationis facta à lege: vt l. cõtumacia. j. de re iud. & l. lancim. C. de iud. Quare dixi, propter contumaciã: ad diffinitiuã eorum quẽ sunt lata diffinitiuã. Secundũ decretũ est aggrauatio, & ad diffinitiuã primi decreti. qd declarat vt s. Et istud est quid scholasticũ: subtile tñ. Qualiter ¶ peruenitur ad primũ decretũ. gl. dicit qd qd peremptorie citat, & vide gl. ibi: ad primũ perueniri. Hic sunt dicenda multa bona: & ista materia primi & secundi decreti est quotidiana: & nõ est bene declarata. Dicit gl. citat peremptorie. hoc debet fieri ad partis petitionẽ: vt l. ad peremptoriũ. s. de iud. & ideo lis cautus qd videas acta diligẽter, qd ibi sit ad petitionẽ partis. aliã nõ valet. dixi in l. iij. §. hoc autẽ. s. e. Ratio: quia hoc est de ordine, vt primũ qd petat, & c. vt d. l. ad peremptoriũ. ¶ Secũdo quẽro, vtrũ in citatione debet apponi verbũ peremptorie: & si hoc omittit, an vitietur processus: Breuiter dico tibi: Quõq; sũt tres citationes: tũc nõ est necesse qd dicat peremptorie: cũ habeat vim peremptorie: vt l. tres. C. quõ & qñ iud. Quõq; sit vna pro oibus: & tũc est necesse qd ponat peremptorie. vt l. cõsentaneũ. C. quõ & qñ iud. & l. ad peremptoriũ. s. de iud. Itẽ est vnus casus specialis secundũ vnã lect. in l. cessante. C. quõ & qñ ius. & est qñ iussus iudicis iubetis per seipsum, nõ p nunciũ interuenit: & tũc nõ debet dici peremptorie: vt l. illa cessante. secundũ diuersas lect. prædicta oĩa ponunt. Credo tñ qd si in citatione dicat: aliã termino elapso

procedet cõtra te ad cognitionẽ: & pronuntiationẽ iustitia mediante: qd istud habet vim peremptoriã: vt l. ad peremptoriũ. s. de iud. Secus si diceret, aliã elapso termino procedetur contra te, vt ius postulat, vel mediãte iustitia, quia tunc ius vult vt iterũ procedatur citando & pronuntiatione secundũ. s. l. proxi. Ex eo quod dicit, procedetur ad cognitionẽ, & pronuntiationẽ, apparet qd illa citatio fuit peremptoria. Idẽ puto si dicat, te citamus hac vna citatione p oibus: quia tũc cõstat qd peremptorie citauit. ¶ Quẽro, an est necesse qd principalis citeat? Dic vt l. hoc ampli. §. si. cũ l. seq. s. e. ¶ Itẽ quõ, an est necesse qd pcedat libellũ qñ qd citat: & vř qd nisi pcedat primũ decretũ, nõ põt interponi peremptoriũ edictũ, & nõ constituit eũ cõtumacẽ: vt l. p̄senti. §. cũ aut. C. de his q ad ecc. cõfu. Pro hoc est i aut. de liti. §. ad excludẽdas. col. viij. vñ sumit in aut. generaliter. C. de epi. & cle. vbi expressẽ dicit, qd qd nõ debet citari, nisi oblato libello. Et sic si aliter citat apparet qd nõ est cõtumax: colligit optime i aut. de exhi. & intro. re. §. si uerò quidẽ dam. col. v. & ibi precedit libellus in præcedenti. Secundò colligit ex verbo, sit remissio pro mensura debiti declarati. dicit gl. j. petiti. hoc sentit gl. iuris Cano. vt lit. nõ cõtest. c. qm frequẽter. in fi. dicit gl. declarati. s. libello suo. Credo igit qd debet precedere libellus, & hoc de iure. In quibusdã tñ locis cõtrariũ obseruatur sicut uolũdo. Quẽro ¶, si iste citatus semel dicit, nõlo venire: vtrũ requirant plures citationes: gl. in fi. de in inte. rest. tenet qd nõ: & bene. ¶ Quẽro, dixi qd regulariter in citatione debet inseri, & peremptorie: an hoc sit verũ post lit. cõtest. siue ante: nam etiã post lit. cõtest. põt perueniri ad primũ decretũ: vt l. pperadũ. §. si autẽ reus. C. de iudi. & ibi gl. & post litẽ cõte. vide qd nõ debet cõueniri, cũ ois dilatio sit peremptoria: vt s. de fer. l. si. & hoc vř innuere Spe. de cita. §. vfo. ver. dicunt etiã. Sed ego dico breuiter qd dilaciones pbatorie illẽ sunt peremptorie, etiã si nõ dicat: et nõ oportet qd notarius scribat & peremptorie. Sed in dilacionib; expectatorijs post lit. cõte. oportet qd inserat & peremptorie: vt s. de iudic. l. ad peremptoriũ. & C. quõ & qñ iud. l. cõsentaneum. qd est verũ quãtum ad hoc, vt possit perueniri ad diffinitiuam, vel ad primum decretum: vt d. l. expressẽ probant: sed quãtum ad alia, semper intelligitur peremptoria: vř citatur aliquis ad vidẽdum iurare testes: vt C. de testi. l. si quãdo. Vel qd veniat ad audiendum aliquam interlocutoriam. Nam tunc intelligitur peremptoria quo ad id, vt possit ferri eadem ratione. Procedo vterius in glos. ¶ dicit, non venit, nec mittit, quomodo debet intelligi hoc quod gl. dicit actore comparẽte, scilicet in quolibet termino, & accusante contumaciã absentis: aliã si non venit actor non imputatur reo: vt l. ij. in fi. si quis in ius voc. non ie. & l. arbiter cas. lendis. s. de ar. & l. properandum. §. & si quidẽ. C. de iudic. Et propterea diunt notarij quõd comparuit, & aduersarij contumaciam accusauit, & c. Quãdam tamen glo. de hoc dubitant: & ita videtur sentire glos. in l. ij. in fi. s. si quis in ius voca. non ierit. Alia gl. sentit melius in l. fi. §. j. s. de eo per quem factum est. vbi actore non veniente, debet interuenire reus: sed illa gl. loquuntur quo ad alia, non quo ad constituẽdum reum in contumacia: reus igitur ager contra impediẽtem ad catera damna, non quõd sit commissã stipulatio de iudicio sisti. Sed ¶ quid si actor comparuit, & rei contumaciam accusauit, non tamen apparet quõd licẽtiatus recesserit. Videtur nõ sufficere. non enim sufficit comparere, nisi tota die terminum expectet: vt l. & post edictum. s. de iudic. & colligitur j. de re

Solu. hic prætor. vi. de gl. sing. in l. prætoris. in prin. s. eod. vbi propter decretũ secundũ interpositionẽ, videt haberi pro delicta, secundũ Bal. in l. ij. ex noxa. cau. aga. Et vide Bald. in l. ne quicquã. §. vbi decretum. ff. de offi. p̄cõfũ. vbi dicit, qd ipsa missio corporaliter facta dicit primũ vel secundũ decretũ. An Barb. ¶ Ad petitionẽ partis. Adde gl. in l. lancimus. in verbo, cõtumacia. C. ad Trebel. Bal. in l. cõsentaneũ. quõ & qñ iud. vbi alleg. tex. in l. fi. in verbo, postulate. C. de bonis auto. iud. p. Ang. in l. ad peremptoriũ. s. de iud. tñ forte secundũ Imol. hoc fallit, vbi iudex posset officium suũ nõ petiti iparari, vt vřsum fuit s. in l. iij. §. hoc autẽ iudic. cũ. & p. An. de Bur. i. c. examinata. de iud. ¶ Et pronuntiationẽ, adde do. Ro. cõcl. cccxix. inci. Itẽ licet in causis pphanis approbates dicitur Bart. & Imol. in c. ad petitionẽ. de accu. Bar. in l. ij. C. quõ & qñ iud. & in d. l. ad peremptoriũ. & l. i. m. cõcipiorũ. de opt. lega. vbi dicit qd vbi iudex apponit clausulã istam, aliã elapso termino te nõ audiemus: habet vim peremptoriã. d. l. ad peremptoriũ. cũ duabus sequentibus. De quo etiã vide quoddã cõsilium inter illa Bald. nu. cccxij. iij. li. ofno Old. cõsil. incip. cũ cã.

a Licetatus. Adde secundū Imol. quod no. gl. in c. cupietes. §. q. si per. de elec. in vj. & habet in l. si quis decurio. la. j. c. de decur. lib. x. & qd no. in c. j. de iud. & post Imol. adde quod voluit Pet. de An. cōsi. xcvj. vbi tenet qd stante ita-
tuto. qd nō cōparet in tra terminū habeat pro cōtumace. & ex bānito quo ad
mīssio in pō. & personalem capturā. qd si reus nō cōparet. nec actor rei cō-
tumaciā accuset. qd
mīssio in pō. fieri nō
pōssit: vide ibi. quā
disputat hunc articu-
lum. & probat dicitū a
Bart. hic. Vide etiam
pūchre Spec. in ti. de
expen. §. ff. ver. tu aut
iudex.
b In oibus terminis.
Adde in arg. tex. in l.
duo rei. de duo. re. per
quē ita decidit Ang.
et Imo. & idem tenet
Bar. in l. accipietis. p.
illum tex. de au. tut.
& istud facit ad simi-
lem q. secundū Ro.
de rusticō. qui p̄sen-
tauit facit scriptura
rum iudici cū prote-
statione. qd si aliqua
iura cōtra ipsum el-
sent. qd illa adducere
nō intēdebat. de qua
q. Spe. in ti. de instr.
ed. §. videndū restat.
ver. itē nec exhibeas
dubitat. Sed Io. and.
dicit de facto seruari
q. cū p̄statione nō
valer. sed sine p̄sta-
tione admittit. qua-
tenus iudex eam p̄se-
ntat terminis p̄se-
ntat. ruitico ad p̄dū-
cū iura. et cū hac
opi. transit Ant. in c.
imputari. de fide inst.
c Nō recedēdo a gl.
Adde post Alex. qui
transit cū illa opi. qd
reus pōssit cogi ad li-
tem cōtest. qd Paul.
de Ca. cōsi. cccij. di-
cit se mirari de Bart.
q. sequat opi. gl. in d.
aut. qui semel. qd est
cōtra causam l. j. §. qd
ergo. §. de vent. inspi.
vbi dicit esse causam.
q. reus pōt cogi p̄se-
cis līt cōtestari. &
ille text. a nemine hic
allegat. De quo vide
Bal. cōsi. cccxij. iij. l. i.
qui videt sequi d. gl.
& per do Bar. in v. l.
prox. Pau. de Ca. cōsi.
xxj. dicit qd per ex-
ceptiones oppositas la-
bitur tēpus prosequē-
di appellatiōē. qd cū
iudex p̄nūciabit sup̄
illis. an fuerit frivuo-
lā. vel iuridicē. appa-
rebit tēpus cucurrisse.
vel nō cucurrisse.
d Nō dicat verū. ad-
de quod Bal. in c. j. de
mil. vafal. tenet opi.
Bar. sed l. j. ne ex de-
lic. defun. dicit qd aut
negat cōtumaciā. &
iudex super ea debet
pronūciare: quia sup̄
emergētī est pronun-
ciādū liberos. de li.
cau. Aut nō negatur
contumaciā: & satis
est qd ex actis cōpa-
reat. Alexan. qd dicit
aduertēdum. quia da-
to qd cōtumaciā ne-
getur. & iudex post
negatiōem procedere
ret ad primū decretū
valeret interpositio absq. eo quod pronūciaret super contumaciā: quia iu-
dex procedendo ad vltiora. videtur rejicere illam quāstionē emergētē: &

tenet processum absque eo quod super emergētī pronūciat. c. ex parte. el. iij. de
appel. & dicit probari subtiliter in l. ait prator. §. permittit. §. de min. & per id
quod no. Bar. in l. a procedente. C. de dila. & cum his tranfit. Tu vide omnino
Paul. de Ca. cōsi. xxxij. incip. super primo. vbi ponit qualiter Bar. hic sit
intelligendus.
d P. PAV. P.
Et credo qd nō di-
carverit. vide Pau. de
Ca. cōsi. xxxij. incip.
super primo.
e POMATES.
Quia sufficit. vide
pro declaratiōe Pau.
de Ca. cōsi. xxxij. &
oīno Alex. il. prator.
§. hoc interdicitur. i.
de ope. no. num.
f P. PAV. P.
Quarōvtrum ita
contumaciā. Limita
vt per d. Iaf. in l. j. c.
xix. ff. de offi. eius. vi
de etiā Fel. in c. ecclē
sta sanctę Marię. c.
vij. ver. decimo ad hęc
partē. extra de cōstit.
g Reprobauit. Adde
Bal. cōsi. cccj. lib. j.
& Panor. in c. qm cō-
tra. de prob. vbi dicit
hoc dicitur notā. &
facit quod voluit Io.
And. in add. ad Spe.
in tit. de prolat. sentē.
§. iuxta. ver. itē etiā.
q. licet iudici cōfiteri
q. nunciū retulit ci-
tasse A. & erat iudex
eiusdem nominis. q.
sententia non valeret.
h P. PAV. P.
Iuxta p̄dicitā. vi
de latē Fel. qm con-
tra fallam. col. xxij.
in fi. extra de probat.
i Puto qd sic. Adde
q. Ang. tenet cōtra
Barto. & Bal. in aut.
que supplicatio. C. de
p̄rec. imp. of. & Ro.
hic. qui alle. Hōst. in
c. qm contra fallam.
de prob. Gul. de cau. u.
Tedira. C. de edē. Pau.
de Ca. in d. aut. que
supplicatio. Et cum
istis transit Alex. nisi
notarius esset specia-
liter deputatus ad il-
lud. vel nisi fieret cū
p̄sentia & mādato
iudicis. Tu dic qd p.
opi. Bart. in terminis
cōsultit Abb. cōsi.
cxij. lib. incip. illud
de iure quarritur. &
sequitur etiam Pan.
in c. qm cōtra. extra
de prob. Rom. cōsi.
ccccxvij.
k Nescio in mundo.
Adde q. Imo. & Ioā.
An. in c. de lib. obl.
Spec. in tit. de lib. ob-
cel. §. nunc dicitur.
ver. ff. de i. q. Ioan.
An. in rub. de eo qui
mitt. in pō. cāre fer.
tenent opin. Bar. qd
etiā tenet ipse Bar. in
liubere cauere. de iu-
om. iud. fateur tamē
Alex. q. aliquis p̄se-
titio requiritur: vt
etiam voluit Imol.
quia in actis summa
rijs etiā talis petitio
requiritur. vt in Cle-
sape. de verb. sig. Sed
pūchre vide que re-
quirantur in interpo-
sitione primū decreti.

l. j. §. nunciatio. §. tit. j. & tene mētī: tñ caueat pars. qd nō intret
sine executorē. vel sine autoritate iudicis: qd perderet ius sūi:
vt l. miles. §. qui iudicati. j. de re iud. Pone. §. qd ipsemet posside-
det. vel in cōmodato habeat. vel aliter tenebat. & possidebat.
qualiter fiet: Et tñ primū decretū non interponit mittēdo te:
sed dicit. dic. p̄mitto te possidere. & qd non turberis: vt l. si p̄-
prietarius. §. j. j. e. & ibi est casus. qd retineat. & mittit in p̄s-
sionē. Sequitur §. in gl. licet aliter olim. aliter hodie. tñ in cā-
dāni infecti nihil est immutatum: quia fit mīssio re ipsa. hodie
etiā sicut olim. Itē in oib. casib. et realibus actionibus. vbi in
re petita fēbat: & ita hodie: vt s. e. l. p̄tor. §. eius. & p̄xi. §. s.
ex hoc edicto. & l. j. s. e. & l. Fulcinius. §. itē videam. §. j. ex quib.
cau. in pō. ea. sed est immutatum in p̄sonali actione. Vñ hodie
p̄ mēsurā debiti declarati: vt i. aut. §. qui. C. de bo. au. iud. pō.
& in corpore vñ iūm. in §. si verō. in cor. de exhib. Sequitur
in glo. fit mīssio. vt tādio affectus. & c. fit etiā p̄pter aliud. vt
videbitis j. Quarō. §. vtrū mīssus possit reū de possessione
ei jere: dic vt j. ea. l. §. si quis aut. Et vide quā dicit j. de bo. au.
iu. pō. l. in v̄ditiōe. §. j. Quarō. §. vtrū post qd est cōtumax
perēptoriē. an debet citari iterū ad audiendū interpositionem
a primū decreti: Et certē non: quia in perēptorio debet dici. cō-
pareas in tali termino. & perēptoriē. aliās procedet cōtra te.
non obstante tua contumaciā: vt l. perēptoriū. cū seq. §. de iud.
& extra de offi. dele. c. cōsultit. Puto qd eo ipso qd dicit perēpto-
riē. hoc importet: vt colligit ex l. cōsentaneū. C. quō & qñ iud.
26 Quarō. §. vtrū primū decretū debet iteronū ipsa die perēpto-
riū. vel alia die: expressum est extra de offi. dele. c. cōsultit. vbi
in vltima die perēptoriū pōt interpōni: vel de acquitate potest
b in aliā diem expectari. Pro hoc facit s. de iudi. l. & post edic-
c tra. vidē casus j. qd vbi aut clā. l. §. si. Sol. vtrū dicā. Quarō.
27 §. qualiter ad secundū decretū perueniatur. Glo. quā est hic.
dicit. ad secundū decretū debet iterū citari: vt in aut. iubemus.
C. de iudi. illa modicū facit: sed hęc glo. bene dicit. probatur s.
eo. l. iij. §. si fortē. nā interponitur cū causā cognitione: vt ibi.
sed causa cognita intelligit p̄sente parte. vel citari: in cau-
sa. §. causa. §. de mino. ergo debet citari. & pro hoc l. iij. in fi. j.
28 de acqui. pō. Procedo. §. dicit gl. si nō venit & c. Quarō. vtrū
d debeat p̄conizari. vt vicini sciāt. hoc dicā d. l. hęc aut. & l. ij.
29 §. ex quib. cau. in pō. ea. Itē §. glo. dicit hęc. qd debet nunciari
domi. gl. videt malē dicere: quia secundū decretū debet inter-
poni cōtra latitātē: vt l. Fulcinius. §. j. & §. qd sit aut latitare. j.
ex qui. cau. in pō. ea. Sed si nunciat domi. nō latitat. In cōtra-
riū facit j. ea. l. §. si fortē. vbi cōtra absentē reipu. causa puenit
ad secundū decretū. Dico quōd qñ quis cōuenit actiōe perso-
nali. proprie in sua persona residētē. tñ requirit latitatio. Ita
loquitur l. Fulcinius. Sed qñ in actiōe residētē in sua persona.
sed vitio rei suę. vt in causa dāni infecti. & noxali. tñ nō requi-
ritur latitatio: vt §. si fortē. j. ea. & si ex noxa. causa aga. l. ij. §. j.
Ita debet intelligi j. de priui. credi. l. Imperator. cū ibi no. & sic
tenet Iac. de Are. & Cy. in l. ignorare. C. de rest. mil. Modō ad
propositū. citatio ista ad domum causa dāni infecti. & noxali
pōt fieri vt perueniat ad secundū decretū. cū latitatio nō requi-
rit in alijs actionib. p̄sonalibus. vbi latitatio requirit. nō suffi-
cit ad domū. nisi semel fuisset in iudicio. vel si semel fuisset p̄o-
naliter citatus. vel aliter ei notificatū. ita qd p̄sumat eū latita-
re. Ita no. in l. Fulcinius. §. qd sit aut latitare. & p. Dy. in c. pro
p̄fessore. extra de reg. iu. l. i. v. j. & p. Imo. in c. p̄. aliās fi. extra
de eo qd mit. in pō. cau. rei ser. Sed an oīs sciēs. & cōtēnens. vi-
deat latitare. dicā in d. §. quid sit aut latitare. In casu tñ etiā cō-
tra latitantē nō interponit secundū decretū. sed dat curator bo-
nis. vt s. de cura. fu. l. curator. Procedo §. vltimus. Vides qd ad
hoc vt pueniat ad secundū decretū requirit latitatio: quō. vtrū
debeat latitare qd tpe primū & secundū decreti. an sufficit tpe
secundū. licet tpe primū nō latitauerit. Tu habes gl. qd in vtroq.
tpe no. in l. ait p̄tor. §. si in gl. parua. sup̄ verbo latitē. §. quib.
ex cau. ma. Istud idē tenet Iac. de Are. in l. Fulcinius. §. ij. ex qb.
cau. in pō. ea. & ibi videt tex. Non credo qd dicat verū. quia est
cōtra tex. l. ignorare. C. de re mil. j. ex quib. cau. in pō. ea. l. an-
tepenul. & ibi no. Ad l. Fulcinius. §. ij. responde. vt ibi dicam.
31 Quarō. §. quid cōtra vniuersitatē. an possit procedi ad secundū
decretum: Casus est in l. j. in fi. §. quod cuiusq. vniuers. no.

a Certē non. Adde secundū Imol. qd simile dicimus in condēnatione expen-
sarum. secundū Inno. in c. calūniā. de penis. Bar. in l. ij. §. si ad die. j. de re mili.
Vnde cū in citatione apponit. seu apposita esse intelligatur comminatio. qd
non cōparet procedetur cōtra eū in causa. l. ad perēptoriū. cū legibus tribus
sequētib. s. de iudi. merito non est necessaria alia citatio: scilicet si iudex vel-
let imponere multā. quā non possit sine noua citatione. alleg.
no. per Bar. in l. ij. §. si quis in ius voc. non ferit. Quod vltimum
intelligit Imo. hoc esse verū. nisi fortē iudex cōminatio fuerit in
prima citatione. qd si nō comparebit intra diem. multabit. Ex
quo inferi qd si quis fuerit citatus ad re-
spondendum positio-
nibus cū cōminatio-
nib. alias habeatur
pro cōfesso: qd si non
cōparet in termino
secūda citationis. po-
terit iudex sine alia ci-
tatione eas habere pro
confessis. Tu adde. qd
p̄dicitis concordat
quoddam consilium
inter consilia Baldi
ccccxij. iij. libro. &
vide Oldra. consilio
tertio.
b Expectari. Adde
Ioannem Andre. in
additionib. ad Spe-
cula. in titu. de sentē.
prolat. §. instrumen-
ta. versu. est etiam
nulla. & Bald. in l.
cum non ex co die. C.
quā prouoca. non est
necesse. & in consil. cc-
xxxvij. iij. lib. vbi di-
cit. qd iudex pōt expe-
ctare citatum non ci-
tantem. Et ita loquitur
c. consuluit. Io. And.
vbi s. cōtra. tenet me-
lius esse ea die. sequi-
tur Guido. de Suzar-
per l. fin. §. si. quod vi
aut clam.
c POMATES.
Expectari. Not.
ad c. cōsultit. de offi.
delegati vt non ha-
beat solūm locum in
actibus ibi enume-
ratis. vt in illis pos-
sit reus expectari in
alteram diem. vt ibi
dicitur. sed in alijs.
Nam Barto. hic lo-
quitur in primo de-
creto. de quo ibi non
fit mentio.
d Dicam in l. hęc au-
tem. Adde. quia Ale-
xan. videtur transire
cū illa opi. qd nec vici-
ni. nec p̄pinq. sicut
citādū ad hoc vt pos-
sit perueniri ad secū-
dum decretū. nisi qñ
proceditur cōtra mi-
norem: qd hoc voluit
Pau. de Ca. cōsi. l. iij.
Sed Bal. cōsi. xxxv.
incip. Dy. in l. cura-
tor. j. l. dicit post mul-
ta. tutior & verior
est opin. quōd amici
& propinq. citan-
di sint. quod consilij
vide. quia pūchre.
& cōfessit ad proxi-
mam sequentem qd.
Barto. ad quem Bar-
to. etiam pūchre vt
de Ro. cōsi. cccclij.
& Abb. cōsi. lxxxij.
ij. libro.

Ibi Jun. dicitur ad
sule. qd ad notari
The. que supplicatio
p̄ca. n̄mp. offere

1 P. PAV. P. ¶ Secundū quō. Vide Fel. in c. causam. col. ij. de rescript. l. j.

a In vna re. Alex. refert qd Bar. in d. l. quā uis. vñ cōcludere qd sic p̄terit q̄ sit ex cā quā vnā rē tm respicit, vt in cā damni infec. & noxali. Iac. but. idē tenere vñ in l. fi. C. de bo. aut. iu. pos. et Bal. ibi dicit, qd si res p̄ qua est missus creditor in pos. nō est sufficiēs, poterit p̄ se cōdū de re. sup̄ p̄riā iā tā rē, qd dicit mēti tēdū. Et cū opin. Bar. trāsit aut. de bu. in d. c. cōtingit. et Io. An. in t. de primo & secūdo decr. s. iam de effectu. vbi refert dy. ita tenuisse in l. qui duos. de reb. dub.

b Arbitrio iudicis. Adde qd Ang. & Im. dicit hanc esse cōm. opi. pro qua Alex. dicit facere tex. et gl. j. ea. l. s. nō aut. & s. si forte. Et ita tenet Bar. & alij in l. cū p̄ponas. C. de bo. au. iu. po. Dyn. & Bar. in l. ad iud. Pto. s. in vñ. j. de re iud. Io. and. in add. ad Spe. in t. de primo & secūdo decr. s. iuxta. s. sequit. licet in d. s. Spe. teneat idē quod Inno.

c Iudicis nobilit. ad qd cū hac opi. trāsit Alex. post Bal. Imol. & Pau. de Cast. hic dicit nō nisi. Nō illud dicit singulariter secūdū Raph. vide Iac. Bu. & Bal. in d. aut. si oēs. & in l. pe. s. si. secundū vnū intel. vbi casus. C. ad Treb. bal. in aut. & q. vult missioe fieri in pos. et iā si nil perit. Videaris eum ibi, non tñ bene probat. And. Barba.

d Diffinitia. Imo tenet cōtrariū. Ro. seq̄t opi. Bart. p̄ qua alle. l. qui se. de iur. & text. i. c. j. de eo qui mitt. in pos. cā rei fer. in quo idē tenet & Bal. in l. j. fi. C. de test. cū illis tandem trāsit Alex.

e Iudicis arbitrio. ad de qd cōtrariū tenuit ipse in l. i. s. vt in pos. lega. sed Imo. approbat opin. quā hic tenet Bart. in d. l. creditoros.

Rūd. qd illud est verum quādo ante nō erat in possessione. Et credo Dy. verū dicere. Tu habes casum s. eo. l. quāuis. in fi. cō iuncta l. si proprietarius. j. eo. & l. p̄tor. s. eum cui. vbi iubet possidere, non immittit. Sed pone, qd vnus est missus in possessionē in vna re. Et videtur casus in l. quamuis. j. de bo. aut. iud. pos. Iac. but. disputauit hanc q. quam modo nō recito: dicam in l. quāuis. Procedo vterius, & quāro intra quantū tempus debet interponi secūdum decret. Et dicit qd arbitrio iudicis. gl. est in l. cū proponas. C. de bo. aut. iud. pos. Et vide gl. ibi, sed intra quod tempus: & lege vsq̄ ibi, sed quo iure. Et hoc tenet Dy. & alij. In. c. dilecto. ante fi. extra de ver. sig. vt detur dicere qd melius est interponi post annū, vt colligit in c. quoniam frequenter. vt lit. non cōtest. sed puto verius esse iudicis arbitrio: vt l. in ven. s. de tēpore. j. de bon. aut. iud. pos.

40 Sed quo iure petiū interponi: Quidā dicunt iure actionis,

latitantē: & sic est falsa: & ego dico in l. si pecuniā. in fi. vt in pos. leg. tex. soluit hanc contrarietate, & dicit: Aut missio in pos. est facta, quā nō defensio: & tunc tevenit est ad defendēdum recuperas possessionē refectionis expēsis. Si verō missio est facta: quia nō soluitur: & tunc oportet qd tu soluas, aliās nō recuperabis. Item si est facta missio, quā nō cauiti, nō recuperabis, nisi caueas: vt j. ea. l. si quis damni. & s. seq. & pro hac determinatione videat etia casus de verb. sig. c. ex parte. cl. j. Et secūdū hanc distinet. debent intelligi dicta iura. Ad l. eum qui. quā videat ponere illam distinet. aut latitabat aut nō: dicit vt ibi dicit. Sed pone, qd venit & nō restituit expēsas, & vult impedire secūdū decret. & dicere, qd nō debet interponi, nec vult soluere expēsas, nec defendere. Dicit Spec. qd debet dari libellus, in qua cōtineat qd debet interponi secūdum decret. & cōtestari lis: & hoc in tract. de secūdo decr. s. j. ver. p̄poro. Credo qd illud nō sit verū: & ideo Rofred. in tracta. suo dicit, qd si iste venit, interrogabitur: vis tu restituere expēsas, & defendere: & si dicit, ita audiet: si nō, procederet postea ad secūdum decret. sine nouo libello. Et hoc credo verū, per tradita in aut. & qui vbi non debet audiri, nisi refectionis expēsis: ergo secūdum Spe. aut dicitur, nō refectionis expēsis, vt l. cū proponas. C. de bo. aut. iud. pos. Et colligit in c. j. extra de eo qui mit. in pos. cā rei fer. fm vnus nec. Inn. nam secūdū decr. non est nouus & separatus p̄cessus: ad primo: sed totū est vnū, & primū decr. est ordo perueniēdi ad secūdū: vt l. cū vnus. j. de bo. aut. iud. pos. Dicit gl. vterius, & si non venit, interponi secūdum decr. † Quāro, an adhibeat aliqua causā cognitiō. glo. in l. Fulcinius. s. cū hoc dicit, & bene, qd sic, si p̄cesserint ea quā p̄cedere debēt, & quod de bebuto cōstet summātim, vt ibi dicit, & ad secūdo decr. potest appellari, quā parat plenū p̄iudiciū: vt dicit j. ea. l. s. si forte. Quāro iuxta istud, qd an de nouo debeo introduci in pos. glo. quā est Insti. de off. iud. s. fi. & eam alleg. Dy. videtur dicere qd sic. Dy. terminat cōtrariū: quia factum iudicis & partis æqui parat: vt l. si ob causam. C. de euict. & C. si in caus. iud. pi. l. j. Sed video qd pars nō habet necesse inducere in pos. eum qd est, qd vult transferre dñm: vt l. qua ratio ne. s. inter dū. j. de acqui. re. do. & Inst. de re. diu. s. inter dū. ad gl. Insti. de offi. iud.

38 Rūd. qd illud est verum quādo ante nō erat in possessione. Et credo Dy. verū dicere. Tu habes casum s. eo. l. quāuis. in fi. cō iuncta l. si proprietarius. j. eo. & l. p̄tor. s. eum cui. vbi iubet possidere, non immittit. Sed pone, qd vnus est missus in possessionē in vna re. Et videtur casus in l. quamuis. j. de bo. aut. iud. pos. Iac. but. disputauit hanc q. quam modo nō recito: dicam in l. quāuis. Procedo vterius, & quāro intra quantū tempus debet interponi secūdum decret. Et dicit qd arbitrio iudicis. gl. est in l. cū proponas. C. de bo. aut. iud. pos. Et vide gl. ibi, sed intra quod tempus: & lege vsq̄ ibi, sed quo iure. Et hoc tenet Dy. & alij. In. c. dilecto. ante fi. extra de ver. sig. vt detur dicere qd melius est interponi post annū, vt colligit in c. quoniam frequenter. vt lit. non cōtest. sed puto verius esse iudicis arbitrio: vt l. in ven. s. de tēpore. j. de bon. aut. iud. pos.

39 Sed quo iure petiū interponi: Quidā dicunt iure actionis,

& quidam officio iudicis, & bene: vt l. de iur. om. iudi. quam gl. alleg. & adiunge s. eo. l. p̄tor. & gl. dicit verū: sed dubito multū, an istud sit officium iudicis nobile an mercenariū: Glo. videtur dicere qd sit iudicis officium nobile, & quia dicit gl. loco deficientis actionis iudicis, Pet. idem tenet. & Cy. refert in l. cū proponas. C. de bo. au. iu. pos. Ego, licet aliās dubitauerim in hoc, tamē me teneo cū glo. per l. iubere cauere. & l. ea. quā. s. magistratibus. j. ad municip. vbi patet qd est missio imperij: & sic expeditur officio iudicis nobilit. vt not. in l. nec quicquā. s. vbi decretum. & dixi s. eo. l. iij. s. duas. Quārit etiam gl. 41 qd in quibus actionibus interponat secūdum decr. sed debet primo interrogare glo. in quibus actionibus primū interponatur. Ego do regulā: in omnibus actionibus, & petitionibus, & persecutionibus, potest interponi primū decretum, nisi vbi natura rei repugnat. Hoc modo dicas in omnibus actionibus, scilicet personalibus. j. ex quib. cau. in pos. ea. l. j. de p̄tor. stip. l. j. in fi. Petitionibus, quib. vt comprehendat actionē in rem, & mistam: vt l. Fulcinius. s. item videamus. & s. seq. & sequē. Quare dico persecutionibus, vt comprehendam officium iudicis: vt per totū tit. vt in pos. leg. ff. & C. Dico, nisi vbi natura rei repugnet: hoc dico, quia adiuu hereditatem peto restitui in integrū, qualiter potest fieri missio: Rñ. vt liberes me a tali debito: quomodo potest fieri missio in primo decreto, non vbi deo: & ideo vt in istis adhibere plena causā cognitiō, absente parte profertur diffinitiuā, & si illam velles tenere, forte nō malē diceres, sed parat plenū p̄iudiciū. hic est casus in aut. si omnes. C. si vt se ab hære. absti. & quod ibi no. docto. & de asser. tol. l. j. s. fi. & melius in l. cū vnus. s. subuentum. & l. neque inantes. j. de fidei. lib. & probatur in actione fin. re. Peto vt inter te & me ponatur termini: non venis: quid fiet? Credo qd parte absente iudex potest facere interponi terminos. Et hic est casus C. fin. reg. l. iij. in fi. si gl. non violaret illam 42 literam. Quāro, qd in quibus casibus interponitur secūdū decretū: Et vna est gl. in l. iubere cauere. qd in cautione dāni infecti tātum. Sed male dicit, per l. ad iud. s. de pecu. Quidam antiqui: vt j. hac ea. gl. patet ibi: alij dicit, & c. qd fiebat tantum in duobus casibus, s. in causa noxali, & dāni infecti. Istud non approbatur, & bene: quia in omnibus actionibus personalibus potest interponi secūdū decr. vt l. properādum. s. sine aut. C. de iud. & C. de bo. aut. iu. pos. l. cū proponas. & l. Fulcinius. s. j. ex quib. cau. in pos. eat. tamen illi antiqui fuerunt moti, forte quia in illis duobus casibus solum interponitur secūdum decr. ad adiudicādum rem petitori, non attento plus vel minus valeat, in alijs verō secūdum decr. interponitur de vōdendo, vel dando in solutū pro mensura debiti. Teneas gl. quā dicit qd in oibus actionibus de mūdo personalibus potest interponi secūdum decretū. Fallit in causa legatorū, & in possessore ventris nomine. Et vide gl. ibi: fallit s. vt in pos. l. c. & C. Aduerte in l. is cui. quam allegat gl. dicit qd aliter fit missio ex secundo decr. sed an qd debeat interponi in oibus casibus secundo decr. do regulam, qd potest in omnibus casibus interponi, in quibus per primū nō est plenē cōsultum, per l. is cui. vt in pos. leg. quā si peto cautionē nomine legatorū missio in possessionem habet vim cautionis, no. j. ea. l. s. si quis. & l. de bonis. s. qui pupillo. s. ad Carbo. ergo non itur ad secūdum, quia habet istud quod vult: sed quando peterentur legata actione ex testamento, esset idem quod in alijs creditoribus. Idem dico vbi cū est per primū plenē cōsultum, vt in casibus quos s. dixi. Pone etiam in actione ad exhibēdum, quādo per primū est cōsultum, non peruenitur ad secūdum.

44 Iuxta p̄dicta qd quāro, quid si fuit interpositū primū decr. quia non cauebat, & debitum est purum, vel purificatum: an ex vigore illius primū decr. potest perueniri ad secūdū? Quidam dicit qd sic, per gl. d. l. is cui. Et ita sentit Dy. & ego. idē est casus j. de p̄iud. cre. l. si creditor. Itē dicit gl. fallit in pos. s. si forte quā dā noie vētris. Glo. qd dicit bene in se, & no. bene: quia materia nostra loquit de missioe in pos. contra contumacem: ibi non sic. † Procedo vterius. quārit gl. vtrum in actione ex empto interponat secūdū decr. Et recita glo. vt facit. Declaro istā gl. Qd actione ex empto agit ad interest: tunc dicitur bene gl. Quādo agit ad rem ipsam tradendam: & tūc qd est missio facta nō in rem venditā, sed in aliam: & tunc

a Possessionē. Adde inquātū Bart. cōcludit qd missus in personali detinet. quod nō potuit esse, quā dñs remanet i possessione: vt j. ea. l. s. si quis aut. & duo solum possidere nō p̄t. l. iij. s. ex cōtrario. j. de acq. pos. tū in dex p̄t iudicare qd prius possessor de pos. recedat, & facere qd missus ex primo decreto possideat. text. est not. iūcta gl. qd hoc sentit in l. iij. s. iij. ver. si forte. & ver. si dicitur. s. eo. & hoc ibi latē vult Angelus & Pau. de Cast. reputat hoc singulare. Idē tenet Bal. in aut. & qd i vj. co. C. de bo. aut. iud. pos. Et dicit iūta esse causam, si reus fuit in nimia cōtumacia. alleg. no. p. Inn. in c. dilecto. de verb. sig. Et idē tenet Bal. l. cōsentaneū. in vj. colū. C. quō & quādo iu. vbi vide duas pulchras limitationes.

b Pignus p̄torij. Ad de qd idē erit, si stare p̄ aduersariū quo mi nus actor mitteret. c. cōtingit. de do. & cōtū. & p̄ tali pignore p̄torio cōpetit vtilis hypothecaria creditor immisso. l. iij. C. de pto. pi. similiter cōtra. debitori cōpetit vtilis pignoratitia: vt est text. singularis l. is cui. s. queri poterit. s. vt i pos. leg. secūdum Angel.

c Nō est bona. Adde qd Imol. dicit hoc dicit singulare, ex quo sicut qd nec pariter va leret statutū. qd tamē nō ponit pro cōfā. ti. & quā istud lucrū nō venit ex pacto: sed imediatē ex legis dīpōne. i. ex statuto in poenā cōtumacia: & sic quādamodū aliās statutu possit multā re contumacia, ita vñ qd possit hanc poenā inducere, cū ē poenā le gales sint a iure p̄missa. facit secūdū eū qd no. in c. dilecto. de arbi. Idē vñ sentit Ro. Bal. in l. acceptā. approbat qd no. gl. in d. s. si verō. & illa dicit esse singulare, p̄ quā cōcludit valere cōsuetudinē, & statutu, qd missus ex primo decreto lucrū fructū, & p̄bat: quā sicut iudex potest facere qd ex nimia contumacia lucrū. l. Fulcinius. s. fin. s. ex q. cau. i pos. ea. ergo & similiter statutu debet posse hic operari, scilicet quōd nomine interesse lucratur fructus. Et idē tenet Bal. l. iij. s. si ex noxa. cau. & in l. cōsentaneū. C. quō & qd. Ang. i rep. l. nemo carceret de ex. ac. trib. Lau. Rod. i c. cōsultit. de vsur. etiā

& tunc sit condemnatio ad interesse: vt l. j. s. de act. empt. & tunc glo. non habet dubium. Qd sit missio in rem venditā: & tunc aut est res quā cōsistit in gñe: tūc veditor tenet facere emptorē dñm rei, sicut emptor veditorē dñm de pretio: vt l. ex empto. s. de act. empt. & p̄ id quod dicit Rug. in l. si dom. s. de euictio. s. de leg. j. & de leg. iij. l. qui cōcubinā. s. si hares res. vbi relicta re in genere, tenetur facere dñm. & ita hic: quā nō ex natura emptoris, & veditoris: sed ex natura rei debet fieri dñs: & tūc interponit secūdū decretum: quia p̄ primū nō est sibi cōsultū. Qd est veditoris dñm: quia si est dñs veditoris tenet facere dñm emptorē: vt l. ex empto. in prin. de act. empt. si nō est dñs, parat cām p̄scribēdi: vt d. l. ex empto. & l. claus. de cōtrahen. emp. & sic est necesse qd interponat secūdū decretū: cū per primū nō sit cōsultū: vt in isto s. Jul. † Quāro qd est effectus primi decreti: licet glo. primū dixerit in effectu secūdi. Et gl. dicit, qd effectus primi decreti nihil aliud facit nisi de tentatorē eū qui est missus. Et vide gl. ibi: effectus primi decr. & c. circa fi. gl. Dic tu, Qd effectus exp̄ssus est et qd verbū sonat: & tūc iste fit multis modis. Primo mō iubēdo vt caueat: vt l. si pri. s. i. j. Qdque iubēdo aliquē mitti i possessionē: vt p̄ totū istū titū. Qd plus dicit in decreto. s. qd fructus lucrū: vt l. Fulcinius. in fin. Qdque habet vim secūdi primū decretū. Allegatū tibi plures leges. s. alleg. l. quoties. s. p̄tor. s. de noxa. cū sim. & l. inter quos. s. si dñs. j. e. Habet etiā quintū effectum, quando iubet tenere possessionē quā habet: vt l. si proprietarius. j. e. Quādo qd iubet habere loco pignoris, vt in nomine capto: vt not. C. de p̄tor. pig. l. j. Quidam sunt alij effectus consecutiu. Nam si primū decretū interponitur primo modo: dicit vt l. si prius. si secundo mittendo aduersariū in possessionem: & tunc habet effectū qd cōstituit p̄torij pignus: vt l. j. C. de p̄tor. pig. hoc tñ est verū i missioe sc̄da: vt l. nō est mirū. s. de pig. act. † Sed circa hoc dubitat, quō i actioe reali, si res est mea, cōstitueret pignus p̄torij, qd nihil est in obligatiōe, cōtra l. nec pign. de re. iu. Rñ. qd res est mea non simpliciter, sed reuocabiliter: & tūc illo respectu quo potest reuocari, est mihi obligata: vt l. ex sextante. s. Latinus. j. de exceptio. rei iud. & Cyn. C. si antiq. credi. l. j. & C. de his qui in pri. cred. l. j. Vnde cū talis possessio possit reuocari intra primū annū, restitutus exp̄ssus, erit obligata sibi pro exp̄ssis. Itē dubiū est, quādo agitur officio iudicis, cū nihil sit obligatū qualiter constitueretur pignus p̄torij. Et dicit qd est futurum in obligatiōe cū iur ad iudicē: vt j. ea. l. s. eleganter. s. seq. & seq. & s. si iam fuerint. P̄terea, etiā ei quod debetur officio iudicis potest accedere fideiussor: vt j. de solutio. l. cum quis. s. si quis pro reo. & j. de fideiuss. l. eadem ratione pignus.

49 Quāro, vtrum missus ex primo decreto habeat possessionē? Glo. dicit qd non: sed solum detentationē. quod est verū in personali. In reali dicit vt in l. si qd emptor

nis. l. sed & si quis. & dicam j. de acquirē. poss. l. iij. s. fi. † Quāro, vtrum missus ex primo decreto faciat fructus suos: Et glo. tangit. & vide ibi, nec lucrat fructus, & c. Fallit in duobus casibus. Iac. de Aret. ad dicit tertiu: vt l. sed & si is. s. an autem. s. de Carb. edic. Sed casus quē ponit gl. in Carbo. & nomine ventris, Iaco. de Aret. dicit, qd non est p̄prie primū decretū, quod interponitur propter cōtumaciā, vt hic sumitur. Quid dicem? Tu habes gl. in aut. ad exhi. s. si verō. vnde sumitur authē. & qui. quod de consuetudine lucrat: sed illa cōsuetudo nō est bona: quia contra ius diuinum in fraudē vsururum. Dic ergo qd in sorte computat: vt l. is cui. s. quāri poterit. s. vt in pos. le. † Quāro, quid in realibus: vtrum lucratur fructus? Gl. dicit, & vide eā in realibus actionibus & c. vsq̄ ad fi. dicit ne bene ista glo. in realibus: & quandoq̄ iudex exp̄ssit: & tunc non est dubiū quod lucratur: vt l. Fulcinius. in fin. Aut nō exp̄ssit: & post annū lucratur: quia est verus possessor ante nō lucratur: vt l. si quis emptio. s. penult. C. de p̄scrip. trigin. ann. † Quāro, vtrum primū decretū habeat effectū, vt ex eo possit perueniri ad secūdū. Rñ. vbi per primū nō est plenē cōsultum, habet vim vt possit perueniri ad secūdū. Et vide glo. ibi: sed nūquid in reali? vsq̄ ibi: & quia verba p̄toris, & c. An istud sit verum quod dicit glo. & dicit verū si per primū erat mihi satis consultum: ideo bene dicit quia ago rei vindicatione, & peto pronūciari me dñm: vt l. Pōponius. s. sed & his. de procur. l. & ex diuerso. s. de rei ven. l. i. cet ergo habet possessionē, tamen ad declarandū me dominū, vt sic de cetero non audiat de proprietate: non sufficit missio ex primo decreto cum cursu anni. Vnde credo qd interponat secūdum. Quicquid omnes dicant, teneo me cū Dy. † qd aut res desit extare dolo: & tenetur ad quantitātē, vt in alijs personalibus. Aut res extat, & fit missio ex primo decreto, & postea ex secundo decreto, statuetur certum tempus intra quod agatur, postea non audiat: & erit secūdum: vt l. a quo fundus. j. eod. statim dicam. Quid in hypothecis? Dico in l. iij. in fi. j. de acquirēda possessio. vbi glo. & Dyn. tangit. † Quāro, quis sit effectus secūdi decreti? Et vide glo. ibi: Est autem effectus secūdi decreti. Quidam est effectus eius quod verbum sonat: & quidam est consecutiuus eius quod verbum sonat: vt statuetur tempus intra quod audiat de proprietate: & tunc non audiet vterius: vt l. si ea. C. qui accus. non poss. & l. Titia. infra, de accus. & per Dyn. in c. indultum. de regulis iuris libro vj. & per l. diffamari. de ing. ma. Quandoque secūdum decretum sonat, vt possideat: & tunc erit dominus, vel p̄scribit secūdum quod dicit glo. de cetero suos facit fructus. Vnum tamen aduerte, quandoque verbum sonat istud, iubeo quod vendatur: vt lege, Fulcinius. s. j. & l. cum proponas. C. de bo. aut. iu. pos. & tunc erit clarus effectus consecutiuus: quia habebit emptor obligatum eum, cuius sunt vendita bona: vt l. si ob causam. C. de eu. Quādoq̄ adijcitur, do tibi creditor i solutum: tunc efficitur dñs, & rediens auditur intra bienniu volens soluere debitum: vt C. de iur. do. impe. l. fina. & infra, eod. s. postea autē. per Iacob. de Aret. & glo. Quādoq̄ verbum

dicit si non consistet. fraude qd missus i possessionē lucrat fructus: quā hoc vñ esse in locū p̄one legalis, vt debitor atrahat ad satisfaciēdū debitorē vñ qd statutu hoc introduxerit loco interesse propter morā. qd intelligit verū si actor erat verē creditor: aliās te cus: quā sicut non possit fortā cū consecutia retinere, sic nec fructus. Et cū hac opi trāsit Alex. cui ad qd idē Bal. cōf. l. iij. l. inc. in Christi nomine. ad hoc vt missio: tenet p̄dictā gl. qd valeat cōsuetudo p̄dicta, vel statutu. & ibi dicit qd minor ex capite statutu, vel cōsuetudinis potest illa pōnā & damnu fructuum: quā statutu pariter ligat minores & maiores. l. si sine. s. Lucius. i. de admi. tu. & hoc verū si itorū feruatur forma statutu. Quāro, quid i realibus. vide que remissit in aut. ad h. C. de vsur. Andrea Barba. Iudex exp̄ssit. Ad de qd opi. Bart. in d. l. Fulcinius. sequunt Iac. de Aret. & Ang. Ioan. An. i addi tit. de primo & secūdo decr. s. restat. verū hoc autē nō est. Inn. i c. dilecto. de ver. sig. Io. An. & Ant. de But. in c. conungit. de do. & contum. & Abb. consilio lxxxiij. s. lib. Cū Dy. Ad secūdū Alex. quod magis cōter alij tenent idē, qd Bar. hic cū qd hūc ipsē tādē tenuit. Cui adde Fed. de Senis consilio clxx. Intra bienniu. Ad de vt per Spe. in tit. de secundo decr. s. iuxta. ver. qd si ille redeat, quā Alex. dicit, qd illa opin. est communior, & vterior qd nullo modo audiat. P O M A T E S. Soluere debitu. vide qd ex hoc infrat Alex. c. consil. lxxij. in iij. colū. volu. iij. & vide Paul. consil. lxxix. volu. j. & Alex. consil. xj. col. j. vol. v. Alex. probat Bartol. quod imō veniens intra bienniu non auditur.

a Aequaliter. Vide Old. confil. clxxviij. & Roma. confil. cccj. sequentem Bartol. his terminis. b Ad arma. Adde p hoc qd voluit Bald. col. lxxviij. lib. q. valet sententia lata ex abrupto, cum timor est scdali inter partes: quia licitum est iudici fallere ne fallatur. & hoc no. quia alibi no inuenies. c Ipso iure. Not. casum in quo no requiritur latitatio, vt per natur ad secundum decretum in causa damni infecti noxali, in quibus obligatio trahit ordinem ab initio rei. & ide i causa libera li. l. neq. infantes. j. de fideicom. libe. Andr. Barbat. d POMATES. Item aduersus. Ad de q. de hoc fuerunt quatuor opin. Vide Io. And. in tit. de primo & secundo decre. s. restat. ver. sed pone.

sonat, denegatur alteri petitio dñi; & est idem qm iustus est possidere: vt l. quauis. s. eo. Qñq; alio modo interponit: vt dicā j. c. l. si de vectigalibus. Nō sunt alia dicenda in hac materia. Dixi prout putauit fore vtilia, & necessaria. Cetera circa primum & secundum decr. in iuribus incorporealibus, dixi in l. si prius. s. eod. Item in actione famil. etc. & comuni diui. dicam quibus ex cau. in pos. ea. l. apud Iul. multa alia verba circa prædicta potes videre in Spec. & in alijs summis practicae.

Qualiter debeat intelligi aequaliter.

Si ante hoc decretum.

Si pro pluribus eodem tempore secundum decr. interponitur, quilibet pro rata damni admittit, si pro vno primo ille dñi loco habetur: sed ex primo decreto omnes mittuntur in totum: sed partes faciunt per concursum. hoc dicit cū s. seq. Expone literam ibi aequaliter. i. simul, vt denotet qualitate possessorum, nō portionum. Iac. de Are. & Old. Opp. & videtur q prius debeat esse in possessione cum secundo: vt j. ea. l. s. si quis autem. & s. si plures. Sol. ibi lo-

quitur in primo decreto, hic in secundo. Opp. quia hic dicit, contingerit, & c. de l. prætor. s. hoc edictum. s. eo. Sol. dicit glo. de bet sumi, contingerit in futuro. Item opp. de l. vlt. C. de bo. aut. iud. pos. illud bene poterit interponi pro præterito: hic non. Item & alijs interponitur pro futuro: vt l. in pos. j. quib. ex cau. in pos. ea. & vbi cūq; petitur cautio etiam pro legato conditionali, in tit. vt leg. no. ca. Opp. quia duo nō possunt infolidum possidere: vt l. duo. j. de preca. Sol. vt in gl. & hic dicit, q faciunt partes per concursum: ergo infolidum nō possident.

Quæro dicitur hic aequaliter: qualiter debeat intelligi aequaliter? Equidam sunt qui credūt q ex secundo decreto aequaliter mittuntur, i. partibus aequalibus. Non est verum. dicit vt glo. tenet. & habes quatuor ex istis s. Quando plures mittuntur simul ex secundo decreto, & tunc pro rata damni. Quandoque plures mittunt separatim: tunc secundum missus est dominus, vt hic ij. respon. Quandoq; simul plures mittuntur ex primo decreto: tunc aequaliter videtur missi. Quandoq; separatim sunt missi: vt s. si plures. s. eo. Et sic exponere aequaliter, i. pro rata damni, secundum gl. vel aequaliter, id est, eo tempore: secundum Iac. de Are. vt dixi. Et per hoc sustinebant testes quidam deposuerūt filium institutū in maior parte, filium in minor. Alij dixerūt eos institutos aequaliter: reducebam ad concordiam, aequaliter, i. eodem tempore, sed diuersis portionibus, vt hic: licet de ppria significatione aliud sit, vt l. interdū. de hæ. in sti. facit de testi. c. cum tu. & dicā in l. insulam. s. j. sol. mari.

Sed si quis eorum. Op. de l. iij. s. fi. s. coi di. glo. soluit vno modo q ibi dicitur: datum denegat: hic vtile dat. Vel potest dici q hic quando fuit interpositum secundum decr. quo casu propter sumptū factū quadoq; secundum decr. sit interpositū nō datur directū, sed vtile: ibi verō loquit qñ secundum decr. nō erat interpositum.

Si iudex dubitat ne partes veniant ad arma potest illum contra quem est facta missio ex primo decreto, deijcere de possessione.

Si quis autem in possessione. Permissioem ex primo decr. ille contra quem facta est missio, non compellitur de possessione discedere. Io. hic loquitur regulariter, & nō bene vt glo. dicit. tamē potest iudex ex causa etiā ex primo decreto deijcere primum possessorē: vt s. eo. l. iij. s. si forte daretur. in fi. fm vnam lect. & puto causam satis esse sufficientē, si dubitat ne partes veniant ad arma: vt l. æquissimū. de vsuf. idem hic qñ mittitur in possessionem rei mobilis. Quid si mittitur in possessionem rei immobilis? Et dicit quidam q fiet sequestratio: vt qui facta. cog. l. si fideiusor. in fin. Vel secundum Dyn. Dic, Aut ille, qui in possessione mittitur, nō est persona suspecta: & tūc

nō deponitur, sed datur creditor: vt l. i. si cui. s. qui legatorū. ver. in ceteris. s. vt in pos. leg. Aut est persona suspecta, & tūc deponetur apud aliū: vt l. si fideiusor. in fi. s. qui satisfacta. cog. s. Alternatiua posita inter duo incompatibilia, non resoluitur in copulatiuam. 1 Quantum tempus spectari debet, quando fit missio in possessionem contra absentem. 2 Processus quod valeat si iudex non obseruet spatium temporis datum absenti, licet per appellationem non rescindatur ob breuitatem temporis.

Non autem statim.

Quæro, quid velit dicere tex. ibi: qd aut, & c. Et gl. dicit, q ista alternatiua resoluitur in copulatiuā: vt in glo. Sed hoc non potest esse verum: quia caderet inter duo incompatibilia, quod nō possunt simul esse: quia longū silētium, & aliquandiu quod significat modicum sunt contraria, sicut magnum, & paruum. Qualiter ergo exponemus? Et Oldr. dicebat: Quandoq; fit missio contra absentē: & tunc expectatur per longum tempus: & sic loquit in prima parte. Qñq; fit missio contra præsentē: & tūc paruum tempus spectari: vt in secunda parte. Quæro, t quantū tempus erit quod debet spectari. Et quidam dicunt q per x. annos: quia dicit per longū tempus: quidā arbitrio iudicis: & istud tenet gl. ar. l. j. s. fi. de iur. delib. Et nō intelligas contra præsentē in iudicio, sed præsentē in ciuitate: quia contra præsentem in iudicio si nō cauet: incontinenti mittetur in possessionem secundo decr. vt l. nō alioquin. s. de interro. act. & l. is qui. s. de noxa. & j. eo. l. inter quos. s. j. Habes ergo, aut est absens per longū spatium, & tūc per magnū tempus expectatur, vt hic. j. rñ. Aut est absens a iudicio vt in ciuitate: & tunc incontinenti fit missio: vt l. is qui. la. ij. s. de noxal. t Quid si iudex hoc spatium non obseruabit: tamē nihilominus valet processus: vt j. proximi. s. sed poterit rescindi per appellationem, propter breuitatem dilationis: vt extra de dilat. c. j. vel petetur restitutio, si persona esset, cui cōpeteret: vt j. prox. s. vel habebit regressum contra iudicem, ex quasi maleficio.

- 1 Secundum decretum interpositum contra non latitantem quādo agitur ex obligatione causata facto rei, in qua debet fieri missio, valet. Iudex non debet festinare in secundo decreto, sed in primo sic. 2 Quædam non debent fieri, que tamen facta tenent: quod est verum quando lex ultra non procedit. 3 Iudex priuat ignorantem possessione. 4 Minor eo ipso quod fuit contumax, non presumitur læsus in causa damni infecti, & noxali: in alijs uero quomodo. 5 Minor aduersus primum decretum potest restituui. 6 Secundum decretum non est sententia diffinitiuā. 7 Appellari quod posuit a secundo decreto, a primo nō de iure nostro: iure canonico sic.

Si forte.

Ex causa damni infecti etiā contra nō latitantem proceditur ad secundum decr. saluo sibi iure restitutionis in integ. Vel aliter missio in possessionem ex secundo dec. facta contra absentē Reipu. causa vel minorē valet, sed remedio restitutionis in integrū retractatur. h. d. Opp. secundū decretū interpositum contra non latitantem est nullum ipso iure. l. Fulcinius. s. j. quib. ex cau. in pos. ea. & l. Imperatorem. j. de p. rui. cred. & l. ignorare. C. de resti. mil. gl. nō tangit. Sol. vera est illa. Quandoq; agitur contra obligatū obligatione personalis: & tunc requiritur latitatio: & sic loquuntur contraria.

Quadoq; t non agitur ex sua obligatione, vel suo facto, sed p facto ipsius rei, in qua debet fieri missio: & tūc nō requiritur latitatio, vt hic. Et hoc posuit Cyn. in l. ignorare. & do. la. de ar. hoc tenet. Hoc tene menti. habetis vnam gl. q iudex nō debet festinare: & hoc est verū in secundo decreto. fallit in primo. & hoc innuit gl. quæ incip. ex secundo decr. t Item no. dicit gl. q quædā prohibetur fieri, quæ facta tñ tenēt. hoc est verū qñ lex ultra nō procedit: vt l. non dubiū. C. de legib. & c. quæ contra ius. extra de reg. iur. lib. vj. Item not. q t iudex ignorans tem priuat possessione: vt j. de acquirē. pos. l. qui vniuersas. s. item cum prætor. t Quæritur, an eo ipso q fuit contumax, vi deatur minor læsus. Respon. in hac causa noxali non: quia potest esse quod eius interesset magis non defendi quā defendi: vt l. si quis putans. in fi. coi diui. Vnde de hoc debet costare in causa restitutionis. In alijs verō causis si ex secundo decr. est facta venditio, vel datio insolutum, debet doceri de grauī dāno: vt s. de mino. l. si ex causa. in prin. & no. j. de bon. aut. iud. pos. l. si minor. Item t aduersus d primum decr. potest restituui: vt l. minor etiam si quasi contumax. s. de mino. & ibi not. & tunc eo ipso quod contumax est læsus: quia non audit nisi refec.

Quæro an secundū. Vide gl. sing. l. pñti. s. cū aut. C. de his q ad eccl. colu. Idē dicas in sententia ab obseruatione iudicij. Vide Bartol. l. Titia. de accu. Idē in snia q ferit sup pemptioe stituta: vt l. si de app. Idē i exceptioe ppetoria: vt i. d. cle. vide do. Ludo. Et sic pōdera, an tenuta ad iudicationē honorū dicat esse decretū iudicis: facit q not. Bar. l. e. s. Iul. in vlt. co. & j. ead. l. s. postea. & in l. ne qd. s. vbi decretū ff. de off. pco. su. vt q si iterpositū ex falla cā, nō teneat. l. j. s. hæc verba. ff. ne vis fiat ei. l. magis pu. to. s. p. de reb. eo. l. in. s. pubert. ff. ad car. l. si is ad quē. & ibi no. de acq. hæred. l. Sete. de tu. & cu. datis ab his. l. is cui bonis. de ver. ob. l. iustē. de acq. pos. glo. & doc. l. i. q. C. qñ prouo. nō est necesse. Bal. in l. pscriptioe. C. si cōtra ius. in vlti. colū. Andr. Barba. b Itē pōt. Idem dicas q sententia banni pōt etiā ferri, vide Bal. in l. cū & minores. C. si aduer. rem iudi. Pro cōcordia. Aduer. te q Bar. reperit dixit se l. Imperator. ff. de fideico. li. q res prohibita alienari, nō conuincat, licet bona publicent. cōtrarij tamē allegat in hac l. si fini ta. s. si de vectigalib. in illis q an bonis publicatis publicet feudū, vel emphyteus. Tu dic secundum do. Christ. de Nicel. in l. si cōstare. s. ff. solut. mat. vbi cōtrarietate allegat dicēs, q quædā sunt phibita alienari, ita vt nō possint trāfiri in extraneū herede: & sic nō est in facultate alienatis, et talia nō veniūt in cōfiscatione bonorū. Ita loquat Bar. in dict. l. Imperator. sunt qdā q sunt phibita alienari simpliciter in fauorē ipsius, cui sunt bona, nō tñ sunt prohibita trāferrī in extraneū herede, p que possent alienari, puta p mulierē, seruatis tñ alijs solēnitatib: & tunc ista bona, vt puta p mulierē possint in flicū trāferrī in suis casibus, quod est valde notandum. c Bāteatatis. Adde secundū Alexan. quod hanc lect. communiten tenent doct. d Longum tempus. Adde gloss. in rub. C. quæ sit long. confue. & in Cle. j. de rebus eccl. non alie. per gl. & Bart. in l. j. quod ait. de superfi. & per gloss. in l. cū de in rem vel. s. de vsur. & in l. si

ubi autem quis. Quæro, quæ est ratio q in primo decreto non deijcit dñs, in secundo sic. Rñ. qa in primo decreto qui mittit in possessione nō possidet: sed est in possessione. ideo dñs non deijcit: quia vere possidet: sed ex secundo decreto non possidet esse, quod sint duo domini infolidū: ideo dominus deijcitur. Opponit. s. eod. s. si plures. Sol. vt in glo. Quærit gloss. quid in alijs creditoribus. dic quod pro rata: vt in gloss.

Si qua sint iura. Quædam iura competunt dño fundi, vt seruitutes: & de his loquit hic secundū primā glo. Quædā sunt iura, quæ competūt alijs, vt vsufructuario, emphyteuta, & similibus: & sic intelligit hic secundū secundam glo. quælibet est bona. An creditor amittat possessionem, si contra debitorem est missio facta ex secundo decreto.

Item quæritur.

Opp. s. de nox. l. si noxale. So. vtriq; denegat psecutio pignoris: sed nō eodē mō. Et rō est: qa dicit gl. in fi. noxale pignus nudo cōsensu cōstituit, sed vsufructus nō: qa requirit traditionē: vt l. traditionis. C. de pac. & tñ iustus possidere ex secundo decreto est dñs: vt s. ea. l. s. j. l. l. & s. seq. Ratio ergo est: q vsufructus nō est separabilis a psona, nec ad aliū potest trāfiri nisi finiat: vt s. finit. In fi. de vsuf. Comodū ergo vsufructus trāsit, nō vsufructus: sed pignus est separabile a psona. Quæro, t quid si cōtra debitore est missio facta ex secundo decreto, amittit ne creditor possessionem, an possit agere contra debitore: Et Dyn. q sic: vt l. j. C. si aduer. cre. In cōtrariū videt: quia qñ pignus pignori dā, certiorat illo nō possit solui: vt l. nomē. C. q res pig. ob. pos. & l. j. si pig. datū sit. Sed puto Dy. bene dicere in ista materia, quia secundū decretū dat ius in re: nō ergo perdet actionē personalē distinctā a re illa. Et si tu dicis, quid prodest sibi missio in pignus: Dico q possidet, prout ille qui possidet, neq; ab eo poterit creditor euincere per hypothecariā. Præterea d. l. j. loquit qñ pignus datur pignori, ex cā quæ respicit ipsūm debitore: hic verō respicit ipsam pignoratā, non personā

eius creditoris, cōtra quē fit missio. Hæc ergo erit forma secundū decreti cōtra creditore: quia iudex denegabit sibi pignoris persecutionem; non ergo transfert in actorem. Ratio: quia istud est ius accessorium ad actionem personalem; sed cum actio psonalis nec verē, nec quo ad modum debeat in hunc actorem transfere; ergo, & c. Dicam plenius j. proximi. s.

- 1 Tex. iste loquitur in castro, uel uilla. 2 Possidens rem alienam scienter in causa damni infecti, & noxali præscribit. Et an procedat de iure canonico. Fundus uectigalis ciuitatis, quando possit præscribi. 3 Ius feudi an publicabitur ob delictum uasalli, per quod bona publicata sunt, ubi quoddam priuatur iure suo, & ad dominum reuertitur. 4 Ius feudi non transit ex secundo decreto in illum, qui petit sibi cauere ex damno infecto. Forma secundi decreti hoc secundo casu. 5 Feudum quod possit accipi in causam iudicati ex secundo decreto. Secundum decretum quod potest interponi in commodum, quod percipit dominus a uasallo, & operarum que percipiuntur a liberto. Secundum decretum quod interponatur in re prohibita alienari. 6 Emphyteusis, an bonis emphyteutæ publicatis transeat in fiscum. 7 Ius emphyteuticum ex causa damni infecti non uenit in secundo decreto, nisi quemadmodum feudum. 8 Emphyteusis pro debito emphyteutæ qualiter accipiatur per secundum decretum remissiuē. 9 Fundus liuellarius an ueniat in confiscatione bonorum. Fundus liuellarius dicitur, qui datur a uasallo perpetuo sub modica pensione. 10 Fundus precarius bonis cōfiscatis, an ueniat in confiscatione bonorum. Contractus precarij est, quando fundus conceditur de quinque annis in quinque annos. Contractus talis est eiusdem nature, cuius est contractus emphyteusis. 11 Prædicta interponendi primum, & secundum decretum in iuribus incorporealibus. 12 Filio condemnato, & bonis eius publicatis: an publicetur proprietas quam habet in peculio aduentitio, remanente patri saluo usufructu: ubi quod non. 13 Pater non perdat dotem propter delictum filij. 14 Filio condemnato ut contumace, an fiet executio in peculio quod est apud patrem. Ex contractu filij datur in patrem actio de peculio. Ex contumacia filij, non peruenitur ad primum, uel secundum decretum in peculio aduentitio.

Si de uectigalibus.

Contumacia eius, qui fundus uectigalē habet, nō præiudicat dño quo ad secundū decretū: sed ipsius dñi cōtumacia requirit. h. d. Diuidit in duas partes. Primò, qñ interpellat q habet fundū uectigalē tantū. Secundò, qñ interpellatur dñs. Secunda ibi, sed in uectigali. Oppo. & videtur, q iste rex. sibi cōtendat: & huius cōtrarij timore gloss. dat quatuor sol. & duas tenet. Tu teneas vnā. Et prima est, q in prima parte vbi interpellatus possessor: in secunda dñs: & ista est vera, & eam teneatis. Secunda solutio est, q res uectigalis est fisci: vt in prin. s. ideoq; non possit possideri ex secundo decreto: secus si alterius municipij: vt in fine. Sed istud non placet: quia fiscus vti iure minoris: vt l. res pub. C. ex quib. cau. ma. sed cōtra minorem interponitur secundum decretum ex hac causa: vt s. eo. s. si forte ergo & c. Tertia non placet, quia non etiam cōtra possessorē interponetur secundū decretū statim. Quarta non placet: quia nō habet rationē. Dicit hic, q si municipes nō interponunt cautionem per longum tempus præscribit, contra l. fina. C. de sacrosan. eccl. l. iacob. de Are. & do. Oldr. ex ponunt per longum tempus acquiri. id est, per secundum decretum interpositum post longum tempus. id est, post moram longo tempore contractam: vt s. j. non autem. & hic cessant omnia contraria: & si intelligas quod præscribitur, tunc obstat contrarium. Et gloss. respondet t quod in castro, vel villa hic loquitur. Ethæc sol. est bona. istam tene menti: sed verē or solut. est & plenior, quod loquitur ibi in re quæ est verē ciuitatis, hic non erat verē: quia tunc fuisset translatum domini. fm addi in p me qu bar. m. auth. he. h. e. & ff. l. c. n. 3. illi.

filius. C. de peti. hære per Bal. in l. sic cōstan. te. solut. mari. Iacob. Bur. in l. emptorē. C. loc. do. de Ro. conclusionē cccxxvij. p Bal. & Angel. in l. si filio. s. fi. sol. mar. per Cañ. in c. si ne præla. vices suas.

Hoc facit. Adde qd Pau. de Ca. tenet con trarium. quia non est maior autoritas iudicis qd legis. c. i. p. l. am habeat iudex a lege. sed illic dicitur qd male fidei poss. praescribat sunt correctae de iure canonico. Vnde simi liter debet esse correctio d. l. & generaliter. de qua latius hic per Alex. qui transit cu op. eoru qui tenet qd etiā missus in possessione ex secundo decreto ex causa dani infecti non praescribat. si habuit scientia rei alienae. Tu dicit qd op. Bart. tenet Bald. consil. clxxxj. inci. p. mo. quare in fin. vbi dicit d. l. & generaliter. Not. qd autoritas iudicis dat causam praescribendi. Allegat etiam glo. xvj. q. ij. si sacerdos. vide iij. l. i. Pisco non quare. Adde quid si clericus tenet feudum a dno seporali. an similiter reuertet ad d. Old. c. d. fil. xvij. tenuit qd sic. Sic ecclia. si iate? tenet ab ecclia. tenuit Pau. de ca. c. lviij. c. Sed contra. Tu pondera circa istum passum. si deiciens perdat feudum. & applicetur offensa. vide hic scribitur. Bar. hic tenet qd no. Io. de Imo. in l. eoru. i. eo. tenet qd comoditas applicat delecto. Bal. tagit in l. j. ff. de rer. diu. q. xl. Ang. tangit in d. Leo gum. Per. de Anc. tangit in c. felicitis. de poe. lib. vj. Ego nunc con sulo et pondera ut ga in casu. in quo consu lo. erant duo consobri ni habentes feudum: vnu exierit alterum. ego consului qd portio sua accretit. vel applicabitur deie cto. Et motus fuit ex eo. quia confocius est pariter obligat dno. & no est extraneus. et in eo cessant oes rationes Bar. hic. et mo ietur Bar. ex eo quod voluit Guil. Bart. & alij in l. cu. hi. s. si vni. de transact. Bal. in l. qui Romae. s. duo fra tres. de verb. obli. Vj de illud consiliu: quia est copiosum & subtile pro illis comitibus. pro comite Hugo. compatre meo. et domino Nicolao. Vt transeat comoditas. Adde post Ale. hic qd id tenet Bal. consil. clxxxij. l. i. ad que autem pertinet prestare seruicia dno non tangit sed Alex. refert qd Sal. in aut. et qui. de bo. aut. iu. pof. tenet opin. Bar. Spec. no. in tit. de primo & secundo decre. s. restat. verific. sed quid faciet

Ber. qd sic. de offic. or. c. pastoralis. s. si. sed autoritas iudicis hoc facit hic. & in no xali: alijs secus. j. pro emp. l. qui fundu. s. qui bona. Alij dicit qd no potest praescribi a conductore ab alio: sic ista posset in se esse vera. per l. male agit. C. de praescript. xxx. ann. Tu dic qd res no erat ciuitatis. vt hic. vel fundus vectigalis no pot praescribi. Et haec solu. est bona: & istam tene metri. Sed verior solu. & plenior est. qd ibi si habetur titulus ab alio contra ipsam ciuitatem. no potest praescribi: vt l. cum spon sus. s. in vectigalibus. Sed si habet titulus a ciuitate. pot praescribi contra aliu: ita loquitur hic. arg. d. s. si a pupillo. Quarit gl. an idem sit in feudatarijs. liuellarijs. & precarijs: gl. dicit qd sic: et doc. sic per tras eunt. nos latius examinemus primu de feudatario. Feudatarius comisit delictu. per quod bona sunt publicata: an ius feudi publicabit? Hic videf text. qd sic. quod videtur tenere Spe. de feud. q. qm. ver. xl. Quicquid ipse dicat. text. est in contrariu. qd feudu reuertit ad dnm. vel ad agnatos: & sic vassallus priuat: tm fisco non quare: vt x. coll. si vassal. feu. pri. c. j. & si de feur. sue. c. o. r. c. j. s. si vassallus culpa. & an ille qui interfe. frat. dni sui. c. j. faeit de prohi. feu. alie. c. imperialem. s. illud quoq. Sed contra praedicta videf glo. in l. si quis in tantu. C. vnde vi. & idem ibi Cy. & lac. de Are. Rn. fateor qd suo iure priuatur. non tm acquiritur offensa: sed ad dnm reuertit. vt per iura praedicta. Pro hoc facit qd si vassallus efficit clericus. vel religionem ingredit. perdit feudu. nec transit in eccliam. Casus est x. colla. si de feur. fuer. c. o. r. c. j. s. qui clericus. de vassal. mil. qui arg. c. j. in fi. Licet quida distinguat. in aut. ingresi. vbi gl. tangit. Et ratio huius. quia cu feudatarius debeat seruiciu personale. vt x. colla. qui. mo. feu. amit. c. j. & quae fuit prima causa feudi amittedi. c. j. & ppter hoc habeat vtile dnm. Istud vtile dnm non potest a sua separari causa. Sicut ergo no transit illa obligatio fidelitatis. que est mere personalis: vt x. colla. de for. fide. c. j. & de noua for. fid. c. j. & ita etiā non transit feudum. Itē. quia alia sunt opera vni hominis. alia alterius: vt l. nemo est qui nesciat. de duo. re. Nec hoc facit ad iura an aliquis possit seruire per substitutu. cu vassallus a feudo cadat: vt d. l. Quid ergo terit in proposito? Dico idē qd ex secundo decreto. no transit ius feudi in istu qui petit cautionē damni infecti: quia cu istud ius vt vniu cum obligatione personalis. qua tenet feudatari. quae obligatio no transit. nec potest transire: ergo nec ius feudi. Erig ergo forma secudi decreti hoc casu. qd huic denegetur ius feudi. & in petito rem trasfertur possessio. qua ipse feudatarius habebat: sicut s. dixi de credito re. s. prox. Nec obstat. s. de fun. do. l. j. quia ibi loquitur in marito. qui plenum ius habet. qd habet ius alienadi ex causa necessaria: hic secus. Nec obstat. iste s. quia hic loquitur in eo qui habet fundu vectigalem a municipio: & obligatio personalis. qua iste habes fundum vectigale. tenet transire ad quemlibet successorē. etiam in rem: vt C. sine cen. vel re. l. ij. de pub. l. Impe

rator. merito transit ius reale. Sed que ro. quid si agatur contra feudatariu actio ne personali: vtrū ex secundo decreto vel in causam iudicati posset accipi feudu? Dico qd sic. vt transeat comoditas in alium: ipse autem remanebit obligatus ad seruiciu: vt j. de re iudi. l. comodis. C. de exec. rei iudic. l. stipedia. & ideo aliud in causa damni infecti: quia cum secundum decret. interponat ex vitio rei. magis quam obligatione personae. non esset acquē vt vnus faceret seruicia. & alius haberet comodum: sed cu agitur obligatione personali. cessat ista iniquitas. Na si ego serui. & creditor meus habet comodum. satis ego videor habere. cum per hoc ego liberor. Et eodem modo ego dico. qd si ageretur contra dnm in subsidium. posset fieri missio ex secundo decreto. in comodū quod percipit ex vassallo. & contra patronū in comodum operari. quod percipit a liberto sed hoc no potest equi. Casus est s. de acqu. hare. l. pro haerede. s. si quis tm. & quod ibi not. in gl. magna. Et pro hoc facit. qd res phibita potest in hac causam necessariam alienari: vt l. peto. s. praedium. de lega. ij. Ipse enim haeres habere videf. quando habet sui creditores. Secundo quero quid de fundo emphyteutico. an publicatis bonis transeat in fisco: Spe. vide tur tenere idē quod in feudis: vt d. s. qm. de feur. ver. xl. in fi. Tu dic. aut est emphyteusis ecclies: & ecclia potest a fisco repetere in dubitante. Casus est in aut. de aliena. & emphy. c. j. colla. x. Si est emphyteuta priuati. si quidem est talis emphyteusis. quae forte ex conuentione transiret in extraneum haeredit. tunc transiret in fisco. qui habet vt haeres: vt l. j. C. ad leg. Iul. de vi. cum si. Si vero ad extraneum haeredit non transiret. tunc no transiret in fisco: vt j. de extr. bo. dan. l. ij. & ista glo. no. de hoc: sed dms repeter tanquam re indebitē alienata. Non obstat haec lex. vt dixi: quia obligatio personalis sequitur possessio nem: secus in alio emphyteuta. Hanc differentiam ponit Cy. C. de iure emphyt. l. fin. Sed certe glos. ordinaria est de fundo patrimon. l. j. libr. x. Sed quid in causa damni infecti? Dico idem quod s. dixi in feudo: quia istud ius domini vtilis est connexum cum obligatione personali ad pensionem: & sic vnum non potest transire sine alio. Quid si propter debita emphyt. Dico idem quod dixi in feudatario. Eadem ratione possit dici. quando bona publicantur ex delicto. cu propter obligationem emphyteutae & cetero idem debet esse. sicut quando propter debitum capitur. Respondeo. in his casibus. in quibus bona publicantur. fisco non capit vt creditor. sed vt haeres: & ideo si bona non sunt soluendo: non capitur: vt j. de iur. fi. l. j. s. an bona. & l. no possunt. Sed si poneremus rem condemnari in certa quantitate pecuniae. & in executione bona capi. tunc dicerem idem. qd in alio priuato creditore. qd comoditas transit in fisco duratura tantum. quantum duraret apud ipsum reum: vt s. de pig. l. lex vectigali. & d. l. peto. s. praedium. s. de lega. ij. Nec obstat praedictis j. de iur. fi. l. Status. s. Cornelio. quia ibi ius fideicommissi quod a fisco petebatur non erat purum. & liquidum. ibi dicam. sed liquidum est hic. & purum ius domini. Tertio quero. quid de fundo liuellario. De isto gl. tagit hic. & C. de sacrosan. ecclie. in aut. ingresi si. Azo in summa C. loc. in j. col. dicit qd iste contractus est. qui vassallus locat in triginta annis. Cy. tangit de iure emphyt. l. j. & nihil dicit. Certē text. dicit. quod illud quod datur a vassallo perpetuo sub modica pensione. dicitur liuellaris: vt x. colla. qualiter olim pot. feud. alien. c. j. & de prohib. feud. alienatio. per Lo. c. j. in fin. Et ideo non dicitur proprie emphyteuticus: quia concedens non est dominus: tamen hodie his vocabulis abutimur. & pro eodem communi vsu loquendi accipitur. sicut contractus emphyteuticus. Ideo dico idem iuris: vt s. dixi. Si vero

dms. & Ioan. And. in addit. e. tit. s. videndi. ver. quid si reus. dicit qd vassallus tū post secundū decret. tenet prestare seruicia dno. Et alleg. tex. in argu. c. extra de feur. no tū ditinguit in causa dani infecti. an aliter. Vnde ipse Alex. pro cōcordia distinguit. vt hic per cum. Aut feudum erat simpliciter cōcessū. aut ad certū & determinatū sum. Primocōsu no teneat. s. d. sic. P. P. A. V. P. Secundo quero. de Alex. consil. viij. in prin. vol. iij. & consil. xxij. col. ij. v. l. j. Publicatis bonis. Adde Alex. consil. xxij. l. i. et consil. ix. l. j. Quod in feudatario. Adde Bal. consil. cclvij. in lib. vbi etia ponit. quid si est pccū in inuestitura. qd emphyteuta volens vendere. teneat denūciare. & dno dare pro duobus denarijs. pro libra minus qd alterian si bona per iudicem vendatur vt satisfiat creditorib? & heat obseruari pactum? Et concludit quod sic.

Si vero poneres contractū liuellarium. hoc est. emphyteusim acceptā a primo vassallo. vel primo emphyteuta. tunc in casib? in quibus dixi. s. ad dominū reuerti. no reuertetur ad eum qui dedit. sed ad primū dominū: vt no. in simili C. de iure emphyt. l. fin. Sed est casus hodie de hoc de prohi. feu. alie. per Fed. c. im periale. s. illud quoq. Distingue ergo in oibus his casibus per rationem illius text. Quarto quero. quid de fundis praeratijs. De his gl. tangit hic. & in aut. ingresi. & Cy. in l. j. C. de iure emphy. Certē hic no est contractus precarij: de quo loquitur tit. de precario: quia illud reuocatur ad voluntatē concedētis. Sed est quidam contractus concessionis de quinq; in quinq; annos. vel in maius tēpus: vt extra de preca. c. j. & ibi p Innoc. tm in omnib? & per oia est eiusdē naturae. cuius est emphyteusis. Et ideo quod s. dixi hic dico. facit quod no. in Spe. in d. ver. xi. Quinto quero. quae erit practica istius materiae secundū formā interponedi primū decretū & secūdu in istis iurib? in corporalibus. Et aduerte: qd qd ipsa iura incorporalia petūtur: tunc dic vt dixi s. ti. j. l. si prius. Quandoq; petitur aliud propter quod deuenitur ad missionē in possessionē in dictis iurib? in corporalibus. Dic qd quaedam sunt iura. in quibus nulla est possessio. vel quasi: vt in nominibus debitorū: & tūc primū decretum est: vt l. j. C. de praeto. pig. & ibi glo. ponit formā. & j. de re iudi. l. a diuo. s. sed & si pecunia. & ibi ponitur alia forma. Secūdu decretū erit. vel cogendo debitore vt cedat: vt C. qn. fil. vel priua. l. ij. & si. vel cogendo debitore vt soluat: vel illud no mē vendendo: vt de re iudi. l. a diuo. s. sic quoq;. ver. item quod dicemus. Quandoq; illis qui habent aliam possessionem: vt fructuarijs. emphyteuta. & similes possident naturaliter: tūc primū decretū est qd mittatur in possessionē illam. quā ille habet: vt hoc s. & s. e. l. hoc amplius. s. fi. & l. quāuis. Secūdu decretū interponit diuersimodē: quia quaedam iura sunt que in aliis possessionib? impediturō transferri. vt ius fundi vectigalis: & tūc iudex decernit. vt actor eodem iure sit. quo reus cōtormax. Ista practica ponitur hic in text. notabiliter. Quod itelligo. nisi ad petitionē domini interponeret: tunc em quis non pot poni in eodē iure: quia no potest quis esse superficiali? vel vectigalis sui pprj fundi. Practica ergo erit qd iudex denegabit ei superficiali. vel vectigalis petitionē. vt dicā in fructuario. Sunt quaedam iura que no sunt separabilia sui natura. vt vsusfructus: vt Insti. de vsufr. s. finitur tunc si quidē secūdu decretū interponatur ad petitionē domini. qui no pot esse fructuarius sui fundi: tunc ex secundo decreto iudex denegabit vsusfructus petitionē. Et itelligo. tunc ipso iure. sicut ipso iure transiret dominium: vt l. hoc amptus. s. Celsus. & l. quamuis. s. eo. & qd not. s. eo. l. praetoris. in prin. Quandoq; interponitur ad petitionem tertij: & tunc ex secundo decreto iudex denegabit sibi vsusfructus petitionem. non ipso iure. sed ope exceptionis: vt s. de no xal. si noxale. & transfert in petitorē illam comoditatē vtēdi. quae erat apud fructuarium secundum formam l. vsusfructus. luto matri. & argu. huius. s. & l. pro haerede. s. si quid tamē. de acquiren. hare. & j. de adul. l. si postularuerit. s. iuber. Quaedam quae non sunt separabilia ratione adiuncti: vt feudum. & emphyteusis: & tunc sine secundo decreto interponatur propter vitium ipsius rei. siue propter obligationem personae: habes formā ex dictis in praecedentibus questionibus. semper tamen cum interponatur ad petitionem domini. satis esset quod denegetur reo talis iuris petitio: vt d. l. quamuis. Sexto quero an condēnato filio. & bonis eius publicatis. publicetur proprietatis. quā habet in peculio aduētitio. remanente patri saluo vsusfructu? Respondeo non. quia filio interdicta est ois alienatio sine patris consensu: vt C. de bonis quae liberis. l. cū non solum. s. filius. ergo delinquendo no alienabit. sed apud patrem manebit. sicut quando filius haereditatem repudiat: vt d. l. cum no solum. & sicut s. diximus in fructuario & emphyteuta. qui non possunt alienare. Item sicut in muliere quae no potest alienare: sic nec eius delicto dos publicatur. nisi in casibus: vt l. qn que legibus. j. de bo. damna. Item sicut nec in damnato patre publicatur peculium: vt l. ij. s. sed vtrum. in fi. s. de mino. Licet contra hoc faciat l. j. s. merito. quando actio de pec. est an na. Tu responde. qd licet fisco teneatur: tamen a filio recuperabit retinēdo de peculio: vt in seq. s. patet. Item per text. in l. ibi. sexto. null. qd. Bar. mag. approbat. s. m. p. l. m. lacum. ut ads. a se allegato. m. p. r. l. c. i. p. r. 3.

C. de bo. damna. vbi no publicatur castris: ergo multo minus publicabitur illud. Tamen ad istud quidā respondent. quod olim quando filio mortuo pater occupabat iure peculij profectiij. secus hodie. cum filius habeat haereditem: vt s. de iure dotium. l. auus. & ibi not. s. solu. matri. l. post dotem. & ibi plenē examinaui: tamen t propter delictū filij pater non perdit dotem: vt C. de diuor. aut. econtra si filij. & no. eo. titu. l. consensu. & per Dy. solu. matri. l. ij. s. sed si in patris. Et hoc videtur velle text. in dicta l. iij. vbi dicit. nec castris. & c. Et sic dictio. nec. implicat. qd nec aliud. Idem sentit glo. j. de bo. dam. l. j. in princip. vbi dicit etiam castris. Et idem Azo in sum. de bo. dam. & per illud etiam innuit. nec aduentitium publicum. & hoc esse verum clarius liquebit respondendo ad omnia quae in contrarium pos sunt obijci. Primū videtur qd debeat publicari ius quod quis habet. vt hic. & l. si postularuerit. s. iuber. de adulterijs. Respondeo. ibi loquimur in eo qui potest alienare. Secūdo obstat. quia hic est quaedam alienatio legalis: vt l. secunda supra de rebus eorum. Sol. ibi res peruenit ad minorem cum qualitate illa: vt ibi patet: & hoc plenē examinaui in lege si constante. in principio soluto matrimo. Et per ea quae ibi nota. apparet responso ad id quod nota supra de pact. lege item quia. & C. de legit. tutoribus. lege. fina. Vel responde. vt statim dicam. Tertio obstat. nā minor prohibetur alienare: & tamē propter eius delictum bona publicantur: vt C. de auctoritate praestanda. lege. clarum. & quod nota. C. vnde vi. lege si quis in tantam. vbi tetigit Iacobus de Aretio & Cynus & male dixerunt. Respondeo. Ibi erat prohibita alienatio fauore minoris: vnde propter delictum perdit suum priuilegium: hic vero est prohibita alienatio fauore alterius. scilicet patris: vt dicta lege cum non solum. s. filius. ibi. ne cupidini dediti. scilicet filij. tristem exitum sentiant. scilicet patris. Et ita dicit ibi glo. sicut hic fauore domini vassallus. & emphyteuta prohibentur alienare. Item obstat supra de fundo dora. lex prima. sed ibi habet alienatio propter ipsius rei vitium: & maritus eo casu habet potestatem alienandi. Item obstat. quia filio condemnato datur in patrem actio de peculio: & in eum fit executio: vt l. iij. s. idem scribit. s. de peculio. & l. si filio. la secunda. & ibi nota. supra soluto matrimonio. Respondeo. Illud verum. quādo filius condemnatur in certa quantitate: & sic est debitor. hic vero bona publicantur. in qua publicatione non venit peculium: & sic ad id non est debitor. Vel melius. etiam si filius condēnatur in certa quantitate pecuniae. si fuit in iudicio. & sic quasi contraxit. pater tenetur de peculio: vt dicto s. idē scribit. Hoc est verum in peculio quod pater concessit filio separatim a rationibus patris: & sic aequum est patrem ex facto filij obligari: vt supra de peculio. l. j. secus in peculio aduētitio. cuius ipse pater habet administrationē quia tunc in eo filius non potest praerudicare patri. Ita tenet glo. in l. pater qui castris. in glo. magna. j. de castren. pecu. Vnde si pater ipsius peculij aduentitij. permisisset filio administrationem. dicerem patrem tene ri de peculio: quia est eadem ratio quae in profectiio. Et hoc forte voluit sentire glo. supra de noxa. lege & si condem natus. vbi dicit. quod fit executio in castrensi. vel quasi. vel forte aduentitio consentiente patre. Itelligo patrem consentire. si pater ipsi filio eius administrationem cōcessit. vt dixi. quod potest C. de bo. quae lib. l. cum oportet. s. sin autem. Et hoc probat text. rotundus C. qui bo. cede. l. cum & filij. ibi: quod patre volente possidet: licet glossa ibi aliter videatur velle intelligere. & malē. Sed quid. t si filius fuisset condemnatus

Sed ad primū. Adde Bald. consil. cex. iij. lib. vbi tenet qd si feudatarius dat ad libellum finita generatione. de bonis. de quib? ipse est feudatarius: & illa bona sint in casu reuersionis ad inuententē. qd reuertitur ad primū dnm no ad secundū. Allegat glo. in c. j. similiter. de le. Cōra. Ia. de bel. ibi qd no: quia Alex. hoc in xliij. col. Imo. & Ro. tenet qd imo cū p primū inuentū non fuit cōmissum delictū. qd res ad ipsum reuertit. no ad dominū. per ca. imperialē. Nam Bal. ibi allegat d. c. & non fundat se ex eo quia primus no deliquit sed eo quia ipse primus transfuit omne ius suū. vt in hunc scēdum. Vnde nimirū si reuertitur ad fontē s. proprietariū. vt s. finitur. Inti. de vsufr. & l. sicut in annos. s. pen. vers. placet enim nobis. s. qui. mo. vsufr. ami. & Bal. ibi loquitur qd emphyteusis erat finita per generationē. & delictū. non erat de prio nec secūdo. et hic d. gl. de qua hic no fit mērio. & in quatu Alexand. post Imo. & Ro. tūgit. an offendens fratrem dominū priuatur feudo. vide qd posuit in s. Chryso gonus. vltra Alex. hic & ibi.

¶ Ut cōtumax. Ad de Abb. consil. lxxvij. iij. ubi in obus sequitur Bar. in hac q. An autē publicatis bonis patris publicetur vsusfructus, quē habet pater in bonis filij. Salice. in l. si quis post hac. C. de bo. dā. dicit, q. aut publicatio sit ex tali causa, propter quam, pater priuatur patria potestate, & legitima ad ministratiōe: & tūc ad proprietatē filij reuertitur: quia cessat patria potestas, propter quā vsusfructus habet. l. cū oportet. §. cū autē. C. de bo. quā. l. Allegat etiā not. per gl. in l. si in gli. iij. & quod not. Cyn. C. de sen. pas. Alex. allega. Inst. quib. mod. ius pa. po. sol. §. cum autem. iuncta l. corrūptio. C. de vsu. Aut publicatio fit ex causa ex qua pater patriā potestatem nō perdit: & tunc publicat vsusfructus, siue eius cōmoditas, quasi nō dum venerit tempus consolidandā vsusfructū cū proprietate. l. Statius. in fi. & l. cū pater. §. hareditatem. de leg. iij. Et cum hac distīctiōe trās it Alexā. Et de quāstione hic formata p̄ Barto. vide Ro. pulchrē eius consil. c. iij. Et quando executio possit fieri cōtra tertiū possessore nō citatum, vide Bal. consil. ccl. l. i. Quid autē si vxor quā debet tibi x. ad quā est cōdemnata, qualiter fiet executio? vide Io. And. in add. ad Spe. ad tit. de execu. sen. §. breuiter. ver. quid si filius. Et ibi vide de q. formati p̄ Bart. An autē pater deportatus, vel bannitus, & restitutus recuperet vsusfructu. aduentitio rum, vide Bal. consil. cccxxxix. iij. lib. ¶ P. A. V. P. ¶ Et ideo pro declaratione, vide Fel. in c. significauit. col. iij. extra de testib. ¶ P. O. M. A. T. E. S. ¶ Potest etiam. Not. hoc dictum. Vide do mi. Anto. & alios: & ibi latē dixi in c. si autem de referi. & eundem do. Anto. in c. si clericus laicū. ad fin. de fo. compe. d. Abb. in d. ca. si quis contra clericum. in princip. de fo. compe. & in rubri. de except. & Ioā. de Imo. in ca. significauit. de testib. Ang. Bald. Salic. & Barto. in l. si pater. C. de ces. bo. latē dixi in d. cap. si autem.

et cōtumax, an fiet executio in peculio eo modo quo dixi: Rū. d. Aut filius nunquam fuit in iudicio: & sic cū eo nō potest dici quasi contractū, & tūc cōtra patrē nō fiet missio vel executio in peculio: & in casibus in qbus suprā dixi. Ita. not. Inst. de noxa. in fi. Si verō fili' fuit in iudicio, & lis contest. & sic cū eo fuit quasi cōtractū in iudicio: postea absens fuit cōdēnatus: tunc fiet executio in peculio: vt d. l. & sic cōdēnatus. de noxa. & s. de pecul. l. tertia. §. idē scribit. Hęc vera, qñ ex delicto, & contractu uero indistinctē datur in patrē actio de peculio profectiua, vel aduentitio, quod pater apud filiu esse permisit. s. de peculio. per totū. & d. l. penul. qui bo. cede. pos. Ex prædictis patet, q. ex contumacia filij nō peruenitur ad primū vel secundū decretū in peculio aduentitio qd est apud patrē, etiā ex causa damni infecti. Sic hic debet intelligi. ¶ Quē sit ista actio que datur ex hoc edicto. Dominus domus ruinosę, an cogatur pręuise cauere, etiā si uelit cedere adibus. Reus, an possit principaliter petere, ut sibi fiat instrumentū liberationis, uel petere ut actori silentiū imponatur. Reus potest implorare officium iudicis ut pronunciet ipsum exceptionem habere, uel liberatum esse, nisi habeat actionem ordinariam. Actor quando possit petere sibi pro debito cauere, uel instrumentum fieri. Actor, an possit petere pronūciari sibi actionē cōpetere. Interdictum, quod ui aut clam, habet locum siue fiat ui, siue clam, siue utroque. Copula quando cadit inter diuersas actiones respectu diuersorum factorū, non requirit concursus uniusque. Quando agitur ut caueatur, & quis non uult cauere, ad quid condemnabitur? Eleganter. Si post petita cautio nē ante decretū interpositū propter subterfugia nō caueat, & interim damna cōtingerint, cessat missio ex hoc edicto, sed cōtra nō cauet cōpetit officii iudicis, vt de dāno præterito & futuro cauere cogat: vel ad hoc teneri per iudicē pronunciet. hoc dicit secundū uerū intellectū. Oppo. & uidet, q. missio locū habeat: vt l. prator. §. si. cū l. seq. s. eo. Sol. l. bi fuit impedit' iusta causa: hic nō. Et si dicit q. hic erat in iudicio, dic q. fuit negligens in ueniēdo ad iudiciū. Solu. hęc est falsa: quia tūc dñs domus ruinosę nō teneret ad aliqd: vt s. eo. l. uenit. Sed hic dicit contra, ibi: prator, & c. Vnde alij, vt Hug. dicūt, missio cessat meo cōsilio, & c. quasi dicat, bene posset habere locū missio ex hoc edicto: sed melius est petere dānum rescari, ad quod cogit præcisē. Et si opponis q. liberat habēdo ades pro derelicto: vt d. l. prator. in fi. Rū. q. hic fuit iusta causa impediēdi, & fuit in iudicio, ibi nō. Ista opi. inquantū innuit q. missio ex hoc edicto posset habere locū, nō placet: q. hoc edictū prospicit ad dāna futura: vt l. prator. §. hoc edictū. ergo si dānū cōtingat pēdētē iudicio, iudiciū extinguitur: ar. l. penul. de suppe. tut. & ideo cessat missio ex hoc edicto de necessitate: vt hic, in prin. nō de cōsi. Alij dicūt, q. missio cessabit, q. res interijt: hoc nō placet, quia ista erat euidentē facti, ppter quā iusticōsult' nō fecisset legē. Alij dicūt, q. ista ponit i. fi. gl. q. iō cessat, q. pōt agi ac si cautio fuisset interposita: & ista est uera, quasi dicat, missio cessat, sed post agi ac si cautio fuisset interposita: et in isto iudicio nō potest fieri missio ex illo edicto, q. ex cau. in pos. eaf. non ex isto. Sed cōtra, quia etiā ex hoc edicto uidetur faciēda missio: vt i. si iam uerint. Solu. ibi damnum cōtingit post decretū interpositum: hic ante. Quæro, q. quæ sit ista actio? Quidam dicunt, actio in factum, uel interdictum tollat rudera. Non placet, quia illud interdicitur ad alteruatiuē, vt tollat, uel ades pro derelicto habeat: vt l. prator. §. si. cū l. seq. s. eo. Alij dicunt, q. est actio ex stipulatione præsumpta, sicut alibi: vt in gl. lac. de Arc. dicit, q. tex. hoc noluit dicere: sed dicit, si prator uult, pro mulget super hoc, edictū speciale, per qd decernat huic actionē cōpetere, cū alia lex deficiat: vt l. si uero. §. de uero. sol. mar. tr. Et hoc intelligit q. permissat uel libet ordinariam iurisdictionem: quod satis placet. Pro quo facit, s. ad Trebell. l. sub conditione, ubi uidetur similis practica, vt ibi dico: quia l. ec. gl. cōmunitē tenetur: & ego eā teneo, per ea quæ dicam. ¶ Proxi. quæstio. Quæro, q. nūquid præcisē cogitur cauere, etiā si uelit cedere adibus. Gl. q. sic uidet cōtra l. prator. §. hoc edictum. s. eo. quia res nostræ non possunt plus nos obligare, & c. Vt ergo procedat gl. & intelligo, q. hic cōtingit dilatio propter subterfugia uolētis cauere: sicut enim ille q. deliquit non admittendo missum, tenetur ac si promississet: vt i. ea. l. §. si. sic iste qui deliquit sic per subterfugia: & ideo cū ex facto suo te neatur, nō liberatur cēdēdo adibus: vt i. tit. l. i. is cū quo. Subterfugia etiā intelligit interponēdo exceptiones cauillosas, & alias dilaciones procurādo: sec' si expresse diceret, nolo cauere, uel pateretur fieri processum sine contradicōne: vt s. de procur. l. sed & hæ. §. si. & no. j. l. dāni. §. si uicinas. Antequā tū dānū cōtingeret, illam morā cōmissam subterfugiendo posset purgare. Aut dānū cōtingit ante cautionē petitam: & dixi s. eo. l. prator. §. si. l. seq. Aut post cautionem petitam ante decretū interpositū: & tunc, aut fuit petita extra iudiciū: & perinde est ac si nō fuisset petita: vt i. eo. l. cū postulassem. in prin. Aut in iudicio: & tunc aut dilatio cōtingit propter subterfugia nō cautentis: & tenetur ac si fuisset, vt hic: nisi moram purgaret ante dānū datū: vt i. §. prox. Aut contingit dilatio propter negligentia nō petentis, & imputet sibi. ar. §. cad. l. §. penult. Aut contingit dilatio alio casu: & tunc distingue vt d. l. prator. in fi. cum l. sequen. quia est eadē ratio. Si uero dānū contingit post decretū interpositū: dicam i. §. penul. Quæro, tenendo opi. gl. hic dicitur, aut si putat, & c. cuius est electio? Quidam dicunt, q. ponitur aut, pro & alij proprie, & erit electio iudicis: vt in gl. quod uidetur multū notabile, q. ille, qui habet actionem, potest petere de hoc cauere sibi, hoc est, instrumentū fieri, aut per iudicē pronūciari sibi actionem cōpetere per officii iudicis, qd mirabile est: quia si hoc est uerū, nō posset peti vnum tantū: scilicet partem cogi ad faciendū instrumentū: arg. l. ubi autē. §. qui illud aut illud. de uerb. obli. quod uidetur per id, quod no. s. solu. matri. l. i. §. j. & j. de noua. l. si pupillus. §. j. & in multis alijs locis. Et ideo pro declaratione b. m. a. teriā, uideamus de qualibet parte huius distīctiōe: scilicet, an quis possit petere sibi cauere, seu instrumentū fieri: & an possit petere ad iudicē pronūciari sibi deberi, uel se non teneri. Et primō examinemus in reo: & si quidem reus est tutus ope exceptionis, & uoluntate potest petere liberationē sibi fieri, & instrumentū: vt l. non solum. §. j. & l. quod mihi. s. de liber. lega. Potest etiam petere vt pronūcietur se nō teneri: seu petere ut actori silentiū imponatur: vt l. Aurelius. §. cētum. & ibi not. eo. titu. Et sic quodlibet prædictorum per se potest: nec habet necesse petere alternatiue. Si uero habet exceptionē aliam quā ex testamento: tunc si quidem exceptio habet originem tempore cōtractæ obligationis: vt quia obligatio fuit extorta metu uel per errorem: ita q. æquitas non dicat actionem apud actorē esse: tunc potest reus petere actionis liberationē, & liberationis instrumentum: vt s. quod metus causa l. si cum exceptione. §. sed & si quis. & de condicō. sine cau. l. iij. cū s. mi. Si uero exemptio habuit originem ex post facto: tunc quādoq. ex uerbis dispositiuis colligitur actionem dari: & poterit tunc agi: vt lege in criminali. & ibi not. C. de iurisdictione omnium iudicium. Nam lex dicit, actio priuatur. Sic in aut. habita. circa fi. & ibi not. in illis casibus. Ratio: quia habet actio-

nem, idcirco habet exceptionem: vt regula iuris, inuitus. §. cui damus. Idem in dispositiōe hominis, si promisi te liberare, uel cauere de non petendo: vt l. dedi. in prin. de condicōne ob causam. & not. C. de transactio. l. siue apud acta. & hoc quando ex dispositiōe datur actio ad hoc. Si uero daret ad aliud, tunc secus: quia ad liberationem non possem agere directo: sed debeo agere ad id quod in actione uenit: vt l. iij. §. contrarium. de contrario iudi. tu. Si uero disponitur super exceptione tantum: tunc si uellem petere quod mihi caueat de nō petēdo, uel fiat instrumentū liberationis ipso iure nō possem: vt d. l. dedi. in prin. & no. in d. l. siue apud acta. & de eo per quem fact. erit. l. j. §. si reus. Ratio: quia plus peto quā mihi debeatur: nam cū non sit mihi obligatus ad nō petendum nisi naturaliter: not. in l. iuris gentium. §. pactus ne peteret. ff. de pac. si peto q. caueat, peto quod obliget ciuilitē: uel si sum liberatus ope exceptionis, peto liberationem ipso iure: & sic plus peto. Sed si peterē mihi fieri instrumentū quo contineatur ipsum pactum, quod mihi erat factum, uel ipsa exceptio quā prius habebam, & ad probationem tantum, non vt aliquid addatur: & tūc hoc possem petere iudicis officio: vt l. plures apochis. C. de fide instrumētum. & de libera. causa. l. sicut datam. & no. extra de test. capi. significauit. per Bert. Sed si poneremus reum liberatū ipso iure, & peti de hoc sibi fieri instrumentū vt possit probare: tūc posset per easdē leges: vt C. de con. fun. patri. l. placuit. in aut. de colla. §. ij. collatio. ix. quod tenet Spec. in titu. de instrum. ed. §. postquam. uersū. quid si solui. An autē possit implorare officium iudicis, vt pronunciet ipsum exceptionem habere, uel liberatum esse: dico q. sic: vt j. de fideiuss. l. si cōtendat. & ibi no. Prædicta uera, nisi habeat actionem ordinariam, per quam statim posset agere: vt dicta l. iij. §. contrariū. de contrario iudi. tute. Prædicta per modum actionis: sed ope retentionis quādoq. quis consequitur sibi fieri instrumentum ad liberationē: vt j. de noua. l. si pupillus. §. j. Nunc de actore, & si quidem potest statim sibi debitum petere, nō potest petere sibi cauere: vt de vsu fruct. earum rerū quæ vsu consu. l. hoc senatus. §. j. de condicō. ob cau. l. si mulier. de iure dotiū. l. licet. Sed si actio competēs ad debitum esset extraordinaria, uel esset hic ex ficta stipulatione: tunc posset petere sibi cauere, vt hic. Si uero statim non posset agere, tunc quandoq. ad petendam cautionem cōpetit actio: vt l. ij. de euict. & l. ex empto. §. etiam. de actio. empt. uel officium mercenariū deseruens actioni, & isto casu nō est dubium: vt l. harum. & l. legi. si ser. ven. & quod not. in l. iij. §. in hoc interdicitō. de iti. actus: priua. Quandoq. ego peto istam cautionem mero iudicis officio: & tūc cogitur præstare causa cognita. Aut enim timetur de morte testiū, uel absentia diuturna: & cogitur pars cauere. alias secus. De ista causa cognitione intelligo s. de iud. l. in omnibus. prout ibi inteligitur de nuda cautione secundū glo. ibi positam: argu. in l. in lege Aquil. s. ad legem Aquil. & s. ad Car. l. iij. §. duæ. Et hoc etiam in iudicio stricti iuris: vt j. quibus ex cau. l. in posset. Ratio horum est: quia quando de morte, uel absentia testiū non timetur, habet actionem ordinariam, per quam sibi æquē consequitur: ideo hoc officium extraordinarium sibi nō datur cum cesset æquitas. Sed si ageretur q. satisficeret, tūc uerteretur alia causa cognitio, de qua loquitur l. si creditores. j. de priuile. credi. Vbi cumq. autē actio differretur in casu mortis, dico posse peti cauere, seu instrumentum fieri propter dubium, ut possit habere probationē: vt l. ij. §. j. & ibi not. s. solu. matri. Facit ad prædicta s. de leg. ij. l. potest. §. si. & quod ibi no. per gl. & clariū scribam. Sed an quis possit petere pronūciari sibi actionē cōpetere: Hic uidetur q. sic. Dic aut quis habet actionē: & certus est actionē sibi competere: & tunc potest petere sibi pronūciari iure dictæ actionis: & illud est idem quod petere cōdemnari ut C. de sentē. quæ sine cer. quā. l. quan. & ex sententia tali fiet executio ad id qd debetur: ut s. de iudi. l. si prator. in prin. Si uero aliquis est incertus incertitudine aliqua, cuius declaratio pendet arbitrio boni uiri, hoc est, iudicis: & tunc potest implorare officium iudicis, ut declaret sibi actionē cōpetere: vt l. Thais. §. sorore. j. de fidei cōmiss. liber. & de statu lib. l. Labeo. Sic intelligit de contrahē. emp. l. hæc uēditio. & de iure dotiū. l. cum post. §. gener. & de lega. l. i. l. si. in prin. & de leg. iij. l. si deicōmiss. §. quanquā. cum simi. Sed si incertitudo depēderet

ex facto aduersarij: dic vt in l. j. §. quia au. a ¶ L. iij. §. cōtrarium. Adde secundū Imol. q. Bart. sentit contrarium in l. Aurelius. §. centum. de li. leg. & il lud sequuntur Ro. & Alexand. post ipsum Mod. & ibi uide Bal. ¶ P. O. M. A. T. E. S. ¶ L. sicut datam. Idē est, cōtra potest creditor petere, ut sibi fiat instrumentum debiti: ut per Alexā. consil. cxxxvij. vol. ij. col. fi. & uide etiam Alexā. consil. lviij. col. ij. vol. iij. Ro. cccxxiij. ¶ Ipso iure. Adde, & intellige secundū Alexand. de liberatione speciali: generalē autē petere nō pōt, etiam si de alio debito nō appareat: quia talis cautio de liberatione dicitur capitiua: vt est text. in l. cū Aquil. & ibi Bar. s. de transacti. & idē ibi no. Ang. & alij. Bal. in l. pactū. C. de eo. & in l. iij. §. contrariū. de cōtrario iur. tu. & Oldra. ibi. ut refert Bal. Tu adde bal. consil. cccxlx. j. lib. ¶ L. si cōtendat. Ad de secundū Alex. quod Imo. ibi tenet contrariū. & Bal. in l. peremptorias. C. sent. rescin. non pos. Sed tu dic. q. dictū Barto. sequitur Ro. consil. mihi xc. cit ca. fi. & an quis possit petere principaliter pronūciari se non teneri, uide Bal. consil. lxxxvij. v. lib. & ibi, an cū agitur hypothecaria ad fundū vigore instrumenti, & pēdente iudicio, qd causa committatur: aliquis cōparet ptes q. instrumētum pronuncietur solutū, an faciat simile iudiciū in hypothecaria. ¶ Sed ille, qui habet. Alias differētias iter pignus pretorium, & cōuentionale, uide no. in l. j. s. de pigno. act. ¶ Itē uideamus. De intellectu huius. §. vi de do. Io. in §. Iulia. s. ea. l. & qd dixi in l. eū qui, de priuile. cre. Ad de quod Pau. de cast. hic tenet contra Bar. & Iac. de Areti. ¶ Sed quæro, q. quando agitur ut caueatur, & quis non uult cauere, ad quid condemnabitur: Respō. si dolo, ad id totū qd potuerit interesse: vt l. ij. s. de euict. & quod ibi no. s. de actio. empt. l. ex emp. §. etiam. & ibi tex. & gl. Sed quando sine dolo: tūc differtur executio. Ita debet intelligi qd ibi no. & quod no. in l. locum. §. condēnatio. j. de tabu. exhiben. ¶ Missio in possessionē habetur loco cautionis. Qui habet pignus conuentionale sibi traditum, tenetur rescire: & quid in pratorio. ¶ Si quis damni infecti. Nō missio in possessionē habetur loco cautionis. Simile in l. de bonis. §. qui pupillo. s. ad Carbo. & l. postq. §. Imperator. vt l. ega. no. ca. Opp. cautio committitur insolitum, sed missio solum prodest in ipsa re. Sol. non est per omnia idem. Opp. j. ea. l. §. si quis metur. Sol. istud porrigitur a iurisconsulto ibi sequenti. Opp. & uidetur q. primi iurisconsulti bene dicant, q. missus teneatur rescire sicut fructuari: vt s. eo. l. hoc amplius. in fi. & l. haftenus. de vsu fru. Gl. alleg. pro eis, & nō soluit. Dic q. ibi præcessit contractus, ex cuius natura teneat rescire: hic nō. Itē opp. q. etiā hic vt contractū pignus pratoriu, & sic idē qd in cōuentionali. Solu. nō est idē: vt l. prator. §. his uerbis. & §. est pratoria. j. de bo. aut. iudi. poss. Secun dum hoc ergo j. no. bene, q. qui habet pignus cōuentionale sibi traditū, teneat rescire: vt hic, & l. si seruos. in prin. s. de pig. act. Sed ille qui habet pignus pratoriu, si omisio caderet in doli uel latam culpā, tenetur, vt d. §. his uerbis. & seq. Fallit in missioe ex causa dāni infecti. Ratio: quia dominus nō potest sibi imputare, cū ipse non fulserit: vt s. eo. l. qui bona. §. si quis, quia hoc uoluit dicere hic tex. Vltimo quæro, & sol. ut in gl. ¶ Hęc actio non potest offerri alio loco. ¶ Oppo. q. teneat de dāno a die petite cautionis: vt s. §. eleganter. Sol. hic sic de facto cōtingit, q. dānū ante missionē nō cōtingit fm Iac. de Are. aliā cautio referatur ad id tēpus, ex quo uenit ad dānū fm distīctiōne positā in d. §. eleganter. & hoc sentit hic gl. Opp. q. sufficiat offerre cautionē de stādo iuri, nō de dāno

fff ij

¶ Possit offerri. Vide Ioan. de Imo. hic. & adde Salin. in hac edi...

infecto: vt aut. & qui iurat. de bo. aut. iud. Dic vt s. Julianus. Tertio opp. q. expese...

Illud queritur. Nota qd cōcor dant iurisdicōsul ti: & sic cōcordantur testes, extra de testi...

Postea autem. Oppo. C. de iure do. Imo. ¶ Vlti. gl. & lac. de Areti. videntur hic tenere qd...

Si iam ruerint. Oppo. j. eo. s. eum tñ. Sol. hic nō fuit negligētia. Opp. de l. ij. s. fi. de hē...

Si quis ex hoc edicto. Opp. de lege si sterilis act. emp. & j. eo. l. dāni. s. si is. Glo. nō soluit. Dy. dicit, q. in il...

Si quis metu. Quādo receditur de possessione de necessitate vel aīo retinēdi pratorium be...

mo retinēdi, vt gl. Nec obstat l. falsus. s. si iactū. vt ibi no. ¶ Itē quero, dicitur hic q...

¶ Vltimō nota hunc s. ad ea quæ dicam j. s. si quis metu. ¶ Prescribi iuri offerendi an possit remissioe.

¶ Quando timetur de morte testium, uel absentia in hac materia, statim fit processus, & examinatio, & condemnatio, & differtur executio.

¶ Non admittens missum in possessionem ex causa debiti cōditionalis statim cōdenatur.

¶ Quando receditur de possessione animo deserendi an perdat solum primum decretum, uel etiam cautiones precedentes quod perdit omnia.

¶ Quando receditur de possessione animo deserendi an perdat solum primum decretum, uel etiam cautiones precedentes quod perdit omnia.

Idē dicit se cōsuluit se Pau. de ca. propter istud dictum Angel. quod dicit perpetuo norandum.

¶ Vltimō pro declaratione. Adde hic tria per Angel. & Imol. quos omnino vide.

¶ Vnde dico, q. si quis nō admitteret missum occasione debiti cond...

conditionalis, contra eum statim fieret condemnatio, & executio. vt l. penul. qui. ex cau. in poss. ea.

¶ Si quis missum.

Actio. Oppo. j. ne vis fiat ei. l. j. in fi. Sol. vt in glof. Opp. quod non detur in hæredem: quia ex delicto. So...

¶ In hoc s. agebatur uel ex stipulatione, uel hypothecaria. ¶ Contra quem agatur in terminis huius. s.

¶ Iudex.

¶ Oppo. q. damnus infectus nō potest estimari. quod text. innuit. Solu. vt in prima glo. Oppo. q...

¶ Quæro primò, quæ actione hic agebatur.

¶ Quæro, quid si ante interpositum primū decretū post citationē, uel decretum de cauēdo fuit alienata: an ex eadem instātia interponatur primū de...

¶ Damni.

¶ Etiam ei qui habet ius in re, competit ius agēdi ex stipulatione de damno infecto, quæ stipulatio nō trahitur ad eum casum, de quo non...

vera, nec ex ea potest agi, nisi quatenus agitur ex vera. nā dicit Pau. hic factū istius modo admittentis istum missum habetur loco cautionis. sed si cautio...

¶ Si quis missum. s. iudex. puto verū. Idem tenet hic Ange. de quo per d. Ioan. hic. Et vide quod not. per Bald. in l. si quid. C. de seru.

¶ Sed quod. ¶ Illud q. quis perdit sui culpa, uel iure publico, in hac actione non venit. hoc dicit. Facit ad id quod no. & dicam infra eo. l. damni. C. de fructu parietem.

¶ Fructuarius & dominus possunt petere sibi cauere ab extraneo. ¶ Fructuarius quando petit sibi cauere a domino, quando timet ruinam, ponit tres casus.

¶ Ei cuius usus fructus.

¶ Ordinariū auxilium excludit extraordinarium nisi esset plenius per extraordinarium cōsultum, quā per ordinarium. hoc dicit cum l. inter fructuarium infra, eo. & in gl. huius s. & s. ei qui. j. ea. l. Oppo. de l. inter fructuarium. ad s. ei. cuius. hic est vna glof. paruula quæ vult contrarium: & incipit, qd totalium, & c. secundū illum modum Dy. tollit contrarietates istarum l. iterarum: quia secundum vnam lect. debet cauere domino: secundum aliam nō. Sed quæ est ratio, q. de vitio soli dominus cauet fructuario, & fructuarius domino de vitio operis: Et Oldr. dat vnam rationem alibi: quia de superficie dominus non cauet: quia usus fructuarii habet refectionē: sed solum nō potest refici: cū destrueretur domus destructo solo: & sic extinguerefructus: vt l. repeti. s. rei mutatione. s. quibus mod. vsufr. amit. & ideo debet dominus de solo cauere: & ista est ratio, nō video aliam. Ex his sumo rationē: quia aut vsufructuarius potest reficere non deponēdo ædificium: & tunc pertinet ad eū refectione: aut oportet vt deponat: & tūc petit sibi cauere: nec curo de vitio operis, vel soli. & l. inter fructuarium. respexit facti accidentiam: quia vbicūq. esset ratio quā assignauit, & lex haberet locū. Vltimū oppo. de l. inter fructuarium. Tu dicis q. vsufructuarius cauet de vitio operis: sed quæro, nonne idem venit in cautione de vitio fruendo. Dic q. cautio damni infecti, puidet plenius: quia in ea venit culpa leuissima: vt j. s. ei qui. in fi. quæ nō venit in illa de vitio fruendo: ideo interponitur. ¶ Vltimū oportet vt videas sex membra. Quādoq. dominus & fructuarius petēt cauere ab extraneo: & possunt, vt hic, in prin. & l. qui bona. s. & superfi. ciarū. s. eo. Aut petit vnus ab alio: & tūc aut fructuarius a domino. & sume tres casus: Aut petit sibi cauere de damno, quod timet de domibus, in quibus habet vsum fructum, & de vitio ipsarū ædium: aut de damno quod timet ab ipsa domo fructuaria in pprias edes suas. In primo casu dicit: Aut refectione pot fieri sine depositioe ædificij: & pertinet ad fructuarium, nec cautione potest petere: vt in prin. s. huius. & l. inter fructuarium. in fi. Aut nō potest fieri sine fff ij

a ¶ Ei cuius usufructus... b ¶ Si is qui aedes... c ¶ Futuras causas...

depositione aedificij: & tunc petet cautio... Si inquilino. Nota quod inquilinus non habet ius...

lutio. quidam quod corrigitur principium. Non est verum... Si quis vicinas aedes habebat. Stipulatio de...

procurat. §. i. versi. item oppo. & §. ratione autem forma... Emptor praedii si ante. Haec est additio vna...

a ¶ Non trahatur. Hanc partem tenet etiam Ioan. And. in addi. Specu. in loco... b ¶ Vterius facit glo. Vide per Ioan. de Imol. in l. si fundum...

Ei qui. In fin. ibi: eius scilicet rei culpa non hominis dicitur...

Sabini q tutius est. Adde quod no. Bald. in l. si fugit. i. post princ. C. de ser. fug. & Ange. in l. i. in fi. q. quisq. iur. Et vni adde, q. quoties est facta pax banno, intelligitur facta restitutio, no aut remissio. secundum tex. sing. in c. i. in ver. priuilegia omnia de pa. Constan. vbi vide Bal. Sed pone, stante dicto statuto q quis debeat habere pacem ab offenso aliquis est damnatus, quia blasphemauit Deu et carceratus: an poterit relaxari? Dic q sic facta vera confessio & poenitentia prius. Ita no. cofulit Bar. in cof. incip. minister fratru. Et sequit Per. de Anc. in cof. reuocatur in dubiu, si statuta & c. Et ita tenet Flo. no. i. l. i. C. de re. cre. & dicit etiam q potest dici q illo casu no habet locu verba statuti: quia non est q habeat pacem faceret: & sic no conueniunt verba statuti: ergo nec eius dispositio. Ista aut. in prin. de adm. tuto. & sic poterit reus liberari absq. p. ce. Facit pro cof. Bar. quod no. Bal. in l. p. r. ses. in vlti. col. C. de trasac. Episcopus aut no pot remittere offensam Dei, si quis Deu maledixerit, licet episcopus sit legatus Dei. Ita no. Bald. in l. accusatio. C. q. accu. vbi dicit, q non pot facere pacem. Et dicit Bal. in l. i. C. de rap. virg. q. i. delicto vbi offenditur Deus, non pot fieri cofcordia, nisi Papa remittat. Et ad not. hic per Bar. in vlti. col. allegatur, & c. ibi vlt. diu. & c. adde q bene faciunt no. per Bal. post Bartol. in l. transgredere. in vij. col. C. de trasac. & adde quae not. in materia Bart. in l. fidei iur. magistra. tum. i. de fidei iur.

Sabini sententia vera.

Quado finis habet necessariam consequentiam ad principium, inspicimus principium. h. d. Oppo. q potest agi tantu post diem. ar. l. in illa. j. de verb. oblig. Solu. Hic dies erat adiecta causa limitanda obligationis: ideo agitur intra diem. In cotrario causa differenda solutionis: ideo no agitur ante diem: vt eo. titu. l. eui qui Caledis. §. quoties. & l. qui hoc anno. Iste §. allegatur ad infinitas q. Doct. hic t. formant vnam quastionem. Facta fuit pax Titio de vulnere, de quo vulnere vulneratus est mortuus: an possit decapitari? Et no videtur quastio: quia homicidium no pot remitti: vt l. diu. ad Syl. Breuiter debes ponere, q statuto cauetur q quicunq. occiderit, decapitetur: sed si habuit pacem, puniatur miti? & videt q facta sit pax de occiso, vt hic cum oibus l. allegatis in gl. In contrariu v. l. si vulnerato. & l. qui occidit. s. ad l. Aquil. Gui do de surza. dicit, q tutius est q fiat pax de vulnere, & de oi eo q ex vulnere posset sequi. Spe. ponit in tit. de accus. §. j. ver. sed pone. Iac. de Are. dicit, aut fuit remissio actionis de vulnere, & tunc non videt porrectu ad aliam actionem que posset sequi: sed si fecit remissionem super iniuria: & tunc omne v. remissum. arg. l. i. duo patroni. §. Iulia. & l. si. de iur. iur. Breuiter oes bene dicunt, & capias verba Guif. Aut est certum de mente cotrahentium, & statum certo: vt l. j. §. si conuenerit. s. de pos. Aut no constat: & tunc aut remittit iniuriarum actionem: & no videtur alia actio remissa de homicidio: vt l. si duo patroni. §. Iulia. Aut remittit iniuriam: & tunc aut vulnere erat mortale, & omnia videntur remissa, vt hic, cu si. Aut no erat prima facie mortale, & mors non videtur remissa: vt l. si vulnerato. ad leg. Aquil. quia de ea no videtur cogitatum: vt l. qui cum tutoribus. de trasac. Intelligo tam q feret mortale erat. alius si ex alia causa mors sequatur, non tenetur: vt l. qui occidit. in fi. ad leg. Aquiliam. Secundum hoc ergo videtur quod quis possit facere pacem de morte ipsius: & est verum, si statutum simpliciter loquitur: vt l. diuus. ad Syl. Sed t. quid si dicit q habeat pacem ab herede, & c. Videtur q ideo: quia qui habet a defuncto, habet ab herede. vt s. de proba. l. si pactu. Et v. expressum de execu. tu. l. athleta. §. dat remissionem. Cotrariu credo: cu hoc fauore h. dis sit inductu, no pot remittere testator: vt C. vt in pos. leg. l. pe. & q. i. ibi no. qa

de sic. & tra adde questionem no. quam ponit Bal. in l. i. ad fin. s. de origi. iur. Sed pone. Adde Ange. & Ioan. de imo. in l. in ratione. §. si seruus. ad leg. Fal. sed quid si vulneratus est quis mortaliter: & postea ante mortem alius ad huc vulnerauit, ex quo vulnere dicitur occisus: vide Bald. in c. j. quib. mod. seu. amit. in princ. & ibi per eum, quando dicitur vulnus mortale. Et ad primu. quastum vide quod habetur in l. huic scri. purg. s. ad leg. Aquil. & in c. signifi. casti. el. ij. & ibi per Inno. de homic. Et quid sit statutum dicit, quod in terficiens aliquem in die Veneris sancti puniatur, & c. Dic q tali poena puniatur, qui mortifere vulnere, secundu Bald. in l. i. ad fin. C. de nudi. Et facit ad ea que not. Bal. in d. l. transgredere. in vna add. super v. vel v. col. Adde de vulnerato ab vno, & post ab alio. Alex. a. consil. xv. i. vo. lu. & adde quod Ipe. And. in add. ad l. spe. in tit. de accus. ver. sed pone. dicit secundum Fed. de Sen. si animo occidendi vulnerauit, & vulnus sit mortale, q pot terit puniri de morte: alius differatur. l. j. §. diuus. ff. ad leg. Corn. de sic. & C. eod. l. j. Et cu hac op. ipse tranfit.

Quero, nunquid bene facit quod no. Barto. in l. senatus. de accus. ver. aduerte. & c. & per Bal. in l. non quemadmodum. s. de iudi. Item facit ista ad q. Potestas habet arbitriu puniendi in certis maleficiis suo tempore peperat: si maleficius inchoatum vno tempore, puta quia quidam mortifere fuit vulneratus: & finitur alio tempore quia mortuus fuit altero tempore, o. ille secundus non habet super dicto maleficio cognitionem cuius tempore inchoatum non fuit. Ita eleganter tenet Bald. alleg. Guif. do. de Su. in q. in l. j. s. de ori. iur. & in l. sed & milites. §. ff. & ignominia. de excu. tuto. & bene faciunt no. per Barto. in l. eum qui. §. in popularibus. s. de iur. iur. quae faciunt ad aliam quastionem. Quis si syndicus tenetur denunciare maleficiu commissum tempore sui syndicatus habuit solu notitia post tempus syndicati, an teneatur illud denunciare: Bal. in l. cum ancillis. C. de in. cest. nupt. tenet quod non per l. j. occisum. ff. ad Syl. & ibi vide per Lud. adde q not. Barto. in l. ita autem. §. si. s. de excu. tuto. & hic adde q. quam disputauit Iaco. de bel. l. sancimus. C. de fidei iur. dum querit, an fidei iur. qui promisit sub poena proferentem accusatu de vulnere teneatur, si vulneratus, decessit. Adde quae ponit in dicto. §. in popularibus. Et an cu agitur ex vulnere, debeat sequi condonatio de homicidio ex processu, vide Ioan. And. in add. ad Specu. in rubri. de in. quistio. Bal. consil. l. j. v. col. v. lib.

ex hoc q inuitaretur ad delinquendu, cu vulneratus ipectas morte de proximo de facili pacem faceret. Ite pro hoc, quia huius iniuria persecutio no copetit iure hereditario, arg. j. de sepul. v. i. l. quae l. i. & s. de acqui. hare. l. pro herede. §. si. t. Quero, quod si de vno mense est vulneratus, & alio mense mortuus: quod tempus ponit debet in accusatione. Et dic q tempus vulneris: arg. l. ita vulneratus. & l. aut lex. ad leg. Aquil. Quid, si est vulneratus, & est certu q ex illo vulnere morietur: an ante mortem possit accusari de homicidio? Et videt q sic. & Richar. Malu. idem tenet in l. ita vulneratus. legendo Padua. Sed dicit ipse q Iac. de bel. interrogatus respondit contrariu. Credo q de iure comuni do. Richar. dicit bene q mors no requiritur. Sufficit enim si percutit animo occidendi: vt l. is qui cu telo. C. ad l. Corne. de sic. Sed si poneres q statuto cauetur, q quicunq. occiderit, puniatur, & c. veru dicit Iac. de bel. cu ante no sit nata actio, q conditio euenerit: vt l. cedere die. de verb. signi. & sic ante q sit mortuus, agi non potest, cu multa possint accidere: vt l. natural. §. illud. j. de acqui. reru domi. & statutu requirit expressu mortem. Facit quod dicit in l. in illa. & l. hoc iure. de ver. obli. t. Sed pone q certum est ipsum mori de isto vulnere, an possit de homicidio procedi cotra eu? Et videtur q sic: vt l. si pupillus. §. j. de noua. Sed contrariu credo: quia qn conditio est certa omni certitudine, scilicet an & quado: & tunc ante conditionem potest agi, vt Dy. dicit in d. l. si pupillus. reprobado gl. ibi posita. & gl. dicit in l. omnibus. §. de regu. iur. hic §. non facit: quia hic coeperat sua interesse, ideo agit. Hae enim stipulatio no est concepta sub hac conditioe, si paries caderet: quia tunc ante no posset agi: sed concipitur sub conditioe, si damnu contigerit. Damnu autem tam cotigit, cu paries vitiatu est: ergo & c. t. Quero, nunquid si agit de vulnere, sequi posset condemnationem de homicidio ex ipso processu? Richar. Malumb. disputauit in istis terminis. Et dicit, aut fuit dictum de vulnere mortali: & sequi potest condonatio de homicidio. Aut hoc non fuit dictu: tunc de homicidio no potest sequi ex eod processu condemnationem: vt l. si vulnerato. & l. qui occidit. ad leg. Aquil. & l. omnis hereditas. §. nunquam. j. de regu. iur. Est ne vera ista distinctio. Dic quod de iure comuni sufficit: quia non requiritur mors, sed sufficit animus occidendi, vt dixi. Idem ergo si quocunq. modo accusatio, vel inquisitio contineret illum percussisse animo occidendi. Si loqueris secundu statutum quae requirunt mortem: tunc licet in

Testes iurati in termino, quando possint extra terminum examinari. Consilium, quod praestito iuramento pars statim petat testes examinari.

Contrariu credo. Bald. tenet contrariu C. de liber. & eorum lib. in l. i. per illi. tex. Et vide per Imo. in l. i. §. Cato. de verbo. obli. ad fi. per Bald. in l. j. ver. pone. testator ita dicit. C. comunia de leg. circa vij. col. Et vide Bal. l. transgredere. super v. vel v. col. P. O. M. A. T. E. S. Cotrariu credo. in princ. licet contra Bar. tenuerit Bald. in l. j. C. de liber. & eorum lib. Et ibi fecuti sunt eum Sal. et Pau. de Cal. & do. Nellus de sancto Gemi. in ij. parte ij. partis. xij. q. etiam tenuit Bar. ipse met. Bal. in l. j. C. communia de lega. tamen sequere opi. Bart. quae dicit communiter a doct. hic teneri Roma. & Ange. sequitur. & ibi domi. Ang. de Arimino in tract. suo malef. in gl. super vericu. comparent inquisiti in termino defensionum, & videtur sequi Areti. in l. oro harede. §. in. de acqui. hare. & do. Christopho. Nicellus in l. i. §. Cato. j. de verbo. obli. in fin. Ad argumen. autem Bald. responde vt per Imol. hic, & in dicto §. Cato. in prima columna Barto. hic declarat, vt per eum in lege si filius qui patri. in vltimis verbis, in fine, supra de vulga. & pupilla.

Poni debet. Adde in hac materia quod no. Bar. & quod ibi dixi l. in rixa.

antequam moriatur. Adde Bald. in c. j. qui. no. seu. amit. & Bal. in c. j. iniuria. & pa. iur. fir. Et ibi dicit q si statutu dicit, q si quis occiderit, & c. al leg. Bar. hic, & in l. in hac de triti. Idem dicit si statutu dicit, homicida puniatur.

An valeat. Antestestes iurati in termino possint deponere post terminu, vide q Bar. & doc. in l. i. q. C. de re. iud. & ibi dixi. & adde Spec. de off. dele. g. j. ver. sed nunquid. & q. dixi post Bar. in l. j. §. si seruus. de q. stio. & quod no. Bal. in l. ge. de re. iud. in fi. & in l. iurifurran. di. C. de test. & vide in l. Antistitus. in princ. de acqui. hare. Bal. in l. i. §. de testi. & Bal. in l. j. ad fin. C. de fact. sanc. eccles. & in l. presbyteri. C. de epis. & cleri. & adde Spe. de senten. §. sequitur. verfic. quid si sunt. & Archid. & Ioan. An. in c. pia. de except. in v. j. & per Bal. in rub. C. si ex fal. instrumen. in fin. per Bald. multum no. in l. i. C. de fa. crofan. eccle. & limita per Bald. in l. i. C. vt lite pen. vbi voluit hec vera esse nisi esset datus terminus ad probandiu: quia tunc non sufficit iuramentum. Quod bene nota pro terminis statu tarijs. Et adde titis Bald. in l. obferuari. in fin. de offic. proc. & in l. si veru. §. fina. ff. de testamento militari. vbi hoc limitat per Bal. in addi. Spe. in titu. de sen. in xvi. col. vbi dicit idem, quod in dicta rubri. si ex fal. instrum. Et his adde Bald. in l. i. §. de ferijs. & Angel. & Imol. in l. Pantomus. de acqui. hare. di. in princ. vbi etiam de termino dato ad probandum habendum, adde Roma. co. filii. cccc. lxxij. vbi ponit, an sufficiat testes iurare in termino.

Stare per officiali. Vide bonum text. in l. i. quis. C. de offic. ci. iudici.

Non solum. Facit iste text. a contrario sensu, an missus in possessionem ex primo decreto habeat interdictionem de vi & viarma. De quo est gl. & dixi post Bar. in l. i. si cui. §. quari poterit. vt in poss. lega. & dum gloss. in hoc §. dicit, quod iustus iudicis ex secundo decreto habetur loco titu. vide Bald. in aut. ei qui. in antepenul. col. verificulo nunc alia. C. de bonis autho. iudi. pos.

antequam moriatur. Adde Bald. in c. j. qui. no. seu. amit. & Bal. in c. j. iniuria. & pa. iur. fir. Et ibi dicit q si statutu dicit, q si quis occiderit, & c. al leg. Bar. hic, & in l. in hac de triti. Idem dicit si statutu dicit, homicida puniatur.

antequam moriatur. Adde Bald. in c. j. qui. no. seu. amit. & Bal. in c. j. iniuria. & pa. iur. fir. Et ibi dicit q si statutu dicit, q si quis occiderit, & c. al leg. Bar. hic, & in l. in hac de triti. Idem dicit si statutu dicit, homicida puniatur.

antequam moriatur. Adde Bald. in c. j. qui. no. seu. amit. & Bal. in c. j. iniuria. & pa. iur. fir. Et ibi dicit q si statutu dicit, q si quis occiderit, & c. al leg. Bar. hic, & in l. in hac de triti. Idem dicit si statutu dicit, homicida puniatur.

antequam moriatur. Adde Bald. in c. j. qui. no. seu. amit. & Bal. in c. j. iniuria. & pa. iur. fir. Et ibi dicit q si statutu dicit, q si quis occiderit, & c. al leg. Bar. hic, & in l. in hac de triti. Idem dicit si statutu dicit, homicida puniatur.

antequam moriatur. Adde Bald. in c. j. qui. no. seu. amit. & Bal. in c. j. iniuria. & pa. iur. fir. Et ibi dicit q si statutu dicit, q si quis occiderit, & c. al leg. Bar. hic, & in l. in hac de triti. Idem dicit si statutu dicit, homicida puniatur.

antequam moriatur. Adde Bald. in c. j. qui. no. seu. amit. & Bal. in c. j. iniuria. & pa. iur. fir. Et ibi dicit q si statutu dicit, q si quis occiderit, & c. al leg. Bar. hic, & in l. in hac de triti. Idem dicit si statutu dicit, homicida puniatur.

antequam moriatur. Adde Bald. in c. j. qui. no. seu. amit. & Bal. in c. j. iniuria. & pa. iur. fir. Et ibi dicit q si statutu dicit, q si quis occiderit, & c. al leg. Bar. hic, & in l. in hac de triti. Idem dicit si statutu dicit, homicida puniatur.

antequam moriatur. Adde Bald. in c. j. qui. no. seu. amit. & Bal. in c. j. iniuria. & pa. iur. fir. Et ibi dicit q si statutu dicit, q si quis occiderit, & c. al leg. Bar. hic, & in l. in hac de triti. Idem dicit si statutu dicit, homicida puniatur.

antequam moriatur. Adde Bald. in c. j. qui. no. seu. amit. & Bal. in c. j. iniuria. & pa. iur. fir. Et ibi dicit q si statutu dicit, q si quis occiderit, & c. al leg. Bar. hic, & in l. in hac de triti. Idem dicit si statutu dicit, homicida puniatur.

antequam moriatur. Adde Bald. in c. j. qui. no. seu. amit. & Bal. in c. j. iniuria. & pa. iur. fir. Et ibi dicit q si statutu dicit, q si quis occiderit, & c. al leg. Bar. hic, & in l. in hac de triti. Idem dicit si statutu dicit, homicida puniatur.

antequam moriatur. Adde Bald. in c. j. qui. no. seu. amit. & Bal. in c. j. iniuria. & pa. iur. fir. Et ibi dicit q si statutu dicit, q si quis occiderit, & c. al leg. Bar. hic, & in l. in hac de triti. Idem dicit si statutu dicit, homicida puniatur.

antequam moriatur. Adde Bald. in c. j. qui. no. seu. amit. & Bal. in c. j. iniuria. & pa. iur. fir. Et ibi dicit q si statutu dicit, q si quis occiderit, & c. al leg. Bar. hic, & in l. in hac de triti. Idem dicit si statutu dicit, homicida puniatur.

antequam moriatur. Adde Bald. in c. j. qui. no. seu. amit. & Bal. in c. j. iniuria. & pa. iur. fir. Et ibi dicit q si statutu dicit, q si quis occiderit, & c. al leg. Bar. hic, & in l. in hac de triti. Idem dicit si statutu dicit, homicida puniatur.

antequam moriatur. Adde Bald. in c. j. qui. no. seu. amit. & Bal. in c. j. iniuria. & pa. iur. fir. Et ibi dicit q si statutu dicit, q si quis occiderit, & c. al leg. Bar. hic, & in l. in hac de triti. Idem dicit si statutu dicit, homicida puniatur.

antequam moriatur. Adde Bald. in c. j. qui. no. seu. amit. & Bal. in c. j. iniuria. & pa. iur. fir. Et ibi dicit q si statutu dicit, q si quis occiderit, & c. al leg. Bar. hic, & in l. in hac de triti. Idem dicit si statutu dicit, homicida puniatur.

antequam moriatur. Adde Bald. in c. j. qui. no. seu. amit. & Bal. in c. j. iniuria. & pa. iur. fir. Et ibi dicit q si statutu dicit, q si quis occiderit, & c. al leg. Bar. hic, & in l. in hac de triti. Idem dicit si statutu dicit, homicida puniatur.

P. O. M. A. T. E. S. Si procu. Nota hic casum sing. fecidum d. Lud. qvbi quis iud. p. ulat alteri, & est necessaria cessio: si cedens est absens, transig. vtilis sine cessioe. quod est summe not. facit quod not. in l. j. C. de act. & obli. l. j. de insti. Vide Bal. in ru. extra de lit. cotest. vbi alleg. ista gl. pro fin. & vide q ibi dixi. Si procurator meus, opp. de l. adde glo. in l. huiusmodi. in prin. de leg. j. In subsidiu. Adde Bal. consil. xxxij. lib. in fi. consilij. Filius prosequitur. Vide Bald. in l. diximus. §. si pater. ff. de excusatio. tut. & Sal. in l. pen. C. qui bo. ce. de pos. Actio utilis in subsidium quod detur mihi contra debentem cedere actionem, quem cogere non possum. Si procurator meus. Oppon. de l. stipulatio ista. §. alteri. j. de verb. oblig. Sol. alteri no possum stipulari: sed mihi nomine alterius sic. Opp. de l. possessio. §. & si possessio. j. de acq. pos. & l. j. C. per quas per. & l. si ita stipulatus. §. Chrylogonus. j. de verb. oblig. Huius timore sunt dua lectu. in glof. Vno modo: quia illud, ca cognita & c. determinat praecedentia: & tunc responde ad contrarium quod fallit in stipulationibus pratorijs: & in his quae sunt in iudicijs. Alia q determinat causa cognita sequentia ibi: mihi ex ea stipulatione, & c. & vide gl. ibi, vel in subsidium. & signa illam partem, t. q. quoadocunq. quis debet mihi cedere actionem & no potest cogi, datur mihi vtilis in subsidium. Et allegatur glof. legis quae bene facit, & facit bene l. j. C. de act. & oblig. l. mul. tum. C. si quis alteri vel sibi. Inter fructuarium. Hanc legem declarat vt s. eodem. l. damni. si cuius. Filius familias. Si filius fa. est inquilinus, sibi & patri cauebitur pro periculo rerum peculiarium: pro periculo aedium soli filio si actus est vt ad eum solum periculum spectet. h. d. Primo loquitur quado petitur cautio pro damno, quod timeit in rebus peculiaribus. Secundo ibi: nisi quando petitur pro dano quod timeatur in aedes conductas. Oppo. q ad filium tantum damnum peculiarium rerum spectet, cum filius habeatur loco patrisfam. vt l. i. §. ad Maced. Sol. hic erat peculium aduentitium, vel profectitium, vt in glof. Sed contra: quia illud interesse, quod filius prosequitur in profectitio per §. sed vtr. illud idem prosequitur pater in castrensi: vt l. si filius. C. de bonis dam. Solu. filius retinet profectitium, etiam bonis publicis ex contractu: sed pater retinet castrense solum bonis publicis ex delicto: & hunc casum expectare non debemus: vt §. de verbo. oblig. l. inter stipulantem. §. sacram. Vel dic quod cum filius habeat hanc spem cum detentatione, & custodia sibi a patre commissa: merito petit sibi cauere: vt §. eo. l. cum emptor. in princ. sed pater nullum ius, & nullam custodiam de praesenti habet in castrensi. Quero, dicitur hic quod vterq. mittitur in possessionem ex primo decreto: quid fiet ex secundo? Respodeo, in adueritio promptum est quia pro rata dant: vt l. si finita. §. cum autem. s. eo. In profectitijs vero si quid ad iudicaretur filio iure domini, statim quareret patri: quia est ex causa profectitia: vnde nullum esset cofilium. Puto sic ex praesenti: quia pater iubetur possidere iure domini: q filius idem habeat in his q in rebus profectitij peculiarij: vt sic eo casu quo ad eum pertinet peculium, eodem pertineant aedes. arg. j. vt lega. nomi. caue. l. j. in fin. & l. sequem. & l. is cui. §. si Titio. vt in poss. lega. Venio ad secundam partem. oppo. q vterq. teneat: quia vtriusq. interest, cum filius teneatur ex contractu, pater de peculio: vt l. j. §. de pecu. Sol. hic filius pepigit, q ipse solus teneat de peculio, no pater. Vel pater fecit pactu, vt teneretur ipse no filius. Sed plus placet q filius pepigerit: quia filius ipse conduxit. Opp. q saltem pro periculo rerum peculiarium potest pater petere cautionem. Sol. dicit Dy. dic q in

a Et similes. Vide Pau. de ca. b Opp. de l. quauis. Adde Bar. in l. si fini...

domū nō fuerūt illatæ. Sed nō placet: q̄a poterūt inferri: vt s. l. dāni. §. si his qui vi...

Primum decretū, qualiter interponatur in re quam actor detinet. De minimis quando sit curandum.

Proprietarius. Pri- mōpo ait vnū dictū bimembre scilicet q̄ proprietario succurrī cōtra fructuariū...

§. si is. Dy. intelligit cōtra ius cōmune omne remediū quod re titutionē indulget. quod satis placet. † Quæro, an proprie...

Plautus Oppo. de l. qui vias. §. j. j. eo. Dy. dicit, quādo vnus dicit se dominū, & alius prædicit aliud...

IN stipulatione. Oppo. & videtur q̄ nō fiat missio, nisi pro parte tantū; vt l. prætoris s. eo. Solu. hic erat vnus dñs, ibi plures...

Cluse facte in flumine publico quod sint dominorum, qui eas fecerunt. In ripa vicini, quod non possit immittere trabem pro clusa sienda in ripa inuito.

Luminum Hanc legē habuistis s. eo. l. si finita. §. deinde ait prætor. & hoc dicit. De eo opere quod sit in publico ad priuatā vtilitatem...

berī. † Quæro, cuius sunt clusæ factæ in Tyberī, vel alio flumine: sunt ne domini potest ne dominus molendinorum age...

Si ille, cui uenditū domum, edificauit, an teneatur ex illa stipulatione. Hec stipulatio damni infecti, quod transeat ad singularem successorem, ut ex facto eius teneatur uenditor.

Adicitur. Et in hac cōtinuatione Iurisconsultus plene exposuit verba edicti. Nunc est videre de forma stipul. ideo primō ponit quæ personæ debent in sti...

Cautio quod habeat locum, quando quis edificat in loco arenoso. Cautio damni infecti si fuit interposita scienter uitio naturali loci, quod committatur.

Vitium autem adium.

Stipulatio damni infecti simpliciter interposita, non porrigitur ad damnū, qd vitio naturali cōtingit, vel calui, aduersus quem nō potuit prouideri, secus si poterit prouideri.

Quærit † gloss. quid si quis fecit opus in loco arenoso. Et dicit gl. fortē locū habet cautio: vt j. pxi. §. not. & §. seruius. & l. seruius. s. ad l. Aquil. So. Aut est commissa culpa vitio naturali, & nō parcitur, vt in contrarijs.

Clusæ. Adde vide dum Pau. de ca. hic et quæ dicitur ripa, & an in ea liceat edificare, vide Bal. consil. cxxx. ij. lib. T. rascat sine celsione. Adde qd no. Bar. in l. si sub vna. §. hinc de ver. ob. & in l. stipulatio ista. §. sicut. eod. tit. & ista gl. facit no. ad q. de duob. fratribus domū diuiditib. in cōi claustrō remanente pacificētib. vt nemini ipsorū liceat lumē claustrō obstruere: an si vnus vendat partem suā, emptor, qui est successor singularis, possit nō obstruere. Et glo. hic voluit q̄ sic. Ange. nō hic tenet cōtrarium volens quōd tempore pacti habitū inter fratres, quædam feruit cōstituta sit claustrō: quæ quia realis, trāsit ad oēs, ad quos trāsit res. Sed hoc videt fallum: cum in re cōi nulla feruitus constitui possit. l. in re cōi. s. de ser. vrb. pred. Vn de pactum ipsorū fratrum tanquā personale, personā nō egreditur. l. si vnus. §. an omnia. s. de pact. Cogita. Adde qd pro opi. Ang. faciunt que ponit Io. And. in add. ad Spe. in ti. de iudi. §. generalia. vers. quod si murum. vbi refert Vbert. de Bo. terminasse, quod si inter duos socios eleuantes murum, communiter, pactum sit, ne alterius tollatur, & alter ipsorum vendidit murū, quod emptor teneatur pactum seruare: per legem, quæstrum. §. quod à Titio j. de precar. Allegat Ioann. Andr. alleg. s. communi diui. l. in hoc iudicio. §. penul. Item facit alia quest. ibidem posita de duobus habentibus prædia, quæ iniucem fecerunt pactum non plantare in confiniis arbores, quod si alter vendit prædiū, emptor teneatur pactum seruare, & ita iudicasse, Guil. de su. per hunc §. & lidēg. s. pro socio. Vltimō opp. Quando habeat locum stipulatio damni infecti, & actio legis Aquilæ, vide nota. per do. Ioan. & quod ibi not. Bar. in l. qui bona. §. cum inter. s. eod. & Bart. j. ea. l. s. præterea si furni. quem omnino vide. Quærit. Adde Bar. in l. si legati serui. j. de leg. j. licet Iaco. de Are. ibi contra.

- a Præterea si furni. Adde quæ habentur s. ead. l. s. vitium. & quod ibi dixi.
- b s. item videamus. Facit in suo. Vide Io an. de Imol. in l. si cū dotem. s. si mulier. s. solu. matr.
- c Item tertio oppo. d. Dy. Vide Bar. s. ti. j. l. si prius. in x. oppo. j. partis. in vers. item oppo. de l. Proculus, & c. Adde l. si is cui. s. j. & quod ibi dixi post Bar. de fur.

¶ In l. in hanc stipulationē. j. eo. Circa vitium, exponit hic plenius. j. statim dicā. Quod dicat vitium naturale, & quis casus fortuitus. Hæc stipulatio vtrum.

Nota de l. hoc amplius. s. Neratius. & s. de his autē. s. eo. Sol. Succurret per retentionē, nō per remediū cautionis. Quæro, quomodo cognoscā vitium naturale. de quo s. proxi. dixi: a casu fortuito. Rnd. id quod in loco cōtingit, & frequēter fit, & reiteratur, illud dicitur naturale; vt j. tit. j. l. j. itē sciendū. & s. seq. & ideo s. proxi. dicit vitium naturale, si locus est arenosus, vel palustris: quia sæpe sui natura crescit, & decrescit. Casus verò fortuitus est id, quod semel accidit, & reiterationem nō recipit: vt quod fundus casmate pereat, vt hic. Quæro de qua iniuria dicitur hic. Respond. culpa leui, vel leuissima in faciēdo, vel omittēdo: ita quod in l. Aquilia non veniat: vt in frā proximo s. dicam.

Seruilis. & idem ser. Oppo. de l. ita vulneratus. s. estimatio. s. ad l. Aquil. Sol. gl. clarē. Dic breuiter in l. Aquil. interest propter condēnationem: quia aliter condēnatur in homine imbecilli, & homine forti. Sed hic est alia differentia.

Quamquā. Suprà exposuit, qd est dictū, vitium soli: nūc qd est dictū, operis. & hoc est, a quo debet esse factū opus, vt stipulatio committat. & nota bene hunc s. Propter quod damnum, stipulatio simpliciter interposita committitur.

Præterea si furni. a Oppo. iste s. destruit totā istā materiā: quia s. & j. dicit qd propter culpā cōmittit: hic dicit, ex culpa nō cōmittitur. Breuiter ex culpa hominis cōmissa in nō faciēdo, & negligēdo, tūc cōmittitur ista stipulatio: vt s. proxi. s. & j. Sed in culpa cōmissa in faciēdo, tūc nō venit in cautione dāni infecti, sed in actione l. Aquil. Culpa verò in negligēdo nō venit in actione l. Aquil. vt s. de vsufu. l. si cuius. s. deniq. Oppo. dicit hic, qd si culpa furnarij & c. inuit qd non puniat furnarius. Cōtra, j. tit. j. l. j. s. deniq. Plures solu. danī in glo. Vna est, aut facit in suo, vt sibi proficit: & nō tenet. Aut vt alteri noceat: & tenet. Alia solu. est, Aut facit in suo, omittēdo in alienū: & tenetur: vt l. sicuti. s. Aristo. Aut in alienū nō immittit, & nō tenet, siue bono animo faciat, siue nō, vt hic. Quod nō placet: qd est cōtra s. denique. Et licet ille sit alius cōtractus, tñ in hoc nō differt: vt no. j. ea. l. s. si. nec est verū, qd sit speciale qñ fodis iuxta parietē meū, & c. vt hic dixerūt quidā, vt gl. refert hic: qd idē in alijs casib: vt no. j. s. si. Alij dicit, bene tenet de dolo: vt in contrario: sed hæc stipulatio nō cōmittit: vt hic. Et hoc nō placet: quia actio de dolo cū sit extraordinaria, nō excluderet istā: vt l. qui bona s. si qd opus. s. eo. Dic ergo qd nō tenet hæc stipulatione nec actione de dolo: qd tenet actione l. Aquilæ: eo qd furnarij sui culpa immisit ignē in alienū. Op. de l. si seruus seruū. s. si fur num. s. ad leg. Aquil. Dicit glo. hoc fuit culpa furnarij, nō furni. & furnarij ibi culpa & furni. Et ratio est: qd qñ vitium nō est furni, sed furnarij tātū, tūc dānū principaliter dat̄ a furnario, & actio directa l. Aquil. ex tertio capite dat̄. & ideo est ordinaria: & istā sic excluderet: quia ex tertio capite, & directa actio est: vt l. si seruus seruū. s. tertio autē capite. Sed qñ culpa rei, & furnarij tūc cadūt in actionē vitilē, vel Aquil. subsidiariam: & illa nō excluderet istā. & sic loquit̄ s. si furnū. Quærit gl. quæ sint quæ faciūt istā cautionē cessare. Vide glo. q̄ incipit, sed in acqui. ibi dum dicit, & culpa: intelligo vitium rei nō admista: vt vidistis s. proxi. ¶ Et vt ibi liqueat ista materia, cū querit, propter quod dānū stipulatio simpliciter interposita committat: sic distingue, Aut dānū cōtingit vitio rei, aut culpa personæ, aut alio facto personæ licito, & nō culpabili. Si vitio rei: & tūc aut vitium est naturale, & non venit in hac stipulatione: vt s. ea. l. s. vitium. Aut est accidentale: & tūc aut aduersus illud vitium non potuit prouideri, & nō venit in hac stipulatione: vt in s. hæc stipulatio. & s. seq. Aut potuit prouideri, & venit in hac stipulatione: vt in s. Seruius. & s. seq. in s. itē apud Viuianū. & s. seq.

Hoc est verū, nisi alia culpa cōmissa in nō prouidēdo veniret purgāda p aliquā actionē ordinariā, circa hoc æqualiter prouidentē: vt s. eo. l. dāni. s. ei cuius. & s. seq. Aut dānū cōtingit culpa hominis in faciēdo: & tūc aut ista culpa est vitio rei admista: & cōmittitur hæc stipulatio: vt l. si seruus seruū. s. si fur num. s. ad leg. Aquil. & no. hic in gl. Aut culpa nō est vitio rei admista: & tūc aut venit puniēda per actionē directam leg. Aquil. & hæc stipulatio nō cōmittitur directē: vt hic in s. præterea. Aut nō venit in actione directa l. Aquil. & hæc stipulatio cōmittitur: vt l. si fistula. de ferui. vrb. præd. licet ibi gl. ma lē loquat̄. & l. si qñ. s. secundū. si ser. ven. Tertio casu, qñ committitur facto hominis licito, nō culpabili: & tūc nō committitur, nisi duob' casibus, scilicet qñ scierit, & expressē cauet pro illo dāno, vel volebat aliq nocere: vt j. ea. l. s. pe. rñ. j. & ibi not. Si verò amitteret lucrū, videbitis in l. Proculus. j. eo. Vos habuistis heri s. e. l. dāni. s. ei qui. vbi dicit, qd plus venit in hac stipulatione quā actione ex locato. Dico qd in locato & con ducto venit culpa lata, & leuis: & in ista venit leuissima.

Item apud Viuianum.

Et s. idem ait. Hic reuertitur ad declarationē istius verbi, vitium loci, & c. Op. de l. fauorabiliore. j. de regu. iur. & l. si. de cōdi. infer. dicit Dy. petitor & possessor nō sunt in parī causa: qd reus possessor est in culpa, actor nō: & culpa possessoris præpōderat petitori, qd nō est in culpa: arg. l. itē si obsterix. & l. si putator. s. ad l. Aquil. secus si essent in parī causa. Cōtra, s. qd fatid. cog. l. de dic. in prin. & l. inter stipulatē. s. si stichū. j. de ver. ob. & l. si qñ intentionē. s. de iudi. Sol. In his, quæ pertinet ad decisionē, fauemus reo: in his, quæ pertinet ad ordinationē, fauemus actori. Alia verba dicā in l. inter stipulantē. s. si stichum. j. de ver. obli. & ibi plenē

Item videamus. Ex opere quod fecit promissor in suo, propter qd stipulator amittit lucrū quod percipit ex priuato, hæc stipulatio nō cōmittit, nisi ex certa scientia de hoc caueat, vel iure seruitutis debeat. h. d. vsq ad l. plures. dicitur hic in s. si tñ. de eo quod qd facit in suo, & c. cōtra l. j. s. deniq. j. tit. j. Sol. Illa intelligit̄ secundū istā: quia aut fecit animo nocēdi, & tenetur: aut ad suā vtilitatē, & nō tenet. Et ista lect. nō procedit: qd tūc non differt a præcedēti. Quare Dy. & Iac. de Are. & gl. intelligunt qd hic sciētē cauit. Opp. de l. j. s. deniq. j. tit. j. Sol. hic fodiebatur in suo causa sui cōmodi: ibi causa nocēdi vicino. In dubio, aīo nō nocēdi præsumit: vt l. merito. s. pro foc. quod no. Opp. de l. domū. Sol. vt in gl. Opp. de l. Trebatius. Sol. vt in gl. Opp. s. si ser. vñ. l. sicuti. s. Aristo. & l. si qñ. s. si. gl. quæ est hic, dicit in illis in alieno immittēbā, hic verò in alieno illud nō immittēbam: sed solū in meo ædificabā. Et vide istā gl. quæ incipit, nisi animo nocēdi. ibi: Itē tertio oppo. do. Dy. c̄ intelligit, qd qñ in alieno cōmittit, tenetur. Sed dicit qd qñ in actione l. Aquil. directa veniret, non cōmitteret hæc stipulatio. Secus in actione vitilē, vel in factū Aquil. veniret: qd tūc hæc stipulatio cōmitteretur. Itē opp. de l. Proculus. Ad l. Trebatius. dicit qd qd l. Trebatius. corrigi. Doct. dicit, qd l. Trebatius. loquitur qñ lumina auferebatur iure seruitutis, scilicet debet. sed l. Proculus. qñ nō debebant iure seruitutis. Itē opp. qñ prohibet lumē, quod debet iure seruitutis, prohibet habet cōfessoria quæ est ordinaria: & ideo ista cessat. Dicit gl. ad aliud agit cōfessoria, quā ad seruitutē præstandā: sed stipulatio dat̄ ad interesse, vt plures dixi. Hæc solu. nō est bona: qd cōfessoria dat̄ ad interesse: vt l. loci corpus. s. in cōfessoria. si ser. ven. & s. tit. j. l. j. in fi. Dy. dicit: in hac actione minus grauior in probatione, q̄ in cōfessoria. Ita dicit Dy. s. tit. j. l. j. s. j. Vel dicit Iac. de Are. licet cōfessoria, de ad interesse, tñ nō principaliter dat̄, sed p cōsequētiā. Probat: vt l. j. in prin. s. si vsusfr. pet. Et de hac contrarietate habetis in glo. s. tit. j. l. j. s. j. & l. in prouinciali. s. j. eo. tit. s. eo. l. qui bona. s. si quis opus. Opp. ad l. Proculus. j. ne quid in lo. publi. l. j. s. merito. vbi qñ quis amittit lucrū, stipulatio committitur. Sol. ibi percipiebat lucrū ex publico: hic in priuato. Et ideo, vt ista materia liqueat, distinguit Dy. & optime. Vi de glo. quæ incipit, id est sentiat. ibi: de sen. quæ pro eo quod l. j. in fi. Dic, vt ibi per Cy. & j. de fur. l. si quis vxori. s. penul. Pars,

- 1 Pars, quando adijcitur in stipulatione damni infecti, an stipulatio committatur ad totum interesse stipulantis ad partem.
- 2 Si lego partem meam partem dimidie illius fundi, quid veniat in legato.

Lures. Si plures stipulantur, debet simpliciter stipulari. sed si plures promittunt, debet pro parte promittere. h. d. in summa. Opponi. & videtur, qd adiectio partis intelligat de tota portione stipulatis. l. vxori. in prin. s. de leg. ij. & l. liberto. s. filium. s. de an. leg. Huius contrarij timore, vt puto, sunt hic plures expositiones, & duæ sunt gl. quas not. & vna incip. puta partē mei damni. in prin. & in fi. ibi: si autē dixisset: quia est differentia, vt rū dicā partem mei damni. quod intelligit de dimidia damni mei. Sed si dixisset, partē meam damni: & tunc referi ad totū damnum meum. Hoc probat in l. cōtraria. Alia gl. incip. dicta adiectio. & ideo, vt l. liqueat ista materia, breuiter distingue, quando pars adijcitur in stipulatione damni infecti: vt rū committatur stipulatio ad totū interesse stipulantis, an ad partē, distingue sic, Aut adiectio partis referi ad partē damni, & cōmittet̄ pro dimidia. Aut damnū simpliciter: & cōmittet̄ in totū, vt hic patet in exemplo posito in pri. gl. quæ inci. puta. & in fi. ibi: si autē dixisset. Aut adiectio partis referi ad domum, & tunc aut ad domū simpliciter: & cōtinet totā partē stipulantis: vt l. vxor. in prin. & de leg. ij. & l. liberto. s. filium. de an. lega. Aut ad partē domus: & tūc aut ad partē p diuiso, & cōtinet dimidiā dimidię: vt gl. hoc secūdo exemplo ibi: vel dic partē dāni. Aut ad partē pro indiuiso: & idē tā respectu domus q̄ respectu rerum: vt hac gl. circa prin. & in glof. iij. super verb. faciet. quæ incip. dicta adiectio. Pro hoc facit quod no. in l. si tu ex parte. s. de acqui. hæred. Quæro lego tibi partē meam partis dimidia fundi, quid debes tu habere: Iaco. de Are. format hanc q. in l. vxor. in prin. de leg. ij. & dicit, qd in vltimis voluntatibus fiet largior interpretatio: & sic habebis totā partem istius testatoris. Et alle. d. l. vxor. in prin. & l. liberto. s. filii. s. de an. leg. secus in cōtractibus, vt hic. & quod not. in l. si tu ex parte. in fi. de acqui. hæred. Sed certē in ll. alleg. per Iac. non est speciale in vltimis voluntatibus: quia ibi actio partis refertur ad totum simpliciter, & ideo totam partem comprehendit. & ita est hic: vt habes hic in fi. Sed ipse dicit verum, vt est casus in l. Lucius. s. filiam. s. de leg. ij.

- 1 qd adiectio partis intelligat de tota portione stipulatis. l. vxori. in prin. s. de leg. ij. & l. liberto. s. filium. s. de an. leg. Huius contrarij timore, vt puto, sunt hic plures expositiones, & duæ sunt gl. quas not. & vna incip. puta partē mei damni. in prin. & in fi. ibi: si autē dixisset: quia est differentia, vt rū dicā partem mei damni. quod intelligit de dimidia damni mei. Sed si dixisset, partē meam damni: & tunc referi ad totū damnum meum. Hoc probat in l. cōtraria. Alia gl. incip. dicta adiectio. & ideo, vt l. liqueat ista materia, breuiter distingue, quando pars adijcitur in stipulatione damni infecti: vt rū committatur stipulatio ad totū interesse stipulantis, an ad partē, distingue sic, Aut adiectio partis referi ad partē damni, & cōmittet̄ pro dimidia. Aut damnū simpliciter: & cōmittet̄ in totū, vt hic patet in exemplo posito in pri. gl. quæ inci. puta. & in fi. ibi: si autē dixisset. Aut adiectio partis referi ad domum, & tunc aut ad domū simpliciter: & cōtinet totā partē stipulantis: vt l. vxor. in prin. & de leg. ij. & l. liberto. s. filium. de an. lega. Aut ad partē domus: & tūc aut ad partē p diuiso, & cōtinet dimidiā dimidię: vt gl. hoc secūdo exemplo ibi: vel dic partē dāni. Aut ad partē pro indiuiso: & idē tā respectu domus q̄ respectu rerum: vt hac gl. circa prin. & in glof. iij. super verb. faciet. quæ incip. dicta adiectio. Pro hoc facit quod no. in l. si tu ex parte. s. de acqui. hæred. Quæro lego tibi partē meam partis dimidia fundi, quid debes tu habere: Iaco. de Are. format hanc q. in l. vxor. in prin. de leg. ij. & dicit, qd in vltimis voluntatibus fiet largior interpretatio: & sic habebis totā partem istius testatoris. Et alle. d. l. vxor. in prin. & l. liberto. s. filii. s. de an. leg. secus in cōtractibus, vt hic. & quod not. in l. si tu ex parte. in fi. de acqui. hæred. Sed certē in ll. alleg. per Iac. non est speciale in vltimis voluntatibus: quia ibi actio partis refertur ad totum simpliciter, & ideo totam partem comprehendit. & ita est hic: vt habes hic in fi. Sed ipse dicit verum, vt est casus in l. Lucius. s. filiam. s. de leg. ij.
- 2 Qualiter debes formare articulos, cum vis probare damnum ex eo, quia domus destructa non potuit locari.

In hanc stipulationem. Hæc stipulatio cōtinet in teresse, & etiam expēsas factas in fulciendo, & lucrum cessans propter emigrationē inquilinorū iusto interueniente metu. h. d. cū l. seq. Opp. dicit hic, qd ego fulci cōmunē parietem, habet locū stipulatio. cōtra j. eo. l. si ædibus. Sol. tene secūdam sol. positā in glo. & de hoc videbitis cras in l. inter quos. nam ibi tractabo materiā de cōmuni pariete. Quærit glo. quādo ego fulli: an repetā expēsas incōtinenti, vel expectābo ruīnam. Dicit gl. qd debeo expectare ruīnam. Vide gl. quæ inci. damno post secuto. Sed certē idem si damnum non esset secutum, vt hic, in fi. ¶ Quidam aduocatus volebat probare damnum, ex eo quod domus non poterat locari propter destructionē de ea factam: & ponebat sic: Dico destructam domum, & damnum dñm domus esse passum, quia domus confueuit tanto locari. Ego dico articulo istū non cōcludere: quia licet confueuit tanto locari, tamen si nō esset destructa, posset esse qd nō posset tāto locari nūc, quāto cōfueuerat. Et ideo est dicēdum qd domus est destructa: & propter illud vitium, domus nō potest tanto locari, quanto confueuit, cū tanto locari confueuerat. Et sic debet dici in articulo, qd propter vitium domus ipsa non potest tanto locari: vt hic. & l. sed & si conducere. ibi: propter vitium ædium, & c. tene menti.

- 1 Regula per exempla non restringitur, sed fit clarior.
- 2 Habens ius in re, quando debeat satisficere pro damno.

Damni. Pro opere, quod sit iure seruitutis, debet domino caueri, non satisfidari. hoc dicit. Not. tex. quod dictum & c. Ex quo habes quod regu la non restringitur propter exempla: sed clarior fit. Facit de vi & vi arma. l. j. s. quod vulgo. & l. scire oportet. circa fi. s.

de excu. tu. Ego pmisi hic me dicere vnā a materiā. Op. primò de seipsa ad seipsam. Vide qd Labeo male dixit. Quidā fatentē contrarij. Azo vult cōcor. vide gl. q̄ inci b pit, & male ibi: sed & c. et gl. quæ incipit, i. de opere. ibi: vel distingue. Sed Azo nō bene dicit, qd hic loquit de dño, qui petit cautionē ab ædificatē: sed dñs debet caue re de vitio soli: vt l. inter fructuariū. s. eo. ergo eius rei noie, pro qua debet cauere alteri, sibi nō cauet: vt l. apud antiquos. C. de fur. Sed esset veraq̄ extraneo, nō dño, debet cauere. Item opp. qd habes ius in re, debeat satisfidare: vt s. eo. l. hoc amplius in fi. & l. seq. Dicit glo. dic vt ibi. Et dic qñ in alieno, publico ædificat, dictū fuit in l. si finita. s. si publicus. Si verò ædificat in alieno priuato: & tūc si qd ædificat ab eo, qui nullū ius habet in re, & idistinctē debeat satisfidare: vt l. prætor. in pri. s. eo. Si vero rō habet ius in re: & tūc siquidē interponitur inter dñm & seipsum: & tūc est sem per nuda promissio, vt hic, & l. inter fructuarij. Si verò peti ab extraneo, aut petitur respectu iuris ædificatis tm: et debet cauere: vt l. q bona. s. j. s. eo. Aut respectu totius: tunc debet satisfidare: vt l. hoc amplius. s. quæstū. & s. fi. s. eo. Intelligo autē ipsum respectu totius cauere, qñ suo, & p curatorio noie domini cōuenit, vt ibi: sed si suo nomine tantū, tunc pro suo iure cōuenitur: vt d. l. hoc amplius. s. quæstū.

In adibus. Qui habet ius re sciendi, nō habet ius reperēdi hanc cautionē. Itē ista cautio nō cōmittitur ad id, qd per aliam actionem ordinariā peti pōt. h. d. Dicitur hic, qd socius inuito socio reficit. cōtra in l. Sabinus. s. cōi diui. So. ibi loquitur qñ ad alium vsum vult ædificare, quā est destituta res cōis: vt no. l. si ædes. s. cōi diui. & per Dy. in c. in re cōi. extra de re. iu. Item opp. dicit hic, qd qui reficere pōt, non habet facultatē petēdi cautionē. Contra, qñ licet pōt reficere: & sic nunq̄ cautio petere tur. Rñ. Hic loquit de eo qui pōt reficere inuito socio: sed gerēs negotia non pōt reficere inuito dño: vt l. vlti. C. de neg. gest. Item op. de l. inter fructuarij. s. eo. vbi qs reficere potest: & tñ petit cautionē de vitio. Sol. Intellige qñ vitium erat tale, qd non poterat restaurari sine depositiōe domus. Dixi in l. damni. s. ei cuius. s. eod. Item opp. de l. inter quos j. eod. Solue vt ibi dicam. Item oppo. j. eod. l. damni. s. cum parietem. Solu. ibi dicam hanc materiā de re communi.

- 1 Inquilinus quod habeat remedium huius cōdicti contra dominum, non contra alium.
- 2 Cautio damni infecti petitur officio iudicis.
- 3 Dominus domus conductæ an possideat res inquilini antequam eas includat. remissiuē.
- 4 Creditor, cui rem obligauit, non tamen tradidit, si postea ad eum peruenit, tenetur pignoratitia.
- 5 Pignoratitia quod competat pro pignore pretorio & in ea uenit dolus, & lata culpa.

Inquilino. Cum l. vtique. Oppo. quod in factio: vt supra eod. l. damni. s. sed inquilino. Solu. Distingue, vt in prima glo. magna. Et similis distinctio est supra eod. l. qui bona. s. de illo. ¶ Item opponitur quod inquilinus nunquam posset petere caueri: quia potest migrare: vt lege, in hanc stipulationem. Solutio. Inquilinus hoc remedium habet contra dominum, non contra alium: &

¶ Adiectio partis. vt de que dixi post l. ius in l. si quis in suo. C. de inoff. testa. ¶ Quæro, lego. Et est tex. sing. cōiuncta gl. scdm do. Lu. in præ allega. l. Lucius. s. filia. de le. ij. An. Barb. ¶ Quæro, lego. Alii qui conant hic impugnarē opi. Bar. & vide qd no. Bar. in l. serui electiōe. s. ff. de leg. j. & cū Bar. trāsit hic Imol. licet contrarij teneat in d. s. filia. Ad q̄ qualiter ista dictio p dimidia, sit intelligenda, & interpretanda. Bal. cōsi. cclxij. & cclxxvij. iij. volum. ¶ Quidam aduocatus. Vide quod not. j. eod. l. cū emptor. s. j. ¶ Tanto locari. De hoc vide Iac. de Are. & Bal. de mō pbandi fructus psonis in l. si fundi. de rei vsu. Et vide Bar. in l. in summa. s. pen. s. de condi. inde. Faciūt nota. per Bart. in l. j. c. de sen. q. p eo qd interest. in v. & vlt. q. Qualiter p betur interesse, & de modoprobādi dictos fructus, vide etiam Bal. in l. j. ad fin. C. de fru. & lit. expens. ¶ Non restringit. Ad de qd bene declarat per exēpla, vt est glo. no. in c. quod Dei timore. de stat. mona. & in d. s. qd vulgo. ¶ Debet satisfidare. Idē si simpliciter petatur, qualiter tunc pro vtroque iure peti videt. scdm Ang. in d. l. hoc amplius. s. quæstū. & do. Io. in d. s. quæstū. videt aliter dicere quā dicit Bar. hic quem ibi vide. ¶ Inquilino. Et facit iste text. scdm doc. qd conductor de domo recedēs, ppter guerram, pset, vel alia iustam cām, nō teneat ad pensionē futuram de quo plenē per Pa. de Ca. s. loca. l. si vno s. item cū quidam.

a Opp. q. dñs. Vide glo. & Bal. & l. p. c. de pign. act. & glo. in d. l. si q. in tant. & ibi Bar. Sed an istud ius retinendi transeat in singularem successorem? Bal. q. non. in l. i. in iij. q. C. de pig. **b** P. O. M. A. T. E. S. **c** Quæro extra. Vide Bar. in l. solut. s. solut. de pig. actio. **d** Quod obligauit. Sequitur hoc Bal. in rubri. C. de pig. act. **e** Quærit Iacob. de Are. Adde Bal. in rubri. C. de pign. act. & Bar. in l. p. e. ff. eo. tit. & Bar. in l. si tibi. s. de pign. s. de pac. vbi dicit. q. ad hoc iste tex. & d. s. quæri poterit sunt singulares. **f** Angel. & Ioan. de Imol. in l. si finita. s. Iulia. e. od. dicunt q. d. s. quæri poterit. ad hoc est singularis. **g** Debeo probare. Adde Bart. per illum tex. in l. facteda. s. ar. bit. furt. ca. & ad aliud vide. in hac l. quod est not. & ad id quod dicit hic Bart. q. non sufficit probare quantum constituit. limitat per Bar. in l. j. c. de sen. quæ pro eo quod interest prof. in vlt. col. ver. quæ ro nunquid. & c. **h** Quæri poterit. s. vt in pos. leg. Sed habuistis casum s. eod. l. si finita. s. si quis damni. & j. de bo. auctori. iudi. pos. l. prætor. s. his verbis. & s. est præterea. **i** Formam articulandi. quando vis probare aliquod edificium idoneum. uel non: uide in l. sed ita.

fic contra diuersos: ergo & c. vt l. etiã. C. si tutor vel cura. Interue. Itẽ opp. de l. damni. s. emptor. s. eo. vbi cõperunt duo auxilia cõtra diuersos: & tñ vnũ aliud excludit: sed ibi loquitur in eo. q. non habet ius in re: hic sic. Agit enim pro suis reb. Itẽ opp. q. dñs. nō possit retinere sua auctoritate: vt l. si quis in tant. C. vnde vi. Solu. hoc facit lege permittente. ¶ Quæro. quæ actione petat cautio dñi infecti: Vide actione in factum: vt hic dum dicit. actio. Sed gl. dicit. iudicis officio. Pro hoc facit q. ex verbis in l. q. bona. s. qui dñi. s. eo. in ver. totũ. Itẽ probat ex verbis edicti. s. eo. l. prætor. dicit em. iubeo. Et est casus expressus in l. v. j. de ver. obli. & j. de pro. stip. l. j. & Insti. de diu. stipu. Quæro ex tra b. gl. vos scitis q. q. glo. mouet q. an dñs domus conductæ possideat res inquilini. ante q. eas includat: vt no. in l. solut. s. solutam. s. de pig. act. Cy. examinat in l. cer. ti iuris. C. loca. in ij. q. hic tex. facit q. non possideat ante q. includat: dicit in l. j. de migrã. ¶ Vltimus p. huc tex. lac. de Are. dicit. Vos scitis q. creditor tenet pignora titia actione ad rẽ restituendã. si est sibi tradita res: vt Insti. quib. mo. re cõtrahi. obli. in fi. Sed pone q. obligauit tibi rẽ meã. & non tradidit: sed res pignori obligata peruenit ad te. an teneris pignoratitia actio. ne. Et dicit q. sic. per hunc tex. quod tene mēti. ¶ Itẽ quærit Iac. de Are. an pro pignore ratorio competit pignoratitia actio. Certẽ sic: sed non venit leuis culpa. sed dolus. & culpa lata. Et allegat l. i. cui. s. quæri poterit. s. vt in pos. leg. Sed habuistis casum s. eod. l. si finita. s. si quis damni. & j. de bo. auctori. iudi. pos. l. prætor. s. his verbis. & s. est præterea.

doque in totum. quandoque in partem causa cognita. **i** Interesse si petatur. quia domus est destructa. quid probandum sit. **Deducto veteris.** Hæ gl. ponunt casum in hoc s. secundũ glo. primã agi actio. ne pro socio. vel cõmuni diuidũdo. Sed secũdũ sequentẽ glo. agi actio. ne in factũ secundũ primã positionẽ. secundũ aliã loquitur in actione ex stipula. dã. infec. ¶ Vltimò no. q. si peto interesse. q. a domus est destructa. debeo probare quantum domus valebat tempore destructionis. & quãtũ valeat area. & c. mēta. quæ remanserũt: tũc apparebit interesse: vt hic patet. In quo vidĩ errare magnũ aduocatũ. qui solũ probauit valorem domus. & destructionẽ factã. Itẽ no. q. debeo probare quantum valet: non quantum constituit: vt j. eo. l. ex damni. in prin. **¶** Paries quando dicatur communis pro diuiso. & quando pro diuiso: & pro refectione quando officio iudicis. quando actione communi diuidũdo. uel pro socio agatur. **¶** Hæc stipulatio an de necessitate interponatur. an uerò interposita committatur. quando unus edificat in pariete communi. **¶** Si promissit defendere. & expensas soluere pro re quam uendidi. si agis contra me de euiditione. & in medio perdis. & expensas mihi soluis. si postea obtines expensas quas mihi dedisti. teneor restituere. **¶** Duo cohæredes diuidendo promiserunt. alter alteri si euinceretur aliquid. si euincitur a cohærede pars. quia non soluit legata. alter non tenetur de euicitione.

Inter quos. Legã istã l. & s. quoties. j. eod. l. ex dani. s. cũ parietẽ. l. damni. j. eo. & cat. vel uterque: & alter habet pretiosiora edificia: cautio ab initio exigitur. h. d. Primò ponit vnã regulã generalẽ. Secũdò vnã limitationẽ. Tertio aliã. Quarto ponit vnã conclusionẽ. Secũda ibi: sed tũc ea cautio. Tertia ibi: aut alter pretiosiora. Quarta ibi: alioquin si æquale. l. dani. s. quoti. si cõis paries sine alicuius vitio inferat damnum. stipulatio non committit: sed si culpa vnus. cõmittit: secus si culpa cõi vtriusque. h. d. Et hic loquitur qñ stipulatio cõmittat l. dani. s. cũ parietẽ. vtrorũ edificatẽ in pariete cõmuni. stipulatio nō debet interponi. sed interposita ex certa sententiã simpliciter ad dimidiũ cõmittet. vel ad totũ si hoc est dictũ. in qua nō venit quod alter socii socii ex stipulatione præstiterit. h. d. In hoc prin. l. inter quos. opp. de l. si ædibus. s. eo. Rñ. gl. q. nō interponit. Fallit in duobus casib. & vide eã quæ incipit ibi: inter quos. Itẽ in iusto de d. l. si ædibus. q. tũc in istis duobus casib. nō cõmittit: qm̃ habet locũ cõi diuidũdo. Huius cõtrarij timore dicit hic. timet dñũ in re propria. nō in cõmunitibus. Et ista est rñ. gl. s. in l. in cõis parietis. in gl. & alleg. l. arbor. s. si p. eudẽ. s. cõi diuid. & l. antepe. s. vsuf. quẽ ad. ca. & gl. hic al. & vidĩ eã quæ incipit. socio. & c. in prin. Sed istud videt cõtra l. si ædibus. vbi nō debet interponi. nec interposita cõmittit. si timet dñũ in proprijs ædibus. Præterea. sufficit q. occasione rei cõis patiat q. dñũ. licet nō in re cõi: vt l. iij. s. cõi diui. Trañt gl. ad aliã sol. & est gl. in l. nã si nō sit idoneus. & dicit q. illa corrigi per istam. Hæc etiã sol. tangit hic in gl. quæ incipit. retẽto. Sed nō placet. q. euitãda est correctio legũ: vel aliud est cũ destruit vel edificat: aliud cũ vitium facit. Dicit gl. in l. nã si. certẽ vbi q. habet locum actio cõi diuidũdo. & sic cõtrariũ remanet. Vnde gl. aliter soluit. & dicit quidã. q. actio cõi diui. nō habet locũ. q. paries est indiuiduus. Ponitur in gl. quæ incipit. socio. ibi: & est ratio. Sed hoc non est bene dicitur: q. ista gl. inuuit q. nō detur nisi ad diuisionem: imò ad aliud: vt l. si ædes. s. cõi diui. Alia sol. est gl. ibi: itẽ nec cõis. & ista non est vera: q. ex societate videtur esse cõis. & est tex. pro soc. l. cũ duobus. s. itẽ Mela. Alij dicunt aliter. vt in glo. ibi: vel ratio est ad instar. car. & c. Et vtriusq. dicitur locus ante domũ paruis: & nō venit in cõi diu. quia domus diuideretur. si illud vestibulũ diuideretur: & eadẽ ratione in pariete qui non potest diuidi. nisi tota domus diuideretur. Istud nihil est dicere: quia licet non veniat in cõmuni diui. quo ad diuisionem: venit tamen quo ad alia: vt l. si ædes. s. cõmuni diuid. Quid dicemus? Iaco. de Are. dubitauit multũ. & dicit q. in l. inter quos. cautio interponitur de voluntate. non de necessitate: intelligo necessaria. id est vtilis. Sed illud est truffa. quia dicit tex. necessaria. & verbis in dubio statim: vt l. j. s. si quis nauẽ. de exercit. Vel aliter dicit ipse: actio quæ occurrit ne dñũ fiat: & si fiet. sarcia: illa impedit cautio nem

nem damni infecti. Ita loquitur l. si ædibus. sed illa. per quam occurrit si damnum datur. non autem impedit ne damnum detur: & tunc non impedit cautionẽ damni infecti: vt probetur per l. si seruis seruum. s. si furnũ. s. ad l. Aquil. & l. si fistula. s. de ser. vrb. præd. Sed ista est truffa: quia ibi loquitur in actione extraordinaria. quæ hanc nō excludit: vt dixi in l. fluminum. s. præterea. Dat ipse aliam solu. domus mea est propria. licet partes cõis. & de re propria interponet cautio damni infecti principaliter: secundariò de pariete tanquam pars eius: licet principaliter de pariete non possit. Sed istud nihil est dicere: quia contra d. l. si ædibus. Quid dicemus? Sed aduerte pro Deo. & est videre primò. an paries est cõmunis pro indiuiso: vel pro diuiso. Dico q. quãdoq. paries est cõis pro indiuiso ex societate expressa: vt l. cum duobus. s. item Mela. s. pro socio. Quãdoq. est cõis pro indiuiso ex societate incideñti & tacita: verbi gratia. tu imponis tignũ in pariete. & vltra dimidiũ muri: & ego etiam vtor: ex hoc cõtrahitur quædam societas tacita: vt l. in cõis. s. eo. arg. l. vt sit. s. pro soc. & l. iij. eo. ti. vbi re. & tacite cõtrahitur societas. Et hoc sentit gloss. s. cõmu. diuidũ. l. si ædes. circa fin. Quandoque paries est cõmunis pro diuiso: vt in muro. inter te & me. & nihil per te. & me est missum: vel si est missum. nullus perforat parietem vltra dimidiã. quæ est pro parte sua: & tũc ille paries est communis pro diuiso. arg. l. arbor. in prin. s. cõmu. diui. & l. binas. la. ij. s. de ser. vrb. præ. & l. pro regione. j. de acqui. rer. domi. & l. pen. s. pro soc. Et de isto pariete loquitur l. parietem. s. de serui. vrb. præd. Et isto casu talis paries non venit in cõmuni diuid. vt d. l. arbor. in prin. sed et qui vellet reficere. subuenitur per officium iudicis: vt j. eo. l. reficiendo. quæ ideo posita fuit in hoc titul. non pro actione ordinaria: vt d. l. parietem. de serui. vrb. præd. quæ dicit parietem esse communem naturali ratione: sicut arbor vel lapis quæ in confinio nascitur. vt dicitur legibus. & sicut tignũ quod inter vtrãq. domũ porrigitur. Nunc ad propositũ si nos poneremus hic in pariete cõmuni pro diuiso: tunc haberet locum hæc lex: quia cõmuni diui. nō haberet locũ. Sed si poneremus pro indiuiso cõmunem parietẽ: & tunc quia in actione pro socio & cõi diui. venit culpa leuis. & in re cõmuni incidet æstimator culpa leuis: vt in re cõmuni faciat. sicut in proprijs: vt l. hæredes. s. non tantũ. famil. ercisc. In societate expressa debet esse ita diligens. prout quando contraxit societatem. vt s. pro soc. l. socius socii. & Insti. pro soc. in fi. sed in cautione damni infecti venit plus quàm leuis culpa: vt s. eod. l. damni. s. ei qui. in fi. Modò quia per actionẽ cõmuni diui. vel pro socio non esset plenẽ consultũ. ideo habet locum hic. Sed si in cõmuni diui. vel pro socio veniret illa culpa. tũc ista cautio non cõmitteretur. & sic interponeretur. Simile dixi in fructuario. & domino. in l. damni. s. ei cuius. s. eo. & istud meum dictum puto verissimum. & notandum. Procedo vltimus. & optimẽ dicitur hic in fi. quantum quisq. & c. opp. de s. cũ parietem. j. eo. l. ex damni. Sol. gl. hic dicunt. fateor q. non repetit p. cautionem damni infecti: sed pro cõmuni diui. sic. Et vide glo. quæ incipit. socio. ibi: alij exponunt: Sed glo. illud reprehendit hac eadem gl. in prin. quia habet damnum in proprijs rebus. non in cõmunitibus. Sed istam responsionẽ non tenet. quia sufficit q. propter ædes cões habet damnum: & tunc venit in cõi diui. vt l. iij. s. cõi diui. tñ illa sol. nō placet: q. cum sit in pari causa. inuicem actio nō cõpetit facta compensatio. ne culpa ad culpã ipso iure. Dic ergo q. tantum consequitur. quantum cõsequi posset vtrinq. interposita stipulatione. quæ tñ interponi non debet: vt sequitur in eadem glo. & bene: quod tenet Dyn. Et ratio quare non debet interponi. est compensatio. quæ fit inuicem. vt s. dixi. quantum enim remitto tibi non petedo cautionẽ a te: tantũ tu mihi non petendo a me. Opp. de l. Sabinus. s. cõmu. diui. & in c. in re cõmuni. extra de reg. iu. lib. vj. Modò si non potest prohibere ædificare: quia in re cõmuni melior est. & c. si patior ædificare. mihi imputat: vt l. qui bona. s. si quis iuxta. s. e. Sol. debet scire. q. possũ phibere sociũ. si iniuste ædificat: sec. si iuste ædificat. vt hic: & nec imminet periculũ. sed erat dubiũ ne faceret opus periculofum. Et hoc voluit dicere glo. quæ incipit. quã patere. in prin. Sed certẽ ille s. si quis iuxta. habet locũ qñ ædificat in loco in

quo priuatus nō potest permittere: vt ibi a **¶** Opp. de l. Sabinus. An autem in pariete cõi possit quis facere fenestrã. vide in l. p. ff. de serui. vrb. præd. & de hac materia plenẽ per Ang. in l. quidãdam Iberus. s. de serui. vrb. præd. & Angel. hic & Imol. in l. inter quos. s. eodem. quo priuatus nō potest permittere: vt ibi a dixi. Sed ista gl. ideo hoc dicit. quod si ab initio esset opus vitiosum focus esset in culpa: & sic veniret in cõi diuidũ. vel pro socio: sed non erat vitiosum: sed dubitanter interponit ista cautio. vt dixi: & hoc plus placet. Oppo. quia qñ vtrorũ ædificat. cautio nō debet interponi: vt l. damni. s. cum parietem. Breuiter hic sunt plures sol. Vna est. q. in toto isto principio vnus tantũ edificabat ibi duo. Primã sol. ponit hic glo. quæ incipit. retẽto. & gl. quæ incipit. quam pateretur. in princ. non est sol. quia istud. quod sequitur. vel aliter pretiosiora: nihil adderet. & esset superuacuo positũ. Ioan. volens sustinere hanc sol. dicit. q. vel. exponatur pro. & vide gl. quæ incipit. retento. ibi: alij vt Io. Sed ista sol. lo. est destructio tex. quia in dubio seruimus verbis legis. Præterea. qñ alter solus ædificat. nō est necesse q. alter habeat pretiosiora edificia: vt d. s. quoties. & l. nam si nō sit idoneus. Præterea iste ver. alioquin. & c. nō possit aptari ad præcedentia: qd dicemus? Dicit ergo gl. q. vtrorũ. vel neuter edificabat hoc vide in ea. gl. ibi: vel dic. q. hoc casu. in eo qd dicit quod nec veniret. nō est vera: quia nullo ædificatẽ non cauetur. l. dani. s. quot. licet videat hoc tenere. & in eo qd dicit. vtrorũ. & edificabat bene dicit. & alter habebat pretiosiora edificia. in l. dani. s. cũ parietem. vtrorũ. & edificabat: nō tñ alter habebat pretiosiora edificia. & ista est vera: & cã tenet hic gl. & incipit. q. patere. ibi: vel meli. Istã sol. tenet gl. in s. cũ parietem. & l. quidã Iberus. s. de serui. vrb. præd. Opp. tu distinguis mihi: aut habet pretiosiora. & cõtra j. eo. l. ex dani. s. quot. & istam obiectionem gl. format hic. & in s. quoties. & ibi reuoluit oēs predictas sol. Istã est vera: q. in l. inter quos. tractatur vtrũ debet interponi: in s. quoties. tractat vtrũ stipulatio interposita cõmittatur: & ista est vera sol. Sed dices tu. Si nō debet cõmitti. ad qd interponitur: cõtra l. hæc stipulatio. s. diuus. vt leg. no. ca. Respon. Quando vtrorũ ædificat. poterit esse q. vnus imponeret onera grauiora quam alius: & ideo vnus culpa dabitur damnum: vnde cautio poterit cõmitti. Sed si vtrorũ æqualiter grauaret. non cõmitteret. vt ibi. Vnde ab initio si alter habet pretiosiora edificia: q. maius periculũ timet. istã cautionẽ extorquet. Sed qñ ædificia sunt æqualia. æquale est periculũ: ideo inuicẽ sibi non cauent. Credo q. si ille qui habet pretiosiora edificia. petit sibi cauere. alteri habetũ viliora petetũ. ipse debet cauere: & sic consequetur hoc beneficio alterius: vt l. si. C. de fruct. et lit. exp. & l. perẽda. de tempo. in integ. resti. Vltimus oppo. ad s. quoties. Tu dicis mihi. si culpa vnus dat. & cõtra. s. eo. l. fluminũ. s. præterea. Rñ. culpa hois tantũ immitit vitio rei. facit cessare hæc cautionẽ: vt s. præterea. Aut est admista vitio rei: et loquitur hic. Opp. de l. in hæc. sol. cõcordat cũ ista. Habetis expeditas oēs istas gl. & vide istã gl. quæ incipit. in s. quoties. cum enim sunt in pari causa. & c. Venio ad s. cũ parietem. & dicitur in eo quod stipulatio non debet interponi. interposita tamen cõmittetur: contra vt in pos. leg. l. j. & l. sed si quis. s. fi. s. si quis cau. Sol. In cõtrarijs per errorem: hic ex certa scientia fuit interposita. Ita dicit gl. quæ est super verbo. præstatum. de quo plenẽ per Dyn. j. de do. l. si patronus. contra. s. l. nam si. & l. in hanc. Sol. hic quando ab vtrorũ. & simpliciter interposita est stipulatio. pro dimidia intelligitur. Secus quãdo vnus solus simpliciter interposuit: vt in contrario. & quia gl. in s. cum parietem. ponit distinctionem non plenam: ideo breuiter dic. ¶ Aut quæris vtrum stipulatio de necessitate interponatur: aut vtrum interposita committatur. Primo casu. aut ædificat vnus tantum: & tũc aut illicitẽ: & tunc aut in pariete communi pro indiuiso: et non debet interponi. Imputet enim sibi socius qui non prohibet: vt l. qui bona. s. si iuxta. s. eo. con iuncta l. Sabinus. s. cõmuni diui. & in c. in re communi. extra de re. iu. lib. vj. Si erat cõis pro diuiso. tñ licet patiat ædificari. adhuc potest petere cautionẽ: q. patietia eũ nō impedit: vt dixi in s. si iuxta. Item nō succurrũt sibi per actionẽ ordinariã. sed p. officium iudicis: vt dixi. & sic eũ hac actione cõcurrat. Si vero iuste ædificat: & tunc debet interponi: vt l. inter quos. ij. respõ. & l. in communis. cum l. sequen. s. eod. Aut vtrorũ ædificat: & tunc aut pretiosiora edificia habet vnus. & sic maius dam-

- a Inducit ad q. Vide quæ dixi post Imol. in l. veditores. de ver. obl. Et adde hic Bar. in l. si pignore. i. prin. depig. act. & vide in l. qui proprio. §. p. nam. s. de procura. & quod no. Dy. & doc. in l. cū postulassem. ad fin. eodem.
- b Itē facit duo. Vide Ang. s. eo. l. damni infec. stipulatio. facit secūdu Ang. q. si maritus, qui lucrat par. tē dotis ex forma laturū vxore præcedere, si promissit restituere dotē hæredibus mulieris, videt promississe secūdu formā statuti detracta dicta parte: secus si promississet totā restituere ex certa scientia. Andr. Barba.
- c Item facit. Quod not. ad authenti. hoc amplius. & sequitur Ange. in d. l. dāni. §. j. Bar. in l. qui cū tutoribus. de transact. & in alijs locis ibi not. & in §. duo fratres. in j. col. ibi dixi. & in d. aut. hoc amplius. ad de Ange. & Paul. de cast. s. eo. l. damni. §. j.
- d Si dominus. Istū res. alle. Ioā. And. & do. Ant. in c. per venere. rabilēm. qui sūnt legitimi. ad no. q.
- e Vterius oppo. Et sic limita l. si. C. de litigio. Andr. Barba.
- f Dāni. Vide Bar. in si. de superficiebus.
- g Pro sacerdotibus Ultramontanis. Hæc gl. simpliciter sequitur Bald. in l. fin. C. de bo. autho. iudi. pos.
- h Quare dic. etusdē sententiæ videtur esse Angel. in q. Bono. in si. questio. facit no. per Bar. in l. si. de liti. & sequit hic Bal. in l. fin. C. si pro. pub. a pens. & facit l. si seruis pluriū §. penult. vbi hoc sequit Pau. de cast. s. de lega. j. & Bal. in l. sed & milites. §. si ignominia. s. de excu. tu. Adde an bānitus teneatur ad collectas. & ad munerā personalia. plenē Ro. consil. lxxiiij.
- i Alieno. Adde qd b no. Bar. in l. prætor. in prin. de illo. tex. s. eo. & dum Bart. ibi allega. Cyn. in l. j. de procura. vide ibi etiā per Salice.

num sensurus est: & tūc debet interponi. Aut non habet pretiosiora, & nō interponitur: vt l. inter quos. ij. rñ. de volutate poterit interponi: vt d. l. dāni. §. cū parietē. Aut neuter: & tūc quia vterq. habet potestatem rescindi, nō interponitur cautio: vt l. ex dāni. §. quoties. j. reipon. in prin. & in l. si adibus. Secūdo casu, qñ quærit, an interposita committatur: & tūc aut est interposita de necessitate: & tunc aut damnū cōtingit culpa parietis tātū, & stipulatio nō committitur: vt l. ex dāni. §. quoties. in prin. s. eo. l. si non sit. Si verò culpa vnus socij: & tūc aut fuit culpa nō admitta vitijs rei: & tūc nō committitur: vt l. fluminat. §. præterea. s. eo. Aut fuit vitio rei admittita: & tūc aut fuit culpa que venit in actio nē cōi diuid. & nō committitur: vt l. hæredes. §. nō tantū. s. famil. ercif. cōiuncta l. si adibus. s. eo. Si verò in cōi diuid. nō venit. tūc committitur: vt §. quoties. ij. rñ. Et hoc modo possit intelligi l. nā si nō sit. Si verò culpa vtriusq. & tunc aut culpa vtriusq. erat æqualis: & nō committitur: vt §. quoties. ij. rñ. Aut culpa vnus fuit grauior culpa alterius, & tūc committitur: vt ar. §. quoties. ij. rñ. & litem si obstetrix. s. ad leg. Aquil. Vbi cūq. autē dixi stipulatio nē committi: dic vt totale interesse: vt l. nā si nō sit. & l. in hac stipulationem. Si verò cautio interponit ex voluntate: & tunc aut certa scientia, aut per errorē dubitaf. Primo casu, dic aut simpliciter: & tūc committitur ad mediū interesse. Aut fuit expressum in totū: & tunc in totū committitur: vt l. dāni. §. cū parietē. Aut per errorē: & tunc nō committitur: vt l. sed & si quis. in fi. s. li qs cau. §. dicif per Dy. in l. si patronus. j. de dol. Aut dubitaf: & in dubio præsumit per errorē: vt l. cū de indebito. de proba. & ibi ponit gl. & in l. si post diuisionē. C. de iur. & fac. igno. Circa quod dic vt dicā j. de cōf. l. pe. & vide istā glo. in §. cū parietē. & inci. vt de aliquo. Similē gl. habetis in l. quidā lberus. s. de serui. vrb. præd. Inducitur ad q. vediti tibi rē meā, & promisi te defendere contra omnē psonā, & rescire oēs expēsas: cōuenisti de euictione, tu actor obtinuisti in fine, sed in medio perdidisti in aliquo puncto, & a te habui expensas, an possis a me postea istā pecuniā, quā mihi dedisti, repetere ex cōuentione inter nos facta. Et lac. de Are. dicit q. nō: arg. huius §. cū parietē. in fi. s. eo. l. damni. §. j. Itē facit: duo cohæredes diuiserūt hæreditatē, & promiserunt q. si cui eorū lis mouerēt, vel aliqd inuincerēt, alter cōferret alteri: nūc vnus, q. non soluit legata intra annū, cōuenitur a cohærede, vel ab alia cōditione ex aut. hoc amplius. C. de fideicō. opp. sibi de cōuentione. Dixi q. dicta conuentio debet intelligi si aliquid euincerēt ex causa hæreditaria: secus si culpa ipsi hæredis, vel iure publico: arg. huius l. expressius. s. eo. l. dāni. §. j. Quæro, dicif hic q. ille qui edificat in pariete cōi, si promittit vicino, nō tenet pmittere, nisi pro dimidia: q. ro qualiter cōsulē vicino, cū alius nō ædificet. Rñdeo, nūciat nouū opus, nec fiet remissio, nisi oēs caueant: vt l. stipulatio. §. quæ sit. s. tit. j.

Si dominus

Possessor debet cauere, vel possessionē in petētē trāsferre. h. d. Opp. de l. si pro prietari. §. si. s. eo. Breuiter est electio eius q. petit sibi cauere, an eligat dñm, vel possessorē: hic ergo loquit qñ eligit posses-

forē. Opp. dicif hic, si nō caueat, trāsferat possessionē: cōtra, q. si nō cauit, ex primo decreto mittit in pos. causa cuius dicit: vt l. si finita. §. nō autē. s. eo. & l. prætor. hic dicif, q. trāsferat possessionē. Rñd. illud qd tu dicis, q. mittit in possessionē ex primo decreto, est verū qñ cōtra ablentē procedit. Secus si est prensens: q. tūc ex sua cōtumacia procedit statim ex secūdo decreto. Vel verius erit primū, qd habet vim secūdi. qd dixi in §. lilia. in ij. col. vt hic, & l. nō alienū. s. de interro. act. & l. is q. s. de noxa. Vterius op. dicit q. possessionē trāsferat cōtra, si lis erat de dñio, nō pot alienari: vt l. si. C. de litig. & aut. litigiofa. Sol. res litigiofa nō impedit alienari alienatione necessaria: vt l. peto. §. præd. de leg. ij. & l. j. de fun. dot. & l. ij. C. de fun. do. Quæro, an iste sit possessor malæ fidei vel nō? Et gl. dicit, siue sit possessor malæ fidei vel nō, & pbat s. de peti. hære. l. planē. Pone q. trāsferat possessionē in aliū. Quæro, iudiciū ceptū cū quo finiretur. & habemus in l. is a quo fundus. s. de rei ven. q. cū eo cū quo est ceptū: & nō restituet possessionē nisi sibi caueatur si cōtingit dñm vincere. Vterius q. ro, an dñs obijciēs simpliciter aduocauit possessionē. Certē nō, nisi caueat de dāno infecto, & refarciat dāna, secundū l. & gñaliter. s. de noxa. Pone q. petēs cautionē, eligit dñm, nō possessorē, dñs nō vult cauere qualiter fiet missio. Et dic ex primo & secūdo decreto in illo iure quod ipse habet: vt l. si finita. §. si qua sunt iura. & §. si de vctigalibus. s. eo. & l. nō solū. s. de noxa. Pone, q. est interpositū secūdu decretū cōtra petitorē, an transibit instātia ad istū in quē est translātū dñm ex secūdo decreto? Et lac. de Are. dicit q. sic: vt C. de iura. cal. aut. principales. q. instātia iudicij trāsit: vt l. in iudicio. s. fa. erci. Vterius iste dñs cauit, & succubuit: an a possessore repetat? Et dic q. sic: vt l. si. §. sine autē de peti. hære. & ista sunt verba lac. de Are. vt plurimū.

- 1 Superficiarius nō tenetur ad possessionē quādo superficies in totum destruitur.
- 2 Clerici excommunicati si non reuocent præbendam: an teneantur ad solutionē censuræ.
- 3 Damnitus tenetur ad solutionem collectarum si retinet possessionem: alius non, ut in dist. ditione.
- 4 Emphyteuta non tenetur soluere pensionem postquam res ad dominum peruenit.

Damni. Ista stipulatio præstat pluribus, & ad pluriū interesse committitur. h. d. Nota hic in li. q. qñ superficies in totū destruitur, superficiarius ad pñionē nō tenetur. facit l. j. C. de iure emphy. Et inducit §. gl. hūc §. ad q. pro sacerdotibus Ultramontanis, qui sunt excoicati, vt cēsum nō teneantur soluere, cū præbēdas nō suspiciāt. pro ista gl. facit extra de concess. præ. c. q. diuersitate. Sed cōtra hæc glo. facit q. sacerdotes isti iua culpa perdunt fructus, & c. vt no. in l. j. C. de natu. li. facit regula iuris, dānū quod quisq. Quid dicemus? Ponamus in exbānito, teneat ne soluere collectas: videt q. nō: sicut nec excoicatus teneat soluere cēsum. Quare dicif si quidē bānitus retinet possessionē, tenetur soluere collectas: quia est capax obligationis passiuæ vt l. tutelae. circa fin. s. de ca. dimi. Si verò nō retinet possessionē, & tūc aut non percipit fructus, q. possessiones deueniunt in fiscū: & tunc nō tenet soluere: quia fiscus habet res quarū noie tenet soluere. Sic nec emphyteuta tenet soluere pensionē, postq. res peruenit ad dñm, vt l. ij. C. de iure emphy. Aut non perficit sua culpa: q. possessiones perueniunt in fiscū: & tūc sibi imputet: quia sua culpa non percipit: arg. eorū quæ dixi circa sacerdotes. & facit l. i. merces. §. culpa. s. locati.

- 1 Procurator promittens dominum ratum habiturum, non potest dicere, nolo temere de rato, si apparebit me uerum procuratorem.
- 2 Administrator necessarius, quando cauet de rato, debet dicere se non uelle temere apparebit se esse uerum administratorem.
- 3 Procurator qui semel in iudicio cauit de rato, si iterum opponitur, nō tenetur iterum cauere. Exceptio opponitur inuito.
- 4 Persona, quando aliquis defendit in primis legitimari debet. Cautela, ut in actu qui fit cum procuratore dicas, litigo sub hac exceptione, saluo ipsum apparebit non procuratorem: quia nolo habere ratum.
- 5 Iudex non potest dicere procuratori litiganti contra contumacem, quod iudicium nullum, si non erit procurator.

Alieno. Oppo. & videtur, q. procurator nō debet cauere de rato: vt C. de latif. da. l. j. Solū ibi constitubat de mandato: hic erat dubiū. dicitur hic q. exceptio procuratoris erit stipulationi inserēda. Quæro, in qua stipulatione loquitur. Glo. dat duas lect. prima q. in stipulatione dāni infecto

si, promitto de damno infecto, saluo si non esses procurator, vel dominus ratum non haberet. Alia in stipulatione rē ra. habe. interposita a procuratore, Promitto dominū rem ra. ha. saluo si apparebit me procuratorē verū. do. Cy. format l. ac q. in l. j. C. de procura. in xij. q. quando procurator cauebit de rato: vtrum possit dicere nolo me teneri, si apparebit me verum procuratorē. hic est casus q. sic. Vtramō. tenent contrarium. & credo ipsos dicere verū: quia stipulatio de rato pot. committi cōtra verū procuratorē: vt j. rē ra. ha. l. ij. & l. si procur. & l. si sine §. cū aut. co. ti. Vnde dico q. hæc secūda lect. nō est vera. Contra hanc opi. videtur tñ tex. expressus in l. vulgo. s. de admini. tu. vbi sub hac exceptione cauetur. Sol. dico per illam l. cōtra rē: quia cautio de qua loquit l. vulgo. nō est cautio rē ra. hab. vt hic dicif in tex. & gl. & per Dy. & ibi loquitur in eo qui est administrator necessarius: & ideo minus sibi subuenitur. hic est voluntarius: & ideo minus sibi subuenitur. arg. j. eo. l. cum postulassem. in fi. & ex hoc tenet, q. qñ administrator necessarius caueret, deberet exceptio ista inferi: vt ibi. nec proprie dicitur cautio de rato, vt ibi: secus si est voluntarius. & sic tene primam lect. reprobata secūda. Quæro, an dicitur doct. procurator semel in iudicio cauit de rato, & post iterum oppo. q. non est procurator, an debeat iterum cauere? Dicunt doct. q. nō: & dicunt esse casum hic ibi: si ei nō cauebit, & c. & hūc tex. allegat C. de procu. l. licet in j. q. Possimus intelligere hic tex. alio modo. & credo fortē, q. hic intellectus esset verus. Ista exceptio, tu nō es procurator, debet opponi in initio: quia ante omnia debet quæri de persona: vt l. ante omnia. s. de proba. & l. si que ramus. de test. & l. conficiunt. de iure codi. & l. liber. et de peti. hære. & l. vlt. de excep. Et hoc videt verū, qñ aliqs est q. defendat: sed qñ agitur cōtra contumacē, istæ exceptiones non veniunt apponendæ per iudicem vt hic, in ver. q. si ei. sed legitima procuratoris persona, qñ quærit de nullitate in processu.

Itē possit intelligi aliter: dubito de mandato procuratoris, & admittit cū cautio de rato, & dñs potest habere ratū quādo cūq. veller: & ideo t. c. s. l. q. in omni actu quē facis cum procuratore, dicas, litigo sub hac exceptione, saluo si ipsum apparebit non esse procuratorem: quia tunc nolo habere ratum. Sed pone, q. procurator contra te contumacem agit: poterit ne iudex dicere procuratori quod litiget sub hac exceptione, si apparet, cum non esse procuratorem, q. iudicium non valeat: Certē non. Casus est hic in ver. quod si ei.

IN resciendo. Dicitur q. præfertur qui facit parietem magis idoneum. Contra, imò quislibet admittitur cuius interest: vt l. iij. §. si ad plures. j. de sepul. vio. dicit Dyn. hic tractatur de operis refectione quod est quid indiuiduum: & ideo si vnus vult domum rescire alter quā alius, præfertur ille qui facit opus magis idoneum: quia non possunt cōcurrere: sed ibi loquitur in tali re, in qua concursus vtriusq. potest admitti.

Si seruis. Dicitur hic pro partibus stipularentur: si ego stipulor pro partibus: ergo quislibet habebit partem partis: vt l. plures. s. eo. in intellige pro partibus scilicet integris. Quæro, an videtur stipulari pro parte dominica. dicit gloss. quod non: sed pro parte quā habebat in ædibus. vide gl. quæ incipit: sed tūc.

- 1 Verba stipulationis q. debent intelligi secundum naturam contractus super quo interponitur.
- 2 Promittens defendere rem quam uendit: intelligitur promittere de iure non de factio.

Damni. Si damnum contingit casu cui non potuit prouideri hæc stipulatio non committitur. Item verba stipulationis debent intelligi secundum naturam contractus super quo interponitur, quod tene menti. Pro hoc facit quod habetur in l. si stipulatus. s. de vsur. quod no. in l. inter stipulantem. in prin. j. de verb. obli. facit s. loc. l. i. vno. j. Et per hoc dicit laco. de Are. non promitto defendere rem quam ibi vendo, videor promittere de iure non de facto defendere: quia ad hoc non tenebar de iure contractus. Pro hoc hic tex. glo. l. vi. pulsos. C. vnde vi. l. ij. C. de in lit. dā. tut. & l. pater. in prin. de dot. præleg.

- 1 Hæres ut constituitur in mora ad eundem hæreditatem debet interpellari in iudicio: quia tenetur iudicis officio.

Hæc est iudicis officio præstatur, & in iudicio peti debet. Debitor ex contractu si interpellatur extra iudicium, an constituitur in mora remissive. **Utrum postulassem.** In terpellatio extra iudiciū nō constituit in mora eū, qui solū per iudicis officium pot. conueniri. h. d. Tex. sing. est, & nō est alibi hoc ita expressē. Ad euidentiā scias q. hæc cautio præstat iudicis officio: vt no. s. e. l. inquilino. & ibi dixi in casu simili. hoc pot. pbari p. l. nō iustā. C. ad Treb. Nam vos scitis q. hæres cogit ad iudicis officio: vt l. nō est cogēdus. & l. legat. s. ad Treb. & C. ad Treb. l. & sine scriptura. Modō si peto a te vt ad eas hereditatē, nō pdest mihi, nisi petā in iudicio: vt ibi dicit. facit l. tutor. §. hæres. s. de adm. tut. facit quod not. s. de ed. l. vbi. in gl. mag. Sed quæro, qd in alio debitore ex cōtra dicit: an interpellatio extra iudiciū constituat eū in mora? Leges dicūt, interpellat simpliciter: vt l. mora. s. de vsur. sed non declarant in iudicio vel extra. Vos habetis vnam gl. j. de ver. obli. l. qui Romæ. §. cohæredes. not. in l. vinum. si cer. peta.

- 1 Prescriptio quærit quasi dominium.
- 2 Creditor quando reuocat rē ab emptore, an emptor repletat expensis.

Damni. Ab eo qui est missus ex secūdo decreto, creditor nō pot. rē aduocare, nisi expensas resciat, & de dā. infe. caueat: sec. si aduocat ab emptore. h. d. lex no. & mēti tenenda. In hoc §. vide gl. j. quæ incipit. i. quali dñiū. quæ dicit, q. præscriptio quærit quasi dñiū. & idē no. s. e. l. si finita. §. si ante. qd tene mēti. De quo dic, vt dicā j. ti. j. §. si. In tex. ibi: paratus sit, & etiā caueat, vt innūt cōcordatæ postæ in gl. Cū ergo hic consequit totū, p. quo missus fuit: quare emptor nō cōsequitur pretiū cū pro pot. ommissus sit. & secūdu hoc pcedit lec. gl. lac. de Are. qd ante creditor cauere debeat: vt pbat p. text. in l. generaliter. s. de noxa. vbi ille q. vult euincere, debet cauere, anteq. euincat. Not. text. ibi: nō rescē, & c. & ibi: non aq. Innuit hic, q. q. creditor reuocat rē ab emptore, nō restituit expēsas. Contra in l. Paulus. §. pe. s. de pig. dicit gl. hic in malæ fidei: ibi in bonæ fidei. hoc est falsum: q. etiā in malæ fidei expēsas recuperat: vt l. planē. s. de peti. hære. & not. s. e. l. inter quos. §. j. Alij dicūt. hic nō erat facta melioratio, ibi. sic Itē dānt alitæ duæ solu. & oēs sunt truffæ. Vltimō gl. ponit vnā sol. q. hic restituitur emptori, si pretiū: sed expēsas sic vt in l. cōtraria. vide gl. quæ incipit, q. tribuitur. hæc sol. reprehēdit Dy. Nam tex. hic loquit de expēsis: sed appellatione expensarū, non cōtinet pretiū: vt l. quibus diebus. §. j. s. de cōdi. & demon. Ergo tu dic q. hic quærit de pretio, nō de expēsis: & tex. apostilla vt apostillauit secūdu lac. de Arct. Alij legunt hanc legem alio modo, q. nō dicitur, emptori nō restituantur expensæ: imò contrariū, q. emptori restituantur expensæ, sicut missio: licet alia ratio sit inter eos. Vide glo. quæ incipit, q. tribuit: ibi, vel dic esse dissimilitudinē. Sed qñ intel ligemus hūc tex. secūdu hæc lect. Rñ. apostilla sic tex. & ibi: & emerit, & c. & hūc tex. hucusq. suspensue lege. q. d. imò tri-

Oppo. in initio. limita vt p. Bal. in d. l. licet. nisi esset parat. incōtineti parat. & idē ibi vult Cy. Bar. & Sal. p. Imo. in c. tū in iure. in xij. col. de offic. delega. & vide Ang. in d. l. licet. Contra cōtumacē. Contrariū tenet hic Ang. p. no. per Bar. in l. filius. §. veterani. s. de pro. aliq. p. Ro. in l. ff. de arbit. in v. char. & quod dixi in d. l. licet. Intelligit aliter. Nota secūdu Bart. q. si procurator admittat cū cautione ratū, & infra clausula, admitto te si falsus nō reperieris, operat, vt si ab initio mādātum nō habuit, rati habitio nihil optet. adde Bar. in d. l. licet. de procur. & est sing. secūdu Imo. hic. Adde videndū Paul. de Cast. hic Spe. & Ioā. And. in ti. de pecu. §. j. verbi. porro. & in quātum Bart. quærit an procurator q. semel cauit, teneat iterū cauere si negetur: vide Spec. & Io. An. in tit. de procu. §. j. ver. item dubitatur. In resciedo. Bart. §. cū parietē. l. dāni. j. eo. videt intelligere istā l. in pariete cōi, p. indiuiso: licet nimis alstringet istam l. in pariete cōmuni. pro indiuiso. Andr. Barb. P O M A T E S. Dāni. Vide Cy. & Bal. in l. expulso. C. de act. emp. & l. p. in pri. s. sol. mat. l. si merces. §. culpa. & §. vis maior. s. loc. in aliquibus lectu. Debet intelligi. Li mita sing. p. Imo. in l. miles. §. decē. de re iu. lac. de Are. Et ideo dicit Bald. q. istū tex. in l. j. in iij. col. C. cōm. q. cū clausule cōtractus sit sint reducibiles ad naturā cōtractus, nunquā alterat eius naturam. Cum postulassem. Singularis lex, & huius rationē, vide per Bar. l. j. de iurif. om. iud. vbi limitat hanc l. in officio iudicis non bilit. Secus in mercenario. & ita tenet declarando l. j. C. de alie. iu. mu. cau. fac. & ibi Cy. in v. q. is. f. item videt fallere in alio casu, quæ ponit Bald. in l. si foror. C. de coll. per l. filius. §. fin. vbi gl. ff. de colla. do. Sed dic vt per Bart. in d. l. filius. §. fin.

Regulariter autē va- let testimoniu de pro- prio auditu verborū alterius, qñ testis be- ne habebat verā vo- cē loquētis, licet ipsū non viderit. l. testiu. au. ibi. postea. xxiiij. q. i. c. j. & d. cap. testes. Itā ad Innoc. in c. preterea. de testi. in fi. & ibi et gl. & docto. & gl. iij. q. ix. c. testes. q. vide similis huic & vide Cy. & Bald. in d. l. testiu. C. de test. in iij. q. & Bald. post Cyn. & Bart. in d. l. si nō speciali. & per In- no. in c. ij. de consue. p. domi. Abb. in d. c. prg- terea. & d. c. cū cam- de testi. & adde quod Ioan. And. in c. ex li- teris. de consue. cōcor- dat cū hac glo. q. cor- rina, vel paries inter- medius nō impeditur testimoniu de auditu si testis habere voces partiū noras. Sed doc- ubi dicit fallere in a- ctu testadi, per no. hic per doct. Adde Spe. i. de teste. §. i. verū qd ergo si viro & mulie- re, & c. Et vide Ful. in l. i. v. n. s. C. de testa. & quā dixi in dicta. l. si non speciali. P. P. A. V. P. Circa hoc vide gl. in c. cū literis de testi. vbi Aret. cōij. & Fel. colū. ij. & in c. p. terea. colū. j. eod. titū. Sufficit testificari. Qñ valet testimoniu de credulitate: vide q. dixi l. qd tñ. §. si arbi- ter. s. de arbi. Dicit tñ not. Bal. q. si testis di- cat se credere illud qd p veritate pri? affir- mauerat, eius testimo- niū nō euanescit. Ita dicit no. Bal. p. gl. ibi. in l. ij. §. q. obseruari. C. d. iur. cal. in ij. col. p. d. Ant. in c. quorties. de testi. p. Bal. l. iij. C. de testi. Sed qd si testis di- cat se p certo credere? Dicit Bal. l. i. siue pos- sideris. C. d. proba. qd nō pbat nisi alsigna- ret rationē p sensum corporis. Et adde istis Bal. in l. solā in v. col. ff. de testi. in v. col. Ad de qd Cyn. Ioā. Bur. & Bal. l. testiu. aliās in l. nullū. C. de testi. i. v. l. col. dicit, q. si de- ponat de credulitate, testes et credulitas sit iūcta sensui & muni- tā rōne seu psumptio- ne, pbat. Alleg. Bal. tex. i. c. lris. d. psump- quē hic alle. Barto. & adde q. testis deponēs p verbū, credo, i. gita- ritis nō excusat ā fal- so testimonio: vt not. Bal. l. data opera in xiiij. col. C. q. accu. & vbi deponit testis de- pta artis, valet testi- moniu de credulita- te: vt no. Pau. de leaz. in ru. de test. fanti. & de hac materia p bar. in consil. incip. Vanu-

hoc tamē, vtrum valeat testimonium de auditu: la. de Are. dicit quā dā verba quā fuerūt originaliter Innoc. in cap. cū cam. de testi. et recitat Cy. in l. testiu. C. de testi. Spe. in tit. de teste. §. i. Vñ lex q dicit q te- stis debeat reddere testimoniu de visu: t- telligio generaliter de quolibet sensu cor- poreo. Dicit hic q quis debet testificari de eo quod scit. Contra, imō sufficit tes- tificari de eo quod credit. vt l. i. §. j. s. de vent. insp. In corpore, de haredi. & falcid. §. si verō absunt. Solut. Regulariter re- quiritur testimoniu de sciētia. Fallit in ca- sibus, in quib? sufficit de credulitate: vt in his q nō possunt sciri de veritate: vt si vo- lo pbare Titium filiū Martini. nam verē probari nō pōt: sed ex credulitate potest f. si probet per psumptiōes: vt l. filiū. s. de de his qui sunt sui vel alie. iur. l. lucius. s. de cōdi. & demō. Idē in adulterio. l. d. Nam non potest probari, licet videritis vñ su- pra vnā: vt in c. literis. extra de psump- tione. Quāro qualiter potest probari parē- telā antiqua. Dicit glo. p auditū. Sed hoc t- delā per consiliū corrigitur, quod est in c. licet ex quādā extra de testi. Quāro, si volo probare memoriā extare debeo ne probare q Titius dixit mihi, q audie- uit ā Sempronio. & Sempronius ab alio: & sic per infinitū. tex. videtur q sic in l. si arbi- ter. s. de probationibus. dicit Innoc. quōd scēdūm hoc sequeretur q memo- ria extaret, & semper posset probari me- moriā non extare: vt quia ego non audie- ui ab aliquo, nec vidi aliquē qui audie- rit tēpore suo: vt ipse notat in c. quid per nouale. extra de verborū significatione. Habes hic quomodo extare memoriā probatur. Sed quāro, qualiter probat memoriā non extare cū sit negatiua. Res- spondeo probabitur, q opini. est. memo- riā nō extare. Casus est in lege si arbi- ter. supra de probationibus. Idem dico q in fama: nam si diceres q Martian? nō occi- dit Semproniu: nō pōt probari, sed debes pbare q fama est q Martianus non occi- dit vt d. l. si arbi- ter. Sed potes videre In- nocentiū circa istā materiā in c. veniens. extra de verborum significatione in vj. & Speculator in titulo de probationibus §. probare verficu. vltimō quāritur aliās Specula. in titulo de notorio crimine. §. iam de notorio. per totum & §. fina. Idem labeo. Opponi. glof. s. eo. l. j. §. Neratius. Sol. l. ij. vt ibi notatur. Pud trebatū. Quidam habent in litera, immittere: aliq, remittere: vt patet in iij. glof. scēdūm primā lecturam procedūt tres primā positiones: sed scēdūm aliām procedit quarta positio gl. Cætera prosequere vt in gloss. vsq ad §. finale. Fruituarius, quando possit agere hoc interdicio de aqua pluua arcenda ubi quōd procuratorio nomine domini, ex quo videtur constituere in rem suam. Fruituarius quōd possit conueniri hoc interdicio: tam pro damno dato ā se, quā ā domno. Dominum esse conuenit psumitur si possidet. Dominū qñ uenit incidētē psumitur ex possessione. Neque fructuarius. Oppo. s. ti. j. l.

qui bona. §. et supficiariū. Sol. verba legis quā actionē induxit hoc requirūt, vt do- mino def sed ptoris verba i edicto de dā. infect. loquunt de omni eo qui iurabat ca- lūniā cā, & c. vt l. prator. in prin. s. tit. j. In cōtrariū, quia etiā actionē cōpetentē dño possit exercere fructuarius: vt l. j. i. fi. cū l. se. s. ti. j. Sol. q Pōt procuratorio nomine, vt ibi nō p. prio, vt hic, cū si. Quod bene no. Videt enim in rem suā cōstitutus procurator vt ibi dicit. Et hoc si vult agere tam pro damno suo quā domini. sed si velle pro suo tm, posset agere vtili: vt j. eod. l. si vsu fructus. Item potest agere confessoria: vt s. eo. l. j. §. item sciendū. & s. si vsu fru. pet. l. j. in princ. Et eandē distinctionē adijcio, si vult agere cōfessoria, vel nega- toria pro seruitute: quia potest procurator nomine dñi, non suo: vt d. l. j. §. si. s. tit. ij. & l. j. §. si vsu fru. pe. Oppo. dicit hic, q f vusu fructuarius non pōt conueniri. Cō- tra, j. eo. l. si vsu fructus. §. si. Sol. Dicit gl. verū est, vtili. Tu dic, si cōuenitur pro eo quod ipse fecit: & sic suo nomine cōueni- tur vtili. Si pro eo quod fecit dominus, potest cōueniri procuratorio nomine do- minū: vt s. titū. j. l. hoc amplius. §. si. cum l. sequē. & ibi dixi. suo nomine non, vt hic. Quāro, qualiter probabitur conuen- tū esse dominū, cum semper negabit. Res- spon. Psumo eū, qui possidet, nisi probet se alio iure possidere: ne quis cogatur dominū quærere: vt s. titū. j. l. inter quos. Facit C. de peti. hære. l. fin. Idem in acto- re. Cū enim hic veniat dominium inci- denter: vt not. j. l. proxij. §. Iulij. psumit dominus qui possidet: vt s. fam. l. erciscit. l. j. Quod nota de condi. insti. l. quidam in suo. & ibi dixi. & ff. si serui. vend. in l. sicuti. §. sed si quæratur. Et prædicta sunt menti tenenda propter practicam. Principium quod inspicitur. Iustus iudicis excusat. Vanquā Sufficit ad hāc az- ctionem, quē esse dñm loci, tpe quo ædificauit. hoc dicit. q Not. q inspicimus principiu. Et rō est, qa verba legis quā dabāt hāc actio nē, regūt hoc. Itē no. q iustus iudicis excusat. Ad vtncq glo. opp. & non sol- uti. vide gloss. ibi. & l. & q nondū. §. quod dicit. de pig. Sed illud cōtingit ppter ge- neralē obligationē præcedētē. Vide aliā glo. q incipit, qm nō dolo fecit, & c. ibi. C. de appell. l. qm. Dic vt j. de regu. iur. l. nō videtur. §. qui iustus. per glo. & p Dy. in c. quod quis mādato. extra de reg. iur. in vj. Fundus venditus post intentatum iudicium aquæ plu. arcen. non efficitur litigio- sus: sed actio ipsa facta lit. contesta. sic. Res est litigiosa, quando est quæstio de dominio, uel rei actione personali, sed si de o- pere facto in re, uel de aliquo iure reali, non. Sententia lata de opere destruendo, non fiet executio cōtra illum qui nunc possidet, nisi facta reuocatoria. Si ago contra possessorem, qui postea desijt possidere: an damnari possit ex eadem instantia. Licet res vendatur pendente iudicio, actio si- ue iudicium aquæ pluuiæ arcendæ intetatum non extinguitur. hoc dicit. Oppo. dicitur hic de damno præ- terito. contra. j. eodem l. si tertius. §. officium. Solut. vt in gloss. Item oppon. j. eod. l. emptor. Solut. vt in gloss. Quāro, an fundus sit litigiosus in casu huius §. Gloss. dicit quod non: quia actio est personalis, §. quia nō de dominio quærif hic, sed de opere facto in fundo: vt in aut. litigiosa. C. delitig. Vñ tamē

rius Petri. vbi tenet, q testis deponēs quē occidisse ad defen- sionē, probat, licet de- ponat per verbū, credo. Adde hic dicitis Val. in rub. C. si ex salu- stru. Adde Alex. cōf. l. vj. lib. ij. & cōf. xxi. lib. iij. vbi plenā has apostil. vide. P. P. A. V. P. De sciētia. vide A. lex. consil. cxxxiij. co. ij. vol. ij. & consil. cxx. vj. not. v. volum. vj. In adulterio. Vide Bartol. in l. iij. in fin. de adulte. Quāro qualiter. Not. q parentela p- bet per auditū. Vide Bal. i. aut. quas actio nes. ad fin. de fac. an. eccl. Andr. Barba. Probari parentela. Vide xxxv. quæstio. vj. de parentela. Probare memoriā. Vide omnino Ioan. And. in c. j. de prescri. in vj. §. gl. & Bal. in l. cōueticula. in vj. col. vj. de epis. & cler. P. P. A. V. P. Sed qro qualiter. vide Fel. in c. licet ex quadam. in j. nota & in c. veniens. colū. v. in fi. de testi. Oppo. dicitur hic. Aduerte: qa Bartol. §. si. s. titū. ij. formauit quæstionē, an vsu fru- ctuarius dñm defen- dere teneat: & ibi dixit se hic dicitur. Et in hoc articulo, vide Io. de Im. in d. l. §. si iūcta. l. qui vñ. s. i. iij. nō tamē rōdet ad hoc amplius. §. si. cū l. seq. & adde gloss. in d. l. hoc amplius. §. quæ- stum. per quē se fundat Bartol. hic. Excusat. Ita alleg. Bartol. in l. iij. in j. prin. C. de pign. Sit litigiosus. Ad- de quod nota scripsit Bart. in l. post cōtra- ctū. in fi. §. col. j. de do. Adde tñ, q res litigio- sa nō impeditur alie- nari alienatione ne- cessaria: vt no. Barto. in l. damni. §. si dñs. tit. j. adde videndum Rom. consil. cclxx.

men bene dico, q actio ipsa bene per lit. cōtes. est facta litigio- sa, & non posset trāsferri: sed ipse fundus sic. Aduerte ergo, q ex glo. ista colligitur, si est quæstio de dño, res est litigiosa secundū formā aut. litigiosa. sed si quæstio est de re actiōe per- sonali: tūc idē: qa res est litigiosa per lit. cōtes. vt l. ij. C. de litig. Si verō nō est quæstio de dominio, vel de re, sed de opere fa- cto in re, vel aliquo iure realitūc res nō est litigiosa, sed actio: vt dixi hic. Plenē dicā j. de litigio. l. j. Quāro, lata sentētia de opere destruēdo, an fiet executio cōtra illū qui nunc possidet? Text. videtur dicere q sic ibi: ac si nulla alienatio facta esset. Tamen contrariū credo: quia ista est actio personalis: vt j. eo. l. si tertius. §. aquæ. ergo & contra singularem successorem nō fiet executio: vt l. j. §. necessariō. s. si mu. vent. no. nisi prius age- ret reuocatoria: vt Insti. de actio. §. item si quis in fraudem. & no. per Inn. in c. fi. extra de alie. iud. mut. cau. fac. Et iste tex. dicit de modo condēnandū: non de modo exequendi. Quā- ro, ago contra possessorem, qui postea dolo desijt possidere: an modō damnari debeat ex eadem instantia? Sed dubiū est: quia possidens tenetur directo dolo: desinens possidere tene- tur vtili: vt l. si nautem. & l. qui petitorio. §. j. s. de rei vend. & l. parem. j. de reg. iur. & sic cū alteretur actio, non videtur pos- se damnari ex eadem instantia. Sed Dyn. dicit, q contra eos multum facit ista litera: sed nihil facit: quia actio aquæ plu. arcen. semper durat directa, licet alienetur: secus in casu proposi- to: quia actio alteratur. Et istam q. mouet Rof. in ti. de rei ven. & Spe. in ti. de inter. quæ sunt ante litē cōtes. Cy. tangit eam in vj. q. C. de alie. iud. mu. cau. fac. & alij docto. dkunt, Insti. de act. §. j. & Iac. Bu. dicit in sua lect. super tit. de act. q quæ- do quis desijt possidere dolo malo, nō variatur actio quæ re- manet directa: sed mutatur quæ dā qualitas: quia possidens te- netur directa directō. Sed si dolo desijt possidere, tenetur di- recta vtiliter: ergo ex eadē instantia pōt sequi condēnatio: vt l. in delictis. §. si detracta. s. de noxa. & quan q in rubr. s. de rei ven. dicit gl. q sit directa directō: & directa vtiliter: tamen nō placet: quia rei vēdicatio habet duo principia formalia. Vñ ex parte agētis q sit dominus. Aliud ex parte cōuenti vt possi- deat. Modō si alterū deficit, nō potest dari directa contra desi- nētē dolo possidere. datur ergo vtilis. Et hoc tenet Per. & Cy. de rei vendi. super rub. & videtur casus de peti. hære. l. etiam si putauit. §. si quis. & l. electio. §. j. s. de noxa. Remanet dubiū, an possit ex eadē instantia cōdemnari: vt si vis dicere virtute vtilis, sequeret condēnatio: quod pōt: vt l. cūm hæreditas. s. ad Treb. & l. j. §. j. eo. ti. Nam in fideicō. transeunt vtilis: & tñ ex eadē instantia sequitur condēnatio: vt ibi patet. Facit l. ij. §. sub conditione. de bo. pos. secundum tab. Facit etiam Insti. de noxa. §. omnis. cōiuncta l. seruus. s. de his qui no. infa. Eadem ergo ratione, si ago contra eum qui non possidet, sed dolo de- sijt possidere, postea pendente iudicio incipit possidere, con- demnatio sequitur: vt l. quæ situm. in prin. de pecul. Si vis dice- re, q ex eadem instantia condēnatio sequatur, virtute dire- ctæ actionis ab initio propositæ posset fieri: licet tibi directa modo non competat: vt l. si post acceptum. s. de rei vendi. vbi si non factio meo delino esse dominus, ex eadem instantia se- quitur condēnatio: multō magis si aliquo modo remaneo do- minus. Ex prædictis notabiliter distinguit. Aut alteratur qua- litas actionis, aut ipsa actio. Si ipsa actio, tunc aut alteratur de directa in vtilem, vel ecōuerso: aut de aliqua in nullam: & hoc secundō casu, aut contingit hoc factio conuenti: & nil pōt im- putari actori, & sibi non prædicat: vt l. si post acceptū. alias secus. Insti. de perpe. & tempo. actio. in fi. & s. de mi. l. si filius. Idem Iulianus. Dominus qui non fecit, nec nomi- ne eius vtiliter factum est, tenetur hac actione ad patientiam: & tenetur qui fecit ad interellē in- terdicto, quod vi aut clam. h. d. cum l. seq.

Vicini proximiores qui dicantur: ubi quōd qui est pro- ximior, est habilis ad testificandum. Statutum quōd vicini teneantur emendare damnum, si non ceperint malefactorem, intelligitur de vicinis ha- bilibus ad capiendum. Ciuitas & castra qualiter dicantur ad iniucem vicina remissuē. Tertius. Opp. in aut. de fi- deius. §. j. & in aut. presente. C. de fidei. sed hic vterq principaliter tenebat: ibi vñ principaliter, alter accessorie. Oppo. de l. ij. §. si qs in suo. j. ne qd in lo. publ. Sol. vt in gloss. qa ista lex debet itelligi secūdū distinctio- nē illi. Itē opp. hic dicit vicinus, q ha- bet fundū, pximū. cōtra: qga, pprie de do- mi? dicit vicinia: vt s. si. reg. l. sed & loci. §. fin. Sol. Fundi nō dicunt iniucē vicini, vt ibi: sed dñi fundorū sic, vt hic. Itē agiū hic de iure ipsorum fundorū, vel de eo qd ipsis fundis nocet, & pdest. Sed si de iure personarū quærif: vt q filius sit natus in domo sciētibus vicinis, intelligo de vicinis habitatiōe: vt C. de nup. l. si vicinis. nō de habitibus prædiā ppinqua. Quæro, vsq ad quē locū dicitur vicini, seu vici- nia: Rñ. vsq ad locū, ā quo pōt exaudiri vox hominis acclamātis: vt s. ad Sylla. l. j. §. eod. autē te cō. & §. seq. qui incipit, po- tuisse secundū Iac. de Are. & alios moder- nos. Quod intelligo, nisi ex cōi vlu lo- quēdū appareat, q aliter vicinia accipiat. j. de verb. sig. l. vt Alphenus. de flu. l. j. §. j. & de fun. inst. l. cū de lanionis. §. asina. Et cōvices aliæ sint altæ, & aliæ bassæ: de q- bus intelligitur: Rñ. de cōmunibus: arg. s. de hære. inst. l. suus. §. puto. Itē cū lon- gius audiant voces tēpore quieto, quām vētofo, vel ecōtra: secundū quod tēpus iur- dicatur: Rñ. secundū naturalē & cōmu- nē cursum temporū: arg. j. de flu. l. j. §. rī- pa. Itē cū longius exaudiatur de loco alto, quā de loco depressō & clauso: qualiter hoc intelligit: Rñ. Quādoq sit denomi- natio vicinorū respectu certi actus: vt, di- cit statutū, q teneant vicini si nō ceperūt malefactorē: tūc ponet homo acclamans in loco malefici cōmissi: vt d. l. j. §. eodē autē. Qñ q sit denominatio vicinorū res- pectu personæ: vt puta dicit cōstitutio episcopi, an sit quis vsurarius, pbetur per vicinos: tunc dicerē hominē acclamantē ponendū in ostio illius domus: arg. j. de verb. signi. l. mille passus. Itē quāro: q an habitātes prope me in domo cōducta, di- cant vicini mei: Rñ. Aut tractamus de iur- re fundorū, vel ædiū, & nō dicent vicini: vt s. tit. j. l. qui bona. §. qui dñi. ver. vici- nis. Ibi ponit copula inter vicinos, & in- quilianos. Facit s. eo. l. apud. §. aquæ. & l. quan q. in princ. coniunctio principio huius legis. Si verō tra- ctamus de iure, seu qualitate personarū, tunc nō curo inter do- mum propriā, vel conductā: arg. j. de iniur. l. lex Corne. §. do- mum. cum simi. Item q pone, q aliquis habeat domū mecum contiguā, ex parte posteriori: introitus autē eius ab introitu meo distat per longū spatium: quoniam & itur per diuersas stra- tas: an ille dicatur mihi vicinus: Rñ. In hac & simili materia vicinus habebitur, si verbum vicini in tali materia profertur: vt d. l. sed & loci. §. si. s. fi. reg. & hic. & s. ti. j. l. dam. §. si is q vici- nas. Sed in aliā materia, vbi de iure, & qualitate coherēti per- sonæ tractatur, tunc talē non assumerem vt vicinum. Non em̄ sufficit sola propinquitas domus: sed requiritur possibilitas conuerfandi. non em̄ est dicendū q iste, qui iuxta domū meā

Aduerte ergo. Not. sing. duo ex glof. pri- mo, q vbi nō est quæ- stio de re, sed solū de opere facto in re, tūc nullo mō efficit res li- tigiosa & cōtestatio- nē, actio tū bene fit li- tigiosa p cōtestatio- nē. Secundū, q vbi sit q de re p accusationē psonalē fit res litigio- sa p lit. cōtes. & simi- liter fit ipsa actio, per d. l. ij. hoc tenet Bart. in l. j. de litig. Andr. Barba. Quāro, ago. Adde Bar. i. rub. s. de rei vē. & l. i. in vlti. colū. j. de act. & obli. & p Bal. in l. curatoris. in vlti. col. C. de nego. gest. & adde quæ habent in l. vtrū. s. de rei vend. & adde no. p Bal. l. mo- re. C. de rei vēd. Ita vī det q si vult agere cō- tra nouū possessore, q cōsecut? est possessio- nē post lit. cōtes. fa- ctā cū primo non sit necessari? nou? libel- lus: iuxta not. p Bal. in l. ij. §. col. C. cōi di- ui. plenius p Inno. in c. ga v. de iud. quia vī det velle cōtrariū. & hic adde Ange. in re- pteitione l. si quis vi. §. differentia. in xvij. colū. j. de acquir. poss. Tenet directa vtili- ter. Limita qñ ā prin- cipio cōpetebat dire- ctā, sed tpe sententiæ competebat vtilis. Et ita loquitur Bar. Secus si principio non cō- petebat, nisi sola vti- lis: vt est tex. no. secū- dū vñ itelle cū in c. cū ad sedē de res. spo. & ibi domi. Anto. cir- ca xvj. colū. Itē opp. hic dicit. Idē Spre. in tit. de emp. & vend. §. j. prima for- ma. super verb. sira in tali. P. P. A. V. P. vsq ad quē locū vide Fel. in c. quod- dam. de psumpt. Vtrū ad quē locū. Adde Bal. in l. si vici- nis. C. d. nuptijs. vbi q- quis locus dicitur vici- nus, & oīa hic dicta. per Bart. & sequitur Per. de Anch. in c. ca- nonū statuta. i. vers. vltimū: qa in statutis sæpe fit mentio de vicinis. & idē quod hic tenet Bartol. in l. i. C. de his qui. vt indig.

Dicant proximiores. Facit & q dicant proximiores cōfanguinei: & si sta-
tutū facit mētōnē, q in cōtractū minoris requirat cōsensu cōfanguineōū,
intelligit de proximioribus, secundū Bald. in l. i. C. de verb. sig. Et an illo casu ve-
ritate in cōfanguineis pupillis, vide Bald. in l. in cōiunctioe. C. de nup. sicut dicit
Bar. hic in vicinis. & Bald. l. i. ad fi. C. qui admittit. Adde q dicat, pximior,
Bal. cō. x. lib. j. Et q
dicant pximiores ex
linea, vide eūdē Bal.
cō. eccl. x. lib. ij. Pet.
de Anch. consil. xciiij.
vbi ponit, quid si di-
cū sit pposit legare
ppinquoibus de do-
mo, & an cōprehen-
dant etiā femines? &
cō. cl. vbi qd si dicit
fideiuentat in ppin-
quiores de domo.
Alter diceret. adde
in simili Bal. in d. l. in
cōiunctioe. C. de nup.
ad fi. & facit qd in si-
mili not. glof. & Bar.
in l. i. ab hostib. s. j. s.
sol. mat. & per hoc
dicit Pau. de cast. qd si
statutum disponat q
minor nō possit se ob-
ligare sine cōsensu p-
pinquū qd velit p-
bare contractū cum
minore esse inualidū
debet articulare & p-
bare qd habeat prop-
inquū præsente, &
habile ad cōsentien-
dum. Facit qd not. in
l. idē. s. pro socio. & p
Bal. in l. j. C. vnde vir
& vxor. per Bar. in l. i.
si seruū stipulatus. in
prin. de verbo. obli.
Adde iungenda huic
apofilla, quæ Petr.
de Ancharan. scripsit
eius consil. cccxiiij.
Actio personalis.
Vide per d. Ant. post
alios in c. q. v. de iur-
dic. & qd not. Bar. in
l. q. s. Julia. s. ea. &
vide l. i. creditor. &
qd ibi not. de iur. &
no. per Bart. in l. i. C.
qd met. caus. Et adde
q locans, vel promit-
tes per se & successo-
res nō obligat singu-
larē successore, scdm
Bal. l. emptor. in ij.
Colum. C. loca. Adde
an singularis succes-
sor teneatur stare lo-
cationi. Bald. consil.
xxxviij. lib. j.
Personalia interdī-
cta. Adde qd no. glo.
& ibi Bartol. in l. air
prator. s. hoc aut ster-
dictū. & l. j. in fin. de
oper. no. nun. & dicit
Bal. in l. i. in ver. qro
de off. C. de contra-
hen. empt. qd si rufi-
cus mihi pmisit pur-
gare rium quē tibi
vendo, poteris tu em-
ptor adhuc compelle-
re rusticum.
Sed in genere. Adde
not. per Bar. in d. l. iij.
C. quod me. causa.
Ad verba Dy. Ad
de l. et si in rē. et quod
ibi not. s. de iure iur.
& in l. i. de s. fin. de
except. rei iur. & quod
no. in l. iij. s. si filius. s. quod quisq iur. per do. Ant. & alios in ca. quia v. de iur-
dic. & quod not. Bartol. in d. l. q. s. Jul. C. eod. & quod dixi in l. possessio. s.
& si possessio. s. de acquir. da possessio. & Bartolus in d. l. iij. C. quod met. ca.
Et adde quod ius recipiendi obligationem, & ius retentionis, & defensionis,
transit in singularē successorem. l. iij. & ibi Bald. C. quod me. causa.
P. P. A. V. P. Quæro circa hoc. Vide Caro. Rui. in l. iij. s. cato. col.
xiiij. & ibi Taf. col. x. ff. de verborum obligationibus.

uus cōis Mæuij. s. fin. j. de sti. ser. & ibi dixi. & l. fluminum. s.
adijicitur. non facit: quia ibi nō transit nisi cedat. & l. j. in locū.
j. quo. leg. illa facit: sed licet sint persona l. a interdīcta, sunt tū
scripta in rem: vt in l. i. de interdī. s. pen. Itē ibi. s. videamus.
actio non trāsit ad singularē successorem: sed est consolidatio
in vnū: vt ibi, & l. ij. s. voluntatē. & l. iij. s. sol. mat. Itē ibi l. ij. s.
fi. & l. seq. & l. in hoc iudicio. Itē duæ loquunt in actib. merē
realibus: & de istis non erit dubiū vt l. non solū. s. fin. s. tit. ij. q.
transit: quia est scripta in rem: ideo trāsit in singularē successo-
rem: vt l. fi. & l. pen. s. tit. ij. & sic non reperies merē persona-
le sine cessione trāsiſſe aliquo casu. Sol. glo. q. ideo trāsit quia
ista est personalis scripta in rem: vt l. emptor. & l. post vendi-
tionem. j. eo. Sed certē nō trāsit eadem actio numero, seu spe-
cie, sed in genere: vt statim dicam. † Quæro, quæ est diffe-
rentia inter actionē realem, & actionē in rem scriptam. Et glo.
j. pxi. s. rñdit, & dixit hñ. & vide eā q incipit, quæ quæ ea tenet,
& c. Tene menti: quia not. loquitur: quia actio in rem presuppō-
nit eū, ad quē res puenit, obligatū in persona rei perueniente.
Et ex hoc sequitur, quod in actioe scripta in rem, alia est actio
qua tenetur actor, & alia qua tenetur successor. Non enim te-
netur quia successor, sed quia possidet: vt l. de eo. s. fi. s. ad exhibi.
Et sic s. proximi. non est dicendū, quod ambulet eadem actio nu-
mero, sed actio in genere, contra singularē successorem. Idem
econuerso. Non enim quis habet actionē, quia successor, sed
quia dominus est effectus. Et istud est vile scire propter libel-
lum: quia nō habeo necesse facere mentionem de persona au-
thoris: secus si ab eodē in me trāsiſſet. C. de procur. l. qui stipen-
dia. & quod not. de hære. actio. Quæro, quid si post iudicium
exceptum facta sit alienatio? Glo. hic dicit, secus: vt j. e. l. post
venditionem. ibi ante iudiciū. Sed non est verū: quia ibi loqui-
tur post venditionē non facta traditione, quod dicit dominū
transiſſit: ergo eius actio perimitur: vt l. si seruus. in prin. de
condi. fur. Secus si sine factio eius, vel authoris eius, actor des-
neret esse dominus: vt l. sed nec legatarius. & l. eod. de con-
dīct. fur. Venio ad verba Dyn. s. & possem dicere: vt ipse
ponit in c. is qui in ius. extra de reg. iur. lib. vj. & quicquid hic,
in s. adijcitur. dicitur ibi dicit. Tamē intendo aliqua vltra dis-
cere. † Quæro, an actio personalis cōpetens venditori trans-
seat ad emptorē? Dicit Dyn. quandoq; actio incipit cōpetere
ante contractū & ante traditionem: secūdo post contractum, &
ante traditionē: tertio post contractum, & post traditionem.
Primo casu, aut ista est actio quæ cōpetit pro damno prateris-
to, & competit venditori, nec eam cedere tenetur. l. j. s. si fun-
dum. j. de aqua quoti. & arbi. & l. quæcunq; j. de act. & obli.
& arbo. fur. ca. l. fin. & l. si seruū. j. de iur. Si verō pro futuro
damno, & tunc aut est actio merē personalis, vt ex stipulatio-
ne: & nō trāsit nisi cessione facta: vt l. damni. s. si is. & s. em-
ptor qui. s. de dam. infec. & l. omnes. s. fi. s. v. usufr. quæ ad. caue.
Si est scripta in rem, tunc trāsit, vt hic. Et illud dicitur Dyn.
est verisimū, quādo aliquod corpus vendit: sed quādo nō cor-
pus venditur, vt puta nomen: & tunc trāsit sine cessione ius
competens ante contractum illius nominis occasione vt cōtra
fideiussores & pignora: vt l. emptor. de hære. ven. & C. de act.
& obli. l. si in solidū. & l. si a creditore. Facit quod dixi in l. hæ-
res a debitore. j. de fideiuf. Secūdo casu, quando competit post
contractum & ante traditionē: tunc nō trāsit, sed tenetur ce-
dere. Probatur in l. is qui in puteum. s. si postea. j. quod vi aut
clam. & j. l. eū qui. & l. inter. j. de fur. & l. i. quod fape. s. si res. s.
de cōtrahē. empt. Supple q aliud in omnibus casibus, in quib-
us in casu præcedenti trāsit sine cessione: ita vt hic, per eas-
dem iura. Tertio casu, quando post contractum, & post tradī-
tionem: tunc dicit ipse: iste casus in dubitabilis est: vt l. is qui in
puteum. s. si postea. Sed dominū, iste est magis dubitabilis, q
aliquis: vt dicam plenē in l. cum vtr. infra, de v. usufr. & est materia
multum subtilis. Secūdo quæro, † vtrum ius agendi tran-
seat contra singularē successorem. Dyn. s. tit. j. fluminum. s.
adijicitur. & d. c. is qui. dicit eadem verba: quia est personalis
merē, non trāsit: vt l. j. s. si hæres. ad Trebel. & l. eum qui. C. de
act. & obli. & not. in d. s. adijcitur. Si est personalis scripta in
rem tamē trāsit: vt l. emptor. & l. post venditionem. j. eodē.
† Quæro circa hoc, vtrū officium iudicis nobile possit exer-
g ceri contra singularē successore: & dubium est: quia officium
iudicis

Ius excipiendi. Not.
ista ad q. de qua p.
Bal. de pa. constan. in
verbo. Opizoni. Po-
ne inter duo castra
erat quædam de aqua
publica ducta et fuit
inter se lata sententia:
demū Imperator cō-
cessit mihi vnū ex il-
lis castris: nūquid te-
near seruare illā sen-
tentiam? Et finaliter
Bal. cōcludit q non,
dum tamen boni viri
fungar officio sicut
ipse Imperator indū-
lisset si certiorat? fuis-
set. q maxime est, si
aliū nō ludo. Et vide
etiā Bal. in d. l. empto-
re. ver. ij. opp. cū ver.
seq. & Bar. in l. idē. s.
j. s. pro foc.
In hac actioe. Ad-
de qd habet in l. post
venditionem. in fin. hic
alleg. & Spe. in tit. de
cau. posses. s. priuata.
ver. vtrū si facis.
Sed an hoc casu.
Quod est verum, nisi
habuisset iustā cau-
sam litigandiar. l. il-
lud. s. de peti. hæredi.
And. Barba.
Circa dāna. Not.
iudicē posse iudicare
sup is quæ cōtingit
post cōclusionem in
causa. & sequit Bar.
in l. cum propria. C. si
quis alteri vel sibi.
Cedēdo feudo. Gl.
in c. ij. in eccl. iur. de
cōsti. nō videt se fir-
mare. sed parē affir-
matiuā tenet ibi Ho-
stri. dū tamē in mani-
bus dñi refutet. & dñi
modo nō nimis inte-
pestiuē denūciat, vel
aliās nō interstet dñi,
secundū eū. Sed Io. de
Lig. & do. Flo. distin-
guūt aliter, vt ibi per
eos, quos refert d. Io.
de Imo. in d. c. q. in ec-
cl. iur. qui dicit, q
tex. in c. j. de v. usufr. q
cōtra constitū. Loth.
multū loquitur indi-
stinctē. Ideo fortē de
mētē text. est vt indi-
stinctē fieret secundū
legē feudale. & natu-
ra contractus feudalis
est q possit denūcia-
re licet i practica ser-
uaret gl. in c. fi. de ca-
pta. qui cur. ven. quē
hic sequi videt Bar.
& vide p Bal. in d. c.
j. in fi. de v. usufr. q
contra cōsti. Lotha. et ali
quid in procmio feo-
do. & aliqd in d. c. fi.
de cap. qui curiā ved.
& per glo. ibi. & per
Bal. in c. j. s. callidis.
de prohi. feud. alie. per
Fed. sed in emphyteu-
tadic q nō pōt dimit-
tere emphyteusim in
uito dño. l. ij. vbi Bal.
in ij. col. C. de iure em-
phy. sed quid si afe-
rat fundus qui obli-
gavit se ad decimas,
vel cētus alterius te-
neat ad cētum, vel ad
decimā, vide Bar. &
Imol. in l. cū mulier.
ff. sol. mat. Spec. in tit.

Sed si esset talis actio quæ daretur contra
singularem successorem: eadem ratione
exceptio.
Aquæ. Declara vt dixi. s. pximo s.
Qualiter formetur libellus in actione damni infecti,
& qualiter formetur sententia.
Officium. Lege vsq; ad si. Opp. s.
tit. ij. l. penul. Sol. vt in
glo. Ex hoc s. nota † qualiter formetur li-
bellus in hac actione. † Et quidem circa
modum narrandi debet quis dicere, fun-
dum, in quo timetur damnum, ad se perti-
nere iure dominij vel quasi: & illum fun-
dum, vbi est opus factum, ex quo timetur
pertinere ad reum dicto iure: vt s. codē. l.
apud. s. aquæ. & j. eo. l. quod principis. s.
hac actio. Item debet dicere q timet da-
mnum dari fundo, non sibi actori: vt j. e.
l. post venditionem. Sed si diceret sibi, pu-
to procedere, per ea quæ dixi in l. si prius.
s. tit. ij. Et facit ad prædicta. l. pen. j. eod.
in modo verō concludendi contra eum
qui fecit opus, petam eum condemnari,
vt opus destruat, & damnum emendet, si
quod post lit. contest. contingeret. Con-
tra eum qui non fecit, petam q cōdemne-
tur, vt patiatur opus tolli ipsius expensis,
scilicet petentis. Sed an hoc casu † tenebi-
tur de damno quod post litem contest. cō-
tingeret, hic non exprimitur: sed puto q
sic: quia sua culpa damnificor, quia me te-
net in litigio: vt l. si finita. s. eleganter. &
quod ibi nō. s. ti. j. Secus puto si iustā cau-
sam litigandi haberet. Facit quod not. s.
de rei ven. l. item si verberatum. s. fi. cum
l. seq. Item, quandoque agitur alternatiuē, vt faciat, vel patia-
tur opus tolli, vt s. eo. l. ij. s. j. Item potero, si volo, in libello ex-
primere modum restituendi operis, vt quod destruat, vel fos-
sam repleat. & similia: vt j. eod. l. vicinus. Vidimus de libello:
sed plenitudo qualiter formabitur circa operis destructionem
apparet ex prædictis. Circa damna † dic, si liqueat de quantita-
te damni condemnet in certa quantitate, si nō liqueat sine cul-
pa actoris, fortē quia damnum contingeret post conclusionē
causæ ante sententiam: tunc condemnet iudex ad emendatio-
nem damni reseruatā sibi taxatione, arg. l. terminato. & quod
ibi nō. C. de fruc. & lit. expen. Si enim hoc non fieret post sen-
tentiam non posset peti: quia venit officio iudicis mercenario:
vt j. eo. l. supra iter. s. j. Executio autem fiet, vt not. j. eod. l. vici-
nis. circa prin.
Vallus an poterit seruitium retractare cedendo feudo.
Ad collectarum solutionem, an quis liberetur cedendo feudo.
Scum quo. Qui conuenitur ex suo facto,
non liberatur cedendo rei: se-
cus si ex qualitate rei conuenitur. h. d. No. diligen-
ter rationes quæ ponuntur in tex. † Quæritur, num
quid vallus possit retractare seruitium cedendo feudo. &
cit ar. q non. s. de leg. ij. l. Imperator. s. si centum. C. de fun. pa.
l. quicunque. In contrarium. s. de v. usufr. l. cum fructuaris. & l. i.
& si fortē. s. labeo. s. si fer. ven. Determinatum fuit, quod nō
posset per prædicta iura. & videtur cōtra casum x. coll. de v. usufr.
qui contra constitū. Loth. c. j. Sed dictum c. loquitur quando
feudum fuit cōcessum simpliciter: secus si causa seruitij: vt ple-
nē no. x. colla. de capi. qui cur. ven. c. j. s. fi. ista sunt verba Dy.
hoc idem videtur tenere Iaco. de Aret. s. titu. j. l. prator. s. hoc
edictum. Tu dic latus, Aut aliquis conuenitur ex suo con-
tractu: & non liberatur cedendo rei: vt l. quicunque. de fund.
pat. C. de actio. & obli. l. sicut. Aut ex suo delicto: & idem, vt
hic. Aut conuenitur actione reali: & liberatur cedendo rei: vt
l. si fortē. s. etiam. si serui. vend. Aut officio iudicis: & idem: vt
l. prator. s. hoc edictum. s. titu. j. quia est eadem ratio, cum
ggg v

Collecta imponat persona. Idem dicit Bald. in §. Labeo. hic alleg. & faciunt hac an si quis ingrediat monasterium, Abbas teneatur solvere collectam pro illo, cum ista onera afficiat re, vt hic dicitur, et l. incola, ad municipi. q. 3. est verum pro prateritis, non pro futuris. Ita dicit not. Bal. in l. onera. per illi text. de adop. & vide p. l. chre Bart. in dicta l. incola.

Bononiae fuit. Et istum text. alleg. Bal. de pace Const. in verbo, opizoni. quod si Princeps concessit alii cui beneficium prior tempore, potior est in iure. & in c. qui succ. tene. Et hac faciunt ad concessiones quas faciunt principes de aquis publicis. quod semper videantur seruata iura, & com. moditas eius, cui prima concessio facta est. Et de questione Bar. hic, vide in l. iiii. C. de ser. & aqua. per glo. Bart. & doct. per Bart. in l. quominus. in v. q. de flumi.

POMATES. In diem. in princ. Vide Bal. in rubri. in v. b. feud.

Sit citandus. Nota quod is de cuius praedictio tractat, est citandus. & vide gl. no. in l. devnoquoq. de re iud. & Bal. in l. na. ita dicitur. s. de adop. adde an substitutus sit citandus. Bal. con. fil. c. c. xviij. iij. libr.

Tota die cōtingit. Vide Barto. in l. ij. in xij. q. C. de rescin. v. & adde Bal. in d. l. vj. §. sed & Marcellus. s. de in diem addi. & in l. iij. §. qui. mo. pi. vel hypo. fol. vide glo. & Bal. in c. j. rursus. in r. qui. mod. feu. amit. & faciunt hac dicta ad nota. q. de qua per Bal. & Imo. in l. cum mulier. la. ij. fol. mar.

Dicit se deceptum. Adde Bar. in l. si res. §. qui. mo. pig. vel hy. fol. & vide quod ibi dixit q. Bal. tenet contrarium in l. ij. in xij. q. C. de rei vend.

Quero cuida. Nec dicitur. n. vide dicitur q. si velit ius transferre alii, nō possit, per hanc l. si velit commoditate percipiendi alteri concedere, vide q. possit ad instar fructuam, per not. Infr. de usufru. §. j. & l. necessario. s. de peric. & como. rei ven. Andr. Barb. Adde Io. an. in rub. in addi. ad Spec. in titu. de sol. & obli.

Colligendi pedagia. Adde qd no. bar. in l. corē. §. qui maximos. in ij. col. j. de pu.

necubi praesupponatur obligatio. Aut aliqua actione personali ex virtute contractus, vel quasi contractus praambuli, vbi hoc expressè non promissit, sed venit occasione rei: & tunc aut illud onus occasione rei proveniens erat ab initio certum, aut incertum: vt s. dictum est per Dynum. Dico etiam q. vbi onus ab initio esset certum, si cedendo rei plus faceret, satis est, vt hic. Facit s. de trib. l. illud. in prin. Ex hoc dico q. cum collecta imponat personam pro rebus, & sit incertum ab initio: quia onus extraordinarium, q. cedendo fundo quis nō tenetur ad collectas: secus si esset in cōsibus, seu tributis certis, & ordinariis. Sed vsq. ad quod tempus libera reus quis cedendo rei. Quid videtur hic velle ante lit. contest. Tu dic etiam post sententiam, donec conueniatur iudicati. l. iij. veniunt. §. cum praediximus. de peti. h. red. & l. miles. §. decem. de re iudi. futuro hoc casu cum agitur pro damno futuro, omne incōmodum, quod actor esset passurus propter subterfugia rei, tenet reus emendare, nec cedendo rei liberatur: vt l. si finita. §. eleganter. s. tit. j.

Aqua si est concessa fratribus praedicatoribus ad coquendam fabam: si concedatur etiam fratribus minoribus, ualet concessio, si prima non impeditur. Concessio secunda ualet, qm per eam prima non impeditur.

IN concedendo. Ita duabus seq. vsque ad §. si flumen. h. d. In seruitute irrevocabiliter constituenda, requiritur consensus omnium, qui habent ius in re, vel in seruitute, vel habere sperant ex causa de preterito. h. d. Op. de l. Lucio. de aqua quot. & aeti. Glof. sol. uir, & bene, quia hic text. dicit q. ius alterius minuitur, secus si potest concedere sine minutione iuris alterius. & Bononiae fuit hac quaestio de dicto contractu: quia fratribus praedicatoribus fuit a communi concessa quadam aqua ad coquendam fabam in quadragesima. fratres minores illud idem impetrauerunt postea: & fuit iudicatum q. aqua vtriusq. sufficiat, vel sufficere posset, secunda concessio valeat. Idem dico in quolibet iure, & seruitute, per quod nō impediatur ius eius iuris qd quis habet in fundo. s. de usufru. l. sed & si quid. §. si. cū l. seq. quae est no. ad ista.

Agens contra habentem substitutum, non tenetur substitutum requirere. Si uendam tibi cum pacto de retrouendendo pro eodem pretio intra tantum tempus obligas, & postea reuendis: illa res transit cum illa obligatione. Et an si uenditor rem habuit: quia dixit se deceptum ultra dimidium, an pignus resoluatur? Si emptor concessit seruitutem, & res remanet penes eum, seruitus remanet. Nobilis, cui est concessum ius colligendi pedagium, an possit illud uendere sine consensu concedentis? non dicitur.

IN diem adiecto. Ibi exquirenda est, subaudi, vt in omnē euentum perduret cessio. Oppo. de l. vj. §. sed & Marcellus. s. de in diē ad di. & l. si quis hac. s. de rei vend. Sol. vt in glo. Oppo. de l. j. §. quod ait. j. quo. leg. vj. de gl. quae incip. non sufficere & c. ibi uoluit eo tempore quo uelle non poterat. Dy.

idem. C. de pact. l. fin. §. pen. vbi agebatur de dispensatione bonorum facta post mortem, sed ante mortē licet quicunq. poeniteat: vt l. si mihi & tibi. §. in legatis. de leg. j. & d. l. diui. §. licet. de iur. cod. Dyn. item ibi, l. si iudex. Sed ibi erat in fauore minoris restitutio concessa: & ideo licitum est ei renunciare, vt ibi patet. Dy. Vos videtis not. hic q. debet requiri ille, ad quem reuera est res. † Quaro, ago contra quendam, qui habet substitutum: an substitutus sit citandus? Et certe debet requiri: vt hic in fin. legis. Tu habes casum contrarium in l. j. §. pe. s. de vent. in p. & illa est not. l. ad hoc. Ad istam respondeo q. in actu qui uoluntate celebrat, vt uenditio, siue consensus eius ad quē res debet deuenire non ualet irrevocabiliter. secus in iudiciali actu: vt l. filiusfa. §. diui. in ultimo respon. s. de leg. j. & l. nihil. §. omnibus. eo. tit. & facit l. peto. §. praedium. s. de lega. ij. Tota die contingit: uendo tibi rem pacto appolito, q. eam tenearis reuere pro eodem pretio mihi intra certum terminum; interim tu obligas rem, postea reuendis mihi: an ad me transferatur illa res sine onere obligationis, an cū onere? Et hac lex facit q. nō transeat cū onere: quia debuit requiri consensus uenditoris. Sed pro declaratione huius l. & etiam q. debes distinguere: Aut res reuertit ad venditorē, vel alium auctore de necessitate: & tunc rescindit omne ius seruitutis, vel pignoris constituti ab emptore: vt hic, & d. l. vj. §. sed & Marcellus. de in diē ad di. Aut reuertit de uoluntate, vel de facto debitoris, seu emptoris ad hoc directē ordinato, & ius constitutum nō rescindit: vt l. iij. in prin. alijs in fi. qui. mo. pi. vel hy. fol. & de ad. l. ed. l. bouē. §. pig. & qd no. per gl. in d. §. sed & Marcellus. Aut factio debitoris vel emptoris nō directē ad hoc ordinato, & tunc soluit omne ius per debitorē seu emptorē constitutum: vt l. lex uetigali. de pig. ibi em licet nō soluat, non tñ fuit uoluntatis directae. quod ad auctore rediret. Et per hoc apparet idē esse in pacto l. commissoria, qd hic, per d. l. lex uetigali. Sed quid si ideo q. uenditor dicit se deceptum f. ultra dimidia iusti pretij: & sic re habuit? Certē hic fuit de uoluntate emptoris hoc ordinata, q. uoluit reddere: nō pretium supplere, qd est in suo arbitrio: vt l. ij. C. de rescin. v. & lex nō transfert ipso iure sine ei facto & traditione: sicut in d. l. lex uetigali. & in pacto l. commissoriae. Ex hoc apparet decisio omnium q. quae circa hoc possunt occurrere, Pone, q. emptor concessit seruitutem, & res remanet penes eum: an ualet? Et ista lex uelle uidetur q. nō ualet, cū concessio non tenuit: sed contra est in praedictio illi, cui res remanet concessa: vt l. p. fundum. s. de ser. ru. praed. Quaro, quid dicitur nobili est concessum ius colligendi pedagium: ut nō hoc possit uendere sine consensu concedentis? Et uidetur quod nō: vt hic in fi. non dico modo.

Consensus, licentia, iussus, consilium an debeant praecedere, uel sequi: cum in aliquo actu requiruntur.

IN autem plures. No. q. omnes tangit, ab oibus debet approbari. Oppo. de re. iur. l. aliud. §. refertur. l. quod maior. j. ad municipi. Sol. vt no. per Dyn. in c. quod omnes. extra de reg. iur. lib. vj. & de cōst. c. cum accessissent. per gl. & Inno. Ego dicitur ad municipi. l. q. maior. Item dicit hic q. sufficit uoluntate sequi. Cōtra, imō uidet q. debeat praecedere: vt s. de acquir. h. redi. l. si quis

Facit ad not. in l. f. c. de iur. emphyt. Adde an si sine plures loci habentes ius colligendi pedagium, vnus possit uendere partem suam altero irritato. Bal. consil. lxxxvij. lib. j. cōcludit q. non.

Cōtra, imō uidet. Adde Bar. in d. §. iust. sum. & vide Bald. in c. ij. de feu. sine cul. nō amit. & ad Bart. in l. ij. s. de aut. tut. & die q. ad hoc vt dicitur uere licentia, requiritur licentia expressa consensus: ita sing. Io. an. in nouel. in ca. si Abbate. de elect. in vj. quod dicitur referre Lap. alleg. lxxxvij. qd alibi forte nō regit. Et ad materiae cōsensu uide, qd remissio scripti l. apud Julianū. §. j. ex q. caus. in post. ca. Et ad hoc qd hic no. Bart. adde eundem in l. tam is. §. j. de do. cau. mort. & Spec. in ti. de his que sū. p. a. p. Bal. in l. f. c. ad Mac. d. Ant. in c. ti. nosse de his que sū. p. a. p. & istis adde Bald. in l. j. C. qui admit. vbi dicit in vlt. char. ver. extra quaritur & c. c. l. iij. vbi etia de uerbo presentia. quid de uerbo consensu, vide Bal. in l. fin. §. necessitate. C. de bon. qua. lib. & in rub. C. de exercit. in v. col. & de materia etiam per Bald. in l. vxor. C. de cōdi. infr. & Pau. de cast. in l. cum dote. §. eo autem tempore. s. fol. ma. Et de licentia, consensu, autoritate & decreto, vide plenē Bal. in l. quae cumq. C. de bon. qua. lib. & in l. f. §. j. in vj. vj. & vlt. col. tit. vbi quid de uerbo consil. & in ca. l. fin. §. finautem as alieni. Adde qualiter differant autoritas et consensus. Ro. consil. ccccij. & an autoritas quae in aliquo actu debet interuenire, habeat vim si ex postea cōterponatur, per eundem consil. j.

quis mihi bona. §. iussum. & infit. de auth. tut. §. tutor. Solu. † Quandoq. requiritur iussus: & debet praecedere: vt d. §. iussum. sicut madatur: vt l. si uerō nō remunerandi. §. si post creditā. s. mandati. Quandoq. requiritur autoritas: & illa debet adhiberi in ipso actu incontinenti, ante vel post: vt d. §. tutor. cū simili. Quandoq. requiritur cōsentus siue uoluntas, & tunc potest praecedere, vel sequi: vt hic, et C. ad Macedo. l. f. & j. de so. l. ratum. Quandoq. requiritur licentia, et tunc potest praecedere, vt extra de regulis. c. licet. C. de sacrosan. eccle. l. j. de episc. & cleri. aut. licentia. Quandoq. requiritur consiliū, & debet praecedere: vt s. de administra. tuto. l. Titius & Mauius. in prin. & qd ibi dixi. Facit qd no. de reb. eccle. nō alienan. c. j. lib. vj. Oppo. de l. quae ab initio. de reg. iur. Solue vt no. s. de serui. rusti. praedio. l. per fundum. & per Dy. extra de reg. iur. cap. confirmatur. lib. vj.

Pons de lignis dicitur: arcus de lapidibus: licet aliter communis usus loquendi se habeat: cui communi usu loquendi statuitur.

Vpra iter. Vique ad uersu. sed pontē. legitur tribus modis: Primo, Non licet dominus super ierit alienū inuito illo cui debetur sicut etia nō potest facere arcū ille, cui debet seruitus aquae ductus super iter alienū. h. d. Et hūc casum ponit gl. quae incipit, a dño proprietatis & c. & ibi adde, vel uerius ab eo. hic nō est alia lec. sed est casus in uer. nec is. Itē ibi: cui debet seruitus itineris. decimō seruitus aquae ductus. Secūda lect. est, nō licet domino proprietatis facere arcū, causa eūdi super iter alienū constitutum, causa ducēdi aquā, hoc est supra aquae ductū alienū: sed nec is, cui iter vel actus debet, poterit hoc facere. Et hac lect. ponit gl. quae incipit, id est ille. ibi: alij exponit, & c. Tertia lectura est lac. de arc. & ponit sic: Ille q. habet ius ducēdi aquā, nō potest facere arcum causa ducēdi super iter alienū: nec is qui seruitutē habet itineris, uel actus, potest facere arcū supra alienū aquae ductū: & sic subaudit ad tex. ibi: iure faciat. s. arcū supra ductū aquae alienū & sic ponit casum cōuersum ad primū. lac. de Arc. Venio ad uer. sed pontē. dicitur est supra, q. nō licet facere arcū: s. de lapidibus supra iter, uel aquae ductū alienū: sed an liceat facere pontē de lignis: Et dicit q. sic. Et potest esse ratio: quia licet non impeditur purgatio riuu: q. de facili potest tolli: non sic arcus lapideus. Et aduerte, hūc uer. nō refert, nisi ad proximi. quia licet faceret pontē de lignis causa ducēdi aquam super aquae ductum alienū: sed nō debet facere pontē de ligno causa ducēdi aquā super iter alienū: q. aqua caderet in iter, & iter incōmodaretur. l. pe. j. eo. Ex hoc patet, q. proprie dicitur pons de lignis: sed arcus lapideus nō proprie dicitur pons, vt hic patet. Sed usus communis loquendi aliter se habet, cui est standum. Venio ad uer. si. atq. specū. Et dic ad euidētā, quid est specus, & pone casum vt in glo. Opp. j. de riuu. l. j. §. specus. Sol. aliter accipitur hic q. ibi. Opp. q. nec etiam cuniculum facere liceat: vt j. de riuu. l. j. §. si. Solue vt in glo. & plenius in contrario.

Quod plures possunt uno libello contra unum agere.

Calsius. Hac actione potest vnus ex pluribus agere cū vnus, uel cū lingulis separatim, uel lingulis cū lingulis, & eouerso: & vnus solutione aliorum actio perimitur, licet soluenti contra ceteros succurratur. h. d. Et in uersu. non utiq. ibi: qui opus fecerit. subaudi, sed etia cum eo qui non fecit, ad patientiam: & sic si factū fuerit ad patientiam, nihilominus agatur contra eum qui fecit ad damnum interdicto quod uel aut clā, vt hic sequitur ibi: nec minus eū quoq. subaudi uictum interdicto, quod uel aut clā. Opp. hic dicit, q. si vnus egerit, ceterorum actio perimitur. Contra. s. eo. l. si tertius. §. j. & j. ea. l. §. officiu. vbi actio data ad partē cōtra ius illorū nō perimitur. Pro huiusmodi contrarij solutione facta est gl. magna hic posita, quae soluit subtiliter, & bene. Id aut qd dicitur, dānum venire iudicis officio mercenario, probatur s. eo. l. j. in prin. vbi apparet q. hac actio originaliter dat, qd opus aduertatur, de dāno nō sit mētio. & hoc qd vnus agit, uel conuenit, alij uero quiete eund. Sed pone casum huius l. q. agerent linguli cum lingulis eodē tempore, & lis cōtestata est, & vnus citius peruenit ad sententiā: an ceterorum actio perimitur? Et credo q. nō: vt l. utiq. & ibi no. de rei uēdi. Vterius op. q. petat actio neg. gest. q. a potuit pro parte expediri: vt s. de nego. gest. si communis aedes.

Solue vt in gl. Quaro, quid est eouerso: & quaro quid ex parte eorum qui gesserunt seu egerunt: an hac actione repeterent expensas: & dic vt in glo. Quaro, utru pluribus possint agere, an oēs cōtra vnū eodē libello. Et teneo q. sic: quia istae actiones descendunt ex eodē facto, vt l. si accusatoribus. C. de accu. l. i. C. si reus uel accusator. sue. & dixi plenē in l. j. C. de duobus reis. & q. eodem libello possent, probatur j. ea. l. §. officiu. uer. q. si is fundus. & idem tenet Cy. in l. eo q. C. si certū petat. Facit quod no. Azo in summa de ordi. iudi.

Apud ferocem. Ille socius qui non fecit opus conuenit ad patientiā tantū, nō impesam h. d. Gl. signat arg. cōtraria, & nō soluit. et incipit qm cōi. ibi, pro iusta praestatione & adde. Sed ibi nō dicit q. ideo teneatur: quia actionē habet: & sic nō est cōtra. Itē ibi incillarū. §. si. dicit vt ibi. Item ibi s. de nox. l. si seruus. sed ibi plures obligantur aequaliter ex facto serui cōis: & ad indiuiduū quo ad solutionem, vt dicitur j. proxi. §. Item in fi. gl. soluit aliter: imō nō conuenitur, propterea quia actionem habebat, sed repellitur a cautione postulanda: quia habet actionem ordinariam.

Actio ista quod equiparetur cautioni dāni infecti.
Actio noxalis & actio damni infecti equiparantur.
Ratio quare in actione damni infecti quis agit pro parte, sed in noxali non.
Dictio uel alternatiue ponitur quando ponitur inter plura, si apponitur uni implicatiue.

Officium. Vnus ex pluribus dominis, siue agat siue conueniatur hac actione pro parte tantum sua cōdemnatur siue ei cōdemnatio fiat. h. d. † No. q. ista actio equiparatur cautioni damni infecti. Opp. secundū gl. s. ea. l. §. Calsius. q. in solidū fiat restitutio operis. Sol. restitutio operis ibi fit in solidū: aestimatio uero si ad eā peruenit, fit pro parte, vt hic. Sed oppo. de eo quod dicit iuriscōsultus de l. si seruus cōmunis. s. de noxa. & l. i. cū vno. s. si ex noxa. cau. aga. Glo. non soluit, nec doc. hic magna differentia est inter actionē istam, & actionem noxalem, vt l. miles. §. decē. j. de re iudi. Modō si esset indiuiduū in noxali quo ad solutionē, ita q. partis solutione quis liberaretur, posset vnus partē aestimationis dāni soluere, & alij partē ferui: & sic deuenit ad incōueniēs, vt in l. in executione. §. pro parte. j. de uerb. obli. sed hic est diuiduū: q. nō deuenitur ad illud incōueniēs: quia si ad quietatē agit quilibet ad interesse tenetur. si ad factū quilibet tenetur in solidū. † Sed quaro quae est ratio differentiae inter actionē noxalē, et actionem damni infecti. dic equiparant in l. praetor. §. hoc edictū. s. de dā. infec. Sed quare pro parte potest agi, & conueniri in actione dāni infecti et in noxali nō? Tex. uel gl. nō soluit hic uel alibi. Dic ergo q. in noxali illud peti iure actiois, s. dānum: ideo nō potest solui pro parte. ne deueniatur ad incōueniens, vt s. dixi. Sed in cautione damni nil est in obligatione, sed officio iudicis petitur cautio: & ideo si partem domus habet, & partem aestimationis non mirū: quia ab initio nil erat in obligatione. † Venio ad uer. q. si is fundus. ibi: uel lingulos. & per istū text. dico q. oēs simul eodē libello agere possunt, vt dixi j. proxi. §. Et probō: quia qm dictio uel ponit inter plura, ponit alternatiue. Sed qm vni tantū apponitur: tūc ponitur implicatiue, sicut etia, uel saltē, vt l. proinde. §. si seruus. j. de stipu. fer. vt dicit gl. uel pro etia. & nō est plus in gl. simile, uel pro saltē, vt l. stipulatus. §. adhiberi. j. de si de ius. Simile in l. liber homo. §. decē. j. de uerb. obli. & C. de ven. re. ff. cum priua. l. j. libr. x. & sic hic etiam implicat: quia quando apponitur vni tantum, non solū linguli, sed etiam omnes agere possunt.

Trebatius. Non cogit quis praecise ad demolendum, quod patet ex dictione omnino, vt l. si cū exceptioe. §. quatenus. s. quod met. cau. & no. in l. vicinus. j. e. Quis contractus dicitur simulatus, & an ex eo transferatur dānum et possessio.

Calsius. Vide Lu. Ro. allegatē Bart. hic in cōsi. c. cxxvij. vide ibi, q. pulchre loquitur in hac materia. Andr. Barb.
Quaro utru plures. Et uide in l. i. q. & in l. omnium. s. de p. cura. & qd habet in l. iam tñ. i. d. i. fol. in §. si tñ plures. & doc. j. ea. l. §. officiu. & est bonus tex. et ibi Bar. in l. si q. cū procuratorio. §. j. de procu. & quod dixi post Bart. in l. edita. C. de edēdo. & q. ex eadem causa possint plures i eodē libello conueniri, est tex. in l. huiusmodi. §. si. & ibi Bar. s. de leg. j. & hic si agit eadē actioe, vt ibi dicitur, alius secus per Ange. in d. l. iam tñ. §. vnus. & in l. i. d. in prin. de iu. om. iu. per Imo. j. ea. l. §. officiu. per eū dē i. l. iij. j. de duo. reis. Adde an in libello plures possint conueniri, Ro. consil. cclxxv. Sed oppo. de eo. Adde Bar. in l. si communis. s. de nego. & o. no. uide hic Imol.

& ad Bar. hic adde eundem in l. de die. circa fi. princ. i. qui satisd. co. Et istis adde...

quia asidua. & l. si quis reum. j. de cur. reo. aliis est l. ita demu. s. de arbit. Quae est ro q pro lapide no possunt ducere...

Via publica. Locus publicus medius interueniens non impedit seruitutem hauitus imponi...

Sed sacro loco. Locus sacer medius impedit seruitutem constitui. h. d.

Sed si fundus. Fundus medius extraneo non impedit seruitutem constitui illo extraneo...

Iscui infra. Is cuius. Not. bonu casum si noceret via per quam itur ad fundu noceret fundu...

Abeo ait. Opp. de l. Sabini. ver. sed & si in re. s. comu. diui. Sol. illa lex dicit...

Cauola. Solere. Consuetudo dat iurisdictionem contentiosam: & tunc exponit quibus scilicet iudicibus. Et sic est casus...

an quis teneatur apponere in renunciationibus clausulas generales, & renunciations beneficioru, vide Bal. in l. pactum. in xvj. q. c. de collat. Et quid...

hoc ita. & qui parat error facti & iuris. Na in eo qd dicit imperitia, intellige, si iuris. Ad istud opp. de l. iij. de sup. leg. Gl. no soluit...

Insusfructus. Hae actio vsufructuario, nec in fructuariu directa, sed utilis sic. h. d.

vicinus. Si arando aliquis opus faciat, ex quo aquae possit nocere vicino, si aliter fundus colitur...

Lacus. Tene secundum lectu. & hoc est veru in lacu priuato. fecit in publico, vt l. lacus. j. de acqui. re. do. Et hoc videtur de facto...

Iscui infra. Is cuius. Not. bonu casum si noceret via per quam itur ad fundu noceret fundu...

Calligal. Supra ponit verba edicti, hic incipit exponere. Op. quod publicanus dicatur, id est in gl. Quaeo, quid vult dicere tex. siue vectigal pendat...

Calligal. Supra ponit verba edicti, hic incipit exponere. Op. quod publicanus dicatur, id est in gl. Quaeo, quid vult dicere tex. siue vectigal pendat...

Calligal. Supra ponit verba edicti, hic incipit exponere. Op. quod publicanus dicatur, id est in gl. Quaeo, quid vult dicere tex. siue vectigal pendat...

Calligal. Supra ponit verba edicti, hic incipit exponere. Op. quod publicanus dicatur, id est in gl. Quaeo, quid vult dicere tex. siue vectigal pendat...

Calligal. Supra ponit verba edicti, hic incipit exponere. Op. quod publicanus dicatur, id est in gl. Quaeo, quid vult dicere tex. siue vectigal pendat...

extorsiones per publicanos: & ideo hic ponit de publicanis. Caetera dic vt in glo. Dicitio item, inducit continuationem quando adijcitur praecedentibus...

Rator. Ibi, familia. publicano mandante vel ratum habente. Ibi, publicano rum. sine mandato. Ibi, iudiciu dabo. subaudi in duplu, sicut s. Et hoc colligitur ex dictione item...

Calligal. Supra ponit verba edicti, hic incipit exponere. Op. quod publicanus dicatur, id est in gl. Quaeo, quid vult dicere tex. siue vectigal pendat...

Calligal. Supra ponit verba edicti, hic incipit exponere. Op. quod publicanus dicatur, id est in gl. Quaeo, quid vult dicere tex. siue vectigal pendat...

Calligal. Supra ponit verba edicti, hic incipit exponere. Op. quod publicanus dicatur, id est in gl. Quaeo, quid vult dicere tex. siue vectigal pendat...

Calligal. Supra ponit verba edicti, hic incipit exponere. Op. quod publicanus dicatur, id est in gl. Quaeo, quid vult dicere tex. siue vectigal pendat...

Calligal. Supra ponit verba edicti, hic incipit exponere. Op. quod publicanus dicatur, id est in gl. Quaeo, quid vult dicere tex. siue vectigal pendat...

Calligal. Supra ponit verba edicti, hic incipit exponere. Op. quod publicanus dicatur, id est in gl. Quaeo, quid vult dicere tex. siue vectigal pendat...

Calligal. Supra ponit verba edicti, hic incipit exponere. Op. quod publicanus dicatur, id est in gl. Quaeo, quid vult dicere tex. siue vectigal pendat...

Calligal. Supra ponit verba edicti, hic incipit exponere. Op. quod publicanus dicatur, id est in gl. Quaeo, quid vult dicere tex. siue vectigal pendat...

In gl. Quid si publicanus, cuius merces ex conventionione ciuitatis vel dantiu deputata est stipendiarius, an debet habere a ciuitate an possit copensa...

dominus somae: quia ista principaliter vehitur. vadit enim animal propter somam, non soma propter animal: ar. s. de fer. rusti. praed. l. qui sella. in prin. s. dixerit aliquid praemissa expositione litera format...

Auxilium extraordinarium coadiuuandi causa introductum non tollitur per ordinarium. Qui egit isto interdito, an possit agere alio, in eo quod plus est...

Vna actione electa alia tollitur, quoniam unum est titulus criminis, & plures sunt agendi formae. Quando unum est factum plures tituli criminis, et diuerse agendi formae...

Vnde quaritur. Expedita lite ne & contrario, nunc format quaestione. Auxilium extraordinarium coadiuuandi causa introductum non tollitur per ordinarium...

Hic titulus. Supra ponit verba edicti, hic incipit exponere. Op. quod publicanus dicatur, id est in gl. Quaeo, quid vult dicere tex. siue vectigal pendat...

Calligal. Supra ponit verba edicti, hic incipit exponere. Op. quod publicanus dicatur, id est in gl. Quaeo, quid vult dicere tex. siue vectigal pendat...

Calligal. Supra ponit verba edicti, hic incipit exponere. Op. quod publicanus dicatur, id est in gl. Quaeo, quid vult dicere tex. siue vectigal pendat...

Calligal. Supra ponit verba edicti, hic incipit exponere. Op. quod publicanus dicatur, id est in gl. Quaeo, quid vult dicere tex. siue vectigal pendat...

Calligal. Supra ponit verba edicti, hic incipit exponere. Op. quod publicanus dicatur, id est in gl. Quaeo, quid vult dicere tex. siue vectigal pendat...

De publicanis & vectigalibus. Rubrica.

Dicitum est s. de dam. infect. per qd pro uidei ad dana futura: verum qa sunt dana & extorfi

Vertical column of marginal notes on the right side of the page, containing various legal references and commentary.

a ¶ Ponit certas regulas. Adde Bar. i. hoc edicto. in fin. princ. f. e. & vide quæ ibi dixi post Bar. in l. quod in hæredem. §. eligere. s. de tribut.

glo. & dicere videt q si primò actum fuit hoc iudicio, non poterit postea agi furti, vel vi bo. rap. per prædicta l. plura. Et ad huius declarationem ponit certas regulas notabiles quas examinemus. Prima res regula est qn est vnũ factũ, & vnus titu. criminis. & plures agendi formæ: & tũc vna electa tollit alia, vt l. licet. in fi. s. nau. cau. sta. & j. de act. & obl. l. plura. Idem in cõtractibus, vt l. quod in hæredẽ. §. eligere. s. de trib. Simile videmus in pluribus actio nibus quæ ex eadẽ causa originẽ habent, licet sint obligationes diuersæ: gavnã clecã tollit alia, vt l. si re. §. de fideiuf. & hoc si cõtra eundẽ, secus si cõtra diuersos. Nã nõ tollit electione, vt s. de adm. tu. l. qui negotiatio ex duobus. fm Dy. ista reg. est verissima. Casus est in l. j. s. i. tutela. et §. seq. s. de tut. & ra. dist. Vnde cum hic in l. nostra sit vnũ factũ, vnus titu. criminis, s. furtũ & violentia, licet sint diuersæ agẽ di formæ: ideo vna electa alia tollit: tamẽ d. l. licet. in fi. quã Dy. alleg. nihil facit: ga ibi sunt diuersi tituli obligationis, s. de re cepto. & furti. Tũc ex illa l. colligitur alia regula vt patet ex solutione s. posita. Sed cõtra prædictam regul. positã per Dy. facit l. j. arb. fur. cæsa. Sed Dy. hic rñdet q ibi est idẽ titulus criminis in genere non descẽdendo ad species, si bene aduertatis fm Dy. & bene. Nam l. aquila ponit dãm num datũ in genere. Sed ista actio punit illas species damni dati, s. si furtũ arborũ res sunt cæsa. Eodem modo rñdet Instic. si qua. pau. fe. di. §. fi. Sed cõtra, qã eodem modo rapina est genus, sed rapina publicani est species. Rñ. quædam sunt delicta nominata quibus à iure nomẽ imponit, vt furtũ, rapina, & siml. & in istis de faci li cognoscit, vtrum vnũ delictũ differat ab alia specie: qã ita demũ differt si cadit in aliud nomẽ delicti. sed si est idẽ nomẽ adiectio qualitatũ alicui nõ facit esse di uersam speciem, vt furtũ manifestũ à nõ ma nifesto, furtũ publicani, vel alterius, sicut homo albus & niger nõ differũt specie vt j. eo. l. si. §. quoties. Quædam sunt delicta innominata, vt damnũ datũ. l. aquil. pu nitur illud est nomen generale: & tot ha bet species, quot sunt modi dãdi damnũ, arg. s. de præscri. vers. l. naturalis. & ideo cum per actionẽ arbo. fur. cas. puniat tũ illa species meritò differt ab hac l. aquil. si cut species à genere: & sic in hoc §. prout loquit de dãno dato dico q si esset actũ l. aquil. posset agi hac actioẽ in eo quod ex cedit. Gul. tamẽ formãdo q. restrinxit ad noiata crimina, vt furtũ, rapina &c. Se cõda regula. f. est quãdo est vnũ factũ, plures tituli criminis & diuersæ agendi for mæ: tũc potest secũda agi in eo quod ex cedat, vt l. j. vi bono. rapt. & de actio. & obl. l. cum ex vno. & per hoc apparet in tellectus l. in gl. alleg. fm Dy. Sed cõtra hoc op. de l. j. s. in tutela. de ru. & rat. dist. vbi nõ tollit vna per alia in aliquo. Solu. dicit Dyn. verũ qn diuersi tituli criminis se habet vt genus & species, vt furtũ quod est genus ad rapi nam, & damnũ datũ ad actionẽ arb. fur. cas. vt dixi. sed isti ti tuli habet se vt excedetia, & excessa. fecisti furtũ, teneris actio nẽ de rationibus distrahendis, qã tutor: & teneris furti. & isto casu teneris qualibet actione insolidũ: & vna electa alia non

tollitur, vt l. j. s. in tutela. & §. seq. de tu. & rat. dist. & ita fue runt verba Pet. recitata per Cyn. in l. quicũq. C. de ser. fug. in vj. cõtrario. Probãt j. de adult. l. si adulterium cõ in ceitu. Ter tia regula est qn sunt facta plura, & plures agendi formæ: & plures tituli criminis: & tũc nõ est dubiũ q vna electa alia nõ tollit, vt l. nunq. plura. de priua. deli. & ibi dicit prædicta not. in actionibus ciuilibus, & nõ ad vindictã. sed qn criminaliter & ad vindictã, dic vt dicit l. nunq. plura. de pri. deli. & ibi dicit xi. Venio ad seq. gl. Ex hac l. colligitur q delinquẽdo quis nõ facit suam cõditionẽ meliorẽ. Opp. de l. decreto. s. de suspi tut. gl. nõ soluit. Dic q illud est per quãdam consequentiã nõ directõ, cum sententiã sit ex causa remota, nõ proxima, vt ibi p Dy. & in c. qd ob gratiã. extra de reg. iu. lib. vj. l. ex hac l. col. ligit q specialis vna generalẽ nõ tollit. Opp. de l. maritus. de proc. & de l. fi. de pac. conuẽ. Sol. illud generale potest intelli gi. Primò an specialis prouisiõ legis tollat generalẽ prouisiõ nem legis: & certè non. & sic loquitur hic, quod plenẽ dixi de no. ope. nũ. l. j. §. j. Secũdò an per specialẽ prouisiõnẽ hominis recedat à generali prouisiõne legis: & sic loquitur leges con trariæ. Et isto casu dicit Dy. aut prouisiõ legis est inducta bene ficio specialĩ cõtra ius cõmune: & tunc per specialẽ prouisiõnẽ recedit à generali prouisiõne, vt in cõtrarijs. arg. l. eius militis. §. j. de te. mil. & in corpore de nõ alie. §. ga verõ verisimile, sed qn prouisiõ legis est fm l. & ius cõde: & tũc nõ videt recessum, vt plenẽ no. per Cy. in l. ij. de iur. emphyt. in vj. q. & in l. & ha bet. §. cõ quis. j. de præc. Facit ad q. d. emi t. à te librũ, & dedi arrhas: tu non vis dare librũ, sed duplicatas arrhas. Ego volo totũ interesse meũ, an per prouisiõnẽ arrharũ videatur recessum à prouisiõne legis. Dy. dicit q nõ: quia fm l. est prouisiõ, vt l. j. s. de act. emp. & l. si traditio. C. de act. emp. h. d. Cy. & la. de arc. & gl. mouet Instic. de emp. & ven. §. j. in fi. C. de fid. insti. l. contractus. in fi. & ibi Cy. & ista videtur vera, q totum in teresse possum petere, vt l. si quis à socio. s. pro socio. & l. præ dia. s. de act. emp.

Familia nomen.

Nomen familiae porrigitur ad seruos, & liberos qui in eodem ministerio habentur. h. d. Quæritur tã scholaris ex deli cto famuli sui & dominus de delicto familiaris teneatur. Dy. dicit quod non regulariter, vt l. quoties. in prin. & §. j. s. de no xali. fallit in isto §. sed veritas est ista, quod quando quis præ ponit familiam ad officium, & ipsa deliquit circa officium si bi commissum: & tunc tenetur vt hic, & l. ij. §. furt. aduer. nau. & Instic. de oblig. quæ ex quasi delict. §. pen. & s. nau. cau. stat. per totum. Sed si deliquit extra id, ad quod præponitur nõ te netur, vt hic. Et teodem modo dico teneri rectores terrarum de delicto familiae quam secum ducunt, vt j. ad leg. lul. reper. l. j. & l. si post depositam. C. de assel. sed liberatur exhibedo eum. Quærit Dyn. an per statutũ possit fieri, vt do minus teneatur p delicto familiae: & nescio quare nõ: quia lex hoc facit: ergo & statutum. vt l. omnes populi. s. de iustit. & iure. Item per pactum: vt l. si quis pro eo. §. fin. & l. Græcõ §. & generaliter. j. de fideiuf. ergo per statutum. argum. l. non impossibile. s. de pact. quod nõ. in l. nec ex pratorio. & l. nec pignus. j. de reg. iur. & quod nõ. s. de decre. decur. super rubri libr. x. Video ergo quod qui agit contra officialem de deli cto familiae, debet probare ipsum esse de familia, & est ad tale officium præpositum. Sed qualiter probabitur aliquẽ esse alterius famulum: Rñ. eo ipso q est associatus cum alijs famu lis: & seruit vt alij famuli: licet de hoc nulla interuenit scri ptura. Casus est no. de proxi. sacro. scri. l. h. in prin. Sed qua liter probabo ipsum esse præpositum ad hoc officium? Certè eo ipso quod officium exercet domino sciente, videtur quis eum præponere, vt l. j. §. magistrum. s. de exercit.

Famulus

¶ P. P. A. V. P. 1 ¶ Vltimò facit. vide Felin. caudis. col. lxxiiij. post Moder. de præcri. ¶ Vltimò facit. Ad de Bart. post glo. in l. j. s. si ex noxa. causa aga. & Bal. in l. si cri minis. C. ad exhib. & gl. in c. cõ causam. in h. de testi. quam alle. Bald. in d. l. si crimi nis. & Bar. & Bal. in l. ij. §. de testibus. ¶ Si plures. Quæ stio determinari. Idẽ voluit Bart. in l. si in rixa. de sic. & j. de ar ctio. & obl. l. ex ma lestijs. & Bald. in l. j. C. de condic. furt. per Lud. Roma. in l. lege Cornel. ad Sylla. p Bal. in l. ordinarij. in fi. C. de reuendi. facit quod no. Bal. in l. li bellorũ. §. sed si aliud de accusa. an tot sint accusatiões quot cri mina. & hæc facit ad q. d. dicitur statutum, quicũq. bannitus voluerit exire de ban no, soluat centũ: tota vna villa est banni ta pro vno delicto, q tantũ tenet ad cen tum. Pro tertio adde tex. ff. quod cuiusque vni. l. j. & in l. mor tuo. ff. de fideiuf. & idẽ quod tenet Dyn. hic tenet Albe. in ij. parte Itatorum. q. clxxiiij. Et qd si vil la tenetur præsentare malefactores, & præsentauit vnũ tan tũ ex pluribus, vide Bal. in l. j. in j. col. C. si plu. vna sent. Et cõ Bart. hic etiam te net Bal. in l. cõ ratio nibus. C. qui accu. Et vide Bal. in l. si fami lia. de iur. om. iudi. & hic vide Bal. in l. mi norib. C. de his qui. vt indi. Adde quid si dicat statutũ, q vil la tenetur refarcire damna, & furta, que in ea fiũt. & villa ob damnũ fuit cõdena ta in centum, & post cõdemnationẽ male factor peruenit in for tiam potestatis, & fuit suspensus, an vil la sit liberata: Bald. concludit q sic, eius consil. lxxxiij. in lib. si. cur si cepisset malefa ctorem in crimine, & eum exbannisset: argu. l. fi. C. de mal. & math. & in auth. vt nul. iud. §. si quis ve rò cõprehensorũ. Et secundũ eum optime facit de probat. ali. per Fed. c. imperialẽ. s. in super. de pac. te nenda & eius viola. §. si clericus. §. si iu dex. & §. similes. ¶ Alij casus. Vide Bal. in l. pe. in pe. col. de nau. for. vbi dicit probari per iuramen tũ. Et ponit multos casus in qbus vecti gal non debet solui.

Quod nouissime.

Si famulus liber qui delinquit, si exhibetur à domino, tenetur ipso iure, & dominus liberatur. Reitor ciuitatis nõ tenetur pro delicto officialis mortui. Reitor exhibendo officialem delinquentem in officio, quando tenetur. Quæro, quid est propriũ huius edicti: Dicit glo. q dñs teneatur de vitio, & de delicto familiae: aliã secus. Sed hoc non placet: vt dixi s. proxi. §. Quare dic speciale est in hoc: qã exhibedo eũ libera tur: secus esset in eo qui gerit officiũ priua tũ: & cõuenitur ex tit. nau. cau. &c. & ille exhibedo non liberatur. Hoc vult dicere iste text. sed hodie t per Italiã hoc exprimitur: vt in instrumentis quæ celebrant in ter Rectores & cõia, vt Reitor tenetur pro se, suis q officialibus, & familia sua. Quo casu distingue, aut dicitur sic simpli citer q teneat pro se, officialibus, & fami lia sua: & tũc eũ exhibedo liberaat, vt hic: quia ista verba intelligo secũdũ naturam officij. arg. de vsu. l. si stipulatus. & de leg. j. l. si legati serui. & de dã. infec. l. dãni infe cti quidã. & de loca. l. si vno. Si verò pro mittit soluere oẽm condensationẽ fiendã de eo, & oibus officialibus, & familia: tũc si libellus dirigit cõtra ipsum principã Reitorẽ esset idem qd hic: sed si dirigeret cõtra officiales vel familia: tũc eis cõdem natis ipse tenet soluere, nec exhibedo li beraat. Est enim ex hac promissione fidei iussor iudicatum solui: ideo &c. Secus si esset simplex fideiussor de iudicio sisti: qã tũc sisset liberatur: vt C. de fideiuf. l. sancimus. & l. si Barsatorã. hoc tñ casu of ficiali mortuo non tenetur: qã in officialẽ nõ posset sententiã ferri: nec etiã in ipsum principalem Reitorẽ: vt s. dictum est. ¶ Dominus quod hic accipitur pro eo qui habet ma iorem præeminentiam.

Vm si exhibuissent.

Quod ait. Nota q hic accipitur dñs ille, qui habet ma ioritatẽ suẽ præeminentiã, nõ ratione do minij, & hoc inducit Iaco. de Are. ad q. de eo qui reliquit vxorẽ dominã, & vsufructuariã in domo. Ad idẽ s. re. amo. l. j. & j. de ver. signi. l. pronũciatio. §. pater. ibi: in domo dominũ, &c. & C. de colo. Illiri. l. j. lib. xj. Et de hoc plenẽ dico de lega. ij. l. Titia cum testamento. §. si. ¶ Agens ex edicto, nau. cau. stabu. satis est furtum esse factum per aliquem ex nauis, licet non dicat per quẽ. Testis si petit sibi exhiberi rem, uel personam, de qua interrogatur ut illam cognoscat debet fieri exhibitio cum indumentis, & qualitatibus eius. Famuli debent nominari quando testis petit nominari omnes de familia, ut de nomine recordetur.

Ante actorem autem.

Not. ex hoc §. ordinẽ in hac actione pro cedẽdi: quia debeo primò mihi petere ex hiberi delinquentẽ nominatim vt scia an hoc possit agi, vel possum petere exhiberi oẽs famulos ad recognoscendũ delin quentẽ: & hoc petet actor sibi fieri intra certũ tẽpus, qd exprimat in sua petitione quo elapso agat hac actione. Iudex enim nullũ præceptũ facit de exhibendo: vt j. eo. l. hoc edicto. & ibi dicitur. Opp. de l. si cõ exceptio. §. in hac. Solut. aliud in hac: aliud est in actione illa, vt patet ibi. Op. j. vi bo. rap. l. ij. §. hæc actio. Glo. dat duas solu. Prima est vera, aliuẽ est in ista actio nẽ qn in illa. Ratio huius est: quia ex ver bis edicti colligitur, vt hæc actio ita de mũ detur si nõ exhibeatur. Primò igitur debeo petere exhiberi, sed verba huius edicti hoc nõ requirũt. Et idẽ dico tñ actio nẽ ex illo tit. fur. aduer. nau. qã sufficeret dicere furtũ factũ esse per aliquẽ ex nauis, licet non exprimat per quẽ, vt ibi dicã s. nau. cau. stab. super rubri. Sed si quæras quare prator hoc egit vt prius constat an exhibeat qn in alijs actionib. Rñ. non est ratio: nisi qã scriptũ est. Vltimò t facit ad quæstionẽ: testis interrogatus de ali qua re, vel persona, petit testis, vt pars vel persona, vel res exhibeatur, vt testis possit cognoscere. Dico q debeat exhiberi: & cõ eiusdẽ indumentis, & qualitatibus. Et hoc no. Bar. de testi. c. cõ causam. Idem si peto nominari mi hi omnes de familia: quia tunc recordabor de nomine, vt s. ad exhi. l. ij. §. si quis. qui est no. §. ad hoc.

¶ Stante statuto quod uilla teneatur capere malefactorem sub pœna centum, si fuerint decem malefactores, sufficit una pœna de centum.

Si plures.

Idẽ puto si plures liberi: argu. s. l. j. §. familiae. Ex hoc §. no. quod licet quot sint personẽ delinquentiũ tot sint maleficia: tñ hoc est verũ quod ad ipsos prin cipaliter delinquentes, vt j. de iniu. l. si plures. secus quo ad alios, vt hic: quia tũc habetũr pro vno, vt hic. facit. j. si fa. fur. fe. di. per totũ. Et ex hoc potest quæstio determinari, quã Dy. disp. dicit statutũ q si villa nõ cepit malefactorẽ, puniatur in centũ. Contingit q decẽ homines occiderũt vnũ, villa nõ ces pit, an teneatur pœna centũ pro quolibet: Hic videt q vna cẽ tum tantũ sit pœna, vt hic. Idẽ determinauit Dy. per talẽ ra tionem. Nã indefinita aequipollet vniuersali, vt l. si pluribus. de leg. ij. & l. si plures. de leg. ij. ideo perinde est acti statutũ di ceret, si non cepit malefactores. Item dicit q si nõ omnes cape ret pro omnibus teneat ad integra: qã in vniuersali si qd deest, tota oratio falsa iudicatur, vt l. si is qui. §. vtrum. s. de reb. dub.

¶ Hæres publicani tenetur eatenus quatenus ad eum peruenit, etiam si agitur pro delicto familie.

Publicanus.

Hæc actio datur cõtra hæredẽ publicani eatenus, quatenus ad eũ peruenit. h. d. Quærit glo. de vna q. quid qn publi canus tenetur ex facto familiae, an transeat cõtra hæredes: Gl. bene respondet, & idẽ subaudi vt nõ teneatur hæres publica ni, nisi quatenus ad eum peruenit.

¶ Literis officialis an credatur remissiuẽ. Si res illicitæ cum licitis transferuntur, an licite publicentur remissiuẽ.

De rebus.

De rebus, quas rectores sui vel suorum vsus gratia portant nõ debet solui vectigal. h. d. Quæro vtrũ sint alij casus in quibus vectigal solui non de beat. Glo. oẽs enumerat. & vide gl. quæ incipit, aliã municij pñ. Ista tã lex inducit in arg. an literis officialis credat. Et videtur q sic, allegat istam legẽ. Remitto ad not. in l. si qua per calumnã. C. de epis. & cle. Quod dic per Gul. de cu. in l. si pro curator. s. de procu. & in c. post cõsionẽ. extra de proba. Indu citur in argu. ad quæstionẽ t quando transferuntur res licitæ cum illicitis, an licitæ publicentur. Et videtur quod non, nisi illicitæ. Dicam j. eo. l. cotem. §. dominus.

hhh

¶ Quæro an nobilis. Adde quod not. Bart. in l. cum de in rem verso. maxime circa fin. s. de vfu. & quod not. Barto. in l. si prius. s. de aqua plu. arcen.

¶ Duo requiruntur. Adde Barto. in l. licitatio. s. earum. j. eod. titu. & Imo. j. eod. in l. vectigalia. vbi tenet contra Bartol. & Imol. hic.

¶ P O M A T E S. ¶ Non ciuitates. Vide etiam Panor. in d. s. præterea. & ibi addita. & Aret. consil. xxx. colum. ij. in ij. dubio. & Aret. etiam in col. fin. vbi tangit hic. & Anchar. in cle. præsent. de cens. & aliquid per Alex. c. s. xvij. col. pen. vol. ij. vbi ponit de eo qui vult præscribere aduersus emphyteutæ, vel vasallum. & sic vult dñum recognoscens directum. & c. xxiij. eodem volu. ij. vbi tangit hic de sententia. & xvj. colum. iij. vbi etiam ponit hoc de sententia loquens in tempore cuius in initio memoria. et multa pulchra circa hoc volu. v. & Bald. omnino in ca. bona. de post. præla. colum. penult. & Alexand. consil. xvj. colum. j. & se. volum. ij.

¶ Prescribitur. Quia consuetudo seu præscriptio equiparantur priuilegio concesso à principe ex certa scientia. c. super quibusdam. s. præterea. & no. Specu. de caus. pos. & pprie. s. q. a. verò. versicul. quid de colligentibus.

¶ Nobili competere. Adde Bald. in ca. j. quæ sint regalia. & ibi tenet in aliquibus contra Barto. hic. & ibi vide an sit dolus malus fraudare pedagiam. adeo quod in foro cõsciencie teneant. Et ibi tenet quod nisi ciuitates ex priuilegio habeant hoc ius percipiendi pedagiam semper erunt Imperatoris. vt ibi. Et etiam ibi dicitur distinctio Bartol. esse veram in quantum distinguit. aut volo præscribere ius non formatu in persona alterius. & præscribo longissimo tempore. quod intellige sine titulo. sed cum titulo sufficit præscriptio logi temporis. C. de præscript. longi temp. l. longi. Bart. ibi quem vide ibi la tius. & an sit dolus fraudare pedagiam quod in foro cõsciencie fraudans tenetur. vide i. eod. in l. vectigalia. in princip. Istis adde quæ not. Innoen. in c. cum in i. ter. de maior. & obe.

& in c. cum olim. de restitut. spo. latio. Qui autem possint imponere vectigalia. vide per Paul. & Petr. de Anchar. in Clemen. præsent. de censib. & quod not. Bald. in l. hi quibus. C. de fideicom. liber. & Bald. in l. cum proponas. in vltima colum. C. de nau. ferro. & ibi quis possit in mari imponere pedagia. seu passagia. & an per consuetudinem hoc ius possit acquiri. De materia vide per do. Antonium in repetit. c. peruenit. de censib. in xxiiij. & xliij. colum. per Bal. in l. vectigalia. C. no. uavectig. Et ad Bar. hic adde Bald. in ca. conuente. de offi. ordina. & Abb. ind. ca. super quibusdam. de verbo. signifi. Adde quomodo præscribitur ius colligendi pedagiam. Bald. consil. cccclxv. iij. lib. vbi tenet quod requiritur scientia principis contra id quod dicitur in sequenti apostilla. & an ius colligendi pedagium sit feruor vel iurisdictionis. Et an contra illud præscribitur. vide per eundem. Bald. consil. lxx. j. lib. i. & qualiter acquiratur. per eundem consil. cx. eod. lib. & consil. cxxv. eodem etiam lib.

¶ Scientia requiritur. Adde not. per Inn. & Io. An. in c. Abbate. de verb. sig. ¶ Notitiam principis. Bald. in d. c. que sint reg. tenet q. non requirit scientia principis per c. s. conuenticulas. de pa. iur. fir. & quia non præscribitur contra Castrean potestatem. c. cop. C. de præscript. xxx. ann. & per not. per Inno. in d. c. conuente.

¶ Possunt petere. Vide Bald. in rubr. C. de vfu. & not. in no. in fine. & in c. Abbat. de verb. signific. et in ca. examinata. de iudic. & in cap. inter quatuor. in glo. j. de maior. & obediens. vbi tractat an proa. l. i. ius iuris. quam p. feruituribus competit confessoria & negatoria. et concludit quod sic. saltem quia si confessoria. et Bald. in c. ad fin. de miva. sal. qui contum. est. in c. j. in ij. col. in titu. quæ sint reg. et Bald. in d. c. j. vers. quid si probatur. quæ exegisse vectigal. Rom. i. l. vectigalia. j. eod. et quod not. Baldus in questione. am. plus. & c.

¶ Sed quid si probatur. Et ibi Bar. & do. Petr. in c. auditis. hic alleg. & vide textum in c. cum contrarium in c. cum contingat. de deci. & ibi do. Abb. Bart. in l. arboribus. s. de illo. ff. de vfu. & vide c. cum in tua. de deci. & ibi do. Abb. vide Bar. in l. j. s. quæ de iur. act. q. pri. & ibi remiss. Bald. in l. i. C. de fer. And. Barb.

¶ Publicanus soluet ante sententiam. liberatur à pœna. Ista actio an sit arbitraria. Actio quare dicat arbitraria. ubi ponit quatuor regulas. Eur an re restituta liberetur à pœna & ui bonorum raptorum. Absolutus quando fuit actum hoc editio non potest alia actione conueniri.

¶ Hoc editio. Si publicanus soluit ante sententiam liberatur à pœna. h. d. Gl. querit hic devna q. & op. de l. si insulã. de ver. obli. Gl. dicit spale hic. Vel dicas h. tractat de lucro captado. ibi no. ¶ Que ro vtrū ista actio sit arbitraria. Et gl. dicit q. no. q. a. duæ ferunt sententia in arbitraribus. Vide gl. quæ inci. de æqtate. ibi. si feruus dñi hares. s. satis. & hoc est speciale. Gl. hoc tangit in l. j. q. d. q. d. aliis est sub s. dixerit. s. e. gl. alibi teneo q. sit arbitraria. vt Insti. de act. s. p. terea. Breuiter Dy. hic tenet cõtra illã glo. & tenet istã: q. a. in actionib. arbit. nos habemus quatuor regulas. quare dicunt arbitrariæ. ppter officiu iudicis qd vertit in arbitrado iteresse rone loci. vt de eo qd cer. lo. ff. & C. Qñq. dicunt arbitrariæ in taxado quãtitatē. & in deferendo iuramentu in lit. vt in actione de in lit. iu. Qñq. dicunt arbitrariæ interrogado vt in actioe noxali. Qñq. arbitraria dicit ad imponendã pœna. vt l. si ex ce. s. in hac. s. qd me. cã. & in actioe de do lo. vt l. arbitrio. s. de dolo. ibi enim auget pœna: quia iudicis præcepto non est paritum. sed hic iudex nil ab initio præcepit. Sed publicano non exhibente ad petitionē actoris dat hæc actio in dupli. vt hic patet l. si cõ exhibuisset. s. ante actorē aut. vbi dicit actorē debere dicere: no aut

¶ Imperatores. Vide qd no. dicit Bart. i. per istu text. in l. i. q. C. de pds. & omnibus rebus nau. li. xj. Adde qd id Bar. in l. incola. ad munic. dicit q. non debet amoueri de catastro venditoris. nisi profiteat q. emptor est idoneus ad soluenda onera fiscalia. & si no reperitur idoneus q. ipse mor soluer quod dicit pau. de ca. not. ad. ¶ Non credo. Vide quod not. Bald. post Gul. in l. de his. C. de epif. & cle. ¶ Opponi de l. Vide quod no. Bart. in l. i. C. de fun. pat. l. x. ¶ In l. tutor. Ibi vide Bald. an ipso iure curat minori tēpus ad soluendū canonē qui tenet quod non. ¶ Non assignet. Si res que incidit in cõ

¶ Quærentibus. Etia sic facit cõtra glo. in rub. nau. cau. q. vide dicitur q. in duplo no. inste simplum. Vide Bal. in l. i. C. de spon. And. Barba. ¶ Statutu. Dicit statutu q. dupli soluat. quõ intelligatur. id Bal. & gl. in l. i. ij. C. de nau. li. xj. & Bar. in l. i. C. de spon. per illum text. & ibi Bald. dem gl. in l. j. in princ. s. de ser. cor. & quod no. Bar. in l. san. cio. j. de pœn. in iij. col. Adde in glo. ma. in princ. ad fol. l. i. in sulã. quæ facit secundū Ange. q. si statutu dicat q. qui emit rem immobilē. nisi ea fecerit allibrari vel si no soluit gabellã. q. incidat in pœnam x. q. si fuit accusatus q. prædicta non fecerit euitat cõdemnationē soluendo vsq. ad sententia. secundū ipsu. Quod limitat Paul. de ca. nisi iuratur. præfixerit certum terminu. quia tūc postea no admitteret purgatio. l. magna. C. de cõtrah. & cõmit. stipu. ¶ P O M A T E S. ¶ Illud simplum. Et vltra cõcordates allegatas hic per Alexã. in apostil. adde bonu. tex. in l. vt tantu. s. in hac. s. de ser. corru. & gl. in l. j. in princ. eo. ti. & text. in l. i. q. s. de tu. & rad. in glo. in l. p. e. ad l. iul. per gl. in l. christianis. C. de pag. Barto. in l. j. C. de pœ. s. l. i. lib. x. Paul. de ca. in l. aduersus. C. de fur. & Alexã. consil. lxxv. col. j. volu. j.

¶ An teneatur. Vide Barto. in l. i. semper. s. in sepulchro. j. quod vi aut clam. & Bal. no. in rubri. de pœna iu. in d. col. in l. i. q. id quod. s. j. in fin. s. de iur. om. iudi. ¶ Imperatores. Vide qd no. dicit Bart. i. per istu text. in l. i. q. C. de pds. & omnibus rebus nau. li. xj. Adde qd id Bar. in l. incola. ad munic. dicit q. non debet amoueri de catastro venditoris. nisi profiteat q. emptor est idoneus ad soluenda onera fiscalia. & si no reperitur idoneus q. ipse mor soluer quod dicit pau. de ca. not. ad. ¶ Non credo. Vide quod not. Bald. post Gul. in l. de his. C. de epif. & cle. ¶ Opponi de l. Vide quod no. Bart. in l. i. C. de fun. pat. l. x. ¶ In l. tutor. Ibi vide Bald. an ipso iure curat minori tēpus ad soluendū canonē qui tenet quod non. ¶ Non assignet. Si res que incidit in cõ

¶ Imperatores. ¶ Onus dandi vectigal incumbit possessori. Vectigal est nomen generale ad omne quod fisco pro aliqua re præstatur. ¶ Imperatores. ¶ Onus dandi vectigal incumbit possessori. h. d. Opp. s. eo. l. j. s. j. & quod ibi no. Sed expone vectigal id est tributū. & sic proprie ponit vt dicit gl. Vel dic q. vectigal est nomen generale ad omne qd fisco pro aliqua re præstat. vt j. ne qd in loco publico. l. ij. s. si quis nemine. Ite opponit q. hypotheca no possit esse sine principali. vt j. de fidei. ius. l. fideiussor obligari. in princ. Solue vt in glo. quia subaudi psonas scilicet tãtū. & sic persona tenet. Et hæc vera. Vel dic q. hic est casus specialis. Sed no credo verū. per aut. de mada. princ. s. no permittas. po sita C. sine censu vel reli. aut. sed & periculum. & probat eo. tit. l. ij. ibi. obnoxius tenet & c. vnde tene præcedit. Opp. de l. apud iul. s. hæres. de leg. j. & Lepistola. s. pactu. s. de pact. Solue vt in glo. Ite opp. C. de fin. instru. & iu. hastæ fil. l. i. & de illa l. glo. facit distinctionē. vide eam ibi. ¶ An minor xxv. annis non soluens vectigal si intra xxx. dies soluat liberetur.

Idemque rescripserunt. Quado aliquis debet soluere vectigal. & no soluit incidit in commissum. & efficitur res fisci. sed intra xxx. dies potest pupill' soluere vectigal. & res libera. Opp. de l. s. si ex causa. s. si in commissum. s. de mi. Sunt duæ sol. Prima hic in pupillo. ibi in adulto. Alia q. intra xxx. dies cui libet pœna remittitur ipso iure. post xxx. dies ope restitutionis. & ista est vera. ¶ Quæ ro. minor xxv. annis non soluit. an possit soluere intra xxx. dies. & ipso iure sibi remittat pœna vel post. p. resti. in inte. Tex. & glo. est in l. i. tutor. C. de admini. tuto. ¶ Non assignans rem sibi furatam. non incidit in commissum. ¶ Communis res portata ab uno ex dominis contra deuentum. non incidit in commissum. nisi pro parte. ¶ Si habens fundum emphyteuticum. decessit pluribus heredibus relicto. & unus non soluat. an totus fundus reuertatur ad dominum.

de iudice aliqd dicit. Ad p̄dictas regu. fa. cit qd no. per gl. in d. s. p̄terea. & per Cy. C. vbi cõue. q. certo lo. da. promi. l. j. Que rit Dy. ¶ restituta re an liberetur à pœna eur. & vbi bo. rap. Et videt q. sic. vt hic. & s. eo. l. j. vnde q. r̄it. vbi per hoc edictu no sit melior eius cõditio. ergo & c. vt l. q. ea mēte. de fur. & vbi bo. rap. l. pe. Secundū quærit Dy. qd vti fuit absolutus hoc edictu. an alia actione possit cõueniri. Et dicit Dy. Aut fuit absolutus tanq. delictu no sit factu. & sic super facto. & liberatur ab alia pœna. vt l. si duo. s. iulianus. s. de iureiur. & l. duobus. s. colonus. eo. tit. Aut fuit absolutus: q. no probauit actor. & tuc vide tur q. alia possit conueniri. vt l. ex morte. C. ad l. aqui. & l. j. C. qñ ciu. act. cri. præ. & no. in d. s. colonus. secundū Dy. ibi. credo q. indistincte obstat exceptio rei iudi. q. a. leges quæ sunt allegatae p. Dy. loquuntur qñ ex eodē facto oriunt diuersi tituli obli gationis. Sed hic ex eodē facto vna tantū oritur obligatio. & vnus titul' criminis. vt dixi s. eo. l. j. s. vnde queritur. vbi etiã Dy. hoc tenuit. Sed qñ sunt plures formæ agēdi. & ex eodē facto eadē obligatio ne. si liberatur ab vna. liberaf & ab alia. quocūq. modo sit absolutus. vt l. singulis aliis duobus diuersis j. de excep. rei iudi. ¶ In duplo est simplū. & illud simplū est rei persecutorium quado statutu dicit quod soluat duplum.

¶ Quarentibus. ¶ Onus dandi vectigal incumbit possessori. h. d. Opp. s. eo. l. j. s. j. & quod ibi no. Sed expone vectigal id est tributū. & sic proprie ponit vt dicit gl. Vel dic q. vectigal est nomen generale ad omne qd fisco pro aliqua re præstat. vt j. ne qd in loco publico. l. ij. s. si quis nemine. Ite opponit q. hypotheca no possit esse sine principali. vt j. de fidei. ius. l. fideiussor obligari. in princ. Solue vt in glo. quia subaudi psonas scilicet tãtū. & sic persona tenet. Et hæc vera. Vel dic q. hic est casus specialis. Sed no credo verū. per aut. de mada. princ. s. no permittas. po sita C. sine censu vel reli. aut. sed & periculum. & probat eo. tit. l. ij. ibi. obnoxius tenet & c. vnde tene præcedit. Opp. de l. apud iul. s. hæres. de leg. j. & Lepistola. s. pactu. s. de pact. Solue vt in glo. Ite opp. C. de fin. instru. & iu. hastæ fil. l. i. & de illa l. glo. facit distinctionē. vide eam ibi. ¶ An minor xxv. annis non soluens vectigal si intra xxx. dies soluat liberetur.

¶ Imperatores. ¶ Onus dandi vectigal incumbit possessori. h. d. Opp. s. eo. l. j. s. j. & quod ibi no. Sed expone vectigal id est tributū. & sic proprie ponit vt dicit gl. Vel dic q. vectigal est nomen generale ad omne qd fisco pro aliqua re præstat. vt j. ne qd in loco publico. l. ij. s. si quis nemine. Ite opponit q. hypotheca no possit esse sine principali. vt j. de fidei. ius. l. fideiussor obligari. in princ. Solue vt in glo. quia subaudi psonas scilicet tãtū. & sic persona tenet. Et hæc vera. Vel dic q. hic est casus specialis. Sed no credo verū. per aut. de mada. princ. s. no permittas. po sita C. sine censu vel reli. aut. sed & periculum. & probat eo. tit. l. ij. ibi. obnoxius tenet & c. vnde tene præcedit. Opp. de l. apud iul. s. hæres. de leg. j. & Lepistola. s. pactu. s. de pact. Solue vt in glo. Ite opp. C. de fin. instru. & iu. hastæ fil. l. i. & de illa l. glo. facit distinctionē. vide eam ibi. ¶ An minor xxv. annis non soluens vectigal si intra xxx. dies soluat liberetur.

¶ Imperatores. ¶ Onus dandi vectigal incumbit possessori. h. d. Opp. s. eo. l. j. s. j. & quod ibi no. Sed expone vectigal id est tributū. & sic proprie ponit vt dicit gl. Vel dic q. vectigal est nomen generale ad omne qd fisco pro aliqua re præstat. vt j. ne qd in loco publico. l. ij. s. si quis nemine. Ite opponit q. hypotheca no possit esse sine principali. vt j. de fidei. ius. l. fideiussor obligari. in princ. Solue vt in glo. quia subaudi psonas scilicet tãtū. & sic persona tenet. Et hæc vera. Vel dic q. hic est casus specialis. Sed no credo verū. per aut. de mada. princ. s. no permittas. po sita C. sine censu vel reli. aut. sed & periculum. & probat eo. tit. l. ij. ibi. obnoxius tenet & c. vnde tene præcedit. Opp. de l. apud iul. s. hæres. de leg. j. & Lepistola. s. pactu. s. de pact. Solue vt in glo. Ite opp. C. de fin. instru. & iu. hastæ fil. l. i. & de illa l. glo. facit distinctionē. vide eam ibi. ¶ An minor xxv. annis non soluens vectigal si intra xxx. dies soluat liberetur.

¶ Imperatores. ¶ Onus dandi vectigal incumbit possessori. h. d. Opp. s. eo. l. j. s. j. & quod ibi no. Sed expone vectigal id est tributū. & sic proprie ponit vt dicit gl. Vel dic q. vectigal est nomen generale ad omne qd fisco pro aliqua re præstat. vt j. ne qd in loco publico. l. ij. s. si quis nemine. Ite opponit q. hypotheca no possit esse sine principali. vt j. de fidei. ius. l. fideiussor obligari. in princ. Solue vt in glo. quia subaudi psonas scilicet tãtū. & sic persona tenet. Et hæc vera. Vel dic q. hic est casus specialis. Sed no credo verū. per aut. de mada. princ. s. no permittas. po sita C. sine censu vel reli. aut. sed & periculum. & probat eo. tit. l. ij. ibi. obnoxius tenet & c. vnde tene præcedit. Opp. de l. apud iul. s. hæres. de leg. j. & Lepistola. s. pactu. s. de pact. Solue vt in glo. Ite opp. C. de fin. instru. & iu. hastæ fil. l. i. & de illa l. glo. facit distinctionē. vide eam ibi. ¶ An minor xxv. annis non soluens vectigal si intra xxx. dies soluat liberetur.

¶ Imperatores. ¶ Onus dandi vectigal incumbit possessori. h. d. Opp. s. eo. l. j. s. j. & quod ibi no. Sed expone vectigal id est tributū. & sic proprie ponit vt dicit gl. Vel dic q. vectigal est nomen generale ad omne qd fisco pro aliqua re præstat. vt j. ne qd in loco publico. l. ij. s. si quis nemine. Ite opponit q. hypotheca no possit esse sine principali. vt j. de fidei. ius. l. fideiussor obligari. in princ. Solue vt in glo. quia subaudi psonas scilicet tãtū. & sic persona tenet. Et hæc vera. Vel dic q. hic est casus specialis. Sed no credo verū. per aut. de mada. princ. s. no permittas. po sita C. sine censu vel reli. aut. sed & periculum. & probat eo. tit. l. ij. ibi. obnoxius tenet & c. vnde tene præcedit. Opp. de l. apud iul. s. hæres. de leg. j. & Lepistola. s. pactu. s. de pact. Solue vt in glo. Ite opp. C. de fin. instru. & iu. hastæ fil. l. i. & de illa l. glo. facit distinctionē. vide eam ibi. ¶ An minor xxv. annis non soluens vectigal si intra xxx. dies soluat liberetur.

¶ Imperatores. ¶ Onus dandi vectigal incumbit possessori. h. d. Opp. s. eo. l. j. s. j. & quod ibi no. Sed expone vectigal id est tributū. & sic proprie ponit vt dicit gl. Vel dic q. vectigal est nomen generale ad omne qd fisco pro aliqua re præstat. vt j. ne qd in loco publico. l. ij. s. si quis nemine. Ite opponit q. hypotheca no possit esse sine principali. vt j. de fidei. ius. l. fideiussor obligari. in princ. Solue vt in glo. quia subaudi psonas scilicet tãtū. & sic persona tenet. Et hæc vera. Vel dic q. hic est casus specialis. Sed no credo verū. per aut. de mada. princ. s. no permittas. po sita C. sine censu vel reli. aut. sed & periculum. & probat eo. tit. l. ij. ibi. obnoxius tenet & c. vnde tene præcedit. Opp. de l. apud iul. s. hæres. de leg. j. & Lepistola. s. pactu. s. de pact. Solue vt in glo. Ite opp. C. de fin. instru. & iu. hastæ fil. l. i. & de illa l. glo. facit distinctionē. vide eam ibi. ¶ An minor xxv. annis non soluens vectigal si intra xxx. dies soluat liberetur.

¶ Imperatores. ¶ Onus dandi vectigal incumbit possessori. h. d. Opp. s. eo. l. j. s. j. & quod ibi no. Sed expone vectigal id est tributū. & sic proprie ponit vt dicit gl. Vel dic q. vectigal est nomen generale ad omne qd fisco pro aliqua re præstat. vt j. ne qd in loco publico. l. ij. s. si quis nemine. Ite opponit q. hypotheca no possit esse sine principali. vt j. de fidei. ius. l. fideiussor obligari. in princ. Solue vt in glo. quia subaudi psonas scilicet tãtū. & sic persona tenet. Et hæc vera. Vel dic q. hic est casus specialis. Sed no credo verū. per aut. de mada. princ. s. no permittas. po sita C. sine censu vel reli. aut. sed & periculum. & probat eo. tit. l. ij. ibi. obnoxius tenet & c. vnde tene præcedit. Opp. de l. apud iul. s. hæres. de leg. j. & Lepistola. s. pactu. s. de pact. Solue vt in glo. Ite opp. C. de fin. instru. & iu. hastæ fil. l. i. & de illa l. glo. facit distinctionē. vide eam ibi. ¶ An minor xxv. annis non soluens vectigal si intra xxx. dies soluat liberetur.

¶ Imperatores. ¶ Onus dandi vectigal incumbit possessori. h. d. Opp. s. eo. l. j. s. j. & quod ibi no. Sed expone vectigal id est tributū. & sic proprie ponit vt dicit gl. Vel dic q. vectigal est nomen generale ad omne qd fisco pro aliqua re præstat. vt j. ne qd in loco publico. l. ij. s. si quis nemine. Ite opponit q. hypotheca no possit esse sine principali. vt j. de fidei. ius. l. fideiussor obligari. in princ. Solue vt in glo. quia subaudi psonas scilicet tãtū. & sic persona tenet. Et hæc vera. Vel dic q. hic est casus specialis. Sed no credo verū. per aut. de mada. princ. s. no permittas. po sita C. sine censu vel reli. aut. sed & periculum. & probat eo. tit. l. ij. ibi. obnoxius tenet & c. vnde tene præcedit. Opp. de l. apud iul. s. hæres. de leg. j. & Lepistola. s. pactu. s. de pact. Solue vt in glo. Ite opp. C. de fin. instru. & iu. hastæ fil. l. i. & de illa l. glo. facit distinctionē. vide eam ibi. ¶ An minor xxv. annis non soluens vectigal si intra xxx. dies soluat liberetur.

¶ Imperatores. ¶ Onus dandi vectigal incumbit possessori. h. d. Opp. s. eo. l. j. s. j. & quod ibi no. Sed expone vectigal id est tributū. & sic proprie ponit vt dicit gl. Vel dic q. vectigal est nomen generale ad omne qd fisco pro aliqua re præstat. vt j. ne qd in loco publico. l. ij. s. si quis nemine. Ite opponit q. hypotheca no possit esse sine principali. vt j. de fidei. ius. l. fideiussor obligari. in princ. Solue vt in glo. quia subaudi psonas scilicet tãtū. & sic persona tenet. Et hæc vera. Vel dic q. hic est casus specialis. Sed no credo verū. per aut. de mada. princ. s. no permittas. po sita C. sine censu vel reli. aut. sed & periculum. & probat eo. tit. l. ij. ibi. obnoxius tenet & c. vnde tene præcedit. Opp. de l. apud iul. s. hæres. de leg. j. & Lepistola. s. pactu. s. de pact. Solue vt in glo. Ite opp. C. de fin. instru. & iu. hastæ fil. l. i. & de illa l. glo. facit distinctionē. vide eam ibi. ¶ An minor xxv. annis non soluens vectigal si intra xxx. dies soluat liberetur.

¶ Imperatores. ¶ Onus dandi vectigal incumbit possessori. h. d. Opp. s. eo. l. j. s. j. & quod ibi no. Sed expone vectigal id est tributū. & sic proprie ponit vt dicit gl. Vel dic q. vectigal est nomen generale ad omne qd fisco pro aliqua re præstat. vt j. ne qd in loco publico. l. ij. s. si quis nemine. Ite opponit q. hypotheca no possit esse sine principali. vt j. de fidei. ius. l. fideiussor obligari. in princ. Solue vt in glo. quia subaudi psonas scilicet tãtū. & sic persona tenet. Et hæc vera. Vel dic q. hic est casus specialis. Sed no credo verū. per aut. de mada. princ. s. no permittas. po sita C. sine censu vel reli. aut. sed & periculum. & probat eo. tit. l. ij. ibi. obnoxius tenet & c. vnde tene præcedit. Opp. de l. apud iul. s. hæres. de leg. j. & Lepistola. s. pactu. s. de pact. Solue vt in glo. Ite opp. C. de fin. instru. & iu. hastæ fil. l. i. & de illa l. glo. facit distinctionē. vide eam ibi. ¶ An minor xxv. annis non soluens vectigal si intra xxx. dies soluat liberetur.

¶ Imperatores. ¶ Onus dandi vectigal incumbit possessori. h. d. Opp. s. eo. l. j. s. j. & quod ibi no. Sed expone vectigal id est tributū. & sic proprie ponit vt dicit gl. Vel dic q. vectigal est nomen generale ad omne qd fisco pro aliqua re præstat. vt j. ne qd in loco publico. l. ij. s. si quis nemine. Ite opponit q. hypotheca no possit esse sine principali. vt j. de fidei. ius. l. fideiussor obligari. in princ. Solue vt in glo. quia subaudi psonas scilicet tãtū. & sic persona tenet. Et hæc vera. Vel dic q. hic est casus specialis. Sed no credo verū. per aut. de mada. princ. s. no permittas. po sita C. sine censu vel reli. aut. sed & periculum. & probat eo. tit. l. ij. ibi. obnoxius tenet & c. vnde tene præcedit. Opp. de l. apud iul. s. hæres. de leg. j. & Lepistola. s. pactu. s. de pact. Solue vt in glo. Ite opp. C. de fin. instru. & iu. hastæ fil. l. i. & de illa l. glo. facit distinctionē. vide eam ibi. ¶ An minor xxv. annis non soluens vectigal si intra xxx. dies soluat liberetur.

¶ Imperatores. ¶ Onus dandi vectigal incumbit possessori. h. d. Opp. s. eo. l. j. s. j. & quod ibi no. Sed expone vectigal id est tributū. & sic proprie ponit vt dicit gl. Vel dic q. vectigal est nomen generale ad omne qd fisco pro aliqua re præstat. vt j. ne qd in loco publico. l. ij. s. si quis nemine. Ite opponit q. hypotheca no possit esse sine principali. vt j. de fidei. ius. l. fideiussor obligari. in princ. Solue vt in glo. quia subaudi psonas scilicet tãtū. & sic persona tenet. Et hæc vera. Vel dic q. hic est casus specialis. Sed no credo verū. per aut. de mada. princ. s. no permittas. po sita C. sine censu vel reli. aut. sed & periculum. & probat eo. tit. l. ij. ibi. obnoxius tenet & c. vnde tene præcedit. Opp. de l. apud iul. s. hæres. de leg. j. & Lepistola. s. pactu. s. de pact. Solue vt in glo. Ite opp. C. de fin. instru. & iu. hastæ fil. l. i. & de illa l. glo. facit distinctionē. vide eam ibi. ¶ An minor xxv. annis non soluens vectigal si intra xxx. dies soluat liberetur.

¶ Imperatores. ¶ Onus dandi vectigal incumbit possessori. h. d. Opp. s. eo. l. j. s. j. & quod ibi no. Sed expone vectigal id est tributū. & sic proprie ponit vt dicit gl. Vel dic q. vectigal est nomen generale ad omne qd fisco pro aliqua re præstat. vt j. ne qd in loco publico. l. ij. s. si quis nemine. Ite opponit q. hypotheca no possit esse sine principali. vt j. de fidei. ius. l. fideiussor obligari. in princ. Solue vt in glo. quia subaudi psonas scilicet tãtū. & sic persona tenet. Et hæc vera. Vel dic q. hic est casus specialis. Sed no credo verū. per aut. de mada. princ. s. no permittas. po sita C. sine censu vel reli. aut. sed & periculum. & probat eo. tit. l. ij. ibi. obnoxius tenet & c. vnde tene præcedit. Opp. de l. apud iul. s. hæres. de leg. j. & Lepistola. s. pactu. s. de pact. Solue vt in glo. Ite opp. C. de fin. instru. & iu. hastæ fil. l. i. & de illa l. glo. facit distinctionē. vide eam ibi. ¶ An minor xxv. annis non soluens vectigal si intra xxx. dies soluat liberetur.

¶ Imperatores. ¶ Onus dandi vectigal incumbit possessori. h. d. Opp. s. eo. l. j. s. j. & quod ibi no. Sed expone vectigal id est tributū. & sic proprie ponit vt dicit gl. Vel dic q. vectigal est nomen generale ad omne qd fisco pro aliqua re præstat. vt j. ne qd in loco publico. l. ij. s. si quis nemine. Ite opponit q. hypotheca no possit esse sine principali. vt j. de fidei. ius. l. fideiussor obligari. in princ. Solue vt in glo. quia subaudi psonas scilicet tãtū. & sic persona tenet. Et hæc vera. Vel dic q. hic est casus specialis. Sed no credo verū. per aut. de mada. princ. s. no permittas. po sita C. sine censu vel reli. aut. sed & periculum. & probat eo. tit. l. ij. ibi. obnoxius tenet & c. vnde tene præcedit. Opp. de l. apud iul. s. hæres. de leg. j. & Lepistola. s. pactu. s. de pact. Solue vt in glo. Ite opp. C. de fin. instru. & iu. hastæ fil. l. i. & de illa l. glo. facit distinctionē. vide eam ibi. ¶ An minor xxv. annis non soluens vectigal si intra xxx. dies soluat liberetur.

¶ Imperatores. ¶ Onus dandi vectigal incumbit possessori. h. d. Opp. s. eo. l. j. s. j. & quod ibi no. Sed expone vectigal id est tributū. & sic proprie ponit vt dicit gl. Vel dic q. vectigal est nomen generale ad omne qd fisco pro aliqua re præstat. vt j. ne qd in loco publico. l. ij. s. si quis nemine. Ite opponit q. hypotheca no possit esse sine principali. vt j. de fidei. ius. l. fideiussor obligari. in princ. Solue vt in glo. quia subaudi psonas scilicet tãtū. & sic persona tenet. Et hæc vera. Vel dic q. hic est casus specialis. Sed no credo verū. per aut. de mada. princ. s. no permittas. po sita C. sine censu vel reli. aut. sed & periculum. & probat eo. tit. l. ij. ibi. obnoxius tenet & c. vnde tene præcedit. Opp. de l. apud iul. s. hæres. de leg. j. & Lepistola. s. pactu. s. de pact. Solue vt in glo. Ite opp. C. de fin. instru. & iu. hastæ fil. l. i. & de illa l. glo. facit distinctionē. vide eam ibi. ¶ An minor xxv. annis non soluens vectigal si intra xxx. dies soluat liberetur.

¶ Imperatores. ¶ Onus dandi vectigal incumbit possessori. h. d. Opp. s. eo. l. j. s. j. & quod ibi no. Sed expone vectigal id est tributū. & sic proprie ponit vt dicit gl. Vel dic q. vectigal est nomen generale ad omne qd fisco pro aliqua re præstat. vt j. ne qd in loco publico. l. ij. s. si quis nemine. Ite opponit q. hypotheca no possit esse sine principali. vt j. de fidei. ius. l. fideiussor obligari. in princ. Solue vt in glo. quia subaudi psonas scilicet tãtū. & sic persona tenet. Et hæc vera. Vel dic q. hic est casus specialis. Sed no credo verū. per aut. de mada. princ. s. no permittas. po sita C. sine censu vel reli. aut. sed & periculum. & probat eo. tit. l. ij. ibi. obnoxius tenet & c. vnde tene præcedit. Opp. de l. apud iul. s. hæres. de leg. j. & Lepistola. s. pactu. s. de pact. Solue vt in glo. Ite opp. C. de fin. instru. & iu. hastæ fil. l. i. & de illa l. glo. facit distinctionē. vide eam ibi. ¶ An minor xxv. annis non soluens vectigal si intra xxx. dies soluat liberetur.

¶ Imperatores. ¶ Onus dandi vectigal incumbit possessori. h. d. Opp. s. eo. l. j. s. j. & quod ibi no. Sed expone vectigal id est tributū. & sic proprie ponit vt dicit gl. Vel dic q. vectigal est nomen generale ad omne qd fisco pro aliqua re præstat. vt j. ne qd in loco publico. l. ij. s. si quis nemine. Ite opponit q. hypotheca no possit esse sine principali. vt j. de fidei. ius. l. fideiussor obligari. in princ. Solue vt in glo. quia subaudi psonas scilicet tãtū. & sic persona tenet. Et hæc vera. Vel dic q. hic est casus specialis. Sed no credo verū. per aut. de mada. princ. s. no permittas. po sita C. sine censu vel reli. aut. sed & periculum. & probat eo. tit. l. ij. ibi. obnoxius tenet & c. vnde t

Fiscus. Commune solueret gabellam. V. trū cōe debeat solue...

Secus si persona. Vide Socy. conf. clxxv. col. vi. in fi. vol. j. Iaf. in aut. quas actioes. col. pe. C. de fa. san. ec.

Ad emptorem. An exceptio vectigalis transeat ad emptorem, vide Io. And. in Spe. de immu. ecclie. in fi. in i. vbi videtur tenere qd nō. Vide que dixi in l. incola. j. ad muni. adde Bal. per illum tex. in l. f. C. de ho. profcrip. do. Ant. in c. quia V. de iud. se remittit ad Bart. hic. Vide oīo Bart. in l. priuare. C. de excusa. mu. & ibi qd in emphyteuta ecclie et sic text. facit contra qd nō. Bald. in l. j. §. editiones. s. de eden do. vbi dicit qd priuilegium concessum fisco per l. ij. eod. titul. tranfit ad singularē succēssorem, per glo. magnam in Cle. fin. de cens. & per doct. in c. quanquā. de cen si. in sexto. Adde, an emptores dationum succedant in iure fisci Petr. de Anc. consl. c. vij. vbi consiluit qd statum puniens of ficiales communis, in datis communis fraudem committentes, non vendicent lo cum in eo qui fraudat emptorem ipsius datij empti à communi: de quo scilicet an emptores dationum succedant loco fisci: vide Bald. consl. c. ij. iij. libro.

P. P. A. V. P. Vectigalia. vide Panor. consl. xij. col. fin. vol. ij. & Feli. in c. j. de consl. col. um. xj. & Aret. in c. possel for. col. xv. de reg. iur. in vj. & Bald. in l. ve luti. ff. de iust. & iure.

P. P. A. V. P. Vectigalia. vide Feli. in c. j. col. um. xj. versl. ex quibus ver bis. extra de consl. tit. ij. libro.

Non tenetur Deo. fraudans gabellam non tenetur deo: Bal. in l. fin. C. de iu. annu. aur. & in l. v. luti. de iust. & iur. & in ca. quanquam. de censl. in vj. Bald. in cap. j. quæ sint regalia. vbi ponit, an sit dolus ma lus fraudare peda gias, adeo quod in fo ro consentie teneatur: & Bald. in l. i. C. de vectig. & con. & l. cum proponas. in

Princip. & ibi not. Sed si aliquando est ex actum, aliquando non, dic vt not. in l. ne mo alieno. §. temporalis. de regu. iur.

Emptores uectigalium, non possunt exigere de rebus que mittuntur ad exercitum.

Res exercitui. Not. bonum. §. qd t emptores uectigalium nō possunt exigere de rebus qd mittuntur ad exercitū. Sed qd si in pactis est, qd possit exigere non obstante aliquo priuilegio, vel aliqua excusatione: Cogita.

Ementes gabellas falsis à communi, non possunt compellere commune, ut soluat gabellam de sale.

Fiscus. Quidam emerūt gabellam falsis à comuni: deinde cōe mebat sal. Ementes gabellā volebāt qd cōe solueret gabellam: sed cōe defendebat se per istā l. Præterea cōe à seipso exigere nō poterat: vt l. hæres. §. qd si hic seruus. j. de fideiuss. ergo vēdens nō transfert, nisi ius qd habet vt l. traditionem. j. de acq. rerum dom. Sed à seipso exigere ius nō habebat ergo & c. scdm Dy. Sed contra hoc videt. j. de quaest. l. j. §. in causa. vbi ciuitas tenetur ad uectigalia. Solut. verum est alijs ciuitatibus non sibi ipsi. & iste §. loquitur in fisco seu publica Romana: vt ibi not.

Quando ementes ab ecclesia tenentur ad uectigal.

Mercatores. Dy. inducit in ar. ad quest. t. ecclesia Romana habet salinas in terra Romādio lā: modō quidam emerūt salinas ab ecclesia, & portabāt Romam: in ciuitate Fauē tina petebatur pedagiū: illi dicebāt, nos emimus ab ecclesia, quæ non debet solue re: sed per istam legē fuit determinatū cō tra eos non obstante l. dolia. §. j. s. de con trahen. emptioe. l. inuitus. §. plerumq. ff. de regulis iuris. quia iura trāseunt ad em ptores. si rei cohæret. Secus si persona: ga tunc ad emptorē non transeat scdm Dyn. Sed ego puto aliter distinguendū: nā aut est uectigal ordinariū: Et verum dicit Dy. aut est extraordinariū qd non imponit lege, vel senatusconsulto, vel cōstitutione principis. Ista em sunt extraordinaria: vt C. de vac. publ. mu. l. j. libro x. & j. de vac. mune. l. in honoribus. §. qui muneris. & i. s. tis immunitas tranfit ad emptorem: vt de priuile. domus Augusti. l. j. lib. xj.

Princip. & ibi not. Sed si aliquando est ex actum, aliquando non, dic vt not. in l. ne mo alieno. §. temporalis. de regu. iur.

Emptores uectigalium, non possunt exigere de rebus que mittuntur ad exercitum.

Res exercitui. Not. bonum. §. qd t emptores uectigalium nō possunt exigere de rebus qd mittuntur ad exercitū. Sed qd si in pactis est, qd possit exigere non obstante aliquo priuilegio, vel aliqua excusatione: Cogita.

Ementes gabellas falsis à communi, non possunt compellere commune, ut soluat gabellam de sale.

Fiscus. Quidam emerūt gabellam falsis à comuni: deinde cōe mebat sal. Ementes gabellā volebāt qd cōe solueret gabellam: sed cōe defendebat se per istā l. Præterea cōe à seipso exigere nō poterat: vt l. hæres. §. qd si hic seruus. j. de fideiuss. ergo vēdens nō transfert, nisi ius qd habet vt l. traditionem. j. de acq. rerum dom. Sed à seipso exigere ius nō habebat ergo & c. scdm Dy. Sed contra hoc videt. j. de quaest. l. j. §. in causa. vbi ciuitas tenetur ad uectigalia. Solut. verum est alijs ciuitatibus non sibi ipsi. & iste §. loquitur in fisco seu publica Romana: vt ibi not.

Quando ementes ab ecclesia tenentur ad uectigal.

Mercatores. Dy. inducit in ar. ad quest. t. ecclesia Romana habet salinas in terra Romādio lā: modō quidam emerūt salinas ab ecclesia, & portabāt Romam: in ciuitate Fauē tina petebatur pedagiū: illi dicebāt, nos emimus ab ecclesia, quæ non debet solue re: sed per istam legē fuit determinatū cō tra eos non obstante l. dolia. §. j. s. de con trahen. emptioe. l. inuitus. §. plerumq. ff. de regulis iuris. quia iura trāseunt ad em ptores. si rei cohæret. Secus si persona: ga tunc ad emptorē non transeat scdm Dyn. Sed ego puto aliter distinguendū: nā aut est uectigal ordinariū: Et verum dicit Dy. aut est extraordinariū qd non imponit lege, vel senatusconsulto, vel cōstitutione principis. Ista em sunt extraordinaria: vt C. de vac. publ. mu. l. j. libro x. & j. de vac. mune. l. in honoribus. §. qui muneris. & i. s. tis immunitas tranfit ad emptorem: vt de priuile. domus Augusti. l. j. lib. xj.

Fraudantes gabellas non tenentur deo, nec mundo.

Vectigalia. Per istam l. dicit qd si quis fraudat gabellam, nō tenetur deo, ne que mūdo: quia illæ gabellæ sine permis su principis, sunt extorsioes. & hoc credo in forētibz: secus in ciuibz, qui possunt sibi ipsi graua men imponere: & burfam commune facere. l. j. in fin. supra, quod cuiusque vnauer. nom. & quod ibi not.

Conductor uectigaliū si non soluit, an possit statim expelli.

Habens ius in re, non soluens statim non expellitur: sed in priuato expectatur triennium, in ecclesia emphy teuta biennium.

Conductor uectigaliū, an habeat utile dominium.

Conductor, qui habet rem obligatam in contractu loca tionis, an possit statim expelli.

Nondum solutis. Quæro, a quo erant uectigalia cōducta. Gl. dicit qd potest intelligi qd ille publicanus alteri locauit: & ille secundus conductor pensionem non soluit: vel quod ille publicanus qui primō conduxit, nō soluit: sic duobus modis legitur. Quæro, tan si non soluit, statim possit repelli. gl. of. variat. Tu dic, aut lo quimur in simplici conductore: aut in eo qui habet ius in re. Primo casu, aduerte: vis tu intelligere l. quæro. §. inter locato rem. s. loca. simplex conductor qui nō ha bet ius in re, potest statim expelli: argu. l. adem. f. C. loca. Fallit si est conuentum vt non expellatur, tūc expectatur bienniu: vt l. quæro. §. inter locatorem. s. loca. Se cundo casu, quādo loqueris de eo qui ha bet ius in re, tunc in emphyteuta priuati triennium, in emphyteuta ecclie trien nium expectetur: vt l. ij. C. de iur. emphy. & aut. qui rem. C. de sacrosan. ecclie. Sed quæro, quid in proposito: an cōductor uectigalis habeat ius in re? Gl. in l. j. de loc. pub. fru. videtur velle quod sem per habeat vtile dominium cōducens ue ctigalia: & distinctio modici tēporis vel immodici habet locū in emphyteuta pri uati. Sed illa videtur contra legem primā in fin. s. si ager uectiga. vel emphyt. peta. Alia glo. aliu dicit in l. j. §. quod autem. j. de superfic. quōd conductor habet vtile dominium si à Republica conducit: si à priuato etiam ad magnum tempus: non habet vtile. hoc non examino hic: sed in dictis legibus alleg. Quæro, quid si conductor habet rem obligatam in contractu locationis? Respondeo: non sufficit habere tale ius in re: quia finito iure super personali, finitur su per hypotheca: vt s. qui. mod. pig. vel hy. sol. l. item liberatur. in prin. Debet ergo hoc intelligi de alio iure reali, scilicet vti lis dominij. Quæro, an possit expellere, & vsuras consequi. dic vt not. per Cyn. C. de iur. emphy. l. ij.

Habens speciale mandatum, non potest ab uno possessore rem auferre, & alteri dare, offere ipso tantum, quantum secundus.

Agri publici. Nota argu. quod procurator, seu syndicus generalis non potest rem ab vno emphyteuta recipere, & alij dare: nisi ad hoc habeat speciale mandatum: nisi esset persona tumultuosa, & iniuriosa alijs: vt l. fi. de offi. procur. Cæsar. ¶ Itē nō. §. quod si habet speciale mandatum, non pōt ab vno possessore auferre, & alteri dare: si primus possessor tantum vult offerre, quantum secundus dat. C. de loc. præd. ciui. l. pen. & fin. quod est notandum.

An portans res licitas & illicitas, perdat omnes.

Et an iuste statuto quod portans aliquid contra deuetum, illud amittat, & animal super quo portatur: & si aliquis portet res licitas & illicitas, an amittat animal numero 2.

Pro illicitis mercibus, bona transferentis, non alterius publicantur. h. d. Quæ ro, aliquis portabat merces licitas & illicitas: an omnia publi centur? Hic videtur text. quod sic. In contrarium est veritas: vt s. eod. l. si publicanus. §. j. ibi: vt si quid amplius, & c. quasi dicat, non alia. Non obstat hic §. qua ratione partis publica tur totum: non in consequentiam rerum, sed in consequentiam delicti: quia capite puniuntur: & omnia bona publicantur: vt l. j. C. qua res expōta. non possint: Et ita intelligit Gu liel. in l. præsi. dis. s. si certum petat. & per Cyn. C. de nau. fæno. l. cum proponas. & ibi latius dic. ¶ Sed pone, statuto caues tur

Pro illicitis mercibus, bona transferentis, non alterius publicantur. h. d. Quæ ro, aliquis portabat merces licitas & illicitas: an omnia publi centur? Hic videtur text. quod sic. In contrarium est veritas: vt s. eod. l. si publicanus. §. j. ibi: vt si quid amplius, & c. quasi dicat, non alia. Non obstat hic §. qua ratione partis publica tur totum: non in consequentiam rerum, sed in consequentiam delicti: quia capite puniuntur: & omnia bona publicantur: vt l. j. C. qua res expōta. non possint: Et ita intelligit Gu liel. in l. præsi. dis. s. si certum petat. & per Cyn. C. de nau. fæno. l. cum proponas. & ibi latius dic. ¶ Sed pone, statuto caues tur

Pro illicitis mercibus, bona transferentis, non alterius publicantur. h. d. Quæ ro, aliquis portabat merces licitas & illicitas: an omnia publi centur? Hic videtur text. quod sic. In contrarium est veritas: vt s. eod. l. si publicanus. §. j. ibi: vt si quid amplius, & c. quasi dicat, non alia. Non obstat hic §. qua ratione partis publica tur totum: non in consequentiam rerum, sed in consequentiam delicti: quia capite puniuntur: & omnia bona publicantur: vt l. j. C. qua res expōta. non possint: Et ita intelligit Gu liel. in l. præsi. dis. s. si certum petat. & per Cyn. C. de nau. fæno. l. cum proponas. & ibi latius dic. ¶ Sed pone, statuto caues tur

Pro illicitis mercibus, bona transferentis, non alterius publicantur. h. d. Quæ ro, aliquis portabat merces licitas & illicitas: an omnia publi centur? Hic videtur text. quod sic. In contrarium est veritas: vt s. eod. l. si publicanus. §. j. ibi: vt si quid amplius, & c. quasi dicat, non alia. Non obstat hic §. qua ratione partis publica tur totum: non in consequentiam rerum, sed in consequentiam delicti: quia capite puniuntur: & omnia bona publicantur: vt l. j. C. qua res expōta. non possint: Et ita intelligit Gu liel. in l. præsi. dis. s. si certum petat. & per Cyn. C. de nau. fæno. l. cum proponas. & ibi latius dic. ¶ Sed pone, statuto caues tur

Pro illicitis mercibus, bona transferentis, non alterius publicantur. h. d. Quæ ro, aliquis portabat merces licitas & illicitas: an omnia publi centur? Hic videtur text. quod sic. In contrarium est veritas: vt s. eod. l. si publicanus. §. j. ibi: vt si quid amplius, & c. quasi dicat, non alia. Non obstat hic §. qua ratione partis publica tur totum: non in consequentiam rerum, sed in consequentiam delicti: quia capite puniuntur: & omnia bona publicantur: vt l. j. C. qua res expōta. non possint: Et ita intelligit Gu liel. in l. præsi. dis. s. si certum petat. & per Cyn. C. de nau. fæno. l. cum proponas. & ibi latius dic. ¶ Sed pone, statuto caues tur

Pro illicitis mercibus, bona transferentis, non alterius publicantur. h. d. Quæ ro, aliquis portabat merces licitas & illicitas: an omnia publi centur? Hic videtur text. quod sic. In contrarium est veritas: vt s. eod. l. si publicanus. §. j. ibi: vt si quid amplius, & c. quasi dicat, non alia. Non obstat hic §. qua ratione partis publica tur totum: non in consequentiam rerum, sed in consequentiam delicti: quia capite puniuntur: & omnia bona publicantur: vt l. j. C. qua res expōta. non possint: Et ita intelligit Gu liel. in l. præsi. dis. s. si certum petat. & per Cyn. C. de nau. fæno. l. cum proponas. & ibi latius dic. ¶ Sed pone, statuto caues tur

Pro illicitis mercibus, bona transferentis, non alterius publicantur. h. d. Quæ ro, aliquis portabat merces licitas & illicitas: an omnia publi centur? Hic videtur text. quod sic. In contrarium est veritas: vt s. eod. l. si publicanus. §. j. ibi: vt si quid amplius, & c. quasi dicat, non alia. Non obstat hic §. qua ratione partis publica tur totum: non in consequentiam rerum, sed in consequentiam delicti: quia capite puniuntur: & omnia bona publicantur: vt l. j. C. qua res expōta. non possint: Et ita intelligit Gu liel. in l. præsi. dis. s. si certum petat. & per Cyn. C. de nau. fæno. l. cum proponas. & ibi latius dic. ¶ Sed pone, statuto caues tur

Pro illicitis mercibus, bona transferentis, non alterius publicantur. h. d. Quæ ro, aliquis portabat merces licitas & illicitas: an omnia publi centur? Hic videtur text. quod sic. In contrarium est veritas: vt s. eod. l. si publicanus. §. j. ibi: vt si quid amplius, & c. quasi dicat, non alia. Non obstat hic §. qua ratione partis publica tur totum: non in consequentiam rerum, sed in consequentiam delicti: quia capite puniuntur: & omnia bona publicantur: vt l. j. C. qua res expōta. non possint: Et ita intelligit Gu liel. in l. præsi. dis. s. si certum petat. & per Cyn. C. de nau. fæno. l. cum proponas. & ibi latius dic. ¶ Sed pone, statuto caues tur

Pro illicitis mercibus, bona transferentis, non alterius publicantur. h. d. Quæ ro, aliquis portabat merces licitas & illicitas: an omnia publi centur? Hic videtur text. quod sic. In contrarium est veritas: vt s. eod. l. si publicanus. §. j. ibi: vt si quid amplius, & c. quasi dicat, non alia. Non obstat hic §. qua ratione partis publica tur totum: non in consequentiam rerum, sed in consequentiam delicti: quia capite puniuntur: & omnia bona publicantur: vt l. j. C. qua res expōta. non possint: Et ita intelligit Gu liel. in l. præsi. dis. s. si certum petat. & per Cyn. C. de nau. fæno. l. cum proponas. & ibi latius dic. ¶ Sed pone, statuto caues tur

Pro illicitis mercibus, bona transferentis, non alterius publicantur. h. d. Quæ ro, aliquis portabat merces licitas & illicitas: an omnia publi centur? Hic videtur text. quod sic. In contrarium est veritas: vt s. eod. l. si publicanus. §. j. ibi: vt si quid amplius, & c. quasi dicat, non alia. Non obstat hic §. qua ratione partis publica tur totum: non in consequentiam rerum, sed in consequentiam delicti: quia capite puniuntur: & omnia bona publicantur: vt l. j. C. qua res expōta. non possint: Et ita intelligit Gu liel. in l. præsi. dis. s. si certum petat. & per Cyn. C. de nau. fæno. l. cum proponas. & ibi latius dic. ¶ Sed pone, statuto caues tur

Statuto cautetur. Adde Bald. in d. l. cū proponas. C. de nau. fæno. Et ex dictis Bar. hic not. qd multo non soluens gabellā, seu pedagiū, si ob hoc res amittat, suū est periculū. Bart. in l. fi. C. de nau. nō ex cu. lib. xj. Sed quid si iste non esset soluens dominus animalis frustra ageret in casu isto, infra de fur. leges itaque. Et videtur qd possit dominus petere restitutionē in in tegrum aduersus ta le statutum ex clau sula generali, si qua mihi iusta causa. Et hoc est quod sing. vo luit Inno. in rubricā cōsuetu. quod est no tandū secundū Mol. & Ro. hic. & ad que stio. Bart. hic. an per datur res aliena, be ne facit glo. ad h. in l. j. C. v. ne. priu. secū dum Iac. But. Fract. de Rampo. & Salic. ibi remittentes ad Bart. hic. Et adde eū dem in d. l. cū proponas. & Imo. in l. Mæ uis. §. duobus de le gatis secundo.

Adde secūdu Pau. de ca. qd Bald. distin guit, aut statutum dicit, si quis portauerit extra comitatum, & non incidit in poenā: quia illud verbū cū sit præterit perfecti, requirit actum consummatum: vt de ma. testa. l. Stichus seru? meus. Aut dicitur qd reperit fuerit porta re, vel dicit qd portan tes bladum & c. & tunc sufficit quod in itinere sit deprehensus per glo. in Larbo ribus. §. de illo. s. de usufruct. dum dicit, lupus exit syluam.

Adde post alios in hac q. videndū do minum meū Ripam in tracta. de peste, in vlt. parte char. q. ver. xvij. quæro, quid si statutum. Alex. Lo fæus Aulianus.

Qui maximus fructus. An iste §. singu. habeat locum in con ductore fundi priuati, vt teneatur recon ducere prædium, pro pter maximos fructus inde perceptos: quādo alius reperiri nō potest: an verō su mus in regul. l. licita tio. §. s. eo. vna glof. no. que non est alibi in l. multos. hic alle. in glo. iuncta cū alia glof. in l. f. cū Her mes. hic alleg. in glo. dum allegant, & re spondent ad istū tex. probant qd sit idem. quod est menti tenen dum. sequit hic Ro. & not. alium casum in quo est speciale fa uore Reipublicæ, vt

Statuto cautetur. Adde Bald. in d. l. cū proponas. C. de nau. fæno. Et ex dictis Bar. hic not. qd multo non soluens gabellā, seu pedagiū, si ob hoc res amittat, suū est periculū. Bart. in l. fi. C. de nau. nō ex cu. lib. xj. Sed quid si iste non esset soluens dominus animalis frustra ageret in casu isto, infra de fur. leges itaque. Et videtur qd possit dominus petere restitutionē in in tegrum aduersus ta le statutum ex clau sula generali, si qua mihi iusta causa. Et hoc est quod sing. vo luit Inno. in rubricā cōsuetu. quod est no tandū secundū Mol. & Ro. hic. & ad que stio. Bart. hic. an per datur res aliena, be ne facit glo. ad h. in l. j. C. v. ne. priu. secū dum Iac. But. Fract. de Rampo. & Salic. ibi remittentes ad Bart. hic. Et adde eū dem in d. l. cū proponas. & Imo. in l. Mæ uis. §. duobus de le gatis secundo.

Adde secūdu Pau. de ca. qd Bald. distin guit, aut statutum dicit, si quis portauerit extra comitatum, & non incidit in poenā: quia illud verbū cū sit præterit perfecti, requirit actum consummatum: vt de ma. testa. l. Stichus seru? meus. Aut dicitur qd reperit fuerit porta re, vel dicit qd portan tes bladum & c. & tunc sufficit quod in itinere sit deprehensus per glo. in Larbo ribus. §. de illo. s. de usufruct. dum dicit, lupus exit syluam.

Adde post alios in hac q. videndū do minum meū Ripam in tracta. de peste, in vlt. parte char. q. ver. xvij. quæro, quid si statutum. Alex. Lo fæus Aulianus.

Qui maximus fructus. An iste §. singu. habeat locum in con ductore fundi priuati, vt teneatur recon ducere prædium, pro pter maximos fructus inde perceptos: quādo alius reperiri nō potest: an verō su mus in regul. l. licita tio. §. s. eo. vna glof. no. que non est alibi in l. multos. hic alle. in glo. iuncta cū alia glof. in l. f. cū Her mes. hic alleg. in glo. dum allegant, & re spondent ad istū tex. probant qd sit idem. quod est menti tenen dum. sequit hic Ro. & not. alium casum in quo est speciale fa uore Reipublicæ, vt

Statuto cautetur. Adde Bald. in d. l. cū proponas. C. de nau. fæno. Et ex dictis Bar. hic not. qd multo non soluens gabellā, seu pedagiū, si ob hoc res amittat, suū est periculū. Bart. in l. fi. C. de nau. nō ex cu. lib. xj. Sed quid si iste non esset soluens dominus animalis frustra ageret in casu isto, infra de fur. leges itaque. Et videtur qd possit dominus petere restitutionē in in tegrum aduersus ta le statutum ex clau sula generali, si qua mihi iusta causa. Et hoc est quod sing. vo luit Inno. in rubricā cōsuetu. quod est no tandū secundū Mol. & Ro. hic. & ad que stio. Bart. hic. an per datur res aliena, be ne facit glo. ad h. in l. j. C. v. ne. priu. secū dum Iac. But. Fract. de Rampo. & Salic. ibi remittentes ad Bart. hic. Et adde eū dem in d. l. cū proponas. & Imo. in l. Mæ uis. §. duobus de le gatis secundo.

Adde secūdu Pau. de ca. qd Bald. distin guit, aut statutum dicit, si quis portauerit extra comitatum, & non incidit in poenā: quia illud verbū cū sit præterit perfecti, requirit actum consummatum: vt de ma. testa. l. Stichus seru? meus. Aut dicitur qd reperit fuerit porta re, vel dicit qd portan tes bladum & c. & tunc sufficit quod in itinere sit deprehensus per glo. in Larbo ribus. §. de illo. s. de usufruct. dum dicit, lupus exit syluam.

Adde post alios in hac q. videndū do minum meū Ripam in tracta. de peste, in vlt. parte char. q. ver. xvij. quæro, quid si statutum. Alex. Lo fæus Aulianus.

Qui maximus fructus. An iste §. singu. habeat locum in con ductore fundi priuati, vt teneatur recon ducere prædium, pro pter maximos fructus inde perceptos: quādo alius reperiri nō potest: an verō su mus in regul. l. licita tio. §. s. eo. vna glof. no. que non est alibi in l. multos. hic alle. in glo. iuncta cū alia glof. in l. f. cū Her mes. hic alleg. in glo. dum allegant, & re spondent ad istū tex. probant qd sit idem. quod est menti tenen dum. sequit hic Ro. & not. alium casum in quo est speciale fa uore Reipublicæ, vt

Statuto cautetur. Adde Bald. in d. l. cū proponas. C. de nau. fæno. Et ex dictis Bar. hic not. qd multo non soluens gabellā, seu pedagiū, si ob hoc res amittat, suū est periculū. Bart. in l. fi. C. de nau. nō ex cu. lib. xj. Sed quid si iste non esset soluens dominus animalis frustra ageret in casu isto, infra de fur. leges itaque. Et videtur qd possit dominus petere restitutionē in in tegrum aduersus ta le statutum ex clau sula generali, si qua mihi iusta causa. Et hoc est quod sing. vo luit Inno. in rubricā cōsuetu. quod est no tandū secundū Mol. & Ro. hic. & ad que stio. Bart. hic. an per datur res aliena, be ne facit glo. ad h. in l. j. C. v. ne. priu. secū dum Iac. But. Fract. de Rampo. & Salic. ibi remittentes ad Bart. hic. Et adde eū dem in d. l. cū proponas. & Imo. in l. Mæ uis. §. duobus de le gatis secundo.

Adde secūdu Pau. de ca. qd Bald. distin guit, aut statutum dicit, si quis portauerit extra comitatum, & non incidit in poenā: quia illud verbū cū sit præterit perfecti, requirit actum consummatum: vt de ma. testa. l. Stichus seru? meus. Aut dicitur qd reperit fuerit porta re, vel dicit qd portan tes bladum & c. & tunc sufficit quod in itinere sit deprehensus per glo. in Larbo ribus. §. de illo. s. de usufruct. dum dicit, lupus exit syluam.

Adde post alios in hac q. videndū do minum meū Ripam in tracta. de peste, in vlt. parte char. q. ver. xvij. quæro, quid si statutum. Alex. Lo fæus Aulianus.

Statuto cautetur. Adde Bald. in d. l. cū proponas. C. de nau. fæno. Et ex dictis Bar. hic not. qd multo non soluens gabellā, seu pedagiū, si ob hoc res amittat, suū est periculū. Bart. in l. fi. C. de nau. nō ex cu. lib. xj. Sed quid si iste non esset soluens dominus animalis frustra ageret in casu isto, infra de fur. leges itaque. Et videtur qd possit dominus petere restitutionē in in tegrum aduersus ta le statutum ex clau sula generali, si qua mihi iusta causa. Et hoc est quod sing. vo luit Inno. in rubricā cōsuetu. quod est no tandū secundū Mol. & Ro. hic. & ad que stio. Bart. hic. an per datur res aliena, be ne facit glo. ad h. in l. j. C. v. ne. priu. secū dum Iac. But. Fract. de Rampo. & Salic. ibi remittentes ad Bart. hic. Et adde eū dem in d. l. cū proponas. & Imo. in l. Mæ uis. §. duobus de le gatis secundo.

Adde secūdu Pau. de ca. qd Bald. distin guit, aut statutum dicit, si quis portauerit extra comitatum, & non incidit in poenā: quia illud verbū cū sit præterit perfecti, requirit actum consummatum: vt de ma. testa. l. Stichus seru? meus. Aut dicitur qd reperit fuerit porta re, vel dicit qd portan tes bladum & c. & tunc sufficit quod in itinere sit deprehensus per glo. in Larbo ribus. §. de illo. s. de usufruct. dum dicit, lupus exit syluam.

Adde post alios in hac q. videndū do minum meū Ripam in tracta. de peste, in vlt. parte char. q. ver. xvij. quæro, quid si statutum. Alex. Lo fæus Aulianus.

Qui maximus fructus. An iste §. singu. habeat locum in con ductore fundi priuati, vt teneatur recon ducere prædium, pro pter maximos fructus inde perceptos: quādo alius reperiri nō potest: an verō su mus in regul. l. licita tio. §. s. eo. vna glof. no. que non est alibi in l. multos. hic alle. in glo. iuncta cū alia glof. in l. f. cū Her mes. hic alleg. in glo. dum allegant, & re spondent ad istū tex. probant qd sit idem. quod est menti tenen dum. sequit hic Ro. & not. alium casum in quo est speciale fa uore Reipublicæ, vt

Statuto cautetur. Adde Bald. in d. l. cū proponas. C. de nau. fæno. Et ex dictis Bar. hic not. qd multo non soluens gabellā, seu pedagiū, si ob hoc res amittat, suū est periculū. Bart. in l. fi. C. de nau. nō ex cu. lib. xj. Sed quid si iste non esset soluens dominus animalis frustra ageret in casu isto, infra de fur. leges itaque. Et videtur qd possit dominus petere restitutionē in in tegrum aduersus ta le statutum ex clau sula generali, si qua mihi iusta causa. Et hoc est quod sing. vo luit Inno. in rubricā cōsuetu. quod est no tandū secundū Mol. & Ro. hic. & ad que stio. Bart. hic. an per datur res aliena, be ne facit glo. ad h. in l. j. C. v. ne. priu. secū dum Iac. But. Fract. de Rampo. & Salic. ibi remittentes ad Bart. hic. Et adde eū dem in d. l. cū proponas. & Imo. in l. Mæ uis. §. duobus de le gatis secundo.

Adde secūdu Pau. de ca. qd Bald. distin guit, aut statutum dicit, si quis portauerit extra comitatum, & non incidit in poenā: quia illud verbū cū sit præterit perfecti, requirit actum consummatum: vt de ma. testa. l. Stichus seru? meus. Aut dicitur qd reperit fuerit porta re, vel dicit qd portan tes bladum & c. & tunc sufficit quod in itinere sit deprehensus per glo. in Larbo ribus. §. de illo. s. de usufruct. dum dicit, lupus exit syluam.

Adde post alios in hac q. videndū do minum meū Ripam in tracta. de peste, in vlt. parte char. q. ver. xvij. quæro, quid si statutum. Alex. Lo fæus Aulianus.

Qui maximus fructus. An iste §. singu. habeat locum in con ductore fundi priuati, vt teneatur recon ducere prædium, pro pter maximos fructus inde perceptos: quādo alius reperiri nō potest: an verō su mus in regul. l. licita tio. §. s. eo. vna glof. no. que non est alibi in l. multos. hic alle. in glo. iuncta cū alia glof. in l. f. cū Her mes. hic alleg. in glo. dum allegant, & re spondent ad istū tex. probant qd sit idem. quod est menti tenen dum. sequit hic Ro. & not. alium casum in quo est speciale fa uore Reipublicæ, vt

Statuto cautetur. Adde Bald. in d. l. cū proponas. C. de nau. fæno. Et ex dictis Bar. hic not. qd multo non soluens gabellā, seu pedagiū, si ob hoc res amittat, suū est periculū. Bart. in l. fi. C. de nau. nō ex cu. lib. xj. Sed quid si iste non esset soluens dominus animalis frustra ageret in casu isto, infra de fur. leges itaque. Et videtur qd possit dominus petere restitutionē in in tegrum aduersus ta le statutum ex clau sula generali, si qua mihi iusta causa. Et hoc est quod sing. vo luit Inno. in rubricā cōsuetu

expelli pretio non fo luto, sic colonus. Et ad Bartol. hic quod emptio qua requiritur praestationem annua adde glo. & Barto. in l. j. in j. q. C. de iu. emphyt. & in l. j. j. de superfic. & dicit I. mol. in l. cum mulier de dote. soluto matr. quod si emptori gabellari auferatur gabellum sine facto suo pro tempore futuro quod non tenebatur ad praestationem factam. Ita Petr. de Anc. in c. propter sterilitatem de loca. ubi sequitur dictum Bart. hic, & in d. l. stipulatio. imo ibi dicit idem quod hic. Adde an ementes daria, debeant habere propter guerras vel pestem remissionem, Petr. de Anc. consilio cccxv. & cccij. Possit. Item firmat Bal. in c. j. in fin. quae sit regalitas. in j. col. in fi. & vide quae no. Barto. in l. si quis in fi. de pigno. & quod ibi dixi. & Bald. in d. l. si ea lege. in fin. C. de vfu. Non potest. Ad hoc facit, quod no. Bart. in leg. si vfu fructus mihi in biennium. s. de vfu fr. leg. & Ang. in l. si stipulatus es sem abste. j. de verb. obli. & quod notat Barto. in l. si fitulas. s. frumenta. de contrahen. empt. & ad q. Barto. hic vide quod no. Bal. in d. l. si ea lege. C. de vfu fr. & in d. l. licet. C. loca. Et ad q. praetatus debet soluere decimam, & taxam beneficij, etiam tempore sterilitatis, nec sit remissio in vbertatem iam senlar. glo. xij. q. h. ca. no bis. & tra alleg. Bal. in l. j. quibusdam suis quaestionibus, alias conclusionibus celsi. alia cccij. De hac materia per Spe. in titu. de loc. s. nunc aliqua. ver. c. xxv. & ibi Ioan. Andr. in xij. col. in fin. Et vide in materia pulchre Hosti. in sum. de loc. s. quae actiones. ver. propter sterilitatem cum seq. & omnino Ioan. Andr. in pigno. s. sequitur. ver. sicu. item quod vfu fructus. P. P. A. V. P. Dico ipsam perceptionem. Vide aliqd per Bar. in l. j. in j. q. C. de iure emphyt. & in l. j. de superfic. Bald. in l. si ea. C. de vfu fr. Petr. de Anc. in c. propter sterilitatem. extra de locat. Cornel. consilio cxxvij. volum. i. I. fo. in l. secunda quam legit cum j. C. de verbo. significa.

positam, venio & dico q est videndum, qd sit venditum per hec verba: vendo pedagiū. Et videtur q sit venditū ipsum corpus eorum quae percipiuntur: quia pedagiū, seu vectigal est qd percipitur, & c. vt l. j. s. s. eo. & ibi notatur. & C. eod. super rubrica. Sed istud posset esse verum nisi ciuitas ipsa percipiat: & post qd esset perceptum, daret publicano: sed cū ipse publican' percipit, hoc dicit non potest: vt no. in l. si qd ita. de vfu fr. & dicit j. eum tractabo de venditione fructus. Præterea isti fructus ante qd sint percepti, nō possunt dici venditi: vt d. l. nec emptio. Post qd verò percepti sunt, ipsa perceptione sunt effecti ipsius publicani: & sic quod suum est nō potest emere: vt s. de cōtrahen. emptio. l. si rei. Quare posset dici, quod ipsi percipiendi pedagiū sit venditum. Nā hoc nomē vectigal, & pedagiū accipitur pro ipso iure percipiendi: vt s. l. proximi. in prin. & C. noua vect. in rubro & nigro. Et qd in dubio ipsum ius praesumit venditum, facit de iure dotiū. l. dotis fructus. s. si. cum seq. Sed hoc nō potest verum quia si ciuitas vellet expressē vendere, non posset qd lex vbi sibi solā locatiōem permittere: vt l. si. C. eod. l. Præterea siue dicas istū ius esse personale, nō posset in aliū transferri, sicut vfu fructus: vt In sti. de vfu fr. s. si nitur. & de iure dotiū. l. si vfu fructus. Siue dicas esse ius reale coharēs territorio, vt videt dicere d. l. si. C. eod. tñ non posset vendi sine autoritate principis, q eis concessit: arg. s. titu. j. l. in diem. in fi. Sed hoc relinquo sub dubio: tñ hoc certū est, q tale ius ad tps transferri non potest: vt s. de feruitu. l. iij. Intelligi ergo hoc alio modo, & cōgruo, si potest: vt l. quoties idem sermo. de reg. iur. & qd in dubio ius non intelligatur venditum, si potest aliter intelligi. p batur in l. pe. cum sua gl. s. de dote praet. Quid ergo dicemus? Dico ipsam perceptionem, seu commoditatem percipiendi pedagiū esse venditam argument. d. legis si vfu fructus. de iure dotiū. & de periculo & cōmo. rei vendi. l. necessario. s. si. cum sua glo. & l. arboribus. s. vfu fructus. & probatur expressē. j. titu. j. ad l. A. quiliam. Ita ibi intelligit gl. magna. & ibi dem expressus per lac. de Arer. & in hoc videtur iste emptor fact' procurator in rē suram. Facit quod notat s. eo. l. j. in glo. magna. d. Vfu fructus aut istius pedagiū non videtur cōstitutus: quia talia iura vsum fructum non habent. l. j. de vfu fructu legato. Vel si diceres vsum fructū sicut in nomine debitoris vt l. iij. de vfu fr. ea. re. q vfu consu. cū hoc non potest esse. p pried: vt l. ij. eo. tit. & iō vt stemus in propria significatione, dicemus ipsam perceptionē fore venditā. Hoc autem apparet: quia tūc est necessaria illa cautio, quae illo casu requiritur, quae in istis contractibus regulariter non interponitur: & sic vfu fructus non potest videri venditus. Nunc ad quae stionem' propositā cum quærit, an fieri debeat ex cōputatio pretij: dico q nō: quia qd perceptio, seu percipiendi cōmoditas emittit: videt emi ipsa alea seu futurus euentus: vt d. l. nec emptio. & de actio. empti. l. si factū. Ad vnum tñ volo te sollicitē aduertere: quia p dicitā vera qd præter quā quis

guerra nō est ppter aliquā culpā ipsius ciui tatis: puta ppter guerrā, q est in Apulia, equi nō veniunt ad nundinas Perusinas: propter qd ex tali pedagio nil percipiunt: sed si ciuitas ipsa infert guerram aliq, vel alia ciuitas infert guerrā sibi propter inimicitias, teneat publicano ad interesse: & posset peti, vel fieret excōputatio pretij, si esset nō solutū. l. si merces. s. culpe. s. lo ca. & solut. matr. l. pen. in prin. Nec obft. C. de act. emp. l. si. quia illa violentia non infertur propter inimicitias venditoris: aliā secus: vt dicit legibus. Sed si admittentur ista verba: vdo pedagiū, et fructus, & reditus, & prouetus, qui percipiuntur ex ipso pedagio: si perceptio esset facta ab ipso publicano emptore, idē esset: vt ex his, quae j. dicent, perpendi poterit. Quartō quæro, qd emo fructus fundi in plures annos vno pretio: an si vno anno cōtingeret sterilitas, deberet fieri remissio pretij: Hic est sollicitē aduertēdū: nam aliq quis emit fructus, & hoc cōstat: tūc omne damnū intra tempus emergens est vfu fructuarij: nisi culpa domini accideret: vt l. necessario. s. si. de peric. & cōmo. rei vend. & de vfu fruct. l. qui vsum fructū. s. si. & l. quæ situm eadem ratione quæ est cū emittur dominium, cū pars domini sit. Aliquando quis emit perceptionē fructus: & tunc videtur emere incertum, seu aleam, & ideo periculum pertinet ad emptorē: vt d. l. nec emptio. & d. l. si vfu fructu. de iure dot. & d. l. necessario. s. si. si bene aduertatur, nisi factō veditoris hoc contingeret: arg. l. si factum. de act. empt. & quod s. dicitum est de vfu fructu vendito. Sed contra hoc videtur j. t. i. l. in ædibus. ver. si verò nō fundum. vbi quis donans perceptionē, videtur donare ipsos fructus qui percipiuntur. Rñ ille s. fm secundam lectū. ibi posita, ad propositū nil facit: sed fm primā lectū. obstat, prout intelligitur de perceptione fructuū futurorum. Sed debet sic intelligi, qd fructus percepti veniunt in cōputatione, s. qd fm quod cōsuetū est percipi, vt ipsum, quod consuetū est percipi, æstimetur. Hoc probatur expressē. C. de vfu fr. l. si ea lege. aliter illa lectura nō procederet. ita dico in casu nostro: si aliquis emerit perceptio nem fructuum, & aliquis diceret se deceptum vltra dimidiā iusti pretij, nō est imaretur fructus qui percipiuntur: sed æstimaretur habito respectu ad id quod consuetum est percipi. d. l. si ea lege. Item habito respectu ad id quod communiter solet valere talis fructus, nō ad id quod forte casu æstimatio creuit. C. de vfu fr. l. oleo. Tempus enim venditionis cōtrahes in hoc debet inspicere: vt l. iij. s. diu fratres. j. de iure fisci. & C. de rescin. ven. l. si voluntate. s. si. Aliquando quis emit fructus futuros plurium annorū. Hic est aduertēdū. Aut enim quis emit certā quantitātē fructuum, vt centum corbes vini, vel grani, ex tali fundo: tūc si minus nascitur, eatenus sit remissio pretij, vel expectatur q iterū nascatur. l. si debitor. s. verisimile. de cōtrahen. emp. & quod ibi no. de ver. obli. l. inter stipulantem. s. sacra. & quod ibi plenē dixi, & per Cyn. C. de dona. l. si quis

Aduerte qd cōtra hanc theoricā est expressa decisio Decij. cōf. iij. col. ij. ver. etio probat. vol. j. vbi post eos, quos refert, decidit emptorē gabellarū habent ad in itar fructuarij: & in eo consi. vide de materia, de qua latius qd alibi per excel. do. meum Ripā, in trac. de peste. char. vij. cū multis seq. ver. sex. casus. Alex. Loforus. P. P. A. V. P. Nunc ad quaestio nem. vide Alexandr. consil. iij. col. j. & ij. vol. j. deci. consil. iij. vbi quærit, an augmentum gabellarum acquiratur emptori. Cū quærit. vide Bal. in d. l. licet. in ij. q. & d. l. si ea lege. & quæ dixi post Bart. in l. ex conducto. s. j. locati. In plures annos. Adde vnum singulare dicitur Ang. in cō silio quod incipit, in dei nomine, & c. qd quoties solutio pretij est faciendā per plures annos, vel menses, quod verbū venditio, impropriatur, & ad locatiōem reduciatur, & de tali contractu iudicandum est, vt de locatiōe. qd est not. dignum. vide Bart. in hoc s. in j. col. & qd idem dicit j. in ver. h. quinto quæro. Adde tamen, qd in incorp rali? locatio habet vim celsionis iurii: no. Bal. in l. si ea lege. C. de vfu fruct. & ad Bart. hic vide Bal. in l. licet. C. loc. & Barr. i. l. si merces. s. vis maior. s. loc. Petr. de anc. in c. propter sterilitatem. de loc. tenet opi. Par. & ibi etiam Imo. sequitur. Adde quod idem quod Ang. vult Paul. de Cast. hic. Veniunt. Adde l. si ea lege. C. de vfu fr. & gl. no. & ibi Ber. in l. si actū. s. de act. emp. Deceptum vltra. Vide l. ij. C. de rescin. ven. & no. de æstimatiōe fructuū futurorum. Adde Bart. in l. si merces. s. vis maior. s. loc. & licet. C. locati. Quis emit. Vide Bald. in d. l. si ea lege. C. de vfu fr. & no. ex d. Etis j. proxim. & per Bar. an & qd venditor fructuū videatur vendere commoditatem percipiendi fructus, & quando videat cōstituere vsum fructum. & vide etiā supra in ij. quaestione. & Bald. in l. eodem. ver. sic. sed quid de eo. C. loca. & in d. l. si ea lege. et in l. j. post glof. C. si pig. pig. da. fit.

quis argērum. Aliquādo quis emit fructus alicuius fundi, per tempora simpliciter quāritate nō adiecta: & tūc si quidem ipsi fructus sunt percipiendi ab ipso emptore, ad eum transit cultura & cura: & tunc ius vfu fructus videtur emptorē: vt l. cū ita de vfu fr. leg. & l. si quis ita. de vfu fr. in gl. vfu fr. quemadmo. ca. l. idē est. ibi not. Nec verbo siue dicatur percipientur, vel percipi poterūt, vel similia verba: nā licet hæc verba quae percipiuntur, & videatur secundū propriā significationē referri ad ipsum corpus fructuū. l. item si fundi. in prin. s. de vfu fr. ta mē mens cōtrahentiū videtur esse, qd ipsum ius vfu fructus videatur emptorē: vt d. l. cū ita. de vfu fr. leg. Pro hoc facit ad Trebel. l. cogi. s. j. vbi si testator iubet restituere quicquid ex hereditate peruenit, intelligitur de ipso iure hereditario: licet propterea peruenit, aliter se habeat. Si verò fructus sunt percipiendi a se ipso venditore, & tradendi ipsi emptori: tunc ius vfu fructus nō videtur venditū: vt l. fundi Trebatiani. de vfu fr. leg. & de an. leg. l. casus. & no. in d. l. si quis ita. de vfu fr. & l. idem est. vfu fr. quemadmo. ca. tamen tūc verborū conceptio est inspicienda. Nam aliq dicitur, vdo fructus vno anno nō catus qui in tali nascitur prædio: tunc fructibus vno anno nō natus, pro illo anno nō videt emptio: vt d. l. nec emptio. de cōtrahen. empt. & debet fieri remissio pro rata illius anni: sicut cū additur numerus mensurarū sit remissio pro rata mensuræ deficientis: ita cū sit venditio ad numerum annorum, sit remissio pro rata anni deficientis, vt d. l. si debitor. s. verisimile. de cōtrahen. empt. Aliquādo in cōtractu dicitur, si qui fructus nascuntur, sint tibi venditi: vel vdo tibi fructus, si quos percipi contingeret, & similia verba: tunc ipsum incertū, scilicet alea, seu spes videtur vendita. ff. de heredi. vel act. v. l. q. si in venditio ne, & l. seq. Et hoc operatur natura istius pronominis si quis, quod est nota cuiusdam incertitudinis, dicitur legibus, sed quis vel qui, similiter est relatiuum substantiæ: vt no. C. de sentē. quæ pro eo. l. j. in glo. super ver. proferuntur. & In sti. de inuti. stipu. s. alteri. vnde fructibus nō natis nō est substantia, in qua subsistat emptio. Aliquādo verba cōtractus sunt dubia, nec ex eis apparet, vtrū fructus sint percipiendi ab ipso emptore, vel à veditorē tradendi emptori: vt quia simpliciter dicit, vdo fructus: tunc si pars, vel quota fructuū venditur, ab ipso veditore est faciendā perceptio. l. defuncta. s. si. s. de vfu fr. Si verò oēs fructus sint venditi: tūc ab ipso emptore: & tunc videtur venditus vfu fructus: vt d. l. cū ita. s. de vfu fr. leg. & l. si quis ita. s. de vfu fr. & qd ibi no. Vbi quæritur aut dixi, fructibus nō perceptis nō perfici emptioe fructuū: intelligo nō percipi in hac venditione, sicut in locatiōe cū superuenerit sterilitas: vt l. ex conducto. s. j. & si. cū l. seq. ff. loca. & quod ibi no. quia hic contractus eisdē iuris regulis fulciuntur. l. ij. s. loca. Quintō quæro, si emō fructus vnius anni, cuius est periculum? Respondeo, a si quidem emō fructus pendentes, periculum est meū: nisi aliud cōuenit. l. si fitulas. in fi. de cōtrahen. emp. s. de act. empt. l. qui pendente. in fi. Si verò emō fructus futuros, vnde ad me transit cultura, & cura: & tūc ex annua praestatione nō potest colligi illa praesumptio, quā dixi s. in q. illa disputata. Dico, qd sto verbis, vbi dico, emō, sit emptio: & induceretur secundū naturā emptiois. Vbi dico, loco, sit locatio. Probatur j. titu. j. l. qui faxū. vbi est emptio, quid videatur emptū, probatur ex s. dicitis. Sextō quæro, ista perceptio est emptā, nō autē est emptus fructus, vel vfu fructus: vtrū emptor possideat. Respondeo, in oibus casibus, in quibus vfu fructuarius est tutus aliquo interdicto, talis hois cōmoditas erit tuta officio iudicis: vt pbatur j. tit. j. l. Aquilius. Et ita not. ibi in glo. magna, & glo. fin. quod est no. Septimō quæro, aliquis emit fructus vnius molendini, vel alterius edificij, quod est destructum eget refectione, & magna impensa, propter quod fructus interim nō percipiuntur: cuius periculum pertinet? Et certē si esset locatio, sine dubio refectione ad dominū pertineret, & deberet fieri mercedis remissio: vt s. loca. l. ex conducto. in prin. & l. cū in plures. in prin. eo. tit. Sed si ponamus q sit venditio, ita q videatur venditus vfu fructus, vt apparet ex supradictis: & tūc dico q est cōsiderandum ad quē ptinet refectione. Dico qd in refectione sunt duo, l. cura, & sollicitudo refectionis: & ista simpliciter ptinet ad vfu fructuariū: quia oēm rei curā videtur suscipisse: vt l. j. in vfu fr. quemadmo. ca. Et sic talis cura ad eū ptinet. Castus est in l. in

ter fructuariū. in fi. ff. de dam. infe. Nec obstat l. hætenus. s. de vfu fruct. vbi dicitur, vfu fructuariū non cogi retere: quia verum est, si vult carere vfu fructu: vt l. cū fructuarius. de vfu fruct. sed quod verid est in refectione, est impensa: & ista si quidē est magna: sine dubio pertinet ad proprietarium: vt d. l. hætenus. s. de vfu fruct. quod patet: quia vfu fructuarius fecerit, a proprietario repetit: vt C. de vfu fruct. l. cū & l. æquissimum. s. in de quaestitū. s. de vfu fruct. & ibi no. & s. titu. ij. l. damni. s. ei cuius. & ibi no. per glo. Secundō est videndū, vtrū fructuarius petat istam pecuniā pro impena ante qd ipse impendat, an verò primitus debet impedere, postea petere: Et videtur, quod primō debet impedere: vt probatur s. titu. ij. l. quis. in fin. l. ibi: quid prestiterit, & c. eo. tit. l. si proprietarius. circa prin. Contrariū dico: nā ad hanc curā, & sollicitudinē vfu fructuarius factus videtur procurator in rem: vt l. j. in fi. & l. seq. & ibi not. s. de no. ope. nū. Sed pcurator ad opus faciendū potest agere, vt sibi pecuniā detur ante opus faciendū: vt s. mandata. l. si verò non numeradi. s. si. & l. si mandato meo. in prin. eo. titu. ergo & c. Nec obstat l. quis. & l. si proprietarius. quia in isto generali madato, quod vfu fructuarius videtur habere, veniunt multa. Primō enim operis reitutio: quia mandatū est eius natura, vt s. dixi. Itē venit vt satisfact de damno infecto. Sed tale mandatū de fideiubendo, & satisfadando est eius natura, vt nō ante quis agat qd soluat, vel cōdemnetur regulariter: vt l. Lucius. in fi. s. manda. & l. si pro ea. C. manda. ideo in l. quis. & l. si proprietarius. nō potest agere, nisi soluat: subaudi, vel interueniat alia causa ex his quae ponunt in d. l. Lucius. cū simili. & ex his apparet qd qualiter debeat intelligi. d. l. hætenus. quæ dicit dominū non cogi retere: scilicet quo ad opus personale: sed quo ad expensas sic: vel alias proprietate priuabitur: vt d. l. quis. & d. l. si proprietarius. His praemissis venio ad quaestionē propositā: & dico qd si ille emptor fructuum sit vfu fructuarius, & proprietariū ad eū pertinet omne periculum, vt dictum est: fateor qd si dominus cessaret sibi pecuniā dare ad refectionē, quod tunc tenetur ei ad interesse: vt s. man. l. si procurator. s. mandati. vel actione ex empto. l. fundi partem. de cōtrahen. empt. Prædicta intelligo vera, quando molendina duranti: licet in aliqua parte destructa, ita quod vfu fructus integer maneat. l. si cui insulæ. de vfu fructu. Si verò poneret quoddam molendina propter abundantiam aquarum totaliter essent destructa: tunc de refectione non esset tractandū: quia vfu fructus esset extinctus: nec restaurarentur, licet res ponerentur. l. reperi. s. rei mutatione. & l. quid tamen. s. non tantū. quib. mod. vfu fruct. amit. & d. l. si cui insulæ. de vfu fructu. & l. qui vfu fructu. in prin. eo. titu. nisi poneret dicta ædificia locatiōi alterius vniuersitatis, vel rei accederet: vt l. quoties. s. fina. de vfu fruct. & d. l. qui tamen. quib. mod. vfu fruct. amit. Octauo & vltimō quæro, pone quod vfu fructuarius facit dictas expensas: & tūc vult repetere a domino: qua actione repetet. Et glof. videtur velle, quod actione negotiorū gesto. vt d. l. eum. C. de vfu fructu. & l. damni. s. ei cuius. de dam. infe. Sed puto actione mandati. cū ad hoc videatur constitutus procurator, vt dictum est. Præterea, cum hoc faciat ex necessitate, vt dictum est, nō potest venire actione negotio. gesto. lege hæredes. s. si vnus. familiae eriscunda. Commune enim ne

Si quidē. Sequitur Petr. de Anch. Innoc. in c. propter sterilitatem. de loca. Sto verbis. vide Par. post glo. in l. qui faxum. j. de dona. P. P. A. V. P. Sto verbis. Vide Alex. consil. iij. col. ij. in prin. vol. j. Are. cōf. l. v. col. v. in fi. l. f. in l. insulæ. s. de praescri. verb. a. re. cōf. x. col. ij. in fi. ver. Item praemittit I. fo. in l. j. col. iij. in fi. C. de iure emphy. & in l. j. col. j. in fi. ff. de her. pet. & omnino Are. cōf. c. l. col. vij. vbi dicit debere potius attendi qualitas pactorum interitorū in instrumento quā mōmen. & idē dicit Socy. cōf. l. xxxvij. col. ij. & cōf. l. xvj. col. j. Sexto quæro, per Bar. in l. licet. C. loca. vbi fortius dicit, vt ibi per cum. Impendat. Adde Bar. in l. j. s. in vlti. col. s. de ope. no. num. per Bald. in l. eum ad quem. C. de vfu fruct. Paul. de cast. in l. hoc amplius. s. si. de dam. infect. Hætenus. Ad intellectum d. l. hætenus. vide Barto. in l. dāni. s. eius qui. s. de dam. infe. & vide j. in vij. q. & quomodo succurrat domino cōtra vfu fructuariū nō retere, vide Barto. in l. quis. in ij. col. s. de dam. infe. & qd de patre habent vsum fructū in aduentiis, ad quas impenas teneatur vide omnino Bal. in aut. excipit. C. de ho. quæ libe. Et dicit Rap. in l. domos. de lega. j. q. impenas quas repræstet vfu fruct. facit. d. l. domos. & ibi dicit se ita tenuisse in l. si proprietarius. & in l. dāni. s. j. de dam. infe.

h h h v

POMATES. **I**psa iure. **V**ides. **N**o. i. aut. de ince. nup. **S**ancimus. in glo. super ver. mox. **E**t vide cafum, qui secundum Bar. no. cit. alibi. in l. raptors. C. de epif. & cle. & vide Bal. in c. j. **S**vel si cu filia. quib. mo. feu. amit. x. col. & qd norau ad Bald. in l. j. C. de fecu. nupt. **E**t sic facit i. ecclefie de betur fidei commiffum: licet tranfeat dñum sine actioe, no. tñ poffefio. & licet necelfaria citatio ad poffefionē penēda per editum. l. fi. C. de edic. et nunc pendet quæftio in facto. **E**t an tranfeat dñum ipfo iure, vide tex. fing. fecudū Sal. in l. j. C. de dona. quæ sub mo. **E**t vide Bal. pro hic dictis in c. cū ueniffent. de refti. ipo. & vide Bal. in l. fi. C. fi ob publi. pffio. vbi allegat Barto. hic.

Dominū. **A**d ifta vide Cyn. & Ang. in l. j. C. ad legē Iulīa de vi pub. & quō acquiratur dominū fisco in iftis ipfo iure vide Bart. in l. facultas. C. de iur. fci. lib. x.

Transit. **F**acit l. cū heredes. in prin. de acquir. poff. & qd no. in l. in ius. de lib. & poff. hu. **S**ed an eo cafu dominum tranferatur, vide Bart. tenetem qd no. in lege fi ita quis. **S**ea lege. de verb. obl. & quod ibi dixi. **B**ene facit qd notat bar. in l. is cōfequenter. **S** j. fam. l. c. Et iftā glo. fequit Bal. in l. fi quis in tātā. in x. col. **C** vnde vi. **A**dde huic apofit. Bald. pulchre eius cōfil. c. iij. iij. lib. vbi de materia huius legis.

P. P. A. V. P. **O**ppo. C. eo. ti. vide Cōmē. confil. v. incipi. **N**ota quidā. per totū.

Vsq ad qd tēpus. **A**pprobatur iftud Bal. in d. l. j. & ibi Bartol. **V**bi ofno vide. Et Bal. in l. iij. C. ff. ppter pub. pe. **A**dde Bald. confil. cccvii. lib. iij.

P. P. A. V. P. **C**afar. **V**ide late Fel. in c. cognofcetes. ad fide. confil.

Cafar. **V**ide qd no. per hanc l. dicit Ioan. and. et Ant. de But. in c. n. in fide. confil.

Omnes portus. **V**ide ad hoc q dixi post Bart. in l. pupillus. **S** territorii. de verb. fign. **F**acit l. iniuriarū. **S** fi qs me. cū l. fequē. vbi Bart. de iniurijs. & adde Barto. in fuo tractatu de alluioe.

Ite nota q dicta. **S**ic videtur q ciuitas poterit obligare fubditos per pactū, ficu poterit p statuti. **V**ide Bart. in l. iij. **S**. actor.

gotiū magis quā alterius gēfit. **I**. prator. **S**. generaliter. **J**. de bon. autho. iudi. poffi. **E**t ideo debet agi actioe mādati, vel actio ne in factū: vt d. **S**. generaliter. **S**ed si expēfas facit volūtariē, vtiles tamē, ad quas nō teneatur: tūc bene puto qd repeteret actio ne nego. gēst. l. æquiffimum. **S**. in de qua. est tum. & quod ibi no. de v. fufu.

Res, quando omittitur poffefio, & ueftigal nō foluitur, incidit in commiffum ipfa iure.

Dominium rei, licet perdatur ipfo iure, non tamen perditur poffefio.

Res ob non folutionem ueftigalis, quando tota, & quando pars publicetur.

Ius redimendi rem, quæ incidit in commiffum, tranfit ad heredem.

Fiscus intra quinque annos potest uendicare rem quæ incidit in commiffum.

Ommiffa. **R**es quæ incidit in cōmiffum vē licatur ab herede, put à quolibet poffefiore. **H**. d. **N**o. qd eo ipfo qd omittitur poffefio, & nō foluitur ueftigal, incidit ipfo iure in cōmiffum: & fic dominus perdit dominū. **B**. **E**t hic est vnus ex cafibus, quos dicā in l. Impator. **J**. de iur. hci. vbi Dy. tradit doctrinā, licet autē ipfo iure perdatur dominū: nō tamē trāfit poffefio: vt hic dicit glo. **I**de no. de facrofan. eccle. l. h. & **S**. pro focio. l. cū duob. **S**. idē. **Q**uod tene mēti ad multas leges, & ftatuta, quæ inducunt rē ipfo iure perdit: vt hoc nō porrigatur ad rei poffefionē. **Q**uerit gl. quibus modis incidit in cōmiffum: **E**t glo. explicat vnō modo per l. cotem. **S**. do. min. **S**. eo. vt i tributo nō foluto. **O**pp. C. eo. titur. **D**. per totum. vbi qd non publicatur tota res, fed illa octaua quæ debet folui. **S**olue fic. **Q**uādo quis nō pffitur, & non foluit: tūc tota res publicabitur: vt hic, & l. vlti. **S**. licet. **J**. eo. **Q**uādo quis pffit & nō foluit, & tunc nō tota res publicatur, fed illa octaua pars. **E**t vide glo. quæ incipit, pone cafum. & c. id quod in fine ponitur, est verū: fed Dy. addit, aut quis omittit fcienter: & verū dicit gl. aut ignorāter: & tūc aut deceptus à publicano, & fubuenitur: vt **J**. eo. l. fi. **S**. diui quoq fratres. **S**ed licet nō à publicano decipitur, fed errore ductus, & tunc nō publicabitur: vt d. l. fi. **S**. diui. **S**ecundum aliā lect. **A**lio modo legitur in glo. fecudū quā hoc dicit: **I**us redimendi rem, quæ incidit in cōmiffum, tranfit ad heredem. **H**. d. **P**one in terminis res incidit in commiffum: data est dominus potestas redimēdi illam rē. l. fi. in prin. **M**odo quæritur, an illa potestas redimendi tranfeat ad heredem? **R**efpondeo qd sic. **E**t vide glo. quæ incipit: si vt emant. **I**ntellectus ifte nō videtur conuenire literę, licet fit verus in se: & hoc propter finem, vbi dicitur put aduersus quemlibet poffefforem. **Q**uæro, vifq ad quod tempus fiscus potest uendicare rem incidentem in cōmiffum: **E**t dicit quod intra quinque annos. l. ij. C. eod. titu. & tene menti, propter id quod fit tota die in ftatuti, qd assignentur bona in castrum, aliās habeatur pro publicatis, quod intra quinque annos fiscus uendicare potest: non post.

Portus infule sunt ut infula.

Pacta appofita in contractu facta ab habente potestatem legis condenda, habent uim legis.

Aesar. **I**ncipitur tempus, in quo quis poffidet, non tempus quo quis per vim expulfus recedit. hoc dicit. **V**el dic, quod ftatuta recipiunt interpretationem refticti uam: ne quis indebitē puniatur. hoc dicit.

Not. quod ne quis indebitē puniatur, ftatuta recipiunt interpretationem refticti: vt hic, & l. j. & ij. C. de noxali. & ple. nē dixi in l. omnes populi. **S**uprà de iusti. & iur. **N**ot. hic, qd omnes portus infulae sunt infula. **M**odo quidam ftabāt in portu ciuitatis Pifanae, & deprædabant: quærit, an poffint puniri i ciuitate, fub qua est infula? **C**ertē fic: quia portus infulae, sunt vt infulae: vt hic. **I**tem not. quod dicta quæ apponuntur in contractibus factis ab eo qui habet potestatem cōdendi legem, habēt vim legis ad ligandos alios, vt hic patet in glo. quæ exponit legem, idēft pactum. **E**t est text. de dona. inter virum & vxor. l. penul. & fic factum qd facit publicanus vel alius contrahens cū ciuitate, habet vim ftatuti quo ad oēs.

Iudex dicitur bonus uir.

Procurator damnato, executio differitur, ut ratione reddat.

Interdum nec vendendus. **P**ropter rationes reddendas debet feruus reuendi domino. hoc dicit. **N**ota aliud pro alio foluitur. **O**pp. de l. ij. **S**. j. **S**uprà fi certum patur. **S**ol. hic fallit. **Q**uæro, qualiter incidit in commiffum? **E**t dicit vt in glo. **Q**uæro, quis est bonus uir? **D**ic, iudex. lege, fed & si vnus. **S**. ait prator. de iniur. & l. focietatem. **S**. arbitrorū **S**uprà, pro focio. & l. con. tinuus. **S**. cum ita infrā, de verbo. obliga.

Quærit Dyn. **I**fi procurator est damnatus: an executio differatur? **V**t reddat rationem? **E**t est hic argu. quod sic: vt l. j. C. de bo. proferi. & ibi Cyn. & Dyn. ponit in lege feruus vni **S**uprà, de lega. j. **A**lij habent per Dy. in l. feruo legato. **S**. feruus i eodem titu.

An cū fit remiffio, iudex debeat cognoscere de causa.

Idem autem. **P**ropter pœnam inferendam feruus debet reddi domino, iusta æftimatione recepta. hoc dicit. **N**ota, quod feruus grauius quàm corrumpere vxorem domini potest committere. **C**ontrarium dicit text. quia illud grauius homicidio. **I**. codicillis. **S**. matre. **S**uprà, de lega. ij. **I**acob. de Areti. inducit ad quæftio. **I**tem remiffio in delictis debet fieri: vt in authē. vt nulli iudi. **S**. si verò quis comprehenforum. **P**ofita C. de adulte. authenti. si verò criminis. & l. fi cui. infrā, de accusa. & sic iudex debet cognoscere de causa quare remittitur. argumen. huius. **S**. **I**acob. de Areti. **P**etr. dicitur contrarium, in lege, perandum. **S**. finautem reus. C. de iudi. & in aut. qua in prouincia. vbi de crim. agi oportet. & l. fi cui. in fi. de accus. quia est merus executor. ideo non cognoscit de causa: vt l. fi vt proponis. C. de execu. rei iudi. **E**t ad iftam l. non rēfpondet. **S**ed dicit qd hic in cafu propofito redditur iudici priuato: quia maior est ifto iudice, licet fit par: & hoc est per iura allegata: & quia potest petere, fcilicet vt remittatur.

de re iudi. & l. penul. C. de dona. inter virū & vxor. **I**tem an habeat vim legis quoad reuocationem, vt Principes poffit illi reuocare dicit qd non. c. de proba. vide ibi. **E**t intellige iū tex. quod contractus Principis erit iuris: alius fecus. in tit. de pace Cōftan. **S**. pactiones. **A**ndre. Barba.

Item nota q dicta. **N**ota qd si pactū, vel lex trāfit in contractū, nō potest reuocari. **A**d de l. quod femel. vbi bar. i. de decre. ab ord. facit. et qd no. **B**arim l. ciuitas. **S**. i. ceruū patur. & qd ibi dicit. & in l. phibere. **S**. pla. nē. **J**. qd vi aut clā. **A**d de c. j. de proba. cāte. fragabili. de offic. ar. dim. c. j. de natura feu. **Q**uæ oīa limita fecudum Bal. in l. iij. **S**. de fenato. **N**ifi ex noua causa. **P**ro cui? dicit vide optimā l. fi homi nē. **S**. mand. de pacis. l. fi cū emptore. **S**. h. **E**t adde quæ notabiliter voluit Bar. in l. priuilegio. in fi. C. de facofanc. eccle. et adde Bal. in tit. de pace Cōftan. i. ver. fi qua verō vbi dicit: hic est argumen tū qd oēs contractus qui fiunt cū principib. habent naturā bonæ fidei contractuum. **E**t hic, quæ tene menti. **S**ecundū Bal. in co. tit. de pace Cōftan. in verbo. i. note Chri. sti. & vide Bal. eo. tit. in ver. pactiones qd nota. **A**dde, an pactū qd trāfit in contractū poffit reuocari. **R**o. confil. cccij. **A**nto. de But. confil. cccxxvii. & Barto. Sal. confil. cccclxix. inter confilia **P**etr. de Anch.

Executio differat. **A**dde Cy. **P**etr. et Bal. in l. j. C. de bo. pafferi. pro.

Seruus vni. **E**t ibi Bald. dicit fingulariter notādum: quia delata executione interrim poffit haberi gratia à principe. **H**ic est optimus text. in l. j. **S**. finautē feru? **C**. de cōfer. manu. iunctis ibi no. per Bald. & no. qd iudex ftatuet terminum, intra quod poffit reddere rationes, per illum tex. in d. **S**. finautem.

Iaco. de Are. **A**dde glo. ij. q. vj. c. in j. g. & per gl. in cle. pafforalis. de re iud. per do. **A**nt. in c. fi. de foro cōpe. in iij. col.

Publicata domo, non publicantur res in ea existentes.

Publicatis bonis delinquentis hic, an publicentur bona alibi sita remiffiue.

Idem diui Seuerus. **A**d publicationē ferui, nō fequitur publicatio peculij.

hoc dicit. **F**acit quod ad publicationē fundi, nō fequitur publicatio inftrumētū. **I**de publicata domo ex forma ftatuti: quia in ea aliquod prohibētū exercebat, nō fequitur publicatio inftrumētū domus: quod puto verū. **S**i enim legato fundo quod est fauorabile, nō cedit inftrumētū. de v. fufu. l. fed & si quid. **S**. proprietatis. & de fun. inftru. l. ij. ergo multo dominus in pœnis: vt l. interpretatio. de pœnis. **F**allit fi aliter exprimat: vt C. de ince. nup. l. cū ancillis. **I**ac. de Are. in arg. inducit ad q. **I**quidā hic deliquit. & hic per formā ftatuti debēt bona publicari: an bona alibi pofita publicentur? & hic est arg. qd no. **F**acit. l. rele. gatorum. **S**. interdicere. de interdi. & rele. & l. cum vnus. **S**. p. nul. **J**. de bo. aut. iudi. poffi. **G**ul. de Cu. ponit iftā quæftio. in l. tutelae. **S**. de capi. diminu. **N**ico. de matarel. iftā quæftio. difputat. **E**go pono eā in l. cūctos populos. in vlti. q. C. de fum. trini.

Nouitius dicitur qui non ftetit anno.

Veteranus non dicitur, qui anno continuo non ftetit. unde qui ftetit per sex menses, & poftea exiuit, & poftea etiam per sex menses ftetit, dicitur nouitius.

Veteranus non dicitur qui portauit habitum per annum, fed in ordine non ftetit.

Solucus pro parte ueftigal, non tenetur fepties foluere.

Statum quod de omnibus redditibus foluatur gabella, non comprehendit eum, qui locauit fundum pro centum, fi colonus foluit pro frumento.

Quoties quis mancipia **P**ro nouitijs mancipijs debet folui ueftigal. nō pro veteranis. **H**. d. **I**ste **S**. ponit qs est nouitius? **E**t dicitur de hoc fieret ftatuti, qd nullus nouitius folueret gabellā: tūc diceretur nouitius qui nō anno ftetit: vt hic. & glo. dicit in l. huc hæreditaria. de neg. gēst. **Q**uæro, vnus intrauit in ordinē Minorū, & ftetit per sex mētes, deinde exiuit, & poft ea reintrauit, & ftetit per sex mētes: an dicitur nouitius? **E**t ifta l. facit qd nouitius fit, nō veteranus. **I**lli autē sunt veterani qui anno cōtinuo, & c. fed in propofito non fuit annus cōtinuus: ergo nō est veteranus, fed dicitur nouitius. **S**pecu. ponit in tit. de ftatu mona. **S**. j. ver. xxxix. & **G**ul. in l. nec non. **S**. si qs. **S**. ex quib. cau. maio. **Q**uidā portauit habitū per annū, fed nō ftetit in ordinē: an dicitur veteranus? **E**t certē nō: quia debet ftare in ordine, vt hic: quia dicit, cōtinuē in vrbe. **E**t ifta lex facit in argumentū qd qui pro parte femel foluit ueftigal, nō teneatur fepties foluere, vt hic, cū glo. fua quæ incipit: pro quibus. **V**nde forma quæftionē: ftatuti dicitur hic, qd de omnibus redditibus foluatur gabella: contingit qd quis locauit fundum pro centū florenis: colonus percepit frumentū, & de eo foluit gabellam: an ego dominus teneatur foluere de florenis? **C**ertē non: quia foluta est pro fructibus, quorum contemplatione habeo florenos: & propter gabellam minori pretio locaui. **H**oc ponit Innoc. extra de deci. c. fi. **I**te facit, quod si pro miffi debet vendere, & de promiffione foluta est gabella: nunquid debet folui de venditione, & c.

Mulus qui tranfiuit terminos, non incidit in commiffum, nifi probetur quod dominus eum duxit.

Serui qui in fuga. **S**erui fugitiui non incidunt in commiffum. **H**. d. **I**fta ciuitas, & alia habent cōfines determinatos, vltra quos inuentus dicitur portare deuetū contra formā ftatuti: modō si mulus, vel fomarius vltra terminum inuenitur: nifi probaret dominum duxiffe, non incidit in cōmiffum, nec publicatur: quia potuit elle quod mulus vel fomarius fugerit. **O**portet ergo quod formans proceffum dicat, quod dominus duxit: aliās non fequitur, fi inuenit mulum, ergo dominus duxit: argu. huius legis.

Forenfis, qui portat arma, vel extrahit bladā extra territorium, in quo erat ftatum prohibens, non excufatur.

Licet quis se ignorasse. **O**ppo. de iur. & fac. igno. l. error. in fi. **S**o. lu. gloff. multis modis. **T**u tene hic, quod fuit fupina ignorantia ad id quod dicit gloff. quod illud fuit ius naturale: dicit ius naturale, id est, diuinum: vt l. ij. **J**. de fur. & **I**nftitu. de obligatiō. quæ ex delict. **S**. ij. & ideo de iure diuino loquitur: quia dixit **C**hriftus in **E**uangelio interrogatus, si licet tributum dare **C**afari: **D**ate quæ sunt dei, deo: & quæ sunt **C**æ-

Nouitius. **F**acit quod no. Barto. in l. ij. C. ne fan. bap. reite. & in fimili Barto. in l. fenatus. in fin. ad Turpi. **I**mol. in l. quoties in difputationibus de verb. obli. & ibi Ang. & Ang. in l. fidem. de iurifdi. om. iudi. & ibi Pau. & no. gloff. c. eum qui certus. de regu. iur. in vj. Ange. in **S**. fi. in proce. ff. Bald. in l. no. folum. in prin. de excu. tu. per illum tex. in **S**. annus. **A**dde qd Pau. de ca. hunc text. hic allegat ad plures quæftiones: de quibus vide per eum.

P. P. A. V. P. **Q**uæro vnus intrauit. vide **A**lexan. confil. iij. colum. ij. volum. i. iij.

Facit in arg. **F**acit quod not. Bald. in l. fi dotem. C. de iud. doti. aliās eit l. cū dotem. et in l. cū propria. C. ff. qs alteri, vel fbi. in l. penult. C. de iur. emphy. text. & Bart. in l. fan. cimus. C. de cōfu. lib. xij. & quod dixi in l. fi pupillus. ad leg. fal. vbi vide.

Statuti. **O**pi. **B**art. hic ad literam fequit Bald. in fuo Specu. in ver. gabella. et **P**etr. de Anch. in Cle. præfenti. de cenfi. & facit qd femel decimatus non debet amplius decimari. **Q**uod dicit vt no. in c. fi. de deci. facit quod no. **B**art. de collect. in l. priuate. de excu. mul. lib. x. et hic adde Bal. de gabella, & collecta in l. j. **S**. quibus. **S**. quod cuiufque vni. in ij. q. princ. **M**ar. xij. **B**.

Dicere. **S**equitur **P**etr. de Ancha. in Cle. mē. præfenti. de cenfi.

Si propter neceffitatem. **V**ide in materia quod notat **B**artol. in l. j. C. de naufra. lib. xj.

Diui. **N**ota quod publicanus nō debet dicere tranfeunt, folue. quod est not.

Species. **N**ora qd appellatione lapidis non venit margarita. **I**tem nō continētur lapides pretiofi. **P**robatur in l. & si non sint. **S**. perueniamus. de aur. & argē. leg.

Si propter neceffitatē.

Nota, ftatum est hic, quod equus non moueatur per plateam: quid si equus currerit violenter? Certē nō tenetur equi fuprà, eo. l. **Cafar.**

Res debet denunciari, licet de ea non debeat folui gabella: aliās incidit in commiffum.

Apodiffa à gabellario quod peti non debet ab eo qui nūquam foluit: hoc liquet publicano: fecus si non liquet, licet de ea non fit foluenda gabella.

Syndicus qui ex forma ftatuti tenetur denunciare maleficium, an teneatur denunciare interficientem bannitum, qui poterat impune occidi: quod sic.

Diuis quoque. **L**icet de re folui non debeat gabella, tamen debet assignari: aliās incidit in cōmiffum: fed minori succurritur. **H**. d. **E**t qd nō debeat folui, probatur ex glo. ibi: vltus fui causa. **V**t in lege cenforia. de verb. fig. ifte **S**. est notabilis. **S**ed glo. opp. d. l. Imperator. **S**. j. **S**. eo. **S**ol. intra xxx. dies per in integ. refti. **I**ste **S**. facit: **S**cholaris non debet foluere de libris gabellam: vadit fine apodiffa: an incidat in cōmiffum? **E**t ifte **S**. facit qd fic: quia debet præfcribi. **I**n cōtrarium facit **S**. ea. l. **S**. quoties. **S**ol. quædā funt, de quibus liquet publicano qd nō debet folui: vt ga nunq foluit: & tunc nō debet peti apodiffa: vt ibi. **Q**uæ publicano non liquet qd quis ducat causa vltus fuit: tunc debet peti apodiffa, vt hic: vnde cū nō liqueat an fit fcholaris, petat apodiffam: fecus si effet res, ex qua nō deberet folui ex forma ftatuti. **I**te facit in arg. **I** ftatuti est qd syndicus comitatus debet denunciare maleficiū: modō quidā interficit bannitū qui poterat impune occidi: an debeat denunciare interficientē. **E**t ifta quæftio fuit difputata Bononie. **E**t hic vt cafus qd debeat denunciare, licet factum nō fit punibile: ficu debet profiteri, licet nō debeat folui gabella. **P**raeterea: probatur quod pertineat ad syndicū, an ille de-

In argu. **A**dde **B**arto. in l. j. **S**. accufationem. **J**. ad Turpi. **E**t cum **B**art. hic ad literam tranfit **P**etr. de Anch. in dicta cle. præfenti.

Adde iftā forma ftatuti syndicus tenetur denunciare maleficia: an teneatur denunciare feipfum si commiffit maleficiū? **P**au. de caft. hic quod non.

A pena. Sequitur Pet. de Ancha. i Cle. pient. de celi. trafeun do cu Bar. hic per Sa. l. i. l. pactum curato r. in fi. C. de pact. Et an publicanus possit remittere, vide tex. & glo. de anno. & tribu. in loes. & in l. praes. C. de transac. & quod no. Bal. in d. l. pactum curatoris. contra hoc facit l. Imperatores. s. de pac. cu ibi not. nisi dices q ibi loquit in remissione debiti contra etiam non suu officiu. hic secus per istu text. dicit tamen Bald. in l. data opera. in xxv. colu. q si quis est codemnatu in x. & si no soluat, in ma. nu. quod si in vltima hora no reperiat the. saurarius non incidit in pena manus. & di. cit glo. in d. l. omnes. & l. art. q potest pau peri remittere. Adde an gabellarij sine publicani possint remittere vecti. gal. vt quis non inci. dat in penam Bald. pulchre consil. ccccj. a j. lib. & consil. proxi. alleg.

beat puniri, an no: cum non sit nisi merus executor. l. i. vt proponis. C. de execu. rei iud. & ita fuit determinatum: sed no fuit allegata ista l. Contra id videtur casus ad Syllantia. l. i. q. s. in graui. s. si maritus. quae loquitur quaestio nostra fit per cognitio. ne, vnde cu cognitio habeat fieri a iudice, merito debet denunciari: siue maleficiu sit punibile, siue non: argu. s. de ope. no. nun. l. de pupillo. s. meminisse. versu. toties. sed in s. li. maritus. illa defensio debebat fieri ad executionem maleficij impediendam Et ideo puto si statuto dicatur, q rustici te. neantur capere malefactoru: q si aliquis occiderit exbannitu: rustici si no capiunt, non teneantur. Nam captura fit ad impe. diendum ne fiat maleficiu: vel eo facto ad executionem poene, no ad cognitionem: quia etiam absentibus, vel non captis eis posset cognosci: arg. d. s. si maritus.

Diui quoque. Legitur plurib' modis, prima le. ctura est not. ideo tene eam menti.

Si quis professus fuerit.

Remissio publicani excusat quem a poe. na. h. d. Videtur q publicanus possit ve. ctigal remittere. Contra. j. de verb. obli. l. qui Romae. s. Callimachus. vbi positus ad solutionem recipiendam no potest proroga.

re terminu. Solu. Potes intelligere de publicano conducente a. communi: & sic pro se exigebat, & sicco dabat certam quantitatem. & no obstat contrariu. Sed si vis intelligere de publicano, qui cepit vectigal pro communi: vt l. j. s. j. eo. Sol. q hic positus erat ad vniuersalem solutionem ferendam & recipiendam exactio. nem: ibi habebat speciale mandatum ad vnam tantum solutio. nem recipiendam: arg. l. j. s. magistratum. s. de exer. & l. man. dato generali. s. de procura. Sequitur solennis repetitio do. mini Bartoli de Saxo ferrato super l. Caesar. s. eo. titu.

- 1. Dicitio prater, quando inclusiue, & quando exclusiue ponatur.
2. Ius quid sit remissiu.
3. Initium consideratur.
4. Casus fortuitus non debet esse damnus casum passo.
5. Quae casu eueniunt, finguntur non euenisse.
6. Quae contingunt medio tempore, non videntur contigisse.
7. Statuta recipiunt interpretationem restrictiuam.
8. Qui facit iuris autoritate id quod lex prohibet, non dicitur contra legem facere. Mens attenditur.
9. Vis quae praecessit non attenditur, quando post uim sequitur: post actus uoluntarius approbans actum, in quo fuit uis.
10. Expositio quam facit glo. dum dicit legem, id est, pactum: an sit bona.
11. Debitor nouus a paschate citra, si ex forma statuti conueniri non potest: si est anti. quus secus: an si debitor antiquus de commissione creditoris antiqui promittat al. teri, an possit conueniri.
12. Si debitor antiquus iterato pmitat creditori: an stante dicto statuto poterit conueniri.
13. Si facta treuga inter regem Francie, & regem Anglie fuit factum pactum, quod mi. lites regis Francie possint regnum Anglie intrare usq. ad pascha: & ultra licit. tum esset unicuiq. militem repertum alterius Regis interficere. si unus miles Fran. cie fuit in regno Anglie, & intra pascha rediens mare ipsum retinuit & remisit in Anglia: an possit impunè occidi.
14. Dispositio huius l. an habeat locum si mercator in casu huius l. non ut fluminis non fuit reductus in insulam: sed ut inimici: quod non.
15. Statuta an recipiant interpretationem.
16. Statutum quod a portans bladum extra ciuitatem puniatur in centum: non comprehen. dit portantem farina: & an comprehendat mulierem.
17. Lex ut gradatim infra de mune. & hono. loquitur de infinita, quae ex proprio signi. ficato non comprehendit particularia sub se contenta. Indefinita quando comprehendat particularia sub se contenta.
18. Argumentum de contrariis ad statutu non procedit: quia in contrariis attendi. tur mens in statuto uerbal.
19. Ratio magis quam dictum attenditur in statutis: quando ratio est scripta.
20. Statutum est ius quod proprium uniusq. q. populus sibi constituit.
21. Statutu quod est contra ius commune, est stricti iuris, non statutum quod immutat ius commune. Interpretatio quod sit aperta uerbi significatio. Item accipitur pro mente. Item pro

- sententia. Item pro correctione, pro extensione, & similibus.
23. Argumentum a contrario sensu an habeat locum in statutis.
24. Statutum non trahitur ad similia, quando est contra dispositionem iuris communis.
25. Argumentum a maiori uel minori, an habeat locum in statutis.
26. Statutum an recipiat interpretationem extensiuam, uel restrictiuam, ubi quod non quando sunt contra dispositionem iuris communis.
27. Portus insulae sunt insulae.
28. Pacta in contractu celebrato per habentes potestatem legis condenda apposta ha. bent uim legis.

Caesar. Repetitur hanc l. more solito hunc ordi. ne obseruabo: quia omitta continuatione sub. qua in prin. huius tit. feci. Primo, diuidam istam l. per partes. Secundo, ponam summarium intellectum: & literam corri. gam. Tertio, notabo casum in terminis literam exponedo. Quarto colligam notabilia. Quinto contra l. istam oppo. decem mo. dis. Sexto insistam circa materiam l. nostrae, multipliciter ins. trando materiam statutorum. Et de l. ista ero breuiter expedi. tus, & eius materia quae est aurea. Redeo ad primu. l. nostra di. uiditur in quinque partes: quia in prima parte ponitur thema. Secundo ex themate elicitur quaestio. Tertio quaestiois solu. tio. Quarto repetit quaestioem. Quinto & vltimo probat sol. Secunda ibi: consulebatur. Tertia ibi: respodi. Quarta ibi: ta. men eum. Quinta ibi: propterea. Venio ad secundu, & bre. uiter lex nostra. h. d. ea quae medio tempore contingunt ratione casus fortuiti, in prauidicium casum passi contigisse no vide. tur, literam per te corrige. Venio ad tertiu, & est casus in ter. minis talis in l. nostra: in insula Creta Caesar locauit loca, vnde cotes eximebantur, & iuxta locationis cotractum talem l. apposuit, vt ne quis praeter redemptorem post Idus Martias so. dito, neue auellito: neue exportato: modo contingit, q quida mercator quandam nauem cotibus onerauit, & intra xv. dies Martij extra dictum portum dictae insulae extrahi fecit, q cum tempestate & vento in portum dictae insulae dicta nauis cum cotibus est reducta: post xv. dies Martij idem mercator est di. ctis cotibus extra dictam insulam est profectus. modo quari. tur an iste mercator incideret in l. Ad quod respondet Vlpia. alijs Alphe. q. repetendo q talis mercator no videtur contra l. fecisse. & hoc probatur sic. Eo tempore quo primu cum cotibus exiuit portu, contra l. non fecit: ergo nec nunc: quia cotes, quae hodie vchuntur, in initio vectae videntur. h. d. vsq. ad sequen. l. literam sic expone: Caesar cum in insula Creta locaret coto. rias. glof. hic dicit. id est, loca vnde cotes eximuntur: sequitur in text. lex ita dixerat. & exponit glof. i. pactum. glof. non alleg. ego allego l. j. s. si conuenit. s. depo. & an ista expositio sit ve. ra, statim videbimus per modu quaestiois. Sequitur in text. praeter, redemptorem. dicit glo. i. conductorem. glo. non alleg. Simile tu habes in l. in lege. ff. loca. & l. redemptores. ff. de rei ve. ¶ Item scire debes q ista dicitio praeter, ponitur inclusiue: vt l. placet. C. de sac. san. ecc. Circa quod est sciendum, q interdum praedit dispositio affirmatiua: & tunc aut praedit genus: & dicitio praeter adiungitur speciei in suo genere contrae: & tunc dicitio praeter, ponitur exclusiue: vt l. nam quod liquide. s. ff. de penu lega. Aut no praedit genus: & tunc ponitur inclusi. ue: vt l. sed & ha. s. praeter. ff. de procu. & l. Pomponius. eo. tit. & l. j. iuxta fi. s. de pig. ac. & l. Seio. s. vxori. de annuis leg. ¶ Se. quitur in text. post Idus Martias dicit gl. i. post xv. dies Martij. Vnde quid sint Idus, vide l. cu bifextus. j. de verb. sig. de quo tu habes in text. in l. l. te veniunt. s. pridie. s. de peti. hare. Seq. tur in text. cotes ex insula Creta fodito, neue auellito, neue ex imito, i. portato. Sequitur in text. cuiusdam nauis onusta an. te Idus Martias expone vt s. profecta ex portu Creta a vento relata erat in portum iterum. De hac dictione habes in l. vltu. ti. s. ff. de eden. Sequitur post Idus Martias profecta erat: hucusq. thema modo sequit secunda pars, ex qua elicit q. ex the. mate. Consulebat, vtru cotra legem post Idus Martias ex insula Creta cotes exiuisse viderent? Sequit tertia particula, in qua est solutio quaestiois. rudi tamen, i. quauis portus quin q. qui in insula essent oes eius insule esse viderentur. Sequit quarta pars. i. repetitio quaestiois. in eum qui profectus esset ante Idus Martias ex portu & relatus. expone vt gl. Sequit in text. tem. pestate in insulam deductus esset. si inde exisset, non videtur contra fecisse, imo videtur prout dicit. Sequitur quinta pars, vbi

vbi redditur ratio solutionis. Bene dico q non videtur contra l. fecisse: quia in initio cotes videtur esse euectae: & sic tempore non prohibito, hoc est sequitur propterea q iam in initio & c. ¶ Venio ad quartu ex l. nostra collige q in initiu, ex quo cotes sunt euectae, et consideradu. sic & alijs. s. de dam. infec. l. dani. s. Sabini. & l. ait. s. ad l. Aquil. l. qui balneu. & l. potior. s. q. po. in pig. habe. & l. si procurator. circa prin. s. mand. & l. si id qd. s. si in pig. habe. s. pro socio. ¶ Secundo no. q casus fortuitus no debet esse damnus casum passo: vt l. ij. s. si quis cau. & l. fin. s. j. ad l. Rho. de iac. & l. quae fortuitis. C. de pig. acti. & l. cu duob. s. j. damna. s. pro socio. ¶ Tertio no. q fingitur no venisse quae casu eueniunt: vt l. ex facto. de hered. insti. & l. questum. s. id e respodit. de fund. instru. & instru. leg. ¶ Quarto no. q ea quae medio tempore contingunt, no videntur contigisse. l. j. de ca. peti. & postli. reuer. ¶ Quinto collige secundum quosdam, q lex municipalis recipit interpretationem restrictiuam, in l. ij. C. de noxa. vt l. vt gradatim. s. j. de mu. & hono. Vtrum aut istud sit verum j. subiiciam plenissimè. Venio ad quintu, & primu oppo. contra l. nostrae de l. in lege. ff. loc. Sol. dicit q ibi est alius casus: & ibi culpa potest imputari: vt patet in text. ¶ Secundo oppo. sic, ille dicitur facere contra legem qui facit contra id qd l. prohibet, vt l. contra s. de legi. Sed iste qui conducit cotes post Idus, facit quod lex prohibet fieri: ergo facit cotra legem. Quid ergo dicemus? Solu. dicit q text. soluit contrarium: quia qui autoritate iuris facit, non videtur id facere quod lex pro. hibet, cum mens attendatur, secundum quod notabiliter ha. bes in text. & hoc est quod notabiliter dicit text. non videri cotra legem fecisse. Item dicit quod in initio cotes euectae viden. tur: nam verbum videtur, significat fictionem: vt l. j. s. de iur. se. de vi & vi arma. & l. si pater. ff. de his quae i frau. credi. Ter. tio oppo. sic: tu habes quod in principio cotes euectae videtur, cum ex portu nauis profecta est. & postea rediuit, q no videat. tur villo tempore contra fecisse. Vnde oppo. de l. ex hoc. s. si quis alienauerit. ff. de alie. iudi. mu. cau. fa. Sol. dicit quod in effectu concordat: quia ibi no tenetur alienas: hic similiter non tene. tur mercator iste. Item ibi receptio facta fuit ex proposito: vnde alienasse non videtur. hic reuersio non fuit a proposito: ergo no videtur reuersus: vt l. Iulianus. & l. postliminum. ff. de postlimi. reuer. Quarto oppo. de l. soluitur. alijs, si solutum. s. quib. mo. pig. vel hypo. sol. Solu. ibi potest debitori aliquid imputari. Item ibi ex proposito recipit, hic vero mercatori nil potest imputari. Quinto oppo. de l. si pro parte. s. versum. s. de in rem verso. ibi nos magis consideramus euentum, quae quod est inchoatum. Item in alio oppo. quia non videtur verum, nisi daret. hic dicitur primu verti: scilicet non perseveret. Sol. dicit q ibi poterat imputari, hic secus: secundum quod ibi not. facit l. maritus. ff. loca. ad quod facit l. sed an vltro. s. j. s. de ne. go. gest. ¶ Sexto oppo. sic: quando vis praecessit, & sequitur postea actus voluntarius, non attenditur vis quae praecessit: vt l. ex ea stipulatio. & l. si ob turpem. de condit. ob turp. cau. l. ij. quod met. cau. Sed ita est in proposito. Nam hic fuit vis flumi. nis, postea secutus fuit actus voluntarius: quia iterum volun. tate profectus est: ergo vis illa non debet attendi. Solu. dicit q illud habet locum quando sequens actus voluntarius appro. bavit illum actum in quo fuit vis: & coactio: hic secus. Septi. mo oppo. sic: quando sequit actus ponitur no habens consequen. tiam ad primu, no consideratur principium. vt l. Titius. s. quae res pig. oblig. post. l. potior. qui po. in pig. habe. Sed ita est, fecit da profectio no habet necessariam consequentiam ad principiu: ergo principium non debet attendi. Solu. dicit q hoc contin. git, ne casus fortuiti, quos passus fuit mercator, sint ei damnu. Vel potest dici quod considerata intentione istius mercato. ris quae semper fuit, vt ante xv. dies proficisceretur: ista con. sequens voluntas conducendo habuit consequentiam ad pri. mu principium: arg. l. si mulier. C. ad Velleianum. Octauo sic oppo. si aliter, & aliter disponderetur in diuersis temporibus, & inchoatio sit facta vno tempore, in quo aliquid disponitur: & profectio, & consummatio sit facta alio tempore in quo di. uersum disponitur, magis consideratur tempus in quo consum. matio est profecta: vt l. iij. s. j. supra. de mi. & lege quod spon. sa. C. de dona. ante nupt. & lege in tempus. s. de here. insti. So. lu. dicit q in litera nostra hoc statuitur. ne casus fortuitus istum

illaqueatū teneat. quod esse no debet argu. legis prime C. qui. ex cau. maio. Nonno oppo. sic: de primo recessu no debet ha. beri ratio: vt lege lex Cornelia. s. j. de iniu. & l. fin. C. de bo. qua lib. Sed in primo recessu situr per momentu: ergo de eo non debet haberi ratio. Sol. dicit q si ex proposito redisset op. positio haberet locu: sed redit fuit propter propositu: & ideo reditionis ratio no habetur: quia illa, quae casu contingunt, & se contingere, & inesse no videtur: vt lege debitor. s. de pigno. & l. qualitu. s. si. de leg. iij. & lege si vxori. s. j. de auro & ar. gent. lega. Decimo oppo. quando casus fortuitus est commissus facto hominis: tunc propter casum non debet esse excusatus. Sed ita est in proposito: quia isto casu fuit factu voluntarium hominis: ergo propter casum non debet esse mercator excusa. ri. Solu. dicit q illud est veru, quando in illo facto inest culpa: vt l. fluminum. s. hac stipulatio. & s. seruus. s. de dam. infec. & l. si vt certo. s. interdum. commo. Sed hic nulla culpa est: ergo & c. ¶ Expeditis oppo. venio ad sextum, scilicet ad quaestio. nes. Et primu quaeritur, nunquid expositio gl. sit bona, quam facit legem, id est factu. & patet q non: quia si Caesar pactu ap. posuit cu conductore, cu locabat: nemini venit in dubium, q tale pactum alteri no debet inferre prauidicium: vt l. si vnus. s. ante omnia. s. de pac. & l. iubemus. C. ad Velleia. Ita in propo. sito, q istae cotes no videantur in initio vectae, est contra l. no. stram in fi. Quid dicemus? So. quida dicit, q tex. bene dicit: nec debet exponi, legem, id est, pactum: propter dicitu contra. rium. Et dicit q hic erat lex municipalis dictae insulae Creta. Potes saluare glo. quia pactu aliud speciale vnus, vel duoru simul: & hoc modo no loquitur hic. Aliud vniuersitatis: & ita loquitur hic. Et haec distinctio probatur in l. neq. ex pratorio. & l. neque pignus. j. de reg. iur. Vel potes dicere, q quaedam. dum ex sententia lata per principu in comune paratur prauidi. cium: vt l. fi. C. de leg. ita ex pacto: & ita loquitur hic. Na quod principi placuit, debet esse lex: vt l. j. s. de constit. princi. & per consequens vniuersalis: vt l. leges. C. de legib. ¶ Sed pone sic: statuto cauetur q debitores demum pro debitis nouis factis a paschate citra possint conueniri: pro antiquis secus. Modu contingit quida debitor antiquus, qui no poterat conueni. ri, promittit alteri de voluntate creditoris antiqui. Modu que ritur, an possit conueniri? Et videtur q non: vt hic. Ad quod fa. cit l. qui id quod in prin. j. de dona. l. tutor. j. de fideiuf. l. zeno. dorus. C. ad Macedonia. Quid dicemus? Ista quaestio fuit di. sputata Florenti & male. Quare si teneas q statutum recipiat interpretationem, & dic q sic. Et si ille, cui facta fuit promissio habet causam lucratiuam: tunc determinatio procedat. Si vero non habuit causam lucratiuam: & tunc dic q male fuit determi. natum: vt l. si quis. & l. doli. j. de noua. & l. apud celsum. s. de auctoris. de doli. excep. Si vero teneamus q statutum no reci. piat interpretationem, vt j. tenebo: tunc dic q male fuit iudica. tum. Et est ratio: statutum dicit q debitores demum pro no. uis debitis possint conueniri. Sed non est dubium, q secundu verba ista est noua obligatio, & nouum debitum: & habes ex. pressè j. de noua. ergo & c. ¶ Tertio pone iuxta praedictu the. ma, q antiquus promissit nuper creditori suo modu quid dice. mus? Sol. aut promissit sciens se tutu exceptione: & no est du. bium q teneatur: vt l. si deicommissum. s. de codi. in debi. & quod no. in l. haftenus. s. de consti. pec. & quod no. in l. ij. s. circa. de doli. excep. Si vero promissit ignoranter, dic q huiusmodi de. bitores sunt tuti exceptione in odium creditoris: & tunc debet distinguu vt in Macedonia: aut per errorem ius. ris, aut per errorem facti: vt l. penul. s. ad Maced. & l. qui exce. ptio. s. de cond. inde. ¶ Quarto formatur alia quaestio. Inter Regem Francie, & Regem Anglie facta fuit treuga, & fuit fa. ctum statutum q milites Regis Francie possint impunè regnu Anglia intrare: & hoc vsque ad pascha, & ultra licitum esset vniciuique reperienti militu alterius regis interficere: modo contingit, q vnus miles Regis Francie iuit in Anglia, & cu rediret per mare Anglicum intra pascha mare retinuit ipsum & remisit cu in regnu Anglia. modu quaerit an iste possit in. terfici. Tu dices, vide hic casus q no possit interfici. Vnde si tu teneas quod statutum recipiat interpretationem: sic dicas. Aut aliqd potest huic militi imputari, forte q nimis se arcta. uir: & tunc possit impunè occidi: alijs secus: vt l. ij. s. si quis. s.

a Procededo. Et not. id qd Bart. dicit, qd si itatutu facit mentione de donatione, habet locum in propria donatione: & hoc forte qn stacutu esset exhorbitans a iure coi, vel ex idetitate ronis, potuit etia verificari in donatione impropria, si eade esset ratio: arg. l. illud. ad l. Aquil. & ar. coru quae no. Bar. in l. oes populi. in q. an ar. a cotrario sensu in statutis & tu vi de Bal. in l. imperia. l. e. de probi. ali. feu. per Fed. in vlt. feu. pro fe. lec. vbi si vafalio cōcedit donare, an poterit donare causa mortis vide eum ibi omnino. And. Barb. ¶ Donatio. Vel. Aquil. i. co. vbi vid. ¶ Sciens. Facit quod not. in l. Aquil. j. c. hoc tñ nō videt procedere, qñ vterq sciebat causam nō subest: sed qñ vnus tantu, sic. Et vide Barto. in proc. ff. vbi dicit, qd donatio renūciatoria in casu. l. sed & si. l. hic all. s. cōsult. non est proprie donatio. et vi de Bal. i. d. s. cōsult. cōtra dicit in rub. de dona. extra. vide ibi And. Barb. ¶ Indebitum. donat. Vtrū donatio que re sultat ex solutione in debiti sit proprie donatio, vide Bal. in l. ij. C. de fideiuf. Ful. in l. cū falsa. ad f. C. de iur. & fa. igno. & in l. si pacto quo pōnam. in vlt. col. C. de pac. Adde, an soluens scietur indebitum videatur donare, Alexā. consil. lxxviii. iij. lib. ¶ C. de iur. do. vbi Bart. dicit donationē fictā, & praesumptā requirere insinuationē cōtra Bart. hic videtur tex. l. i. j. C. de plus pet. vbi expressē litera cōiuncto intellectu magna gl. dicit, qd talis donatio insinuationē nō requirit. quē tex. no. & tene menti. & ita etiā per aliā rōnē cōtra Bart. sentit hic do. de Imo. ¶ Non consentiat. Ad hoc qd no. Bald. in l. fallus. i. ver. quar to querit. C. de fur. ta men videt qd isto casu non habeat locū repetitio l. si ego. j. prin. s. i. cer. pet. ¶ Soluo indebitū ciuilitet. Contrariū videt sentire Ioā. And. quem ibi sequitur d. Abb. in rub. extra. eo. per Pau. de Cast. in l. fideiussor. j. de fideiuf. ¶ Indebitū naturalit. Vide Ioā. And. in rub. extra. eod. & per hoc colligit qd donatio remuneratoria est proprie donatio: vt sentit Bar. hic. Et ita

do ponit de donatione pura. Secūdo de donatione conditionali. Tertio de conditione pura resoluenda sub conditione. Quarto ex praedictis docet soluere vnam contrarietatem. Secunda ibi: dat aliquis vt tūc. Tertia ibi: item cū ipse. Quarta ibi, igitur cū dicimus. Opp. de l. vlti. C. de reuoc. dona. vbi simplex donatio reuocaf. Solu. Illud est verū ex dispositione l. Op. de l. si tibi. in fi. s. si cer. pet. Sol. ibi fuit de æquitate: vel t̄ & melius ibi fuit datio ob causam, quæ est impropria donatio: hic propria. Opp. qd aliter appellatur. j. tit. j. l. fenatus. s. j. Gl. dicit. verū est, quia ista donatio propria habet ista nomina. Et vide istam gl. quæ incipit, id est animi voluntatem. Et no. ista nomina ponunt simul, purē, liberē, & absolutē, & inter viuos, & c. Opp. de l. si seruus seruū. s. si oliuā. ff. ad l. Aquil. & l. cuius per errorē. infra. de reg. iur. Gl. dicit, qd fallit ibi. Et vide gl. ibi quando qd tñ qui non habent, & c. Et in quantum dicit gl. ista, qd in s. si oliuam, non fuit donatio proprie: fateor. Facit qd no. in l. donari. de reg. iuris. Sed in quantum allegat l. cuius p errorē. vbi dicit qd sciēs soluens indebitū, donat: vt ibi dicitur. Hic dicit gl. qd est impropria donatio: ibi dicit gl. qd est irreuocabilis donatio. Idem in l. si cum aurum. de solu. Et ob hoc dicit lac. de Are. si soluit indebitū, an egeat insinuatione vt donatio: Et per istas glo. doc. dicitur qd non: quia ex causa putatiua transferit dominū nō ex causa donatiōis & ideo nō est proprie donatio. Alle. doc. lac. de Are. aliās Ray. l. si testa. s. j. j. de fideiuf. vbi dicit, qd si est indebitū solutū nō posset reperere: sed si esset donatū, sic. Sed non est verū, quia etiā nō posset reperere, cū ad antidora tenerē. Igitur de illa l. nō curo. Ego sic dico, quādoq soluitur indebitū omni iure vtroq sciente: et tunc cū sit donatio requirit insinuationē: vt lege si donationis. C. de contrahen. emp. & l. nuda. s. de contrahen. emp. & lege imaginaria. j. de reg. iur. vbi incipitur causa ta cita ab vtroque subintellecta: vt C. de iur. do. l. si. in prin. per locū a speciali. Sed qñ subesset causa putatiua ex parte recipientis, licet dans sciat causam nō subesse, nō pot dicit donatio: cū accipiens non cōsentiat. quod oportet: vt l. absenti. j. eo. facit in argumentū l. liberi hominis. de cōtra. hen. emp. ¶ Quæro, quid si soluo indebitum ciuilitet, sed naturalit debitu: an tunc sit donatio: Rñd. non: vt l. hoc iure. j. eo. & no. s. de pet. here. l. sed & si lege. s. consiluit. et l. si quid. ver. finge enim. & j. de re. iur. l. donari. & l. cuius per errorem. Sed quid si est indebitum naturalit & ciuilitet: habebit ne locū prædicta distinctionis: Gl. in l. donari. j. de re. iur. dicit, qd videtur donatio: ¶ Quæro, quid si est debitu vtroq iure, sed habet exceptionem: Et certē tex. dicit j. de noua. l. si quis delegauerit. qd est similis donanti. Venio ad secū dā partē, opp. de l. si donatio. C. eo. Sol. vt gl. Venio ad tertiā particulā, quæ est multū subtilis, & dicit qd donatio pura sub conditione resoluēda, nō est proprie donatio. Et ista gl. hic est multū notabilis, & singularis: & in magnā gl. intro. Quæro, quia

actione repetat: Et gl. dicit, qd erit actio personalis, s. cōdictio ob causam, & præscriptis verbis, & ex stipulatu, si intercessit stipulatio: & non est rei vindicatio. Et vide gl. quæ incipit, & j. ti. j. l. fenatus, & c. Dicit gl. qd erit cōdictio ob causam: & bene probat per l. alle. per gl. Sed opp. de l. si. s. de cōdictio. ob cau. vbi in nominatis cōtractibus nō habet locū cōdictio ob causam: sed donatio est contractus nominatus: vt l. si quis argentū. C. de dona. & glo. solent notare in l. si. s. de condi. ob cau. & l. pacta. s. de contrahen. emp. dum dicit fallit in contractu donationis. Et si vultis sustinere gl. potestis: quia fouere liberalitatem, exercētis est. Vel aliter nō est mera & simplex donatio, sed ob causam datio. Et vide hoc in l. ij. C. de condi. ob cau. Possum dicere tertio modo, qd cōdictio ob causam habet locum in contractibus nominatis, qñ illa causa fuit finalis, quæ desinit: & propter eā contractus factus fuit: vt l. cū te. & ibi doc. C. de pac. inter empt. Sequit in gl. & actio ex stipulatu: de hoc non est dubiū. Sequit in gl. qd datur præscriptis verbis. ¶ Duo dubia insurgunt. ¶ Primò, ad quid detur actio præscriptis verbis: & pot dari ad id quod conuenit vt impleatur: vt l. hæreditatē. j. eo. & l. naturalis. s. j. & s. seq. s. de præscri. ver. Itē pot dari ad rem repetendam, si de re reddenda conuenit: quia semper ad implendū qd conuenit, datur actio præscriptis verbis. Et ista est differentia inter præscriptis verbis actionē, & cōditionē ob causam: vt l. si is qui. in fine. s. cōmodati: & quia cōdictio nascitur extra id quod agitur. Sed quomodo pot habere locū cōdictio ob causam, & præscri. verb. vt l. quoties. s. de præscri. ver. Dic qd pot currere præscriptis verbis, cū cōdi. ob cau. quæ sumptū origi nē ex alio fonte: vt dicit in l. in bonis fidei. C. de pac. ¶ Quæro, vnde cōdictio orit: Rñ. ex pacto quod est bonis fidei. Sed gl. videt velle in l. iuris gentiū. s. quinimo. de pac. s. qd pactū non pariat actionē, nisi pro eo quo interponitur, nec vestitur cōherentia cōtractus: & sic erit hic. Sed dic qd gl. illa loquuntur qd nō vestitur pactū cōherentia cōtractus: verū est vt veterē informat: quia nō informat, sed parit notuū. Dicitur in gl. qd nō datur rei vēditiatio. gl. op. de dona. quæ sub modo. gl. dicit fauore alimentorū speciale, & bene. Sed quæro, quomodo concurrat ibi rei vindicatio et cōdictio, cōtra l. si. s. v. usufru. quædamo. caueat: Rñd. qd non cōcurrit ibi rei vindicatio directa, sed vt illis: quæ est speciale beneficium: ideo nō tollit cōditionē, quæ est generale: vt l. in bello. s. si quis seruū. j. de capti. & postliū. reuer. ¶ Opp. de l. commissoria. ¶ C. de pactis inter emp. Glo. nostra soluit, qd aliud in pacto additionis in diē, & aliud in pacto l. commissoria, aliud in puro pacto. Sed debet fieri differentia quæ verba apponuntur. Nam si verba directā, vt res sit inempta, & c. vt in gl. & vide ibi: item no. & c. & ibi: item arg. cōtra. & tene menti istam gloss. ¶ Et Dy. signat rationē istā hic: quia qd dico, res sit inempta: tunc totus contractus soluitur: & ideo nō est habilis in alijs adiacentibus.

do. Abb. alleg. sentire Bar. hic in rub. extra. eo. Subditū qd idem Bar. in j. consil. Digestorū in questione an donatio tenetur dicitur. Constat in tenetur dicitur. no. verbū sciendū, qd talis donatio non sit proprie donatio, et illud tenet ibi d. Abb. per istū text. & p. text. in l. Aquil. & in l. pe. j. licet. Io. an. ibi tenetur hanc esse verā donationē. Sed caue, qd Io. And. ibi proprie nō loquitur, vtrū dicatur proprie donatio necesse dicit, qd est donatio, & vide in d. l. Aquil. qd per hoc subdit ibi do. Abb. qd donatio inter vir. & vxor. valet, si præcessit aliqua obligatio naturalis etiā ad antidora. Adde que posui in proæ mio Digestorum. ¶ Quæro, quæ actio ne. Adde gl. in l. iuris gentiū. s. quinimo. in verbo, in continenti. s. de pac. ¶ Et gl. solent. Vide Imo. hic, qui aliter loquit. & Bar. & alios in l. si. hic alleg. ¶ Fuit finalis. Et ita in donatiōe ob causam distinguendū est & hac fuit opinio Cy. in l. ij. in fin. C. de condi. ob cau. ¶ Preceptis verbis. Vide Bar. & Bald. in l. ij. C. de cōdi. ob cau. ¶ Vnde cōdictio oritur. Vide Imo. hic. ¶ Glo. opp. de l. adde glo. in l. iuris gentiū. s. quinimo. in verbo, in continenti. s. de pactis. ¶ P. PAV. P. ¶ Oppono de l. commissoria. Vide Alex. consil. x. colum. in v. l. i. j. Arretin. consil. xxv. col. pen. ¶ Fieri differentia. Vide singu. per Pau. de Cast. in l. si cum venderet. de pig. aci. ¶ Et Dyn. signat. Adde quod not. per Bar. in l. si hominem. j. de v. f. Bal. & l. titius Sal. in l. tradidit nibus. C. de pact. post gloss. ibi. & omnino Bald. in l. ij. in j. not. C. communia de leg. & doc. post gloss. in l. ab emptio. ff. de pact. Item no. qd licet fidei cū, res sit inempta, tamen agi potest actione ex eo contractu. l. iij. s. de l. cōm. l. i. sed & Celsus. s. si fundus. s. de contrahen. emp. Ro. in l. si quod aurum. de ver. oblig. Item adde, qd si vendo & promittis mihi qd si restituiam tibi pretium retro vendes, vel restitues: pot peti mihi saltem vt lis rei vindicatio ob tra quemcumq oblatio pretio, secundum

Paul. de cast. in l. si cū videret. de pigno. ac. per illū text. tamē est periculoso dicit. p. hoc no. et videt ibi Ful. ¶ Frequētia illorū p. Adde Cy. Bal. & Sal. plen. in l. tra. ditionibus. C. de pact. ¶ P O M A T E S. ¶ Ponendo. An autē id est in pacto de retrouendendo, vide Alexan. cōsil. x. volu. j. a per totū. & vide P. nor. in c. verū. co. pe. de for. cōpe. & Arret. consil. xxx. col. fi. ver. si. in fi. Vide Alexā. in l. vt liberis. col. fi. s. de colla. ¶ Verbum, pertineat. per Bartol. plen. in l. centurio. in fide vul. & pupil. ¶ Si statutum. Dicit Bart. qd si fiat mentio in statuto de donatio ne, debet intelligi de propria. Et hoc forte qñ statutū esset exorbitans a iure cōtaliis ex identitate rationis posset etiā verificari in donatione ppria, si eade esset ratio, sicut dū Imol. hic argu. l. l. lud. s. ad l. Aquil. not. per Bar. in l. oēs populi. in q. illa, an argumentū a cotrario sensu habet locū in statutis. Vide tñ Bal. in aut. eo. de iur. in fin. C. de dona. an nup. & ibi an statutū facit mentionē de donatiōe, verificetur in donatiōe propter nuptias, vel in pacto de dote lucranda, vel in donatiōe causa mortis: vide Barto. in l. si filius. in prin. eo. & Cyn. in l. vt liberis. ante fin. C. de colla. & ibi Fulg. in fine. ¶ Adde an in statutis habeat locum ar. a cotrario sensu. Barto. cōsil. cliij. & xcij. l. ¶ Oppon. quod filius Adde Bartol. in l. in penult. colum. ¶ Quæ est ratio. De differentia inter iubere & fideiubere, vide in l. j. s. quid ergo. ff. quod iussu. & l. si mador. C. quod cū eo. & in l. excep. C. de exceptionibus. ¶ Si verò non potest esse. Donatio inter patrem & filium nō valet. Limita, nisi sit iurata secundū Bald. in l. ij. C. de don. & de materia vide quod notat gloss. in l. si donatiōe. C. de coll. l. i. valet quando pater donat filijs pro alimentis secundū glo. nota. in l. ij. C. de inof. f. dona. Item quando donat filie in parapherniā. l. si. C. de pact. conu. Filius autē pot patri donare. text. est in d. l. si pro parte. s. j. hic allega. & qd dixi s. nisi iurata sit: intelligi getamē, nisi esset in-

iacētibus. alleg. lege, nun. q. j. de acqui. re. rū do. & arg. l. V rannius. s. sed cū duo. j. de fideiuf. Pet. in l. commissoria. C. de pactis inter empto. dicit qd illa verba, sit inēpta: habent fictionē retro: sed illa reuertat, vel pertineat: nō. Itæ rōnes Pet. vel Dyni nō sunt veræ: quia ista verba non pariūt istū effectū, nisi in pacto l. commissoria & ad dicitōis in diē. l. penul. C. de ædil. actione Est ergo ratio, forte frequentia illorū p. storū: ideo lex habuit de eis specialē curā ponendo b titulos speciales. Quæro, quid si pendete conditione tibi tradidi animo transferedi dominū, an videat tacite agi, qd deficiente cōditione res inempta sit: an verò qd reddat: Et istud videtur verū: vt s. de iure dōtū. l. dotis fructus. s. fin. cum l. sequen. Vterius not. qd allegauit tibi gloss. in l. p. cibus. C. de impub. & alle. qd verbum pertineat, & verbum reueratur, non sunt verba directā. Vide glo. istam in fine, quæ signat argumenta contraria. Et dicit vt ibi no. Venio ad vltimam partē: & lex ista ponit differentiam, & c. Oppo. de l. cum veterū. C. de dona. ante nuptias. Solu. ibi interuenit osculū. ¶ Vltimò nota qd istam legem, quando dicitur, proprie & improprie: quod si statutum de donationibus disponit, & c.

de acqui. here. Modò si ratū habet, retrotrahitur: vt l. fi. C. ad Macedo. sed fideiubendo non est sic: quia fideiussoris natura non est vt præcedat: vt in rub. de fideiuf. non ergo retrahitur. ¶ Donatio, quam facit filius per se, an ualeat. ¶ Donatio inter virum & uxorem est prohibita a lege: et ex ea non oritur obligatio ciuiliis, uel naturalis, nec fideiussor ei accedit. ¶ Datū a filio pro patre uolēte donare, quando ualeat. ¶ Filius si soluit pro patre qui donare uolebat, qñ animo donandi, & qñ animo rehabendi uideatur donare. ¶ Pater an possit filio inuito reuocare donatā, per ipsum filium causa mortis patre permittente. ¶ Cautela qd pater non possit donationē causa mortis factā per filium ipso patre consentiente reuocare. ¶ Si vero pater dona. Lege cum isto versū. s. quod filius. s. j. e. l. in ædibus. quia huic cotradicit: & hic innuit, qd si filius nō erat debitor, donatio nō valet. Cōtra. opp. de l. in ædibus. s. qd filius. j. eo. Gl. dat tres solu. Vna, qd hic promissione: ibi traditione fiebat donatio. Alij dicunt: Ibi filius ipse donabat, volens donare per se. ideo valet: hic uolebat donare pater, qd non pot per filium non debitorē. Ratio: quia pater si uult donare mediante personā filij non debitoris, oportet qd filius donet patri, & pater illi postea donare. Sed donatio inter patrem & filium nō potest esse. l. ij. C. de inoffi. dona. & l. donatio. C. de dona. inter virū & vxor. ergo & c. Sed ista non est bona lectū. & reprehenditur per l. si pro patre. in prin. & s. j. de in rem ver. vbi filius nō debitor promittēdo alteri pot donare patri. Et per hoc patet qd præcedens solutio non est vera: quia idē est in promissione, & traditione. Præterea in s. qd filius. expressē dicitur, qd pater ipse donat per filium. Tertia sol. est, quādo filius est debitor, ipse pater donat, vt hic: sed qñ nō est debitor, bñ valet: nō tamen vt pater videt donare, sed ipse filius. Sed non placet: quia ipse filius dat nomine patris: & pater donare videt: vt s. qd filius. j. rñso. & ideo dicas qd etiā si filius non esset debitor, valet donatio: vt d. l. si pro patre. j. responso. & s. j. Nec ob. quod hic innuitur: quia hic sumitur argu. a cotrario sensu. qd sumi nō debet: quia resultat prauus intellectus, cū, verò: quia aduersari ad factum, non ad ius. Et ideo vt habeas istā materiā. Primò si filius ipse donat per se, cū ipse uult donare, an ualeat: Dic aut donatio eius incipit a traditione, aut a promissione. Primo casu, aut donat rē castre sis, vel quasi castre sis peculij, & valet: vt j. eo. l. filius. in fine Aut rē aduētitiū peculij: & valet patre permittente: vt l. si. s. filijs. de ho. quæ libe. & no. j. e. l. filius. in fi. Aut rē profectitiū peculij: vel rē patris permittente patre: s. tūc valet: vt j. eod. l. in ædibus. s. qd filius. j. responso. Certē intelligēdo ibi in filio, & duræ donationes videntur: vna, quæ pater donat filio: alia, quæ filius donat extraneo. Nec ob. quia pater nō pot filio donare: gaverū est, si debet apud eū remanere. h. Secus si statim ad aliū debet transferre: vt C. de dona. ante nup. l. si cōsentiente. vt s. de iure do. l. profectitia. s. si fortē. de do. inter vir. & vxor. l. vxor ma

officiosa, per not. per Bar. in l. Titia. s. l. imperator de legat. secū do. Alia dicit vt hic per Bart. Adde quæ dixi post Bar. in d. l. ij. C. de inoffi. dona. & per Barto. in lege, frater a fratre. in vltima col. de condic. indebi. & in l. si quis pro eo. s. j. de fideiuf. Et an possit reuocari, dixi in d. l. frater a fratre. et in d. l. ij. de inoffi. dona. Et dū s. dixi an iuramentū ualidet: vi de Bal. i. d. l. ij. in prin. cip. C. de inoffi. dona. Quid aut in donatio nefacta a matre: dicit qd æquiparatur donationi facta a patre filio emācipato: vt notat Bal. in l. filij. C. fa. m. l. c. i. in ij. col. & ibi etiā vide an ualeat donatio inter patrem & filium. Vtrū autē si donatio esset facta filio in potestate recipientis pro se & suis posteris, qui postea nati sunt post mortem ab initio absq cōfirmatiōe mortis tenuerit donatio quo ad posteros: vide Bal. in l. fin. ad fi. C. de dona. ¶ A D D B qd donatio facta per patrem filio cum iuramento ualeat: tenet Bal. consil. ccc. lxxij. iij. lib. Et quādo ualeat donatio inter patrem & filium: vide Paulum de Castro consil. cv. Et an si sint alij filij, possit dici inofficiosa per eundem Baldum consil. lxxxij. lib. & de donatione inter patrem & filium, vide Oldra. consilio clij. Roma. consil. ccc. lxxij. & de donatione inter patrem & filium naturalē, eidem Roma. ccccvi. & ccccix. ¶ Remanere. Sed do. Ioan. in d. l. i. in g. d. bus. in s. quod filius. tenet, qd etiā quando debet ad aliū transferri quam ad filium, non ualeat donatio: sed in quantum ad extraneum, bene tenet, per rationē l. placet, de acquirend. hæredi. Hic adde i. simili no. per Bald. in l. hac edictat. in prin. in ij. co. C. de fecun. nupt. vbi allegat l. Sulpirius. qd est bonus tex. s. de dona. inter vir. & vxor. Adde qd si filius de consensu patris donat bona in quibus ipse p̄r habet vsufructu, socero ipsius patris: an ualeat donatio: Vide Petr. de Ancha. consil. cv. Et an filia donans fratribus hæreditatē paternā cum consensu ipsius patris, possit mortuū sibi fratribus ad eandē venire. Vide Bald. consil. xcix. iij. lib. Et

an donatio honoris aduenturioris facta p filium, confirmet morte patris, vide Paul. de cast. c. col. xxvij. Et an filia possit donare de re fratre existit in ea de potestate cu consen su patris, vide per Ol dradū consil. xxvj.

a **¶** Est prohibita à lege. Sed q valeat donatio inter virum & vxorē, si agat vt donatari⁹ donet alteri. & sic cōtra Bar. vide rur tex. in l. si spōsus. §. cōcessa. de dona. inter virū & vxorē. & in l. profectitia. §. si quis certā. s. de iure do. & in l. quod aut. §. si cū l. seq. de dona. inter virū & vxorē. Et hāc par tē cōtra Bar. tenet hic Imo. Pro quo vide q no. Bal. in simili in l. hac edictali. iij. col. C. de secun. nup.

b **¶** Non remanet. Sed Imo. hic & magis cō muniter doct. dicunt hāc rōnē Bar. falsam.

c **¶** Inciperet. Adde Bar. s. in prin.

d **¶** Aduenturij peculij. Sed in hoc videt cōsi derādū p ea qua post no. glo. in l. j. s. de aut. tuto. Et ob hoc dicit dñs Io. in l. in edibus. §. qd filius. i. eo. q di stinctio Bart. hic pōt procedere in aduenturij talibus, quorū pa ter habet vltimū rōnē. alitā fecus vt ibi per eū. Nō videt etiā filij posse alteri dona re patre consentiente: quia patri est cōcessa administratio aduenturiorū. lege j. C. de bo. mater. nō aut perditio. Et sic nō intelligitur permissa donatio. l. filius. i. eo. facit l. fin. s. de cura. fur. Et hūc facit qd no. Barr. in lege frater à fratre. in vltima charta, de cōdi. indebi. & quod dicit dñs, filium. n. posse donare aduenturij patrē consentiente, nec patrē posse dona re cōsentiente filio, pōt set procedere si filius. s. sit minor xxv. an. no. p. no. l. iij. s. de cur. fur. Sed si esset maior tūc fortē pōtset patrē cōsentiente: similiter pōt volēte filio, p. l. si s. filij aut. C. de bo. q lib. licet, vt dixi, nō pōt set donare patrē: p. no. in l. j. de auto. tuto. A D D E quā posui proximā pcedenti apostilla q maxime Pet. de Anc. cōsil. cv. Et inquātū vult A. lex. q filius nō possit donare patrē, per l. j. de auto. tut. adde q ibi ipse videt tenere cōtrariū, q imō pōt set. Pro qua opp. cōsi sūt Ang. cōsil. cccij. et Ro. cōsil. cccxv. Bal. consil. lxx. lib. Ange. consil. cxliij.

e **¶** Respōdo. Imo. di-

rito. secundū Iac. de Are. facit ad Treb. l. cogi. §. hi qui solidum. Sed contra hoc videtur l. si liqueat. §. si. de inoffi. don. Rñ. Ia. de Are. q ibi nomine mariti donauit. Sed ista videtur cōtra lillam. Dic ergo q vxor ibi videt donare, tamē propter hoc in bonis eius non pōt induci quærela in officiofæ donatiōis: cū ab initio eo modo ad mlierē peruenit, vt statim recede ret: sed habetur respectus ad patrimonij mariti, si donatio, quā ipse fecit, est inoffi ciosa. Sed etiā hoc nō placet, per d. l. profectitia. §. si. fortē. & per l. cū vxor. eo. tit. vbi est expressum, q alter coniugum non potest suo nomine donare alteri, coniuge permittente. Dic t ergo, q donatio inter virum & vxorem est prohibita à lege: et ideo ex ea nō oritur obligatio ciuili, vel naturalis: vt l. si non fortem. in prin. de cō di. inde. Quod pater: quia ei nō accedit fi deius vir. l. si spōsus. §. si vxor. de dona. inter virū & vxorē. Et q sit phibita, dixit tex. in l. iij. eo. tit. Et ideo si vir, qui donat mu liere permittente, videtur donare ipsi, ubi quæretur obligatio naturalis ad autidoz ra, qua tenetur donatarius, quod esse non debet: cū sibi nihil pōtset quæri nec ci uiliter. nec naturaliter. Sed hoc quod dixi in §. quod filius. ij. respōso, loquitur in filio donante patris voluntate rem patris & sic sunt duæ donationes. Ratio: quia si lio non remanet, nisi dicta obligatio naturalis, quæ non est prohibita inter patrē & filium, vel filio quasi ab extraneo: vt l. frater à fratre. de condic. inde. & sic filius videtur donare: cū nil ciuile remaneat apud eū. Sed pōtset tu dicere, imō ius re uocandi per titulū, de reuocandis dona tionibus. Solu. illud potest contingere de lectio donatarij, quod non debemus atten dere: vt l. inter stipulantem. §. sacram. de verb. obli. Si verò pōtset reuocari ex par tium conuentione tunc secus esset: vt j. di cam circa donationem cau. mor. Si verò donatio filij inciperet à promissione: tūc valeret vt filius ipse obligetur. l. fin. §. j. de verb. obli. tamen non præiudicaret patri in peculio nisi consensisset, vt hic. Secun dō quæro, q quid si filius dat, vel promittit pro patre volente donare an valeat. Dic aut incipit à traditione: aut à promif sione. Primo casu, aut tradit rem castrens is, vel quali castrensis peculij, & valet: & sunt duæ donationes, si filius donare vole bat, vt hic. ver. cum verò. coniuicta l. si filius. j. eo. in fin. Aut rem aduenturij pecu lij: & valet eadem ratione, & erunt duæ donationes: aut rem patris, vel profecti tij peculij: & valet. & vna tantum est do natio: & ipse pater donare videtur: vt j. e. l. in ædibus. §. quod filius. j. respōso. Si ve rō incipit à promissione: & tūc aut filius erāt debitor: tunc pater videtur donare: vt hac l. ij. respōso. Aut non est debitor, & secundum gl. non valet, secundum Ia. de Are. sic: vt l. ij. & l. si pro patre. in prin. de in rem verso. & in ver. si filius. Ratio: quia ipso actu filius obligatur patri natu raliter, cui donare vult: & sic videtur de legare debitorem. Tertio quæro, q quid in dubio si filius soluit pro patre ei, cui pa ter donare volebat, vel aliās ei tenebatur

an videatur filius facere animo donandi, vel animo rehabendi? Respondeo, aut filius incipit à traditione: & in dubio præ sumitur animo donandi: vt C. de neg. gest. l. si filius. & ibi no. Aut incipit à promif sione: postea soluit: & tunc videtur facere necessitate pcedentis obligationis ani mo rehabendi, nisi aliud appareat. vt l. he res. §. si filius. s. famil. erc. et d. l. si pro pa tre. in prin. & §. j. Quartū solet formari quæstio per Dy. in filijs, permittente patre donare causa mortis, querit vt rō pater si lio inuito possit reuocare. Et videt q sic: vt l. in ædibus. §. q filius. vbi dicitur, q pa ter videtur donare: vt regula iuris eius est velle. Sed in cōtrariū videtur f. §. quod fi lius. ij. respōso. vbi dicitur, q ipse filius donat. q ponit, & recitatur dictum hoc per Dy. in l. nec fratris. C. de do. cau. mor. & dicit, Aut filius donauit causa mortis rem suam filij: & ipse filius videtur dona re: nec pater pōt reuocare, quia rem suam etiam ipse donat: vt arg. l. fin. §. filius. C. de bo. qua li. Aut rē patris: & tunc potest reuocare, quia ipse pater videtur donare: vt j. qui & à qui. l. si quis hac lege. §. si fi lius. vbi probatur hęc distinctio. arg. d. §. quod filius. Sed ista videtur contra dis cta superius, q ipse filius donare videtur, quando patre consentiente donat res pa tris: & ideo reuocatio patris est necessa ria. Credo dictum Dyni verū, & semper tenui eū: quia si pater donat filio, tunc si est recessura à filio: irrevocabiliter valet: sed si est reuersura ad filium aliquo pacto tacito, vel expresso, non valet illa dona tio, qua pater videtur donare filio: quia se cundum hoc acquiritur filio ex hac dona tione de iure ciuili, quod esse non pōt: vt §. dixi. & ideo ipse pater videtur donare: & ipse potest reuocare: arg. l. pure. §. pen. & l. apud Celsum. §. apud Iulij. de do. ex ce. Remediū ergo est, q pater promittat expressē, non reuocare sine voluntate fi lij: non ipsi filio, sed ei cui donatur, vel no tario publico stipulanti, & recipienti no mine eius cui donatur: tunc nō potest re uocari sine voluntate filij. Et hæc vera si est donatio causa mortis, & filius in pote state. Sed si est filius emancipatus, dicam j. tit. j. l. qui pretio. vbi hoc tangitur.

Si pecuniam mihi. Donatio sim pliciter conditionalis valet cōditione exi stente post mortem donatoris. h. d. Qui dam habent in text. furente. quidam siue viuente: et si habes furente, facit dubium: quia per furorē reuocatur mādātū: vt l. si quis aliquid. s. de acqui. hære. Opp. de l. sub conditione. j. de solu. Sol. vt ibi. Opp. de l. eius qui. §. quas vero. s. si cer. pet. Sol. vt di cā j. proxij. §. Opp. de l. si ego. §. si res. s. de iure do. Sol. Quandoq; datio & donatio est simplex: & tūc sufficit conditionē exi stere post mortē donatoris, vt hic. Quan doq; nō est donatio simplex, sed donatio ob causam: & tunc loquitur l. si ego. §. si res. s. de iure dot. Cū enim tunc sit contra ctus innominatus, sicut pœnitentia reuo catur, s. ita morte. Fallit fauore h. dotis, vt hic pater. Sed quomodo est simplex hic, quia est conditionalis: ergo non est sim plex:

cit hanc distinctionē non videt boni: qui etiā ito casu nō præ sumit facere animo donandi, nisi appa reat. d. l. si filius. non violādo literam, vbi etiā hāc partē videtur sentire Bar. licet Cy. ibi aliter sentire vi deatur. Hoc tamē for te est limitādū, nisi filius esset diues, & summa esset modica, vel nisi circa alimenta patris fieret solu tio, vel promissio pre no. per Cy. in d. l. si filius. & eodē tit. l. alimēta. et l. virum. de dona. inter virū, et in l. & omnino. ff. de im pen. & no. per Bar. in l. qua dotis. in ij. col. s. solu. matri. Et ita in hoc casu tantū pōtset saluari Bar. hic. s. d. d. Roff. in l. que dotis. qd alitā cōtra casum dicit l. filius. ¶ Videtur. Vide Bal. in l. sentū. C. qui testā. facere pōt. A D D E q hāc opi nio. Barr. videt sequi Pet. de Anch. consil. lxxv. Imitando cum filius donat capax. Sed si filius donare vxori causa mortis rē patris cōsentitū, & promittit per stipulationem tradere, pōt mortem filij eius vxori, & sic nūm, vult q hoc nō obli gte pater possit illam reuocare.

¶ Si pecuniā. Pœnitentia reuocaf. Adde q fallit, nisi iuratus sit contractus. glo. in singu. in d. l. si pœnitā. s. de cōdi. ob cam. de cuius gl. intelligit et veritate ibi tenet. ¶ P O M A T E S. ¶ Fallit fauore. Et hoc habes mlierē, q in cōtractu innomi nato pte causa nō est locus pœnitentiæ, nisi q fallit. Barr. hic re fert ad casum mortis nō aut pœnitentiā dicitur eius debet intelligi: si cū d. l. qua alle gat p ea q no. t. j. i. nō solū. §. si liberatio nis verba. s. de libe ta. ga. & l. si ego. §. si res. quā allegat. loquitur in casu mortis nō aut pœnitentiæ. Sed hoc videt magis clarē Bar. in l. si est fundū. n. s. de pactis. cui videtur applaudere verba ipsius in l. ego. in prin. Et hæc quidē ca Bart. ponit. d. l. son præceptor mens dū q rert. an in cōtra ctu innominato pte causa est loc⁹ pœnitentiæ. l. iij. s. de cōdi. ob cam. de quo articulo dic vt plerū cū d. Alex. l. si pœnitā. in xij. et l. q. col. ti. de cōdi. ob cam. & hoc no. Vide Areto filio cxxij. ¶ Fauore dotis. Ad

Bal. in l. sicut. in fi. de actio. & obli. & in l. mandati. in iij. col. C. mandati.

¶ Sed si quis. Morte finitur. An manda tū morte finitur, vi de Bar. plenē in l. non solū. §. morte. in j. et ij. col. s. de oper. no. nun. In gratia autē papæ, an mandatū ad exe cutionē eius expiret per mortē papæ recur redum est ad c. si sup gratia. de offi. delega. in vj. qd si gratia erat iam perfecta nō expi rat: vt ibi. & Bal. in l. mandati. C. mada. & de materia latius hic per do. Io. & doct. Et adde q ad pias cau sas mādātum morte mandantis non finit, etiam re integra: nec hæres pōt reuocare mādātū. Text. est qui non est alibi in Cle. exiui de paradiso. §. in eo verò casu. de verb. sig. secū d. Bal. in au thenti. qua mulier. in pecol. de fa. san. eccle. in l. sentū. C. qui testā. facere pōt.

¶ Si quis. Bal. in l. a facit qd no. Bal. in l. sicut. in fi. C. de act. & obli. Et adde quod si actus qui mandatur morte mandantis nō finitur, tūc etiam non finitur officium procuratoris, secundum Bald. & Nic. de Neap. in l. si quād. C. de actio. & obli. De hac materia vide Bart. in leius qui in prouin cia. s. si cer. pet. p Pet. de Ancha. in Clem. ij. in fin. de renuncia. & Bal. latē in d. lege mādātū. C. mada. & lingu lariter per Bar. in l. si defunctus. de procur. hic alleg. dicit etiam Bal. in d. mādātum. q ad pias causas mādātū morte nō finit. & ideo Iac. de Bel. in d. leius qui in prouin cia. & ibi plenē p eū. Et de hac materia ad intellectu dicit legis si quis mancipijs. vi de que dixi post Ful gosi. in l. mors. s. de iu rid. omnium iudicij. A D D E quādo mādātum non extingua tur morte, Bal. consil. xlix. j. libro.

¶ Opp. de lillam. Vi de ibi. & adde Bar. in l. j. C. de actio. & obli.

¶ Vltimus oppo. Li mita secundum Bal. in lege. j. in ij. col. C. de actio. & obli. g. nisi mandans decessisset sine hære, aliās fecus per illum textū.

¶ Extra gl. oppo. Vi de Bald. in l. fundi. de acqui. pōtset.

¶ Oppo. ad hoc. De hoc vide no. Bal. in l. id quod pauperibus. in x. col. C. de fac. fan. eccle. Barto. in l. si ve rō non remunerandi. s. idem Marcellus. s. mada. dixi in l. vlti. de solu.

¶ Titio. Præsumit.

plex: vt l. j. §. ij. s. eo. Sed dico q conditio hic non respicit commodum donatoris: sed si respiceret cōmodū: vt s. eo. l. j. §. j. ¶ Mandatum quando morte finitur.

Sed si quis donatu. Mihi. Mandatum de soluendo ex causa donatiōis mor te mandantis finitur. h. d. Iste §. est subti lis: & sic mandatum de numerando fini tur morte. contra s. proxij. §. Solu. ibi nu merauit donatarius: hic numerari mada uit. Vnde cū numerauit, distingue vt hoc §. Opp. de l. hoc iure. §. si quis dederit. j. e. So. vt in gl. & bene. Oppo. de l. si sponsus. in prin. & l. si interim. §. idē Marcel. aliās, si is. s. de dona. inter vir. & vxor. Solu. Aut ille esset adhibitus à donatario: & perinde de erit ac si esset numerata sibi. Secus si ab ipso donatore, & numeratore fuit ad hibitus, vt hic. Opp. de l. si ego. secundum vnā lect. s. si cer. pet. & l. si pupilli. §. j. s. de neg. gest. Rñ. aut ratū habuit donatarius ante mortē donatoris: & perinde est ac si esset numeratū: secus si ante mortē nō ha buit ratū, vt hic. Nūc venio q ad materiā, an mandatū morte finitur. ¶ Opp. de l. si quis mancipijs. §. si impubes. s. de instito. Sol. mandatū vniuersale morte non fini tur: vt ibi: secus in particulari, vt hic. Opp. de l. eius §. quas verò. s. si cer. pet. Sol. aut moritur mandans: & cōditio mandatarij est mutata: & tūc extinguitur mandatum vniuersale: vt l. eius qui. §. quas verò. aliās secus. Opp. de l. illā. C. de dona. gio. dicit plenē in l. si quidē. C. de acti. & oblig. Sed ista est sol. mandatū morte extinguit: nisi sit mādātum in rē suā, vt l. illā. Opp. de l. si quidē. C. de act. & obli. vbi mandatū in rē suā extinguitur morte mādantis. Breuis ter intelligo l. illā q finit morte mādantis q nō habet hæredē: quia tūc non est ille, cuius nomine agere pōtset: tunc agit vlti eus persona sua: secus si hæredem habuit.

¶ Vltimus opp. de l. fundi. circa si. j. de ac qui. pōt. gl. hic notanter soluit. & tene cā menti. Dicit gl. refert, aut quis mandauit aliquid ad quod tenebatur de necessitate & tunc non extinguitur morte: aut man dat aliquid ad quod non tenebatur de ne cessitate: & tunc extinguitur morte: vt in gl. idem no. in l. eius qui in prouincia. s. si cer. pe. & vide istam gl. quæ incipit, hoc etiam casu ibi, item nō videtur finiri, & c.

¶ Extra gl. opp. Ad istā solutionē de l. si de functus. s. de procurato. vbi mandatū ad iudicia morte finitur re integra. Oldr. di dit, q mādātū ad id qd habet necesse præ cisē facere, nō finitur morte: secus si præ cisē nō cogit: quia sufficit procuratore mādātū, vt aduersarij mittatur in possessio nē, & sic causatiuē: vt l. satis. de in ius vo can. & sic morte finitur. Opp. de l. si verò nō remunerā. l. §. si. s. mada. & j. titu. j. l. mortis causa. §. Titia. vbi mandatū finit morte. Gl. soluit q mandatum quod cons fertur post mortem, morte non finitur: vt §. secus si deberet fieri ante mortem. Op. ad hoc de l. cū pater. §. Mæuius. s. de le. ij. gl. alleg. illam legem & ibi dicit melius. Quoddam est mandatū expediendū post mortem: & dic vt dixi. Quandoq; est mā

datū quod debet expediri in vita, sed effe ctus cōferri post mortē: vt donatio causa mortis: & tūc distinguitur, aut sciēs fuit, aut ignorās: vt l. cū pater. §. Mæuius. de legat. ij. Distinguer ergo potes à teipso, id qd Cy. tagit in l. mādātū. C. mādātū. sed nihil dicit perfectē. Et ex predictis habes materiā perfectam. Et ex predictis appa ret intellectus legis vltimæ j. de solutio.

¶ Datum ob causam fauorabilem, vel piam, censetur causa finalis in donatione.

¶ Causa finalis que dicitur, ex que impulsua?

¶ Causa cessante quando cesset effectus.

Titio. Defectus causæ finalis parat donatori cōditionē ob cam: fecus in defectu causæ impulsuæ. hoc d. Habemus declarare quæ sit cā finalis, & quæ impulsua. Secūdo ad deficiēte causa deficiat effect⁹: nec Dy. nec aliq bene de clarāt. Opp. de l. si quis pro redēptione. C. eo. Glo. dicit ibi speciale. Tu dic q vbi cunq; def ob causam fauorabilem, vel piā, in dubio causa finalis præsumit, vt nu bas, & redimas captiuos: vt dicta l. si quis pro redēptione. & l. si ego in prin. s. de iure dot. Modò quæ est ratio? Dic quod si detur ob causam fauorabilem: tunc videt velle quod fiat in salutē animæ: quia fortē aliās nō dedisset. Sed quæro, quid in du bio? Et gl. dicit q non præsumitur fina lis. & domi. Dyn. videtur tenere glo. cū aliqua adiectione. & ponit dictū suū: & il lam adiectionē ponit in c. decet. extra de reg. iur. lib. vj. Cy. tractat in l. generaliter. C. de episc. & cle. Gul. de Cu. in l. si pecu niam. in fin. s. de condi. ob cau. Specula in titulo de disputa. & allegat. §. post hoc. sed quicquid h scribatur, nescitur intel ligere. Et ratio diuerfitatis est, quia equi uocatio est. Tu autem scias, quod est con ditio, modus, & causa in proposito: & omnia ista allumuntur vt causa in ista ma teria. Aut ergo causa apponitur per mo dum conditionis: & non est dubiū quod conditio est causa finalis, & ea cessante cessat dispositio. l. cedere diem. de verbo. signifi. & l. qui hæred. in fine de con di. & demonstra. Fallit in casibus nota s. in l. j. C. de institu. per gloss. & Cyn. & Dyn. in c. imputari. extra de regul. iur. li bro vj. & l. in testamento. s. de condic. & demonstra. Quandoq; causa sumitur pro modo: vt in toto titulo de condi. ob cau. modus assumitur pro causa: & in omni bus contractibus innominatis, do vt fa cias, & c. vbi assumitur modus pro cau sa. Et videamus an modus sit causa fina lis, vel impulsua. Dic, aut modus iste, vel causa respicit vtilitatem alterius, quam eius cui datur: vt, do tibi centum, vt emas fundum Titio. tunc præsumitur finalis: vt l. Titio. in fine. s. de condit. & demon stra. & lege, quibus diebus. in fine eodem tit. & l. si tibi pure. de legat. tertio. Quan doque respicit commodum eius, cui da tur: & tunc aut ad substantiam actus cau sa requiritur de necessitate: & tunc cau sa finalis præsumitur: vt l. sed si mors. §. fina. cum l. sequen. s. de dona. inter virum & vxorem. Quandoque de necessitate non respicit causam fauorabilem, & piam: sicut quod debet expediri in vita, sed effe ctus cōferri post mortē: vt donatio causa mortis: & tūc distinguitur, aut sciēs fuit, aut ignorās: vt l. cū pater. §. Mæuius. de legat. ij. Distinguer ergo potes à teipso, id qd Cy. tagit in l. mādātū. C. mādātū. sed nihil dicit perfectē. Et ex predictis habes materiā perfectam. Et ex predictis appa ret intellectus legis vltimæ j. de solutio.

¶ Datum ob causam fauorabilem, vel piam, censetur causa finalis in donatione.

¶ Causa finalis que dicitur, ex que impulsua?

¶ Causa cessante quando cesset effectus.

Causa pia facit præsu mi qd aliās non esset facturus. Vide quod not. Bald. in l. sicut. in fi. C. de act. & obli. g. in l. j. in ij. col. C. de fal. cau. adie. lega.

¶ Nō præsumit fina lis. An in dubio psumat cā finalis, vel im pulsua. gl. & Io. An. sup ea in c. post trāsa lutionē. s. ceterū de ren. nū. & in c. si Chris tus. de iureiur. ad sup gl. in c. his obus. lxx. distictū. & in ca. de. xix. q. ij. Bald. in l. j. ff. solut. mar. & vide hic Imo. & Bal. post Cy. & in l. generaliter. C. de episc. & cleri. Et ad de q gerūdū semp fa cit psumi cām finalē, scdm Bald. in l. id qd paupib⁹. in j. col. C. de episc. & cle. & Bald. in l. si repetū. C. de cōd. ob cam. & dicit Bal. in l. dicitā legem. C. de condi. ob cam. in iij. col. q fauore ecclesiæ semp psumit cā fina lis, p. l. cū is. §. si mulier. de cōdi. inde. Et ad Bar. hic adde Bald. in l. j. in j. col. ad fin. C. de cōfess. & dicit idē Bal. in aut. ex testamento. in ij. col. C. de colla. q in donatione remune ratoria facta inter cō iunctos, nō psumit finalis cā in dubio. & vide que notat Bald. in l. ea quā. in ij. col. C. de fidei cō. & quæ dicitur cā finalis, vide Bal. in l. j. in iij. col. C. de fal. cau. adie. leg. late p doct. maxime Imo. d. c. post trāslationem. aliquid per Bald. in l. j. in vj. col. ff. solu. matr. per Car. & Imol. in c. penu. de cle. coniu.

¶ P. P. A. V. P. ¶ Sed quicquid vide Felij. c. postulatū. co. xij. extra de rescript. ¶ P O M A T E S. ¶ Videamus. Aduer te tamen, q in dubio quoties causa respicit cōmodum merū eius cui datur, q præsumi tur causa impulsua, & non finalis. text. in l. si mulier. et ibi Bar. nota. C. de iure do. Et idem est quotiescūq; lex vult dictionē, for tē: vt est glo. in Cle. j. de appell. in verbi. for tē. de quo tibi Imol. post do. Ant. de Bur. in vj. col. & do. Abb. in c. quonia frequen ter. in prin. col. ix. post do. Ant. de Bur. extra vt lit. non contest. & vide omnino per istā regulam, de dictione, fortē, do. Alex. in l. in ratione. §. quod vulg. col. xj. in reprobario ne dicit Bal. in l. si iij. quem habet. C. fa mil. erc. in penu. col. j. ad l. fal. & vide Oldr. consil. v. & Imol. con silio xxxij.

a ¶ L. flego. Sed d. Io. and. ad l. p. c. eod. videtur dicere qd aut ad teci conditionem, vel causam in donatione...

& praesumitur finalis: vt l. si ego. in principio. s. de iure do. l. si quis pro redemptioe. C. eo. Et hoc videatur pro anima sua face...

C. de condi. ob tur. cau. l. ij. quia meretrix turpiter facit qd est meretrix: sed non turpiter accipit, nec per traditionem, nec per...

dicta legis. s. sol. mar. & ibi Cy. qui alleg. gloss. sing. secundum in d. l. tale pactu. s. si & dicit Bal. in l. de q...

Bar. in l. j. in fi. de superficiebus. Aliud praesumitur. Adde vltra istos casus filii donare posse vsuras, & hoc fauore animae. arg. gloss. in l. praes. C. de transa. l. te debitu non liquidu remitt...

Contrarium est veru qd etiã tuc dolus videtur exclusus. l. creditor. §. Lucius. ff. man. & est expressum in d. l. cu filius. iuncta l. j. eo. ti. Quæro, quid sit est dictu, qd Potestas nullã iuris solennitate tenet obserua...

man. nec poterit torquere sine indicijs, secundu Pau. de Lea. in commento c. gra uis. in vlti. col. de depo. Et vide de iustis plenè per Ro. in rub. de arb. maxime in vlti. q. dicit Bal. in l. j. s. ait pretor. de iure deli. qd licet iudex habeat arbitriu...

Abi. sed ista. not. qd in co. contz approbat. fm. post translatione. ali ca que habet. sup. b. d. m. quid in c. cum cessan l. 4. & sed qd m. r. e. de. de. app. per Ray. i. plene in repetitione

iii iij.

atur tollere ferias in honor dei inductas. Cle. saepe de verb. sig. & l. ex quacumq. in ff. si quis in ius & c. Extra de simo. Itē nec iudus nec muti fecerūt. Inn. de refri. in c. scilicet. nec fu riosus secundū Ang. de iud. in l. cū furio sus. An autē possit ad mittere inimicū recō ciliatū, Roma. aliās Imo. hic q. nō. p. not. per Inno. in c. cū l. & A. de re iud. in l. p. r. scriptione. C. si cōtra ius vel vti. pub. An autē possit admittere testē sine causa depo nentē, vide Bal. in l. si nō specialis. C. de test. qui voluit q. non. & in l. solā. in ff. de te sta. Adde, an inimicū recōciliatū possit esse testis: Ro. cōf. lxxxv. vj. q. tū. ad propositū apostilla pōt dici, q. si inimicus est de no uo recōciliatus, non debet iudex illū ad mittere: per ea que vo luit Io. an. in add. ad Spe. in ti. de iudi. s. u. d. p. refert. verū dū quoq. norandū. aliās fecus. & ita loquitur Inno. c. P. A. V. P. Et hic aduerte. Vī de in c. dilecti. col. i. deū Iuranē vbi latē Barb. & inferius isti possunt admitti, vide Abb. id. c. dilecti. col. ij. yer. circa hoc qua ro. de iudi. & Pet. de Anch. in c. ff. de heret. in vj. & Nat. in cle. saepe. s. nō sic tñ. col. i. xxj. de verb. signi. c. Vt deportati. Imo. hic tenet cōtra Bart. Hug. q. nec isti testes possint admitti, ma xime per dictā Cle. saepe. cum ibi not. sed Pet. de Anc. ibi tenet cum Bart. c. Certē potest. Scri pta per Bart. hucusq. sequit Pet. de Ancha. per omnia in dicta Cle. saepe. c. Tertio facit. Adde Bar. in l. illud. de mi no. & qd. not. in l. j. s. inter filii. in ff. de fal. Et vide Bart. in l. qui bona. s. si alieno. in ff. col. de dā. infec. Idē tenet Io. An. in c. qui ad agendū. de procu. in vj. & Bal. in l. gene rali. de ritu nup. & fa cit qd. no. Bald. in l. j. de fac. san. ecc. vbi suf ficit gñale licētā da tā filio, q. teltetur ad pias causas. in ix. col. ij. in reper. Adde Bar. in l. j. s. si autē. C. de ca lum. & Bal. post glo. an. l. iij. s. que sitū. s. si quis cau. p. Cano. in c. corā felicis. de resti. in inter. per Bart. in cons. in c. Statij procuratoris. c. In additione heredi tatis. No. qñ acquisi tio vel actus pōt esse multum periculofus,

nas a iure prohibitas. Rñ. quidam sunt te stes, de quibus ipsa naturalis ratio. suspi cione habet ne fallum dicat vt in inimico capitali: vt q. cōspirationē fecit cōtra me: & iste nō admittet: vt extra. de simo. c. p. tuas. qd. bene probat. Vide eñ prohibi tus ipso iure gētū. Quidā sunt galia rōne prohibent, ppter sui stat. defectū. Et hic aduerte: aut itatus ei. est nullus, etiā de iure gētū: vt ferui: & dānati in metallū, q. perdūt ea q. iurisdictionē sunt & nō admittent. aut p dūt ea q. sunt iuris ciuiliis tñ in totū: vt deportati in insulā: vel in parte, vt infamis: vt l. cognitionū. j. de var. et ex traor. cog. & isti possunt admitti: vt pro bat de test. mili. l. neq. em. s. j. & n. cōiun cta. l. j. eo. ti. vbi est casus. prādicta vera, nisi verba statuti aliud inducerēt. qd. em si diceret, nō obstatē solēnitare iuris gen tū: dū tñ de maleficio cōstet legitime. Et hoc qd. dicit, cōstet legitime, in probatiōe requirit ordo iuris: licet in alio pcessu se cus. Secūdo est no. hęc l. ad t. q. quā habui de facto: quidā institor prapositionis in hac ciuitate: ad quadā societate de Floren. cum pleno mādato imputabat societati quas dā expensas factas in honorē mercatorū, qui secū cōtrahebāt: certē pōt, qd. iusta ra tiōe fecit: vt hic, cū cōcord. t. Tertio facit tu vides hic, q. in donatiōe requirit mā datū, siue cōfensio specialis: & tñ sufficit si dicat, cōcedo tibi donare, etiā si nō ex primat qd. & cui. & est nota. & vide cōtra l. si quis mihi bona. s. iustum. s. de acq. hęc. cōtra id qd. no. per Cy. C. etiā per p. eut. causam in inte. rest. agi posse. l. j. vbi di cit, q. nō sufficit dicere, facio te procurato rē ad pcedū restitutionē, in quo opus fue rit: sed debeo exprimere causam. Dic ergo, t. quandoq. requiritur speciale mā datū fauore mandantis: quia lex non pre sumit qd. generalī mandato hoc voluisse concedere, & tunc sufficit causam quā re quirit speciale mandatū fauore mādan tis exprimi in genere vt hic. Et facit quod no. s. de procura. l. procu. C. quod cū eo. l. si expressim. de off. vica. c. ij. & iij. lib. vj. et de procu. c. qui ad agendū. eo. li. & in Cle. nō pōt. de procu. Fallit in additiōe heredi tatis p. propter maguū periculū quod ibi vertitur: vt d. l. si qs. mihi bona. s. iustum. vbi requirit particularis expressio, per eū mo. dū, qui ibi dicitur. Item fallit in causa matrimonij simpliciter propter maguū periculū. l. generali. de ritu nup. aliās re gulariter contra. Vnde dico, t. q. in causa restitutionis sufficit dicere, ad pten. dum restitutionē, quoties opus fuerit. Itē in li mibus in l. nō solū. s. si. & l. Pomponius in prin. de procu. Ad quod facit: quia dicitur fieri nominatim, quod fit istis verbis generalibus: vt l. Titius. s. in prin. de libe. & p. s. hu. non tñ sufficit fieri verbis gñā s. l. s. imis: vt ibi patet. Quandoq. t. requirit speciale mandatū principaliter in fauorē aduersarij, qui dubitat ne dñs postea re uersus dicat se de hoc non intellexisse: & sic aduersarius damnificet: & tūc requirit q. exprimat singulariter, nō sub generalī tate: vt s. ad Treb. h. l. qui ita. s. j. & extra de elec. c. procu. lib. vj. & Cle. non pōt. de proc. Ideo enim ibi exigit ita expressum

mādatū ne dñs postea dicat se nō sensisse: vt cūter pēnas positas extra de elect. c. j. s. fi. in vj. Quarto vides hic q. in donatio ne cā mort. requirit, q. hoc exprimat. Fa cit ad id qd. dicit. j. tit. l. tā his. s. j. Quinto vides q. nō est necesse q. sed promissio fiat in primo actū donatiōis: hęc ante sic: etiā per nūciū vel epistolā: vt s. de acq. hęc. re. l. i. si quis mihi bona. s. iustum. sic facit q. possit cōfensum talē p. stare, vbi cū q. & qñcunq. & quocunq. modo: Pro hoc fa cit optimē l. honores. j. de decu. s. fi.

¶ **N**adibus. Qui donat ha bitationē, vide tur donare mercedem. h. d. Barto.

1. Donatio est contractus nominatus: & habet elegans nomen.

2. Donatio est contractus stricti iuris.

¶ **Ex rebus donatis.** Iste est no. s. & in gl. magna legitur duobus modis: & ideo propter diuersitatē lecturarū nō summo. Opp. de l. videamus. s. ex causa. s. de vfu rris. Sol. à tēpore morā in cōtribus bonā s. fidei fructus debent: sed donatio est stri cti iuris: ideo post lit. conte. vt l. eum fun dus. in prin. s. si cer. pet. plenē in l. si filius. s. fi. de verb. obli. Opp. de l. Nefennius. s. j. de re iudi. Sol. vt in gl. t. Quāro an do natio sit cōtractus nominatus: Glo. dicit q. olim erat cōtractus nominatus hodie nōminatus. cū solo cōfensu cōtrahatur: vt no. in l. si. s. de condi. ob. cau. & l. iuris gen tū. s. j. de pact. & C. de cōdit. ob. cau. l. ij. & l. pacta. s. de cōtrahen. emp. fac. Bur. in d. l. ij. C. de cōdi. ob. cau. dicit, q. olim erat cō tractus innominatus, & etiā hodie. Nā li cet contingeret q. cōtractus, qui celebrā tur cōfensu, essent nominati: non tñ hoc erat ca rōne: q. cōfen su cōtrahant: ideo & C. Alj. doc. dicit, q. olim & hodie erat cōtractus nominatus: q. donatio est nomē elegā: vt dicit in l. ij. C. de cōdi. ob. cau. p. Cy. qd. placet: q. ille cōtractus, q. nō stat in noie gñis, dicit nominatus: vt no. C. de re. p. mu. sup. rubr. sed hic est huiusmodi: ergo & C. Prætea in cōtractibus innomis natis locū est pōnitētia. l. si pecuniā. de cōdit. ob. cau. secus in donatiōe: vt j. eo. l. Aristo. ergo nō est cōtractus innominatus. Prætea, si donatio fiat p stipulationē, cōstat q. est cōtractus nominatus: vt l. j. in ff. s. de pactis. Aut sit traditiōe, & sic re: & i. d. cū habeat elegā nomē, & statim cū est, habet effectū. ergo & C. vt dicit in cōmodato & deposito. s. de pact. l. iuris gētū. s. j. in glo. t. Quāro, an donatio sit cōtractus bonā fidei hodie. Hug. q. sic vt hic patet in gl. qd. nō placet. l. eū qui. j. c. & ibi di ca. Et cū circa hęc cōtractū talis mutatio nō reperiat. Prætea nō sequit: cōtractus est nominatus: ergo est bonā fidei. Quod patet ex eo qd. dixi de stipulationē, quā cōstat esse stricti iuris: cōfensu. de acti. et obli. Insti. de obligatio. q. ex cōfensu. l. i. Præ terea, nō sequit: cōfensu cōtrahitur: ergo est bonā fidei: vt patet in cōtractu emphiteutico. C. de iur. emph. l. j. & tñ non nume rat in s. actionū. ille vel iste cōtractus donatiōis: & sic est stri cti iuris. In donatiōe causa mortis, dicam j. eo. l. eum qui.

1. Iste est no. s. & in gl. magna legitur duobus modis: & ideo propter diuersitatē lecturarū nō summo.

2. Donatio est contractus nominatus: Glo. dicit q. olim erat contractus nominatus hodie nōminatus.

3. Donatio est contractus stricti iuris.

4. Donatio est contractus nominatus: Glo. dicit q. olim erat contractus nominatus hodie nōminatus.

5. Donatio est contractus nominatus: Glo. dicit q. olim erat contractus nominatus hodie nōminatus.

6. Donatio est contractus nominatus: Glo. dicit q. olim erat contractus nominatus hodie nōminatus.

7. Donatio est contractus nominatus: Glo. dicit q. olim erat contractus nominatus hodie nōminatus.

8. Donatio est contractus nominatus: Glo. dicit q. olim erat contractus nominatus hodie nōminatus.

9. Donatio est contractus nominatus: Glo. dicit q. olim erat contractus nominatus hodie nōminatus.

10. Donatio est contractus nominatus: Glo. dicit q. olim erat contractus nominatus hodie nōminatus.

11. Donatio est contractus nominatus: Glo. dicit q. olim erat contractus nominatus hodie nōminatus.

12. Donatio est contractus nominatus: Glo. dicit q. olim erat contractus nominatus hodie nōminatus.

13. Donatio est contractus nominatus: Glo. dicit q. olim erat contractus nominatus hodie nōminatus.

14. Donatio est contractus nominatus: Glo. dicit q. olim erat contractus nominatus hodie nōminatus.

15. Donatio est contractus nominatus: Glo. dicit q. olim erat contractus nominatus hodie nōminatus.

16. Donatio est contractus nominatus: Glo. dicit q. olim erat contractus nominatus hodie nōminatus.

semper requirit specialē mādātū. Et ita etiā sequit Ioā. de Imo. in l. Paul. aliās incipit per procuratorem, de acqui. hare. c. Vt l. Titius. Adde no. per Bar. & doc. in d. l. Titius. hic allega. c. s. ad Treb. Et vult hic Bar. q. in casu l. Titius. s. requiritur spe ciale mandatū, q. ille text. nō videt proba re. Sed potest saluari Bar. q. videt satis p. hanc ex mōte. l. si quis mihi bona. s. iustum. de acqui. hare. quā in duas vt hic latius p. do. Io. eūdē & in d. l. Pau. aliās, per procuratorem. c. Ex rebus donatis. Iste text. nō habet locū qñ fructus essent pendentes qm donatio nō augeret: q. fructus dicitur pars rei. l. fructus. la. picola. i. de rei v. & per l. si. fructus. j. que in frau. cre. Et no. q. istū tex. cū gl. etiā alle. Bal. in l. fin. C. pro donato. q. fructus nō augēt do natiōne etiā quo ad insinuationem. c. Hodie nominatus. l. de Imo. secus? do. Fr. de Rāp. in repeli. si de condi. ob. cau. tenet. c. & Elm. & h. d. sic cōtractus immo minatus hodie tñ cōditō ipsos habet esse ctus nominati q. ori tur actio ex ea, olim fecus. de quo hic latē per eum. c. Hoc agat. Vide Alex. cōf. l. cxxxij. i. ij. col. v. iij. & in l. ij. C. de pac. Et vide q. pos sū d. l. illud. & Imo. cōf. vij. eo. ij. in ff. d. u. et Card. cōf. xxx v. col. ij. ad ff. & Are. xvij. col. ij. & iij. & vj. & iij. m. l. cccxv. ij. & Anc. & Aret. c. xxxix. col. ij. Quid autē fiat absēti p. epistolā, vel alā scripturā do natiō: & nūq. ratifi cēt si mortū donator, an poterit postea rati ficari: Vide Ale. cōf. xxiiij. col. iij. in ff. & seq. vol. v. et vide Ro. cōf. l. cccliij. i. iij. du bio. vbi ponē aliqua ad rē, sequit hic Bar. dicens nō valere dona tiōne factā p. episto lā: & vide nonnullas remissiones factas p. Bart. in c. relatum. de offi. deleg. col. m. j. c. Quid si ego. Adde quod not. in l. ex con sensu. j. de act. & ob. Andre. Barba. c. In argumen. ad q. Adde Bart. & qd. ibi dixi. l. ex eo. s. de test. m. p. Ioā. An. i. c. pu blicato de elect. in xl. aliās xlj. q. p. Paul. de ca. in l. cū furiosus. s. de iudi. Iac. de Bel. in aut. de col. s. ad hoc p. hibernus. in diffuta tione ibi posita. Et qñ no. Bal. in rub. C. de cōdi. ob. tur. cau. quidā tēp. quo est in habilis imbutus ad officij, qui tēpore quo extrahitur, & publicat est ha bilis: videtur tenere q. repellatur. Adde ad hanc materiā Roma. cōf. cxvj. c. Desertur alicui voluntariē. Adde no. per Barto. in l. quoties. s. data. j. de op. le. Sed an per postulationē, vel nominationē querat: vide per docto. in c. bo nne. de postu. p. gla. Et ad no. hic per l. bene faciūt no. per eūdē in l. Labeo. de iurciu. & quod no. in c. quia cunctis. de concef. præben. in vj. & faciunt hic

De glo. hac est glo. fin. q. donatio rei alienæ non requirit insinuationem. De quo Bald. plenē in l. post mortem. C. de fideicom. c. Absenti. An insinuatō possit fieri filio absente, adde Bal. in l. j. C. eo. tit. Dic q. nō: q. a nō interuenit nūcius: aliās epistola, & c. cōtrariū tenet Bald. in l. nec ambi. C. & vide Bal. in d. l. illud. Adde q. indulgētia, vel restō acqñt absenti sine nūcio, s. cūm Bar. in l. h. C. de sen. p. m. in ij. col. Adde q. vbi cō tra? celebratus per epistolā nō fortit esse cū an p. stationē episto lā, Bal. i. rub. C. de do. p. m. f. Adde etiā q. donatio tacta nō re quirit p. sentia alicuius. Bal. l. iij. s. si. cū l. f. q. per illū. tex. s. de neg. gest. An autē acqñt a die sciētiae? Bart. in l. ff. de cōf. prin. Ad de q. Ro. cōf. cclxxx v. cōsoluit, q. donatio possit fieri absenti, absq. eo q. interueniat nūci? vel epistolā dū mō l. nām donatarij pueniat aliquo mō. Vide oīno, & an cō s. p. possit fieri absenti nō interueniēte nūcio, vel epistolā: Vide Io. An. in add. ad Spe. in tit. de cessione actio nis. s. cōsequēter. vbi dicit Petr. de Corne. disputasse hęc q. & de terminasse q. non de quoq. Bar. vide l. in cā. s. de p. cu. An autē p. privilegium ciuitatis acquiratur absenti i. gnoranti, vide Bald. cōf. l. cccxix. i. ij. lib. c. P. O. M. A. T. E. S. c. Hoc agat. Vide Alex. cōf. l. cxxxij. i. ij. col. v. iij. & in l. ij. C. de pac. Et vide q. pos sū d. l. illud. & Imo. cōf. vij. eo. ij. in ff. d. u. et Card. cōf. xxx v. col. ij. ad ff. & Are. xvij. col. ij. & iij. & vj. & iij. m. l. cccxv. ij. & Anc. & Aret. c. xxxix. col. ij. Quid autē fiat absēti p. epistolā, vel alā scripturā do natiō: & nūq. ratifi cēt si mortū donator, an poterit postea rati ficari: Vide Ale. cōf. xxiiij. col. iij. in ff. & seq. vol. v. et vide Ro. cōf. l. cccliij. i. iij. du bio. vbi ponē aliqua ad rē, sequit hic Bar. dicens nō valere dona tiōne factā p. episto lā: & vide nonnullas remissiones factas p. Bart. in c. relatum. de offi. deleg. col. m. j.

1. Hoc agat. h. d. t. Quid si ego i domo exi stens dico, dono Titio fundū: ille audit. h. d. hoc mihi placet: an erit perfecta dona tio? Dic q. nō: quia nō interuenit nūcius, vel epistolā: vt no. j. de acti. & ob. l. ex cō sensu. & s. de cōtrahē. emp. l. j. in ff. Facit quod no. C. de sac. sanc. eccle. l. illud. & de pecu. lega. l. si peculū. s. penul. Item finis leg. facit ad id quod dicit j. eod. l. qui mihi donatū. t. Inducitur in argumentum ad q. Perusini elegerūt quendā in potesta tem: querit an Perusini possint eū reuo care anteq. acceptet, vel illi sit qñtū ius, adeo q. nō possit fieri reuocatio. do. Iac. de Bel. disputauit q. istā in ciuitate illa. & q. nō possit reuocari, facit c. cū inter. & c. publicato. extra. de elec. Prætera, ex sola electiōe quis habet ius: vt no. in l. priuato rū. C. de iurisd. om. iudi. Facit de cōdi. & demō. l. Publius. in prin. et quod ibi no. In contrariū q. possit reuocari videt ista l. & l. qui absenti. in princip. j. de acq. pos. Facit quod dicimus de mādato, quod re iecta volūrate mandātis reuocat vt l. si pe cuniam. in prin. de condi. ob. cau. Insti. man. s. mandatū. Iaco. de Bel. soluit ante quā acceptet hoc modo. Quādā est cle ctiō, que perfectē ad eligētes non spectat, vt canonicū debent eligere episcopum, & cōfirmatio spectat ad Papam: & tūc cano nici nō possunt reuocare: vt in c. cū in ter. & c. publicato. extra. de elect. Qñque electiō tota spectat ad eligētes. vt ciuitas, ad quā spectat tota electiō Potestatis, potest Potestātē reuocare. aut. eius quod di citur de mādato: vt s. co. l. ij. s. sed si qs. do natus. Sed istud videt cōtra c. si tibi ab senti. extra. de præb. l. vj. Quid dicemus. Vt declarē istum passum, & vtrū ex elec tiōne acquirat ius: iura variare videtur. Nā quādā iura vident velle q. per solam electiōne acqñt ius electio, licet nō admi nistratio: vt in aut. de defen. ciuit. s. inte rim. & l. Publius. & qd. ibi not. de cōdi. & demō. l. priuatorū. C. de iurisd. om. iudi. & ibi glo. Quādā iura vident requirere præ sentationē, et acceptationē. l. fi. C. de decu.

2. Res donata nō acquirat absenti p seipsum: sed per suum seruū, si tradens hoc agat. h. d. t. Quid si ego i domo exi stens dico, dono Titio fundū: ille audit. h. d. hoc mihi placet: an erit perfecta dona tio? Dic q. nō: quia nō interuenit nūcius, vel epistolā: vt no. j. de acti. & ob. l. ex cō sensu. & s. de cōtrahē. emp. l. j. in ff. Facit quod no. C. de sac. sanc. eccle. l. illud. & de pecu. lega. l. si peculū. s. penul. Item finis leg. facit ad id quod dicit j. eod. l. qui mihi donatū. t. Inducitur in argumentum ad q. Perusini elegerūt quendā in potesta tem: querit an Perusini possint eū reuo care anteq. acceptet, vel illi sit qñtū ius, adeo q. nō possit fieri reuocatio. do. Iac. de Bel. disputauit q. istā in ciuitate illa. & q. nō possit reuocari, facit c. cū inter. & c. publicato. extra. de elec. Prætera, ex sola electiōe quis habet ius: vt no. in l. priuato rū. C. de iurisd. om. iudi. Facit de cōdi. & demō. l. Publius. in prin. et quod ibi no. In contrariū q. possit reuocari videt ista l. & l. qui absenti. in princip. j. de acq. pos. Facit quod dicimus de mādato, quod re iecta volūrate mandātis reuocat vt l. si pe cuniam. in prin. de condi. ob. cau. Insti. man. s. mandatū. Iaco. de Bel. soluit ante quā acceptet hoc modo. Quādā est cle ctiō, que perfectē ad eligētes non spectat, vt canonicū debent eligere episcopum, & cōfirmatio spectat ad Papam: & tūc cano nici nō possunt reuocare: vt in c. cū in ter. & c. publicato. extra. de elect. Qñque electiō tota spectat ad eligētes. vt ciuitas, ad quā spectat tota electiō Potestatis, potest Potestātē reuocare. aut. eius quod di citur de mādato: vt s. co. l. ij. s. sed si qs. do natus. Sed istud videt cōtra c. si tibi ab senti. extra. de præb. l. vj. Quid dicemus. Vt declarē istum passum, & vtrū ex elec tiōne acquirat ius: iura variare videtur. Nā quādā iura vident velle q. per solam electiōne acqñt ius electio, licet nō admi nistratio: vt in aut. de defen. ciuit. s. inte rim. & l. Publius. & qd. ibi not. de cōdi. & demō. l. priuatorū. C. de iurisd. om. iudi. & ibi glo. Quādā iura vident requirere præ sentationē, et acceptationē. l. fi. C. de decu.

3. Donatio quod non sit perfecta, si existens in domo dicat, dono Titio fundum: & ille hoc audito dicat hoc mihi placet.

4. Electio in potestate a ciuitate, an ciuitas possit reuocare antequam acceptet.

5. Ius acquiratur electio ex electione.

6. Res donata nō acquirat absenti p seipsum: sed per suum seruū, si tradens hoc agat. h. d. t. Quid si ego i domo exi stens dico, dono Titio fundū: ille audit. h. d. hoc mihi placet: an erit perfecta dona tio? Dic q. nō: quia nō interuenit nūcius, vel epistolā: vt no. j. de acti. & ob. l. ex cō sensu. & s. de cōtrahē. emp. l. j. in ff. Facit quod no. C. de sac. sanc. eccle. l. illud. & de pecu. lega. l. si peculū. s. penul. Item finis leg. facit ad id quod dicit j. eod. l. qui mihi donatū. t. Inducitur in argumentum ad q. Perusini elegerūt quendā in potesta tem: querit an Perusini possint eū reuo care anteq. acceptet, vel illi sit qñtū ius, adeo q. nō possit fieri reuocatio. do. Iac. de Bel. disputauit q. istā in ciuitate illa. & q. nō possit reuocari, facit c. cū inter. & c. publicato. extra. de elec. Prætera, ex sola electiōe quis habet ius: vt no. in l. priuato rū. C. de iurisd. om. iudi. Facit de cōdi. & demō. l. Publius. in prin. et quod ibi no. In contrariū q. possit reuocari videt ista l. & l. qui absenti. in princip. j. de acq. pos. Facit quod dicimus de mādato, quod re iecta volūrate mandātis reuocat vt l. si pe cuniam. in prin. de condi. ob. cau. Insti. man. s. mandatū. Iaco. de Bel. soluit ante quā acceptet hoc modo. Quādā est cle ctiō, que perfectē ad eligētes non spectat, vt canonicū debent eligere episcopum, & cōfirmatio spectat ad Papam: & tūc cano nici nō possunt reuocare: vt in c. cū in ter. & c. publicato. extra. de elect. Qñque electiō tota spectat ad eligētes. vt ciuitas, ad quā spectat tota electiō Potestatis, potest Potestātē reuocare. aut. eius quod di citur de mādato: vt s. co. l. ij. s. sed si qs. do natus. Sed istud videt cōtra c. si tibi ab senti. extra. de præb. l. vj. Quid dicemus. Vt declarē istum passum, & vtrū ex elec tiōne acquirat ius: iura variare videtur. Nā quādā iura vident velle q. per solam electiōne acqñt ius electio, licet nō admi nistratio: vt in aut. de defen. ciuit. s. inte rim. & l. Publius. & qd. ibi not. de cōdi. & demō. l. priuatorū. C. de iurisd. om. iudi. & ibi glo. Quādā iura vident requirere præ sentationē, et acceptationē. l. fi. C. de decu.

7. Hoc agat. h. d. t. Quid si ego i domo exi stens dico, dono Titio fundū: ille audit. h. d. hoc mihi placet: an erit perfecta dona tio? Dic q. nō: quia nō interuenit nūcius, vel epistolā: vt no. j. de acti. & ob. l. ex cō sensu. & s. de cōtrahē. emp. l. j. in ff. Facit quod no. C. de sac. sanc. eccle. l. illud. & de pecu. lega. l. si peculū. s. penul. Item finis leg. facit ad id quod dicit j. eod. l. qui mihi donatū. t. Inducitur in argumentum ad q. Perusini elegerūt quendā in potesta tem: querit an Perusini possint eū reuo care anteq. acceptet, vel illi sit qñtū ius, adeo q. nō possit fieri reuocatio. do. Iac. de Bel. disputauit q. istā in ciuitate illa. & q. nō possit reuocari, facit c. cū inter. & c. publicato. extra. de elec. Prætera, ex sola electiōe quis habet ius: vt no. in l. priuato rū. C. de iurisd. om. iudi. Facit de cōdi. & demō. l. Publius. in prin. et quod ibi no. In contrariū q. possit reuocari videt ista l. & l. qui absenti. in princip. j. de acq. pos. Facit quod dicimus de mādato, quod re iecta volūrate mandātis reuocat vt l. si pe cuniam. in prin. de condi. ob. cau. Insti. man. s. mandatū. Iaco. de Bel. soluit ante quā acceptet hoc modo. Quādā est cle ctiō, que perfectē ad eligētes non spectat, vt canonicū debent eligere episcopum, & cōfirmatio spectat ad Papam: & tūc cano nici nō possunt reuocare: vt in c. cū in ter. & c. publicato. extra. de elect. Qñque electiō tota spectat ad eligētes. vt ciuitas, ad quā spectat tota electiō Potestatis, potest Potestātē reuocare. aut. eius quod di citur de mādato: vt s. co. l. ij. s. sed si qs. do natus. Sed istud videt cōtra c. si tibi ab senti. extra. de præb. l. vj. Quid dicemus. Vt declarē istum passum, & vtrū ex elec tiōne acquirat ius: iura variare videtur. Nā quādā iura vident velle q. per solam electiōne acqñt ius electio, licet nō admi nistratio: vt in aut. de defen. ciuit. s. inte rim. & l. Publius. & qd. ibi not. de cōdi. & demō. l. priuatorū. C. de iurisd. om. iudi. & ibi glo. Quādā iura vident requirere præ sentationē, et acceptationē. l. fi. C. de decu.

8. Hoc agat. h. d. t. Quid si ego i domo exi stens dico, dono Titio fundū: ille audit. h. d. hoc mihi placet: an erit perfecta dona tio? Dic q. nō: quia nō interuenit nūcius, vel epistolā: vt no. j. de acti. & ob. l. ex cō sensu. & s. de cōtrahē. emp. l. j. in ff. Facit quod no. C. de sac. sanc. eccle. l. illud. & de pecu. lega. l. si peculū. s. penul. Item finis leg. facit ad id quod dicit j. eod. l. qui mihi donatū. t. Inducitur in argumentum ad q. Perusini elegerūt quendā in potesta tem: querit an Perusini possint eū reuo care anteq. acceptet, vel illi sit qñtū ius, adeo q. nō possit fieri reuocatio. do. Iac. de Bel. disputauit q. istā in ciuitate illa. & q. nō possit reuocari, facit c. cū inter. & c. publicato. extra. de elec. Prætera, ex sola electiōe quis habet ius: vt no. in l. priuato rū. C. de iurisd. om. iudi. Facit de cōdi. & demō. l. Publius. in prin. et quod ibi no. In contrariū q. possit reuocari videt ista l. & l. qui absenti. in princip. j. de acq. pos. Facit quod dicimus de mādato, quod re iecta volūrate mandātis reuocat vt l. si pe cuniam. in prin. de condi. ob. cau. Insti. man. s. mandatū. Iaco. de Bel. soluit ante quā acceptet hoc modo. Quādā est cle ctiō, que perfectē ad eligētes non spectat, vt canonicū debent eligere episcopum, & cōfirmatio spectat ad Papam: & tūc cano nici nō possunt reuocare: vt in c. cū in ter. & c. publicato. extra. de elect. Qñque electiō tota spectat ad eligētes. vt ciuitas, ad quā spectat tota electiō Potestatis, potest Potestātē reuocare. aut. eius quod di citur de mādato: vt s. co. l. ij. s. sed si qs. do natus. Sed istud videt cōtra c. si tibi ab senti. extra. de præb. l. vj. Quid dicemus. Vt declarē istum passum, & vtrū ex elec tiōne acquirat ius: iura variare videtur. Nā quādā iura vident velle q. per solam electiōne acqñt ius electio, licet nō admi nistratio: vt in aut. de defen. ciuit. s. inte rim. & l. Publius. & qd. ibi not. de cōdi. & demō. l. priuatorū. C. de iurisd. om. iudi. & ibi glo. Quādā iura vident requirere præ sentationē, et acceptationē. l. fi. C. de decu.

9. Hoc agat. h. d. t. Quid si ego i domo exi stens dico, dono Titio fundū: ille audit. h. d. hoc mihi placet: an erit perfecta dona tio? Dic q. nō: quia nō interuenit nūcius, vel epistolā: vt no. j. de acti. & ob. l. ex cō sensu. & s. de cōtrahē. emp. l. j. in ff. Facit quod no. C. de sac. sanc. eccle. l. illud. & de pecu. lega. l. si peculū. s. penul. Item finis leg. facit ad id quod dicit j. eod. l. qui mihi donatū. t. Inducitur in argumentum ad q. Perusini elegerūt quendā in potesta tem: querit an Perusini possint eū reuo care anteq. acceptet, vel illi sit qñtū ius, adeo q. nō possit fieri reuocatio. do. Iac. de Bel. disputauit q. istā in ciuitate illa. & q. nō possit reuocari, facit c. cū inter. & c. publicato. extra. de elec. Prætera, ex sola electiōe quis habet ius: vt no. in l. priuato rū. C. de iurisd. om. iudi. Facit de cōdi. & demō. l. Publius. in prin. et quod ibi no. In contrariū q. possit reuocari videt ista l. & l. qui absenti. in princip. j. de acq. pos. Facit quod dicimus de mādato, quod re iecta volūrate mandātis reuocat vt l. si pe cuniam. in prin. de condi. ob. cau. Insti. man. s. mandatū. Iaco. de Bel. soluit ante quā acceptet hoc modo. Quādā est cle ctiō, que perfectē ad eligētes non spectat, vt canonicū debent eligere episcopum, & cōfirmatio spectat ad Papam: & tūc cano nici nō possunt reuocare: vt in c. cū in ter. & c. publicato. extra. de elect. Qñque electiō tota spectat ad eligētes. vt ciuitas, ad quā spectat tota electiō Potestatis, potest Potestātē reuocare. aut. eius quod di citur de mādato: vt s. co. l. ij. s. sed si qs. do natus. Sed istud videt cōtra c. si tibi ab senti. extra. de præb. l. vj. Quid dicemus. Vt declarē istum passum, & vtrū ex elec tiōne acquirat ius: iura variare videtur. Nā quādā iura vident velle q. per solam electiōne acqñt ius electio, licet nō admi nistratio: vt in aut. de defen. ciuit. s. inte rim. & l. Publius. & qd. ibi not. de cōdi. & demō. l. priuatorū. C. de iurisd. om. iudi. & ibi glo. Quādā iura vident requirere præ

a **B**odem modo reuocatur. Idem Bald. in aut. sed iam necesse. C. de dona. ante nupt. licet Salicet. contra. & mal. & latius Salicet. post Bald. in d. l. si quis post hac. & idem Bald. in d. l. res quæ.

b **E**t prima est presumptio. Ita si vendit. & sic extenditur l. omnes. §. Lucius. Adde q. hoc videtur verum. quādo pro pretio valde minori sit venditio: arg. l. si debitor. §. q. fraud. cred. c. ad nostram. de empr. & vend. Sequitur forte si pro iusto pretio. vel parū minori. et in aperto fuit data pecunia. secus si occulte. videatur eadē ratio quæ in donatione. And. Barba.

c **P**rima est presumptio. Ex quibus presumatur alienatū in fraudē. & animo delicti committēdi. adde not. per Bald. in l. in vit. col. C. qui bo. ced. poss. & in d. l. si quis post hac.

d **I**dem in venditione. Limita vt per do. Io. hic procedere. qn venditio esset facta longē minori pretio: vt hic latius per eum cū quo cōcorat hic Ro. Adde qd no. bar. §. in vit. col. An autē fiscus tunc tenet refundere pretium emptori. dic vt per Bar. in l. si debitor. de his quæ in frau. cred. vbi dixi. & hic per d. Io. & Bart. consuluit q. pretij incōgruitas. et pactū de reuocando. seu reuocadū vsq. ad certū tempus. facitē presumi cōtractū simulatū. l. h. C. de pac. inter empr. & not. in l. h. C. plus vale. quod agi. & C. de proba. l. j. per Cy. & vide no. in c. ad nostrā. de empr. et ven. & in c. illo vos. de pign. et quod dixi in l. j. C. de pac. pig. & in aut. sed iam necesse. C. de dona. ante nup. & ibi per Cy. de materia. Et ex quib. cōiēturis probet cōtra cūs simulat. et qualiter. vide Bart. pulchre in cōsilio suo. cxxj. qd incip. viso libello exhibitio p. Col. §. c. c.

e **S**ecūda presumptio. Sed do. Io. hic tenet cōtra Bar. q. per hoc nō presumat fraus. nisi aliqua alia cōiētura concurrat. De quo dic latius per eū. quē etiā videt sequi hic Ludo. Facit hoc quod not. Bald. in l. illud in prin. C. de fac. san. eccl. et in d. l. si quis post hac. adde de hac fecūda presumptione. Rom. consil. cxxlvj.

f **D**e venditione. adde que no. Barto. hic in prin. iij. col. & vide no. cautelā ad probādum fraudē in l. §. is quoq. ff. de col. bo. & adde quod presumit fraus ex prōdinatione facta secundū Bald. in l. i. C. ad Velleia. & Immo in c. grauis. de deposit. & declarat Bald. in l. multum. & ibi etiam Bar. C. si quis alteri vel sibi. vbi not. quomodo probetur contractus simulatus. & not. quod inter patrem & filium non presumitur fraus quo ad lētionem contrahentium. secundū Bald. in l. pactum. in xxj. q. C. de collatio. & de modo probandi fraudem. vide etiam singulariter Ange. in l. si. C. de stipul. fru. & per Bal. post Bartol. in l. i. C. de repud. hered. adde Petr. de Anc. consilio cclij.

g **T**ertio presumitur. Vide Bald. in l. illud. C. de fac. san. eccl. vbi hoc limita

licet autem soluerit collectas. non presumitur simulatio. vt not. Bald. in d. l. multum. in ij. col. C. si quis alteri vel sibi. vbi de materia vide Imol. in d. c. illo vos. Et de materia simulationis. vide Bald. in l. prectibus. C. de prob. Bald. in l. emprionem. C. plus val. quod agi. & no. in c. ad nostram. de empr. & vendi. & vide quod no. voluit Bal. in l. ordo. & in l. etiam. C. de execu. rei iud. & Bald. in d. l. illud. in pen. co. Qualiter autē debet opponi exceptio simulationis. vide Bar. in l. ab Anastasio. ff. C. manda. Adde quo modo probet simulatio. Bal. consil. cccc. lxxij. iij. lib. & consil. lxxxij. eo. lib. & cōs. xvij. iij. lib. & cōs. consil. cccij.

h **P**. P. A. V. P. Tertio presumitur. vide Neron. in xxij. presump. Ro. consil. cccij. col. tenentem cōtrariū. vide de ista materia Are. late cō. si. l. v. Cep. in d. xxij. presump. late Felin. c. si cauto. col. xvij. ver. vlt. de fid. instr. vbi multa & d. Lac. Decius in l. pacta no uissima. post gl. ver. & in quantum Bart. C. de pac. vbi allegat multa contraria.

i **P**. P. A. V. P. Venditor constituit. vide do. l. in l. ab emprione. in ff. de pact. Alex. consil. xxvij. vol. ij. Ro. cōs. cccij. col. j. in fi.

j **S**oli iudicio. Bald. idē in l. j. C. de donatione nup. dicit q. cōstitutio precarij tollit omne vitij simulationis. Fallit qn tendit ad prauiciū fisci. vel aliorum creditorum. Et vide Bald. in l. illud. in pen. col. C. de fac. san. eccl. et in l. j. C. de suffra. Adde q. not. prædictam doctrinā. Bald. limitat nisi alia cōiētura concurrat: quia tūc cōstitutio non tollit presumptionē fraudis. Ita vide eius consilio cxxlvj.

k **F**uit presens. Ibi prædicta vera & clausula nisi esset presumptio suspicionis. secundū Bald. in l. j. C. de suffra. & Bar. in cōs. Petrus Nicola.

l **P**. P. A. V. P. Sed an venditor vide Felin. in c. cau. tio. col. xix. & c. de h. instru. latissime Socin. consil. cccxliij. col. iij. vers. Circa quartam questionem & volumine ij. vers. vj. & vlti. Are. consilio lxx. colum. iij. vers. in contrarium. & cōs. sit. l. x. in iij. dubitatio ne. dicentem quia l. a cōtinuatione possessionis non potest allegari simulationem.

m **V**enditor ipse. Adde Bal. & Salicet. in d. l. empto. C. plus vale. quod agit. & Barto. in consil. Petrus Nicola. & omnino vide quod eleganter not. Barto. in l. iusturandum. §. procurator. §. de iur. iuran. in fi. ij. col. & istis adde Petr. de Anch. & Imo. in d. c. illo vos. de pigno.

n **P**robetur. Sed do. Ioan. hic dicit quod imō presumitur contra emptorem. ex quo claudētine emit. per d. l. cum ibi nor. §. de rit. nup. adde ver. seq. quod ex breuitate ipsius presumatur fraus. Petr. de Anch. consil. clix.

o **P**. P. A. V. P. De pri. cred. vide in fi. Ro. cōs. lxxvij. co. vij. & Barto. Cyn. po.

Cyn. ponit in l. si qs post hac. C. de bo. dā. q. in venditōe oportet emptorē fuisse participē. Et ex hoc q. in cōtinenti secutum est. legis presumptione presumitur animū præcessisse. Ad quod est. legis in authē. minoris. C. qui da. u. poi. & in cor. vnde optim. Posset tamen esse maleficiū commillum taliter quod manifeste apparet animū non præcessisse: vt si occidit hominē in inopinata rixa. §. Sextus & vltimus casus est. si sit sub cōditione illa: si dono si contigerit bona mea publicari. l. vlti. & ibi no. j. de stipul. ser. et in l. summa cū ratioe. i. prin. §. de pecu. Et prædicta vera §. in cōtractibus inter viuos. Si vero fiat donatio causa mortis: tūc secuta sententiā cōdemnatoria indultinā reuocatur: vt leius qui. & §. de te. §. j. l. res. C. de don. inter vir. & vxor. no. j. tit. j. l. si quis. Si vero §. sapit naturā donatōis inter viuos. & donatōis causa mortis: vt donatio facta coniugi. vtrū ista donatio secuta condemnatione reuocet. Et vide q. non vt l. res quæ C. de dona. inter virum & vxor. In contrariū videtur. l. cum hic status. §. si maritus. §. de don. inter virū & vxorē. Istud dubiū tangit Iacob. de Are. & soluit ipse sic: Aut erat morte cōfirmata: & tunc secuta sententiā reuocat. si sententiā sequitur post mortē in quibus potest se queri: sed si non est morte cōfirmata. tunc nō reuocatur: vt l. res. C. de dona. inter vir. & vxor. Sed de isto dicto Iacob. de Are. miror. quid est dicere q. post q. est confirmata facilius reuocatur quā antequā mors sequatur. cū est in pendenti. ego dicerem quod l. res. C. de don. inter vir. & vxor. determinat secundū l. cum hic status. §. si maritus. §. regulariter non reuocat. Fallit in his criminibus. in quibus potest dānari post mortē. propter enormitatē criminis. cū sequatur sententia post mortē. & hoc salua meliori deliberatiōe. Prædicta vera. de reuocatione fienda ipso iure. sed in casibus in quibus reuocatio nō fit ipso iure. si subest aliqua suspitio præcedētis delicti propter cōiūctiōne personarū. quia vxor de facili præsumeret fraudem. & esset locus reuocatiōis. vt dixi secūdo casu. Secundum tempus est post delictū. cōmissum ante accusationē: & tūc quædam sunt delicta. propter quæ statim ipso iure sunt publicata bona. l. commissa. §. tit. j. & quod not. Dyn. in l. Imperatores. §. de iure fisci. & C. de incest. nup. aut. incestas. & in corpore vnde sumitur. & c. cū secundū. extra. de hære. lib. vj. & tunc nō valet donatio. vel alienatio: quia non habet dominium. cum statim amiserit. Quædam sunt delicta. in quibus licet dominium non perdat statim. interdicitur ipso iure administratio. l. quæ sit. §. j. qui & a quibus. & l. ex iudiciorū. §. de accusa. & tunc non pot alienare. Fallit in alienatione necessaria: vt l. reos. §. de solu. & l. alienationes. §. famil. erciscundæ. & l. peto. §. prædium. §. de leg. ij. Intellige pro suis alimētis. aduocatis. & scripturis ad eum pertinentibus. Quæda sunt regulariter. l. auter. §. in reatu. §. de iure fisci. & tūc si alienatio est irrevocabilis. vt manumissio: & tunc interdicitur: vt l. qui pœna. §. j. de manumiss. Sed si est reuocabilis. non interdicitur: vt hic. Sed si in fraudē apparet facta. reuocatur: vt l. si aliquis. §. tit. j. & in l. in fraudem. in prin. §. de iure fisci. siue ex causa lucratiua. siue ex onerosa iū facta donatio. vt ibi expressē innuit text. in fraudem presumo ex omnibus causis præcedentibus. Item si in crimine erat deprehensus. vt l. si in prin. de bonis eorū. & supra dixi secundū Dyn. §. In tertio tempore post accusationē ante litē contestatā: & tunc in illis casibus. in quibus ante accusationē alienari nō potest. post alienari potest: vt dictis legibus. Sed quia ante accusationē permittitur alienatio necessaria hic debet distinguatur: aut comparet vt sibi permittat: & tūc permittitur: vt l. reos. §. de solutioni. si est absens. non: vt l. si in fine de requir. re.

14 **Q**uartū est tempus post litis cōtestationē. & habemus glo. in l. ex iudiciorū. §. de accusa. q. nō potest fieri alienatio in crimine post litis contestata. Et hoc videtur cōfirmari ratione: quia est effecta litigiosa post litis cōtestatio. Guliel. de Cu. in l. non solum. in fi. cū seq. §. de restit. in integ. dicit. q. nō efficitur litigiosa: quia agitur principaliter de vindicta. nō de bonis. Facit l. q. §. §. l. l. cū gl. §. de aqua plu. arcend. Cum ergo nō efficiatur litigiosa bona ante sententiā. & ante sententiā non habetur litis: tūc omnis cōtractus celebratus post litis cōtestata. valet. prout ante: vt hic. §. Quintum & vltimū tempus est. post sententiā: & tunc aut sententia nō suspenditur appellatione.

xj. col. xvij. & seq. vol. j. & xxij. col. xvij. & seq. vol. & l. i. vij. col. & Fel. i. c. cōsultatiōis. co. j. de offi. dele. & Anc. cōs. cclij. & l. simili. Are. cōs. lxxij. col. iij.

a **S**apit naturam. De hoc latius hic per dom. Ioan. sub dentem etiam. quid de donatione facta a patre filio in potestate. de qua etiam per glo. in d. l. res.

b **S**i maritus. et h. Vel qn post mortē sibi cōscientia criminis cōstituit. ppter qd poterat dammari memoria. et sic habes intelletū ad illū §. q. intelligitur q. an crimē cōmissum fuit facta donatio: vt sit speciale i illis criminibus. Andre. Barba.

c **P**. P. A. V. P. §. si maritus. Cogi ta an §. si maritus habeat locū si donatio esset facta nuri per focerū: & deinde mortuo focero damnaret eius memoria: & an si esset p focerū & eo mortuo postea. etiam mortuo filio filij memoria dānaret. Nam vt q. no. p. l. si verō. §. de viro §. lo. ma. Cogi ta iste casus fuit in psona Ioā. de Becaria. & disputat apud magnificos extraor. duc. l. ex iudiciorū. Vide plenē not. ibi.

d **F**allit in alienatione. Adde qd gl. in d. l. reos. tenet oppositū. et in d. l. ex iudiciorū. §. de accu. & videt. p. bari in l. si. C. ad l. iul. maie. Sed pot. dici q. si fiat alienatio soluedo creditorib. pcedit dictū Bart. nisi forte minori pretio. vt hic dicit. Et ita pcedit gl. Andre. Barb.

e **V**t l. reos. Sed glo. ibi tenet oppositū. & in l. ex iudiciorū. et videt probari l. si. C. ad l. iul. maie. Sed dic vt per do. Ioā. hic. Adde de secundo tempore. qn sit alienatio ante litē contestata. Petr. de Ancha. in consil. cclij.

f **V**l. qui pœna. In tellige hoc & limita vt hic per do. Ioā. pōderatē d. l. qui pœna.

g **Q**uintū. Quod tū non placet dno meo: quia per dētia appellationis nō impedit fieri id qd poterat fieri ante sententiā. l. post. quā. §. Imperator. §. vt leg. no. ca. Nec obstat l. chirographis. quia ibi nō fuit facta reuocatio incōtinēti ex eoga facta eēt post appellationē. sed quia fuit cōfirmata prima sententiā: & demū post cōfirmationē dicitur fieri reuocatio. q. nō est mirū: quia sic et reuocarentur alienata post accusationem l. fina. in fin. de bo. eo. §. Andre. Barba.

h **P**ost sententiā. Circa hoc vide per dom. Ioan. hic.

i **O**mnia obligata. An fiscus habeat hypothecā in bonis delinquentibus & Bar. hic quod nō ante sententiā C. de iur. fisci. libro x. & vide per Bald. ibi Flo. in l. rescriptum. in prin. c. supra. de pact. & Bald. in l. j. C. de reuo. his quæ in frau. cre. Adde eundem Alexand. consilio lxxv. j. libro.

k **T**angit. & bene. Adde quod not. in c. ad nostram. de empr. & vendi.

¶ Ut in aut. Not. ad aut. bona dātorū. sequitur Bald. in l. ij. ver. scias. C. qui testa. fa. pos. & vide Bart. in d. l. non vtiq. quā in simili quā sit vide- tur aliter loqui.

¶ P O M A T E S. ¶ Hac scriptura. Vi de ad istam l. & si mi les. Ale. in cōsi. cxlv. in ij. vol. & Old. cōsi. cxxj. & Ro. lxxv. col. ij. & Alex. xlv. col. ij. vol. j. & Caprā x. co. ij. & Alex. lxxxij. co. v. volu. ij. vbi ponit quid in verbis enun- ciatiuis legis vlti- stant: & que dicantur verba enūciatiua vel narratiua.

Hac scriptura. Verba enūciatiua in vltimis vo- luntatibus dispositionē inducūt. h. d. Ibi habuit. habere cōtinget. aliās videt q̄ loqueret post mortē. Et pro declaratione glo. diuīdo eam. Primō, format vnā q. ad declarationē literā. Secūdō ibi: sed cōtrā videt: tractat q̄n verba enūciatiua profes- runt incidēt ppter aliud, per modū cō- ditiois: & intererit q̄n proferunt p modū causā, vsq̄ ibi: item cōtrā. de cōdic. & de- mon. & c. Ibi tertio tractat q̄n verba enū- ciatiua proferunt incidēt ppter aliud, per modū demonstratiōis, vsq̄ ibi: Itē cō- tra de le. ij. l. Titia, & c. Quarto tractat q̄n verba enūciatiua pferant principaliter ppter se, vsq̄ ad fi. g. ¶ Redeo ad primū & quāro an ista verba inducāt dispositio- nem inter viuos: s. fidei cōmissum, vel le- gatū. Et in gl. sunt tres opi. mediā tene. & eam tenet Dy. & Ia. de Are. & oēs: f. q̄ fa- ciant fidei cōmissum, vel legatū: & q̄ do- nationē causa mort. nō inducāt: q̄a dona- tio causa mor. requirit præsentiā partis. l.

inter mortis. j. eo. ita sapit naturā cōtra- ctus inter viuos. l. tā his. j. ti. j. & l. ij. de do- te prae. in gl. in verb. legatū. Sed hic nō ponit q̄ interuenerit partis præsentiā. & sic prima opi. nō est vera: q̄a, vt patet, tex. dicit, ex hac scriptura: non ergo ex alia agi pot. Si dicit q̄ est donatio iter viuos: nō bene dicit: q̄a in cōtractibus dominij nō trāsit sine traditione. l. si quis argētū. §. pe. C. eo. nisi in ecclesia: vt C. de sac. fan. ecclē. l. vlt. Sed tex. dicit hic, dominij ex hac scriptura pertinere. hic nō præsūmit traditionē interuēnisse, ergo & c. Preter- eā, absenti nō potest donare: vt s. e. l. ab- senti. sed hic liberti erant absentes. tene- ergo mediū. ¶ Venio ad secūdā partē gl. ibi: sed cōtrā & extra gl. primō opp. C. de test. mi. l. ex his verbis. vbi verba enū- ciatiua nō inducūt dispositionē, nisi fauo- re militis vel libertatis. Sol. Verba enun- ciatiua incidēt emissā ppter aliud, nō inducūt dispositionē, vt in contrarijs: hic propter se fuerunt emissā: ergo habes q̄ verba enūciatiua q̄nq̄ incidēt ppter aliud emittūt: q̄nq̄ propter se principa- liter, secūdāq̄ ppter aliud: & tūc debes scire q̄ q̄nq̄ emittūt propter aliud, vel per modū cōditionis, vel per modū mo- di, vel per modū causā, vel per modū de- monstratiōis: & nō potest alio modo cō- tingere. sed q̄n per modū modi, nō dico hic: quā sunt verba dispositiua. l. vlt. C. de his que sub mod. sed solum tangā q̄n per modū cōditionis, vel causā, vel demon- stratiōis emittūt. & de his tractat ista gl. Opp. de l. ex factō. s. de her. insti. Sol. gl. ibi de rigore, hic de aequitate. & sic illa corrigitur per istā: q̄a hoc important ista verba: vt l. cotem. §. fi. s. ti. j. & ibi vidistis gl. sed legū correctio est euitāda. Hac tñ sol. fundat ex isto tex. qui dicit, benigna interpretatiōe, & c. sed nō dicit, benignē: quasi aliud sit de rigore: sed q̄a regulari- ter in testamentis adhibetur: vt l. in testa- mētis. j. de reg. iur. & in qualibet lege: vt l. benignius. s. de legi. Alia sol. est, quod ibi in hereditate, hic in legato. Sed ista non est bona, quia video quod in hereditate verba enūciatiua inducunt dispositionē in exhereditati- onem: vt l. qui volebat. de her. insti. multō magis in ista: vt ar- gumen. l. cum quidam. s. de liber. & posthu. Sol. ¶ Ergo hic ver- ba enūciatiua proferuntur propter se: sed ibi incidēt ppter aliud per modum conditionis, quā dispositionem non inducunt: vt argu. l. si quis sub conditione. §. si quis omis. cau. testamen. Oppo. de l. Titia. in prin. de lega. ij. Solu. ibi testa- tor fuit vltus verbis futuri temporis quā cōditionem faciunt. & ista est bona: & sic si in vim conditionis ponantur, non in- ducunt dispositionem. Aliam sol. ponit glo. quā etiam potest esse bona, scilicet quod ibi non fuit expressa species, vel quan- titas: & ideo etiam si per modum dispositionis proferantur, non valent. l. cum post. §. gener. de iure dotium. Sed con- tra prædicta videtur de vsu fructu. l. Proculus. in princip. & l. denique. §. interdum. de pecul. legat. & l. penult. de colla. dor. Sol. quod conditionaliter profertur, non inducit dispositio- nem: sed in aliquo accidenti vel consequenti bene inducit dis- positionem ex presump̄ta voluntate testatoris, vt in cōtrarijs, quando illud antecedens vel consequens poterat de voluntate testatoris induci. Nam in l. Proculus. non poterat impleri cōditio, nisi ponas dominium legatum: ideo dispositionem inducunt in dominio: vt in alijs apparet. ¶ Ex his ergo q̄n verba enūciatiua proferuntur incidenter propter aliud, per modum conditionis, distinguitur: aut non fuit expressa certa quantitas vel species: & non inducit dispositionem, secūdum vnā

no. Bar. ind. l. Titia. §. Titius. & Bal. in ex his. in vlti. col. de testa. mod.

¶ Antecedēs necessarium. Istud est contra tex. in l. ex his. C. de test. mili. Et pos- set responderi ad l. Proculus. & l. pen. de col. quod ibi erant principaliter pro- priata propter se. Ad §. interdum. responde quod ibi ex interpretatione iuris de necessitate inducitur dispositio.

voluntate, si facta fuit presente creditore, & acceptate: vt no. Bart. in l. ratio- nes. C. de proba. Item nisi notarius acceperit illam confessionē, præsens tāquā publica persona. Itē nisi priuata persona receperit talē cōfessionē tanq̄ nego- tiorū gestor. Et ista hic nota. ppter ea quae dicit Bal. in d. l. rationes. & hic per Moder. & firmat Bart. in l. cum quis. §. codicillis. de legat. ij. Et omnia hic dic- ta per Bar. circa ecclē- ctum itius iuramentū sequit Pet. de Ancha. in Clemēti. de pba- tionibus. & hic adde Bal. in d. l. ex his. in ij. col. C. de testam. mi- li. vbi vide. Adde an cōfessio facta in testa- mento presente parte possit reuocari. Bal. cōsi. c. liij. & c. lxxx. et c. lxxx. & c. lxxx. ij. li- bro & Romanus cō- silio c. lxxx.

¶ Turamentū operatur. Adde q̄ non potest reuocari cōfessio facta in vltima

batio. & in c. cum in iure. de officio delega. & ibi etiam Ioan. Andr. & sequit Pet. de Ancha. in Clemē. de probationibus. Vide quā scripsi post Ange- in l. ne fatidatio. j. rem ratam habe. De quo per Cyn. etiam in dicta l. opti- mam. Subdit etiam Pet. de Ancha. in dicta Clemē. quod similiter si dicitur in instrumento, Actum in tali castro talis dioecesis: per multa similia instru- menta, verba incidenter sic prolata non probant causam esse illius dioecesis: remittit tamen fe ad notatā per Cyn. in dicta l. optimā. & in l. cum aliquis. C. de iure delib. tenet contra not. per glo. ij. in c. cum olim. de censu. Et de istis verbis enūciatiuis tangentibus tertium absentem, vide in Spec. de senten- tia. §. vt autem. ver. not. & de instr. ed. §. restat. ad fin. in summa. Et quid de instrumento dotis, an probet matrimonium: dixi de adulte. l. si vxor. post Bar. refert etiā Pet. de Ancha. in dicta Clemē. quod Ioan. Andr. ind. c. cum in iure. circa fin. dicit, q̄ verba in instrumēto prolata præsensibus partibus sem- per faciunt fidem contra eos, & standum est eis. & vide Bald. in d. c. quoniam cōtra. Et verba notarij semper vident de assertionē partium, & eis nocent. Bal. in rubrica de fide instrumēto- rum. in vij. col. alle- gat Innocē. in c. quoniam contra. de pro- mta. & in c. cum in iure. de officio delega. & ibi etiam Ioan. Andr. & sequit Pet. de Ancha. in Clemē. de probationibus. Vide quā scripsi post Ange- in l. ne fatidatio. j. rem ratam habe. De quo per Cyn. etiam in dicta l. opti- mam. Subdit etiam Pet. de Ancha. in dicta Clemē. quod similiter si dicitur in instrumento, Actum in tali castro talis dioecesis: per multa similia instru- menta, verba incidenter sic prolata non probant causam esse illius dioecesis: remittit tamen fe ad notatā per Cyn. in dicta l. optimā. & in l. cum aliquis. C. de iure delib. tenet contra not. per glo. ij. in c. cum olim. de censu. Et de istis verbis enūciatiuis tangentibus tertium absentem, vide in Spec. de senten- tia. §. vt autem. ver. not. & de instr. ed. §. restat. ad fin. in summa. Et quid de instrumento dotis, an probet matrimonium: dixi de adulte. l. si vxor. post Bar. refert etiā Pet. de Ancha. in dicta Clemē. quod Ioan. Andr. ind. c. cum in iure. circa fin. dicit, q̄ verba in instrumēto prolata præsensibus partibus sem- per faciunt fidem contra eos, & standum est eis. & vide Bald. in d. c. quoniam cōtra. Et verba notarij semper vident de assertionē partium, & eis nocent. Bal. in rubrica de fide instrumēto- rum. in vij. col. alle- gat Innocē. in c. quoniam contra. de pro- mta. & in c. cum in iure. de officio delega. & ibi etiam Ioan. Andr. & sequit Pet. de Ancha. in Clemē. de probationibus. Vide quā scripsi post Ange- in l. ne fatidatio. j. rem ratam habe. De quo per Cyn. etiam in dicta l. opti- mam. Subdit etiam Pet. de Ancha. in dicta Clemē. quod similiter si dicitur in instrumento, Actum in tali castro talis dioecesis: per multa similia instru- menta, verba incidenter sic prolata non probant causam esse illius dioecesis: remittit tamen fe ad notatā per Cyn. in dicta l. optimā. & in l. cum aliquis. C. de iure delib. tenet contra not. per glo. ij. in c. cum olim. de censu. Et de istis verbis enūciatiuis tangentibus tertium absentem, vide in Spec. de senten- tia. §. vt autem. ver. not. & de instr. ed. §. restat. ad fin. in summa. Et quid de instrumento dotis, an probet matrimonium: dixi de adulte. l. si vxor. post Bar. refert etiā Pet. de Ancha. in dicta Clemē. quod Ioan. Andr. ind. c. cum in iure. circa fin. dicit, q̄ verba in instrumēto prolata præsensibus partibus sem- per faciunt fidem contra eos, & standum est eis. & vide Bald. in d. c. quoniam cōtra. Et verba notarij semper vident de assertionē partium, & eis nocent. Bal. in rubrica de fide instrumēto- rum. in vij. col. alle- gat Innocē. in c. quoniam contra. de pro- mta. & in c. cum in iure. de officio delega. & ibi etiam Ioan. Andr. & sequit Pet. de Ancha. in Clemē. de probationibus. Vide quā scripsi post Ange- in l. ne fatidatio. j. rem ratam habe. De quo per Cyn. etiam in dicta l. opti- mam. Subdit etiam Pet. de Ancha. in dicta Clemē. quod similiter si dicitur in instrumento, Actum in tali castro talis dioecesis: per multa similia instru- menta, verba incidenter sic prolata non probant causam esse illius dioecesis: remittit tamen fe ad notatā per Cyn. in dicta l. optimā. & in l. cum aliquis. C. de iure delib. tenet contra not. per glo. ij. in c. cum olim. de censu. Et de istis verbis enūciatiuis tangentibus tertium absentem, vide in Spec. de senten- tia. §. vt autem. ver. not. & de instr. ed. §. restat. ad fin. in summa. Et quid de instrumento dotis, an probet matrimonium: dixi de adulte. l. si vxor. post Bar. refert etiā Pet. de Ancha. in dicta Clemē. quod Ioan. Andr. ind. c. cum in iure. circa fin. dicit, q̄ verba in instrumēto prolata præsensibus partibus sem- per faciunt fidem contra eos, & standum est eis. & vide Bald. in d. c. quoniam cōtra. Et verba notarij semper vident de assertionē partium, & eis nocent. Bal. in rubrica de fide instrumēto- rum. in vij. col. alle- gat Innocē. in c. quoniam contra. de pro- mta. & in c. cum in iure. de officio delega. & ibi etiam Ioan. Andr. & sequit Pet. de Ancha. in Clemē. de probationibus. Vide quā scripsi post Ange- in l. ne fatidatio. j. rem ratam habe. De quo per Cyn. etiam in dicta l. opti- mam. Subdit etiam Pet. de Ancha. in dicta Clemē. quod similiter si dicitur in instrumento, Actum in tali castro talis dioecesis: per multa similia instru- menta, verba incidenter sic prolata non probant causam esse illius dioecesis: remittit tamen fe ad notatā per Cyn. in dicta l. optimā. & in l. cum aliquis. C. de iure delib. tenet contra not. per glo. ij. in c. cum olim. de censu. Et de istis verbis enūciatiuis tangentibus tertium absentem, vide in Spec. de senten- tia. §. vt autem. ver. not. & de instr. ed. §. restat. ad fin. in summa. Et quid de instrumento dotis, an probet matrimonium: dixi de adulte. l. si vxor. post Bar. refert etiā Pet. de Ancha. in dicta Clemē. quod Ioan. Andr. ind. c. cum in iure. circa fin. dicit, q̄ verba in instrumēto prolata præsensibus partibus sem- per faciunt fidem contra eos, & standum est eis. & vide Bald. in d. c. quoniam cōtra. Et verba notarij semper vident de assertionē partium, & eis nocent. Bal. in rubrica de fide instrumēto- rum. in vij. col. alle- gat Innocē. in c. quoniam contra. de pro- mta. & in c. cum in iure. de officio delega. & ibi etiam Ioan. Andr. & sequit Pet. de Ancha. in Clemē. de probationibus. Vide quā scripsi post Ange- in l. ne fatidatio. j. rem ratam habe. De quo per Cyn. etiam in dicta l. opti- mam. Subdit etiam Pet. de Ancha. in dicta Clemē. quod similiter si dicitur in instrumento, Actum in tali castro talis dioecesis: per multa similia instru- menta, verba incidenter sic prolata non probant causam esse illius dioecesis: remittit tamen fe ad notatā per Cyn. in dicta l. optimā. & in l. cum aliquis. C. de iure delib. tenet contra not. per glo. ij. in c. cum olim. de censu. Et de istis verbis enūciatiuis tangentibus tertium absentem, vide in Spec. de senten- tia. §. vt autem. ver. not. & de instr. ed. §. restat. ad fin. in summa. Et quid de instrumento dotis, an probet matrimonium: dixi de adulte. l. si vxor. post Bar. refert etiā Pet. de Ancha. in dicta Clemē. quod Ioan. Andr. ind. c. cum in iure. circa fin. dicit, q̄ verba in instrumēto prolata præsensibus partibus sem- per faciunt fidem contra eos, & standum est eis. & vide Bald. in d. c. quoniam cōtra. Et verba notarij semper vident de assertionē partium, & eis nocent. Bal. in rubrica de fide instrumēto- rum. in vij. col. alle- gat Innocē. in c. quoniam contra. de pro- mta. & in c. cum in iure. de officio delega. & ibi etiam Ioan. Andr. & sequit Pet. de Ancha. in Clemē. de probationibus. Vide quā scripsi post Ange- in l. ne fatidatio. j. rem ratam habe. De quo per Cyn. etiam in dicta l. opti- mam. Subdit etiam Pet. de Ancha. in dicta Clemē. quod similiter si dicitur in instrumento, Actum in tali castro talis dioecesis: per multa similia instru- menta, verba incidenter sic prolata non probant causam esse illius dioecesis: remittit tamen fe ad notatā per Cyn. in dicta l. optimā. & in l. cum aliquis. C. de iure delib. tenet contra not. per glo. ij. in c. cum olim. de censu. Et de istis verbis enūciatiuis tangentibus tertium absentem, vide in Spec. de senten- tia. §. vt autem. ver. not. & de instr. ed. §. restat. ad fin. in summa. Et quid de instrumento dotis, an probet matrimonium: dixi de adulte. l. si vxor. post Bar. refert etiā Pet. de Ancha. in dicta Clemē. quod Ioan. Andr. ind. c. cum in iure. circa fin. dicit, q̄ verba in instrumēto prolata præsensibus partibus sem- per faciunt fidem contra eos, & standum est eis. & vide Bald. in d. c. quoniam cōtra. Et verba notarij semper vident de assertionē partium, & eis nocent. Bal. in rubrica de fide instrumēto- rum. in vij. col. alle- gat Innocē. in c. quoniam contra. de pro- mta. & in c. cum in iure. de officio delega. & ibi etiam Ioan. Andr. & sequit Pet. de Ancha. in Clemē. de probationibus. Vide quā scripsi post Ange- in l. ne fatidatio. j. rem ratam habe. De quo per Cyn. etiam in dicta l. opti- mam. Subdit etiam Pet. de Ancha. in dicta Clemē. quod similiter si dicitur in instrumento, Actum in tali castro talis dioecesis: per multa similia instru- menta, verba incidenter sic prolata non probant causam esse illius dioecesis: remittit tamen fe ad notatā per Cyn. in dicta l. optimā. & in l. cum aliquis. C. de iure delib. tenet contra not. per glo. ij. in c. cum olim. de censu. Et de istis verbis enūciatiuis tangentibus tertium absentem, vide in Spec. de senten- tia. §. vt autem. ver. not. & de instr. ed. §. restat. ad fin. in summa. Et quid de instrumento dotis, an probet matrimonium: dixi de adulte. l. si vxor. post Bar. refert etiā Pet. de Ancha. in dicta Clemē. quod Ioan. Andr. ind. c. cum in iure. circa fin. dicit, q̄ verba in instrumēto prolata præsensibus partibus sem- per faciunt fidem contra eos, & standum est eis. & vide Bald. in d. c. quoniam cōtra. Et verba notarij semper vident de assertionē partium, & eis nocent. Bal. in rubrica de fide instrumēto- rum. in vij. col. alle- gat Innocē. in c. quoniam contra. de pro- mta. & in c. cum in iure. de officio delega. & ibi etiam Ioan. Andr. & sequit Pet. de Ancha. in Clemē. de probationibus. Vide quā scripsi post Ange- in l. ne fatidatio. j. rem ratam habe. De quo per Cyn. etiam in dicta l. opti- mam. Subdit etiam Pet. de Ancha. in dicta Clemē. quod similiter si dicitur in instrumento, Actum in tali castro talis dioecesis: per multa similia instru- menta, verba incidenter sic prolata non probant causam esse illius dioecesis: remittit tamen fe ad notatā per Cyn. in dicta l. optimā. & in l. cum aliquis. C. de iure delib. tenet contra not. per glo. ij. in c. cum olim. de censu. Et de istis verbis enūciatiuis tangentibus tertium absentem, vide in Spec. de senten- tia. §. vt autem. ver. not. & de instr. ed. §. restat. ad fin. in summa. Et quid de instrumento dotis, an probet matrimonium: dixi de adulte. l. si vxor. post Bar. refert etiā Pet. de Ancha. in dicta Clemē. quod Ioan. Andr. ind. c. cum in iure. circa fin. dicit, q̄ verba in instrumēto prolata præsensibus partibus sem- per faciunt fidem contra eos, & standum est eis. & vide Bald. in d. c. quoniam cōtra. Et verba notarij semper vident de assertionē partium, & eis nocent. Bal. in rubrica de fide instrumēto- rum. in vij. col. alle- gat Innocē. in c. quoniam contra. de pro- mta. & in c. cum in iure. de officio delega. & ibi etiam Ioan. Andr. & sequit Pet. de Ancha. in Clemē. de probationibus. Vide quā scripsi post Ange- in l. ne fatidatio. j. rem ratam habe. De quo per Cyn. etiam in dicta l. opti- mam. Subdit etiam Pet. de Ancha. in dicta Clemē. quod similiter si dicitur in instrumento, Actum in tali castro talis dioecesis: per multa similia instru- menta, verba incidenter sic prolata non probant causam esse illius dioecesis: remittit tamen fe ad notatā per Cyn. in dicta l. optimā. & in l. cum aliquis. C. de iure delib. tenet contra not. per glo. ij. in c. cum olim. de censu. Et de istis verbis enūciatiuis tangentibus tertium absentem, vide in Spec. de senten- tia. §. vt autem. ver. not. & de instr. ed. §. restat. ad fin. in summa. Et quid de instrumento dotis, an probet matrimonium: dixi de adulte. l. si vxor. post Bar. refert etiā Pet. de Ancha. in dicta Clemē. quod Ioan. Andr. ind. c. cum in iure. circa fin. dicit, q̄ verba in instrumēto prolata præsensibus partibus sem- per faciunt fidem contra eos, & standum est eis. & vide Bald. in d. c. quoniam cōtra. Et verba notarij semper vident de assertionē partium, & eis nocent. Bal. in rubrica de fide instrumēto- rum. in vij. col. alle- gat Innocē. in c. quoniam contra. de pro- mta. & in c. cum in iure. de officio delega. & ibi etiam Ioan. Andr. & sequit Pet. de Ancha. in Clemē. de probationibus. Vide quā scripsi post Ange- in l. ne fatidatio. j. rem ratam habe. De quo per Cyn. etiam in dicta l. opti- mam. Subdit etiam Pet. de Ancha. in dicta Clemē. quod similiter si dicitur in instrumento, Actum in tali castro talis dioecesis: per multa similia instru- menta, verba incidenter sic prolata non probant causam esse illius dioecesis: remittit tamen fe ad notatā per Cyn. in dicta l. optimā. & in l. cum aliquis. C. de iure delib. tenet contra not. per glo. ij. in c. cum olim. de censu. Et de istis verbis enūciatiuis tangentibus tertium absentem, vide in Spec. de senten- tia. §. vt autem. ver. not. & de instr. ed. §. restat. ad fin. in summa. Et quid de instrumento dotis, an probet matrimonium: dixi de adulte. l. si vxor. post Bar. refert etiā Pet. de Ancha. in dicta Clemē. quod Ioan. Andr. ind. c. cum in iure. circa fin. dicit, q̄ verba in instrumēto prolata præsensibus partibus sem- per faciunt fidem contra eos, & standum est eis. & vide Bald. in d. c. quoniam cōtra. Et verba notarij semper vident de assertionē partium, & eis nocent. Bal. in rubrica de fide instrumēto- rum. in vij. col. alle- gat Innocē. in c. quoniam contra. de pro- mta. & in c. cum in iure. de officio delega. & ibi etiam Ioan. Andr. & sequit Pet. de Ancha. in Clemē. de probationibus. Vide quā scripsi post Ange- in l. ne fatidatio. j. rem ratam habe. De quo per Cyn. etiam in dicta l. opti- mam. Subdit etiam Pet. de Ancha. in dicta Clemē. quod similiter si dicitur in instrumento, Actum in tali castro talis dioecesis: per multa similia instru- menta, verba incidenter sic prolata non probant causam esse illius dioecesis: remittit tamen fe ad notatā per Cyn. in dicta l. optimā. & in l. cum aliquis. C. de iure delib. tenet contra not. per glo. ij. in c. cum olim. de censu. Et de istis verbis enūciatiuis tangentibus tertium absentem, vide in Spec. de senten- tia. §. vt autem. ver. not. & de instr. ed. §. restat. ad fin. in summa. Et quid de instrumento dotis, an probet matrimonium: dixi de adulte. l. si vxor. post Bar. refert etiā Pet. de Ancha. in dicta Clemē. quod Ioan. Andr. ind. c. cum in iure. circa fin. dicit, q̄ verba in instrumēto prolata præsensibus partibus sem- per faciunt fidem contra eos, & standum est eis. & vide Bald. in d. c. quoniam cōtra. Et verba notarij semper vident de assertionē partium, & eis nocent. Bal. in rubrica de fide instrumēto- rum. in vij. col. alle- gat Innocē. in c. quoniam contra. de pro- mta. & in c. cum in iure. de officio delega. & ibi etiam Ioan. Andr. & sequit Pet. de Ancha. in Clemē. de probationibus. Vide quā scripsi post Ange- in l. ne fatidatio. j. rem ratam habe. De quo per Cyn. etiam in dicta l. opti- mam. Subdit etiam Pet. de Ancha. in dicta Clemē. quod similiter si dicitur in instrumento, Actum in tali castro talis dioecesis: per multa similia instru- menta, verba incidenter sic prolata non probant causam esse illius dioecesis: remittit tamen fe ad notatā per Cyn. in dicta l. optimā. & in l. cum aliquis. C. de iure delib. tenet contra not. per glo. ij. in c. cum olim. de censu. Et de istis verbis enūciatiuis tangentibus tertium absentem, vide in Spec. de senten- tia. §. vt autem. ver. not. & de instr. ed. §. restat. ad fin. in summa. Et quid de instrumento dotis, an probet matrimonium: dixi de adulte. l. si vxor. post Bar. refert etiā Pet. de Ancha. in dicta Clemē. quod Ioan. Andr. ind. c. cum in iure. circa fin. dicit, q̄ verba in instrumēto prolata præsensibus partibus sem- per faciunt fidem contra eos, & standum est eis. & vide Bald. in d. c. quoniam cōtra. Et verba notarij semper vident de assertionē partium, & eis nocent. Bal. in rubrica de fide instrumēto- rum. in vij. col. alle- gat Innocē. in c. quoniam contra. de pro- mta. & in c. cum in iure. de officio delega. & ibi etiam Ioan. Andr. & sequit Pet. de Ancha. in Clemē. de probationibus. Vide quā scripsi post Ange- in l. ne fatidatio. j. rem ratam habe. De quo per Cyn. etiam in dicta l. opti- mam. Subdit etiam Pet. de Ancha. in dicta Clemē. quod similiter si dicitur in instrumento, Actum in tali castro talis dioecesis: per multa similia instru- menta, verba incidenter sic prolata non probant causam esse illius dioecesis: remittit tamen fe ad notatā per Cyn. in dicta l. optimā. & in l. cum aliquis. C. de iure delib. tenet contra not. per glo. ij. in c. cum olim. de censu. Et de istis verbis enūciatiuis tangentibus tertium absentem, vide in Spec. de senten- tia. §. vt autem. ver. not. & de instr. ed. §. restat. ad fin. in summa. Et quid de instrumento dotis, an probet matrimonium: dixi de adulte. l. si vxor. post Bar. refert etiā Pet. de Ancha. in dicta Clemē. quod Ioan. Andr. ind. c. cum in iure. circa fin. dicit, q̄ verba in instrumēto prolata præsensibus partibus sem- per faciunt fidem contra eos, & standum est eis. & vide Bald. in d. c. quoniam cōtra. Et verba notarij semper vident de assertionē partium, & eis nocent. Bal. in rubrica de fide instrumēto- rum. in vij. col. alle- gat Innocē. in c. quoniam contra. de pro- mta. & in c. cum in iure. de officio delega. & ibi etiam Ioan. Andr. & sequit Pet. de Ancha. in Clemē. de probationibus. Vide quā scripsi post Ange- in l. ne fatidatio. j. rem ratam habe. De quo per Cyn. etiam in dicta l. opti- mam. Subdit etiam Pet. de Ancha. in dicta Clemē. quod similiter si dicitur in instrumento, Actum in tali castro talis dioecesis: per multa similia instru- menta, verba incidenter sic prolata non probant causam esse illius dioecesis: remittit tamen fe ad notatā per Cyn. in dicta l. optimā. & in l. cum aliquis. C. de iure delib. tenet contra not. per glo. ij. in c. cum olim. de censu. Et de istis verbis enūciatiuis tangentibus tertium absentem, vide in Spec. de senten- tia. §. vt autem. ver. not. & de instr. ed. §. restat. ad fin. in summa. Et quid de instrumento dotis, an probet matrimonium: dixi de adulte. l. si vxor. post Bar. refert etiā Pet. de Ancha. in dicta Clemē. quod Ioan. Andr. ind. c. cum in iure. circa fin. dicit, q̄ verba in instrumēto prolata præsensibus partibus sem- per faciunt fidem contra eos, & standum est eis. & vide Bald. in d. c. quoniam cōtra. Et verba notarij semper vident de assertionē partium, & eis nocent. Bal. in rubrica de fide instrumēto- rum. in vij. col. alle- gat Innocē. in c. quoniam contra. de pro- mta. & in c. cum in iure. de officio delega. & ibi etiam Ioan. Andr. & sequit Pet. de Ancha. in Clemē. de probationibus. Vide quā scripsi post Ange- in l. ne fatidatio. j. rem ratam habe. De quo per Cyn. etiam in dicta l. opti- mam. Subdit etiam Pet. de Ancha. in dicta Clemē. quod similiter si dicitur in instrumento, Actum in tali castro talis dioecesis: per multa similia instru- menta, verba incidenter sic prolata non probant causam esse illius dioecesis: remittit tamen fe ad notatā per Cyn. in dicta l. optimā. & in l. cum aliquis. C. de iure delib. tenet contra not. per glo. ij. in c. cum olim. de censu. Et de istis verbis enūciatiuis tangentibus tertium absentem, vide in Spec. de senten- tia. §. vt autem. ver. not. & de instr. ed. §. restat. ad fin. in summa. Et quid de instrumento dotis, an probet matrimonium: dixi de adulte. l. si vxor. post Bar. refert etiā Pet. de Ancha. in dicta Clemē. quod Ioan. Andr. ind. c. cum in iure. circa fin. dicit, q̄ verba in instrumēto prolata præsensibus partibus sem- per faciunt fidem contra eos, & standum est eis. & vide Bald. in d. c. quoniam cōtra. Et verba notarij semper vident de assertionē partium, & eis nocent. Bal. in rubrica de fide instrumēto- rum. in vij. col. alle- gat Innocē. in c. quoniam contra. de pro- mta. & in c. cum in iure. de officio delega. & ibi etiam Ioan. Andr. & sequit Pet. de Ancha. in Clemē. de probationibus. Vide quā scripsi post Ange- in l. ne fatidatio. j. rem ratam habe. De quo per Cyn. etiam in dicta l. opti- mam. Subdit etiam Pet. de Ancha. in dicta Clemē. quod similiter si dicitur in instrumento, Actum in tali castro talis dioecesis: per multa similia instru- menta, verba incidenter sic prolata non probant causam esse illius dioecesis: remittit tamen fe ad notatā per Cyn. in dicta l. optimā. & in l. cum aliquis. C. de iure delib. tenet contra not. per glo. ij. in c. cum olim. de censu. Et de istis verbis enūciatiuis tangentibus tertium absentem, vide in Spec. de senten- tia. §. vt autem. ver. not. & de instr. ed. §. restat. ad fin. in summa. Et quid de instrumento dotis, an probet matrimonium: dixi de adulte. l. si vxor. post Bar. refert etiā Pet. de Ancha. in dicta Clemē. quod Ioan. Andr. ind. c. cum in iure. circa fin. dicit, q̄ verba in instrumēto prolata præsensibus partibus sem- per faciunt fidem contra eos, & standum est eis. & vide Bald. in d. c. quoniam cōtra. Et verba notarij semper vident de assertionē partium, & eis nocent. Bal. in rubrica de fide instrumēto- rum. in vij. col. alle- gat Innocē. in c. quoniam contra. de pro- mta. & in c. cum in iure. de officio delega. & ibi etiam Ioan. Andr. & sequit Pet. de Ancha. in Clemē. de probationibus. Vide quā scripsi post Ange- in l. ne fatidatio. j. rem ratam habe. De quo per Cyn. etiam in dicta l. opti- mam. Subdit etiam Pet. de Ancha. in dicta Clemē. quod similiter si dicitur in instrumento, Actum in tali castro talis dioecesis: per multa similia instru- menta, verba incidenter sic prolata non probant causam esse illius dioecesis: remittit tamen fe ad notatā per Cyn. in dicta l. optimā. & in l. cum aliquis. C. de iure delib. tenet contra not. per glo. ij. in c. cum olim. de censu. Et de istis verbis enūciatiuis tangentibus tertium absentem, vide in Spec. de senten- tia. §. vt autem. ver. not. & de instr. ed. §. restat. ad fin. in summa. Et quid de instrumento dotis, an probet matrimonium: dixi de adulte. l. si vxor. post Bar. refert etiā Pet. de Ancha. in dicta Clemē. quod Ioan. Andr. ind. c. cum in iure. circa fin. dicit, q̄ verba in instrumēto prolata præsensibus partibus sem- per faciunt fidem contra eos, & standum est eis. & vide Bald. in d. c. quoniam cōtra. Et verba notarij semper vident de assertionē partium, & eis nocent. Bal. in rubrica de fide instrumēto- rum. in vij. col. alle- gat Innocē. in c. quoniam contra. de pro- mta. & in c. cum in iure. de officio delega. & ibi etiam Ioan. Andr. & sequit Pet. de Ancha. in Clemē. de probationibus. Vide quā scripsi post Ange- in l. ne fatidatio. j. rem ratam habe. De quo per Cyn. etiam in dicta l. opti- mam. Subdit etiam Pet. de Ancha. in dicta Clemē. quod similiter si dicitur in instrumento, Actum in tali castro talis dioecesis: per multa similia instru- menta, verba incidenter sic prolata non probant causam esse illius dioecesis: remittit tamen fe ad notatā per Cyn. in dicta l. optimā. & in l. cum aliquis. C. de iure delib. tenet contra not. per glo. ij. in c. cum olim. de censu. Et de istis verbis enūciatiuis tangentibus tertium absentem, vide in Spec. de senten- tia. §. vt autem. ver. not. & de instr. ed. §. restat. ad fin. in summa. Et quid de instrumento dotis, an probet matrimonium: dixi de adulte. l. si vxor. post Bar. refert etiā Pet. de Ancha. in dicta Clemē. quod Ioan. Andr. ind. c. cum in iure. circa fin. dicit, q̄ verba in instrumēto prolata præsensibus partibus sem- per faciunt fidem contra eos, & standum est eis. & vide Bald. in d. c. quoniam cōtra. Et verba notarij semper vident de assertionē partium, & eis nocent. Bal. in rubrica de fide instrumēto- rum. in vij. col. alle- gat Innocē. in c. quoniam contra. de pro- mta. & in c. cum in iure. de officio delega. & ibi etiam Ioan. Andr. & sequit Pet. de Ancha. in Clemē. de probationibus. Vide quā scripsi post Ange- in l. ne fatidatio. j. rem ratam habe. De quo per Cyn. etiam in dicta l. opti- mam. Subdit etiam Pet. de Ancha. in dicta Clemē. quod similiter si dicitur in instrumento, Actum in tali castro talis dioecesis: per multa similia instru- menta, verba incidenter sic prolata non probant causam esse illius dioecesis: remittit tamen fe ad notatā per Cyn. in dicta l. optimā. & in l. cum aliquis. C. de iure delib. tenet contra not. per glo. ij. in c. cum olim. de censu. Et de istis verbis enūciatiuis tangentibus tertium absentem, vide in Spec. de senten- tia. §. vt autem. ver. not. & de instr. ed. §. restat. ad fin. in summa. Et quid de instrumento dotis, an probet matrimonium: dixi de adulte. l. si vxor. post Bar. refert etiā Pet. de Ancha. in dicta Clemē. quod Ioan. Andr. ind. c. cum in iure. circa fin. dicit, q̄ verba in instrumēto prolata præsensibus partibus sem- per faciunt fidem contra eos, & standum est eis. & vide Bald. in d. c. quoniam cōtra. Et verba notarij semper vident de assertionē partium, & eis nocent. Bal. in rubrica de fide instrumēto- rum. in vij. col. alle- gat Innocē. in c. quoniam contra. de pro- mta. & in c. cum in iure. de officio delega. & ibi etiam Ioan. Andr. & sequit Pet. de Ancha. in Clemē. de probationibus. Vide quā scripsi post Ange- in l. ne fatidatio. j. rem ratam habe. De quo per Cyn. etiam in dicta l. opti- mam. Subdit etiam Pet. de Ancha. in dicta Clemē. quod similiter si dicitur in instrumento, Actum in tali castro talis dioecesis: per multa similia instru- menta, verba incidenter sic prolata non probant causam esse illius dioecesis: remittit tamen fe ad notatā per Cyn. in dicta l. optimā. & in l. cum aliquis. C. de iure delib. tenet contra not. per glo. ij. in c. cum olim. de censu. Et de istis verbis enūciatiuis tangentibus tertium absentem, vide in Spec. de senten- tia. §. vt autem. ver. not. & de instr. ed. §. restat. ad fin. in summa. Et quid de instrumento dotis, an probet matrimonium: dixi de adulte. l. si vxor. post Bar. refert etiā Pet. de Ancha. in dicta Clemē. quod Ioan. Andr. ind. c. cum in iure. circa fin. dicit, q̄ verba in instrumēto prolata præsensibus part

appel. In contrarium quod not Bald. in d. l. optimam. Sed si dicta verba non emissa principaliter, sed incidenter tangerent praedictum absentis, tunc secus: vt si in sententia dicitur, eodem modo talis procurator talis: quia non probat ma datum, vt dixi. Bene faciunt non per Bal. post Bart. in aut. si quis in aliquo. C. de eden. & ibi dixi secundum Bal. in vltibus feud. Et quid si notarius dixit, talis sanus mente, & c. vi de bal. in l. i. in ix. co. vers. modo quare. C. de confel. Et qd si instrumentum dicitur: Ego conduco ad talis rem tuam, an per hoc probetur de tunc? Bal. in l. ad probatione. C. lo cari. Et quid si cauet in actis publicis qd Titius postus fuit in banno, eo qd citatus non soluit: in quibus per illaverba enunciatua probetur interruptio praescriptionis per l. ratiocinatio. vide Bal. in l. gesta. de re iudi. vbi videtur tenere qd non. Et ibi similiter, qd si notarius dixerit, talis testis iuratus deposuit: quia tunc probat iuramentum. Facit qd not. Bart. in l. Theopop. de dot. prae. & not. perpetuo, qd verba enunciatua p. dote inducunt plenam probatione, per id quod legitur & not. in l. i. C. de dot. promiss. Tenuit consulendo Bar. in c. sil. incip. factum sic se habet, Titius & Sertius. Caue tamem quia gl. in d. l. i. & gl. & docto. in l. cum de in re verso. de vsu. tenet qd non sit fauor dotis, sed vsus communi. Adde qd in instrumentis antiquis verba enunciatua probant, vt dixi post Bal. in l. cum alii possit. C. de iur. deli. an autem verba testis enunciatua probent, vide Bar. not. in consil. incip. statuto ciuitatis florentiae cauetur, qd forensis, & c. vbi videtur velle quod non, quod sunt omnia propter alium. Adde In quatum Alex. hic in apostill. dicit qd si in instrumentis dicitur, Titius procurator Sempronij: qd illa verba non probat illi fuisse procuratorem, qd illud est verum in sui fauore: sed in sui odium probant, etia quod ad perem. Ita tenuit Ro. consil. lxxij. qui alleg. Spec. ita tenere in tit. de proc. §. ratiocinatio. ver. illud quod notandum. Et an in instrumentis antiquis verba enunciatua probent, vide Abb. consil. lxxij. lib. ij. & Bal. consil. xcvj. lib. ij. & consil. cccxix. eo lib. vbi dicit qd verba enunciatua de partium voluntate scripta faciunt fidei, nisi in personis cotraherentibus esset inhabilitas. vt ff. de leg. iij. l. cum quis §. codicillis. & de prob. l. qui testamentum. Itē praedicta limitat, nisi de ipsis actibus qui enunciatuē profertur, esset necessaria scriptura: quia tunc illa verba prolata faciunt fidei. Exemplum pro test. ponit in tractatibus, qui requiruntur quando ecclesia vult aliquam rem alienare: vt illa praecedentibus tractatibus non probet, nisi appareat de praescripta ipsorum. Concludit tamen ibi, qd nulla lex est quae dicat qd hoc non possit probare per testes: ideo exemplum aliter poni potest. Ipse in dicitis terminis consuluit. de quo etiam vide per Pet. de Anch. consil. vlti.

Quod testes. Declara vt hic per Imol.

Quid de praeleg. Vide aliquid hic per d. Io. & adde quae dixi in l. quidam consulenda. de re iud. & vide in l. pen. in c. nonnulli. de rescrip. qui videtur dixisse, qd talia verba papae dispositione inducunt. d. Ant. ibi dicit illud non esse verum, nisi sint assertoria. Sed do. Io. ubi in terminis illius gl. videtur esse tenere, per Clem. l. i. de prob. & secundum eum videtur voluisse Fed. c. xij. an. l. i. c. xij. vj. Idem repetit doct. in c. ex parte decani. de rescrip. & vide Imo. in c. cum olim. de cess. et. xxv. q. ij. quod autē. Io. an. in ti. in inquis. §. nunc tractemus. vers. hoc autem not. & vers. l. c. & quod not. Bal. in l. neque in fi. C. de pba.

dixi in c. significasti. post moder. de homi. Quid in literis papae appellantis clericum, per Io. and. in regul. non licet. Quid in verbis legis narratiuus: c. consil. xxxix. quem sequitur Lu. Rom. in §. Cato. in vj. col. & dum alleg. C. d. literas. Adde quod Pau. de ca. no. eam limitat in consil. clvj. incip. vlt. & exa minato, & c. vt illa Cle. quae est contra regulas iuris cōis.

tunc subdistingue, aut emittunt principaliter propter se: & inducunt probationem, non dispositionem. l. Publia. §. de pos. §. si. Si propter aliud: & tunc aut in contractu aliquo inter praesentes celebrato: & tunc inducunt probatione, seu praesumptionem, donec probet contrarium: vt l. optimam. C. de comitt. & contra hen. stipu. & l. quidam. §. de proba. Si simpliciter emissa absenti: tunc probationem non inducunt. l. epistola. in prin. §. de pac. & l. non nudis. & l. non epistolis. C. de prob. Ad vnum aduertat: quia si illa verba proferuntur super aliquo iure, in quo sit dare quasi possessorium illius iuris, constituitur iussum, ad quae verba dirigunt, possessore illi iuris: vt l. non nudis. & l. non epistolis. C. de pb. & l. vlti. §. de proba. & l. pe. Vbi autem dixi inducere dispositionem, dices semper inter praesentes, vel inter absentes per nūcium, vel epistolam: vt l. vlti. §. de probatio.

Quero, quid in iudicijs, an verba enunciatua inducant dispositionem? Et videtur qd non: vt l. qui familiae. §. famil. erc. est vtilior lex quam alia. Ad hoc breuiter verba enunciatua in iudicijs ante lit. cōtest. non inducunt probatione: quia potest pœnitere ante lit. cōte. sed post lit. cōte. inducunt probatione: licet possit probari contrarium.

In stipulatū. Per acceptationem potest fieri donatio, hoc dic. An ista donatio acceptationis causa facta egeat insinuatione: dicam j. e. l. mode stinus. Vides ergo qd licet verba acceptationis dicant, confiteor me habere, acceptum tui quod mihi debes, qd ex istis verbis non probatur pecuniam in veritate ad creditore receptam. facit l. licet. in prin. §. de iur. dot. Et hoc ideo, quia illa verba videntur magis appolita ad solennizandum acceptationem: vt l. & vno. §. j. de acceptil. quam vt veritas sit, pecuniam acceptam. Praeterea, si in veritate pecunia esset soluta, non esset necessaria acceptatio: cum solutione sublata cesset actio: verba illa intelligantur secundum acceptationis naturam. l. si stipulatus. §. de vsuris. Facit ad praedicta j. t. j. l. mortis causa ca l. cū precū. C. de lib. cau. & in l. ex his. C. de test. mil. in vlt. col. & in l. i. C. de cau. adiec. leg. & in pe. & vlti. col. vbi etiā per Cy. & Bal. in l. si magnū. in c. q. accuf. Et qualiter hoc dicitur possit intelligi, dixi post Bar. in l. si cui. §. de leg. iij. & vide Bal. oino in l. i. in ix. col. C. de cofel. d. Ant. in c. si in fide confel. repuat hoc no. & idē Bal. in l. error. in vj. co. de iur. & fac. ij. & vide Imo. hic, & Bal. in l. q. familiae. §. famil. erc. & Bal. in l. certū. §. si quis absente. ff. de cofel. quod ibi dixi. Adde qd Bar. in l. ad monedū. ver. ite quero qd si instrumentum publicū, & c. v. velle, qd verba enunciatua salte inducunt plenam probatione. Ad quod vide quae dixi in l. i. cui. §. si a filio. de l. j. post Bar. & Bal. in l. ferui electione. in prin. e. t. dicit, qd gl. ibi est signatē not. qd in actibus inter viuos verba enunciatua emissa principaliter, propter se non disponunt. dū gl. ibi dicit qd verbum, volo eligere, non inducit disponē. Sed Bar. ibi aliter intelligit illam gl. Adde qd verba enunciatua iudicis arbitrio probent: Roma. consil. clvj. §. Non probatur. Nota qd confessio de accepto etiam per Aquilianam stipulationem non probat veram numerationem. & idem not. Bart. in l. i. in rub. de re iud. c. h. q. in fraud. cred. & ibi quid si addantur illa verba, habuit, & recepit. Rom. in l. praedia. de acqui. pos.

Habeo in scripto exemplari. Vel dic, quod hic de repetitione, quae oritur ex hac. non tantum de ea, & c. Quae lectio, iudicio meo habet sensum magis materiae consonam. tu vide. Alexan. Lofus.

Cadit in contractum. Vide Barto. in l. in. in fi. de condit. ob cau.

Erut ne emptio. Ad hanc q. vide quae not. Barto. in l. i. in fin. in prin. & quae ibi dixi post eum. ff. de cer. pet. Adde tex. no. ibi Barto. in l. i. in emptione. in prin. §. de contractu. hic dicit adde quod in casu dubij, aut pecunia datur vt species, & erit contractus permutatio: vt no. in l. i. §. de condit. ob cau. & quae no. Ioan. Andr. in d. c. ad quaestiones. Si vero datur pecunia cum vna alia re ad numerum, & c. dic vt per do. Ioannē. Ad praedicta adde text. in l. j. §. idem Pomponij. el. j. §. de p. & l. fundi partem. de contrahē. empt. & l. si sterilis. §. si tibi. de acti. emp. §. si tibi adde text. no. in l. insula. de praescrip. ver. his. & idem qd Bart. hic affirmat Io. And. & domi. Abb. in d. c. ad quaestiones. adde Bald. in l. j. C. de re. per mu. & in praed. feud. in vj. col. & vide Petr. de Ancha. in c. quato. per illum text. de iudi. & Barto. in l. si ut venditionis. ff. q. potio. in pigno. Adde quid si emphyteuticus suū vtilē, quod valet sexcenta, alteri dat pro vno capo terre, vel x. partibus, quae valent centum, et pro quingentis: & contractum faciat permutatio: an in re ueritate erit permutatio, vel venditio? quia si permutatio, non cadit in poenam. Paul. de cast. dicit, quod hoc habuit de facto: quia pecunia praeponderabat, dicebatur quod erat venditio: vt not. hic Barto. Excipiebatur quod Bart. loquitur indistincte, & qd constat de animo contrahētis quod voluit permutare, quod est permutatio: vt voluit Barto. in l. j. de re. per mu. vnde ipse dicit, qd est permutatio: vt voluit Barto. in l. j. de re. per mu. vnde ipse dicit, qd si pecunia adita non excedit valorem rei, vel excedit in modico, praedar op. Bar. in d. l. j. in dubio verod dicitur actus mixtus. Si autem pecunia multum excedat, tunc indistincte fit venditio, etiam si actum sit qd sit permutatio, maxime qd tractat de praedictio alterius: vt in casu praedictio. Quid autē si de contractu emptio, debeat solui gabella, non de contractu locationis, & locatur

aliter agitur de euisione pro re donata: & aliter pro re uendita.

Donator quod teneatur de euisione, etiam quando donatio incipit a traditione: & euisio est promissa per stipulationem. idem si pacto nudo.

Labeo ait, si quis. Donator non tenetur de euisione, sed de dolo si intercesserit. Op. qd debuit sumptus retinere: & si non fecit, sibi imputet. Dicit qdā, hic erat malae fidei. hoc nihil est dicere. Dic qd non potuit retinere: quia non possidebat: vel erat ex pēla, quae ex retentione non potest retineri: vt l. in fundo. §. de rei vendi. Et soluit Dy. aliter, qd iste donas fuit in dolo: ille, qd non retinet, in culpa: & sic dolus praepoderat: vt l. ite si obsterix. in fi. ad l. Aquil. Quae nota & signa eā. A libi est gl. quae gl. meli⁹ dicit d. l. i. §. C. de euic. Et sic pro istorū declaratione, primò videam⁹ qd donatio incipit a promissione: tunc teneat donator de euisione secundū oēs: siue fuit promissio per stipulationem, siue pacto nudo hodie, vt hic, & no. C. eo. l. iij. Sed aduerte: quia aliter agit in uenditione. Nā ibi agit⁹ res euicta est tota, vel pars, & sic est noua actio: quae tpe euictionis oritur: vt C. de euic. l. iij. & no. eo. tit. l. empti actio. Prima em obligatio, qua tenebat ad tradēdū, fuit sublata solutione: vt §. de cotrahen. l. i. cū fundū. §. j. & ibi no. in gl. sup. verbo, custodia tur. sed in donatione est eadē actio qd primo: quia si promissit donare, promissit dare dono: vt j. tit. j. l. senatus. §. j. Vnde si non facit re accipieris, vel facta non durat, non fuit liberatus. & sic agit actio prima, quā si non dederit. Ita sentit gl. C. de euic. l. j. & tex. expressus de leg. iij. l. q. cōcubinā. §. si hares. facit de verb. obli. l. Iulia. §. j. & de sol. l. qui decē. §. j. Et eorum effectus est magnus. Primò in formatione libelli. Secūdo in praescriptione. quia in primo currit tempus a die euictionis, non ante: quia non erat nata: vt d. l. empti. hic verò a die, celebrati contractus. Puto tñ qd hic possit pertere restitutione ex clausula generali, propter iustā ignoratiā, si non egit prima actio ne: quia putabat eā sublatā solutione sibi facta: arg. l. i. §. i. fi. & l. iij. §. qd actio de pecu. esset anna. Tertio, quia illa non potest agi nisi re euicta: hic verò non habeo necesse expectare qd euincat: vt j. de solu. l. si hoīem. & l. cū quis. §. qui hoīem. eo. tit. Sed dices tur. Ad quid ergo qd euincit, denūciat auctori hoc etiā casu: vt d. l. q. cōcubinā. §. si he res. Rñ. vt snia lata cotra donariū, faciat fidē cotra donatōrē, qd res fuerit aliena, si ne alia pbatōne. Sed si non denūciaret re euicta, si donatariū vellet pbarē re fuisse alienā, & sic primā obligationem durare, audiret: & illa exceptio doli, de qua loquitur d. §. si heres. tollet hac replicatiōe: quae res verè erat actoris, etiam si debebā restitueri sibi, Qd pbo: si em ex sola euictione pbarē intētionē meā, tūc repellere. Et sic intelligo C. de sen. l. libera. put loquit de datione in solutū. In uenditioe verò, omnia denūciatiōe, per dēdē actioe de euicōne. Secūdo, videamus, quid si donatio incipit a traditione: tunc si esset promissa

praedia, & trahuntur animalia aestimata, p certo pretio periculo conductoris: an ita aestimatio faciat qd debeat solui gabella? Per. de Ancha. concludit qd non: quia debet attendi principale, propositum contractus, eius consil. lxxj.

POMATE S. Labeo. Adde qd hic dicit Imo. qd quidam allegant gl. sin gu. in l. fin. §. de condit. ob cau. secundū opin. Ioan. qd vbi in contractu inominato debet cauere, cautio debet esse fideiussoria. & sic dicunt per Bar. alleg. Sed certe illa opinio cōter non tenetur, nec habet rationē: quia in cotractu no facto, vbi cauet, non datur fideiussor: ergo nec in inominato. Etia dicit qd vbi donat res aliena, & est facta traditio, liberatur a primatiua. Et dicit esse casum singularem in dicta l. fin.

Quae gl. melius dicit. Fallit in casu l. qui res. §. diuersum. ff. de solu. ibi vide Bart. et in materia vide oino Bal. l. i. §. C. de euic. Item fallit, quādo promissio donationis non esset valida, vt quae inter patrē & filium in potestate. Ita Bald. in l. j. altis l. iij. C. de inoffi. donatio. & not. etiam qd in donatione remuneratoria quis teneatur de euisione, vt dicit Bar. quodā tenere in l. Iulia. §. j. de verb. obli. et ibi vide de materia per Fulg. in l. si res quā. ff. de euic. vbi tenet contra comunē opin. & oino Paul. de cast. in l. si rem meam. j. de solu.

L. qui cōcubinam. Videtur ibi dixi post Barto.

Secūdo videamus. Etiam fallit in casu l. scimus. C. de inoffi. test. Item limita, nisi esset donatio remuneratoria, secundum Iac. de Are. & Bart. in d. l. Iulia. §. j. de verb. obli. Itē, nisi dixerit, dono rem, & omne ius suū, & cum procuratorem in rem suam facio: ga tunc est onerosa. l. si res. §. de euic. Et quādo veniat euictio ex donatione, vide quae limitando dixi in l. Iulianus. §. j. & de materia in c. cum secundum. vide Fel. de praeben. per docto. maxime Imo. in c. h. i. princip. de empt. & vendi. Sed an isto casu, quādo promissum est donario de euisione, donans, qui tradidit, liberetur a prima obligatione, qua tenebatur rem accipieris facere, vide text. in

l. in. f. de. cōdi. ob. cau. & quod no. Bar. in l. i. q. de. euc. Pet. cōtra. vt refert Cy. in d. l. i. q. C. de euc. quia ex pacto nudo nō oritur actio, nisi cū habita relatione pacti ad cōtractū resultat cōtractus innominatus, quod hic nō est: quia traditio fit propter accipiētē, & pactum apponitur pro eodē: secus si pactum apponitur pro tradēte: vt j. eo. l. h. a. reditatē. C. eo. l. cū res. cū si. Sed teneo glo. Non enim curo pro quo pactum apponatur: vt l. i. C. de iur. emphyteu. Præterea actio nō oritur ex illo cōtractu innominato, qui resultat habita relatione pacti ad cōtractum: sed ex ipso pacto, vt dicitur in l. in bonæ fidei. C. de pact.

le mandatū de soluendo. Seio fuit appositum fauore creditoris: in contrario fuit appositum fauore debitoris. Si quis seruo. Solutio naturalis debiti non est donatio. hoc dicit. Circa hoc dicit vt dixi s. eo. l. j. & not. j. de reg. iur. l. donari. Sed & hæ stipulationes. Ob causam datio nō est donatio. h. d. An illud quod refecatur per Falcidiam, sit naturaliter debitum, quod sic.

Patronus. Promissio facta per errorem, non præiudicat patrono in portione libi. Lebita: sed hæredi bene præiudicat in Falcidia. hoc dicit. Oppo. de l. sed & si quis. f. si. si quis cau. Sol. ibi sciētē: sed hic per errorem. Oppo. de l. si patronus. in princ. s. si quis in fraud. patro. Solu. Dyn. ibi ab agendo excluditur: hic alij non obligatur. nam ibi consensit alienationi. Oppo. & videtur, quod prin. contradicat. f. de illo. Sol. dico aliud in portione debita patrono: aliud in Falcidia. Et tene menti istud. & vide de glo. quæ incipit, patronus errans. Oppo. de l. qui erat heres. f. si autem. famil. erciscun. Glo. quæ hic est, videtur soluere qd hic præcedebat aliud debitū, scilicet debitum bonorū subsidium patrono debitum: & ideo id, quod promisit patronus, non erat indebitum. Sed nō inuenio quid relexit, vtrū sit indebitum propter aliud quod præcedit, vel ex alia causa. Vnde glo. ponit aliam sol. qd hic patronus promisit liberti viuenti. & hoc in sequenti glo. Sed ista non est bona: quia idem esset in Falcidia, quod in debito bonorū subsidio: vt l. quod de bonis. f. j. s. ad l. Falc. quæ est vera sol. Do. Dy. pro solutione contrarij: & Iac. de Areti. idem per eadē verba, & eadē leges distinguūt. Quādoq; cautio interponitur super eo, quod aliquo iure peti poterat. Quādoq; super eo, quod peti nō poterat. Primo casu, aut erat cautio ordinaria: & valet intantū inquitūm peti poterat. l. qui erat. f. si autē. s. famil. ercisc. Aut erat extraordinaria: & non valet. l. in ædibus. & l. damni. f. empro. de dam. in fec. Si verō interponitur super eo, qd nullo iure poterat peti: & tunc si a sciente, valet, siue sit ordinaria, siue extraordinaria: vt l. sed & si quis. f. si. si quis cau. & l. si. C. ad l. Falc. & l. damni infecti. f. quædam cū pariete. s. de dam. infecti. Aut ab ignorante: & tūc si errauit in facto, cautio facta nō committitur cū effectu: vt l. j. s. vt in post. leg. & l. si quis postquam. f. de fideiuss. & d. l. sed & si quis. f. si. Aut errauit in iure, & tūc aut erat indebitū omni iure, vel salte iure naturali indebitū: & tūc cautio nō committitur: vt hac l. in princ. Aut erat naturaliter debitum, & indebitū ciuilitate: & tunc interposita valet: vt hac l. f. h. & l. vlti. C. ad l. Falc. qd est verū quo ad ipsum, pmittentē. Secus quo ad fideiussorē, etiā si in iure errauit: vt l. j. s. vt in post. leg. qd quo ad eos, erat oīno indebitū, vt ibi gl. dicit, & d. l. q. erat. f. si autē. s. famil. ercisc. Simile dicit Iac. de Are. Quæro, cui erat relicta istud fidei cōmissum: Et dicit glo. qd cui dā extraneo. Vide glo. quæ incipit, scilicet patronus. & nō dicit hoc, sine aliqua re: qd coniunctis psonis olim debebatur. Et dic hodie vt not. in l. i. s. de condi. & demōst. Quæro, quid in debita iure natura. Et gl. s. idē quod in debita patrono. & bene dicit, qd magis est debita filio qd patrono. l. si quis legatum. in fi. j. defal. Quærit gl. alibi, an illud, qd refecatur per Falcidiam, sit naturaliter debitū. Glof. in l. cū quis. de iur. & fac. igno. C. & l. j. s. de cōdi. indebiti. & l. cuius per errorem. j. de regu. iur. dicit, qd debet naturaliter. Vltimō cōtra, per l. j. f. si quis ex mortis. j. quo. leg. & l. lineam. f. j. s. ad leg. falc. Itē, quia lex nō permittit disponere, nisi vsq; ad dodrantē: vt l. j. f. secundū capi. s. ad leg. Falc. Sed quādo lex resistit obligationi, nō oritur naturalis: vt l. naturaliter. in princ. s. de condi. indeb. & Cyn. tangit in l. cū quis. C. de iur. & fac. igno. Sed semp. reprobauī, & tenui qd est debitū naturaliter. Tex. est in l. j. C. ad l. Falc. vbi est casus. Si enim nullo iure debetur, esset donatio: vt l. donari. j. eo. titu. j. Sed qd naturaliter debetur, nō est donatio: vt s. l. proxi. f. pe. Præterea, casus videtur hic qd Falcidia nō facit indebitum ipso iure: vt hic, in fi. & Dy. sic intelligit: sed debita filio, vel patrono facit ipso iure indebitum legatum, etiā naturaliter.

Mihi donares. Potest quis donare pariendo se delegari. item verus debitor delegatus nō habet exceptionem donatio

Magis esse facti. Adde & ideo, nō obstante statuto, qd nulla exceptio possit opponi: poterit semper opponi, secundum Bald. in l. scimus. C. eo. sine infinuatioe. In materia infinuatiois, vide quæ dixi post gl. & Bar. in l. Aquilius. j. eo. & per lo. And. in tit. de instr. ed. in §. porro. Sed an actus infinuatiois sit cōtēxualis ipsi donationi, dic qd imō potest fieri ex interuallo. l. in. f. simili. C. de iure do. & plene per Ang. quæ of nouide i col. clxxvij. alia clxxxij. Si tamē donario diceret nulla propter infinuatiois defectū, forte non posset ad infinuatioē re curri. arg. optimū est in aut. de cursum. C. de do. ante nupt. & melius in §. illud. in corpore vnde sumit. Item solus donatarij facit eam infinuari: vt per Bal. in l. f. C. de do. na. ante nupt. Idem in solo donatore, Bal. in l. in hac. C. eo. & an infinuatio facta ab vno valeat quo ad oēs, vide de Bar. & Bal. in l. f. simili. C. de iure dot. Et quid in donatione quæ fit inter patrem & filij, vide Bald. in l. i. r. i. C. pro dona. et in l. si mortis. C. ad l. Falc. & debet coram iudice infinuatiois narrari vera cā dona tiōis: alia nō valet secundū Bal. r. i. C. qd admittit. i. j. col. Et qd fidonates alia, vide Bal. in l. post mortē. in f. C. de fidei cō. & j. in p. ap. post. vbi etiā vide de qd de donatione cā mortis. & ibi vide in quo loco possit fieri infinuatio. Quid fit in instrumēto venditionis est dicit, & illud plus qd valet, donauit. & c. an requiritur infinuatio? Vide sing. per Ludo. in l. i. in princ. in v. char. de verb. oblig. Quid si solus notarius nō corā iudice rogetur de infinuatioe, & autoritate interposita sine iudice? Dixi post Imol. in l. acta. j. de re iudi. Quid si donatioe tacita presumppta? Vide Bart. in l. in princ. C. de iure dot. Quid in donatione ad pias causas, vid. Bar. in l. illud. C. de sacrosanct. eccle. quæ sequitur Abb. in ca. relatū. de test. per illum text. ex dicitate rationis. Quid in donatione qd fit in peculium? Dic qd nō infinuatur secundū Bal. in l. pe. in xj. col. C. de execu. rei iudi. & in l. si tibi. s. si cer. per. & in l. si. C. ad leg. Falcid. Quid de donatione quæ fit emancipato in premium emancipationis de sua legitima? vide per Bald. in l. data. C. eod. & dicit Bart. hic adde Bald. in cap. j. in princ. titu. quid iuris sit si post alie. feu. vafallus id recuperet. vbi dicit, quod si dominus remittit pœnas vafallo, dicitur potius indulgētia quā donatio vera: & ideo nō requiritur infinuatio. al. leg. l. istam. & l. in ædibus. f. j. s. eo. Et nota qd renunciare hereditati, non est donare. l. si ponus. f. si quis rogatus. de dona. inter iur. & vxo. Secus vbi fit liberatio gratuita. l. j. s. quib. mod. pig. vel hypo. sol. quia requiritur infinuatio. Et ita consuevit Bal. in cons. incipit in Dei nomine certū est, & c. Ita refert fape consuluisse Bar. Limita tamen sing. vt in l. si donationis. C. de dona. & quādo renunciare sit donare, vide l. f. quæ in frau. cred. P O M A T E S. Quietationem. Et hoc vide per Alex. in l. si mulier. s. de condi. ob. cau. & in cons. clxxvij. in fi. volu. ij. & Barb. cons. xlj. col. xxj. volu. j. & xvj. vol. ij. & xlvj. col. ij. pe. volu. v. vbi aliqua ponit, qd pactum de non petendo videtur alienatio. Vide Bald. cons. clxxij. in j. parte. secundum impressio nem Mediola. & cxxxij. in ea parte. An indiget infinuatioe. Adde omnino quod no. Barto. in l. quidam. j. eo. & facit ad leg. l. de condi. & demō. cum ibi not. & contra Bart. hic tenet Bal. in rubri. de confes. in fi. per Bald. in l. inter. de solu. & opi. glo. & Barto. hic vi-

detur tenere Imol. in l. Aquilius. j. eo. ibi tamen refert Guid. de Suz. tenuisse contrarium. & Ioan. Andr. in addi. Spec. in titu. de instr. ed. s. porro. ad fi. & vide Bald. in l. tale pactum. in princ. ff. de pac. qui dicit, qd si debitum est liquidum, requiritur infinuatio. al. f. fecus. l. contra iuris. f. h. s. de pact. & no. Bald. in l. cum donationis. in princ. C. de transact. Adde an pactum de non petendo, vel liberatio debiti indigeat infinuatioe? Bal. consil. cccc. lxxvij. incipi. Item statutum. iij. lib. & Ang. consil. lxxvij. Et quando hæres renunciat quartæ, non est fienda infinuatio. Ita Bal. consil. xcvj. lib. iij. Diuersis causis. Cōtrarium tenet hic do. Io. per l. fancimus. f. pe. in fin. & per id qd not. Bald. in pe. q. & Bal. in l. illud. C. de fa. crosan. eccle. P O M A T E S. Infinuatio. Vide Alex. consil. clvj. in ij. col. volumi. ij. & Pan. nor. xxxvj. col. ij. volu. ij. & an infinuatio sine cōsensu patris possit facere infinuatioe donatione, vide Alex. ad rubricam. magis cōtra in l. j. col. iij. C. qui ad approbat. p. r. de effectu. mit. & vide do. Alex. q. sup. l. q. glo. maioris dona. colum. ij. C. de testa. & in l. f. q. uem. j. in l. f. & ibi etiam Pau. & Iaf. post alios in d. l. omnium. col. xij. alia. ij. & Oldr. cōf. cxxxij. alia. clij. vbi ponit coram quo fieri sufficiat. & Bal. cccc. xxv. in j. pte. vbi ponit an infinuatio possit ex facto interuenire. Vide etiā Bal. in c. cum accessissent. col. ij. de consil. & ibi Barb. in ix. col. et Alex. in l. acta. in princ. j. de iud. & Are. consil. cxxxij. vbi dicit, qd est actus voluntarie iurisdictionis: vt hic inquit Bar. & ideo non potest fieri inuito donatore: & ibi etiā ponit quo tēpore debeat fieri: & an possit per heredem: & an ex diu. turnitate tēporis præsumitur: vide Iaf. in l. j. C. qui admitt. col. ij. per eum, in l. f. C. eo. corā quo fieri debeat. Vt l. donatio. in fi. Adde bonum text. in l. scimus. C. de diuer. præscrip. & no. Bald. in l. iij. C. eo. titu. & vide de Bal. per illum text. in authent. si omnes. C. si vt se ab hæredi. absti. in fin. & Bal. in l. donatio. C. eo. Imol. in c. cum contingat. de iure iuran. in antepenult. charta. Respondeo, non. Ita nota bene ad multa quæ nō considerabuntur in infinuatioe, videlicet dies feriati, & partis citatio, & c. vide Bar. in l. non consul. de ado. & in l. in hac. C. eo. per Bart. in l. illud. C. de sacrosan. eccle. Et de citatione vide quod not. Bal. in d. l. si quādo l. princ. da. & in aut. si quis in ij. col. C. de edē. & de fer. per Bal. in d. l. in hac. & per Ludo. Ro. in l. ij. de ferijs. Quæcūq; iudicem. Sed domi. Ioan. alleg. text. in contrarium in l. i. alia. s. fer. ui. C. eo. vbi debet fieri coram iudice loci contractus donationis. & hoc dicit esse tutius. Vide quod hic dixi post cum. A D D E, an infinuatio se extendat extra locū vbi facta est Bal. consil. cccc. lxi. lib. ij. Et inquit Alex. de Imo. post Iaco. dicit, qd tutius est donationē infinuare corā iudice cōtractus, adde qd Old. nō ita clarē hoc firmat, imō videretur velle, qd coram iudice originis, eius consil. lxiij. vbi etiā tenet, qd die feriata in honorem Dei potest infinuari. & Io. Andr. in addi. ad Spec. de instr. ed. s. porro. in addi. subseribit. & Bar. hic sequitur Bald. consil. clxxxj. lib. iij. Decretum iudicis. De hoc est text. in l. in. C. de præd. cur. lib. xj. per Bar. in l. illud. C. de sacrosan. eccle. & in l. omnium. vbi Bar. C. de testa. Post donationem. Per Bald. in d. l. illud. & vide quæ dixi & Bal. in d. l. fir. pro hoc quia decretum potest interponi ex interuallo. vbi scripti post Bart. in l. si quis mihi bona. s. iustum. de acquir. hæredi.

Modestinus. Vfur possunt ex causa donationis remitti sine infinuatioe. h. d. Quæro, quid de vrsuris præteriti tēporis. Et glo. dicit idem. & vide glof. quæ incipit, idē fortē. Quæro, promissum mihi aliquid: facio quietationē animo donadi, an indiget infinuatioe? Et quidā dicunt qd nō: vt hac l. Glof. videtur tenere contrarium in l. si quis obligatione. de reg. iur. & respōdet ad istam l. qd hic in vrsuris quæ debent annuatim. & ideo potest dici, quot sunt summa, tot sunt donationes: vt l. fancimus. f. si. C. eo. & ideo si simul & semel alicui remittere mille florenos, si quidam erant debiti ex diuersis causis, non eget infinuatioe: si ex eadē sic: vt ex prædictis patet. Et est casus. s. eo. l. in ædibus. h. relpon. Nam illa lex non fuit facta propter aliud, nisi propter infinuatioem, vt ibi dicit glof. Quæro, quid est infinuatio? Dic facere donationem redigi in scriptis coram iudice: vt lege donationis in fi. s. & l. in donationibus. & l. fancimus. C. eo. & expressē Azo in summa huius ius tit. qd quæro, an iudex debeat alicuius causæ cognitionē adhibere? Respondeo quod nō. Ista em solēnitatis est adhibita propter duo. Primō, ne fiat clam, & homines fraudentur: vt d. l. data. C. eo. & quia in magnis quantitatibus maior obseruantia exigitur: vt l. fi. & aut. ibi posita. C. si cer. peta. Et hoc apparet: quia apud quæcūq; iudicem, etiā cui nō subest donator, nec res donata, potest infinuari: quia hoc ex mera donatoris voluntate consistit: vt C. eo. l. data. in fi. & d. l. in hac. eo. ti. vbi hoc est expressum. Ex hoc apparet qd decretum iudicis non requiritur. Sufficit enim sola presentia: vt C. de testa. l. omnium. licet Guliel. dicit cōtrariū, & malē. C. de sacrosan. eccle. l. illud. Quid in donatione, quæ fit ob causam. dicā j. eo. l. Aquilius. An possit fieri infinuatio ex postfacto, s. post donationē factam extra iudiciū? Dico qd sic: s. i. l. f. s. pe. C. de dona. ante nupt. Quid in donatione quæ fit tacite: vt soluēdo indebitū sciēter dixi s. eo. l. j. Quid in donatione, quæ fit tacite soluēdo dotē pro muliere? dic vt C. de iure do. l. f. j. Quæro, tan

Br. Si ex eadem causa...

¶ Non in alijs. Tamen aliqualem presumptionem inducit, considerata per iudicem quantitate causae: vt probat tex. not. in l. Publica. §. si. de dep. & videtur velle Bal. in d. l. rationes. & Bal. in l. admonendi. ff. de iur. iur. & Ioan. And. de intru. ed. §. nunc videndum. in addi. magna.

¶ Antiqui contra se. Fallit si esset quaedam charta, aut scheda, aut memoriale, scripta absente parte: quia ista tantum operatur quantum simpliciter confessio facta parte absente coram iudice. Facit l. Aurelius. §. si. de lib. leg. tenet Bald. in rubric. de fin. in rubric. de consti. pecu. & do. Lud. hic. Interfallit dicitur Bart. nisi pars aduersa illi rationi non contradixerit: sicut dicitur in positione p. Bar. in l. post legatum. de his quibus vt indignis.

¶ P. O. M. A. T. E. S. Et q. liber ratio num probet contra se, bene facit in l. j. & ibi pondera. Ita do. Anto. & Alex. a. C. de eden. a. contrario sensu: quia bene consideratur si ibi reus perdidisset rationes suas probante contra se. & l. i. eo. titu. frustra enim ibi peteretur a reo, nisi probaret. & vide Panor. consil. vij. col. ij. in d. dub. vol. i. & l. xvij. col. ij. eod. vol. & cxij. in d. dub. eo. vol. col. ij. & aliquid per Fel. in c. v. mens. col. si. de testib. in vers. i. m. i. etiam. & Cepo. consil. xl. col. xij. & Imo. consil. ex. vj. col. iij. & Are. xlij. & seq. & Alex. iij. vol. ij. & xliij. col. ij. vol. ij. vbi ponit de scriptura libro mercatoris. & clix. eod. volu. & clix. col. fin. vol. ij. & clxxxv. eo. volu. §. col. si. vbi ponit an creditur alicui aliter se esse scium aliquorum in libro suo. Vide etiam Soci. consil. clix. col. j. ad fi. & seq. in princ.

¶ Puto eorum libris. Adde no. per doct. in l. j. C. de eden. maxime per Barto. & Pal. sed do. Io. hic dicit, q. cessante consuetudine opin. non est vera. & probat optima ratio ne: vbi hic per eum. & cum Bart. hic transit Bal. in d. l. instrumenta. c. iij. §. & in rubric. C. de fid. instru. & idē tenet Io. And. de instr. ed. §. restat. super ver. priuatarum. dicens etiam plus, vide licet q. si ex legitimis probationibus constat, q. mercator de partu voluntate scripsit, scriptura illa plenē probat: sicut si esset a tabellione facta: do. Lud. hic hoc vltimum dicit Io. And. non tenet per id quod no. dixit Imo. in ca. cum P. tabellio. de fi. de instru. videlicet q. de partium expresso consensu fieri non po-

test, q. alicui scripturae priuatae detur plena fides. Vide hic per exemplum. Prædictis adde q. Bal. in rubric. C. de consti. pecu. in pe. col. voluit, q. mercator res gerant quasi publicum officium. In contrarium dicit in d. l. instrumenta. C. de proba. & in d. rub. de fi. instru. in xvj. col. A D D E, an libris mercatorum sit danda fides? Abb. consil. lxxxj. lib. j. & an valeat statutum, vel consuetudo, q. libris mercatorum detur fides, vide Bald. consil. cccclxxxv. lib. iij. Et q. libro mercatorum detur fides, quando a tertio aliquid est scriptum de eius voluntate cum alijs coniecturis, voluit Bald. consil. cclxxxij. lib. iij. vbi dicit dicitur Bart. esse elegans, et ibi dicit q. si ante statuto q. non creditur scripturae factae illi, siue in scriptis, q. tamē crederetur q. vtriusq. pars maderet. Et ita dicit limitari q. no. in l. quodam. §. nummularios. §. de eden.

¶ Eset confessatum. Adde q. si mercator negat scripturam, que reperitur in libro rationum suarum, esse voluntate sua scriptam, quod ei incumbit onus probandi: quia contra eum praesumitur, nisi probet. arg. in similibus in l. Celsus. C. de proba. & in l. in arbitris. de arb. Ita Ioan. And. de instr. ed. §. restat. vers. sic. sed quid in prædictis. in addi. & Bald. idem tenet, licet Io. And. non alleget eum in rubric. C. de fide instru. & dicitur Bar. in hoc vers. figuratur Bal. in aut. sed no. iure. C. si cert. peta. & Ioan. de Imo. in l. si ita scripto. de condi. & demon. Bart. in aut. at si contractus. de fid. instru. Sal. in l. comparationes. in fi. eod. & Ange. ibi.

¶ Circa epistolas. De fide epistolae meti? loquitur hic, & in l. admonendi quā in autat si contractus. de fide instru. Adde quod i. dixit & Barto. in l. no. nudis. C. de probatio. & quod no. Barto. in l. Lucius instr. de fi. iusto.

¶ Et probat. Hoc falsum, si ante quā epistola peruenit, mittens esset mortuus: quia tunc non probat secundum Inno. singu. in c. cum dilectus. de successib. intesta. & refert do. Ant. in c. de confel. Facit quod idem not. in c. per inquisitionē. de elect.

¶ Aquilius. l. Lucius. Ad l. Lucius. hic aliter vide Bal. in l. iij. in ix. q. C. de ser.

¶ Alij dicunt. Ioan. hic conatur sustinere istam tertiam solutionem, secundum quam reddit hanc l. singu. de quo hic per eum.

test, q. alicui scripturae priuatae detur plena fides. Vide hic per exemplum. Prædictis adde q. Bal. in rubric. C. de consti. pecu. in pe. col. voluit, q. mercator res gerant quasi publicum officium. In contrarium dicit in d. l. instrumenta. C. de proba. & in d. rub. de fi. instru. in xvj. col. A D D E, an libris mercatorum sit danda fides? Abb. consil. lxxxj. lib. j. & an valeat statutum, vel consuetudo, q. libris mercatorum detur fides, vide Bald. consil. cccclxxxv. lib. iij. Et q. libro mercatorum detur fides, quando a tertio aliquid est scriptum de eius voluntate cum alijs coniecturis, voluit Bald. consil. cclxxxij. lib. iij. vbi dicit dicitur Bart. esse elegans, et ibi dicit q. si ante statuto q. non creditur scripturae factae illi, siue in scriptis, q. tamē crederetur q. vtriusq. pars maderet. Et ita dicit limitari q. no. in l. quodam. §. nummularios. §. de eden.

¶ Eset confessatum. Adde q. si mercator negat scripturam, que reperitur in libro rationum suarum, esse voluntate sua scriptam, quod ei incumbit onus probandi: quia contra eum praesumitur, nisi probet. arg. in similibus in l. Celsus. C. de proba. & in l. in arbitris. de arb. Ita Ioan. And. de instr. ed. §. restat. vers. sic. sed quid in prædictis. in addi. & Bald. idem tenet, licet Io. And. non alleget eum in rubric. C. de fide instru. & dicitur Bar. in hoc vers. figuratur Bal. in aut. sed no. iure. C. si cert. peta. & Ioan. de Imo. in l. si ita scripto. de condi. & demon. Bart. in aut. at si contractus. de fid. instru. Sal. in l. comparationes. in fi. eod. & Ange. ibi.

¶ Circa epistolas. De fide epistolae meti? loquitur hic, & in l. admonendi quā in autat si contractus. de fide instru. Adde quod i. dixit & Barto. in l. no. nudis. C. de probatio. & quod no. Barto. in l. Lucius instr. de fi. iusto.

¶ Et probat. Hoc falsum, si ante quā epistola peruenit, mittens esset mortuus: quia tunc non probat secundum Inno. singu. in c. cum dilectus. de successib. intesta. & refert do. Ant. in c. de confel. Facit quod idem not. in c. per inquisitionē. de elect.

¶ Aquilius. l. Lucius. Ad l. Lucius. hic aliter vide Bal. in l. iij. in ix. q. C. de ser.

¶ Alij dicunt. Ioan. hic conatur sustinere istam tertiam solutionem, secundum quam reddit hanc l. singu. de quo hic per eum.

Quilius Regulus.

Hoc dicit: Ab eo, cui facultas habitandi ex causa remunerationis confertur, non debet reuocari, & sibi expulso iudicis officio subuenit. In text. ibi: habitare, per hoc facultas habitandi, non ius habitationis videtur concedi. Iac. de Are. & glo. etiā sentit hoc. Opp. q. ista donatio possit reuocari: vt j. eo. l. Lucius. quā statim videbitis. Soluit gl. pluribus modis: & primā sol. reprehendit gl. Alia est sol. q. hic ab extraneo patiebatur cotrouersia: ibi ab hæredibus. Sed nihil ad propositū, quia non habebat dubiū, q. ab extraneo non potest pati cotrouersiam. Alij dicunt, q. hic erat ob causam donatio: ibi simpliciter donatio. Et sic eū dare ob causam, oritur obligatio: & ideo non potest poenitere. Sed ista solutio multum placet: quia in l. ista Regulus iste non erat obligatus ad hoc, sed ad bene faciendū. Dic ergo, q. ibi precarij concessio: hic remuneratio. Et q. ibi in l. Lucius. sit precariū, probatur ex eo q. ibi fuit facta concessio sine determinatione vsus: & ideo est precariū: vt l. j. de preca. & l. in com. modato. §. sicut. §. com. mod. Secūdo probatur: quia dixit te facere ex voluntate mea: sic est precariū, quia quātum voluntas durat, tantum durat precariū: vt l. iij. §. loca. Item oppo. de l. fundi. in j. repono. §. de acquir. poss. Glof. respondet, q. ibi fuit mā datum quod reuocari potest: hic verō fuit remuneratio. Itē hic dicit q. donauit precatori. Oppo. de l. j. §. pronūcias. C. de contra. iudi. vbi illi iudices, qui sunt in officio, non possunt donationes recipere. Soluit glo. q. hic non fuit donatio, sed remuneratio quaedā. ¶ Vides ergo q. ei, qui est in magistratu, potest concedi habitatio. & de hoc per Gul. in l. obseruare. §. de offic. procos. Et nota hoc circa habitationē officialis: siquidem res publica habet palatium deputatū pro officialibus: & tunc officialis non potest emere, vel conducere hospitium, nec recipere: vt l. pen. C. de officio Reatoris. puinciae. Si verō non habet palatium deputatum: tunc ex causa simplicis donationis non potest recipere: vt d. §. prouincias. sed ex causa remunerationis sic, vt hic. Quæro

¶ Recipiendi pedagogium. De hoc per Barto. in l. i. §. qui maximos. in j. & iij. col. i. titu. j.

¶ Egeat insinuatione. Adde tex. vbi Bar. in l. pen. §. j. eod. & in donatione ob causam, quæ non fit animo remunerandi, conclude secūdo do. Io. aliter q. dicitur hic Bar. & ideo vide ipsum hic late de hac materia. Et ad insinuationē traditam, hic per do. Io. in donatione facta animo remunerandi, vide bal. in l. illud. C. de sacrosan. eccle. & in auth. vide si par. C. de in. off. testa. & Io. and. in addi. spe. in rub. de re. eccl. non alie. & cū Barto. hic concordat Gul. in d. illud. Et q. donatio ob causam non requirit insinuationē, probatur in l. si in sp. C. de iure dot. & ibi gl. vbi donatio facta viro ab extraneo pro dote, dicitur ob causam. et vide ibi Ange. in l. sancim. C. de dona. cū concor. de quib. ibi. bene facit ad prædicta, quod no. Io. And. in spe. de instr. ed. §. porro. in fi. magna addi. in quaestioe quom ibi ponit de duob. fratribus, se cū do. Io. hic late. & vide reliqua. §. in l. Modestinus. Et q. donatio ob causam non requirit insinuationē, vide Ange. in consil. suo clxxxj. alijs clxxxj. Et q. donatio remuneratoria non egeat insinuatione, tenet Bal. in l. iij. ad fi. C. de fur. & j. de acquir. poss. l. rem qua nobis. & ibi glo. tangit. Sed hæc glo. loquitur in rebus immobilibus. Et alibi de istis facio tibi magnum festum.

¶ Hereditate donata, commoda, & incommoda transferuntur quando donatur bona. Pater in casu huius legis cogitur consentire adioni prescriptis verbis, non causatiue. Obligatus ad factum ex legis dispositione precise compellitur: secus ex dispositione hominis.

¶ A hereditate m. Pater ad obseruandum promissa tempore donationis tacite, vel expresse, cogitur actione prescriptis verbis. h. d. Ista lex est subtilis, & alij dubitant: sed facia tibi clara. Oppo. de l. oes. §. l. C. de his que in frau. cre. Sol. ibi donauit omnia bona: hic hereditatem quādam. Oppo. de l. mulier bona. §. de iure dorum. Glof. solu. ¶ & bene, q. ibi quādo videretur bona, seu donatur, hic hereditas donatur: quia tunc commoda & incommoda continentur. ¶ Et hæc differentia facit tex. in l. si quis seruo. §. si. cum l. seq. de leg. ij. Dicitur hic, q. cogitur actione prescriptis verbis, contra. C. de hære. ved. l. iij. & l. iij. C. de pac. Glo. dat ibi plures solutiones. & in prima bene dicit in alijs no. Et dicit q. non potest a creditoribus compelli: vt in contrarijs, sed a patre sic: & ista est

vera. & alia solutiones sunt triffa, & contra casum l. cū res. C. eo. Quæro, tan precise potest compelli a patre, vel cautatiue. Et glo. ponit opi. & finaliter glof. hic dicit vt rō notabile, q. quādo quis agit ad factū, vt sibi fiat, precise potest compelli: secus si agit, vt alij fiat. Et vide istā glof. quæ incipit, hoc est contra. ibi: nam tunc. Et illam opinionem reprehendo in l. stipulationes non diuiduntur. §. Celsus. j. de verb. obli. & per l. in stipulationibus. §. vt operarū. eo. tit. vbi quis tamē vt aliquid fiat sibi non precise agit. Et alia opinio aut precise agit: aut no. & c. & non est bona: quia vbi qs promittit factū precise, & factū non potest compelli. Alia solu. est, quia aut est actum vt satisfaciatur creditoribus & compellitur precise. Secus si esset actū vt respondeatur creditoribus: quia tunc non precise: vt l. ij. C. de hære. vel act. vendi. Et ratio potest esse ex dicta gl. quia q. dicit, respondeatur creditoribus: illud est factū. Sed si dico, solue: illud est iuris. Sed illud mihi non placet, per l. si ita stipulatus. §. possum. j. de verb. obli. Præterea, non placet per l. liber homo. in fin. j. de verb. obli. vbi est datio, explianda in personā alterius, & ad illud precise quis non compellitur. Est ergo solutio q. cogitur actione prescriptis verbis, non precise: vt l. stipulatio. §. siue. §. de ope. no. nun. Iac. de Are. j. soluit, quādo factum est in obligatione ex dispositione legis: tunc quis precise compellitur: vt l. stipulatio. §. siue. aut. prox. alleg. Sed q. ex dispositione hominis non compellitur ad factum: vt l. stipulationes non diuiduntur. Pone, q. creditores agunt contra donatarium istum: vtrū per hoc liberetur pater? Et dicit q. sic: vt l. ij. C. de pactis.

¶ Confessio facta in iudicio, animo donandi non insinuat, sed reuocatur si est facta in fraudem creditorum. Positioni negatiue est respondendum.

¶ Vidam in iure. Per responsonem factam in iudicio inducitur confessio. hoc dicit. Ibi interrogatus, an aliquid debeatur ab hæredibus tutoris, q. soluere erāt parati: vel fuerit interrogat, si volebat sibi nihil deberi. Iac. de Are. Itē ibi actiones cooperetes etiā ad maximā summā. Iac. de Are. ibi: tractationis. quā nil datur. Iac. de Are. dicit hic, q. quis non potest infirmare suā confessio nē. cōtra. j. de confel. l. nō fatetur. Sol. ibi erronea: hic nō. & plene dixit Dy. in c. iuris ignorantia. extra de reg. iur. lib. vj. Quæro, an ista donatio egeat insinuatione. Iaco. de Are. dicere vtrū q. nō: quia vim habet insinuationis ista confessio facta in iudicio. Prædicta vera, nisi hoc fiat a iō fraudandi creditoribus: quia tunc reuocaretur: vt l. j. §. si mutua. alijs, quod in lite. §. si quid infrau. patro. & l. si sponsus. §. si vxor. §. de donatiō. inter virū & vxor. Quæro, vtrū positioni negatiue debeat responderi? Glo. tangit in l. ij. §. sed quia. C. de iura. calum. & dicit Dyn. q. sic per istā l. sed secundū apostillas Iac. de Are. ista lex nil facit. Sed dicitur Dyni est verum: vt extra de confel. c. j. lib. vj.

¶ Donationem quidem. Qui donat bona viuis, eius hereditatis est indignus. h. d. Oppo. de l. si quis seruū. §. de act. emp. Solue vt gl. Oppo. de l. nec nos. C. de cap. Solue vt gl. Extra gl. oppo. de l. rescriptū. §. de his qui. vt indig. Sol. ibi post mortē: & circa bona deliquit. hic in vita: & circa personam deliquit quæ non potest pro parte offendi: vt l. vulgaris. j. de fur. Oppo. de l. si quis superstitis. de acquir. hæredi. Solue vt in glossa.

¶ Donations. Donatio facta in concubinā non reuocatur securo matrimonio: sed si de matrimonio dubitet: tunc personæ conditio inspicitur. h. d. k k k iij

do donatur vltra debitam summam vel erat persona, cui alia non potest debere. quia tunc non habetur illis verbis, nisi merita probentur. Et ita voluit Barto. quem refert & sequitur Paul. de Gab. Barto. in l. si forte de castren. pecu. Ex pulso succurrimus. Adde omnino Barto. quem vide per illum tex. in l. de vfu. j. de varijs & extra ord. cogn. & quod ipse not. in l. i. eodem. qui maximos. i. titu. j. vers. l. exto. quæro. & quod not. Barto. & quod ibi dicit in l. j. ff. quo. bo. Bald. in l. eodem. C. loca. in vers. sed quid si dominus de facto. & Cyn. in l. si de fundo. C. locati. Continetur. Limita vt dicit in l. Princeps bona. j. de verb. significatio. Secus si esset actū. Differentia est inter promissionem de satisfaciendo creditoribus, & de respondendo eis. Sed hanc solutionem sequitur Gy. & Bal. in l. ij. in ij. po. C. de hære. ved. vbi est similis glof. Et l. si quis seruū. Per Barto. in l. stipulatio hoc modo concepta. de verb. obli. & quod not. Bal. f. d. nec nos. & ibi Sali. P. A. V. P. In concubinam. Vt de materia que ferit p. in rubric. de concubi.

Species. Vide Lu. do. Rom. in consil. cc. xvi. vbi alleg. s. species, si detur res ad vsum, ad vsum, an videtur data p. prietas. vide ibi. Andre. Barba.

Species extra dotē. hie est norabilis. si res donat ad vsum, videtur donari proprietate: nec reuocatur, nisi ex magna offensa. h. d. Nota modum donationis, vt vltus videatur tm concessus. lac. de Areti. Opp. de l. fideiussor. s. de neg. gest. & l. die sponsaliorū, in prin. s. de polit. Solutio hic presentia personæ operatur. Oppō. & videtur, q. possit reuocari: vt j. l. proximi. Solutio hic non fuit concessus vsus, sed proprietate: quia tunc si vsus est concessus precario, potest fieri reuocatio. j. l. proxima. secus si nō precario: quia tunc nō reuocatur: vt l. Aquilius. s. eo. Et sic cōcludit q. vsus appellatione proprietate plena intelligitur. Et vide gl. istā, quæ incipit, per quæ verba, &c. & semper inspicias verba: quia si dono rem ad vsum, vel fundum ad alimēta: quia tunc videtur proprietate donata, siue in contractu, siue in vltimis voluntatibus, vt hic est casus: quia præcedit datio. & pbatur per l. species. s. de aur. & argē. leg. & l. fin. j. de vsufruct. ea. rer. quæ vsu cōsu. & l. cū hi. s. vni. s. de tranfac. & l. iij. in prin. s. de ali. & ciba. lega. & l. Titia. s. qui inuita. s. de lega. ij. Si verō dico, dono tibi vsum, vel vsum fructum, vel alimēta ex fundo, vel vsum fructum fundi: tunc videtur datus vsufructus. vt in toto titulo de vsufruct. leg. Sed contra hoc facit l. Proculus. s. de vsufruct. Quid dicemus: testator dixit tibi, si promiseris hæredi meo alius non tollere, vsufructum earum rerum do & lego: & secundum vnam lecturā ibi positam non dicit, q. proprietate sit relicta: secundum aliam, sic. Sed dic, q. verba vsufructus possint accipi pro proprietate: vt hac glo. & ideo verba antecedentia proprietate denotant: quia ista verba possunt istum intellectum pati: aliās quādo ista verba non paterentur istum intellectum, diuinationē inducerent: sed augmentū induceret illa verba, si paterentur istum intellectum: vt argu. l. nam qd liquide. s. de pen. leg. & istud fauore vltimæ voluntatis: secus in contractibus: vt l. & per iurisdum. s. ij. j. de accept. Inducit in argu. ad quæstionē no. in l. si mulier. C. de iur. dot. & glo. nō allegat. Dy. istam l. allegat. & l. Titia. s. qui inuita. de lega. C. vbi dicit q. est notabilis gl. allegat. l. quæ nō facit pro: sed magis in cōtrarium: vt l. qui duo. s. de seruitu. rust. prædi. & gl. in dicta l. cū hi. s. vni. s. de tranfac. Allegat pro contrario, nec soluit, sed dicit q. ex sequenti & præcedenti scriptura apparebit si voluit donare. Quærit gl. quæ offensa sit. Et dicit glo. quæ incipit aliās offensa. q. ex his tm causis, ex quibus reuocatur mater, aliās mulier quæ trāsit ad secunda vota, dictio s. mater. facit C. de reuocā. dona. authē. qd mater. Qualiter in diuisione filius possit consequi libros præcipuos.

Pater qui filia. Dñs Vbertus de Bobio, vt refert Bal. in l. & in epistolā. in penul. quæstione. C. de fideicom.

ciat se emancipari, & nō faciat mentionem de libris, q. videtur donare: vt hic, & C. eo. l. siue emancipatus. & quod no. in l. frater à fratre. s. fin. s. de condi. indeb. & hoc est verum, si esset deuentū ad traditionem: vt l. quamuis. C. si quis alteri vel sibi. & l. prima de castren. peculio. Eiusmodi. Opponitur de l. Publia. Solutio. Quidā solunt ibi speciale. Non est verū: vt l. stipulatio ista. s. si quis insula. j. de ver. obli. & dicit, vt dicam in sequenti contrario. Oppō. de lege penul. C. de exhib. Solutio. ibi vtilis datur, vt glo. dicit, & bene. Vid quod. Ex causa donationis obligatus habet priuilegiū ne cōdēnetur, nisi in quantū facere potest, & post constitutam, & post rem iudicatā. hoc dicit. Oppō. de lege iij. s. sed si filius. in fi. s. de pecu. Solutio. ibi mutatione tituli actionis, mutatur ratio legis: vt in cōtrario. Secus hic. Dixi in l. tutor. j. de fideiussoribus. Oppō. de l. Nefennius. de re iudica. & l. penul. j. de noua. Solutio. hic vtraq. obligatio, & idem debetur: ibi in diuersis. Sed oppō. de l. diuortio. s. de neg. gest. Posset hoc intelligi, an actio in loco alterius succedens sapiat naturā eius &c. Dixi alio anno in l. eū qui. s. qui iniuriarū. s. si quis cautio. Oppō. de l. peremptorias. C. sent. rescind. non pos. Solutio. Ista exceptio non venit ad rescindendam sententiā: vt l. si fideiussores. in fin. j. de fideiussoribus. & l. ex diuerso. s. si. ff. solu. matrimo. Ea lege. Oppō. de l. qui sic. j. de ver. obli. Solutio. vt in glo. Et ratio æquitatis est hic: quia cum mihi restituis, habes obligationem de reddēdo tibi: secus si simpliciter. Mutus & surdus. Oppō. ex tra gloss. q. per stipulationē secūdū illa tēpora fiebat donatio: vt l. si quis argētū. s. penul. C. eo. Sol. hic tradēdo donabat. Opp. de l. discretis. C. qui testa. face. pos. Solutio. vt in glo. Si cum primus. Exceptio mēre personalis quæ obstat delegati, non obstat ei, cui est facta delegatio. hoc dicit. Opp. q. exceptio nec obstat, vel obest delegati, & ei cui est facta delegatio ex causa lucratia: vt l. apud Celsum. s. si quis autē. de doli excep. Solutio. ibi in exceptione cohæredis, hic in personali. Sed istud est intelligendum secundū glo. in l. Nefennius. j. de re iudica. & l. si prior. s. soluto matrimonio. & quod dixi in l. doli. j. de noua. Ipater. Patre patiente stipulatio h. d. Quæro an in dubio præsumatur ex causa donationis: aliās & dicā. Quādoq. pater stipulatur noīe filij: & tunc ipse pater videtur stipulari, quod filius habebit in peculio profectitio: vt l. si. s. de penul. lega. Quādoq. pater nō stipulat ipse, sed facit filij stipulari: & tunc dicit lacō. de Are. q. ex numero filiorū, & ex quantitate rei in stipulatione deducit, præsumā donationē: vt l. quæsitum. s. sed

hic vide Imol. Et quid si dico, lego tibi, talē in gaudium tui vide per Bal. in l. si habitatio. s. sed si sit. s. de vlt. & habi. & similit. quæstione vide per Bal. in præiudicis feudo. in antepenult. colum. ADD E, an legato factio religiosi de hie qua domo ad totum vsu, intelligatur legata etiā proprietate. Bal. consil. ccc. xxxiii. quarto libro. SE emancipari. Ad de Barto. in l. j. s. nec castrense. s. de colla. bono. Eiusmodi. Ad istū textum adde Letam. & ibi glo. cum Barto. de donatio. inter virum & vxor. Oppō. de l. penul. Adde quæ no. in l. stipulatio ista. s. si quis insulam. de ver. obli. & in l. quæ dotis. s. si lu. mari. Et animaduertere: quia mater. l. Lucius. quā Bart. nō legit hic, vidit. s. de eo. in l. Aquilius. v. de glo. & docto. Nisi in quantum. Adde tamē quod fali in casu huius. s. si. Mutus & surdus. Vide no. in l. j. in prin. ci. de ver. obli. & l. j. s. de test. mili. in l. i. iure militari. Adde Pau. de cahic. qui intelligit gl. vt habeat locū in contractu donationis. In alijs contractibus dicit seruāda iura, quæ simpliciter dicunt mutum & surdum posse contrahere. Non stipulat ipse. Ad ista adde not. per Bart. in l. quæ dotis. sol. mari. maxim. in j. colum. & in iij. per Bal. & doct. in l. j. C. de iure dot. & Bald. aliter dicit, in l. filius cuius. C. famil. ercl. Vide quæ ibi dixi. Et quādo pater adhibet filij ad stipulandum, an præsumatur donatio? Ludo. in d. l. quæ dotis. tenet distinctionē Bart. hic, licet dicit q. in contrarium facit l. cum quis. s. nuptura. de leg. iij. & l. j. C. de iure dot. Sed potes respondere, vt per Imol. in d. l. quæ dotis. in iij. colum. quæ ibi dixi. Sed Ludo. postea dicit, quod illa iura procedunt in matre, sed in patre habet locum hæc distinctio. & vide not. per Baldum in authent. ex testamento. in vj. columna C. de collatio. Idem quod hic tenet Barto. in tractatu de duobus fratribus. in fin.

sed & ipse Papinian. de fund. instru. & l. si filia. de leg. iij. & l. vtrum. de dona. inter vir. & vxor. Idem dicit Old. Quæ est ratio, q. si stipulor nomine filij non videor donare? Dic, quod ideo: quia tunc nō interuenit traditio: nec aliquid quod loco traditionis habeatur: vt l. Papinianus. de loc. inter vir. & vxor. Siquis aliquem. Istum s. adiunge cū l. Aquil. q. nis, donatio non eget insinuatione. Item no. tu aduocate ibi merces. q. l. j. in honorarijs. j. de var. & extraord. cog. quæ taxat salarium aduocatorum, nō habet locum in eo, qui est aduocatus in causa capitali: quia certo modo, &c. Verbum concedo, quod continet simplex mandatum. In corporalibus cessio habet rem traditionis. & numero 3. Differentia inter cedere & concedere: quia qui cedit, cedit vtiliter, non qui concedit. Traditio, & missio in possessionem, in nominibus qualiter fiat. Donans omnia bona immobilia, an videatur donare omnia, remissiuē. Eiusmodi. Ad istū textum adde Letam. & ibi glo. cum Barto. de donatio. inter virum & vxor. Oppō. de l. penul. Adde quæ no. in l. stipulatio ista. s. si quis insulam. de ver. obli. & in l. quæ dotis. s. si lu. mari. Et animaduertere: quia mater. l. Lucius. quā Bart. nō legit hic, vidit. s. de eo. in l. Aquilius. v. de glo. & docto. Nisi in quantum. Adde tamē quod fali in casu huius. s. si. Mutus & surdus. Vide no. in l. j. in prin. ci. de ver. obli. & l. j. s. de test. mili. in l. i. iure militari. Adde Pau. de cahic. qui intelligit gl. vt habeat locū in contractu donationis. In alijs contractibus dicit seruāda iura, quæ simpliciter dicunt mutum & surdum posse contrahere. Non stipulat ipse. Ad ista adde not. per Bart. in l. quæ dotis. sol. mari. maxim. in j. colum. & in iij. per Bal. & doct. in l. j. C. de iure dot. & Bald. aliter dicit, in l. filius cuius. C. famil. ercl. Vide quæ ibi dixi. Et quādo pater adhibet filij ad stipulandum, an præsumatur donatio? Ludo. in d. l. quæ dotis. tenet distinctionē Bart. hic, licet dicit q. in contrarium facit l. cum quis. s. nuptura. de leg. iij. & l. j. C. de iure dot. Sed potes respondere, vt per Imol. in d. l. quæ dotis. in iij. colum. quæ ibi dixi. Sed Ludo. postea dicit, quod illa iura procedunt in matre, sed in patre habet locum hæc distinctio. & vide not. per Baldum in authent. ex testamento. in vj. columna C. de collatio. Idem quod hic tenet Barto. in tractatu de duobus fratribus. in fin. Deum quem. Mandatum in rem suam, ex causa donationis morte finiatur fm hæc tempora. h. d. Opp. de l. illam. C. eo. vbi in cessione actionis donatio morte nō extinguitur. Hic respondit Roge. gl. videtur dicere q. ibi in cessione. Hæc sol. est vera: quia verbū cōcedo continet simplex mandatū, & solū exercitium fm ista tēpora, si nō interueniebat traditio, sola cōcessione non perficerebatur: secus si essent cæcæ actiones: quia in corporalibus cessio habet vim traditionis: & vide istā gl. quæ incipit, in oibus, &c. & lege vsq. ibi: hodie autē. & ista sol. cōmunitur tenetur. Vel dic, aliter dicit gl. q. nō finitur morte. & quod dicit hic, quasi dicat de rigore: secus de æquitate, vt in cōtrario. Sed hodie mittēdo epistolā, videor facere pactū de dono, ex quo possem cōueniri. Et no. t. istā differētia in d. ter cedere, & cōcedere: quia cedendo transfero vtiliter: cōcedendo nō. Sed differētia inter mādare, & cedere, est in gl. in l. j. C. de act. & obli. ideo notarij omnia illa verba ponūt: dedit, celsit, trāsulit, & mandauit. Vltimō no. qualiter fit traditio in nominibus: & tu habes tenere mēti: q. q. vis mittere in possessionē nōmīnis: & tūc qualiter fit missio, habes glo. in l. j. C. de præ. pig. sed quādo in aliquē volo transferre ius totale: tunc cessio habetur pro traditione: vt hic in gl. & l. vlt. & ibi gl. C. quando sic. vel pri. lac. de Are. format quæstionem hic: t. dono tibi omnia bona immobilia: an videor donare nomina? Dic vt dicam in l. mouentium. j. de verb. sig. Antestamentum, in quo est præteritus filius iam natus, reconualescat, si is moriatur, iuxta testatore. Per pignorationem nō reuocatur donatio, sed restrāsit cū sua causa. h. d. ibi: donauit, i. ex causa donationis obligauit, vel promisit. Opp. q. per obligationē reuocatur donatio: vt l. cū hic status. s. si maritus. s. de do. inter vi. & vxor. Sol. gl. q. ibi in donatione h. odiosa, hic in fauorabili. Hoc reprehēditur per glo. Vel dic, h. q. ibi in ea quæ non valuit ab initio, ideo facilius reuocatur. hæc est valida à principio. Simile in testamēto, in quo posthumus est præteritus. Vide gl. quæ incip. maximē &c. Et sic gl. tua tenet, q. si præteritus est iā natus, & moriatur patre viuente, nō reconualescat testamētū. Simile tenet in l. si hæreditas. s. q. filium de test. tut. Sed cōtra tenet gl. in l. si in tertio explo. s. de regu. Cato. Et pro illa gl. est tex. in l. posthumus. ver. idem & circa. s. de iniust. rup. & irri. test. Sed ista gl. est vera, & probatur Insti. de exhæ. libe. in prin. cum distinctione tamē: quia debes dicere. Aut sunt instituti venientes ab intestato, & testamētum reconualescit: vt l. j. s. de re. Cato. & l. posthumus. ver. sic. idem & circa. s. de iniust. testa. Aut sunt extranei instituti: & non valent: vt hac glo. cum alleg. in ea. facit l. si ex duobus. s. j. s. de bono. pos. contra tab. plenē in l. ij. C. de posthum. hære. insti. Aua. Conuētio, per quam absentis queritur actio, perficitur donationem sicut traditio. h. d. Oppon. de l. nuda. s. eod. Sol. hic non est nuda, quia habet vim traditionis. Sed oppon. de s. alteri. Insti. de inutil. stipul. quia hic dicitur, quod recipiendo instrumenta debitorum fit donatio: quod fautor in mutuo, sed recipiendo instrumenta non fit traditio. Dic quod instrumenta accepit ad probationem debitorum.

ADDE, quid si non sit mater, sed auita, vel matertera. adhibeat nepotes ad stipulandum dotem reddi dictis nepotibus, & eorum hæredibus: an sit præsumendum quod animo donandi fuerint adhibiti? Vide Petrum de Anchara. consilio vigesimo. & melius sequenti. Non videor donare. Adde Barto. in l. ij. per illum text. C. si quis alteri vel sibi & l. si filia. C. de don. inter vir. & vxorem. Si quis aliquē per textum. Vide quæ dixit Barto. in l. j. in fin. C. mandati. Verbum concedo. Verbum concedo, cōtinet simplex mandatū. Et istam glo. cū l. Lucius. s. eo. alleg. Bald. in c. j. s. Titius filios. s. d. fe. fue. con. tro. inter do. & agna. q. per verbū cōcedo, præcedere titulo trāsferitur ius: secus si deficiat titulus expressus, & titulus tacitus. Adde quod in dubio importat donationem. l. prohibere. s. planē. quod vi aut clam. & hic etiam Imol. & per Imolam in l. cum pater. s. pater pluribus. de lega. secundo. & Barto. in l. vxori. s. j. de legatis iij. & scripsi post Imol. hic. Et in quantum hic dicitur: quia cessio in incorporalibus habet vim traditionis, adde quod not. in l. fin. quando fit vel priuat. & text. in l. Scia cui bonis. j. titul. j. & ibi Barto. in fin. prin. & l. Bar. in l. j. in vlti. colum. C. de actio. & oblig. Et de illo tex. cum gl. vide Bar. in l. v. s. stipulatio. de verb. obli. Inter cedere & cōcedere. De differētia inter cedere, mādare, & cōcedere, et de verbo concedo, vide no. text. cum gloss. & ibi Bar. in l. vxori. s. j. s. fin. de legat. iij. Sed q. verbum cōcedo importet cessionem, videtur tenere Bald. in l. prima. in ix. colum. in iij. quæstion. C. de actio. & obli. vide tamē qd ipse dixit in si. verbis illius legis. Habet gloss. in l. j. vide Barto. in l. i. s. j. s. vt in poss. leg. Iacob. de Aret. vide quod notatur in l. a diuo Pio. s. primo. j. de re iudicata. & leg. Caius. de lega. secundo. Andra. Barba. Lucius Titius. Istum textum pro nō, alleg. Barto. in l. j. C. de iur. fist. lib. x. Dixi in l. si quis argentū. s. j. post Barto. C. eod. Vel dic. vide not. Barto. in l. rem legatam. de ad. leg. P. P. A. V. P. Præterea fieri potest. Allegatus textus in l. si quis argentum & Barto. non probat hic q. donatio causa mortis nō possit fieri pacto nudo, tenet Socyn. in l. ij. colum. ij. not. xij. ff. de lega. j.

Qua actione petatur. Sed an in donatione causa mortis transferatur dominium...

ro, quia actione petat causa mortis donatio. Et plenè glo. dicit C. e. l. j. & Dy. t. a. g. hic. & dicit, quod si donatio est facta stipulatione...

An donatio que fit sola mortis cogitatione reuocetur.

Julianus libro. Quæ vult adire hereditatem, vide Sal. in l. i. C. de pact. in ij. col. A D D B. q. domini vtile transferat...

Testes ante litem contestatam quibus ex causis examinantur. Donatio facta timore periculi, periculo cessante reuocatur.

Mortis causa donare. Ex hac lege sequitur quod si filius. Adde Ang. hic. & Bald. & glo. in d. l. nec fratris. & vide Bar. & ca. l. Quid in donatione inter vir. & vxor. in qua interuenit consensus...

Aliquis mortis causa. Ista est bona lex, & ea de causa mortis reuocatur condemnatione secuta. Secus si inter viuos: quia non reuocatur, nisi in fraudem fuerit facta. hoc dicit.

Donatio causa mortis, a mortis causa capione in quo differat. Falcidia an detrahatur de mortis causa capione. Ad confirmationem donationis causa mortis, an spectetur mors patris, & filij, an alterius tantum.

Vi pretio. Quicquid occasione mortis alterius causa capio, mortis causa capio nuncupatur. h. d. Quæro, in quo differat mortis causa capio, a mortis causa donatione.

Quæro, quid de secunda donatione, per quam est translatus dominus. Dic quod si recoualescit, potest reuocari: vt l. j. §. ite cū ipse. §. tit. j. & j. eo. l. nō videt perfecta: sed in tertio genere donationis, tunc videt p̄dere.

Quæro, quid si filius. Adde Ang. hic. & Bald. & glo. in d. l. nec fratris. & vide Bar. & ca. l. Quid in donatione inter vir. & vxor. in qua interuenit consensus...

tudine notariorum, quam partes velint quod aliquid importet: vt vult Bar. in l. j. in v. j. q. in fi. s. de iur. cod. & quia multiplicatio verborum non mutat substantiam rei. l. pediculis. §. l. ab eo. s. de aur. & arg. leg. & cam sequitur do. Alex. in l. quæ doris. col. viij. §. sol. ma. tū credo quod non possit iurari: & primo, quia quæties in donatione causa mortis fit metio quod non possit reuocari, dicitur magis donatio inter viuos quæ causa mortis: vult hic gl. pen. in verbo, nullo casu. quæ non potest per solam poenitentiam reuocari. l. j. & j. C. de reuo. do. ergo & talis non poterit reuocari, cū cetera, vt s. do. natio inter viuos magis quæ causa mortis: & quæ talis donatio, vbi fit metio quod possit reuocari, dicitur magis inter viuos quæ causa mortis, & est expressus text. in l. ita vbi donatur. j. e. & est de merte Bar. in l. f. col. ij. ver. sed si promitto. C. de pact. & facit ad hoc, quia quoties in donatione causa mortis fit metio hereditatis, dicitur donatio inter viuos; licet dicitur quod donatio causa mortis, cū aliter ad heredes transmitti non potest. l. nō ois. §. si. cer. pe. in ver. & Insti. de don. §. j. et tenet Bar. in l. j. C. de iur. dot. & ibi Sal. & ibi Alex. consi. xiiij. inci. circa primū dubium, in quo queritur an dicta donatio, in j. dubio. & d. Fran. de Are. consi. lxxiij. inci. diligenter & mature consideratis que in p̄cto. in ij. col. Si ergo censetur donatio inter viuos, & reuocabilis, quæ fit sola metio hereditatis, vbi p̄ba tū est, quæto magis se habet ibi vbi expressè facta est, vt non possit reuocari. et quod hoc fit verū nō eūdo p̄ mediā, cata suffragia, nō obstat gl. hic reprobatā a Iac. de Are. vides hic referre Bart. tenet Ang. consi. clxxxix. incip. vifis instrumentis. Pau. de Ca. consi. cxcix. incip. norandū est. & Alex. in d. consi. xiiij. sibi cōtrarius, cui magis standū est, cum præsumptio sit quæ melius & subtilior in d. consi. considerentur, vt per Bar. in l. i. pater. in j. col. ver. ergo tam sit in concursu. C. de insti. & subst. Et hoc etiam magis procederet quādo vltra supradicta esset appositum iuramentum. & voluit Aret. in d. consi. lxxxiiij. in ij. col. & quod notat Oldr. consi. cxiij. Et vide Alex. consi. lxxxviiij. in j. col. vol. i. & xiiij. vol. j. P O M A T E S. Iaco. de Aret. Sed adde secundū d. Io. And. hoc procedit in donatione impropria, vt puta quando fieret parte absente. quo casu habet vim fideicommissi secundū opin. Bart. in l. j. s. eo. Sed si est facta presentis in testamento: quia contractus potest in testamento fieri, per gl. in l. heredes. §. si de testa. tunc non potest reuocari.

A Homine vt l. pre-
tia reru. Vide Bal. in
l. illud. C. de col. qui
ponderat gl. huius l.
Ad hoc quod dicit
hic Barto. pro valde
no. vide Barto. in l. j. §.
si heres. s. ad Trebell.
& in l. si seruus. la. j.
s. de con. l. fur. & in
d. l. pretia rerum hic
allega.

B Sed pretium cōdi-
cet. Adde no. per Bar-
to. in l. planē. §. quod
sire de lega. j.

C Oppo. j. eo. bonus
est text. in d. §. quod si
re. dixi ibi post Imo.
j. ea. l. §. eo.

in testamēto, vel codicillis vel per eos cō-
firmetur: quia tūc ipsorū sapit naturam:
vt l. sub cōditione. §. si. de cōtratab. & l. si
verō. §. penul. de bo. lib. not. in l. etiā. s. de
inoffi. test. Sed quando est facta extra tes-
tamentū per traditionē: & tunc istud pa-
ctum est seruandū: quia tūc talis donatio
habet propriā naturam: vt l. post legatū.
§. pe. s. de his qui. vt indi. & l. etiam. & ibi
notatur, de inoffi. test. Sicut enim potest
fieri per pactum ne aliquo modo reuocetur,
ita ne aliquo casu: vt in l. proxi. sed id
quod Iaco. de Are. dicit, si cōfirmetur tes-
tamento, nō potest, quia cōfirmatio do-
natoris possit tollere pactum factū cum
donatario eo inuito.

Si donauit causa mortis, an repetam fundum cum fructibus.

S I mortis causa. Quærit glo. vtrū ista ex-
pense cōpensentur cū fru-
ctibus. gl. & bene, dicit q. sic. † Quæro, donauit cau-
sa mortis, repeto: an repetam fundū cum fructibus.
tex. est in l. cum quis. s. de condi. ob cau. & ibi gl. & vide eā,
& tene menti.

M Arcellus. Cui permittitur testari, permittitur
mortis causa donare. h. d. Vel sic. Pri-
uilegium concessum circa actum testandi, porrigitur
ad actum donandi.

P Paulus. Donata & legata æquiparant. Fallit vt dicit gl.
& in fin. illius gl. iunge finē glo. vltimæ legis se-
quentis, quæ debuit hic scribi, & ibi fuit scripta errore scri-
ptoris.

T si debitor. Non valet donatio causa mortis
vltra vires hæreditarias. hoc di-
cit. Quæro, an fraus requiratur ex vtraq. parte. Dic vt
no. s. de proba. l. patronus.

M Ortis causa capimus. Potest quis do-
nare causa mor-
tis suæ, & alterius. hoc dicit.

S i donaturus. Ex donatione causa mortis in tantū
quis capit, inquantū quis debito libe-
ratur, vel ex act. percipitur. hoc dicit.

T ita chirogra. Mandatū quod post mortē cōfer-
tur, non finitur morte. h. d. Oppo.
j. de solu. l. si. ij. respon. Dicunt quidā, hic donauit, ibi manda-
uit. Dic q. hic mandatum quod fuit hic collatum post mortē,
non reuocatur: vt l. si verō non remunerandū. §. si. j. man. Sol.
Dixi plenē in l. ij. §. sed si quis donaturus. s. titu. j.

Q ui hominem noxæ. Res tantū valet quan-
tum vēdi potest homini
scienti eius cōditionem, & recipienti in se periculum rei. h. d.
quod bene nota. Non sufficit momento tantū potuisse vendi.
quod dic plenē vt l. pretia rerum. §. si. ad l. Falciid.

S i filiofa. Res mortis causa, filiofa. facta donatio-
ne contra patrem naturale datur actio
de peculio, contra arrogatorē vt illis vendicatio, & cum
res nō potest restitui, pretiū cōceditur. h. d. Tene menti istā l.
quia dat singularē doct. Oppo. ad primū dictū, imō videtur
q. pater possit cōueniri vt illi in re: vt j. eo. l. si mortis. Sol. vtra-
que potest conueniri. Facit lex facta. & l. de posui. s. de pecu.
Venio ad vltimum dictū, quod est q. non rem, sed pretiū con-
dicet. Sed nonne istud est cōtra id quod dicit tex. q. quando
in obligatione est re dari, ipsa res petitur, & non pretiū: vt l. si
seruum. in fin. de ver. obli. Glo. videtur dicere q. cōdicet pre-
tium, cū condicet rem, & ipsa res nō potest dari, & sic quod ha-
bet necesse dari pretiū ipsū videtur cōdicere. sed ipsa res pe-
titur. & vide glo. quæ incipit, imō videtur, sed illud est contra
tex. hic, vbi dicitur q. pretium cōdicetur, non res. Dy. dicit q.
erat in obligatione rem restitui: non re dari. sic in l. in summa.
§. si seruum. s. de cōdic. inde. & l. in re furtiua. in prin. s. de cō-

di. fur. Sed istud non placet mihi, quia hic est in obligatione
rem reddi: & sic dominiū est penes rem detentā & sic in d. §.
si seruum. sed in l. in re furtiua bene est in obligatione re restitu-
ti. Sol. ergo vt apparebit ex his quæ j. dicā. Oppo. j. eo. l. si
is cui. Sol. vt in gl. Opp. j. eo. l. illud. §. iul. Sol. intellige hæc
secundū illā: quia hic nō re scilicet tantū petere potest, sed etiam
pretium. Sed dices tu, quomodo potest peti pretiū, cū nō sice-
cedat obligatio ad pretiū: vt l. si seruum. in fin. de ver. obli. Et
cogitauit dicere, q. quādo est in obligatione rem dari ex cōtra-
ctu innominato: tūc non succedit obligatio ad interesse. secus
in contractu nominato: vt l. cū precibus. C. de re. permu. & l. j.
de sen. quæ pro eo quod inter. & per Dy. in l. stipulationes nō
diuī. & l. naturalis. §. j. s. de præscri. verb. & hic est cōtractus in
nominatus scilicet ob causam: vt l. penul. de cōdi. ob cau. Sed
illud nō placet: quia l. naturalis loquitur quādo petit id quod
suum nō fuit. & isto casu videtur, q. ista res debet peti re perem-
pta: vt l. j. quod met. cau. & l. pe. s. de condi. ob cau. Postea, cogi-
taui dicere q. quando dicitur q. in obligatione est re dari, &
ipsa petitur, licet re perempta: loquitur quādo ex partīū conuen-
tione venit: secus quādo tacitē ex lege venit, vt hic: quia cōdi-
ctio ob causam nō venit ex cōtentione partīū: vt l. si is qui. §.
si. s. commo. Sed istud nō placet: quia hoc quod reddat quæ-
doq. expressē agitur hic vt l. si alienā. §. Marcellus. s. eo. & l.
senatus. §. mortis. j. eo. & l. non omnis. s. si cer. pet. Dic ergo q.
ista obligatio, de qua hic loquitur, est mista: sapit naturā dan-
di, & restituendi. Dādī, quia directū dominiū nō est meū. Re-
stituendi, quia dominiū vtile est meū: vt l. qui mortis. j. eo. & l.
seq. ergo est in electione mea quid velim petere, re, vel pretiū:
vt l. illud. §. iulīa. j. eo. Idē dico in l. j. C. quod met. cau. quia
cet sit personalis, cōtinet restitutionem: quia habeo vtile in
rem: vt l. metū. §. volenti autē. s. quod met. cau. & idē in actio-
ne ex testamento. legatur mihi res: habeo rei vendicatioē, &
actionem ex testamēto. & ideo si res perit, tunc in libello pos-
sum petere æstimationem, & etiā rem: vt l. sed si res. s. de leg. ij.
& l. cū res. §. itaq. & §. si. eo. ti. & l. mortuo. §. j. s. de leg. ij. que
probant, q. pretiū sit in obligatione, & petitione. Quod tenet
glo. in l. si fundo. ad l. falci. Et tex. de lega. ij. l. si res. Quod verō
res possit peti: & sic sit electio legatarij, probatur Insti. de leg.
§. non solū. & §. si res. & quod ibi not. q. ipsa res potest peti. Et
de hoc dixi in l. stipulationes non diuiduntur, &c.

I qui non amplius. Dandū causa condi-
tionis implendæ mis-
nuitur, minuto legato. h. d. Quæro, quare iste capere
non poterat? Respō. quia bastardus. & ista est prima lectū. ve-
ra. Legitur secūdo modo in gl. & not. bene, quia secundū Dy.
est contra casum l. Plautius. versi. diuersum. s. de condi. & des-
mon. & plenē ibi dixi. & in l. facta. §. si Titius. s. ad Trebellia.
Quæro, quid facit ista lectū. ad titu. Dic ad secundā partem
rubricæ de mortis causa capione, de qua hic loquitur.

An in donatione causa mortis requiratur aditio.

I N mortis causa. Oppo. de l. j. s. de re. Cato.
& l. cætera. §. j. s. de lega. j.
Sol. ista lex debet intelligi quādo relictuū deficit ex per-
sona donatarij: contrariū loquitur quādo in personā legantis,
vel rei legata, vel mista consideratione deficit: quia tūc debet
inspicī tēpus donationis. Et ista sunt verba glo. & bene essent
examinanda ista verba, & dicere de regula Caroniana, nō est
tempus. Opp. Insti. de hære. qualita. & differ. §. in extraneis.
Sol. Aliud in hæreditate, & aliud in legato, & fideicom. & in
mortis causa donatione, vt hic. Quidā tēpore donationis nō
potest donare: tēpore mortis sic. Quæro, quod tēpus inspicit
glo. in fi. dicit, q. tēpus mortis: sed secundū dictū glo. est cōtra
glo. eadē. ibi: vel personā legantis. & ideo debes intelligere si
apparet eū persistere in eadē voluntate, quod apparet per ali-
quod indicīū: vt l. j. §. sed si filius. de leg. ij. secundū Dy. cū do-
natio causa mortis requiratur præsentīā personæ: quomodo qui
est apud hostes potest donare, vt dicit in prima gl. Respō. per
seruum stipulantē sibi: vt l. si seruus cōmunis. Maruī. §. seruus
capto. de stip. ser. Quæro, an donatio causa mortis ad con-
firmationē requiratur aditioē, sicut cætera relicta ex testamen-
to, vel ab intestato: vt l. ij. §. de fideicō. liber. & ibi dicit. videt q.
sic.

Videtur q. sic. Sed
Bal. & Ang. in l. j. de
leg. ij. tenent q. requi-
rat aditioē. & Imo.
ibi ad hoc alle. gl. fin.
in l. post legatū. §. pe.
ff. d. h. qui. vt indig.
Pro quo facit qd no.
Bar. & Doc. in l. i. q.
Romæ. §. Flauius. in
fide verb. obli. Adde
glo. not. in l. etiam. de
testam. & no. Bal.
in l. si non mortis. C.
ad l. fal. Adde not. per
do. Ioan. in l. sequens
questio. de le. ij. & ibi
gl. & vide C. de do. in
ter. vir. & vxor. l. ij. in
c. j. quib. mod. feu. a-
mit. & not. quod per
donationē causa mor-
tis nō potest dari hæ-
reditas. tex. est not. &
ibi Barto. & Bald. in
l. licet. C. de pactis. &
istis adde glo. in l. si
licet. C. familiaris. per
quam dicit ibi Bald.
in ij. colum. quod do-
nationes, quæ morte
confirmantur, non re-
quirunt aditioem,
vt in donatione inter
patrem & filium. An
gel. in questio. incip.
Atensis miles. Ad
hoc quod donatio cā
mortis non requirat
aditioem, alleg. glo.
in dicta l. licet. & in
l. filium quem. rod. ti-
tul. Et sic confirmat
etiam si donator
sine hærede deccedit:
quo casu licet dona-
tor reuocauerit, reuo-
catio nulla est quia
ex quo nullus est hæ-
res, nemo de reuoca-
tione defuncti potest
objicere quod est mi-
rum. Et videtur ca-
sus in l. prima. ff. qui.
si ma. ad liber. perue.
Ita not. dicit Angel.
in dicta questio. sed
quod requiratur ad-
itio, tenet Baldus in l.
ij. in ij. colum. C. qui.
res iudi. non noc. Vi-
de Bald. in l. j. C. eod.
titulo. In donatione
autem inter virum
& vxorem, dic quod
non requiratur ad-
itio. l. j. & ibi per Bar.
& Bal. C. de dona. in-
ter virum & vxor. Et
quod in confirmatio-
ne donationis non re-
quiratur aditio, tenet
Bald. in lege cum vi-
rum. C. de fideicō. mis.
in j. colum. & dum di-
cit. quod hic dona-
tio non potest reuoca-
ri ex poenitentia si
quis sine hærede de-
ccedat. Adde Ange. in
l. secunda de legatis
primo. & in dicta le.
qui Romæ. §. Flauī.
de verbor. obligatio.
preditis adde Ang.
& Imol. in l. circa. §. si
cuti. supra. ad legem
falci. & vide Salic.
in l. fina. in tertia co-
luma. C. de pact. vbi
vult, quod si donata
sunt causa mortis om-
nia bona, & nullus
vult adire hæredita-

fic. C. de cad. tol. l. j. §. hæc aut omnia. cir-
ca fi. l. vbi dicitur q. omnia illa dicta locū
habēt in donatiōe causa mortis: sed in illa
lege est dictū de additione hēditatis. ergo
& c. Quod videt tenere gl. j. eo. l. fi. In cō-
trarium facit q. sine ma. ad li. perue. l. j. & c.

Datum uel donatum filio, qualiter cognoscatur quod
sit datum patris contemplatione.
V usufructus si relinquatur filio, cuius contemplatione ui-
detur relictuus.

S i filiofamili. mortis

cau. Ista est no. lex. In donatiōe fa-
cta filiofa. inspicitur cuius cōtēplatione
sit facta donatio. h. d. Ibi: quid iuris sit. i.
an donatio reuocata sit. Opp. C. de vsu-
fru. l. fi. Gl. dicit ibi in vsufr. hic in p. prieta.
Et sic ex gl. nil habes certū, vbi reliquit a-
liquid filio. Quid dicem? † In dubio cuius
cōtēplatione erit relictuus? Si apparet ex-
pressē, vel ex cōiecturis: certo stamus: vt l.
sed si plures. §. in arrogato. de vul. & pup.
& quod no. in l. cum oportet. in prin. C. de
bo. quæ libe. In dubio dicit Dyn. Aut est
expressa persona patris, & filij: & præsu-
mitur cōtēplatione patris: vt l. filio. s. de
condi. & demō. & l. cum aliq. C. de iu. de-
li. Aut est expressa persona filij tm, & tūc
cōtēplatione filij: vt l. vlti. C. de vsufr. Et
ista verba non placet mihi, per l. vlt. in fin.
C. de vsufr. aliā l. fi. vbi facta fuit mētio pa-
tris, & tū cōtēplatione filij relictuus vi-
detur. Præterea, vt ad demonstrationē ad-
iectus pater: vt l. his verbis. in fi. s. de hæ-
red. insti. vbi nihil obest, si erratur in patris de-
mōstratione. Et idē Dy. in quodā suo cō-
silio dixit cōtrariū qd in dubio cōtēpla-
tione filij: vt l. vlt. C. de vsufr. Quid dice-
mus? & do istā doctrinā: aliq. in insti. s.
ne, legato, vel donatiōe, sit mētio p. ris &
patris p. ris: & cōfertur in tps existentia
patris p. ris: & tūc in dubio cōtēplatiōe
patris: vt l. filio. s. de cōdi. & demō. q. q. fit
mētio patris, & p. ris p. ris: & dīpositio
cōfert in tps existentia vli iuris: & tūc con-
tēplatiōe filij: vt l. mulier. in prin. s. ad
Trebe. & l. ij. C. de insti. & substi. Quæ-
doque fit mētio filij, & patris tantum: &
tunc quandoq. illud quod relinquatur fi-
lio, non potest quæri filio, sed patri tantū:
& tunc contemplatione patris videtur re-
lictuus. Probatur ex ratione l. cum aliq.
C. de iure delib. Et facit in argu. l. j. §. com-
munis seruus. cum l. item si seruus. §. fin.
cum l. seq. j. de stip. ser. Si verō pōt quæri
ipsi filio: tunc in dubio contemplatione
filij: & persona p. ris demōstrationis cā vī
adicta: vt l. si. in fi. C. de vsufr. & l. his ver-
bis. in fi. s. de hære. inst. facit l. & magis de
sol. & ista sol. est vera in p. prietate. Quæ-
ro, † quid in vsufructu si filio relinquū:
cuius contemplatione videtur relictuus?
& illud qd filio potest quæri, filio quærit:
sed in vsufructu an filio possit quæri, est in-
pendenti: qa moriente filio in vita patris
nil quærit filio: quia fructus omnis quæri-
tur patri: & sic filius nullum commodum
haberet: sed si superuiveret patri filius: tūc
posset quæri sibi. & si filius deccedit viuen-
te patre, cōtēplatione patris videtur re-
lictuus: si pater prius deccedit, & tunc con-

templatione filij videtur relictuus, quia sibi
potest quæri: & sic ex futuro euentu de-
pendet quid debemus dicere. & hic bre-
uiter est casus dicta l. vlt. de vsufruct.

Q uod debitori. Qui est

liberatus
acceptilatione, nō potest vti præ-
scriptione, qua vteretur si liberatus non
esset. h. d. Tene menti. arg. contra j. de ca-
p. l. in bello. §. si quis seruum.

A m is qui.

Hæc est nota
bilis, & substi-
lis lex multū, & ponit duos casus.
† Quæro, quid de eo qui non facit testa-
mētū: quia nō potest testari, an possit do-
nare causa mortis. Et si propter defectū
faci nō potest testari, vt quia non habet
tot testes: & tunc potest: vt l. cōficiuntur.
§. codicillis. ff. de iure cod. aut ex defectu
personæ: & tunc nō potest: vt l. diuī. §. pe.
s. de iur. cod. Fallit in l. filiofa. vt j. proxi.
& licet l. diuī. §. pen. non loquat in dona-
tione causa mortis. tamen puto verum dicere. ar.
l. si aliq. s. e. & facit j. c. l. senatus. in prin.

- 1 Ratio quare filius, testari non potest, donare uero causa mortis, sic.
- 2 Donatio causa mortis plus sapit de contractus natura, quam ultima voluntas.
- 3 Filius familias non est persona integra.
- 4 Donatio causa mortis facta a filiofamilias quod non sit codicillus.
- 5 Donatio causa mortis facta absenti potest peti: ut fideicommissum, facta scilicet ab homine libero.
- 6 Filius familias an hodie possit codicillari, quod non.
- 7 Filius familias quando donat, debet esse eius ætatis, cuius testari possit.
- 8 Per usus specialis patris requiritur: ut scilicet, filius familias dare possit.
- 9 Filius familias an possit donare patri suo remissiuè.
- 10 Consensus patris consentientis filio donanti causa mortis, potest interuenire antequam donet.
- 11 Autoritas quando requiratur, debet in ipso actu interuenire.
- 12 Donatio facta a filio sine patris consensu, an ualeat, si pater, postea consensit remissiuè.

F iliusfam. qui nō.

Filiusfam. qui nō
cā mor-
tis potest donare patre volente. h. d. & iste
est bonus §. & quotidianus, & mēti tenē-
dus. Et videamus † primō rationē diuer-
sitate, quare filius nō potest testari: po-
test tamen causa mortis donare. & gl. di-
ci quod vltima voluntas non potest ex alieno arbitrio pen-
dere: vt l. illa institutio. s. de hæredib. instituen. & l. captato-
rias. Sed hæc ratio non videtur sufficiens: quia donatio causa
mortis est vltima voluntas: vt l. finali. C. de condi. insertis.
Quid dicemus? Dominus Cyn. hic dicit, & bene, quod dona-
tio causa mortis sapit naturam contractus: & naturam vlti-
mæ voluntatis, sed sapit plus de natura contractus: vt l. ij. cir-
ca principium. s. de dot. præleg. & ibi not. Et ratio est, quia do-
nari debet præsentī: & oportet quod fiat traditioe, vel stipu-
latione: vt l. inter mortis. j. eodem. & ideo potest pendere ex
alieno arbitrio: vt l. si quis arbitratu. j. de verbo. obligatiōi.
& l. finali. C. de contrahend. emptione. Et glo. in l. senium. C.
qui testamen. facere possunt. assignat istam rationem, quam
hic, & etiam aliam quæ est, quod testamentum est publici iu-
ris: vt l. ij. s. de testamen. & sic filius familias non potest testa-
ri. Sed illa ratio glo. videtur contra istam glo. quia si est pu-
blici iuris testamentum: tunc patria potestas non curatur: vt
l. nam quod. s. ad Trebellian. Iacob. But. sustinebat quod fi-
lius familias non est integra persona: vt l. finali. §. necessita-
tem. C. de bonis quæ liberis. & patria potestas in his quæ iu-

tem, q. tunc donatio
ualeat. Adde q. Bal.
confl. cccvj. lib. ij. di-
cit secundum quosdā
in don. causa mortis
requiritur aditio. sed
tu dic vt ff. de inoffi-
c. test. l. etiam.

P O M A T E S.
Quid dicemus. Vi-
de Bald. in l. fin. C. de
vsufr. vide ibi Bar.
in l. filio. ff. de cōdi. &
demō. & in l. cum ali-
quis. C. de iur. delibe.

T am is qui. qui nō
potest testari, an pos-
sit donare causa mor-
tis. quid aut affirma-
tiue, vide quod dixi
in l. cū hi. in prin. de
trans. & plenius per
Imo. hic. bonus text.
est in l. j. in prin. ff. de
tu. et. rad. dit. Adde an
qui nō potest testari,
possit donare causa
mort. & qualiter in-
telligatur, Bal. confi.
clxxi. lib. j. vbi tenet,
q. vsurarius manife-
stus, licet nō possit te-
stari, quod possit do-
nare causa mortis. et
ita dicit consuluisse
collegium doctorū
Mediolani.

R atio quare filius, testari non potest, donare uero causa mortis, sic.

R atio quare filius, testari non potest, donare uero causa mortis, sic.

R atio quare filius, testari non potest, donare uero causa mortis, sic.

R atio quare filius, testari non potest, donare uero causa mortis, sic.

R atio quare filius, testari non potest, donare uero causa mortis, sic.

R atio quare filius, testari non potest, donare uero causa mortis, sic.

R atio quare filius, testari non potest, donare uero causa mortis, sic.

R atio quare filius, testari non potest, donare uero causa mortis, sic.

R atio quare filius, testari non potest, donare uero causa mortis, sic.

R atio quare filius, testari non potest, donare uero causa mortis, sic.

R atio quare filius, testari non potest, donare uero causa mortis, sic.

a Debes aduertere. Adde Bart. s. eo. in l. j.
b Homine sui iuris. Vide Cy. in l. inter mortis. j. eo. & glo. in l. j. allega. C. eo.
c Omnes docto. tenent. Idem Bar. in l. j. de leg. j. & Cy. in l. j. C. eo. titu.
d Specialis permisso. Vide Bal. in l. j. C. de fact. ofan. eccl. in ix. col. An sufficiat generalis licentia testadi, & ibi etiam an per talē generalē licentia testandi filius possit donare causa mortis: vbi etiam habetur quod si filius donat causa mortis, sine testamento est sine cōsensu patris: an patre p̄mōtēte actus valetur non requiritur tamen qd dicit qd de licentia pater filio, qd possit donare causa mortis: vt per Cy. in l. j. de authorita. tuto. sed quid si filius consentiente patre donat causa mortis absente, vel facit testamentū. & dicit quod vult ipsum valere, etiam iure donationis causa mortis an valeat: & Cyn. in l. j. ad finem C. eod. videtur tenere qd non: quod sequitur do. Io. in l. vt hereditibus de lega. ij. & Bald. in d. l. senium. & domi. Io. per illū text. in l. qui in potestate. ff. de testamen. Sed cuius morte conseruetur hęc donatio an requiratur mors patris, vide in l. nec fratris. C. eo. & Bart. s. eo. l. qui pretio. An autē solus pater possit reuocare. vide not. per Bal. in l. j. in reperi. in ix. col. de fact. ofan. eccl. in versu iuxta hoc querit. in d. l. senium. Et an sine consensu patris possit filius donare aduētia in quibus patri nō queritur usufructus, ponit Roman. in authen. simili. ter. in xi. vel in xij. chartra. C. ad l. falcid. Adde quā posuit in l. j. de dona.
e Quando debeat interuenire. Vide Bal. in l. i. vxor. in ij. col. C. de conditio. infer.
f Pater postea cōsensit. An donatio causa mortis confirmetur nouo consensu, vide Cy. in d. l. senium. in ff. & aliqd per Fulgo.
g Vbi ita donatur. Iste text. est singularis ad vñ quod not. Imol. in l. si focer. s. Lucius. in ij. col. s. fo luto matrimonio.
h Oppo. de lege cum precario. Sed quid si inter se conuenerunt, qd liceat reuocari: vide de notabiliter Bald. in l. stipulatio. C. de iure dotium & text. iuncta glo. in l. si alienam. in verbo, acceperit. in s. Marcellus. s. eod. Et adde qd si facta donatio causa mortis & si in instrumēto dicatur promissio omnia supra scripta firma habere, & in nullo contra facere, vel venire, quod nihilominus remanet donatio causa

mortis: & intelligatur dicta verba, nisi per penitentiā. ita intelligatur gl. in d. l. aliena. s. Marcell. in princ. & ibi hoc tenet Ray. de Forl. licet Iacode Are. vt ibi dicit Bar. impugnauerit illam gl. Et hoc cōsultido tenet Ang. in consiliando. Antonia de Flo. & do. Salut. cōsultit Florētia & etiam Imo. & ita obtinuit de facto. Pro quo facit: nā cū donatio causa mortis equiparetur vltimo voluntati, & legatus iuxta ea que habentur in l. Marcell. s. j. Paulus. s. eod. l. i. de dot. p̄leg. cū si. licet dicta verba apponant in vltima voluntate, semper tū intelligitur quod nisi penituerit, si quis in principio de lega. ij. cū si. Dubito tamē tu vide Bal. in l. cū quis. s. de cōditi. ob cau. per Paul. de ca. in cōsil. c. x. & in aliquibus alijs consilijs p̄cedētibus & sequētibus. & Ange. in cōsil. c. xxxj. Et adde qd valeat pactum cōtra naturā, vel substantiā cōtractus, quā no. Bar. in l. j. C. de iure emph. Et an & quando valeat pactum cōtra diffinitioem cōtractus, vide Bal. per illū text. in c. j. s. nulla. in titu. per quos fiat inuestit. & Bal. in d. l. i. ver. opp. qd non valet. & ita faciunt ad not. qd qua per Bal. in d. l. cū precario. Et faciunt, an valeat pactum factū per mulierē dantem dotē qd bona veri non sint obligata. De quo per Bal. in l. etiam. C. ad Velleianū. Et ita faciunt ad que sitio. si aliquis dat gem pecudiū. & apponitur pactū, qd omnis vtilitas & periculum sit eō mune, an si pecudes casu moriantur quilibet patiat damnum an ille, qui recipit tanq pactū fuisset contra naturam emptoris: & Pe. & Bald. in l. si pascenda. C. de pacte nēt qd valet. pro qua qd. videretur casu in l. cū duobus. s. dāna. pro foc. Adde qd licet in donatione causa mortis dicatur, promissio p̄dicta oia perpetuō grata, rata, & firma habere: qd per hoc nō est quin possit reuocari. Ita consultiuit Bal. consil. c. vij. lib. j. in c. Laurētius. & idem voluit coll. c. c. vj. eo. lib.
k Nullū nomen contractus. Vide domi. Abb. in c. cū venerabilis. de excep. Imol. in l. fin. in fin. princ. j. eodem.
l P. P. A. V. P. Nōmē cōtractus. vide do. Iaco. in l. fin. in ij. not. ff. de condit. ob causam.
m Naturalia, vel accidentalia. Que autē dicantur naturalia, & que accidentalia contractus, vide Bal. in lege prima C. eommu.

ficat donatorē non superuivere donatio. hoc dicit. Opponi. de l. qui duos. s. si maritus. & l. quod de pariter. s. de reb. dur. Glo. dicit speciale hic. aliās secus: vt in cōtrario. Sed tu dic, quādoq; lex, vel pactū contrahentium requirit qd alter superuivuat: & tūc nō pericitur ille actus, si nō superuivuit verē, vel p̄sumptiue. Quādoq; requiritur vt non superuivuat: & illud impletur pariter moriendo: & ita loquitur hic. Plenē apparet in l. qui duos. s. si maritus. cū l. seq. Iac. de Are. ponit vnā distinctionem de hoc. nō est nostra materia.

g An valeat pactum contra substantiam contractus, uel naturalia contractus, uel accidentalia, uel naturam rei in conuentionem deduci.

h Bita donatur. Cōuenitio contra substantiā cōtractus, facit conuentionē in aliū contractū trālire, si verborū significatio patitur. h. d. Facit. s. eo. l. si alienam. in ff. & l. ienatus. s. mortis. j. eo. Oppo. de l. cū precario. h. j. de preca. Respon. illud pactū apponitur cōtra substantiam cōtractus: nec potest trālire in aliū cōtractū: quia verborū significatio hoc non patitur, vt trāseat in formā alterius cōtractus: hic sic: quia verborū significatio patitur. Declaro: quid vult dicere, concedo precario, vt nō liceat reuocare, istud est cōtra substantiā precarij: quā docunq; volo possum reuocare: nec potest trālire in donationē: quia nomē donationis, est penitus separatū à nomine precarij, vnde est diuersitas in nomine appellatiuo. Sed ista verba, dono causa mortis, quod intelligitur de donatione simplici, verborū significatio non repugnat. Nam pōt intelligi qd causa mortis, hoc est, propter causam mortis, moueor ad donandū inter viuos: adeo qd nō posset reuocari. Et sic illa verba, causa mortis, sunt magis significatiua causā cōtractus, qd significēt nomē cōtractus. Hoc vult dicere iste text. si bene inspiciat. facit de leg. iij. l. libro rū. s. quod tū Calsius. & qd ibi not. Si verō nullū nomē cōtractus exprimeret: sed simpliciter narraretur hoc modo, cōcedo tibi fundū, hoc pacto qd nō liceat reuocare: tunc quā nō est expressum nomē precarij, vel alterius, intelligit de eo quod ex verbo colligi potest. facit quod, dixi in princ. j. de acqui. pos. l. si quis ante. Oppo. de l. pacta. s. de cōtrahen. empt. & l. pacisci. de pact. Respon. hic loquitur de pactis contra substantiam contractus: contraria loquuntur quando sunt cōtra naturalia vel accidentalia contractus: vt l. pacta. s. de cōtrahen. emptio. & l. pacisci. s. de pact. Oppo. qd quādo apponitur cōtra substantiam contractus, nullo modo valet: vt l. per seruum. s. j. s. de vsu & habi. Sed dic, qd ibi non est contra substantiam contractus, vel dispositionē, sed cōtra nomē rei in dispositione deducta: & tūc debet distinguī, vt ibi dicit text. Aut hoc fuit ab initio

initio, & non valet: aut ex post facto, & remittitur illa adēptio vt ibi patet. Opp. de l. j. s. j. s. si vsufr. per. Sol. ibi apponitur ab initio. Et ex his omnibus collige distinctionē: aut pactū apponitur cōtra substantiam contractus: aut cōtra naturalia, vel accidentalia contractus: aut cōtra naturā rei in cōuentionē deducta: aut cōtra accidentalia rei deducta in conuentionē: vt expra dicitur patet. Et per hoc determinatur questio, quā est in gl. in l. ij. C. de iure emph. vbi requiritur, an valeat pactum, vt non liceat repellere emphyteutam, & ibi per Cynum.

A Vunculo. Qui contra voluntatē defuncti petit, exceptione noli repellit. h. d. Vides ergo qd in pacto liberatorio nulla traditio requiritur, sed statim perficitur donatio. sic s. tit. j. l. in adibus. ij. rñf. & quod dixi s. tit. j. l. si. Sic sententia absolutoria statim trahit secum executionem facti: vt in pos. leg. l. j. s. si debitori.

I mortis causa. Si dñium non est translaturū, donator repetit reuendicacione directa, aliās vtili vel conditione. hoc dicit cum l. seq. Et istum tex. teneatis menti singulariter. Oppo. qd non potest transferri dominū sine traditione: vt l. traditionibus. C. de pact. Sol. hic est speciale: quia sapit naturam cōtractus, & vltimā voluntatis. Opp. qd non potest transferri per hęc verba, vt l. ij. & ij. C. de pact. inter empt. Sol. eodē modo vt in gl. quod tene menti. Opp. de l. ff. vñ fruct. quād. ca. Nam habeo vtilē in rem: ergo nō possum habere cōditionē. Sol. gl. dicit respectu dominij vendicat, respectu possessionis cōdicit. Alia sol. est, qd cōdictio sine causa concurret cum rei vendicacione: sed istud nō probatur lege. Alia sol. ponitur in gl. in ff. qdatur conditio quādo data est quātitas, & vendicatio quando data est res, sed truffa est. Veritas est, qd cōcurrat vtilis cum condicione: vt l. j. C. de don. quā sub mod. & ibi per doc. sed directa non concurret. Et istam ponit etiam gl. quam teneatis. Queritur, quid in dubio: an transferatur dominium: & glo. dicit quod sic: vt l. dotis. s. de iure dot.

g Si pater capit in emphyteusim pro se, & filijs, post mortem patris a domino rei videtur filij accipere.

M ortis causa capi. Vbi speciale nomē non cadit, mortis causa capio. Vbi nuncupatur. h. d. vsq; ad s. si mortis causa iusseris. Not. illum s. sed & dos. contra quem oppo. & videtur qd sit donatio causa mortis: vt l. Seia. de do. p̄leg. Sol. illud verū quando mulier dedit, & alium adhibuit ad stipulandum in casum mortis: sed hic ipse idem, qui dedit stipulatus est: vt l. Ne ratiū. s. quid tamen. de reli. & ideo hic non potest dici donatio. Et p̄dicta faciunt, imo probatur, qd quando pater recipit in emphyteusim pro se & suis filijs, qd cum filij videantur adiecti post mortem patris, quod a domino rei videantur capere causa mortis patris, & sic mortis causa capio: & sic habet locum ius accrescendi: vt dixi in l. si mihi & Titio. j. de verb. obligacioni.

S i mortis causa iusseris. Ex donatione causa mortis tantū quis capit, quantum exegit, vel in quantum liberatur. hoc dicit.

N on videtur perfecta. Oppo. s. eo. l. ij. & l. mortis. So. per sic. de fo. Sol. ibi debebat reddere incōtinenti: hic erat dubiū.

Q uia alienam rem. Oppo. de l. alienationis. j. de verb. sign. Glo. tua soluit, & bene. dic vt in ea.

E natus censuit. Ei potest causa mortis donari, cui potest legari. hoc dicit.

S iquis societate m. d. Vide rationem quam glo. assignat. Aliam rationem assignat Dy. quia societas finitur per mortem: vt l. actione. s. morte. s. pro socio. ergo in id tempus, quo finitur, incipere nō potest: vt l. vñ fructū cū moriar. s. de vsufr. leg. licet tamē

non valeat vt societas, valet vt donatio causa mortis: vt not. in l. v. s. fina. s. pro socio.

S i duobus. Opp. de l. si spōsus spōsæ. s. j. s. de dona. inter vir. & vxor. Sol. hic quando vterq; est capax: ibi qñ nullus. & hic plenē dic vt dixi. j. de duob. reis. l. ex duobus. in xij. qua. st. s. stipulatio annua, bima trima die, ex quo tempora sunt expressa, dicuntur plures stipulationes.

S i quis mortis. Stipulatio mortis causa annua est vna legata annua sunt plura. h. d. Et hoc vidit in l. si Stichum. s. stipulatio. j. de verb. obl. qm stipulatio vna: legata plura. Opp. & videtur, qd plures sunt stipulationes: vt l. pluribus. in pri. j. de ver. obl. Sol. ibi plures res sunt expressæ: vt l. scire de bemus. in prin. j. de ver. obl. Oppo. de l. pluribus. s. j. j. de verb. obl. Gl. dat plures sol. vna est, qd est vna quo ad vnā conceptionem, plures tamē sunt. Alij, vt Io. vna quo ad cōditionem stipulatoris: vt sic semel inspiciatur cui quā rat: sed in veritate plures sunt. Dic & melius, qd quōd qñ tempora exprimuntur, tot sunt stipulationes, quot sunt tempora: vt quia dixi annua, bima trima die, & c. secus qñ est simplex stipulatio annua. Op. j. de fideiuss. l. a colono. Gl. dicit ibi, promissio fideiussor id qd colonus debebat in quinquennium. & gl. bene dicit, & est vna stipulatio annua, prout dixi in l. si a colono. Opp. de stipula. feryo. l. si feruus cōis Meuij. s. fi. Solue vt ibi: & ibi plenē distinxit. Opp. de l. sancim. s. fi. C. ad don. Solu. plures sunt cōtū ad insinuationē sed quātū vt capere possit, nō est nisi vna.

g Dicitio certē, quod ponatur aduersatiue, & etiam correctiue.

2 Filius naturalis, uel spurius, licet a patre capere non possit, ab alio tamen potest.

3 Substituere filium bastardum filio legitimo & naturali, quando quis possit? Insinuatō facta de aliquo sub conditione, si dederit decem filio incapaci non valet.

Q uod conditionis. Quod conditionis implendæ causa datur, computatur in portione, quam quis in bonis defuncti capere potest: sed in Falcidia non computatur, si tempore mortis in bonis defuncti nō erat. h. d. & scdm primā lec. j. dicitio certē, ponit aduersatiue, scdm aliā dicitio certē, ponit correctiue. Querō, qd est vera lec. & gl. dicit qd prima. lec. est vera: & si esset vera scda, esset tunc dare materiā fraudandi legē: vt s. de legi. l. contra legē. & l. non dubiū. C. de legi. extra de reg. iu. c. vlti. lib. vj. & vide istā primam gl. quā incipit, dic casum. In ff. gl. dic, hęc scda lec. non est vera: quia per hoc fieret fraus legi: vt j. no. in scda glo. Præterea, quod ista prima positio sit vera, probatur ex text. quia in prima parte loquimur de lege quā ibi ponit certum modum personæ ad capiendum. Secunda pars loquitur de lege quā etiam ponit modum legatis: & sic de l. falcidie, vt ex litera videtur, & colligitur. Dicitur hic quod datur causa conditionis implendæ, quā computatur filio naturali. contra, lege, si is qui. supra de vulgari, & pupillari. Solutio glossæ, quod hic a nemine capere poterat: ibi sic. Sed illud qd non est verum: quia licet naturalis, & vel spurius non potest capere à patre, ab alio potest: vt l. prima. C. de natura. liber. & in authent. quibus mod. natura. effic. sui. s. fina. in gloss. vlti. Vel aliter dicit gloss. & not. quod illud, quod datur causa conditionis implendæ, imputatur: secus si capitur iure substitutionis, vt ibi. Sed istud dictum est ambiguum, & bene aduertendum: pōt nequis substituere filium suū bastardum filio suo le-

S ihi qui inuicem. Ad confirmationē huius donationis suff-

a Quod sic simpliciter. Bal. in l. ij. C. ad l. Falcis alleg. istam glo. pro fin. q. sicut spurius. vt in capax repellitur a fideicommissio. ita & ab eo quod caput causa conditionis implenda. Et de ista quaestio. vide aliquid per Bald. in l. i. in re. C. de sacrosanc. eccle. in xvij. col. Et quid si pater post substitutionem eum legitimum. vide Bald. in l. i. in testamento. in ix. q. de testa. mili.

gitimor: Et videt in ista glo. q. sic simpliciter. Tu dic in eo quod caput causa conditionis implenda. vt hic. vt r. ex substitutione capere pot: dico q. quada est substitutio pupillar. & ex illa potest capere de bonis pupilli. non id quod fuit de bonis defuncti: vt l. si is qui. s. de vulg. & pupil. Quada est substitutio vulgaris. & ex ista non pot succedere in aliquo: quia tunc succederet defuncto: vt Insti. de pupil. sub. circa prin. Et hoc tenet gl. in corpore qui. mo. na. effi. sui. s. in glo. magna. Quada est fideicommissaria: & ex illa non potest capere ultra legitimum modum: vt in corpore. qui. mo. nat. effi. sui. s. discretis. qa illud. quod dat ex fideicommissio. a defuncto capitur: vt l. cohærens. s. cu filia. de vul. & pupil. Oppo. de l. ita fidei. in fi. j. de iure fil. Sol. Illa lex debet intelligi q. est impunita: quia non cofiscat. vt ibi. Non tñ q. relictum valeat. vt ipse capere possit. vt hic. Et ex hoc apparet sol. q. qua Dy. ponit ibi: qd si aliquis instituit extraneu sub conditione. si filio suo mille dederit. vtrū valeat relictu. vt possit capere. Et ille tex. facit q. sic: vt l. Mæuius. s. de codi. & demõ. Sed veritas est q. non capit. nec valet. vt hic expresse in text. & gl. & lita fidei. Non obstat vt dixi. hæc l. Mæuius. qa non capit cu effectu. cu fiscus ab eo accipiat. Sed dices mihi. videris contrarius tibi ipsi: quia dixisti per l. ita fidei. q. non accipit fiscus. Respon. hoc veru est. si spurius illud non vult. nec illud vult sibi dari: sed si vult. & accipit: tunc fiscus ab eo aufert. Ad secundam partem. oppo. de l. in quartam. ad l. fal. Sol. aliud in Trebellianica. aliud in Falcidia: vt hic in prima glo. Oppo. j. eod. l. quod statuliber. in fi. Solue vt ibi.

§. pe. comunia de leg. cõiuncta l. si mortis. & quod ibi no. s. eo. Differentias aliquas inter mortis causa capionem. & mortis causa donationem. de hic & sequen. l.

Inter mortis. Ista lex habet duas sec. secunda vnã dicit idẽ quod l. mortis causa capitur. s. eo. Et hoc dicit: Mortis causa donatio est. qn præsens presenti dat causa mortis. Sed mortis causa capio est quæ in spale nomẽ capit. h. d. Opp. s. eo. l. mortis causa donatio. & l. senatus. in fi. Sol. vt in gl. qa siue dat. siue promittat. sufficit. Oppo. C. eo. l. j. Sol. dicit gl. quocũq. modo qd dimittat. aut actionẽ habeat. dicitur mortis causa donatio. & dicit ibi in l. j. s. eo. q. potest dici mortis causa donatio. si improprẽ accipiat. vt trãseat in legatũ: sed si propriẽ accipit. tunc sapit naturã cõtractus: qa per præsente presenti detur: vel sic dimittat. vt acquirat ex aliquo contractu gesto cũ donatario. vel aliquo alio qui sibi pot querere: vt j. eo. l. Scia. aliã si nullũ negotiũ fieret inter præsentes. vel aliã personã interpositã. ex qua darei vtilis. vel per cessionẽ. tunc esset legatũ. ¶ Quærõ est alia differẽtia? Gl. dicit q. sic. qa per donatione causa mortis est pdita actio. sed nõ pro mortis causa capione. Sed certẽ hoc nõ est verũ simpliciter: vt s. eo. l. mortis causa capitur. ver. sed & dos. Ponit glo. aliã differẽtia in prima gl. per l. Mæuius. de codi. & demõ. sed ibi sol. illud nõ est verũ. vt dixi in l. quod cõditionis. s. eo. & l. oibus. s. eo. & ibi no. Itẽ est differẽtia posita in gl. per l. acceptis. ar. l. falcidia. q. d. nõ detrahũ falcidia de mortis causa capione. qd dicit vt dixi in l. q. pretio. s. eo. Itẽ est alia differẽtia posita in fi. glo. f. q. nõ reuocat per pœnitentiã: vt l. ij. de iure dot. Quod intellige verũ si trãsit in donationẽ inter viuos: vt l. c. i. maritus. s. fi. de pac. do. aliã possit reuocari: vt l. Scia. de do. præleg. & l. c. i. q. s. nuptura. de leg. iij. secundũ Dy. quod plenẽ dicit vt dixi in l. qua dotis. soluto matr.

Inter mortis causa inter. Opp. de l. sed & si interim. s. j. s. de do. inter vi. & vxor. glo. dicit q. tu debes intelligere. q. hic fuit donatio causa mortis. hoc actio q. non possit reuocari sic in donatione inter viuos. & dicit vt d. l. sed interim. Et quod dicitur q. retro trahitur. verũ est quo ad fructus. nõ quo ad modum: vt l. donationes. C. de donatio. inter vir. & vxor. & l. sequens quaestio. s. de leg. ij. & l. ij. C. de inoffic. dona. & in quaer. libet earum no. dicã in l. sub conditione. j. de solu.

Quod statuliber. Datũ a statulibero de bonis defuncti. causa implẽde conditionis. cõputatur in Falcidia. & venit in hereditatis petitione & Trebellianicã restitutione: sed in Trebellianica cõputatur vnde cõp. esset datũ. h. d. Dicitur hic. q. datũ a statulibero causa conditionis implẽde vni ex hæredibus. cõputatur in Falcidia: & sic innuit q. sint plures hæredes. Sed oppo. q. non cõputatur. nisi pro parte sua. quã iure hereditario habuit: vt l. id autẽ. s. ad l. fal. & gl. tua. factetur cõtrariũ. Alii bi gl. dicit cõtrariũ & gl. l. id autẽ. s. ad l. fal. facit differẽtia. vtrũ detur pecunia. & tunc totũ cõputatur: arg. l. c. i. pater. in prin. s. de leg. iij. & l. deducta. s. nummis. s. ad Trebel. l. si corpus & tunc dicit verũ ista gl. sed alia gl. est in l. in quartã. s. ad l. falc. & illa dicit veritatẽ. quia aut hæres iubeat deducere: & tunc distinguitur inter pecuniã & corpus hereditariũ. Aut accipit a statulibero: & tunc cõputatur pro parte sua tantũ. sicut ista gl. dicit: vt dixi plenẽ in d. l. in quartã. rãgitur in l. si filius quẽ habentẽ. C. fa. ercif. Oppo. de l. j. itẽ si ita. s. ad l. fal. Gl. soluit. & bene. quia qn quaeritur an debeat deduci de mortis causa capione. qn hæres dat alteri: & dicit vt ibi. hic verõ an cõputetur in falcidia quod alius dat hæredi. & sic ad hæredis incõmodum. Hic dicitur. venit in petitione hereditatis. opp. de l. etiã si putauit. s. si quis. de peti. hære. Solu. & intellige hæc secundũ istã. Venio ad id quod dicitur. quod venit in trebellianicã. Oppo. de l. qui hæreditas. s. cum hæreditas. in primo dicto. s. de codi. & demon. Sol. hic in eo q. adiut coacti: ibi spõte: vt l. ita tñ. s. qui suspectã. s. ad Trebel. Ista sol. quã gl. dat. videtur esse cõtra dictã. qui hæredi. s. c. hæreditas. Et rñd. breuiter: hic loquitur qn capitur a statulibero. & sic de bonis defuncti: secus si ab extraneo. vt ibi. Venio ad quartũ dictũ ibi. ex peculio autẽ. Oppo. s. eo. l. quod conditionis. s. fi. vbi dicitur. q. id quod nõ erat in bo

in bonis tempore defuncti. non computatur in Falcidiam. gl. huius contrarij timore apostillauit tex. primõ. q. seruo in vita dñi ab extraneo fuit datum: & post mortẽ statulibero dedit. & istud potest pertranfire. licet cũ violentia. Item dicit. q. si extraneus dat propter præsentiã serui. de peculio esse videatur. et etiã pro hoc l. falsus. s. sed & si is qui. j. de furt. Sol. ista non valet: quia contra casum dictã l. quod conditionis. in fi. quia habeo inspiciere. an sit in bonis defuncti. vel non: & sic nihil ad rhombum. si erat seruus præsens an non. Est vera conclusio sol. quã sequitur. quam l. a. de are. tenet. & Mar. eã sequitur. & est sol. q. imputat. qd erat in bonis tempore mortis defuncti. Et dicit q. mutat casum ibi: ex peculio autẽ & c. & istud teneatis.

Scia cum bonis. Mortis causa donatio extinguitur. si donatarius præcedit. & viuo donatore nõ potest peti. nec pro eo cautio potestulari: post mortẽ donatoris potest peti: sed ex ea Falcidia detrahitur. h. d. vsq. ad s. c. i. pater. Et ista est lex difficilis in tex. et diuiditur in vij. partes. Primõ. ponit vnũ thema. Secũdõ. prima quaestio. & eius determinatio. Tertio. secunda quaestio & eius determinatio secundũ gl. & secundũ alios determinatur. Quarto. ponitur tertia quaestio. quã hic nõ determinat. Quinto. quarta quaestio. & eius determinatio. Sextõ ponit sol. duarũ quaestionum scilicet secundã & tertiã. quas insolutas dimisit. Septimõ. formatur. & soluitur quinta quaestio. Secũda pars ibi: igitur si res singulas. Tertia ibi: vtrũ ergo. Quarta ibi: sed nunquid. Quinta ibi: vtrũ ergo. Sexta ibi: sequit ergo. Septima ibi: mulier deniq. Op. ad prin. C. de dona. l. quisquis. Sol. Traditio non fuit hic de necessitate: sed sic cõtingit de facto. Ad secundũ dictũ opp. q. heres nullo modo possit agere: quia Titius stipulatus est liberis suis nõ hæredibus. Sol. ¶ hæredes. expone. i. liberi. Facit ad Trebel. l. ex facto. s. fi. Opp. q. male dicitur exceptio. qa nõ est nata actio: vt l. si mortis causa. in fi. s. & l. senatus. in fi. Sol. dicit exceptio facti. vel intencionis ex prima donatione quã facta est Titio non pot agi: quia reuocata. ex secũda nõ: quia nondũ celsit dies. Ad tertiã partẽ opp. de l. in omnibus. s. de iudi. Sol. illud est verũ in contractibus inter viuos: secus in vltimis voluntatibus. in quibus licet pœnitere: tunc cautio extorqueri nõ potest. tene menti. Secundõ op. dicitur hic. bonã fidei. & cõtra l. eũ qui. s. ti. j. Sol. ibi in donatione inter viuos: hic in donatiõne causa mortis. quã habet instar legatorũ: & sic bonã fidei: vt in l. in minorũ. C. in qui. cau. in integ. restit. non est necesse. Ad secundã partẽ opp. q. sit inter viuos: vt j. prox. s. Sol. ibi nõ fuit mētio mortis habita. nec apponit partẽ de restitudo: hic sic. Quærõ circa sextã partẽ: hic dicit. q. prior donatio est resoluta: quã fuit illa prior: dicit vt in gl. Sed cõdõ quærõ. si mulier exponat sponte cautionẽ in filios. an præcedens donatio videatur reuocata: Gl. q. sic. per. s. sed & si quis priore. quib. mo. test. in fir. Dy. reprehẽdit istã gl. qa secunda cautio venit ad confirmandum. nõ ad primã in firmandam. & sic nõ tollitur argu. l. non omnis. s. li. cer. pet. Sed si poneres aliam donationem nouam non ad confirmandam primã: gl. tua possit dicere verum. Vltimõ not. q. hic ponitur verbum pertinere: an sit obliquum. vel directum: Et tetigit in l. j. s. de dona. & q. sit directum. videtur probari in l. licet. C. de pact. Dico in l. centurio. de vulg. & pup. Item no. dicit tex. bonis suis celsisse: & c. Quid sit dictũ in corporalibus cedere. dixi s. ti. j. l. pen. in prin. ¶ In corporalibus verõ idem est dicere cedo. quod do: vt hic patet. in prin.

Cum pater. Infirmus nõ præsimitur causa mortis. nõ mentio mortis. h. d. & est no. casus. In tex. ibi: absolute donaret. sine aliqua repetendi lege: & nulla facta mortis mētionẽ. Opp. s. l. pxi. So. ibi habita fuit mētio repetendi. Op. de l. Scia. s. de do. ple. Sol. ibi habita fuit mortis mētio: & sic vbi cunq. sit facta mētio mortis. psumit cã mort. aliã in dubio inter viuos. Nõ obstat quicq. dicitur gl. in l. q. dotis. s. solu. mat.

Vlcinius. Ad donationẽ cã mort. inter virũ & vxorem. sufficit mortis cogitatio.

a Oppo. ad prin. Ad istam glo. f. quã incipit. primam. vide sing. Bald. in l. fi. C. pro dona. ad fin. in q. an pater. & c.

b Causa mortis donare. An & quando præsimitur donatio causa mortis. vel inter viuos. vide plenẽ per do. Ioan. in l. qua dotis. s. solut. matr. qui reprehendit intellectum quẽ dat ibi Bar. ad l. c. i. maritus. s. fin. de pac. dota. cuius reprehensionem. in quantum se fundat in l. spado. nẽ. s. qui iura. de excu. tu. postea responderi per no. p. Bar. in l. admonendi. s. de iureiuran. Et ad istũ s. adde quod no. Bar. in l. j. s. idẽ Corne. j. de quaestio. & ad iura alle. p. Pe. cõtra cõem opin. quã refert ibi Imol. rñderi potest. vt patet ex not. per Bar. in l. si sub conditione. cum l. seq. s. de codic. in debi. Adde tamẽ quod do. Ant. argu. illius tex. in c. ij. de cõsue. not. q. donatio facta per infirmũ in dubio intelligit cã mortis. Et ita ibi trãsit. Sed do. Io. rñi cõtra per ea quã hic habentur. Et ita addẽ no. per Bar. in l. stipulatio hoc modo cõcepta. de ver. obli. verifico. quæro. aliq. & c. Item limita hoc. vt per Bald. in l. pro hæreditarijs. C. de hære. act. in filiat. p. Bal. post Cyn. in l. j. C. de iu. do. aliquid p. Bal. in l. j. ix. q. C. si qd in fraud. patro. dixi post Imo. in d. l. qua dotis & per Bal. in l. si mortis. C. ad l. Falc. & aliquid in l. in donationibus. eo. tit. vbi quærunt. quid si dixi. vtere bonis meis post mortem meam: an sit donatio causa mortis. remittit se ad l. licet. C. de pact. Adde quã dicitur donatio causa mortis quibus verbis reuocet. & quot testes requiratur. Bal. cõs. l. ix. & quã pro priẽ dicitur. & quibus verbis fiat. p. eadem conf. cy. j. & cõ filio cxxxvij. vbi ponit si aliq. donat omnia bona sua reuocato usufructu. ita tamen quod donatarius post mortem teneatur dimidiam dare pauperibus: an hæc dicitur donatio causa mortis.

c Si vxor. Et nota dictã l. si vxor. quã secundum dominum meum est sing. Andr. Barb.

d Cõputatur de momento. Quando de momento ad momentum fiat computatio. vide per Barto. in d. s. minorem. per Imol. post Barto. & Baldum in lege. si cui. ff. de legat. primo.

e Is qui suis. Et nota de ista dictione suus. pro conclusione quã sustentauit contra dominum meum in rubrica supra de operis noui nunciatio. Andr. Barba.

Iseruo mortis. In donatiõne. inspicitur tempus mortis. h. d. Finis istius legis habet duplicem literam: vnã negatiuã. aliam affirmatiuã. Sed prima glo. ponit primõ casum. vno modo qui satis potest sustineri. secundõ ponit glo. casum quem nota quia secundum hoc ad hoc vt cedat dies donationis requiritur apertura tabularũ. & aditio hereditatis. sicut in legatis. Dixi s. e. l. in mortis. Opp. de s. c. i. igitur l. j. C. de cad. tol. Sol. aliud hodie: vt in glo. Sed certẽ est secũdũ ista tẽpora cedebat a tẽpore mortis: vt l. i. post dictũ in prin. qn d. leg. ce. Vnde dicit q. in illo s. c. i. igitur. sit mētio de iure antiquissimo an tẽpora Digestorũ. Vel dic q. post iura Digestorũ fuit lex Papia. quã p. illã cõstitutionẽ corrigi: vt ibi Cyn. Alij habent literã affirmatiuã: & tunc stat optimẽ secundũ ista tẽpora. & hodierna. Op. de ver. obli. l. si filius. de reg. iur. l. quã legata. Sol. aliud in cõtractib. merẽ inter viuos. & sic apparet quod ratio glo. posita in l. si vxor. C. de codi. infer. nõ est bona: quia etiã in donatione causa mortis vertit opera filij. vel serui & tamẽ nõ quaeritur dño. vel patri. vt hic. Ratio: quia hic a tẽpore mortis sumit effectũ: vt l. in mortis. s. cod. nec retrotrahitur: vt no. s. eod. l. si mortis causa. ergo & c. Dixi in d. l. si filius. de ver. obligationibus.

De manumissionibus. Rubrica.

Minor viginti annorum non dicitur. nec maior. qui est in ultima die viginti annorum.

Priuelegium inductum ex tempore. quando computetur de momento ad momentum.

In beneficio restitutionis in integrum. tempus computatur de momento ad momentum.

LEX I.

Rlacuit. Qui est in vltima die xx. anno rum nõ est minor xx. ann. neque maior. h. d. Op. de l. ij. s. minorẽ. ff. de min. lac. de Arc. ¶ soluit dicens. qn q. priuelegiũ incipit in tpe. qn q. fini. ex tpe. Primo casu. aut incipit cũ iniuria alterius. aut nõ. Secũdo casu sufficit peruenisse ad vltimã diem. vt hic. & l. qua ætate. s. de test. Si cum iniuria alterius. sufficit diẽ esse cõpletã: vt l. in omnibus. de act. & obli. & l. in vsucapio. j. de vsucap. Si finitur ex tempore: tunc computatur de momento ad momentum: vt d. s. minorem. Not. tex. in fi. ¶ sed secus in beneficio restitutionis in integrum. vbi de momento ad momentum fit computatio. s. de mino. l. ij. s. minorem.

Diçio suum. non semper denotat dominium.

Squi suis. Nota de dictione ne quis in l. seruos autem. s. de leg. iij. & glo. bona est in l. ij. in prin. s. de orig. iur. quia suus non semper denotat dominium: & quando non potest. sumitur improprie. & ista est bona lex.

P. P. A. V. P. Si ab ignoto. vide Alex. cõsil. xxv. cõsil. pe. ver. f. & nõ volu. ij. declarat istum tex. Sed hoc. vide qd no. alle. Bal. & Ange. in l. bene a zenone. in prin. ij. col. C. de quad. dri. praef. ri. Cõtra fraudes. Bñ facit qd habet in l. q. in aliena. s. si q. puta bat. de acqui. heredi. & l. qui seru. s. de in rerro. act. & no. d. Io. in prin. p. terminis. in l. post. dot. in v. le. stu. Dy. s. fo. ma. licet non allegat istu tex. vbi est casus. secundu Bart. Istud primõ l. m. ita nisi mandatum fuerit repudiati. secũ dum Bald. in l. si l. ite. ras. C. man. Item nisi ex interuallo l. õgi tẽporis madatari. egerit. secundu gl. not. in s. ope. Insti. de ob. que ex deli. nascitur. quã tenet Innoc. extra de ho. in. c. ad audientiam. adde que no. Insti. de act. in s. sequens. in ma. teria madati. Cõtra. riu est verius. vt not. per Bart. in l. nõ solũ. s. si madato. de iur. iur. Scripsi post Bar. in l. ij. s. ij. ff. iud. fol. Adde Bal. in l. si pariuus. in ij. col. cõia vtriusque iu. & que dixi in l. si ita stipulat. s. Chry. fogon. de ver. obli. al. legado Bart. in l. post. dot. & hic addo qd no. Bal. in l. cõ. scib. in fi. C. de pba. & bal. in l. ij. in xj. q. C. si seru. extero. pulchrẽ bal. in rub. C. de cõtra. hẽ. em. ptio. in xv. q. vbi etiã querit qd si consum. p. l. it. pcurator fruct. exre p. ta. an cõpenset cum pecunia. Et dixi post Bar. in d. l. ij. s. ij. iud. fol. & pro Bart. videt esse casus ibi p. Ang. & Imo. in l. p. gnori. s. ff. de v. l. ca. adde Alex. cõsil. lvij. ij. lib. Et no. ipsum. Vide no. per Inn. in c. cum olim. de priuile. idẽ in pupillo. vt hic est tex. que not. p. d. erat Bal. in l. ij. in x. q. C. si seru. extero. & etiã in xj. q. C. si quis dicat. Ange. alle. istu tex. mira. bilẽ qd deficiẽs in pro. batõe sua cause de. bet dãnari in metal. l. qd est nota. dignũ secundũ eũ hic. Itẽ di. cit hic dari cauẽla. si ex l. itato datarij de beant facere rationẽ quolibet menẽ alias incidat in penã. va. dant apud iudicẽ. & offerat separatos red. dere. & dare fideiuf. fores. & dicant se nõ teneri in aliquo do. minis donatarij. Ita hoc nota. dixit And. Barba. Seruus. Nota pro. hibitionem testato.

Clausula, constituti, apposita in instrumento uenditionis, nõ est necesse quod apponatur hoc fuisse actum in principio instrumenti. Si ab ignoto. Iste s. habet casum multu singularem. Et per istu tex. dicitur quidã, quod in cõtractu emptiõis & venditionis debet dici ab initio quod vendens constituit se emẽtis nomine possidere: & hoc fuit actum ab initio, vt hic: ibi em ab initio, &c. Sed hoc nõ est verum: quia hoc in domino & seruo: secus in duobus liberis, qui hoc possunt inter se pacisci. Si dico procuratori, uade, eme talem domum nomine meo, & ipse emat pro se, quia sicut non ita citõ dedi pecuniam: præsuntur tamen pro me empti. Vnde quari. Tene mēti istum text. contra fraudes, quæ fiunt tota die: dico tibi, volo quod emas domum pro me. Tu dixisti da pecuniam. ego nõ dedi tibi ita citõ. Tu emisti pro te & tuo nomine: quod tũc lex præsumit de pecunia mea emptã esse, post quã à principio inter te & me fuit actũ, vbi hic. Pro hoc facit j. de iu. ff. l. edi. s. cũ añ. Siue autem. Iste est bonus s. & nota ipsum d. & si gna: quia vado ad monachũ, vel religio sum vt emat pro me: & emit, postea monasteriũ nõ põt denegare quin mihi reuẽdat: sed potius potest compelli vt mihi reuẽdat. Hunc tex. alle. la. de Are. ad hoc. Pena imponenda à patre filio, non potest excedere legalem. I quis dicat. Ibi: vtique non maiorẽ. no. istu tex. per quem põt determi nari qd nõ põt pœna à patre imponenda vel imposita excedere legalẽ: vt C. de pat. pot. l. ij. & C. de emen. propin. l. j. Seruus pecuniam. Text. ibi: retulisset. si separatim habuit animum reddendi. vt s. de leg. ij. l. cum pater. s. filia. laco. de Are. Vi pœnæ serui efficiunt. Si alienatio est reuocabilis, re' criminis capitalis nõ p. reuocare. h. d. Prohibitio testatoris & iudicis æquiparantur. Seruus hac. Nota qd prohi bitionem testatoris contrahentis & iudicis æquiparari. hoc dicit. Vlianus debitor. Illud quod nõ est in bonis debitorum simpliciter, non transit in obligatio nem creditorum simpliciter. h. d. Ortis. Iste tex. est bonus, & nota bilis: & tene eum menti. Aufam. Ibi: nisi ita. Ratio differentie est: quia lex semper est certa. secus in eo qd in facto hominis consistit. Puellam. Sufficit ad euitãdam pœnam si de facto sit factum. hoc dicit. Prohibitio fundi dotalis, an porrigatur ad res que seruando seruari possunt, remissuẽ.

Seruum. Facit ad qd. an prohibito fundi dotalis porrigatur ad res que seruando seruari possunt. De quo in s. & cũ lex. C. de rei vxõ. act. & glo. no. in g. auf. siue à me. C. ad Velle. & ibi dixi año. Aius. Not. in fi. tex. facit ad verba contractus: emit sub condi tione, & erit modus. Facit ad id quod dixi s. co. l. iij. s. nihil. Uege Iulia. Nota istu tex. quo illa cã de mandatur. Dic vt l. possessorem. De manumissis iudicita. Rubrica. I minor. An qui nõ põt se, possit aliq dõmittere. Dixit alio anno in l. fi. C. de pact. sed text. est in l. si fundus. s. j. s. de pigno. Reuocatio madati, quæ ex reuocatiõe madatarij nõ hõditur, nõ debet ad notitiã madatarij peruenire. I pater. Volũtas nõ finitur morte libertatis fauore. Ite reuocatio nõ debet peruenire in notitiã madatarij, si ex reuo catione nõ læditur. Vide glo. que incipit, ergo & c. Sed ibi verusur danũ, si ignorã ti renũciat. non em reuocatio nocere de. bet: vt l. si mandassem. s. m. manda. hic per manumissionem donatarij damnum nõ uersatur. Dy. laco. de Arer. De hoc plenẽ per Cy. C. man. l. mandatum. Quoties. Nota bene istu s. qd videt cõtra id qd dixi in l. mul. tũ. s. de cõdi. & demõ. Sed pro modo dica mus qd est fauore libertatis tñ cogitabis. Prelatus qd potest remunerare profertuũs habitis. Vsta causa. Facit qd præ latus põt remu nerare pro seruitijs habitis, quod alias non posset, sed habet probare istas causas quas hic ponit, quia iuste sunt. & facit l. iubemus. C. de sacrosan. eccle. I collactaneus. Per istu text. dicitur Ia. de Are. & Old. vt refert Cy. in l. ex. gedi. de procur. quod minor xxx. ann. põt esse procurator. Contrariũ tenet gl. in l. minor. s. de procur. & præ alle. l. exi gendi. Hic intelligitur de procuratore ad iudicia, nõ ad negotia: quia nõ est sufficiens causa manumittedi: quia etiã seruus põt esse procurator ad negotia: vt l. seruũ. de procu. Non ergo esset iusta causa manu mittendi: quia vult facere eũ procuratorẽ ad negotia. Ad l. minor. & l. exigedi. Dic qd loquunt in defensore. secus in reo. Sed quicquid dicas, habemus hodie casum quod minor non potest esse procurator: vt extra de procurato. c. qui generaliter. s. fina. lib. vj. Ad l. istam responde quod loquitur ad negotia. & est sufficiens causa: quia citius contrahit quis cum libero, quam cum seruo: & potest esse iusta causa manumissionis: quia libertatis debet negotium gerere, & magis fideliter, cum beneficium libertatis acceperit, cum sese nouerit obsequi plus debere, & c. vt l. j. in fi. s. de procu. Cæsa. Etiam

ris & iudicis requira rari quod intelligi in isto tex. secundũ Ange. alias secus. Vide no. in l. ea. C. de condi. ob cau. And. Bar. P. O. M. A. T. E. S. Puellam. & facit quod no. in l. seruũ. j. de verb. oblig. & in l. ij. s. de condi. & de. monst. & no. qd prou. sio hominis facit esse prouisionem leg. s. iam hoc iure. ff. de vul. & pup. tamen hæc prouisio homi nis non facit cessare regulam legis, quod est notatu dignũ. & notat ibi: iniectio. qd manus iniectio non habet locum authori tate propria, nisi quã do factum est notoriũ: malitias fecus. l. j. C. ser. expor. Bar. in l. ij. C. de pig. And. Barb. C. de p. O. M. A. T. E. S. Caius. Not. istum text. ad id quod dicit Ange. in l. apud Cel. sum. s. hac. & s. Mar cellus. qd acceptas cõ tractum tenetur acce ptare cum suis obis, hallocis: & spinellis. j. de excep. do. & vide Romanum consilio cclliũ. in fine vbi al. legat ad hoc pulchro casu. Lege Iul. Hæc est sing. l. quam alle. ibi in l. de die. s. qui facti. cog. Notabile istud ex l. lege Iulia. non cre do Bart. tum quia in uerulis voluminib. nõ habetur: tum etiã quia non facit ad legem, & est corruptu. Credo qd voluit ad. ducere l. ij. ff. de offic. proconsul. Alexand. Lofaus. P. O. M. A. T. E. S. Si pater. Et nota quod hic dixit Ange. qd si beneficiũ cõcedi tur ad beneplacitum cõcedetis. sicut mor. te. facit cadendum. de præben. lib. vj. Bar. in l. centesimis. de ver. bo. oblig. & Bal. in l. j. C. de postula. Bal. in proce. ff. Et an per ser uorẽ expirat. Ioã. An. dubitat. Dic si cõce ditur ad beneplacitũ, furorẽ expirat, si do. nec tertio erit prudẽs tunc non propter fa uorem tertij. Casus est peregrin. in l. am. hignitatem. Cde v. l. fruct. Libertatis fauor. Idẽ in his que respici unt fauorẽ animæ secundum glos. in c. l. gratiosẽ. de refer. lib. vj. & xxv. dist. in q. qualis. L. si madassem. Et legitur in cex parte decani. extra de refer. & quod no. C. de facti da. l. j. & Part. in l. nõ solum. s. morte. in vj. col. de oper. noui mun. ciatione.

Tiam conditionis. Ex præterito. No. istum tex. bene. Absens. Tene menti istum tex. quem doct. alleg. vbi cunque minor põt esse in iudicio sine tutore: & quicquid põt sine tutore gerere: ad ea põt procuratorẽ consti tuere sine tutoris autoritate. arg. huius l. & s. qui petant tu. l. diuus. s. ij. no. extra de resti. spo. c. ex parte. Notarius creatus ab alio quã à principe non potest extra territorium creatis conficere instrumentum. Ista est no. l. ego al. lego. l. ista. qd ille qd habet iurisdictionẽ voluntariã ab alio quã quã à prin cipe, nõ põt eã extra territoriu exercere. & ideo tabellio fact. à Rege, nõ põt extra regnũ cõdere instrumentum: nec tabel lio factus à populo extra illum populum potest instrumentum condere. Simile in l. ij. de offi. procon. & leg. Irogatus Matrimonii. Istũ s. cũ glo. no. induco ad vna q. Quidã fecit testamẽtũ, & reliq. filiũ suũ hære dem: & dicit, qd si filius meus acceperit vxorẽ sibi indignam, priuatur hæreditate, & deueniat in talẽ: ille accepit vnã ancil lam, amittit hæreditatẽ: Et certẽ videt qd nõ. per istũ glo. ga indigna est quæ prohibet duci: sed ista nõ prohibetur duci. In contrarium facit, qd in digna dicitur cõsiderata qualitate viri, & suorum natalium: vt l. ij. s. si emãcipatus filius. s. de bo. pos. contra tab. C. de epis. audi. l. tam demeris. laco. de Are. tagit hic. Faciens per alium, ipse uidetur facere in his que iuris sunt: secus in his que sunt facti. Pater ex prouincia. Qui p. aliũ facit, ipse facere vt: vt l. j. s. de iecisse. de vi & vi ar. Gl. dicit qd per fictionẽ. Sed di co in l. si is qd pro emptore. j. de vsuc. qd illud est verũ in his qd facti sunt: quia sicẽ videtur fieri: sed in his que iuris sunt: pro s. priẽ ipse facit, vt hic. De manumissis que seruis ad vniuersi. pertinen. impo. Rubrica. Ciuitas an æquiparetur pupillo, & restituatur more minorum. LEX III. Seruus ciuitatis. Solet esse qd an ciuitas æpparet pupillo: Est materia l. res. C. ex q. cau. ma. & C. de iure Reipub. l. Rẽ publ. l. i. Sed an æpparet pupillo: Videt qd æpparet cullu bet priuato, vt hic: cõiũcta l. pupillũ. s. ti. j. ad Mac. l. nihil in teret. l. iij. s. nihil. s. de manũ. Glo. tua videtur dicere qd æquis paretur pupillo. Aliud reperies in glo. j. quod cuiusq. vniuer. De manumissis testamento. Rubrica. I quis ita. Ibi à testamento, i. à testamentaria li bertate. & sic nullam videbatur lega tum, vt C. de lega. l. seru is. laco. de Aretio. Dominium rei proprie testatoris legate, transit in legatarium recta uia: secus in re heredis. I fructuarium. Quando testator legat rem suam, trãsit idomnium recta uia in legatarium: sed quando hæredis, non transit re cta via: vt l. j. C. communia de leg. & ibi per doct. licet gloss. dicat aliter & male. Sed vbi testator legat rem suã quo ad pro prietatem, hæredis quo ad vsum fructum: an trãseat recta uia dominiũ in legatarium? Certẽ sic, vt hic. An procedat articulus quod talis cognouit talem uolenter. I ita scriptum sit. Ista est pulchra lex & no tabilis: & si tu haberes in tellectum, tu dices mihi, hic est casus contra quandã quæstionem quam formasti in l. ij. de duobus reis, vbi dici tur in glo. actiue & passiue: & est alia glo. C. de procu. in l. j. & fuit qd. quia fuit formatus articulus qd talis cognouit talẽ violẽ

ter. Et dixi qd põt intelligi actiue et passi ue: ideo articulus nõ cõcludebat. hic vide tur cõtra: quia diligenter põt assumi acti ue & passiue: & secundũ mẽtẽ disponẽtis tantũ intelligit. sed nõ est cõtra: quia verũ est qd secundũ mentem & intẽtionẽ pro ferẽtis, in iudicijs debet interpretari: sed in articulo si sic probauerit, tex. interpre tatur contra proferentem licet ipse profe rens pro se interpretetur. I quis libertatem. Aliter non posset dari directa. Nam remissio fit iure pretorio & sic datur uilis non directa, vt d. s. quo ties. alleg. in glo. Volumina rationum reddi debent, quando ratio ad ministracionis fit. Si fructuariũ. Itẽ est singula. secundum Ang. in l. ij. s. de pub. Secus quando legat rem hæredis. Andre. Barba. Formatus articulus. Adde l. filius. de re. ita. & l. si vxor. de adul. Ange. in l. ij. vi bo. raptõ. dixi in d. l. ij. de duo. reis. Quia diligenter. No. de verbo diligen ter. vide tex. in c. ij. de fur. & vide c. bonæ. de appel. And. Barb. Itẽ erit dicendum. Vide plenẽ Bal. in l. j. C. de act. & obli. et in l. j. C. manda. Et diffe rentiã inter dictiõnẽ cũ, & dictiõnẽ, & col lige ex no. per Bar. in l. j. s. si plures. s. de ex. erc. in vj. q. in re. & per Bart. in l. i. cut. in prin. de leg. j. Adde ad no. per Bar. qd libri ra tionũ debent reddi: qd uoluit Bal. cõ. cclliũ. Vnam quæstionẽ. Adde Barto. latẽ in l. Titia. de leg. ij. Si fauore certẽ rei uerba trahatur ad dispositionem sibi cõiũctam nõ trahitur. h. d. laco. de Are. ponit hic vnã di stinctionẽ, quã ponit Cy. in l. ex his. C. quãdo di. leg. cõd. Habe tis hic qd uidere vnã q. testator reliquit filiũ suũ hæredẽ, & sibi substituit extraneũ, & suam vxorẽ reliquit dominã et fructua riã omnium bonorũ suorũ: modõ filius non extitit hæres; mu lier uult vsum fructũ omnium bonorũ suorũ: substitutus dicit tu non debes habere nisi alimenta secundum consuetudinem positam in l. j. C. si secundõ nup. mul. Et nõ obstat quia sum ex traneus: & quia filio fuit impositũ grauamen. Dico, quicquid dicat extraneus, qd mulier debet habere vsum fructum omnium bonorum, per istam l. coniuncta illa consuetudine: quia quan do relinquitur domina, et vsum fructuaria, de iure scripto debet habere dominiũ, & vsum fructum: licet ex consuetudine fa uore filiorum interpretetur vt debeat habere alimenta. nam fauore filij remoto, quia nõ fuit hæres, licet fuerit scriptus, re manet lex: vt arg. hic in fi. cõiũcta dicta cõsuetudine. Libertas quæ. No. qd aliquid nõ põt conferri in tempus quo fieri non potest. Hæc autem scriptura. No. istu casu, de quo fa cio magnũ festũ alibi. Hæc uerba, ita vt, faciunt mo

Istum text. Adde Bar. in l. i. ff. ex leg. cau. fa. de verb. oblig. Apud proconsulẽ. De hac l. vide qd Bar. alias Bal. in l. cõfõctos populos. C. de summa trini. Sibi indigna. Que dicat indigna vxor, adde Bal. in l. ij. C. de nup. per illum tex. Pater ex prouin cia. Gl. Adde ad hæc qd no. Inn. i. c. i. causis. in fi. de offi. de leg. Facit l. itẽ corũ. s. j. quod cu iusq. vniuer. no. Si fructuariũ. De intellectu huius legis vide do. Io. in l. si fr uous Titij. post Bar. de leg. j. Si fructuariũ. Itẽ est singula. secundum Ang. in l. ij. s. de pub. Secus quando legat rem hæredis. Andre. Barba. Formatus articulus. Adde l. filius. de re. ita. & l. si vxor. de adul. Ange. in l. ij. vi bo. raptõ. dixi in d. l. ij. de duo. reis. Quia diligenter. No. de verbo diligen ter. vide tex. in c. ij. de fur. & vide c. bonæ. de appel. And. Barb. Itẽ erit dicendum. Vide plenẽ Bal. in l. j. C. de act. & obli. et in l. j. C. manda. Et diffe rentiã inter dictiõnẽ cũ, & dictiõnẽ, & col lige ex no. per Bar. in l. j. s. si plures. s. de ex. erc. in vj. q. in re. & per Bart. in l. i. cut. in prin. de leg. j. Adde ad no. per Bar. qd libri ra tionũ debent reddi: qd uoluit Bal. cõ. cclliũ. Vnam quæstionẽ. Adde Barto. latẽ in l. Titia. de leg. ij. Si fauore certẽ rei uerba trahatur ad dispositionem sibi cõiũctam nõ trahitur. h. d. laco. de Are. ponit hic vnã di stinctionẽ, quã ponit Cy. in l. ex his. C. quãdo di. leg. cõd. Habe tis hic qd uidere vnã q. testator reliquit filiũ suũ hæredẽ, & sibi substituit extraneũ, & suam vxorẽ reliquit dominã et fructua riã omnium bonorũ suorũ: modõ filius non extitit hæres; mu lier uult vsum fructũ omnium bonorũ suorũ: substitutus dicit tu non debes habere nisi alimenta secundum consuetudinem positam in l. j. C. si secundõ nup. mul. Et nõ obstat quia sum ex traneus: & quia filio fuit impositũ grauamen. Dico, quicquid dicat extraneus, qd mulier debet habere vsum fructum omnium bonorum, per istam l. coniuncta illa consuetudine: quia quan do relinquitur domina, et vsum fructuaria, de iure scripto debet habere dominiũ, & vsum fructum: licet ex consuetudine fa uore filiorum interpretetur vt debeat habere alimenta. nam fauore filij remoto, quia nõ fuit hæres, licet fuerit scriptus, re manet lex: vt arg. hic in fi. cõiũcta dicta cõsuetudine. Libertas quæ. No. qd aliquid nõ põt conferri in tempus quo fieri non potest. Hæc autem scriptura. No. istu casu, de quo fa cio magnũ festũ alibi. Hæc uerba, ita vt, faciunt mo

Et habes casum. Facit ad no. in l. i. s. si quis in ius voc. & p. Bar. i. non videt. s. de iudi. c. de testam. Ad istu. text. vide glo. & Bald. & q. scripti post eum in l. eam qua. in iij. col. c. de fideic. & vide Bald. in l. si iure. c. de testa. manu. & vide Bald. in l. quatuor. c. eod. titu. c. Contra glo. qua. dicit. Vide i. q. qua. cum laude. De i. deputati secundo anno studij mei. i. qua. disputatio. ne doctor publicè retulit me vsum diplomate. gratias refero Christo Deo. Et contra ista. decisionem Bart. tenet do. Pe. in c. ij. de testa. vide Ioan. de Imo. ibi. & vide Lud. Ro. in authent. similiter. C. ad l. fal. dicit in c. relatum. de test. An dr. Barba. P. P. A. V. P. Est hic casus. vide Alex. c. xxvj. co. ij. in prin. vol. j. Iaf. in an. q. siue. C. de testa. Et istam l. allegauit. Adde qua. no. Bar. in l. si in fin. s. si quis alit. test. prohi. & q. dicit in l. si. s. de isti. & Bar. in l. gerit. de acq. her. ver. circa scdm prin. per Imol. in l. si is q. s. de testa. & vide Bar. i. l. hac c. s. l. si is q. s. ex i. p. c. o. c. de test. P. P. A. V. P. Imperfectu. pbat. vide Fel. in c. si uene rabilis. col. vij. versic. simili. extra d. exce. c. Facit ad q. n. e. Vide Bal. i. au. q. bu. scilicet. C. de sacrosan. ec. & sic an statutu. liget statuente. de quo per Io. And. in c. de col. in vj. i. nouel. p. Bart. & Ange. in l. i. s. quod q. s. iur. per Io. And. in regula. cui licet. de regul. iur. in vj. i. mer. c. Et facit q. no. per Gul. in l. sed si hac. s. p. s. tituta. s. de i. ius vo can. vbi dicebat. q. si statutu. diceret. si q. dederit d. n. i. vinea. puniat in centu. dno applicandis. Quod si d. n. det damnu. in sua vinea. applicabitur ei centu. q. debet solue re. Et dicit q. non. ga indignus. l. si ab hosti bus. s. fol. ma. & l. i. in fi. c. de rap. vir. Et ad de q. Bal. in c. j. s. ad hoc. de pace iur. fir. d. xit. an q. s. rone iurif. dicitiois sit maior se iplo simpliciter. ita q. liget per p. p. r. i. l. t. u. & dicit q. Archid. tenet q. sic. De quo vide lat. i. p. e. n. & per Bald. in l. digna vox. C. de legib. Bald. in l. i. s. simili. q. modo. C. de latina liber. tol. & ibi Ange. in l. cum i. p. s. c. de contrahen. emp. plenè per Pec. de Anch. in c. canonum

Decretum interpositu. contra defunctu. tanqua. contra heredem. favore libertatis transiit ad heredem. Vm quasi. t. No. q. decre. t. interpositu. Contra defunctu. tanquam con tra absentem transfertur ad heredem. Et istud est hic speciale in libertate. Sententia presumitur lata. quauis non sit. Aditio hereditatis. an requiratur ad confirmationem substitutionis exemplaria. Si plures. Nota q. presumit lata sententia. quauis non sit. Quod pono in materia mea de fictionibus. in l. si quis pro emptore. de v. s. u. cap. Quarebam in materia substitutionem exemplaria. vtrum ad confirmationem exemplaria requiratur aditio. Hic videtur quod requiratur illa qua. sufficit. & requiritur in furioso. vt dixi in l. cum he res. s. ad Treb. & hic in fi. videtur facere. s. sante statuto quod principalis uere contumax non appellat. si procurator est uere contumax. dominus potest appellare. Neque infantes. Tene menti. Text. ibi. sed nec si hi. ver. quia ini. quu. & c. cu. q. incipit. s. tutores & c. ad q. qua. disputati Bononia. & ibi exami nau. vbi est statutu. q. principalis citatus debet rñdere. alijs habe. pro cōfesso. Tutor vel pcurator citatus nō cōparuit. an habeat pro cōfesso. Et hic text. facit q. nō. tñ. tex. facit cōtra in l. nō solū. in princ. s. de proc. Itē facit ad q. stionē statuto ca. uet. q. principalis citatus verē contumax non appellat. pcurator est verē cōtumax. an principalis pōt appellare. certē sic. vt hic Inno. tangit in c. j. extra. vt lit. nō con test. Et tertio anno dixi vobis in l. j. s. p. p. rator. s. si quis ius dicē. non ob. nō alle gaui istam legē. quia non fui recordatus. An citatus sub non suo iudice tenetur comparere. Quid ergo. Lege istum s. conti. nuado ad præceden tia. & habes casum. quia scitis quod citatus debet venire. & allegare priuilegium suum: si citatus sub non suo iudice non venit. an potest fieri missio. Hic videtur casus quod sic. Qui tenetur reddere rationem. tenetur me de singulis instruere. & reddere computationes. Si pure data. Not. ista. l. & maxime in fi. qualiter iudex habet facere vt ratio reddatur. & non restituere. id est. de singulis instruere. No. q. qui tenet red dere rōnē. tenet me de singulis instruere. Item tenetur reddere cōputationes. & c. Legata an debeantur ex testamento imperfecto ratione uoluntatis. Testamentum imperfectum probat uoluntate defuncti. N testamento. Hic casus contra glo. qua. dicit q. ex testō imperfecto relicta debentur natura liter. Cyn. sequitur Pe. contra glo. sed contra eos est hic casus. & in l. i. s. c. de fideicommiss. Dixi anno in l. cum. c. de iur. & fac. igno. & istam legē allegauit in vna q. Quidā diues homo de Marchia in cepit facere testamentu. & iā erat scriptu de qua ad l. s. u. Et. con. c. l. i. d. ant. Gomez. & perma. ad l. s. u. m. l. j. n. 156. m. l. i. s. u. i.

in tali loco fieret ecclesia. et legauit pro ea tantu. modō ille ante perfectu. testamē tu decessit. tutores filij uoluerunt face re adimpleri testamētū defuncti. an pos sint. Et per legē istā uidetur q. sic. t. quia testamētū imperfectu. probat f. defuncti uoluntate. l. si. s. de rebus eorum. Simile: quia instrumentum cancellatum probat quod fuit. Et pro hoc l. quidā tabularum. & l. fullo vel sarcinator. s. fin. j. de fur. Verba adulatoria ad honoratum relata. inducunt dispositionem. Aulus respondit. Paulus. Nota istum s. & quado legebam l. generaliter. de lib. leg. faciebam magnū feitum de ista l. Verba adulatoria fauore libertatis inducūt dispositionem. h. d. Et sic duo sunt specialia. vnū est gratias red der tibi. & istud est illud quod plus est gratum. Item verba t. adulatoria ad ho noratum relata inducunt dispositionem. Vcius Titius. s. Lucius Titius. s. Titius. Sticho. Facit ad q. s. q. si episcopus h. facit constitutionem. quod si quis fecerit. sit excommunicatus. modō episcopus fecit contra cōstitutionem. an sit excom municatus. Et ista l. facit quod non. Hais ancilla. s. Lucius Titius. Tene menti istum casum quem alle gaui tibi ad materiam difficultatis quan do excusat. Et dixi in l. continuus. s. il lud. de verbo. obliga. Tutoris. No. q. relinquit a tutore. a pupillo uidetur relictu. Sorore. Nota istum text. quado dicitur. si tibi placet. Lucius Titius ita testa mento. Nota istum casum. quando dicitur. iudicio tuo fto. Peculium intelligitur quantum ad extraneum deducto are alieno. non quantum ad dominum. Rogatus restituere Titio hereditatem. cui testator debebat decem. tenetur restituere per restitutionem hereditatis etiam decem debita ex contractu. Titius Sticho. Dicitur t. peculium deducit a re alieno intelligitur. sed hoc est verum quantum ad extraneum. non quantum ad ipsum dominu. Et facit t. ad q. stionem: quidam fuit rogatus Titio restituere hereditatem. & testator tenebatur eidem Titio. modō restituere debet dicit. sum paratus tibi restituere. sed illud quod tibi debebam ex contractu non tencor restituere per restitutionem hereditatis: sed hoc non est verum. quia illa consideratio debet haberi quo ad extraneum. non quo ad ipsum creditorem. vt hic. Intra certa. De isto s. feci magnū festum. quod ad actionem consequendam non admittitur purgatio. Splendophorus. Iste text. facit. an viuente testatore mortua filia expiret vulgaris. & l. lex Cornelia. de vulgar. & pup. & plenè per Cy. in l. precibus. C. de impub. & alijs substat. Idei commissaria libertas. Ista lex ualet totum istum titu. Verbum succedo. est uerbum commune.

statuta. ver. xij. pro. de consti. p. Io. Cald. in repet. c. de illud. rapt. in v. q. & ibi. an statutu. Archiep. ligit Episcopi in l. i. d. c. de delin. quib. & adde Bald. in l. si. s. c. de adope. & dixi post Bartol. in l. i. s. quod q. s. iur. Adde an statutu. obligat statuto. Ro. c. si. l. i. v. Quod si eps. Vide quod nota. in l. digna vox. C. de legib. Andre. Barba. P. P. A. V. P. Facit cōstitutionē. vide Fel. in c. canonum statuta. in v. q. col. i. ver. amplia quarto. de consti. Sorore. No. de isto verbo placet. vid. Lud. Ro. in rubrica de arbitris. & q. dicit quicquid uelis. vide tex. notabilissimū. cundū Bald. in l. i. s. i. quod iussu. q. tñ. nō uenit donatio. & de omnibus istis uerbis. vide ibi Ludouic. Andre. Barba. Tibi placet. No. q. uerbu. placet. imponit arbitriu. homi. v. r. Idē Bar. p. illud. in l. Lucius Titius. c. od. & in l. c. i. p. p. nas. C. eo. & in l. si q. arbitratu. de uerbo. lig. & per Bart. in l. si. s. de leg. j. per Bal. in l. uoluntatis. C. de fideicom. Adde Abb. consil. iij. s. lib. Lucius Titius in testō. Vide p. Bartol. in l. si. s. de legatis. j. & in extra. q. ad reprimendū in uerbo. uidel. vbi uidet cō trari. Dixi i. l. post Rom. s. de arbi. & ad de l. seruo alieno. s. si ab impubere. de leg. j. Intra certa. Eruidet casum singul. Paulus. s. Caius. de libe. cau. secundū Ange. in l. si infulu. in repet. de uerbo. oblig. & ibi Ioan. de Imo. & vide Baldū in l. & si post tres. supra. si quis cau. Andre. Barba. Compensatio fieri. Eius quod habetur causa conditionis implendae. nō ad mittitur compensatio. Adde Bar. in l. Iul. de condi. & demon. & quod no. An ge. in l. quoniam Alex. C. de adul. Debet fieri inuentarium. Adde Bar. in d. l. scimus. s. j. & in l. si in diem. ff. de condi. & demon. Bal. in l. i. in xij. col. in fi. ff. de his qua. p. no. Verbo poterit. De uerbo. poterit. vide Bal. in l. i. in v. q. c. de in stit. & substitutu. An sufficiat. Vide Bar. & ibi in l. j. de cust. reo. & facit ad no. per Bart. in l. si uis quoq. s. ij. de heredi. institutu. Ad audiendū sententia. An citatus generaliter ad proces sum. vel ad oēs actus sit necessarius citandus specialiter ad sententiam. adde qua. dixi post Bar. in authent. q. semel. & ibi Bald. C. quomodo & quado iud. Inno. in c. consu luit. de offic. dele. & faciunt no. Moder. in lege ex cōsensu. s. eū qui. de appellari. & facit q. no. Bar. in le ge iij. s. si ad die. de re mili. & si fiat citatio generalis q. quis cōpareat ad oēs actus vsq. ad sententiam in clusiu. an ualeat eo amplius non citato: vide Inno. in dicto ca. pi. consulu. & in c. constitutus. de procu ratoribus. Ang. in le ge si p. rator. in prin. pio de iudic. per illu. textum ibi ordine iu dicio. r. peractio. Vid etiam Bart. in extra. uag. ad reprimendū in uerbo. super dicto crimine. & no. p. Ange. in lege qui ante ca lendas. & ibi uide Bar. de uerbo. obliga tionibus. & Ange. in l. de vno quoq. de re iudi. & adde an cōtu macia in vna citatio ne. vel in vno actu. vel articulo absor beat processum. not. per Speculatore. de ci tatione. s. viso. & In noc. in d. c. consulu. Et dicit Bald. in lege sancimus. in ix. que stione. C. de iudic. refe rendo Iac. But. in le ge ne quicq. s. vbi de cetti. de offi. proconf. q. citatus ad proces sum non est citandus ad interlocutoriū super eo. sed ad diffini tiuū sic. Pet. de anc. in cle. j. de fo. compe. in x. not. & refert q. d. Lauren. ibi dicit. q. citatio super tota cau sa emanauit. & cita tus fuit contumax. non citabitur vlt erius: secus si ad certū articulum: quia tunc citabitur. & citatio requiritur in alijs. Et hoc idem tenet Ioan. And. in c. ij. de dolo et conu. in vj. in nouel. gl. & Bart. in extra. uag. ad reprimendū. in ver. super dicto cri mine. dicit q. q. cita tio est facta gñalis. debet q. s. citari vsque ad si. caute. in ciuita.

Non tantum ipse. Not. Verbu. succedo. porrigit ad omnē successione. quocūq. modo fiat: & sic est uerbu. commune. vt dixi in l. precibus. Vcius Titius. Non intelligitur repetitum. quod repetitum uitiatur. De statuliberis. Rubrica. LEX II. Vi statuliberi. Videbitis hic. q. aditio facta dicitur a statulibero. ver si. sed & si in tabu. Hic uide bitis nouum quid. quod quandoque dicitur statuliber ante aditionem substituti. & statuliber ex aditione instituti. Sed quomodo est statuliber. cum a substituto sit relicta: ergo aditio substituti est expectanda alijs quia non confirmantur relicta a substituto. nisi ipse adeat. Cogitabitur. Compensatio de debito puro ad debitum. causa conditionis implendae non admittitur. Remedium quod compensatio de debito puro ad debitum. causa conditionis implendae fiat. LEX III. Statuliberos. Ista lex habet no. ca ram. & c. q. si quis t. aliquid debet causa conditionis implendae & iste. cui debet impleti conditio. teneatur huic debenti implere: non potest debiti compensatio fieri: quia non est debitum quod dandum est causa conditionis implendae: & compensatio est debiti ad debitum contributio: sed est remedium q. debens interpellet illum q. sibi det: quia dabit sibi q. debet causa conditionis implendae. Si uero datur. habet conditio pro impleta. vt hic. Inuentarium debet fieri intra xxx. dies a morte testatoris. & adita hereditate. Si quis haeredi. Gl. in l. scimus. s. si autem du bus. C. de iure delibe. dicit q. intra xxx. dies a morte testatoris debet fieri inuen tarium. Gl. subaudit ibi a morte testatoris & adita hereditate. quia illa gl. sic debet dicere. Iurifconsultus ad uerba testa toris sic subaudit. non uidetur mihi q. do cto. allegant illud. Verbum poterit. an requirat actum. an uero uerifi cetur in potentia. Iudex q. possit absentes condemnare. intelligitur rebus sic se habentibus. Stante statuto q. qui non potest soluere mille. capite puniatur. an sufficiat dare fideiussores: remissuē. Si quis sic acceperit. Not. s. de uerbo poterit. quod requirit actū. Sed gl. habes q. verificat in potentia: licet non in actu. vt l. j. de in iur. test. Sol. vt dixi in l. saepe. de offi. praefi. & dixi anno in l. j. C. quomodo & quado iud. t. q. iudex pōt

condemnare absentes quod pōt intelligi rebus sic se habentibus: vt l. quod Seruius. s. de condi. ob cau. & dicit in l. nepos Pro culu. j. de uer. sig. & parū est q. fuit inter rogatus t. statuto cauef. q. quicūq. non potest soluere mille. puniatur capite ille uult dare fideiussores. an sufficiat si non numerat. Sed uidetur per uerbu. potest. Non dico modō: dicam alibi & fortè per uerbu. pōt. non sufficeret. nisi numeraret. Stichus annua. Nota istu. s. an sit opus noua citatione. q. n. quis est citatus ad proces sū an requirat vt citetur ad audiendū sentē tiā. vel citef ad rñdendū libello: & est cō tumax: an pōt vltra pcedi sine noua cita tione. Certē nō nisi dicat. citef te vt uenias rñsurus libello: alijs pcedit contra te tua absentia nō obstāte. & hoc dixi. pxi. āno in l. cōsentaneū. vbi uidef tex. C. q. n. & q. n. iud. & per Inno. in c. sine litibus. extra de dolo & cōtu. & p. Spec. in tit. de citatio. s. viso. ver. item licet. & Iacob. de Aret. hic. Sed eadem. Nota istum s. Quod si seruus. Iste s. indu citur in argu. ad q. emphyteuticā: an dñs cogatur pro pluribus annis pensionem recipere. si ille uult soluere: & iste s. facit q. sic. Simile uidef dicere cōtra in l. si certis annis. C. de pact. et d. iur. empy. l. si. breuiter uidef tex. de colla. fun. pa. l. placuit. lib. xj. qd. p. tris bus annis cogit accipere. vt ipse allegat. Vm haeres. Annus intelligitur de cccxv. diebus. Committens delictum in uigilia natiuitatis: & accusatio fuit porrecta post natiuitatem. & est dictum de anno praesenti. an sufficiat si testes hoc deponunt. Annus potest intelligi de naturali & artificiali. Stichus. Istum text. nota. t. ad id quod dicit de anno: ga in telligitur de cccxv. diebus. & facit ad q. t. vnus commisit delictu. in uigilia nati uitatis. & in accusatioe est positu. de anno praesenti. & porrecta post natiuitate: & si testes de ponunt. nō uidef sufficere: quia est probatu. delictu. de alio anno qua. fuit cōmissum. Sed dic. t. q. annus pōt intelli gi duobus modis. artificialiter. s. a Nati uitate vsq. ad aliā Natiuitate. Et pōt intel ligi naturaliter. vt hic. & l. ita vulneratus. s. ad l. Aquil. & ideo fati est probatu. & hoc ponit Iacob. bu. in lec. Instit. de acti. in prin. Sed non placet mihi illa uerba li cet pulchra: quia annus debet poni in ac cusatione vt l. accusatio. C. de accu. & l. libelloru. j. de accu. hodie non ponitur: quia refertur ad annum positu. per nota rium in quaterno. & ideo de eo intelligi tur qui in princip. quaterni est. Non implens conditionem: quia non potest. conse quitur legatum adione ex testamento. Ipeculium.

te. & tuc ad alios actus per praconē citabitur: & si non comparuerit. proceditur ad aliu. actum. & sic successiue. Dat tñ consiliu. vt reus cōparet in prima citatione ligat certum locu. in ciuitate. vbi sit citandus. Quidā autē p. cepit vt singulis dieb. & horis cōpareat corā eis scdm Bar. et ita sequit. Pe. de Anc. vbi supra. Refert etiā Pe. de An. ibi in vj. no. q. Ste. ibi debet q. si quis fuit citat. ad pcedē dū sup. tota cāvsq. ad sniam inclusit. q. eo non citato snia ferri poterit. illud dicitur et etiā uerū est. qñ cita rialis nō cōparuit in prima citatioe: sed si cōparuit. et stetit in iudicio vsq. ad finem cause sed tpe snie nō adest. debet citari specialit ad sniam: vt in cle. sepe. d. ver. si. & ita not. Bart. in dicto uerbo. sup. dicto crimine. & do. Pet. in d. Cle. j. Adde Inno. i. c. ad petitionē. d. accu. per Ang. & Inno. i. c. qui ante calēdas. & de q. Bar. hic habes q. Ludouic. in l. j. in iij. charta. s. de arbit. & l. i. iij. s. hoc autē iudiciū. in fin. in add. s. de dam. infec. Et limita hec. nisi semel citatus ascēdat equū. & iue rit vltra mare: em nō est amplius citandus secū dū Bal. sing. in l. j. in fi. C. quomodo & q. n. iud. Et adde ad Barto. hic not. per Bald. in d. au. qui se mel. in v. col. ij. & ibi dixi post Bartol. in n. columna & hic adde Spec. in dicto s. viso. uersic. item licet. & uersic. seq. & Innoc. in c. cum olim. in vltimis uerbis de testi. aliquid per Bald. in l. i. accusatoribus. C. de accusatio. Bald. in l. i. quando uersicul. iuxta hoc quaro. C. de test. & Bald. in l. j. in iij. q. si quis cautio. Adde an sufficiat citatio generalis ad totam causam: & quid si iudici supuenit noua iurisdicatio. an sit opus noua citatione. Bald. consilia cclxix. iij. lib. & cccxxv. iij. lib. per Paul. de Castr. consil. j. per Feder. de Sen. consil. cclxxj. & ibi quid si in primo comparuit. an uiterius sit citandus. Et quod citatus generaliter non debeat amplius citari. uoluit Old. consil. xij. Quod si seruus. Vi de Abb. Petr. & Ioan. de Imola in c. potuit. de loca. & in c. fina. de re. permu. vbi loquitur in decimis. Bartol. in l. cum qui de an. l. & l. qui Rom. de uerbor. oblig. Andre. Barba. Si peculium. Vide ad quid allegat istum text. Bartol. in l. am plus. ff. rem. ratā haberi. & etiam allegat text. in l. iij. in prin. c. eodem. Andre. Barbat.

bo. vac. li. x. Bal. in l. pe. C. de codi. infer. ij. col. Adde quid sit ve ditum, si videtur castrum cum pertinentiis. Bal. conf. cccclxv. lib. Et an vendito castrum cum pertinentiis saluo mero & misto imperio quid sit venditum, per Old. cōfil. x. Et quid fiducium sit, cum omnibus iuribus, angariis & pignariis, a per Ro. conf. cclxxj. Et an si princeps donat ecclesie castrum: an videatur donare meris, & misti imperio, per Old. conf. cclij. Et an alienata ciuitate, videat alienatū territorium, vi de Bal. conf. cccclxxij. iij. li. Et ad materiam vltra hic alle. vide Bal. in c. de ca. qui curiam ven. et in c. j. ex eadē. de l. con. ra. Maria. Socin. in c. cōquestus. de fo. cōp. Cep. tract. de ser. rust. pradio. in c. de mari. Bal. Ang. & Nico. de Neap. in l. ij. C. de ho. vac. lib. x. Et adde, qd vendito castrō nō intelligunt venditū va falli. Ita Bald. in l. in testamēto. C. ad l. Fal. nisi expresse dicatur: & in c. in general. in fi. si de feu. sue. cōtro. & etiā adde, qd concessio castrō intelligitur cōcessum ius patronat' in eo exstēs. Ita Inn. in c. ex lictis. in ver. excepto. de iur. patr. Bald. in l. fi. col. pe. C. de edict. diui. Adri. collen. & in sua margā. in verbo, castrum. Et addeq' etiā veniunt instrumēta in castrō existētia ad castrī defensionē. Ita Bal. in c. j. si quis de manso de contro. in uer. Et vide Ia. in l. fi. col. iij. s. de constit. prin. Io. Tho.

Hic, In cōtrarium l. traditio. Sol. Dic, aut iurisdicō competit personā: & tunc nō transit: quia iura personalia, & c. vt l. j. s. si hæres. s. ad Treb. & l. vt pomū. de seruit. & l. pater. s. de ser. leg. Vel si loco, transit: vt l. traditio. In dubio loco videtur coherere: vt l. j. s. cum naturalē. & l. pupillus. s. territorii. j. de ver. sig. l. quicūq'. de fun. limi. lib. xj. & c. j. de capi. qui curiam ven. & l. inuenire dicitur proprie, qui rem apprehendit.

Nunquam nuda. **O**pp. de l. i. s. de ver. sig. l. de condi. in deb. Sol. Non transferitur sine causa vera, vel putatiua. Idem dico in stipulatione vt l. ij. s. circa. de dol. excep. Et tene menti istam gl. quia diuerse sunt gl. & ibi dicam. Vide gl. que incip. interuenerit. ibi: nō occupauit. dic imō est necessaria occupatio. j. tit. j. l. iij. s. Neratius. in fin. Nec obstat hic text. j. quia inuenire proprie est per apprehensio nem: vt l. si Barfatore. C. de fidei. iac. de Are. & no. per Cyn. in l. licet. C. de acquir. poss.

Error qui habet impedire consensum uolentis transferre dominium, impedit illius acquisitionem.

M in corpore. **H**ic est set tra. **G**rande materia l. eius qui in pro uincia. s. si cer. per. & l. j. de offi. proc. C. s. fa. qn error habet impedire translationē dñij. & j. ego dabam anno regulam, qd qn est talis error, qui habet impedire consensum eius, qui uult transferre dominium, & non transferit: secus si non impedit.

Volens facere molendinum in flumine publico, non potest immittere tignum in ripam uia publicae, nisi requirito eo qui habet fundum ibi prope.

M aritus fundū. **I**nduco ad q. vo. **M**o facere molendinū j. in flumine publico, an possim tignum immittere in ripam uia publicae: Et certe determino qd non possum, nisi requisito eo qui habet prope uiam fundum: arg. huius legis. Et pro hoc gl. In fi. eo. s. riparum.

Fructus ut acquiratur, quae possessio requiratur.

Vasitum est. **Q**uæro j. quæritur ad acquisitionē fructuū: Et glo. tenet qd vtraq' requiratur. Dicam in l. iij. s. ex contrario. j. de acquir. pos. & do. Cy. tangit in l. certum. C. de rei vend. Signa ergo istam gl. in fi. que incipit, cōsumptos vel perceptos. Item videtur ad huc fallere. ibi: verum hic, & c.

Lex quando non simpliciter dat actionem, ex ea datur actio & exceptio.

S tatus in ciuitate. **G**l. alleg. hanc l. quod ex l. simpliciter facta, quæ nō dat actionē, inducitur actio & exceptio. & eam alleg. glo. in aut. sacramenta puberum. C. si aduers. vē. & C. de leg. l. cum de nouo.

S eruus, Incorpora les. **D**e materia huius legis tetigi in l. j. de acquir. poss.

Datum simpliciter a patre filio, in dubio uidetur in peculium datum.

Quod fructuarius. **S**i pater dat filio simpliciter, j. in dubio videtur dare vt habeat in peculio. arg. huius l. & casus videtur in l. fin. s. de pecul. lega. Dixi anno in l. si donatio. C. de collatio.

R em in nobis. **O**pp. de l. i. s. de ver. sig. l. de condi. in deb. Sol. Non transferitur sine causa vera, vel putatiua. Idem dico in stipulatione vt l. ij. s. circa. de dol. excep. Et tene menti istam gl. quia diuerse sunt gl. & ibi dicam. Vide gl. que incip. interuenerit. ibi: nō occupauit. dic imō est necessaria occupatio. j. tit. j. l. iij. s. Neratius. in fin. Nec obstat hic text. j. quia inuenire proprie est per apprehensio nem: vt l. si Barfatore. C. de fidei. iac. de Are. & no. per Cyn. in l. licet. C. de acquir. poss.

Occidens bannitum captum in manu familie, qui impune poterat occidi, an puniatur.

N laqueum. **Q**uod in laqueum meū incidit, nō est meum, nisi naturaliter capiatur. h. d. Inducitur d. j. in ar. ad. q. statuto cauetur qd ex bannitus potest impune offendi, vel occidi, dum fuit captus a familia quidam suus inimicus interfecit eum: an potuit? Et Dy. ponit hic. Iac. de Are. disputauit & determinauit qd nō per l. iij. in fi. j. ad l. Cor. de sic. vbi hostes non debent occidi, sed post captio nē debent seruari: vt l. libertas. in fi. vt s. de sta. homi. Sed contra istam determinationē, dicit Dy. facit ista l. & l. naturalē. s. illud. Contra tenet, qd non potest occidi impune: & dicit, fateor qd tenetur non. l. Cor. nel. de sic. sed alia constitutio: vt l. carceri. & l. si. j. de cust. reo. & puniatur tanquam in carcere occidens. Et pro Dy. facit: quia in carcere est postquā est captus: vt l. qui neq'. j. de verb. sig. & l. succurrit. j. ex quib. cau. ma. vel puniatur ex constituto, vt omnes obe. iud. prouin. s. arripiat. facit quod non potest interfici. l. fin. C. de malef. & mathe. Dic isti dicunt etiā qd ista lex non facit: quia nō fuit captus, ita qd fiducia de eo habere. qui est ergo in carceribus, & est legatus hostium: tūc habet fiduciam ne occidatur: ideo tenetur l. fi. j. de leg. & l. sanctum. s. de re. diuif.

I nsula est. **N**ot. tex. huius l. in fin. qd appellat' **I**nsula quæ iam fuit. facit pro instrumētis notariorum: talis filius quōsdam talis, & c. vt facilius sciatur: vt l. diuortio. s. de neg. gest.

Moueo vnū dubium. **l**eges dicūt qd monumentum j. non potest legari: vt l. monumenta. C. de lega. quid est dicere. Dic qd non transit, nisi cum vniuersitate. & iste est singularis tex. Iac. But. dicebat j. qd erat dictum hic, quod in successorem vniuersalem in rebus sacris transit ius di rectum, in singularem transit ius vtile.

V adam sunt quæ. **M**oueo vnū dubium. **l**eges dicūt qd monumentum j. non potest legari: vt l. monumenta. C. de lega. quid est dicere. Dic qd non transit, nisi cum vniuersitate. & iste est singularis tex. Iac. But. dicebat j. qd erat dictum hic, quod in successorem vniuersalem in rebus sacris transit ius di rectum, in singularem transit ius vtile.

S i quis. **N**unquid si quis recepit suo risigo, & fortuna, videat suscipere casus fortuitos periculo suo. l. opus qd aduersio. s. loc. E nō credo: qd fortuna est in bona parte, & fortuna est in mala pte. Et qd in bona parte, vñ casus hic: sed ver. q sunt in l. digna

j. de scar. **S**tatuto cauetur, vi de Io. de Imo. in tude accu. in pe. q. bannitorum. And. Barba. **F**acit pro instrumētis. Instrumētū si stinetur, si dicitur, talis filius, qui quōsdam fuit. Adde Bar. in l. eius qui in puincia. in prin. s. si cer. per. & quid eōtra, si pater uult, & dicitur si lius olim patri. vide Bar. in l. i. in prin. c. de no. ope. nunc bene facit quod not. Bar. in l. si cognatis. ad fi. de reb. dub. **Q**uadam sunt. **D**e materia huius l. vide Iac. de Bel. in l. in modis. s. de cōtrahend. empt. limita. sing. per Bart. in l. si mercedē. s. j. de act. empt. vbi omnino vide. Adde quod not. per Bar. in l. si ita quis. s. ea lege. de verbo. oblig. & in l. peto. s. fratre. de leg. ij. per illum tex. Et ad huc legem vide Bart. not. in l. Auidius. j. de priuile. credit. Et an si uendo omnia prædicia quæ habeo, trāseat iurisdicō. & ius colligēdi passagium quod ibi habeo: per Bal. in l. si procurator. C. mandat. & vide s. eod. in l. inter eos. in apostilla. Et quomodo cognoscantur res, & bona quæ transeunt cum vniuersitate, & quæ non, vide Bal. in l. si quis prioris. s. certum. C. de secund. nupt. Et an ius patronatus ecclesie possit vendi cum vniuersitate: vide Bald. in l. j. C. de bonis lib. & plura alia per Bal. in l. fin. ix. q. C. de edict. diui. Adrian. tollen. adde an emphyteusis ecclesiastica transeat cum vniuersitate in alio monasterio: per de Anch. conf. cccxxj. & quid de iure patronat. an possit vendi cum vniuersitate: vide Rom. conf. cccclxxvij. **S**i quis qui. **V**ide Angelum in l. sed & si quis. s. quæritum. s. si quis cautio. vbi allegat tres casus singul. videlicet l. i. fistulas. s. fi. s. de contrahend. empt. in l. qui officii. ad fi. eo. titu. & l. item quæritur. s. si ge. ma. s. locati. Andreas Barbat. **P. P. A. V. P.** **S**i quis qui. **V**ide do. Iacōn. in l. licet. in fi. vers. Nono pondera. C. de pact. **S**i quis qui. **A**dde l. quæ officij. i. de contrahend. emp. Et quid de forte. vide bonum tex. & ibi Bal. in l. i. in prin. c. de temp. appel. & in l. j. C. com. modat.

L digna vox. **C.** de legib. prima videtur dicere contra: quia pot accipi in mala parte, sed proprie in bona parte sumit hic. l. per diuerfas. C. mada. Sed videt qd in dubio fors, & fortuna, sit in suspensio: & sic pot ad malū, & ad bonum declinare. & sic videtur casus fortuitos suscipere. vt l. si vindicari. C. de pœnis.

Quod si seruus. **D**um erā Pisis officialis determinauī vnā quæstionē per istū. s. cū bannitū in persona, habeat quinquaginta a cōmuni: modō qd dam Potestas de comitatu duxit quēdam qui fuerat furatus vnā bindam paruam: sed postea fuerūt plura furta reperta in eo: ille volebat quinquaginta libras, ego dicebā, tu non debes habere: quia tu nō principaliter duxisti tanquā ex bannitum, sed furē: ideo nō debes habere: vt hic: & l. ij. s. de condic. & de mon. facit quod dixi in l. cum seruis. j. de verb. oblig.

V æquisque. **I**sta est bona l. & no. qd si rē acceptasti, etiā nihil te, volēte ex cā donationis mea efficiatur: vt l. censualis. C. de dona.

S i quæ. **A**llegauī istam l. in molendinis quæ affixa non sunt.

C lusa in flumine publico quo ad usum est publica: licet quo ad proprietatem sit illius, cuius est ager, cuius frontem inspicit.

P aulus si insula. **V**erfi. si id quod in publico. ego habeo istū ver. pro notabili multum: quia nescio ita bene alibi, qd quando est clusa j. que respicit frontem alterius agri: est illius cuius est ager quo ad proprietatem: quo ad vsum est publica.

De acquirenda possessione. Rubrica.

D icum est de acquir. re. domi. de iure gentium, sequebatur videre de vsuscaptionibus. verum quia vsuscapio non procedit sine possessione: vt j. tit. j. l. fine possessione. ideo de acquir. possel. præmittitur. **Q**uare vt in glo.

- 1. Possessio dicitur a pedum positione.
- 2. Dominium cepit a naturali possessione: et etiam hodie incipit in his que in nullius bonis sunt.
- 3. Res mobiles etiam possidentur.
- 4. Propria significatio uocabuli magis a diffinitioe, quam ab allusione recipitur ubi est diffinitio.
- 5. Ius naturale relatum ad rationem, uel ad hominē semper intelligitur pro iure gētiū.
- 6. Possessio qd sit ius, & eius diffinitio.
- 7. Possessio quotuplex sit, ubi post multa ponit tres species: uidelicet una naturalis, alia ciuili, & alia corporalis.
- 8. Possessio ciuili, est ius insistenti rei non prohibet possideri, aptum producere ciuiles effectus.
- 9. Possessio naturalis, est ius insistenti rei non prohibet possideri, aptum producere ciuiles effectus, respectu alicuius iuris a dominio separati, respectu naturalium accessionum.
- 10. Possessio corporalis, est ius insistenti rei non prohibet possideri retentionis, & recuperationis producens effectus.
- 11. Possidens corporaliter habet contra extraneum interdictum uti possidetis: et sic appellaretur interdictum unde ui.
- 12. Possessio, seu quasi iurium incorporaliū est ius, & diuiditur in ciuilem, & naturalem.
- 13. Detentatio qd sit facti, & qd nō diuidatur in ciuilem, & naturalem.
- 14. Possessio simpliciter sumpta qd sit de iure gentium, sed distincta per species qd sit de iure ciuili.
- 15. Quasi possessio incorporaliū qd fuerit introducta de iure gētiū: sed distinctio eius de iure ciuili.
- 16. Detentatio ut illa quam habet colonus, qd sit de iure gentium illa quam habet missus in possessionem de iure ciuili.
- 17. Possessio qualiter acquiratur.
- 18. Inuenire dicitur proprie qui apprehendit.
- 19. Detinens tantum non potest sibi rem tradere, nec causam possessionis mutare.
- 20. Tutor an possit tutorio nomine sibi unam rem tradere, remissiuē.
- 21. Quasi possessio incorporaliū, qualiter acquiratur, remissiuē.
- 22. Detentatio acquiritur quando deuentum est in possessionem.
- 23. Detentatio non acquiritur ex aspectu, etiam si pratoris & executoris consensus interueniat.
- 24. Tutor & curator, qui non habent speciale mandatum, non possunt possessionem sibi tradere.
- 25. Possessio qualiter amittatur.
- 26. Possessio naturalis, id est, corporalis, an retineatur animo, & sic.
- 27. Detentatio potest animo retineri, quando custodia illius rei per absentem retinetur.

Possessio. **P**ossessio a pedum positione dicitur: et ab ea olim incipit dominium. & hodie incipit ab his que in nullius bonis sunt. h. d. Diuiditur in tres partes. Primò ponit allusionem possessionis qui fuit olim. Tertio, effectum possessionis qui est hodie. Secunda ibi: dominium quod est hodie. Tertia ibi: eiusque rei. In ten. ibi: quali positio. ideo actu corporali denominatur: quia naturaliter, & Iacob. de Areti. Not. j. qd possessio dicitur a pedum positione. Secundo not. qd dominium cepit a naturali possessione. j. Item nota quod in his que in nullius bonis sunt, etiam dominium hodie a possessione incipit. Ad l. nostram opponi. diffinitio debet conuertere cum suo diffinitio. l. j. s. de dolo. l. omnis diffinitio. & quod ibi no. j. de regu. iur. & hic dicitur pedum positio. ergo vbi quis ponit pedem, acquirit possessionem. contra l. iij. in prin. j. e. Sol. non est diffinitio, sed deriuatio, vel allusio uocabuli. Secundo oppo. ex eadem glo. in fi. & sic dicitur quali pedum positio. ergo res mobiles non possidentur quia non calcantur pedibus. Sed lex dicitur contra qd possidentur: vt l. rem quæ nobis. & l. si rem mobilem. j. eodem & glossa dicit quod non proprie possidentur: & vide glossam quæ incipit, aliās a sedibus ibi. Item no. ex eo. j. Et sic ista glossa uult, qd propria significatio recipiatur a uocabuli deriuatione. Pro hoc l. turgurij. j. de uerborum significatione. & l. ij. s. appellata. s. si certum petatur. & domi. Dyn. reprehendit istam gloss. quod imò proprie possidentur: & in eis ciuili & naturalis possessio distinguitur per l. j. s. per seruum. & l. iij. s. Neratius et s. Nerua filius. & lege, rem quæ nobis. & lege, si rem mobilem. cum si. j. eodem. Præterea, quod mobilia propria possidentur, apparet: quia res mobiles vsucapiuntur: vt lege prima C. de vsufca. transfor. & sine possessione non procedit vsuscapio, vt lege sine possessione. j. titulo primo. Et sic possidentur, licet non ita proprie sicut immobiles, secundum Dylum. Tūc dicit eodem modo proprie: quia datur utrobi: vt l. prima j. utrobi. Præterea, ista lex dicit, in his quæ terra, mari, & c. & sic expresse de mobilibus. Præterea in textu statim sequitur quod naturaliter tenetur, & c. quod est generale ad omnem actum tenendi. Præterea. s. j. ibi. In manu posuerit, & c. Sufficit ergo quocunq' actu corporeo tenetur. Ad illud j. quod dicit gloss. in allusione uocabuli, attende uerum, vbi non est diffinitio. Sed vbi est diffinitio tunc diffinitio magis quam allusio attenditur: vt in testamento quod secundum allusionem est testatio mentis. Institut. de testa. in princip. & testatō mētum diffinitur: vt l. j. s. de testa. cui diffinitio ista: quia secundum allusionem codicillus esset testamentum, contra l. si idem. C. de codi. & de ista allusione uocabuli, & de propria significatione, qualiter assumantur, dicam j. in l. vt gradatim. s. fin. de mu. & hono. Dicitur hic, quod possessio est naturalis. Contra. illud est naturale, quod commune est omnibus animalibus vt l. j. in fin. s. de iustit. & iur. & sic animalia possident. contra j. proxij. s. vbi carentes sensu non possident. Dicit gloss. j. intellige naturaliter infra de iure gentium & semper cum uerbum naturale refertur ad rationem, vel ad hominem, semper intelligas ius naturale, id est gentium, vt supra de iustitia & iur. l. omnes populi. ibi: quod naturalis ratio, & c. l. cum amplius. in fin. infra de re iudica. sicut hoc uerbum naturale refertur ad homines, ergo de iure gentium intelligitur. Opponitur ad id quod dicitur de his que in mari capiuntur: vt l. qua ratione. s. finali supra titu. j. Solutio. non efficiuntur nostra capta, si dominium habetur ab alio: secus si in nullius bonis sunt. Item opponitur quia illud quod bello capitur, restituitur per actionem quod mer. cau. Solutio: dicit hic bello licito j. de cap. & postli. reuer. lege, hostes. & s. approbat. j. m. Repoz. s. h. 2. 63. s. opp.

Modò quidā Potestas. Et videt Lud. Ro. in l. si quis in graui. s. vtrum ad Sylla. And. Barba. **Q**uæ quisq'. **V**ide Infi. dact. s. sic itaq'. in q. an olim dñs præsumat hodie dñs. & Bal. in d. l. censualis. **P**aulus si insula. **V**ide per Bar. in l. flu. minū. in prin. c. de da. infect. **D**icitur est s. Adde in quatuor Alex. in hac rubri. de illo brocardo, an cognito vno contrariorū cognoscat et reliquū remittit se Bal. in l. f. C. de fidei. commissarij. lib. vbi dicit, qd si testm possit probari per duos testes, similiter poterit probari reuocatio. Ad de uideā quæ posuit Bal. cōfil. cccxxxv. j. li. vbi ponit, qd duo testes pben adēptionē legatī, & quādo non.

Teneo cotrarium. Adde quod iderent Angel. Imo. & Alex. hic Barto. & Ang. & Imol. in d. l. sequitur. s. Labeo. Bald. in sua disputa. accusatus de viturbatua. Imo. in l. qui fundum. j. pro emptore.

Sol. gl. tamen Jac. de Are. sequit gl. licet cum Bartol. transeat Ang. Pro qua facit l. ij. s. subtilius. s. de co dit. ob cau. R. responde ad illu. s. quia ibi tra debatur res dñi, qua putabat esse suam: non transferit dominium, per l. id qd nostrum j. de reg. iur. Vt error impediatur trans lationem dominij, vide gl. meliore qua sit in iure, in l. j. s. de offi. procur. & ibi late per Barto. Andr. Barba.

Non sufficit. Adde Spec. idem tenent in tit. de pri. mo & secun do decre. s. iam de ef. fectu. in prin. vbi di. cit nuncios maleface re, cum eis data est po testas intrandi posses sionem plurium fun. dorum non inducunt nisi in vnum: quia in alios non dicitur fa. cta missio. Idem tenet Bartol. in l. ij. s. de ferui. & aqua. Ange. in l. licet. C. eo. & A. lex. hic, cui, in quan. tum tagit, q per tra. ditionem clauit traf feratur possessio, ad. de Oldra. consil. ccix. Et an per inuestitura transferatur posses sio, adde Bald. consil. ix. ij. libr. vbi ponit, an ecclesia possit in. uestrire aliquo de feudo ad ipsam ipso iure reuerio, quod tamen per aliu possidetur. Et an per illa verba, donauit, tradidit: pro betur presentia: vide Ro. consil. ccccix. Et an vendens caltrum cum pertinentijs ex. cepto mero & misto imperio, quid vende. re videatur: vide Ol. dra. consil. x. incipi. vi. dendum an caltrum. Et an vendens ciuita tem videatur vende. re territoriu: vide pul. chre Bald. eius consil. ccccxxxij. iij. libro. Et an Rex Calabriae qui vendidit terram sancti Lucidicum om. nibus angarijs, iur. ribus, pacuis aqua. ductibus, passagijs, & quibuscunq. iur. ribus, dicatur vendi. disse exiturampontis lance? vide Ro. con. silio cclxxj. Et an cu nunciu inducit ali. quem in possessione vnius fundi, cum ha. beret commissiohem inducendi in alium, efficiatur possessor il lius: vide Alexandri. consilio lxxij. iij. lib. Et an tradito caltro,

Opp. de l. sed hoc iure. ad prin. huius. s. Sol. principiu huius s. corrigi: & hac ve. ra. Alij dicunt, q vniuersitas no possidet proprie: vt in pri. s. sed improprie: vt l. sed hoc iure. glo. non videt hoc tenere: vt l. i. t. gni. s. item municipes. s. ad exhi. Sed certe hoc dictum pot habere bonum intellectu vt j. videbitis. Alij, vt Ro. dicunt ipsam vni uersitatem, seu municipes no possidere: vt hoc s. in prin. sed illos, quibus est admini. stratio comissa, possidere: vt ar. de codi. & demon. l. municipibus. & hic in l. sed hoc iure. Et pro hac opi. facit quia vniuersitas est persona representata, sicut haereditas, vt l. mortuo. j. de fideiuf. & sic non pot pos sidere: vt l. j. s. Scruola. si quis te. liber esse ius. fue. Sed ipsa veritas est, q vniuersitas possidet, hoc e, ipsi municipes: vt hac l. sed hoc iure. & l. tigni. s. ite municipes. ad ex. hibem. No obstat q est persona representa: quia veru est, q representat persona vi uentis io potest possidere, sicut vsumfru. ctum hie: vt l. vsumfruct. j. de stip. ser. Sed haereditas representat persona mortui: vt d. l. Labeo. & d. l. mortuo. Et istud forte vo luerunt dicere, qui dicunt, vniuersitas pos sidet improprie: quia non est ppria persona sed representata. Sed si vera eet opi. R. se. queretur q libet officialis nouus debet de nouo accipere possessione: qd est absur dum: & qd mortuo officiali vacare t posses sio: vt j. eo. l. cum hdes. Quaro, qd si moriunt oes de collegio, an possessio va. cet? In collegio seculari dic q sic: vt no. s. qd cuiusq. vniuersit. l. licet. s. si. sed in col. legio ecclesiae videt q non: quia ipsa ecclesia possidet. C. de sacrosan. eccl. l. iubemus. in fi. expressius. C. de epif. & cleri. l. raptores. s. sin autem diaconi illa ibi: plena possessio nem, & c. Sed absonum esse dices q mu nicipes possideant: vt no. in d. l. licet. Ideo dicit Inn. quod res ecclesiae possidet Chri stus, vel vniuersalis ecclesia, hoc est, con. gregatio fidelium: vt extra. de causa poss. & proprie. c. cum super electione. in hoc stemus eis. Facit quod no. in Spec. de pe. ti. & pos. s. j. versi. sed pone vacante. Item not. q ad probandum vniuersitate pos sidere, satis est pbare, hoc fieri p syndicu vel alios, p quos vniuersitas regit, vt hic.

Posseio acquiritur corpore et animo, et per in. troitum partis acquiritur totum. Possessionem fundi, in quo intrauit putans mihi recte tra ditam, quod non acquiro. Testes deponentes aliquem possedisse fundum, ultimis sex mensibus anni, probant de toto anno. Per ingressum unius fundi, non acquiritur possessio alio. rum fundorum, quando sunt plures, ex quibus posses sio esset acquirenda. Emens castrum cum territorio, an necesse habeat intra. re in quolibet fundo ut acquirat possessionem. Baptizatus, p parte, an sit baptizatus in totu. remissiu.

LEX III.

Consideri autem pos sunt. Corporalia proprie possi dentur, & animo & corpe possessio quaeri tur, & per ingressum partis acquiritur pos sessio totius. h. d. Primò, ponit que res pnt possideri. Secundò, quaerantur. Tertiò, qualiter acquirat possessio. Secda ibi: & adipiscimur. Tertia ibi: quod aut dixi

mus. Not. q possessio acquiritur corpo re & animo. Item not. q per introitum partis, acquiritur totu. Opp. q incorpo ralia possideant: vt s. de ser. l. quoties. & l. d. si a des. s. libertas. et l. sicuti. s. Aristo. So lu. Non possidetur proprie, sed quasi sic, vt in contrario. Venio ad secundam par tem. Opp. de l. j. s. iusserim. & j. eod. l. quod meo. s. si venditor. Gl. dicit, fallit ibi, & in alijs casibus. quod vide in glo. Et est secunda sol. q in omnibus praedictis casibus interuenit actus corporeus per alie que ex sensu corporeis, qui sunt quinque: vt l. quod meo. s. si venditorem. j. e. in gl. Quero circa prima partem de vna quaestione: intrauit possessione vnius fun di, credens mihi eam recte traditam esse; acquirat ne possessione? Glo. dicit q non: quia no habeo animu quaerendi, sed qua si tum retinendi. Et si hoc esset, quid seque retur? Pone q quidam toto isto anno vsq. ad calendas Februarij possedit istum fundum: testes probant de sex mensibus vltimis. An probet possessionem? Certe no: quia intro in istis vltimis temporibus no animo acquirendi, sed cotinuandi pos sessione in initio quaesitam quam non probauit. Et ista est sin. gularis gl. multu. & no. si esset vera. Tamen teneo cotrariu: quia illud, qd quis facit ad coteruaduu, operat ad inducendu: vt l. ij. C. comu. vtriusq. iur. & l. posthumus. s. fi. de iniu. rest. & de bo. pos. secundum tab. l. qui ex liberis. s. testameto. secundum ratione, quia text. no requirit q quis habeat animu acquirendi, sed animu possidendi, no acqredi de nouo: vt vides hic in fi. ubi dum dicit, merte & cogitatione, vt totu fundum velit posside re: no dicit acquirere. Et vide in l. j. s. adipiscimur. ibi: quia ab. sectione tenendi, & c. no dicit acquirendi: sed iste, qui putabat se possidere, etiam habet affectione tenendi, & possidendi: ergo, & c. Item induco casum l. quod vulgo. j. pro emp. & sic p. batur. Certu est q rei furtiuae no queritur nobis possessio per seruum: imò si seruus tradit mihi rem qua rursu ruperat, & eam recepi, credes me possidere eam prius per seruu: tñ ex die qua recipio, incipio possidere: & sic apparet q animu retinendi operat ad acquisitione: vt l. qui ob pactonem. & l. seruus. & l. quod vulgo. j. pro emp. De hoc per eude in l. sequit. s. de illa. de vsuca. s. item Labeo. in ead. l. Dicitur hic q intrauit pos sessionem partis, & c. Opp. j. e. l. quod meo. s. n. Sol. gl. vno modo, & male, per s. ex cotrario. Alia sol. est q per ingressum partis acquiritur possessio totius, nisi impedimentu ex parte rei sit: quod tene metri. Quero, quid in rebus pluribus: an per ingressum vnius fundi videar adipisci possessione alioru? Et gl. dicit q no sufficit. Ista gl. videtur contraria l. restituta. in prin. s. ad Treb. Et dic vt ibi gl. & Dyn. melius in c. j. extra. de reg. iur. lib. vj. q quando sunt plures res, ingressus vnius no facit acquirere possessione in alijs. Non obli. l. restituta. quia facit ibi acquiri ius haereditarium, tamẽ non possessione, nisi apprehadat. Quero, aliquis emit castru cum territorio: intrauit possessione castru: an est necesse q in quolibet fundo castru, intret? Et ista glo. facit quod sic. d. Jac. de bel. disputauit istam q. hic. Et quado emitur vna res, & pro parte intrat loq. tur tex. quando plures, & intrat vna: loquitur gl. Sed quando emitur vna res plures sub se continens, & ista est quaestio no. stra: & vide tenere q sufficit intrare possessione castru: vt l. Caius. s. fi. de leg. ij. & l. praedij. & l. patronus. s. de leg. iij. & l. Titia cu testameto. s. j. s. de leg. ij. & allegat dicit Inn. de resti. spol. c. in literis. Mihi videtur q ista quaestio potest intelligi duobus modis. Primo, quando ego vendo castrum, hoc est, locu in quo est aedificat cum illis aedificijs: & quaerit, an si accipio possessione vnius partis, videar accipere possessione totius: Et dico q sic: quia castrum est vnum totu: & illa diuisio fit causa comodioris habitationis: vt in d. l. Caius. & ita loqui tur dicta determinatio. Quandoque quaeritur, an ex hoc vide ar adipisci possessione iurisdictionis: & tuc dico, si vendi

videatur traditio for. titulium in caltro est stens: Vide Ro. consil. ccccxlviij. P O M A T E S. Quero, aliquis emit. Dicas dictum Bart. procedere quado tradens caltrum possidebat illud, & oes alias res. Si aut possidebat castru, & domos, & praedia erant personaru illius castru ipse habebat iurisdictione: tunc so lum acquiritur posses sio illius castru: si aut possidebat caltrum: & alias res ibi sitae tuc tradens caltrum cum pertinentijs, forte non videtur tradere alias res speciales ad ipsum pertinentes: sed solum intellexit de iurisdictione ipsius castru, vt determina. tio sit vniuersalis. l. i. hoc iure. s. de vul. & pup. & vide do. Per. in c. in literis de resti. spol.

Incertain partem. Incerta pars ratione loci, & quotæ, non potest possideri. hoc dicit. Ibi rei. dic ratione loci, & quotæ. Oppo. j. eod. l. lo. cus. Breuiter aut est portio incerta rone loci, & ratione quo. ta: illa non potest possideri. Iste est casus hic. Sed si est certa ratione loci, & ratione quotæ est incerta, tunc potest posside. ri. Et de hoc habes glo. paruam no. in l. emptor. j. pro empt. Et per hoc dixi, quidam emit centu tabulas terræ in praedio tuo in illa parte in qua eligeret: ille emptor egit rei vendicatione ante q eligeret partem, dixi q licet venditor constituerit se no. mine illius possidere, nihil facit: quia no obtinuit cu erat in certa ratione loci, & quotæ. Glo. facit vnu sophisma: quicquid vendicatur possidetur, pars incerta vendicat: ergo pars incer ta possidetur. Respon. hic est fallacia secundu accidens: quia li. cet incerta vendicet, & possideat, no tamẽ possidetur incerta: vt in illo syllogismo. Probo q comedisti carnes crudas: quia quicquid emisti comedisti, carnes crudas emisti: ergo, & c.

Incertain partem. Incerta pars ratione loci, & quotæ, non potest possideri. hoc dicit. Ibi rei. dic ratione loci, & quotæ. Oppo. j. eod. l. lo. cus. Breuiter aut est portio incerta rone loci, & ratione quo. ta: illa non potest possideri. Iste est casus hic. Sed si est certa ratione loci, & ratione quotæ est incerta, tunc potest posside. ri. Et de hoc habes glo. paruam no. in l. emptor. j. pro empt. Et per hoc dixi, quidam emit centu tabulas terræ in praedio tuo in illa parte in qua eligeret: ille emptor egit rei vendicatione ante q eligeret partem, dixi q licet venditor constituerit se no. mine illius possidere, nihil facit: quia no obtinuit cu erat in certa ratione loci, & quotæ. Glo. facit vnu sophisma: quicquid vendicatur possidetur, pars incerta vendicat: ergo pars incer ta possidetur. Respon. hic est fallacia secundu accidens: quia li. cet incerta vendicet, & possideat, no tamẽ possidetur incerta: vt in illo syllogismo. Probo q comedisti carnes crudas: quia quicquid emisti comedisti, carnes crudas emisti: ergo, & c.

Neratus & Proculus. Thesauri possessio no. queritur, nisi per ap. prehensionem. hoc dicit. Oppo. q qui ignorat possidet: vt j. eo. l. si is qui. Solu. Non possidet, id est, no incipit possidere: sed bene retinet possessione. Oppo. hic dicitur q thesaurus est alienus. Cotra, imò nullius: vt l. nunq. s. thesaurus. s. tit. j. Sol. Hic dicitur alienu, id est, no suum. Oppo. de l. j. in prin. s. eo. titu. Solu. Fateor q per solu aspectum quis non videtur possidere nec apprehendere. Oppo. de l. clauibus. s. de con. trahen. emptio. Solu. Ibi affectus tradentis concurrerat: secus in thesauro, vbi nulla est affectio.

Expluribus causis. Ponit duas regulas, quas vt habeat perfectas, & solutio nes contrarioru, summo sic: Possessio potest haberi ex pluri bus causis no contrarijs, sed diuersis se inuicem copatiētibus. Dominiu verò non potest haberi ex pluribus causis in diuer sum tempus acquisitionis concurrentibus, vtraq. causa remane te. hoc dicit tex. & glo. vsq. ad s. ex cotrario. In tex. ibi vsuce perit. id est, vsucapere inchoauerit. Ibi: & pro emptore pro suo. subaudi. generali. Glo. magna opponit ad oes regulas, & primo ad secundam: sic secundu ad primam. & capio fine, vt op. ponam ad primam regulam. Et oppo. C. de contrahen. emptio. ne. l. cum res. Solu. exponit ibi: possessio, id est, dominium.

Expluribus causis. Ponit duas regulas, quas vt habeat perfectas, & solutio nes contrarioru, summo sic: Possessio potest haberi ex pluri bus causis no contrarijs, sed diuersis se inuicem copatiētibus. Dominiu verò non potest haberi ex pluribus causis in diuer sum tempus acquisitionis concurrentibus, vtraq. causa remane te. hoc dicit tex. & glo. vsq. ad s. ex cotrario. In tex. ibi vsuce perit. id est, vsucapere inchoauerit. Ibi: & pro emptore pro suo. subaudi. generali. Glo. magna opponit ad oes regulas, & primo ad secundam: sic secundu ad primam. & capio fine, vt op. ponam ad primam regulam. Et oppo. C. de contrahen. emptio. ne. l. cum res. Solu. exponit ibi: possessio, id est, dominium.

Simile in l. interdū. de ver. signi. Sed illud est destruere illu tex. Sed ista est vera solutio: Ex duabus causis vtilibus bene possum possidere: secus si vna vtilis, alia inutilis: vt ibi. Sed cotra fol. ista oppo. s. eod. l. j. s. si vir. ibi inutilitas non impedit possessionis translatione. Sol. Fateor q transferat possessio ex inutili cotractu: no tñ est iustus titulus: vt videbitis in l. si fur. j. de vsucapionibus. & de tali titulo hic loquitur: & facit l. pro haerede. & l. nec vlla. s. de petitione haereditatis. Oppo. j. pro emptore. l. ij. in fi. Sol. gl. vt ibi. gl. ibi non bene declarat. Dy. soluit q ibi sunt duæ causæ contrariæ, no bene se adinuicẽ copatiētes. Simile j. eo. s. q ante. & ibi vide bitis. Et not. in l. clam possidere. s. qui ad nudinas. j. eo. & ista est vera solutio. Sed ad istud opp. & assumo gl. j. super verbo, possideo: quia si hoc est veru: ergo nunq. duæ causæ possunt inuicẽ cõcurrere: quia poterunt se compati: quia si ex vsucapione sum dñs: ex alia non possum possidere, & vsucapere. Sed fateor cotrarium, q ante vsucapione cõpletam possum ex duabus causis possidere: secus si post vsucapione: vt l. sequitur. s. lana. de vsucapio. Vel, vt subtilius loquar, non sunt duæ vsucapio nes, seu vna ex duabus causis. Et gl. ponit exemplū: & illud habet locu diuersis te. poribus, concurrētibus duabus causis: & probat per l. ij. in fi. j. pro emptore. Et vide ista glo. quæ incipit: vt s. de petitione haereditatis, & c. quæ apostilla vt statim di. ca. Opp. tu veris dicere cotra text. quæ dicit, vsuceperit: & sic inuicẽ post vsuca. pionem cõpletam quæ possidere ex duabus causis: & sic illud, quod dicit non videtur procedere. Et gl. parua super verbo, vsuceperit voluit tollere cotrariu: & incipit futurum vel etiã prateritū, & c. Et vult q verbu, vsuceperit, sit futurū: intelligendo ex diuersis causis: diuersis tēporibus con currentibus: vt in secudo exēplo. tex. Sed si secundū idē tēpus cõcurrunt, vt in prin. s. tuc, vsuceperit, potest esse prateritū. Sed vt omnia cessent, dicit Dy. vsuceperit, id est, vsucapione inchoauerit. Et tene menti ista verba hic in glo. qñ apponun tur in statuto. Et in vltimis volūtatis verba quæ percipiun tur in futuro & praterito: de quo dicam in l. vt gradatim. s. & si lege de muner. & hono. Vide glo. quæ incipit, vt s. de petit. haeredi. ibi: desino vsucapere. dic vt in l. ij. s. fi. j. pro emptore. Item ibi: vel subtilius. non intendit corrigere quod dixerat s. quod desino vsucapere: sed quia in q. dixit duas esse vsucapio nes: modò dicit, q vtraq. est vna & eadem. & ibi duæ formæ: hoc secundū primū exemplū. Quero, de qua possessione laquitur lex? Respõdeo, de ciuili possessione loquitur. Quod ex eo apparet, quia facit mentione de vsucapione, quæ ex so. la ciuili procedit: vt s. eodem. l. j. s. per seruum qui in fuga. & dicam j. proxi. s. Quero quid de naturali. Et dic idẽ quod in ciuili: quia ex pluribus causis potest haberi, & nulla repu gnantia est. Quero, vtrū quis potest ex vna causa posside re, & alia retinere. Breuiter textus habetur in l. si quis ante. j. eo. & ibi dicã. Venio ad secundam regulam, & ad glo. quæ est clara. Et dicitur in secunda regula, q dominiu non potest ha. beri ex pluribus causis. cotra, quia possessio potest haberi ex pluribus causis: vt s. sed ex possessione sequitur dominiu: vt in l. j. in prin. s. eodem. & l. sine possessione. j. de vsucapioni. Glo. hic in prin. soluit, & male, quod Iurifconsultus respicit traditionem. sed illa no est vera. quæ glo. reprobat j. in quar. ta oppo. Oppo. secundo, dominiu quaeritur ex vsucapione: vt j. titu. j. l. vsucapio. sed ad vsucapionem requiruntur, scilicet bona fides, titulus, & c. & sic ad dominium multa requi

Acquiro. Add. Bal. consil. cccclxj. lib. j. Per apprehensionem. Adde q inducuntur dicta in hoc s. per Ang. ad quaestionem statuti auentis, q si quis fuerit inuentus cum armis, puniatur in centu: an si quis sit inuentus no apprehē sus, debeat puniri. Et dicit q sufficit quod fuerit inuentus, adeo q cõuincatur de de. latione, armoru p. p. bationes, per tex. in l. j. C. de rapro. vir. Bar. tamen tenet q fuerit inuentus & deprehē sus. Idem tenet Cyn. in l. licet. C. eo. & Bar. to. in l. j. s. eo. & Paul. de ca. ibi Bar. & Bal. in litem lapilli. s. de re. dñi. vbi similiter dicit, q si statuti puni. nit mulierem portan. te perlas, de bet intel. ligi si fuit inuenta & capta. Et ista opin. tenet Ange. in l. si fu. gitu. C. de ser. fugi. Idẽ tenet Alexã. Pro hoc dicit bene facere l. si Barfatore. C. de fideiuf. vbi qui prom. issit inuenire latro. nem non liberat, nisi eũ exhibeat captum. Tu vide qd voluit Ioã. Andr. in addi. ad Spe. in tit. de conitit. vbi ponit de eo qui inuenitur cum bla. do contra prohibitio nem statuti. P O M A T E S. Secunda regulam. Vide pro limitatio. ne huius text. P. anor. consil. iij. col. iij. in j. du bio. in ij. vo. Et decla. ra vt per Roma. consil. ccccxxxij. in vlti. col.

Glo. soluit q omnes ista faciunt vnam causam. Sed ista...

Glo. dicit dic vt in primo contrario: vt cam proximam scilicet...

Glo. dicit dic vt in primo contrario: vt cam proximam scilicet...

Glo. dicit dic vt in primo contrario: vt cam proximam scilicet...

Glo. dicit dic vt in primo contrario: vt cam proximam scilicet...

Glo. dicit dic vt in primo contrario: vt cam proximam scilicet...

Glo. dicit dic vt in primo contrario: vt cam proximam scilicet...

Glo. dicit dic vt in primo contrario: vt cam proximam scilicet...

do creditor possidet. Vnde ipsemet mutat sibi causam posses...

do creditor possidet. Vnde ipsemet mutat sibi causam posses...

do creditor possidet. Vnde ipsemet mutat sibi causam posses...

do creditor possidet. Vnde ipsemet mutat sibi causam posses...

do creditor possidet. Vnde ipsemet mutat sibi causam posses...

do creditor possidet. Vnde ipsemet mutat sibi causam posses...

do creditor possidet. Vnde ipsemet mutat sibi causam posses...

do creditor possidet. Vnde ipsemet mutat sibi causam posses...

- Emphyteuta quod prescribit ius emphyteuticum. id est feudatarius & superficiarius.
Possessio corporalis sola quod non sufficit ad usufructum.
Possessio civilis sola quod sufficit ad acquisitionem fructuum.

Ex contrario.

Notabilis est multum, & breuiter. h.d. Eadem possessio numero, non pot...

Notabilis est multum, & breuiter. h.d. Eadem possessio numero, non pot...

Notabilis est multum, & breuiter. h.d. Eadem possessio numero, non pot...

Notabilis est multum, & breuiter. h.d. Eadem possessio numero, non pot...

Notabilis est multum, & breuiter. h.d. Eadem possessio numero, non pot...

Notabilis est multum, & breuiter. h.d. Eadem possessio numero, non pot...

tur. in fi. s. tit. j. sed ad vsucapionem alterius a iuris id est, dñij vtis, bene sufficit, vt dixi...

tur. in fi. s. tit. j. sed ad vsucapionem alterius a iuris id est, dñij vtis, bene sufficit, vt dixi...

tur. in fi. s. tit. j. sed ad vsucapionem alterius a iuris id est, dñij vtis, bene sufficit, vt dixi...

tur. in fi. s. tit. j. sed ad vsucapionem alterius a iuris id est, dñij vtis, bene sufficit, vt dixi...

tur. in fi. s. tit. j. sed ad vsucapionem alterius a iuris id est, dñij vtis, bene sufficit, vt dixi...

tur. in fi. s. tit. j. sed ad vsucapionem alterius a iuris id est, dñij vtis, bene sufficit, vt dixi...

tur. in fi. s. tit. j. sed ad vsucapionem alterius a iuris id est, dñij vtis, bene sufficit, vt dixi...

tur. in fi. s. tit. j. sed ad vsucapionem alterius a iuris id est, dñij vtis, bene sufficit, vt dixi...

Videaris. Adde quod Ang. dicit, qd hoc dicit videtur, potest stare proprietate, & denotare veritate...

Videaris. Adde quod Ang. dicit, qd hoc dicit videtur, potest stare proprietate, & denotare veritate...

Videaris. Adde quod Ang. dicit, qd hoc dicit videtur, potest stare proprietate, & denotare veritate...

Videaris. Adde quod Ang. dicit, qd hoc dicit videtur, potest stare proprietate, & denotare veritate...

Videaris. Adde quod Ang. dicit, qd hoc dicit videtur, potest stare proprietate, & denotare veritate...

Videaris. Adde quod Ang. dicit, qd hoc dicit videtur, potest stare proprietate, & denotare veritate...

Videaris. Adde quod Ang. dicit, qd hoc dicit videtur, potest stare proprietate, & denotare veritate...

Videaris. Adde quod Ang. dicit, qd hoc dicit videtur, potest stare proprietate, & denotare veritate...

¶ Quam tene. Adde qd alij doc. cu Bar. tranlire videntur. qui. mo. vsufr. amit. & tamē constat qnā naturaliter tantum possidet: & sic videtur q illa sola naturalis sufficit: dico q vsufr. etuarius non facit fructus suos rōne naturalis possessiōis: sed ratione iuris & perceptionis quā habet. Sed in eo qui ciuilitate possidet, si ab alio percipiunt fructus, et acquiruntur: vt l. qui scit. §. in alieno. §. de vsuris. quod nō esset in vsufructuario: vt d. l. si fur. Item cōtra hoc videt. Infit. de rer. diu. §. si quis a nō dno ibi: pro cultura & cura. Rñdeo, q etiam scđam rōnē assignat text. qā ciuilitate & naturaliter possidet. cōiuncta l. q scit. §. in alieno. §. de vsur. Not. ergo q ciuilitas sola ad fructus sufficit. Et de hoc per doc. in l. certū. C. de rei vendica. & istam gl. allegant. Procedo modo ad opp. Dixi tibi q duo nō possunt naturaliter possidere, nec duo ciuilitate: contra, quia vbi cessat rō legis, & lex: vt l. adigere. §. q̄uis. §. de iure patro. Sed ratio huius respicit naturalē possessionem: sed in ciuili cessat: quia possum habere animum prout tu: ergo ciuilitas esse potest apud duos in solidum. Huius contrarij timore sunt quatuor opini. Vna est Ro. q duo naturaliter nō possunt possidere, vt hic: sed ciuilitate, sic in quibusdā casibus. §. in creditore: & debitor, in muliere & viro emphyteuta, & domino feudatario, & dno directio quod patet in gl. quā vide. Sed glo. concedit Ro. ge. q duo nō possunt naturaliter possidere: in alio quod dicit, ciuilitate possit possidere: gloss. dicit quod Rog. dicit malē in exemplis: quia si duo possunt ciuilitate possidere: tunc ciuilitas possessio est causa vsucapiendi, & rē vsucaperent, si duo essent domini eiusdē rei in solidum. quod esse non potest. Et exemplum Rog. † de creditore non est bonum: quia creditor possidet omnimodo, debitor nullo: vt l. j. §. per seruum corporalis. §. eo. Et gl. examinavit istū punctum in l. cum notissimi. de prescrip. xxx. ann. & in l. sciendum. §. creditor. aliās, si fundus §. qui fatid. cog. Secundum exemplū fuit in muliere: sed Io. dicit q illud dicitur est falsum: quia mulier nullo modo possidet: maritus sic: vt l. eo. l. Pompon. §. in dotem. ibi glo. & Dy. & ibi dicam. & l. sciendū. §. si fundus. §. qui fatidare cogan. Tertium exemplū fuit in feudatario & emphyteuta. Sed nō bene dicit: quia sequeretur q quilibet faceret fructus suos: quod esse nō debet. Et † q naturaliter emphyteuta & feudatarius possideat, gloss. tenet hic. Item gloss. latius dicit in l. si vt certo. §. si duobus vehiculum. commo. & C. vti possi. l. j. in glo. magna. & pro hoc facit lex malē agitur. cum sua gl. C. de prescrip. xxx. anno. Et pro hoc l. sciendum. §. j. §. qui fatid. co. quam gl. alle. in l. j. C. vbi in rem ac. Breuiter in superficiario probatur per tex. in l. obligatiōnum ferē. §. placet. §. de acti. & obl. & per l. si duo. §. Labeo. §. vti possi. & l. j. §. proponitur. §. de superfic. Ad rationem tex. qui dicit, q ratio legis loquitur de naturali: dicit Ioannes, verum est: sed illa naturalis probat de ciuili: quia non pot plus ciuilitas q naturalis possessio. Et vide gl. ibi: in anigmate. i. in intellectū. Alij dixerunt peius, & dicit q duo non possunt in solidum possidere: verū est naturaliter, sed ciuilitate indistincte possunt in quolibet casu. Quod probat: quia cessat ratio legis. Secundo, quia ciuilitas & naturalis acquiruntur per apprehensionē: sed ille, q vadit ad nūdas, possidet ciuilitate: & intrās, naturaliter & ciuilitate: vt l. clam. §. qui ad nūdas. j. eod. Sed glo. reprehendit istud dicitur: quia ille, qui intrat, possidet naturaliter & ciuilitate, nisi sit aliquid, qd repugnet: vt l. cum haredes. §. j. §. eo. Sed ibi ratione rei. Sed Ioan. dicit hoc idem: quia possessio non vacat: ideo non potest possideri per vtrumq. Quod probatur: quia impedimentum rei, & causae paria sunt: vt l. j. §. j. §. eo. & l. cum vnus. §. si. & l. sequen. §. de bo. autho. iudi. pos. Item reprehendo Io. per l. duo. §. de preca. Est tertia opi. Mar. quod plures naturaliter possunt in solidum possidere: quia naturalis habetur per aspectū: vt l. j. §. si iusserim. §. eod. & l. qd meo. §. pnul. §. eodem. & sic duo aspicientes possident, nisi illud tantum, & istud in quo extant. Ista non est bona: quia est contra text. q fictio non potest plus quam veritas. Sed Martin. fatetur quod verē non potest: ergo nec fictē potest fieri: ideo dixit text. videaris. Item sequerentur aliæ inconuenientiae, quod plures efficerentur domini in solidum vnus & eiusdem rei, & in solidum facerent fructus suos. de quibus dictum est suprā.

¶ Quae est † ergo vera lectura. Et dicit quod lectū. Ioan. est vera, & verissima, quam tene. & vide gloss. ibi: dic ergo secun-

dum Io. vsque ibi: sed contra. Opp. de l. si duo. §. vti pos. Sol. Ibi vnus ciuilitate: alter naturaliter. Sumus expediti de gloss. Pro declaratione materiae: quia dixi §. q triplex est possessio: vt dixi §. ea. l. in princ. † Quero, vtrum duo ciuilitate in solidum possiderent: Certē non, per istū tex. propter possit conuenientias quae sequerentur circa vsucapionē, & fructuum acquisitionē. Et facio tibi vnū dubium de l. aliena. §. si plures. §. de pig. act. vbi dicit q omnium creditorū par est conditio: & quare creditores nō possideat rem ciuilitate in solidum prout in solidum habet obligatā. Nam propter absurditatem vsucapiendi non impediunt: quia debitor vsucapiant. Rñ. propter fructus quos creditor fecit suos, licet compensentur in debitum: vt l. j. C. de pig. act. Item, quia creditor habet potestatem vendendi. & sic si omnes venderent diuersis, quilibet transferret ciuilitate, & sic vsucapienti conditionē: vnde deueniretur ad illud inconueniens, q plures efficerentur dñi in solidum. † Quero an duo possint in solidum possidere naturaliter: Et gloss. hic dicit q non. Sed contra l. si. in fi. §. vti pos. vbi vsuarius habet interdicitū vti possidetis, & vsufructuarius: & sic quilibet naturaliter possidet. Gl. dicit q nō in solidum: quia plus iuris habet fructuarius, quam vsuarius: vt no. glo. in d. l. vlt. & in l. j. C. vti possi. in vlti. gl. Sed aduerte, pars incerta ratione loci & quotae, nō potest possideri: vt §. ea. l. §. incerta. & l. locus. §. e. & l. emptor. §. tit. ij. sed vsufructuarius, & vsuarius habent incertā partē ratione loci: quia est indiuisum: & licet ad oculū non potest demōstrari: vt l. Mæuius. §. duobus. de leg. ij. & l. seruis cōmunis sic omnium. §. de stipu. ser. Item ratione quotae incerta est: vt l. vsus pars. §. de vsu & habi. quia incertū est quantum mihi sufficit hodie, & quantum cras. Dic ergo q naturalis possessio potest esse apud duos in solidum. vt l. si. §. vti pos. & neq. ius repugnat: quia vsucapio vsu, tu vsu fructū, & ego facio vsu meum, tu vsu fructū: & ego facio fructus meos ratione vsus, tu ratione vsu fructus. Sed ratio huius tex. in fi. videtur in cōtrarium. Sed rñdeo q iste possessio sunt possessiones differētes numero: quia naturalis mea est respectu vsus: tua respectu vsu fructus: & sic nulla est repugnatiō q duo possunt in solidum naturaliter possidere. † Quero, an duo possint corporaliter possidere in solidum: vt in eo qui iuit ad nūdas, & duo intrauerunt in possessionem eius. Et videtur q possideant in solidum: quia nulla videtur repugnatiō, nec quo ad vsu, nec quo ad vsu fructum, per rationem praedictam. Sed contrarium credo per rationem huius text. Item ista corporalis est huius naturae, vt desinente ciuilitate possidere, ista corporalis trahit ad seipsam ciuilitate: vt l. clam. §. qui ad nūdas. cum l. seq. & in gloss. & j. proximi. §. si quis nunciat. Si ergo duo possiderent corporaliter, illa eadem ciuilitas applicaretur istis duobus, & sic esset repugnatiō illa, quae est in his, quae simul ciuilitate possidentur. quod esse non debet. † Quero, quomodo plures possunt possidere rem eadem diuersis temporibus numero, & specie: videtur quod ciuilitate, & naturaliter, secundum gloss. Sed ostendo tibi, q quinq. possunt possidere: dominus possidet ciuilitate: dominus fecit emphyteutam, qui naturaliter possidet: vt §. iste emphyteuta fecit vnum vsufructuariū, & vnū vsuarium in eadē re. quod potest: vt l. j. in princ. §. quibus modis vsufr. amit. & in l. j. in fine. §. de superfic. Et sic habes quatuor possidentes. Sed pone quod omnes isti iuerunt ad nūdas, & erentur naturaliter eorum vnus vt l. j. in princ. §. eod. in gloss. & vnus intrat in possessionē istam, iste acquirat naturalem corporalem: & sic quinque sunt. † Sed vnā quaestionem volo facere: duo vsuarij possunt in solidum in eadem re constitui: vt l. vsus pars. §. de vsu & habi. quomodo possidebunt. Pro parte non: quia est incerta. In solidum non videtur: quia possident naturaliter eodem respectu, scilicet vsus. Sed dico, q quilibet in solidum possidet, & sunt plures possessiones numero differentes: quia quilibet possidet respectu vsus sui: & quot sunt personae tot sunt vsus: & sic non possident respectu eiusdem iuris. Concludo ergo, quod ciuilitas nō potest esse nisi vna: quia vnum est dominium. Item naturalis respectu vllis dominij est vna: quia vnum est vtile dominium. Item naturalis respectu vsu fructus: quia pars dominij est: sed naturales respectu vsus sunt plures, sicut in eadem re esse possunt plures vsus.

¶ Vtile dominium. Adde quod pro hoc facit, quod voluit Bal. in l. j. §. qui. mod. vsufr. amit. quod si emphyteuta vult cōstituerē alicui vsu fructū in re emphyteutica, pot sine voluntate domini: quia per hoc nō transfert vtile dominium in ipsum. Et dicit Alex. de facto habuisse. Cui adde q idē vide re sentisse Bal. cōsili. ccl. j. lib. vbi dicit, q habuit in aduocationibus cum Barto. an emphyteusis possidelegari sine consensu domini.

¶ P O M A T E S. Sol. glo. hoc dicit. Not. q hoc dicit Gl. secundū vnā solutionem Ang. q licet dicitio ponatur precise, recipit tamē limitationem. & in hoc est multū notabile, licet violet literā, secundū dominum meū. Vide glo. singul. in l. j. §. sol. matrimo.

¶ Dy. inducit. Et vi de Bald. in l. qui a latronibus. §. j. de test. in aut. quae supplicatio. C. de preci. Imper. offe. Ange. in l. cū vero. §. de fideicom. lib. Bal. in l. eum qui duas. C. de adul. & in l. si quis filio exhaere dato. §. quod si quis. ff. de insti. testa. do. Pe. de Anch. in c. apo. stolicae. de except. & in ca. omnipotens. de accus. Pondera: quia Barto. non respondet ad iura Dy. pōdera. quia d. l. cū verō loquatur vbi spes erat certa. quod nō est in casu Dy. Item in l. si quis. §. quod si quis. §. allega. vbi sententia erat lata contra ius scriptum. Item in d. l. debitor. erat exceptio verē competens, & perpetua. quod nō est sic in casu Dyn. Andre. Barba.

¶ De bannito proprii. Adde q dictum Bart. videtur intelligi quādo iuste iste peccabat se eximi a banno. secus si iniuste. & per Raph. hic. & Alex. qui dicit q etiā tunc si nō cōstat euidenter de calūnia peccatis se eximi q ab illo cū quo est in lite nō debet posse offendere: quia lite pendente nil est innouandū. c. si vlt. pen. sed Pau. de ca. quem Alex. dicit nihil decidere, dicit in mea lectura, quod Bal. in aut. que supplicatio. C. de preci. impe. offe. dicit incipienda veritatem: quia si fuit offensus, & postea apparet q non debuit rebanniri: quia iuste erat bannitus, non punietur

¶ Vnus. † Venio ad glo. emphyteuta facit alium emphyteuta, an primus possideat: Et glo. dicit q nō, vt hic in glo. & l. j. C. vti possidetis. & §. cōmo. l. si vt certo. §. si duo bus. Sed ista glo. est cōtra id, quod dixi si emphyteuta dat alij, possidet secundus: tu dixisti q etiā primus: verum est. Sed supra dico quādo dat vsu fructum vni, & alij vsu fructus si daret vtile dominium quod ipse habet: vt §. dixi. † Quero vtrū quasi possessio que habet in quolibet possit haberi a duobus in solidum. Certē sic: vt l. j. §. ex his. §. de ver. obli. & l. via cōstitui. in fin. §. de ser. rus. praedio. & illa quasi possessio est datiuā, & in solidum praetatur cui libet: vt l. quoties. §. de ser. † Quero, vtrum detentatio potest esse apud plures in solidum: & l. pō. quā dā est detentatio corporalis, & assidua: vt in litere in re. Et ista nō potest esse apud plures in solidum, per hūc tex. Quādoq. accipit detentatio pro custodia rei: vt j. ea. l. §. si. & l. si quis ante. & l. cum leg. j. ex quib. cau. in poi. ea. Mōdo ista detentatio quādoq. est apta pro ducere effectū dominij: quia ex ea potest perueniri ad secundū decretū: & tūc non potest esse apud plures in solidum: vt lege si finita. §. cū autē. §. de dam. infec. sed per cōcursum partes sibi faciunt: vt d. §. cū autē. Quāq. non est apta producere effectū dominij, vt possessio nomine vtrius. Itē duo commodatarij qui habet custodiam: ideo in solidum apud duos potest esse: vt l. si vt certo. §. si duo bus. §. commo.

¶ Possessio animo amittitur, quando ab animo incipit: secus si a corpore: & tunc corpus requiritur. Colonius meus tradendo rem meam, quando priuat me possessione.

In amittenda quoque possessione. possessio retēta animo, & corpore nō. itro, vel animo tantū nō perditur: secus in ea quae animo nostro, & alio corpore retinetur. hoc dicit vsq. ad §. si seruus quē. Dicitur hic, q possessio solo animo amittitur. Cōtra. j. eo. l. quā dā modū. Sol. glo. hic dicit de ciuili, ibi de naturali. Sed ita nō est vera: quia & hic de naturali. Alij dicunt, q ibi ex parte acquirētis duo sunt necessaria, ex parte perentis vnū. Sed istud est truffa: sed † veritas est in amittēda possessione solus animus sufficit, si incipias ab animo, vt hic, & l. si qs vi. §. differentia. j. eodē. secus si incipias a corpore: quia tunc corpus requiritur. Idē no. in l. fere. la. §. de regu. iur. Oppo. C. eo. l. licet. Glo. nō signat hic, sed ibi bene tangit, & dicit q quādo aliquis nō vadit ad possessionē, timēs de persona tantū: & tunc ille timor nō nocet. Quādoq. timet de persona, & possessione, vel possessione tantū: & sic loquitur hic. Opp. ad ver. quod si seruus. C. eo. l. vlti. dicam j. eod. l. peregre. §. quibus. Oppo. j. eo. l. quāuis. §. j. Solu. † Colonius meus tradendo alteri verē, priuat me possessione: sed tradendo fictē, vt cōstituendo se pro alio possidere. Item conducēdo me non priuat possessione. l. quāuis. §. j. j. eo. & tene menti. & ibi gloss. quod est verum, nisi colonus naturaliter possideret: vt l. interdū. §. fin. j. eodē. Dic vt ibi.

¶ Stante statuto, quod bannitus possit impunē occidi, si bannitus peti se de banno eximi, dicens se iniuste bannitum: & iste interim occidatur: an debeat puniri occidens.

Si seruus, quē possidebā. Seruus fugitiuus priuat me possessione, si diu in libertate moretur. hoc dicit. Opp. de l. liberis. in fi. §. de li. causa. Sol. Ibi quantū ad onus probādī, hic quantū ad alia. Sed Inno. in c. j. extra de seruis nō ordinā dicit, q ibi bona fide: hic quando mala fide. Oppo. §. de li. cau. l. si cui. §. licet. Sol. Quādoq. seruus fugitiuus occupatur ab alio: omnē possessionē perdo: vt l. j. §. per seruū §. eo. Quādoq. nō occupat ab alio: & tūc aut est moratus diu in libertate: & tūc amitto omnē possessionem, vt hic. Aut nō est diu moratus, & vult se in libertate proclamare: & perdo naturalē, & non ciuile: vt l. si cui. §. licet. §. de liber. cau. Quero, qd vult dicere, diu: Et dic p Dy. C. vbi cau. l. j. in j. q. Sed cum dicat lex, q negligentia in recuperatione naturalis priuat me ciuili: vt j. eo. l. si de eo. §. j. Est videre quanto tēpore inducitur ista negligentia: & videtur q x. anno. Dic vt in glo. dicā tibi ibi. Dy. inducit in arg. ad q. pone, † statutum est q qui occiderit exbannitū, non teneatur ad pōnā: quā dā bannitus peti se eximi de banno, dicit se nō iure bannitū: medio tēpore occiditur: nunquid occidēs teneatur: Et idē potest quari, si alio modo peti se eximi de banno, per viā iustitia. Et hic videt casus, q nō teneatur: quia licet paratus sit suscipere iudiciū libertatis: tamē seruus est in possessione seruitutis: & sic exbannitus. Facit l. si cui. §. licet. §. de liber. cau. In cōtrarium facit, q appellatione pēdēte nihil debet innouari. Sed Dy. distinguit, aut peti se rebanniri per modū appellationis: & tūc nō potest occidi: vt l. j. nil no. appellatione. ibi. nec vllā aliā iniuriā. Et est ratio: quia appellatio extinguit sententiā banniti. Aut per aliū modū: & tūc potest occidi, vt hic. In primo puncto verū dicit Dy. & hoc idē ipse dicit in l. qui a latronibus. §. j. §. de testa. In secūdo puncto, dico con trariū eius quod dicit Dy. & cōtra eū adduco l. cū vero. in prin. §. de fideicom. lib. vbi dicitur, q ille, cui debetur libertas si deicommissaria, propter spem videt esse in quasi possessione libertatis: ita iste debet ret rebanniri. Itē videtur casus de iniuste. l. si quis exhaeredito. §. q si quis fuerit. vbi idē est effectus suspensionis, siue sententia sit irritada per appellationem, vel alio modo. Praterea, exbannitus potest occidi de exbannito propriē d habet intelligi: quia is est debitor propriē, a quo iniuste potest exigi: vt l. debitor. j. de ver. sign. & l. fideius. §. ij. §. de fideius. Sed iste nō potest exigi: quia habet exceptionē, ergo nō est propriē exbannitus: & hoc si scienter fiat: si ignorat, dicā in l. pen. §. de adul.

Saltus hybernos. Animo meo tantū, vel animo meo, & corpore alieno: vel etiā aīo & corpore alieno possum possidere.

¶ Absens, licet retineat ciuilem possessionem: naturalis tamen non.

offendens. Et pro hoc allegat Paulus facere quod no. Bart. in l. inter omnes. §. rectē. j. defur. q si offendens credebatur nō bannitum, cū tamē esset nō punitur, quia inspicitur veritas: multo magis si credebatur vel dicebat. Sed si ex postfacto apparet, quod erat iniuste bannitus, vel nō ritē ille punietur, quia fuit in culpa offendendi si sciuit litē motam super iniquitate vel nullitate banni. secus si ignorauit. Et p hoc dicit facere quod no. Inno. in c. solet. de senten. excōmu. in vj. q si excōmunicatus dicit se iniuste excōmunicatum, & petit hoc pronunciarī, interim nō debet euari tanq. excommunicatus. facit secūdū ipsūm. l. ordinata. C. de lib. cau. cum hoc transit: referet etiam Alex. q idem Pau. de ca. querit, quid si nō est latum bannū, sed de proximo, ferendū contra aliquē, an interim possit impunē occidi: Et dicit videri quod sic: sicut Bar. voluit in proxima questione, multo magis in eo qui de proximo est bannendus debet haberi pro bannito, vt liberet a pōna l. si de interpretatione. de pōn. in mea lectu. hoc non ponit: tamen Alexan. dicit hoc suum dicit mirabile si esset verū, sed eum impugnat. Vides si distinctio Bal. supra facta quam sequitur Pau. sit vera: & eodem modo possit distinguī in casu isto, quod aut iste de proximo bannendus banniebatur iuste: & tunc offendens pōnam non meretur. aut iniuste, inspicitā semper veritate, ad quā Bald. & Paulus habent respectū, & Bart. in dicta l. inter omnes. & pro opinio. Pau. mihi videtur quod optime faciat qd voluit Bart. in §. nihil commune. in prima cōbinatione. & Alexan. ibi in xij. colum. scilicet q si sit conclusum in causa petitorij, et breui speraretur ferri ab solutoria: quia reus probasset se dominum, non admittatur propositio possessoris, obstante regula q sententia lata in petitorio absolutoria parit exceptionē rei iudicatae in possessorio: & sic si parificat Bar. sententiā latā cōclusioni in causa, & sententiā breui ferēde hoc casu non video

L. qui superstitis. Adde secundum Alex. q. doc. coter transeunt cum Bar. excepto Raph. cu.

Quare senectis opi. Io. q. naturalis est clā de iura; sed ciuilis est violenta. Opp. ex tra gl. dicitur hic, q. ille, qui vadit ad nudi nas, perdit naturalē, & retinet ciuile. con tra, naturalis nō pditur sine aīo: vt l. iij. §. in amittēda. s. e. Glo. in l. quē admodū. j. e. soluit, & male. Solue t̄ ergo, naturalis nō perditur sine animo, verū est in ea que aīo pōt retineri: secus in ea que aīo nō potest retineri: quia perdit etia ab ignorante. Ita habuistis. s. e. l. iij. §. Labeo. Itē opp. tu di cis q. ex diueritate tēporū nō diuēficat

qualitas possessionis. cōtra. j. titu. j. l. nō solum. in prin. Rñde. 1. p̄mō de nō iusta possessione & p̄cessu tēporis, noua super ueniente causa pōt fieri iusta, vt ibi: sed q. iusta efficiat iniusta, vel iniusta iniustior nō pōt esse. p̄batur. s. e. l. iij. in prin. & mo do dixi. 2. Quāro, pone q. ingressus dīm reuertentē non ad mittit. & sic dñs perdit ciuile: sed iste ingressus dicit, nō lo ciuilem: an teneatur interdīcto vnde vt? Glo. dicit q. nō: vt j. tit. j. l. nō solū. §. si dominus. Sed ista gl. reprehēditur per Dy. & lac. de Are. & Old. quia licet ingressus nō acquirat vī: perdo p̄pter uolentiā adhibita à te: vt l. i. sequitur. §. si tu vi à me. j. tit. j. Non obstat. §. si dominus. q. ibi nulla fuit uolētia. Et hoc not. j. de vi & vi arma. l. iij. §. si quis aut. no. j. eo. l. qd̄ seru. in prin. Sed quārit, an ingresso siue velit, siue nolit ciuilem acquirat. Dic vt j. dīcā. 3. Quāro, an succurrat ad recuperādū ciuile per inter dīctū vnde vt? Et glossa dicit sic, p. l. j. §. siue aut. j. de vi & vi arma. Quāro, t̄ an habeat iudiciū aliud p̄ recuperando natu rālē: Gl. dicit q. sic: q. a habet interdīctū vt possidetis: vt l. j. & ij. j. vt poss. Sed opp. ad illud: quia nō habeo ab eo clām: quia reperi possessionē naturalem vacuam: & sic nō clām. Sed dicit gl. q. intrauit timēs, vel timere debens sibi fieri cōtrouersiam. Sed opp. interdīctū vt possidetis, tuetur possidentē, sed non possidet: ergo & c. Quod nō possidet patet: q. a naturalē per didit per absentia: ciuilem pdidit, cū nō fuit admissus, vel suspīca tus fuit se posse repellī. Gl. rñdet, q. ante q. amittat ciuile, habet interdīctū vt possidetis. Itē post q. amittit, & recuperauit p̄ in terdīctū vnde vt. Itē q. post amissam, si manumissioe cepit in teresse amittētis: ar. vt possi. l. si duo. in fine. Istud notabile ver bum tenet gl. t̄ q. etiā ille, qui nō possidet, habet interdīctū vt possidetis, prout datur ad interesse qd̄ nō puto verum: quia in hoc interdīcto requirit q. possideat tēpore lit. contest. vt Insti. de interdīc. §. hodie. 4. Quāro, quis ordo agēdi erit? Rñd. p̄mō agam vnde vt, pro recuperāda ciuili: postea q. a per retētio nē naturalis turbor in ciuili, agā vt possidetis: qd̄ iudiciū licet sit retinēda possessionis, t̄ in isto casu est recuperādē: quia nō potest aliter à turbatione desistere, nisi dimittat naturalem. 5. Quāro, an hoc casu possem agere reī uēdicatione cōtra te, quia naturaliter possides: & interdīcto vt possidetis, quia ci uiliter possideo. Gl. dicit q. sic: vt dicam in l. naturaliter. §. nihil cōmune. s. eo. 6. Quāro, pone q. ingressus es naturalē vacan tem, suspicaris de alio q. de me domino: an illi alij dabitur vt possidetis? Glof. respōdet q. nō. sed Dy. dicit: q. dabitur ei, ad que uerē spectabat: vt l. aut qui aliter. §. si quis dum putat. j. qd̄ vi aut clam. licet gl. aliter teneat, & malē in l. j. §. interdīctum. 7. j. vt possi. & Dy. & idē Cy. in l. j. in iij. q. C. vt possi. 8. Quāro, suspicans posse repellī amitto possessionem, an habeam in terdīctum contra ingressum? Dic vt l. j. §. siue autem. j. de vi & vi arma. & ibi glōf.

1. Animus alicuius adhibitus uno tempore, quod operetur effectum alio tempore. 2. Ingressus qui corporaliter possidet, an trahat, ad se eam possessionem quam habet fru ctuarius, uel usufruarius. 3. Possessio naturalis quam habet emphyteuta, uel fructuarius, quod non trahat ad se ci uilem damni uacantem.

Ed & si nolit. Quāro suspicans posse repellī perdit ciuilem: an hæc quæra Ioan. Et si dicis q. sine animo: vt l. iij. in prin. s. eo. Respon. ex quo habet naturalē: & tunc uidetur uoluisse habere ciuile. Vn de ille anim⁹ hic operatur: nō autē intelligas q. hoc sit iure ac crescedi: quia possessio nō quæritur sine animo. No. istam gl. ex qua nota t̄ q. anim⁹ adhibitus vno tēpore, operatur effectū

suū alio tēpore. Sed contra prædicta opp. sic. Nam animus alicuius adhibitus tēpore incōgruo nō porrigit effectū suum ad tempus congruū: vt l. qui superstitis. s. de acqui. hære. Breuiter istam oppolitionē factam per glo. oportet q. teneamus esse ve ram. Ad cōtrarium responde q. ibi animus nō congruo tēpore adhibitus nō porrigitur ad tempus cōgruum, verum est nisi delictum interueniat: argu. l. quidam in iure. in fi. s. de do nat. & quod not. in l. qui superstitis. 2. suprà, de acquiren. hære. Ex hoc sequitur q. si primō ipse intrauit animo quærendi to rum quod potuit, ex postfacto nolit sibi vacantem ciuilem quæ rī, vt nō teneatur vnde vt: nihilominus tenetur, cū scire potuit illam ciuilem posse sibi accrescere, vt l. si duo. s. de acquirend. possel. Quāro, vtrum t̄ iste ingressus qui corporaliter possi det, an trahat ad se eam possessionem quam habet fructuarius vel usufruarius, vel similes. Respon. si ingressus est possessionem tanquā fructuarius: & tunc trahit ad se illam naturalem quam habet usufructuarius: argumen. l. iij. §. vnde vt. j. de vi & vi ar. Quāro, vtrum possessio t̄ naturalis quam habet emphyteu ta, vel usufructuarius, & similis: trahat ad se ciuilem domini vacantem? Certē non: quia non habuit animum illam acqui rendi, & sine animo non potest acquiri, vt l. iij. in prin. s. eod.

Vemadmodum. Oppo. de l. iij. §. in amittēda. s. eo. Solu. ibi dixi. Item oppo. s. eod. l. clam. §. fin. ibi loquitur de ea quæ non potest retineri animo, vt ibi dixi. sed solu. quam gl. hic po nit nihil concludit. Generaliter prosequere vt in gl. dicam in fra, eod. l. qui iure.

1. Locatio facta uno nummo quando teneat. 2. Idem ius est de principio numeri, quod est de ipso numero. 3. Instrumentum si continet, conduxit & præcario rogauit, quod intelligitur rogare ne possideat. 4. Dicitio uero, potest assumi ut coniunctio, & ut nomen. 5. Pretij appellatio non solum ad uenditionem, sed etiam ad locationem re, & tur. 6. Creditor qui habet rem debitoris pignoratam quam possidebat, si agit contra debi torem, & facit se immitti in possessionem illius rei ex primo decreto, an amittit possessionem quam habebat.

Quis ante. Duæ causæ ex quarum altera possi detur, altera detinetur, non concur runt in idem, sed vltima præualet, nisi eīet inualida. Le cus si ex vtraq. possideatur, vel neutra. h. d. Opp. q. duæ cau sæ possunt concurrere in l. iij. §. ex pluribus. s. eod. Glof. solu. q. duæ contrariæ se non compatiuntur nō possunt concurrere, vt hic. secus si se compatiuntur, vt ibi. 1. Opponitur & uidetur q. conductio vno nummo facta valeat, vt suprà, de iure dot. l. i. vsufructus. Glof. ponit duas solu. vna est q. hic ex voluntate, ibi ex necessitate. Alia solu. est quod ibi res erat digna tanto pretio: & sic uide. Ex prima, glof. habes materiam perfectam: quia aut loquimur in re ex necessitate locata, & ualeat vno nū mo. Aut ex voluntate: & tunc aut res est digna tanto pretio, & ualeat. Aut pluri, & non ualeat, vt hic. Pet. inducit solu. de istis uerbis in l. vsufructus. s. solu. matri. Opp. q. locatio sit pretio num merato, vt l. j. §. si quis seruū. C. de posi. Sed vnus numerus non est numerus, sed principium numeri. Vnde gl. huius contrarij timore recessit à dicta solutione. Sed malē dicit q. quia idē ius est de principio numeri q. de ipso numero: ar. l. nō ideo minus C. de hære. insti. & ibi per Cy. Opp. & uidetur q. ista locatio ualeat saltem vt cōtractus innominatus, sicut quādo aliud da tur non consistens in pecunia numerata, vt s. de po. l. j. §. si quis feruum. & sic præcariū sit rescissum. Solu. Ro. fatetur contra rium, & qd̄ hic dicitur locationē nullā, intellige quādo præca rium est secutum, vt in gl. patet. Sed glo. reprehēdit: quia non est cōtractus innominatus, nisi sit actū saltē tacitē. Sed hæc repre hensio nō uidetur procedere: quia semp videtur hoc agi si non cadit in aliā speciē cōtractus, vt s. de præscri. verb. l. j. & l. natu ralis. in prin. & l. infulam. Sed hic glo. bene dicere: q. quia illud uerum nisi cōtrahentes exprimat se uelle facere cōtractū aliū, sicut locatōis: tūc si nō ualeat qd̄ ago vt ago, nec ualeat vt ual ere pōt: hoc est, vt cōtractus innominatus, vt l. j. §. eū qui s. de cōstituta pecunia. de uerb. obl. l. j. §. si q. ita. Et eodē modo de bet intelligi l. si quis cōduxerit. s. loc. q. a talis locatio habet in star donationis: q. a uerū est si hoc apparet actū. Qd̄ autem opi. Ro. nō possit esse uera, apparet ex isto textu in quo dicitur q. illa di

1. Pretij appellatio. Adde an emeres ga bellas vel daria dicitur pot? cōducator q. emptores. Petr. de ancha. consil. ccccij. & ccccvi. 2. Vltimo. Adde q. propter hoc Abb. cō si. xciij. §. lib. tenet q. si alius fuerit inuesti tus de feudo, & deinde se inuestiuerit emphyteusi de eadē re, q. per hoc nō perdit dñum qd̄ primo ha buit: q. isti cōtracti ambo tēdūt ad acqui sitionem uilis dñij. Rite & rectē de diffe rentia istarū dicitio num, uide etiā p. glo. in l. j. s. de inoff. testa men. & l. iij. s. de libe. & posthu. & in l. nō putauit. §. non quæ ritur de cōtrahabu. & ibi Bar. & per eundē in l. lecta. §. si cer. pet. per nouissimos. 3. P O M A T E S. 1. Facit ad quæstio nem. Vide Pau. cōfil. cccxxij. col. fi. volu. ij. & Alex. v. volu. ij. col. ij. & cōfil. lxxv. eo. vol. ij. vbi per hoc in fert q. per actum sequentē nō uidetur à primo recessum. & xciij. col. fi. volu. ij. 2. P O M A T E S. 1. Ordine iuris. Vi de Fel. in ca. ecclesia sancte Marie. col. xij. de cōstit. uer. q. iij. & in c. illud. col. iij. in fi. & seq. de p̄scri. & i. c. de cetero. col. v. & l. de re iud. & plenē ad materiā huius l. in c. cū cā. de offi. deleg. & Are. cōfil. lxxv. vo. ij. col. j. in prin. & seq. uer. nō obstat. & Soci. cclxvj. col. xix. 2. Sed cōtra. Not. q. istud uerū rectē im portat solemnitate, vi de gl. & Bar. l. lecta. §. si cer. pet. Ang. in l. ij. s. de inoff. testa. & in l. nō putauit. §. non quæritur de cōtrahabu. & Bal. in l. iij. s. ante hæ redit. alia inter gra dus. de libe. & poth. And. Barba. 3. Hic in decreto. Ad de q. sit differentia q. snia lata ex iustitia cā ualeat, sed decretū nō q. multæ hic as si gnant rōnes, & inter alias do. Abb. in ca. j. de re iud. dicit q. illa est differentia: q. a de cretū semp sapit natu rā interlocutoria, sentētia, vñ pōt reuo cari, sicut ipsa snia in terlocutoria l. qd̄ ius fit. de re iud. Sed snia diffinitua nō pōt re uocari. l. iudex postq. de re iud. nimirum si plus tribuit sentētia q. decreto. Et cū hæ rōne tanq. magis p̄ sua sua trāste Alex. q. a regula q. decretū interpositū ex falsa cā sit nullū ponit ali quas fallētas, cui in

illa distinctio quid præcedat, debet adhi beri solum quādo uenditio est facta iusto pretio. Et circa prædicta uide quæ dixi in l. vbi. s. de dona. cau. mortis. 1. Quāro quid si eodē instrumēto cōtinetur, cōdu xit & præcario rogauit. Respōdeo intelli gitur rogare ne possideat, vt j. tit. i. nō solum. §. si vbi est expressum. Itē nota t̄ q. hæc dicitio uero, potest assumi vt coniu nctio & vt nomē: quod dic vt in glo. Item nota t̄ ex hac l. q. pretij appellatio referē non solū ad uenditionē, sed etiā ad loca tionē quod plenē dixi de publicanis. l. co rē. §. qui maximos. in q. disputata. Vlti mō b̄ facit ad quæstionē, t̄ quidā credi tor habuit rē pignoratā cuiusdā debito ris, & possidebat, agit contra debitorē, fe cit se mitti in possessionē ex primo decre to: an per primū decretū uideatur amissi se possessionē quam primō habebat: Et allegat pro casu istam l. quod uideat recessum. Respōdebat Ray. q. hoc est uerū in duabus causis uoluntarijs. secus in neces sarijs: quia non debet mihi nocere: argu. l. alia. j. de noua. Sed credo q. de hoc habui stes casum in l. si proprietarius. s. de dam. infest. Sed seruata forma ibi posita ista q. nullū habet dubiū: quia illud primū de cretū est vt detineat, vt ordo fiat, vt per ueniatur ad secundū decretū, vt ibi dixi.

1. Decretum iudicis interpositum contra absentem ritē, non tamen rectē, quando ualeat. 2. Licentia data à iudice ritē alicui, ut ingrediatur propria auctoritate rem creditoris quod ualeat. Nuncius quod possit constitui in re propria. Iudex non potest præcipere ut pars uadat quod ingrediatur rem per uim, si alius existens resistat. 3. Statutum punicum aliquem turbantem in sua possessione, an habeat locum in eo qui turbat uigore licentiæ inualide.

Ute possidet. Oppo. c. vnde vi. l. meminerint. & l. vlt. C. si. per vim vel alio modo. Sol. iuittē possidet ut autho re p̄tore possidet ritē faciēdo, seruato or dine iuris: nō curo rectē, id est cōtra ius stitiā partis: & uide gl. quæ incipit, inter posito decreto. Sed contra: quia uideat q. rectē debeat fieri, vt l. cum uerō. §. sub uentum. s. de fideicō. lib. & l. j. §. hæc uer ba. j. ne vis fiat ei. & l. magis puto. §. pe nul. s. de rebus et. & ad car. l. iij. §. p̄uberi. Dicunt quidā q. ista glo. dicit malē: quia ad hoc vt decretum ualeat, oportet q. fiat rectē & rite. Cōtraria loquuntur in sen tentia, hic in decreto. f hoc dicit Gl. de cu. in l. penulti. s. de iusti. & iure. dico t̄ q. quando nō sit ritē, nō est dubiū, sed quan do nō rectē. & tunc quando q. deficit de cretum in iustitia respectu petētis: & tūc debet fieri rectē, vt l. cum uerō. §. subuen tum. s. de fideicom. liberta. Quandoque deficit iustitia ex parte cōuenti vel rei, in qua facta est missio, & continet iustitiam in se ex parte agentis: & tunc decretū est ualidum, & possidet & præscribit, vt hic: quia ille qui uerē est creditor Titij, si mit titur in possessionem rerum Sempronij non debitoris, tanquā rerum Titij: & tunc ualeat licet restituitur ille Sempro nius, vt l. à diuo pio. §. si super rebus. j. de re iudicata. Sed in hoc est aduertē

dum: quia si quidē cōtra illum Titium nō debitorē facta est missio ex primo decre to, & ipse uenit ad cōtradictum: de hac cōtradictione cognoscetur summarie, vt d. §. si super rebus. sed post interpositū in decretum nō audiretur nisi ordinariē da to libello, vt d. l. à diuo. §. si post aditum. j. de re iudic. Idem dico in reali: nā ueniens ille extrane⁹ intra annū audiretur ex sum maria cognitione: post annū plenē obla to libello: arg. l. si quis emptionis. §. sed & si quis. C. de præscri. xxx. ann. Sed an tunc absens priuaretur possessione, dicā j. eo. l. peregre. §. quib⁹. Sed pone q. nō est inter posuit primū decretū ritē: ego nō intro possessionē: quid iuris? Et dicit q. incidit intrās in cōstitutionē. l. meminerint. C. vn de vi. licet gl. aliter sentiat, & malē, sed me lius sentit in l. si quis in tantā. ante. fi. glof. mag. C. vnde vi. 1. Pone q. iudex cōcessit licentiā alicui vt ingrediatur sua authori tate, an ualeat: Et glof. ponit hic opin. Ad hoc vt ista quæstio p̄cedat, oportet te intel ligere q. iudex dedit ritē: q. a casu quo potuit facere remitti per nūciū fecit exe cutorē ipsūm Dy. uidetur dicere q. nō possit fieri, vt l. nō est singulis. j. de re iud. Old. & la. de Are. dicit q. possit hic parti demādari, licet cōis modus sit q. fiat p̄ exe cutorē, vt l. is cui. §. missus. s. vt in pos. leg. & hæc probant per hæc iura. C. de pig. act. l. pignoris. & l. dotis. s. sol. matri. & C. ne mīnū licere signa impri. rebus quas alius deti. & c. in rubro & nigro. Et q. quis possit esse nūcius in re sua, probat in l. eū qui. §. si epistola. j. de fur. Non ob. prima ratio q. la. q. cōcedo q. nō demandat, vt transeat iurisdicctio, vt l. si is cui. §. missus. s. vt in pos. l. sed executio put est facti bene pōt demandari, vt l. executore. C. de execut. rei iud. Nō ob. l. quā alleg. Dy. in l. nō est sin gulis. quia rñ. t̄ q. iudex nō pōt præcipere vt pars uadat & ingrediatur per vim, si re sistat alius existēs. 2. secus si simpliciter cō mittatur. lac. de Areti. nō t̄git hic, sed in l. j. §. nūciatio. s. de ope. no. nun. Quāro h̄ t̄ hūc tota die statuta in ciuitate cōtra in gredientes & turbātes possessiones alie nas: quid si quis intrat decreto iudicis, li cet inualido, an excusetur à pœna? Et cō mune dicit ad excusatorū est, q. siue iustis siue iniustis rationibus excusat, vt l. j. in fi. j. de abige. & l. igitur. iij. rñ. de li. cā. sed il la l. de abige. loquit q. imponit pœna cor poralis, & illa l. igitur. loquitur q. n̄ expres sus dolus requirit, vt dicā in l. j. ad l. Cor. de lica. & de uerb. sig. l. magna negligētia. & qd̄ ibi not. Sed q. statutū simpliciter h̄ loquit, puto eum puniendum ex lata cul pa: argu. Insti. vi bo. rapt. §. j. & si menfor fal. mo. di. l. j. §. j. & l. j. §. n̄. si quis test. li. esse ius. sue. quod dic vt ibi dicam.

1. V usufructuarius an habeat aliquam ciuilem. In corporaliibus patientia domini est quasi possessio. Alius non potest turbare in quasi possessione sui iuris nisi dominus. 2. Punctū. Adde Pe. anch. cōfil. cccxii. §. fi. 3. Q. hic est uerbum vñ. No. uerū vñ, im portare si. cōne, facit l. qd̄ tñ. §. si arbiter. s. de arb. l. apud iul. §. fi. cū l. seq. ex qui. cau. in pos. ca. Bar. in l. La beo. C. q. iō & q. iud. in cle. gratia. de refri. l. j. s. de uentre inspi. Andre. Barba.

quātū post Bar. tenet q. de cōtra interpositū ex causa partim uera, partim falsa, nō te net per §. cētū. adde q. Bal. cōfil. x. refert per ba formalia Bar. ibi. & illa sequit. primo uol. Illa etiā sequitur Ro. cōfil. ccliiij. Ab bas tū cōfil. xliiij. §. li bro, forte immemor dicit Bar. dicit q. ille cōtra quem est facta missio, pōt petere illā reuocari. & si missus excipiet de eius cōtumacia, ipse replicabit de eius dolo in quo iuit in petēdo missio nē uita debuit. Alle ita uoluisse Inn. in c. de dila. Et an obtinēs secundū decretum ex cā partim uera, partim falsa, lucrēt fructus, uide in dicitis consil. Abbet Ro. Et in quā tū Alex. cāgit quid de sentētia i qua est vna causa uera, alia falsa, an in totū ruat? adde quod illud dicit Inn. alleg. per ipsum sequi tur Bald. cōfil. cccxij. j. libro. in q. tū etiā tangit q. decretū interposi tū sup cōtractū do lo into, quod iudex nō ita putabat, non est nullū. allegādo Bald. in l. ij. de fideiuss. mī. Adde q. idē Bal. cōfil. cccxxv. aliter loquitur in l. lib. & uide Pe. de anc. consil. lxxvij. 1. Alius exiit. Adde q. cū Bar. transeunt Ang. Imo. Rapha. cu. Pau. de castr. & idem uoluit Bar. in repet. l. si creditores. C. de epi. in iij. q. prin. & in l. si finita. §. l. ul. de d. in fec. Cy. in Liubere ca uere. s. de iur. om. iudi. Sal. in l. dotis. fol. ma tri. de quo latius hic per Alex. and. 2. P O M A T E S. 1. Simpliciter. uide Ro. cōfil. cccix. col. vi. vol. ij. & cōfil. xxxix. in iij. vol. & Pa. lxxij. col. ij. volu. ij. Ro. cccxxv. col. ij. cccxxx. col. fi. ad fi. & Ar. in ca. ad petitionē. col. ij. de accus. in vj. no. etiā Fel. in c. cū cā. col. j. in uer. si. ingredies posses sionem. de offi. dele. & col. iij. in uer. licētia. & ibi etiā in iij. col. in fi. Et not. q. solū ad mandatū iudicis in iur stū non liberatur. Ita Alex. cōfil. xv. vol. ij. fa ciunt ad hæc not. per Raph. in c. cū nostris. col. fi. de cōcel. præbe. 3. Punctū. Adde Pe. anch. cōfil. cccxii. §. fi. 4. Q. hic est uerbum vñ. No. uerū vñ, im portare si. cōne, facit l. qd̄ tñ. §. si arbiter. s. de arb. l. apud iul. §. fi. cū l. seq. ex qui. cau. in pos. ca. Bar. in l. La beo. C. q. iō & q. iud. in cle. gratia. de refri. l. j. s. de uentre inspi. Andre. Barba.

Tu vero ad declarationem. Et ista est communis opinio. tamen Ioan. de Rauē. s. l. j. ad Gul. in l. licet. C. eod. dicunt posse dici usufructuarium non possidere etiam naturaliter ipsam rem. per iura alleg. in glo. j. Et facit l. j. s. quod ait. vbi bonus text. j. quorum leg. l. certē. s. is qui. j. de p̄ca. Non obf. d. l. in. quod datur interdictionem vnde vti quia illud procedit ratione iuris, quod habet in usufruc. Sed do. me. hic tenet opi. cōm. Nō obf. qd dicit q̄ ibi loquit de interdictione, ergo in du biō debet intelligi de directo. l. j. s. j. si ager veēt. q̄ dare vtilis secūdū eos q̄ illa lex nō dicit. Ergo tu potes r̄ndere huic rōni: q̄ debet illa lex intelligi in interdictione vtili, non in directo propter alias leges. And. Barba.

Dico q̄ in incorporalibus. Vide Bal. in rubri. qui fe. da. pos. aliter dicentem. And. Barba.

Et ideo dico q̄. Et hoc non placet Bald. hic. Nam si aliquis diceret se habere usufructum, & turbaret me in illo debet cōpetere mihi interdictionem vtili, post cōtra cum vt voluit Inno. in c. licet causam. de proba. & no. in l. i. j. vti post q̄ nō p̄t. secūdū Bar. Et addit illud qd dicit Inno. in c. j. de causa pos. Anto. Poma.

Pro cōcordia. aduerter q̄ mota liti sup̄ re actor renūcians ipso iure p̄dit dñi rei qua si illa videat habere proderelictio. Ita bar. in l. nō solū. s. si libera tionis verba. ff. de l. leg. cōtrariū t̄ tenet alleg. per Lud. ro. ibi dem in hoc q̄ nihil cō mune in secūda lec. in l. post q̄ liti. C. de pac. q. vl. col. fina. Tu dic, aut expresse renūciat uti: & tūc p̄cedat prima opini. Aliquū verō aliquid facit, ex quo videt tacite renūciare: & tūc si est tale factū ex quo videat habere rē, p̄derelictio: idē facit qd habet in l. falsus. s. si auctum. ff. de fur. Si verō factū nō sit tale, ex quo nō p̄sumat q̄ nō velit rē habere, p̄derelictio & tunc procedat alia opi. Bart. negatua q̄ vilis fuit tenere Bal. in l. j. c. cōia de leg. q̄ etiā videt sibi contrariari in d. l. post q̄ liti. Itē posse aliter solui secūdū distinctionē, quā facit Barto. in l. i. quis vi. s. differētia. j. eo. tit. q̄ renūciat, & nō retinet possessionē videat p̄dere dñi.

Et ita p̄cedat opi. affirmatiua, secus si renūciat possessionē per n. 6. fe. dñi be. zeng. n. 13. Rapa n. 26. & opinio Petri in hoc est falsa sicut Iudas Iscariotes & opi. Marti. est vera. Tres sunt regulę impediētes cumulationem actionum. Et adde alias tres. Concurfus petitorij cum possessorio, an admittatur quando quis primō agit petitorio, secūdō possessorio.

Petitorium & possessorium adipiscendę eodem iudicio cumulari possunt. Possessorium adipiscendę cum petitorio non potest cumulari quando reus post conclusum in causa plene de dominio probauit.

Ex conclusione cause cum plena probatione resultat decisio uerisimilis, que speratur posse incontinenti produci: ac si esset lata sententia. C. pastoralis. de cau. pos. & proprie. quod procedat solum de equitate canonica, ne lites litibus intricentur.

Possessorium recuperandę quod possit cumulari cum petitorio. Qui primō egit petitorio, potest ipsemet intendendo possessorem recuperatorium suscipere petitorium.

Possessorium retinendę pro iuribus incorporalibus potest cum petitorio cumulari, si actor sponte uult in quolibet onus probationis subire, secus si actor propter eius possessionem uellet ab onere probandi releuari.

Possessorium retinendę ratione rei corporalis, quādo possit cum petitorio cumulari. Possessorium quod proponitur ubicunq; habet causam dominij, est quando possessoriū qd nō potest iustificari, nisi ex probatione dominij: tūc nō concurrat cū petitorio.

Possessorium an possit cum petitorio cumulari, quando unus & idem primō proponit possessorem, secūdō petitorium.

Possessorij & petitorij si proponuntur ab uno simul & semel, an possint cumulari. Concurfus petitorij & possessoriij, an admittatur quando unus primō petitorij, alius secūdō possessorem proponit. & primō circa possessorem recuperandę.

Exceptio quod prius cognoscatur de causa spoliationis, est dilatoria: ideo non potest opponi post lit. contestat.

Possessorium adipiscendę intentatum per reum post intentato petitorio per actorem, an concurrere possit cum petitorio, & quando.

Si petitorio intentato per actorem reus intentat possessorem retinendę, an admittatur concurfus.

Possessorium si primō proponitur per unum: postea alius proponit petitorium, an concurfus admittatur.

Petitorium cum possessorio an concurrat simul & eodem tempore unus proponit petitorium, alius possessorem.

Petitorium & possessorem si ab utraq; parte simul & eodem tempore proponitur prius super possessore cognoscitur.

In casibus in quibus cumulatō petitorij & possessoriij nō admittatur, an sit necesse quod exceptio opponatur uel si non opponatur iudicia sint nulla, uel saltem reus absoluat: & distinguendo facit quatuor membra.

Proponēs plura remedia que electione tolluntur, cogitur parte instante eligere.

Acta facta in uno iudicio non probant in alio iudicio, etiam inter easdem personas, nisi pars producat.

Iudex libellum contrarium rejicit.

Litis contestatio, quod acquiratur in iudicijs possessorijs quādo agitur contra certam personam, secus si contra incertam.

In honorum possessione Carboniana non requiritur litis contestatio.

Petitorium & possessorem in his casibus in quibus concurrere possunt: si ab eodem proponuntur debent de iure canonico eadē sententia terminari, secus de iure civili.

Petitorium si ab uno proponitur possessorem ab alio in casibus in quibus concurfus admittitur, debent eadem sententia terminari, etiam de iure civili.

Reconuentio q̄ nō admittatur in causa spoliij quando super eo proceditur summarij.

Effectus iudicij petitorij & possessoriij quid sit, remissus.

Interdicta exhibitoria, an debeant precedere iudicia petitoria.

Interdictum de liberis exhibendis continet in se causam proprietatis, & non procedit petitorium.

Nihil commune. Iste §. diuidit̄ i partes tres. Primō ponit dictū in genere. Secūdō infert ad speciem. Tertio r̄ndet tacite obiectioni. Secūda ibi, & ideo. Tertia ibi, nō em̄. Breuiter h. d. Post intentatū petitorij nō phibeēt quis int̄tare possessoriū retinendę h. d. Casus in terminis patet ex diuisione notabilia patēt. Opp. primō ad primā partē, & v̄ q̄ aliquid sit cōe inter proprietatē & possessionem: nā vtrūq; est incorporale, qd sic p̄bat: ea q̄ sunt iuris sunt incorporalia. vt s. de re. di. l. j. in fi. & insti. de reb. cor. & incor. §. fina. sed dñiū est iuris, vt l. ex hoc iure. de iusti. & iur. Itē possessio est iuris: est em̄ ius in st̄dē rei & c. vt s. e. l. j. in princ. & ibi not. & no. per Cyn. C. e. l. licet. & est tex. j. e. l. peregrē. in prin. Ergo vtrūq; incorporale: & sic habet aliquid cōe. Gl. soluit trib' mo dis. Primō vt exponamus hic nihil, id est nō oē. Nā licet in hoc cōueniāt in alijs discōueniūt, vt ecce, istud ius. qd est dñiū in c. dit in rebus corporalibus & incorporalibus. De incorporalib' patet s. l. usufr. pe. l. qui usufru. Dicit em̄ quis habere dñiū per vsumfructū, sed ius possessionis nō cadit in incorporalib', vt s. tit. j. l. i. seru'. §. incorporales. Certē licet ista sint vera in se, tamē illatio sequens non bene sequitur, si hoc modo intelligatur. Ideo glo. soluit secūdō modo, sicut in ea habetis, & bene & secūdum hoc bene sequitur illatio. Tertia solu. etiam potest esse bona, sed p̄cedens melior: ergo. Secūdō opp. glo. Certum est quod dominium cōp̄t à possessione, vt supra, eo. l. j. in princ. ex possessione enim habetur dominium: & sic possessio est antecedens: dominij est cōsequens. Nunc sic arguo. Ad positionem consequentis sequitur positio antecedentis, vt supra, de acquir. hære. l. illud. s. de pecu. l. ad rē. & l. legatū. ergo

Interdictum de liberis exhibendis continet in se causam proprietatis, & non procedit petitorium.

Nihil commune. Iste §. diuidit̄ i partes tres. Primō ponit dictū in genere. Secūdō infert ad speciem. Tertio r̄ndet tacite obiectioni. Secūda ibi, & ideo. Tertia ibi, nō em̄. Breuiter h. d. Post intentatū petitorij nō phibeēt quis int̄tare possessoriū retinendę h. d. Casus in terminis patet ex diuisione notabilia patēt. Opp. primō ad primā partē, & v̄ q̄ aliquid sit cōe inter proprietatē & possessionem: nā vtrūq; est incorporale, qd sic p̄bat: ea q̄ sunt iuris sunt incorporalia. vt s. de re. di. l. j. in fi. & insti. de reb. cor. & incor. §. fina. sed dñiū est iuris, vt l. ex hoc iure. de iusti. & iur. Itē possessio est iuris: est em̄ ius in st̄dē rei & c. vt s. e. l. j. in princ. & ibi not. & no. per Cyn. C. e. l. licet. & est tex. j. e. l. peregrē. in prin. Ergo vtrūq; incorporale: & sic habet aliquid cōe. Gl. soluit trib' mo dis. Primō vt exponamus hic nihil, id est nō oē. Nā licet in hoc cōueniāt in alijs discōueniūt, vt ecce, istud ius. qd est dñiū in c. dit in rebus corporalibus & incorporalibus. De incorporalib' patet s. l. usufr. pe. l. qui usufru. Dicit em̄ quis habere dñiū per vsumfructū, sed ius possessionis nō cadit in incorporalib', vt s. tit. j. l. i. seru'. §. incorporales. Certē licet ista sint vera in se, tamē illatio sequens non bene sequitur, si hoc modo intelligatur. Ideo glo. soluit secūdō modo, sicut in ea habetis, & bene & secūdum hoc bene sequitur illatio. Tertia solu. etiam potest esse bona, sed p̄cedens melior: ergo. Secūdō opp. glo. Certum est quod dominium cōp̄t à possessione, vt supra, eo. l. j. in princ. ex possessione enim habetur dominium: & sic possessio est antecedens: dominij est cōsequens. Nunc sic arguo. Ad positionem consequentis sequitur positio antecedentis, vt supra, de acquir. hære. l. illud. s. de pecu. l. ad rē. & l. legatū. ergo

Interdictum de liberis exhibendis continet in se causam proprietatis, & non procedit petitorium.

Nihil commune. Iste §. diuidit̄ i partes tres. Primō ponit dictū in genere. Secūdō infert ad speciem. Tertio r̄ndet tacite obiectioni. Secūda ibi, & ideo. Tertia ibi, nō em̄. Breuiter h. d. Post intentatū petitorij nō phibeēt quis int̄tare possessoriū retinendę h. d. Casus in terminis patet ex diuisione notabilia patēt. Opp. primō ad primā partē, & v̄ q̄ aliquid sit cōe inter proprietatē & possessionem: nā vtrūq; est incorporale, qd sic p̄bat: ea q̄ sunt iuris sunt incorporalia. vt s. de re. di. l. j. in fi. & insti. de reb. cor. & incor. §. fina. sed dñiū est iuris, vt l. ex hoc iure. de iusti. & iur. Itē possessio est iuris: est em̄ ius in st̄dē rei & c. vt s. e. l. j. in princ. & ibi not. & no. per Cyn. C. e. l. licet. & est tex. j. e. l. peregrē. in prin. Ergo vtrūq; incorporale: & sic habet aliquid cōe. Gl. soluit trib' mo dis. Primō vt exponamus hic nihil, id est nō oē. Nā licet in hoc cōueniāt in alijs discōueniūt, vt ecce, istud ius. qd est dñiū in c. dit in rebus corporalibus & incorporalibus. De incorporalib' patet s. l. usufr. pe. l. qui usufru. Dicit em̄ quis habere dñiū per vsumfructū, sed ius possessionis nō cadit in incorporalib', vt s. tit. j. l. i. seru'. §. incorporales. Certē licet ista sint vera in se, tamē illatio sequens non bene sequitur, si hoc modo intelligatur. Ideo glo. soluit secūdō modo, sicut in ea habetis, & bene & secūdum hoc bene sequitur illatio. Tertia solu. etiam potest esse bona, sed p̄cedens melior: ergo. Secūdō opp. glo. Certum est quod dominium cōp̄t à possessione, vt supra, eo. l. j. in princ. ex possessione enim habetur dominium: & sic possessio est antecedens: dominij est cōsequens. Nunc sic arguo. Ad positionem consequentis sequitur positio antecedentis, vt supra, de acquir. hære. l. illud. s. de pecu. l. ad rē. & l. legatū. ergo

Interdictum de liberis exhibendis continet in se causam proprietatis, & non procedit petitorium.

Nihil commune. Iste §. diuidit̄ i partes tres. Primō ponit dictū in genere. Secūdō infert ad speciem. Tertio r̄ndet tacite obiectioni. Secūda ibi, & ideo. Tertia ibi, nō em̄. Breuiter h. d. Post intentatū petitorij nō phibeēt quis int̄tare possessoriū retinendę h. d. Casus in terminis patet ex diuisione notabilia patēt. Opp. primō ad primā partē, & v̄ q̄ aliquid sit cōe inter proprietatē & possessionem: nā vtrūq; est incorporale, qd sic p̄bat: ea q̄ sunt iuris sunt incorporalia. vt s. de re. di. l. j. in fi. & insti. de reb. cor. & incor. §. fina. sed dñiū est iuris, vt l. ex hoc iure. de iusti. & iur. Itē possessio est iuris: est em̄ ius in st̄dē rei & c. vt s. e. l. j. in princ. & ibi not. & no. per Cyn. C. e. l. licet. & est tex. j. e. l. peregrē. in prin. Ergo vtrūq; incorporale: & sic habet aliquid cōe. Gl. soluit trib' mo dis. Primō vt exponamus hic nihil, id est nō oē. Nā licet in hoc cōueniāt in alijs discōueniūt, vt ecce, istud ius. qd est dñiū in c. dit in rebus corporalibus & incorporalibus. De incorporalib' patet s. l. usufr. pe. l. qui usufru. Dicit em̄ quis habere dñiū per vsumfructū, sed ius possessionis nō cadit in incorporalib', vt s. tit. j. l. i. seru'. §. incorporales. Certē licet ista sint vera in se, tamē illatio sequens non bene sequitur, si hoc modo intelligatur. Ideo glo. soluit secūdō modo, sicut in ea habetis, & bene & secūdum hoc bene sequitur illatio. Tertia solu. etiam potest esse bona, sed p̄cedens melior: ergo. Secūdō opp. glo. Certum est quod dominium cōp̄t à possessione, vt supra, eo. l. j. in princ. ex possessione enim habetur dominium: & sic possessio est antecedens: dominij est cōsequens. Nunc sic arguo. Ad positionem consequentis sequitur positio antecedentis, vt supra, de acquir. hære. l. illud. s. de pecu. l. ad rē. & l. legatū. ergo

Interdictum de liberis exhibendis continet in se causam proprietatis, & non procedit petitorium.

ad positionē dominij sequitur positio possessionis tanquā sui antecedentis: & sic aliquid habet cōmune. Glo. inculcat istud contrariū cū primo: tamen solu. que dantur ad primū, non bene adaptantur ad istud. Solue ergo sic. Illud q̄ dominij causa tur à possessione fuit de iure primo: hodie autē secūdū nō s̄tra iura potest queri dominij sine possessione, vt in legato & in hereditate, vt in l. fi. C. de sac. san. eccl. & qd no. de fundo do. l. fi. fundū. vnde nō est verū hodie q̄ possessio de necessitate sit antecedens dominij sit cōsequens, vel aliter argu. procedat in actu acquisitionis, sed nō in actu retentionis: nam positio est effectum q̄ nō potest queri dominij sine possessione: certum est tamen q̄ potest reuocari. Tertio ad idē opp. glo. quia pprie tas nō separatur à possessione, vt l. per procurato. C. eo. glo. hic immiscet istud cōtrarium cū primo: tamē sol. nō bene adaptatur ad istud cōtrarium. Vnde dic q̄ sunt separata quātum in se est, vt hic, sed ex voluntate concedentis: quia volebat vtrumq; concedere, non separat vnum ab alio. ita loquitur ibi: ita sentit ibi glo. & Cyn. Quarto ad idē oppo. extra glo. j. de verb. signi. l. interdum proprietatem & c. Solu. fateor q̄ aliquando verbum possessionis accipitur pro proprietate: & ecōtra, vt l. cōtraria, & hoc accidit propter mentem proferentis secūdū impropriam significationem, sed proprie loquendo aliud est possessio, aliud proprietates, nec aliquid habent cōmune, vt hic eam si. Venio ad secundam partem vt cōmuniter prosequar secundam & tertiam particulam. Oppo. hic dicitur q̄ petitorium & possessorem retinendę concurrunt: contra de rei vendic. l. ordinarij. de interd. l. incerti. determinatur. s. de iudi. l. si de vi. Huius timore legitur particula ista in gl. nostra quinquē modis si bene inspicitur. Primō q̄ egi rei vendicatione & succubui. Secūdō q̄ nunc cū ago possessorem, petitorio renuncio expresse. Tertio: quia saltē tacite videar renūciare. Quarto q̄ ago possessorem ratione possessionis post qua sita. Quinto q̄ ago petitorio & possessorem diuersis respectibus, vt hic in sig. glo. Modō examinemus istas lectū. vtrum sint in se vera, & qualiter congruāt huic legi. & sic de vna lege habetis quinque. Venio ergo ad primam, & pro solutione contrarij predicti hęc lex intelligitur q̄ primō egi rei vendicā. & succubui: & sic petitorium est finitum: nunc volo agere possessorem: possim. Nec obstant contraria: quia illa iura phibent concursum petitorij & possessoriij sed hic nō cōcurrunt, sed vnū post aliud intentatur. Secūdō contra istam lectū. infatur. Ista lectū. supponit q̄ absolutoria lata in petitorio non p̄iudicat in possessore: cōtra imō videtur q̄ causa proprietatis absorbet sibi causam possessionis cū ea finita totū finiat: vt not. j. de interd. l. j. s. quādam. ita etiā expresse tenet Dyn. in possessore retinendę in c. qui ad agendum. de reg. iur. lib. vj. Solu. Quantum ad propōitū quādo q̄ reus absoluitur: quia actor nō probauit: tunc p̄cedit iste intellectus sine dubio: nam per hoc reus non p̄sumit dominus. s. de iureiur. l. sed & si possessori. in prin. Quādoq; reus absoluitur: quia probauit se dominū: & tūc loquitur lex cōtraria & dicit Dyn. q̄ p̄iudicat in possessore. Quod autē Dyn. sic intellexit, apparet ex verbis suis, dum dicit, aut loquimur in possessore & excluditur per exceptionē dominij: aut non & c. Loquitur ergo eo casu quo exceptio rei iudicat: sapit exceptionem dominij quod est si est absolutus reus: quia dominus aliās nō. Vtrū autē hoc sit verum, patebit ex sequenti contrario. Tertio cōtra p̄dicta opp. Nam secundum hoc licebit domino turbare possessore fundi, nec ille possessore poterit se tueri per interdictionē vti poss. cū domin' statim excipit de dominio: qd videt cōtra l. vim facti. j. de vi & vi ar. ma. & cōtra j. gl. quā hoc expresse dicit, scilicet q̄ exceptio dominij nō p̄cedit si opponatur cōtra agentem vti possidetis. j. eo. l. si de eo. §. in fi. Glo. soluit p̄pter p̄dicta cōtraria. Do. Ray. dicebat Dy. maiē loqui in possessore retinendę. Nam ei nō obstat exceptio dominij: & credo hoc esse verum. In vno tamen casu possit procedere dictum Dyn. scilicet quando in interdictione vti possidetis vterq; haberet de possessione pares p̄bationes: tunc enim obtinet qui de suo dominio doceret: nam apparet possessio sua iustior. Ita tenet Cy. C. vti poss. l. j. in pen. q̄. Et fm hoc gl. q̄ tunc est s. de iudi. l. si de vi. in fi. gl. magne que dicit q̄ exceptio dominij obstat agentis possessori si de dominio quis est paratus docere incōtinētī debet intelligi agētī in

possessione adipiscendę possessionis, non a retinendę: & q̄ sic intellexerit illa glo patet ex eo quod ibi dicit exceptionē dñij opponi secūdū regulā dolo facis: q̄a petis & c. Per quod patet q̄ loquit̄ nō de eo q̄ agit vt possessionē acquirat: nō de eo q̄ agit vt iā acquirat teneat: sic etiā debet intelligi quod no. Cy. C. de edi. diui. Adri. rol. l. ij. ¶ Vt igitur ista materia vtrū absolutoria lata in petitorio pariat exceptionē rei iudicatę in possessore sit clara, sic distinguere aut possessoriū quod in secūdo p̄ponit habet cām proprietatis aut nō. Primo casu sententia lata in petitorio parit exceptionē rei iudicatę in possessore, vt j. de interd. l. j. s. qdā. & quod ibi no. Secundo casu aut post sententiā latā in petitorio proponitur interdictionē recuperandę aut interdictionē retinendę, aut interdictionem adipiscendę. Primo casu nō obstat exceptio rei iudicatę, cū ante oīa spoliat' debeat restitui, vt l. si q̄ ad se fundū. C. ad l. iul. de vi pub. & hoc no. Dy. in d. c. qui ad agēdū. Secūdo casu q̄n proponit interdictionē retinendę: tūc aut cōstat de iusta possessione eius qui interdictionē int̄tat: & ibi non obstat exceptio dñij nec rei iudicatę, vt hic, secūdū istam lectū. & no. in l. i. de eo. d. in fi. j. eo. Aut nō perfectē cōstat, sed p̄bationes vtriusq; sunt pares: & tūc agētē faceret succūbere sententiā super petitorio lata, vt s. dixi. & not. doct. C. vti possi. l. j. in pen. q̄. Tertio casu q̄n int̄tatur interdictionē adipiscendę: tūc aut reus fuit absolutus: quā actor nō probauit, aut q̄a re' erat dñs. Primo casu non parit exceptionē rei iudicatę: nā nihil habet cōmune, ar. hui' legis secūdū istā lectū. vt s. dixi. Secūdo casu aut de snia docet incōtinētī: & p̄ cōsequens de dñio: & obstat exceptio, aut nō docet de sententiā incōtinētī: & tūc nō obstat vt no. in dicta l. si de vi. s. de iudi.

Pro declaratione hui' lectū. q̄ro de vna q. q̄ econuerfo, vtrū absolutoria lata in possessore pariat exceptionē rei iudicatę in petitorio. Videi q̄ non, vt j. de excep. rei iudi. l. & an eādē. in fi. p̄ quā gl. exēplificat principij nostri §. Tu dic aut possessorium habet cām dñij: & tūc absolutoria lata super eo parit exceptionē in petitorio, vt d. l. ij. s. quādam. j. de interd. Aut nō habet cām dñij: & tunc secus, vt d. l. & an eādē. §. si. Sumus expediti de prima lege que licet sit vera: tūc quātū ad hęc legē cōtinet diuinationē: nulla em̄ hic sit mentio de sententiā absolutoria, videamus aliā lectū. Secūda lec. est q̄ ego primō egi petitorio: & tūc ago possessorem, sed petitorio renuncio expresse. dicit hic q̄ possim. Ad hęc lec. oppo. primō de l. ordinarij. & l. incerti. C. de rei v̄. Sol. ibi phibeēt cōcurfus petitorij, & possessoriij, sed hic nō cōcurrūt: q̄a petitorio renūciat. Secūdō opp. & v̄ qd nō possit renūciari petitorio: imō in eo cogit phistere, vt C. q̄o & q̄ iud. aut. qui semel. Sol. Aut vult desistere, hoc est in cā nō p̄cedere, & nō p̄t, vt in cōtrario: aut vult liti in toto renūciare, & p̄t. vt C. de pac. l. post q̄ liti. Ita loquit̄ hic secūdū istā lecturā. ¶ Pro declaratione huius lec. primō q̄ro, vtrū ex tali renūciatione q̄rat reo dñiū, qd erat penes actore renūciante? Ista q̄stio est necessaria, vt sciam', vtrū agētī postea possessorio possit obijci exceptio dñij: Et v̄ q̄ sic, vt d. l. post q̄. & qd ibi no. in prima gl. q̄a in dubio videt renūciare instātiā, & liti iuris q̄ habet: & sic videt renūciare dñio: & per consequens queritur reo. Cōtrariū credo per l. si pro fundo. C. de

De iure primario. Adde secundū Alex. q̄ ceteri transeant cum hac fol. Barto. ¶ P. P. A. V. P. ¶ Vt igitur ista materia. Vide clarius Panor. in c. pastoralis. col. x. cū seq. extra de cau. pos. & pprie. ¶ L. si quis ad se fundum. Adde q̄ contrariū tenet. Io. de Imol. hic Raph. cu. Pau. de ca. hic in lec. paduana. & in l. i. permittent. r. j. eo. referētis ita tenere Io. an. & Hosti. in ca. ij. de cau. possel. & pprie. & Ia. Bu. in l. incerti. C. de interd. Ant. de Bu. in c. cū dilect' de causa pos. & pprie. & in c. in literis. de resti. spo. Io. an. in add. Spe. in tit. de pe. & pos. §. i. verif. sed qd si pro vno. & Pau. de ca. in l. ij. C. de edi. di. adri. col. Et cū hac opt. tanq̄ magis cōi tranfit Alex. cui adde videndū Oldr. cōfil. cccxxij. in pen. col. & cons. cccxj. cir ca si. Hęc t̄ cōmune opt. limitat secūdū Bald. ipse Alex. p̄ flex et decē fallitias quas per testium videre potes. Sed dū allegat Fede. cōfil. cccxxij. est mihi cclxxxij. & dū ponit octauam fallētiā de p̄lato agēte possessore recuperandę, vt non obtineat nisi cōtē de canonica institutione, vide Pau. de ca. cōf. cccxxv. ¶ L. si de eo. Alex. dicit q̄ minus in hoc p̄t sustineri Bart. q̄ in p̄cedētē mēbro, vt hic latius per eū.

¶ In petitorio. Adde q̄ cōtrariū tenet Io. Cal. Ant. de But. in c. cū dilect' de cau fa pos. per l. sed si ante. j. de excep. & eorū op̄idit de iure veriorum. Alexan.

¶ Contrariū credo. Adde q̄ idem tenet Par. in d. l. si pro fundo. & ibi etiam tenet idē Bal. in l. j. C. communia de leg. Ant. de But. in c. cū dilectus. de ca. pos. Imo. & Rapha. cu. hic cū quib' cōcor. Alex. licet An ge. & Roma. contra.

¶ De iure primario. Adde secundū Alex. q̄ ceteri transeant cum hac fol. Barto. ¶ P. P. A. V. P. ¶ Vt igitur ista materia. Vide clarius Panor. in c. pastoralis. col. x. cū seq. extra de cau. pos. & pprie. ¶ L. si quis ad se fundum. Adde q̄ contrariū tenet. Io. de Imol. hic Raph. cu. Pau. de ca. hic in lec. paduana. & in l. i. permittent. r. j. eo. referētis ita tenere Io. an. & Hosti. in ca. ij. de cau. possel. & pprie. & Ia. Bu. in l. incerti. C. de interd. Ant. de Bu. in c. cū dilect' de causa pos. & pprie. & in c. in literis. de resti. spo. Io. an. in add. Spe. in tit. de pe. & pos. §. i. verif. sed qd si pro vno. & Pau. de ca. in l. ij. C. de edi. di. adri. col. Et cū hac opt. tanq̄ magis cōi tranfit Alex. cui adde videndū Oldr. cōfil. cccxxij. in pen. col. & cons. cccxj. cir ca si. Hęc t̄ cōmune opt. limitat secūdū Bald. ipse Alex. p̄ flex et decē fallitias quas per testium videre potes. Sed dū allegat Fede. cōfil. cccxxij. est mihi cclxxxij. & dū ponit octauam fallētiā de p̄lato agēte possessore recuperandę, vt non obtineat nisi cōtē de canonica institutione, vide Pau. de ca. cōf. cccxxv. ¶ L. si de eo. Alex. dicit q̄ minus in hoc p̄t sustineri Bart. q̄ in p̄cedētē mēbro, vt hic latius per eū.

¶ In petitorio. Adde q̄ cōtrariū tenet Io. Cal. Ant. de But. in c. cū dilect' de cau fa pos. per l. sed si ante. j. de excep. & eorū op̄idit de iure veriorum. Alexan.

¶ Contrariū credo. Adde q̄ idem tenet Par. in d. l. si pro fundo. & ibi etiam tenet idē Bal. in l. j. C. communia de leg. Ant. de But. in c. cū dilectus. de ca. pos. Imo. & Rapha. cu. hic cū quib' cōcor. Alex. licet An ge. & Roma. contra.

¶ De iure primario. Adde secundū Alex. q̄ ceteri transeant cum hac fol. Barto. ¶ P. P. A. V. P. ¶ Vt igitur ista materia. Vide clarius Panor. in c. pastoralis. col. x. cū seq. extra de cau. pos. & pprie. ¶ L. si quis ad se fundum. Adde q̄ contrariū tenet. Io. de Imol. hic Raph. cu. Pau. de ca. hic in lec. paduana. & in l. i. permittent. r. j. eo. referētis ita tenere Io. an. & Hosti. in ca. ij. de cau. possel. & pprie. & Ia. Bu. in l. incerti. C. de interd. Ant. de Bu. in c. cū dilect' de causa pos. & pprie. & in c. in literis. de resti. spo. Io. an. in add. Spe. in tit. de pe. & pos. §. i. verif. sed qd si pro vno. & Pau. de ca. in l. ij. C. de edi. di. adri. col. Et cū hac opt. tanq̄ magis cōi tranfit Alex. cui adde videndū Oldr. cōfil. cccxxij. in pen. col. & cons. cccxj. cir ca si. Hęc t̄ cōmune opt. limitat secūdū Bald. ipse Alex. p̄ flex et decē fallitias quas per testium videre potes. Sed dū allegat Fede. cōfil. cccxxij. est mihi cclxxxij. & dū ponit octauam fallētiā de p̄lato agēte possessore recuperandę, vt non obtineat nisi cōtē de canonica institutione, vide Pau. de ca. cōf. cccxxv. ¶ L. si de eo. Alex. dicit q̄ minus in hoc p̄t sustineri Bart. q̄ in p̄cedētē mēbro, vt hic latius per eū.

¶ In petitorio. Adde q̄ cōtrariū tenet Io. Cal. Ant. de But. in c. cū dilect' de cau fa pos. per l. sed si ante. j. de excep. & eorū op̄idit de iure veriorum. Alexan.

¶ Contrariū credo. Adde q̄ idem tenet Par. in d. l. si pro fundo. & ibi etiam tenet idē Bal. in l. j. C. communia de leg. Ant. de But. in c. cū dilectus. de ca. pos. Imo. & Rapha. cu. hic cū quib' cōcor. Alex. licet An ge. & Roma. contra.

¶ De iure primario. Adde secundū Alex. q̄ ceteri transeant cum hac fol. Barto. ¶ P. P. A. V. P. ¶ Vt igitur ista materia. Vide clarius Panor. in c. pastoralis. col. x. cū seq. extra de cau. pos. & pprie. ¶ L. si quis ad se fundum. Adde q̄ contrariū tenet. Io. de Imol. hic Raph. cu. Pau. de ca. hic in lec. paduana. & in l. i. permittent. r. j. eo. referētis ita tenere Io. an. & Hosti. in ca. ij. de cau. possel. & pprie. & Ia. Bu. in l. incerti. C. de interd. Ant. de Bu. in c. cū dilect' de causa pos. & pprie. & in c. in literis. de resti. spo. Io. an. in add. Spe. in tit. de pe. & pos. §. i. verif. sed qd si pro vno. & Pau. de ca. in l. ij. C. de edi. di. adri. col. Et cū hac opt. tanq̄ magis cōi tranfit Alex. cui adde videndū Oldr. cōfil. cccxxij. in pen. col. & cons. cccxj. cir ca si. Hęc t̄ cōmune opt. limitat secūdū Bald. ipse Alex. p̄ flex et decē fallitias quas per testium videre potes. Sed dū allegat Fede. cōfil. cccxxij. est mihi cclxxxij. & dū ponit octauam fallētiā de p̄lato agēte possessore recuperandę, vt non obtineat nisi cōtē de canonica institutione, vide Pau. de ca. cōf. cccxxv. ¶ L. si de eo. Alex. dicit q̄ minus in hoc p̄t sustineri Bart. q̄ in p̄cedētē mēbro, vt hic latius per eū.

¶ In petitorio. Adde q̄ cōtrariū tenet Io. Cal. Ant. de But. in c. cū dilect' de cau fa pos. per l. sed si ante. j. de excep. & eorū op̄idit de iure veriorum

a P. P. A. V. P. Secundum quero. Vi de Fel. in c. significaverunt. extra de excep. Negata. Adde eundem Bald. in l. no. vtrig. de exce. & Ang. consil. mihi clv. cautela tam me q. ex positione negata quis possit se iurare, vide per Bart. in l. post legatum. s. de his quib. vt indig. Et idem dicit Alex. esse de mente Baldi in l. licet. C. de repub. here. de eo q. responderet recusante positioni, vt ea non possit niti. Et idem dicit voluisse Paul. de cast. in l. iij. eo. tit. Tu adde Pe. de Anchi. c. a fil. c. c. Me oblitum. Rap. cu. dicit q. Bart. prius loquitur in repe. qua alibi: ideo in hoc eum reprehendit, & q. melius loquitur in l. si id quod. j. eo. vbi dicit q. sola oblitio no. causat amissionem possessionis, nisi interueniat cursus temporis: alius sequeretur quod dormiens amitteret possessionem. c. tra. l. is qui animo. j. eo. In se veram. Adde secundum Alex. quod docto. comuniter videtur transire cu. glo. & Bar. excepto Imo. & Ro. qui contrarium tenent.

lect. in se esse vera: quia tamen aliquid continet diuinationis, quia hic nulla sit mentio de renunciatione: ideo videamus aliam lecturam. Tertia lectu. est, q. hic proponendo possessorium retinenda, videat tacite renunciare petitorio iam pposito: & ideo possim agere. Oppo. de l. incerti. & l. ordinarij. cu. similibus. Solu. In illis prohibetur concursus petitorij & possessorij: hic vero non concurrunt: sed videtur renunciatum petitorio, Quod autem videatur renunciatum, pbatur in gl. sic. Ei, qui possidet, non datur rei vindicatio: vt Infit. de actio. s. ei vero qui possidet. & j. vti possi. l. j. s. interdictu. aut. Sed ille, qui agit interdicto retinenda, dicit se possidere: vt d. s. interdictum. ergo per consequens videtur dicere se vindicatione non habere, & ei renuncia re. argu. s. de leg. commif. l. post diem. Videndum est ergo, vtrum hoc sit verum. Ad q. dic. aut reus confitetur agentem vti possidetis possidere: & ista lectu. est vera: tum per ratione gl. tum etia quia constat me habere illud quod a parte peto: ergo debet sequi absolutio ab instantia: vt Infitu. de perpe. & tempo. ac. s. fi. & j. de solu. l. quoties. Si vero reus negat: tunc non potest actor ab eo repelli exceptione: quasi videatur renunciare: nam assertio actoris negata per reu non pdest reo: nec ex ea potest iuari, qua nititur impugnare: vt in c. ex eo. de reg. iur. lib. vj. Pro hoc videtur casus. s. de pbatio. l. cu. de debito. vbi ille q. negauit solutione, amittit psumptione, qua pro eo resultabat ex actis partis aduersae. Pro hoc facit qd solet dici, q. quis non potest niti ex positione negata: vt in Spec. de positio. s. viij. versic. sed secundu premissa. Et isto casu ista lectu. non pcederet: sed isto casu differretur petitorium in euentu possessorij: vt ille, qui succumbit in possessorio, petitoris partib. fungatur: vt in l. ordinarij. & l. incerti. Quero, pro declaratione huius lect. & gl. vtrum ille, qui agit petitorio, videatur renunciare possessorio qd habet: & per consequens possessorio iudicio. Tex. hic videtur dicere q. no. In contrarium facit, quia agendo petitorio, dico aduersarij possidere, & p consequens non me per ea quae dicta sunt. Glo. videat tenere, aut quis scit se possidere: & videtur renunciare possessioni. Aut quis ignorat: & tunc non videt possessioni renunciare: vt no. j. vti possi. l. si duo. in princ. q. credo

veru: na cu simplex nunciatio noui operis faciat nunciantem perdere possessionem: vt s. de oper. no. nuncia. l. de pupillo. s. meminit se. & l. j. s. in operis. multo magis propositio petitorij: vbi expressis dico aduersarij possidere: & per consequens me no. Praedicta vera in eo, qui se scit possidere per seipsum. si vero possidet per seruum, vel colonu: tunc agendo rei vindicatione, non perdit possessionem, qua solo animo non potest perdere, nisi alius ingrediatur: vt j. eo. l. peregre. s. quibus. Item praedicta vera, si agit respectu possessionis eiusdem qua scit se habere: secus si respectu alterius, vel detetationis, vt hic secundu vltima lect. Et istis duobus casibus potest procedere opi. lect. de qua glo. hic facit mentionem. Potes ergo ex praedictis distinguere, Aut ignorat se possidere: & non videtur renunciare. Aut scit se possidere: & tunc aut per alium: & idem. aut per se: & tunc aut agit respectu possessionis, qua habet: & videtur renunciare, vt supra dictum est. aut respectu alterius possessionis, vel dubitatur: tunc dic vt j. in vltima lectu. Et sic debet intelligi gl. In fiti. de actio. s. aequum in glo. quae incipit, haec verba, & c. Sed quero, quomodo potest contringere q. quis ignoret se possidere? Dicit gl. hoc accidit in duobus casibus, cu per filium, vel seruum possideat. Hoc est pbabile: quia est tolerabilis ignorantia: vt j. pro suo. l. si. Secundo dicit glo. cu crederet aduersarij possidere, qui non possidebat. Istud dicit potest esse verum in re mobili, quia do ego credo aduersarium possidere & ego possidebam quia habita diligenti inquisitione citò recuperassem: vt s. eod. l. iij. s. Nerua. & j. eo. l. peregre. in prin. Alias ex quo credo aduersarium possidere, ostenditur me oblitum esse meae possessionis, ex qua oblitio perditur possessio: vt l. si id quod. in princ. & ibi no. not. j. de vfuscapio. l. furtu. s. fundi. Sed pcedens exemplum est magis aptum in hac l. quia loquitur de re immobili. quod patet, quia facit mentionem de interdicto vti possidetis. Videtur ergo istam lectu. ita declarata, & in se veram esse & vtilem valde: tam quia in se continet aliquid diuinationis, cu non dicat hic in fin. quod ignorauit se possidere: ideo videamus aliam lectu. Quarta lectu. est q. hic agit vti possidetis noie possessionis quaesita post q. cepit rem vdicare. Oppo. de l. ordinarij. & l. incerti. Solu. ibi non possunt concurrere petitorium, & possessorium retinenda, ratione contrarietatis: quia agendo petitorio dicebat aduersarij possidere. agendo possessorio dicebat se possidere: qd eodet tempore non potest esse: sed hic cessat contrarietas ista ratione diuersitatis temporis: & ideo admittitur concursus petitorij, & possessorij. Secundo opp. q. si re, contra quem agebatur rei vindicatione desijt possidere, & possessio peruenit ad actorem, reus est absolutus: vt s. de rei ven. l. sin autem. s. j. & j. de solu. l. quoties. & In fiti. de perpe. & temp. act. s. fi. Sol. Ego intelligo q. hic fm lect. ista, lite cote. super petitorio, possessio deuenit ad actorem: & licet reus sit absolutus de re ipsa, tñ durat iudiciu, vt feratur sententia ppter fructus, & partus & stipulatio nē de euictione: vt l. vti q. & ibi not. s. de rei ven. & l. si a bona fidei. circa prin. & j. iud. fol. l. si seruus. Et secundu hoc cōcurrat hoc casu petitoriu, & possessoriu retinenda. Sed quia haec etiam continet aliquid diuinationis, licet in se vera sit: ideo videamus aliam lectu. Quinta lectu. est q. egi petitorio: nunc ago possessorio diuersis respectibus, vt clare exemplificat glo. secundu ista lectu. tex. pcedit planē: quia per petitorium non videtur renunciatum possessorium. Oppo. de l. incerti. & l. ordinarij. Solu. petitorium & possessorium retinenda non cōcurrunt, quando respectu eiusdem possessionis agitur: quia tunc actor est sibi ipsi contrarius, sed quando diuersis respectibus pponitur, cessat contrarietas, & pcedunt simul. hic est casus in l. nostra. Sed contra hoc opp. per rei vendi. quis cōsequitur possessionem, quae est apud aduersarium, vt s. de rei vendi. l. officium. Itē per interdictum vti possi. qua turbor in ciuili, cōsequor naturalē que est penes aduersarium, vt not. in hac gl. & s. eo. l. clam possidere. s. qui ad nūdinas. & sic per vtrumq. iudicium idem cōsequor: & per consequens cogor alterum eligere: nec admittitur concursus, vt infra, de rei iudi. l. nemo ex his. s. quoties. Timore huius contrarij do. Oldr. dicit, Fateor quod non impeditur concursus ratione contrarietatis, sed bene impeditur ratione duplicitatis: quia per vtrumque idem consequeretur. argu. supra de lega. l. i. huiusmodi. s. fina. Istud est contra mentem glo. nostrorum. Praeterea ista lex esset imposita verbis & non rebus: tenendo

tenendo hunc intellectum. Ad solutionem contrarij dico q. pedit ex opi. nostroru doct. Aut enim teneo illa opi. q. actio ad eandem rem cōpetens ex diuersa causa possit cumulari, quam tenet glo. in l. edita. C. de eden. & Dy. in l. nullus pluribus. extra de reg. iur. l. vj. & tunc opi. Oldradi est falsa omnino. Ad l. memo. s. quoties. respndeo q. loquitur qñ cōpetunt plures actiones ad idē ex eadē causa, sed hic est diuersa. Ad l. huiusmodi. s. si dico q. si rationem legis inspicias nil facit. Vel respon. vt dicit Dy. in c. nullus. in responsione. in vj. ar. Si verò teneas aliam opi. q. actiones cōpetentes ad idē diuersis causis, non possunt cumulari, quā tenet Pe. & Cy. vt no. in l. edita. & tunc respndeo per inficiationē: quia non est verū q. rei vindicatio & interdictu hoc casu cōpetat ad idē. Nā per rei vdicacionē consequor principaliter, vt pronunciet re meā esse, vt s. de procu. l. pompo. s. sed & is. de rei vendi. l. & ex diuerso. s. j. & rei restitutio non venit iure actionis, sed officio iudicis, vt l. officiu. s. de rei ven. quod officiu hoc casu iudex, si vult potest non exhibere: cu videat me aliud remediū propouisse. Praeterea per sententia lata super possessorio declaratur me esse possessorē ciuilita, & per hoc debere mihi restitui naturalē. Istud autem mihi proderit: quia per hoc probat meā vfuscacionē non esse: interrumpam, quā sola ciuili possessio inducit, vt not. Dy. plenē in c. sine possessione. extra de reg. iur. lib. vj. Istud autē nō declaratur in sententia lata in petitorio: & sic ista duo iudicia ad diuer sa cōpetunt: & sic ratio duplicitationis nō obstat. Quero, pro declaratione istius lectu. qd si quis proposuit petitorium simpliciter, & postea possessoriu simpliciter: an videatur proponere respectu eiusdem possessionis, an diuersis respectibus? Et videtur q. eodē respectu: nā possessio simpliciter prolata intelligitur de ciuili & naturali, vt j. pro herede. l. iij. s. quod vulg. & de vi & vi ar. l. j. s. de iur. cōtra videtur q. diuersis respectibus scilicet primū iudiciū ratione naturalis possessionis, secundū ratione ciuili. Nā possessio simpliciter prolata a vulgaribus intelligit de naturali detetatione, vt no. j. de ver. obl. l. stipulatio ista. s. hec quoq. Si igit in primo iudicio intelligit de naturali: ergo in secundo de ciuili possessione. Vt euitemus contrarietate debemus hac distinctione adiuuari, vt in prima cōstit. Cod. s. qbus. qd no. in l. scripturę. C. de fi. instr. Itē cōtra videt q. primū iudiciū ratione ciuili, secundū ratione naturalis. Nā verbū simpliciter prolatur debet intelligi in eū casum qui habet iuris effectū, vt j. de fol. l. is cui. s. j. & similibus. Sed ciuili possessio est illa quae habet ciuile effectū. nā parat vfuscacionem, & fructuū acquisitionē, vt no. s. eo. l. iij. s. ex contrario. & per Dy. in d. c. sine possessione. extra de regu. iur. in vj. Si ergo primū iudiciū fuit rōne ciuili, secundū erit ratione naturalis. Quid dicemus? Dicerē esse inspiciendū cōiecturas, si ex eis potest apparere, vt puta si agit dñs cōtra eū quē dicit fructuariū, vel emphyteutā petitorio, & possessorio: intelligā petitoriu intentatum esse rōne naturalis, quae est penes aduersariū: possessorium ratione ciuili, quae est penes actorem. arg. s. loca. l. si vno. s. de iure iu. l. sed & si possessorij. s. itē si iurauero. j. de ver. obl. l. stipulatio ista. s. hi qui. Quo l. si ex cōiecturis nō appareret: dicitā ambiguitate secundū actorem interpretandā arbitror, & eius declarationi standū, vt s. de iudi. l. si qs intetione. & ibi no. j. de ver. obl. l. inter stipulantē. s. si stichū. q. si actor esset mortuus dicta declaratio huiusmodi nō cōtinget, vt no. 2. in d. s. si stichū. & de rei ven. l. pompo. scribit si frumētū. s. fi. His igit lectu. sic extricatis ad materia nostri s. accedamus. Quero, & reuoco in dubiū vtrū petitoriu & possessorium possint eodē tempore intetari: In hoc sunt tres opi. vna est Ioā. & Azo. qui dicūt nullū possessoriu cōcurrere cū petitorio, vt s. de iud. l. si de vi. C. de interdict. l. incerti. de rei vendi. l. ordinarij. C. quo. bo. l. si. de edi. di. A dri. tol. l. iij. Secūda fuit opi. Mar. qui dixit petitoriu & possessoriu retinenda nō concurrere, ratione contrarietatis: cetera possessoria cōcurrere, cū in eis non sit contrarietas, vt j. de vi & vi ar. l. cū fundū. in fin. Et hanc opi. approbat decretalis extra de cau. pos. & proprie. c. pastoralis. & glo. sequitur eam in d. l. si de vi. Ad l. in contrariū alleg. respondeo vt ibi not. Tertia fuit opi. Pet. de bel. perti. qui dixit q. nunq. potuit cadere in capite suo, q. petitorium nō concurreret cū possessorio. Vnde tenet q. omne possessorium possit cū petitorio intetari. hoc probat legibus & rationibus. Primū:

quia tunc cogitur quis vnā actionē eligere quādo agitur ad idem, vt l. nemo ex his. s. quoties. j. de reg. iur. sed possessio & proprietates sunt diuersa, vt j. vti possi. l. si duo. in fi. ergo & c. Secundo: quia tunc nō admittitur cōcurfus duarū actionū, quando absolutoria lata in vna parit exceptio nē rei iudicata in alia j. de excep. l. fundi. & l. fundum. sed hoc non est hic, vt l. & an eadem. in fi. j. de excep. rei iudi. ergo & c. Praeterea, pro hoc inducit l. nulli. C. de iudi. Ad l. incerti. & ad l. ordinarij. & l. exitus. j. eod. respondet q. nulla necessitas impedit, cū cesset omnis regula impediens, vt s. probatū est. Sed ordo litis bene impedit: quia si vult vti com modo possessoris, oportet q. prius declaratur q. sit possessor, ex quo apparebit persona petitoris & rei. Et ista opi. dicit Cy. esse verā, sicut Euāgelium, vt ipse refert in l. ordinarij. vbi ista opi. latius ponit. Mihi autē videtur istam opi. Pet. esse falsam, sicut Iudas Iscariotes. Nam nō solum ordo, sed etiā omnis regula impediens cumulationē, seu cōcursum duarum actionū erit reperire inter petitorium & possessoriu. Tres enim sunt regulae impediens. Prima est si sunt contrariae. Secūda si electione tolluntur. Tertia si absolutoria. In prima lata parit exceptionē rei iudic. in secūda, vt plenē not. per Dy. in c. nullus pluribus. & per Cy. in l. edita. Prima cōtrarietas adest, cū propono petitorium & possessorium retinenda eodē respectu, vt s. dictum est pluries. Secūda potest esse, scilicet q. electione tollantur, vt no. per glo. C. de codicillis. l. si. in ver. more. quod potest esse. Pone exemplū si propono rei vindicationē sciens me possidere, videor renunciare possessioni: & sic per consequens possessorio retinenda si mihi competit pro ea, vt plenē dictum est supra in tertia lectu. & sic electione tollitur. Tertia regula potest habere locum. Nam absolutoria lata in petitorio parit exceptionē rei iudicata in possessorio in multis casibus, vt plenē dictum est supra in prima lectura. Item potest addi regula quarta impediens, scilicet quādo per positionē secūdae actionis, videtur actor se asserere habere qd petebat in primo: tunc videtur primo iudicio renunciatum, nec admittitur concursus, vt argu. in fitu. de perpe. & tempo. ac. in fi. quod potest accidere in possessorio & petitorio. Casus est hic in hoc j. secundum tertiam lecturam. Itē potest esse quinta regula impediens, scilicet ratio duplicitationis: quia per vtranq. actionem idem consequitur, vt dictum est supra, circa quintam lectu. huius. s. Itē est sexta regula impediens, scilicet ratio ordinis, quod Pet. fatetur. Apparet ergo q. non solū ordo iudicij, sed etiam vrgens necessitas propter iuris regulas impedit concursum petitorij & possessorij. Dico ergo opin. Marti. & nostrorum gl. & illam decretalem pastoralem esse fundatam super veritate. Tamen quia istud non est sic indistincte intelligendum, istud examinandum putauit per septem combinationes. Prima quādo vnus & idem primū proponit petitorium, secundū possessoriu. Secūda quādo vnus & idem proponit primū possessorium, tertio petitorium. Tertia quādo idem simul & semel proponit vtrumq. Quarta quādo vnus primū petitorium, alius tertio possessorium. Quinta quādo vnus pponit possessorium, alius tertio petitorium. Sexta quādo simul & eodem tempore vnus proponit petitorium, alius proponit possessoriu. Septima quādo proponit vterq. petitorium & possessoriu. Et aduerte: quia intelligo de possessorio & petitorio respectu eiusdem. Si enim respectu diuersarum rerum: tunc sine dubio admittitur cōcurfus: quia cessarent omnes regulae impediens. Et hoc de iure nostro, sed de iure Canonico si quis proponeret interdictum recuperanda possessionis asserens se spoliatum non posset reconueniri, nisi super alia spoliatio, vt extra de ordi. cog. c. fi. Item aduerte: quia non curo vtrum petitorium & possessorium proponantur in eodem libello vel diuersis, sed solum de hoc quero vtrum eodem tempore possit super vtroq. procedi. Et de hoc videamus in qualibet cōbinatione. Prima cōbinatione est: quādo vnus & idem proponit primū petitoriu, secundū possessoriu, vtrum admittatur cōcurfus. Et primū videam q. nō possessoriu est adipiscendū possessionis, si petitoriu & possessoriu quae pponuntur sic se habēt q. electione tollant. quod

§. si. Adde Alex. q. cu hac doctrina Bart. transeunt Ang. hic. d. Ant. in cap. cum dilectus. de causa pos. & Bald. in l. ordinarij. in quāto autem Bart. dicit stādum declarationi libellatis Raph. putat contrarium qd absq. declaratione de beat posse procedere. de quo hic per Alex.

Nam acta. Adde tu & aduerte hic dicitur Bar. quod alle. pro no. clj. & sequitur etiam Alexan. de Imol. in l. ij. circa fin. C. de eden. & in consil. lxxxij. col. penult. in j. vol.

P. P. A. V. P. In alio iudicio. vide Alexand. consilio lxxxij. incip. in causa a vertete inter Petrum & Ioanem. in pe. col. vol. ij. Math. in nota. Ibi & vide hic Iaso. in xlv. col. in prin.

In alio iudicio. vide Alexand. consilio lxxxij. incip. in causa a vertete inter Petrum & Ioanem. in pe. col. vol. ij. Math. in nota. Ibi & vide hic Iaso. in xlv. col. in prin.

In alio iudicio. vide Alexand. consilio lxxxij. incip. in causa a vertete inter Petrum & Ioanem. in pe. col. vol. ij. Math. in nota. Ibi & vide hic Iaso. in xlv. col. in prin.

In alio iudicio. vide Alexand. consilio lxxxij. incip. in causa a vertete inter Petrum & Ioanem. in pe. col. vol. ij. Math. in nota. Ibi & vide hic Iaso. in xlv. col. in prin.

In alio iudicio. vide Alexand. consilio lxxxij. incip. in causa a vertete inter Petrum & Ioanem. in pe. col. vol. ij. Math. in nota. Ibi & vide hic Iaso. in xlv. col. in prin.

In alio iudicio. vide Alexand. consilio lxxxij. incip. in causa a vertete inter Petrum & Ioanem. in pe. col. vol. ij. Math. in nota. Ibi & vide hic Iaso. in xlv. col. in prin.

In alio iudicio. vide Alexand. consilio lxxxij. incip. in causa a vertete inter Petrum & Ioanem. in pe. col. vol. ij. Math. in nota. Ibi & vide hic Iaso. in xlv. col. in prin.

In alio iudicio. vide Alexand. consilio lxxxij. incip. in causa a vertete inter Petrum & Ioanem. in pe. col. vol. ij. Math. in nota. Ibi & vide hic Iaso. in xlv. col. in prin.

In alio iudicio. vide Alexand. consilio lxxxij. incip. in causa a vertete inter Petrum & Ioanem. in pe. col. vol. ij. Math. in nota. Ibi & vide hic Iaso. in xlv. col. in prin.

In alio iudicio. vide Alexand. consilio lxxxij. incip. in causa a vertete inter Petrum & Ioanem. in pe. col. vol. ij. Math. in nota. Ibi & vide hic Iaso. in xlv. col. in prin.

quæ datur ex interdicto Carboniano: ibi enim licet missus est frutuatur possessor: vt no. s. ad Carbo. l. ij. §. nullum. in illud iudicium tractatur summam: vt l. ij. §. causæ. eo. tit. Ratio potest esse duplex. Prima, fauore pupilli: vt l. j. §. & generaliter. s. de ven. in pos. mitten. Secunda, quia dicta possessiois comodi sine aliquo iudicio perdit adueniente pubertate, nisi caueat: vt s. ad Carbo. l. de bonis. §. si. Item illud quod dicit Gul. q. reo contumace deuenit ad diffinitiuam lit. conte. est primò contra l. ij. §. pen. j. de lib. ho. exhi. Sed ipse respondet, q. ibi ideo: quia non poterat haberi possessio rei petite: quia liber homo exhiberi petebatur. Sed illud nihil est: quia ibi poterat haberi illud, q. per interdictum petebatur, scilicet q. liber homo exhiberetur, & dimittatur: nisi diceret liberum hominem ibi non apparere. Sed istud est diuinare. Itè esset cõtra gl. i. fi. C. l. p. vim, vel alio modo. Itè cõtra id quod no. s. de ope. no. nun. l. ij. prius. in vlti. gl. quæ est additio. & quod no. Azo in summa, vt possid. in fi. & Cy. C. vt possid. l. j. in fi. qui dicit, q. reo contumace transferretur in eum onus probandi, non aut peruenit ad diffinitiuam. Teneamus ergo gl. nostram. Ad rationes Gul. respondeo, primò dicit ipse, q. causa possessiois est momentanea, & sic vitilis, ergo & c. vt C. de sent. aut. nisi breuiore. respondeo falsum est q. sit vitilis: vt no. C. si de mom. possid. l. j. in fi. prin. gl. Secundo probat possessio perditur negligentia: vt j. de vsucap. l. futu. §. j. & ibi no. & Insti. de vsuca. §. q. aut. multò fortius ex contumacia, quæ præponderat culpæ: vt s. ad l. Aquil. l. itè si obstitrix. Respon. illud magis cõtingit ex obliuione, quæ inducit dispositionem animi, q. ex negligentia: vt ibi not. Quæ ratio hic cessat. Tertio probat sententia lata super possessione acquiritur sententia lata super secunda appellatione: quia sicut non licet tertio prouocare, ita non licet prouocare a sententia possessionis: sed sententia appellationis potest dari iure non contesti. vt l. fi. §. illud. C. de temp. app. Respondeo, illud ideo quia lis contestata fuit in causa principali, ad quam contestatione omnia reducuntur per appellationem: vt C. de procu. lita demu. Præterea, ibi est ex privilegio speciali causa, vt ibi dicit tex. & gl. ergo in cõtrarium ius commune: & sic facit pro nobis. Quarto probat, quia proceditur cõtra non legitima persona: vt C. qui leg. perso. l. momentaneæ. ergo defectus vnus perlonge non vitiat: & sic nec lit. contesti. Respondeo, q. istud arg. non concludit. Non enim sequitur ista causa habet vnum speciale: ergo aliud, imò magis concludit cõtrarium, ne duo specialia habeat: vt C. de dot. promiss. l. j. Quinto probat: in petitorio cõtra reum contumacem sit missio in possessionem, & transferretur possessio, licet ad hoc principaliter non agatur: multò magis in possessione, vbi ad hoc principaliter agit. Respondeo, illa possessio de facili recuperatur intra annum. l. si quis emp. §. pe. C. de præscri. xxx. ann. sicut dictum est in possessione Carbo. Et si dicitis, post annu parat præiudiciu magnu, dico illud propter nimitiam contumaciam, vt itatim dicam. Sexto, quia in cõtumaciam partis proceditur ad dominij translationem: vt s. de da. infec. l. si finita. §. Iulianus. & l. prætoris officiu. in principio. multò magis ad translationem possessionis. Respondeo, illud propter nimitiam contumaciam, quia patitur contra se interponi primu & secundu decretum: nam & hoc i. de fateor. q. ex secundo decreto transferretur possessio. Septimo, probatur in possessione adipsendam per casum l. C. de edic. diu. A dri. tol. l. fi. Respon. illud possessio non intentatur cõtra certam personam, cõtra sit legitimus cõtradictor: vt s. dicitur est. Octauo, probat in possessione recuperanda: quia si licet mihi congregare amicos, & mea autoritate recuperare: vt l. ij. §. cum igitur. j. de vi & vi arma. multò magis cum iudice. Respondeo, illud permittitur parti incontinenti cõtra liquet esse expulsum, iudici hoc etiam permitteretur si sibi liqueret: sed liquere non potest, nisi vtraque parte præsentem: vt l. fi. C. si p. vim, vel alio modo. ergo & c. Non idem probat: quia hoc contingit in causa restitutionis in integrum: vt s. de min. l. in causæ. §. causa cognita. Respondeo, vide quod dicit Cynus C. si vt se ab hæredita. absit. si omnes. in vlti. q. & non obstat. Decimo probat in possessione retinenda: nam possessio retinenda duplici sunt, & in eis quilibet est actor, & reus: vt j. de interd. l. ij. in princip. & l. si duo. §. j. j. vt possid. sed actore absente potest ferri diffinitiuæ: vt C. quomo. & quando iud. aut. qui femel. ergo & c. Respon. licet

licet vterq. dicatur actor, & reus: tñ ille fungit partibus actoris quantum ad hoc qui primò ad iudiciu prouocauit: vt s. de iud. di. l. in tribus. Hoc ostendo per rationem: litis contestatio habet duo extrema, scilicet assertionem actoris, & negationem rei: modo statim cõ actor proponit libellum, assertit: & sic licet ex parte sua est quasi contestata. & ista ratione ius voluit, q. eo absente potest ferri diffinitiuæ. Ita dicit Pet. in l. edicta. in vltima quæ sunt rationes suæ in effectu: licet ipse latioribus verbis vtatur. itione. ergo illa, aut habet locum in duplicibus iudicijs, solum in eo qui primò ad iudiciu prouocauit libellu dando. Istæ sunt rationes suæ in effectu: licet ipse latioribus verbis vtatur. Quarto quæro, q. his casibus, quibus procedit possessio: & petitorio, vtrum dicta iudicia sint eadem sententia terminanda: an verò de eo prius iudicetur, de quo prius constat. De cretite dicunt, q. eadẽ sententia deberet terminari siue ambo ab eodẽ proponant: vt extra, de cau. pos. & proprie. c. cõ dilectus. siue vnũ iudiciu ab vno, aliud ab alio: vt extra de ordi. cog. c. cõ dilectus. Petr. & Cy. in l. incerti. C. de interd. in. ij. q. si eorũ verba cõsideres, vident dicere, q. super eo iudicio prius pronuncietur, de quo prius constat. Quid ergo dicemus? Breuiter dico: aut vtrumq. iudiciu ab vna parte intentatur: & tunc de iure nostro potest iudex separatim pronuciare: nulla em est ratio impediens, non solũ hic, vbi sunt duo iudicia: sed etiã si esset vnũ iudiciu habens plura capitula. Casus est s. de iud. l. no idcirco. in prin. & ibi casus facit s. de mino. l. etiã. §. ex causa. & quod no. per doct. C. si aduer. r. iud. l. j. Discrepat ergo in hoc ius ciuile à Canonico: et hoc sentit gl. extra de cau. pos. & propri. c. ij. Si verò petitoriu proponitur ab vno, possessio riu ab alio: tunc debet eadẽ sententia terminari, etiã de iure nostro, propter naturã cõuentionis & recõuentionis: vt l. j. in fi. j. quæ sen. sine ap. rescin. Solut dicit in aut. & cõsequenter. C. de sen. & inter. om. iud. & no. s. de iud. l. qui prior. & ita loquitur c. cõ dilectus. de ordi. cog. Prædicta vera, in eo casu quando in possessio requiritur lit. contesta. Si verò non requiritur, sed summarie proceditur: tunc forte non haberet locum materia reconuentionis, secundum ea quæ no. per Cyn. in aut. & cõsequenter. in vij. q. quod hic non examino. Quis autem sit effectus vtriusque iudicij, et qualiter fiat executio: dicit vt ibi per Cyn. in d. l. incerti. in ij. q. qui quantum ad hoc satis perfectè loquitur: & fuerunt verba Petr. quod tenet Ioan. Andre. 40 in d. capit. pastoralis. circa fin. Quinto & vltimo, quæro, quid de interdictis exhibitorijs: vtrum debeant præcedere petitoria iudicia? Gloss. iuris Canonici dicit, quod sic: vt in interd. de libe. exhi. & exhiben. tab. Et sic intelligunt quidam Decretalem, pastoralis. s. allegatam. vt ibi not. ante finem magnæ gloss. Certè minus bene intelligunt interdictum de libe. exhib. Nam continet in se causam proprietatis: non ergo præcedit proprietatis quæstionem, sed in eo totum ius finitur proprietatis & possessionis: vt l. ij. §. quendam. j. de interd. Sed bene potest dici, quod est præparatorium alterius interdicti, scilicet de libe. deducendis: vt j. de libe. exhib. l. ij. §. primo. Illud verò quod loquitur de interdicto de tabulis exhibendis, verum dicit, quod debet præcedere, adeo quod si super petitorio lis sit contesti. amplius non poterit agi interdicto: vt j. de tab. exhi. l. fi.

licet vterq. dicatur actor, & reus: tñ ille fungit partibus actoris quantum ad hoc qui primò ad iudiciu prouocauit: vt s. de iud. di. l. in tribus. Hoc ostendo per rationem: litis contestatio habet duo extrema, scilicet assertionem actoris, & negationem rei: modo statim cõ actor proponit libellum, assertit: & sic licet ex parte sua est quasi contestata. & ista ratione ius voluit, q. eo absente potest ferri diffinitiuæ. Ita dicit Pet. in l. edicta. in vltima quæ sunt rationes suæ in effectu: licet ipse latioribus verbis vtatur. itione. ergo illa, aut habet locum in duplicibus iudicijs, solum in eo qui primò ad iudiciu prouocauit libellu dando. Istæ sunt rationes suæ in effectu: licet ipse latioribus verbis vtatur. Quarto quæro, q. his casibus, quibus procedit possessio: & petitorio, vtrum dicta iudicia sint eadem sententia terminanda: an verò de eo prius iudicetur, de quo prius constat. De cretite dicunt, q. eadẽ sententia deberet terminari siue ambo ab eodẽ proponant: vt extra, de cau. pos. & proprie. c. cõ dilectus. siue vnũ iudiciu ab vno, aliud ab alio: vt extra de ordi. cog. c. cõ dilectus. Petr. & Cy. in l. incerti. C. de interd. in. ij. q. si eorũ verba cõsideres, vident dicere, q. super eo iudicio prius pronuncietur, de quo prius constat. Quid ergo dicemus? Breuiter dico: aut vtrumq. iudiciu ab vna parte intentatur: & tunc de iure nostro potest iudex separatim pronuciare: nulla em est ratio impediens, non solũ hic, vbi sunt duo iudicia: sed etiã si esset vnũ iudiciu habens plura capitula. Casus est s. de iud. l. no idcirco. in prin. & ibi casus facit s. de mino. l. etiã. §. ex causa. & quod no. per doct. C. si aduer. r. iud. l. j. Discrepat ergo in hoc ius ciuile à Canonico: et hoc sentit gl. extra de cau. pos. & propri. c. ij. Si verò petitoriu proponitur ab vno, possessio riu ab alio: tunc debet eadẽ sententia terminari, etiã de iure nostro, propter naturã cõuentionis & recõuentionis: vt l. j. in fi. j. quæ sen. sine ap. rescin. Solut dicit in aut. & cõsequenter. C. de sen. & inter. om. iud. & no. s. de iud. l. qui prior. & ita loquitur c. cõ dilectus. de ordi. cog. Prædicta vera, in eo casu quando in possessio requiritur lit. contesta. Si verò non requiritur, sed summarie proceditur: tunc forte non haberet locum materia reconuentionis, secundum ea quæ no. per Cyn. in aut. & cõsequenter. in vij. q. quod hic non examino. Quis autem sit effectus vtriusque iudicij, et qualiter fiat executio: dicit vt ibi per Cyn. in d. l. incerti. in ij. q. qui quantum ad hoc satis perfectè loquitur: & fuerunt verba Petr. quod tenet Ioan. Andre. 40 in d. capit. pastoralis. circa fin. Quinto & vltimo, quæro, quid de interdictis exhibitorijs: vtrum debeant præcedere petitoria iudicia? Gloss. iuris Canonici dicit, quod sic: vt in interd. de libe. exhi. & exhiben. tab. Et sic intelligunt quidam Decretalem, pastoralis. s. allegatam. vt ibi not. ante finem magnæ gloss. Certè minus bene intelligunt interdictum de libe. exhib. Nam continet in se causam proprietatis: non ergo præcedit proprietatis quæstionem, sed in eo totum ius finitur proprietatis & possessionis: vt l. ij. §. quendam. j. de interd. Sed bene potest dici, quod est præparatorium alterius interdicti, scilicet de libe. deducendis: vt j. de libe. exhib. l. ij. §. primo. Illud verò quod loquitur de interdicto de tabulis exhibendis, verum dicit, quod debet præcedere, adeo quod si super petitorio lis sit contesti. amplius non poterit agi interdicto: vt j. de tab. exhi. l. fi.

Componius refert. Rei mobilis perditur possessio ciuili: & non potest adipisci naturalis: homine excepto. hoc dicit. Vtens accessione sui autoris. illa utitur cum sua causa suisque vitijs. Auth. male fidei. C. de præscri. lon. temp. loquitur in rebus immobilibus, & non habet locum in mobilibus. Item loquitur in domino ignorante. Item in primo emptore qui emit à male fidei possessore. Dicta authen. non corrigi: sed determinat hanc materiam. Item dicta authen. loquitur in vniuersali successore, non in singulari. Hic §. loquitur de vitio reali, & de personali. Vitium us expulsiue, vel ablatiue dicitur reale: compulsive est personale. Vitium clandestinitatis, q. non sit vitium reale. Possessio precaria quando sit vitiosa vitio reali, & quando personali. Vitium litigiosi q. sit personale. In re pupilli, vel sibi, uel in fundo dotali, an dicantur realia, uel personalia? ubi quod quasi realia.

Cum quis adminiculo. Qui vitio accessione sui autoris, vitio cum sua causa suisque vitijs. h. d. Præmitte primò, q. quedã sunt vitia personalia, & mala fides: quedã sunt vitia realia, & res furtiua, & similia: quedã quasi realia: vt j. dicit, et de realibus & psonalibus potest hic loqui. Hoc pmissò ad euidentiam venio ad casum, & legitur duobus modis. Primò vt dicat ad miniculo, cum vult tpa sui autoris adiungit, & ista est clara. Secundo. vt dicat ad miniculo eo ipso q. habet titulum ab eo: & hoc pcedit sine dubio in vitio reali. Potest etiã intelligi in vitio psonali: & tene exempla huius leg. j. eo. in j. glo. ibi: vel pone. & ibi: idè potest poni. Et secudum lectu. ibi: vel pone. oportet q. ponat in eo, q. habet causam lucratiuã: vt probat in d. §. si quis autem. sed nõ cõgruit literæ, quæ dicit, venditoris. & sic est causa onerosa. Præterea, alia rone nõ est bona: quia illa exceptio potest opponi cõtra autorẽ, & successorẽ ei agẽtem, & nõ possidentẽ, vt hic: hæc verò habet locu in possidete. Item secudum alia lectu. ibi: idè potest poni. loquunt in successore vniuersali, cõtra istu text. qui expresse loquit in singulari: ergo prima vitio psonali: secudã in vitio reali. Contra primã opp. j. de diuer. & tẽp. præscrip. l. an vitiu. So. hic volebat vt accessione sui autoris. ibi no. Op. in aut. vt spõ. lar. §. rursus. posita C. de præscri. l. õg. tẽp. aut. mala fidei. Sol. Gl. j. loquit in rebus immobilibus, in rebus verò mobilibus nõ reperit immutata. Itè aut. illa loquit dño ignorante: eo sciante nil est mutatum, vt ibi patet. Itè loquit in primo emptore, q. emit à male fidei possessore: secus in eo q. emerit ab eo primo emptore bonæ fidei: & sic illa auth. istã materiã determinat, nõ corrigit. Opp. q. ois præscriptio currit tpe xxx. ann. vt l. licet. Et ista gl. tenet q. de possessione vitiosa sit accessio ad aliã nõ vitiosam p præscriptioẽ l. õg. i. t. p. s. xxx. vel xl. ann. & incipit, licet ergo & c. & hoc videbitis j. ea. l. §. si. in fi. Sed i præscriptioẽ x. vel xx. an. nõ fieret accessio. Vteri⁹ vt, q. oino nocet accessio vitio autoris: vt l. c. h. res. s. de diuer. & temp. præscri. Solut. ibi loquit in vniuersali successore: hic in singulari. Op. de l. vitia. C. e. & l. sequit. §. q. aut. j. ti. j. & §. q. aut. Insti. de vitio. Sol. ibi de vitio reali: hic de psonali. Et sic cõcordat cõ lectu. secudã. Quæro ergo, an hic loquat de vitio reali, vel psonali? De vtroq. potest intelligi: ideo Azo ponit, vt vtriusq. adminiculo autoris sui, s. in vitio psonali. Quæro, an ista vitia, vitia, vitia, vel pcariorum, sint vitia realia, vel psonalia. Et glo. q. est hic, put dicit de vi, dicit q. sunt tres violentia: vna est expulsiua, vel ablatiua: & ista est realis: cõpulsiva est psonalis. Insti. de vsuc. §. q. aut. & l. sequit. §. q. aut. j. ti. j. & C. q. me. cau. l. ij. dic vt ibi. Quæro, q. de quali violentia: vt l. cum quærebatur. C. vñ vi. Et dicitur cam idè q. de clandestina. Quæro, q. de clandestina. Et recita glo. j. Sed de possessione clandestina habes in l. quare. j. titu. j. & Insti. de vsuca. §. q. aut. ad res. q. nõ est vitiu reale. Facit illud q. nõ notat in l. cum quærebatur. C. vñ vi. Pro hoc facit, licet videatur facere in cõtrariu & nõ facit, q. nõ j. ti. j. l. sequit. §. itè si occu paueris. Hoc idè tenet gl. q. est in l. vitia. C. e. Quæro, an possessio pcaria sit vitiosa vitio reali: Et rñdeo q. sic, p huc tex. gl. dicit cõtra videbitis in §. si is q. pcariorum. j. ea. l. & Dy. & Cy. referunt in l. vitia. C. e. q. pcaria dicitur ista, donec anim⁹ dñi adest: sed post q. incipit nõ hñe dñi voluntate, qa reuocat, sec⁹ vt j. de pcariorum. l. si. Sed illud veru, si ille, q. possidet naturaliter, pcariorum nõ volens restituere vtriusq. me ciuili, & trahit ad se: vt in §. q. ad nũdinas. & tunc violentia illa esset realis: qa verè violentia est, sed si pcariorum habeat ciuile naturalẽ, licet pcariorum nolens restituere, nõ est vitiu reale, sed psonale: qa talis possessio est similis pos-

P. P. A. V. P. Quarto quæro, vide Alex. consil. xlv. incip. vifa. vol. ij. P. O. M. A. T. E. S. Si verò. Quis autem. vide Alex. consil. xlv. in ij. volu. vbi sequitur Bar. hic q. q. intetate petitoriu simul & possessio, q. debet super vtroque pronuciari, etia cuius effectus sit hoc. Immutatũ. Adde dñm Alex. q. cõterdoct. videtur transire cõ hac prima fallentia. sed Imol. in l. quare. in ti. j. tenet cõtrariu. & Sal. in d. auth. Hoit. in ti. de præscri. §. que sint necessaria. ver. iij. vt distiguat. Tñ dicit Alex. nõ recedẽdũ à cõi opin. cui inquitũ ponit sextã fal. An q. malafidei debitor alienat rẽ alteri per se emptã: qa emptor bonæ fidei pscribit aduersus hypothecã l. õg. tpe. Ad de quod in terminis cõsultu Oldr. consil. xix. & q. d. refert Ioan. And. in addi. Spec. in tit. de præscri. §. fuit ipsius Old. referentis etiã Iac. de Bel. Et de hac materia vide etiã per Pau. de Ca. cõsili. c. xij. Clandestina. Adde secudum quod cõterdoct. tenet q. sit vitiu psonale. & quod idè tenet gl. in l. cum quærebatur. C. vnde vi.

Non continuata. Adde secundum Paul. de Ca. in lect. Padua...

sefioni creditoris: vt j. ea. l. si is qui pre cario. sed si creditor non vult restituere...

ris, aut no. si vitur. aut quo ad prescriptione logi temporis, aut quo ad prescriptionem xxx. annorum: vt ex predictis patet.

Præterea, quaritur. Emptor vitur accessione venditoris, et venditor em ptoris facta redhibitione. h. d. Opp. extra gl. de l. si a te. §. fin. j. de excep. rei iudi. Sol. vt ibi gl. notat.

Si liber homo. Non vitur quis accessione eius, a quo causam non habet. h. d. Ad cuius dentiam tu iuuenis præmitte, q. liber, vel alienus seruus bona fide possessus non quarit possessori extra rem, vel operã. Mo do pone q. liber homo vel seruus bona fide possessus, quæsi uit aliquid extra rē, vel operã, ex quo sibi vel domino quæsi uit proprietatē, possessionem vero quæsiuit possessori: nūc ille possessor illa rē restituit ipso libero liberat detecta, vel do mino: & sic sibi restituit tan q. suã, cum ab isto possessore liber vel dominus non habeat causam: non pōt vt accessione suc cessoris. h. d. Opp. & videtur, q. etiã possessionem non quæsiuit possessori extra rem, vel operam suam: vt l. j. §. per eum s. eod. Solu. quæsiuit, quia animo gessit, sicut cuiuslibet extraneo: vt l. si me in vacuam. j. eo. Opp. j. ea. l. §. si iussu Solu. vt ibi.

Quæsitum. Ex possessione non continuata, a non datur accessio. h. d. Op. alia causa est emptoris quàm hæredis: vt l. an vitu. j. de diuer. & tem. præscri. con iuncta l. cū hæres. eo. ti. Solu. quo ad alia loquitur ibi. Quæro, si hæres fuit malæ fidei, defunctus bonæ, an noceat: Gl. hic q. non secus in emptore, vthic in gl. probatur. j. titu. j. l. hæres. in prin. Sed contra. s. ti. j. l. quæsitum. §. j. Sed ibi loquimur quo ad acquisitionem fructuum: hic quo ad prescriptionem.

Non autem. Legitur in gl. tribus modis. Prima lectura non applaudit literæ: nisi dicas ecouerso: illa dicat iuncta morti, quã habuit per se: illa non dicatur iuncta, quæ fuit autoris sui. Secunda lectu. non procedit, q. a no diuersificat possessionē, sed qualitatē possessionis. Ter tiam licet quidã teneat: sed certē leges, quas allegat, loquuntur, qn quis delimit possidere p mortē, tūc vtilitatis causa, & c. vt j. ti. j. l. acceptam. Gl. dicit q. quis desijt possidere in vita. & ideo sicut non daretur accessio defuncto, sic nec hæredis: vt j. ti. j. l. naturaliter. nisi diceret q. desijt possidere eo modo quo dicitur in §. si is qui precario. vel quod dedit pignori, & c. Quæ rit gl. qd in veditore q. possessionē non pdit, cū ad aliū non puez nit, & postea habuit eã emptor, an pdest emptori: Et gl. dicit q. sic, & malē, & cōtra l. naturaliter. j. ti. j. Dic vt dixi s. pximē.

Vir possidet rem doctem, & non uxor. Vfuscapio ex sola ciuili procedit. Vir quod sit dominus rerum dotialium, & non uxor. Vir quando possit præscribere rē dotalē, & quando utatur accessione authoris.

In dotem quoque. Quæro, vtrū rē dotalē possideat maritus, vel vxor: Glo. dicit q. hic est argu. q. vir possidet, no mulier. Probat natura liter vir possidet, q. inhsit corpore: ciuilitate quia vsucapit, & sibi dat accessio: vt hic, & vsucapio ex sola ciuili procedit: vt l. j. §. per feruū. s. eo. Dixi plenē in l. ij. §. ex cōtrario. Et ita tenet gl. & idē tenet in l. sciendū. §. si fundus. s. qui fatid. cog. Se

cundō induxit in arg. q. vir est dominus, & non mulier: & in ducit hoc modo casu quo traditio facta a non domino operat vsucapiendi cōditionē, eo casu facta a dño operatur dominij translationē: vt l. clauibus. s. de contrahen. emp. & j. ea. l. §. si lic dominia transferit in virū dominū. Quarit gl. quid si ma lam fidē habebat: Et dic vt gl. secundum ista tēpora: quia vir pōt vsucapere spatio longi tēporis, tñ non vitur adminiculo tui authoris, vt dixi in §. cū quis. s. ea. l. licet secus hodie vt ibi dixi: q. a prescriptionē cōpleta tenet vir restituere rē mulieri, & sic ei prodesse: vt s. de dona. cau. mor. l. si alienā. s. & sol. ma. l. si alienā. & ibi est casus expressus. Sed si res rediret ad mulierē ante p̄scriptionē cōpletā, & duraret mala fides: non daret ei accessio ad p̄scriptionē logi tēporis, sed ad p̄scriptionē logi s̄mi temporis. Sic j. ea. l. §. si. & ibi no. & dixi in §. cū quis.

1 Possessio precaria donec voluntas durat, non est vitiosa: sed ea cessante sic. 2 Possidens precario ciuilitate, & naturaliter, æquiparatur creditori possidenti. 3 Possessio precario tradita emptori, habetur pro vera traditione. 4 Qui cōcessit precario omnē possessionē, an possit rei uēdicationē cōueniri remissuē. 5 Possidens tantum ciuilitate: potest rei uēdicatione cōueniri. 6 Rei uēdicatione q. detur contra detentatorem: adde ad Bar. hic. Alexā. in l. officium. §. de rei uen. & Are. in c. examinata. de iud. 7 Sententia lata contra ciuilitate tantum possidentem, non nocet naturaliter possidenti. 8 Sententia lata contra colonum, an noceat domino remissuē.

Si is qui precario. Eius qui a nobis precario possidet, datur nobis accessio relictio precario. h. d. Op. q. non sit accessio, sed cōtinua possessio: cum ille, qui concedit precario, retinet ciuilem: vt j. de preca. l. habet. §. cū. Solu. hic fuit actū q. vtraq. transfertur. Oppo. q. ex precaria possessione non fiat accessio, quia est vitiosa: vt s. ea. l. §. cū quis. Sol. non est vitiosa donec durat voluntas: sed ea finita sic, vt ibi dixi. Opp. & videt, q. sic esset accessio, quasi sit facta interruptio. Et forma op. vt in glo. q. dat tres solu. Prima non placet: quia si cessaret, non daretur accessio: vt d. l. licet. Secunda sol. est vera, quã tene menti: q. ille, qui possidet precario ciuilitate, & naturaliter, æquiparatur creditori possidenti, quod facit ad id quod dixi s. ea. l. §. cum quis. Tertia sol. dicit, omnem euites oppositionē, & c. Sed certē per hoc non video q. euitetur oppositio: nisi dicas, q. ille emptor medio tēpore com pleuit vsucapionē: & tunc bene sequuntur allegata in gl. s. de condi. in deb. l. indebiti. §. sed & si possessionē. et de dona. cau. mor. l. si alienā. Sed hæc non videtur bona: quia precario possidens non pōt cōplere vsucapionē, vbi hic: nisi dicas q. complet eã ei, a quo habet precario: & sic est idem cū præcedenti. Vel dicit, q. in emptore hoc est speciale q. licet sibi sit tradita precario, habetur pro vera traditione: vt de acti. emp. l. Iulianus. §. possessionē. & ideo tūc præscribit, & datur accessio. Tene secū dam. & quod hic dicit tex. q. non vitur accessione: vt s. de i. quo ad sui commodum. Quæro, an durante precario, & c. dic vt in glo. Quæro, vtrum ille qui concessit precario omnem possessionem, possit cōueniri rei uēdicatione: Et dic vt in gl. q. no. & est casus j. ti. j. l. serui nomine. Quæro, an ille q. rã tum ciuilitate possidet, cōueniri possit rei uēdicatione: Et gl. dicit q. sic. Casum habes in l. ciuilitate. §. j. s. de vsur. et ad ex hi. l. ij. §. si. & gl. super rub. s. de rei ven. & gl. in l. ij. c. vbi in rã actio. & ibi per gl. & Cy. Per istam vt gl. habes q. ille, qui possidet ciuilitate, vel naturaliter, vel detinet, potest cōueniri rei uēdicatione. Quæro, an sententia lata contra eum, qui ciuilitate possidet, præiudicat ei qui naturaliter possidet: Gl. q. no: vt dicitis legibus probatur. Sed an sententia, & executio facta contra colonum noceat domino: vt eum possessione priuet. Dicam in l. peregrē. §. quibus. j. eodem.

Ex facto quaritur. Ex vitiosa possessione non datur accessio. h. d.

1 Agens Publiciana si obtinuit, an efficitur dominus. 2 Agens triticaria, & obtinēs, an efficitur dominus, vel habeat vsucapiendū cōditionē. 3 Agens rei uēdicatione, & succumbēs, an trāsferat in conuentū dominium remissuē.

Si iussu iudicis. Iste §. est valde solennis & subtilis licet in text. facilis. & breuiter h. d. secundum veram lectu. Auctoritas iudicantis facit vt eius rei quæ iussu restituitur: vt mea transferatur vsucapiendū conditio. h.

tio. h. d. Opp. & videt, q. si res mihi restituat, datur accessio ex persona restituentis: vt s. ea. l. §. si liber homo. Glof. hic, & ibi, dat plures solu. Ex quibus colligitur variatio lectionum. Prima solu. quæ ibi ponitur est, quod hic in actione personali est restitutio facta: ibi ex reali. & secundum hoc non haberet scri pulum, per l. non solum. §. si mihi. j. titu. j. Et ratio est, quia non datur accessio ei, qui non habet causam restituendi, vt per totam istam legē: & sic cum hic egit personali, habet cām restituēdi. Alia lectura est, q. agitur personali triticaria, vel Publiciana. de quibus j. dicitur. Vel dic q. reali egit: & hoc operat auctoritas iudicis restituere iubentis: & ista est vera. Et ad istā opp. quia si egit reali obtinuit, ergo erat dñs: vt s. de rei vendi. l. in rem. & sic non præscribit. Frustra ergo quaritur de accessione. Solu. Dic, q. non erat dñs in veritate ipse agens, licet obtineret, nec etiã restituens: vt j. videbitis. Item opp. q. in quibus casibus dominus non transfert dominium, in illis non dñs non transfert vsucapiendū conditionem: vt l. clauibus. s. de cōtrahen. emp. sed hic dominus non trāsferat dñm: vt l. ij. §. subtili s. de cōdi. ob cau. ergo non dñs non transfert vsucapiendū conditionem. Rñdet gl. q. illa gl. fallit in pupillo, & in alijs eodem modo fallit hic. Sed illud non est verū, quia illa ratio, quæ est in translatione dominij, quare illud prohibetur transferri, est ne pauperiores efficiant: vt in viro & vxore no. in d. l. si vir. Illa ratio non habet locū in re aliena vendita: & ideo eadem ratio non est in trāslatione cōditionis vsucapiendi. & ideo ibi fallit: sed in vtroq. eadē ratio est. Dic ergo, q. illud operatur auctoritas rei iudicata: vt probatur in l. ij. §. item quarit potest. s. de rebus eorum. & l. ij. in fi. s. de Publiciana. Et ista est no. respō sio. Non obstat l. ij. §. subtilius. quia ibi transferatur sine auctoritate iudicis. Dicit ne verum ista glo. Per. determinauit cōtra istam gloss. vt refert Cyn. in l. j. c. communia vtriusq. iud. Sed ista glo. dicit verū, quicquid dicat Per. est casus. s. de statu lib. l. statuliberi a ceteris. b. in fi. & l. statuliberum. §. non solum. & no. glo. In sti. de offi. iudi. in fi. & l. sunt & alia. in fi. s. de pub. Hoc etiam probatur per l. i. per errorem. j. ti. j. vbi est casus. & ibi dicā. Videamus ergo quid operatur auctoritas iudicis: Respōdeo, primò operatur, q. licet res mihi restituatur vt mea, transferatur in me dominium: vt s. probatum est. licet secus esset aliās. Secundò operatur, vt eadem ratione si restituens non est dominus transferat vsucapiendū conditionem: vt hic. Tertio operatur, q. licet ille, cui facta est restitutio, non sit bona fidei: tamen eius possessio dicitur iusta: vt l. generaliter. s. de noxali. Dixi s. de dam. infec. l. si finita. §. si de vestigalibus. Quarto operatur, quod licet ille, cui restituatur, non habeat causam a restituente, sed ab alio: tamen potest vt accessione ex persona restituentis, vt hic: secus esset aliās: vt s. ea. l. §. si liber homo. Quintò operatur, quod licet possessio restituentis fuerit vitiosa: & sic ex eadem non fieret accessio: tamen propter iudicis auctoritatem fiet: vt hic, & s. proximi. §. continuado istos. §. simul. & q. hic sit magis ver. quàm §. Sed certē iste quintus & tertius casus non placet: quia contra casum j. p. emp. l. qui fundum. §. qui bona fide. Remanet ergo specialitas in tribus præmissis: scilicet q. transferes dominium si es dominus: & vsucapiendi conditionem, si non es dominus: & vtar accessione tua: si tamen tu es bona fidei, & etiã ecō. sic in hoc §. est. Quæro, quid si egi Publiciana, & obtinui contra te? Respōdeo, si es dominus, transis in me dñm: & sic non transit vsucapiendū cōditio: & illud tenet glo. dum dicit, q. egi Publiciana. Item possessio tua accedit possessioni meæ: licet a te cām non habeo. & hoc vult iste §. Sed quia dixi dñm transferri, quō est cum ille q. agit Publiciana, non dicat se dominū, vt §. alia. In sti. de acti. l. j. s. de publi. & hic dñs, qd trāsit dñm, si agit Publiciana, & ei restituatur. Sed sustineamus glo. per dictam l. statuliberi. §. Quintus. vbi agit petitione hæreditatis, & non dicit se dominum: vt l. non tantū. s. de peti. hære. & si restituit mihi, & es dominus, transfers in me dominium: vt d. l. statuliberi. in fi. Sed ad contrarium responde, q. qui agit Publiciana dicit se dominum: nec tamen dicit se non dominum: quia si diceret se non dominum, non haberet bonam fidem: quia tūc non præ scriberet: per consequens non haberet locum Publiciana: vt l. eum qui. s. de publi. Quæro, fago triticaria, an si es dominus transfers in me dominium: si non es dominus, vsucapiendū con

ditionē: Et glo. videt dicere hic q. sic. Sed scias q. triticaria est generalis actio: vt l. j. s. de tritica. & primo casu bene dicit gl. q. si egi generali ad dominum, si haberes possessionē tanq. cōtra obligatū: secus si egi triticaria, quæ nudā possessionē aduocat: vt l. ij. s. de tritica. quia tūc non præiudicet sibi in petitorio: vt l. & an eandē. in fi. j. de excep. rei iudic. nō trāsferatur vsucapio, sed possessio restituētis, si esset bona fidei, & habilis ad vsucapiendū, accedat ei cui facta esset restitutio, si ille aliud habeat titulum, & causam vsucapiēdi. & hoc modo intelligitur hic. Quæro, quid si egi rei vindicatione, & res fuit mihi restituta: Et habet locū quod dixi. Quid si agens succubuit, quia res cōuetus obtinuit: an si agēs erat dñs dñm transferat in conuentū: Non dico hic. tex. & glo. est in l. exceptio. j. de excep. rei iudi. in fi. tit.

Sed & legatario. Legatario dat accessio ex persona defuncti, & ex persona hæredis. h. d. & hoc in legato conditionali pro cedit sine dubio. In puro verò videtur: cōtra quia legatarius habet causam a defuncto, non ab hærede. j. de furt. l. à Titio. ergo ex possessione hæredis, non debet fieri accessio: sed quia hæres est eadē psona cū defuncto: idē hic ē secus, quā in cōtrario.

1 Accessio de possessione vitiosa ad aliam prescriptionem longi temporis, q. fiat de iure ciuili. & nu. 3. 2 Accessio qualiter detur. 3 Possessio in dubio presumitur continuata, si probatur possessio authoris octo annorum, & mea duorum.

Præterea nec vitiosa.

1 Quæro vtrū ad prescriptionē longi temporis fiat accessio de possessione vitiosa ad aliam. Et gl. tenet q. sic. & idē tenet s. ea. l. §. cū quis. Ex predictis collige distinctionē qualiter datur accessio: sic. Aut q. vult accessionē, nullo modo possidet, nec per se, nec per aliu: & tūc non habet accessionē: vt s. proximi. §. Aut possidet in totū p aliu: & tūc habet accessionē, sicut si possideret per se: vt s. ea. l. §. si is qui precario. & ibi no. Aut possidet per se: tunc aut eius possessio est iniusta, & nullā habet accessionē, vt hic: nisi forte ad p̄scriptionē xxx. anno. vt dicitur est. Aut est iusta: & tūc aut vult vt accessione eius a quo causam non habuit: & non potest, nisi cum iudicis auctoritate fuerit facta restitutio: vt §. si liber. & §. si iussu. Aut a quo causam habet, tunc aut possessio medio tempore fuit possessa per alium: & non pōt: vt §. quæsiuit. Fal sit in hærede: vt §. sed & legatario. Aut fuit possessio cōtinua: & tūc aut possessio authoris erat vitiosa, aut non. Primo casu, aut quo ad prescriptionem xxx. annorū sit accessio, non quo ad aliam. Secundo casu, procedit sine dubio, vt per totā istam legem. Sed ea quæ dixi, quod pōt allegari ad prescriptionē xxx. annorū: intelligas de iure ciuili, secūdu quod etiã mala fidei possessor præscribit illo tempore. Secus de iure Canonico, secundū quod nullo modo præscribit malæ fidei possessor: vt extra, de præscri. c. fi. de reg. iur. c. possessor. lib. vi. et ideo non daretur accessio ex tali vitiosa possessione. Itē quæro, si possessio est cōtinua, vt habeat locū prædicta: quid si probatur possessio authoris octo annorū, & mea duorum, vel trium annorum: nec dicitur aliquid, an sit continuata, vel non? Respondeo, in dubio præsumitur continuata: vt dicitur j. titu. j. l. Celsus.

Si seruus vel filius factus. Possumus vt accessione ficti authoris. h. d. quia pater, dominus, pupillus, sunt authores ficti: quia ipsi verè non vendunt. Bar.

Dicere q. illud. Vide Bar. in l. ex hoc iure. s. de iust. & iur. & Ang. qui valde eleganter loquitur in l. sed & si possessori. s. de iur. reur. vbi vide oino. & no. q. do. Bal. in l. j. ad fi. c. cōtra vtriusq. iudi. hoc limitauit verum. nisi esset sententia interlocutoria per casum in l. a diuo Pio. §. si super. j. de re iudic. Andre. Barba.

L. statuliberi a ceteris. Adde secundū Alex. q. idē tenet Ang. Imol. & Rom. hic Dy. & Iac. de Ra. & Bal. in l. j. c. communia vtriusq. iud. de Cug. & Bart. in l. ex hoc iure. de iust. et iur. Card. et Inn. in c. proposuit. de concess. præbend.

Sed ad cōtrarium. Sed dñs pceptor me singularissimus, cuius anima requiescat in pace. d. Io. de Imo. tenet cōtra: quia agēs Publiciana asserit se non dominū. l. j. s. de pub. & sic non agit querere dñm, nec agit se declarari dñm: nec iudex hic agit, cū ista debet cōformari libello. l. vt fundus. cōdi. d. ideo nō videt quarri dñm, licet cōuetus sit dñs. Nec obstat §. Quintus. præal. quia ibi dicebat se dñm: quia hæredem. ergo & c. And. Barba.

Non habet locū. Adde q. Imo. et Ro. reprehendit Bart. & dicit Alex. q. fuerunt verba Bal. in c. pasto ralis de re iudi.

Sed do tibi. Et vi do. Ant. in c. cu venif...

POMATES. Precario. Vide ad declaratione Alex. in...

non requirit actus, sed solus animus. Dicitur qd ille actus...

Quada est possessio, quae possideo per alium naturaliter...

Quod tibi legere p. ca. j. e. l. q. vniuersas. si. vbi si constituo...

Si venditorem. Opp. possessio non potest haberi sine...

Si dum in alia. Per ingressum non queritur possessio...

Interdum. Potest quis transferre possessionem, quam...

Item si conduco. Clausula constituens se emptoris, vel creditoris nomine...

Quod ex naufragio. Quod ex naufragio capitur, non potest...

Qui alienam. Duobus modis legitur, vt in gl. Sed qd...

Uinharedes. Opp. s. ex quib. cau. maio. l. cu miles. Sol. hic...

fideo naturaliter et ciuilliter per me ipsum tunc...

non requirit actus, sed solus animus. Dicitur qd ille actus...

Si venditorem. Opp. possessio non potest haberi sine...

Interdum. Potest quis transferre possessionem, quam...

Quod ex naufragio. Quod ex naufragio capitur, non potest...

Uinharedes. Opp. s. ex quib. cau. maio. l. cu miles. Sol. hic...

&c. & sic non possidet. quod est contra Guliel. de Cug. in hisque...

Si furioso. Tradens amittit possessionem: licet illi, cui...

Si venditorem. Opp. possessio non potest haberi sine...

Interdum. Potest quis transferre possessionem, quam...

Quod ex naufragio. Quod ex naufragio capitur, non potest...

Qui alienam. Duobus modis legitur, vt in gl. Sed qd...

Uinharedes. Opp. s. ex quib. cau. maio. l. cu miles. Sol. hic...

precario, possideo naturaliter ego constitutus, vt dixi: sed qn...

Si furioso. Tradens amittit possessionem: licet illi, cui...

Si venditorem. Opp. possessio non potest haberi sine...

Interdum. Potest quis transferre possessionem, quam...

Quod ex naufragio. Quod ex naufragio capitur, non potest...

Qui alienam. Duobus modis legitur, vt in gl. Sed qd...

Uinharedes. Opp. s. ex quib. cau. maio. l. cu miles. Sol. hic...

P. P. A. V. P. Dicit quod non. Idem tenet Alex. in c. xiiij. col. j. vol.

ga ecclesia non desinit possidere, vt dixi s. e. l. j. in fi. & l. seq. & facit quod no. p. Inn.

In his. Fictio postliminij circa recur padaposses. no fingit. h. d. Op. j. ti. j. l. si is qui...

Quod ex naufragio. Quod ex naufragio capitur, non potest...

Qui alienam. Duobus modis legitur, vt in gl. Sed qd...

Uinharedes. Opp. s. ex quib. cau. maio. l. cu miles. Sol. hic...

Uinharedes. Opp. s. ex quib. cau. maio. l. cu miles. Sol. hic...

Respon. non. Adde secundam Alex. hic, quod idem sequitur doct. & Bart. in l. cum oportet. C. de bon. qua. libe. Sed Bald. in l. j. s. de his qui sunt sui vel alieni. iur. videtur in domino contrarium tenuisse, scilicet, quod ista pecunia ex vltura propter peculium profectitium patri, dicitur acquisita patri: quia conlat qd dominium recessit a sponte soluente vltura a filio quaeri non potest: ergo necesse est qd patri sit acquisita: quia dominia non possunt volare per aera. l. si sponfus. de don. inter vi. & vxo. Et pro hoc dicit Alex. saluari gl. in d. l. cum oportet. qd tenet qd solum filio nomine vltura: pro peculio profectitio acquiritur patri. Tu vide quae posui in d. l. cum oportet.

Obliuio. Adde qd Pet. de Ane. consil. c. xlii. dicit, quod similiter si tabellio esset in quasi possessione officij notariatus, ne gligendo per decem annos, perdit illam quasi possessionem. Et dicit Spec. in tit. de pe. & posses. s. j. verfi. nota tamen Rom. & Vbertum de Bonacurfo, referre quod Rogerius dedit hanc cautelam, quod quando prohibitiones sunt equales super possessione, quod aduocatus debet dicere clientulo suo, quod armata manu ingrediatur possessionem, de qua est differentia, & qd denunciet aduersario vt veniat ad possessionem si audeat: quia si non veniat: quia suspicatur se posse repellit: statim amittit possessionem, quam dicebat se habere. Et si aduersarius petat ipsum putiri, per l. si quis in tantam. ille excipiet quod imo p ipso sententia est ferenda: quia ipse egue probauit possidere, & suam possessionem est ingressus: aduersarius autem suam amittit. Aliam etiam cautelam vide ibi quum vis quod aliquis amicus tuus apprehendat possessionem alius cuius rei sine vitio, qua asserit ad se pertinere. Et an sufficiat tempus decem annorum ad inducendum obliuionem, vide Io. Andr. in additio. ad fil. d. s. vbi tenet quod illud sit arbitrarium, si alique circumstantie essent, per quas minus, vel plus tempus considerandum esset. Allegat cap. fin. de transactioni. cum concordant. Et insert quod eo casu quo quis tenuit ciuilem veniens, occupantem expellens, non dicitur vim facere, sed suam possessionem defendere. Facit secundum ipsum l. j. C. vnde vi. & ff. de vi. & vi armata. l. qui possessio nem.

Obliuio. Adde qd Pet. de Ane. consil. c. xlii. dicit, quod similiter si tabellio esset in quasi possessione officij notariatus, ne gligendo per decem annos, perdit illam quasi possessionem. Et dicit Spec. in tit. de pe. & posses. s. j. verfi. nota tamen Rom. & Vbertum de Bonacurfo, referre quod Rogerius dedit hanc cautelam, quod quando prohibitiones sunt equales super possessione, quod aduocatus debet dicere clientulo suo, quod armata manu ingrediatur possessionem, de qua est differentia, & qd denunciet aduersario vt veniat ad possessionem si audeat: quia si non veniat: quia suspicatur se posse repellit: statim amittit possessionem, quam dicebat se habere. Et si aduersarius petat ipsum putiri, per l. si quis in tantam. ille excipiet quod imo p ipso sententia est ferenda: quia ipse egue probauit possidere, & suam possessionem est ingressus: aduersarius autem suam amittit. Aliam etiam cautelam vide ibi quum vis quod aliquis amicus tuus apprehendat possessionem alius cuius rei sine vitio, qua asserit ad se pertinere. Et an sufficiat tempus decem annorum ad inducendum obliuionem, vide Io. Andr. in additio. ad fil. d. s. vbi tenet quod illud sit arbitrarium, si alique circumstantie essent, per quas minus, vel plus tempus considerandum esset. Allegat cap. fin. de transactioni. cum concordant. Et insert quod eo casu quo quis tenuit ciuilem veniens, occupantem expellens, non dicitur vim facere, sed suam possessionem defendere. Facit secundum ipsum l. j. C. vnde vi. & ff. de vi. & vi armata. l. qui possessio nem.

Quod seruus. Possessio qm querit dno si est iusta, alias secus. h. d. Ita lex est notabil. Et not. tex. ibi, qd verò ex maleficijs. hic innuit, qd seruus non acquirat dno, nisi ex causa peculiari. contra. s. e. l. j. s. ite querimus. Sol. dic. peculariter, hic quicq. iuste acquirat. Itē opp. innuit, qd seruus possidet contra. de l. stipulatio ista. s. hec quoq. j. de ver. ob. Dic qd possidet, i. detinet. Item quæro, qd vtrū naturalis possessio sit de iure naturali, vel ciuili. Gl. dicit qd de ciuili. Contrarium videt no. s. e. l. j. in prin. Sed dicit in gl. quæ incipit. contra s. & c. ibi: si autem imò j. tit. j. l. sequitur. s. si tu vi me. nam ille s. dñs. de l. no. solum. j. tit. j. non facit, vt ibi no. Vltimò per hanc l. dico, si filius acquirat vlturas ex pecunia patris profectitia inuito patre, an cõcabit cū fratribus. Rñ. no. quærit patri, qd filius ex maleficijs querit: nec cõcabit cum fratribus. Dixi alio anno hic, & dixi C. de bo. qua. l. l. cū oportet. in prin. vbi gl. tangit. Bar. Obluio, an sola sufficiat ad perdendam possessionem? & vide etiam infra in l. si quis.

Id quod. Opp. de l. peregre in prin. j. e. Solu. hic ignoramus in quo loco sit, & in quo fundo, vel in quo orto: secus si scimus in quo loco sit: licet locum loci ignoremus. Item opp. de l. Pomponius. in prin. s. e. l. j. s. seruū qui in fuga. Solu. quod hic dicitur, fallit in homine. Item quæro, quid in fundo. ego nescio me possidere fundū: an pdo possessionē fundi? Dicit gl. qd obliuio est causa perdendæ possessionis. Idem no. in l. furtum. s. fundi. j. tit. j. C. eo. l. licet. & Insti. de vlturap. s. quod autem. C. vnde vi. l. cum quærebatur. Si bene respicias istam glo. non sufficit ad perdendam poss. sola obliuio, sed requiritur

obliuio sit inducta ex cursu tps. Alias sequer qd dormies perderet possessionem. Dicam plenius j. eo. l. si de eo. & d. s. fundi. Et per colonos. Per colonos & inquilinos sicut per seruos possidemus, nec perdimus: licet moriantur: vel furiosi efficiantur. h. d. Opp. dicitur hic, etiam si moriantur possessionem retinemus. contra, imò naturalē amittimus: vt j. e. l. si de eo. s. j. In gl. sunt opi. vna est opi. lo. qd retinemus, s. diuersimodè: quia retinemus naturalē si efficitur furiosus, vel alij locat: sed naturalē perdimus si moritur: sed ciuilem nullo modo perdimus. Hug. dicit contrariū, s. & vtrūq. retineamus, etiam quādo mori: per d. l. si de eo. s. j. opi. lo. est vera, vt probat in d. l. si de eo. s. j. Nam per hereditatem coloni non potest retineri naturalis: vt l. j. s. Scauola. j. si quis testa. li. esse iust. sue. Et alia ratio est in furioso. j. eo. l. si quis. Item oppo. qd differentia sit inter seruum & colonum in rebus peculiariter possessis. Nā possumus possidere per animum, & corpus serui non coloni: vt in s. item acquirimus. in l. j. s. eo. Sol. quo ad acquirendam possessionem, vel perdendam non est differentia: sed quo ad alia sic.

Quod autem. Qui possidet ciuilitate, p ingressum alterius eam non perdit, nisi reuersus non admittatur, vel suspicetur se posse repelli. h. d. Bart. Locus. Locus certus ratione loci, vel quore potest possideri: secus si esset vtraq. ratione incertus. h. d. not. s. s. & vidistis. s. co. l. iij. s. j. & habetis j. tit. iij. l. emptor. ibi capi potest, etiam si ignoretur quota sit pars, id est, pro induitio, & sic est incerta ratione loci, certa ratione quoræ: ibi: incerta autem pars: dicitur ratione loci, & quoræ. Feriosus solo animo non potest de iure possidere. Possessio ex sola obliuione sine cursu temporis non perditur.

Locus. Locus certus ratione loci, vel quore potest possideri: secus si esset vtraq. ratione incertus. h. d. not. s. s. & vidistis. s. co. l. iij. s. j. & habetis j. tit. iij. l. emptor. ibi capi potest, etiam si ignoretur quota sit pars, id est, pro induitio, & sic est incerta ratione loci, certa ratione quoræ: ibi: incerta autem pars: dicitur ratione loci, & quoræ. Feriosus solo animo non potest de iure possidere. Possessio ex sola obliuione sine cursu temporis non perditur.

- 1. Feriosus solo animo non potest de iure possidere.
- 2. Possessio ex sola obliuione sine cursu temporis non perditur.
- 3. Furiosus non potest definire possidere. h. d. Not. tex. ibi: quia furiosus. Opp. qd furiosus potest perdere possessionem: vt j. e. l. qui uincit uertas. s. j. Glo. dicit, qd non potest furiosus definire possidere solo animo, sed alijs modis, quibus homines delinunt possidere, vt l. ij. s. si a furioso. j. pro empt. & hoc probatur ex ratione posita in fi. l. quæ firmat dictum secundum Dy. Item oppo. furiosus perdit animum, sicut ille, qui obliuiscitur: ergo perdit possessionem, vt s. eod. l. si id quod. in prin. In gl. sunt opin. Tu dic, qd ex sola obliuione sine temporis cursu, non perditur possessio. Vnde si furiosus staret per longum tempus quod non possideret, vel alius eius nomine perderet possessionem.
- 4. Rem meam quam alius possidet, respectu possessionis possum stipulari, cõducere, & emere.
- 5. Dominus possessor ignorans si conducit a non possessore, an perdat dominium, & possessionem.
- 6. Qualiter potest esse quod quis ignoret se possidere. Conduccio facta de re sua ab eo, qui est dominus, possessor ignoranter, non tenet.
- 7. Conducens rem suam, quam scit se possidere, & se esse dominum, quasi non suam, non amittit dominium, nec etiam perdat possessionem, nu. 6.
- 8. Tradens uere rem suam, tanquam non suam, sed tanquam rem tuam, non transfert in te dominium.
- 9. Contractus locationis & conductionis, de re sua factus a scienter possidente, & se domino quasi non sua, non tenet.
- 10. Qualiter cognoscatur, an quis conducat rem suam, uel ut non suam. Dominus & possessor conducens rem suam quasi suam, an perdat dominium et possessionem.
- 11. Accipiens bona propria in emphyteusim a monasterio, an in monasterium transferat dominium, & bona illa alienare possit monasterio irrequisito: quod sic. et quod dominium non sit translatum: quod ita consuluit.
- 12. Si conduco rem meam a me possessore a non possessore, quod contractus ualeat ratione possessionis: & quomodo ualere possit.
- 13. Quando non apparet, an respectu possessionis, uel proprietatis sit facta conductionis sue: cuius respectu uideatur facta. Quid sit hoc querere.
- 14. Clausula, uendo tibi talem rem iure emphyteusim, apposta in instrumento, quid operetur, ubi quod non teneor prestare, nisi quod sim emphyteus. & si iniquitate respectu domini directi, non teneor.
- 15. Possessor non dominus, si conducit rem ab alio, quando perdat possessionem.
- 16. Si conduco rem putans esse meam, cum mea non sit, ualeat conductionis. Veritas quod potius inspicatur quam opinio.
- 17. Rem que pro parte est mea, & pro parte non: an possim conducere, & emeret rem suam.

Si aliquid

aliquam rem. Ista est ita difficilis sicut do. Et ratio difficultatis est: quia hic ponuntur quæ casus, & non determinat nisi vnus. Et prima pars loquitur qd dñs & possessor cõducit eandem rem a non possessore. Secunda, qd dñs & possessor eam cõducit a possessore. Secunda ibi: & sic sciens, ibi: possidere. & eiusdē dñum habebat: vt innuit sequentia. No. in fi. l. j. qd possim rem meam, quā alius possidet, re spectu possessionis stipulari, cõducere, & emere: vt hic in fin. & quia hæc lex non determinat oēs casus: ideo quæram in quolibet membro de tribus. Primò, vtrū perdat possessio. Secundò, vtrū perdat dñum. Tertio, an ualeat contractus. Venio j. & assumo primū membrū, qd dñs & possessor cõducit a non possessore. & de hoc uidentur si ignorat. Quæro, quomodo esse potest quod ignoret me possidere: cum ignoras perdat possessionem per obliuionem: vt s. eo. l. si id quod. Sol. Intellige qd possidebat per seruum, vel filium ex causa peculiari, vel per procuratorem: hoc casu possidet ignorans. Vide glo. quæ incipit, ignorans, ibi: igno rare, & c. Item potest esse etiā qd per seipsum possidebat: quia tunc sola obliuio sine cursu tps non facit perdere possessionem, vt dixi s. e. l. proximi. Quæro, an possessio perdat a isto casu per cõducit: Glof. dicit qd no: vt j. e. l. si me in uacua. bene dicit: quia non est animus perdere possessionem, quā quis ignorat se habere. Itē quæro, an perdat dñum: Rñ. d. no. quia non potest perdat dñum: vt d. s. differentia. Item quæro, qd vtrū isto casu ualeat locatio, & cõductio: Rñ. cū non perdat dñum, non ualeat cõductio: vt j. e. l. in fi. & de regu. iur. l. neq. pignus. & l. no. solet. s. locati. & l. suæ rei. de cõtrah. emp. Item ex eo quod dixi, qd non perdit possessio, non ualeat cõductio: nam possidere, & ex cõducto habere, sunt repugnãtia: vt s. eo. l. si quis ante. Secundū membrum test, qd scio me possidere, & me dñm, & eandem cõduco quasi non meam: quæro, vtrū isto casu perdat dñum: Et determinat glo. qd non sufficit animus cõducere tñm ad perdendum dñum: vt l. si quis vi. s. differentia. s. eo. Præterea, qd qd trado tibi uerè rem meam tanquā non meam, sed tanquā tuam, non trãfero in te dñum: vt dixi in l. dedi. in s. subtilius. s. de cõdic. ob cau. multò minus perdo dñum tradendo fictā, s. cõducendo. Sed quæro, qd vtrū perdat possessio: Dicit gl. sic: vt l. quod meo. s. e. Et ita dicit ista gl. non uideat uerè dicere: quia illa causa, quæ non est habilis ad trãslationem dñi, non est habilis ad trãslationem possessionis: vt not. s. e. l. quod meo. secundum hanc gl. ista non est habilis ad trãferendum dñum: ergo & c. Propter hoc Iac. de Are. reprehendit hanc gl. quæ non puto bene dicere: quia quædã sunt causæ in habiles ad trãferendum dñum: & tñ sunt habiles ad trãferendum possessionem: vt dixi in l. quod meo. Sed hæc gl. non puto uerè qd perdat possessio alia rone: quia qd dñs non possessor cõducit rem suā a possessore: ista est cã quædã pos. vt l. ei a quo j. tit. j. Si cã quædã pos. fessiois, vt ibi: multò magis erit cã posses. retinendæ, qd dñs possessor cõducit a non possessore. Vñ cū non perdat dñum: ergo cõducendo posses. non perdat, sed retinet. h. Tertio, quod tñ ualeat cõtractus locatiõis, & cõductiõis: Rñ. ex eo qd non perdit dñum nec possessio, cõcludit qd non ualeat: quia cõducit rem suā, & se possessam: & sic non potest: vt s. pxi. dixi. Itē sequit aliud membrū, qd dñs & possessor cõducit rem suā, quasi suā. Ante qd vadã vlteri, quæro, quomodo cognoscã an quis cõducatur rem suā vt suā: Rñ. cõducit quali non suā, si in instrumento cõtinetur: talis concessit, & locauit mihi talē fundū, & tunc locati tanquā suū, non tanquā meū, & ego quasi alienū cõduco. Si uerò dicitur sic: ego dñs talis fundi sciens me dñm, & possessorē talis fundi, uolens cognoscere a tali cõduco ab eo, tunc cõducit tanquā suū: & ille locat vt meū. Item posset probari extrinsecus: licet in instrō non contineatur quomodo cõduxit. & hoc casu qd cõduxit rem meam, tanquā meam, an perdat dñum, vel possessio: Glof. dicit qd sic. Vide glo. quæ incipit, & erat in diem. tenet. Glof. magna hic posita. Contrarium tenet j. tit. j. l. ei a quo. & ibi uideretur probari in tex. & no. in l. qui rem. C. loca. quod ista glo. dicat uerū, & non illa, probatur sic: Non est dubium quando præcedit titulus, per solam cõductionem transfertur in alium dominiū & possessio: vt l. quædam. s. de rei uendi. Sed hæc est causa habilis, s. ficta donatio, si trado scienter in debitu: vt l. cuius per errorem. j. de reg. iur. Cū ergo sit donatio, per illam conductionem transfertur dominium. Dy. & Iaco. & omnes tenent gl.

contrariam per l. ei a quo. j. tit. j. & circa glo. istam dicunt. Quandoque uerus titulus præcedit, & uera traditio: & tunc trãfertur dominium: vt l. traditionibus. C. de pac. Quædoque interuenit fictus titulus, & uera traditio: tunc idem quod transfert dominium: vt l. cuius per errorem. j. de re a gulis iuris. & l. j. s. de condi. inde. Quandoque interuenit uerus titulus, & ficta traditio, & transfertur dominium: vt l. quædam. s. de rei uend. & l. quisquis. C. de dona. Quandoque interuenit fictus titulus, & ficta traditio, vt in casu nostro, qd conduco a te rem meam scienter: tunc non sufficit ad translationem domini. Ita loquitur l. ei a quo. j. tit. j. l. qui rem. C. loc. Ita dicit Dyn. & Cy. recitat in l. qui rem. C. loca. Habuisti in hac ciuitate hanc quædam rem, recipit illud podere in emphyteusim, & fuit factum instrumentum per talia uerba. Talis Abbas talis monasterij concessit in emphyteusim tali podere rem tali nobili. Demum ille nobilis uendit illud podere monasterio irrequisito: modò monasterium uolebat uendicare ab emptore: ego dixi quod nullum translatum erat dominium in ecclesiã per hoc, quia fuit titulus fictus, & ficta traditio: vt l. ei a quo. j. tit. j. l. qui rem. C. loc. & ita omnes doc. consuluerunt in ciuitate ista. Sed opposui eis, & non fuit mihi responsum. Bene dixi quod fictus titulus, & ficta traditio, non operantur translationem domini: vt doct. dicunt, ne concurrant duæ fictiones circa idem: vt l. j. C. de do. p. mis. & l. c. post. s. gener. s. de iur. do. sed in ecclesia non requiritur traditio, sed acquiritur dominium sine traditione: vt l. fin. C. de fac. san. ec. ergo non sunt duæ fictiones: imò ex solo titulo queritur dominium. Breuiter ego dico, quod si ille dominus receperit in emphyteusim illas res tanquam suas, tunc concederem contrarium, qd in ecclesia transfertur dominium: quia non sunt duæ fictiones. Sed in questione proposta iste dominus recipit in emphyteusim, tanquam prius esset ecclesiã, quo casu indistinctè dominiū non perditur: vt dixi in secundo membro supra posito. ergo & c. Venio ad secundam partem. Ista secunda pars legitur duobus modis. Primo modo prosequit suam materiã, qd dñs & possessor cõducit a non possessore: & tunc quod dicitur in tex. nam si & c. inducit in exemplū. tunc res tenta j. ista lec. qd si rem meam a me possessore conduco a non possessore: contractus ualeat ratione possessionis. Quæro, quomodo potest ualere ratione possessionis, cum possessionem habeam: Glof. magna responder: licet ego possiderem, tu poteras a me auocare aliquo interdico. vnde perinde est ac si non possiderem. Alia solu. est. Ego eo ipso quod conduco a te respectu possessionis, uideor eam transferre in te, & tu eam mihi locare. Alio modo legitur, quod hic mutet casum, qd dominus non possessor conducit a possessore, & dicitur litera quod ualeat respectu possessionis, secus respectu proprietatis. Ad hoc oppo. infra titu. primo. l. ei a quo. Sol. illa debet intelligi secundum distina-

Aduerte, qd Bart. in uoluit vitio contrarie tatis, scdm quodam in hac l. ista qd. Sed p saluado Bar. uide cõcordiã, quã posui ad l. sub conditione. ff. de solu. P. P. A. V. P. An possessio operatur. Vide Alex. consil. lxxix. co. pe. vo. v. Cur. consil. lxx. col. ij. Sed retinet. Adde secundum Alex. qd gl. in l. qui rem. C. loc. & ibi Pet. Cy. Iac. Bu. Bal. Ang. et Sal. cõcordãt cū hac gl. qd cõducens amittat possessionem. & idem dicit tenere Cy. in l. ad pb. C. lo. Imol. Rapha. Cu. & Pau. & Ca. hic & hæc dicit esse cõm opin. cū qua ipse trãsit respondendo contrarijs. P. O. M. A. T. E. S. Hac ciuitate. Vide Alex. consil. ix. col. pen. ad fi. uol. v. & Pau. consil. iij. col. xxj. qd. xxiiij. & consil. xxiij. col. iij. in ij. dubio. vo. ij. & Fel. in c. c. Ber. taldus. col. xij. de re iudi. in ver. dicit etiã Bal. & Alex. in l. j. s. fi. vir. col. iij. s. eod. & Barba. consil. xj. col. vj. vol. ij. & col. xij. i. fi. & Alex. consil. xxiij. col. fi. vol. ij. vbi loquitur etiã in emite rem suã. et consil. cxvii. in pe. col. in ver. qmno. eo. vol. vbi loquitur i recognoscere rem quã pscripturata. & consil. xxxix. col. fi. vol. v. & consil. lxxix. eo. vol. P. P. A. V. P. Vide Alex. consil. lxxix. pe. vol. v. Quidam nobilis. Adde Ang. ita tenet in l. q. re. C. loca. Bal. in l. ad proba. C. loca. & in l. cū falsa. & ibi etiã Barr. C. de iur. & fac. igno. Bal. in addi. Spe. in titu. de loca. s. nunc aliqua. ver. an qd solues. Ange. in s. emphyteusim. l. au. dno. alie. Pau. de Ca. consil. cclj. & vide Alex. de Imo. in consil. lxxix. col. iij. in prin. in v. col. Mihi locare. Adde qd cū hac opi. trãferit Ang. & Pau. de Caf. approbant glof. d. Imo. & Ro. trãferunt cum Bar. cū quo etiã trãferit Alex.

12 Possessionis. Adde nisi possessio capiatur pro proprietate ut sit in l. interdum. de verb. sig. vnde l. i. j. c. si pig. pig. dar. Bald. dicit qd si quis dicit pignoro tibi possessionem talis rei: videt pignora ppropriate fundi: non solam possessionem. Et pro eo quod hic dicit Bar. qd dicitur cōducere respectu possessionis. Alex. dicit facere tex. & Pau. de Castr. ubi ad hoc ponderat in l. re pignoris. j. eo. 13 Perditur. Adde qd cum hac distinctione transeunt Angel. & Imo. hic. 14 Aut si is qui. L. j. s. caeuola. j. si quis testa. h. i. u. l. cum haredes. s. eo. l. nima. C. de act. & obliga. ista est optima limita. Vide casum in l. f. C. de sacrosan. eccle. & quod ibi not. Bald. & vide quod not. l. pen. C. ad Trebell. Ad illud an transferantur actiones sine restitutione: facit quod not. in l. traditio. C. de pac. fa. cit l. j. s. costante. j. de v. s. ca. prod. et ibi vna gl. sing. secundum do. me. & vide Bar. in l. cum haredes. s. fi. s. eo. Spe. in ti. de pac. dot. s. j. ver. l. iij. Inno. in ca. in presentia. de probat. Host. do. Pet. Io. de Imo. in c. j. de rest. & ibi dixit Bar. in d. l. si adprauro. j. de prec. Bal. in au. ingresi. C. de sac. san. eccle. And. Barba. 15 Si colonus. Adde qd secundum Ang. iste textus expositio gl. alleg. per Iac. de Arc. qd licet mulier ex forma statuti non possit obligari sine consensu mariti, poterit tamen officium procuratoris nisi extrajudicialis scilicet: & tenebunt gesta per eam. Et ita dicit se obtinuisse Florentia.

tionem huius legis. Vterius ego que ro, quid in dubio, si non appareat utriusque rei possessionis, vel proprietatis conducatur. Iac. de are. dicit sic: Aut ego dico: sic: Cōducere possessionem huius rei: & videor cōducere respectu possessionis: ut l. si mulier. §. qui possessionem. s. quod met. caus. j. uti poss. l. si duo. in fi. Aut dico, cōduco re: & tunc in dubio presumitur ratione proprietatis: ut d. l. si duo. in fi. probat hic tex. ibi: specialiter, &c. Sed quid est hoc dictum: Cōduco respectu possessionis, vel proprietatis: Nam cōductor nunquam habet proprietatem, vel possessionem: arg. l. non solet. s. loc. & l. si quis ante. s. e. Quid est hoc diceret: aut cōduco respectu possessionis, vel proprietatis: Aduerte, nos habemus tex. qui hoc declarat: ut l. si ps domū. §. j. s. loc. vbi dicitur, aut qs locauit respectu proprietatis, aut respectu vsufructus. Quia ego loco respectu proprietatis, ergo teneor tibi, ut liceat tibi uti re: ut l. ex cōducto. in princ. s. lo. & ideo siue in getaris respectu proprietatis, siue possessionis, vel quocumque modo, teneor tibi. sed si ego loco tibi tanquam fructus, & tu es impletus a proprietario: tunc non teneor prestare plus, nisi quod sum vsufructuarius, & respectu vsufructus non impediatur: ut l. si quis domū. §. j. s. loc. Modò ad ppositū quā cōduco re meā respectu proprietatis nō valet quia statim mihi ipsi prioriter emere: ut l. fundo. ad l. Fal. & l. cui res. s. de act. em. & ideo nō valet. Sed quā cōduco respectu possessionis a tertio nō teneris mihi prestare, nisi quod sis possessor. De proprietate nō curat, si possessionem prestas. Et ideo valet re decisio ista ad q. vtiliter: qd releuat dicitur in instrumento, Ego vōdo tibi talem re iure emphyteusis talis ecclesie. Tu vides quod hic acquirant emptio & locatio, stipulatio & precarium. Vnde quā appono illa verba, vōdo iure emphyteusis, &c. nō teneor prestare, nisi quod sum emphyteuta: nec teneor, si in quietaris respectu dñi directi, sed bene teneor, si nō essem emphyteuta: ut l. si quis domū. §. j. s. loca. & l. qui tabernas. s. de cōtrahen. empt. & C. cred. eui. pig. prae. nō de. l. j. Iuxta hoc quāro, re nos habuimus in j. parte: quā dñs & possessor nō dñs cōducit ab alio re: Hanc q. nō habemus hic. Debes diceret, Aut ignorabat se possidere: & tunc possessionem non perdit: ut hic. & l. naturaliter. §. nihil. s. eo. secundum lect. & per consequens nō valet cōtractus locationis: ut l. si quis ante. s. eo. Si verò sciebat se possidere: tunc valet cōtractus, possessio perditur: ut s. eo. l. quod meo. in princ. & l. qui bona. in princ. & l. interdum. in princ. Secundò quārit gl. quid si ego cōduco re putans esse meā, cum nō sit mea: Respondet gl. debet inspicere veritas potius quam opinio. Alleg. s. de neg. gest. l. item si eū. Ego dico quod de hoc est casus duarū legū simul coniunctarū, quod vi aut clam. l. aut qui aliter. §. si quis dñ putat. cōiuncta l. si de eo. in fi. j. e. Vltimò quāro, si res est mea pro parte, pro parte non an possim illam rem conducere & emere: De hoc est casus s. de in diem addic. l. quod si vno. in fi. dicit ut ibi. Vltimò Cyn. de hac materia tangit recitando distinctionem Iac. de are. in l. ad probationem. C. loca. tene menti ista.

Possessionem. Pupillus non pot animo desinere possidere. h. d. Oppo. de l. pupillus. s. ti. j. Dicitur quidam, hic loquitur de detractione: ibi de naturali possessione. Vel melius, naturalem possessionem potest perdere, sicut quilibet alius. Vltimò oppo.

de l. ij. §. si à pupillo. j. pro emp. dicit ut ibi. **V**ivniuersas. Qui possidet vnū totū integra le, non possidet singulares res eius. h. d. Istā l. & eius materiā videbitis j. ti. j. l. rerū mixtura. & ibi videbitis magnas utilitates. & ibi dicā. Nō habetis hic alia. **F**actum iudicis videtur factum partis representare.

Possessionem. Possessio perditur ab ignorante, & inuito superueniente defectu ex parte rei, vel personae. h. d. Ibi: possessione ex secūdo decreto. Ratio huius §. est: quia factum iudicis dicitur representare factum partis: ut l. si ob causam. C. de eui. & l. j. c. si in cau. iu. pi. ver. itē qd à mari. Tene menti hūc ver. dixi s. e. l. ij. §. labeo. bar.

Aut si is qui. Circa hūc §. aliquis est ingressus monasterium: certè desinit possidere, ut hic. Sed quāro, vtrum monasteriū possideat quicquid possidet ipse sine noua apprehensione? Dy. arguit. & videt quod non: siue dicamus monasterium haberi loco filij sui, siue extranei. Probat in l. cum haredes. in princ. & quod ibi nō. s. e. Et finali ter tenet quod monasterium possideat sine noua apprehensione: & nō boni allegat. sed tex. in l. si ad optauero. j. de prec. Et doct. allegat istū tex. in au. si qua multier. in vlt. q. C. de sac. san. eccl. & glo. iuris Canonici alleg. l. iij. & au. si qua mulier. quae est canonizata: sed nescio vbi est. xix. q. vlt. c. si qua. Bart.

Possessio probatur ex solutione mercedis, nisi alius possideat. Hareditas retinet naturalem possessionem per colonum.

Quod per colonum. Hares nō acquirit possessionem, nisi eā apprehēdat verè, vel fictè. h. d. Iste finis videtur cōtradecere principio. Dicitur enim in princ. §. q. nisi nāciscatur possessionem, nō prodest possessio coloni, etiā si nō nanciscat. Sed dic colonus soluebat mercedē haredi. vel cōduxerat ab haredede. Tene menti inquātū dicit, quod colonus soluebat mercedē. Ex qua sol. habes, quod ex solutione mercedis probat possessio, quod tene menti. Pro quo facit optimè C. de agri. & celi. l. litib. j. xi. Et hoc intelligi verū, nisi alius possideat: quia tūc nō pharet quod tu possides: licet tibi soluat merces: ut l. cū is. §. j. e. quod tene menti. Quāro an hareditas retineat naturalem possessionem per colonum. Gl. dicit quod nō. s. si quis testa. li. esse iur. l. j. §. scaeuola.

An per animum primi, uel secundi retineatur possessio, si contingat illam ambulare per nulle manus.

Si ego. Per colonū, commodatariū, & depositarium, & si alij locet, cōmodet, vel deponat, possessionem retinemus. h. d. Et est pulcher casus. Gl. opp. de l. nō solūm. §. q. pig nori. j. ti. j. Gl. soluit tene illam verā sol. ibi enim colonus, vel commodatarius tradidit alteri alienatō: hic verò tradidit nō alienando, sed cōmodando, vel deponēdo: & sic noluit se abdicare dñiū. Item opp. quod hoc non pcedat cōtra l. quā dñi. in princ. j. de prec. Gl. nō soluit. Sed dic, quod ibi loquitur de actione personali, quae tantū cōtra primum cōceditur: hic de retinenda possessione, quae etiā per secūdum, & vltiorem retinetur. Querit gl. ego retineo possessionem, etiā si per mille manus iuit. Quāro, per quem retineatur possessio: an per primum, cui locauit, an per animum eius, cui primum locauit: Rñ per animum primi. Contrarium not. in l. non solūm. j. ti. j. Breuiter istam gl. intellige quae dicit quod per tertium retinetur. Dicit id est, per primum locantem tertio, vel per primum facto tertij: aliās non bene diceret: ut hac gl. Bart.

An dominus perdat aliqua cum colonus deserit possessionem?

Si colonus. Per colonum etiā absentem animo retinemus possessionem naturalem. h. d. Gl. hic reuocat in dubium vtrum medio tempore ante quā colonus reuertat in fundū, dñs naturaliter possideat. Io. q. sic, & bene. Ponamus quod exit de fundo animo deserendi possessionem, an dominus perdat aliqua: Gl. format eam, & disputat ut satis late. C. communia de vsu cap. l. j. Gl. hic dicit quod perditur naturalis. Videbitis j. eod. l. si de eo. §. j. Alij dicunt cōtrarium, quod nulla perdat, per hunc tex. & hic subaudiunt maximè. Pro eorum opin. facit. C. de agri. & celi.

cent. l. per colonū. lib. xj. Pro hoc etiā facit l. Pomponius. s. tit. j. & l. quae cum res ex mari. circa prin. Ad l. per colonū. rñ deo quod nō perditur ciuilib: sed naturalis sic. Ad l. qui fundū. pro emptore. respondeo eodē modo, quod ciuilib nō perditur: ideo pro cedit vsu scapio.

Vamuis. De materia huius legis habuisti s. e. l. j. ver. ceterum.

Colonus tradens fictè, non priuat dominum possessione. Possessio probatur ex perceptione mercedis, nisi alius possideat. Colonus qui uerè uendit, tradidit, licet semper domino pensionem soluat: tamen ipsum dominum possessione priuauit.

Si conductor. Ficta traditio coloni, nō priuat dñm possessione. h. d. §. istū nota ut dixi s. eo. l. ij. §. quod si seruus. Opp. traditio coloni priuat dominum possessione: ut l. ij. §. q. si seruus. sed colonus cōducendo videtur tradere alteri: ut l. quaedam. s. de rei vend. & s. eo. l. qd meo. in princ. & l. qui bona fide. in princ. s. eo. & sic primus dominus possessionem perdit. Quidam dicunt, quod hoc contingit propter mercedis solutionem, quod non est verū. Alij dicunt quod hic nō habuit animū tradendi. Sed tu dic quod contraria loquitur quādo possessio fuit tradita per colonum verè: hic quando fictè. tene menti. Item opp. & videtur, quod mercedis perceptio inducat possessionis acquisitionem: ut not. s. eo. l. qui vniuersas. §. quod per colonū. Ego dixi ibi quod mercedis perceptio inducit acquisitionem possessionis, nisi alius possideat: hic alius possidet. Vnde licet mihi soluat pensio, nō propter hoc alius, qui possidebat, priuatur possessione. Dyn. querit, ponamus quod colonus uendidit, & tradidit verè: ita quod dominum possessione priuauit: tamen pensionem super domino soluit. Respon. ex eo quod alium iam constat possidere, non retinet dominus possessionem. Probat in l. Pomponius. s. quib. mo. vsuf. fruct. amit. quae lex est valde not. ad istam. tene menti.

De quibus infans acquirat possessionem.

Infans. Opp. de l. donatarum. C. eo. l. si quis in emancipatione. C. de dona. vbi infans indistinctè apprehendit possessionem sine tutoris auctoritate. Multae sol. sunt. Sed dic secundum Dy. quaedam sunt res, in quibus infans habet plenam animi affectionem: ut sunt ista iocularia, vel pocularia: & tunc indistinctè acquirat possessionem. Quaedam sunt, in quibus infans nullam habet affectionem: ut in fundo: tunc sine tutoris auctoritate non potest: ut l. contraria. Barto.

Mandatum eius, quod quis habet necesse facere, non finitur morte.

Executore dato per iudicem ad intrandam possessionem rei, non debet quis intrare propria auctoritate.

Si executor scit dominum defunctum, hoc non sufficit ad extinguendum mandatum.

Executor, cui fuit commissum per iudicem, ut aliquem materet in possessionem iudicis defuncto poterit ipsum in possessionem nuttere.

Vndi. Cui datus est executor, non potest ingredi sua auctoritate. Item mandatū eius, quod quis habet necesse facere, nō finitur morte. h. d. No. lex est: & legam ipsam aliter quam anno, & melius. Prima pars induci potest: imò est casus, quod si alicui datus est executor per iudicem, ut intret possessionem rei, non debet intrare possessionem sua auctoritate: sed debet intrare executoris auctoritate, ut hic. Et habes casum cum glo. j. de re iudi. l. miles. §. qui iudicatus. Venio ad secundam partem. & primò oppo. de l. si ego. in princ. s. de iure do. Dicit gl. alio casu loquitur, & bene: quia ibi loquitur in contractibus innominatis, in quibus poenitentia erat locus: hic verò tenebatur de necessitate facere: & ideo nō habet locum poenitentia. Item opp. de l. si pater. s. de manuv. vin. Solu. ibi erat talis actus, in quo poenitentia admitterebatur. Item opp. de l. ij. §. sed si. s. de dona. & s. si cer. peta. l. eius qui. §. quas verò. Solu. hoc mandatum consistit etiā in id quod habebat de necessitate facere: ideo nō reuocatur morte. Plenissimè dixi in d. l. ij. §. sed si quis. Querit vterius, quid si executor scit dñm defunctū: vtrū hoc solū sufficit ad extinguendum mandatum: Videtur quod nō: quia cū hic loquatur alternatiuè: alterū adesse sufficit. Vnde si ab haredede nō prohibetur:posito quod sciat executor mortuū mandatorē, executor potest exequi. In contrariū facit text. qui sequit ibi: sed si id fecerit. vbi si alterū deficit, executio impedit. Quid dicem? Tene primā partē quod licet eū

Fictè. Adde quod hoc limitat Ange. nisi responderet de fructibus secundo locanti. quae limitatio per Alexā. reprobat: ut hic per eum. Cui etiam addo quando colonus possit praediacare, & prodesse domino, quod pulchre consuluat Bald. consi. cclxxv. & cclxxx. lib. iij.

P. P. A. V. P. Quod mercedis. Vide Feli. in c. Bertoldus. col. xj. in fi. de re iudic.

Non finitur. Adde secundū Pau. de cast. quod hic tex. nō est alibi de iure ciuili: sed de iure canonico est text. in c. super gratia. de rescrip. in vj. l. imitat tamē Roma. tex. istū, nisi moriens decessisset sine haredede: quia tunc etiam in terminis huius l. mandatū extingueretur. alleg. l. j. secundum intellectum Bartol. ibi, de actio.

Puto quod ita hic legē dum sit: vnde si haredes nō prohibent:posito & c. alioquin nisi ita dicatur, nescio videre horum verborū sententiam. Alexan. Lo. saus.

Me in vacuam. Error nois acquisitionē possessionis nō impedit: sed error in corpore sic. Itē dissensus accipiētis impedit pditionē possessionis: & c. alioquin nisi ita dicatur, nescio videre horum verborū sententiam. Alexan. Lo. saus.

Ego dixi. Adde quod Bart. concordat Ro. & Paul. de ca. & secundum Ang. idem esset in licentia concessa de capiēdo debitorum. per text. in au. vt nul. iudic. s. & hoc verò iubem. qd limita verum, causa cognita. per d. c. super gratia. sec. si sine cautā cognitione esset data licentia: vt dicitur fieri in Tuscia vigore instrumenti guarē rigati: quia tunc finitio officio finitur etiā virtus dictae sententiae. l. ff. cum glo. j. de pec. & not. in l. j. de postulando. & per dictam opi. Barto. ipsemet tenet in l. more. de iurif. om. iudi. & Bald. in l. si de interpretatiōe. s. de legi. nisi secundum eum consuetudo esset in contrarium, per illum text. Idem tenet Innoc. in c. quoniam Abbas. de offi. deleg. Spec. in ritu. de leg. s. finitur. verbi hic pone de facto Alex. tu ad de Bal. consi. cccx. incipi. vbi ista utis. lib. iij. quid aut si executor est mortuū, an succedens in officio poterit exequi sine noua cōmissione? Vide An. ge. in d. §. & in l. cōfessionem. C. quomodo & quando iudex.

Discussio quando fit, an sufficit relatio, uel debet super relatione pronunciarī remissū.

Xitus. Possessorium retinenda debet prius terminari: ut per hoc petitorium terminetur. h. d. Not. quod hic dicit pronunciet. quod facit ad q. vtrum, quando fit discussio, sufficit relatio: vel debet super relatione pronunciarī. hic text. vult, quod pronuncietur. Dic vt dixi in l. stipulatio. §. habet

Sed si non mihi. Not. tex. ibi: cum placeat ignorantia &c. non habetis alia.

Seruus. Ibi: nam & seruus alienus. hoc intellige rati habitione secuta, vel mandato precedente: vt j. eo. l. communis seruus.

Discussio quando fit, an sufficit relatio, uel debet super relatione pronunciarī remissū.

POMATES. Possessionis. Vide Alex. consi. lxxij. vol. iij. vbi per hoc dicit, quod si data est licentia Titio de inducendo me in possessionem alicuius fundi, & ille inducit me in possessionem alterius: quod non possideo. Et ibi etiā querit, an teneatur de turbatione.

P. P. A. V. P. Seruus. Sequitur Alex. consi. ex. col. j. in fi. volu. j.

Pronuncietur. Adde post Alexand. qui transire videtur cum opi. illorum, qui tenent non esse necesse super relatione nunciū referentis se nihil inuenisse in bonis debitoris. pnunciare. qd Ro. consi. cccxj. tenet necessariā sententiā declaratoriā, cū notoriū est, debitorē nō esse soluēdo antequā possit pueniri ad fideiussores, tene-

P. PAV. P.
 Respectu proprietatis. Vide Alex. cōf. lxxxvij. col. iij. sed p̄missis. vo. v. dicit rem hoc esse singulare dicitur & Fel. in c. l. cercausam. col. iij. vij. ver. aduertit eam. de prob. Alex. cōf. ex. vij. col. iij. in fin. vol. iij. cōf. lxxxj. vol. v. ver. vñ. vo. iij.
Ad vxorē. adde qd si vxor & vir domū pariter habitauerunt: nec apparet ad quem ipsorum dñm spectet. Ang. dicit, nisi per cōsecuras appareat, q̄ iudicādum est pro dñm. Alleg. Bart. in l. i. duo. j. vti pos. Sed Imo. & Ro. hic dicit q̄ in dubio p̄sumēdum est pro marito, cū vxor nō p̄sumatur habere proprium. Quintus. s. de dona. inter vi. et vxor. l. etia. C. eod. ti. dicit tamen Bald. in l. vxor. C. de cōdi. infert. q̄ quo ad possessorū nō habet locū. Quintus. Itē non habet locum q̄ cōtrouersia vertit in ter mulierē & extraneū. Et hoc casu possit seruari dicit Ang. secundū Ale. Cui adde ad materiam. Quintus. quod pulchre consulit Ang. eius cōf. cxlj. & q̄ mulier possidēdo domum cū marito dicatur possidere iure familiaritatis. tenet Pau. de cast. cōf. cvj.
P. PAV. P.
 Colono expulso. Vide Are. cōf. xxxij. col. iij. in prin.
 Coloni adde de hoc pulchre Bal. cōf. cclxxv. & cclxxx. iij. lib.
Filius stans cum matre p̄sumitur possidere fundum matris iure familiaritatis, et similes fratres, et sorores simul habitantes, p̄sumuntur iure familiaritatis possidere.
Vi iure. Qui ingreditur fundum ratione amicitiae, vel familiaritatis, nō dicitur possidere. Concor. s. de fideicō. lib. l. generaliter. & tota die occurrit casus huius legis. Nā mater & filius stant simul, & filius vadit ad fundū matris: postmodū cum diuidere dicit filius, ego possedi tāto tēpore talem fundū. Ego credo q̄ in dubio videtur ire causa familiaritatis, & amicitiae, non vt possideat. Idem dico in fratre & sorore simul habitātib. & habētibus patrīmonium indiuisum: & frater vadit solus ad possessiones locādas, & fructus solus recolligit. Certē communiter videtur facere ex causa familiaritatis, per hanc l. & generaliter. s. eod. Et facit optimē j. eo. l. prox. expressus s. quib. mo. vsufruct. amit. l. si mulieri. quod bene not. Si ergo ad vxorē pertinet res: ipsa dicitur possidere, licet nunquam vadat, & possideat per virum.
Communis seruus. In tex. ibi: possideat. quod in dubio p̄sumitur: arg. l. merito. s. pro socio. secundū Iac. de Ar. Old. not. hic quod dixi s. eo. l. prox. tene menti.

Procurator. De hoc habuistis. s. eo. l. j. §. per procuratorem. & plenē in l. qui mihi donatū. s. de donat.
Quis fundum. Qui scit certā partem diuisam, vel indiuisam esse alie nam, vel ius aliquod, eatenus nō p̄scribit. h. d. No. ver. itē potest. inquit & c. ad primā particulā opp. i. iij. l. e. m. ptor. Sol. hic sciebat alienā pro parte certa, & diuisa, & deteminata. Ad secundā partē opp. in eo quod dicit pro indiuiso ignorat locus, imō scitur locus: quia in qualibet gleba habeo dimidiā. Gl. soluit tribus modis. sed tene illam sol. quae est in gl. quae incip. sibi contradicit. ibi: vel etiam. Item oppo. dicit hic, si scio rem esse obligatam, non p̄scribo: sed an contra creditorem p̄scribo? dicit gl. q̄ nō: quia ad eum malam fidem habeo. Item not. in l. sicut. C. de p̄script. xxx. anno. in glof. quae incipit, mala fide, & c. & est casus in l. qui balneum. in fi. s. qui pot. in pign. hab. tene menti.
 §. Possessio habet ius, & nu. 3. ubi quod est ius.
 Memoria hominis labilis est.
Eregre. Per obliuionē partis loci, in qua res mobilis custodiē causa reponitur, possessio nō perditur, nisi per alium occupet. h. d. hac lex. No. tex. ibi: si ius possessionis. ex quo habes q̄ possessio habet ius. No. q̄ memoria hominis est labilis, vt hic, & l. iij. §. si quid autem. C. de ver. iur. enu. Et intelligas, q̄ infirmitas memoriae non facit perdere possessionem. Et intellige non adhibita diligenti inquisitione. secus si esset adhibita diligens inquisitio, & non recordaretur: quia tunc perderet. Item not. q̄ possessio est ius. & hunc text. doct. alleg. ego allegauī pluries s. eo. l. j. habetis j. eo. l. possessio. §. j.
Quasitum. Ex causa peculiari quaeritur vsucapiendi conditio, & possessio domino ignorant ex alia possessione sed vsucapio tantum sciēti. h. d. gl. nisi id quod dicitur in l. j. §. item acquirimus. s. eod.
 §. Colonus si eicitur de possessione, uel de ea exiit, quando p̄iudicat domino.
 Ratio differētia quo ad missionem possessionis inter possessionem quam retineo per me, & illam quam retineo per colonum.
 vsufructuarius si deicitur, dominus non priuatur sua possessione civilī.
 Colonus conuentus si respondet non nominando dominum, si fuit condemnatus, & sita executio non p̄iudicat domino.
Quibus explicitis. Possidens suo animo, & corpore, demūticiēs possessionē amittit: secus i eo qui suo aīo & corpore alieno possidet. h. d. Dicit hic, q̄ possessioe quā retineo per colonū, demūt colonus nō expulso amitto. Opp. q̄ de l. si. C. e. vbi factū serui, vel coloni nō p̄iudicat dño. Sol. quatuor sunt, vt ibi not. Qñq̄ colonus exiit aīo deferendae possessionis: tūc dñs non priuatur ciuili: vt l. si de eo. §. j. s. eo. Qñq̄ colonus perdit: & tūc idem, quia dño non p̄iudicat, vt ibi. Qñq̄ colonus deicit, vel alij traditur verē: tunc dñs possessione priuatur. Ita debet intelligi hic, vbi dicit q̄ ignoratē perdimus: vt s. e. l. iij. §. qd si seruus.
 Quae est ratio differētia inter possessionē quā retineo per me, & illā quā retineo p̄ colonū. Gl. dicit, ratio est ista: quā qñ possideo corpore coloni, & aīo meo possideo, tūc mea ciuili sequit naturalē, quā retineo p̄ colonū, ideo colono expulso vtraq̄ perdit, vt hic, & l. j. §. non alij aut. de vi & vi ar. & vide qd no. ibi. Quae, qd si alius nō ingrediatur verē, sed hēctē, quia dñs cōstituit se alterius nomine possidere: dicitur dñs s. e. l. quod meo. in prin. Quae, qd si vsufructuarius deicit, an dñs sua ciuili priuatur? Rñ. non. Glo. habetis s. vsufr. quē ad. ca. l. j. in fi. & j. de vi & vi ar. l. iij. §. vnde vi. Ratio: quia vsufructuarius nō possidet naturaliter p̄ dño, licet pro seipso. Quid si t̄ colonus fuit cōuentus, & ipse rñdet nō nominādo dñm in iudicio, & fuit condemnatus, & facta est executio: an nocet domino? Inn. q̄ non, extravit lite nō contest. c. quonā frequēter. circa fi. Sed contra eum videtur s. ad exhib. l. Celsus. §. j. & s. eo. l. qui vniuersas. §. item cū prator. sed aliās dicam.
Rem mobilem. Possessio rei mobilis contrectata furandi gratia perditur ab ignorante: idem si rei custodia amittatur: secus in animalī rationabili statuitur. hoc dicit. Not. text. ibi: illa

Pro concordia. Aduertit, q̄ licet notarij dixerit in instrumento venditionis, quod Seius vendidit, & tradidit Titio fundum pro pretio. c. quod pretium ei dedit, & numerauit testes, qui interuenerunt in instrumento, dixerunt quod nulla fuit numerata pecunia: tunc tamen instrumentum per hoc non potest redargui de falso. Ita Bart. hic in hac l. p̄dica. contrarium tamen tenet alleg. in l. sex cautione. C. de nō nu. pec. Solu. Barto. ipse soluit, eo quia in hac l. p̄dica. Barto. loquitur quando notarius apposuit talia verba, quae possunt importare fictionem: vt s. in prima opti. quia potest intelligi q̄ pretiū eidem venditori dedit, & numerauit, s. quia confessus est habuisse, & sic fingitur datum & numeratum. in l. verō, si ex cautione. Bar. loquitur quādo apposuit talia verba, quae de necessitate important verū actū numerationis: puta quia dixit, & quos in veritate numerauit I presentia mei notarij, & testium infra scriptorum: quae verba de necessitate importat verum actum numerationis: vt etiam Barto. in l. alio. in fin. ff. de ali. & c. l. e. & ita saluat. Cep. verō cōf. suo xxij. incipit in Christi nomine, & c. consultationis casus & c. cōf. iij.
P. PAV. P.
 Facit ad aliud. Contrariū tenuit ipse bar. in l. singularia. col. pe. multi. ff. si cert. pet. & l. si in antepenul. col. in fine et seq. dicit cōmūnem opinionē esse contra Barto. hic.
 Fictio. Adde secundū Alex. q̄ Ang. tenet contrariū per no. per gl. in l. si ex cautio. in glo. magna, quā omnes doct. communiter sequuntur. & p̄ gl. in l. si ex cautio. in verbo, cōscriptum. C. si cert. pet. quae dicunt q̄ notarius nō debet apponere dicta verba, nisi interueniat numeratio. Non obstat iste text. quia loquitur in epistola: & sicut in scriptura priuata, in qua tantum operatur illa verba, habui, & recepi: quia per neutrum sermonem probatur, nisi sola confessio. Allega. l. creditor. s. saepe. j. de sol. Et cum dicta opi. Ang. trans. Imol. Pau. de cast. & Rom. hic. Et contra Bartol. tenet Imo. & cōmūniter Cano. in c. cautio. de fide in-

ibi: illa ratio, & c. Opp. de leg. iij. §. si rem. s. eo. Ver a solu. est, q̄ hic in animo constituit, & coepit contractare. Item opp. hic videtur q̄ solo animo quaeratur. Sed intelligo q̄ non animo solo, sed interueniente contractatione. Item opp. quia mutauit sibi causam possessionis, contra l. non solūm. §. j. titu. j. hic interuenit causa extrinseca, scilicet furtum.
 Instrumentum non probat traditionem possessionis, nisi fiat in conspectu fundi.
 Clausula appositā in instrumento dotali, confessus est se habuisse, & recepisse: probat traditionem eius, quod tunc temporis celebrari possit.
 Instrumentum, in quo dicitur quod pretium ei dedit, & numerauit, non redarguitur de falso, licet testes, qui interuenerunt in instrumento, dicat quod nulla numeratio interuenit: quia illa uerba uerificantur ex actu ficto.
Radia. Hac legitur duobus modis. Primō secundū glo. alio modo secundū Iaco. de Areti. vtrāq̄ lect. est not. Per instrumentum non p̄batur possessionis traditio. Itē instrumentum verificatur ex actu vero, nō ficto. h. d. Oppo. q̄ ista lect. cōtrineat falsum: quia dicit le tradidisse, cū nō tradiderit. Dicit gl. intellige q̄ primō erat ingressus seruū, & postea scribit le tradidisse: & sic per istum actū fictum verificatur illa verba, se tradidisse. Opp. q̄ per instrumentū p̄batur traditio possessionis: vt l. ij. C. eo. sol. Si in instrumentū fit in fundo, vel in cōspectu fundi, per instrumentū p̄batur traditio: vt ibi. Sed si nō fit in conspectu: p̄ instrumentū nō p̄batur traditio, nisi alius actus p̄batur. Hoc tenet Dy. Iac. de Areti. & Oldr. & Spec. in titu. de empr. & vñ. §. j. Ista lex facit ad q. not. q̄ pone, q̄ in instrumento dotali dicitur sic: talis maritus fuit confessus se habuisse, & recepisse centū: qui p̄misit patri reddere. dicit filia, actio est mea: quia fuit cōfessus se habuisse, & recepisse: & sic traditio processit, vt hic: & per consequēs nō p̄t solui patri: tñ veritas est, q̄ si est aliqd confessus habuisse, qd p̄t tūc tēporis celebrari: p̄sumit factū tunc: vt patet ex p̄cedētī theorica. Dixi j. de verb. oblig. l. si ita stipulatus. §. Chrysogonus. & s. sol. matr. l. post dotē. Modō in appōsito cū numeratio tpe instrumenti potuit interuenire, p̄sumit tūc intercessisse. Itē facit ad aliud: dicit instrumentum: Seius dedit, & vendidit Titio fundū pro pretio cētū, qd pretiū dedit, & numerauit. Testes, q̄ interuenerunt in instrumento, dixerunt q̄ nulla pecunia interuenit: an instrumentum possit redargui de falso? Iac. But. disputauit hanc q. & determinauit, q̄ ista verba uerificantur ex actu ficto, sicut ex vero: & ideo licet nō interueniat actus verus, s. numeratio vera, tñ interuenit actus fictus, s. q̄ fuit cōfessus habuisse, & recepisse. & ad hoc est casus hic, licet ipse nō alleget. Secundo modo legitur secundū Iac. de Are. & secundū eum hoc dicit: Per instrumentū, in quo cōtinetur, aliqd verū tradidisse, nō p̄batur traditio: sed illa verba important solū licētiam intrandi p̄pria autoritate. h. d. & secundū hoc, epistola p̄cessit traditionem. Oppo. non potest sibi queri possessio rei donatę iuste, non interueniente voluntate domi-

ni: vt l. si ex stipulatione. s. eo. Sol. hic fuerunt illa verba, se tradidisse: quae importat vt ingrediatur sua autoritate: vt hic, secundum Iac. de Areti. & Specu. in titu. de empti. & vendi.
Possessio. Ista verba exponenē plenē C. eo. l. j. & l. j. Deniq̄. & l. sciēdum. s. ex quib. cau. ma. Plenē examino illa verba in repe. l. si is qui pro emptore. j. titu. j. §. Possessio est iuris.
 Existens in potestate alicuius, an possideat.
Qui in aliena. Nota q̄ possessio est iuris. Et dicit gl. id est, animi. Sed certē animus est facti: vt l. bonae fidei. in fi. s. tit. j. licet contra videatur in l. pro hærede. s. de acquir. hære. vbi dicit: aditio nō tam facti, quā animi est: & sic innuit, q̄ animus nō sit facti. Sed ego respondebam nō tam facti, scilicet alterius, quā animi: vnde vult dicesse, est possessio iuris, s. ciuiliis p̄ species distinguendo. Habuisti not. s. eod. l. j. §. per seruū. & dixi s. eo. l. iij. in prin. Quae, ro, tan is, qui est in potestate alterius, possit possidere? Respondeo, Aut est seruus: & tunc cū possessio sit iuris, nō quaeritur sibi, sed domino: vt d. l. j. §. itē acquirimus. s. eo. & idem in monacho: quia quicquid iuris quaerit, acqrit monasterio: vt in aut. ingresi. C. de sac. sanc. eccle. sed in filio, dic vt in glof. no. dicit.
 Actio personalis nō quaeritur per procuratorem nisi cedatur possessio, & dominium sic.
 Domino quaeritur per procuratorem sine cessione, si procurator non reperitur qui cedat.
 Ex stipulatione facta per procuratorem in instrumento guaranteegiato, quod ex forma statui habet executio nem, quaeritur domino sine cessione.
 Procurator acquirat directō domino sine cessione in infeparabilibus a persona: ut in usufru. et uxore accipere.
 Procurator promittēs procuratorio nomine domini, obligat dominum actione utili.
Et si possessio. Possessio t̄ & dominū quaeritur per procuratorem, actio personalis nō quaeritur, nisi cedatur. h. d. Opp. s. de act. empt. l. l. §. si procurator. & l. quod procurator ex re. s. de procura. Sol. intelligas q̄ hic emit, nō ex re domini: aliās domino sine cessione quaeritur: vt hic. Ita intelligit Petr. & omnes. q̄ Quae, quid si procurator nō reperitur qui cedat? Rñ. deo sine cessione quaeritur: vt no. in l. damni. infec. §. si de dāno infec. & l. j. §. de insti. & l. j. C. de act. & obli. & l. sancimus. §. si. C. ad Treb. Pone, Peruū j̄ est cōsuetudo, & statutū, & instrumentū guaranteegiatū, seu cōfessionatū, in quo cōtinetur p̄ceptū notarij p̄cipientis partibus, & iurisdictione sibi a statuto concessa, habeat executionē: modo quidā agebat ex illo instrumento: opponebatur q̄ non erat facta cessione, & sic non poterat agi ex stipulatione facta per procuratorem in illo instrumento. Ego dixi, q̄ p̄ceptū notarij operatur perinde, ac si esset instrumentum factū in iudicio per procuratorem, vbi quaeritur sine cessione: vt l. in causā. in fi. s. de pcura. Quae, qd in his quae cōhærent personae, ita q̄ nō potest cedi, vt vsufructus: modō procurator procuratorio nomine meo stipulatur, vt vsufructū, vel accepit vxorem procuratorio nomine meo, an quaerit sine cessione? Ego dico q̄ in istis iurib' inseparabilibus a persona, procurator est vt nudus minister, & acquirat domino directo. Hic est text. not. in l. qui ita. §. j. s. ad Trebel. & ibi quod nota. Vltorius quaeritur: econuerso, si procurator promittat pro-

stru. & Bald. l. si. s. in. circa penul. col. C. cōmuna vtri. iud. Imc. in l. si debitor em. j. de noua. Bald. in l. j. C. de his quae in frau. cre. vbi etiam quaerit, qd si Titius est confessus recepisse centū a Sempronio, quae verē habuit, & recepit in p̄sentia mei notarij: & reuera pecunia erat in marsupio: an p̄ hoc notarij incidat in falsum? Et dicit Alex. q̄ est questio quotidiana. Tu adde quod Bald. cōf. cclxxvij. in fi. iij. lib. dicit q̄ pecunia potest solui in sacculo, & dicitur numerata, si partes confiteatur: licet tabellio cautiū faceret, si videret actum numeratōis, & ipsam pecuniam. Allegat l. si quis stipuletur. altās, adhuc interest. vers. si verō simul in sacculo. s. de vsufu.
P. PAV. P.
 Secundo modo legitur. vide Alex. cōf. l. x. col. j. & cōf. l. seq. volu. iij.
POMATES.
 Tradidisse. Vide Areti. cōf. xvij. col. ij. & xlj. col. fi. & clx. col. iij. & seq. & col. vij. & Alex. iij. col. iij. vol. ij. col. iij. & xxvij. col. ij. eo. vol. ij. & omnino Roma. cōf. l. ccccix. in vj. dubio. vbi loquitur etiā in rebus mobilibus, & non solum quando in instrumento adesse verbum trado, sed etiā verbum credo, & exhibeo: & nunquid p̄pter hoc verbum exhibeo, p̄sumat p̄sentia rerum de quibus loquitur instrumentū. & cccc. xxxij. in j. dubio. vbi loquitur in verbo assigno, & in beneficiabilibus. Soci. xciij. col. ij. vbi loquitur in vno dubio. & de verbo confino, & de verbo concedo.
 Traditio, adde Ro. cōf. ccccix.
 Guaranteegiatū. Adde Roma. cōf. lxxxvij. vbi allegat Bart. hic, & in cōf. iij. Et vide etiam Bal. cōf. xxij. ij. lib. in fi. cōf. l.

An per pactu. Adde Bart. in d.l. nemo pot. Adde quod Bal. in c. j. p. r. t. e. c. a. de cap. Conrad. dixit, qd si cotrahentes, vel testator iusserit solvere nulla p. r. s. c. r. i. p. t. i. o. n. e. o. b. s. t. a. t. e. v. i. d. e. t. u. r. q. d. i. n. i. n. f. i. n. i. t. u. m. e. x. t. e. n. d. a. t. u. r. d. l. q. u. o. d. s. i. n. o. l. i. t. s. i. q. u. i. d. i. t. a. s. d. e. a. d. i. l. e. d. i. c. t. u. r. B. a. l. i. n. l. j. i. n. v. l. t. i. c. o. l. d. e. s. e. n. t. e. n. t. e. q. u. a. e. p. r. o. e. o. t. e. n. e. r. c. o. n. t. r. a. B. a. r. h. i. c. & i. n. d. l. n. e. m. o. p. o. t. e. s. t. & s. u. b. d. i. c. t. u. r. B. a. l. i. n. d. l. j. q. u. i. d. s. i. l. t. a. v. e. r. b. a. p. o. n. e. r. e. t. u. r. i. n. r. e. s. c. r. i. p. t. o. v. e. l. p. r. i. u. i. l. e. g. i. o. d. e. q. u. o. d. i. c. i. t. v. t. n. o. i. n. a. u. t. q. u. a. s. a. c. t. i. o. n. e. s. d. e. s. a. c. s. a. n. e. c. q. u. a. s. i. u. i. t. e. t. i. a. s. i. s. t. a. v. e. r. b. a. p. r. o. f. e. r. a. t. u. r. a. s. t. a. t. u. t. o. c. i. u. i. t. a. t. i. s. v. e. r. b. i. g. r. a. t. i. a. d. i. c. i. t. s. t. a. t. u. t. u. m. q. d. i. n. s. t. r. u. m. e. n. t. u. p. u. b. l. i. c. u. m. m. a. d. e. r. t. e. x. e. c. u. t. i. o. n. e. u. s. o. o. b. s. t. a. t. e. a. l. i. q. u. a. e. x. c. e. p. t. i. o. n. e. q. u. i. d. i. u. r. i. s. v. i. d. e. o. m. n. i. n. o. p. L. u. d. o. i. n. r. u. b. d. e. a. r. b. i. i. n. x. c. h. a. r. E. t. q. v. a. l. e. a. t. s. t. a. t. u. t. u. m. t. o. l. l. e. n. s. p. r. a. e. s. c. r. i. p. t. i. o. n. e. t. e. n. e. t. B. a. l. i. n. l. r. e. c. e. p. t. i. a. i. n. i. j. c. o. l. d. e. c. o. n. s. t. i. p. e. c. u. E. t. i. b. i. e. t. i. a. d. e. p. a. c. t. o. v. i. d. e. g. l. n. o. i. n. c. j. p. r. a. e. t. e. r. e. a. & q. u. o. d. n. o. t. a. t. B. a. r. h. i. c. i. n. f. i. & n. o. q. n. u. n. c. i. n. t. e. l. l. i. g. i. t. s. t. a. t. u. t. u. m. e. x. c. l. u. d. e. r. e. p. r. a. e. s. c. r. i. p. t. i. o. n. e. m. i. n. c. u. i. u. s. c. o. n. t. r. a. r. i. u. m. m. e. m. o. r. i. a. n. o. e. x. i. s. t. a. t. s. e. c. u. n. d. u. m. B. a. l. d. i. n. l. j. c. d. e. p. r. a. e. s. c. r. i. p. t. i. o. n. e. x. x. x. a. n. n. o. & i. n. l. j. c. n. e. r. e. i. d. o. m. i. n. i. c. a. v. e. l. t. e. m. p. l. o. A. d. d. e. a. n. s. t. a. t. u. t. u. m. d. i. c. t. a. n. s. q. d. i. n. s. t. r. u. m. e. n. t. a. m. i. t. t. u. r. e. x. e. c. u. t. i. o. n. i. n. u. l. l. a. p. r. a. e. s. c. r. i. p. t. i. o. n. e. o. b. s. t. a. n. t. e. t. o. l. l. a. t. p. r. a. e. s. c. r. i. p. t. i. o. n. e. m. l. o. n. g. t. e. m. p. o. A. b. b. c. o. l. i. c. i. i. n. j. l. i. b. E. t. a. n. s. t. a. t. u. t. u. m. t. o. l. l. e. n. s. e. x. c. e. p. t. i. o. n. e. p. i. c. r. i. e. x. t. e. d. a. t. a. d. p. r. a. e. s. c. r. i. p. t. i. o. n. e. i. a. m. c. o. m. p. l. e. t. a. v. i. d. e. P. a. u. d. e. e. a. l. i. c. o. n. s. i. c. c. x. c. j. d. e. q. u. a. p. r. a. e. s. c. r. i. p. t. i. o. n. e. i. n. t. e. l. l. i. g. i. t. u. r. p. e. r. B. a. l. d. c. o. n. s. i. l. c. c. c. x. i. x. i. i. j. l. i. b.

curatorio noie domini, vtrū dñs obliget? Rñdeo, sic vtili. Quod dic vt l. si cū vendi tor. in fin. s. de euef. & l. iul. s. si procura tor. s. de act. emp. & l. in cum. in prin. s. de insti. Et circa prædicta vide quæ dixi in l. stipulatio ista. s. penul. j. de ver. obliga.

si quis egit petitorio, & possessorio simul, in casu quo potest, & obtinuit, si est appellatum in petitorio quod executio fiet in possessorio. Adde ad dicta Bar. hic singularem limitationē, quam ponit Arcu. in c. si. col. ij. de iudi. Quid quando succubuit in petitorio, & in possessorio obtinuit, quando fiat executio in possessorio.

Permisceri. Lex ista ex glo. nostra pot intel ligi tribus modis secundum gl. licet difficulter. Et secundū primā gl. ponit, quo modo qdā egit possessorie, an sententia la ta in possessorio præiudicet in cōfessoria, quæ pro vsufructu proponit. Et Iuriscon sultus dicit qd nō: quia est separata causa possessionis ab vsufructu, vt proprietates ab ipsa possessione: & sic posito vno nō se quitur aliud: & sic remoto vno nō remo uetur aliud: quæ potest esse apud diuersos: vt patet ex tex. Et hæc lect. probat j. de ex cep. rei iudi. l. an eandē. s. si. & hæc lec. tangit in verbo, causas. Secūdo modo le gitur sic: Querit, an vsufructus possit esse sine possessione: Et respōdet qd sic: quæ per misceri, & c. quæ admodū. & c. Itē querit ur, an ciuili possessio dñij impediā per vsufructū, vel ecōuerso, vsufructus per ciuile possessionē: Respōdetur qd nō, ibi: nec impediri, & c. & ista colligit sup ver bo, cōfundi oportet. Tertio modo legit, vt queratur, si alius habet vsufructū, an dñs ciuilitè possideat: Et respōdetur, qd vsufructus nō debet permisceri cū pos sensione ciuili, sicut nec pprietas. Et ideo possessio ciuili dñij nō impediā per vsuf ructū: nec vsufructus per possessionem domij. Et secūdo hoc tota ista lex ponit vni casum. Et ista lect. colligitur ex glo. parua posita super verbo, possessionis. Et facit hæc ad ea quæ dixi in l. naturaliter. in prin. s. co. Querit j. Dy. aliquis egit petitorio & possessorio simul, in casu in quo potest, & obtinuit in vtroq: appella tum est in petitorio, an fiat executio in possessorio: Et Dy. dicit qd sic: quia nihil habet cōmune, vt hic, & l. naturaliter. s. nihil. Sed pone qd in petitorio succu buit, in possessorio obtinuit: queritur an fiat executio in possessorio: Et dic aut succubuit: quia nō probauit: & fit execu tio in possessorio: Aut succubuit, quæ reus probauit se dominum: & tūc non fit exe cutio: quia obstat regula, dolo facit, & c. Et hoc tangit Cy. in l. incerti. C. de inter di. & Specu. in titu. de peti. & pos. & de beo intelligere in possessorijs, quibus po

Inducit malā fidem. Et vide Bald. in l. i. in j. col. in ver. & no. de adit. act. Adde quod no. Bal. in aut. quas actiones de fa crosan. ecc. & l. j. i. fi. de tēp. appel. alij si. in s. fi. Sed an sit dare cautela, qd ipsa p. r. s. c. r. i. p. t. i. o. n. e. i. n. t. e. l. l. i. g. i. t. u. r. q. u. i. r. e. n. u. n. c. i. a. r. i. n. o. p. o. t. e. s. t. f. a. l. t. e. t. o. l. l. a. t. u. r. i. n. e. f. f. e. c. t. u. , A. n. g. e. h. i. c. v. n. a. d. e. d. i. t. , c. o. n. t. r. a. q. u. a. m. t. e. n. e. t. B. a. l. i. n. l. q. u. o. d. s. i. n. o. l. i. t. h. i. c. i. l. l. e. g. a. E. t. i. t. a. r. e. f. e. r. t. f. u. i. s. s. e. i. u. d. i. c. a. t. u. m. P. e. r. u. i. p. s. o. e. x. i. s. t. e. t. e. a. d. u. o. c. a. t. o. : l. i. c. e. t. B. a. r. t. o. & v. n. u. s. a. l. i. u. s. e. s. s. e. t. p. r. o. p. a. r. t. e. c. o. t. r. a. r. i. a. E. t. s. e. q. u. i. t. u. r. h. i. c. d. o. L. u. d. o. a. l. i. a. p. o. n. i. t. A. n. g. l. i. c. e. t. i. l. l. a. n. o. n. f. i. r. m. e. t. i. n. l. c. i. s. t. i. p. u. l. a. t. u. s. s. i. m. i. h. i. a. P. r. o. c. u. l. o. d. e. v. e. r. o. b. l. i. q. u. a. i. m. p. u. g. n. a. t. h. i. c. d. o. L. u. d. o. S. e. d. v. e. r. a. p. o. t. d. a. r. i. , q. u. a. e. c. o. l. l. i. g. i. t. u. r. e. h. i. s. q. u. a. v. o. l. u. i. t. B. a. l. i. n. l. s. i. c. u. t. i. n. a. n. n. o. s. q. u. i. m. o. d. v. s. u. f. f. r. u. a. m. i. t. q. u. a. m. o. d. a. p. p. r. o. b. a. t. B. a. l. d. i. n. l. j. c. v. t. i. n. p. o. s. s. e. t. l. e. g. i. n. l. j. i. n. p. r. i. n. d. e. c. a. d. t. o. l. l. e. n. & s. e. q. u. i. t. u. r. d. o. L. u. d. o. h. i. c. B. a. r. t. e. t. i. a. m. i. n. d. l. n. e. m. o. p. o. t. e. s. t. E. t. i. s. t. i. s. a. d. d. e. B. a. l. i. n. l. j. c. d. e. s. e. n. q. u. o. d. p. r. o. e. o. q. u. o. d. i. n. t. e. r. e. s. t. i. n. v. j. c. o. l. i. t. e. m. a. t. e. r. i. a. m. i. n. f. i. n. i. t. a. t. i. s. & B. a. l. d. i. n. l. c. e. n. t. u. r. i. o. i. n. f. i. d. e. v. u. l. g. & p. u. p. & i. n. l. i. t. e. m. i. l. l. a. s. d. e. c. o. n. s. t. i. p. e. A. d. d. e. a. n. p. r. a. e. s. c. r. i. p. t. i. o. n. i. p. o. s. s. i. t. r. e. n. u. n. c. i. a. r. i. , R. o. m. a. c. o. n. s. i. c. c. j.

Nemo potest. Vide qd prædixi in prin. huius l. & Bar. in d. l. nemo potest.

test obijci exceptio domini: nō autem in alijs: vt diximus in §. nihil. & not. per eundem Dyn. in c. qui ad agendum. extra de regu. iuris. lib. vj.

Species. Duobus modis legit in gl. Primò, vt qñ pretor aliquid immittit, est plus quā qñ priuatus resti tuit: quia pretor immissum tuerit. Et hæc lect. rāgitur in prima & secūda gl. & in prin. vlti. Et fm hoc qd dicit, species inducen di est phibere, & c. expone inducēdi, i. est pars inductiōis, vel, i. vni speciei cōuenit, fm lac. de Are. Secūdo legitur fm lo. vt tota loquat in pretore: vt patet in fi. vlti. gl. Tertio legit fm lac. de Are. Duplex est modus inducēdi in possessionē a præ tore. Primò cū dat alicui licētā ingrediēdi sua autoritate, p. h. i. b. e. t. e. i. v. i. m. f. i. e. r. i. : q. d. e. s. t. p. l. u. s. : q. u. a. s. i. f. i. a. t. a. p. r. i. u. a. t. o. S. e. c. u. n. d. o. m. o. d. o. , s. q. i. u. b. e. a. t. r. e. s. t. i. t. u. e. r. e. d. a. t. o. e. x. e. c. u. t. o. r. e. : v. t. l. i. s. c. u. i. , s. m. i. s. s. u. s. v. t. i. n. p. o. s. s. e. s. s. i. o. n. e. n. o. p. o. t. i. n. g. r. e. d. i. s. u. a. a. u. t. o. r. i. t. a. t. e. : v. t. l. f. u. n. d. i. i. n. p. r. i. n. s. e. o. t. i. t. u. Q. u. a. r. t. o. f. m. l. a. c. d. e. A. r. e. q. d. u. o. b. u. s. m. o. d. i. s. p. o. t. m. i. t. t. e. r. e. i. n. p. o. s. s. e. s. s. i. o. n. e. , & i. u. b. e. r. e. p. o. s. s. i. d. e. r. e. e. x. s. e. c. u. n. d. o. d. e. c. r. e. t. o. : q. u. o. c. a. s. u. i. n. h. i. b. e. t. p. o. s. s. i. d. e. n. t. i. v. i. m. f. i. e. r. i. : & s. i. c. o. n. t. r. a. f. a. c. e. r. e. t. , t. e. n. e. t. u. r. : v. t. l. d. a. m. n. i. s. s. p. e. n. s. d. e. d. a. m. i. n. f. e. A. l. i. u. s. e. s. t. , q. n. p. r. a. t. o. r. c. o. n. d. e. m. n. a. t. q. u. e. a. d. r. e. i. r. e. s. t. i. t. u. t. i. o. n. e. : t. u. c. f. a. c. t. a. r. e. s. t. i. t. u. t. i. o. n. e. s. i. p. o. s. t. e. a. m. o. l. e. s. t. e. t. , n. o. t. e. n. e. t. e. x. s. e. n. t. e. n. t. i. a. , n. e. c. i. u. d. e. x. e. v. i. g. o. r. e. i. l. l. i. u. s. i. u. d. i. c. i. j. e. i. n. t. r. o. m. i. t. t. i. t. : v. t. h. i. c. , s. e. c. u. n. d. u. m. l. a. c. o. d. e. A. r. e. q. u. o. d. p. u. t. o. v. e. r. u. : q. u. i. a. s. o. l. a. f. a. c. t. i. t. r. a. d. i. t. i. o. n. e. l. i. b. e. r. a. t. u. r. , & n. o. t. s. d. e. p. r. o. c. u. l. P. o. p. o. n. i. u. s. s. e. d. & i. s. i. n. f. i. g. l. o. f. m. a. g. n. a. E. t. p. r. a. e. d. i. c. t. a. t. e. n. e. m. e. n. t. i.

Aduersus. Vera lect. est, vt intelligatur ista l. in in terdicto vti possidetis. & gl. ponit exē plā. Primò in interdicto vti pos. & verū est exemplum. Item ponit in interdicto vnde vi, & c. Sed illa lect. nō congruit literæ: quia talis vitiosa possessio prodest aduersus eum, qui vitiosè possidet: vt l. cum a. te. de vi & vi ar.

De vsufcapionibus & vsurpationibus. Rubrica. Dictum est s. de acquirē. poss. verū, quia vsufcapio est cau sa acquirēdæ possessionis, vt l. sine possessione. j. eod. ideo de vsufcapionibus ponit. Verū quia vsufcapio interrumpitur: ideo ponit de vsurpationibus. & quid est vsurpationis, idem est quod interruptio.

Aequitas scripta quando præfertur rigori scripto. Iuri præscribendi quando renunciari possit per pactum. Statuto quod si debitor steterit per decennium quod debitum non petierit, non audiatur, non potest renunciari.

Bono publico. Oppo. & videtur qd pri ma lect. nō procedat: quia aequitas scripta præfertur rigori: vt l. j. c. de leg. & l. placuit. C. de iudic. Sed contra istā regulā habet mus æquitatem scriptā: vt l. naturaliter. s. de cōdi. i. n. d. e. b. i. & l. i. u. r. e. n. a. t. u. r. a. j. d. e. r. e. g. i. u. r. S. o. l. D. y. j. q. n. a. m. b. o. s. e. r. i. p. t. a. s. u. n. t. i. n. s. p. e. c. i. e. : t. u. n. c. v. n. u. s. p. r. a. e. s. c. r. i. u. r. a. l. t. e. r. i. s. f. e. c. u. s. q. n. v. n. u. e. s. t. i. n. g. e. n. e. r. e. , a. l. i. u. d. i. n. s. p. e. c. i. e. I. s. t. a. s. o. l. p. o. n. i. t. D. y. n. i. n. c. p. o. s. s. e. s. s. o. r. e. x. t. r. a. d. e. r. e. g. u. i. u. r. l. i. b. v. j. & C. y. c. d. e. l. e. g. l. j. O. p. p. o. d. e. l. c. u. i. n. f. u. n. d. o. s. q. u. o. d. s. i. m. u. l. i. e. r. s. d. e. i. u. r. d. o. s. o. l. u. e. v. t. i. b. i. j. Q. u. a. r. o. , a. n. p. e. r. p. a. c. t. u. m. a. p. o. s. s. i. t. r. e. n. u. n. c. i. a. r. i. i. u. r. i. p. r. a. e. s. c. r. i. p. t. i. o. n. i. s. E. t. v. i. d. e. t. u. r. q. d. n. o. n. i. q. u. i. a. c. u. s. i. n. t. i. n. d. u. c. t. a. a. d. p. u. b. l. i. c. a. m. v. t. i. l. i. t. a. t. e. , v. t. h. i. c. : e. r. g. o. & c. v. t. l. i. u. s. p. u. b. l. i. c. u. m. s. d. e. p. a. c. t. S. e. d. d. i. c. q. d. v. s. u. f. c. a. p. i. o. & p. r. a. e. s. c. r. i. p. t. i. o. x. x. x. a. n. n. o. p. a. c. t. o. t. o. l. l. i. t. u. r. : n. o. d. i. r. e. c. t. o. , s. e. d. q. u. i. a. i. n. d. u. c. i. t. m. a. l. a. f. i. d. e. m. : & s. i. c. f. a. c. i. t. c. e. s. s. a. r. e. e. a. q. u. a. s. u. n. t. d. e. s. u. b. s. t. a. n. t. i. a. p. r. a. e. s. c. r. i. p. t. i. o. n. i. s. E. t. h. o. c. t. e. n. e. t. D. y. n. s. d. e. l. e. g. a. j. l. n. e. m. o. p. o. t. e. s. t. Q. u. e. d. a. m. e. s. t. p. r. a. e. s. c. r. i. p. t. i. o. x. x. x. a. n. n. o. r. u. m. : & i. s. t. a. c. u. r. r. i. t. o. d. i. o. n. e. g. l. i. g. e. n. t. i. s. , n. o. n. f. a. u. o. r. e. p. r. a. e. s. c. r. i. b. e. n. t. i. s. : v. t. l. f. i. i. n. f. i. c. d. e. e. d. i. d. i. u. i. A. d. r. i. t. o. l. l. e. n. & n. o. t. p. e. r. D. y. n. i. n. c. p. o. s. s. e. s. s. o. r. e. x. t. r. a. d. e. r. e. g. i. u. r. l. i. b. v. j. i. d. e. o. n. o. p. o. t. e. s. t. r. e. n. u. n. c. i. a. r. i. : v. t. s. a. d. M. a. c. e. d. l. t. a. m. e. t. l. i. & q. u. o. d. i. b. i. n. o. t. & q. a. p. r. o. b. o. n. o. p. u. b. l. i. c. o. & c. F. a. c. i. t. q. u. o. d. n. o. t. C. d. e. i. u. d. i. l. p. r. o. p. e. r. a. n. s. d. u. m. s. & s. i. q. u. i. d. e. m. N. e. c. o. b. s. t. a. t. q. u. o. d. p. a. c. t. o. r. e. m. i. t. t. i. t. u. r. , & i. n. t. e. r. r. u. m. p. i. t. u. r. : e. r. g. o. m. u. l. t. o. m. a. g. i. s. i. m. p. e. d. i. t. u. r. i. n. c. o. a. r. i. : v. t. l. c. u. m. n. o. t. i. s. i. m. i. s. s. e. d. & s. i. q. u. i. s. C. d. e. p. r. a. e. s. c. r. i. x. x. x. a. n. n. q. u. i. a. t. u. n. c. p. e. r. p. a. c. t. u. m. c. e. s. s. a. t. n. e. g. l. i. g. e. n. t. i. a. Q. u. a. d. a. m. e. s. t. p. r. a. e. s. c. r. i. p. t. i. o. i. n. d. u. c. t. a. p. r. i. n. c. i. p. a. l. i. t. e. r. f. a. u. o. r. e. p. a. r. t. i. s. : & i. l. l. i. p. o. t. e. s. t. r. e. n. u. n. c. i. a. r. i. : v. t. l. q. u. o. d. s. i. n. o. l. i. t. s. i. q. u. i. d. i. t. a. s. d. e. a. d. i. e. d. i. c. t. o. E. t. e. x. p. r. a. e. d. i. c. t. i. s. v. i. d. e. t. u. r. j. q. d. s. t. a. t. u. t. o. q. u. o. d. d. i. c. i. t. , q. d. s. i. c. r. e. d. i. t. o. r. s. t. e. t. e. r. i. t. p. e. r. a. n. n. o. s. d. e. c. e. m. q. u. o. d. n. o. n. p. e. t. i. e. r. i. t. , q. u. o. d. n. o. n. a. u. d. i. s. a. t. u. r. : n. o. n. p. o. s. s. i. t. r. e. n. u. n. c. i. a. r. i. : q. u. i. a. o. d. i. o. n. e. g. l. i. g. e. n. t. i. s. ,

vsufcapio largè sumendo, cadit etiam in re mobili: strictè in mobili, & in immo bili præscriptio. Directum dominium queritur per vsufcapionem, utile per prescriptionem. Statutum quod præscriptio acquiratur dominium, intelligitur de directo. Dans in emphyteusim, qualiter probabit se dominum, si utile dominium queritur.

Vsufcapio. Opp. qd vsufcapio ex pluribus præ cedit causis: id est, ex titulo & bona fide: & sic dominiū est ex pluribus causis, contra l. iij. s. ex pluribus. s. titu. j. Sol. vt in glo. Quæro, vtrum vsufcapio cadat in re mobili, vel immobili. Et glof. dicit, largè sumendo cadit in qualibet: restrictè verò & propriè vsufca pio cadit in re mobili: præscriptio in immobili. Allegat glof. l. ij. c. de præscript. long. temp. Sed illa non dicit: sed est l. ij. c. in quib. cau. ces. lon. tempo. præscrip. & sic adde vt glo. Quæro, tan per præscriptionem acquiratur dominium vtile, vel direc tum, habetis per glo. & doc. in aut. nisi. C. de bon. ma. Et dicit qd in vsufcapione queritur directum: in præscriptione vtile, se cundū glo. Et dic vt not. per Dyn. in c. possessor. de reg. iuris lib. vj. Et casum vidistis in l. j. in fi. s. de aqua pluuiā arcē. q. per præscriptionem vtile dominium queritur. Quid si in statu cto dicatur, qd præscriptione queratur dominiū: vel qd quis effi ciatur dominus: Certè in dubio intelligitur de directo: vt l. j. in fin. s. si ager veft. vel emphy. pe. Et ad hoc vt aliquid addat iuri cōmuni, & aliquid operetur. Formo j. vnum dubium, si hoc est verum qd per præscriptionem queratur dominium vtile: tunc qui dedit in emphyteusim, nō potest ostendere se habere aliquod dominium. Nam nō potest probare dominiū vtile, quia emphyteutarius habet directū non potest probare, nisi probaret de se, & de autoribus suis vsq; ad illud tēpus quo lo cus ille fuit occupatus ab hostibus. vel vsq; ad illud tēpus quo fuit statutum, qd quicquid calcauerit pes tuus, tuum sit, & c. vt l. j. in prin. s. titu. j. & emphyteutarius pbat, qd nō potest op. ponere exceptionem dominiū: vt l. i. titu. s. C. de agri. & cesi. & l. si quis conductionis. C. loca. & contra cōdu. Sed est text. dixi vobis, qd si pono rem in nullius bonis fuisse: tunc eam apprehē do, directè efficior dominus: vt dixi in l. c. rem quæ nobis. in fi. s. titu. j. Vel dic, qd probet de vtili: vt cū emphyteuta habet vti le, tamen sunt duo domini: vt dixi s. titu. j. l. si quis. s. differen tia. Sed prout dixi, satis puto qd si nullus alius appareat domi nus directo: ille qui probat tantum quod sufficit ad præscrip tionem, præsumitur dominus.

Equitur. Continuat se Iurisconsultus: & primò videndum est quare inducta sit vsufca pio: vt l. j. s. eo. Secūdo, quid sit vsufcapio: vt s. eo. l. p. xi. Tertio quæ personæ & c. vt hic: quod sequitur, vide per te.

Seruus pro hærede. Titulus pro hærede, quare non cadat in seruum remissiuè. Opp. s. titu. j. l. possessio. s. j. Glof. dat sol. plures. & di co qd nō potest possidere, nec p hærede, vel alio titu. Sed quare dixi pro hærede: quia nullo momento est penes eum: vt l. pla cet. s. de acquirē. hære. Sed alij tituli cadunt in seruum: vt po test dici donatarius, & c. Sed j. quare pro hærede non cadit in seruum: vt si seruus dicatur hæres, sicut donatarius. Plenè dico in l. cū a filio. s. de leg. j. & gl. plures sunt. C. de hære. in fi. l. cū pro ponas. tãgitur per doc. ibi. sed ego plenius. quod ergo dicitur hic pro hærede, dic nec alio titulo.

Male fidei possessor fructus per se percipiendo facit furtum: secus si eos perce pit per alium, qui sit bone fidei. Male fidei possessor a principio si tunc est bone fidei, facit fructus suos vsufcapione iusta causa superueniente non percipiēdo. Bone fidei possessor, cui faciat fructus industriales suos, non naturales. Fœtus pecorum, quod sit in fructibus industrialibus. Bone fidei possessor non tenetur restituere fructus existentes si per triennium possederit.

Fructus & partus. Aduerte ad istā glo. quæ decla rat optimè oēm passum huius. s. Et iste s. legitur pluribus modis. Vno modo, qd tēpore defun cti erat in rerū natura, licet nō in dominio defuncti. Et ad istā lect. oppo. aut defunctus erat malæ fidei possessor: & tunc nec ipse nec hæres vsufcapit: vt l. cū hæres. j. de iur. & temp. præ scri. & quia efficitur res furtiua. si erat bonæ fidei: & tunc facit

Vsufcapio. Quomodo autem diffiniatur præscriptio: vide Ioan. And. in re gula, possessor. in mercu. P. P. A. V. P. Secundum glof. Vide latè Fel. in Rub. de præscrip. vbi li mitat pluribus modis in ij. & ij. col. Quid si in statuto. Facit quod not. in l. iij. s. si rem. de legat. ij. In simili aliud dicit ad hoc not. Bal. in l. ij. c. de præscri. l. o. temp. quæ pro libe. vi delict. qd tunc non re quirat titulus in præ scribēdo. cōtra quod facit quod ipse not. in l. i. in contractibus. de non numer. pecu. Intelligitur de direc to. Et per hæc ratio nē dicit Bald. in rub. qui acc. qd verbū libet prolātū in statu ro, nō restringitur de habitate. Et dicit Bal. in l. i. c. de temp. in integ. rest. pe. quod præscriptio decennij inducta per statutum sapit naturā præscrip. xxx. an. dicit tñ Bald. in l. ij. per illū text. de noxa. qd vbi statutū disponit super eo qd disponit ius cōe. inter pretatur secundum ius cōe. & vide qd not. Bald. in l. iij. s. prætor ait. de dam. infect. sed Bal. in l. i. c. arbi. tu. dicit qd statutum dicens id quod ius cōe, nō alterat ius cōmune. Adde, qd stante sta tuto qd nullus possit allegare nullitatē iudicij, qd istud statutū recipit restrictionē de habitate: ita qd si fi liusfamil. statuto nō obstante poterit op. ponere nullitatem iu dicij agitari. Ita voluit Bal. cōs. l. cccx. iij. j. libr. Vt dixi in l. Vide ad hoc Bartol. in l. ex affe. ad ff. ad Treb. Per se percipiēdo. Secus si percipit per alij qui sit in bona fide: vt per Bald. in l. ij. in j. col. de fru. & lit. expen. Non facit fructus. Adde Bart. in l. c. ex diuerso de rei ven. & Inn. in c. consultationibus. de iu. pa. Bal. in l. ij. in pen. col. C. de ser. & Bal. post glo. in l. j. C. de vsuca. transfor. Fœtus pecorum. Fœtus aialij sunt fructus idustrialibus. Adde Bar. in l. ancilla. in viij. q. vel opp. C. de furt. Præscribēdo rē. Ad de Bar. in l. iij. C. quod me. cau. & Bald. in l. ancilla. ver. itē dubi tatur. Adde tñ singu. qd qñ rei principalis præscriptū est, idē est in fructibus etiā vlti mi anni, secundū bal. in l. iij. in j. col. de fru. & li. expen. Et ad ista quāto tēpore præscri bantur fructus, vide Bald. in l. eos. C. de vsu. Istud tamen dictum in malæ fidei possessore de iure ca nonico procederet, etiam si magno tempore tenuisset, sed in bonæ fidei possisso re sic, secundum do. Ant. in c. grauis. in vj. col. de resti. spo. Adde quando quis præscribendo faciat fructus suos. Alexan. cons. xxi. iij. volu. Alio modo legitur. Not. & sing. adde qd bene facit, quod no. Barto. in l. fin. C. in quib. cau. in integ. resti. & expressè Bar. in l. iij. C. quod me. cā. Vide Bal. cla rē in l. j. in ij. col. C. de vsu. & fru. leg. vbi refert dictum Bart. hic, & Bar. in l. an cilla. in ver. item dubitatur cum bonæ fidei. C. de fur.

Inducit ad q. si emphyteuta vedit re, & postea redimit, an cui ret poenae adde Bart. in l. si quis libellos. C. de appell. & q. not. d. Ant. in c. potuit. de lo ca. circa prin. & in l. si a me. s. ad l. fal. p. Inn. in d. c. potuit. & limita nisi i prima aliena tione actū esset, q. in cōtinēti debet restitui emphyteuta alienati. Facit l. perier. de ritu nupt. & hic no. p. Ang. in simili in l. v. lūtas. C. de fidei. & vi de Bar. in l. si infulam in vj. q. de verb. obli. Adde de eo qui vendit d. feudum. Bal. cōsil. cccix. lib. ij.

principalem, & nō loquitur in defuncto, sed in herede. Et vide glo. ibi autem si coe perunt esse praedicta.

¶ Dominus quod dicitur ille, cui res surripitur proprie, non attento apud quem sit res, quando surripitur.

Quod autem. Exponit verba Legnis Atilia.

¶ Nota q. dñs dicitur ille, cui res surripitur pprie, nō attēto apud quem sit res qñ surripit. Opp. j. pro soluto. l. si. Sol. vt di cam in l. si rē. j. eo. Opp. j. de preca. l. cer tē. §. lulia. Sol. ibi in vi possessa: hic in fur tiua. Rationē dicam j. ea. l. §. si dominus.

Labeo. Sufficit q. res furtiua reuer tatur ad eū, per quē dñs pos sidebat, per quē reponatur in loco vbi sta bat dño ignorāte; aliās dñi noua scientia & volūtas requirit. h. d. l. ite §. est difficilis in tex. & oēs glo. sunt ad declarationē lite rae, secundū verā lectū. Dy. diuidit in qñq. partes istū §. Primū loquit in re peculiari surrepta ab extraneo dño ignorāte. Secū dō in re peculiari surrepta dño sciēte. Ter tio i re dñica surrepta ab extraneo. Quar tō in re dñica surrepta à seruo, quā nō te nuit in peculio. Quintō in re dñica surrepta à seruo, & eā tenuit in peculio. Secun da ibi: commodius. Tertia ibi: nec enim. Quarta ibi: ideo q. si seruus. Quinta ibi: itē si eam rē, & c. Glo. quā incipit, furtū fa ctū, ponit duas lect. in vers. commodius: te ne primā. Itē ponit duas lect. in vers. nec enim. tene secundā, & distinguere vt in alia gl.

¶ Nota q. dñs nō potest praescribere, qd limita verū in habente do minū pleno iure, & scōmutabiliter, aliās fecus, secū dū Bart. & Bal. clarus in l. iij. C. qd me. c. & Bar. in l. in bello. §. si qs seruu. de capti. & s. ea. l. §. fru ctus. & limita, vt per Bar. & doc. in l. j. C. de ser. fug. & ibi Bal. Et ad istū §. vide no. Bal. in l. ancilla. C. de fur. adde q. Papa praescri bit tanq. quilibet pri uat. vt voluit Abb. cōsil. cxiij. lib. ij.

POMATES. Lana. Intellige au tē hoc qd meū, & c. si erat irreuocabiliter meū. Secus si reuoca biliter. Ita Are. cōsi. cxiij. in primq. dubio.

Vsuscapi nō potest. Nota q. dñs nō potest praescribere, qd limita verū in habente do minū pleno iure, & scōmutabiliter, aliās fecus, secū dū Bart. & Bal. clarus in l. iij. C. qd me. c. & Bar. in l. in bello. §. si qs seruu. de capti. & s. ea. l. §. fru ctus. & limita, vt per Bar. & doc. in l. j. C. de ser. fug. & ibi Bal. Et ad istū §. vide no. Bal. in l. ancilla. C. de fur. adde q. Papa praescri bit tanq. quilibet pri uat. vt voluit Abb. cōsil. cxiij. lib. ij.

De illo. Vide in l. si ancillam. j. pro suo. & Bart. plenē in l. ancil la. C. de fur.

Si pupilli. Sufficit rem redire in potestate legitimi ad ministratoris. hoc dicit.

Tunc autem. Ad hoc vt purgetur vitium furtiuitatis, requiritur quod res redeat irreuocabi liter in dñi potestate verē vel interpretatiuē. Hoc intelligi quando recepit rei aestimacionem, vel iussit aliq. tradi.

Heres. Per hunc §. confunditur opi. Marti. qui dixit, q. haeres potest incipere vsucapere à se, & ei nō ob stat mala fides defuncti. Dixi s. ea. l. §. fructus.

De illo. Partus ancillae furtiuae editus penes bonae fidei possessore, nō potest vsucapi, si fur in eius potestate fuerit: aliās potest vsucapi, si ante natiuitatē rei alie nae scientiā non habuit. hoc dicit. vsq. ad §. lana. Primo loquit quādo fur est in nostra potestate. Secūdo: qñ alius est fur. Sec unda ibi: sed & si. Oppo. ad principiu de secūdo respo. So lu. Dicit glo. q. in prin. debet intelligi, q. ante cōceptionē scia uit rem alienā. Sed malē dicit contra istū tex. Ideo dic, & me lius, vt dixi in sumario. Dic vt ibi. & dicitur per glo. & doc. & per nos j. pro emp. l. seruus. Ad secundū oppo. q. etiā si scia uit alienā non impeditur vsuscapio: vt s. eo. l. i. iurto. §. & si pos sessionis. Sol. Intelligo q. hic sciuit alienā, & furtiuam: secus si simpliciter alienā, vt ibi. Sed tūc oppo. quia tūc etiam post vsuscapionē inchoatā, & nō perfectā impeditur vsuscapio: vt j. pro suo. l. si ancilla. sed hic in si. §. videtur cōtrariū: ergo ista lec. non procedit. Sol. hūc ver. exponē sic, q. si cū iam vsucepe rit, vsucapere inchoauerit: & quod sequit, ignorauerit alienā: dic simpliciter nō furtiuā. & licet alio casu loquitur q. praecedēs respōsum vel. si vis, q. eodē casu loquitur, dic cū sciuit furtiuā domino denūciauit: vel nō potuit denunciare: vt d. l. si ancil lam. Vltimō per hūc §. reprobā gl. quā est in l. iij. in princ. §. titu. j. quia si recipio traditionem à seruo meo, non recipio, vt quāsi de nouo mihi quārerat possessio: tamē ipso seruo posside nte, ego credebam me possidere. Sed hic nō fuit mihi quā sita possessio: quia furtiua: vt l. quod seruus. §. titu. j. & tamen in hoc operatur animus, quem habet retinēdi, vt adipsat. & probatur. s. ea. l. §. item Labeo.

Item Labeo. Sufficit rē rediisse ad eū, per quē quis possidebat. h. d. Opp. s. depoli. l. j. §. si rē. Solu. hic vendidit, sed nō tradidit: qd nō placet. Dicit gl. & bene, quia solo verbo nō fuisse factū furtū: vt l. si quis vxori. §. neq. verbo. j. de verbo. & s. ti. j. l. iij. §. si rē. Dic ergo vt ibi: quia verū est qd sufficit quātū ad purgandū vitium rei. Secus quātum ad purgandū vitium personae: quia nihilō minus tenet in casu. Similiter respōdetur ad l. qui ea mente. j. de fur. quia talis poe nitentia purgat rei vitium, non tollit poenā personae. & hoc ponit tur hic in vlti. gl. Opp. dicitur hic, siue sciente, siue ignorāte. contra. s. proxi. §. solue fm Aldri. hic ignorauit rem veditā, & sic furtū factū: & ideo non curatur, vtrum sciuerit, vel igno rauerit redemptionē. Sed si sciuisset venditionē factā, tunc re quireretur q. sciret redemptionē factā: & ideo tex. dicit, ea ge sta sunt, in plurali: qui requirit, q. vtrūq. sit domino ignorante gēstū: vel si sciuit primū, est necesse q. sciat aliud. Eodē modo rēde j. de fur. l. si ad dominū. Opp. dñs etiā ignorans posses sionē amittit: vt s. tit. j. l. iij. §. quod si seruus. & l. si rē mobilē. Quō ergo potest esse vitium purgatū furtiuitatis, cū nō redierit ad domini potestatem? Glof. istud contrariū signat, quā incipit, sed qualiter & c. & nō soluit Dy. dicit, qñ dominus ignorauit rem surreptam, etiā eo ignorante rediisse sufficit. ar. s. proxi. §. nam

hic erat in custodia depositarij, sicut s. in custodia serui, secun dum Dy. sed hoc nō videt procedere: quia per seruū acquiri tur possessio etiā ignorāte domino: quod nō fit per deposita rium. Si ergo nō reuertatur in possessionē: ergo nō videt pur gatum vitium: vt in §. tūc in potestate. Ideo quidā antiqui dixe runt, q. imō per depositariū queritur possessio. quod tenet la co. de Are. & rāgitur hic in prin. vlti. glo. & s. ti. j. l. quāuis. §. j. sed glo. hic, & ibi, tenet contrariū. Ad §. tūc in potestatem, re spondet, q. nō requiritur semper q. reuertat in possessionē: vt ibi patet. Sed certē imō requiritur, q. reuertatur in possessio nē verā, vel fictā, vt ibi patet. hic autē nulla esset possessio. Te neo ergo q. reuertatur in possessionē. Ratio: quia animus, quē quis habet retinēdi per depositariū, operatur etiā acquiritio nem: vt dicā statim in §. de illo. licet glo. dicat contra. s. tit. j. l. iij. in prin. sed ibi reprobauit. & hic est casus contra eā. ¶ Indu citur ad q. a emphyteuta vendidit rem irrequisito domino, & postea redimit: an careat re? Et hic videtur q. nō: sed nō facit quia verum est q. purgatur quo ad vitium rei: nō quo ad poenā personae. Vnde veritas est, q. res perditur: vt d. l. j. §. si rem. & s. de fideicom. lib. l. quidam. & l. rogo. & est casus x. col. quid iuris sit, si vasa. feu. quod ven. recupera. §. j.

Si pupilli. Sufficit rem redire in potestate legitimi ad ministratoris. hoc dicit.

Tunc autem. Ad hoc vt purgetur vitium furtiuitatis, requiritur quod res redeat irreuocabi liter in dñi potestate verē vel interpretatiuē. Hoc intelligi quando recepit rei aestimacionem, vel iussit aliq. tradi.

Heres. Per hunc §. confunditur opi. Marti. qui dixit, q. haeres potest incipere vsucapere à se, & ei nō ob stat mala fides defuncti. Dixi s. ea. l. §. fructus.

De illo. Partus ancillae furtiuae editus penes bonae fidei possessore, nō potest vsucapi, si fur in eius potestate fuerit: aliās potest vsucapi, si ante natiuitatē rei alie nae scientiā non habuit. hoc dicit. vsq. ad §. lana. Primo loquit quādo fur est in nostra potestate. Secūdo: qñ alius est fur. Sec unda ibi: sed & si. Oppo. ad principiu de secūdo respo. So lu. Dicit glo. q. in prin. debet intelligi, q. ante cōceptionē scia uit rem alienā. Sed malē dicit contra istū tex. Ideo dic, & me lius, vt dixi in sumario. Dic vt ibi. & dicitur per glo. & doc. & per nos j. pro emp. l. seruus. Ad secundū oppo. q. etiā si scia uit alienā non impeditur vsuscapio: vt s. eo. l. i. iurto. §. & si pos sessionis. Sol. Intelligo q. hic sciuit alienā, & furtiuam: secus si simpliciter alienā, vt ibi. Sed tūc oppo. quia tūc etiam post vsuscapionē inchoatā, & nō perfectā impeditur vsuscapio: vt j. pro suo. l. si ancilla. sed hic in si. §. videtur cōtrariū: ergo ista lec. non procedit. Sol. hūc ver. exponē sic, q. si cū iam vsucepe rit, vsucapere inchoauerit: & quod sequit, ignorauerit alienā: dic simpliciter nō furtiuā. & licet alio casu loquitur q. praecedēs respōsum vel. si vis, q. eodē casu loquitur, dic cū sciuit furtiuā domino denūciauit: vel nō potuit denunciare: vt d. l. si ancil lam. Vltimō per hūc §. reprobā gl. quā est in l. iij. in princ. §. titu. j. quia si recipio traditionem à seruo meo, non recipio, vt quāsi de nouo mihi quārerat possessio: tamē ipso seruo posside nte, ego credebam me possidere. Sed hic nō fuit mihi quā sita possessio: quia furtiua: vt l. quod seruus. §. titu. j. & tamen in hoc operatur animus, quem habet retinēdi, vt adipsat. & probatur. s. ea. l. §. item Labeo.

De illo. Partus ancillae furtiuae editus penes bonae fidei possessore, nō potest vsucapi, si fur in eius potestate fuerit: aliās potest vsucapi, si ante natiuitatē rei alie nae scientiā non habuit. hoc dicit. vsq. ad §. lana. Primo loquit quādo fur est in nostra potestate. Secūdo: qñ alius est fur. Sec unda ibi: sed & si. Oppo. ad principiu de secūdo respo. So lu. Dicit glo. q. in prin. debet intelligi, q. ante cōceptionē scia uit rem alienā. Sed malē dicit contra istū tex. Ideo dic, & me lius, vt dixi in sumario. Dic vt ibi. & dicitur per glo. & doc. & per nos j. pro emp. l. seruus. Ad secundū oppo. q. etiā si scia uit alienā non impeditur vsuscapio: vt s. eo. l. i. iurto. §. & si pos sessionis. Sol. Intelligo q. hic sciuit alienā, & furtiuam: secus si simpliciter alienā, vt ibi. Sed tūc oppo. quia tūc etiam post vsuscapionē inchoatā, & nō perfectā impeditur vsuscapio: vt j. pro suo. l. si ancilla. sed hic in si. §. videtur cōtrariū: ergo ista lec. non procedit. Sol. hūc ver. exponē sic, q. si cū iam vsucepe rit, vsucapere inchoauerit: & quod sequit, ignorauerit alienā: dic simpliciter nō furtiuā. & licet alio casu loquitur q. praecedēs respōsum vel. si vis, q. eodē casu loquitur, dic cū sciuit furtiuā domino denūciauit: vel nō potuit denunciare: vt d. l. si ancil lam. Vltimō per hūc §. reprobā gl. quā est in l. iij. in princ. §. titu. j. quia si recipio traditionem à seruo meo, non recipio, vt quāsi de nouo mihi quārerat possessio: tamē ipso seruo posside nte, ego credebam me possidere. Sed hic nō fuit mihi quā sita possessio: quia furtiua: vt l. quod seruus. §. titu. j. & tamen in hoc operatur animus, quem habet retinēdi, vt adipsat. & probatur. s. ea. l. §. item Labeo.

De illo. Partus ancillae furtiuae editus penes bonae fidei possessore, nō potest vsucapi, si fur in eius potestate fuerit: aliās potest vsucapi, si ante natiuitatē rei alie nae scientiā non habuit. hoc dicit. vsq. ad §. lana. Primo loquit quādo fur est in nostra potestate. Secūdo: qñ alius est fur. Sec unda ibi: sed & si. Oppo. ad principiu de secūdo respo. So lu. Dicit glo. q. in prin. debet intelligi, q. ante cōceptionē scia uit rem alienā. Sed malē dicit contra istū tex. Ideo dic, & me lius, vt dixi in sumario. Dic vt ibi. & dicitur per glo. & doc. & per nos j. pro emp. l. seruus. Ad secundū oppo. q. etiā si scia uit alienā non impeditur vsuscapio: vt s. eo. l. i. iurto. §. & si pos sessionis. Sol. Intelligo q. hic sciuit alienā, & furtiuam: secus si simpliciter alienā, vt ibi. Sed tūc oppo. quia tūc etiam post vsuscapionē inchoatā, & nō perfectā impeditur vsuscapio: vt j. pro suo. l. si ancilla. sed hic in si. §. videtur cōtrariū: ergo ista lec. non procedit. Sol. hūc ver. exponē sic, q. si cū iam vsucepe rit, vsucapere inchoauerit: & quod sequit, ignorauerit alienā: dic simpliciter nō furtiuā. & licet alio casu loquitur q. praecedēs respōsum vel. si vis, q. eodē casu loquitur, dic cū sciuit furtiuā domino denūciauit: vel nō potuit denunciare: vt d. l. si ancil lam. Vltimō per hūc §. reprobā gl. quā est in l. iij. in princ. §. titu. j. quia si recipio traditionem à seruo meo, non recipio, vt quāsi de nouo mihi quārerat possessio: tamē ipso seruo posside nte, ego credebam me possidere. Sed hic nō fuit mihi quā sita possessio: quia furtiua: vt l. quod seruus. §. titu. j. & tamen in hoc operatur animus, quem habet retinēdi, vt adipsat. & probatur. s. ea. l. §. item Labeo.

De illo. Partus ancillae furtiuae editus penes bonae fidei possessore, nō potest vsucapi, si fur in eius potestate fuerit: aliās potest vsucapi, si ante natiuitatē rei alie nae scientiā non habuit. hoc dicit. vsq. ad §. lana. Primo loquit quādo fur est in nostra potestate. Secūdo: qñ alius est fur. Sec unda ibi: sed & si. Oppo. ad principiu de secūdo respo. So lu. Dicit glo. q. in prin. debet intelligi, q. ante cōceptionē scia uit rem alienā. Sed malē dicit contra istū tex. Ideo dic, & me lius, vt dixi in sumario. Dic vt ibi. & dicitur per glo. & doc. & per nos j. pro emp. l. seruus. Ad secundū oppo. q. etiā si scia uit alienā non impeditur vsuscapio: vt s. eo. l. i. iurto. §. & si pos sessionis. Sol. Intelligo q. hic sciuit alienā, & furtiuam: secus si simpliciter alienā, vt ibi. Sed tūc oppo. quia tūc etiam post vsuscapionē inchoatā, & nō perfectā impeditur vsuscapio: vt j. pro suo. l. si ancilla. sed hic in si. §. videtur cōtrariū: ergo ista lec. non procedit. Sol. hūc ver. exponē sic, q. si cū iam vsucepe rit, vsucapere inchoauerit: & quod sequit, ignorauerit alienā: dic simpliciter nō furtiuā. & licet alio casu loquitur q. praecedēs respōsum vel. si vis, q. eodē casu loquitur, dic cū sciuit furtiuā domino denūciauit: vel nō potuit denunciare: vt d. l. si ancil lam. Vltimō per hūc §. reprobā gl. quā est in l. iij. in princ. §. titu. j. quia si recipio traditionem à seruo meo, non recipio, vt quāsi de nouo mihi quārerat possessio: tamē ipso seruo posside nte, ego credebam me possidere. Sed hic nō fuit mihi quā sita possessio: quia furtiua: vt l. quod seruus. §. titu. j. & tamen in hoc operatur animus, quem habet retinēdi, vt adipsat. & probatur. s. ea. l. §. item Labeo.

De illo. Partus ancillae furtiuae editus penes bonae fidei possessore, nō potest vsucapi, si fur in eius potestate fuerit: aliās potest vsucapi, si ante natiuitatē rei alie nae scientiā non habuit. hoc dicit. vsq. ad §. lana. Primo loquit quādo fur est in nostra potestate. Secūdo: qñ alius est fur. Sec unda ibi: sed & si. Oppo. ad principiu de secūdo respo. So lu. Dicit glo. q. in prin. debet intelligi, q. ante cōceptionē scia uit rem alienā. Sed malē dicit contra istū tex. Ideo dic, & me lius, vt dixi in sumario. Dic vt ibi. & dicitur per glo. & doc. & per nos j. pro emp. l. seruus. Ad secundū oppo. q. etiā si scia uit alienā non impeditur vsuscapio: vt s. eo. l. i. iurto. §. & si pos sessionis. Sol. Intelligo q. hic sciuit alienā, & furtiuam: secus si simpliciter alienā, vt ibi. Sed tūc oppo. quia tūc etiam post vsuscapionē inchoatā, & nō perfectā impeditur vsuscapio: vt j. pro suo. l. si ancilla. sed hic in si. §. videtur cōtrariū: ergo ista lec. non procedit. Sol. hūc ver. exponē sic, q. si cū iam vsucepe rit, vsucapere inchoauerit: & quod sequit, ignorauerit alienā: dic simpliciter nō furtiuā. & licet alio casu loquitur q. praecedēs respōsum vel. si vis, q. eodē casu loquitur, dic cū sciuit furtiuā domino denūciauit: vel nō potuit denunciare: vt d. l. si ancil lam. Vltimō per hūc §. reprobā gl. quā est in l. iij. in princ. §. titu. j. quia si recipio traditionem à seruo meo, non recipio, vt quāsi de nouo mihi quārerat possessio: tamē ipso seruo posside nte, ego credebam me possidere. Sed hic nō fuit mihi quā sita possessio: quia furtiua: vt l. quod seruus. §. titu. j. & tamen in hoc operatur animus, quem habet retinēdi, vt adipsat. & probatur. s. ea. l. §. item Labeo.

Lana. Nota quod meū est, vsucapi nō potest. Legas tex. trāspōndē ibi: si verō apud bonae fidei emptor rem cōtra, & c. assume ibi sed statim emptoris sit, & c. & reuer tere quoniā in fructu est & c. & est plana. ¶ Not. q. in lana in spicetur apud quem tondeatur. cōtra: imō debet inspicī apud quē lana nascat: sicut in partu. s. proxi. §. & j. de fur. l. qui vas. §. si ancilla. Sol. Partus nō est pars rei: sed per se censetur: vt j. de ver. signi. l. partū. & cōtrectatione matris ipse cōtrectatur. vt l. pe. s. de sta. ho. & j. de fur. l. qui faccū. Sed lana nō censetur per se, nec dicit esse in rerū natura ante q. tondeat: vt j. de his

Si fundum. Cōtineet in praecedenti sumario. Quē rit gl. hic dicit, si scies & c. quid si credebat

quae in frau. cre. l. fin. §. fructus. & pecudis contrectatione lana non cōtrectatur, vt hic. & qd nō. s. de cōdi. fur. l. si seruus. §. bo. ue. fm lac. de Are. Sed hic videtur potius ratio in contrarium: quia si lana est pars rei, sicut fructus pendentes: vt s. de rei ven. l. fruct. ergo & cōtrectato toto, cōtrectatur pars: vt l. si aliena. in fi. j. eo. Sed illā intelligo in his quae partes sunt, ita q. quāli bet res per se duret, vt gēma in annulo: vt j. eo. l. rerū miltura. ver. quid ergo, & c. Ideo dicerem q. si domus esset vi possessa, q. tignum postea dissolutum non esset vi possessum, vt j. eo. lege. cum qui edes. Quod autem hic dicitur de agnis, intelligo aliā ter quam de lana: quia idem quod in partu ancillae: vt j. de fur. l. qui vas. §. si ancilla.

- 1. Res respectu hypothecae quod non praescribatur, nisi in potestatem creditoris reueratur: sed ratione proprietatis sic.
- 2. Violentia compulsiva non facit rem vitiosam.
- 3. Actio furtiua quod quandoq. habeat locum, & non sit furtum, nec res est furtiua.
- 4. Quandoq. furtum fit, & actio furti non habet locum nec res efficitur furtiua.
- 5. Res si est surrepta fructuario, quod non sufficit reuerti in potestatem domini quo ad vsuscapionem respectu usufuctus, sed respectu proprietatis sic.
- 6. Res si est surrepta bona fidei emptori quo ad vsuscapionem, necesse est quod reuertatur in potestatem domini.

Si rem pignori. Iste §. est subtilis, & vtilis. Oppo. de l. fin. j. pro socio vbi in credito ris potestate debet reuerti. Gl. quae est hic dicit q. hic dominus pignoraui rē suā ibi alienam. Sed hoc est verū q. suam obliga uit: quia alienā nō potest obligare: vt l. alienam. s. de pign. act. 1. Sed nō bene dicit qd in l. si. pig. rem alienam. Vera sol. ¶ est, q. potest vsucapi res ratione pprietatis. nec furtiua est illo respe ctu: respectu verō hypothecae nō potest praescribi, nisi in pote state creditoris reuertatur. Et hoc tenet lac. de Areti. & Old. q. est verū. tunc enim illa verba legis Aquiliae quae requirunt q. reuertatur in potestate eius cui furtiua est: vt s. §. tunc in pote statem. cōprehendunt creditorē, cū sibi furtum factum est nō domino. Opp. si res erat debitoris subtrahentis: ergo ille, qui emit ab illo est effectus dominus: & sic nō vsucapit: vt s. in §. la na. Huius timore dicit glof. dic hic, alio tradente quā domino, Vnde illa verba glo. recipiunt cōtrarium signatum in gl. Sed contrarium de §. lana. intelligas alio tradente non ex volūate debitoris nec eius causa. Et sic qd dicit text. vsucapi posse: dic, id est, vsucapibilem esse. & est vera. Alia sol. est ad dictum §. la na. q. huic erat administratio interdicta. Sed hęc non est vera, per l. si ab eo. & per l. alienationis. j. de verb. signi. Alia sol. est, q. potest vsucapi contra hypothecā. Hoc est verum cōtra hy pothecam alterius creditoris, quā eius, cui surrepta est. Nam in eius potestatem debet redire. Vel dicit glof. q. praescribitur contra vitium in rem quae datur metum passo. Hoc potest esse verum si alteri quā ipsi vendenti res fuit sublata violentia ¶ cō pulsua, quae non facit rem vitiosam, vt not. s. titu. j. in gl. Pom ponius. §. cū quis. Vltimō not. summarium. ad quod glof. re mittunt & vide glof. quae incipit, hic not. ibi. in si. glof. ¶ quod quandoq. habet locum actio furti, & nō fit furtum: nec est res furtiua: vt C. de fur. l. si quis seruo. quandoq. fit furtum, nec effi citur res furtiua, nec habet locū actio furti: vt si filius familiās surripiat, rem aduentitij peculij: vt not. per Cyn. C. de ser. fugi. l. j. in vj. oppo. Sed quæro ¶ quid si res surrepta est fructuario: an sufficit reuerti in potestatem domini? Respondeo, quo ad vsuscapionem respectu proprietatis sufficit: quo ad vsuscapio nem respectu vsufuctus, debet redire in potestatem vsufu ctuarij: ar. eorum quae dicta sunt j. pro soc. l. si. & de fur. l. inter omnes. §. hęc actio. ¶ Quæro, quid si res est surrepta bona fidei emptori, an debeat reuerti in potestatem domini? Respo. sic nec sufficit reuerti in potestatem dñi bona fidei emptoris. Hic est tex. in l. cū sit. C. de vsufusa. pro empt. intelligendo, q. ibi debitor obligauit rem alienam: vt hic, & ibi dicit glof. & Azo in summa illius titu. tunc necessarie debet intelligi, q. ipse ha bebat titu. & bonam fidem ita q. poterat obligare: vt s. de pig. l. si ab eo. aliās nullo modo potuisset obligare: & tamē ibi ap paret, q. debent reuerti in potestatem domini.

Si fundum. Cōtineet in praecedenti sumario. Quē rit gl. hic dicit, si scies & c. quid si credebat

suā inuasor: dicit gl. nō sit vitiosa: licet ha beat locū constitutio l. si quis in tantā. Ista glof. nō placet mihi: quia videtur cōtra §. praecedentē, vbi heres, qui scit rem hęc de b tariam, si expulit eū, qui pro haerede possi debat, dicit res vi possessa. Præterea, dñs potest vi possidere: vt l. cum à te. j. de vi & vi ar. & j. pxi. §. Dico ¶ enim generaliter vi possessum esse quādo cum cōtra pro hibitionem possessoris quis ingreditur: vt j. quod vi aut clam. l. j. §. quid sit vi. hoc etiam patet in l. extat. s. quod met. cau. vbi vis videtur fieri, etiam si creditor non est in dolo. quod pater: quia glof. dicit ibi, q. concurrat cū constitutione l. si quis in tan tā. Et hoc expressē dicit Ro. in libel. in titu. de edic. diui Adri. scilicet q. illud edictum non requirit dolum: & tamē vis facta dicit. Pro hoc quasi expressum est j. vi. bo. rap. l. ij. §. hac actio nis demū. & C. vnde vi. l. inuasor. Et idem puto, si quis occu pauerit possessionē. contra l. meminerint. decreto iudicis non ritē interposito: vt dixi s. titu. j. l. iustē. quia si hoc fecit parte p hibente, dicitur res vi possessa. Pro hoc extra de resti. spo. c. cō querente. loquitur enim ibi in spoliato per iudicem. Sed si in trauerit parte nō prohibētē: tamen quia suspicatus est se posse repelli, vel reuersus nō est admittis: similiter erit vi possessa: vt l. clam. §. fin. cum l. seq. s. titu. j. Secus si esset possessio vacas: vt dicam statim in §. Item si occupaueris. Idem in constitutio ne l. vltimā. C. de acquir. poss. si seruus derelinquit, vel perdit: dominus nō perdit ciuilem, nisi deiciatur, vel suspicetur, & c. tunc esset res vi possessa. Idem si colonus deiciatur: sed si tradit sponte, tunc non videt quod possit dici res vi possessa. Sed ra tione differentiae, idem dicerem quod in possessione vacan te. Sed praescriptio xxx. ann. haberet locum in omnibus di ctis casibus: vt not. per Azo. in summa. de praescriptio. xxx. ann. in princ.

Si dominus fundi. Hic est bonus casus. ¶ Innuit hac lex, q. ad hoc vt purgetur vitium violentiae, oportet q. reuertatur in potestatem domini. Contra, de l. certē. §. Iulianus. j. de preca. vbi sufficit vt reuertatur in potestatem eius, cui fit violentia. Iac. de Areti. soluit, & bene vt glof. ibi, q. aut expellitur dñs, & oportet q. reuertatur in potestatem domini, si alius etiam sit in potestate expulsi. & sic aliud in furto: quia oportet q. in potestate domini reuertatur: vt s. ea. l. §. quod autē. nec inspicitur cui res fuit surrepta. Ratio potest esse: quia cū diuersis legibus sint factae istae phibitiones, vt in l. i. eo. §. furtiue. ex verbis l. sic debere esse colligebat. Vel dic, q. in furto res tantū afficitur: ideo domino reo dicitur res subtrahi. Sed in violentia efficitur persona cui infertur: ideo ab eo dicitur vi possessa: & si in eius potestatem reuertitur, verifi cantur verba legis. Praedicta probantur ex his quae not. in l. itaq. fullo. j. de furti. Sed videtur quod semper in potestatem domini debeat reuerti: vt l. si. j. vi bo. rap. Sol. ibi fuit talis vio lentia, quae cadit in virum fortem: quia res mobilis fuit ablata: ideo oportet q. in potestatem domini reuertatur: sed si est vio lentia ita q. non furtiua: tunc sufficit, q. reuertatur in potesta tem expulsi: vt l. certī. §. Iulianus. j. de preca.

Si fundum. Cōtineet in praecedenti sumario. Quē rit gl. hic dicit, si scies & c. quid si credebat

Si fundum. Cōtineet in praecedenti sumario. Quē rit gl. hic dicit, si scies & c. quid si credebat

Si fundum. Cōtineet in praecedenti sumario. Quē rit gl. hic dicit, si scies & c. quid si credebat

Si fundum. Cōtineet in praecedenti sumario. Quē rit gl. hic dicit, si scies & c. quid si credebat

Si fundum. Cōtineet in praecedenti sumario. Quē rit gl. hic dicit, si scies & c. quid si credebat

Si fundum. Cōtineet in praecedenti sumario. Quē rit gl. hic dicit, si scies & c. quid si credebat

Si fundum. Cōtineet in praecedenti sumario. Quē rit gl. hic dicit, si scies & c. quid si credebat

Si fundum. Cōtineet in praecedenti sumario. Quē rit gl. hic dicit, si scies & c. quid si credebat

Si fundum. Cōtineet in praecedenti sumario. Quē rit gl. hic dicit, si scies & c. quid si credebat

Si fundum. Cōtineet in praecedenti sumario. Quē rit gl. hic dicit, si scies & c. quid si credebat

Ratio text. est. Et qualiter intelligatur hæc litera, dum dicitur de seruitute...

Et per hoc consuetud. Contra Bart. tenet Pet. de Ancha. consulendo in consil. v. quod incipit in Christi nomine...

Si viam habeam.

Si bene inspicis, ratio tex. est, quia via non possidet: ideo de ea non deicitur: & sic non curat de bona fide. Sed contra. s. de ter. vrb. prædi. l. hæc autem iura. & l. si ades. Solu. Ratio hic posita in tex. non est generalis, sed illa est vera ratio...

Et per hoc contineui multum dubitare. Nos habemus Decretale quæ dicit quod mala fidei possessor vltimo tempore non præscribitur: vt extra eo. c. si. & de reg. iur. in c. possessor. li. vj. Modò quæro, vtrū l. licet. & l. cū notissimū. C. de præscri. xxx. anno. quæ dicunt, quod tollit actio spatium xxx. anno. hodie sunt correctæ. & dico quod illæ per c. possessor malæ fidei, & c. non corriguntur: quia in præscriptione in actionibus personalibus non requiritur possessio: ideo non requiritur bona fides, vt hic: & ex parte mea non est possessio: ideo præscribo per tuam negligentiam: vel potius tu perdis quæ ego præscribam. Pono enim, quod ignoro me debere, & tu cesses petere: certè non solū bonæ fidei vel malæ: & tñ præscriptio procedit. & c. vlti. loquitur in præscriptione rei corporalis: & sic causatur à possessione paratis. & c. possessor malæ fidei. loquitur in præscriptione, quæ ex possessione procedit. Et sic debetis intelligere. tenebitis mentem. Et prædicta puto vera, salua determinatione sanctæ matris ecclesiæ, & Theologorum. Et idem puto in statutis ciuitatis, quæ dicunt, si creditor non petierit debitum intra certum tempus, cadat à iure suo. vel si dicunt, de cætero non audiatur per iudicem. Tamen primo casu quod dicit, quod cadat à iure suo, tollitur obligatio civilis, & effectus naturalis. Et dicam rem ra. ha. l. si. Secundo quod dicit, non audiatur, nulla obligatio tollitur, sed via agendi præcludit: & ideo tunc remanet via agendi per viam monitionis statuta secundum formam. c. nouit. extra. de iudi. & ibi h. d. Inno. in obligatione naturalis. & sic ad iudicium ecclesiæ spectaret. Quæro, huic expulso de quali possessione via, qualiter succurratur: Rñ deo, per vtile interdicitur vnde vt l. si plures. §. deiectionum. §. de vi & vi arma. facit etiā l. iij. §. vnde vi. eo. tit. Hoc nota ad illos qui aliquando expellunt de quali possessione

de iusti. & iur. Adde Bart. omnino in l. cū notissimū in prin. C. de præscrip. xxx. an. & in l. nemo potest. de leg. j. circa vlti. tol. Sed Bald. in c. j. §. si quis per xxx. si de fe. sue. controuer. in ter. do. & agn. in hac questione, an statutum possit tollere naturalem obligationem creditore negligente agere, refert Bar. hic. & quia elegantissimè loquitur, vide ibi per eum. Item ibi quærit Bald. si statutu abbreviet præscriptionem xxx. ann. an habeat in alijs præscriptionibus locum distinctionis. l. si quis emptio. de præscrip. xxx. an. vel xl. anno. et putat quod sic; argu. l. si cum. §. qui iniuriari. ff. si qs cautio. In contrarium facit, quod ipse met. no. in l. ij. C. de præscrip. lon. tēpo. quæ pro liber. Deinde quærit, si est præscriptio contra sententiam iudicis vtrū hoc casu habeatur recursus ad ecclesiam? Et ibi vide per eum, qui ponit doctrinā, an & quando possit haberi recursus ad forum ecclesiasticū. Et ad istud adde not. per Bald. in l. j. §. si initium. ff. de postu. & Bal. in l. in contractibus. §. fina. de non nume. pecu. plenè Inno. in c. licet. de foro com. peten. Bar. in extranea ganti, ad reprimendū. in verbo denunciatio nem. Bald. in aut. clericus. in j. colum. cum seq. de episc. & cler. & in l. fin. §. in computatione. ad fide iure deliberat. do. Anto. in c. ij. de proba. Bald. in questione incipi. statuto cauetur quod fenerator. in ij. et ij. chart. & in l. iij. §. fina. quod quisq. iuris. Et ad supra dicta Adde Bald. in aut. ad hæc. C. de vsur. & quod notat Innoc. in c. cura. de iure patro. et in causa pleriq. de immo. eccl. vbi etiā nota. an possint præscripta retine ri salua conscientia? Et per Bart. in extrauagan. ad reprimendum. in verbo, videbitur. & omnino do. lo. post. Bal. in l. quibus diebus. §. dominus. de condic. & demon. & quæ no. do. Ludo. in rubric. arbit. in ij. Et istis adde Bald. in l. si. C. de temp. in reg. resti. per. dicitur quod præscriptio decem in ducta per statutum, sapit naturam præscriptionis xxx. anno. Facit quod idem not. in l. in contractibus. in princip. C. de non nume. pecu. Adde, an valeat statutum quod debitor præscribat debitum spatio xx. anno. remissus per Romanū. consilio c. j. & Petrus de Anchara. tenentem quod non

alicuius iurisdictionis vt habeant interdium vtile, vnde vi. Sed quæro, pone quod aliquis nobilis habens iurisdictionem in castro meo per vim deiecit: & ideo ea non vti: an eam perdat, & expulso ei ea vti: quæ rat? Ad quod dico liquidè iurisdictionem coheret territorio: tunc quæq. vti iurisdictione, retinet, vt l. qui fundus. §. quædam. ser. amitt. Aut iurisdictione competit per sonam in loco: & tunc illæ qui non vti, licet deiectione perdit, vt hic, & l. si plures. §. deiectionum. tñ hæc iurisdictione non querit ei, qui per vim, vel sine iure iura ea vsus est: reuertit ad eum, cui competit de iure communi: vt ad præfidei vel præfectū: vt l. illicite. §. qui vniuersas. §. de offi. præf. Illæ tñ, qui deiecit, tenebit deiectione ad interesse, tanquā re per emptam, Casus est hic, qui probat ista. & j. de vi & vi arma. l. si de fundo.

Item si occupaueris. hunc casum: sed dicit gl. hæc possessio afficitur vitio quasi violenta: non intelligas quod hoc sit vitium reale: vt not. in d. l. si. C. vnde vi. Vnde dic, quod possessio est quasi violenta, non res: vt dicimus in possessione claustrariarum. vt s. ti. j. l. Pōponius. §. cū quis. Sed contrariū vlt. no. Insi. eo. §. qd autè. Sed quod s. dixi, verius est, vt dixim⁹ in crimine expilata hæreditatis: vt j. eo. l. si homo. vide seq. §. per te. & prosequere vt in glossa.

Prescriptio fauorabilis dicitur vsucapio. Prescriptio multa dicitur possessio decem vel viginti annorum causata à titulo, & bona fide præscriptoris. Prescriptio xxx. uel xl. annorum, quæ causatur solū à negligentia petentis, dicitur odiosa. Prescriptio fauorabilis, & mista, qualiter interrumpitur. Interruptionem alia naturalis, alia civilis: & quæ dicatur naturalis, & quæ civilis. Ad præscriptionem, uel vsucapionem, requiritur titulus uerus, uel putatiuus. Superueniens defectus in titulo, an interrumpat vsucapionem in titulo. Bona fides ultra titulum uerum, uel putatiuum in præscriptione fauorabili & mista requiritur. Defectus bonæ fidei superueniens, an interrumpat præscriptionem, uel vsucapionem, quod sic de iure Canonico. Iuri Canonico in concernentibus peccatum standum est. Quædo quis cepit dubitare, an ad eum pertineat res uel non: licet ab initio non vsucapit: tamen talis defectus superueniens non impedit vsucapionem. Denunciatio facta ab initio, licet faciat quem mala fidei, tamen facta post ceptam vsucapionem, non facit quem mala fidei possessorem. Mala fides superueniens, ad hoc ut interrumpat præscriptionem, requiritur quod superueniat irremediabiliter. Mala fides superueniens aduersus unam tantum, non interrumpit præscriptionem quo ad omnes, sed quo ad illum solum tantum. Possessio ultra titulum & bonam fidem, in præscriptione fauorabili, & mista requiritur: & defectus illius possessionis superueniens impedit præscriptionem. Et ponit casus, in quibus hoc facit. Vsucapio quod interrumpatur, etiam si aliquis dolo uere se possidere, & hoc aduersus omnes.

- 1. Prescriptio fauorabilis dicitur vsucapio.
2. Prescriptio multa dicitur possessio decem vel viginti annorum causata à titulo, & bona fide præscriptoris.
3. Prescriptio xxx. uel xl. annorum, quæ causatur solū à negligentia petentis, dicitur odiosa.
4. Prescriptio fauorabilis, & mista, qualiter interrumpitur.
5. Interruptionem alia naturalis, alia civilis: & quæ dicatur naturalis, & quæ civilis.
6. Ad præscriptionem, uel vsucapionem, requiritur titulus uerus, uel putatiuus.
7. Superueniens defectus in titulo, an interrumpat vsucapionem in titulo.
8. Bona fides ultra titulum uerum, uel putatiuum in præscriptione fauorabili & mista requiritur.
9. Defectus bonæ fidei superueniens, an interrumpat præscriptionem, uel vsucapionem, quod sic de iure Canonico.
10. Iuri Canonico in concernentibus peccatum standum est.
11. Quædo quis cepit dubitare, an ad eum pertineat res uel non: licet ab initio non vsucapit: tamen talis defectus superueniens non impedit vsucapionem.
12. Denunciatio facta ab initio, licet faciat quem mala fidei, tamen facta post ceptam vsucapionem, non facit quem mala fidei possessorem.
13. Mala fides superueniens, ad hoc ut interrumpat præscriptionem, requiritur quod superueniat irremediabiliter.
14. Mala fides superueniens aduersus unam tantum, non interrumpit præscriptionem quo ad omnes, sed quo ad illum solum tantum.
15. Possessio ultra titulum & bonam fidem, in præscriptione fauorabili, & mista requiritur: & defectus illius possessionis superueniens impedit præscriptionem.
16. Et ponit casus, in quibus hoc facit.
17. Vsucapio quod interrumpatur, etiam si aliquis dolo uere se possidere, & hoc aduersus omnes.

eius consilio cclix. Item si occupaueris. An possessio vacans ab aliquo occupata dicatur vitiosa. not. per Barto. plenius in dicta l. fin. C. vnde vi. & in l. Pomponius. §. de acquir. posses.

Ratio

- 14. Ratio differentie quod interruptio que fit ex defectu tituli, uel bonæ fidei, non est aduersus omnes, sed ex defectu possessionis sic.
15. Defectus rei vsucapionem interrumpit.
16. Res non transferitur in aliud corpus, an interrumpat vsucapionem? remissus.
17. Defectus superueniens in persona, an interrumpat vsucapionem.
18. Stante statuto, quod forensis non possit aliquam rem immobilem acquirere, si succedit præscriptori aliquam rem, præscriptio interrumpitur, si impeditur acquirere ex omni causa: secus si ex certa: quia ex alijs poterit acquirere.
19. Defectus superueniens circa personam, contra quam præscribitur, an extinguat præscriptionem, quod non regulariter.
20. Prescriptio xxx. annorum contra pupillum non currit sed dormit.
21. Ratio quare defectus superueniens circa personam contra quam præscribitur, non extinguit præscriptionem.
22. Prescriptio qualiter interrumpatur civiliter: ubi quod vsucapio non interrumpitur à litis contestatione, sed præscriptio sic.
23. Litis contestatio inualida, an interrumpat præscriptionem, remissus.
24. Alij modi per quos præscriptio civiliter interrumpitur, & cui præscriptioni cōueniāt.
25. Prescriptio, & vsucapio, & quando & quibus casibus dormiat, ubiq; tempore hostilitatis, & exercitus quando iura in ciuitate non redduntur.
26. Item tempore maxime mortalitatis si iura in ciuitate non redduntur.
27. Prescriptio dormit contra ecclesiam uacantem.
28. Vacante imperio contra id non currit præscriptio.
29. Prescriptio, quod non currat tempore schismatis.
30. Prescriptio iurium incorporalium qualiter interrumpatur.
31. Prescriptio libertatis, quod interrumpatur per quemcumq; actum quo quis uititur seruitute, seu iure seruitutis.
32. Prescriptio xxx. uel xl. annorum qualiter interrumpatur.
33. Prescriptio longissima xxx. uel xl. annorum dormit tempore pupillariorum ætatis, & in omnibus alijs casibus, quibus & vsucapio, & præscriptio longi temporis.
34. Prescriptio, que currit contra actiones criminales, interrumpitur per solam libelli oblationem.

Naturaliter. Lex nostra diuiditur in tres partes. Primò, ponit qualiter interrumpatur præscriptio. Secundò, ponit effectum interruptionis. Tertio, remouet circa prædicta duo dubia. vnum ex parte deficiens. aliud ex parte possidentis. Secunda ibi: quo casu. Tertia ibi: nec eo. Venio ad materiam nostræ legis. & opp. & videtur quod sine deiectione interrumpatur præscriptio: vt C. de præscrip. xxx. anno. l. cū notissimū. §. imo. Solu. ibi loquitur de interruptione civilis: hic de interruptione naturali. Itē oppo. quod naturaliter interrumpatur præscriptio, etiam sine vi, quocumq; modo quis possessionem amittat: vt l. ei à quo. j. eo. Solu. cōcedo quod hic dicitur, quod quis perdit possessionem per vim, sed hoc exprimitur hic gratia exempli. vnde idem si quocumq; modo quis possessionem perdat: vt in contrarijs. Contra hoc opponitur: quia & si possessio perdat, non interrumpitur præscriptio: vt l. si is qui p emptore. j. eo. Sol. Speciale in capto ab hostibus: qui licet desinat possidere, tamen vsucapit in rebus peculiaribus. fallit in alijs casibus: vt infra dicam. Venio ad secundam partē. dicitur hic, quod interrumpitur præscriptio aduersus omnes: imò pro omnibus: quia ad omnium utilitatem spectat hæc interruptio. Glof. soluit duobus modis. tene secundam expositionem. Venio ad tertiam particulam: & videtur quod in terit, vtrum quis sit dominus necne, vt l. si quis in tantā. C. vnde vi. Solu. interest quo ad illam constitutionem: non quo ad interruptionem præscriptionis. ita loquitur hic. Item opp. ad h. l. dicitur hic, non interest pro suo, an ex causa lucratua & onerosa, & c. contra titu. j. pro suo est generalis: quia comprehendit omnē causam lucratuam, & onerosam: vt j. pro suo. l. j. Huius timore glo. exponit ista verba pluribus modis. tene primā expositionem. Vltimò glo. remittit hic ad not. in c. cum notissimū. §. sed & si quis. C. de præscrip. xxx. annorum. vbi gl. tractat materiam interruptionis. doct. ibi. nec alibi dicunt aliquid vltra glo. Et ideo pro declaratione huius materiæ debemus aduertere, quod quædam præscriptio est fauorabilis, vt vsucapio triēnis, quæ causatur à titulo & bona fide, & possessione vsucapientis. Quædam est præscriptio mista: vt præscriptio decem vel viginti annorum, quæ causatur à titulo, & bona fide possessoris, & negligentia non petentis. Quædam est præscriptio odiosa, quæ causatur solum à negligentia non petentis: vt in præscriptione xxx. vel xl. annorum: vt probatur in l. vlti. in fin. C. de edic. diui Adri. tol. & not. per Dy. extra de reg. iur. c. ij. lib. vj. Videamus primò, qualiter duæ primæ præscriptiones interrumpantur: & quia interruptio quædam est naturalis, quædam est civilis: vt not. glo. in d. l. cum notissimū. §. sed

& si quis. videamus primò de interruptio naturali. Pro cuius intelligentia est sciendum, quod quædam sunt quæ requiruntur ad substantiam præscriptionis, & vsucapionis: & ista substantia si pereant, dicitur interruptio naturalis. Ita loquitur iste text. Quandoquod aliquid de substantiabus non extinguitur, sed aliquis actus celebratur, qui de iure ciuili impedit præscriptionem, & eam interrumpit: tunc dicitur interruptio ciuili. Ita dicitur in l. cum notissimū. §. sed & si quis. & apparet ex sequentibus. Assumo primum, & dico quod ad vsucapionem, & præscriptionem, requiritur titulus verus, vel putatiuus: vt l. celsus. j. eo. Quæro ergo, vtrum superueniens defectus in titulo interrumpat vsucapionem naturaliter: Videtur quod non: vt j. eo. l. si hominem. In contrarium videtur quod sic, in l. quæsitum. supra titu. ij. vbi hares non potest præscribere rem legatam: quia in re legata titulus pro hærede extinguitur: cū dominum transeat ipso iure in legatariū. Respondeo, quod titulus extinguitur taliter, quod ipso iure dominium in alium non transferatur: tunc vsucapio non extinguitur. Sicut enim remanet dominium propter effectum præcedentis tituli. ita remanet vsucapientis conditio. Ita loquitur l. si hominem. j. e. Nam si diceres ibi vsucapionem interrumpi, non daretur alteri accessio possessionis: vt l. Pomponius. s. titu. j. Et licet defectus tituli faciat contrariam rationem in personali actione ad re restituendam: per hoc vsucapio non extinguitur: vt l. pignori. §. j. j. eo. Quædoque superuenit defectus tituli, taliter quod si esset dominus, dominium in alium transferretur. Isto casu, si tu quidem quæris, an impediat præscriptio contra eum, in quem ex defectu tituli transferri deberet, vel re transferatur dominium: dico quod præscriptio non currit. Ita loquitur d. l. quæsitum. s. titu. ij. Est enim perinde, ac si ipse alienasset. Si verò quæris, an extinguat præscriptio quæ curreret contra alium: dico quod non extinguitur: Patet, quia possessione restituta datur accessio: vt s. tit. j. l. Pomponius. §. sed & legatario. vbi possessio heredis prodest legatario: licet ante debuerit in legatarium transferri dominium ipso iure, si esset dominus. Quæritur bona fides: vt l. j. C. de vsuca. tras. for. & j. eo. l. si is. §. si quis bona. Quæro, vtrum superueniens defectus bonæ fidei interrumpat vsucapionem, vel præscriptionem. Breuiter de iure ciuili superueniens mala fides simpliciter nunquam interrumpit præscriptionem: vt s. eod. l. sequitur. §. de illo. & l. iusto. §. & si possessionis. j. eo. & l. clam possidere. in prin. s. titu. j. Sed superueniens defectus bonæ fidei, & cognitio rei furtiua, interrumpit vsucapionem, secundum distinctionem positam j. pro suo l. si ancillam. De iure verò Canonico superueniens mala fides vsucapionem vel præscriptionem interrumpit. Cui iuri vsucapionem est standum, ideo quia tægit peccatum: vt extra, eo. c. fin. & de reg. iur. c. ij. lib. vj. Sed aduerte, quia de iure Canonico superueniens mala fides interrumpit vsucapionem: vt d. cap. Quæ verba minus important, quàm diceret, superueniens defectus bonæ fidei: vt supra, titu. j. l. ij. §. fin. & ibi nota. super verbo, bona fide. Et ex hoc dico si quis ceperit dubitare, vtrum ad eum pertineat vel non: & sic non habet bonam fidem, nec malam: licet iste ab initio non vsucaperet: vt not. plenius. C. de acquir. poss. l. j. tamen

ubi: et idem puto circa expositionem. huiusmodi. Et Bart. eo. in rubric. de re. m. l. lega. o. p. p. res. m. l. 3. t. 13. lib. 3. or. h.

Iuri offerendi. Ad de qd dicitur iuri offerendi...

sto. §. fin. j. eo. Glo. fatetur qd non possidet, nisi ex causa peculiari...

Lab eo. Quare glo. pone qd prator interdicit aliquid...

Ignori rem. Opp. dicitur hic, qd nos non possidemus pro suo...

Dicunt ne gl. ibi veritate. Iac. de Are. & Cy. reprehendunt gl. vt no. in d. §. sed cu illud...

Eum qui a furioso. Opponi furiosus non potest alienare...

Si mandauero tibi. Iste §. est pulcher casus, qui hoc dicit...

- tamen hec confirmatio trahitur retro ad tempus facta donationis... Ratio quare per postliminium non recuperatur possessio... Fictio translatiua licet requirat duo extrema habilia...

- Ratio quare in legatis conditio non trahitur retro... Aditio hereditatis quod semper non retrotrahitur ad tempus mortis... Si condempnatus pro maleficio in centum, que si non soluerit...

Si is qui pro emptore. Hec lex posita est in volumine Digesti noui, sub titu. de vsucap. quare lex difficilis est...

ab hostibus, & in captiuitate stetit; demum ibi decessit: hinc defuncti dicit vsucapione dicto tpe processisse...

¶ Est quaedam possessio. De possessione quae dicitur continere id quod est iuris & facti, vide in sequentibus. col. & hic adde Bart. in l. possessio. §. j. tit. j. & Imo. in ead. l. in princ. Denotat fictionem. De aliquibus alijs vide s. ea. l. in iij. col. adde l. si tibi homo. §. cum seruus. de legatis primo.

busda non bene dicitur. Nam quaedam est possessio quae habet multum iuris, & multum facti, quaedam quae habet multum facti, & parum iuris: quaedam multum iuris & parum facti. Ad primam, multum iuris & multum facti habet possessio, quae quaeritur nobis per procuratorem, & seruum ex causa non pecuniaria. & in hoc gl. non bene dicunt. Habet enim multum facti, quia eorum apprehensio corporalis requiritur. vt s. ti. j. l. quaedam modum. cum simili. Item habet multum iuris: quia acquirunt nobis etiam ignoratibus: vt C. de acquirent. pos. l. j. & s. ti. j. l. j. §. ite acquirimus. & ibi no. & l. quod seruus. & l. peregre. §. quae sit. & ibi no. Non autem dicitur habere plus iuris quam facti: quia ibi ius non operatur tantum, & effectus possessionis, qui est vsuscapio, mihi quaeratur ignoranti, nisi sciam: vt d. l. j. C. de acqui. pos. & ad hanc possessionem se non extendit fictio postliminij: quia ipso iure, cum quis reuertitur, non quaeritur sibi possessio, & vsucapiedum conditio sine alio facto scilicet scientia. & ideo vltimum extremum est inhabile. ergo & c. Ad secundum venio, & dico quod est quaedam possessio quae habet multum facti, & parum iuris: vt ea quae per nosmet ipsos quaeritur. Nam illa multum facti habet, quia requiritur apprehensio corporalis, & animi, sed parum iuris: quia ius ibi nihil aliud facit, nisi si quis assitit, vel non resistit: vt solet dici circa diffinitionem possessionis. s. tit. j. l. j. in prin. & per doc. C. de acqui. pos. l. licet. & in hoc similiter non habet locum fictio postliminij, eadem ratione, quae s. dictum est. & in hoc glo. bene dicitur. Sed circa hoc gl. ponunt vnum dubium. Dicit enim quod haec eadem habet multum iuris in retinendo: quia solo animo retinetur. hoc impugnat And. dicit ipse propter hoc, quia retinetur animo, non potest dici habere plus iuris, quia animus magis consistit in facto, quam in iure. Allegat ipse s. de cura. fur. l. consilio. §. si. Item si esset verum, quod haberet multum iuris: ergo postliminij & lex Cornelia fingeret circa eadem. dicit ipse quod est falsum, vt hic. & d. l. denique. Concludit ergo quod in hoc glo. non bene dicitur. Quid dicemus? Pro gl. vide tur casus j. eo. l. iusto. §. si possessionis. in fi. & ibi no. Nam ibi fingitur circa bonam & malam fidem, quae consistit in animo: & sic videtur quod sit iuris. Praeterea, quod animus non sit facti, videtur casus s. de acqui. haeredit. l. pro haerede. §. j. & ibi no. ibi: non tam facti quam animi, & c. Credo And. bene dicere. Pro quo est text. & glo. s. ti. ij. l. bona fidei. §. in contrarium. vbi expressè dicitur, quod ea quae consistunt in animo, sunt facti, licet glo. se ibi inuoluat. Ad §. & si possessionis. respondeo, quod speciale est ibi in seruo & eius peculio, vt ibi dicit glo. Et ratio specialitatis potest sumi ex l. Pomponius. in prin. s. titu. j. Vel aliter, & melius dico, quod illa bona fides, quae ibi dicitur durare, non est ex fictione postliminij. Nam fictio postliminij ad ea porrigitur quae per captiuitatem sunt amissa, vel non acquisita, vt perinde habeatur ac si nunquam in captiuitate fuisset: vt l. postliminij ius. j. de capti. Sed ibi bona fides non fuit interrupta per captiuitatem: ergo, & c. hoc ostendo. Differentia est an capiatur dominus siue possessor: & quia tunc per captiuitatem efficitur seruus, amittit voluntatem: & per consequens fidem, vt iam dictum est, & iste non est casus istius §. Quado quod non capiatur dominus: vel possessor, sed res sua: tunc per captiuitatem interruptitur ipsius rei possessio: sed quia est facti, non cadit in postliminij, vt dictum est, sed bona fides consistit in animo domini: quae licet sit facti, per captiuitatem rei non mutatur, cum dominus remaneat in ciuitate, vt statim dicitur in alio casu. ergo ibi non loquitur de aliqua fictione: in hoc tamè ibi bene est speciale: quia initium secundae possessionis non inspicitur: quia aliter debet fieri, vt ibi no. & hac l. §. pe. Non obstat l. pro herede. §. j. quia exponit non tam facti scilicet alterius: quia ea, quae consistunt in animo, sunt facti. Ad tertiam venio, & dico quod quaedam est possessio, quae habet multum iuris, & parum facti: vt ea quae habemus per filios, & seruos ex causa peculiari. Nam in ea plurimum versatur dispositio iuris: cum nobis ignoratibus acquiratur possessio, & possessionis effectus scilicet vsuscapio: vt s. eo. l. labeo. s. tit. j. l. peregre. §. quae sit. & in tit. j. l. quae ad. versatur tamè factum ex parte eorum, quia oportet quod adipiscatur eorum corpore, & animo: vt l. quaedam modum. s. tit. j. Et in hac bene procedit fictio postliminij. Nam aequitas non repugnat, vt dixi

in precedenti contrario. Item sunt habilia extrema: quod sic ostendo. Cum dominus capiatur per captiuitatem, ipse perdit solium ius, quod erat apud eum line aliquo suo facto scilicet vsucapionis & possessionis. Factum autem, quod residet in persona serui, vel liberi, per captiuitatem non mutatur, cum ipsi animo remaneant in ciuitate. Cum ergo dominus reuertitur, illud ius quod ipse amisit, recuperat ipso iure sine aliquo facto. Nam non requiritur quod ipse possideat corporaliter, nec requiritur eius scientia, quae similiter est facti, vt dixi. Factum autem, quod est apud seruum, ipso iure recuperat, & repetitur istud extremum habile: merito ergo habet locum fictio. Et ista est ratio quam vult ponere text. j. eo. l. iusto. §. si. dum dicit, quod eius scientia in ciuitate non est necessaria. Et aduertendum ad id quod praedixi, quod id quod est facti, quod consistit apud filium, vel apud seruum, non est mutatum: quia si illo tempore scilicet tempore captiuitatis, perdidisset illud tantum facti, quod habebat, elideretur ius fictionis postliminij: quia si non recuperarent, nullo modo haberet locum fictio, vel si recuperassent, procederet fictio ad ea tempora quae post recuperationem cesserunt vt colligitur ex hoc ver. & ex l. in bello. §. facta. j. de cap. lib. remanentibus istis personis in possessione. Tertio oppo. & videtur, quod in casu huius legis fictio non procedat. Nam extremum ad quod est inhabile: nam hic seruus coepit possidere domino existente in ciuitate: & illud tempus initium possessionis est extremum ad quod vis extendere ius possessionis, & vsucapionis: sed illud extremum est inhabile secundum essentiam, quia tempore captiuitatis dominus non possidet, nec vsucapiebat, nec est inhabile secundum potentiam: quia cum est captus, non potest possidere, nec vsucapere: vt s. tit. j. l. cum haeredes. §. j. Sol. Ad istud contrarium potest responderi ex gl. quae est j. eo. l. iusto. §. si. quae est super verbo inchoari. illa gl. in secunda opinione quae format, tenet, quod domino existente in captiuitate seruus ex causa peculiari incipit possidere interim verè incipit vsucapere. quae opinio si est vera, iam apparet, quod illud extremum est habile: & quod plus est, secundum illam opinionem in hoc ver. non tractatur de effectu postliminij, cum verè praescribatur: sed bene tractatur de iure postliminij ex primo capite, secundum quod dominus reuertitur recuperat iura sine fictione, vt s. dixi. Sed illa opinio non placet. Nam interim in veritate non vsucapitur: sed domino reuertente secundum fictionem intelligitur retro vsucapere. Hoc probat text. iste ad litteram ibi: nam si dominus reuertens fuerit intelligitur vsucapere, & c. nam verbum intelligitur, denotat fictionem. Tertio ergo prima oppo. positam in d. l. iusto. §. si. & eam prosequitur Iacob. de Are. & secundum illam oppo. procedit. Ad quam sic respondeo, quod cum per fictionem postliminij fingatur medio tempore fuisse liber: in qualibet parte medij temporis dico cadere extremum habile, saltem potentia. & ita hic loquitur. Vel dic clarior, quod extrema circa ipsum principalem, hoc est, personam domini, sunt habilia. Alia verò, quae veniunt per quandam consequentiam, non requirunt tantam habilitatem extremi ad quod sufficit enim in eo esse habile secundum fictionem: vt C. de cap. l. j. & quod notatur s. ex quibus causis maior res l. ab hostibus. §. non minus. Quarto oppo. & videtur quod ea quae dicta sunt s. in fi. proximi, contrarij, destruant principalem sententiam. Nam ibi dicitur est, quod quando ad possessionem, & vsucapionem factum, & sententia domini non est necessaria: quod tunc habet locum fictio. Sed in his quae dominus possidebat ante captiuitatem per colonum, per seruum ex causa peculiari, & ea vsucapit, non requiritur factum, vel scientia domini, vt probabo. In his ergo fictio procedit: sed in prin. legis nostrae ego dixi contrarium, ponendo casum: ergo & c. quod dico, factum domini non requiritur, sic ostenditur: si per alium possideo, & vsucapio est inchoata, vt dictum est, hoc fuit: quia ab initio sciui & bonam fidem habui, amodo procedet vsucapio etiam me ignorante. Nam ad continuationem vsucapionis factum meum non est necessarium: sicut vbi vsucapionem inchoaui bonae fide non attenditur quod superuenit: vt l. j. §. hoc tantum modo C. de vsucapio. transfor. Si ego capior, & reuertor cum nullum factum meum sit necessarium fictio procedet. Aduertatis domini per istam rationem Iacob. de Are. & dominus Anto. sequendo eum reprehendunt glo. nostram, quae dicit idem esse in possessione per se, & per colonum vel per seruum ex causa non peculiari: & principium nostrae legis intelligitur solū de eo qui possidebat per se: & sic secundum eos, ibi fuit male positus casus: & hoc per dictam rationem.

nem. Pro hoc etiam adducit §. facte simpliciter intelligendo. Certè istorum opinio approbat in d. §. facte. in pe. gl. quae est super verbo persona. sed in gl. magna d. §. facta. & in d. l. denique. in ij. glo. dicitur contrarium, & secūndum eas positum casum. Quid ergo dicemus? Iacob. & gl. quae cum eo concordat, male dicitur & contra text. huius l. in ver. quaedam modum enim intelligendo quod ibi sunt verba Iurifconsulti. quam lect. sequitur idem Iacob. & Ang. & Oldr. ibi enim est text. quod idem iuris est in possessione tempore captiuitatis per se, vel per seruum ex causa non pecuniaria, & in neutro procedit fictio Corn. vel postliminij. Ad rationem eorum, & sic ad contrarium respondeo & fateor quod ad continuationem non requiritur: tamen non sequitur, ergo procedit fictio. nam extremum vltimum ad quod est inhabile, vt s. dixi. Extremum enim ad quod, debet esse habile essentialiter. Item debet esse tale quod actus, qui retrotrahitur, possit tunc inchoari, vt dixi, per l. honorum. j. rem rat. hab. Et patet per exempla vbi cūq. §. dixi fictionem istam procedere. sed hoc casu reuertens ab hostibus scientia non potest inchoare vsucapionem: ergo sine ea non erit extremum sufficiens. sed scientia est facti: sed ex primo capite postliminij non restituitur ipso iure. ergo secundum caput, per quod retro fingitur, non habebit ibi locum. Aduertatamen. Nam possessa per colonum, vel procuratorem & seruum ex causa non peculiari, vel per seruum ex causa peculiari conueniunt in vno: quia ad acquisitionem possessionis in neutro requiritur dominus scientia, vel factum. Discoueniunt in alio: quia in peculiaribus non requiritur scientia domini, vel factum quo ad vsucapionem: sed in alijs requiritur vt s. probatum est. Item etiam circa fictionem conueniunt, & discoueniunt. Nam vtroque casu dominus fingitur retro possidisse, cum dominus scientia, vel factum non requiritur: & sic reperiunt extrema habilia, & de hoc non loquitur haec l. in vsucapionibus discoueniunt. Nam in peculiaribus quantum ad vsucapionem procedit fictio: in alijs secus per rationem s. dictam in lac. de Are. & Ant. quod satis placet, & de fictione quo ad vsucapionem procedit materia nostra. Quinto ad huc ver. op. dicitur hic quod in postliminij per seruum ex causa peculiari procedit fictio l. Cor. contra hoc sic arguo: Non debet plus operari fictio quam veritas, vt l. filio quae pater. in prin. s. de lib. & posth. argu. C. de his qui ve. aet. imp. l. vlt. facit quod no. in d. §. si eius. circa fin. mag. gl. Sed si verè haereditas defuncti iacuisset, & seruus haereditarius ex causa peculiari acquisisset, non inchoaretur vsucapio, nisi ad die aditae haereditatis: vt j. eo. l. si. §. si. ergo idem hic: cum fictio eorum fingat mortuum cum capiebatur & sic ab illo tempore iacuisset haereditas. Quidam doct. antiqui fatentur contrarium, & dicunt quod aut suus ex tit. haeres captus: & tunc vsucapio procedit ad die captiuitatis: quia extunc fuit haeres. Aut fuit haeres extraneus, & tunc fictio Corne. non operatur ultra tempus aditae haereditatis. Hoc probatur j. eo. l. iusto. §. fin. & l. si. in fi. & de istorum opin. facit mentionem hic gl. magna in distinctione, quam etiam videtur tenere in §. facta. in gl. magna. Istorum opin. non approbat hic per gl. & merito, quia contra hunc text. & per text. in §. facta. & j. eo. l. iusto. §. fin. j. respon. vbi ad die captae possessionis dicit inchoari. & hoc dicit lac. de Are. & omnes. Ad rationem per dictam do. Ant. sic respondit. Dico quod si verè fuisset mortuus, vsucapio non procederet, nisi aditae haereditate: vt d. l. si. tamè ex quo est captus, quia speratur de reuersione, ideo lex voluit quod vsucapio possit inchoari per seruum: & per consequens finiat, vel coaleat eo reuerso, uel mortuo: vt d. l. iusto. §. si. Certè dñi, non egemus ista responsione. Dic ergo, si verè haereditas fuisset aditae, inciperetur vsucapio à die quo ex causa peculiari rem quasi possideret: nec inspicitur tempus aditae haereditatis: vt j. de cap. l. pen. Non obstat l. si. j. eo. quia ibi loquitur in rebus non peculiaribus, & text. exponit, vt ibi dicit glo. Et quod hoc sit verum, patet ex rationibus praecedentibus. Nam cum ius possidet, & vsucapionem quaeratur haereditate, statim aditae haereditate ipso iure, cum in peculiaribus eius scientia non requiratur, & trahitur retro à die mortis, vt regula iuris, omnia ferè. cum si. Sed in non peculiaribus factum quod incipit vsucapio à die aditae haereditatis: subaudi, & apprehensa possessionis: vt d. l. si. §. si. j. e. nec trahitur retro: quia illud extremum est inhabile, vt patet ex praedictis. & hoc si emit seruus. sed si non emerit seruus, sed filius: tunc seruus l. iusto. §. si. in fi. j. e. Venio ad tertiam partem, scilicet ad ver. Marcellus.

qui contra dicit Iuliano tamen in rebus emptis per seruum. Opp. primo sic. Tu dixisti quod Marcellus contradicit Iuliano. tamen in rebus emptis per seruum: sed contra, imò videtur quod contradicat tamen in emptis, & possessionis per se, quae in rebus etiam possessionis per seruum. Vnde videtur ob stare l. in bello. §. facte. So. Dñi vos debetis scire, quod Marc. fuit emul? Iuliani: & in ista materia, & hac l. fuit positum tamen vnum dictum Iuliani in hoc ver. quod si seruus. l. de possessionis post captiuitatem per seruum: praecedentia verò non sunt verba Iuliani, sed Caij authoris l. & io in hac l. ponit dictum Marcelli contradicentis Iuliano. tamen in eo quod dixerat. Sed in §. facta, ponit dictum Iuliano. magis late. & io ibi contradicentis Marcelli magis late ponit: & scdm hanc expositionem istae text. pcedit sine scrupulo: quia tamen illud dictum Marcelli hic, & in §. facte. obfuscatè ponit, & diuersimode intelligit: ideo scias quod quidam dicit Marcellum dixisse, quod nullo casu, nec in possessionis per se, nec in possessionis per alium ex causa peculiari vel non, habet locum Verbo. vel postliminij. Et istorum opinio tangit in §. facta. in gl. super verbo persona. & ibi glo. tenet. Sed istorum intellectus non placet: quia scdm hoc istae fictiones non acciperent plenius, imò reuerent ex toto. Sed Marcellus hic dicit plenius accipi: ergo sic non intellexit. Alij dicunt quod Marcellus dicit, quod in casu siue possideat per se, siue per alium. siue ex causa peculiari, siue non, semper habent locum dictae fictiones. quae opinio tangit in ea gl. in d. §. facta. & ponitur hic in gl. vt etiam. Et fateor quod ista fuit mens Marcelli in §. facta. & etiam hic, si habes in fi. litera affirmatiua: vt sic omnia sint verba Marcelli. Si autem habes in fi. litera negatiua: & sic dicit quod ad ver. quaedam modum. vbi quod in fi. sunt verba Iuliani: tunc quia verba Iuliani non adaptatur contra verba Marcelli sumpta significatiue. sic lege litera: quia prima lege ver. quaedam modum. vbi quod in fi. vltimo lege ver. Mar. qui contradixerit Iuliano in omnibus & hanc lect. ponit Ia. de Are. & hoc videtur fuisse de mente glo. si bene aduertat. Tu verò, vt ordinatè litera legas, dicas quod Marcellus magis strictè loquitur hic, quam in §. facta. vt s. dixi. Et tunc reprehensiones Iuliani planè procedunt: & scdm oēs predictas opin. Marcellus male dixit, & sequenda est sententia Iuliani, vt in §. facta. Alia fuit opin. Hug. antiqui glossatoris, quod dixit Marcellus in hac l. bene dixisse: & intellexit quod verbi. Mar. non referat ad proximè dicta, sed de eo quod seruus post captiuitatem emit ex causa peculiari: sed referat ad primum dictum, quod in his quae quis possidebat per seipsum, vel per alium ex causa non peculiari, non habet locum postliminij, nec Corn. Huic dicto Corneli. contradicit Marcellus, & dicit fictionem l. Corn. plenius accipi: vt sic in his, quae quis possidebat ante captiuitatem, & vsucapere coeperat, habeat locum Corn. etiam in hoc bene dicit Marcellus nec corrigi secūndum dictum Hug. & hac lect. tangit hic in gl. quae incipit, in his quae per se, & c. in fi. glo. licet hic non exprimat cuius opinio sit. tamen quod ista sit opin. Hug. exprimit gl. in §. facta. in gl. magna. Ratio autem quae mouet Hug. potest esse talis. Postliminij non est dubium, quod non habet locum per rationes iam dictas. sed Corne. bene habet locum per rationem talè. Corne. fingit quae esse mortuum praebamula hora captiuitatis: & sic ab illo tempore iacuisset haereditas. Sed si haereditas verè iacuisset, per eam vsucapio iam coepit compleri: vt j. eo. l. coepit. & l. nunquā. §. vacuū. & l. iusto. §. nondū. ergo & sic per fictionem Cornelie procedit vsucapio retro. Sed haec opin. Hug. licet glo. eam videat tenere in §. facta. tamen reprobat per oēs, Ia. de Are. And. Dy. Ray. & Oldr. & merito: quia contra mentem legis nostrae, & contra dictum §. facta. vbi expressè in totum reprobat opin. Marcelli. Ad rationem Hug. quae videtur multum efficax, sic respondetur, quod vera haereditas iacens coepit vsucapionem, & hoc reperiunt esse iure specialiter: vt patet j. e. l. nunquā. §. vacuū. Non est ergo trahendum ad consequentiam iuris: vt l. in his. & l. quod verò contra. s. de le. sed haereditas captiuus non est haereditas verò, sed ficta: vt l. de ver. sig. l. ij. §. si. ergo ad eam non debet trahi, cum istud habeat fieri per fictionem, & reperiret vnum extremum inhabile: ergo & c. Reprobata ergo hac opinio. tene lect. quam s. posui, quae

¶ Coepit compleri. Quemadmodum haereditas faciens complet vsucapionem verè an si cte, vide quae habent s. ea. l. in vj. col. Et quod coaleat vsucapionem tenet Bald. in l. j. in j. co. C. de vsuc. transfor. & est text. in l. coepit. j. eo. & l. cū miles. in pri. s. ex q. cau. maio. de nouo autem non incipit l. si. §. si. j. eo. & no. gl. in l. si constante. §. j. fol. ma. licet Bal. ibi i discursu errorum. vi de ibi Pau. de ca. An autem currat praerogatio contra eum, vide in l. seruus hereditarius & ibi Ang. & Imo. de stip. seruo.

Statuta loquentia. An appellatio eiuu... Statuta loquentia. An appellatio eiuu...

est opi. quorū dā q̄ si statuta simpliciter loquuntur, debet intelligi de his q̄ sunt vera...

Statuta loquentia. An appellatio eiuu... Statuta loquentia. An appellatio eiuu...

latiura, quae fingit re, que est alio modo esse quam sit; de qua videmus. Cetera exponere ut s. in diffinitione gñali.

non potest consistere: & ideo si opponis de pacto de non petendo, quod obliget quem naturaliter non petere, & sic habet...

non potest consistere: & ideo si opponis de pacto de non petendo, quod obliget quem naturaliter non petere, & sic habet...

non potest consistere: & ideo si opponis de pacto de non petendo, quod obliget quem naturaliter non petere, & sic habet...

mortis, ut s. de acquiren. hæredit. l. hæres a quoque. & de itipu. seruo. l. si ex re. s. fi. & j. de regu. iur. l. omnis hæreditas. & l. omnia fere. l. dem in dominio rei purè legatæ, quod verè est legatarij ad die aditæ hæreditatis: sic fingitur retro fuisse à die mortis: vt l. à Titio. in fi. j. de fur. & ibi no. b. de le. j. l. tibi homo. s. cum seruus. & ibi no. facit quod no. de conditio. institui. l. i. si iuris & facti vt in contractibus celebratis sub conditione, vt s. de peri. & cōmo. rei vend. l. necessario. s. quod si pēdente. aliàs est l. qui potior. in pignore habeant l. potior. s. j. & l. qui Balneum. Plura alia exempla potes colligere ex l. qui res. s. fi. in fi. s. & quod ibi no. j. de solu. Prædicta vera sunt in conditione casuali: secus in conditione potestatiua; b ga tunc existēte conditione non trahitur retro. Nam deficiat æquitas, cū in sua potestate fuerit ante implere. Hoc probat d. l. potior. in princ. & s. j. Item hoc est verū in contractibus conditionalibus: secus in legatis conditionalibus: nam adueniente conditione, legatū non trahitur ad tps mortis, vel aditæ hæreditatis. Cuius est s. de excep. de rei iudic. l. si mater. s. eadem & s. ad Sylla. l. j. s. serui appellatione. In cōtractibus enim retrahitur quo ad omnia, quæ habuisset si cōtractus fuisset purè celebratus: & sic quo ad commoda, & incommoda: vt d. l. necessario. s. quod si pēdente. Quo ad dominium verò retro non trahitur in contractibus; quia si cōtractus fuisset celebratus purè, hic ex solo cōtractu non habuisset dominium sine traditione possessionis corporalis, secundum Pet. in d. s. eandē. sed in legatis habuisset dominium statim à die mortis, vel aditæ hæreditatis: & tamen adueniente conditione non trahitur retro quo ad dominium: vt d. s. eandem. probatur s. de vsuf. leg. l. Sempronius Attalus. Item nec quo ad vsufructū trahitur retro: supra ad Trebel. l. mulier. s. alia. plenè nota. in l. in fideicommiss. eodem tit. Patet ergo quod in legatis retro non trahitur. Ratio differentie est, propter voluntatem testatoris. hoc dicit. s. alia. Sed hoc fallit fauore hæredis quo ad falcidiam: vt lege in ratione. s. primo, ad legem Falcidiam. Nec huic dicto contradicit C. communia de lega. lex falcidialis. s. sin autem sub conditione. quia ibi nil retro fingitur circa legatum, si bene inspicitur. Sed huic dicto contradicit qd no. Dynus extra de regulis iuris c. primo in vltima questione ne lib. sexto. Sed dic quod in quantum ibi loquitur de legato conditionali, malè loquitur propter iura prædicta: & iura pro eum allegata ibi loquuntur in contractibus, vel institutionibus hæreditatis: vbi adueniente conditione retro trahitur, ne pro parte temporis videatur decedere intestatus. Item huic dicto videtur contradicere quod no. gloss. de caducis tollendis l. prima. s. cum igitur. vbi dicit: quod legato in diem adueniente die retrahitur. Sol. illa glo. loquitur quantum ad obligationem quæ retro trahitur per fictionem: sed in hoc malè dicit, quia ibi nulla est fictio, cōtra veritatem sit contracta obligatio à die conditionis: cū certū sit debitū iri, vt ibi nota per Cyn. Si verò vellet glo. dicere q̄ quantum ad dominium retraheretur, diceret contra casum l. Sempronius Attalus. s. de vsuf. le. Te neo ergo q̄ in legato conditionali retro non trahit. Ad hoc facti s. in nota in supra scriptis s. i. m glo per m. A. d. leg. cit qd not. j. de verb. obli. l. si filius. Et ex dictis verbis red duntur multæ rationes alibi non redditæ perfecte per gl. ecce l. si filius. in prin. j. de verb. obli. dicit q̄ quo ad acquisitionem inspicit tps interpositæ stipulationis. illi l. contradicit l. quidā cū filio. s. fi. eo. tit. & j. de fideiur. l. si debitori depurato. s. j. & s. m. l. si verò non remunerandi. s. si filio, quæ leges dicunt q̄ quo ad acquisitionem inspicit tps existentis conditionis. Gl. in d. s. si filio. dicit q̄ in l. hic secundò allegatā inspicit ideo tps existētis conditionis: quia etiam nullo præcedente cōtractu ipse filius ageret. Sed ista ratio non est fortè bona. Nam tunc procederet cū ageret actione descendente ex numeratione: sed

Non reperio locū Azo. q̄ ad re faciat, nec scio quā rub. voluerit adducere Bart. nisi rubr. C. de proba. In qua diu tantū verba de fictione habentur. Alexan. Lofcus. In cōditione potestatiua. Qñ conditio trahat retro vltimis voluntatis & cōtra cibus, & quantum ad legatū, vide Bal. in l. fin. s. sed ga. C. cōia de le. & p. Ang. & Imo. in l. qua sitū. s. si mihi seruus. de leg. j. scripti post Imo. hic. P O M A T E S. Vide Alexā. confi. xxv. col. vlt. volu. iij. vbi dicit, per hoc q̄ si dono bona mea alii cui si mutauero testamentū, & deinde illa dono purè alteri, q̄ valeat secūda donatio nec infringit per primā dato q̄ testm mutauerim, & sic euenit conditio prima.

In illis casibus descendit ex primo contractu, ut si ita fuero sti...

49 Ista sunt truxa. Nam hereditatis aditio retro trahit ad tempus mortis...

Ita loquuntur contraria. Nam in veritate res est legataria a die adita hereditatis...

est factum vni sit factum alterius: imo quod plus est, factum vnius hominis...

62 Ergo quod in persona facit: & sic in extre a mo a quo sufficit habitus facti...

Handwritten marginal notes on the left side of the page.

De quo per Cyn: Vtrū procurator in habitis possit esse...

PO MATES. Quero vtrum de- beam. Et pro ista gl. vide Ang. in l. c. res. C. de proba.

de condi. inde. Rnd. & est error iniustus, sed qn certat de damno vitando, debet iu uari. Item opp. ex qua causa veditioe a dno facta trāsferretur dominium: ex eadē causa facta a non dno transfertur vsuca-

tur naturaliter & ciuilitur, vel ciuilitur tm. Et ideo licet ille, cui tradita est possessio, possideat naturaliter tm, tm non inci- piat describere, donec alius desinat pos- sidere ciuilitur: vel quia tño dimittit, vel ex negligētia longi tēporis, vel minoris, fm ea que dixi i l. si de eo. §. j. tit. j. & hoc tenet gl. C. de ser. fug. l. j. in fi. & Dyn. in c. sine possessione, circa fi. de reg. iur. in vj. Sit ergo cautus aduocatus rei, si pōt pba- re aliu antea possedisse. Sed pone q ali- qs possidet naturalit, sed tradēs possidet ciuilitur: vel tradēs possidet ciuilitur & naturalit, ali' est in possessioe cā rei seruā da, nō est vacua possessio, vt l. ij. §. j. de act. em. & l. ratio. e. tit. sufficit ne ad vsuca- pionē traditio nō vacua eo modo vltimo quo dixi, Et certē sic, vt s. tit. ij. l. acgrī. in fi. & l. missio. j. pro empto. in tit. ij. & l. ius- sto. & l. ij. in prin. j. pro hāre, sed vna lex est que multum videtur turbare ista: & habetis tex. sing. qui non est alibi, vt cre- do, & videtur dicere q interrūpitur vsu- capio propter missionem causa rei seruā da, & traditio fit ab eo qui ciuilitur & na- turaliter possidet. Text. est i l. a diuo pio. §. ij. super rebus. in fin. §. j. de re iud. & ibi dicam. Sed pone q debitor obligauit omnia bona sua, & constituit se credito- ris nomine possidere, postea vnam rem vendidit, & eam constituit se emptoris nomine possidere, an in emptorē trāseat dominium, vel vsucapiēdi cōditio: Vide tur q non: quia possessio erat plana. Tu dic' aut debitor constituit se a credito- re possidere precario: & tunc cōstituēdo se precario possidere ab emptore transfert in eum omnē possessionē, & creditorē possessione priuat, vt l. interdū. §. fi. & ibi dixi s. tit. j. nec est res vitiosa: ideo transit dominium & vsucapiēdi cōditio. Si ve- rō cōstituit se eius nomine possidere sim- pliciter, vel a credito- re cōduxit: tunc ipse creditor animo: aliās omnino possidet: & ideo tunc rogando precario ab emptore nullam possessio- nem transfert in eum: vt l. quamuis. §. j. s. tit. j. tamen quia illa possessio quæ est apud credito- rem est ad commodum debi- toris respectu dominij: & conditionis vsucapiēdi, vt s. eodē l. serui nomine. & s. titu. j. l. qui pignoris. & l. j. §. per seruum corporaliter, dicebat Iaco. But. Insti. de actio. §. sed ista. quod transibit dominium, vel vsucapiēdi conditio in emptorem, sicut erat apud ipsum debitorē: quia illo respectu debitor dis- citur possidere, quod placet. Habes ergo probare titulum & traditionem. Quero pone q titulu' p probem. Item probo eum qui mihi concedat titulum possedisse rem eo tēpore quo vendidit: postea probo me possidere illo p̄sente & sciente: non probo traditionem. Et dico quod p̄sumitur h traditio, vt gloss. in l. quaedam. s. de rei vendica. & l. ij. C. de acquirenda possessio. Sed si possessio esset apud aliū, vel dubitatur apud quem erat: dicam j. eo. l. cum solus. requiritur etiam bona fi- des, vt hic. & C. de p̄scrip. long. tem. l. ij. & per totum. Sed qualiter probabitur. Dicunt omnes q p̄sumitur, vt C. de euic. l. pe. & in hoc statur eius conscientia, vt Insti. de act. §. alia. in glo. magna. Sed contra hoc videt: quia quod meū nō est de beo scire ad alium pertinere, vt l. fi. C. vnde vi. Vnde quidam dicunt q bona fides nō p̄sumitur sine titulo. Sed hoc est contra casum l. si quis empt. §. j. C. de p̄sc. xxx. an. & ibi gl. super ver. tenuerit. Dic ergo q bona fides p̄sumitur si p̄cedat tit. verus vel putatiuus, etiā errore iniusto. vt l. i. §. §. p̄t. s. de li. cau. & dicā j. e. l. si fur. §. j. Dico etiā q bona fides p̄sumitur in quolibet possidente, nisi alius possessor anti- quior appareat: ille em̄ bene potest facere illā allegationē qd

postulad. gl. & vide Alex. cōfl. xx. col. ij. vol. ij. & cōfl. xxiij. col. fi. e. vol. ij. vbi in- telligit si allegat aliā nō. & vide Alex. cōfl. lxxvij. col. ij. ad fi. volu. ij. & vide Aret. cōfl. vii. col. vj. & Alex. cōfl. lxxxix. vo- lumine ij. Qualiter p̄babit. Et an in dubio p̄senti māi bona vel mala, adde glof. Insti. eo in prin. & gl. in c. dicitu genti. & in c. extra. & Inn. in d. c. dicitu geti. p. Arch. in c. de p̄scri. in vj. & Bal. & Cy. in l. sup. lōgi. C. de p̄scri. lōg. tēp. adde Bart. p. illi. tex. in l. fi. C. vbi qd. & pro eo facit quod no. In. in c. ij. de reit. in inte. Inn. in c. vj. dicitu. extra. co. vide Dy. in re- gula, possidet. de re. iur. in vj. & glof. in c. sanctorū. & in d. c. vj. gl. i. de p̄scrip. & in c. fi. eo. tit. & xvj. q. ij. c. dilectio. & quod not. f. l. ar. qui natura. §. cum me absente. de neg. gest. vbi dicit q bona fides p̄bat p̄ iu ramētrū. Et dicit Bal. no. in l. j. C. vbi causa status. q bona fides potest causari ex in- iustis & temerarijs causis. qd not. Et qd dicit bona fides pos- sessor, vide Bal. in l. j. C. de reuē. & dicit Bart. & ibi Bal. in l. p̄prietatis. in fi. de p̄ bari. q si est fama, q res fuerit antiquior, eorū inducet bona fi- des, & not. s. ea. l. Ad- de an in dubio p̄senti māi bona fides. Ale. cōfl. xxi. et xxxv. l. iij.

Altu verō. Contra Bar. in hoc tenet do. Io. hic, & bñ: que etiā sequit Ludo. Tu vide Bar. hic, & qd no. Bal. in l. sup. lōgi. prope fi. primā. co. & istud qd te- net Bar. hic sequit ad literā d. Ant. in c. dicitu. de p̄scri. Itē p̄uilegiū & authoritas superioris, etiā si erretur in iure, inducit bonā fidem ad p̄scribendum. Ita Bal. in l. j. in xj. col. C. de fur. Adde an error iuris inducat bonā fidem, adde Alex. cōfl. lxxxij. vo. l. ij. Mala fides. Adde qd no. Bart. in l. alie- nā. in fi. j. pro empt. & Spec. in ti. de empt. & Spec. antepe. in fi. Ad- de plura per Ange. in l. i. qui. §. in. s. de pu- blic. & cōsplo q qd nō cōtrahit cū solēni- tatibus requisitis a iu- re ciuili, vel muniti- pali p̄sumit malā fi- dem. Ita Bal. in l. qui a- quolibet. de cōtrahē. emp. & est glo. parua no. l. j. C. de fid. instr. & i. u. h. s. l. i. super ver. mala fide. et Bar. in l. ij. C. de p̄scri. cur. lib. xj. Et vide gl. not. in l. dicitu. §. si cū pos- sēt. de euc. vbi ha- bet ex sola relatione tertij, qd nō efficitur male fidei. facit l. ait p̄tor. §. si qd parti- ceps. j. q in frau. cre. Et adde q quicunq; se fundat ex priuile- gio, etiā si sit in posses- sione p̄sumit in ma- la fide. c. ad decimas. de res. spo. in vj. & no. Bal. in l. solēnibus. C. de fin. instru. & Bal. in l. vis eius. in fin. C. de prob. Et not. q ex fu- ga qd p̄sumit in ma- la fide. l. j. & ibi Bal. C. de p̄scri. lōg. tēp. quæ pro liber. & ma- la fides probat per cō- iecturas. Bal. in l. j. C. de vsucap. transfor. & vide que not. Bal. in l. nec creditores. C. de pig. act. Adde qua- liter p̄sumat mala fides. Abb. cōfl. xxiij. l. ij. & cōfl. xlij. l. ij. et cōfl. vj. et xxiij. lib. ij. P O M A T E S. Bile alienā. Vide Alex. cōfl. lxxxvij. col. pe. volu. iij. & cōfl. cxxix. ad fi. & eo. vo. j. & Alex. lxxxix. col. ij. ad fi. vbi ponit pul- chri. probans q qui sciuerit re alienā, scilicet in fidei iurorē. vol. ij. & cxxxvij. eo. vol. col. ij. & ibi ponit in ter cetera, an qn quis dicit, & confitetur se scire & c. an requirat partis p̄sentia, & ibi etiam dicit, q mala fides pōt probari per sola indicia, & xlvj. col. fi. vol. iij. vbi dicit per vñū testē probari de talibus indicij, & q ille q possidet ex titulo que scit posse re scindi, q est malā fidei, possidet, & no p̄scribit. & Roma. cōfl. ccccxxij. Probare continuationē. Quando requirit cōtinuata possessio, vide Bal. in l. j. C. de vsuca. transfor. & qualiter probetur cōtinuata, adde c. que cōtra. de reg. iur. in vj. Et de hac cōtinuata possessioe, vide vñū no. per Ang. hic, & ad- de gl. & ibi no. in l. ij. gl. mag. in verb. interdico. ff. de iti. actūq; pri. Et ad hoc etiā adde gl. vj. q. in c. pe. & vide Inn. de dolo & cōtra. cum olim. & c. de proba. in l. siue possidetis. & in l. pe. C. de p̄scri. xxx. ann. per Bal. in l. indicia. C. de rei vendi. & faciat que dixi post Bar. in l. non solū. §. sed vt probari. s. de ope. noui nuncia. & Bar. no. in l. pomponius. §. fi. in fi. titu. j. vbi vide. Probetur extremitas. Si volo probare me possedisse per decē annos, suffi- cit si probē in iurē & sine possessionis. vide Bar. in d. l. j. sol. ma. imō etiā suffi- cit probare in iurē solum vt subdit. Sed aduerte: quia hoc vltimum q sufficit probare in iurē procederet in reo solū: quæ vera possessio de p̄sentē re de qua fit questio: actor verō nō possidens fundas se super tali p̄scriptioe nō obtineret, nisi probaret saltē possessionē principij, & extreme tēporis, i. primi anni. & vltimū. prout hic in prima opp. dicit Bar. Adde etiā qd gl. sing. xvj. q. iij. volumus. & Bal. in l. testis. in vlti. col. C. de test. dicebat aliter, videlicet q quo ad probandū quē decēnio possedisse, requiritur q probetur de posses- sione duorum primorū annorū, & duorum vltimorum, & quod aliquando

tuū nō erat & c. vt d. l. fi. Quo ad aliū verō licite & bona fide tenere videor: ius em̄ commune mihi nō cōtradicit. facit extra de p̄scri. c. j. lib. vj. Prædicta in p̄scri- ptioe rerū corporalū, sed in corporalib' doct. tāgūt C. de ser. l. j. dicit j. de iti. actūq; priua. l. j. §. j. Sed qualiter p̄ probabit ma- la fides b' possessoris cū titulo: Rñ. si ei fue- rit denūciatū, vt C. de rei vendi. l. si fundū. Itē si coram aliquibus ipse dixerit se scia- uisse re esse alienā. quia illud p̄sumitur in mente habuisse, vt l. l. abeo. s. de supel. leg. Item q de hoc erat fama in vicinia, & ipse erat vicinus, p̄sumit scire, vt extra de p̄sc. c. c. quāt. ex his & alijs indicijs hoc, prout facti qualitas dicitauerit, pote- rit probari, vt d. l. pen. C. de euic. Sufi- ciunt tñe p̄dicta: certē nō: quia oportet te probare cōtinuationē possessiois, vt s. eo. l. vsuca. & C. de p̄scri. lon. tem. l. ij. Quādo dicitur cōtinuata possessio: doct. dicit in Spe. de probatio. §. j. ver. sed quærīt qualiter, vbi dicit q p̄bet se oī an- no recollegisse fructus, vt l. Titia. j. de sol. induco. l. i. titibus. C. de agri. & cēsi. lib. xj. Nec enim debet stare quolibet momēto in fundo, vt l. si quis ita legauerit. in pri- ma char. s. de cōdi. & demō. dixi s. sol. ma- tri. l. j. Alio t̄ modo probentur extremita- tes, scilicet traditionē, et in iurē decēnij, et q in fine possideo, & sic videor continuē possedisse. ar. l. pe. C. de apo. pub. Sed se- cundū t̄ nostros doc. modernos istud nō est necessariū: quia q semel possidet cum de suo cōmodo tractatur, si se aliter posside- re semper p̄sumit possidere, nisi probet cōtrariū, vt l. siue possidetis. C. de proba. Cy. in l. super longi. C. de p̄scri. lōg. tēp. qd satis verū videt. Sed circa t̄ huiusmodi probationē videndū est q iuris si in arti- culo dicat q talis possedit a decē annis ci- tra, & idē testis testificat. Rñ. nō est pro- bata possessio longi tēporis: quia potuit vna die possidere, & verificata est illa pro- ppositio secū dū Host. nihil allegat. text. est j. de aqua quoti. & testi. l. j. §. qd aūt. Sed si diceret q possedit a decē annis & citra: tūc ista copula &, multū operatur: & sensus est q in iurē possessiois fuit ita sunt de- cē anni. & postea hucusq; possedit, vt ex-

in medio possederit. qd tñ nō videt necessariū, nisi quando tractaretur ad fun- dandū se ex p̄scriptioe longissima xxx. vel xl. ann. quia tūc oportet proba- re de possessione primorū x. xx. xxx. & xl. ann. vbi tractaretur de p̄scri. xl. ann. Ratio: quia possessio ciuilitis quæ retinetur, quæ sola sufficit ad p̄scri- ptiones p̄sumit durare vsq; ad decem annos, & non vltra, nisi appareat de naturali possessione, & ciuili iurē. s. fun- di. eo. & ibi not. per docto. Et hoc reperio fuisse de mēte Mathe filiani in dicto suo no- tabili. xcv. Ad qd ad de Bal. l. fi. C. de edic. di. Adri. in versic. xv. oppo. Et adde etiā qd no. Bar. post gl. l. iij. in prin. de acq. possel. & p̄dictā glo. in c. volumus. ad hoc alle- gat do. Io. in p̄ce. de- cre. de quo etiā p. eun- dē & per do. Anto. in c. cū ad sedē. post glo. ibi. & Io. and. eo. titu. & per Cy. in l. super longi. de p̄scri. lon. temp. Bal. & do. Io. in l. si quis ita. de con- di. & demō. & quod no. Bal. in l. si mino- rem. ad fi. C. de testi. in- tre. & in l. indicia. C. de rei vendi. & vide not. in d. l. siue possidetis. C. de proba. A D D E qualiter falerent testes depo- nentes de cōtinua pos- sessione si possessor aliquo tēpore fuerit absens. Per. de encha. cōfl. cxxxvij. & an si capitulatū sit q Ti- tius possidet per plu- res, & plures annos, & testis dicat q pos- sedit modis, forma, & tēporibus in ca. an notatis, & probetur q Titius non posside- re, nisi per quatuor menses. an possint sal- uari? Vide pulchrē Ro. cōfl. cccj. Et an possessio probet per extremitatem tempō- ris? vide Bal. in addi. ad Spec. in ti. de pro- batio. & qualiter p̄- betur possessio, per eundem Bald. cōfl. cxcv. iij. lib. Et an qui possidet hodie p̄- sumatur possidere & eundem Bald. cōfl. cxxxij. v. lib. & Pau- de ca. cōfl. c. l. x. Argu. l. pen. Facit quod dixi post Bar. in l. non solū. §. sed vt probari. de oper. noui nuncia. Et Bar. no.

tra eo. c. veniens. de prob. s. c. licet cām. & ibi Host. et Io. an. in nouella, sup verbo ci- tra. j. Idē si diceret q passedit istis x. annis p̄ximis. Nā ista p̄positio verificat, etiā si vna die dicit tēpore possederit, vt d. §. qd aūt. Vt ergo articulus, & per cōsequēs di- ctū testis bñ cōcludat, dicat sic q talis pos- sedit a xx. an. citra, & per ipsum tēp' vel sic, possidet per tēpus x. an. proxime p̄teri- torū. hæc em̄ dictio p. perfectionē totius tēpis significat, vt l. vrbana. §. pernoctare. j. de verb. sig. Itē si diceret q talis posse- dit ita sunt decē anni: h' istud dictū nō con- chidit q mō possideat de necessitate, sed cōsequēter eo mō quo s. dixi: quia ipso alle- gate p̄sumit cōtinuata possessio ciuilitis, vt s. dixi. Itē t̄ aduertat reus qui inducit p̄- scriptionē ad sui defensionē q formet ar- ticulū q ipse possedit per decē annos pro- xime elapsos, finitis in tali mēse vel die, ita q includat tēpus elapsum ante li. cons- testa. vel ante litem motam. Nam si aliter formaretur, et testis post lit. conte. diceret q talis possedit per x. ann. proxime ela- psos, intelligeretur a die redditi testimo- nij: & sic includeret tēpus qd post lit. con- testa. fluxerit, nec esset probata p̄scriptio. Dicebat tñ Gof. q si dicit q possedit p x. an. & vltra, q illud & vltra, importet il- lud tēpus iudicij. ar. j. de verb. sig. hæc ad- iectio. Et in hoc residet Io. an. in d. c. licet. sed nō placet: quia hæc adiectio vltra, vel plus, cū sit incerta in teste nihil operatur, vt s. de in litem iuran. l. cū furti. Dicam in d. l. hæc adiectio. Vnde sit cautus aduo- catus in formādo articulū. Aduertat etiā actor, q allegat suā p̄scriptioe ad fun- dandū suā intētionē: q articuletur se pos- sedisse per decē annos finitos tali tēpore, vel inchoatos tali tēpore, vt sic se ad certū tempus referat. Aliās si testis diceret vidi eū possidere p tēpus x. an. & nō cōstaret, qui essent illi decē anni. Potuit em̄ esse q testes senserunt de decē annis qui ante fuerunt per plures annos nō de p̄ximis, vel vnus testis de aliquibus decem annis, alius de alijs: & sic probatio dubia nil re- leuat, vt extra de prob. c. in p̄sentia. & j. de verb. ob. l. inter stipulantē. §. j. & qd ibi dixi. Item an t̄ est necesse q dicam per

in l. pomponius. §. fi. in fi. s. tit. j. vbi vide. Et de prob. Et vide Spe. in ti. de proba. & dicit do. Ant. in d. c. licet causam. q debet fieri articulus ad probandum continuum possessionem a xx. ann. & citra aqua copula, & denotat continuationem. Secus si diceret a x. an. citra, & hic adde Bal. in l. indicia. C. de rei vendi. & Inn. in c. inter dilectos. de fi. instru. & Bar. in l. si post. de rei vendi. & adde tex. in l. tranfgere. ibi Bal. in prin. C. de tranfac. dicit q dictio citra, ponitur exceptiue. Et cū Bar. hic cōcordat Bal. in l. fallus in iij. col. C. de fur. & ibi plenē nō de dictione citra, & etiam in iij. col. quid si testis dicat q Titius possedit iam sunt decem anni. Bal. in p̄mōio Di- gestorum in prin. videtur velle q probet tempus continuum, & completum. & ibi etiam Ang. & Bar. hic contra. Iam sunt x. an. Quod dixit hic, dicit etiam idē Bar. in l. si post acceptum. s. de rei vendi. & Bar. & doc. in l. morte. C. de rei vendi. & ibi dicit esse meliorē tex. de mundo. Sed Bal. in l. indicia. C. de rei vendi. tenet contra Bar. Pro concordia, h' cy. vide do. Lud. ad cuius concordiam, vide que dixi in l. ij. §. si. si cer. per. P O M A T E S. Vide Alex. cōfl. lxxx. col. ij. volu. ij. & ibi dicit q ista verba iam sunt xx. anni, intelliguntur de proxime p̄teritis. Finitis in tali mēse. Adde Bar. per illum tex. in l. nec bona. C. de p̄scrip. lon. tem. & Bal. in l. super longi. ad fi. eo. tit. & ibi Ange. Quod testes senserunt. Adde Bald. in l. si in ver. xv. op. de edic. di. adr. contra- rium vide Bald. in l. indicia. in fin. de rei vendi. quem sequitur domi. Anto. in c. licet causam. de proba.

in medio possederit. qd tñ nō videt necessariū, nisi quando tractaretur ad fun- dandū se ex p̄scriptioe longissima xxx. vel xl. ann. quia tūc oportet proba- re de possessione primorū x. xx. xxx. & xl. ann. vbi tractaretur de p̄scri. xl. ann. Ratio: quia possessio ciuilitis quæ retinetur, quæ sola sufficit ad p̄scri- ptiones p̄sumit durare vsq; ad decem annos, & non vltra, nisi appareat de naturali possessione, & ciuili iurē. s. fun- di. eo. & ibi not. per docto. Et hoc reperio fuisse de mēte Mathe filiani in dicto suo no- tabili. xcv. Ad qd ad de Bal. l. fi. C. de edic. di. Adri. in versic. xv. oppo. Et adde etiā qd no. Bar. post gl. l. iij. in prin. de acq. possel. & p̄dictā glo. in c. volumus. ad hoc alle- gat do. Io. in p̄ce. de- cre. de quo etiā p. eun- dē & per do. Anto. in c. cū ad sedē. post glo. ibi. & Io. and. eo. titu. & per Cy. in l. super longi. de p̄scri. lon. temp. Bal. & do. Io. in l. si quis ita. de con- di. & demō. & quod no. Bal. in l. si mino- rem. ad fi. C. de testi. in- tre. & in l. indicia. C. de rei vendi. & vide not. in d. l. siue possidetis. C. de proba. A D D E qualiter falerent testes depo- nentes de cōtinua pos- sessione si possessor aliquo tēpore fuerit absens. Per. de encha. cōfl. cxxxvij. & an si capitulatū sit q Ti- tius possidet per plu- res, & plures annos, & testis dicat q pos- sedit modis, forma, & tēporibus in ca. an notatis, & probetur q Titius non posside- re, nisi per quatuor menses. an possint sal- uari? Vide pulchrē Ro. cōfl. cccj. Et an possessio probet per extremitatem tempō- ris? vide Bal. in addi. ad Spec. in ti. de pro- batio. & qualiter p̄- betur possessio, per eundem Bald. cōfl. cxcv. iij. lib. Et an qui possidet hodie p̄- sumatur possidere & eundem Bald. cōfl. cxxxij. v. lib. & Pau- de ca. cōfl. c. l. x. Argu. l. pen. Facit quod dixi post Bar. in l. non solū. §. sed vt probari. de oper. noui nuncia. Et Bar. no.

Cū solus. Singula-
ris. Vide Bal. no. in l.
nullo. C. de rei ven. in
l. super lōgi. in iij. co.
vbi declarat sub tili-
ter et mirabiliter hāc
l. C. de p̄scri. lō. rēp.
Si per errorē. Nor.
qñ ex diuisione trāse-
rat dñm vel vsucapī-
di conditio. adde qđ
not. p. Bal. in l. j. C. cō.
vtrius. iud. & qđ no.
bar. j. l. et iō. d. cō. fur.
Secūdo modo legi-
t. vide l. pro legato. cū
glo. in cōtrariū. j. pro
leg. Sed hic loquit de
titulo putatio. ibi a
loquit de titulo uero.
Nō interrūpit. Hoc
sequit̄ Bal. & An. in
l. cū notissimī. §. imō.
de p̄scri. xxx. ann.
Me habere titulū.
Adde Bal. idē tenētē
in l. iudicia. C. de rei
v. Vide Bald. in d. l.
cū nemo. de acq. pos.
& latē in l. sup. lōgi.
in iij. col. de p̄scrip.
lōg. et ibi tenet cō-
tra bar. s. co. l. j. in tit.
putatio.
Quā dubitat. Adde
Bal. & Ang. in l. sup.
lōgi. vbi multū latē
no. & dicit Bal. i. l. pe.
in xj. col. de execu. rei
iū. q. si possessio p̄ce-
dit & seq̄ titul. h̄. p.
traditōe d. l. quēdā
mulier. et vide bal. p.
gl. in d. l. qđā mulier.

annos decem continuos. Respon. p̄susu-
mitur esse continuatos, vt dixi s. Cetera
vide per te, vsq̄ ad l. cū solus.
Traditio facta a non domino iudicis autoritate, in-
ducit vsucapionem.
Diuisio quando pariat vsucapiendi conditionem.
Interruptio p̄scriptionis quod non interrumpat effe-
ctum p̄cedentis tituli ueri, sed putatiui sic.
An sufficiat habere titulum ab uno, possessionem ab alio
ad vsucapiendi conditionem.
Cautela pro aduocato in faciendo probationem quando
titulus p̄cessit possessionem.
Bona fides an requiratur in transigente.

Cū solus. Ista est lex sin-
gularis. Eius
quod ex causa diuisionis mihi tra-
ditur tanquā meum, vsucapiēdi cōditio-
nem nō habeo. h. d. fm cōem modum alle-
gādī. Vel aliter & subtilius. Qui habet ti-
tulum ab vno, possessionē ab alio nō vsu-
capit, si titulus est falsus sciēter, vel puta-
tius etiā errore iusto. h. d. Diuidentur in
quāq̄ partes. Primō ponit dicit̄. Secūdo
vnā rationē. Tertio vnā aliam rationem.
Quartō vnā limitationē. Quintō extēsi-
onem ad aliud dicit̄. In prima parte casus
est clarus. In secūda ibi, quia nec. sic for-
ma casum. Hares putatiuus habet titulū
à defuncto, possessionē uerō habet à uero
hæredē, qui prius incēpit possidere. &
sic nō p̄cedit p̄scriptio qđ no. In tertia
ibi, neq̄ aliā. forma sic casum. posses tu di-
cere qđ nō vsucapit titulo p̄ hæredē, que-
ritur, quare non vsucapit titulo p̄ soluto;
& sic ab hæredē haberet titulū & posses-
sionē. Rñdetur qđ ibi traditur res vt tua, non vt tibi debita; &
sic nullam aliā causam potes habere, quā titulū pro herede.
Quarta & quinta particule sunt claræ. Assumo opp. de glo.
quæ est super verb. causam. dicit hic qđ nullā causam vsucapīē-
di habet. Cōtra: quia habet titulū p̄ diuisione, vel titulū p̄ solu-
to, vt patet ex gl. Huius cōtrarij timore soluit gl. qđ hic nō ha-
bebat bonā fidē, & est bona ad principū legis nō ad finē. Et
tertia est solutio. quia secundā omitto qđ nō tradidit re, sed so-
lum verbis, vt in gl. quæ nō est vera per istū text. vbi exp̄sē
dicit tradidit. & cōinet diuinationē. Et secūda solutio qđ par-
tem quā habes iure tuo nō p̄scribas: quia tradidit vt tuam,
sed partē, quā habes iure meo, vsucapias p̄ diuisione, vel pro
soluto; & istam puto verā. Sed dices tu. Ista mediā sol. est falsa
fm vnum intellec. qui ponit h̄ic in gl. paruula, quæ dicit diu-
isa seu indiuisa; & si tradidit pro parte indiuisa tibi, non tradidit
tanq̄ meū, sed totū iure tuo. Sed rñdeo qđ ista sol. procedit: qđ
tradidit partē pro diuiso. secus si pro indiuiso. Secūdum hoc si
tertia sol. illud uoluit dicere, bene procederet. Sed extra
gl. contra hoc opp. & videt qđ totū licitē ex diuisione possum
p̄scribere, vt l. si per errorē b. s. eod. Sol. Ibi fuit facta diuisio
p̄ autoritate iudicis, quæ facit qđ traditio facta à nō dño parit
vsucapiendi cōditionem, vt l. p̄ponius. §. si iustus. de acq. i.
pos. & ibi dixi. Habes ergo qđ qñ diuisio fit cum iudice; &
tunc cuiusq̄ partis data trāserat dñm si tradens est dñs, &
si non est dñs trāserit vsucapiendi conditio, vt l. si per erro-
rem & c. dic vt ibi. & l. p̄ponius. §. iustus. s. ti. j. cū glo. sua. & l.
statuliberi à ceteris. §. Quintus. s. de sta. libe. Qñq̄ diuisio fit
sine iudice; & tunc si pars trāserit pro diuiso nō trāserit do-
minium, nec vsucapiēdi cōditio, vt hic fm vnam sol. Aut pro
diuiso fit traditio; & tunc partis, que iure meo obuēnit aliq̄ trās-
fero dñm, vel vsucapiēdi conditionē, vt hac l. cū gl. & l. cū
putarē. in vlt. gl. s. fa. ercif. Et hoc modo debet intelligi l. j. cū
glo. & quod ibi dicit̄ doc. qui scribit. C. cōia vtriusq̄ iud. Et
hoc intelligo qñ bona fide accepit hęc fm primā sol. in gl. sup.
verb. causam, & respiciunt primū casum summariū. Secūdo
modo legitur qđ qñ quis habet titulū ab vno possessionem ab
alio nō p̄cedit p̄scriptio si titulus est falsus sciēter vel pu-

tatius errore iusto vel iniusto. h. d. vt dixi. Cōtra s. eo. l. si
qui pro emptore. §. si quis bona. cū si. vbi possessio quæ est
pud alium effectū p̄cedētis tituli nō impedit; & sic si res re-
uertatur ad nos procedit vsucapio. Huius timore dicit̄ qđā
antiqui qđ ratio prima hic posita à Jurisconsulto nō est bona, sed
secūda ratio est vera, neq̄ aliā vllam & c. hac est falsa: quia hic
in fi. l. habebat iustā causam possidēdi, si iustū errorē; & tñ nō
p̄scribit ea sola ratione: qđ possessum fuit à uero hæredē. & tñ nō
aliq̄ dicit̄ primā rationē verā. l. quia possessionē ab vno, titulū
ab alio. Nō obft. §. si quis bona. qđ sp̄ale est in tit. pro hæredē.
Sed certē nulla sp̄alitat̄ ratio pōt reddi. vnde dicit glo. dic qđ
ratio est optima, l. quia ab alio medio tēpore est possessa; vt s.
tit. j. l. p̄ponius. §. quæ sit. Sed ista ratio nō videt̄ concludē-
re. Nam tūc possidere ab alio in hoc nocet, qđ nō possum con-
putare tēpora defuncti cum meo tēpore, sed si volo inchoare
de nouo vsucapere possum, & vsucapio ex p̄cedētēti. p̄ce-
dit, vt l. si is q. p. emptore. §. si quis bona fide. & ibi gl. & l. eū
qui ædes. §. si. s. e. & l. iusto. §. & si possessioni. in fi. j. e. Sed hic
tex. hoc vetat. Sed dic qđ illa, & hęc est vera. Ad cōtraria respō-
de, qđ interruptio p̄scriptionis nō interrūpit effectū p̄-
cedētis tit. vt l. si is qui pro emptore. §. si quis bona. cū gl. & l.
eū qui ædes. §. si. sed effectū p̄cedētis tit. putatiui interrūpit,
vt hac l. quod est notabile & singularis hic. Sed sufficit qđ ne
me habere titulū ab vno, possessionē ab alio: Gl. quæ est hic,
videtur tenere qđ sic. Sed si tex. respiciat vult directō dicere cō-
trariū. Sed tu habes alibi vnā gl. no. in l. cū nemo. C. de acquir.
pos. & ibi latē disputat. do. non videt̄ qđ de hoc cogitauerint.
Quid dicemus? Aduertas ad istū passum subtilē, & not. & su-
me tres casus. Qñq̄ habeo tit. ab vno, possessionē ab alio. Qñq̄
de hoc dubitat. In primo casu: & tūc procedit vsucapio, vt di-
xi s. e. l. Celsus. & l. iij. & l. eū qui. §. pe. de pub. Secūdo casu qñ
habeo tit. ab vno, possessionē ab alio. & hoc cōstat; & tūc qñq̄
possessioni p̄cedit tit. & tunc sine dubio vsucapio procedit,
siue superueniat titulus verus vel putatiuus. vt l. nō solū. §. j. j.
eo. l. ij. §. si à pupillo. & §. si à furioso. j. pro emp. Et est ratio: qđ
muto causam possessionis, & incipio ex titu. possidere, vt l. cū
nemo. C. de acquir. pos. & hac glo. Quod intelligo si ille à quo
incēpi habere titulū sciebat me possidere. aliās secus: vt not.
in l. eius rei. s. de rei ven. Sit ergo cautus aduocatus in faciēdo
probationē qñ titulus p̄cedit possessionē; & tūc aut opinor
habere titulū & possessionē ab eodē. licet in veritate habeam
à diuersis; & sufficit, vt in glo. in l. cū nemo. C. de acquir. pos. Si
verō me opinor habere à diuersis, & sumus in materia legis
nostra; & tūc aut vnus vēdidit aliū possessionem tradidit ex
alia causa: tūc nō sufficit ad vsucapionē, vt d. l. eū qui. §. pe. s.
de pub. vbi requirit qđ eodē tēpore sit tradita. Si verō tradidit
respectu eiusdē tituli; & tūc si titulus erat putatiuus non suffi-
cit, vt hac l. Si verō titulus erat verus sufficit, & procedit p̄-
scriptio. Hoc probant oēs leges quæ loquunt̄ de possessione
rei legatæ traditæ ab hæredē. Nā legatarius habet titulū
defuncto, licet possessio tradat̄ ab hæredē, vt j. pro legato. per
totū. & s. ti. j. l. p̄ponius. §. sed & legatario dandā. Et quid p̄-
hibet aliū pro alio soluere, si eo nomine tradidit, vt l. eum qui.
§. pe. s. de pub. vbi dicit eo nomine, nō dicit ab alio. Tertio ca-
su qñ dubitatur, vt puta habeo titulū & possessionē, sed dubi-
tatur vtrū ab eodem vel ab alio: itē an occasione euidenti, an
aliā tunc p̄sumor habere possessionē occasione p̄cedētis
tit. si ille à quo habeo tit. possidebat, vt l. quēdā mulier. s. de rei
vend. & ibi not. & l. ij. C. de acquir. pos. & dixi heri in l. celsus.
Si verō ille à quo habui tit. tūc non possidebat: vel dubitatur
an possideret, vel non: quia nil est probatū: tunc dico qđ occasi-
one eiusdem tituli p̄sumor possidere. Nam eo ipso qđ mihi
titulū cōcedit, videtur concedere à quocūq̄ possessionē dicit̄
rei acquiram, vt l. si res. & ibi gl. s. de rei ven. fallit j. de furt. l.
eum qui. & ibi dicit̄. Sed an in transigente requiratur bona
fides. Rñd. aut queris vtrū requirat̄ qđ litē super qua trāsigitur
non instituerit per calumniā, & dic. vt l. in summa. s. de condi.
indeb. Aut queritur an requiratur bona fides, hoc est qđ cre-
dat rem quæ ex causa transactionis sibi traditur esse traden-
tis; & hoc sine dubio requiritur, nec cura vtrum in lite habue-
rit bonam fidem vel non: quia ex tunc tradēs si est dominus,
transfert

transfert dñm: & sic vsucapiendi cōditionem si non dñs. Et
p̄dicta sunt vera, qñ traditur ex causa transactionis: sed qñ
est penes me, quid iuris sit si tranfigimus: Non dico modo: di-
cam j. pro empto. l. j. & glo. tangit C. pro emp. l. ex causa.
Primo ponit dicit̄. Secūdo
altius exorditur, ponēdo tri-
membrē diuisionē. Tertio quodlibet mēbrū prosequit̄
per se. Opp. dicit̄ hic, qđ primū genus. & c. qđ ramus vnus arbo-
ris, alijs arboribus pōt immisceri in istādo. So. licet istud pos-
set fieri, si nō vsucapit, sed efficit eius, cuius est arbor, cui in-
stat: vt l. si sed si ex meis. §. arbor. s. de acq. re. do. Sed si immisce-
rentur arbores tranfigat: tunc neutrum per se possidebat, vel
vsucapiebat; & sic hoc genus nō facit quæstionē. Opp. s. eo. l.
eū qui ædes. & l. naturaliter. Sol. hic sp̄ale propter modicū tem-
pus qđ supererat: qđ est hic singularis. Op. s. ad exhibē. l. gēma.
& s. de auro & ar. l. e. l. & si nō sunt. §. perueniamus. Sol. glo. &
no. h̄ic gl. qđ quādoq̄ apponit vnū accessoriū alteri: & possi-
dei principale tm. Quādoq̄ est vtrunq̄ principale: & vtrunq̄
possidet. Opp. s. de aur. & arg. leg. l. si vt habiliter. Solue vt gl.
Vel dic, qđ ibi cōstabat qđ argentū erat propter gēma: sed in an-
nulo neutrum est p̄pter aliud in dubio, vt hic. vtrunq̄ enim est
causa ornādī gēma. Vltimō opp. qđ grex vsucapit, quia possi-
det: vt l. j. §. si. & l. ij. s. de rei ven. ergo vsucapit: vt l. iij. s. eo. Rñ.
rot' grex nō vsucapitur: sed singula corpora sic. Quod est ves-
rum, quando singula corpora sunt diuersa in qualitate, quia
vnum caput est meum, aliud alienum: vnum caput furtiuum,
aliud non: vt hic. Sed si totus esset eius cōditionis, vt quia emo-
gregem, nil est quod vetet me totum vsucapere.

Nunquam. Opp. infrā, pro donato. l. si vir. Sol-
ue vt ibi. Et opponitur infrā eodem.
Potest. Solue vt ibi.
In peccato mortali existens si efficitur furiosus, & moriatur, moritur in pecca-
to mortali.
Si vi aut clam. Per istū text. pōt determinari qñtio,
quā Theologi determinant. Si aliq̄s
habet peccatū mortale, & efficit furiosus, & moriatur furiosus
cū peccato mortali dicitur mori. sicut hic, qui habet malam fi-
dem possidendi, & efficitur furiosus, durat mala fides.
Si defunctus. Querit gl. quo titulo. Et dic vt gl. Sed
iste §. loquitur quando defuncto fuit
tradita res, & habuit titulū. Sed pone qđ traditio est facta hære-
di putatiui sibi donatū, an procedat vsucapio? Et illud dubium
procedit: quia oportet qđ ad hoc vt vsucapio procedat, qđ tra-
ditio respectu eiusdem tituli fiat. gl. dicit qđ vsucapit tit. pro so-
luto. Itē tit. vero, vt sic veritas p̄ualeat: vt infrā titu. ij. l. ij. §. si
sub conditione. vers. qđ apertius. vbi est casus, licet loā. aliter
dixerit ibi. Quæro, quid si non p̄cessit cum defuncto: & tūc
didit volens inire contractum emptionis: & tu ex causa dona-
tionis suscepisti, an impeditur translatio dominij: & gl. qđ sic.
Et nihil allegat. Tu habes tex. in l. si ego. s. si cer. pet.

Si fur rem. Opp. de l. iusto. §. sed & filius. j. eo.
Sol. ibi in facto: hic in iure errat.
Si quis id. Sol. ibi in facto: hic in iure errat. b
Op. de l. si lege. §. scire. s. de pet. hæ. Sol. si errat in iure: t̄ est bo-
næ fidei quo ad fructus: sed quo ad vsucapionē est malæ fidei.
Et signa istā gl. & gl. in d. §. scire. dicit qđ restituit. Dy. in c. pos-
sessor. in ver. itē queri pōt. dicit vt ista gl. Quid dicemus? Quā-
tū ad istū §. dico, qđ hic error iuris faciebat eū credere se nō es-
se bonæ fidei, vt in cōtrarijs. Ecōuerso error iuris faciebat eū
credere se esse bonæ fidei, posito qđ t̄deret error ad bonā fidē
inducendā. Credo gl. & Dy. bene dicere, et dico qđ illæ gl. non
discordat: quia ibi tenet restituere eo casu quo est locupletior
& bonæ fidei redderet. Facit j. eo. l. pōt. in fi. Sed istud videtur
contra l. quemadmodū. C. de agri. & censu. Glo. intelligit ibi qđ
scienter, & cōtra ius facit & mercatur: sic habet malā fidem.

Incertam. Quæro qđ de rigore. a
Dicit quidā qđ dat pos-
sessio à cōtrario sensu huius literæ qđ gl.
nō placet: quia licet hoc sit de æquitate: tñ
eius contrarium est æquius: vt l. si ego. §. j.
s. de iure do. & no. s. de iusti. & iure. l. j. in
prin. Qualiter autem incerta pars possit
possideri, dixi s. ti. j. l. iij. §. j. & l. locus.

Non solum. Quilibet bonę
fidei possessor
cum tñ vsucapit partū ancillæ fur-
tiuæ, apud se cōceptū, & editū. h. d. Sed an
tit. pro emptore habeat locū? Hic text. vt
dicere qđ sic. Dic vt dicā j. pro suo. l. j.
Causam suę possessionis nemo mutat, nisi superue-
niat causa extrinsecus iusta, uera, uel putatiua.
Possessio, quando p̄cedit titulum etiam putatiuum, pōt
ab uno haberi, ab alio titulus.
Colonus nullo modo possidet.
Quod vulgo. Nemo pōt cām
sua possessionis
mutare, nisi superueniat causa extrinsecus
iusta, vera, vel putatiua. h. d. Not. qđ quādo
possessio p̄cedit tit. licet sit tit. putatiuus,
potest habere titu. ab vno, possessionem
ab alio. Item no. qđ colonus nullo modo
possidet. quod dic vt in glo.
Possessum ui, lege tulia prohibetur p̄scribi.
Res furtiua prohibetur vsucapi etiā l. xij. tab. et Attinia.

Si dominus. Non sufficit quæ deiecit, nisi p̄dictū sit
vi possessum. h. d. Opp. s. qđ met. cā. l. me
tū. in prin. Sol. Distingue vt ibi. & j. de vi & vi ar. l. iij. §. si quis
aut visis. Item no. qđ alia lege fuit prohibita p̄scribi, qđ est vi
possessum, t̄ scilicet. l. Julia, & l. Plautia. Alia lege fuit prohibi-
tum vsucapi res furtiuas, scilicet l. xij. tab. & Attinia. vt hac l. in
prin. & s. eo. l. sequitur. §. quod aut. & Insti. eo. §. quod autem.

Si mihi. Traditio facta ab eo qui cōuenit actione perso-
nali, p̄stat iustā cām vsucapiendi. h. d. Opp. qđ
eius, qđ mihi traditur tanq̄ meū, nō trāserit vsucapiēdi cōdi-
tio: vt s. eo. l. cū solus. Sol. hic uolebā petere tanq̄ mihi debitū
actione personali: ibi tanq̄ meū; & sic iure iudice nō trāserit
dominiū, vel vsucapiēdi conditio: vt ibi. & hic glo. probat.
Sed contra, secūdum hoc hic tex. repetit bis idem. Sol. in prin.
loquitur in genere: secūdo in specie. Istam tene bene menti.

Qui pignori. Per creditorē, cui res traditur, debitor
vsucapit: quæ interrūpit, si per credito-
rē possessio in aliū trāserat. h. d. Opp. de l. qui vnuerfas. §. j. s.
ti. j. Solue vt gl. Op. C. de acq. pos. l. si. i. fi. Sol. Aliud est tradere
vt hic: aliud p̄dere, vt in cōtrarijs. Itē gl. signat tria cōtraria. vnā
in fi. dic, qđ hic de possessionē: ibi de alio iure, qđ nō sic de facili
perdit: vt l. si quis vt. §. differētia. s. tit. j. Quæro, si primus credi-
tor aliq̄ pignori tradidit realiter. Gl. dicit qđ vsucapio interpel-
latur, vt hic in j. gl. qđ placet. Ad qđ facit qđ dixi s. e. l. Celsus.

Si rem tuam. Rei proprię nō cōstitit pignus: & si ta-
lii creditori traditur, vsucapio inter-
rumpitur, siue sit tradita verē, siue fictē. h. d. Idem habuistis in
simili s. eo. l. ei à quo. Dic vt ibi.

Si rem pignori. Si seruus creditoris, vel debitoris
surripiat rem pignori traditā, vsuf-
capio nō interpellatur, siue sit tradita verē, siue fictē. h. d. Not.
istum si. quando simul conducitur, & precario rogatur, intelli-
gitur ne possideatur. Facit s. tit. j. si quis ante. & quod ibi dixi.
Crimen expilatæ hereditatis, non facit rem inusucapibilem.
Vti frui quis potest hereditate adita, & satisfactione p̄stituta.
Vsufuctuarius ante cautionem p̄stititam, quando faciat fructus suos.
Hares an incipiat possidere ciuilit̄ per fructuarium, eo ipso qđ fructuarium incēpit
possidere. qđ non.
Proprietarius, qđ non acquirit ciuilem possessionem fructuario quærente naturalem.

Si homo cuius. Crimen expilatæ hereditatis inusucapibilem rem
non facit, secus in furto commisso aduersus fructuarium

a Distingue. Ad que vide qua no. dicit gl. & ibi Bart. in l. Lucius. sol. mat. Bal. videt impugnare Bart. in d. l. cum a matre in pe. col. & adde: quia fallit in casu d. l. rem alienam. in si. secundu intellectum quem ponit ibi Bar. in fi.

rium videtur in l. cum a matre. C. de rei ven. & l. venditrici. C. de reb. alie. no alie. & l. j. de exce. rei ven. & tra. Sed vt scias distingue qn auctori meo succedit dñs, an confirmetur ius meum? Dic aut quaz ris vtrū cōfirmetur ius meum quo ad us agēdi: & non cōfirmatur: vt l. rem alienā. s. de pig. act. Aut quantū ad ius excipien di: & tūc aut dñs, qui succedit auctori meo tenetur de euictione, tanquam heres, aut non: & sic tenetur vt hæres: & tūc aut in uentarium non fecit: & in d. l. in d. i. totum cōpellatur stare: vt l. cum a matre. C. de rei ven. & l. venditrici. C. de reb. alien. no alie. & l. j. in princ. s. de excep. rei ven. & tra. Sed si fecit inuentarium, exceptio ne repellitur vsq; ad quantitatem quaz sibi remansit: vt l. scimus. s. in cōputatione. & in gl. magna. C. de iur. deli. Si verò de euictione nō poterat conueniri, tūc eatenus exceptione repellit, quatenus ex illa hæ reditate lucratu est, & nō plus: vt l. si ab eo. C. de lib. cau. & l. filium. s. de li. cau. & l. si cum dotē. s. si pater. s. sol. matr. illa lex loquitur quādo quis succedit dño. † Sed quid si nō succedit dño, sed quasi dño: vt vir succedit mulieri, quaz nō est domina, sed quasi: quia habet Publicianā: Vide de dñi, intelligo istam l. in j. casu, q; vir succedit mulieri, siue sit dñs, siue quasi: ga purgatur vitium, cum res desit esse dotalis: vt l. dotale. s. de fundo dot. Sed in casu, quādo res est furtiua, regit q; succedat dño, vt purgetur vitium furti: aliāsi nō reuertatur in potestate dñi nō purgat: vt l. seq. tur. s. quod autē. & l. Labeo. s. eo. † Sed quæro, quid si aliquis veditit rem nomine Titij dñi, tanquā negotiorū gestor, cui dño succedit antequā ratū dñs haberet: an ius emptoris cōfirmet? Rñ. si talis gestor promissit dñm rem ratam habiturum tūc succedēdo ei, ipse videt ratū habere: vt l. fi. in prin. j. rem rat. hab. vbi dicit, q; stipulatio de rato non potest cōmitti, quia ipse non posset ratū nō habere. Itē ratiha bitio retrorahit: vt l. fi. C. ad Mace. & j. de sol. l. ratū. ergo & c. vt l. fi. & l. pe. s. fi. j. de castr. pec. & l. proinde. aliāsi est l. qui pecuniam. s. si cer. pet. & quod no. in l. si quis alienā. s. de act. em. Si verò nō tenebat ex promissioe, vel alio modo dñm rem ratam habiturū: tunc nō cōfirmat, per ea quaz dicta sunt s. in solutione contrarij de l. si ab eo. Præterea, hic non potest dici, q; confirmet quo ad Publicianam & vsucapiendi conditionem: cū ab initio talis emēs a negotiorū gestore fuerit malæ fidei: vt j. pro empt. l. fi. sed quo ad prædicta, requirit bona fides ab initio, ergo & c. si ab initio veditens obligatur: tūc ius superueniēs auctori sufficit, licet ab initio emptor nō fuerit bonæ fidei, vt hac l. Sed quid si dñs succedit negotiorū gestor: Dic vt dixi s. eo. in q. illa qn dñs succedit veditori, p. eadē iura. † Sed quid si aliquis veditit procuratorio noie dñi, qui postea succedit dño: Dic siquidē ab initio fuit verus procurator cū sufficēti mādato, ab ipso initio valuit, nec eget cōfirmatione. Aliāsi quidē procurator pmittit de rato pro dño, idē qd dixi in gestore. Si verò de rato nō promissit: tūc in illis casibus, in quib; teneat procurator de euictione, dicit cōfirmari: aliāsi secus, p. ea quaz dicta sunt, vbi dixi cōfirmari, siquidē ex causa, que retrahitur, confirmat quo ad perfectū dñum: aliāsi quo ad publicianam, & vsucapiendi conditionē, vt ex prædictis patet.

Aeres.

Patrem. Duobus modis legit. Primò, quādo filius emit suo noie in peculio. Ad quod opp. quia tūc patris sciētia non nocet: vt l. ij. s. Celsus. j. tit. ij. Sol. Hic emerat patre mādante, s. m. gl. vel patre præsen

te, s. m. Jac. de Are. Opp. q; superueniēs sciētia nō nocet: vt l. ij. s. Celsus. Sol. hic de ea quaz est tempore cōtractus. Opp. de l. iniquissimi. s. de iur. & fact. igno. Sol. hic in patre & filio: ibi in extraneo. Secūda lec. est, quādo nomine patris emit: & tunc oppo. & videtur q; sciētia filij nō nocet: vt l. ij. s. Celsus. j. tit. ij. Huius timore quidam reprobant secūdam lec. Tu dic, q; pcedit quia pater mādauit de incerto emēdo, & ideo sciētia filij inspicit. & sic distinguitur in l. cum mācipiū. s. de adi. edi.

Vsto errore. Per filium putatiuum nobis nō querit: secus per seruū putatiū, h. d. quod dicit vt dixi s. ti. j. l. j. s. per eum.

1 **Initium possessionis inspicimus quantum ad bonam fidem, quo ad ipsam rem, & ea que procedunt ex ea.**

2 **Interruptio prescriptionis quod non tollit effectum precedentis tituli.**

Et si possessionis iste est bonus s. & satis singularis. Quantū ad bonā fidem initium possessionis inspicimus, quo ad ipsam rem, & ea que procedūt ex ea. h. d. in ver. idem in seruo. est cōtra l. si is. s. si qs bona. s. e. Gl. soluit q; hic speciale. † Et habes clarū tex. q; interruptio prescriptionis nō aufert effectū precedentis tituli: vt dixi in l. cum solus. s. eo. Sed opp. nā bonā fidem, vel malam fidem habere, factū est: vt l. bona fidei. s. de acquir. re. do. sed si cōtra possit limitari non cadit in his quaz facti sunt: hic verò dicit cōtrarium. Sed debes inspicere duos casus: ga qnq; quis præscribens capit ab hostibus: & tunc interruptio bona fides ei; merito tractat de fictione. Sed hic fuit captus nō præscribens, sed seruus, qui præscribēbat: ideo bona fides remansit: & sic nō interruptio: ideo in ea nō cadit fictio. quod plenē dicit vt s. eo. l. si is qui pro emp. ver. quod si seruus. in secunda oppo.

Filius. Error in facto nō impedit vsucapionē. Item circa traditionem sufficit error iustissimus. h. d. Op. de l. si iur. s. j. s. eo. Sol. hic errauit in facto: ibi in iure. Iltam tenē, cum qua iunge vltimam sol. Vltimò no, materiam huius s. vt dixi in l. Celsus. s. eo.

1 **Ius usufructus quod possit præscribi longo tempore.**

2 **Vsufuctus inter immobilia computatur.**

3 **Distinguitur, an seruus habeat causam continuam uel non: habet locum in seruutibus realibus, non in personalibus.**

4 **Quasi possessio iurisdictionis, que competit persone, quod retinetur animo, & dicitur habere causam continuam.**

Non mutat. Vsucapio triennij nō perimit ius fructuarij, vel creditoris. h. d. Oppon. C. li aduer. credi. l. j. Sol. vt gl. ibi in prescriptione longi temporis: vt in gl. & dicit rationem vt ibi. Oppo. de l. ij. s. de vsufr. lega. Sol. ibi in operis: hic in vsufructu. & quaz sit ratio, vide qd no. in l. locū. s. pprietarius. s. de vsufruct. † Quæro vtrū ius vsufructus possit præscribi. Hic tex. videt dicere q; nō: nisi tātō tpe cuius memoria nō existit, s. m. gl. hic positā. In cōtrariū vt tex. in l. fi. C. de prescri. l. o. tēp. gl. Sol. ibi, q; libertas vsufructus præscribat, vt ibi: vsufructus nō, vt hic. & C. y. ibi, & in l. corruptionē. C. de vsufr. tenet cōtra s. m. Pet. & nihil allegat. Dixi vobis in l. ij. s. ex cōtrario. s. de acqui. pos. q; potest præscribi. & allegauit l. i. ego. s. j. s. de pub. vbi est tex. q; si dat Publiciana, ergo vsucapit: vt l. eū qui. in prin. s. de pub. Si enim nō posset præscribi, nō daret Publiciana. Hoc patet ex tex. Instit. de act. s. alia. Nō obstat hic s. ga verū est q; nō vsucapit, l. trienio: sed lōgo tpe sic: sicut res immobilis. † Cū vsufructus inter immobilia cōpoteat: vt no. C. de vsufr. l. corruptionē. Nō obstat dicitur q; vsufructus habet causam discontinuā, ga requiritur factū hois: vt l. foramē. s. de ser. vrb. præd. Et sic videt q; nō potest præscribi: vt l. seruitutes. s. de ser. † ga ista distinctio, an habeat cām cōtinuā, vel nō: habet locū in seruutibus realibus: quaz cū debeant fundo, fundus nō habet animū, per que retinetur possessio: ideo nō potest dici cōtinuata, nisi vsus sit cōtinuus, vt dixi s. de acq. pos. l. j. in prin. sed hic loquitur in iuribus personalibus: quorū quāsi possess. retinetur aō: vt l. ij. s. vnde vi. j. de vi & vi ar. & sic cōtinuat, & præscribit. † Idē dico in quali possessione iurisdictionis: quaz cōpetit psonæ: vel in iure extēgēdi vectigal: q; talis possess. retinetur aō: & dicitur habere cām cōtinuā. Facit quod no. per Inn. extra de prescri. c. de quarta.

Eum qui. Furor superueniens nō extinguit vsucapionem cōceptam. hoc dicit.

Si cum
Be. Mem. Nam Approbat. C. l. rub. in req. po
Be. in 2da parte. s. 3. n. 3. quem videas.

Si cum apud. Quod tempore captiuitatis ex causa peculiari emitur, præscribitur: secus si ex causa dominica: sed tunc patre defuncto filius per fictionē præscriberet. h. d. Quæro, vtrū interim inchoetur vsucapio secundū veritatē, vel secundū fictionem. Dux sunt opi. in glo. tene primam, quod per se dixi s. eod. l. si is qui pro emptore. vtrū, quod si seruus. in ij. oppo. dicit vt ibi.

Prescriptio. Oppo. de l. si quis. j. de diuer. & temp. præscri. Sol. quod ibi erat in possessione piscandi, hic nō. Hanc sol. dat Per. & ea sequitur dñs Ray. † Quæro, habui molendinū in isto flumine: abundantia aquarū in totū destruxit molendinū: non reficio: alius venit, vel supra, vel infra, & vult facere molendinū tali modo q; meo noceret si vellem rædificare: an possim prohibere: ista questio fuit in Marchia. Aduocati dicebāt, Aut stetit per decē an. & nō potest prohibere, ga perdidit ius ducēdi aquā. Aut nō stetit per decē an. & tūc potest prohibere: vt l. sicut. C. de serui. & aqua. Sed ipsi nihil intelligunt de ista q. quia præscri. lon. tēp. quo ad vsum fluminis, qui est cōis de iure gentiū, nō prodest, vt hic. Et istā q. posui in tractatu l. quominus. j. de flu. & cōlyderauit tria: quia vnū est aquā ducere, secūdu p talē locū ducere. & tertiu impedire viciniū meū ducere aquā. Primum potest cōpetere duob; modis ex cōcessione Principis, vel Senatus, vel populū: vt l. si autē plures. s. fi. s. de aqua plu. arc. qui modis. ac cōsuetudinē faciunt cōpetere iure meo: vt l. sa. ne si mar. j. de iniur. & in isto fateor, q; nō vtdendo spatio longi tēporis cadere ab illa concessione: vt l. j. de nudi. Qnq; cōpedit ex iure qd de iure gētiū cōpetit: & ista facultas nullo modo præscribit, vt hic: & l. viā. j. de via publi. Ad secūdu, si per talē locū ducere, si ducio per fundū tuū aquā: & tūc nō vtdendo cōstituto tpe, ius seruitutis perdo: vt l. sicut. C. de serui. et aqua. & ibi per doc. est quoddā ius impediēdi viciniū: vt nolo q; vicini meus occupet, ga noceret: & tūc sum in casu nostræ l. Et ad prædē ius occupationis de iure gentiū reperio tria. Vnū est, qd in animalib; requirit pntentia: & si difficilis sit eorū persecutio, desino esse dñs: vt l. ij. & l. naturalē. in prin. s. de acqui. rerū do. Aliud est in rebus inanimatis: vt l. nostra, scilicet qn est factū ædificiū, & est diruptū, an quis perdat: Et certē duo oportet q; cōcurrāt scilicet q; reuertatur in primū statū, & qd derelinquatur: & tunc desinit esse dñs: vt hic. Ibi q; ita proceditur, & desino possidere per annū: & ideo si aqua reassumpsit cursum suum, & ego per annū tacui: illius cursum alius licet poterit occupare. hoc etiā dicam clarius in d. l. quominus.

Post mortem. Oppo. quod statim à die cōceptæ possessionis: vt l. pen. j. de capti. Solu. ibi in peculiaribus, hic in dominicis. Et quod hic tex. dicit, peculiarij nomine: intellige quod de nouo ipse sic volebat cōstituire, secundū glo. quod placet multum.

Pro soluto. Nota rationem differentie quam gl. ponit, dic plenius vt C. de acqui. pos. l. j.

Emptam. Nota rationem differentie quam gl. ponit, dic plenius vt C. de acqui. pos. l. j.

Existimans. Dic vt glo. & dixi s. tit. j. l. Celsus. Item no. bona fidei possessor dicitur qui credit dominū esse tradentē: aliter dicitur C. de fur. l. apud. sed in idem recidit.

Quid. Oppo. s. titu. j. l. sequitur. s. si rem. Solu. dicit plenē, vt ibi.

Pro emptore. 1 **Conditio vsucapiendi, quod competat etiam pro eo quod dimittitur ex causa transactionis.** 2 **Qualiter cognoscatur an aliquid sit datum causa transactionis, uel estimationis litis. Transactionis est nomen generale ad communem conuentionem, per quam a lite disceditur: & dicitur contractus inominatus.** 3 **Item qui culpa desit possidere, an possit a possessore rem auocare.**

Offessor qui. Oppo. ni. eius quod causa transactionis dimittitur apud aliquē, nō trahitur dñum: ergo nec causat vsucapionē dī cōditionē: vt l. clauibus. s. de cōtrahē. emp. l. si pro fundo. C. de transact. Sed hic dicitur cōtrariū, q; vitucapit pro emptore. Glo. soluit q; hic nō fuit datus ex causa transactionis: sed pro litis estimatione. † Ioan. dicit cōtrariū, q; etiā pro eo quod dimittitur ex causa transactionis cōpetit vitucapiedī conditio: vt no. C. eo. l. pe. Sed ista glo. est verior. & sic tenet cōiter omnes doct. aliud si ex causa transactionis detur: vt d. l. si pro fundo. † Sed qualiter cognoscā vtrū sit transactio, vel estimatio litis. Respō. glo. est in l. eius rei. s. de rei vēdi. Aut etiam ius partis certum, licet esset lis: vt puta peto executionē sententiæ, vel peto fundū debitum ex testamēto: & tūc quātitas quaz datur, est magis litis estimatio q; transactio, & tūc pro re retenta habet locū titulus pro emptore, vt hic, etiā si in instrumentum dicitur ex causa transactionis: ga transactio est nomē generale ad omnē conuentionē, per quā a lite discedit: vt d. l. eius rei. & ideo dicit cōtractus inominatus: vt no. C. de transac. l. siue apud acta. Si enim esset spale nomē: tūc esset contractus nominatus: vt no. C. de re. permu. sup. rub. Si verò esset res dubia: tunc pecunia q; datur, videt dari ex cā transactionis: & pro re retēta nō cōpeteret titulus pro emptore: vt d. l. si pro fundo. fateor tūc in hoc casu, q; si ille, qui accepit pecuniā, diceret, cōcedo tibi omne ius qd mihi cōpetit in tali re de qua lis erat: q; habet tūc titulū pro emptore, etiā in transactione pro tali re retēta, sicut qn ego emo qd iuris habes: vt dicā j. eo. l. emptor. sed si nō diceret, cōcedo, sed finio, vel quieto omnes ius, & c. tūc secus esset: vt d. l. si pro fundo. Op. formo arg. à diuisione. Aut iste, qui soluit litis estimatio nē, possidebat: & manu militari debuit auferri. vt l. qui restitueret. s. de rei ven. Aut nō possidebat: & tūc soluēdo litis estimationē videt emptio: vt l. eius rei. & l. hæc fi. res. & l. quod si possessor. s. de rei vē. Et gl. dicit q; possidebat: sed actor voluit vt beneficium l. qui restitueret. Vel aliter dicit gl. q; nō possidebat: ga culpa desit possidere, nō dolo: & sic possessio potest auocari. Sed illud nō potest pcedere quo ad vsucapionē, nisi ponas possessionē auocasse ab eo q; possidebat: ga vsucapio nō procedit sine possessione: vt l. sine possessione. s. ti. ij. † Itē est examinandum, an qui culpa desit possidere, possit auocare a possessore. Et gl. hic simpliciter dicit q; sic. Dy. hic dicit, potest auocare cessione facta: & sic reperitur ista additio hic. gl. in l. si culpa. dicit, q; etiā cessione nō facta. Dicit Dy. in c. pro possessore. extra. de reg. iur. li. vj. in vj. q; sine cessione habet etiā si dolo desit possidere, vel culpa. sed ipse dicit cōtra. l. is q; dolo. s. de rei ven. qn dicit q; dolo. Itē in eo qd dicit, q; qn culpa desit possidere: etiā nō dicit verū simpliciter: sed est verū qn est conuentus rei vendicatione. Sed qn agit personali actione, & datur litis estimatio, nō habet soluēs vitilē in re: ga nō pretiū rei soluit, sed pretiū culpa: vt qn res est cōmodata, vel deposita. Et hoc voluit notare gl. in l. si fullo. s. de cōdi. sine cau. Et ille lud dicebat do. Iaco. me audite quod ibi voluit dicere: licet nō exprimat multū glo. vnde in hoc passu, qn quis soluit litis estimationē, tūc aut desit dolo possidere: & sine dubio nō datur actio sine cessione: vt l. is qui dolo. s. de rei ven. Aut culpa desit possidere: & tūc aut cōuenitur rei vendica. & habet actio nē sine cessione: vt l. si culpa. de rei vendi. Aut cōuenit psona actione: & tūc secus, ga nō habet actionē vitilē sine cessione: vt l. si fullo. s. de cōdi. sine cau. Et multa essent rāgēda in hoc passu, qn soluit litis estimatio. Terigi vnū: alia rāgunt in d. l. litis. j. e.

Pro soluto. LEX I I. **Rubrica.**

Pro emptore. LEX I I I. **Rubrica.**

Pro emptore. In emptione requiritur bona fides duob; tēporib;: ideo iustus error cām vsucapiendi nō præstat. h. d. † Quærit gl. q; est ratio q; in emptione, & veditioe requiritur bona fides in vtroq; tpe. Prima est ratio: quia nō valet emptio rei alienæ: vt no. s. ti. ij. l. si is q; s. fi. sed illud est falsum, vt ibi dixi. Alij vt Ja. de Are. dicit q; in cæteris tpe traditionis nascit titulus, s. p. solu

¶ Si sub conditione. Dicam. Adde Barto. in l. eius rei. ff. de rei ven. & Bal. in l. ex ca. C. de Ant. in c. in litte. ris. l. xv. co. §. reit. l. po.

to: sed veditio debuit habere effectum ante: quod non placet: quia non solum pro soluto, sed ex titulo putatio praescribitur: vt s. tit. ij. l. Cel sus. Alij dicunt, quod hoc est propter frequentiam contractus emptiois, & veditiois: sed ista ratio vlt potius facere in contrarium: quod pro: quia citius in frequentibus toleratur error: vt l. iusto. in prin. s. tit. ij. So. facilius toleratur error, ne quod perdat, non ut usufruciat, & locupletetur cum aliena factura. Alia ratio est, dicit glo. quae ponitur in l. Celsus. s. tit. ij. sed in illa l. Celsus. nil dicit de ratione: sed facit ad dictum. Item hic accipio emptionem strictam: secus in datione insolutum, quae similis est emptioni: vt l. titis aestimatio: argumen. s. titu. j. l. j. & l. iij. & l. litis. j. eod.

Separata Quae rit gloss. an procedat ista purificatio: v. usufrucio: ergo possideo. Certum non: quia usufrucio quandoque procedit sine possessione: vt l. coeptam. & l. re. rum mistura. §. Labeo. s. titulo secundo.

- 1. Opinio magis quam veritas in his quae ex solo animo nostro dependent inspicitur: in alijs magis veritas quam opinio.
- 2. Qui putat se non usufrucere, & usufruciat, an usufruciat.
- 3. Bonae fidei in materia usufrucionis est qui non putat se dominum si credidit tradentem esse dominum.
- 4. Accipiens indebitum scienter, quando officatur dominus.
- 5. Si conuictus, sub qua est facta uenatio, deficiat, an tempora praescriptionis, & usufrucionis conuincatur: quod sic.
- 6. Haeres si rem uendit a defuncto accipit tanquam non uenditam, quod ea usufruciat.
- 7. Ad usufrucionem pro emptore si apparet me habuisse titulum: & possidisse: licet non appareat me sciuisse in initio possessionis de titulo sufficit.

Si sub conditione. Iste est subtilis §. Pendente conditione emptiois non procedit usufrucio, etiam si extitisse putetur: secus si extiterit, licet extitisse ignoretur. h. d. Primo ponit vnu dictum. Secundo remouet duobus hia circa illud. Tertio determinatione secundi dubij reuocat in dubium, & eam veram esse determinat. Secunda ibi: idemque est. Tertia ibi: est tñ. Opp. j. pro dote. l. j. vbi pendente conditione quis usufruciat titulo pro suo. Solu. Timore huius contrarij sunt duae glossae. contrariae, super eodem verbo. & vna dicit, quod usufrucio pro suo. alia dicit contrarium. Et vide istas glossas, sed prima est vera, quam sequitur Dy. & doc. nostr. in l. j. j. pro dote quia non transferuntur dominium, nisi in conditionis euentu si uoluit in continentem transferre: vt l. sub conditione. j. de sol. dicat infra p. dote. l. j. Venio ad secundam partem. dicit hic, idem si putat conditionem extitisse. contra j. e. l. quod vulgo. Sol. ibi interuenit iustus error, vel iustissimus: hic non interuenit iustissima causa creditur: alia secus. Ite dicit hic, quod qui ignorat conditionem extitisse, usufruciat: & sic inspicitur veritas, & non opinio. Sed contra. j. eo. §. ver. est tñ. Sol. Quidam dicit huc per illum corrigi. Alij quod non corrigitur. & ista est vera: quae tenet glo. in hoc §. Opp. quod inspicitur opinio, & non veritas: vt l. multu. s. de condi. & dem. & de leg. ij. l. j. in prin. Sol. In his quae ex solo animo nostro dependunt, inspicitur opinio potius quam veritas: vt in aditione hereditatis, testamento, & simili non. s. de acqui. haere. l. haeres institutus. Et in alijs inspicitur potius veritas, vt hic. Nam praescriptio non procedit solo animo: imo ex possessione & titulo, & quandoque sine animo: vt in rebus peculiaribus. Opp. s. tit. ij. l. si fur. §. j. Sol. ibi errat in iure: hic in facto. Huius gratia distinguere sic: quod si quis putat se non usufrucere: aut per errorem iuris, & usufrucio non procedit: vt l. si fur. §. j. Aut per errorem facti: & tunc aut ignorat se possidere, & detinere, & titulum habere, licet in veritate habeat: & non procedit praescriptio: vt s. tit. ij. l. ij. & C. de acqui. pos. l. j. Aut scit se detinere: ignorat tamen se possidere, & praescribere rem: & tunc aut non credit se praescribere sibi vel alteri: & non procedit praescriptio. Aut scit se praescribere alteri, sibi ignorat: & procedit praescriptio: vt s. tit. ij. l. iusto. §. filiusfam. & ibi not. in vl. gl. Aut scit se possidere suo nomine: ignorat tñ se titulum habere: & procedit praescriptio, vt hic. Op. quod hoc casu non praescribitur: quia non est bona fidei: quia cogitatioe dñi non possidet: vt l. apud antiquos. C. de fur. Sol. J. puto quod in materia usufrucionis, licet quis non putet se dñm, tñ est bona fidei si credidit dñm esse tradentem: vt no. dicit tex. s. e. l. j. in prin. & s. tit. ij. l. ij. ibi sufficit em & C. Venio ad tertium rñsum: ibi: est tñ nonnulla, & C. Op. hic videtur, quod ille quod accipit rem ab emptore, quae putat verum dñm sit dñs, & C. Sed contra est l. qm. s. de condi. fur. & l. falsus. in prin.

4. de fur. Gl. soluit per elegatiam & verba, & dicit quod quandoque accipit indebitum scienter: & tunc non habet pro se veritatem. Quandoque errat: & habet pro se veritatem. Et vide glossam quae incipit, emptoris: & ideo transit, & C. Sed ista glossa non est necessaria, prout dixi tibi in l. falsus. infra de fur. Et quando dicit gl. quod illa l. loquitur quod error labit in personam: ideo non transit dominium: & sic errat in substantia personae, hic non. Quae primu rñsum dicit, sub conditione, & C. quare quid si deficiat conditio, an coniungatur tempora praescriptionis, & usufrucionis: Gl. dicit, quod sic: & allegat l. Paponius. §. si is qui. s. de acqui. pos. Quare, dicitur hic, quod apertius, & C. sed in quo est apertius: Dic vt gl. vel dic apertius, i. aperit. Quare, haeres rem uendit a defuncto accipit tanquam non uendit. Rñ. fm glo. non soluitur in tex. & gl. tenet quod non usufruciat, fm lo. Alia opin. est in gl. quod usufruciat. & ista est vera: vt inspicitur veritas potius, quam opinio. Et sic congruit praecedentibus. sic s. tit. ij. l. iusto. §. filius. quae tenet l. ac. de Are. & glo. s. tit. ij. l. nun. §. §. si. Dic ergo, aut res est tradita defuncto: & error haereditis non nocet: vt l. nun. §. §. si. s. tit. ij. Aut est tradita haerediti erranti: & idem, vt hic. Aut non fuit tradita haere. li, nec defuncto: sed haeres reperit eam in haereditate: & idem si iuste putet sibi traditam: vt l. iusto. §. filius. s. tit. ij. Ex his concluditur, quod sufficit si apparet titulum me habuisse, & possidisse: licet non appareat me sciuisse de titulo in initio possessionis. quod est notandum.

Si in diem. Ex veditioe pura resoluenda sub conditione, interim procedit praescriptio titulo pro emptore. h. d. cum duobus §. sequen. Oppo. quod dicitur si, facit conditionem. Sol. vt in gl. Opp. de l. si legatum pure. ij. rñ. de adimen. leg. Sol. Illa loquitur in vltimis voluntatibus: haec in contractibus, vt no. s. de in diem addi. l. ij. in fi.

- 1. Fundi appellatione continetur quicquid additur fundo uendito.
- 2. Actio finium regundorum, quia personalis, non praescribitur nisi spatio xxx. annorum: in rei uendicatione secus.

Cum Stichum. Opp. j. e. l. quod vulgo. Sol. vt glo. Gl. dat plures sol. Dic, illud quod non est emptum, nec ex re empti, rei emptae accedit: sed est aliter separatim, non potest praescribi titulo pro emptore: vt in prin. §. secus si aliquid praedictorum interuenit: vt in sequentibus ver. Na ver. sed & si fundus rei emptae accedit, na videat talis veditus qualis fuit designat, & tradit: cum talis veditus fines demonstrare teneat: vt l. Titius haeres. s. de act. emp. Et quicquid additur fundo uedito fundi appellatione continetur: vt l. si ex toto. in prin. s. de leg. j. & l. qd in reru. §. p. e. tit. fm la. de Are. Opp. de eo qui emit gregem, & de eo qui emit ancillam. Sol. vt gl. Circa quod dicit vt dicit j. pro suo. l. ij. Opp. j. eo. l. emptor fundi. Sol. vt gl. Opp. C. si. regum. l. fi. Sol. actio finium regundorum, quia personalis, non praescribitur, nisi spatio xxx. annorum: in rei uendicatione secus.

¶ Mala fides auctoris nocet emptori uniuersitatis, seu omnium bonorum.

Eius bona. Mala fides auctoris nocet emptori uniuersitatis, seu omnium bonorum. hoc d. Oppo. s. tit. ij. l. quare. Sol. ibi in emptore rei particularis: hic in emptore uniuersitatis, vel omnium bonorum, in quo est idem quod in haerede. Hoc sentit hic gl. in fi. facit s. de pet. heredit. l. etia si putauit. alia nec vlla. §. qd si qs. Opp. quod ista res vlt capiant tamque accedentes rei veditae: vt s. prox. Quidam dicit, imo non accedunt. Certum hoc quod non accedit, est propter praescriptam malam fidem emptoris: vel possit dici accedere: quia sub eodem nomine continetur: vt s. prox. §. dixi. Opp. j. e. l. qd vulgo. Sol. hic non fuit iustus error. Op. s. de pet. haere. l. & non tantu. Sol. ibi in petitione haereditatis, in qua veniunt non haereditaria: hic in usufrucione, in qua requiritur bona fides & titulus, quae hic cessant. Quare, an ista res usufruciantur pro suo: Quidam quod sic, quod est falsum, per ea quae no. in l. Celsus. s. de usufruc. & propter praesumptam malam fidem, vt s. dixi.

Tutor. Emptione facta soleniter per tutorem a pupillo, transferretur in tutorem dominium si est dñs: alia usufrucio: si soleniter emit: vt l. j. s. de reb. co. Sol. hic pupillus non erat dñs. Opp. res pupilli usufrucari non potest: vt l. bona fidei. s. de acqui. rer. do. Sol. hic non erat pupilli. Plene dicit j. ea. l. §. si a pupillo. Opp.

Oppo. quod tutor non potest emere se auctore: vt l. j. s. de aucto. tu. So. Hic emit auctoritate cotutoris: alia non praescriberet: vt i gl.

Procuratorem. Procurator emens a coprocuratore, praescribit. hoc dicit.

Si seruus. In rebus peculiaribus scientiam serui inspicimus: in dominicis scientiam domini. & illa scientiam inspicitur quae fuit ab initio possessionis, non quae postea fuerit. h. d. vsque ad §. si a pupillo. De quo dicit vt s. titu. j. l. haeres. §. j. de aedi. edic. l. cum mancipium.

- 1. Error iustissimus quod praestat causam usufrucipiendi in titulo pro emptore: secus si sit error iniustus, vel iuris.
- 2. Res mobilis pupilli non potest sine decreto alienari, nec usufrucari: adulti sic. Lex bona fidei supra de acqui. rerum domi. quod loquatur in re mobili. Ite §. debet intelligi secundum iura C. in re mobili, quae seruando seruari non potest.
- 3. Emens a pupillo quando usufruciat.
- 4. Quis probat quod pupillus uendens ex aspectu apparebat adultus.
- 5. Assertioni eius qui dicit sic se credidisse, statuit.

Si a pupillo. Difficilis est. Error iustissimus praestat causam usufrucipiendi in titulo pro emptore: secus si sit error iniustus: vt error iuris. h. d. Opp. de l. bona fidei. s. de acqui. rer. do. Glo. hic ponit duas sol. Prima, quod res non erat pupilli, sed alterius: vel hic in re mobili, ibi in re immobili. l. j. Tenet ergo metum ista gl. quod res pupilli mobilis potest usufrucari: & sic tenet s. ea. l. §. tutor. l. e. l. §. fundu. §. si tutor. Sed si hoc est verum, idem esset in rebus adulti quod non possunt alienari p. ti. de reb. eor. ergo nec usufrucari: vt l. vbi lex. s. de usufruc. ergo illa l. bona fidei nullius est valoris: quae uoluit aliquid spalatatis inducere in pupillo. Quid dicemus? Dico quod l. bona fidei. loquitur in re mobili. Et quod sic debeat intelligi, no. gl. clarius & apertius in l. ij. C. de aucto. tu. & sic illa importat aliquid: quia secundum ista tempora poterat res mobilis sine decreto alienari: sed in pupillo non potest usufrucari in adulto sic. Qualiter respondemus ad haec l. dicit quod veditur re aliena, non sua: quia siue est mobilis, siue immobilis, res pupilli non potest alienari. Sed tunc instatur: quae eadem ratione non valet veditio rei adulti prout pupilli: vt l. j. & p. totu. ti. de reb. eor. Solu. debet intelligi hic, quod erat res alterius immobilis: & ideo potest usufrucari si erat adulti. alia ista §. non potest procedere. Op. de l. lex qua tutores. C. de admi. tuto. Sol. ista lex prout intelligitur secundum ista iura procedit in omni re mobili: sed secundum iura Codicis oportet quod intelligatur in re mobili, quod seruado seruari non potest: vt lege, lex qua tutores. Op. extra gl. quod iste pupillus aut non possidebat: & possessionem non potuit transferre: vt l. traditio. s. de acqui. re. do. Aut possidebat: & tunc possessionem non potuit transferre: vt in gl. Huius contrarij timore glo. dicit Fateor quod hic non possidebat pupillus, sed emptor: & sic pupillus possessionem non transtulit, sed titulum pupillus dedit: vt l. n. d. sol. §. j. de usufruc. Vel dicit, quod non tradidit cum tutore. Sed ista continet diuinationem. Vel dicit & haec est vera, quod possessionem rei mobilis perdit, & transfert pupillus: quia facilius amittitur: vt l. reque nobis. s. de acqui. pos. Quod habeo ergo colligere ex isto §. difficilis. Intelligo ista materia hoc modo: quod quis emit a pupillo: aut scit esse pupillum: & tunc aut emit non soleniter, & non acquirit dominium, nec usufrucipiendi conditionem: vt hoc secundo rñso. Aut emit soleniter cum decreto: & si pupillus est dominus, transferret dominium: sed si non est dominus, transferret usufrucipiendi conditionem. vt s. ea. l. §. tutor. & s. de reb. eor. p. totu. J. Si veru putauit ipsum esse adultu: & tunc aut emit rem ipsius pupilli: & non procedit usufrucio: vt l. bona fidei. s. de acqui. re. do. & l. ij. C. de aucto. tu. siue res erat mobilis, siue immobilis. Aut res erat alteri: et tunc aut res erat mobilis, & procedit usufrucio, vt hic in prin. Quod intelligo si erat talis quod seruado seruari non potest: & sic decretu non requirit. Alia esset idem quod infra dicitur in re immobili: vt l. lex qua tutores. C. de admi. tut. Aut erat immobilis: & tunc non procedit praescriptio, quia sciuit. Aut scire debuit esse adultu tale rem uedere non posse: vt ar. hui. §. ij. rñso. & l. vbi lex. cu. gl. s. de usufruc. Op. s. ea. l. in prin. Solu. hic fuit error iustissimus: quia apparebat adultus in aspectu. Sed quis debet hoc probare? Rñdeo, statim assertioni eius quod dicit sic se credidisse: vt no. Insti. de acti. §. alia. per gl. nisi per aduersam partem aliquid probet ex quo aliquid contra rñsum praesumatur: vt quia tutor, qui praesumitur scire: vt no. s. ea. l. §. tutor. vel coniuncta persona: vt l. octauus. s. vnde cogna. Idem

- a. §. procurator. procurator intelligitur in procuratore generali: vt no. in l. j. C. de vx. milit. & sic titulus minus legitime procuratoris tribuit causam praescribendi. Vide Bal. in d. l. ij. facit l. quod vulgo. j. eo.
- b. §. si a pupillo. Difficilis. Vide no. per glo. no. in l. eui qui. C. de au. praestan.
- c. Ista tempora. Concludit hic Ang. quod iure antiquo Digestorum & etiam hodie adultus, & pupillus paribus passibus ambulat. & immobilis, vel quae succedit loco immobilium, vt annui redditus, aliena re non possunt l. magis puto. §. no passim. de reb. eor. & l. lex que tutores. & per totum C. de praedi. mi. In rebus immobilibus erat hoc iure differentia. Dicit vt per eum. & vide ea quae habent s. ea. l. §. tutor. & l. l. q. in du. §. si tutor. & l. ff. in qui. cau. cel. in integ. restitu.

si vicinus, vel domesticus: argu. extra de praesum. c. quato. Vel probabit quod erat talis statura, quod quilibet discretus homo ex aspectu credidisset esse pupillum: vt l. minor xxv. annis, ex aspectu. s. de mino. Quo probato apparebit quod non fuit iustissimus error. Et idem dico in furioso, & curatore eius: vt j. §. prox. vbi oia quae hic possunt dici, ibi repeti possunt per l. ij. C. de cura. furi.

Si eam rem. Bona fides auctoris non prodest singulari successori habenti scientiam rei alienae: secus in successore uniuersali. hoc dicit cum duobus §. sequentibus.

- 1. Praescriptio fauorabilis, ut usufrucio triennij, non interruptitur litis contestata. Praescriptio mere odiosa interruptitur per sola citationem. Praescriptio mista, ut decem, uel uiginti annorum, interruptitur litis contestatione.
- 2. Praescriptio inducta a statuto, per solam citationem interruptitur.
- 3. Praescriptio annalis inducta constitutione Episcopi, uel Comitis interruptitur litis contestatione.
- 4. Ratio differentiae quo ad interruptionem, inter praescriptionem mere odiosam, fauorabilem & mistam.
- 5. Praescriptiones quod quaedam sint fauorabiles, quaedam odiosae, & quaedam mistae.
- 6. Possideri ex pluribus causis ad inuicem se compatibus quod possit.

Si rem alienam. Post litem contestationem non interruptitur usufrucio triennij: ex duabus causis se non copatientibus res non potest possideri. h. d. Opp. de l. more. C. de rei uedi.

Solu. Quaedam est praescriptio mere fauorabilis, vt usufrucio triennij: & tunc non interruptitur litis contestatio, nisi in effectu, vt hic, & l. si post acceptu. s. de rei uedi. Quaedam est praescriptio mere odiosa: & tunc interruptitur per sola citationem: vt l. cu. notis simi. in prin. quaedam est praescriptio mista: vt x. vel xx. anno. tunc interruptitur litis contestata. vt l. more. C. de rei ven. J. Quid dices de praescriptionibus, quae inducuntur a statutis: vt vt l. more. C. de rei ven. J. Quid dices de praescriptionibus, quae inducuntur a statutis: vt vt puta, qui non petierit debitum per decem annos, cadat a iure suo. Rñdeo, ista praescriptio currit ex mera negligentia non petentis sine possessione: vel a titulo praescribentis: & ideo per sola citationem interruptitur. Sed hoc videtur contra l. j. & ij. C. quoniam libel. prin. da. Sol. ibi in actionibus praetorij, & penalibus, quae sui natura sunt anales: ideo si esset praescriptio annalis inducta constitutione Episcopi, uel Comitis, diceret idem. J. Ratio praedictorum est: quia in praescriptione mere odiosa, currit ex toto la negligentia non petentis: ideo cum mittit executor, cessat negligentia: & sic interruptitur praescriptio. Alia quae est mere fauore possidentis, non interruptitur litis contestatione: quia per hoc non tollitur titulus, & possessio praescribentis, ex quo causatur fauor, si expectatur sententia. in illa uero praescriptio ne, quae est mista, eligitur media via scilicet

illud. de praescri. & ibi ponit do. Abb. sed contra tenet Bal. in l. j. C. de cost. pec. & vide Lud. Ro. in rub. C. qui admit. Alle. istud dictum Bar. Lud. Ro. in cost. xxxvij. inci. in casu proposito. & Alleg. Bal. c. j. quo tempore mi. Aud. Bar.

Emptioni. An lit. estimatio sic similis emptioni, quo ad eundem...

et ut litis contestatio interrumpat. Idem in ea que sui natura currit...

culpa. de rei ve. Sed predicta non placet: quia in d.l. hac si res ponitur transactio improprie...

Causa ignorata. Adde text. no. in lege filio. in principi. de adi...

Seruus meus. Restitutio procuratoris facta ei qui scit, vel scire debet ad se non pertinere...

Qui sciens. Qui sciens emit ab eo, cui est interdicta administratio a iudice, vel a lege...

Procurator. Malitia procuratoris non nocet emptori bonafidei: secus si procurator concludat...

Quis non debet tradere obliuioni quod scit. Iusta causa ignorantie quod non sit longum tempus...

POMATES.

1 Distinguit. An cu quis emit ab eo quod scit, p'm' columptrum, valeat contractus & transferat v'suca condicio. & vide Panor. col. viij. col. pe. in iij. dubio, vol. ij. & Pinli. in c. si diligenti. col. iij. de p'sc. & Ale. col. iij. vol. ij. Ex cui' dicitur ibi col. ligi q' talis contractus no firmaret iuramento medio, maxime cu fieret cum minore. b Procuratori meo. Ad hoc vide qd habeat in l. ij. s. procu. & qd ibi dixi s. eo. Alexand. de Imol. c. C. f'ina. Adde quod not. Bald. in l. n. c. ne de statu defun. d Tu distinguit. Ad qd not. Bart. in l. non solus. morte. in fi. xv. col. de ope. nou. nunc. & qd not. maxime p' gl. in l. si re qua m'hi. s. fin. s. de euct. & qd not. Bart. in l. aut qui aliter in si. princ. qd vi aut clam. & qd no. Bar. in l. Celsus. in v. col. s. de v'suc. & Bal. in l. super longi. in fi. ij. col. de p'sc. long. temp. & Bar. in l. naturaliter. s. de v'su. i. ij. col. per Imo. not. post d. Ant. in c. si. de p'sc. e Quero. Vide Bald. in l. hereditate. C. in qui bus cau. longi temp. p'sc. cef. f Quod vulgo. Dydicebat istu' tex. no est se alibi, vt refert Bal. in l. licet. C. de acquir. pol. ipse allegat aliud.

de eo qui emit ab aliquo existente in ludo: Rudeo, qui soluit pretium ludenti, non soluit oino consumpturo: ga forte vincet. Et ideo distinguit, aut vendidit collutori: & non valet contractus, nec tenetur de euitone: quia simul delinquit: vt l. si. s. h. i. quar. re. act. non da. & qd no. hic, & l. qd si minor. s. pe. s. de mino. Aut vendidit alteri: & valet, argu. s. de alcat. l. fin. s. fin.

Vi ob pactionem.

1 Dominus potest vsucapere partem ancilla furtiua ab alio quam a seruo manumisso subtracta, & per seruum dno tradite. h. d. quod declarat vt j. l. proxima.

2 Seruus. Dominus potest vsucapere partem ancilla, & sibi tradite. h. dicit. Opp. s. de v'sucap. l. sequitur. s. de illo. Sol. principium illius s. col. ligitur, vt ibi patet. quod no placet, vt ibi dixi. ideo distingue nota. vt hic in gloss.

Quod vulgo.

1 Iustissima causa erroris in titulo emptore tribuit cam vsucapientis. di. h. d. Et nota q' satis est si trado seruo, vel procuratori meo. Id est patri, vel ei, cui sum haeres, vt dixi in l. Celsus. s. titu. ij. Opp. s. eo. l. ij. in prin. Sol. hic est error iustissimus. Allegauit ista l. q' animus retinendi possessionem inducit acquisitionem possessionis. Na vere cum seruus tradidit, quaeritur dno antequam quaerit sibi putaret.

2 Nota quod licet possessio non sit vacua, non impeditur vsucapio. quod dicitur in l. Celsus. s. de vsucapio.

3 Bona fides superueniens quod interrumpat prescriptionem secundum ius Canonium.

4 Nunciatio noui operis, quando interrumpat prescriptionem.

1 Lienam. Nunciatio noui operis non interrumpit prescriptionem. sol. hoc dicit. Nota na si des interrumpit prescriptionem: vt extra. de p'sc. i. cap. fin. & de regu. iur. cap. possessor. libr. vi. Et hoc quod non sit mala fidei per talem nunciationem, tenet Innocen. extra de maio. & obedi. c. dilecti. Oppo. C. de p'sc. xxx. anno. l. i. cut. & l. cum notissimi. Soluti. Hic non fuit nunciatum per executorem, secundum gloss. Sed certe idem si per executorem facta fuisset ista nunciatio: quia leges contrariae loquuntur de nunciatione, per quam cessat negligentia domini: hic de alia nunciatione. Præterea, hic loquitur in p'scriptione longi temporis, vt dixi s. eodem l. ij. in fine. Oppo. C. de rei vendicat. l. si fundum. Solu. vt in gloss. Tu distingue. d Aut talis denunciatio fit ante apprehensam possessionem, & facit quem mala fidei, vt ibi, authentic. post. & tunc aut est eam adeptus sine iusto titulo ex causa lucrativa: & tunc facit aliquem mala fidei: vt l. item veniunt. s. petitam. s. de petition. heredita. Aut eam adeptus est iusto titulo & bona fide: & non nocet, vt hic.

2 Ntestata. Qui emit ab aliquo tanquam negotiorum gestore, vel coniuncta persona, est mala fidei: nisi credat eum habere mandatum, hoc dicit. & nota bene. Opponi. dicitur hic credidisset. contra supra eodem l. secunda, in princ. Solutio. Dicitur iusta causa si facit ei dici a persona, cui debebat credere vel ostendit mandatum reuocatum: vt infra pro leg. l. secunda & quod dixi supra eodem l. qui fundum. s. procurator. Op ponitur: quia absens non desit possidere. Solue vt in glossa.

Pro herede. Rubrica. 1 Pro herede qualiter sumatur in hoc titulo. 2 Vsucapere pro herede quis possit, remissiuè ad gl. 3 Vsucapiunt pro herede extranei, & non sui. 4 Pro herede vsucapiuntur singulares res iure seruitutis: & p' scribuntur non hereditas, nec res incorporales.

LEX I.

1 Pro herede. Opp. j. pro leg. l. ea res. Solu. vt in gl. Quæro quæ gl. q' sumitur in hoc titulo. pro herede. Et dicitur res verè, & tunc loquitur iste tit. Quando quis est hereditiuè: & hoc modo sumitur l. pro herede. s. de pet. heredit. Ita dicitur gl. rubricæ. Sed in eo quod dicitur gl. q' putatiuè, dicitur q' potest sumi duobus modis: vno modo q' iusto errore sit ductus; & tunc quo ad istum tit. sufficit: vt l. non solum. s. j. s. tit. ij. sed q' in l. pro herede. s. de pet. hære. habetur siue iusto errore, siue iniusto assumitur. Quæro, quid si putat eum viuū qui est mortuus: dicitur in gl. Quæro, quis est ille qui vsucapit pro herede. Et Mar. dicebat, q' hæres rem, quæ defunctus non potest vsucapere propter malam fidem, ex sua persona potest. Sed gl. reprehendit eum in l. j. C. eo. & l. Pōponius. s. cum quis. s. de acquir. pol. & l. an vitium. j. de diuer. & temp. p'sc. Et breuiter in gl. enumeratur casus, in quibus pro herede quis potest vsucapere. Et dicitur in gl. Quæro, quæ personæ vsucapiant pro herede. Et dicitur q' extranei, non sui. & tamen dicitur in glo. Quæro quid p' scribatur titulo pro herede, an hereditas tota, vel res particularis. Et gl. dicit, q' hereditas non, quia est ius: vt l. nihil. j. de ver. sig. & incorporales res non p' scribuntur, vt l. seruus. s. incorporales. s. de acquir. rer. do. sed singulares vsucapiuntur iure seruitutis, & p' scribuntur. Et vide de istam gloss. quæ optimè loquitur, & tene menti.

LEX II.

1 Vi legatorum. Quod vulgo. Per hunc s. dicitur quidam colonum possidere: sed dicunt contra l. non solum. s. j. de vsuca. Et hoc quod dicitur naturalis, intellige de detentatione. Item ibi: ciuilibis, & c. Per hoc dicitur Dy. duas possessiones esse. Sed dicitur dixi s. de acquir. pol. l. j. in ij. q. principali.

2 Quando existenti sui heredis operatur, cum is habeat coheredem. Primò quero, de ratione huius s. Et ratio est colligenda ex isto tex. & ex continuatione precedentium. Dicitur est s. q' nemo potest sibi mutare causam dominij. subijcit, huius quoque. & licet explicat. Ideo adde ad tex. ibi: viuo patre, subaudi, nec sibi potest mutare causam possessionis, dicendo se de nouo herede patris, hoc est dñm, & possessorem: quia ante erat, vt l. in suis. de lib. & posth. secundum lac. de Are. Opp. j. pro suo. l. p. s. pen. Respon. vt ibi videbitis: quia ibi fuit ab herede confirmata. Secundò opp. j. tit. j. l. j. s. j. Gl. quæ est hic ponit multaverba pro solutioe. & ibi in l. s. j. examinabo j. tit. prox. Venio & opp. extra gl. dicitur hic, q' aestimabatur naturalem possessionem penes eum fuisse. Contra: quia filius secundum ista tempora nec ciuilitate, nec naturaliter possidet: vt l. possessio. s. j. s. de acquir. pol. Sol. quod a modo dicitur possidere filius, & quodam modo dicitur filius dñs: vt l. in suis. ff. de lib. & posth. no tamè propriè possidet: vt l. possessio. s. j. j. Venio ad ver. cui consequens est vt filius, & c. Contra: quia existenti sui heredis nihil operat, quado sibi datus est coheres: vt l. apud lul. s. j. ad Treb. si ergo cum datus est sibi coheres habet vt extraneus videtur q' possit pro herede vsucapere. Huius contrarij timore dicunt quidam: q' pro parte coheredis non potest viucape re: pro sua sic. Et vide ista gl. quæ incipit coheredus: sed pro suo vsucapit. & idem in l. nihil. C. eo. Sed qualiter respondemus ad q' existenti sui heredis nihil operatur, cum quis habeat coheredem? Rñ. tunc no operatur existenti sui heredis in his quæ ex testamento dependent: sed in his quæ extra testamentum veniunt sic vt C. de iure delib. l. si fratris. & dixi s. de vul. & pupil. l. si filius qui patri. Vel dicit, q' existenti sui heredis

si non adijt, vel non immiscet: sed si immiscet operatur, nil operatur, nec procedit vsucapio cum aliena iactura, vt vsucapiat pro herede: vt l. si is qui. j. de furt. Quid si filius fuit emancipatus: quid dicitur idem. & sic faciunt hic loqui. & assignant rationem, vt in gl. quæ vera non est: vt l. non solus. s. j. s. de vsucapio. & l. cū hæres, quam glo. allegat, nil facit.

LEX III.

1 Lericque. Ibi pro herede. idem in putatiuo iusto errore: vt l. non solum. s. j. s. de vsucap. s. j. in princ. 2 Hæres indignus quod vsucapiat.

1 Onstat. Glo. dicit, q' qui est hæres tñ si est indignus, non vsucapit pro herede. Sed non credo ista gl. verè dicere: quia hæres est, nec potest ei priuatus opponere q' sit indignus: vt l. is cōsequenter. s. j. s. fa. erci. & ibi no. gl. Pone ergo in eo q' nullo modo est capax: vt in dānato in metallū, & hæretico. de quibus dicitur in s. legari. In sti. de lega. Sed qd si iusto errore credit se capax. Dicitur j. pro leg. l. nemo.

Pro donato. Rubrica.

LEX I.

1 Pro donato. Opp. de l. Celsus. s. de vsu. Sol. no sufficit falsa op. friuola, sed iusta licet: vt l. iij. s. pro so. Oppo. de l. in adibus. s. de do. Sol. vt in gloss.

1 Donatio facta a patre filio in potestate confirmatur morte patris: tñ quia proprie non est donatio, sed magis legatū, vsucapitur quasi pro legato, & no pro donato. 2 Donatio facta filio ob benemerita, quod statim valet, si merita præcesserint secundum ius Authenti. 3 Vsucapio in re donat filio, quando procedat. 4 Assertio patris assertio se donare filio propter benemerita no probat: sed quod merita præcesserint, debet probari.

1 Si pater filio. Iste est difficilis s. opp. q' vsucapiat pro donato: quia donatio facta a patre filio, morte confirmatur: vt l. ij. C. de inoffi. dona. & l. dona. C. de do. na. inter vir. & vxor. Huius contrarij timore hic s. habet duas lectu. principales. Vna q' non donauit simpliciter, sed concessit in peculiū: tñ no confirmatur morte: vt C. fami. erci. l. certū. & ista est clara, & vera. Sed quantum ad ista l. continet diuinationem. ideo ij. lect. est q' hic donauit, vt bene merito: ideo confirmatur morte: & licet vt extraneo. Ad contrariū respon. q' no vsucapitur titulo pro donato, vt ex tunc a die donationis: sed ex nunc a die confirmationis: vt l. pater. C. de inoffi. dona. Sed ad istud oppo. q' talis confirmatio retrotrahitur: vt l. dona. C. de dona. inter vir. & vxor. Sed gloss. respondet q' quo ad fructus retrotrahitur: no quo ad vsucapionem, & dñium. Vel dicitur cū de vsucapione tractatur, q' est odiosa, non retrotrahitur, ne qs locupletetur cū aliena iactura: vt l. deniq. s. ex quib. cau. ma. Sed gl. in l. sub conditione. j. de sol. dicit, q' etiā quo ad dñium trahitur retro: sed malè dicit, vt ibi dixi. Et sic remanet secundū hæc sol. q' vsucapiatur pro donato a die confirmationis: sed hoc videt contra mentem huius s. & ideo retēta hac eadē lectu. aliter soluit glo. q' pater mutauit voluntatē. Hoc esset verū per l. si pater. j. eo. sed cōtinet diuinationem. Vel dicitur gl. q' no confirmabatur secundū ista tempora: sed hodie sic. & idē tenet in l. si pater. j. eo. sed Cy. tenet cōtrariū in l. ij. C. de inoffi. dona. & probat quia donatio facta inter virū & vxorē confirmatur: vt l. cū hic status. s. de do. na. inter vi. & vxor. ergo idē multo magis in patre & in filio. Præterea, ego probō: Donatio facta filio confirmatur eo facto sui iuris emancipatione: vt l. dona. s. pater. de dona. ergo eadē ratione morte: vt l. mulier. in princ. s. ad Treb. C. de insti. & substiti. l. iij. cū si. Qualiter ergo soluimus? Dic, q' licet confirmetur morte: tamē no vsucapitur pro donato: vt hic. Ratio est: quia no est propriè donatio, sed magis legatū: vt l. in donationibus. C. ad l. fal. nec est propriè legatū per omnia: vt l. se quis quaestio. s. de leg. ij. & l. res. C. de dona. inter vi. & vxor. ideo p' scribitur ex quasi titulo pro legato no enim est verè legatum, nec vera donatio. Hoc tenet glo. s. titu. j. l. ij. s. fin. & istud tene. Opponi. j. pro suo. l. penul. s. penul. Solu. ibi in fi

lio emancipato, secundū vnā lect. & verā a in se: hic in filio in potestate. Opp. extra glo. ista lect. præsupponit q' pater donauit filio, vt benemerito: ergo valet do natio statim: vt no. C. de inoffi. test. authē. vnde si parēs. Sol. Illud verū secundū hodierna iura, secundū q' filijs quaerit ex causa aduētitia: sed illud qd habet filius propter eius merita, & seruitia, quæ verè præcederunt, habet ex suis operibus: & sic est aduentitiū: vt l. cū oportet. s. j. C. de bon. quæ lib. & sic loquitur dicta aut. vnde si parens. licet gl. aliter videatur sentire, & no bene, C. de col. l. si dona. Secus si merita no præcesserunt: tñ idē hodie qd olim. 2 Et ideo in ista materia distingue: quia quaeris, an procedat vsucapio in re donata filio a patre: tñ aut donauit filio emancipato: & procedit vsucapio titulo pro donato quia valet donatio: vt l. pen. j. pro suo secundū vnā lec. Aut donauit filio existenti in potestate: & tunc aut vt haberet in peculiū: & tunc no procedit vsucapio titulo pro donato. hic est casus in hoc s. d Si vero tanq' extraneo: & tunc aut donauit sibi vt bene merito, & præcesserunt merita, & valet donatio: & procedit vsucapio pro donato: vt not. in aut. vnde si parens. C. de inoffi. testa. Aut nulla merita præcesserunt: & tunc aut pater emancipauit eū in vita, & procedit a tempore emancipationis pro donato: vt l. donatio. s. pater. de donat. Aut eū no emancipauit: & tunc aut quaeris, an procedit viuere patre: & no procedit, vt hic. Aut patre mortuo: & tunc aut pater mutauit voluntatē: & no procedit, nisi heres patris confirmauerit: vt j. eo. l. si pater. Aut pater in eadē voluntate perseuerauit: & tunc vsucapit a tempore mortis non titulo pro donato verè: sed quasi titulo pro donato, vel quasi pro legato: vt no. in l. ij. s. si. s. tit. j. Quæro, qd si pater dixit in instrumento dono tibi filio, vt bene merito: quia multa præcesserunt merita: an valet, quia sic asseruit? Certè non, nisi proberat. Tex. est in l. si forte. j. de castren. pec. & glo. in l. si donati. C. de colla.

LEX II.

1 Si is qui. Contestatio facta quo ad vnū no interrumpit prescriptionem quo ad alium: sed quo ad illum sic, hoc dicit.

1 Vsucapio no impeditur, si error iuris concurrat cum errore facti. 2 Error facti non facit cessare errorem iuris. 3 Quando sunt duo, quorum unum prodest, & aliud nocet, quod in s'citur.

LEX III.

1 Si vir. Si concurrat error iuris cū errore facti, no impedit vsucapio. h. d. hæc l. Oppo. gl. a diuisione. Aut iste putauit donationem no valere: & sic fuit mala fidei. Aut putauit donationem valere: & errauit in iure: ergo nullo casu vsucapit. Gl. soluit optimè. Ego dico q' putauit donationem valere: & sic fuit error iuris in genere. Itē errauit, quia putauit re donatis, cū esset aliena. Ex hoc errore facti in specie sequit, qd no est error iuris in specie: quia verè valet donatio facta de re aliena: & sic rectè putabat hoc casu donationem valere: & sic procedit vsucapio. Vide gl. q' incipit, oppo. x. c. Sed contra hoc op. s. pro empto. l. ij. s. si a pupillo. ij. ff. de fo. vbi erat error iuris in genere. Itē in facto: & tñ non proce

Dicunt idem. Ad de Bart. in repetitio ne l. in suis. in vj. oppo. de libe. & posthu. Morre confirmatur. Vide hic late, qd donatur filio qd confirmat donatio morte patris donatis. Et vide: quia nec donatio causa mortis per talē confirmationem eivra donatio: ideo non eget insinuatione: nec etiā requiritur additio hereditatis, secundū Ange. & glo. ibi, in l. p. s. fin. s. titu. j. & Bar. j. proxi. & vide Bald. in l. filio. C. fa. erci. & in l. ij. de inoffi. donatio. & Bald. etiā C. eo. l. irrita. vbi oino vide. Et an possit reuocari, vt de que dixi post Bar. in l. frater a fratre. in vlti. col. de condi. in deb. Et de insinuatione, adde Bald. in aut. ex testamento. in ij. col. C. de colla. text. in l. antepen. C. de dona. inter vir. Vtrum autē donatio facta per patrē filio de re aliena confirmetur morte: Bal. q' sic, in l. si. eo. & ibi Bald. refert Bar. hic tenere, quod ista donatio confirmata morte no trahitur retro, etiam quo ad fructus in re aliena: cuius contrariū tenet ibi Bald. sed ego non reperio Bar. hoc tenere, nec alibi. Sed magis legatū. Vide que dixi s. ea. l. in princ. post Bar. & Bald. in l. fin. C. eo. & Bar. in l. sequens quaestio. de leg. ij. & Bal. in authent. ex testamē to. in ij. col. de col. & l. si sita. in ij. col. C. fami. erci. In hoc s. adde Bald. in l. si. C. eo. & firmat hic Ange. per gl. hic, & per leges ibi alleg. q' vbi verè merita præcesserunt, vt incontinenti sit validata donatio, q' si verè merita no præcesserunt, quæ donat propter merita, nunq' etiam morte confirmetur. alleg. gl. in l. si dona. C. de col. licet glo. hic, & alibi tenent cōtrarium: videlicet in l. p. s. filium. s. tit. j. & ibi vide Bar. Ad de que posui in l. ij. s. de dona. Si vir. ista est not. lex. Vide Bald. C. de rei ven. l. nullo. Adde etiam Bal. in l. venditioni. C. pro empto.

POMATES. Vnde error facti. Et vide gloss. singula, in cap. apor- stolica, de dona. & ibi dixi.

Sunt duo. Quando sunt duo, quorum vnum prodest, & alius nocet, quod inspicitur: vide quid scripsit singulariter secundum Bald. in l. societatem. §. arbitrorum, in ver. quæro quid sit est dicitur s. pro soc. & qd singulariter not. Bal. in l. si quis decurio. C. de fal. & Moder. in c. cõsuluit. in fin. de vsur.

An pars. Ad istum titulum vide qd legitur & nor. l. interdu. §. j. de acqui. pos. & p. vñsio huius tituli volentis habet em pro derelicto perdere dominium non habet locum in hereditate vacante qd fiat occupã ris scdm Bal. in l. qui se patris. in xij. colli. C. vnde libe.

Titulus. Et adhuc l. vide Bal. in l. j. C. eo. Sed lo. dicit. Adde Barto. in l. & ideo. de cond. furt. & qd nor. in l. ij. pro soc. & nor. qd Imo. in l. de dñi- sione. lo. matr. allegat istam glo. hoc modo, quod licet ante tradi- tionem non transeat dñium rei dotalis in maritum erit verum si bona vniuersaliter dantur vt hic in glo. Baldus in l. j. C. de a- ctio. & oblig. in pen. colum. in viij. q. tenet gloss. hic, quod in a- ctioe pro socio sit spe- ciale quod transeat dominium absq. tra- ditione. fecus in alijs vniuersalibus. text. est & etiam hoc tenet Bald. in l. qui tibi. C. de his qui a non dño & in l. j. C. pro do. & Bald. C. de iur. dot. in l. nulla. & in l. fin. §. præterea. per illum text. eod. titulo.

Tertio nota. Adde Bar. in l. si constante. in si. q. iij. q. princ. fo- luto mat. Vide Bald. in l. j. C. eodem. Item dicitur. Et vi- de qd legitur & nor. per text. & gloss. & vñsio no. in l. pro- culus, aliã incipit ancil- la. s. de iure dorum. Non vsucapiatur. Vide Baldum in l. j. C. eodem. Duobus tempori- bus. In vsucapione pro emptore requiritur bona fides duobus temporibus. Adde l. si existimans. supra. p. soc. & Bal. in l. super longi. in j. colum. de præscrip. long. temp.

dit vsuscapio. Respondet gl. mirabiliter, qd hic error iuris vincitur ab errore facti: ibi secus. Et vincit hic, quia verè res erat extranei: vnde donatio valuit illa re pu- tatiua: & ideo iuris error vincitur in hac re: quia non est error in iure verè: quia ve- rè donatio valet: sed in §. si a pupillo. non est sic: quia siue res sit pupilli, siue extranei, venditio nõ valet: vt l. magis puto. s. de re. eorum. Vnde error facti a errorem iuris non facit cessare. Vide gl. ibi, vincitur: ergo & c. Vos t videtis qd sunt duo: quo- rum vnum prodest, aliud nocet: & inspi- citur qd prodest. Contra. s. ad Syl. l. si quis in graui. §. fin. cum l. seq. & vbi inspi- citur id quod nocet, dic sic, Quandoq. id quod prodest, est tantæ potentia qd offu- scat, & vincit id quod nocet: tunc inspicit- mus id qd prodest, vt hic, & l. non intelli- gitur. §. si quis palam. j. de iure fisc. Si ve- rò id quod nocet, vincit id quod prodest: tunc inspicimus id quod nocet. Vel dubi- tatur: tunc subdistingue. Aut effectus v- nius põt separari ab alio: & separatur: vt l. relegatorum. §. si. de inter. & releg. Sive rò non põt separari, inspicitur qd nocet: vt d. l. si quis. in si. c. l. seq. s. ad Syl. & l. ij. §. si a pupillo. s. pro emptore. De huius l. materia tangit per Dyn. in c. possessor. in antepe. q. extra de re. iur. lib. vj. & per Cy. C. de vsucap. pro emptore. l. venditioni.

Si pater. Videtur quod confir- metur morte, nec rati- habitio hæredis aliquid operetur: vt l. ij. C. de inoffic. do. Dicit glo. quod o- lim non confirmabatur, qd reprobaui ti- bi. s. eod. l. j. §. j. Dic ergo, quod pater mu- tauit voluntatem quam præsumo muta- tam ex eo qd filiã exheredauit: & hoc vult dicere l. qui p. donato. quasi dñs non põt manumittere: sed desinit vsucapere. dicã eadem ratione, nõ poterit rem in sacrum dedicare: sed poterit obligari respectu sui quasi dominij: vt l. si ab eo. supra de pi. gn.

Continua per teipsum: & vide glossam quæ dicit, quod habere pro derelicto, ha- bet vim donationis. Pro quo vide quod dicam infra de stipu. seruo. l. quod seruo. An pars. Quod iuris est de toto quoad totum, id- dem iuris est de parte quo ad par- tem: sed non est idem iuris de parte quo ad totum. hoc dicit. tene menti.

Empronius. Qui denegat alimenta: & a- lij tradi mandauit, videtur pro de- relicto habere. hoc dicit. Et titulum pro legato, hic positum, vide per teipsum.

Res quando traditur, in dubio videtur animo transferendi dominium. Dos quod non possit esse sine matrimonio.

Lex I. Titulus. Si res detur in dotem vniuersaliter, vel specialiter matrimonio. cõtracto vsucapitur p suo: nisi expressè sit actum quod nõ transeat dominium, nisi matrimonio cõsummato: & hoc iure res detur a stimata, siue inastimata. h. d. cum l. seq. Nota. textum ibi: & nihil, & c. & ibi: si tam nõ videtur, & c. nota. tex. in si. ibi: quia nulla dos sit. Nota quod titulus pro dote equiparatur titulo pro emptore: & sic videtur titulus onerosus. Quod videtur esse verum, vt l. ex promissione. j. de act. & ob. hoc tamè intellige quod est onerosus respectu viri, cui datur in dotem: respectu verò mulieris, quã p. vel extraneus datur, est titulus lucratiu: respectu viri est onero- sus, vt s. dixi. & pro onere matrimonij accipitur vt l. pro oneribus. C. de iure do. Hãc distinctione ponit tex. in l. si. §. si a lo- cero. j. de his q. in frau. cre. terti. anno. in l. Maria. in si. s. sol. ma. & tangit in l. ij. C. quæ in frau. cre. Itẽ nõ. ex scdo dicto qd nõ est differentia an res singulares, vel oia bona dent in dote. Cõtra hoc op. q. sit differentia: quã tradit vniuersaliter, trãsit dñium sine traditione: vt l. ij. §. p. soc. Gl. dicit q. quidã dicit qd hoc est verũ de dño: sed de vsucapiendi cõditiõe sec. Sed lo. dicit qd nõ audeo dicere, qd dñium trãseat in vniuersalib. sine traditione: vt l. ij. p. soc. Rñde tur: quã gl. nõ rñdet. Dic, q. ibi spe- ciale in actione p. lo. & no. q. licet in actione pro soc. trãseat dñium oim bonorũ sine traditione: tñ in veditiõe & donatio- ne oim bonorũ nõ trãsit dñium sine traditione: qd nõ. & tene- menti. Tertio nota. q. qñ traditur res, in dubio, videtur fieri aõ t transferendi dñium vt ibi: si tamè nõ videt, & c. & l. do- tis fructus. §. si. & l. seq. s. de iur. do. Cõtra hoc opp. de l. cum pater. §. pater pluribus. s. de leg. iij. vbi in dubio videt tradi- cã custodiã. Ita ibi dicitur. c. gl. Rñd. in dubio præsumit tradi- cã causa transferendi dñium, si præcedit cõtractus habilis ad trã- ferendũ dñium: fecus si aliqua causa inhabilis ad trãferendũ dñium præcedat. dicã plenius j. de sol. l. sub cõditiõne, vbi gl. tangit. Item no. q. dos non potest esse sine matrimonio, vt hic, & l. si. C. de do. ante nupt. Item dicitur h. hic, q. si quis pu- rat esse matrimonium, cum non sit cessat vsucapio. Contra l. ij. pro soc. Sol. hic errore iniusto: fecus si iusto.

Lex II. Si astimata. Hic dicit q. si ante nuptias res tra- dat, nõ vsucapiatur. Cõtra s. l. p. xim. vbi ante nuptias vsucapit titulo pro suo. Hic sunt opi. Vna Rog. qui dicit: intelligo hãc l. secundũ illam, qñ tra- didit sub cõditiõne vt dñium nõ transeat nisi secuto matrimo- nio. fecus si simpliciter: vt s. l. prox. Contra hãc opin. videtur l. ij. §. si sub cõditiõne. s. pro empt. Rñ. Rog. ibi nõ vsucapit ti- tulo pro emptore, sed tit. pro suo. vel ibi in cõditiõne expressè fa. hic in tacita. Prima est verior. Alij, vt Azo dicit q. licet fue- rit simpliciter tradita: tñ nõ vsucapit titulo. aliquo. Et est ratio: quã in cõtractu emptiõis & veditiõis requirit bona fides duo- bus temporibus: sed ante existentẽ cõditiõnẽ nõ est titulus. ideo nõ potest habere bonã fidẽ: & sic nõ vsucapit. Dy. & ois mo- derni tenet opi. Rog. nõ potest vsucapi, scilicet ti. p. empto- re. fecus tit. pro suo. Et est ratio: quia præcedit cõtractus habi- lis ad transferendũ dñium: vt est cõtractus cõditiõnalis, qui est habilis ad dñium transferendũ. hoc tenet per l. sub condi- tiõne. j. de solu. hoc tenent Dy. hic & Cy. C. pro dote. l. j.

Lex III. Væ filia. Etiam res præscripta, vel vsucapta in iudicium diuersorum non venit. h. d. Et sic no. q. t per quandam consequentiã præscribitur communi diuidendo minori tẽpore xxx. ann. vt gloss. dicit. Quæro, quid si accipiens sciebat res esse cõmunes: Rñde, si vellet allegare esse præscriptum rei non posset, propter scie- tiam rei alienæ. Sed si vellet allegare diuisionem, & probare per

per prescriptione: quia vnũ fundum possedisti pro solido: & ego alium longo tẽpore: tunc diuisio præsumitur: vt no. C. cõ- muni diui. l. pen. Idem si idem fundus esset pro diuisio posses- sus. quod satis placet. Vltimò ex hac l. no. t q. si statutum di- cit, qd diuisio possit peti non obstante cursu alicuius temporis. quod debet intelligi durante communionẽ: fecus si præscri- ptum est dominium. cum similibus allegatis in glo.

Pro suo. Rubrica. Circa hanc rubricam glo. dicit, aliqua examinabo. j. l. j. Partus ancilla conceptus tempore emptionis præscribitur titulo pro emptore: alius pro suo. Titulus pro suo qualiter intelligatur, & quot modis accipiat. Rubrica articulandi, & probandi in hoc titulo.

Lex I. Pro suo possidet q possidet ex cau- lis, ex quibus de iure gentiũ domi- nium quæritur. Item quocũq. titulo possidet. Item quilibet dominus. h. d. cum l. seq. Oppo. q. verũ. sed si res sit superflua. Sol. repetit idẽ vt aliquid addat. Oppo. ad l. ij. hic dicitur, q. nata ex rebus alieno noie possessis, & c. Cons- tra quia tunc habeo scientiam rei alienæ ergo & c. vt l. iusto. §. & si possessionis. s. de vsufca. Sol. huius cõtrarij timore gl. ex- ponit, vt habes in ea, & bene. Tamẽ plenius dic alieno noie id est aliena appellatione. hoc est, titulo speciali, nõ titulo pro suo generali, secundũ lac. de Areti. Oppo. q. partus & fructus vsu- capiuntur titulo speciali, quo habetur t ancilla vel fundus: vt l. si. §. fructus. j. de his quæ in frau. cre. & s. de leg. ij. l. si quod ex pamphila. & l. nõ quocũq. §. Julian. & de leg. j. & de act. emp. l. Julianus. §. si fructibus. Sol. Si partus erat conceptus tempo- re emptionis, eodem titulo præscribitur: vt in cõtrarijs: si post, titulo pro suo, vt hic. Sed contra hoc opp. s. de eui. l. si præ- gnas. vbi etiam tunc partus conceptus nõ est emptus. Solu. nõ est verè emptus: & ideo actio ex stipulatu denegat sed rei em- ptæ accedit: ideo actio ex empto habet locũ, vt l. veditor. eo. ti. & titulo pro emptore vsucapitur vt l. eui. qui a des. s. de vsucap. Itẽ oppo. q. partus postea editus hoc titulo vsucapiatur vt l. nõ solum. in princ. s. de vsucap. & de publi. l. si ego. §. partus. Solu. Quod ibi dicitur, ex eadẽ causa: intelligiõ remota: quã emptio fuit causa quare partum post editũ vsucapiam pro suo: nõ autẽ eadẽ causa, id est, eodẽ titulo: sed prout refertur ad partũ tunc cõceptũ sit propriẽ. Itẽ oppo. quia actio ex empto habet locũ etiã eui. cõcepto: vt d. l. veditor. ergo eadẽ ratio- ne titulus pro emptore. Sol. Actio ex empto datur: quã interest mea rem veditam alienã non fuisse. Interest autẽ propter par- tum: sic interesse de partu venit cõsequẽter: nõ quia partus em- ptus, nec tãquã accedẽs rei empte: sed quia res empta fuit alie- natã in vsucapione, titulo pro emptore, nõ possumus dicere, quia non est emptus: sed titulo pro suo, occasione emptionis. Quæro, qualiter intelligatur titulus pro suo: & quot mo- dis accipitur titulus pro suo: Respondet glo. tribus modis, sed tertio modo non est titulus vsucapionem parans: vt in glo. quod nor. Sic ergo quilibet dominus, & etiam malæ fidei pos- sessor, qui possidet vt dominus, conuertendo, fructus in vti- litatem suam possidet pro suo: & sic aduocatus facit positio- nem, quod talis possidet pro se, & pro suo, tempore tanto: & testis probat, & assignat rationem: quia vidit eum possidere vt dominum, & fructus recolligere. & si non est titulus proba- tus vsucapionem parans: sed est probatum quod non possidet pro alieno, seu alterius nomine. vt conductor, vel similes. & l. seq. vide per te.

Lex I. Ancillam. Ista est bona lex: & facit disti- ctionem, quam in multis glo. habetis non tamen in tex. alibi. Nota quod duæ qualitates contrariæ nõ possunt esse in eodem sub- iecto. ibi dum dicit: neque idem pro suo, & clam possideri potest. Opponi. de l. iusto. §. & si possessionis supra, de vsu- cap. Sol. l. si superuenit scientia rei alienæ simpliciter, quæ non

nocet: hic superuenit rei alienæ id est, fur- tiuæ. & sic cũ illo membro habes plenã di- stinctionẽ. Oppo. de l. clam possidere. in prin. s. de acqui. pos. & l. si de eo. §. seruũ. eo. tit. Sol. Istud est verũ, nisi superueniat scientia rei alienæ in initio furtiuitatis.

Oppo. C. de vsuc. trãsor. l. j. So. respicitur initium possessionis, vt ibi: nisi superueniat scientia rei alienæ, & furtiuitas: vt hic. Hoc autem intellige si superueniat rei furtiuæ sciẽtia, & eius, a quo sit surrepta. Si enim ignoro dñium rei, nõ interpellat vsufca- pio, vt hic expressè dicit in tex. Quæro, quid si superueniat sciẽtia rei alienæ, & vi possellat: loquor de re immobili: an im- pediatur vsuscapio fructuũ: Credo qd nõ: quia res immobilis nõ põt celari. Vnde est quod imputetur dño cur possessionẽ non perquirat, & ab eo nõ veditur: vt C. qñ & quã. quæ. pars de l. ij. Cur ergo non sit ea- dẽ ratio quæ in re mobili: ista lex non ha- bet bene locũ: ergo remanet regula vt ini- tium spectet. Et sic potest intelligi l. clã. in prin. s. de acqui. pos. & secundũ hoc quod dixi in vitio furtiuitatis, idem si superue- niat sciẽtia alterius vitij realis circa rẽ mo- bilem eadẽ ratione: fecus si circa rẽ immo- bilem. Quæro, dicit hic si nõ potuit de- nunciare: qualiter hoc constabit: Respon- deo, hic denunciare intelligo, si est in eo- dem territorio, ita qd de facili fieri possit. Nam eũ quære extra territorium, abs- surdum est: vt in aut. de fideiuf. §. j. col. j.

Si pater. Oppo. C. pro hærede. l. ni- hil. & l. ij. in si. s. pro hære- de. Sol. fateor, q. titulus pro hærede non habet locũ, vt in cõtrarijs: sed pro suo sic, vt hic. Et sic vbiq. nõ procedit titulus pro hærede, habet locum titulus pro suo. Gl. istud reprehendit: quia esset imponere legẽ verbis. Alij q. erãt emancipati. Diui- natio est. Alij dicit, vt gl. & bene, q. titu- lus pro suo procedit tanq. ex diuisione in- ter eos approbata, postea rati habitione secuta, vt dixit tex. Oppo. s. pro dona. l. j. Solue eodẽ modo, scilicet q. habet locum pro donato: sed pro suo diuisione postea approbata. Oppo. q. ex diuisione non quærat titulus: vt l. cõ. solus. s. de vsuca- Solu. Fateor, q. non solũ in parte quæ ha- betur vt aliena, habet titulus pro suo ex diuisione: in alia parte erit quasi pro do- nato, vel quasi pro legato: vt dixi s. pro donat. l. j. §. j. q. procederet alio instituto hærede vniuersali: aliã a seipso nõ posset haberi quasi pro legato: & diuidendo vi- detur institui: vt C. fami. erci. l. quoties. & s. de hæredi. instit. l. ex factio. & de leg. j. l. quid argo. la. ij.

Lex I. vsuscapio est introducta ut sit finis litium. Ignorantia in factio alieno est tolerabilis: in proprio non. Exceptio prescriptionis quado impedit litis in gressum. Qui dicit litem non esse contestandam, prætextu alicui- ius exceptionis, quæ requirit probationem, debet of- fere se paratum probare incontinenti. Exceptio opposita contra personam iudicis, uel actoris, ante omnia in initio est examinanda. Dicitur serui, uel procuratoris mei, uel eius cui successi, mihi tribuit iustã cãm erroris. Suscapio. Ista lex in principio ponit vnam ra- tionem bonã multum. In secundo re- sponso ponit aliam, quam habuistis in multis locis. Nota quod vsuscapio est introducta, vt sit finis litium.

Pro suo possidet. Et vide Bal. in l. ij. in viij. q. C. de ser. vbi di- cit, q. possidens in du- bio præsumitur pos- sidere, p suo in corpo- ralibus: aut etiam ibi vide per eum: tu vide an in dubio presuma- tur quis possidere p suo: per Bal. in l. post sententiam. in ij. col. C. de sen. & vide Bar. hic i. fin. Et quot mo- dis sumatur titulus pro suo, vide Bal. no. in l. si ego. §. partus. ff. de pub. Oppo. q. part. Ad- de istis Bald. in Lan- cilla. in vj. opposi. C. de furt. in l. si ego. §. partus. post glo. ff. de publi. Et testis probat. Nota de teste dicere, q. quis possidet pro suo et tanquã suo: sed quid si diceret, tenuit & possidet p suo, & tanq. suo: vide gl. in l. si quis intentione. de iudic. & istis adde no. in l. quidã in suo. de cõdi. insti. & Bar. hic sequitur Ang. di- ces, q. requirit q. ipsi deducat aliquẽ titu- lum verũ, vel puta- tiuũ. Et ego addo In no. in c. illud. in e. fin. de sumptio. & idem tenet hic Rapha. & dñide. Ro. sua deci- sio. cccxxv. & Bal. in addi. Spe. in tit. de posito. §. j. in ver. po- ne in rei v. & quod no. Ang. & Imo. in l. filiusfamilias. s. diu. deleg. j. & do. Ant. in c. cõ ad fed. de restit. spol. dum quærit, an ex possessione præsu- matur dominium. Quæro quid. Per Barto. in Lancilla. C. de furtis. Pro herede. Ant. titulus pro herede, ha- beat locũ in filio: per Bal. in d. si pater. & vide ad istũ text. Bal. in l. si. C. pro dona. in j. col. & etiã in ij. col. ad si. in fng. q. qñ pa- ter diuisisset stipulan- tes pro se, & suis hæ- redibus, q. an valeat talis diuisio in vita patris quo ad nepo- tes: Et v. ideo etiam ad istũ tex. & Bald. in l. si. C. pro dona. & in l. super lōgi. in j. col. C. de præscrip. long. & vbi cessat titulus p herede, an locum ha- beat titulus pro suo? Bal. in l. indicia. C. de rei vindicatio. Oppo. q. ad ista. vi- de Bal. in l. si. in vlti. col. C. de dona.

P. P. A. V. P. Quod in facto alieno. Vide Iaf. in l. error. col. iij. vers. in
 a **ignora**ntia. In facto alieno toleratur ignorantia. Fallit nisi fuisset sepius de
 b **co** tractatum: secundum Bal. in l. cum rem alienam. C. de le. in vlti. col. A. has limi
 tationes vide plenē per doct. in c. ab excōicato. de reſcript. & vide Bar. in l. non
 fatetur. de confel.
P. P. A. V. P. Quod in facto alieno est tolerabilis
 c **ignora**ntia: b secus in facto pproio vt l. quā
 quā. s. ad velleia. † Quæro, vtum exce
 ptiō d præſcriptionis impediāt lit. cōteſt.
 d **Text.** videtur q nō in l. emptor. C. de præ
 ſcrip. lon. temp. in cōtrariū videtur in l. j.
 in fi. s. ad Tert. & l. trāſacta finita. j. de ver
 bo. ſigni. Guil. de Cug. in l. e. legāter. j. j. s.
 de condi. inde. dicit, q impedit lit. cōteſt. &
 eſt caſus hic, ſm eum, lic inducendo: Illæ
 exceptiones, quæ introducſæ ſunt, vt lit. i
 tū finis, impediūt litis cōteſta. vt eſt trāſa
 ctiō, vt l. fratris. C. de trāſactio. Idem in re
 iudicata, & in iuramento: ſed præſcriptio
 eſt introducſta vt ſit litium finis, vt hic: er
 go impedit lit. cōteſta. Sed licet dictum
 ſuum ſit bonum, tamē dicerem ſic. Quā
 doq̄ exceptio præſcriptionis opponitur
 aſtioni. Verbi gratia: non potes agere, q̄
 actio tua eſt perēpta tēpore: & tunc impe
 dit lit. cōteſt. vt l. oēs. in fi. vbi dicit, & præ
 cipit q tale ius nō moueatur. & l. ſicut. in
 fi. C. de præſcri. xxx. an. vbi dicit, nulli
 mō tēdi, &c. Quæ verba non poſſent magis
 expreſſe impedire litis cōteſt. Qñq̄ oppo
 nitur exceptio præſcriptionis rei. ſecū dū
 l. i. q̄s emptoris. C. de præſcri. xxx. anno.
 tunc ex virtute verborū illius legis nō im
 pediret lit. cōteſt. ſed ratione poſita in hac
 l. & per l. tranſactione finita. cū ſim. impe
 ditur lit. cōteſt. quod intellige tam in præ
 ſcriptione actoris, q̄ in præſcriptione rei:
 ſi opponatur ad pceſſum, vt ſi dico talem
 non eſſe audiendum, vel agere non poſſe,
 vel lit. cōteſt. non eſſe: quia actio eſt perē
 pra præſcriptione. Sed ſi opponeretur ad
 inſtantia cauſæ, vt ſi dico te ius nō habere,
 vel me abſolui debere, quia præſcripſi, vel
 actio perempta, & tunc opponitur in vim
 peremptionis: & tūc nō impedit litis cō
 teſt. Ita poteſt intelligi l. emptor. C. de præ
 ſcript. long. temp. & l. e. legāter. j. ſi quis
 poſt de condi. indebit. Ex propoſitione er
 go ipſius exceptionis apparebit hoc. Item
 prædicta vera, ſi ille, qui talem exceptio
 nē opponit, eā parat eſt incōtinēti pbare
 aliās ſi habebit altiorē indagine, ſicet cō
 teſtatio, referuata exceptione. Et hic eſt
 tex. expreſſus, & gl. s. de iure iur. l. nā poſt
 ea. in prin. Sic etiā poteſt intelligi d. l. em
 ptor. Quidā tñ nituntur d. l. nā poſtea. ali
 ter intelligere ſ. q̄ interim nō conteſtetur
 lis. qd nullo modo pōt facere: vt ex tex. &
 gl. euidenter colligit. Pro quo facit l. ille
 a quo. j. ſi de teſtamento. ad Treb. & l. iij. j.
 ibidē. s. ad exhibē. Et ideo dico, q̄ ille q
 dicit lit. cōteſt. nō eſt pretextu alicuius ex
 ceptionis, quæ requirit probationē: debet
 offerre ſe paratū. pbare incōtinēti: aliās
 licet iudex pronūciabit lit. cōteſt. eo ipſo
 q̄ actor negatur illam exceptionē eſſe ve
 ram: vt l. nam poſtea. † Prædicta dico in
 exceptionibus, quæ cauſam reſpiciunt. Se
 cus quādo opponitur exceptio cōtra per
 ſonam iudicis, actoris, & ſimiliū: quæ ſtud
 ante omnia eſt examinandum in inſtitio. l.
 l. vlti. C. de excep. & de teſt. l. ſi quæramus.

in l. oēs per illū tex. C. de præſcri. xxx. ann. quid in criminalibus. vide Bal. in l.
 quærela. in fin. C. de fal. & hic adde Bald. in authenti. niſi. C. de ho. ma. & in l. iij.
 in ſit. opp. C. de ed. diu. adde an exceptio præſcriptionis impediāt litis iugul.

P. P. A. V. P. Item prædicta vera. declarata vt per Fel. in c. exceptionem.
 col. xj. ad fi. & c. de ex
 cept. & Bar. ſequitur
 Tre. coſi. xcvij. incip.
 clariffime doct. &
 cōſi. lxxij. col. in. ver.
 & licet poſt obſectū.
 & paulo poſt ibi, de
 bet offerre ſe paratū
 probare incōtinēti.
 vide Alex. cōſi. cccxij.
 colum. j. verſi. & licet
 volu. ij.

**De re iudicata. & effectu ſententiæ. & de in
 terlocutionibus iudicium. Rubri.**

- 1 Res iudicans eſt ipſa ſententiā, ſeu actus ſententiādi.
 Res iudicata eſt cauſa, que ſinem controuerſia a ſenten
 tia accipit.
- 2 Res iudicata quando dicitur ſtatim & quando poſt de
 cem dies.
- 3 Si iudex appellatiōis confirmat ſententiā: quia pars
 non eſt proſecuta appellatiōe, actio oritur ex prima:
 ex ſecunda uerō oritur quādo pars fuit proſecuta, &
 ſua iudicata bene appellatum.
- 4 In ſententiā iudex debet dicere, condemno, uel abſoluo:
 uel æquipollens.
- 5 Iudex appellatiōis quid habeat pronūciare, remiſiue.
 6 ſententiā arbitri emolugata quod tranſeat in re iudicatā.
- 7 ſententiā interlocutoriā an tranſeat in rem iudicatam,
 remiſiue.
- 8 ſententiā per quem iudicem exequatur, remiſiue.
- 9 ſententiā ab obſeruatiōe iudicij, an dicatur diffinitiuā?
 remiſiue.
- 10 ſententiā diffinitiuā fertur uerbis recitando in ſcriptis.

LEX I.
Res iudicata.

Res iudicata non accipit ſine: imō imponit
 ſine cōtrouerſia. Sol. di
 cit gloſ. accipit ſine quā
 in ea eſt finis. j. Tu dic, q̄ text. ſtat. p̄p̄riē.
 & intelligi q̄ aliud ſit res iudicans: aliud
 res iudicata. Res iudicans, eſt ipſa ſenten
 tia, ſeu actus iudicandi, & ſententiandi: &
 hic imponit ſine controuerſia: ſed res iu
 dicata, eſt cauſa, quæ ſine controuerſia
 & ſententiā accipit. & h. d. l. ſte. & ſic ſen
 tentiā, eſt res iudicās: res iudicata, eſt cau
 ſa decifa: & ideo habemus in C. tit. de ſen.
 & tit. de re iudic. quæ niſi eſſent diuerſa, nō
 eſſent diuerſi tit. vt C. de codicil. l. ſi idem.
 & ibi nō licet tex. & gl. qñq̄ vnū pro alio
 ponāt. † Quæro, an res iudicata dicatur
 intra decē dies, intra quos poteſt appella
 ri. Quidā q̄ nō vt l. e. legāter. j. ſi q̄ poſt.
 s. de cōditiōne indebiti. Glo. hic dicit cō
 trariā. probat per dictū. j. ſi quis poſt. ſi re
 ſpiciſi ibi tex. totū & probatur per text. in
 l. litigatoribus. C. de appella. & gl. ibi tan
 git. Canonice dicunt cōtrariū, q̄ nō dica
 tur res iudicata, niſi poſt decē dies: vt ex
 tra de ſenten. & re iudic. c. quod ad conſul
 rationem. & habes textū in l. noſtra, quæ
 vtitur illis uerbis in l. fund. j. ſi duo uer
 ſed ſi ſimul illi. s. de pig. Quid dicemus?
 Reſpōdeo, credo q̄ inter nos, & Canonice
 ſtas, ſit diſcordia in equiuocatiōe. ſi enim
 aſſumitur res iudicata pro ipſa ſententiā,
 ſeu pro cauſa decifa: tunc dicit glo. noſtra
 uerū: quia ſtatim eſt ſnā, vel res iudicata.
 Si uerō aſſumeres rem iudicatam perfe
 ctē & irreuocabiliter, adeo q̄ non poſſit
 tranſigi: tunc uerum diceret Canonice, & nos idem ſentē
 tiam. Si uerō accipitur res iudicata, p effectu executionis ſen
 tentiæ:

tentia: quidā eſt effectus iuris, in quo à iure ſit executio, vt
 in infamia, & tūc quia ſtatim infamat incōtinēti dicitur res iu
 dicata ſimpliciter. Itē dānatus ad mortē incōtinēti eſt ſeruus
 poenę, vt l. qui vltimo. j. de poe. & l. ſi q̄s filio exheredato. j. irri
 tū. s. de iniuſto teſt. & l. furti. in prin. s. de his qui no. infa. Qui
 dam eſt effectus facti, vbi requiritur hominis executio tunc quo
 ad id nō dicitur res iudicata: quā interim nō poteſt exequi, vt
 l. j. in prin. j. nil nouari appel. cū gl. ſua. † Quærit gl. qd ſi iu
 dex appellatiōis cōfirmat ſententiā ex qua datur actio. Et gl.
 remittit ad nota. in l. furti. in prin. s. de his qui no. infa. melius
 pro glo. & doc. in l. eos. C. de appella. Dic breuiter, qñq̄ iudex
 cōfirmat ſententiā: quia pars nō eſt proſecuta appellatiōe: tūc
 a oritur actio ex prima ſententiā. Qñq̄ confirmat ſententiā cau
 ſa cognita: quia reperit bene iudicatū eſſe: tūc oritur actio ex
 ſecūda: vt dicitur l. quod probō: quā ſicut q̄s nō poteſt decedere
 duobus teſtamētis factis: ita ſuper eadē cauſa ſententiā va
 lidæ ferri non poſſunt, vt l. j. C. qñq̄ prouoc. nō eſt nec. ſed ſi per
 ſecūdū teſtamētū cōfirmatur primū, cōſtat q̄ actio oriſt ex cō
 firmante, nō ex cōfirmato, vt ſ. ad Treb. l. ſi quis priore. Inſtit.
 quib. mod. teſt. in firmē. j. ſed & ſi q̄s priore. idē ergo eſt in ſen
 tentiā. † Quæro, quæ uerba debēt poni in ſententiā, an illa quæ
 hic. Certē iſta ſcilicet cōdemno, uel abſoluo, uel æquipollen
 tia, vt lege qd tñ. ſi arbit. s. de arbi. & l. ſi prætor. in prin. s.
 de iudi. & de arbi. edic. l. qugro. ad treb. l. j. j. j. eo. l. in ſumma.
 5 † Quæro, qd habet pronūciare iudex appellatiōis. Dic
 vt in glo. dixi plenē in l. cū apud ſempronij. j. iud. ſol. & in l.
 ſi creditor. j. de ſorte. j. de ſol. rāgitur p gl. j. eo. l. in ſumma. in
 6 prin. † Quærit Dy. quid in ſententiā arbitri: & dic q̄ idē, ſi eſt
 emolugata ſecūdū formā. l. ex ſententiā & l. cū anteā. & l. ne in
 7 arbitris. C. de arbi. & dicā in l. ait prætor. in prin. j. eod. † Quæ
 ro, an ſententiā interlocutoriā tranſeat in re iudicatā: dicā j. eo.
 8 l. quod iuſit. † Quæro, q̄s mādabit ſententiā executioni. Di
 9 cam j. eo. l. qd iuſit. & l. a diuo. in prin. † Quæro, an ſententiā
 b abſolutoria ab obſeruatiōe iudicij dicatur diffinitiuā: dicā
 j. de accusa. l. Titia. Quæro, quare dicatur diffinitiuā, & tibi
 10 dicam in d. l. Titia. † Quæro, qualiter debet hec ſententiā dif
 ſinitiuā ferri. Reſpondeo, uerbis debet exprimi, recitando in
 ſcriptis vt l. ſi. C. de ſenten. ex bre. re. & extra eo. tit. c. ſi. lib. vj.

- 1 Hæc lex quod tota loquatur in iudice ordinario.
 Delegatus in ſententiā non poteſt augere, nec coarctare, cum executio ad ipſum
 non pertineat.
- 2 Iudex ſecularis coram quo opponitur exceptio cognoscenda in curia epiſcopi nō po
 teſt ſtatuerē terminum opponenti, intra quod illam probet.
- 3 Cauſe cognitio, an adhibeatur in executione ſententiæ? quod ſic.
- 4 Iudex dilatiōem datam à lege ſine iudicis miniſterio mutare non poteſt, niſi in caſi
 bus hic notatis, & cauſa cognita.
- 5 Cauſe propter quas iudex poteſt dilatiōes minuire.
- 6 Iudex poteſt ſtatuerē unam dilatiōē breuē partibus ad ſententiā audiendā, quā
 dō omnia ſunt expedita, & pluries præſentibus partibus audiuit allegatiōes.
- 7 Si iudex nimis arctat dilatiōem à lege datā ſine cauſa cognitione appellari poteſt.
- 8 Quādo appellatur ad dilatiōem legalē nimis arctatam quis probare miſiſiue.
- 9 Iudex quod poſſit minuire dilatiōem à lege datam iudicis miniſterio: & dicit maio
 rem non dari.
- 10 Dilatiōes probatoriæ quod ſint arbitrariæ.
- 11 Dilatio ad probandum ſi eſt elapſa, non datur alia, niſi cauſa cognita.
- 12 Iudex poteſt minuire & augere dilatiōem datā à lege miniſterio iudicis ſimpliciter.
- 13 Dilatiōe una pendente, an poſſit alia dari: quod ſic, ſi non eſt præiudicialis ad primā.
- 14 Due dilatiōes ſimul, uel una ad duplicem actum quod dari poſſint.

LEX II.
Vi pro tribunali.

Quia cognita tēpus executionis prorogare, vel minuire.
 Idē ſi in ſententiā nihil eſt dictū, iudex q̄ de executione cogno
 ſcit, facere poteſt. h. d. Diuidit in duas partes. Prima loquitur
 qñ iudex in ſententiā diffinitiuā uult tēpus augere, vel minue
 re. Secū dō an iudex q̄ de executione cognoſcit, idē poſſit face
 re ſi in ſententiā nihil ſit dictū. Secūda ibi: ſed perraro. ſup. uer
 bo, coarctat: dic in ipſa ſententiā, vel poſt eadem die. & ibi: ſed
 perraro. dic, q̄ hic loquit qñ in ſententiā nihil fuit dictum. Alio
 modo legit gl. hæc. l. uidelicet q̄ tota lex loquit in iudice exe
 quente: & tunc in prima parte ponit caſum, q̄ iudex executor
 pōt tēpus augere, & minuire, &c. In ſecūda parte ponit qd di
 ſum eſt, q̄ iudex exequens poteſt tēpus augere, & minuire;

sed perraro tñ hoc facit, &c. Sed certē in
 telligēdo prout gl. uult intelligere, videli
 cet q̄ in oibus caſibus, in quib⁹ progatur,
 in illis coarctare poſſit: tūc uer. ſed perra
 ro. ſm iſtam lecturā nihil adderet. vnde te
 ne primā lecturā, ſm quā dedi ſummarū.
 1 † Quæro, de quo iudice loquatur hæc
 lex. Glo. dicit de ordinario, qd eſt uerum,
 intelligēdo q̄ tota loquat in iudice ſequē
 te. Idē tñ intelligo ſm primā lectū. Nā de
 legatus in ſua ſnā nō auget, nec coarctat,
 cū executio nō pertinet ad eū: quia iam
 nō imponeret legē ſuperiori ſuo: & quā iu
 dicaret de re, in qua nō eſt cōpetēs iudex:
 vt C. ſi a nō cōpe. iudic. per totū. Caſus eſt
 in ſimili in c. ex ratione. extra de appella.
 2 † Facit hic q̄ ſi corā iudice ſeculari op
 ponit exceptio cognoscēda in curia epi
 non poſſit ille iudex ſtatuerē terminū, in
 tra quē debeat opponēs illam exceptionē
 probaſſe. Cōtra hoc tñ videtur: quia arbi
 ter pōt facere: vt l. ſi cū dies. j. ſi. cum l. ſeq.
 3 s. de arbi. & tñ ſententiā ſua nō exequi
 tur. Sol. ſecū dū iura antiqua nō eſſet du
 biū: quia nō habebat executionē. Siue em
 æqua ſine iniqua erat, ei ſtari debebat me
 tu poenę: vt l. j. C. de arbi. & l. a diuo Pio.
 4 j. j. eod. Hodie uerō quo ad executionem
 nō poteſt ſtatuerē diem, imponendo legē
 ſuperiori: quo ad cōmiſſionē uerō poenæ
 poteſt: vt d. l. ſi cū dies. Item dicitur hic,
 q̄ qui pro tribunali cognoſcit: & gl. intel
 5 ligitur in exequēdo. † Quæro, an requi
 6 ratur cauſa cognitio. † Glo. in l. intra vti
 7 le. s. de mino. dicit q̄ ſic. Hoc apparet: quā
 in executione poſſunt opponi exceptio
 nes: vt l. iij. j. cōdemnatū. j. eo. & no. C. de
 iur. & fac. igno. l. j. Merito ergo debet ad
 8 hiberi cauſa cognitio. Eſt etiam adhiben
 da cognitio: quia primō de mobilibus, ſe
 cū dō de immobilib⁹, & c. vt l. a diuo Pio.
 9 j. in uēditione. & ſi ſuper rebus. j. eo. &
 10 dicam j. eod. l. intra dies. † Item pro
 11 clarationē totius materiæ quæro, vt
 12 iudex poſſit augere, vel minuire dilatiō
 nem. Gloſ. tangit in aut. qui ſemel. C. quo
 modo & quando iudex. & Cy. ibi recitat
 opi. Vltimō Iaco. de Areti. ponit vnam di
 13 ſtinctionem, quam recitat Cy. in l. j. C. de
 dila. Et nos examinemus. Et primō quan
 do dilatio datur à lege ſine miniſterio iu
 dicis: an iudex poſſit augere, vel minue
 re. Jac. de Are. dicit q̄ nō, vt in decē dieb⁹,
 qui datur ad appellandū, vt in aut. hodie.
 C. de app. Itē in anno qui datur ad profe
 quēdū appellatiōē: vt in aut. ei qui. C. de
 tēp. app. Itē in quatuor annis, q̄ dantur ad
 reſtitutionē in integrū implorandā: vt l. p
 hanc. eo. tit. Itē in tpe ad cōfectionē inuē
 tarij: vt in l. ſi. ſin autē dubius. l. ſcim. C.
 de iur. delibe. Itē in tpe ad accusandū:
 vt l. in adulterij. C. de adul. Fallit, qñ da
 legē ſupplendo defectū iudicis: vt in tpe
 dato iudicatis, vt hic, & in l. iij. j. ſi q̄s con
 demnatus. j. eo. Ber. etiam tenet in c. cū ſit
 Romana. extra de app. q̄ tempus datum
 ad appellandū non poſſit prorogari. Ego
 teneo q̄ indiſtinctē iudex poteſt cauſa
 14 cognita. Nam uideo q̄ in exceptionib⁹
 15 peremptorijs, ad quas pponēdas eſt tēpus
 ſtatutū à lege, ſine miniſterio iudicis, qd
 poteſt prorogari tēpus. Hoc tenet Dy. in

transiit in re iudica
 tam. Et ſi dicitur, quid
 operabit reſcriptū. di
 cit ipſe q̄ appellatio
 ni deſertæ nō poterit
 opponi exceptio nul
 litatis. et q̄ in ſtatutis
 appellatiōe ſnā ue
 niat diffinitiuā, vo
 luit Card. cōſi. lxxij.
 1 Quādoq̄ confir
 mat. Et an procedat ſi
 prima ſnā fuit abſo
 lutoria, uide gloſ. ſing.
 ſecū dū Io. in l. Offi
 dius. de leg. iij. Et ſtel
 lige q̄ iudex cōfirma
 uit primā ſecū dū iu
 ſtā inſtantia appella
 tiōis, nō aut poſt ter
 minum. Vide caſum
 no. ſecū dū d. Ioan. in
 Cle. ſi appellatiōe
 de app. And. Barb.
 2 Ab obſeruatiōe.
 Adde Pau. de ca. con
 ſi. cccclxxvij.
 3 Facit. Adde vt per
 Fede. conſi. xxvij.
 4 Quæro an requira
 tur. Adde Innoc. in c.
 ex rōne. extra de app.
 Andre. Barba.
 5 Cauſe cognitio. Ad
 de ſecū dū Pau. de ca.
 Spe. in tit. de offi. iud.
 j. poſtremo. verſi. ſed
 nūquid. & hæc cauſa
 cognitio debet fieri
 ſummarie. Quid autē
 ſi iudex condemnatū
 ad aliqd dandū intra
 certū tēpus vtrū poſ
 ſit poſtea illud temp⁹
 progare, uel breuiā
 reddicit Pau. de ca. q̄
 nō, ſecū dū Dy. ſicut
 nec poſt ſententiā cor
 rigeretur. l. Paulus
 & dies & tēpus ſunt
 pars cōdēnationis. l. j.
 s. editiones. s. de eden.
 6 P. P. A. V. P.
 7 Itē pro declaratiōe.
 ne. Vide latē Georg.
 Natā in clem. ſepe. in
 prin. col. xvij. cū ſeq.
 de uerb. ſigni. & latē
 deci. i. cū ſit Ro. col.
 iij. in ſide appel. vbi
 ampliat & limitat.
 8 P. P. A. V. P.
 9 Dilatiōe. & uide
 ad hoc Fel. in c. cum
 Bertoldus. col. v. de re
 iudi. & Imo. conſilio
 lxxxvj. col. ij. & in d.
 c. cū ſit Ro. cōſi. cccc
 xvij. vbi loquitur in
 dilatiōe ſtatuti diſpo
 ſitionis idem quod ius
 commune.
 10 Ego teneo. Adde vt
 per Pau. de ca. hic. &
 latē p̄ Epilcopū Ale
 xan. in c. cū ſit Roma.
 extra de app. vbi mul
 ta dicit Pau. de ca. di
 cit hic q̄ in ciuitate
 Lucana, partes pro
 gant tēpus appellan
 di, & fuit ſeruati. &
 conſi. xij. circa ſi. tenet
 q̄ tempus proſequen
 dæ appellatiōis poſſit
 per iudicem pro
 rogari. Allegat Bald.
 hic, & Cle. quādiu.
 de appel.
 11 P. P. A. V. P.
 12 Cauſa cognitio. Vj
 de Fel. f. c. paſtoralis.
 col. ij. de except.

Item in tempore qd datur. Et adde qd licet iudex non poterit alterare tempus ad appellandum: consuetudo tamen vel iuramentum potest. Glo. est not. secundum Ange. in l. prescri. C. si contra ius vel vti. publ. And. Barba.

Imo etiam dicitur, quod potest ferri sententia iudicis officio, vide Bar. singulariter loquentem in l. Serius & Augerius. ff. ad leg. falci. Item potest ferri de nouo, vide Bar. in l. more Roma. de ferui. Item potest ferri ad iudicem non suum, vide Angel. in l. cum hi. §. transactio. ff. de transact.

sterio iudicis, & facit sine causa cognitione. Iaco. de Are. dicit quod lex supplet: vt l. iij. §. quis condonatus. j. eo. Sed certe imo lex ibi dat sine ministerio iudicis: non autem supplet, imo contrarium video: quia si datur breuis dilatio, possum appellare: vt extra de dilatio. c. j. ergo si lex suppleret, non appellaretur: quia non graualetur. Sed quis debet probare in causa appellationis? Appellans debet probare causam quare non debuit coarctari: vel appellatus, quia potuit coarctari dilatio, vel appellat' causam quare debuit arctari, vel quod appellari non potuit. Vide Innoc. in c. ad petitione. extra de accu. circa fi. Item quid si dat lex dilatio ministerio iudicis, & dicit maiorem non dari: an possit iudex minueret? Iac. de Are. qd sic: vt l. j. C. de dilatio. conuicta l. siue pars. eo. tit. Puto quod dicat verum. & Innoc. dicit quod si datus fuerit minor terminus, quod de facili alius dari poterit. Et plus dicit, quod si dati sunt tres menses, si velis ille postea probare de continetibus prouincijs, tunc darentur sibi sex menses: & si de transmarina, tunc darentur nouem: vt in c. vltra. in fi. extra de testi. Ego puto quod illa sunt arbitraria: vt dixit Iac. de Are. & hoc gl. vide dicitur in c. praterea. extra de dila. & Spec. in tit. de dila. §. si. ver. vltimo. & in §. nuc. videam'. ver. nuquid ergo. & in ti. de cita. §. nuc. de tempo. ver. sed nuquid. Ex hoc concludo, quod si prima dilatio data ad probandum sit elapsa, non debet dari alia, nisi causa cognita: sicut in l. in pecuniarijs. §. de ferijs. quia ista dilatio legalis, quae datur in l. j. C. de dila. Ad hoc l. ordo. C. de execut. rei iudi. & l. hodie. j. de penis. Item quid si lex dat dilationem ministerio iudicis simpliciter, non dico quod detur plus, vel minus: Rn. poterit multo magis, quod quod dicit non dari minus, vel plus: vt hac l. & in aut. offeratur. & ibi not. C. de lit. contest. Item quare non: an vna dilatio pendente alia possit dari. Tu dicas quod non: quia iudicis officium debet conseruare. l. siue pars. C. de dila. Sed dico quod si detur super aliquo articulo non contingenti primam dilationem: nec sit praedictalis ad illam: vt si data est dilatio ad probandum per testes: Certè pendente illa dilatio ne poterit dari dilatio ad probandum per instrumentum. tex. in l. generaliter. ver. nullo. C. de reb. cre. sed si esset praedictalis ad primam: tunc seruatur. l. siue pars. Et ista sunt vera, nisi prima dilatio sine causa esset finita: vt si statuit tibi decem dies ad veniendum, venisti in prima: certè non debebit coquietere officium iudicis omnibus illis diebus. Casus no. in l. a filia. §. si. §. ad Treb. Pro hoc l. iij. §. Stichus annua. §. de sta. lib. Et eodem modo dico si queratur, an possint dari simul duae dilaciones, vel vna ad duplicem actum: nam si possunt simul examinari illi actus: & tunc possunt dari per dictum versum. nullo. si verò non possunt simul examinari: & tunc possunt isto modo dari: videlicet: do tibi terminum decem dierum ad probandum: argu. ad hoc quod no. in l. qui de inofficioso. §. de inoffic. test. & l. j. §. ad exhibendum.

LEX III. Vi condemnare.

Gl. hic dat quatuor regulas: duas affirmatiuas, & duas negatiuas. & fallit vt glo. dicit. Vide glo. que format argumenta contraria, & non soluit in fi. sed illud contingit propter mutationem conditionis personae.

1. Executio sententiae expensarum litis factae cum tutore, quando contra ipsum tutorem, & quando contra pupillum fiat.

2. Executio expensarum litis factae cum procuratore, an fiet in ipsum procuratorem, uel dominum.

1. Si se non obtulit. Actio iudicati non datur procuratori qui se litis non obtulit, nisi sit in re sua constitutus. Idem in tutore & actore munuscipij. h. d. cum versum. seq. vlt. qd §. ait praetor. Opp. de l. procurator quod pro euitioe. §. de pcur. Sol. Aliud in procuratore ad iudicia, vt hic: aliud ad negotia, vt ibi. Alij vt l. a. de Are. dicit. Aut praemissit procuratorio nomine, aut simpliciter: vt not. p. Cy. C. qd cum eo. l. ei qd modò non examino. Sed ista quae in his §. dicuntur, praecedunt in ipsa sententia lata in principali, super quo litigat. Quare, quod super condemnatione expensarum litis: in qua fiet executio? Et primò examinemus in tutorem, & similiter administratorem? Et hoc tagit Spec. de exec. fen. §. sequi. versum. sed pone lite. nec ibi declarat. & bñ allegat. Et vt quod executio fiat in pupillum, & similes: licet recuperet a tutore: vt l. qd solidum. §. etia. de l. ij. Ecce tra qd fit executio in ipsum tutorem: vt C. de ad. tut. l. non est ignotum. Dico, quod ferri potest sententia iudicis a tutore, & suo nomine proprio expensarum

sis si temere, vel calumniosè litigauit. d. l. non est ignotum. & in ipsum fieri executio. Item potest ferri sententia in ipsum tutorem tutorio nomine: & tunc fiet executio in pupillum: vt d. l. qd solidum. §. etia. tunc puto quod pupillus liberabitur cedendo actionem contra ipsum tutorem: vt l. h. §. de admi. tu. & hoc si fieret executio finito officio tutoris, sed eo durate exigere, licet recuperaret a tutore: vt d. §. Sed quare, quid in procuratore: an in eis fiet executio expensarum? Spec. dicit quod sic, si propter ipsius procuratoris contumaciam, vel negligentiã hoc contingit: vt ipse tenet in tit. de exec. fen. §. sequi. tur ver. qd si procurator. & ita dicit, quod pronunciauit dñs Papa Clemens, qui fuit magnus Iurista. Ego sic dico, quod si procurator fecit aliquid, habes ad id speciale mandatum, non est dubium quod in dñm fiet executio: vt l. iij. §. si procurator. §. qd quisq; iuris. Si verò habuit mandatum generale: tunc siquid condonatio expensarum fit propter aliquod maleficium: tunc ipse procurator venit condonatus suo proprio nomine, & in eis fiet executio: vt l. j. §. si procurator. §. si quis ius di. non ob. Si verò condonatur propter aliquid commissum, quia non fecit quod fieri debuit: tunc siquid illud incumbat fieri ab ipso dño qui mandauit hoc fieri: a procuratore: tunc in ipsum dominum fiet executio. Ipse enim est contumax: vt l. si procurator. §. si tutores. in fi. §. man. & §. de arbit. l. non distinguemus. §. si domini. cum sua glo. Nam cum procurator non comparet, ipse dominus vt contumax: & pena committitur, vt ibi no. Si verò omisit aliquid quod incumbere debet ipsi procuratori, non dño: vt quia fuit sibi iustum quod aliquid haberet postquam est dominus litis effectus: tunc in ipsum procuratorem fiet executio: vt d. l. j. §. si procurator. §. si quis ius di. non ob. temp. & ita intelligo dictum dñi Papae Clemētis, quod sit iustum.

- 1. Villa condemnata, si non habet bursam communem, cogitur imponere collectam.
- 2. Collecta vniuersitate condemnata pro causa, quae respicit onus vniuersitatis, uel munus patrimoniale, uel mistum, imponitur pro viribus patrimonij.
- 3. Collecta imponitur pro munere personali, ut puta quod quilibet debeat ire ad exercitum.
- 4. Collecta imponitur pro sumante, pro onere subeundo per sumantes ibi.
- 5. Collecta in dubio imponitur pro viribus patrimonij, quando liquet, propter quid vniuersitas sit condemnata.
- 6. Vniuersitas si est condemnata pro maleficio, qualiter collecta imponatur, remissiuè.
- 7. Iudex potest collectam imponere vniuersitate condemnata, si illi de vniuersitate nolunt illam imponere.
- 8. Vniuersitate pro debito condemnata, quis capi potest solum pro parte.
- 9. Illi, quibus impositum est onus exigenda, collecta, poterunt elapso certo tempore conueniri & capi in solidum.
- 10. Si unus, ex quibus collecta est imposita, soluere non potest, alij de vniuersitate solunt per as, & libram.
- 11. Syndicus vniuersitatis constitutus ab adunantia generali, quae potest legem condere, potest pro debito vniuersitatis obligare singulares personas, & bona eorum sicut potuisset talis vniuersitatis faciendo legem, uel statutum de hoc.
- 12. Instrumentum factum a syndico constituto ab adunantia generali, quae potest legem condere, habetur pro lege.
- 13. Syndicus constitutus ab vniuersitate habente potestatem legis condendae, obligando vniuersitatem, & singulares personas, non intelligitur eas obligare in solidum, sed in viribus, & pro parte.
- 14. Talis syndicus obligando bona vniuersitatis, & singularem personarum, obligat bona singulorum in solidum.

1. Actor. Quare, quid in villa? Et dicitur quod si non habent burfam communem, tunc cogitur imponere collectam: vt l. j. §. qd si nemo. §. qd cuius vniuersi nomine. & no. ibi in glo. Specu. in titu. de sententiae executione. §. sequitur, ver. quid si vniuersitas. facit l. ij. in prin. §. de ali. & ciba. leg. & quidam habent ibi per Dy. Quare, qualiter imponetur haec collecta, vtur pro solidum, & libram, an per capita? Inn. extra de sen. excō. c. graue. videtur dicere quod per solidum & libram. hoc est, sicut facultatē patrimonij. Mihi autem videtur quod debemus inspicere causam, quare facta est condonatio. Pone, quod est condonata vniuersitas ex contractu mutui, emptionis, vel simi. Si enim mutui fuit acceptum pro causa, quae respicit onus vniuersitatis pro viribus patrimonij, vt l. omnes. C. de oper. publi. tunc imponetur per solidum & libram: vt ibi. Et idem intelligo si aliquid fuit acceptum mutuo, vel aliquid est emptum pro expediendo aliquo munere patrimoniali vel misto. Si verò pro expediendo aliquo munere personali, vt puta ex forma statuti, quilibet debet ire ad exercitum, vel ad quid aliud: tunc si deuentum est ad compositionem quod soluant aliquid, & non vadant: tunc imponetur ista collecta per capita. Sicut enim pro ea pecunia quam soluerunt, senserunt releuamentum per capita: ita per capita soluant: vt Instit. pro socio. §. illud. & de regu. iur. l. se-

cundum naturam. Si verò debebat subire illud onus fumantes: quia oēs habitates in vna familia habebatur pro vno fumate: eodem modo habebatur in collecta. In dubio vbi hoc non liqueret, collecta imponitur pro viribus patrimonij: vt l. rescripto. in fin. §. de munerib. & hono. Sed si vniuersitas esset condonata pro maleficio: dicitur de incen. rui. naufr. l. ne quid. Quare, quid si illi de vniuersitate noluit collectam imponere. Rñdeo. ipse iudex poterit imponere ipsius primò vocatis: vt l. fin. C. de munerib. patrimonialib. lib. x. Quare, an pro tali debito quod posset capi in solidum? Rñdeo, non, sed pro parte sua. Non enim est debitum cuiusque proprium, sed vniuersitatis: vt l. intantū. §. vniuersitatis. §. de reu. diuisio. vniuersatur in l. licet §. j. §. quod cuiusque vniuersitatis. & C. vt nullus ex vica. l. j. li. xj. tñ illi, quibus imponitur onus exigenda collecta, poterunt elapso certo tempore conueniri, & capi: vt j. de munerib. & hono. l. j. circa princ. ibi: decem tenet contrarium, & se quitur Pau. de Cast. hic vide Io. And. in Add. Spe. in ver. hic p. Bart. allegato. quoniam fiet executio, cum vniuersitas est condonata. Sit nouata. Plures alij casus ponitur in Spe. in tit. de executio. sententiae. §. postremo. Vnde Pau. de cast. dicit, nota cautellam, quod postquam aliquis est tribu condonatus, non recipias amplius ab eo promissionem de soluendo condemnationem: quia sic promissio facta presumet animo nouata: quod ex quibusdam colligitur, et tollitur sententia, & ois via oriens ex ea, tam actio in factum, quam actio in officium, & ideo si minor tale promissionem recipiat, tanquam sus potest in integrum restitui, vt l. minor xxv. anno. cui fideicommissum. & ibi not. §. de mino.

Ait praetor. Quare, quae sunt istae causae magnae, ex quibus cogitur aliud quam pecuniam recipere? Dicitur in gl. & bene. Sed sunt alij casus, quos non ponit in l. sancimus. §. & si praefatam. C. de iure delibe. & in authent. hic ver. C. eo.

1. Ratio, quare sententia nouata non habet executionem paratam.

2. Notatio quod etiam olim non praesumebatur, quando aliquid addebatur prima obligationi, ut magis esset cautum de prima.

3. Stipulatio poenalis quod non nouet praecedentem obligationem ex causa onerosa.

4. Si ex conuentione. Sententia habet executionem paratam, nisi sit nouata. h. d.

5. Quare ratione. Dicitur ad hoc vt possit fieri executio, requiritur quod debitum sit liquidum, & quod iudicis officium se extendat ad hoc. sic in sententia, & confessione facta in iudicio, & iuraturando. Sed quando sententia est nouata, tunc licet debitum sit liquidum: tamen iudicis officium se ad hoc non extendit: quia extra iudicium ab ipsis partibus est liquidatum. Facit C.

POMATES. Non meretur executionem. Ergo dispositum loquens de aliquo, intelligitur de bono & valido. Hinc est glo. in l. ij. C. de her. Dic qd de marius fallus no est denarius & vide Alex. in l. eleganter. s. qui reprobos. s. de pign. act. Vide etiam tex. & ibi doc. in l. quoties. s. qui satisf. cog. & Bald. in l. ij. C. de episc. audi. & c. inter corporalia. de transla. epi. & Bald. in l. ij. alias. j. C. de cofes. in viij. col. & in l. inuitus. C. de procu. & in aut. decernimus C. de arbit. & in l. ff. quod fal. tut. aut. et in l. damus. C. de fal. Bal. in aut. contra qui pro priam. C. de no nu. pecu. & in l. fundum cu ius. ff. de euc. & Pau. de cast. consil. cxlix. in cip. si quis fallauerit. & Bal. l. ij. C. de euc. & Bar. in l. non puta ut. s. no quauis. ff. de contratab. & qua ibi addidi. & in l. j. & parui. ff. quod vi aut cla. Facit quod vult Bar. in l. fideiussor. s. prator. ff. qui satisf. cog. & in l. diuus. ff. de testa. mili. Facit gl. Cle. i. si de sequest. pos. & fruc. & Bal. in l. no dubii. C. de legi. & Ro. consil. lxxv. facit quod dicit Bal. in l. i. abfentis. C. si ce. pe. in l. fideiussor. ff. qui po. tio. in pign. hab. Bal. in l. vacuatis. C. de de. cul. lib. x. & in l. praes. quomodo & qua do iudex. & vide etia Alex. consil. lxxvij. col. ij. vol. ij. vbi dicit qd statutum dispones q quis possit se inuesti. ri. facere de re. de qua alius esset inuestitus, intelligitur si ille erat valde inuestitus. & Bald. extra in rub. de cau. poss. & proprie. in fine.

de execu. rei iudi. l. j. & ij. s. de mino. l. mi nor xxv. an. cui fideic. Opp. de l. f. C. de pac. coue. cu simili. Glos. no soluit. Dic ibi qd prouiso legis est de iure speciali, hic de iure coi. Dicam in l. & habet. s. cu quis. j. de praeca. Sed an in dubio presumatur no uatio? gl. dicit qd no hodie. olim sic. Quod est verum, qd sicut fiat stipulatio coequalis, que contineret illud qd prima, & no plus: vt l. qui vsufruc. j. de verb. oblig. t. Sed qn aliquid additur, vt de prima sit magis cau tus cotra illu, vt si datur fideiussor, vel pi gnus: etia olim no presumebat nouatio, vt hic. t. Et idē dico de stipulatione pœ nali, vt no nouet precedentē ex causa one rosa: vt plenē dicam j. de verb. oblig. l. ita sti pulatus. in vltima parte contrariorum.

¶ Pars dicitur habere tempus à lege, licet iudex illud exprimat.

Si quis condemnatus.

Dic vt dixi s. e. l. ij. Et no. glo. t. qd si iudex exprimat tempus legale, pars dicitur ha bere à lege. Facit pro eo quod no. in l. Cel sus. s. de arbi. & dixi s. de leg. j. l. ij.

Soluiffe.

Nota huc q. vtrū verbum solutionis, proprie cōpre hendat omnium liberationem ex forma statuti: dicam in l. solutio. j. de sol.

¶ Exceptio nullitatis, quod impedit executionem sen tentie, quando ab opponente nihil est probandum.

¶ Exceptio nullitatis impedit executionē sententie, si quod est probandum possit incontinēti probari. alius secus.

¶ Restituito in integrum aduersus sententiam si petatur, quando impedit eius executionem.

¶ Incontinēti dicitur posse probari exceptio, si expedi tur in tanto tempore, in quo executio fieret.

¶ Statutum disponens quod contumaces condemnati non possunt appellare, intelligitur de rite contumacibus.

¶ Occidens non rite bannitum, quando bannitus licite po test occidi, an puniatur remissiuē.

Condemnatum.

Vides ergo qd sententia, qd est nulla, no mere executionē. t. Que ro, vtrū exceptio nullitatis impediāt exe cutionē snie? Et aduerte: & vt casus q sic: vt hic, & j. e. l. si cu nulla. ff. de execu. rei iu di. l. j. & s. de iudi. l. si prator. s. Marcellus. & l. iudicati. C. si ex fal. instru. In cotrariū

q. stāte statuto qd cotra sniam no possit opponi exceptio nullitatis, hoc no ob stante possit opponi exceptio nullitatis euidēs, voluit Pet. de Anch. consil. cxij. & cclx. Ro. consil. xl. An aut cotra tres snias cōformes similiter possit opponi ex ceptio nullitatis euidēs, Bal. consil. cccclxx. incip. pponit qd cōpromissum. in fine consilij tenet qd sic de iure ciuili. Idē videt tenere Old. in d. consil. cvj. no facies mētionē plus de iure ciuili quā Canonico, sed se fundas ex tex. et ratioe ca. vt calūnijs. Vnde dicit ipse dum text. ibi dicit, nullatenus admittat: debet intelligi ciuilitate, qd salua sint exceptioes quarū probatio est in poptu, & altiore indagine no requiritur sicut habet contra. vt in pos. leg. l. si is a quo in prin. & l. ij. s. ad ex. hi. s. ibidem. Et qd ta lis sermo vniuersalis aliorū iurū determi nationē recipiat, dicit pbari in l. j. s. deniq. j. quod vi aut clam. in glo. ibi tibi, & c. l. & no tantū. s. quod si pro emp. s. de pe. hare. in glo. ibi minus lar ge locutus est. Vnde cū ratio & verba cō stitutionis desunt, f. qd est in poptu p bare de iure ius, non potest dici calūnari: vt dicit Bar. in d. l. pe. & in c. literis. de resti. spo. & in l. ij. de edi. di. v. Adri. tol. cū gl. ibi an statim velit pba re filius, relinquit qd talis exceptio poterit opponi ad impeditiā executionē. Et hoc dicit facere etia, quia qd probationes sunt in poptu, & offeruntur, no videt esse iudi catū, imō negari pot esse iudicatiū. alleg. l. post. re. c. ij. glo. in ver bo, subesse. s. de trans. ac. hoc idē sequit Alex. consil. lxxvij. h. l. Pet. de Anch. consil. cccxxij. simpliciter tenet, qd opponēs nul litatē cotra tres sentē tias no audiat, nisi fa cta executioe. Et qui non pot excipere, pos sit proueneri in agen do, vide Bald. consil. cxxxj. ij. lib. & qd cotra tres sentēntias non possit opponi exce ptio nullitatis, nisi nullitas pueniret ex defectu iurisdictionis

videt casus in l. f. C. de ordi. cogni. Quid dicemus? Istā q. videt ponere Spec. de lite cōtest. s. qn autē. vbi videtur distinguere, an liquebat vel no. Inno. tractat de hoc ex tra de offi. deleg. c. cum in iure. & extra de appel. c. ex ratioe. t. Breuiter dic, qn qd ex parte eius q opponit exceptionē nullita tis, nil est pbandū: vt qd dicit, no fui cita tus, vel no fuit pcurator qui egit: & tūc exceptio nullitatis impedit executionē, vt hic, & l. licet. C. de pecu. & l. ij. C. de sen. quā sine cer. quātī. & sic intelligat qd not. Inn. in c. cū in iure. extra de offic. deleg. & j. eo. l. i. cū nulla. & l. j. C. de exec. rei iudi. Qnq. est aliqd t. probādū in cā nullitatis: & tunc aut ista cognitio habet altiore in dagine: & tūc non impedit executionē: vt l. f. in fi. C. de ordi. cog. & l. ij. C. ad l. Corn. de falsis. Si verō incōtinēti possit pbare, tūc impedit executionē: vt l. iudicati. C. si ex fal. instru. & de iudi. l. si prator. s. Mar cellus. qui expresse hoc pbat, referēdo ad primū casum illius legis: vt gl. ibi dicit. Et sic intelligit dicitū Specu. in ti. de sen. s. qn autē. & sic proba rationē: quia in executio ne sentētia debet adhiberi cognitio sum maria: vt l. à diuo Pio. s. si super. j. co. Sed in cognitioe summaria exceptiones, quæ requirūt altiore indagine, respuuntur: vt l. ij. s. ibidem. s. ad exhiben. Sed illa quæ possunt incōtinēti expediri admittuntur: vt l. ille à quo. s. si de testamēto. s. ad Treb. & idē si petatur restitutio in integrum ad uerfus sniam: vt d. l. iudicati. & d. s. Mar cellus. & C. de fal. l. ij. & C. de precib. impe. offe. aut. quæ supplicatio. & s. de in inte grū restituo. c. suscitatio. dic vt ibi. t. Vte rius pcedo & quæro, qualiter intelligat incōtinēti? Rñdeo, tu scis qd in executio ne debet adhiberi cognitio, vt fiat primō misio in bonis mobilibus: secūdo in imo bilib: tertio, in noib: & actionib: Vnde si itra tm tēp: possit expediri, ista exceptio itra qd ista executio expediret, si nulla ex ceptio fuisset opposita dicit fieri incōtinē ti: vt l. si is a quo. in princ. s. vt in pos. leg. t. Per hoc dixi in qd. Cauebat statuto qd p cōtumaciā cōdēnati no audiat ap

pellantes: modō quidā fuit exbannitus, vt cōdemnatus contumax appellauit dices se no fuisse cōtumacē: quia no fuit legi timē citatus: an admittetur eius appellatio? qd verū est ipsūm cōdēnātū vt cōtumacē. Dicebā, qd poterat appellare: qd statu tum quod loquit de cōtumace, loquit de eo qui rite est cōtu max: vnde si dicit se no esse citatū, & sic no esse cōtumacē, de ber de hoc cognoscere. Facit l. no putauit. s. no quauis. s. de cō trara. & ideo ante oīa debet cōstare ipsūm esse contumacē, vt repellat ab appellādo. Facit C. de adulte. l. quonā Alexadrū. & C. qui accusa. no pos. l. no ignorat. Dy. inducit t. hanc l. ad q. an licitū est occidere exbannitū: qd si non est exbannitus rite qui fuit occisus, dicam j. de adulte. l. pen. non habetis hic alia.

Celsus. Qui seruū noxa traditū non facit perfectē acci pientis, potest ex prima sententia cōueniri. h. d. Opp. de l. locū. s. proprietarius. s. de vsufu. vbi dicit no tene ri proprietariū. Gl. dat tres sol. prima, hic cōstituit vsufuctua rium post dānū datū, vel post ceptā litē: & bona est in se. Sed inquantū inuuit qd si vsufuctuariū ante dānū datū cōsti tuit, no tenetur dñs: no dicit verū: quia contra tex. j. de sol. l. si hominē. glo. dat alia sol. Dicit enim qd licet iste dñs teneatur iudicati: tū vsufuctuarius adhuc pot repelli exceptione per illā cui datus est seruus pro noxa: nisi praestet estimationē. Li cet enim alia solutio possit esse vera, qd is, cui datus est seruus, agit iudicati ad expēsas litis: no ad seruū. Quid dicemus? Ille qui dat seruū pro noxa, dādo seruū, in quo est vsufuctus alte rius, no liberatur: vt hic, & l. si hominē. j. de solu. Aut ergo cō situtus est sibi vsufuctus post dānū datū: & procedit pri ma sol. Si verō est cōstitutus ante dānū datū, siquidē vsufu ctuarius prouenit in petendo vsufuctū ab eo, cui est datus seruus pro noxa: tūc ille potest cotra fructuariū opponere: tūc debet iterato probare de seruū delicto: & hoc probato repelli tur fructuarius. Siquidē non probaret, tūc iudicati possit agi cotra dñm: quia hominē perfectē accipiētis no fecit: vt hic, se cundū secundā solutio. Si verō probauit de delicto cotra fru ctuariū: tūc potest agere cotra primū ad expēsas quas fecit in litigando cotra fructuariū: vt hic, secundū tertiā solu. Si vero vsufuctuarius in agendo no prouenit, sed ille, cui est tradit us seruus pro noxa, vult agere, vt perfectē seruus sit suus: tūc potest agere iudicati cotra dñm: vt l. si hominē. j. de sol. quæ lex cōiuncta cū ista declarat hoc. Vltimō glo. op. de l. si oleū. s. & si tu. s. de dolo. Solu. vt ibi: qd ille, qui dedit seruū pro no xa, fuit absolutus ab in stātia iudicij: & propter hoc agitur de dolo, vt ibi: hic verō fuit secuta sentētia condemnatoria.

¶ Differentia inter notionem, & iurisdictionem.

¶ Index delegatus quod nullam dicitur habere iurisdictionem, sed eius exercitium sic.

¶ Arbitrator compromissarius, quod dicitur habere notionem.

¶ Sententia arbitri electi cum poena, an possit emologari, & ex ea oriatur actio.

¶ Clausula, rato manente pacto, in compromisso quid operetur.

¶ Nota differentia inter notionem & iurisdictionē. Nā notio est verbū ge neralē, & comprehendit etiā arbitriū, qui habet notio nē, sed no iurisdictionē. Quæro, t. qui sunt isti qui habent no tionem. Et quidā dicunt de iudice delegato qui non habet iurisdictionem. Sed istud glo. reprehēdit: quia saltē iurisdictionē nem delegatā habet, per l. j. s. fin. s. de offic. eius cui mand. est iurisdictionē. & per l. more. ff. de iurisd. om. iud. Jacob. de Are. contra, scilicet quod delegatus nullā habet iurisdictionem: vt l. j. in fi. s. de offic. eius cui māda. est iurisdictionē. Præterea: dicit ipse, minus iuris habet in causa delegatus qd procurator: quod apparet quia procurator post litem cōtestatā no potest reuo cari, nisi ex causa: sed iudex delegatus potest reuocari quan do nūc qd ad voluntatē delegātis: vt l. iudiciū soluitur. s. de iur di. & tamen procurator nullā habet actionem, sed nudū exer citium: ergo idem in iudice, vt habeat exercitium, no iurisdic tionem. Sed credo Iaco. de Are. non multum deuiare à glo. nostra: quia glo. dicit, qd iurisdictionem delegatā habet. quod non est dicere aliud, nisi qd solū exercitium habeat ordinariæ iurisdictionis. Sed timore horū glo. t. trāsit ad alia solu. quod intelligat de arbitro cōpromissario, qui no habet iurisdictionē, sed notionē. Sed cotra hoc oppo. sentētia arbitri non me retur executionem: ergo malē videtur dicere glo. qd habeat lo

pellan

contra vnā. Sic tenuit Pau. de cast. consil. cccxxx. & qd post tres sententias possit opponi exceptio nullitatis notoria, videtur voluisse Abb. consil. xcviij. lib. Et adde quod voluit Io. And. in ti. de sen. in addi. ad Spec. in s. vt autē. ver. hoc aut. qd praeceptū nullū no dicitur praeceptū. & qd stante statuto qd nulla possit op poni exceptio, nisi soluti & saluata poterit opponi exceptio nullitatis. Facit etiā qd voluit idē Bal. consil. cclxxxv. ij. lib. qd si statutū phibet in executioe iudicē cognoscere de nullitate snie, no debet intelligi de illa quæ puenit ex iurisdictione snie: quia illud no est cognoscere, sed cogniti no esse retractādū, cū non habeat esse sentētie. Et facit qd voluit Ro. consil. lxxvij. l. qd stāte statuto, qd sem per in obseruātia laudi debeat pronūciari sup laudo nullo: & qd si statutum di cat, qd obligatus ex snia, vel in stro debeat dare fideiussorē de iudicio soluēdo, alias no audiat debet intelligi de obligatione ex snia valida vel in stro va lido. Facit etiā qd voluit Bal. consil. cclxxx. ij. lib. qd statutū loquens de arbitris, debet intelligi de veris, no de p̄tēns. & qd voluit idē Bal. consil. x. lib. v. qd stante statuto qd causa nullitatis debeat intra certū tempus terminari, alias sententia remaneat in plenaria firmitate: qd no firmabitur, si est error qui extrinseca pro batione no pot tolerari. Vide Ange. etiā ad prædicta consil. cccxviij. & Ro. con sil. lxxvij. ibi. an vitatio instrumenti vitietur giurentigia.

¶ P. A. V. P. ¶ Vltimus procedo, vide Felin. in c. exceptionem. col. vj. vers. plures casus. extra de except.

¶ POMA. ¶ Cauebat statū. Statu. repellēs cōdēnatos p contumaciā ab ap pell. intelligit de rite cōtumacib: Et vide l. simili Ro. consil. xliij. et Cep. vij. col. & Bar. cluij. co. pe. et Barb. xliij. co. ix. vo. j. et l. ix. co. ix. vo. j. et co. seq. et Im. cxxx. col. ij. Et vide qd posui in d. s. no quis. et ro. consil. cccxiiij. & Ale. consil. iij. col. v. lib. i. pellan

cum in arbitro. Sed dic, qd loquitur de ar bitro qui est electus cū poena, & sine poe na, idē fm iura hodierna, fm quæ eius sen tentia mandatur executioni: ad quæ hæc lex habuit respectū videre meo. t. Quod glo. dicit, cū poena. tene menti: quia vide tulle qd sententia arbitri electi cū poena pos sit emologari. Idē no. in l. si duo. s. de arbi. Cotrariū tenet gl. in l. à diuo Pio. in prin. j. eo. & l. cū antea. C. de arbit. & dicit verū: vt ibi probat text. Et nos possumus susti nere glo. qd si est dicitū, rato manēte pacto: c. ex sententia arbitri oritur actio, & exce ptio, siue sit cū poena siue sine poena. Sed inquantū diceret, cū poena, & non dicere tur, rato manente pacto, secus est: vt l. ij. cum glo. quam tene. s. de arbit.

¶ Rato manente.

¶ Rato manente. Ad de Bald. consil. xxxj. lib. ij.

¶ Parte actorū. Ad de secundum Paul. de ca. qd gl. hic intelligit qm scriptura testamēti vel codicillorū fuit in iudicio producta: alias no valerit sentē tia lata secūdo formā hic traditā. Ad quod vide Bald. in l. j. C. de sen. ex breuic. rec.

¶ POMA TES. ¶ Quæro iudex. Vi de Raph. Cu. consil. vj. in ij. dub. & Felin. in c. cum venerabilis. col. iij. ad fi. & seq. de ex cept. & Card. xxix. & Alex. iij. col. fi. vol. j. & Aret. lxxv. col. ij. & Alexan. cix. vol. v. vbi ponit multa exē pla: & maximē quan do esset iudicatū, Ita possideatis vt possi detis. vel qn quis for ret cōdēnatus ad res, quæ sibi aduenerunt à tali. vel cōdemno te ad talem quantitātē, de qua apparet in tali instrumento.

¶ Sententia lata sine certa quantitate, ualet, si referitur ad acta, & in actis apparet in quantitate, aliis non.

¶ Sententia, in qua iudex condemnat aliquem ad restituendum aduersario possessionem talem, qualem habe bat ante lit. contest. quando ualet.

¶ Sententia in qua iudex dicit, condemno te, si est probatum, quod ualet.

¶ Sententia lata, si est probatum: & apparet probatum pro parte no ualet. & ut ualet, debet dicere in id qd est probatum, te condemno: & absoluo in eo quod non est probatum.

¶ Sententia, in qua dicitur, condemno si est probatum, & si non est probatum, absoluo: ualet.

¶ Iudex, qui habet exequi hanc sententiam, cognoscat an sit probatum.

¶ Sententia lata si est probatum, & reperitur probatum per unum testem, tunc reus absoluitur: nec deferitur iuramentum.

¶ Sententia incerta quibus casibus ualet, & in quibus iudicij.

¶ Certā quantitas.

¶ Certā quantitas. Ad de Bald. consil. cccxliij. libr. iij. Federi. de Se. consil. l.

Si iudex.

Paria sunt in sententia certā quātitate expri mere, vel eius verba apra ad certā quātitate continētia referre. h. d. No. qd paria sunt, & c. vt hic, & l. affe. s. de hæredi. instituen. t. Opp. qd sententia lata sine certa quātitate, no ualet: vt l. ij. & ij. C. de senten. quæ sine cer. quantitate. Sol. dic qd si in aliqua parte actorū apparet de quātitate & tunc ualet. alias secus. & istam tene. Et ratio: quia si no apparet de certa quātitate: tunc videtur iudex pronūciasse de eo quod sibi no liqueret: & sic sine causa cognitione: cuius sentētia no valeret: vt l. prolatam. & ibi no. C. de sentē. Alij dicunt qd hic in ynuerfalibus iudicij. quod est verū in se. & no. C. de sen. quæ sine cer. l. ij. in prima gl. magn. & potest procedere: si petebatur restituito fideicommissi vnuerfalis. quod mihi placet: vt j. dicā. Glo. verō intelligit de particulari. Tu tene præcedētē solu. ve ram in se. Opp. de l. vbi autē. s. illud. j. de verb. oblig. Sol. ibi re fert ad aliqd futurū. hic ad præteritū qd est certū. t. Quæro, iu dex dicit, cōdēno te ad id qd debes: no referēdo se ad acta: & t. aliqua parte actorū cōtinet certa quātitas: an sentētia ualet? Glo. quæ est in l. ij. C. de sen. quæ sine certa quanti. tenet qd non ualet. Cotrariū vt tenere gl. in l. quid tñ. s. Pōponius. s. de ar bit. Ego sustineo vtrūq. gl. qd qn snia datur faciēdo relatio nē ad certā partē actorū: & tūc ualet si in certa parte actorū cō tinetur certa quātitas, siue in actis. pbatorijs, siue assertorijs: vt hic. & hoc modo loquitur l. ij. C. de sen. quæ sine cer. quātitate. j. eo. l. in summa. secūdo respōso. Si verō non refert se ad acta, sed dicit, cōdēnote in eo qd debes: & tūc si in actis. pbatorijs cōtinetur quātitas, vt in dicitis testiū, & in instrumentis publi cis, & tūc talis snia ualet. Ita intelligatur gl. in l. qd tñ. s. Pōpo nius. s. de arbit. Si verō no continet in actis pbatorijs, sed in actis assertorijs: vt in libello, vel in positionib: no in probatio nibus, vel confessionibus: & no ualet: vt est gl. in l. iij. C. de sen. ten. quæ sine certa quātitate. t. Quærit gl. quid si iudex con dēnauit aliquē vt restitueret possessionē aduersario talē, quæ lem habebat ante litē cōtesta. an ualet talis sentētia? Glo. dicit qd sic. Sicut em pot. pnūciari in interdicto retinēdæ possessiois vt possidetis, ita possideatis. l. j. C. vt posside. Ita pot. pnūciari pri pro modū supradictū in interdicto recuperadæ possessionis: & istud vult dicere qd ibi: sed quare. quā lege interrogatiū vsq.

¶ Rato manente. Ad de Bald. consil. xxxj. lib. ij.

¶ Parte actorū. Ad de secundum Paul. de ca. qd gl. hic intelligit qm scriptura testamēti vel codicillorū fuit in iudicio producta: alias no valerit sentē tia lata secūdo formā hic traditā. Ad quod vide Bald. in l. j. C. de sen. ex breuic. rec.

¶ POMA TES. ¶ Quæro iudex. Vi de Raph. Cu. consil. vj. in ij. dub. & Felin. in c. cum venerabilis. col. iij. ad fi. & seq. de ex cept. & Card. xxix. & Alex. iij. col. fi. vol. j. & Aret. lxxv. col. ij. & Alexan. cix. vol. v. vbi ponit multa exē pla: & maximē quan do esset iudicatū, Ita possideatis vt possi detis. vel qn quis for ret cōdēnatus ad res, quæ sibi aduenerunt à tali. vel cōdemno te ad talem quantitātē, de qua apparet in tali instrumento.

¶ Sententia lata sine certa quantitate, ualet, si referitur ad acta, & in actis apparet in quantitate, aliis non.

¶ Sententia, in qua iudex condemnat aliquem ad restituendum aduersario possessionem talem, qualem habe bat ante lit. contest. quando ualet.

¶ Sententia in qua iudex dicit, condemno te, si est probatum, quod ualet.

¶ Sententia lata, si est probatum: & apparet probatum pro parte no ualet. & ut ualet, debet dicere in id qd est probatum, te condemno: & absoluo in eo quod non est probatum.

¶ Sententia, in qua dicitur, condemno si est probatum, & si non est probatum, absoluo: ualet.

¶ Iudex, qui habet exequi hanc sententiam, cognoscat an sit probatum.

¶ Sententia lata si est probatum, & reperitur probatum per unum testem, tunc reus absoluitur: nec deferitur iuramentum.

¶ Sententia incerta quibus casibus ualet, & in quibus iudicij.

¶ Certā quantitas. Ad de Bald. consil. cccxliij. libr. iij. Federi. de Se. consil. l.

¶ Certā quantitas. Ad de Bald. consil. cccxliij. libr. iij. Federi. de Se. consil. l.

¶ Certā quantitas. Ad de Bald. consil. cccxliij. libr. iij. Federi. de Se. consil. l.

¶ Certā quantitas. Ad de Bald. consil. cccxliij. libr. iij. Federi. de Se. consil. l.

¶ Certā quantitas. Ad de Bald. consil. cccxliij. libr. iij. Federi. de Se. consil. l.

¶ Certā quantitas. Ad de Bald. consil. cccxliij. libr. iij. Federi. de Se. consil. l.

¶ Certā quantitas. Ad de Bald. consil. cccxliij. libr. iij. Federi. de Se. consil. l.

¶ Certā quantitas. Ad de Bald. consil. cccxliij. libr. iij. Federi. de Se. consil. l.

¶ Certā quantitas. Ad de Bald. consil. cccxliij. libr. iij. Federi. de Se. consil. l.

¶ Certā quantitas. Ad de Bald. consil. cccxliij. libr. iij. Federi. de Se. consil. l.

¶ Certā quantitas. Ad de Bald. consil. cccxliij. libr. iij. Federi. de Se. consil. l.

¶ Certā quantitas. Ad de Bald. consil. cccxliij. libr. iij. Federi. de Se. consil. l.

¶ Certā quantitas. Ad de Bald. consil. cccxliij. libr. iij. Federi. de Se. consil. l.

¶ Certā quantitas. Ad de Bald. consil. cccxliij. libr. iij. Federi. de Se. consil. l.

¶ Certā quantitas. Ad de Bald. consil. cccxliij. libr. iij. Federi. de Se. consil. l.

¶ Certā quantitas. Ad de Bald. consil. cccxliij. libr. iij. Federi. de Se. consil. l.

¶ Certā quantitas. Ad de Bald. consil. cccxliij. libr. iij. Federi. de Se. consil. l.

¶ Certā quantitas. Ad de Bald. consil. cccxliij. libr. iij. Federi. de Se. consil. l.

¶ Certā quantitas. Ad de Bald. consil. cccxliij. libr. iij. Federi. de Se. consil. l.

¶ Certā quantitas. Ad de Bald. consil. cccxliij. libr. iij. Federi. de Se. consil. l.

¶ Certā quantitas. Ad de Bald. consil. cccxliij. libr. iij. Federi. de Se. consil. l.

¶ Certā quantitas. Ad de Bald. consil. cccxliij. libr. iij. Federi. de Se. consil. l.

¶ Certā quantitas. Ad de Bald. consil. cccxliij. libr. iij. Federi. de Se. consil. l.

¶ Certā quantitas. Ad de Bald. consil. cccxliij. libr. iij. Federi. de Se. consil. l.

¶ Certā quantitas. Ad de Bald. consil. cccxliij. libr. iij. Federi. de Se. consil. l.

¶ Certā quantitas. Ad de Bald. consil. cccxliij. libr. iij. Federi. de Se. consil. l.

¶ Certā quantitas. Ad de Bald. consil. cccxliij. libr. iij. Federi. de Se. consil. l.

¶ Certā quantitas. Ad de Bald. consil. cccxliij. libr. iij. Federi. de Se. consil. l.

¶ Certā quantitas. Ad de Bald. consil. cccxliij. libr. iij. Federi. de Se. consil. l.

¶ Certā quantitas. Ad de Bald. consil. cccxliij. libr. iij. Federi. de Se. consil. l.

Extrinfeca. Adde, an valeat infra lara sub conditione, Alex. cõf. lxxij. lib. ij. vbi ponit, an valeat infra de transla. pos. in aliquem sub conditione si fuerit reperit q. talis possedit, & indebiti negat se possedisse in pona sui mediacij. Abb. cõf. lxxxij. vbi ponit, an valeat infra condonatoria, saluo si reus probauerit de iure suo. Pau. de Caf. cõf. xv. vbi ponit, an sit vñ statutum q. iudex teneatur sequi consiliu sapientis, & sit aliud statutum poite riu q. iudex non debeat ferre sententiam sub conditione, sed pubeat sub pona, & c. an si confultor confuluerit snam ferendam sub conditione, & iudex ita pronũciauerit, an valeat & an sit pueniẽdus. Bal. cõf. cclxxx. v. lib. ij. vbi ponit de syndicato q. iudice in syndicato cõuẽtũ absoluit saluo si actor pbauerit, q. tũc sit cõdemnat. an valeat talis snia. Concludit q. nō. De qua materia etiã vide in d. l. c. iudex. per Spe. in titu. de execu. sen. §. sp̄s. ver. sed si iudex. & ibi Io. And. & in §. sequit. ver. sed ecce. & ibi Io. And. q. ponit, an valeat snia absolutoria iudicis dicentis, absoluo reum sturat se nihil debere: & an valeat snia, condẽno te ad restitu- tionẽ pecudiũ: & si non extant, ad earum estimatiõẽ. & qd si fuerit appellatum ab ista snia, an iudex pos- sit illã in parte confir- mare. vide Roman. consil. ccl. xxxj.

ad finem. & bene dicit. Si in aliqua parte actorũ appareat qualem possessionẽ habebat ante litem contestatam: & tunc erit casus de hac questione, de restitutione spoliatorum. c. h. & si nō appareret in aliqua parte actorũ, tũc sentẽtia esset nulla: quia incerta: vt l. ij. & ij. de sen. quã sine certa quãtitate. & ista sufficiunt pro declaratiõne glo. Extra glo. insurgunt dubia. Prĩmo tex. dixit, q. iudex hic cõdemnauit qd restituat quicquid habet ex testamento, vel codicillis. Mæuij: & postea dicit, q. videtur expressa quãtitas cõprehensa in testa- mto. Nam istud non videtur verũ: nã po- test esse q. quãtitas est in testamento com- prehensa: & tamẽ eã non habet ille, cui est relictuũ: vt l. Imperator. in princ. de leg. ij. & sic nō sequitur, reddere quod habes, & reddere quod in testamto cõprehensum est, sicut in quod. Respondeo, si dicit q. hic erit relictuũ fideicomissum vniuersale: & si di- cis vniuersale petebatur: & pcedit: quia habet ius restituendi verbo id qd sibi reli- ctum est: licet ipse nō acceperit: vt l. facta. in princ. ad Trebel. & c. ot. l. restituta. Est enim relicta ipsa hereditas. & sic ius quod cõstat eum habere. sed huic repugnat lite- ra quã dicit quãtitate nominauerit. Ad quod respondeo per text. in l. quisquis. de lega. ij. & ideo s. dixi, q. hęc lectu. pla- cebat. Si verò intelligas in legato particu- lari: vt glo. dicit, tunc oportet te ponere q. in aliqua parte actorũ cõtinebatur q. iste rem acceperat: vel fuerat confessus se rece- pisse quicquid sibi in testamento, vel codi- cillis relictuũ erat. aliã decisiõ huius. §. nō procederet, per d. l. Imperator. in prin- de leg. ij. ¶ Per hanc etiam l. not. q. valet sententia si iudex dicit, condemnno te si est probatuũ. Facit. eo. l. in summa. Ista enim non est conditio extrinfeca: vt not. C. de sent. l. cũ iudex. sed est conditio de presen- ti: vt no. j. ea. l. a diuo. §. in veditiõne. Hac enim cautela vtuntur assessores, quãdo nō habet plus de termino, intra quẽ debeant pronunciare: vel quando est tanta eorum imperitiã q. ex actis nesciunt colligere, vt- rum sit probatuũ vel non. ¶ Sed pone q. sententia sit lata, scilicet si probatum est, vt s. dicitur: & ex actis apparer pro parte p- hatum, pro parte non. Respondeo: talis sen- tentia nō valeret: quia non esset super tot iudicatum: vt l. in hoc. s. fami. eriscũ. & j. de do. exceptio. l. apud Celsum. §. itẽ que- ritur. & not. C. si aduer. rem iud. l. j. Dico ergo q. cõdemno te in id, quod est probatuũ: in eo, qd non est probatuũ, te absoluo. ¶ Sed quid si dicit, cõdemno te si est probatuũ: si nō est probatuũ, te absoluo: & appa- ret pro parte probatuũ, pro parte non? Re- spondeo, valet sententia: quia ista verba, si est vel nō est probatuũ: intelliguntur eate- nus, quatenus est, vel nō est probatuũ: vt l. Stichũ qui meus erit. de leg. j. De hoc autẽ an sit pbatũ vel non: cognosceret iudex qui habet exequi sententiã: vt hic. Et quod di- citur de actionibus vniuersalibus, dicit vt s. de edendo. l. j. in glo. magna. ¶ Sed qd si sententia sit lata: vt s. & solum apparer probatum per vnum testẽ: ita q. locus est delationi iuramenti: Respondeo reũ tunc esse absolutum. Nam ad iuramẽtum deue-

nitur ppter inopiam probationum, & sic appareat non esse probatuũ: & sic deficit illa conditio si est probatum. Præterea, in illa conditio intelligitur si probatuũ est, scilicet legitime: vt l. hac conditio. de cõdi. & demonstr. ¶ Vltimò, de hac sententia in- certa distinguitur. Aut loquitur in iudicijs vniuersalibus, & generalibus: & valet, vt no. in d. l. j. de eden. Aut in alternatiuis: & tunc distinguitur vt j. de verb. obli. l. vbi au- tem. §. q. illud. Aut in simplicibus: & tunc aut petitur incertum per iudicem certifi- candũ: & valet: vt l. ij. de sen. quã sine cer- ta quantitate. Aut petitur certum: & tunc sententia incerta nō valet, nisi certificetur ex actis: vt dictum est.

Miles qui non contraxit in castris, non habet priuilegium. Aduocati & patroni causarũ habent beneficium ne conueniantur, nisi in quantum facere possunt. Milites armate militia legalis & celestis habent beneficium ne conueniantur, nisi in quantum facere possunt. Donatio facta a clerico concubinae non valet. Idem in donatione facta ab aduocato concubinae, & in legato.

Miles. Miles habet beneficium vt nō exigatur, nisi in quantum facere potest. h. d. l. ibi cõdemnatus simpliciter. l. ibi: solvere. exceptionẽ oppo- sitam in executiõẽ. l. ex diuerso. §. h. s. sol. mat. ¶ Quæro, dicitur hic miles armate, & c. quid in milite, qui nō contraxit in ca- stris, sed vagãdo per mundũ, vel in domo sua. Et glo. dicit q. nō habet priuilegium. Quæro, quid est dicere, in quantum face- re potest: & dicit vt in glo. ¶ Quærit glo. quid in patrono causarum, an habeat hoc beneficium. Et glo. dicit q. sic: vt l. aduocati. C. de aduoc. diuer. iud. Quærit gl. quid in clerico celestis militia: Et gl. determinat idẽ. & tene mœti istã glof. & signa, q. miles armate militia legalis, & militiae cœ- lestis, habet beneficium ne cõueniatur, nisi in quãtũ facere pos- sunt. ¶ Hanc glof. allegat dominus Richar. Mal. in quadam sua questione, clericus donat meretrici, siue suã concubina: an valeat: Et dicit q. nō, per hanc gl. coniumta l. ij. C. de don. inter vir. & vxor. & l. miles. §. mulier. de test. mili. Dixi de dona. l. affe- ctionis. Et ex hoc sequeretur q. si aduocatus donaret, vel res- lineret concubinae, non valeret relictuũ, & donatio eadem ratione: quia non valet, sicut nec in alio milite.

Decem noxã. Si vnũ est in obligatione aliud in solutione, illud solum petetur qd est in obligatione. In obligatiõẽ verò alternatiua vtrũq. peti potest. h. d. ¶ Opp. & vt q. in obligatione alternatiua vnũ tm peti de- beat: vt l. vbi aut. §. qui illud. j. de verb. obli. Sol. Qn̄ est electio debitoris: tũc vtrũq. peti. Sed qn̄ est electio creditoris: ad vnũ tm agitur: vt in cõtrario. ¶ Quæro, quid si in condemnatione cõtinetur, condẽno te ad decẽ, vel ad noxã deditiõẽ: Rõde, noxã deditiõ, intelligit in solutione. Est ratio inter stipula- tiõẽ & sniam: quia nō possum agere separatim ad decẽ, vel ad noxã deditiõẽ p se: & ideo iudex intelligit pronũciare fm q. de iure debebat: sed in stipulatione vtrũq. possum per te stipu- lari: ideo vtrũq. stipulando, potest esse vtrũq. in obligatione al- ternatiua. & hoc vult dicere iste textus. Sed cõtra hoc videt j. e. l. Paulus rñdet eos. vbi verba sententiẽ nō limitant secundum naturam

qui habet priuilegiũ mil. concubinae va- leat, si sit firmata iuramento. ¶ Pro cõcordia. Ad uerte q. op. sunt inter doct. an priuilegia cõ- cessa militibus arma- te militia debeat exten- dendũ ad milites cõle- stis militiae. l. clericos. Bart. tenet q. sic, post gl. in hac l. miles. con- trariũ tamen alleg. in l. j. C. de iur. & facign. Sol. secundũ do. Chri. de Nice. in d. l. j. Bart. in d. l. j. loquitur quã- rum ad illud priuile- gium, quod valde exor- bitat a regulis iuris cõmunis: secus ergo in alijs. Et ita videtur sentire Bartol. in d. l. j. & sic est diuersitas ca- suum.

Executio sententiã debet fieri per executores: potest tamen iudex dare licentiam parti, ut per se exequatur. Sententia absolutoria non exequitur: & per se habet executionem, & reo absoluto paratur exceptio. Sententia lata super usufructu, qualiter exequatur. Executio sententiã late super seruitutibus realibus, qualiter fiat. Sententia si est lata in actionibus præiudicialibus, qualiter fiet executio. Si pronunciat filium esse in potestate agente filio, requiritur executio, ut pater præstet alimenta. Executio quod requiratur quando pronunciat pro patre, vel domino, contra detinentem filium vel seruum. Sententia qua pronunciat aliquam esse uxorem meam, requirit executionem etiã si ab alio non detinetur. Petens iurisdictionem sibi deberi, si pro eo est iudicatum, statim potest illam exerce- re, quando est actum contra illos, in quos se dicit habere iurisdictionem: secus si contra alium ageretur.

Qui iudicati. Non licet victori sua autoritate exe- cutio est facienda per executores vel iudicem. Aliã si per se ipsum exequitur, incidit in edictum diui Marci: vt hic habes. Item si aliquis per sententiam est iustus restituere: quia tunc per iudicem debet fieri executio: vt l. qui restitueret. s. de rei vendi. Oppo. quod quis possit per se, si iudex ei permittit: vt l. dotis. C. soluto matrimo. & quod plenẽ dixi s. de acqui. pos. l. iustẽ. Solu. Fateor: sed hic licet iudex condemnauerit reum, non tamen permisit actori quod sua autoritate exequeretur. Oppo. quod possit autoritate sua post sententiam: vt C. vn de vil. si quis in tantam. ibi: ante euentum iudicialis arbitriũ, a cõ- trario sensu. Solu. vt ibi exponitur in gl. & concordat. ¶ Que- ro, qualiter fienda est executio. Dicit glo. per executores. ¶ Mile in l. is cui. §. missus. s. vt in possessio. leg. Quod intellige, nisi iudex permisit parti: vt plenẽ dixi in l. iustẽ. de acquire. possessio. ¶ Quæro, quid in sententia absolutoria. Respondeo non est necessaria executio: imò secum trahit executionem, & absolutio paratur exceptio: vt j. de excep. rei iud. per totũ. & s. vt in possess. leg. l. j. §. si debitor. no. per Ber. extra de appe. c. pastoralis. & per Inno. de concessio. præben. c. cum nostris. ¶ circa medium glo. magna. Secũdo quæro, ¶ quid si agatur pro usufructu, qualiter fiet executio? Respond. si agatur pro usufructu constituto: idem quod s. in alijs personalibus, vt fiat executio per iudicem. Requiritur enim traditio & consti- tutio: vt s. de usufruct. l. ij. §. dare. & no. C. de usufruct. l. corru- ptionem. Si verò agatur pro usufructu iam constituto, cõfessio- ria: siquidem actor non possidet: idem, scilicet q. requiritur q. transferat possessio naturalis in usufructuariũ. Si verò usufru- ctuarius agens possidet: tunc nō requiritur executio: quia ipsamet sententia trahit secum executionem: vt l. vt frui. §. si. si usufr. peti. nisi forte vt caueat dominus quod patietur eum vt frui: vt l. harum. & l. egi. si serui. ven. Si verò dominus ageret nega- toria: eadem est adhibenda distinctio: aut ipse possidebat, aut usufructuarius: vt ibidem. Tertio quæro ¶ quid in alijs seruitu- tibus realibus? Respon. sic, si est actum confessoria, & secuta est condemnatio: tunc aut ad vsum seruitutis non est necesse aliquid opus fieri: puta, habeo domum meam leuatam: tu ha- bes domum tuam depressam. Si pronunciat me habere ius, ne tu possis eam altius eleuare: statim trahis tecum execu- tionem, & incipio possidere pro seruitute: vt lege, & si fortẽ. §. sciendum. si serui. vendi. Si verò requiritur quod aliquid

opus fiat: tunc debet fieri executio per iudicem: vt s. de dã. infect. l. a quo fundus. & si seruit. vend. l. harũ. sed in seruitutibus rusticis: vt in via, si pronuncietur mihi ius esse eũdẽ: idẽ puto, q. nō sit necessaria aliqua iudicis executio, nō enim est necesse q. victus aliquid faciat: sufficit si nō faciat, sed patietur: vt l. quoties. §. si. & l. penul. s. de serui. Tutius tñ est, q. prius cogi faciat dñm ad cauẽdũ secundũ formã d. l. harũ. si seruit. vend. In negatoria verò dico idẽ si agẽs obtinuit. Nã aut ad vsum libertatis nō requiritur aliquid factũ hominis: & tũc dicitur secũ trahere executionẽ: quia statim nō vteris iure ser- uitutis. Si verò requiritur factum hominis: vt si habebas tigna immissa in domũ meã: & fuit iudicatu tibi ius nō esse ita habe- re: tũc requiritur executio iudicis, sicut hic: arg. s. de serui. vr- ba. prædico. l. hęc aut iura. ¶ Quarto quæro, quid in actionibus præiudicialibus: vt ecce, peti aliquis se in libertatẽ mitti: & sic pronunciat. Certẽ trahit secũ executionẽ: quia eo ipso quod pronunciat liber, sententia facit ius: vt l. ingenuum. de stat. homi. ergo ille qui succumbit cum est sciens, nō potest eũ possi- dere: vt l. si serui testamento. j. de stipulatio. seruum. sed si peto aliquem in meum seruum, & sic pronunciat: idem, quod trahit secũ executionẽ: quia pro veritate habetur. et ideo possum eum ducere, & facere de eo vt de seruo meo. Idẽ si pe- to aliquem in meum filium & ir. potestate. Nam hoc pronun- ciatio exerceo patriam potestatem, sicut dominicam: vt l. ij. & ij. C. de pa. pote. Nam hæc sententia in effectu iuris est hic. & cum sit in potestate patria, vel dominica, trahit ad se executio- nem: vt l. si quis filio ex hæredato. §. irritũ. de iniust. testa. & de penis. l. quod ad statum. & dixi s. e. l. j. Exercitium verò istius iuris potest fieri in inuitum filium, vel seruum: sed in casu no- stri §. & similibus, ad executionem requiritur voluntas eius, contra quem fit executio, vt q. restituit possessionẽ: vel quod soluat, vel similia: ideo vincens non potest exequi eo inuito, sed debet fieri per iudicem. Idem si aliquis pronũciatur meus libertus: sed si pronunciat dubio trahit secum executionem, si- cut sententia absolutoria vt dixi. ¶ Sed pone q. filius ipse petit se pronũciari filium in potestate, & obtinet: an requiratur executio? Respondeo, nō quo ad ipsum ius filiationis sed quo ad alia, scilicet quod pater præstet ei alimenta, & c. quã patrẽ præstare oportet: vt no. Insti. de actio. §. præiudiciales: tunc re- quiritur executio, quia hoc est factũ: & filius non habet ius cogendi de facto patrem inuitum, sicut pater potest cogere filiu ergo fiet per iudicem: vt l. si quis liberis. in prin. de liber. agno. ¶ Sed si poneres patrem vel dominum vincere contra alium detinentem filium, vel seruum: tunc quia non habet ius exe- quendi illo tertio inuito, requireretur executio iudicis: vt l. j. in prin. & l. si. de libe. exhiben. Idem dico si pronũciatum est aliquam esse vxorem meam: ¶ q. requiritur executio siue ab alio detineatur: vt l. j. §. si. de liber. exhiben. siue non detinea- tur: quia istud non est tale ius quod possit exerceri in eam in- uitam: vt l. raptores. §. j. ibi: in quibus connumeramus, & c. C. de rapt. vir. & in hoc quia spirituale est, & canonicum, sto di- ctis doctorũ iuris Canonici. Ad quod facit de restit. spol. c. ex- coquectione. & c. literas. & de spon. c. j. Quinto quæro, quid si aliquis petit iurisdictionem suam in quodam loco, & datur pro eo sententia: statim poterit exercere sine aliqua exe- cutione. Respo. si quidem agitur cõtra illos homines, in quos se dicit habere iurisdictionem: tunc statim poterit exercere sine aliqua executione: quia istud est tale ius, quod potest exer- cere in eos inuitos, sicut dicitur est s. in potestate dominica, vel patria. Si verò agitur cõtra alium qui esset in possessione eius- dem iurisdictionis, tunc requiritur executio, vt hic, & s. dixi.

Actio iudicati q. oritur ex sententia iudicis magis, quã actio in factum. Ex sententia arbitri oritur actio in factum. Actio iudicati est perpetua & transitoria, licet actio prima esset temporalis, & non transitoria. Actio iudicati q. fit rei persecutoria: licet actio principalis sit ex delicto, & nō sit rei persecutoria. Actio noua q. detur ex sententia lata super actione reali.

Qui iudicati. Et vi de quod no. Bar. in l. iustẽ. s. de acqui. poss. Andre. Barba. Plene dixi. Ad d. vt ibi p. Alex. et Pau. de cast. in l. pe. eo. ti. Do. de sancto Gemi. ple- nẽ in c. c. u. nostris. de cõcel. præbẽ. Spe. f. ti. de aduo. §. j. Bal. in c. j. §. j. de pac. iur. fir. gl. or. di. in ca. ius naturale. Paul. de castr. consil. xxxv. Alexan. cõfil. cxxxvj. lib.

Qui iudicati. Et vi de quod no. Bar. in l. iustẽ. s. de acqui. poss. Andre. Barba. Plene dixi. Ad d. vt ibi p. Alex. et Pau. de cast. in l. pe. eo. ti. Do. de sancto Gemi. ple- nẽ in c. c. u. nostris. de cõcel. præbẽ. Spe. f. ti. de aduo. §. j. Bal. in c. j. §. j. de pac. iur. fir. gl. or. di. in ca. ius naturale. Paul. de castr. consil. xxxv. Alexan. cõfil. cxxxvj. lib.

Qui iudicati. Et vi de quod no. Bar. in l. iustẽ. s. de acqui. poss. Andre. Barba. Plene dixi. Ad d. vt ibi p. Alex. et Pau. de cast. in l. pe. eo. ti. Do. de sancto Gemi. ple- nẽ in c. c. u. nostris. de cõcel. præbẽ. Spe. f. ti. de aduo. §. j. Bal. in c. j. §. j. de pac. iur. fir. gl. or. di. in ca. ius naturale. Paul. de castr. consil. xxxv. Alexan. cõfil. cxxxvj. lib.

Qui iudicati. Et vi de quod no. Bar. in l. iustẽ. s. de acqui. poss. Andre. Barba. Plene dixi. Ad d. vt ibi p. Alex. et Pau. de cast. in l. pe. eo. ti. Do. de sancto Gemi. ple- nẽ in c. c. u. nostris. de cõcel. præbẽ. Spe. f. ti. de aduo. §. j. Bal. in c. j. §. j. de pac. iur. fir. gl. or. di. in ca. ius naturale. Paul. de castr. consil. xxxv. Alexan. cõfil. cxxxvj. lib.

Qui iudicati. Et vi de quod no. Bar. in l. iustẽ. s. de acqui. poss. Andre. Barba. Plene dixi. Ad d. vt ibi p. Alex. et Pau. de cast. in l. pe. eo. ti. Do. de sancto Gemi. ple- nẽ in c. c. u. nostris. de cõcel. præbẽ. Spe. f. ti. de aduo. §. j. Bal. in c. j. §. j. de pac. iur. fir. gl. or. di. in ca. ius naturale. Paul. de castr. consil. xxxv. Alexan. cõfil. cxxxvj. lib.

Qui iudicati. Et vi de quod no. Bar. in l. iustẽ. s. de acqui. poss. Andre. Barba. Plene dixi. Ad d. vt ibi p. Alex. et Pau. de cast. in l. pe. eo. ti. Do. de sancto Gemi. ple- nẽ in c. c. u. nostris. de cõcel. præbẽ. Spe. f. ti. de aduo. §. j. Bal. in c. j. §. j. de pac. iur. fir. gl. or. di. in ca. ius naturale. Paul. de castr. consil. xxxv. Alexan. cõfil. cxxxvj. lib.

Qui iudicati. Et vi de quod no. Bar. in l. iustẽ. s. de acqui. poss. Andre. Barba. Plene dixi. Ad d. vt ibi p. Alex. et Pau. de cast. in l. pe. eo. ti. Do. de sancto Gemi. ple- nẽ in c. c. u. nostris. de cõcel. præbẽ. Spe. f. ti. de aduo. §. j. Bal. in c. j. §. j. de pac. iur. fir. gl. or. di. in ca. ius naturale. Paul. de castr. consil. xxxv. Alexan. cõfil. cxxxvj. lib.

Qui iudicati. Et vi de quod no. Bar. in l. iustẽ. s. de acqui. poss. Andre. Barba. Plene dixi. Ad d. vt ibi p. Alex. et Pau. de cast. in l. pe. eo. ti. Do. de sancto Gemi. ple- nẽ in c. c. u. nostris. de cõcel. præbẽ. Spe. f. ti. de aduo. §. j. Bal. in c. j. §. j. de pac. iur. fir. gl. or. di. in ca. ius naturale. Paul. de castr. consil. xxxv. Alexan. cõfil. cxxxvj. lib.

Qui iudicati. Et vi de quod no. Bar. in l. iustẽ. s. de acqui. poss. Andre. Barba. Plene dixi. Ad d. vt ibi p. Alex. et Pau. de cast. in l. pe. eo. ti. Do. de sancto Gemi. ple- nẽ in c. c. u. nostris. de cõcel. præbẽ. Spe. f. ti. de aduo. §. j. Bal. in c. j. §. j. de pac. iur. fir. gl. or. di. in ca. ius naturale. Paul. de castr. consil. xxxv. Alexan. cõfil. cxxxvj. lib.

Qui iudicati. Et vi de quod no. Bar. in l. iustẽ. s. de acqui. poss. Andre. Barba. Plene dixi. Ad d. vt ibi p. Alex. et Pau. de cast. in l. pe. eo. ti. Do. de sancto Gemi. ple- nẽ in c. c. u. nostris. de cõcel. præbẽ. Spe. f. ti. de aduo. §. j. Bal. in c. j. §. j. de pac. iur. fir. gl. or. di. in ca. ius naturale. Paul. de castr. consil. xxxv. Alexan. cõfil. cxxxvj. lib.

Videtur text. Adde tex. secundum Abb. in c. significasti. extra de offi. delega. ibi auctoritate sibi concessa. A. l. x. t. i. rub. s. de offi. eius cui man. est iurif. di. referet Pet. Cyn. & Fulg. in l. i. i. ubere ca. uere. tenere gl. & idē ipse tenet de tex. t. d. c. nō facit mētionē. & vide Spe. in t. de exe. c. sen. s. nūc dīcedū. ver. hoc aut certum.

Dic ergo plenissimē. Et pro hoc dicto Bar. est gl. ord. in c. pa. storalis. s. quia verō. de offi. delega. Quid autē si Papa scribit. q̄ prouideat Petro. si ta. lis ecclesie vacat. tūc debet cognoscere an vacet. secūdi Inn. in c. de cetero. e. t. i. & ibi dicit. q̄ si vel ob. h̄ere in personā exe. cutoris. vel illius cui prouidit. excipiēs nō est audiendus. Allegat no. in c. propositus. de cōf. s. b. q̄ nō pla. cet Ho. hoc vltimum alleg. c. ad aures. c. p. ponēte. c. cū adeo. c. p. s. t. u. l. a. s. t. i. de referi. quia temp. admittit. & cōtra h̄i ficiatū. et cōtra rescriptū. Inno. in d. c. pastoralis. s. quia verō. intelligit dīctū suū vbi Papa scribit certo iudici pro certa persona et de certa p̄. benda praeiēs. & de certā ficiā exprīmēs q̄ nō vult aliquā ex. ceptionē opponi et sic saluat dīctū suū secū. dū Hostiē. q̄ est nor. quia pulchrū. et vide moderniores in c. de cetero. de re iudic. & idē si fit cōmissio de praeiēcā. vel absol. uendo tūc enim non datur iurisdīctio c. fi. s. fi. de offi. dele. licet ibi gl. & in c. ex liti. ris. eo. rī. dicat. q̄ trā. sit coertio. sed Hosti. & Io. And. tenēt con. tra. Andre. Barba.

Nullitatis. Adde Bal. cōf. c. l. x. v. ij. lib. 2. Secūdo quāro. t̄an delegatus a principe possit sententiā executioni mā dare. Et vīa def̄ q̄ sic. quia habet vim ordinarij. vt l. a. iudice. C. de iudi. Itē citat vt ordinarij. vt in aut. qui semel. C. quō & q̄ iudex. Idē in aut. de litigio. s. omnē. Pro hoc l. & si nō cognitio. C. si cōtra ius vel vtilis. publi. Sed cōtrariū dicit gl. q̄ licet ista sint specia. lia in princīps delegato. nō tū reperio in delegato executionē nē esse permissam. q̄ est mīsti Imperij. vt l. i. ubere ca. uere. s. de iurisdī. om. iudi. & l. i. i. s. de dāno infecto. & sic nō videtur sibi permissa. Ad l. & si nō cognitio. respōdet gl. q̄ de iure Ca. nonico est secus. vt in c. pastoralis. extra de offi. & po. iudi. de leg. Sed quicquid dicit glo. Vide tex. a. in l. vlti. in fi. C. de iud. vbi delegatus a Principe pōt exequi tanquā ordinarij. vt in aut. de exhibē. s. si vero. secundū vñā solutionem positam hīc in gl. Et ista opī. est approbata p̄ tex. extra de offi. & po. iudi. deleg. c. signi. Et no. illū tex. q̄ nō solū pōt per se. sed etiam pōt cogere ordinarij ad exequēdū. & praeipere ei sub poenis gra. uioribus. Hoc etiā approbat eo. t. i. c. quare nē. Tamē Papa ibi limitat q̄ tale ius exequēdi nō durat. nisi vīq̄ ad annū. & illud teneatis. Venio ad solu. t̄ quā dat glo. ad l. & si nō cognitio. & dicit. q̄ q̄ mandatur executio. videtur mandari cognitio. ta. men non econuerso si mandatur cognitio. videtur mandari

executio. & c. Pro huius declaratione quāro. an illi cui est cō. missa executio. & cognitio videatur cōmissa. Glof. dicit hic. q̄ sic. & tex. est in d. l. & si nō cognitio. sed contra in l. i. vt pro. ponis. & l. executorē. C. de execu. rei iudi. Et si hoc esset verū. vilis nūcius. cui cōmittit executio. possit cognoscere de veri. tate precū. Dic ergo plenissimē q̄n̄ alicui cōmittit executio. an videatur cōmissa cognitio. Gl. dicit q̄ sic. vt l. et si nō cog. nio. docto. nostri nō declarauerūt. Dic ergo q̄n̄ que t̄ mā datur executio nulla praecedēte causā cognitionē. vt quia scribit Im. perator. Conquestus est nobis talis q̄ est tali possessione inde bite spoliatus. quare si ita est. cōmittit tibi q̄ eū in dicta pos. sessione restitui facias. & c. tūc videtur cōmissum vt cognoscat de veritate precū. vt l. & si nō cognitio. Sed quid si appellatur ab interlocutoria. in qua fuit facta condēnatio expensarum. Dic vt in Spe. de executione sententiā. s. ij. in versi. quid igi. & hāc est euident solū. Ratio est. quia literę habent hanc tac. tam conditionē. etiā si non exprīmatur. si preces veritate nī. tantur. vt cū committitur executio. videtur cōmissum praem. bulū ipsius. scilicet cognitio. vt l. ij. de iurisdī. om. iud. & l. ad rē & l. ad legatū. s. de procu. Q̄n̄ t̄ est prius cognitū de causā. vñ lex cōmittit alicui executionē in defectū iurisdīctionis. vt hic. vbi cōmittit executionē delegati vel arbitri. tūc sine dubio ha. bet omnē cognitionē quā requiritur in executione. vt hic. in prin. & per totā legē. Quandoq̄ t̄ cōmittitur executio in auxi. lium iurisdīctionis post latā sententiā. vt vnus iudex commit. tat alteri vt suam sententiā exequatur. vt j. prox. s. Vel po. ne. q̄ permittit lex. vt in multis ciuitatibus sint quidā iudices. quibus sola sententiā executio est cōmissa per formā statuto. rū. & hic est aduertendum. Nam quādā est cognitio circa res. in quibus debet fieri executio. & hoc casu executor potest cog. noscere. vt j. ea. l. s. in v̄ditione. & s. si super rebus. & s. seq. t̄ Quādā est cognitio super exceptionibus. quę opponuntur post sententiā. Et hic est aduertendum. quia quādā sunt exceptiones quā respiciunt merita principalis causae. vt in his in quibus loquitur tex. l. i. C. de iur. & fac. igno. & de istis non poterit cognoscere talis executor iudex. sed debet remittere ad priorem iudicem. vt l. pe. j. t. i. j. Quādā sunt exceptiones t̄ quę solum respiciunt executionem. nec infringunt senten. tiam. vt exceptio ne quis exigitur vltra q̄ facere possit et simi. les. & de istis cognoscat executor. vt d. l. pe. j. t. i. j. & etiā pronū. ciabit vt ibi patet. quā lex est no. ad ista. vt ibi dicit. Quādā sunt t̄ exceptiones quā directo veniūt cōtra sententiā. & eam impugnant. vt exceptio nullitatis. vel praeiēcā falorum in. strumentorum. & sic tūc Ber. videtur dicere extra de offi. dele. g. c. pastoralis. q̄ talis executor pōt de his cognoscere. Veritas est q̄ talis iudex executor pōt de his exceptionibus cognos. cere. non vt pronunciet sententiā exequendam non esse ra. tionē nullitatis. sed si viderit dictas exceptiones fore veras. sub. perfedeat ab executione & cognitione. & non pronunciet super his. sed remittat ad iudicem primum ordinarij vt hic est tex. s. de iudi. l. i. si prator. in princī. & s. Marcellus. qui pro. bat hoc expresse si recte intelligatur. Nā in fi. remittit ad prae. torē qui debet hoc facere. Et probatur ratio. quia aliās sequer. retur q̄ iudex minor. vel par. possit infringere sententiā ma. ioris. vel paris. contra l. nam magistratus. s. de arbi. & de hoc etiā videtur tex. extra eo. c. de cetero. & ibi hoc videtur tene. re Inn. Quandoq̄ t̄ post sententiā laram. & post habitā cau. sē cognitionem super exceptione. cōmittit iudex nudam exe. cutionem facti. vt in cōmissione quā fit nūcio. & iste vocatur merus executor. & nullam habet cognitionē. vt l. executorē. & l. si vt proponis. C. de execu. rei iudi. Ratio. quia omnīs cog. nitione praecessit. & ideo mera executio videtur cōmissa. & hoc modo cognoscitur missus a mero executore. Quāro. qd̄ econtra. an illi. cui mandatur cognitio. videatur mandari exe. cutio. Gl. q̄ nō. vt i ea habetis. Tu verō t̄ latius examina. Q̄n̄ alicui committitur cognitio nulla facta mentione de diffini. tione. tunc tenet gl. q̄ non potest diffinire. vel sententiare. vt no. s. de procu. l. qui procurator. ergo non est quarendum de executione. Spe. tenet contra. q̄ diffinitio videatur mandan. da. vt in Spec. de iudi. deleg. s. sequitur. versi. & no. q̄ simplici. ter. & c. nisi specialiter delegans. sibi referret sententiā. vel dicat se committere cognitionem tantum. vt ibi patet. Secūdo

dum eum. Et mihi videat q̄ verba delegantis debeamus inspici. ce re. Nam si dicit. tibi talē cām cōmittim. nec aliqd̄ de execu. tione. vel cognitione exprīmūt. tūc videat tota cām cōmitti quo ad omnia. sicut cū aliquis dicit se hāredē. nec addit inquitur. intel. ligitur in totū. vt l. i. defensor. s. j. de inter. act. & tūc verū intel. ligitur bene facit. & C. si cōtra ius vel vti. publi. l. j. vbi videt̄ casus cōtra glo. tamen debet intelligi q̄ causa fuit simpliciter cōmissa. & ita not. ibi. in prima gl. Quādoq̄ t̄ causa cōmittitur per hāc verba. in causa vertente inter tales tibi cognitionē cō mittimus. tūc fateor q̄ nō videat cōmissa diffinitio. nam cōmit. titur vñ. aliud videat prohibere. vt l. cū prator. de iudic. sic loquitur glo. d. l. qui procurator. & probatur d. l. vbi. C. de fal. t̄ Quāro. quando videat cōmissa diffinitio. vel si ponas exp̄sē dīctū. cōmittimus tibi. vt causam audias. & decidas. an tūc vi. deatur mandata executio. Et in delegato Princīps nō est du. bium q̄ sic vt s. dīctū est. Idem puto in subdelegato a delega. to Princīps. vt C. qui pro sua iurisdī. l. j. in fi. t̄ sed in delegato a alio. gl. hic a dicit q̄ non pōt exequi. Sed Inn. extra de offi. ordi. c. cum ab ecclesiarū. in vlt. gl. videtur dicere q̄ omnis de. legatus etiā a quocūq̄ pōt exequi iurisdīctionē. quā habet. scilicet. pronunciando. exequēdo. & cōmunicando multā. in dīcē. do. & si. sed mittere in possessionē re ipsa nō possit. vt l. prope. randū. s. j. si naut. reus. C. de iudi. vbi dicit esse casum. & Spec. in tit. de execu. sen. s. nunc dicendū. circa princī. nil firmat. Mihi videat q̄ alius delegat. quā a Principe. vel eius delegatus nul. lo modo. potest sententiā executioni mandare. Nam statim lata sententiā functus est officio suo. vt l. si vt proponis. C. quō & quādo iud. si eū perdurat eius officij in aliquo. possit ite. rum sententiare. quod tamen est falsum. Pro hoc videtur gl. in l. qui restituere. in fine. s. de rei vendi. Prædicta vera in exe. cutione sententiā diffinitiuā. de interlocuto. j. dicitur. Item prædicta vera. nisi executio specialiter sit commissa. quod an possit fieri executio. statim dicam. t̄ Quāro. & reuoco. d̄ in d̄ dubium quid si a sententiā prima est appellatum. & per iudi. cem appellationis est confirmata. quis mandabit executioni. & Specu. ponit istam quæstionem in titu. de execu. sen. s. nunc dicendū. versicu. sed pone quod iudex. & nihil determinat. Sed Dyn. dicit quod iudex appellationis. vt in aut. si quis liti. gantium. C. de epis. audien. & Cyn. in l. eos. C. de appella. Gul. de Cun. in l. tale pactum. s. qui prouocauit. s. de pactis dicit. Quandoque iudex appellationis confirmat primā sententiā. & tunc ipse debet exequi. vt in aut. si quis litigantū. & l. pre. cipimus. in versi. officijs. C. de appel. & l. cum specialis. in fi. C. de iudi. Quandoque iudex appellationis non confirmat sen. tentiā primā. sed ex cursu tēporis dierū fatali cōfirmatur. & pronunciat appellationē desertā. & tunc iudex primus exequi. tur. vt l. vlt. C. de temp. app. Quandoque pars sua sponte rece. dit ob appellatione. & tunc idem quod iudex appellationis exe. quitur. vt l. tale. s. qui prouocauit. s. de pac. dot. lac. But. dicit. in isto mēbro vltimo. non video quā sit ratio differentia. q̄n̄ per cōsēsum receditur. vel per lapsum temporis confirmat. & ideo iudex primus exequi. vt l. fi. C. de temp. ap. Ad l. rale. s. q̄ prouocauit. Respondeo. q̄ ibi primus iudex erat delega. tus. & fuit appellatum ad delegantem. ad quem executio etiā appellatione non interposita pertinet. vt hic. Sed hoc diuina. re est. Vnde puto. q̄ iudex primus hoc casu possit exequi. cū eius sententiā sit illa quā mandatur executioni. & ex qua ori. tur actio. Puto etiā q̄ iudex appellationis possit exequi. vt d. s. qui prouocauit. Ratio. quia in casu illius s. liquet iudici ap. pellationis ex forma transactionis. quod sententiā mere ex. eutionem. quoniam ad hoc se pars obligauit. Sed q̄n̄ per cur. sum temporis appellatio deserit. hoc iudici nō liquet. quā forte ex alia causā executionē non mereat. vt quia nulla vel aliqua. sed elidetur exceptione. Vnde si poneremus q̄ pars sua spōte ab appellatione recederet. nec diceret se satisfacturū iudicatis verū diceret laco. But. Idem si alio modo appellatio est deser. ta. vt quia non sunt petiti apostoli. & similia. potest tamen ius. dex appellationis. si vult requirere iudicem primum. vt exe. quatur. quia forte primus iudex est magis potens in militi. bus & familia. vt C. de episco. audien. l. episcopale. Sed t̄ quid si appellatur ab interlocutoria in qua fuit facta condēnatio

a P O M A T E S. ¶ Gl. hic. Adeo aut hoc est verū. q̄ delegatus ab iufe. riore a principe nō pōt exequi suā sniam. & etiā hoc nō possit de cōsēsu parti. tū. Ita Ro. & do. l. a. Ray. in l. i. ubere ca. uere. s. de iurisdī. om. iud. nisi ei a parti. bus fecidū eundē res esset tradita. super qua litigabat vt vincētū daret. p̄. text. in l. litigatores. s. j. ver. qd̄ ergo si res. de arbit. Vide etiā ad hoc Fel. in c. fi. q̄s cōtra. col. pe. in fin. de fo. cope. & plenē in c. significasti. de offic. delega.

Mihi videat. Adde qd̄ Inn. in c. ad hāc. de offi. deleg. tenet q̄ cōmissa audiētia. vel cognitio causae. cētē cōmissa decisio. per l. de qua. re. Io. An. vero in addi. Spec. in loco palle. dicitur. aut per legē cōmittit cog. nitionē alicui ordina. rio. & intelligit com. missa decisio. Aut p̄ hominē. & tūc secus. tū Pau. de cas. transit cū Inn. cui addē Bal. cōf. ccc. xv. j. lib. j. vbi etiā videat qd̄ si sic cō. missa executio nun. quid & coertio. & de quib. exceptioni. bus possit cognosce. re executor & ibi vi. de oino. & cōf. ccc. xxi. j. eo. lib. vbi dicit. q̄ per hāc verba. sub. mīto me coertio. ve. strā. videat commissā causā decisio. Adde tu & vide ad materiā Are. in c. si quis cōtra clericū. col. iij. de fo. cope. & ibi do. Ma. ria. in gl. pe.

Nullo mō. Et vide plenissimē do. Abb. post d. Anto. in c. si q̄ cōtra clericū. de fo. cō. pe. & do. Anto. in cle. auditor. d̄ referi. Bar. in l. ij. de iurisdī. om. iud. vide ibi Ange. & alios. Andre. Barba. P. P. A. V. P.

Quāro & reuoco. Vide latē Bar. in c. pa. storalis. s. p̄ terra. col. xij. & sequē. de offic. deleg.

Spe. Adde q̄ Io. an. ibi dicit. qd̄ opī. pri. ma Laur. relata per Specu. placet Hosti. & illa ipse sequit. qd̄ primus debet exequi. limitādo tū. q̄n̄ sine vlla correctioe cōfir. mata est. Nā siue sit ordinarij. siue dele. gatus qui exequi. pos. sit. exequi debet. quia certū est q̄ lata sen. tentia illi primo cōpet. bat executio si non fuisset appellatū. cas. fata igitur appella. tioe summa equitas exigit q̄ executio in. dita per illā reuertat ad ipsum. et hoc dicit Io. and. fortius proce. dere in criminalibus.

Quandoq̄ pars sua spōte. Adde circa in. telle. cū d. s. qui prouocauit. secundū An. ge. litera ibi secundū eū non dicit q̄ iudex sequitur primā sen. tentiā. sed conuentionē. Vnde dicit q̄ redibit ad instātiā appellationis. & iudex primā sniam nullo alio de cā dīcussio. p̄pter virtutē cōuentionis. & illā sniam cōfirmatoriā exequē. Iste intellectus est nota. bilis i. s. ex quo habet q̄ illa trāfactio nō facit simpliciter instātiā. sed ita de. mū. si fortiret effectū. Intellectus tū Bar. est magis sing. & no. Andre. Barba.

- 2 Quæro. Adde An gel. in l. cui iurisdic- tio. s. de iur. om. tu. & Abb. in c. j. de pre- ca. & Per. de Ancha. confi. lvi.
- 3 P. P. A. V. P. Rem aliena. Vide Fel. in c. causam que. col. ij. circa med. de re iudica. & in c. cum olim. el. j. de offi. dele.
- 4 De executoribus. adde Bal. confi. clx- xxv. iij. lib. & Pe. de Anch. confi. xliiij.

pecunia. Quinto ibi: certè dicit q si res non est vedita presente pecunia q iudices possunt se intrinmittere non faciendo executione de pretio: sed transferendo re. & sic planè, & rectè legitur in gl. & bene. Opp. s. prox. s. Sol. ibi erat pretium solutū: hic nō erat pretium solutū. Opp. ad si. huius s. Quid enim si emptor dicit se soluisse: nonne est iniquū sibi re aufer- ri dicit glo. q hoc hic nō dicebatur. Vel dicit q etiā si hoc dicat se soluisse: quia tñ hoc est notū iudici exequenti, seum non soluisse: vt l. cū falsum. de acquir. hære. qd poterit facere executionē sicut cum est sibi notū per sententiā.

2 & hoc tex. vult. Quæro, an tñlle, qui vendit rem alienam, possit transferre dñm habita fide de pretio: Et vide q non: vt hic, & l. si procurator. in fi. j. de iur. fisci. In cōtrarium vide tur l. cuiusq. s. si ei. s. de insti. do. Cy. format istā q. in l. inciu- le. C. de rei ven. & dicit Cy. in antiq. lectu. q potest transferre dñm si mandatū non habebat expressè, qd nō habere fide de pretio. tñ enim dñm non transferret. Guil. de Cun. in l. cuiusq. s. si ei. dicit q illud est verū in procuratore generali. sed secus in procuratore speciali: quia nō potest habere fidem de pretio vt hic. De quo Cy. fecit postea additionē ad d. l. ius ciuile. Sed istud nō bene probat hic: nā hic datur potestas ex- cutoris ob certā causam limitatā, vt conuertat in causam ius dicat: quæ causa nō impletur habēdo fidem de pretio: sed reci- piēdo sic. Præterea, est ratio ne procedat in inñitū, & ne re- tardetur executio quæ rationes cessant in alio pcuratore spe- ciali. Et ideo in procuratore generali tene cum eis: vt d. l. cui- cuncq. In speciali procuratore considero, aut facio procurator rem: vt vendat fundū pro centū, & sic limitato pretio: tñ iste pcurator debet videri presentē pecunia. nec pot trāsferre do- minū habita fide de pretio: qd pbo. Vēdere rē nō presentē pe- cunia, sed solutā ad tēpus, est rē videri pretio minori: vt l. si pretio in diē. in fi. s. de in diē addi. & dies est summa pars obli- gationis & c. vt l. j. s. editiones. de ed. sed si pcurator vedit mi- nus q̄ habet in mādatis, nō valet: vt l. diligēter. s. man. Si verò esset pcurator advēdēdū pretio nō limitato, Aut erat adiecta cā, ob quā posset videri: & tñ si illa causa habēdo si lē de pre- tio nō implet: vt puta si satisfiat creditorib: tñ nō potest ha- bere fidē de pretio, vt hic. Aut habebat mandatū simplex, & indeterminatū de vēdēdo: & tñ regulariter pot videri habita fide de pretio: vt l. q fundū. s. pcurator tuus. s. de empt. & l. j. s. de excep. rei vē. & tra. Et prædicta t̄ vera, nisi in pcuratorē fisci minoris, & ecclesiæ: vt j. de iur. fisci. l. si pcurator. in fi. qui nisi presentē pecunia videri nō possunt. Et pot esse i istis ratio: q nō possunt videri, nisi ex causa, vt creditorib: satisfi- fiat, qua cām nō implēt habēdo fidē de pretio: vt hic. Disti- que ergo: aut est pcurator fisci vel minoris, vel ecclesiæ: & nō pot nisi presentē pecunia. Aut in t̄ alio pcuratore q̄ in minore: & tñ aut est spālis: & tñ si habet limitatū mādātū nō pot exce- dere. Si nō habet limitatū: tñ aut est limitatū rōne causæ aut nō: vt ex prædictis patet. Si verò est gñalis pcurator: & tunc nō pot facere & habere fidē de pretio. Ad hoc facit l. q romæ. s. Callimachus. in fi. s. j. de ver. ob. t̄ Quæro, qd de executorib: vltimarū voluntatū, quib: est data ptās alienā: an possint trāsferre dñm nō presentē pecunia. Et dicitur: aut est ex- cutor ad pias causas: & nō pot nisi presentē pecunia: arg. d. l. si pcurator. de iur. fisci. & qd ibi not. Si verò est executor ad alia: tñ, q̄ regulariter talis executio est limitata vt possit videri p satisfaciēdis legatis: & tñ si milititer nō pot: q̄ talis cā habē- do fidē de pretio nō implet, ideo nō trāsferat dñm, vt hoc s.

6 Quæro, t̄ quid si confiteat pretiū se recepisse: Puto q nō suf- ficit: sed debet dicere instrumentū quod in veritate habuit, & recepit. Aliud est enim confiteri: aliud est recipere: vt C. de non nu. pec. l. si ex cautione. & s. si quid in frau. pat. l. j. qd si in lit. & s. si mutuum. in fin. s. & facit j. de noua. l. si de iure. & s. si cer. pet. l. ij. s. si. & quod ibi nō prædicta vera, nisi appareat cō- uersum in illam causam, in qua habet potestātē vēdēdū: tunc ex illo apparebit illam confessionē esse verā: vt l. sed Iulianus. s. proinde. s. ad Maced. Quid si instrumentū t̄ dicit q pecu-

ibi. pot trans ferre q̄
singl. ex parte hōneq
v. alb. vella. consil
72. 21. pectotm

niā in veritate recipit quā cōfessus fuit se in talem causam cō- uertisse, nec per hoc apparet in illā causam esse versam: an suf- ficiat: Puro quod si mandatū erat factum ob illam causam ex- pressè, sufficit. Idem si tacite, si causa in veritate suberat: vt l. j. s. non autem. de exerci. & l. si. eod. tit. In ecclesia verò dicit vt in aut. hoc ius porrectum. C. de sacrosanc. eccle. in ciuitatibus & in alijs collegijs, dicit vt in l. ciuitas. s. si cer. pet.

- 1 Ratio differentie inter nomina debitorū, & inter res corporales in executione finda.
- 2 Si in bonis debitoris non est aliud, nisi nomina debitorum, qualiter fit executio.
- 3 Practica capiendi nomina debitoris in pignore pro executione.

Sic quoque. Vbi alia res nō sunt, nomina capiuntur eorū, qui consentiunt: quæ exigenti, vel vē- dentur, vt iudici videbitur. h. d. Opp. j. prox. s. Sol. vt ibi dicitur. t̄ Quæro, quæ est ratio differentie inter nomina debi- torum, & inter res corporales. Dicit gl. q̄ facilius adhibetur ista cognitio in rebus corporalibus, quam in nominib: quia in nomine oportet q̄ detur libellus cōtra debitorē, & proces- datur cōtra eum. Sed in rebus corporalibus secus est: quia siue res sunt certæ debitoris, sit executio: siue nō, si possideatur ab eo, item sit executio: vt l. si super rebus. t̄ Quæro, quid fiet quādo non est aliud in bonis debitoris, nisi nomina debitorū. Gl. remittit ad nō. & bene in l. ij. C. quādo sit. vel pri. Quæro, qualiter t̄ capitur nomen debitoris. Et glo. dicit si dicitur, hæc beas illud nomen loco pignoris. Gl. quæ est in l. j. C. de præto. pig. dat. meliorem practicā quā hic: quia dicit, vocato debi- tore, & ipso confitēte, dicit iudex verba quæ sunt in hac gl. & habet vim traditionis. Dixi s. de dona. l. si. in prin. Et glo. ista non est super isto s. sed super se. Hic recitauit: quia melius ca- dit hic, quā ibi.

- 1 Res debitoris deposita penes aliquem, ita demum in causam pignoris capitur, si ille, qui eam detinet, constituitur esse debitoris.

Sed & si pecunia. Si creditor habet pecuniam de- bitoris vel debitori destinata: ipsa pecunia capitur non debitoris nomen. h. d. vsq; ad finem. Opp. s. prox. s. Sol. ibi nō erat parata pecunia, hic sic. Quæ- ro, quid hic pignori capietur. Gl. respondit ipsum nomen: sed certè hoc est falsum: vt patet hic in ver. præterea. & j. eo. l. cō- modis. Dic ergo q̄ ipsa pecunia. & ista gloss. debuit esse super præcedenti s. Item aduerte, ex eo quod hic dicitur, æquē capi solet: quia licet t̄ quis habeat rem debitoris depositā, vel alio modo q̄ illa res ita demū potest capi in causam iudicati, si hoc confitetur ille qui eam tenet, sicut in debitorē: vt patet ex eo quod dicit æquē: & sic est casus quæstionis vltimæ, quam feci s. in s. si super rebus.

- 1 Exceptio ne quis exigitur, nisi in quantum facere possit, an sit dilatoria, vel per- emptoria, remissiuè.
- 2 Hæc exceptio an opponatur in executione sententiæ: quod sic.
- 3 In libello, an debeat peti ut condemnentur in quantum facere potest: quod non.
- 4 Reus si primo agenti condemnatus est in solidum: secundo similiter in solidum: quin eorum erit melioris conditionis in executione.

Vnt qui. Personæ hic enumeratæ conueniuntur & exiguntur in quantum possunt face- re, & ære alieno non deducto. fallit in donatario. h. d. vsq; ad l. non tantum. Oppon. s. pro soc. l. verum. Solu. hic subaudi dum dicit, omnium bonorum, scilicet maximè. Opp. Institur. de act. s. item si de dote. Sol. concor. Opp. dicitur hic, q̄ occupantis conditio est melior: vt l. si verò. s. de pecu. sed cō- tra l. si pluribus. s. de legat. j. Sol. vt ibi per Dy. tractatur: quia aut tractatur de iure querendo: & tunc potior est qui venit prius ad lit. contest. Aut de iure iam quæsitio seruando. & tñ est potior qui venit ad sententiā: vt ibi plenius dixi. Oppo. de l. ex facto. s. de pecu. Sol. ibi de vno priuilegiato, vel de pri- uilegiatis paribus priuilegijs. Opp. ad istud de l. asiduis. s. exceptis. C. qui po. in pi. ha. Sol. fallit ibi. Vel verius dicit vt ibi plures priuilegiati priuilegio reali, hic in pluribus priuilegia- tis priuilegio personali. & not. Dy. in c. possessor. extra. de res- gu. iur. lib. vi. & l. priuilegia. j. de priuil. credit. Oppon. j. eo. l. in iudicati. & gl. dicit quod primò debet fieri condemnatio totius debiti: sed in vltima sententiā debet fieri condemnatio deducto eo quod primò debetur: vt plenius dicitur in gl. & sic de

sic debemus considerare duo tempora. Primò tempus senten- tiæ: & tunc in prima non habetur respectus sequentium: in se- quentibus habetur respectus præcedentium. Secundo tēpus executionis: in secunda non habetur respectus ad primam. Nam aut concurrunt vtroq; tempore: & quilibet admittitur pro rata. Aut diuersis: & primo venienti satisfiet, secundum Dy. Quæro, quare dixit, fere. Glo. respondit duobus mo- dis. Primo, vt denotet alias personas quā quæ hic enumerat- tur. & istud ponitur in medio glo. Vel vt denotet quod etiam personæ hic enumeratæ quando q̄ non habent beneficium ex causa. & hoc ponitur in prin. & si. glo. t̄ Quæro, an hæc exceptio sit peremptoria, vel dilatoria: Et glo. hic disputat si- naliter Ioan. dixit eam dilatoriam: sed aliter dixit j. de excep. l. ij. dicit vt ibi. Quæro qualiter accipiantur parentes. dicit vt in glo. Quæro, t̄ an hæc exceptio possit opponi in executio- ne: Et si istum tex. bene respicit, videtur in omnibus ponere quod opponatur primæ cōuentioni: sed in milite opponatur post sententiā executioni. Et hoc etiam innuit glo. hic po- sita super verbo, inter eos. dum dicit, quandoq; post senten- tiā: quasi dicat non semper. Sed credo quod semper: vt j. eo. l. Nefennius. s. fin. & l. ex diuerso. s. j. cum simi. s. solut. matri. Et propter regulam quæ est: quod omnis exceptio, quæ non impugnat sententiā, potest opponi post sententiā: vt d. ll. & l. si fideiussores. s. idem respondit. j. de fideiuss. & quod not. per doc. C. de iur. & fac. igno. l. j. t̄ Quæro, an in libello a de- beat peti eum condemnari in quantum potest facere. dico q̄ non: imò libellus potest proponi simpliciter. illud autem be- neficium veniet in exceptione proponenda ante sententiā, vel post: vt s. quod cum eo. l. pen. t̄ Quæro, pone quod pri- mo agenti quis est in solidum condemnatus. secundo similiter in solidum: quia non fuit opposita exceptio: ergo nō erit me- lior conditio occupantis sententiā, nec in executione, vt dicitur est. Respondetur, illud quod glo. dicit in executione ra- tionem habendam, est verum si ratio sit habita in sententiā: aliās secus. Præter ea posset primus creditor agere reuocato- ria, eod quod debitor in eius fraudem exceptionem omisit: vt l. j. in fin. cum simi. j. de his quæ in frau. credi. & ideo vt cesset circuitus, isto in prima responsione quam feci.

Non tantum. Opp. de l. diuortio. s. de nego. ge. Sol. Hæc lex debet intelligi quan- do conuenitur constante matrimonio: secus si post: vt ibi. Sed ista gloss. non bene dicit. melius dicitur in d. l. di- uortio. quia ibi ex culpa viri conuenitur: & ideo non habet priuilegium: vt l. si rerum. j. eod. Oppo. de l. si rerum. j. eod. solu. ibi ex delicto suo, hic ex contractu conuenitur.

Sicut autem. Socer vxoris conuentus pro dote habet hoc beneficium: sed socer viri non habet si conueniatur soluto matrimo- nio: secus si eo constante. hoc dicit, cum princ. l. sequen. Op- po. quæ est ratio inter istos soceros. dicit vt l. quia parentes. s. lo- lut. matri. Quæro, quæ est ratio constante matrimonio, vel eo soluto. dicit vt hic in gloss. Oppo. s. de iur. dot. l. pen. vbi habet beneficium etiam soluto matrimonio. Solu. ista intel- ligitur secundum illam. & not. in l. ex diuerso. in prin. soluto matrimonio.

Ed hoc ita.

Quod autem. Qui mentitur in eo quod est causa beneficij, perdit beneficium. hoc dicit. Quid si non negaret societatem, sed debitum negat: puto secus: vt infra dicam. de si teiuf. l. si dubitetur.

1 Exceptio mere cōpetentem domino opponit procurator & defensor.

2 Ratio differentie inter procuratorem, & fideiussorem, quo ad opponendam excep- tionem mere personalem domino competentem.

3 Exceptio competentis marito ne conueniatur ultra quā facere possit, competit eius heredibus, si sunt filij eiusdem matrimonij.

I cum procuratore. t̄ Exceptionem merè personalem competentem domino opponit procurator & defen- for. h. d. Oppo. j. l. prox. Solu. aliud est in fideiussore, vt hic. Sed quæ est t̄ ratio differentie. Dicit gl. q̄ pcurator & defen-

for est recuperaturus à domino: sed hoc non placet: quia defensor non semper recuperat. Præterea, etiam fideiussor recu- perat, & tamen sibi non datur beneficij. est ergo ratio alia quæ ponitur s. soluto matrimo. l. alia in princ. quia procurator & defensor conuenitur nomine domini, & ex alia obligatione: sed fideiussor suo nomine & ex propria obligatione con- uenitur. Quæro, dicit tex. mortuo ma- rito. est ne verum t̄ quod hæredes conue- niatur in solidum. Glo. dicit quod sic: nisi sint filij eiusdem matrimonij. & sic gloss. ista non dat beneficium filio, qui non est ex eodem matrimonio. Contrariam glo. habes in l. etiam solut. matri. & pro illa glo. facit in authenti. si quid. C. qui pot. in d. q̄. q̄. & quomodo possint dari fideiussores de dote restituenda, Pau. de Cast. consil. lxi. & cclxx.

1 Ne fideiussor. Ad d q̄ & quomodo possint dari fideiussores de dote restituenda, Pau. de Cast. consil. lxi. & cclxx.

2 Nota q̄a litem nō cō- testata non potest ferri sententiā, etiā si cō- sensu partū. c. j. de li. contesta. c. de causis. de offi. dele. c. j. de lib. obla. & in auth. offe- ras. de lit. cōtest. Spe. de senten. s. iuxta. ver- si. quasi partium con- sensu. Andr. Barba.

3 Fideiussor non potest condemnari, nisi in quantum facere possit, q̄ eo conuento dñs cōparet, & opponit hanc exceptionē ex persona sua.

4 Hæc lex q̄ loquatur gñaliter, i quolibet fideiussore præterquā in fideiussore mariti.

Et si fideiussor. t̄ Exceptio mere psonalis nō cōpetit fideiussori. h. d. Vides ergo q̄ fideiussor cōdenat in solidū, & in solidū repetit. Cōtra hoc op. j. de fideiuss. l. Marcellus. Rñ. ibi suberat cā quæ- re nō dare actio negotiorū gestorū vel mādati cōtra dñm: hic nulla cā subest. t̄ Sed q̄ro, an sit remediū vt nō cōdenetur, nisi in quātū facere pot fideiussor. Rñ. sic si cōuenit vt fideiussor: pri- cipalis cōpareat, & suscipiat iudiciū i se, & opponat exceptio- nē ex psona sui: vt l. idē. q̄. s. gñaliter. s. mād. & l. pcurator ad exhib. s. j. rem ra. hab. aliās iudi. sol. Quæro, t̄ de quo fidei- iussore loquitur hic. Et certè de fideiussore gñali, qui dat à præ- dictis personis, præter q̄ à marito qui nō potest dare fideiussorē parti. C. ne si teiuf. do. den. & propter hoc fuit facta prima gl. hic posita. Vel dicit q̄ etiā hic in viro loquitur qui dat fideiussorē de dote restituēda, secundū opi. Dy. vt plenè dixi in l. si cōstante. s. quoties. solu. matri. sed illud reprobaui. Vel dicit q̄ maritus dedit fideiussorē matrimonio soluto: vt d. s. quoties.

1 Sententia arbitrata ex partium cōuentione quod hodie idem operetur sicut iudicis sententiā: ex quo exeat oritur actio, & officium iudicis.

2 Iudex debet super toto iudicare, nisi aliter sit per partes conuentum.

3 Causa si est cōmissa consulenda de partium consensu per iudicem, & fuit consultum iniustum, ac per ipsum iudicatum, tenetur ipse iudex in syndacatu.

4 Cautela quodā quando causa committatur consilio sapientis, ut iudex qui postea iudi- cauit, non tenatur in syndacatu. Glo. in l. qualem. ff. de arbit. loquitur in eo qui re- nunciavit priuilegio.

5 Appellari q̄n possit à sententiā lata de cōsilio sapientis electio de partium consensu.

I conuenierit. Hoc mihi placet. t̄ Ratio, q̄a postq̄ inter ptes con- uenit, sētētia arbitri nil opat, cū ex ea nō oriā actio, scdm ista tpa: sed sentētia iudicis opat: q̄a ex ea oriā actio. Hoc etiā appa- ret: q̄a cōfessum iudex cōtēnat. Facit. j. tit. i. certū. in fi. & qd ibi nō licet gl. dicat cōtra, etiā i iudice. C. d. iur. om. l. i. j. & ma- lē hodie i arbitro, cui? Inia pot emologari: puto idē q̄ i iudice. Vel aliē dicit gl. dicit hic qd, id est de quo: cū plura petere possē, cōueni vt vnū tm petere. Sed certè hic tex. loquit q̄n fuit cōuē- tū qd sentētiæ: nisi dicas cōueniēdo de vno, videri cōuenire de alio. Vel dicit iam lite cōtestata ibi ab initio: vt hic gloss. dicit. Sed hoc in arbitro non placet: per rationē quā dixi: in iur- dice placet. Ex quo nota t̄ q̄ licet iudex debeat iudicare de

P. PAV. P. Quidam iudex. vide Fel. in c. si pro debilitate. col. iij. in fi. de offi. deleg.

Constitutio. Adde qd Ang. tenet cotrarium, nisi cotineat manifesta iniquita tem. quia iustia habet causam sequenti. c. si. maxime qm partes consenserunt in persona consulti. cui adde secundum Paul. de Cast. quod Bal. no. in l. man c. iij. C. de ser. fu. An aut iudex, qui ex forma statuti tenet causam committere consulenda, teneatur sequi consilium, vide Ang. consi. clxxxviii. & qm partes consenserunt, teneantur stare consilio, videtur voluisse Bar. consi. cxliij. incipit. commissus iudic. articulus. i. lib.

P. PAV. P. Sed an tunc partes. vide Fel. in c. causam qua. col. j. de re iudic. Potestior. Adde qd voluit Bart. in l. j. si quis. de app. Bald. & Sal. in l. precipimus. C. e. & Ro. l. i. in iij. char. j. de ver. obl. vbi habet qd si causa fuit commissis duobus quorum vnus sit ecclesia sticus, qd appellari debeat ad superiorem ecclesiasticam tanquam dignior. Hoc idem voluit Ro. consi. cclxxv. vbi tenet, qd si factu sit compromissum in laicum & clericum petatur reductio ad arbitrium boni viri quod debet peti coram iudice ecclesiastico, & sic attendi persona arbitratoris: sed in hoc Federi. de Sen. ednfilio cclxxxv. tenet quod debet attendi persona rei. & ibi ponit quod quidam Florentinus habebat controuersiam cum Cortonenfi, de quibusdam bonis sitis Tuderis: & in ciuitate Perusij fecerunt compromissum in homine de Fulgineo: lata fuit sententia: petebatur reductio ad arbitrium boni viri: & quia poterant concurrere quatuor iudices, Federi. ad omnes partes arguit: deinde concludit, quod coram iudice cotra debeat peti reductio. late ibi vide.

POMATES. Inclusa. Et vide Alex. consi. lvi. in iij. colum. vol. iij. & d. Prap. in c. j. ad fidist. xix. & Cep. consi. viij. col. iij. & Felin. in c. j. col. iij. de re iud. & per totu vbi plenè professitur ista materia. & Barb. consi. co. iij. & seq. vol. j. & Rom. cclx. & Cardina. xl. & cclxx. ad fin. & Anc. in c. canonu statuta. col. v. ad fi. de co. sit. & xvj. & in c. cu contingat. col. v. de offi. delegat. & Aret. consi. clxxxiiij. col. j. & Alex. lxxxvij. vol. iij. col. iij. vbi ponit quod esset lata contra ius commune, & etiam ius statutarium.

Rases. Appellatio non ritè interposita non retar dat executione m. h. d. Oppon. C. qm prouo. non est neces. l. ij. Sol. vt in glo. Opp. j. de appel. recip. l. sciendum. Sol. hic erat certum, & euident non esse ritè appellatum: ibi erat dubium ideo retar datur executio, donec de hoc cognoscatur per superiorem.

Hac lex intelligendo quod loquatur de duobus ordinarijs, notabilis est, & non est alibi. Tempus appellationis interposita à duabus sententijs latis per duos iudices, incipit currere à die confirmationis. Ordinarius & delegatus ei adiunctus si fuerint diuersas sententias, recurritur ad superiorem. Causa si est commissa duobus consulenda, & vnus absolut, alter condemnauit, & iudex pronunciauit secundum quod in consilijs continetur, sententia est nulla.

Vo iudices. Oppo. j. eo. l. inter pares. Sol. hic in delegatis: ibi i ordinarijs. Hac loquitur in ordinarijs, tamè non apparebat quis esset actor, & quis reus: ideo nò potest habere locu l. inter pares. sed recurritur ad superiorem. Tene mēti hāc lect. quia notabilis. & hic casus nō est alibi. Quaro, quādo incipiat currere tēpus appellationis. Respōdit gl. à tempore confirmationis. & distinguē vt glo. hic & in d. c. si. Duas leges sequentes vide per te. Sed quid si iudicauit vnus iudex ordinarius, & alius delegatus sibi ex causa adiunctus per principem, & tulerūt diuersas sententias. Rñ. qd recurritur ad superiorem, sicut si essent duo delegati. Nam cum delegatus vtatur iurisdictione delegantis: vt l. j. §. pe. de offi. eius cui man. est iur. quae iurisdictione est potentior, vincit effectum iurisdictionis ordinarij, vt j. de duob. reis. l. si reus. & §. de acquir. rer. do. l. quicquid. §. cum in partes. Præterea, quod recurritur ad superiorem, habent in se minus captionis, ergo & c. vt l. quoties de re iud. Pro hoc facit optimè, extra de offi. delega. c. si duo ex tribus. lib. vj. & quod ibi not. Vel posset dici qd preualeat sententia ordinarij, quasi dignioris. Sed non placet per id quod dicam j. eod. l. si vni. in iij. q. Quaro, quid si vnus & idem iudex iudicat contraria eodem instanti: vt ecce, iudex ex lege municipali tenebatur ferre sententiam secundum consilium sapientis: cōtinēgit causam cōmitti consilio duorum quorum vnus condemnauit, & alius absoluit, & iudex pronunciauit secundum quod in dictis consilijs continetur. Certè talis sententia est nulla: quia in se continet repugnantiam: ergo & c. vt l. scriptura. C. de fide instr. & j. de reg. iur. l. vbi repugnantia. malè facit, tamē iudex: quia consultiorebus discordantibus ipse debebat eligere. arg. huius legis. & l. in venditione. §. si. j. de bon. auth. iud. pos. & quod ibi dicitur.

Hec lex quod loquatur in confesso, & etiam in condemnato. Confessus in iudicio, an condemnatur diffinitiuè remissiuè. Confitemi in iudicio de consuetudine datur terminus decem dierum.

Debitoribus. Condemnatis & confesis datur terminus ad soluendum, & ex causa prorogatur: quo elapso pignora capiuntur: & post duos menses diltrahuntur. h. d. Primò ponit duo dicta. Secundo probat per duo rescripta. Oppo. qd post sententiam nò possit addere, nisi eodem die: vt j. e. l. Paulus. Sol. Dicit glo. qd hoc fit in ipsa sententia, vel præcepto, quod fit in confesum. quod dicit vt dixi §. e. l. ij. Opp. qd frustra lex dicit de tempore quadrimestri, cum hoc detur pro facultate, & c. & sic frustra fuit facta. l. ij. C. de exec. rei iud. Sol. vt in glo. Opp. hic dicitur duobus mētib; contra d. l. ij. Sol. Hic de tempore, quod est post lapsum primi termini, & pignora capta: & ibi de primo termino, & sic hac lex non mutatur in hoc. Quaro, an hic loquatur in condemnato, vel in confesso: Gl. prima, & gl. super verbo, ex re, vacillant. Tu dic, qd loquitur de vtroq; quia confesio habet paratam executionem. Text. est hic, & l. post rem. j. eo. dicam j. tit. j. l. j. Quaro, an confitemi in iudicio damnetur diffinitiuè: Dicit in gl. dicam j. tit. j. l. j. Tamè aduerte, qd de consuetudine confitemi datur terminus decem dieru ad soluendum: vt in l. si debitori. de iudi.

Sententia lata contra legem non in seruat in corpore iuris, non est nulla. Sententia iudicis, qui tenetur seruare statuta, lata contra reformationem non in seruat in volumine statutorum, non est ipso iure nulla. Iudex, qui eligit opinionem non bonam, quam multi tenuerunt, mitius punitur.

Vm prolatis. Oppo. C. quando prouo. nō est neces. l. ij. Solu. Hic non est expressus error. Alij dicunt, qd hic fuerunt prolatae cognotiones principis: quia Imperator sic iudicauit: quibus iudex nō adhibuit fidem. & aliter iudicauit. Et sic habes qd sententia lata contra legem non valet. verum esset, quando illa lex est in corpore iuris inclusa: secus si est extrauagans: quia sententia Principis est lex extrauagans. Et tene menti istam lecturam. & facit quod si sunt data statuta iudicij, & pronunciat secundum illa: & est quaedam reformatio extra volumē, contra quam est lata sententia, non est ipso iure nulla: quia non

Postea. Adde qd Pau. de Cadicit. qd licet reformatio esset extra volumē statutorum, pducta cū reformatione officialis, qd de ea idē iudicādū, quē admodū fesset clausa in volumine statutorum: quā nō pot' ignoratū p'cedere, cū habeat iuri credere: vt C. de fi. instr. au. ad hanc. & j. de iur. fit. l. in fraudē. §. quod res. in ver. manu cōmētariis. Vbi autē, pducet tenorē reformatiois à seipā & sine reformatione officialis deputati su per reformatione: quā iustā eam habet iudex ad nō dādū fidē: pcedat qd hic dicit. Qui adde qd eodē mō itelligit Ro. hoc i. cō. l. x. vbi voluit, qd vbi iudici fit fides à aliqua extrauagante: puta, qd sit extracta ab archiepo publico: qd si cōtra illā extrauagantē pronunciat, sententia sit nulla quē admodū si esset lata contra l. Si aut iudici nō liqueat qd sit extrauagans, qd sit sententia valeat. Alie. hāc i. & c. pastoralis. de fi. instr. ibi vide.

Sententia lata per falsas allegationes contra praesentem non est nulla ipso iure: sed praesens restituatur, lata contra absentem secus. Restitutio aduersus sententiam latam per imperitiam, quando detur ex clausula generali. In casu huius legis ut quis obtineat, debet probare testes falsum dixisse, & fuisse corruptos. Prædicta libellandi, & probandi, quando sententia est lata per falsas probationes. Proponens plures exceptiones, non habet necesse omnes probare. Clausula, non se astringens: quod utile sit ut ponatur in fine libelli, & positionum: & quid operetur. Sententia lata per falsas probationes ut retractetur, sufficit proponere testes pecunia corruptos. Testis eo ipso quod accipit pecuniam ut testimonium ferat, statim committit falsum. Remedia competentia reo in casu huius legis, scilicet quando sententia est lata per falsas probationes. Exceptio competens reo in casu huius legis contra executionem sententiae est perpetua. Efficitur quis restituatur quando petitur restitutio aduersus sententiam latam per falsas probationes.

POMATES. Lectura est. Quod non in exemplis bar. hic, vt inq. do. Alex. l. ij. §. Romae. §. duo fratres. in vj. op. Bar. j. d. ver. obl. colligit qd est falsa qdā limitatio Ange. & Bal. addi. Bar. ibi. qd quoties in aliquo passu sunt variae opi. docto. qd licet iudex vnā eligeret, si sit mala, qd tñ hoc nra no. est nulla: vt nō pcedat. qm contra eōdem iudicasset: qd tñ est mala. qd tñ est falsum vbi. & hic qd d. ale. & i. cotrariū est casus eōis on. vt imō et in isto casu valeat hic inq. Fel. & vide vni. verbū Fel. c. nā cōcū pñctiā in ij. col. ver. qmō limita. de cōsti. & i. c. ne in iuris. col. j. tit. i. §. co. vij. ad h. de scrip. & vidē Bar. consi. xij. col. ij. vo. j. & cō. l. xij. col. xix. e. vo. & Fel. c. j. co. x. de re iud. & Anto. de Bu. cō. xxvij. & Fel. c. humani gen. col. j. d. i. §. Pe. de Anc. canonu statuta. col. ij. de cōst. & Alex. cō. fil. col. iij. in ij. vo. & Bar. c. si. ij. no. d. cō. sit. & c. cōtingat. co. v. de of. dele. & ale. x. xij. col. fi. vol. j. & Soci. c. xxxiiij. col. ij. C. Sed qro. Ad d. Pe. d. Anch. consi. cccxj.

Ius Adrianus. Sententia lata praetextu falsorum testiu per restitutionem in integrum reuocatur, & delictu punitur. h. d. Oppo. quod sententia sit ipso iure nulla: vt l. cum vero. §. subuen tum. de fideicō. lib. Sol. Aliud in decreto: aliud in sententia: secundū distinctionē, quā feci in l. iustē. §. de acq. pos. Oppo. & videtur qd sententia lata p falsas allegationes sit ipso iure nulla: vt l. si praetor. §. Marcellus. §. de iud. Sol. Illa lex cū glo. declarat istā materiam: quia aut sententia lata est per falsos testes, vel allegationes falsas & cotra praesentē: & restituatur, vt hic. Aut contra absentē: & tunc aut dolo aduersarij p falsas allegationes: & tūc est nulla ipso iure. Aut sine aduersarij dolo: & est aliqua: sed restituatur laesus: vt d. l. si praetor. §. Marcellus. Oppo. quod indistinctè sit nulla: vt l. j. C. si ex fal. alle. Sol. speciale est ibi fauore minoris. Oppo. de l. j. & ij. C. si ex fal. instr. & l. fin. C. de fi. instr. Sol. intelligo hanc secundū illā, qd hic ante sententia nō fuit cognitum de falsitate: secus si erat cognitū. Oppo. qd idē sit si fuerit cognitū: vt j. de exce. l. g. a. gnitis. Solue vt ibi. Opp. de quadā gl. quē est in l. seruo iuito. §. cū praetor. §. ad Tre. t' vbi si ex imperitia est iudicātū, pars petit restitui in integrū. Solu. Ibi intelligo qd pars habuit iustā causam quare nō appellauit: quia fortè fuerūt aliquae allegationes falsae, circa factū factae à patre. Aliās

non est in volumine statutorum posita. Alia lectura est qd qui eligit opinionem vnā de multis, seu definitionē, quē multas opi. habet. Exemplū l. dos à patre. secundū lac. de Are. vel etiam in aut. ex cā. C. de lib. prate. vel ex hered. Sed quaro, an possit puniri qd malè iudicauit, qui eligit opi. quam multū doc. tenuerūt, licet non sit bona. Dico qd sic: sed mitius punietur: vt not. In situ. de oblig. quae ex quasi delict. in prin.

si ex ipsis actis appareret qd iudex malè iudicauerit, pars non habet iustā causam erroris: quia errat in iure: & sic nō daretur sibi restitutio ex clausula gñali, quae daf ex iusta causa. Quaro, hic dicit, testibus corruptis. quero qd si testes non fuerūt corrupti. Et videt idē, p tit. si ex fal. instr. Placē. aliter dicit, si nō sunt corrupti, & aliud dicit in instrumētis, aliud in testib;: vt hic patet in gl. Sed qd Placē. dicit, vide hīc pbari ex tex. qd requirit duo copulatiuē. Ego dico qd in casu hui' legis Placē. dicit verū: qd hic vtrūq; debet probare: qd ad hoc se astringit, dū dedit libellū, vt appareat ex prin. l. sed si in libello dixisset sententia lata p dicta falsorū testiu, seu p falsas attestaciones: de corruptione autē nil dixisset, tñ sufficeret illud, & gloss. verū diceret. Ita hodie determinatū est extra de pb. c. licet cām. facit. §. de instr. l. habebat. i. prin. Sed aduerte: differentia est, qd an qs in eadē orationē hoc ponat: vt dico qd testes falsum dixerūt corrupti: & tūc videt qs se astringere, vt hic, & c. licet causam. Ratio, qd istud adiectū corrupti, qualificat totā orationē: & sic si hoc nō pbat, nō est pbatū qd intendit. Et hoc est de mēte iuriscōsulti in fi. j. tit. iij. in l. Fulcini'. §. ij. exponēdo verba edicti. Aduerte, quia tunc debeo probare ipsos corruptos, vt ferant testimonium contra me: secus si probarem eos simpliciter corruptos vt non ferant testimonium contra me: vt dicit l. Fulcinius. §. quod si aduersus. tamē satis putarem sufficere si probatur quod fuit corruptus, vt diceret testimoniu in tali causa, si illa causa est mea. Aut quis hoc dicit in diuersis orationibus: vt quia dicit dictos testes falsum dixisse, & eos fuisse corruptos: & sic copulatiue, vel per dictionem item: vt si dicerem eos falsum dixisse. Item dico eos fuisse corruptos: tunc non videtur se astringere: sed sufficit si probet vnum. Tunc enim videtur duas causas cumulare: secundum materiam leg. edita actio. C. de eden. & per Dy. f. in c. nullus pluribus. extra de reg. iur. in vj. & sic probatur vnum, licet non aliud. Simile in eo qd qui proponit plures excusaciones non habet necesse probare omnes. §. de excu. tu. l. scire. §. scire. & l. propter litem. §. j. & facit quod no. de excu. rei iud. l. si quis ad exhibendū. Idē poneretur in eadem oratione, dū tamē vnū non qualificaret alterum: vt dico testes fore falsos, & corruptos: tunc alterum sufficit probare: vt j. de verbo. significatio. l. sap. §. cum verò dicimus. Facit ad praedicta quod not. Ber. extra de testib. c. secundo. Et aduocati t' praecipue sine positionum consequerunt apponere, sed ea tantum quae sufficiant ad victoriam causae suae: quod etiam si fieret in fine libelli, esset vitale propter praedicta. Et praedicta vera in actore qui se astringit. Item in reo, si actoris intentio esset probata: sed si non esset probata actoris intentio: tunc reo non nocet, sed ad probandum astringeret: vt §. de proba. l. circa. & ibi not. i. §. l. j. Quero, qd si ppono testes pecunia corruptos: de falsitate

POMATES. Probare oēs. Not. gl. qd vbi in petitiōe, vel libello plura deducit, qd sufficit qd ex vno possit sustineri: & sic sufficit qd libellus p parte pcedat, quod est etiā verū, si vnū ex illis pluribus fuisset deductū in alio quo iudicio: vt p. Ale. x. cv. col. fi. vo. iij. & Soci. consi. ix. Et aduocati praecipue. Et de ista clausula, nō astringēs se, vide plenè Joā. de Imo. in cōst. c. ij. Et pro eo quod hic dicit Bar. & pondera: qd Bal. in l. j. C. de cōd. inde. reprobat Bar. hic. Et pōde ratiā iudex tenetur seruare ius pbandi solā falsitate, p id qd habet in l. Bebius. ff. de pac. do. & i. c. di lecti. de emp. & ven. & in c. cū olim. & in c. de cā. pos. c. olim. de restit. spolia. Andr. Barba. Et adde tu de vitē tate dicta clausula plura, quae ponit do. Mar. Soc. in c. dilecti. de lib. obl. art. viij. ver sic. quartō qro. & f. c. significatū? arti. xij. ver. qntō qro. & que notauit alius ad praedicta pbari in hac eadem clausula. Quaro qd si ppono. Et aduerte qd Innoc. l. licet cām. voluit, qd an sniam poterit opponi de corruptela, vt testis non cre daf: sed post sniam requirit qd pbat de corruptela, & falsitate. Facit tex. in d. c. licet. sed opi. suau' melior: qd nō iuenit iure cau tū qd post sniam solā allegatio corruptelae admittat: sed demerq; allegat corruptela cū falsitate: vt i. d. c. licet. cō. iō impuat pte arg. l. ab eo. C. qno & qn iud. de re iud. c. quo ad consultationē. Ita dicit do. Joā. in c. licet cām. i. glo. ij. Et pōde ratiō l. Fulcinius. §. cū hic. ex qui. cau. in posca. Ego addeco l. j. §. fin. qd vi aut clā. vbi non sufficit act', nisi tuo facto. c. quia praefulatus. i. q. iij. l. ait praetor. §. docere. j. vi bon. rap. l. Bebi'. ff. de pact. dor. Et an ista sententia potest certificari ex testibus veris, vide text. qd sic in l. Titianus. §. quod cū co. q. tex. est peregrin' Tene mēti. & in contrariū est el. qd nō est alibi, in l. si is ad quē, §. de acq. here. Nec obstat d. l. Titianus. qd ibi erat causa incongrua. Vide Bal. in l. j. C. de cōd. inde. Andr. Barba.

¶ Na eo ipso. Not. q. testis corruptus non pecunia, no dicit falsus. ar. a contrario per hunc tex. & ita tenet Inn. sed Io. an. in d. c. licet causam. tenet q. iudicium testi corrupto no credat. Pa. cit quod no. glo. in c. fraternitatis. de testi. & in c. testimonium. eo. tit. And. Barbat. ¶ Statim committit falsum. Adde Io. an. ibi post Spe. ide dicitem si promissionem vel iuramentum recipiat, vel dat fideiussor vel pignora recipiat secundum Rof. in l. j. ad senatus. l. lib. ¶ POMATE S. ¶ Minoris, et ecclesie. In l. sub praxatu. la. j. c. de praef. Pau. hic videt velle dū dicit in causa minoris: q. hic dicit q. per instrumeta nouiter reperta habeat etiam locū in adulto minore xxv. an. quā opi. tenet ibi Fulg. & Butr. sed do. Alex. cōtra: vt ibi p. et. in j. col. in fi. et seq. Et certū videt mihicq. bar. hic hoc no cōsentire: primū dum allegat not. i. l. sub specie. C. e. dicitū doct. intelligitur fecitū id quod allegat Bar. in l. non solū. s. si liberationis verba. s. de lib. leg. sed tibi no loq. in pupillo. in quo bñ hic pce dicit: no aut in minore ergo &c. Præterea Bar. hic dicit in fi. ide in pdigo & furioso qui egparant pupilis. no aut minorib. Dixit ergo, patet q. in superioribus dixit & intelligunt sequētia: & declarat præcedētia. l. si ferus plurimū. s. si. de lega. j. & q. pupillis equiparatur furiosi & pdigit: vide Fel. in c. cū nō liceat. col. iij. in fin. de præf. & seq. i. prin. ¶ Liberali. Adde ide i muliere scdm Pau. Bal. cōf. cccv. iij. li. ¶ Iurauerit. adde Abb. in c. causam. el. j. de offi. dele. Inn. in c. Raynaldus. de testa.

nil dico, nec probo. Rnd. sufficit; arg. s. de test. l. iij. ibi: neq. lucri, &c. & C. qñ puoc. nō est neces. l. venales. Nam eo ipso q. ac cipit quis pecuniā vt testimonium dicat statim cōmittit falsum, etiam si verū dixerit: vt j. de fal. l. j. s. j. in gl. super verbo, aduocationem. licet Inn. dixerit contra rium in d. c. licet. Sed malē, nisi diceret q. loquat, nisi testes fuerint corrupti nō pecunia. Et de hoc in Spe. de teste. s. j. verū. sed quid si testi. ¶ Quæro, quō ageret iste reus oppressus: Rnd. potest accusare intra xxx. an. vt l. quærela. C. de fal. Item agere ciuilliter ad interesse actione in factum perpetuū, hoc est, vsq. ad xxx. ann. Itē pot. petere restitutionē, vt hic: & hoc intra quadrienniū: vt hic no. Item pot. excipere cōtra penentē executionē sentētia, vel agentē iudicatū: vt C. si ex fal. instr. l. iudicatū. & hoc perpetuū: vt l. purē. in fin. j. de do. excep. & extra de excep. c. cū venerabilis. sed cōtra hoc videt q. exceptio nō cōpetat, nisi impetrata restitutione vt l. exceptiones. in fi. j. de excep. & sic solū vsq. ad quadrienniū pot. opponi exceptio. Propter S. Pet. fatetur contrariū. & dicit q. decretalis illa malē dicit: vt refert Cy. C. de fal. l. qrela. Ia. de Are. verū dicit, aut aduersari? fuit in dolo: & tūc q. a tenetur actioe in factū, vsq. ad xxx. an. saltē eate nus durat exceptio: sed certē imō magis durat exceptio cōpensationis q. falsi. Puto ergo q. hæc exceptio sit perpetua, etiā ante petita restitutionē: vt j. de excep. l. q. agnitis. & d. c. cū venerabilis. Et hoc si volo victorē solū ab effectu sentētia excludere. Sed si volo restituī vt absoluat nō obstantibus falsis probationibus: tūc ad hæc est necessaria restitutio, vt hic. Eff. factus est magnus: q. nō petita restitutione possit actor iterū agere, & debitū probare, fortē per veras probationes: scilicet si esset absolutus petita restitutione: quia tunc non possit, quia obstarer exceptio rei iudicatæ. Vltimō not. q. hic erit duplex iudicium: vnum criminale ad vindictam; aliud restitutoriū: vt hic inuit. ¶ Deportatus retinet ea que sunt iuris gentiū: & sic sibi competit actio descendens ex contractu. Damnatu in metallū retinet ea que sunt iuris naturalis: & etiam ea que sunt iuris ciuillis executiua illius iuris naturalis.

¶ Iudicium. Opp. C. de pœn. l. cum reis. Solut. Potest intelligi in cōdemnato ciuilliter ad pecuniā, qui in executionē detinetur in carcere: vt C. qui. bo. ced. pos. l. j. tūc nil est cōtra: vel in cōdemnato criminaliter in pecuniā. Vel in iudicato, hoc est iudicādo. & cessant omnia cōtraria. Vel dic in cōdemnato ad mortē ciuilem, vel naturalem: & fuit dilata executio ex causa: vt l. si vindicari. C. de pœ. & j. de pœ. l. prægnātis. Item cōtra, quia cū perdidit omnia quæ iuris ciuill. sunt, quō habet hanc actionē: vt j. de pœ. l. quidā. Sol. huius timore glo. se firmat q. hic debet intelligi quod ex dānatione ciuitatē, vel libertatē nō perdat: rit: vt patet in gl. ¶ Tu dic securē, si perdit ciuitatē, vt deportatus, retinet ea quæ sunt iuris gentiū. Et licet actio sit iuris ciuill. tñ descēdit ex contractu, qui est iuris gentiū, & sibi cōpetit, vt l. si tibi māduero. q. si cuius bo. s. mā. & hic. Si verū perdidit libertatē, vt damnatus ad mortē, vel in metallū: & tūc retinet ea que sunt iuris naturalis, & etiam iura ciuilla, que sunt executiua illius iuris naturalis, vt pro alimentis: vt hic, & s. de cap. dimi. l. legatum. & de his quæ pro non scrip. l. iij. vnde

cū hic loquat in causa alimētorum: ergo &c. Quæro, de qua actione hic loquat. Item quæro ad quid detur. Dic vt in gloss. ¶ Casus ex quibus sententia retrahatur, propter instrumenta de nouo reperta. ¶ Imperatores. In causis publicis ex causa retractat sententia propter instrumenta, de nouo reperta. ¶ h. d. Quæro, quæ est ista cā. Dicunt quidā, si curator Reipub. nō est soluēdo, quod nō placet gl. per l. etiam. C. si tu. vel cur. interue. Dic ergo, causa: vt quia intra trienniū: vt C. de sen. aduer. fil. la. l. j. & ibi plenē de hoc. Sed quo iure hoc fiet: puto per resti. in inte. & sic hodie intra quadrienniū, vt ibi no. Quæro, vtrū sint alij casus, in quibus retrahatur. Gl. q. sic in causa minoris, & ecclesie: vt not. C. e. l. sub specie. Itē in casu l. admonēdi. s. de iure iu. Itē in causa furiosi & prodigi: q. æquarant pupillis: vt l. Fulcinius. s. adeo. d. j. ti. iij. Itē in causa liberali: vt s. si lib. inge. esse dicit. l. ij. in fi. ¶ Plures iudices ordinarij, quando debeant simul iudicare. 1. Plures iudices delegati debent omnes simul iudicare, nisi unus iurauerit sibi de causa non liquere. 2. Plures delegati ad vniuersitatem causarum, censentur in solidum constituti, & quilibet ab initio potest per se incipere. 3. Vnus ex pluribus ordinarijs, uel delegatis ad vniuersitatem causarum potest sententiam interlocutoriā ferre, dummodo non sit talis: per quā officij iudicis finitur. 4. Vnus ex pluribus delegatis ad vnam causam, non potest sententiam interlocutoriā ferre. 5. Maior pars iudicum quando iurisdictione competit pluribus ut singulis, intelligitur numero, secus quando competit pluribus ut vniuersis. 6. Plures iudices delegati, licet in solidum iurisdictionem exercere non possint: tamen illum in solidum habent. 7. Vnus ex pluribus heredibus vnius Comitis habentis iurisdictionē, potest solus inter subditos & in his, in quibus ad ipsos iudices commoū non spectat iudicare. 8. Clausula appposita in delegatione facta duobus, quod si duo, uel alter ipsorum: qualiter intelligatur. Quando sunt duo delegati dati cum dicta clausula, si in exercitio illius iurisdictionis ad eos spectat aliquod commodum, unus solus non poterit, nisi constet alium nolle uel non posse. Vnus ex pluribus heredibus vnius Comitis habentis iurisdictionem de maleficijs non potest solus iudicare, nisi constet alterum nolle, uel non posse. 9. Plures iudices quando habent simul iudicare, omnes debent loqui, & sedere pro tribunali: alij sententia non tenet. 10. Plures iudices simul iudicantes, debent omnes consentire. Consentire persone facienti actum idem est quod consentire actui. Cautela ut dicatur, consentiunt tali iudici iudicanti, & eius sententia. 11. Vnus ex pluribus iudicibus ordinarijs, uel delegatis Principis, potest per intervallū temporis alteri committere ante latam sententiam: secus in pluribus arbitris uel delegatis ab inferiore. 12. Vnus ex pluribus iudicare debentibus qui non interfuit, non potest ex post facto iudicatum ratum habere.

¶ Vni ex pluribus. Opp. in aut. vt iudic. nō expec. sacras iussio. s. j. s. j. eo. l. duo. & s. de arbi. l. scuti. C. quādo prouo. non est neces. l. cū magistratus. Solut. illæ leges debent intelligi: nisi alter ex iudicibus iuret sibi de causa non liquere, vt hic. Oppo. quomodo potest de causa non liquere: quia aut actor non probauit, & liquet quod debet succūbere. Aut probauit & tūc debet condemnari reus. Sed dic vt not. s. de arbi. l. si de meis. s. proinde, & illa est vera. Oppo. de l. munerū. s. iudicā di. j. de mun. & hon. Sol. vt hic in gl. & bene. Oppo. & videtur q. vnus possit expedire alijs nō vocatis: vt l. j. s. de offi. consul. Sol. Huius contrarij timore variat lect. legis nostræ. Vna est, q. hic intelligat in ordinario, vbi omnes debet iudicare simul si oēs incipiūt cognoscere, vt hic. sed ab initio vnusquisq. pot. per se, vt in cōtrario. Vides ergo q. vbi sunt duo iudices ordinarij, possit quilibet per se iudicare. qd sic intellige. Nam si quidem iurisdictione ordinaria cōpetit pluribus vt vniuersis, vt capitulo: & tūc omnes canonici debent adesse & iudicare. Idem in officio prioratus, vel decurionū: vt l. vbi. s. de tur. & cur. da. ab his. Sed si cōpetit plurib. vt singulis, tūc vnusquisq. habet in solidū, sicut ordinarij. Sed si velles intelligere in iurisdictione delegata: & tūc est solutio plena: quia tūc omnes debent interesse, & iudicare: nisi alter iurauerit sibi nō liquere de causa: vt hic. De quo per gl. de arbi. c. fin. lib. vj. Nec obli. hic text. qui loquitur de causa liberali: vt in gl. Oppo. j. eo. l. duo. Sol. vt in gl. Venio ad q. ¶ Primū quæro quid in delegatis ad vni uersitatem causarum. Rñ. gl. idem quod in ordinarijs: quia ab initio quilibet per se potest incipere: licet fecus si essent delegati

gati ad vnam, vel diuersas causas. Quod placet exemplo plurium exercitorū, seu insitorum, quibus vniuersitas quædam committitur: & in dubio intelligitur in solidū: vt l. j. s. si plures. de exerci. secus in procuratore: vt l. pluribus. de procura. Sed cū dū quæro, quid in sententia interlocutoriā. Dicit gloss. q. in illa secus: quia quilibet potest eam ferre: arg. l. fi. c. de autho. praet. quæ bene facit. Nam quilibet tutor per se potest actū gerere, ex quo nō finitur tutela: secus in actu, per quē finitur tutela. Ita in proposito per sententiā diffinitiuā iudicis officij finitur in illa causa: vt j. eo. l. iudex. secus in interlocutoriā, per quā iudicis officij finitur: vt dixi s. eo. l. quod iussit. tunc idē est qd in diffinitiuā. Secundū prædictā distinctionem debet intelligi glo. quæ est j. ad muni. l. magistratus. Et prædicta quæ vel delegatis ad vniuersitatē causarum. Sed si essent delegati simpliciter ad vnam causam: tunc etiam nō possent vnus sine alio ferre: arg. l. pluribus. s. de procur. & est tex. extra de offi. deleg. c. prudentiam. ¶ Tertio quæritur, qualiter intelligitur maior pars. Glo. dicit, numero vel dignitate. ¶ Hoc puto verū, quādo iurisdictione cōpeteret pluribus, vt vniuersis: vt capitulo, vel ordinarij decurionū, vel priorum: vt l. vbi. s. de tut. & cur. da. ab his. & ibi no. Si verū pluribus vt singulis: tunc maior pars intelligitur numero: vt j. eo. l. inter pares. ibi: numero, & c. vbi est expressum. Si enim haberet respectus ad dignitates, prius illud inspiceretur quā fauor causæ: sed ibi dicitur q. inspicit primo numerus: secūdo fauor causæ. Expediti de gloss. ¶ quarto quæro extra glo. plures iudices delegati nō possunt in solidū exercere: sed an iurisdictionē habeat in solidū. Inno. q. sic, & exemplo seruitutū, & aliorū iurium indiuiduorū: vt j. de verbo. obli. l. ij. s. ex his. quod satis placet, per tex. l. inter tutores. s. de administr. tut. Et prædicta pcedūt secundū eos, qui dicit q. delegati habent iurisdictionē. Secundū alios, qui dicit quod nullā habet, sed solū exercitiū: hoc non pcederet: vt dixi s. eo. l. ait prætor circa prin. Quinto quæro, ¶ pone q. vnt plures hæredes vnius Comitis, vel alteri nobilis habentis iurisdictionē, qui in illa iurisdictione succedūt: an quilibet solus poterit iudicare: Puto q. sic: vt j. de verb. obli. l. ij. s. ex his. & s. ex quo qdē. & arg. eius qd ibi dicitur de pluribus iudicib. ordinarijs: sunt enim plures vt singuli, nō vt vniuersi. Et prædicta vera cō iudicant inter subditos, in his in quibus ad ipsos iudices comodū nō spectat: vt dicam j. prox. q. Sexto quæro, pone q. causa delegatur duobus hac clausula adiecta, q. ipsi duo, vel alter eorū possit iudicare: quomodo intelligentur verba istius clausulæ. Videtur q. tunc alter solus possit, qñ constat alium nolle, vel nō posse: vt l. si fundū sub cōditione. s. his verbis. s. de leg. j. & l. hæredes mei. s. si. ad Treb. In cōtrariū est veritas: vt s. de arbi. l. Pedius. s. si. cū l. seq. Et est hodie expressum extra de offi. deleg. c. cū plures. lib. vj. quia vnus mediante alio poterit se intrromittere. Vnde vno inchoante, alius se intrromittere nō poterit. Ad cōtraria responde: quia ibi in legato, in quo versatur comodum legatarij: hic in mādato isto, in quo solū onus versatur. Et ideo dico, q. si plures sunt delegati cū dicta clausula, vel ordinarij, in quibus inest tacitē dicta clausula, q. si in exercitio illius iurisdictionis ad eos spectat aliquod comodum, vel incomodū: vnus solus non poterit, nisi constet alij nolle, vel non posse. Vnde si sint plures hæredes vnius Comitis, vel Nobilis, ad quos spectat comodum mulctarū, & pœnarū, vnus solus de maleficijs nō poterit iudicare, nisi constet alium nolle, vel non posse, per prædicta iura. de leg. j. & ad Treb. Facit optimē s. q. & a. qui. l. si quis hac lege. s. quoties. debent ergo adesse. Sed an est necesse q. oēs loquātur. Gloss. videtur dicere q. sic. C. qñ prouo. nō est neces. l. cū magistratus. Alibi dicit glo. q. sufficit, alios esse presentes: vt s. de arbi. l. scuti. Primum verius est, q. oēs debent loqui: vt d. l. cū magistratus. & l. scuti. dū dicit, palā est. Oportet ergo q. expresse pronūciant, & p. tribunali sedeāt, per prædicta iura. Itē siue vno conuocato siue diuersis: vt j. de duo. reis. l. iij. Præterea, si taciturnitas sufficeret, ergo mut. possit dari iudex. cōtra l. cū prætor. s. no. autē. de iudi. Pro hoc facit s. de autho. tuto. l. ij. & quod ibi no. qd intellige vt dicam j. eo. l. duo. Septimū quæro: ¶ debet consentire: qualiter debet adhiberi iste consensus. Gl. hic dicit, sufficit q. dicant, Nos cōsentimus iudici tali iudicātū: siue dicant, Cōsentimus tali sen-

¶ Quod placet. Adde q. Abb. in d. c. causam. proxi. alle. dicit, q. nunq. audiuit hoc dictum Bart. reprobari: & q. aliqui ipse fuit secutus: sed q. credit contrariū verū per tex. lingu. iuncta glo. in ver. separatim. in c. vt officium. de heret. in vj. arguendo per locum a speciali. Nam inquisitores hæreticę prauitatis deputati in aliqua prouincia, vel ciuitate, vel castro, dicuntur delegati ad vniuersitatē causarū. Et dicit no. Io. And. in c. per hoc. eo. tit. & tamē in eis speciale est fauore fidei, vt possint procedere separatim: ergo regulariter debet oēs cōueniri, sicut delegati ad certā causam. Et dicit q. iura allegata per Bar. loquuntur in alia materia. Et ex hoc fert, q. si Episcopus constituit plures officiales in aliqua parte diocesis, nisi dederit eis potestatem in solidum, nō possunt separatim procedere. Nā habet isti iurisdictionē delegatam ad vni uersitatē causarum, sicut cōmū ipsum, per gl. not. in c. Romana. de app. & c. Romeni. de offi. ord. in vj. & vide quod not. in cle. & si principalis. de refcri. ¶ Tutor. Adde q. si sint dari plures executores ad restituendas viuras, q. altero negligente, quilibet dicitur habere mandatum in solidum, secundum Bal. cōf. cccxvj. ij. lib. ¶ Vnus potest ferre. Adde Abb. in d. c. causam. ¶ Vel dignitate. Adde qd Abb. in c. prudentiam. de offi. dele. dicit, q. illa duo copulatiue requiruntur, q. sit maior pars respectu numeri, & etiam dignior respectu meriti: quia iura dicunt illud validū quod fit a maiori & saniori parte. c. quia propter. de elect. & in ecclesia. eo. titu. ¶ P. P. A. V. P. ¶ Expediti de gl. v. de latē ad facti. l. mo. re. col. iij. ad medium ff. de iurisd. om. iudi. ¶ P. P. A. V. P. ¶ Quod causa. vide Fel. in c. humilis. col. j. si de maior. & obedi. l. l. in l. nec quicquā. s. vbi decretum. col. vj. in fin. ff. de offi. procon. & leg. ¶ Duobus. Adde qd aut si dati fuerint tres cum clausula, q. si nō omnes sunt omnes presentes, & duo concordant, & sic valet sententia duorū: an in executione sit requirendus ille tertius qui discordauit: Pau. de ca. dicit q. sic per gl. ord. & not. in c. pen. de do. & cōtu. lib. vj. Quid autem eo casu quo non valet sententia duorū lata tertio absente, an possit validari per ratihabitionem illius: Vide hic per Pau. Et quid de sententia interlocutoriā, an possit per vnum vel duos sine alijs ferri, vide etiam per ipsum. ¶ Tres arbitri. Adde Bal. cōf. cccxv. iij. lib. vbi ponit, si sunt tres arbitri, & duo concordant in summa, sed nō in tēpore, an valet eorū laudū: Et per eū dem. an oēs sint vocadi ad sententiā. cōf. xxix. ij. lib. Et an si tertius promittet cōtrariū eius qd alijs duobus infra prauale at. eo. lib. cōf. xxxj. Et an si ex trib. vnus renitens, qd fiendū, p. eūdē cōf. cccv. iij. lib. Et an possit vnus cōmittere vice suas alteri: p. eūdē cōf. cccxvj. iij. lib. Et qd si vnus cōdenat in quinquaginta, alter in

xxv. alter absoluit quæ sententia præualeat: Et an tertio electo alijs discordantibus debeat stare, vide Pau. de ca. consil. xxiii. & an tertius electus a iudice habeat eandem potestatem, quam alij duo electi: Et an ipsi absentibus possint pronuntiare, vide Bal. consil. x. v. lib.

Duo ex tribus. Et an procedat ista l. in arbitris non datis cum aliqua clausula. l. ite si vnus. §. si in plures. §. de arbi. sed de iure Canonico nil est immutatum in iudicijs: sed in arbitris, fecus: vt est text. hodie in c. ij. de arbi. lib. vj. & procedit de iure Canonico. fecus de iure ciuili, in terris Imperij: vt voluit gl. not. in d. ca. ij. & vide Ange. in authenti. vt iud. non expe. sacras And. Barba.

Quæro si vnus iudex. Aduerte quia in arbitris non videtur procedere dicitur Bart. cum in illis non requiratur necessaria pronuntiatione: vt est glo. sing. secundum do. Io. in l. ite si vnus. §. item si plures. de arbi.

Si in diuersis. Oppo. de l. duo. §. eo. Solu. ibi in omnibus discordant. hic in aliquo concordant. Et de eius materia habetur in l. di. §. si plures. §. de arbi. Dic vt ibi. Et de quæstionibus ibi positis, habes text. extra de arbi. c. j. lib. vj. & ibi vide.

Si vnus ex pluribus delegatis est mortuus, superior ad eundem est, ut alium det. Idem si est impeditus ad longum tempus: si uero ad modicum, expectabitur. Vno ex pluribus arbitris mortuo, compromissum finitur. Si vnus ex delegatis, uel ex arbitris sciat, et non uult uenire: alij de iure ciuili non poterunt iudicare illo absente. Vno ex pluribus arbitris absente, et cinto, alij de iure Canonico poterunt pronuntiare: licet si habeat iustam causam absentie, illum expectare debeat. Ius Canonice circa hoc seruabitur in terris ecclesie solæ. Si tempore examinationis omnes delegati, uel arbitri fuerint presentes, et dum allegarent, alter non potuit alios in suam sententiam trahere, sententia lata eo absente non ualet.

Duo ex tribus. Non valet sententia plurium altero absente: licet valet eo presente, & contradicente. h. d. Quæro, quid vno mortuo. Et breuiter in iudicijs delegatis vno mortuo est aduertendus superior, qd dabit alij: vt l. pla. cuit. C. de peda. iudi. Quid si excusat alij quo iusto impedimento? Rnd. si quid ad modicum tēpus expectabitur: alijs a superiore alius iudex dabit. Text. est not. j. de vac. mu. l. pe. §. si post. Quid de arbitris? Dic qd vno mortuo finitur compromissum vt l. Pedius. & l. nō distinguemus. §. ij. §. de arbi. Quæro, si vnus iudex delegatus, uel arbitri citat, & non uult uenire: poterit ne ferre sententiam illi, qd sunt presentes: Et de iure nostro altero absente nullo modo potest ferri sententia, vt hic, & l. ite si vnus. in fi. cū l. seq. §. de arbit. Sed de iure Canonico videtur correctū in arbitris vt debeamus distinguere. Aut maior pars est præsens, & potest absentē citare: & si qui dē ille habet iustā causā absentie, debet eū expectare: alijs possunt pronuntiare. Si uero sunt pares numero, nō valet sententia. In iudicijs delegatis nil immutatum est extra de arbit. c. fin. lib. vj. Et prædicta distinctio seruet in terris ecclesie, vt ibi

dicetur. Sed quæro, quid si tēpore examinationis oēs fuerint presentes, & cū inuicē allegarēt, vnus nō potuit alios trahere in suā sententiam: an propter eius absentiam sententia lata postea vitabitur? Inno. videtur dicere qd non, extra de testi. c. Raynaldus. qd cessat ratio. l. ite si vnus. in fi. §. de arbi. Pro hoc dicit §. de fidei cō. liber. l. ij. §. j. Contrariū credo: quia non est illa sola ratio, quia non potest alios trahere, & c. sed illa, quia oēs iudicare debent: vt hic dicitur: & de arbi. l. licet. ad eo qd si vnus committeret alteri, qd certo modo iudicaret, non valeret: vt d. l. item si vnus. in fi. & ibi no. & hoc puto verissimū. Præterea, licet tunc non potuerit: potuit tamen tempore sententia.

Omnimodis. Comoda præmiorū possunt capi in causam iudicati in subsidium tantū. h. d. Opp. de l. stipendia. C. de execut. rei iudi. Sol. Debes intelligere qd in omnibus executionibus peruenitur ad istam vltimā. hoc dicit glo. hic. Quæro, quid in præbenda, an possit fieri executio in fructibus. Et dixi §. eod. l. a diuo Pio. §. exequuntur. & quando cōuenitur ecclesia: tunc fructus & redditus in executione rediguntur: sed quādo clericus conuenitur ex suo facto: tunc in defectum alterius rei, quæ non potest capi, deuenitur ad fructus, & redditus. Et hoc tenet Specu. de execut. sentē. §. sequitur. in fi. Item quod hic dicitur, ipsam pecuniam capi intelligo si erat iam destinata solutioni. Alijs capitur ipsum nomen: vt §. eo. l. a diuo. §. fi.

Nesennius Apollinaris. Exceptio merè personalis nō obstat ei, cui facta est delegatio ex causa lucratia, vel onerosa: licet obstat delegati. hoc dicit ista lex. & est nota. Opp. de l. si extraneus. §. de iur. dot. Glo. quæ est hic, soluit, qd illud est verū, cum agitur constante matrimonio: & tunc viro non potest opponi exceptio: quia ad suū cōmodum agit: vt hic. Secus si solu. matr. agit. quod dixi post Dy. in l. doli mali exceptio. §. de noua. Opp. de l. si prior. §. sol. matr. gl. hic, & ibi soluit. & bene. Aut dicit, promitto quod debeo Titij: & tunc intelligitur promissa quæ effectu debetur secus si dicat, promitto decem: quia tunc perdit exceptionem: vt l. eum qui. §. si mulier. de iureiuran. Not. ista sol. ad multa: multas enim potest dirimere quæstiones, tam circa contractus, quàm circa vltimas voluntates, & statuta.

An cum uir conuenitur per hæres mulieris ad fundum datum in dotem, possit opponere ne conueniatur, nisi in quantum ficere possit.

Fundum. Donator conuentus rei vendicatione nō habet beneficiū ne conueniatur, nisi in quantum facere potest pro re, vel pro fructibus. h. d. Opp. qd pro fructibus non conueniatur. §. de dona. l. in adibus. §. j. Sol. hic cōuenitur rei vendicatione, ibi actione personali. Opp. §. eo. l. cum ex causa. & l. inter eos. Rndeo, qd hic donauit, & tradidit: ideo conuenitur rei vendicatione, nō ex stipulatione. Quæro, quid si istos fructus consumpsit. Hic sunt in glo. quatuor opin. pro solu. huius quæstionis. Et vt intelligas gl. duæ sunt lectæ. Prima quod debet intelligi in malæ fidei possessore donatore, ad quæ reuerfa est possessio malæ fidei. Secunda lecta intelligitur in bonæ fidei possessore donatore: & reuerfa est ad eū possessio bona fide. Et quid eis cōsumptis. Et Hug. dicit vnum: & aliud dicit Azo. Et vide gl. quæ incipit, consumpsit: nam eis, & c. vsq. ibi: tertij, & c. Et dic qd qualibet opinio est vera: nam opi. Hug. est vera, quādo fructus sunt consumpti ex seipis: fecus si ex dolo aduersarij sunt cōsumpti: quia tunc est vera opi. Azo. facit dictus versu. nō tamē. & quod ibi no. in gl. Alia duæ opin. sunt in bonæ fidei possessore, & sunt claræ. Tu dedisti in dotem vnū fundum: contingit qd solutum est matrimonij morte mulieris, & hæres mulieris petit: uir opponit exceptionem ne cōueniatur, nisi in quantum facere potest: an possit? Dy. format ista q. in l. si filio. la. picola. §. sol. matr. & tenet qd idem sit in specie debita, qd in quantitate. Sed illud dicit Dy. debet limitari esse verū, quando cōuenitur actione personali pro specie illa: fecus si actione in rem: tunc enim cōuenitur vt quilibet possessor. Et ita tenet Gul. de Cun. in l. qd nomine. §. de condi. inde. Pro hoc facit l. etiā. §. licet. §. solu. matr. vbi si dolo desit possidere, conuenitur in solidū: sed possidere, & dolo desinere possidere

possidere sunt paria: vt l. parem. §. de reg. iur. ergo & c. Sed aduerte, ne erres, si vir conuenit rei vendicatione pro alia re quàm dotali: tunc est verū: vt hic. Idem si pro re dotali semel reddita hæredibus mulieris, si postea eius possessio rediret ad uirū, vt hic. Sed si apud uirum semper mansit: nō puto hæres vxoris posse vendicare: nam de iure antiquo non redibat dominij ad mulierē soluto matrimonio, sed tranfibat ad hæres uiri, vel remanebat apud ipsū uirū: vt §. de acqui. rerū do. l. quædam. de fund. do. l. j. C. de iur. dot. l. sed & si dotis. no. §. solu. matr. l. si filio. §. j. in glo. super verbo, nostras. Sed per l. in rebus. C. de iur. re dot. est immutatum solum in persona mulieris: ergo eius priuilegiū non transibit ad eius heredes: & sic ipsi nō habent vendicare. Præterea, si ipsa mulier ageret, deberet agere tanq. vxor, non vt qualibet extranea. & ideo hoc casu Dyn. dicit verum. **E**xceptio inuentarij, & omnis quæ non infringit sententiam, potest opponi, post sententiam.

Insolidum condemnatus. Opponitur de l. i. §. c. si ex fal. in pensā. Solu. Dic quod in primo iudicio nō fuit disputatum de hac exceptione. Et ratio est, quia quando per exceptionem uenitur contra sententiā: tunc non potest opponi post sententiam. Sed quādo non uenit ad infringendā, & impugnandam sententiā: tunc potest opponi. Idem tenet Spec. in tit. de instr. edit. §. dicto. versu. sed nunquid hæres. Sic hæres potest opponere de beneficio inuentarij post sententiā: quia non infringit sententiā. Et hoc tenent doct. in l. sancimus. §. in cōputatione. §. de iure delib. & hoc tenuit & disputauit Mar. Sili.

Aulus respondit. Ista est lex singularis. Circa accessoria potest iudex supplere eodem die. h. d. Dices tu: Video quod post mensem taxat iudex expensas. quomodo hoc. nā est gl. in l. terminato. C. de fruc. & lit. expen. quæ dicit, qd condemnatio fit statim, & taxatio reseruatur: sed si iudex reseruaret condemnationem, non posset, vt ibi dicit. & ibi per Cy. Sed aduerte: quia hanc legē intelligo quando per talem adiectionem nil derogatur ei, quod iam est sententiātū. Vnde si uellet detrahere, non posset: vt patet in textu.

Verba sententia limitantur secundum ipsam sententiā, non secundum uerba præcedentis obligationis. Plures condemnati in solidum, ita quod unica solutio sufficiat, possunt opponere beneficium diuisionis. Renunciatio facta in principali obligatione, non porrigitur ad obligationem causam ex sententiā.

Aulus respondit eos qui. Opp. de l. i. §. de execu. rei iudi. glo. respondit, dic vt in l. j. C. si plures sententia. Sed ueritas est ista, qd ex sententia conuenitur quilibet pro parte. & ita loquitur hic: sed prima actione potest agi contra quilibet in solidū. Et ex hac l. colligitur quod ubi plures sunt rei debendi in solidū, & a quolibet in solidum peto, ita quod una solutio sufficiat: & sic debet intelligi hic formatū esse libellum in solidum: quia si quilibet pro parte esset conuentus, nullam habet dubitationē. sic loquitur gl. & tex. in l. si mandatum Titij. §. Paulus rndit. §. manda. & hoc dixi. j. de duob. reis. l. ij. §. Ex hoc habes qd uerba sententia non limitantur secundum naturam obligationis præcedentis, sed secundum uerba ipsius sententia: quia condēnati simpliciter intelliguntur pro uiribus: licet obligatio & libellus procedat in solidum. De hoc dic vt §. eo. l. miles. §. decem. Sed in hoc quæro, quid si sunt condēnati in solidū: ita qd una solutio sufficiat: an poterūt opponere beneficium diuisionis: Rndeo, sic: quia oritur in ipsa sententia, seu post sententiā: ergo & c. vt l. post rem. de tranfac. & l. iij. §. si ex cōuentione. §. eo. §. Sed an renunciatio facta in principali obligatione porrigatur ad hanc? Dico qd non: vt hic, cū simi. & ideo exceptio diuisionis posset opponi in executione. Gestā cum minore hæredē non retractantur, licet in integrum restituantur. Substitutio non euanciscit hæreditate adita, quando qui adiuuit restituitur. Ius accrescendi hæreditate adita non cessat, quando qui adiuuit restituitur. Sequens in gradu, & sic substitutus admittitur, quando primus hæres, qui adiuuit restituitur. Substitutus quod potest uenire de iure ciuili, qd primus hæres remanet de iure ciuili.

POMATES. Potest opponi. Vide etiam Ro. cōsil. cccclxxij. vbi etiam per hoc dicit, qd stante statuto qd contra pretem executionē instrumenti nulla possit opponi exceptio: qd tamen poterit opponi exceptio cedendarum: quia non infringit executionem, sed modificatur.

Ius exequendi sententiam an transeat contra singularem successorem: remissiuē. Si pupillus hæres condemnatus fuit culpa tutorum ad ius quibus dabitur. Gestā per minorem hæredem, qui postea abstinuit, an rata remaneant.

Contractu. Ius exequendi sententiā tranfit contra eū, qui in locū condemnati succedit. h. d. Vel aliter: Gestā cum minore hæredē non retractantur: licet in integrū restituantur. h. d. Opp. substitutio vt euanciscit post aditā hæreditate: vt l. post aditā. C. de impu. & alijs substitutis. Illud uerū, nisi qui adiuuit restituitur, vt hic, & l. & si sine. §. sed quod Papinianus. §. de mino. Opp. qd cessat ius accrescendi adita hæreditate: vt l. j. in fi. de vsufur. accresc. Sol. illud uerū, nisi ille, qui adiuuit, restituitur: vt hic. nec habes a libi melius. & ad hoc facit l. si minor. §. de acqui. hære. Oppo. dicitur hic, qd in integrum restituitur & c. sed contra de success. edic. l. si. Solu. Hic defertur substituto uel coniuncto, qui uenit de iure ciuili: fecus si prædicti non extarent, & esset solus cognatus, qui ueniret tātum de iure prætorio: vt in contrario. & hoc tenet Dyn. & ideo cū hodie cognati ueniant de iure ciuili, hodie admittuntur, nec habet locum illa lex secundū Dy. & bene in hoc: sed in præcedenti nō. Ideo dic latius, aut tū ille, qui per in integrū restitutionem se abstinuit, uenit de iure ciuili: & tunc sequens admittitur, siue ueniat de iure ciuili: siue de iure prætorio: vt hic, & l. & si ex modica. §. si filius. de bo. lib. & quia cessat ratio d. l. vlti. statim dicam. Aut ille uenit de iure prætorio: & tunc aut sequens uenit etiā de iure prætorio: & nō admittitur, sed locus est hico: vt d. l. si. Aut de iure ciuili, & admittitur: vt l. j. §. si qs adita. ad Tertul. cum simi. Opp. qd hic substitutus non potest uenire de iure ciuili: cū primus remaneat hæres de iure ciuili: vt l. & si sine. §. sed quod Papinianus. §. de mino. ergo alius nō potest esse hæres eodem iure: vt l. hæreditate. §. fin. de castren. pecu. & l. qd contra. §. vni. de reg. iur. Omnes Moderatentur cōtrarij: & ideo reprobant glof. in l. qui se patris. C. vnde lib. dicentes quod cum filius sit hæres de iure ciuili, uelit nō lit, sequens non potest uenire de iure ciuili. & sic habet necesse uenire de iure prætorio: vt ibi refert Cyn. quod tenebat Iaco. Butr. Et pro eis facit de vulg. & pupil. l. ij. §. ergo. Sed contrarium puto, quod de iure ciuili possit uenire. Casus est in d. l. j. §. si quis adita. ad Tertul. Ad contrarium qd duo non possint esse hæres in solidum eodem iure: respondeo, uerum est eodem respectu: sed diuersis respectibus sic: vt si duo sunt hæres de iure ciuili in solidū, vnus directō, alius uiliter, vt hæres in stirpibus: & ille, cui facta est restitutio per Trebellianum fenatur consultum. Ita in proposito sequens de iure ciuili est hæres uel

Partibus presentibus. Adde do. Anto. & Cano. in c. quonia contra falsam. de proba. Guli. de Cu. in l. i. de in ius voc. videtur casus in c. bono. et j. de elec. Inno. in c. j. de consir. vti vel inuti. Bald. in l. j. C. de exce. rei iudi. l. mo. in l. scien. dum. de verb. obli. Bal. & Cy. in l. si quis in aliquo. C. de eden. imo si lata est sen. tentia contra absentes, & lapsum sit biennium post sententiam, quia tunc pre. sumitur pro sententia.

liter: vt d. §. sed quod Papinianus. Et hoc idem tenet glo. in l. qui se patris. Oppo. nitur, quod sententia lata contra vnum, non potest fieri executio contra alterum: vt l. sape. in princ. j. eo. Solu. Hic habetur loco vniu. An autem contra singularem successorem transeat ius exequendi: dixi plenè in repetitio. l. creditores. C. de pign. Quæro, quid si culpa tutorum fuerit condemnati? Respondeo, fuerit opi. in. ter Azo. & Hugo. §. glo. tenet opi. Azo. & bene. & dabit actio his, ad quos postea hæreditas pertinet: sicut daretur in cura. tore bonorum: vt l. in integrum. §. de mi. no. Quæro an omnia gesta per mino. rem rata permaneant? Respondeo, si eo absente succedit substitutus vel coheres, omnia bona fide gesta sunt rata, vt hic: se. cus si mala: vt l. quoties. §. de acquiren. he. redi. & l. si pupillus. j. de priuile. credito. Si verò succedit alius ab intestato: tunc contractus & libertates dactæ ex testam. to sunt rata, si bona fide fiant: vt d. l. in in. tegrum. & l. si mulier. de mino. & l. quo. ties. de acquiren. hæred. Legata verò so. luta reuocantur: vt l. nec est nouum. de condic. inde. De amplianda. Et no. hic in glo. quæ di. cit, non obstante tali & c. q. requirit clau. sula. Sed mirum est, secundum d. Io. quod Bart. & Ange. trāfē. eum ea, quia cōtra ca. sum in l. rescripta. C. de præci. impe. offe. vbi nō est necessaria clausula tamen not. glo. q. sufficit princ. pem scribere cōtra le. gem ex certa scientia, nisi ponatur clausula etiam speciali. Et vi. de doct. in l. si. C. si con. tra ius vel vti. pub. & dixi in c. j. de conce. præben. in vj. & ibi p. Io. Andr. & Ioan. de Imo. & vide tu glo. in l. j. C. de natu. lib. & in contra. vide tex. in leos qui in puincia, §. diuis. de rit. nup. & Bald. in c. naturales. si de feu. sue. contro. & vide Bald. in l. omnes populi. de iusti. & iur. Andre. Barba. Contra. ibi not. ca. sum q. valet sententia lata pro minore, sine curatore. Et sic repre. henditur gl. per situm text. & dicit Francif. Tigri. quod est casus in l. vniuersis. de pre. ci. impera. & tu vide ibi Ange. And. Barb. Actorum. An sen. tentia lata sine cita. tione valeat. vide Bar. to. in cōsil. xxxvj. qd incipit, accensu tres. Et vide Bald. in c. j. altas in rubri. qui feudare possunt. Andre. Barba. L. contractus. A D D E Pau. de cast. in l. actor. f. eo. Innocen. in c. qualiter. el. j. de accusa. & quod not. in l. lecta. §. si cert. peta. & in l. in bonæ fidei. & in l. petens. C. de pact. Sententia. A D D E Bald. cōsil. cclxxij. §. lib.

Insi. de obli. que ex quasi malefi. in prin. Tertiã opi. tenet Jac. de Arc. q. partibus & iudice volentibus lata sententia nō possit rescindi: q. a sententia lata cōsensu partiū nō pot. recedi: vt per glo. in l. si diuersa. C. de trāfac. & sic nō possunt acta destrui: q. degeniretur ad illud, q. recederet a sententia eorū cōsensu. Sed dñi, credo q. acta de cōsensu partiū possint comburi, & rema. neret sententia: q. si sententia fessit lata partib. presentib. & nō cōtradictibus, & in ea cōtinetur litis cōtest. libelli datio & c. probat acta & litis cōtesta. præcessisse: vt dicit Inno. in c. cū in iure. extra de offi. & pote. iudi. deleg. Et hoc tenet Spe. in titu. de instru. edi. §. restat. versu. in summa. Allegat pro casu l. vlti. C. de rela. Et sic ista tertia opi. videt vera. Quid dicem? Dico q. tertia opi. est bona. Nā post sententiã, nō potest iudex, nec partes circumducere acta indistinctè: vt sic per hoc fieret aug. mentatio vel minutio pœnæ iam impositæ: vt probat j. pro. xi. §. Idē si cōtineret infamiam: & sic facit ius apud oēs: vt l. ex ea causa. §. de postu. Quæro, qd si partes expressè recedunt a sententia: Gl. videt dicere, q. possunt. qd est verū deducēdo in nouationē: vt l. iij. §. si ex conuentione. §. eo. Aliàs secus, vt dia. ctū est. Sed si causa finita esset trāfatione: tūc procederet sine dubio. Quæro, si sententia reperitur cācellata, an probat. Res. sponde, si cācellatio sit facta ea solēnitatē, quæ hic dicit. & hoc si cōstat sententiã latã fuisse: aliàs secus. Itē quæro qd si est ideo cancellata, quia soluit, an probet infamiã: Respō. sic: q. cancellatio restringit ad causam, propter quã facta est can. cellatio: vt l. cancellauerat. §. de his quæ in testam. delen. Ciuitas, que non cognoscit superiorem, potest pœnam pecuniariam minuere. Comites, barones, qui habent regalia, possunt pœnam pecuniariam minuere, nō pœ. nam infamie, uel aliam non pecuniariam. De amplianda. Oppo. de l. illicitas. in fi. §. de offi. præsi. Sol. ibi propter paupertatē: imò ibi in multa, hic in pœna. & quod hic dicit, sine iussu Principis idē puto hodie in ciuitatibus quæ nō recognoscūt superiorem. Nā populus huius ciuitatis, & cōsiliū potest mi. nuere pœnã. Idē puto in quolibet alio, ad cuius hursam pœ. na imposita respicit: vt comites, & Barones, qui habent rega. lia in aliquo loco: sed pœnam infamie, vel aliam non pecunia. riam non possunt: vt l. j. §. de qua. §. de postulan. Casus, in quo minor non habens curatorem, non obligatur iudicio. Dominus Dy. ponit distin. ctionem quã facit gl. cum & minores. & ibi no. C. si aduer. rem iudica. & dicit hic. & ibi plenius dicam j. eo. l. contra pupillū. Nota quod valet sen. tentia lata pro minore, vt in glo. Itē nota hic casum, quod minor nō habens curatorem nō obligatur iudicio. licet gl. di. cat quod nō reperitur in l. cū & minores. C. si aduer. rem iudi. An actus, qui celebrantur in scriptis, possunt emendari, postquam sunt scripti, an appellatōne actorum contineatur sententia. Actorum verba. Oppo. j. eo. l. iudex. huius timore lex legitur duobus modis. Prima lex est notabilis ad id quod dixi §. eod. l. duo. Secunda est vera in emendatione quæ non imputat sen. tentiam, sed declarationē facit. nam verbū obscurū an pos. sit declarare, dicit vt j. de appellatio. l. ab execu. Et ex hac l. no. q. quod etiam illi actus, qui celebrantur in scriptis etiã postquã sunt scripti, possunt emendari. quod est nota. quia prima facie diceretur contrarium, per l. contractus. C. de fid. instru. Item puto, quod etiam notarius possit hoc facere. Circa quod dicit vt l. si librarius. de regu. iur. Vel dicit, quod alia acta quàm sen. tentia possunt emendari perseuerante sententia in effectu, quod placet. Secundum primam lectu. iste tex. facit, quod ap. pellatione actorum contineatur sententia. Dicam j. de iure h. l. in fraudem §. neque. De vno quoque. Ista legem, omnis qui vti. tur in palatio, scit. Oppo. j. eo. l. sape. Solue vt in glo. & not. tex. ibi: aliter enim iudicatum. Opponi. §. de iudi. l. ad peremptoriū. & C. de iudi. l. properandū. §. si autem reus. Solu. ibi fuit lata cō. tra contumacem: hic secus. Opponi. §. familia circun. l. in hoc iudicio. Solu. ibi inter easdem personas: hic inter diuersas. Vel aliud in iudicijs diuisorijs: vt ibi nota. Facit ad quæ. stio

tionem: quæro, plures accusantur vna accusatione, vel in qui. sitione: an possit fieri sententia contra vnū saluo processu con. tra alios: Et dico q. casus est hic q. sic. & l. non idcirco. §. de iur. di. l. j. C. de confor. eiusdem lit. Et de hoc dixi §. eo. l. furioso. se. quentem. §. vide per te. An iudex debeat proferre sententiam uulgariter, uel literaliter. Decreta a pratoribus. Quærit gl. quid in Gracia, & Alema. nia. Et glo. dicit, q. per verba Græca. vel expone verbis Latinis, i. verbis intelligibilibus. & sic aquè exponit Oldr. & bene, & dixi vobis in l. j. in fi. j. de verb. obli. Et sic videtur, q. iudex inter vulgares debeat loqui vulgariter: inter literatos literaliter. Sed in hoc puto seruandam consuetudinem fori: vt l. iij. in fi. de testi. & C. quemad. resta. ape. l. ij. Tex hæredatum, vel eum. Opp. de l. iij. in fi. §. quod cum eo. Sol. vt in gl. & tene primã solutionem. Si quis dolo. Opp. de l. etiam. §. licet. §. solu. ma. tri. Sol. istam intellige secundum il. lius legis determinationem. Alij aliter intelligunt, & malè, in fi. glo. dic Solu. hic facit vt alij noceret: ibi non. Primum decretum quod iussit, ut ex eo perueniri possit ad uenditionem, quan. do creditor non fuit admissus. Debitum si fuit in specie, utrumq. peti potest ab eo, qui non est habiturus regressum ad debitorem. Si quis creditorem. Legitur duobus modis. ses. cūdū duas primas stat text. proprie: secundū duas vltimas exponitur venditor, id est em. ptor. Prima lect. est plana. Secūda est bona. Ex qua nota q. si cet creditor nō sit admissus: tamen sufficit primū decretum, vt ex eo possit perueniri ad veditōnem. Facit j. de bo. autho. iudi. pos. l. cū vnus. §. fi. cū l. seq. & quod ibi dicā. aliæ sunt claræ. Ad istas vltimas lecturas opp. de peti. h. gre. l. etiã. §. pen. Solu. vt in gl. quia hic petit idē: ibi aliud. Ex hoc sequitur, q. si debitum fuisset in specie: vt unq. possit petere ab eo qui non esset habi. turus regressum ad debitorem. Opp. de l. locū. §. condemna. tio. de tabu. exhib. Sol. vt in glo. & ibi dicam. & per Dyn. in c. bona fides. de regu. iur. lib. vj. Quæro, an soluenis poterit re. cuperare a debitore. Dicit vt in glof. Si rerum. In actionibus descendentibus ex deli. cto, cessat beneficium, ne quis conuenia. tur, nisi in quantum facere potest. hoc dicit. Contumax in non ueniendo ad audiendam sententiam, si est lata contra ipsum, non appellat. Contumacia tutoris uel curatoris, an faciat perdere beneficium appellationis? re. missiue. Contumax in non ueniendo ad sententiã, si fertur pro eo, afficitur damno expensarū. Contumacia tutoris ad sententiã si fertur pro pupillo, afficitur ipsum damno expen. sarum: licet restituitur pupillus contra tutorem. Contumacia procuratoris quod noceat domino in expensis. Contumax in non ueniendo ad respondendum non auditur, nisi refectis expensis. Contumax in non agendo intra tempus statutum, non auditur postea uolens agere. Contumacia. Contra C. de iudi. l. properandū. §. si autē. vbi contumax obtinet. Huius timore facta est glo. super verbo, damno. Dicit er. go q. quis est contumax in nō ueniēdo ad audiendū sentē. tiam: tūc si sententia fertur cōtra cōtumacē, litis dāno afficitur: quia nō auditur appellans: vt l. & post. §. fi. de iud. & ita loquit. tur hic. Sed an tūc contumacia tutoris, vel curatoris quia perdat beneficium appellatōis: dicit vt dicā j. qn. app. sit. l. j. in fi. & Insti. de obli. que ex cōsen. §. fi. & de qua cōtumacia intelligatur, dicit vt j. de app. l. ex cōsensu. §. fi. Quādo q. tūc cōtingit, q. qs est con. tumax, & sententia fertur pro eo: tūc afficitur damno litis, l. expē. sarū. nō autē perdit causam: vt in cōtrario. Sed tunc, tūc an cō. tumacia tutoris afficiat pupillum dāno expensarū? Puto q. sic: sed tutor tenet pupillo: aliàs restituet: vt l. properandū. §. fi. C. de iudi. Item tūc an cōtumacia pcuratoris nocebat in expē. sis domino? Puto q. sic: ar. l. nō distinguemus. §. si dñi. & quod ibi no. §. de arbi. & s. m. l. si procurator. §. si tutores. in fi. & qd scri. ptū in l. cū filius. §. j. de verb. obli. Qn. q. quis est cōtumax in ueniēdo ad respondēdū alteri: tūc afficit dāno, quia non auditur in lite, nisi refectis expē. sis: vt C. de iudi. l. sancimus. Dicit vt ibi.

Qn. q. quis est cōtumax in nō agēdo in a. tra rēpus sibi statutū: & tūc afficit damno, ne audiat postea volēs agere: vt C. de in. ge. manu. l. diffamari. & C. q. accu. nō pos. l. si ea. j. de accu. l. Titia. & ibi dicam. Alijs etiam modis dicitur quis cōtumax: quos dic per ordinem, vt in alijs glo. Circa eum b. verò qui impedit ne ad eum perueniat ci. tatio, dicam j. quod vi aut clam. l. j. in fi. Citatus peremptoriè si in primis duabus citationibus non uenit, in tertia sic: tamen condemnatur in expē. sis. Verbum peremptoriè, an ponatur in citatione. remissiue. Cito te hac citatione: idem est quod dicere peremptoriè. Contumax est. Quæro, si dua. bus primis cita. tionibus nō uenit, in tertia sic: an debeat reficere expē. sas factas in primis citationi. bus. Et tex. videt dicere q. nō. Doc. tenent cōtrariū, q. expē. sã primę citationis debet refici: vt l. sancimus. C. de iudi. in v. q. & ex. tra. de p. ca. ij. & Spec. ponit in tit. de ex. pra. Ad hæc l. respō. q. quod ad primū, & secundū decretū, & quo ad diffinitiuã sententiã, nō dicitur cōtumax, nisi trib. edī. ctis præcedētibus: sed bene est contumax quo ad alia: & ideo punitur damno expē. sarū. Quæro, si in citatione debeat po. ni illud verbum peremptoriè. Dicit plenè vt dixi in l. si finita. §. Iulianus. de dā. infe. Item not. hic, q. idem est dicere, cito te hac vna citatione pro omnibus: quod di. cere, peremptoriè. Valetudo aduersa probatur per medicos. Pœnam contumacis. Quæro, qualiter probetur aduersa valetudo. Et dicit per me. dicos: vt l. semel. C. de re mili. lib. xij. & facit l. j. §. j. de ven. infpi. & dicam j. eo. l. quæstū. Item de eo quod hic dicitur, ma. ioris causæ occupatio: dicam j. l. prox. in fi. Peremptorium contra absentem, si iudex sciebat eum absentē, est ipso iure nullū. Sententia contra minorem in causa ciuili, quando ualeat. Sententia in causa criminali contra minorem lata, quando ualeat. Contra pupillum. De tribus dicit, q. perem. ptoriū est nullum. Opp. q. valeat cōtra absentem, licet restituitur: vt l. fin. §. de in integ. resti. Itē contra minorē: vt l. si minor. de bo. auth. iudi. pos. Huius timore glo. tua vult dicere, q. peremptoriū ponitur ad duplicem finē. Primò, vt perueniatur ad diffinitiuã: & tunc in pupillo, & minore indefenso est nullum ipso iure: vt hic, & l. acta. in fi. §. eo. & C. si aduer. rē iudi. l. cū & minores. in absen. te nullius est momēti in effectu: quia restituitur: vt d. l. vlti. Sec. cundo, pponitur peremptoriū vt restituatur ad primū, vel secundū decretū: & tūc quo ad secundū decretum est ipso iure nullū in pupillo: quo ad primū valet, sed restituatur: vt l. apud Iulianum §. j. quib. ex cau. in pos. ea. Contra adultū valet, sed restituatur. Idē in absente causa Reipub. vt dicit glo. Sed puto de mente legis esse, q. hoc loquitur de peremptorio quod ppo. nitur ad effectuū diffinitiuę: quia posita est in hoc titulo: & sic illa verba nihil momenti habent, diuersimodè ponūtur: vt pa. tet ex prædictis. Alij, vt Plac. dicunt, q. etiam contra absentē est ipso iure nullum, si iudex sciebat. Et sic illa verba, nihil mo. menti, & c. vniformiter accipiuntur. & hoc puto verū. Text. est cū glo. j. eo. l. quæstū. In minore verò tūc Dy. posuit vnam suam distinctionē in l. acta. §. fin. §. eo. Aut tutor seu curator interue. nit ab initio, & in causã processu. Aut nec in causã pcessu, nec ab initio. Aut ab initio, sed nō in causã processu. Aut in causã processu, sed nō ab initio. Primo casu valet, sed restituatur: vt l. cū & minores. ij. respō. C. si aduer. rē iudi. Secundo casu nō va. let: vt l. cū & minores. j. respō. & hic, & §. eo. l. acta. in fi. Tertio casu valet, sed restituatur: vt colligit. C. quomo. & qn. iud. l. si præ. ses. Qd est verū, si tutor erat. Secus si tutor esse desierat: vt ibi patet. Quarto casu est ipso iure nulla: quasi cū nō legitima per. sss iij

P. P. A. V. P. Iudex postea, vide materiam ista late per Alex. consil. xc. vol. j. & consil. cxix. vol. ij. & Fel. in c. in literis. de offic. deleg. & in c. qualiter & quando. col. x. in fin. & seq. de accusa.

sona sit in iudicio: vt l. momētaneę. C. qui legi. perso. Ista sunt verba Dy. q̄ oia sunt in glo. d. l. cū & minores. & ibi dicā. hęc vera in causa ciuili. Quæro, q̄d in criminali: Respon. idē: vt l. clarū. C. de au tho. prælat. Et prædicta oia satis placent, præter q̄ in tertio casu, q̄n tutor interfuit ab initio, non in causa processu. Nā dictū glo. in d. l. cū & minores. & dictū Dy. est contra glo. in d. l. si præses. q̄o & q̄n iud. vbi nō est differētia, an tutor esse desiderit, an noluerit defendere. Ideo dic, quādo tu tor interuenit ab initio, & cōstitutus est litē: si quidē interuenit postea, donec negotiū est liquidatū, non autē voluit inter esse sententię legitimē citatus: tunc valet sententię: vt d. l. cū & minores. Et est arg. C. de adul. l. q̄uis. & ita loquitur dictum Dy. Si verō noluit postea interesse in li quidatione negotij, tūc non valet diffini tiua contra minores: sed est recurrendū ad remediū. l. ij. C. de procu. Et ita loquit gl. in l. si præses. q̄o & q̄n iud. Si verō tutor interfuit ab initio, postea non interfuit ipse, nec fuit citatus, sed interuenit minor cum alio curatore: tunc iudiciū valet, se cundū glo. in d. l. cū & minores. in fi. sed si minor citatus noluisse venire, cū p pro curatorē hīs esset contesta. dic vt dixi in l. furioso. s. eodem.

Iudex postquam iudicauit, potest circa accessoria etiam in eodem die condemnare iterum. Iudex sententia per eum lata exercet ea que concernunt officium iudicis nobile: sic non est functus officio. Iudex non dicitur functus officio suo, quādo per errorem facti expressum tulit sententiam nullam, & poterit iterum iudicare. Iudex ordinarius qui tulit sententiam nullam, an poterit iterum iudicare, uel debeat superior adiri. Clausula saluo & reseruato: posita in sententia iudicis condemnatoria, qui condemnauit in plus uel minus quāz deberet: quid operetur. Vide Alex. in cōs. xc. in j. uol. qui sequitur opi. Bar. hic.

Iudex postea. Ista lex potest intelligi in iudice delegato: & secū dum hoc nō habet cōtrariū, t̄ itē in iudice ordinario: & tūc op. de l. Pau. s. eo. Sol. circa accessoria pōt eodē die. Op. de l. illi. circa. in fi. s. de offic. præsi. Sol. lbi in mul ta: hic in pœna. Rō colligit ex isto text. q̄ quia per sniam iudex funct⁹ est officio suo, scilicet officio mercenario qd deser uit actioni, uel accusationi propolite: vn sup eo se nō pōt ampli⁹ introumittere, sed officii nobile eius adhuc durat: ideo pōt mādare executioni, & in integrū restituere: q̄ hęc iudicis officio nobili expediuntur. Itē mutare multā: q̄ hoc expedit iudicis officio nobili: & sic cessat cōtrariū de l. diuio. de in. in. refsi. Op. C. de sen. ex breui. re. l. ij. §. fi. Sol. glo. Tu dic, q̄ ibi ideo, quia habet tātā p̄tātē q̄ p officiū no bile possunt suas sententiās corrigere. Op. C. de sen. l. j. & de accu. l. si accusatoribus. Sol. ubi nō tenuit sententiā: & sic remanet iudex. Opp. C. q̄o & q̄n iud. l. si vt pro ponis. Sol. glo. t̄ q̄ ibi in delegato. hic in ordinario. Quod intelligit Innoc. q̄n est nulla per errorem iuris: secus si facti, ne er ror facti cōt priuet iurisdictionē: vt l. error. de iur. & fac. igno. & no. per eūdē de re iur. di. c. j. Op. t̄ q̄ ordinarius nō possit se

intromittere: vt l. absentē. C. de accu. Iac. de Are. & Cy. dicunt, q̄n est nulla turpitu dine iudicantis, deuoluitur ad maiore iudicē, vt ibi: secus si alio modo: q̄ tūc ipse met est ordinarius. Iaco. But. dicebat aliter: quia aut volo vt sententiā, p̄nūciat nū la: & tunc a iudice maiore possim petere: vt l. Carmelia Pia s. de iure pat. & l. quæ dam mulier. s. famil. ercisc. Sed si volo vt super eisdē actis pronūcietur: nō possim: q̄ ipse iudex ordinarius debet facere: sed in fin. d. l. absentē dicitur, reformabit, & c. & sic nō solū pronūciat nullū, sed etiā re format pronūciādo super eisdē actis. Vnde iunge prædictas opi. simul: quia aut qs vult petere solū q̄ sententiā pronūciat nū la: & potest etiam a superiore. qd qualiter fiat, plenē dicā j. quæ sen. sine appel. refsi. l. j. Aut volo q̄ etiā super eisdem pronūcietur: & tūc aut interuenit turpitudine iudicantis, aut nō, vt supra. Vltimō quæ ro d, t̄ pone q̄ iudex condemnauit pluris, vel minoris, q̄ deberet: & in fine sententię dixit q̄ si dicta condemnatio esset in plus uel minus quāz deberet ex forma statuti, extunc reducitur ad debitā quāritatē: vt cō muniter faciunt assessores: an dicta clau sula aliquid releuet: dic aut dicta verba ponuntur post verbū, condemnamus: & tunc nihil operatur: quia post illud verbū emissum nō possunt corrigere: vt hic, & s. eo. l. actorū. Præterea nō faciunt sententiā conditionalē, sed resoluēdā sub conditio ne: vt l. ij. de in diem addi. Sed ista resolu tio nō potest fieri per iudicem, vt hic: er go & c. Præterea, illa adiectio est incerta: ergo & c. C. de sen. quæ sine cer. quant. l. ij. & l. ij. Et per hanc vltimā rationē hoc te net Iac. de Bel. Si verō ista verba proferū tur cōditionaliter in ipsa sententiā: vt quia dicit q̄ constat nobis delictum per te esse cōmissum: ideo si ex tali delicto tanta pœ na tibi debet imponi secundū formā sta tuti, in tantū te condemno: aliās in plus, vel minus secundū formam statuti. Dico, q̄ hęc sententiā valet, sicut si nulla pœna imponeretur: vt l. j. §. j. ad Turpil. Sufficit enim delictū declarātū esse: & in executione declarabitur pœna. Hoc tamen non est faciendum, nisi ex magna causa. Hoc enim turpitudinem & ignorantiam assessoris demonstrat.

Post rem. Sententia, iururandum, & confessio in iudicio habent executionem paratam. Nota de sententia est vulgare: de iururando habes hic, & s. de iurur. l. sed & si possessori. §. pe. De confessio ne habuisti. s. eod. l. debitoribus. & C. de confes. l. j. ibi: cum & soluere cogeris. Sed an hęc confessio possit reuocari: dicemus j. titur. j. l. non fatetur. 1 Imperator olim eligebat magistratus in urbe: hodie Papa. 2 Princeps eligendo sciētē indignū, uidetur cum eo dispensare. & nu. 12. remissū. 3 De exceptione opposita iudici, quod nō possit esse iudex, propter aliquod impedimētum naturę cognoscit superior. 4 Iudici si opponitur quod non potest esse iudex ex natura causę, uel conditione perso ne litigantis: ipse de hac exceptione cognoscit. Fallit si habet sententia aliquod commodum iudex. Item fallit de iure Canonico, si opponitur incompetentiā, quia clericus. 5 Exceptio opposita iudici, si concernit delegationem, de ea iudex ipse cognoscit. 6 Processus factus per iudicem incompetentem, uel ratione personę suę, uel causę, uel litigantium, uel delegationis: si non opponatur, valet, præterquam in clerico. 7 Exceptio opposita iudici, que sugillat eius famā, uel honorem: si opponatur, superior de ea cognoscit, uel arbiter eligitur. Vbi superior de exceptione opposita contra iudicem habet cognoscere, poterunt & arbitri eligi, qui de ea cognoscant. Processus factus ab infami, si non opponitur, ualet. Exceptio

de etiam Fel. in c. cū cōtingat. co. ij. de of. fic. deleg. Post verbū. Adde Abb. in c. in literis. extra de offi. deleg. Bar. in l. mortis. §. si te fere. de pœ. Bart. in l. j. ad Turpil. Iac. de Bel. in sua disputa. incipi. in Christi nosē. l. muni cipali. Ang. in l. non quemadmodū. de iud. di. Bal. in l. j. & in l. si feuerior. C. de his qui not. infra. & in l. quid ergo. §. pœna grauior eo. titu. & in l. si quis filio exheredato. §. si de inu. test. & in l. nō dubiū. C. de legib. & in aut. interdicimus. C. de epis. & ele. facit quod voluit Gul. de Cu. in l. qui arbiter. s. de arbit. vbi dicit q̄ iudex recitata senten tiā statim desinit esse iudex, præterquam in accessorijs, nō quo ad expēsas: vt l. Paulus. l. j. s. eo. Item allegat, q̄ cū incontinenti ius sit quæsitum parti iudex non pōt sibi istud auferre. Allegat in ar gu. l. huiusmodi. §. qui Stichum. de leg. j. & l. statu liber. in fi. de le ga. ij. & l. apud consil. l. de opt. leg. Petr. de Ancha. consil. cxix. §. lib. Alex. cōs. cxix. §. lib. Si autē iudex sententiā uit, et post adiecit cau sam, an dicatur noua sententiā, vide Ro. cōs. xlv. Et an iudex post verbum, eodē modo, sit functus officio suo, vide Petr. de Ancha. consil. cxix. P. O. M. A. T. E. S. Sed ista resolutio. Et Abb. in c. ex lite ris. de offi. deleg. alle gat istud dictum ver bulari. vide ibi per eum. C. Iudicium. Adde q̄ si partes fuerint il lum excōicatu, q̄ re tractat quaten⁹ actū est in earū fauore. Ita dicit abbas post Cal. in c. scilicet status. extra de referri. P. P. A. V. P. Debet oppo. Vide Peru. in c. cū specti. in pri. ver. Septimō quæ ritur. de appel. Ab initio. Adde Spec. in tit. de recu. §. qualiter. ver. §. Bald. in §. quibus. in j. cōsti. C. Fel. consil. xxij. Et adde tu q̄ hic opi. dicit cōmūne Lanfran. in c. qm cōtra fallam. in ver. recusatationes. de proba. Et adde q̄ talis exceptio etiam post li. contē. opponitur, q̄n suspicio post li. contē. est orta. l. nō di stinguemus. §. cū qui dam. s. de arb. & dicit Angel. in l. fi. C. de iur. om. iur. & not. in c. in l. nūate. de offic. delega. Et adde q̄ totalis excep tio nō poterit op poni a suspicō de fu

P. O. M. A. T. E. S. Quidam. Et de cer ta scientia Pape con cedentis incapacti, vi de Lud. Ro. in consil. cccij. & in cōs. cccij. q̄n superior rescriptū q̄n in hābit, nō vide pro in hābit. Et quid si ueritum ignorat. & ibi loquitur de elegā tia persona. Non placet. Adde quod opi. Bart. tenet Imo. in d. c. super lite ris. s. d. Anto. ibi, & Hosti. Arch. no. ij. q. v. qd suspecti dicit q̄ in solo casu suspicio nis itur ad arbitros, & receditur a iudice: nec reperitur iure cau tum, q̄ eligatur arbi tri, si opponitur excep tio contra iudicē si gillans personā eius: ideo dicit iri ad iudicē superiorē. Et cum hac opi. quā etiā dicit tenere Panor. post Io. And. in c. pia. de exce. lib. vi. transit episcopus Alex. in c. secūdo requis. extra de app. pel. reiecta opi. Imol. ibi. Sed cōtra eūdē episcopi facit qd ipse voluit in c. cū specta li. in vj. notab. post Pau. vbi tenet q̄ ex idēitate rationis itur ad arbitros, in casu si mili expresso, per gl. in c. statuti. in verbo, copia. de referri. in vj. sed pro cōmodo pecu niario nō pōt cognos cere: ergo nec vbi fa ma agitur: quia cru delis est qui negligit famā. Et voluit Spe. in titu. de recu. §. effe ctus. ver. sed nūquid excōmunicato. q̄ nō est uerisimile q̄ quis p̄nūciat quid, in quo eius turpitudō verfa tur: vt de diuor. c. ex li teris. C. Iudicium. Adde q̄ si partes fuerint il lum excōicatu, q̄ re tractat quaten⁹ actū est in earū fauore. Ita dicit abbas post Cal. in c. scilicet status. extra de referri. P. P. A. V. P. Debet oppo. Vide Peru. in c. cū specti. in pri. ver. Septimō quæ ritur. de appel. Ab initio. Adde Spec. in tit. de recu. §. qualiter. ver. §. Bald. in §. quibus. in j. cōsti. C. Fel. consil. xxij. Et adde tu q̄ hic opi. dicit cōmūne Lanfran. in c. qm cōtra fallam. in ver. recusatationes. de proba. Et adde q̄ talis exceptio etiam post li. contē. opponitur, q̄n suspicio post li. contē. est orta. l. nō di stinguemus. §. cū qui dam. s. de arb. & dicit Angel. in l. fi. C. de iur. om. iur. & not. in c. in l. nūate. de offic. delega. Et adde q̄ totalis excep tio nō poterit op poni a suspicō de fu

Vidam cōsulebat. Maior xvij. ann. potest esse iudex delegatus & ordinarius. Itē iudex minor xvij. an. maior tñ xiiij. pōt esse, si ex cōsen su partium delegat, vel ex certa sciētia Im perator eū iudicē dederit. h. d. Nota t̄ q̄ princeps eligat hmōi magistrat⁹ in vrbe, & hodie Papa: vt extra de elect. c. funda mēta. lib. vi. Itē no. q̄ Princeps eligēdo sciētē indignū, vidēt cū eo dispensare: vt hic. de hoc j. dicā. Opp. s. de arbi. l. cū le ge. Sol. glo. Vel dic melius vt l. cū prætor. de iudi. Opp. j. de decu. l. spurij. §. j. Sol. ibi loquit in decurionatu, q̄ nō habet sim plicē iurisdictionē: sed habet etiā admini strationē bonorū ciuitatis, quā non cadit in minorē cū eius res debeant per aliū ad ministrari: vt l. fi. C. de legi. tut. Hic loquit in eo cui cōcedit simplex iurisdictionē: hęc vera. Vel dic, q̄ illi nō eligunt a Principe. Hoc etiam placet. Vnde dic aut eligitur a Principe: vt hic. Aut ab alijs: & tunc aut cōceditur simplex iurisdictionē, aut iurisdic tio cū administratione, & c. Quæro, cū hic exceptio minoris ætatis opponit: quis de ea cognoscet. Dic latius: t̄ Qnq̄ oppo nitur exceptio q̄ qs nō pōt esse iudex im pedimētō naturę, quia caret iudicio men tis: vt furiosus, impubes, & similes: & tūc ipsi nō possunt cognoscere: quia eadē est rō impediens in cognoscēdo de hac excep tione, quæ de principali: vt l. cū prætor. §. fi. de iud. Cognoscet ergo superior: imō etiā si nō opponat, iudiciū est nullū: vt col ligit ex hac l. in princ. Qnq̄ t̄ opponit q̄ nō potest esse iudex ppter aliū defectū: & tūc q̄n defectus nō causat a psona iudicis: sed ex natura causę, uel cōditionis psonę litigantis: & tūc ipse, cū opponit, cognos cit, & p̄nūciat: vt l. si quis ex aliena. de iur. di. & si quis in ius voc. nō ier. l. ij. & ibi no. Fallit si iudex inde deberet aliqd commo dū sentire: vt l. de iure. ad muni. & ibi no. Itē fallit de iure Canonico, q̄n qs dicit nō suū iudicē, quia est cleric⁹: vt in c. si iudex laicus. de sen. excō. lib. vi. Qnq̄ t̄ exceptio cōcernit ipsam delegationē: vt q̄ dicit re scriptū impetratum tacita veritate: tūc de hoc ipse iudex cognoscet: vt l. præsci. C. si cōtra ius vel vti. pub. & extra de rescrip. c.

sup literis. & ibi not. p. Inno. Et istis casibus t̄ præter q̄ in clerico, si exceptio omit teret, valet processus: vt l. fi. C. de excep. & no. per Ber. & Inn. de rescri. c. sciscitat⁹. & ideo si opponeret q̄ rescriptū est falsum: dic vt d. c. super literis. p. Inno. Qnq̄ exce ptio t̄ cōcernit psonā iudicis: & tūc q̄n q̄ p sugillat famā, seu honorē ipsius iudicis: vt q̄a opponit q̄ est infamis, vel seruus: ideo nō pōt esse iudex: tūc Inn. dicit, q̄ ipsemet cognoscet: nō em̄ p̄nūciat se infamē, vel seruū, sed se esse iudicē, uel nō esse: vt ipse notat de offi. dele. c. cū sup. qd nō placet, p l. absentē. C. de accu. & dixi s. eod. l. iudex. Præterea, ego video q̄ si ad eū spectat cō modū pecuniariū, q̄ nō potest ipse cogno scere: vt s. proxi. ergo multō minus, cū hic tractat de fama iudicis, quę excedit etiam cōmodū pecuniariū. Cognoscet ergo su perior, uel eligeat arbiter: vt j. dicam. sed si hęc exceptio non pponit, pcedit, & valet iudiciū: vt l. ij. C. de sen. & not. in d. c. sciscitatus. & in Spec. de iud. deleg. §. si. ver. sed nunqd infamis. Vbi cūq̄ aut dixi superior rem cognoscere, dico q̄ tūc poterunt arbi tres eligere qui de hoc cognoscant: vt C. de iudi. l. cū specialis. & extra de app. c. cum speciali. Ad prædicta facit & cōtra Inno. circa id qd dicit, q̄n exceptio excōicatiois opp. iudici: vt no. in Spe. de exce. §. nūc vi dendū. ver. sed si hęc except. Qnq̄ t̄ op po. exceptio, quæ statū, & nō famā iudicis cōtingit: vt quia est minor xvij. annorū: & tūc puto q̄ ipse idē cognoscet, & p̄nūciabit. & in hoc iudex est, & iudiciū habet: q̄a est maior xiiij. an. arg. d. l. si qs ex aliena. & l. p̄scripti. In hoc tñ est hic plus: q̄ etiā si talis exceptio omittat, potest opponi post sententiā, & reddat iudiciū retro nullū: vt dicit expressē in hac l. in princ. & cōsensus partiū nō facit eū iudicē, nisi tpe delegationis con sentiat: vt hic dicit tex. Quæro, t̄ q̄n debet opponi hęc exce ptio, tū nō potes esse iudex: Quidā dicit vsq̄ ad li. cōte. vt no. C. de excep. l. fin. Alij vsq̄ ad xx. dies: vt in aut. offerat. C. de lit. cōte. Tu dic, vt dicit tex. in d. l. si q̄ hęc excep. iudex debet opponi ab initio: hoc est, anteqm corā iudice aliqd pponat: p qd videat approbare eū in iudicē, uel iudiciū suscipere: vt s. de iudi. l. sed & si susceperit. in prin. & extra de re iudi. c. inter monaste riū. & ibi hoc no. p. Ber. & Inno. Vnde si prius opponeret quis exceptionē cōtra psonā actoris vel cōtra libellū: q̄a pponendo exceptionē, v̄ velle q̄ super ea pronūcietur. cū sit emergēs: vt no. C. de ordi. iudi. l. j. ideo v̄ iudicē approbare. Et prædicta in tellige in casibus in quibus tacitē pōt omitti: vt s. dixi. Contra prædicta tñ v̄. s. de iudi. l. nō v̄. Rñ deo, qui petit sibi edi actio nē, nō petit a iudice sed a parte: ideo nō v̄ cōsentire in iudicē. Fateor tñ t̄ q̄ si actor peteret vt pcedat summariē reus excipe ret imō nō debet sine libello: q̄a hic requireret iudicis exami nationē, & p̄nūciatio tūc v̄ cōsentire in iudicē. Itē contra prædi cta v̄ authē. offerat. quæ dicit q̄ pōt reculari post darā cautio nē de iudicio sibi. Sed certē illa cautio habet in se cōditionē de stando iudicio, si apparuerit me teneri. Itē cōtra, dicit dicta au thētica: q̄a v̄ permittit intra xx. dies. Sed illud intellige nisi pars aliqd fecerit, p qd videat in iudicē cōsensisse: vt ibi patet. Sed quid si simul t̄ & semel opponit plures exceptiones cōtra psonā actoris cōtra libellum, cōtra iudicē: Rñ deo, semp̄ intel ligitur primō opposita exceptio cōtra iudicem: & certē sub cōditione: si apparuerit eū iudicē esse ordine scripturæ nō at tentione: arg. s. de hæredi. insti. l. talē. in prin. & de vul. & pup. sub sti. l. ij. §. sed & si ita. Tutius tñ est, q̄ primō exceptio cōtra iudicem prius opponat: & alit̄ pponant sub cōditione. Vltimō h est vidēdum t̄ an cū Princeps cōcedit alicui nō capaci aliqd, videat cū eo dispesare: Cogitauit dicere: omitto nūc ppter la borē. De hoc p. Inn. de filijs presby. c. veniēs. facit qd no. p. glo. & doc. C. si contra ius vel vti. publi. l. fi. Quæro, t̄ pone vni Regi vel Comiti, qui trāsmittit iurisdictionē ad heredes suc sss iij

ga. Ita Petrus de An cha. in cōs. cccij. in cipiēte in Christi no mine p̄mittendum. sequitur Romanus et Alexā. in l. ij. titu. de iur. omnium iudic. & Ioan. Bapti. de san. Se ue. in tracta. de debi to. suspe. & fugi. q. ij. P. P. A. V. P. Semper intelligit. vide Alexā. in l. si ita scriptū. in prin. & ali quid per Iaso. in pri mo notabili de leg. j. & in verfic. vlti. vide Barba. consil. xxxiij. col. viij. vol. ij. & Ro. consil. xxxvij. Contra iudicē. Ad de q̄ hoc sequitur Ab bas in c. exceptio ex tra de exceptionib⁹ et Bar. in l. non videtur. ff. de iudi. in l. fin. C. ex cept. gl. in c. inter mo nasterium de re iudi. Vltimō. Vide ple nē p. Oldra. cccxxv. vsq̄ ad cccxxij. in clusiuē & Roma. cōs. cccxvi. & cccxvij. Quæro pone. Ervi de domi. Abb. in c. cū vigesimū. de offic. de lega. Andre. Barba. Vni regi. Vide OI dra. consil. l. ij.

POMATES.
 Si em. Et vide Bal. in c. cum vigesimum. de offic. delega.
 Si cu nulla. Et vide de do. Ant. cōtra Bar. in c. examinata. de iudi. & ibi dixi Bart. in l. j. c. de excep. rei iudi. & ibi Bald. Bart. in l. quidā. ff. de pecul. leg. Bal. in l. j. c. de excep. rei iudi. & in c. causam quæ de rescrip. in proc. c. & in d. l. cōuētulam. in x. col. c. de epi. & cle. in l. edita. in repet. Paduana. in xxiii. col. c. de ede. & in aut. dos data. C. de do. ante nup. d. Pet. in d. c. causam que. & vi de que ibi dixi. And. Barba.
POMATES.
 Itē per hanc legem vide etiam Fel. in c. j. col. ij. de lit. cōtest. & in c. ij. de offi. deleg. & pulchrē Alex. in rub. C. qui admitt. & confi. xxxiij. volu. ij. vbi limitat. nisi adesse clausula. super quib⁹ omnibus & singulis.
Cōdemnatio. Sequitur Pan. in c. j. in pen. col. de lit. cōtest. & do. Ant. in c. examinata. extra de iudi. Adde rex. & ibi Bart. in l. qdam ita. s. de pecul. leg. & vide Aret. in c. examinata. col. ij. alle. & ibi in col. v. tenet contra Bar. in precedenti mēbro. & vide d. Mari. Soc. in c. ij. de libel. obla. argu. xij. verfic. b. quartus esse cū. vbi q. talis libellus procedit maxime qñ est apposta clausula. omni meliori modo. alleg. Io. de Imo. hic.
POMATES.
 Per relationem ad acta. Vide per limitationem Fel. in c. quoniam contra. col. xij. ad ff. de proba.
Incerta. Vide Barto. in l. ij. s. armament. s. de rei vendi. & Pau. de ca. hic concordantem Bar. cum Inno. c. cum dilectus. de ordi. cog.
Mortui. Vide Ange. consil. c. xxxij. in quibus casibus valet sententia lata contra mortuum.
Questum. Et vide scribentes Balet Abb. in c. ij. de rest. vbi alle. istam legem.
POMATES.
 Oppo. & videtur. Et not. quod si iudex præcipit impossibile. est ipso iure nullum illud tale præceptum. etiam si ignoranter præcipiat: est casus in l. si decesserit. s. qui fatid. cog. Si autem est difficile. si scienter præcipit. est nullum. si ignoranter. tenet. & habet locum restitutorio. Et vide Ange. in d. l. si decesserit. Dicte secus stellet mā-

cedit pupillus vel adultus. quis exercebit iurisdictionē? Rñdeo. tutores ei⁹ vsq. ad pubertatē. ad quos spectat vniuersalis administratio: vt l. consilio. de cura. luri. s. Pro hoc. quia si est p̄digus. exercebit ipse curator. Tex. est expressus de supplen. negli. præla. c. ij. lib. vj. cōiuncta l. Fulcinius. s. adeo. in fi. j. titu. ij. Post pubertatē verō ea quæ sunt simplicis iurisdictionis administrat per se. quali sit datus à sciēte Principe. qui sic dedit regnū. vel comitatū. vt tranfiret ad hæredes: vt hic. Ea verō quæ sunt administratiōis. nō poterit dare. vel facere sine curatore. ar. l. spuri. s. j. de de cu. & qd supra dixi in secundo contrario.
 Sed quid si vna ciuitas vellet dare iurisdictionē vni pupillo. vel infanti. vt eā exerceat p̄ curatorē. vel tutorē? Rñ. faciat de hoc primo statutū: arg. l. ij. s. planē. qd vi aut clā. Facit l. vt gradatim. s. sed si l. de mune. & hono. vbi statutū restringitur ad habiles in dubio. Si enim ciuitas nō posset disp̄sare. illa lex nō habet dubium. qd sine dubio obtinet in ciuitatibus. quæ nō recognoscunt dominū in temporalibus: quia tūc populus liber est. & vitur omni iurisdictione imperiali: vt not. j. de cap. l. hostes. Itē nota qd prædictis personis in dignitate positis datur tutor cum maiori dignitate: vt C. de tuto. illustri. perso. l. j.
 Et mens rē ab executore sententiæ. debet habere sententiā & acta. per quæ probare possit sententiam valere. Exceptio nullitatis quod impedit executionem. Libellus in quo quis petit reum cogi. et compelli. & non condemnari. non procedit. Libellus. in quo dicitur. peto cogi. & compelli. & ad prædicta condemnari. valet.
I cum nulla. Nota qd ille qd emit ab executore sententiæ. debet habere sententiā. & acta sufficiētia. per quæ possit probare valere sententiā: aliās secus: vt hic dicitur in tex. & gl. Itē facit hæc lex. qd exceptio nullitatis impedit executionē. de quo dixi s. eo. l. iij. s. condemnatū. Itē per hanc legē reprobat libellus. in quo concludit sic: quare peto eū cogi & compelli. & c. quæ hoc modo petit executio quæ nō pot fieri ante snam cōdenatoriā: vt l. j. c. de execu. rei iudi. vnde debet cōcludi sic: quare peto eū cōdenari. & c. Et ad prædicta cogi & cōpelli. & c. Sed qd si p̄postere: vt si dicā. peto cogi. & cōpelli. & ad prædicta cōdenari: Rñ. pcedit. & prius videtur petita cōdenatio. arg. s. de here. insti. l. ta lē. de vulg. & pup. subiti. l. ij. s. sed & si ita.
In summa. Sufficit. si i snia exprimat ver bū cōdeno. vel ægpollēs: vel qd exprimat certa quātitas expresse. vel p̄ relationē ad acta. h. d. Op. de l. q. tñ. s. Pōponi. s. de arbit. Gl. dicit. qd ibi nō erat certa quātitas i aliqua pte actorū. Dic vt dixi in l. ait p̄tor. i. fi. s. e. Opp. de l. eos. C. de app. Rñ. iudex appellatiōis pot. p̄nūciare fm formā illi⁹ legis. vel ægpollēs: vt hic. & plenē dixi j. iudi. solui. cū apud Semproniu.

tuum. est ipso iure nulla. h. d. Oppo. de l. cū quasi. in princ. de fideicō. lib. glo. in l. Neratius. j. de regu. iur. dicit. qd valet pro defuncto: secus cōtra. quod nō placet. vt dicam j. l. proxi. & s. eo. l. furioso. Dic ergo qd ibi speciale fauore libertatis. Cætera dicam in l. j. in fi. j. quæ sen. sine app. re. Item. an sit necesse qd primo pronuncietur: dicam j. eo. l. cū querebatur.
 Citatus debet licentiatu recedere. Sententia lata contra febricitantem. si iudex hoc sciebat. non valet: si ignorabat. valet. sed restituitur. Sententia lata contra eum qui comparere non poterat. non valet. nisi iudex hoc sciebat. Consilium quod infirmus citatus mittat ad iudicem. & petat quod terminus prorogetur. Sententia lata pro infirmo non valet. Infirmus citatus an necesse habeat mittere procuratorem: remissiuē.
 Si iudex excusatori pro absente. uel infirmo non credit. sed pronunciauit. non tenetur sententia. si excusator obtulit se incontinenti probaturum absentiam. Cautela quod iudex pronunciet citatum contum. ac. nisi infirmus. uel absenti probetur per excusatorem. Citatus fuisse infirmus. qualiter probetur. ubi per medicos. & etiam per familiares. & ex asse. tu.
Vasitum. Febricitans febre grauiori nō leui. non tenetur expectare. vel in peremptorio cōparere. h. d. Facit s. si quis cau. l. ij. s. si quis in iudicio. vbi differit iudiciū propter morbu. No. ergo qd aliās tenetur expectare: & ideo debet qd licentiatu recedere: vt dixi de dāno infecto. m. si finita. s. lul. Opp. & videt qd sententia i valet. sed restituitur. vt in absente causa reipublicæ: vt l. li. de in integ. resti. Sol. hic iudex sciebat. & ideo non valet. Sed si iudex ignorauit. valet. sed restituit. quod tene menti. Et sic est vera opinio Plac. posita s. eo. l. cōtra pupillū. in prin. Et idē dico in alijs casibus. vbi quis cōparere nō tenetur: vt dixi in l. contra pupillū. s. fi. s. eo. Nam nō valebit sententiā. si iudex sci: aliās secus. Vnde consilium est qd quis mittat ad iudicē. & ei notificet: potest etiā peti qd terminus. progeat. vt l. ij. s. si quis cau. vbi text. dicit. diffusum id est differēdū. Quæro. qd si fertur sententiā pro persona febricitante: an valet: Et glo. dicit qd non. Et hoc dixi esse verū. in l. furioso. s. eo. & habetis in l. ea quæ. C. quō & qñ iudex. Quæro. an talis febricitans habeat necesse mittere procuratorē: Et gl. dicit quod nō. allegat l. ij. s. si qs cauti. Sed nō dico hic: dicā in l. j. de diuer. & tēp. præscriptiōni. & ibi latius gl. & per Gul. in d. l. ij. s. si qs cauti. & Cy. C. de resti. mi. l. l. j. Quæro. qd si iudex tali executioni nō credidit & pronunciauit: Rñ. si quidē ille excusator obtulit se p̄baturū causam absentia: tūc habebitur pro absente: vt l. ait p̄tor. s. si qs particeps. j. de his quæ in frau. cre. cū hic certet de dāno vitando nō valebit sententiā: & hoc impedimēto postea vero probato. vincet in causa nullitatis. Iudex ergo illi excusatori debet dare terminū vt doceat de impedimēto: vt l. inter accusatorē. & l. pe. s. ad crimē. j. de pub. iudi. Cōsulo tñ qd iudex pronunciet eū contumacē sub hac exceptione. Nisi causa absentia ab isto excusatore probet: vt l. qui vias. s. j. s. de dam. infie. facit qd dixi in l. si finita. s. l. eo. tit. Sed si ille nō obtulit se probaturum. tūc valet sententiā: vt l. liberto. s. fi. de nego. gest. vbi dicit qd potest appellari: & sic valet. Sed qualiter probabit ipsum infirmū fuisse: Respon. cōstabit per medicos: vt l. semel. C. de re mili. lib. xij. & qd iudex mittat. pot. impetrare excusator. arg. de ven. inspi. l. j. s. j. & C. de fi. instru. l. comparationes. & poterit ipse qui fuit infirmus. docere proprio iuramēto cū alijs indicij: puta quia facies eius est extenuata. quasi hominis surgentis ab infirmitate: ar. l. minor xxv. ann. ex aspectu. s. de mī no. Poterit etiā probare p̄ alios astātes sibi etiā familiares hoc casu: ar. C. de repu. l. cōsensu. & de naufra. l. de submersis. l. xj. iudex

datum. c. in memoria. xix. diltm. c. facer. ij. q. vj. & vide que dixi in c. accipimus. de fi. instru.
 Quæro an talis. Et vide gl. sing. secundū Ang. in l. si qd ita hæ res instituitur in die. & ibi alle. ca. sum fin. gu. secundū Bart. ita refert se vna voce audisse. qd nō reperit idoneum. nō tenetur mittere. l. idē. q. s. pro soc. quod bene not. And. Barba.
 Non valebit. Adde qd pro hoc. facti c. si duobus. extra de appella. & an qs teneat mittere procuratorē. vide per Abb. c. ij. de procu. Et an carceratus teneat mittere procuratorē. si peremtoritū sit citatus ad sententiā audiendā. vide Ange. consil. lxx. cōcludentē qd sic. Et qd febricitans non tenetur mittere procuratorē. voluit Io. An. ti. de procu. s. rōne cōstituentis. in fi. vbi dicit qd nulla immunitas infirmitatis efficit: cum sanis id sufficiat. si febricitans tenetur mittere procuratorem.
POMATES.
 Sed si ille nō obtulit. Ad horū declarationem vide Alex. in rubri. s. de in ius voc. & ponitur aliqd per Fel. in c. literis. col. ij. ver. sed his nō obstantibus. de præsump.

Vm querebatur. Opp. & videt qd eadē die possit iudicare. & quādo vult. vt l. j. C. de sent. ex bre. re. & l. fi. C. de sen. quæ sine cer. quæ. dicit gl. qd nō ex eis dē actis. sed de nouo corā eo proceditur: & vide istā gl. Cōtrarium dicit gl. in l. si vt proponis. C. quō & qñ iud. Et ibi per Cy. C. Sed tñ quātū ad p̄positū dicit. qd est quoddā vitiū qd respicit acta. & sententiā vni formiter: & tūc nō ex eis dē actis. sed ex nouo eis iudicandū: vt hic in exēplo vltimo gl. qñ cōtra minorē est p̄cessum. vitiū vni formiter respicit acta & sententiā. Si verō est tale vitiū. qd respicit solū sententiā: & tūc ex eis dē actis cognosce: vt glo. in l. si vt p̄ponis. C. quō. & qñ. iud. quæ fortē die feriata fuit lata snia. vel nō fuit cōdemnatus p̄curator: vt l. j. C. de sen. vel non fuit expressa quātitas. l. fi. C. de sen. quæ sine cer. quæ. Quādoq. est tale vitiū. qd respicit sniam & partē actorū: vt quæ fuit citatus mortuus. vel aliter impeditus sciēter. vt l. in summa. in fin. & l. quæritū. s. eo. tūc non poterit iudicari ex eis dē actis sic inualis: dis: quæ perēptorium cū sit nullū. iterū debet citari. p̄ alio die: et sic loquitur hic fm primū exēplū gl. Quæro. si secūdō debet iudicari: an habet examinari primō nullitas primæ sententiæ: Et facit tex. hic qd sic: sed l. fi. C. de sent. quæ sine cer. quæ. videt dicere qd non oportet qd prius cognoscatur de nullitate. Quid dicemus: Habui de facto istam q. & dicebā qñ nullitas appareret ex sententiā ipsa nullo alio probato extrinsecus: tūc nō est necesse qd cognoscatur vel pronunciet de nullitate: vt si in sententiā nō exprimit certa quātitas. vel nō condēnat procurator. qui fuit p̄sens dño absente: vt l. j. & l. fi. C. de sen. quæ sine cer. quanti. Si verō de nullitate nō liquet. nisi aliquo probato extrinsecus: vt si dicā. eū. cōtra quæ fuit lata snia: tūc fuisse mortuum. vel fuisse minorē indefensum: & tūc de hoc prius debet cognosci: vt hic: quæ fortē fuit ratio quare eodem die nō potest p̄nūciare. Præterea oportet qd iudex. qui iudicat. sit certus de meritis causæ: vt s. e. l. Pōponius. & j. tit. ij. l. hæc autē. s. j. Sed ante qd de nullitate cognoscat. nō potest esse certus. vtrū sit iudex. vel nō. ergo & c. Facit ad hoc qd dicimus de hærede. qui nō potest adire hæreditatem. nisi sit certus de viribus testamēti. vt l. sed & si de sua. de acqui. hære. Quæro. pone qd in sententiā nō apparet qd reus fuerit p̄sens. vel citatus: an debeat de nullitate cognosci: Rñ. si est idē iudex. i. eadem persona iudicis. pot. p̄nūciare. quæ ipse potest esse certus. qd illū nō fecit citari. & qd nō fuit p̄sens. Si verō esset alius iudex. tūc nō potest iudicari iterū. nisi prius cognoscat de hoc: quæ licet in sententiā nō contineat. potest tñ aliter p̄bati: ar. ad prædicta de acq. hære. l. cum falsum. Sed an sit necesse qd nulla p̄nūciat: Rñ. si libellus super hoc principaliter porrigat. vt snia nulla declaratur. prius debet pronūciari: vt C. de interdi. l. incerti. & s. de acq. pos. l. exitus. & j. de exce. l. fundi. & l. fundū. & qd ibi dicitur. Si verō principaliter quis petit vt sententietur super tali causa. cum talis sententiā nō valuerit ipso iure: quia tūc hoc venit incidenter. nō est necesse pronūciare: vt C. de ord. iud. l. j.
 Patientia quod non præiudicat ei. qui prohibere non potest. Sententia lata contra p̄sentem & defendentem. præiudicat alteri scienti: secus si contra absentem contumacem. Sententia lata contra creditorem. quando præiudicat debitori. Venditor. uel mulier agens. quando præiudicat emptori uel viro. Sententia lata contra libertum. an præiudicat domino scienti ipsum litigare. Frustrarius agens. quando præiudicat proprietario. Sententia lata contra fructuarium conuentum. quando præiudicat proprietario. Sententia lata contra dominum. quando noceat creditori. uel fructuario. Sententia ut non noceat creditori. uel fructuario scienti sufficit quod creditor protestetur. Sententia lata cōtra dominum. quādo noceat habēti seruitutē cōstitutam a domino. Emptor. uel uir. quando possit prohibere venditorem. uel uxorem agētem. ubi quod ante litem contestatam. & ibi quando post. Confesso authoris mei. an mihi præiudicat. remissiuē. Probatio præiudicat alteri ubicunque præiudicat sententia.

causam nō habebat. Secus si poterat p̄hibere. & ab eo cām habebat. & sciēs erat. h. d. No. qd patientia nō præiudicat ei. qui p̄hibere non pot. aliās secus. Hæc est sol. brocardica quæ ponit gl. in l. Caius. s. de pig. act. & l. Titia. s. Lucia. s. de leg. ij. ego plenē dico in l. quæ dotis. s. sol. marr. Opp. hic in prin. dicitur qd res inter alios acta alij non præiudicat cōtra de l. Papi. s. si ex causa. de inof. test. Sol. fallit ibi. & in alijs casibus ibi not. per gl. & Cy. qd hic non dico. tangā em solum materiā hui⁹. l. Opp. dicit hic. qd factū vni⁹ cohære dis nō præiudicat alteri. cōtra. s. de euic. l. qdam. Sol. ibi pretiū recipit. & sic ibi plus qd hic. s. pretium interuenit. Opp. dicitur hic. si potest prohibere nocet: aliās contra. Sed ista rō non videt concludere. Nā debitor non pot. p̄hibere creditorē quin agat hypothecaria qd patet: quæ etiā cōtra ipm debitorē agit: vt l. cum notissimū de præscrip. xxx. ann. Gl. ista fatec cōtrariū. dicens qd in alijs cōcludit rō ista. præter qd in creditore. Quæ est ergo rō in creditore? dic qd eo ipso quod debitor sibi obligat rē. videtur p̄mittere qd agat hypothecaria. in qua debet probari de dño debitoris: ideo ipsi debitori scienti præiudicat. Et istud tangit in gl. sup verbo. de p̄prietate: & in gl. super verbo. p̄hibere. Hoc autē declaratio melius statim in qōnib⁹. Opp. C. de pig. l. præses. Sol. j. snia cōtra p̄sentē. & defendentē præiudicat alteri scienti: vt in casu huius l. secus si cōtra absentē contumacē: tūc nō præiudicat alteri etiam scienti: vt d. l. præses. secundum vnam verā lect. & notabilē. qd tene menti. Facit s. de inof. test. l. qui repudiantis. & l. Papi. s. meminisse. & l. si per lusorio. in fi. j. de app. & l. si seruus pluriū. s. j. de le. j. Primō quæro. dicitur hic. qd sententiā lata cōtra creditorem præiudicat debitori: an hoc sit verū? Rñ. Creditore agēte. vel defendēte. si quidē absolutus sit possessor. quæ obligatio nō valuit. vel alia causa. quæ nō respicit dñum. non præiudicat debitori. Item si succubuit. quia creditor non p̄bauit de dño debitoris. Nam debitor poterit postea agere rei vē. Cum em postea ad aliū si non fuerit quæritū in primo iudicio. qd in isto: nō ob. exceptio rei iud. vt s. de euic. l. vēdicantē. cū l. seq. & facit qd no. de cond. di. inde. l. lul. in gl. mag. & qd dixi de acq. pos. l. naturaliter. s. nihil cōe. in prima lec. Si verō succubuit iō quæ reus assumpsit in se onus pbandi. & p̄bauit se dñm: tunc præiudicat debitori scienti. Ita loquitur hic. Et hæc oia probat hic tex. dū dicit. de p̄prietate pignoris. & c. Facit ad prædicta s. de pba. l. circa facit l. si inter me & te. in fi. j. de exc. rei iu. Prædicta vera. si de dño fuit plenē cognitū: aliās secus: vt s. eo. l. diuo. s. si sup rebus. & qd not. in l. ij. de ord. cog. & qd dicā in l. sed si ante. j. de except. sed hoc nō puto sufficere. sed debitor simpliciter scire creditorē litigare super hypotheca: sed debet scire reū assumpsisse in se onus pbandi se dñm. In creditore verō cōuento pcedit planē. Nam eo ipso qd debitor sibi tradidit pignus. vtrū sibi p̄mississe de fensionem: arg. in l. j. in fi. cū l. seq. s. vlti. quæ ad. ca. Scdō quæro. qd si venditor agit vel mulier: an præiudicat emptori. vel viro? Glo. hic qd non: quia isti nō habent actionē quæ possint agere. Non ob. hæc lex: quæ hic loquitur in defendente & tex. qui dicit experiri. intelligitur defendēdo: vt gl. dicit. item Gul. de Cu. in l. de die. s. quidā. s. qui satis. cog. ad ducit rōnem: quæ si vēditor vel vxor ageret. & succuberet. regulariter succubuit. quia non probat se dñm: ideo non præiudicat emptori nec viro. Facit l. si inter me & te. j. de excep. rei iudi. facit hæc lex. in versu. nam & si libertus. sed Inno. extra. eo. c. quamuis. vbi habemus istum tex. tenet contrarium qd habeat locū in agente & defendēte. Pro hoc facit iste text. in ver. veluti. vbi ponit exemplum de actorē. & reo succubente. Item in versu. sed scientibus. ibi: actio vel defensio. Item in versu. cur autem. ibi: agere vel conueniri & ibi: propria actione vel defensione. & ibi: quod dixi ex persona agentis. habuit. & c. & sic habet locū in agēte. Quid ergo dicemus? Dico. quando qd vēditor meus agit. vel defendit meo nomine: & tunc sententiā lata contra eum mihi non præiudicat. siue fuerim sciens. siue ignorās: nisi ratum habeam: vt l. j. C. qui. res iu. non no. & l. sed & hæ. in prin. de pro-

P. P. A. V. P. Sed tñ qd. vide Barba. in c. in literis. col. xj. post medium de offic. delega.
 POMATES. Lata. Et vide Lu. Ro. in cōf. cccvij. vbi disputat si acta faciāt fidem cōtra illū contra quem præiudicat sententiā. Et vide Lu. Ro. consil. cccxxvj. an sententiā lata cōtra cōfessū p̄iudicet tertio.
 Scienti. Adde ad hoc vide pulchrē Bal. cōfil. ccl. lib. j. & Pet. de Anchar. consil. xc.

Aepe constitutum. Sententia lata cōtra vnū nō præiudicat alteri qui eum prohibere non poterat. & ab eo

a Opp. de l. error. De hac materia vide ple ne per Panor. de elec. in ca. ex parte. maxime i. vlti. co. extra eo. b P O M A T E S. Quid dicitur? Et vide do. Abb. in c. ff. de cofel. vbi refert d. cta Barto. hic. c P. P. A. V. P. Poterit reuocari. Vide Iaso. in l. error. col. iij. post med. de iuris & facti. gno. c Reuocari. No. fin. ce. an & quando pzeceptu factu in cofelsum fecudu form. l. i. si debitori. de iud. ff. sententia diffinitiu: & an illa confessio post pzeceptu possit reuocari: tu adde qd no. Barr. in l. penul. in prin. & in fi. & ibi dicitur. eo. & vide glo. ij. q. i. in summa. qua dicitur qd si pzeceptu factu in cofelsum in iudicio no pcedit. l. nec li. cote. no est pro prie diffinitiu, sed tertia species. & not. de elec. c. dud. el. ij. fa cit quod not. in gl. & etia per doct. in l. i. ff. necessitate. C. de bo. qua l. i. Bart. hic. & s. text. in c. ex parte. el. j. de verb. signi. Vide Bar. & Bald. in l. error. in vj. co. C. de iur. & fac. gno. et in ma. reuocari erroris, vnde bonu dicitur quod posui in l. fin. s. quod obseruari. de iur. cal. post Barto. ibi. Adde an pzeceptu in cofelsum possit reuocari Bal. col. cccxv. h. ij. d Ex p. l. Puta in positionibus: vt dicit Bart. in l. error. in fi. col. iij. C. de iur. & fac. gno. Adde quod no. Bar. in l. i. in fin. prin. de eo per quod factum erit. & quod late & eleganter no. Bart. in l. post legatu. in prin. de his quib. vt ind. no. Bar. in l. Celsus. s. de vfu scapio. & ideo dicit Bald. in l. i. C. ne fil. pro par. qd simplices homines inducti p suatione, seu dolo malo ad soluendum, repetit per codict. in de. ac si ignorater sol uissent: quod no. limi ta per Bal. in l. super longi. in j. col. i. C. de pzecept. lon. tep. & ibi late no. quis sit ius tus error. Adde, an cofessio facta respon dendo positioni, cui de iure no erat respode du pzeudicet, Abba tem consil. c. xvij. e P. P. A. V. P. Est alius casus. Vi de Ias. in l. error. col. iij. post med. C. de iuris & facti gno. vbi limitat, & alia limi tationem ponit Ro. consil. cccclxxxj. col. ij. in prin. f P O M A T E S. L. penul. Vbi vi

restit. ex clausula generali: vt l. de atate. s. ex causa. s. de inter. acti. & j. eo. l. cu fidei comif. & ibi dicit. Quod autē dixi q non potest reuocari post sententiā, nisi per resti tutionem, fallit in l. si mulier. ad Velle. Se cū dō fallit, si est talis error, qui reddat iudiciū nullū: vt l. si per errorē. s. de iuris. om. iudi. Sic dicit in exceptione falsi pcuratoris: vt l. licet. C. de procur. & ar. C. si a nō cōpe. iud. per totū. Expediti de pri mo t ventiamus ad secundū scilicet prout illa lex intelligitur de errore adhibito in his quæ pertinet ad litis decisionē. & videtur q error facti noceat. Opp. de l. error. C. de iur. & fac. gno. Sol. hac intellie ge secundū illā, q vsp ad sententiā reuo carī pot, post sententiā nō. Circa hoc pos set moueri vñ dubiū, quod mouet in l. post rē. s. titu. prox. & videt q nō sit vera ista determinatio: quia si post sententiā nō potest reuocare errorem: ergo numq post cofessione potest reuocare: cū statim con fessus habetur pro iudicato: & sic habet vim sententiæ. Huius contrarij timore qdā intelligunt legē istā, & similes, q loquunt in cofessione quæ est decisiva partis per litis cōtest. vt super aliqua positione, non in illa, quæ est decisiva totius litis, vt si cō fitetur oīa petita: & tūc videt q talis confes sio non possit reuocari. Pro quo facit optime, lex post rē. s. tit. j. Et vltius dicit potest, q hic loquit in his q sunt decisiva totius, & q fuit dat^o libell^o: & sic debet se qui sententiā: vt j. l. prox. scus si nulla spe ratur sententiā: vt l. pxi. Quid dicemus? Dico q siue sit confessio decisiva tot^o, siue partis, possit reuocari ante sententiā: vel si nō sperat snā, ante executionē. Nec ob. l. post rē. s. i. j. quia illud est verū q cō fessus habetur pro iudicato in cofessione nō erronea: secus si esset erronea q potest reuocari: vt probat ex cōtinuatione legis pcedētis ad istā. & de hoc est casus j. eo. l. pen. Sed an isto casu poterit reuocari post pzeceptū factū a iudice de soluendo secundū formā l. si debitori. de iudi. Et vi detur q nō, quā illud sit sententiā diffinitiu: sed dico q talis iustus nō est senten tiā diffinitiu, sed rēdit ad executionē cō fessionis. Simile infra de doli exceptio. l. apud Celsum. s. Labeo. & dixi s. l. prox. vnde pot pbare errorē, nisi forte antequā fieret dicitu pceptū, esset dat^o termin^o ad ostēdēdū quare nō fieri debeat, & cofes sio nō debeat exequi: tūc esset idem qd in sententiā: vt l. pe. j. eo. Op. j. eo. l. i. s. Glo. rñdet: ibi loquit in casu, in quo crecit per inficiationē. & hoc tenet in l. error. For mo vñ qstionē, quæ format in glo. qro, vtrū illud sit verū, siue erret in facto pro prio, siue in alieno. Et gl. dicit, siue in pro prio siue in alieno non est curandū. Doc. Ultramon. dānt istā gl. q a ille, q errat in iure, improbabiler errat: ideo nō excu sāt: vt hac l. sed error in facto pprio aq ui paratur errori iuris: vt l. regula. de iur. & fac. gno. ergo & c. Preterea, videt casus in l. de atate. s. q iust. s. de interro. act. vbi si est error, qui cadit in latā culpā, nō excu satur: sed error iuris est lata culpa: vt l. i. berorū. s. notabit. s. de his q not. in fa. & l. latā. j. de ver. signi. Et ista est ratio, quare

nō potest reuocari error iuris: vt hac l. in fi. Sed error in facto proprio est lata culpa: vt l. quanq. s. ad Velle. ergo & c. Quid dicemus? Dico q ista glo. debet limitari q qn quis errat in facto proprio talis error re, qui nō cadit in latā culpā, sed cadit in leuem: & tūc potest loqui ista gl. Et pone exēplū, qn ductus p suatione aduersa rij, nō cadit in latā culpā talis error. l. j. in fin. s. quando ac. de pecu. est an. & ibi no. Istud videt velle glo. s. de ven. in sp. l. j. s. ceterū in gl. super verbo, illuxerit. Facit quod dixi in l. Celsus. de vfu scap. & pro suo. l. hominē. Est alius casus vbi error in facto proprio nō cadit in latā culpā: vt puta si est implicitū negotiū multū: vt j. eo. l. pen. Idem si est negotiū propriū de facto longinquo: quia memoria non retia net: vt l. peregrē. in prin. s. de acqui. pos. & per Dy. in c. pze sumitur ignorantia. extra de regu. iur. lib. vj. Et hac t vera in cofes sione facta in iudicio. Secus si extra: quia si de dāno vitādo certa pze sumitur igno rātia: & ibi sufficit: vt l. sed & i me putē. s. de condi. inde. t Habes summam istam materiā sic: Circa ea quæ pertinet ad litis decisionē. Aut quis cōstetur scienter: & pzeudicat sine dubio: vt l. quidā in iu re. s. de don. & j. l. prox. & l. qui stichum. Aut cōstetur ignorater: & tunc aut quæ ris vtrū pzeudicet interim, donec probe tur cōtrariū: & sine dubio pzeudicat: vt l. iubemus. C. de li. cau. Sed an possit con trariū probari: & hic aduerte. Aut qz con fitetur in causa quæ crecit per inficiatio nē, & nō potest probari cōtrariū: vt j. eo. l. si is. Aut cōstetur in alia causa: & tunc aut talis error cadit in latam culpā, aut in leuem, aut in nullā. Si cadit in latā, nō po test reuocari: vt l. de atate. s. qui iusto. s. alleg. Si verō cadit in leuē culpā: & tunc ante sententiā potest reuocari, post nō: vt l. error. C. de iur. & fac. gno. Aut in nullā culpam cadit: & tūc ante sententiā potest reuocari de iure cōmuni errore probato: vt d. l. error. & hic post sententiā potest reuo cari per resti. in inte. ex clausula genera li, si qua mihi iusta causa, & c. vt l. de atate. s. ex causa. s. de interro. acti. & j. eo. l. cum fideicō. Sed quæro, qualiter t probabit error facti: sufficit ne probare rē aliter se habere, vt error pze sumatur: Gl. hic q sic: melius gl. quæ est in l. de atate. s. q iusto. s. de interro. acti. Videt dicere q sic. Alia gl. est in l. cū de indebito. in prin. s. de pro ba. Tex. habes expressum C. de iur. & fac. gno. l. si post diuisionē. vbi dicitur, q suf ficit probare testamētū nō valere. q. d. er ror pze sumitur. Contrariū notare videt glo. s. de lega. j. l. si res obligata. & Dy. in c. pze sumit. de reg. iur. li. vj. & gl. j. de no. ua. l. si quis delegauerit. vbi distinguitur error in facto suo, vel in facto alieno. Dic aut volo reuocare cofessionē alterius, vt mei procuratoris: & tunc sufficit rē aliter se habere vt pze sumat error: vt l. certū. s. sed an & ipsos. j. eo. & ibi gl. Aut volo reuocare errorē propriū: & tūc aut fuit cita ca factū alienū, & probado rē aliter se ha bere, satis est: qa in facto alieno est tolera bilis ignorantia: vt l. si. s. pro suo, & quod no. l. si qs delegauerit. j. de noua. Si verō

de qua pro cōfirmatione posui. Vide etiā ad hac Felin. in quod dā. col. ij. de pze sum. & vide in simili Ale xan. in l. qui reculare, in prin. C. de ed. hoc tū limitatē nisi factū hoc esset multū gra ue, et notabile, per ea quæ ponit Panor. cō fil. ij. col. iij. xvj. q. xvj. vol. ij. & vide Cepo. cōfil. ij. col. x. & Barb. cōfil. xxx. col. x. vol. ij. & col. iij. & seq. & xxxij. col. xxj. eo. vol. j. & xij. col. xvij. eo. vol. j. & vide ad hac vñ verbū Felin. in c. olim. co. v. de reitū dicit. & vñ verbū Barb. consil. v. col. vj. vol. ij. & col. vj. & Ro. l. xxij. & Alex. lxxxiij. col. ij. vol. ij. & cxxxij. col. fto. vol. i. & vide Are hic aliqua no. nō ab rē p Panor. in c. qd dicitur fto. col. ij. de iur. pze b. & text. in c. a. de re. rē. in verbo, bene meminimus. & Panor. in c. ad aures. col. ij. de re. rē. ad cō firmationē ei^o quod ponit in c. d. col. ij. & text. in c. illorū. ad fide sen. excō. & text. in c. ex parte. primo. & ibi Barba. Panor. col. i. in vj. not. de of. fic. delega. c. Materā. Adde Bal dum in l. cū pze sum. ad fi. C. de libe. cau. P. P. A. V. P. Leuē culpā. Vide Felin. in rub. de re iud. col. iij. ad fi. s. tenen tem & in c. venerabi lis col. ij. de excep. c. Sed qro. Per Bald. in d. l. error. in pe. col. & no. In fi. de acti. s. finimus. Sed qd si in instrumēto dicit, ta lis ex certa sciētia iuris, & facti, nō perer rorē, an credatur instrumētō? Bal. quod sic. l. mater. in ij. col. C. de rei ven. per Bar. in l. si dari. cō. cō. de ver. obli. Et de mo do probadi errorē, & etiā an in dubio pze sumat error in promissione, vide Bart. Bal. & Ange. in l. sed & si qs. s. si qs. cau. Adde cū dicit in instrumēto, & certa sciētia, & c. Bal. con sil. cxxxij. lib. vij. c. Tolerabilis igno rantia. Fallit, nisi qz debuerit inuestigare. c. innotuit. & ibi no. de elec. & Bald. in l. j. C. ad Mace. Itē fallit vbi esset publicē factum in loco vbi qui moram traxit: vt in c. j. de postula. prelato riorū. alia fecus text. est no. in c. si quis. ma. accu. pos. & facit qd voluit gloss. not. in l. si tutor petitus. C. de pericu. tuto. & quod no. in l. i. de decre. ab ordin. fac. Item fallit

nisi esset factum iudicialiter indagatum c. ab excommunicato. & ibi de materia extra. de reser. Item limita se dōm Bal. in l. cū rem alienā. C. de leg. nisi ta le factum alienum fuisse sapius dicissimum per illū q ignorantia alleg. per l. Procul. de proba. & sequitur do. Ioan. in l. si domus. s. de cui. c. de leg. j. & adde quod quoties est datus terminus ad deliberatē cōstēdum, nunq potest reuo cari confessio pze tex tū erroris: qz impos sibile videt probare errorem, scdm Anc. in c. si de iure. in vj. in vers. excuser. & est gl. in c. ex literis. de di uor. pro qua est text. in c. j. de accu. in vj. & singulariter Bal. in l. cū pze. C. de lib. cau. & hoc limi tar in l. j. in xij. col. C. de confes. Vide Flor. in l. error. in fin. C. de iur. & fac. gno. & Bar. ibi in vj. col. vbi etiā ponit qd si sit iurata. & qd ipse not. in l. de tutela. C. de in inte. re sit. per do. Ant. in c. si de cofel. & videt tex. in ca. j. vt eccle. bene. P. P. A. V. P. Si verō extra iudicium. Vide Ias. in l. si post. col. j. C. de iuris & facti gno. Idē tenet dō Alex. cōfil. c. xij. in prin. vol. j. & consil. xxxix. col. v. in prin. vol. ij. & cōfil. iij. col. pe. Ver. Secundū respondo. eod. volu. c. Schē. Vide Bart. in l. cū de indebito. ff. de prob. Et no. qer ror excusat a pœnis priuatiōis, scdm Bal. in aut. sed oino. in fi. C. ne vxor pro marit. per Bal. in aut. habi ta. C. ne fi. pro par. & qd no. gl. & Bar. in l. si qs in iatā. C. vñ vi. Qui iusto. Adde Bart. per illū tex. in l. ij. s. si quis cau. Longinquas. De lō ginquo iusta est igno rantia, fallit tū scdm Bald. in l. j. in xij. col. qe cofel. qn factū esset obligatorium. & qd no. Itē fallit in facto notabili & graui. in c. illorū. de sen. exc. & no. d. Ant. & Imo. in c. ab excō. cato. de reser. Et hic adde Bar. in l. si qs delegauerit. de noua. & in l. si res obligata. de le. j. & i stud. singulariter limi ta, vt per Bart. in l. q fundū. s. seruus meus j. pro empt. Error iuris. Ad q pbabilis error iuris & qualē errori facti. Ita no. colligit d. An. per illū tex. cū ibi no. in c. cū dilectus. de cō su. quasi licitū fuisse ignorare illam inter pretationē sic debere fieri, antequam esset declarata. Et sequit doct. ibi & voluit etiam Io. And. in c. j. de post. pze. in vj. & dicit Bald. in l. iur. bemus. in aut. de sacr. fan. eccle. quod iuris gno. de arquite canonica tolerat. Et ibi not. doct. & vide no. in l. quod Nerua. ff. de pos. & ad Bar. hic adde Bal. in l. cum falsa. circa prin. de iur. & fac. gno. & ibi Bar. in prin. & de materia ple nē Barto. in l. error. eo. tit. in quæstionibus. Et adde q licet error iuris, vbi tra ctatur de dāno vitādo nō noceat, tū fallit vbi vtrq tractat de dāno: quo ca su melior est cōditio rei, vel illi^o, de cui^o maior dāno tractat. Ita dicit no. bal. in l. iuris. in ij. col. C. q adm. vbi etiā dicit, q error non nocet vbi destrueret cā su. & totus actus. & qn noceat, vide no. Bar. in l. Clodius. de acq. har. & dicit Bal. in l. sicut. C. de pze. xxx. ann. q iuris ignorantia excusat a pœnis rōne do h non lata culpā, qd no. Itē dicit Io. in regula, ignorantia. in mercu. q ignorā

in facto proprio: & tūc aduerte: aut quis dicit se errasse extra iudiciū, aut in iudicio. si extra iudiciū: & tunc aut ille, qui dicit se errasse, certat de damno vitando, alius de lucro: & tunc probando rem aliter se habere, pze sumit error: vt l. si post. C. de iur. & facti gno. & l. sed & si me putem. s. de condic. inde. & gl. j. l. cū de indebito. in prin. s. de proba. Verbi gratia: soluo a liquid tribū tanquam debitum: repetovt in debitum: & probō illā causam, cuius pze textu solui non esse verā: an sufficiat? Cer tē sic. Si verō ille, qui dicit se errasse, non certat de damno vitando, sed est in pari causa cum aduersario: & tunc in facto pro prio non pze sumit error: vt l. quanq. ad Vell. cum simi. & quod not. in l. fin. s. pro suo nisi aliqua circumstantia probetur ex qua pze sumatur error: vt de isdem circum stantijs dicit statim. Si verō in iudicijs, & tunc aut circa preparatoria: & idem qd extra iudiciū: quia probado rem aliter se habere, pze sumit error: vt d. l. de atate. s. qui iusto. cum gl. sua. s. de interrog. act. Si verō circa decisoria: & tūc sto ei que dixi in facto pprio, s. q error nō pze sumit, nisi probent circumstantie, ex quibus error pze sumit: & istæ circumstantie sunt qn p suatione aduersarij est ductus: vt l. j. in fi. s. qn actio de pecu. est an. & l. hoiem. s. p suo. & s. dixi. Item longinquitas tpris: vt l. peregre. in prin. s. de acq. poss. & per Dy. in c. pze sumitur ignorantia. extra de re. iur. lib. vj. vel qd negotium est implicitū: vt l. pe. j. e. & l. emptor. s. Lucij. s. de pact. Venio t ad scdm regulam: error iuris non excusat. Contra, imo videt q error iuris non noceat: vt l. iuris ignorantia. s. de iur. & fac. gno. Sol. l. ibi extra iudiciū, hic in iudicio. Sed opp. extra gl. de l. i. q se ob tulit. de rei ven. Sol. ibi in his quæ perti nent ad ordinationē: hic ad decisionem. Vel dic scdm Dy. iuris ignorantia nō excusat post lit. contest. vt hic: an lit. contest. sic. Ita pot intelligi l. de atate. in fin. s. de interro. act. Ita intelligit Dy. in c. pze su mitur ignorantia. extra de reg. iur. lib. vj. Quæro, qualiter t pbabitur ignorantia iuris? Certē error iuris non pze sumit regulariter: vt l. hæres ab eo. in fine. s. ad Trebell. nisi probetur. quod qualiter fiat, nescio dare meliorem doctrinam, quam sit illa, quam dat Iuriconsultus in lege, si adulteriū cum incestu. s. j. j. de adult. qui ex qualitate facti, & ex qualitate perso narum: vt si desponsauit consanguineā publicē, & palam & tunc statim, cum fuit dictum, pœnituit eum. Et etiam hoc an

no quidam aliā subarrhauit, & errauit in iure eo die, cum mihi propter aliquid lo quere incidēter: audiuit à me verba pro pter quæ cognouit se errasse, & erat ho mo grossus & illiteratus. Dixi q prote staret ibidem q errauit, & corā testibus: & post q fuit à peritis doctus, incōtinēti postea pze sumi error iuris. t Quæro, si postea tibi positionē q minor xij. an pot facere testamētū. Tu respōdes & dicit cre do, an pzeudicet? & videt q sic, vt hic. Sed nō est verū, quia debet intelligi hoc, vbi error nō est expressus in cofessione, illi positioni iuris nō debet responderi, & si respōdeatur nō valet, vt l. ornamento rū s. de aur. & arg. leg. Facit l. cofessionib^o. de inter. act. & qd not. C. eo. l. j. ibi: nisi ius vel natura repugnet. Facit qd no. s. de iur. cal. l. ij. s. quod obseruari. Idem dico si alij quis cōstetur allegado aliquam legē fm fallum intelletū: quia licet faciat contra se, potest dicere cōtra id qd dixit. Pze di cta vera qn positio est iuris cōmuni: sed si elset iuris cōstuetudinarij nō scripti: tūc deberet responderi: quia est probadum: ergo potest fieri positio. Idem puto de iur e muni. c. i. scripto alterius ciuitatis quā m vbi lis agitur. Idem etiā puto in iure cōi extrauagati, vt dixi: vt s. tit. j. l. cū platis. Quæro, quid t in errore adhibito corā arbitro: Rñ. si sine pœna, vel cum pœna, rato manente pacto: sine dubio idē quod in iudicio: vt l. cū antea. C. de arbi. aliās posset reuocari: sed incidet in pœnam: sed in iudicio non posset: vt l. j. s. de arbit. Quæro, quid de errore adhibito corā arbitratore: Rñ. videtur adhibito extra iudiciū: quia est transactio: sed qn de iure arbitramēta mādan^t executiōi, sicut dif finitiuæ sniæ: tūc fortē esset secus. Itē est t aduertēdū, qa in instrumētis in quibus notarij faciūt pzeceptū ex autoritate sta tuti guarētigie: puto, q tūc talis error po test reuocari, sicut cofessio facta in iure, & huius l. materia ibi habet locū per oīa. R e promissa perempta fit executio in estimatiōe, si apparet promissa per confessionem, uel instrumen tum quarentigie.

LEX III. Vianus ait. Opp. j. eo. l. pe. breuiter hic cofessus est sciēter, sciēs iā rem perisse. Vltimō no. t ex hac l. q re perē pra fit condemnatio in estimatiōe. Sed de hoc & qualiter forme libellus: dic vt dixi in l. si seruū. s. fi. de verb. oblig. Idem puto si peteret executio cofessionis: quia re perēpta fieret executio i estimatiōe: vt

circa si. Et differt positio ab articulo, quia ponens videtur fateri, sed non arti culans, secundū gl. & ibi Io. And. de iur. iur. c. in vj. in nouel. & ibi Archi, & Io. Mo. & per Bal. in l. generaliter. C. de reb. cred. Item differunt, quia nō requiritur q positio cōcludat necessariō, scdm Bal. in l. siue possidetis. C. de prob. secus in articulo. iuxta no. in l. neg. nales, eo. tit. Adde, an ponens videatur confiteri, Alex. consil. lxxj. lib. iij. P O M A T E S. Quæro quid de errore. Not. hic de confessione facta coram arbitro: quia si est emologata, operatur idem quod in iudicio. Cyn. in l. j. C. de confes. tenet q confessio coram arbitro valet vt confessio extraiudicialis: & sic transit do. Antonij in c. Quintauallia. de iur. iur. & sic transit ibi do. Ioanna.

Qualiter pbabit, Vide Bal. in l. mater. in ij. col. C. de rei ven. et Bal. in l. veditio. C. pro empt. & in l. ij. C. si quis rē minoris ignorās sine decreto, Adde Cy. in l. i. C. de his qui sibi aceri. & dicit Bal. in l. pe. rit. q vbi est error tole rabilis, vt in milite; & sic potius pze sumit error quā ma litiā: hic adde d. Ant. in c. si de confes. P O M A T E S. Et etiā hoc anno, Vide Felin. c. de quar ta. col. vj. ad fi. de pze scri. & Are. cōfil. xvij. col. viij. & Alex. in l. j. s. si quis ita. col. ij. de ver. obli. & consil. xlvj. col. ij. in fi. volu. ij. vbi dicit, q regu lariter nō pze sumit ignorantia iuris etiā in muliere, licet in ea facilius probe quā in alia. & Alex. etiā consil. xcij. col. fi. vo. j. vbi dicit q tolerabi lis est ignorantia iuris intricati, & i que sūt opin. eorū doctorum & eius error. Homo grossus. Ra phael in l. an inutilis. in prin. de accep. dicit q in dubio pze sumitur error iuris, pzequam in peri to iuris. Facit l. ij. s. seruus. de ori. iur. Et illud quod dicitur, q quis debet scire iura, eltervum, quia debet ea scire per se, vel à pe ritis. l. bonorū. de bo. pos. & ibi Bart. Hoc placet Raph. qui dicit q pze sumitur p rior error, quā do natio. l. Titia. s. qui inuita. de leg. ij. l. cū de indebito. & ibi gl. de probat. & potius quā dolus vel ma la fides. l. ij. s. si pupil lo. & s. si a furio. s. pro emptor. Facit ad pze dicta quod notat glof. & Barto. in l. ge nerali. C. de tab. li. x. & vide Angelum in l. plagiar. C. de plagiar. vbi videtur dicere q instrumentum suffi ciat ad probandum iustum errorem. Quæro, facio. Et in omnibus positio nibus vide de reme dio Bartolum in l. ij. duo patroni. s. Idem Iulianus. de iur. iur.

in fa

In pupillo. Quoniam confessio tutoris praeiudicat pupillo, vide glo. & Bart. in l. Lucio. §. tutel. de adm. ni. tuto. & quod not. Bal. in l. in contractu. §. i. C. de non num. pec. & s. prox. Et de intellectu huius §. in ver. minore. vide late Bal. in l. in xiiij. col. C. eodem.

Quo casu distinguitur: Aut tales administrationes consistunt per modum voluntariae iurisdictionis: & non praeiudicat eorum confessioni: vt hic, secundum opi. vlti. & glo. in l. proinde. §. j. s. ad leg. Aquilia. Aut consistunt per modum contentiosae iurisdictionis: & praeiudicat domino, pupillo, & adulto: vt l. non solui. in prin. s. de procu. & l. quod tunc. §. sicut. s. de admini. tutor. Praedicta vera, quando iudicium esset coeptum cum tutore. Secus si cum pupillo auctoritate tutoris, quia tunc non tenetur tutor responderi: vt hic, & l. ij. §. quod obseruari. C. de iura. calum. Quae est ratio quod per modum voluntariae iurisdictionis non praeiudicat: sed per modum contentiosae sic: Respondeo: quia quando per modum voluntariae iurisdictionis, tunc videtur donatio, quae non potest fieri: sed quando per modum contentiosae, non videtur donatio: imò iudicium: quia iudicium redditur in inuitum: ideo valet. Oportet ponitur, hic dicitur, quod tutor non praeiudicat pupillo: secundum hoc frustra iurant de calumnia tutor & curator: argu. l. ij. §. quod obseruari. C. de iura. calum. Solum dico quod hoc debet intelligi quando per modum voluntariae iurisdictionis emanat confessio. Vel aliter, aliud est iuramentum de calumnia, super quo respondetur per verbum credit, vel non credit: & sic non cadit, nisi in legitimam personam: sed iuramentum veritatis bene cadit in pupillo, & adulto, & si. sed iuramentum calumniae semper cadit in tutorem, siue iudicium sit cum pupillo, siue cum tutore: vt l. ij. §. quod obseruari. Sed quando iuramentum veritatis praestatur pupillo, debet praestari in iudicio coeptum cum eo, cum auctoritate tutoris. Secus si coeptum cum tutore: quia tunc tutor respondet: vt no. glo. in d. §. quod obseruari. Quare ita glo. quid in administratione ecclesiae. Et dicit glo. quod idem quod in tutore. Dic vt extra, de elect. c. dudum. el. ij. in glo. quae incipit, no. ius nouum. & extra de testi. c. praesentium. lib. vj. & per Cy. C. eo. l. j. in xv. q. Quod in patre: dicit idem quod in tutore, vt dicit glo.

Tutoris auctoritas quod etiam requiratur in his, in quibus pupillus habet personam legitimam. Confessio facta a minore sine curatore, quando ualeat.

In pupillo. Oppo. C. si tutor vel curator. l. etiam. Glo. factetur contrarium quod restituitur. Oportet & videtur, quod in minore tutoris auctoritas non requiratur: quia habet personam legitimam pupillus in causa momentanea possessionis: vt C. qui leg. pso. l. momentanea. Sol. in casibus, illis in quibus habet personam legitimam, requiritur tutoris auctoritas, ne decipiatur legis auctoritate. Oportet poni de l. cum & minores. C. si aduer. re iudic. Gl. soluit quod aliud in confessione, aliud in sententia: vt ibi. Et ratio est secundum Dy. quia in confessione est consensus: sed in sententia non, nisi factus: vt l. inter stipulatum. §. j. de ver. obli. Contra hoc oppo. de l. si curator. C. de in integ. resti. Solu. Intelligi hanc secundum illam, quod hic in minore non habente curatore: quia tunc quando habet, aequiparatur pupillo. Et sic intelligit Pet. Sed Nic. de mat. dicebat, Aut est confessio quae pertinet ad solennizandum iudicium, vt interrogationes, confessiones, & responsiones, quae fiunt ad lit. contestat. & non valet sine auctoritate curatoris: vt l. clarum. C. de auctori. praestan. Cum enim respiciat solemnitate iudicij requiritur solennitas personae quae prius debet requiri: vt l. quidam. de iure codi. Aut est confessio quae fit ad veritatis indaginem & valet, sed restituitur: vt hic in ver. minore. Ita refert Cy. in d. l. clarum. & C. eo. l. j. circa prin. Mihi videtur quod in istis interrogationibus & responsionibus, quae fiunt per credit, & non credit: non statur eius dicto sine curatore auctoritate: quia non habet sufficientis iudicij ad discernendum quid habeat credere. Ita not. in l. ij. §. quod obseruari. de iur. cal. In illis vero, in quibus respondetur de veritate, dico quod debet praecedere quaedam cognitio, an sit interrogandus, vel non: & in hoc debet interesse auctoritas curatoris: argu. j. de publi. iudi. l. custodias. & quod ibi dixi, de adulte. l. si postulauerit. §. questionem. Et sic sufficit curatorem esse praesentem & auctorantem, quando iudex pronunciat esse respondendum, vel ei praecipit vt respondeat, & etiam quando iurat de respondendo veritate. Pro hoc facit quod dicimus in teste: quia sufficit partem esse praesentem cum iurat. C. de testi. l. si quando. Nam responsio quae fit tali a minore, dicto testis equiparatur: vt no. per glo. in d. §. quod obseruari.

Confessio utique. Vide de hoc p. Paul. de Leaga. in commento. ex parte in pen. col. de con. Et aduert. & dicas quod aut nos loquimur in confessione extrajudiciali: & tunc ista operatur probationem, non autem actionem nec obligationem, l. Publia. in fin. s. de po. quod limita vt per Bal. in l. triticum. de ver. obli. Itē fallit in confessione iudiciali: vt per gl. hic. & per gl. in l. C. eo. & no. gl. & Bart. in l. sed & si possit fori. §. si cum de hereditate. & Bar. in l. na. & postea. §. si de iur. iuran. Sed qualiter appellat haec actio dicit quod appellatur ut lis confessoria. Et de hoc est tex. cui non habes simile in l. pro inde. §. si procurator. s. ad l. Aquilia. & videtur no. glo. supra dictae, quae videtur appellare ipsam actionem in factum, non autem dicitur confessionem, sed tu not. adde quod confessio facta per verbum credo respondendo positionibus non oritur actio, secundum Bal. no. in l. ij. §. quod obseruari. l. ij. col. C. de iur. cal. sub dubio forte.

- 1. Sententia quod debeat ferri in confessum, quando praecedit libellus: secus si non praecedat.
2. Actio in factum quod oritur ex confessione, & ex sententia quae sequitur.
3. Actio utilis quod oritur ex contractu, quando confessio est facta uniformiter.

Confessi utique. Quare, an in confessionem debet formari sententia diffinitiva: Et quidam dicunt, quod non debet condemnari, per hanc l. Gl. intelligit hoc quando confessio emanat non praecedente libello, vel lit. contestat. aliam debet sequi sententia: vt dixi s. eod. l. j. Quare, an ex confessione oritur actio in factum, & etiam nascatur actio ex sententia quae sequitur post confessionem. Et gl. & doc. dicunt quod sic: & hoc gl. & Cy. tenent C. eod. l. j. in viij. quaestione. Quare, an oritur utilis actio ex eo contractu, quando confessio est facta uniformiter? Glof. quod sic: vt l. si duo patroni. §. Marcellus & §. si quis iurauerit. s. de iure iur. quia confessio & iuramentum aequiparatur: vt l. post rem. s. titu. j.

- 1. Exceptio inuentarii, & ne quis conueniatur ultra quam facere possit quod possit opponi post sententiam: & ita etiam omnis exceptio quae non uenit ad rescissionem sententiae.
2. Errans in facto proprio excusatur propter factum implicitum.
3. Cognitio executionis potest delegari, non ipsa executio.
4. Restitutio in integrum quod non datur aduersus errorem iuris.
5. Iudex delegatus, an possit restituere in integrum aduersus sententiam interlocutoriam.
6. Error in computatione est iusta causa erroris. Iudex qui cognoscit de executione, potest cognoscere de errore, qui potest in executione opponi.
7. Error post causam decidam non restauratur ipso iure, sed per restitutionem in integrum & est limitatio ad l. error. C. de iur. & fac. igno.
8. Iudex, qui habet cognitionem de executione non potest pronunciare contra sententiam: & de exceptione nullitatis non cognoscit, sed remittit ad superiorem.
9. Error circa ea quae sunt decisiua totius, potest reuocari.

Utrum fideicommissum. Ista est difficultas, & subtilis, & dicitur nihil scribunt. Ad euentiam praemitto, quod quando exceptio quae non uenit ad rescissionem sententiae, potest opponi post sententiam: vt l. Nefennius. in fi. s. titu. j. & l. si fideiussores. §. j. de fideiussor. Ideo dixi, quod exceptio inuen

& sequenti. Confessi utique. Vide de hoc p. Paul. de Leaga. in commento. ex parte in pen. col. de con. Et aduert. & dicas quod aut nos loquimur in confessione extrajudiciali: & tunc ista operatur probationem, non autem actionem nec obligationem, l. Publia. in fin. s. de po. quod limita vt per Bal. in l. triticum. de ver. obli. Itē fallit in confessione iudiciali: vt per gl. hic. & per gl. in l. C. eo. & no. gl. & Bart. in l. sed & si possit fori. §. si cum de hereditate. & Bar. in l. na. & postea. §. si de iur. iuran. Sed qualiter appellat haec actio dicit quod appellatur ut lis confessoria. Et de hoc est tex. cui non habes simile in l. pro inde. §. si procurator. s. ad l. Aquilia. & videtur no. glo. supra dictae, quae videtur appellare ipsam actionem in factum, non autem dicitur confessionem, sed tu not. adde quod confessio facta per verbum credo respondendo positionibus non oritur actio, secundum Bal. no. in l. ij. §. quod obseruari. l. ij. col. C. de iur. cal. sub dubio forte.

inuentarii potest post sententiam opponi: vt dixi in l. Nefennius. & de iure isto haeres non tenetur nisi vsq. ad vires hereditarias: vt l. j. in fine. s. ad Trebellia. & l. si vniuersales. C. de lega. Et ista exceptio potest opponi post sententiam: prout illa, ne quis conueniatur, nisi in quantum facere potest. & breuiter hoc dicitur: lude delegatus ad cognitionem executionis non potest se inmittere de errore circa confessionem, quae principale negotium tangit: nisi sit error circa idem, de quo post sententiam potest opponi. hoc dicitur. Et pono casum: Iudex fuit datus ad executionem faciendam: & tunc si est erratum super eo quod primo non uenit examinandum in executione se non intromittit: sed ad iudicem maiorem remittit: secus si in executione uenit examinandum: quia ipse cognoscit. Et no. f. ista l. ad id quod dixi s. eo. l. non fatetur. quod quando quis errat in facto proprio, excusatur propter factum implicitum. Opp. s. de iud. l. vbi. Solutio vt in gl. quia successor loco primi est: & ipse idem potuisset: vt dicta gl. vbi. vide gl. quae incipit, arbiter. id est, iudex. Opp. quod restitutio non potest delegari: vt l. si. C. vbi & apud quem. Gl. dicit quod hic fuit datus quando fideicommissum debet dari: & vide gl. quae incipit, ad restituendum, & c. Sed illud quod dicit gl. non video quid sit dicere: quia in confessum nullae sunt partes iudicis, nisi in condemnando: vt l. proinde. ad l. Aquil. & l. j. s. eod. et sic erat opportunum vt cognoscatur, quia pars fuit confessio: non video. Alia lectio est, quod fuit iudex delegatus ad restituendum in integrum: & sic habuit respectum ad nouum ius. Certē ista non habet dubium. Vera lectio est quod iudex fuit delegatus, an confessio debeat mandari executioni, vel non. Sed op. quia executio non potest delegari vt l. a diuo Pio. in prin. s. ti. j. sed respondeo, quod cognitio executionis potest demandari: vt l. a diuo Pio. & l. pe. §. vt bonorum possessio. s. de offi. iud. cui ma. est iurisd. Procedo ulterius. Si hoc est verum, quod iste iudex fuit datus ad cognitionem executionis: quare non potest absolvere a primo errore probato, sicut a secundo. Glo. variant in reddenda ratioe propter malam positionem casus: quia vna est ratio in gl. quae incipit, sed quare, & c. Sed ista ratio non valet: quia ita absolutum a secundo errore probato ex confessione sua, prout a primo. Alia ratio est: quia in primo errauit iudex facillitate: in secundo dolo aduersarij. & vide istam gl. quae incipit, haeres esse. Sed ista ratio est diuina: quia hic non videtur dolus: sed propter implicitam rationem fuisse errorem. Quae est ergo ratio? R. quia an debeat vel non, non uenit in examinatione ne executionis: sed an sententia sit lata vel non: vt l. i. prelori ius ferit. s. de iudi. l. i. post rem. s. ti. j. Sed de errore qui uenit post sententiam, an facultates sufficientes vel non, uenit examinandum in executione: & ideo de ista cognoscit: & ista est veritas huius legis. Opp. ulterius: quia probando quis errorem videtur tutus ipso iure: vt l. non fatetur. s. eo. & in l. error. C. de iur. & fac. igno. Gl. soluit quod contraria loquuntur in maiore: hic in adulto. Sed ista non est bona ratio: quae iure quo succurrit maiori, succurrit & adulto: vt C. in quib. cau. in integ. resti. non est neces. l. j. Aliam solu. ponit gl. quod hic erat datus post confessionem: ideo non iuuatur, nisi per restitutionem. Ista gl. in se dicit verum, quod ante sententiam est ipso iure nulla confessio probato errore: post sententiam non, nisi per restitutionem in integrum. Tu ergo potes intelligere l. ista, quod post confessionem fuit lata sententia, & demandata cognitio executionis: & tunc error, qui fuit in ipsa confessione, est adhibitus circa id quod non potest opponi post sententiam: et tunc petita restitutione reuocatur error. Secus de his quae cognoscuntur in executione: quia tunc ille error non reuocatur per restitutionem: sed ipso iure eo probato. Quare an aduersus errorem iuris possit in integrum restitui pro eodem? Cy. in l. j. C. eo. in xj. & xij. q. intelligit l. nostram in errore iuris sed male dicit, quia ista restitutio datur ex clausula illa generalis, quae iusta causa esse videbitur: sed error iuris non est iusta causa, cum sit lata culpa: & sic non est iusta causa: vt d. l. de aeta te. §. qui iusto. s. de interrog. actio. Quare, an iudex delegatus possit in integrum restituere aduersus sententiam suam in interlocutoriam. & Cy. allegat istam l. quae non facit. Glo. est de hoc in l. minor autem magistratus. in fi. s. de mino. & per Cy. quia allegat istam l. in aduersus. C. si aduer. rem iur. Not. ergo ex l. ista de errore computationis, quod iusta causa est erroris: Item no. quod iudex qui cognoscit de executione potest cognos

Exceptionio inuentarii. Vide de ista materia post Bar. quod scripsi in l. j. C. de iur. & fac. igno. & ibi Bal. & in l. ab executione. ij. col. quo. ap. & Bar. in l. ex diuerso. §. si solu. matri. & ibi dixi non tamen inuenio tex. probantem in terminis de exceptione inuentarii, quod possit opponi post sententiam: sed bene inueniuntur iura de exceptionibus modificatorijs, in quibus habetur quod conueniatur in quantum facere potest. Adde Paulum de Ca. in d. l. Nefennius. & Pe. de Ancha. consil. vj. vbi de exceptione inuentarii. & dicit quod omnis exceptio, quae post sententiam potest opponi, potest & post bannum. Quod quando qs. Et facit id quod not. Barto. in l. non fatetur. eodem titu. & in l. error. C. de iur. & fac. igno. & facti igno. & Cynus in l. j. C. de conditione indebi. Ioan. Andr. in addition. Specula. de executione. senten. §. finalis, versic. illud. Ioannes de Imol. in l. Imperatores. de reguliuris. Sed quid flet lara in fauorem istius ita confidenter vide l. si seruus plurium. §. j. de legatis j. Andre. Barba. Quare, an. Adde in l. prima. & ibi Barto. infra de separa. P. P. A. V. P. De cessione bonorum. Fallit quando ex delicto imponitur poena pecuniaria. vt per Iason. in lege, si quis id quod. col. vj. versic. tertio pondere. ff. de iurisdic. om. iudic. Is qui bonis. Tene menti quod prouiso huius tituli non est necessaria in obligato ad speciem: vt not. probat Barro. in l. cotinuus. §. illud. de verborum obligatio. quod bene no. & per Azo. in titulo de his qui in prio. credi. loco succo.

Non omnimodo. Quare, quare dicitur, non omnimodo. Dic vt supra lege, ij. & lege, qui Stichum.

De cessione bonorum. Rubrica. C. Quare, an. Adde in l. prima. & ibi Barto. infra de separa. P. P. A. V. P.

Dicitur est supra de confes. & eodem. Verum quia confessi & condemnati detruuntur in carcerem si non soluant: vt s. tit. j. l. j. ideo est adinuenta bonorum cessione, ex qua succurritur condemnato ne in carcerem detruatur. Cedens bonis, non uideatur habere rem pro derelicta. Cedens bonis potest poenitere.

Qui bonis. Not. hic licet qs. dicat, cedo bonis: non videtur habere bona pro derelicto: sed ex hoc datur creditoribus quaedam potestas alienandi. Et ratio est: quia quando habet pro derelicto quis, cui libet occupanti videtur donare: vt l. quod seruus. §. de stipul. ser. sed ille qui cedit bonis, non cedit nisi creditoribus. Item no. quod hic habet locum poenitentia contra l. sicut. C. de act. & ob. vbi poenitentia non admittitur. Dicit Dy. hic speciale. Vel aliter: cessione bonorum non fuit actus obligatorius, sed inductus in debitoris fauorem: ideo potest poenitere si vult.

Squi bonis. Concordat. j. eo. l. bonis. Cessio bonorum, an impediatur litis contestationem. Cessio bonorum quod habeat locum in debitore fisci. Cessio bonorum quod non habeat locum, quando quis praecise tenetur ad factum. Quis non potest praecise compelli ad factum, etiam ubi est electa industria personae.

Sabinus. Hic tex. ibi inquietari videtur dicere quod cessio bonorum impediatur lit. conte. In contrarium videtur tex. j. e. l. pe. & ibi dicitur. Sed op. C. de exac. tri. l. nemo. & l. sacrilegus capite. circa fi. j. de sacrilegus. Sol. Quod hic dicitur est verum, praeterquam si esset debitor reipublicae: vt legibus contrarijs. Item praedicta vera sunt praeterquam si teneret ad factum, ad quod quis teneret praecise. Ex hoc enim quod lex dicit praecise teneri: patet quod cessio bonorum non admittitur, & quod possit quis compelli praecise dicunt Ultramontani, est verum vbi quis est electa industria personae. Ita no. Cy. C. e. l. j. in ij. q. Sed puto verum quod ibi dicunt, quod cessio bonorum non admittatur vbi quis praecise tenetur ad factum: sed non puto verum quod dicitur quod compellatur praecise vbi quis est electa industria. quod plenē scribo in l. stipulationes non diuiduntur. j. de verb. oblig.

Et sequenti. Confessi utique. Vide de hoc p. Paul. de Leaga. in commento. ex parte in pen. col. de con. Et aduert. & dicas quod aut nos loquimur in confessione extrajudiciali: & tunc ista operatur probationem, non autem actionem nec obligationem, l. Publia. in fin. s. de po. quod limita vt per Bal. in l. triticum. de ver. obli. Itē fallit in confessione iudiciali: vt per gl. hic. & per gl. in l. C. eo. & no. gl. & Bart. in l. sed & si possit fori. §. si cum de hereditate. & Bar. in l. na. & postea. §. si de iur. iuran. Sed qualiter appellat haec actio dicit quod appellatur ut lis confessoria. Et de hoc est tex. cui non habes simile in l. pro inde. §. si procurator. s. ad l. Aquilia. & videtur no. glo. supra dictae, quae videtur appellare ipsam actionem in factum, non autem dicitur confessionem, sed tu not. adde quod confessio facta per verbum credo respondendo positionibus non oritur actio, secundum Bal. no. in l. ij. §. quod obseruari. l. ij. col. C. de iur. cal. sub dubio forte.

LEX III.

Pud Iulianu. Si contra...

descendit ex psona maioris, etia... contra pupillu pot mlsio fieri, & venditio...

si quis alieno. ff. de infra. & i. lalia. i prin. fol. mat. & ibi Imol. & aduerte ga Bar. in l. de eo. s. de iudi. videtur...

Patrimonij fructibus. No. q. inspicitur... An ille, qui cedit bonis, liberetur a civili obligatione bonorum, quod non.

Vi bonis. In exigendo aliquid ex fructu facere pot, inspicit quatuor ex ei primonij fructibus... An ille, qui cedit bonis, liberetur a civili obligatione bonorum, quod non.

Legis. C. e. Et circa hoc vide Cy. in l. j. C. e. in v. j. q. t. Quaro, qn aliquis cedit bonis, an debet sibi remanere aliquid... Res fere. Opp. C. de his qui ad eccl. confu. l. ii. §. sed si hoc. Solu. illa debet intelligi scdm ista. Itē cōtra in aut. de exhiben. reit. §. si verō. posita. C. de bo. aut. iud. pol. aut. §. qui iurat. Sol. hęc per illā corrigi...

Quibus ex causis in possessionem eatur. Rubr. Dicitur est supra, qn sit executio sententia vel cōfessionis. verū quia qnq; quis nō est cōfessus, nec cōdemnatus, sed cōtumax, ex quo peruenitur ad primum & secundum decretū, ideo ponitur hęc rubrica.

Defendi. No. ver. ibi: qui per suā absentia, & c. Quaro, qd si aliquis mittit pcuratorē & minus legalē quā sit ipse principalis. Certē facit deteriorē cōditionē aduersarij; ideo nō videt defendi: vt l. vlt. C. de pcur. & l. si actor. s. de procura. Videtur ergo qd eo ipso qd cōparet procurator minus sufficiens vel minus legalis quā dñs possit iudex absente reputare cōtumacē, qd nō defendit. Itē videt aliud qd si pcurator dicit nō possum respondere, qd nō sum instructus; qd iudex possit absente reputare cōtumacē: vt hic videt gl. dicere. Doc. nostri dicūt, qd si qui dem est citatus aliquis ad aliquid certum vt ad respondēdum tali libello sic dicēti tūc si mittit pcuratorē nō instructū; pcurator dicit, volo terminū ad respondēdū qd volo cōferre cū dño: tūc iudex pot absente reputare cōtumacē: arg. huius l. cū sua gl. Aut est citat' generalitervt veniat ad respondēdū de iure tali: & tūc sufficit mittere pcuratorē generalem. Ita no. do. C. de eo. l. si. Cōmunis est p' practica asse forū, quā ponit Albe. de Gan. qd si aliquis cōparet ad respondēdū accusatiōi, vel inquisitiōi, & negaret: qd nō admittit' pcurator: qd dicit, volo qd cōpareat dñs qui melius scit factū, qd tu pcurator, & est magis legalis: etiā in causa pecuniaria nō admittit' pcurator, per l. si actor. s. de procu. & l. fin. C. de pcur. Quare cautela est, qd absens cōstituatur pcurator vt respondeat tali libello, vel inquisitiōi in hūc modū: tūc enim iudex nō pot dicere, cōpareat dñs: qd meli' scit veritatē: qd pcurator scit veritatē vt dñs, cū ab eo sit instructus, p hoc facit hic gl. Sed puto hoc nō sufficere qd ad sciēdū veritatē facti multum facit vox rei, hoc est, qua trepidatiōe, qua voce respondet vt l. de minore. §. tormēta. j. de questionibus. sed per vocē pcuratoris hoc nō pot apparere: & ideo cū p hoc fiat deterior cōditio accusatoris, vel iudicis in grētis pot iudex dicere cōpareat dñs. De hoc si pcurator dicit, volo terminū ad cōferendū cū domino: vide Inn. in c. dilectus. extra de pcur. Vltimō gl. dicit pper istū §. qd si debet mitti nūcius absenti ad iurādū de calūniā vel ad respondēdū: tūc debet mitti expēlis absentis. Per hoc dicem' qd si peto copiā instrumētī pcuratoris. Certē debet fieri copiā expēlis dñi absentis qd p absentia absentis nō debet fieri deterior cōditio p' sentis, vt hic.

Quibus ex causis in possessionem eatur. Rubr. Dicitur est supra, qn sit executio sententia vel cōfessionis. verū quia qnq; quis nō est cōfessus, nec cōdemnatus, sed cōtumax, ex quo peruenitur ad primum & secundum decretū, ideo ponitur hęc rubrica.

Si pupillus. No. tex. ibi: Etenim videtur. No. t quod adeundo quis quasi cōtrahit, qui quasi cōtractus celebratur inter hāeres & creditores. Et ex hoc sequitur quod hic dicitur, qd si quis velit eligere bona pupilli: tunc videtur agere ex quasi contractu hāereditis: ideo quia hāeres est pupillus non sit venditio contra eum. sed si eligit bona defuncti, videtur agere ex contractu paterno, seu defuncti. Oppositur quod ex causa legatorum bona hāereditis non possunt capi: vt l. is cui. §. Imperator. vt in possessio. leg. Duæ sunt for...

si quis alieno. ff. de infra. & i. lalia. i prin. fol. mat. & ibi Imol. & aduerte ga Bar. in l. de eo. s. de iudi. videtur... Quis adeundo dicitur quasi contrahere, & fit quasi contractus inter hāeres et creditores. Bona hāereditis qd possunt capi pro legatis debitis a defuncto. Stante statuto qd mulier non possit contrahere sine consensu propinquorum: poterit tamen hāereditatem adire, in iudicio interesse, & aliquid confiteri. Consensus consanguineorum mulieris, an requiratur quando tutor, uel curator uel procurator eius contrahit, cogitandum relinquit.

Sumaria cognitio. Et adde, quae etiam fuit...

cum vnus. Secundò, q latitet fraudatio nis causa: vt hic. Tertio q post misioe...

personalí, vel officio iudicis trahete ori giné ab actu personae: tunc ipso iure est...

ramentum. & idem gl. in l. i. cui. s. si. de m. de act. p. qua est text. in c. i. ver. de senten. excom. & not. in c. i. gnificati. De hoc vi...

etiam vide quae s. di. ca. in fi. huius. s. Sed quomodo curas & ecclesia dicantur lati...

prator. s. j. s. ex quib. cau. maio. videtur velle, q ad venditione no possit perueni...

ra. dif. Fateor tñ d q et in pupillo si bona essent tēpore peritura, vel immineret as...

re, dummodo iudex curatorem det, tñ cō silitio coniungitur pu...

Anto. in c. contingit. de dolo & contu. & Io. And. ibi. & Bal. in l. h. in vj. q. si ex noxa. ca. aga. circa primum decretu. Adde qd bal. co. nfi. l. iij. lib. ij. vult qd necesse sit qd iudex interloquat. & qd of ferunt loco cuiusdam mulctae licet parti ap plice. l. j. & s. hoc iudiciu. s. si quis ius di. no ob. Fallit tñ scdm eum illud qd dicit. qd missus in possessione ex primo decreto. no lucra fructu. nisi co. stitudo loci vel sta. tutu cotrariu dispo. neret. Gl. in s. si vero. in aut. de exhib. reis b. vbi alias ex nimia co. sumacia qua non ca. dit in minore indefen. so. no potest ipse mul. ctari in fructibus vi. gore talis consueta. nis & statui mulcta bitur: quia statutu pa. riter minores & ma. iores ligat. l. si sine ha. rede. s. Lucius. s. de. adm. tur. & hic not. ga multi tenet Alex. in l. si finita. s. Iulianus. q. tale statutum. no valeat. qd in frau. dem vsurarum: sed de. Bald. ibi non faciunt mentionem.

POMATES. Sed qui. Vide Alex. in c. confl. cxxxvij. in ij. col. vol. ij. & v. in prin. eo. vol. ij. confl. cvij. in prin. in v. vol. & Roma. l. iij. in fi. & Feli. in c. ij. de constit. col. ij. & seq. & in c. cum M. Ferr. in col. xij. ad fi. & in simili aliquid eo. ti. & Are. conf. cx. in prin. & Alex. v. vol. ij. & Barto. l. xix. col. ij. vbi di. cit. qd no excusat. qui no facit citare posses. sor. si dicat quod i. gnorabat quis esse. Et sequitur Alex. co. flit l. xxxij. col. ij. vo. lu. ij. & cvij. in fin. e. no. ij. et Ro. cccx. vbi dicit qd statutu dispo. hens qd aliquod atten. datur in nominibus pprijs. debet intelligi vt sufficiat gnaliter. vbi facta diligenti in. quisiione no poterit sciri nomina propria citatoru. & cvij. vol. v. col. j. & seq. & cvj. col. pe. eod. vol.

Dixi in l. Nor. mo. dum qualiter pcedat l. bonis defuncti. Ad. de quod not. Bal. in l. si seruus. in fi. tit. j. p. Barto. omnino in l. si bona. C. de bo. au. iud. pos. Bal. in l. cum p. ponas. in fi. eo. titu. & Bal. in rubr. C. de suc. edi. Item not. aliu casum. in quo dabitur cu. rator per Bald. in l. ignorare. C. de restit. mil. in fin. Et quando & quo fit dandus cu. rator ad vendendum bona absentis. vide omnino Bal. in rubr.

speciale propter nimiam contumaciam iudice hoc decernente. Opp. de l. is cui. s. qui legatorum. s. vt in pos. leg. Solu. eod. mo. Quaro. quid in rei vendicatione. Resp. idem quod in petitione hereditatis. Non habetis hic alia.

Quando sit missio in bonis defuncti: qui sint citandi & an sufficiat generalis citatio.

Idiu. No. modum qualiter pceditur in bonis defuncti: ga fiet missio ex primo decreto. & dabitur curator bonis. Sed qui debet citari qñ hoc fit: Rñd. debent citari nominatim illi. quos prima causa successione contingit: vt filij & haeredes ex test. Nec sufficit gnalis citatio: vt l. j. §. pen. s. de ven. inspi. Dixi in l. si quis instituat. §. j. s. de haere. insti. Item aduerte qd pretor no potest statuer minus centu diebus alicui vt deliberet an velit esse heres: vel non: vt l. j. in fi. cum l. seq. s. de iure delib. Sed hodie statuta ciuitatum prouiderunt aliter. Tangam j. de cur. bo. dan. l. j.

Contra bannitum non potest perueniri ad secundum decretum nisi finito banno.

Et an exbannit & appareat deportato. uel relegato. nu. 2.

D cognitionem. Op. qd ista bona no pnt vediti: ga no latitat vt s. eo. l. Fulcinius. §. j. Solu. hic intellige qd latitat finito tpe relegatiõis. Et hoc facit pro bannitis: & ita dicit gl. ex qua habes qd cõtra bannitos no pot pueniri ad secũdũ decretũ. nisi finito banno. Contra hoc opp. ga pœna no solet tribuere immunitate: vt l. siue haereditaria. s. de neg. gest. Sol. pœna no tribuit immunitate directo sed per obliquu sic. p quada cõsequentiã: vt l. ha. causã. §. decreto. aliã s. si pretor. s. de suspe. tut. Sed aliter hodie per statuta ciuitatu puidet. Itẽ no. qd gl. ista cõparat exbannitũ relegato. vt hic no. alibi aq. parat deportato: vt no. inspi. qui. mod. ius pat. pore. sol. §. relegati. & plenẽ dixi in di. sputatione mea de exbannitis.

Quis creditorem. Quaro. an aestimeat totum. vel dubius euentus: Gl. disputat. Sed dic qd contra dolosum totum a stimatur. no dubius euentus: vt l. locum. §. condemnatio. j. de tab. exhi. & ibi dicam.

Creditor. Quod creditor no mittatur in possessionem. intellige vt dixi s. eo. l. in possessionem.

Qui rem. Gl. qrit de duabus q. prima qd facit hac lex ad titulu. Dic vt in gl. Secũdõ quaro. an ille qui recepit litis est imatione. teneat de euiet. Et vide tenere glo. quod non. Cuius contrariu no. s. pro emptore. l. ij. dic vt ibi dixi. & per Dy. in c. pro possessore. in ij. q. de regu. iur. lib. vj. De bo. autho. iudi. possi. Rubrica.

Querõ. in quo differt hic titulus a superiorior: Dic vt in gl. quã respondet no. & bene.

Petitio & pronuntiatio de uendendo fit a iudice. in cuius territorio quis debet defendi: ueditio a iudice. in cuius territorio bona sunt. Conueniri quis non potest in loco celebrati contractus.

quando solutio alibi fieri debet.

LEX I.

Venire. No. text. ibi contractu & c. Op. dñ hic qd bõa debent vediti p iudicẽ loci vbi qs debet defendi. Sed cõtra imo p iudicẽ. i cui territorio bona sunt: vt l. cũ vn. §. pe. j. e. dicit gl. + venire. i. peti vt fiat veditio. Nam pronuntiatio. & petitio de uendẽdo. debet fieri a iudice q est i territorio i quo qs debet defendi: sed venditio debet fieri a iudice. in cuius territorio bona sunt. vt ibi. + Item dicit hic. contractu. & c. Quaro vtrũ rone contractus quis possit cõueniri ibi. vbi celebratus est cõtractus. licet solutio debeat alibi fieri. vt hic sunt opi. Quidam dicũt qd sic. alij qd no: tñ gl. tenet qd ibi no pot cõueniri. Itẽ opi. ponunt hic. & in l. eũ qui. §. j. s. de consti. pecu. & ibi glo. no determinat. & C. vbi conue. qui. tenet. lo. l. j. & quod hic dicit. est verũ. + et Pe. tenet per illã. l. qro. j. de solu. vbi videt tex. rectẽ intelligendo.

Cũ ueditur bona defuncti. debet fieri citatio no. i. t. i.

Seruus. Instituto sub cõditioe potestatiua potest statui tps intra qd conditionẽ impleat & adeat aliã haereditate priuabitur. sed libertati prauidicũ no fiet. h. d. Aduerte: dicit hic. qd no pot esse haeres vel bon. pos. tñ erit liber. Contra ex testamẽto. ex quo no adit haereditate. no pot com petere libertas: vt l. eam quã. C. de fideicõ. & l. testõ. s. de manu. rest. e. olu. qd dicit qd no est haeres. vel bono rũ pos. intellige in effectu: tñ haeres est: ideo prodest ad libertate. Item op. dicit hic qd elapso tpe no erit haeres. cõtra imõ elapso tpe debet decerni qd habeat p herede. vt l. si. §. sed ga qdã. C. de iure deli. Dicit qdã. vt Ray. qd hac lex hodie corrigitur. vt elapso tpe sit haeres. si nihil dicit. Sed aduerte. si aliqis est haeres institutus purẽ. & statui sibi certũ tps ad adẽdũ haereditate: tũc post tps erit heres si tacet: & tps sit statutũ ad petitionem creditoris: vt l. fin. §. sed ga quidã. s. alleg. vel etiã ad petitionẽ ipsius haeredis: & hic est pprie casus dicit §. sed ga quidã. Sed si statui ad petitionẽ substituti: tũc post tẽpus no erit haeres. sed habebit p repudiãte. Ita not. s. de acq. her. l. quãdiu. sed hic est sub cõditione institutõ: vñ haereditate no pot adire: vt l. is qui haeres. s. de acqui. haer. & ideo post tps no erit haeres. cũ no. s. dum extiterit eius cõditio. + Vltimo not. qd qñ veditur bona defuncti. debet fieri citatio & pconiũ nominatim. vt dixi s. ti. j. l. si diu. & debet fieri pconiũ quicũq; vult esse haeres: & quicunq; vult defendere. quod tene menti.

Minor. Hic habes casum. in quo secũdũm vnã opi. minor est deterioris cõditionis. quã maior: ga fit venditio contra eum. etiam si non latitet. Ad hoc opp. s. titu. j. l. Fulcinius. §. j. & ij. Sol. quidam dicũt. fallit in minore. Ratio quia esset nimis longum expectare. Alij dicũt. qd hic fit venditio non. ex edicto: sed secundum formam positam. s. tit. j. l. Fulcinius. §. adeo. Et hac opi. placet. Item & secundum

Secundum formã. s. adeo. fit veditio quicquẽ cõtra absentẽ causa reipublica: vt not. j. de priu. credi. l. eũ qui in possessionem. in fi. & pro hoc vide quod no. j. l. proxima.

C. de succed. in vlt. col. & ibi no. an possit dari curator. Et alitũ casum not. in quo datur curator. vide p. glo. in l. j. C. quando sit vel pri. per Ang. an confi. c. x. j. & seq.

Nisi finito banno. Adde quã dixi post Bar. in l. creditor. j. de sol.

Est verũ. Et hanc opi. que hic firmatur tenet & sequit Iaco. Put. post glo. in l. haeres absens. s. si de iud. & Imo. in c. de mu. pe. licet Ang. per illũ. tex. in d. s. si teneat cõtrariu. sequẽdo glo. in l. eum qui. hic alleg. Sed cõis opi. videtur verior. per illum tex. & ibi Bal. in l. haeres absens. s. si quis tutelam. in versi. perinde. de iudi. & vide Bart. & quod dixi in l. que ro. j. de sol.

P. P. A. V. P. Docet Dyn. Adde ad hoc vt ista promissio valeat requiritur actualis numeratio pecuniarum in presentia testiu. aliã promissio no valet. ita dixit do. Ioan. de Platea. s. at nec is qui iitit. de inu. titu. l. iij. p.

Promittat alteri. Sed an talis promissio valeat. vide gl. & Bal. in l. si. C. de pact. aduer. r. iud. Et adde no. p. Bart. in l. si finita. s. si forte. s. de dam. infe. Qualiter autẽ cõtra minore possit pueniri ad primũ & se cõdũ decre. & qualis citatio reqrat. & an audiat minor aliquo remedio cõtra talem interpositionem. vide no. per Imo. post Bar. in l. si finita. s. non autẽ. & s. si forte. de d. infe. post Io. An. in r. de primo decre. s. restat. versi. sed pone qd pupilli & ver. quid si minor. Et adde. quia bal. l. i. no. iõm. C. d. pecu. alle. gl. hic. qd pupilli citatõ. intelligitur citatus. vt legitime comparat. Et idem dicit ipsemet Baldus in l. final. in principio. de procur. Et ad id quod dixi de primo & secundo decreto. vide nota. in l. apud Iulia. in principio. supra titulu primo. De minore. & de ecclesia vide per Baldum in authent. ei qui. in antepenult. colum. C. eodem. Et de materia per Innocen. in capitulo dilecto. de verborum significatio. & docto. in dicto capitu. consultationibus. & Specula. in titulo de primo & secundo decreto. s. nunc dicamus. Adde post hanc apostil. Abba. consil. quãdragesimo quarto libro secundo. Romanum consilio trecentesimo quinquagesimo quarto. vbi dicit. quod contra maiorem no latitantem

Malum consilium Dyni. per quod filij possunt a patribus fraudari legitima.

Veditio bonoru latitans ut fiat. debet de debito costare.

In venditione. Vide etiã Bar. in rubr. C. de vsu. in prin.

Si quis fructus. Cõtrariu tenet gl. in c. cõtingit. de do. & cõru. & vide ibi Bal. And. Barba.

Si quis fructus. Vi de no. per Bar. in aut. ei. q. de bo. autho. iud. pos. & per Barr. hic in ij. col. & in l. praetor. in prin. j. eo.

POMATES. Not. Quod creditor. De isto dicto Bart. licet dubitauerit do. Alex. in l. si filio. s. si vir i quinque niũ. col. iij. s. fol. mar. Adde tñ qd est mera veritas: ga ois qd succedit p sniam iudicis dicit necessariũ successor. vt inquit Bald. in c. quonia frequẽter. s. si in fi. vlt. no. cõtes. sed necessarius successor tenet stare colono vt est in gl. in l. diuortio. in ver. antea. s. fol. ma. ergo & c. Et ita

secundum formã. s. adeo. fit veditio quicquẽ cõtra absentẽ causa reipublica: vt not. j. de priu. credi. l. eũ qui in possessionem. in fi. & pro hoc vide quod no. j. l. proxima.

Non expedierit. Pro declaratione quaro. quo iure restituitur residuũ pupillo. Rñd. duẽ sunt opi. Prima. qd restituaũ pupillo iterũ petẽti restitutionẽ vt adeat. Alia opin. best qd hic fuit facta veditio cõtra pupillũ haerẽdẽ: ideo quia sibi expediebat. Tenet ergo ista gl. qd etiã qñ expedit pupillo. fit veditio cõtra pupillũ. Simile habuistis s. ti. j. l. Fulcinius. §. adeo. & ibi allego hac gl. qd tene menti. Sed quantũ est in l. nostra. no est mirũ qd fiat venditio contra pupillum. cùm ex contractu defuncti perueniatur ad venditionem: tamen gl. tene menti.

Quã actione cogatur communicare creditor. qui totum recipit altero negligente.

Si pupillus. Gestã per pupillũ obseruatur: licet postea se abstineat. itẽ solutio facta vni creditorũ altero negligẽte. no reuocatur: sed vtroq; in stare in substi sũ cõcatur qd solutu est. vel pupillo restituet si de suo soluit. h. d. Opp. dicit hic qd cogit ad cõicandũ. Contra. s. pro socio. l. verũ. §. si cũ tres. Sol. ibi inter socios: quõ societas ius fraternitatis obtinet. + Quero. qua actione cogitur ad cõicandũ. Respõdet gl. per conditionẽ in debiti: arg. l. tutores. in fi. s. de cõdi. in deb. Qñque cogit per cõditionẽ ex lege vt l. si. §. si verõ. C. de iur. delib. Materiam huius l. videbitis in lege pupillũ. j. que in frau. cre. Quero. quã est practica huius l. tã in primo casu huius l. qñ agitur ad cõicandũ. quã in vltimo. Respõdet iurisconsultus hic. qd prius debet fieri discussio qd no sit tantũ in bonis. qd sufficiat alijs: vnde agitur ad cõicandũ per conditionẽ in debiti. vel per conditionẽ ex lege.

Malum consilium Dyni. per quod filij possunt a patribus fraudari legitima.

Veditio bonoru latitans ut fiat. debet de debito costare.

In venditione. Vide etiã Bar. in rubr. C. de vsu. in prin.

Si quis fructus. Cõtrariu tenet gl. in c. cõtingit. de do. & cõru. & vide ibi Bal. And. Barba.

Si quis fructus. Vi de no. per Bar. in aut. ei. q. de bo. autho. iud. pos. & per Barr. hic in ij. col. & in l. praetor. in prin. j. eo.

POMATES. Not. Quod creditor. De isto dicto Bart. licet dubitauerit do. Alex. in l. si filio. s. si vir i quinque niũ. col. iij. s. fol. mar. Adde tñ qd est mera veritas: ga ois qd succedit p sniam iudicis dicit necessariũ successor. vt inquit Bald. in c. quonia frequẽter. s. si in fi. vlt. no. cõtes. sed necessarius successor tenet stare colono vt est in gl. in l. diuortio. in ver. antea. s. fol. ma. ergo & c. Et ita

An appellatione domini comprehendatur usufructuarius. qd sic largẽ.

Venditione. No. hic qd appellatioe dñi cõtinet fructuariũ quo ad hũc casum: sed in alijs secus: vt Insti. de haere. insti. §. alienus. de fur. l. falsus. in fi. de verb. sig. l. rectẽ. vel magis proprie loquendo appellatioe dñi continetur vsu fructuarius. + quod est verũ: quia vsu fructuarius est dominus vsus fructus. sed no est dñs rei: vnde appellatioe domini rei no continet vsu fructuarius: sed appellatioe dñi largo modo sumpti bene cõtinetur: cũ vsu fructuarius sit dominus vsus fructus: vt no. in l. naturaliter. de acquirẽ. pos. & hoc sentit gl. quã incipit qm ad ius pos. Itẽ op. qd vsu fructus no possit vẽdĩ: vt l. si vsu fr. s. de iure do. & Insti. de vsu fru. §. finitur. Solu. intellige qd vendatur i commoditas. non ius vsus fructus.

Creditor missus in possessione ex primo decreto. qd lo cat. & uendit fructus percipiẽdos ex re. et uide nu. 5.

Creditor missus in possessionem ex secundo decreto. qd tenetur stare colono.

Tempus semper intelligitur arbitrio iudicis. quando lex de ipso nihil statuit.

Creditor missus no tenetur de leui culpa: sed de lata sic. Culpa appellatio refertur ad leuem.

Si quis fructus. No. bonũ casum in versi. de tẽpore locatiõis. + No. ex nostro §. qd lo catio & veditio fructuũ pertinet ad creditore immisiũm ex primo decreto. qd not.

Item no. qd creditor immisiũm per iudicẽ ex secundo decreto. teneat stare colono.

Tertio not. qd vbi lex de tẽpore nihil statuit: tunc intelligitur arbitrio iudicis: vt hic. & l. j. in fi. de iure delibe. + Item no. qd creditores immisiũ tenentur de lata culpa.

Vltio. Adde Bar. in l. pignus. in ix. col. ver. sed dubitãt. C. de pign. act. & in l. acceptam. in vj. col. C. de vsur. & in aut. qd locũ. in ij. quãstio. C. de colla.

Malum consilium Dyni. per quod filij possunt a patribus fraudari legitima.

Veditio bonoru latitans ut fiat. debet de debito costare.

In venditione. Vide etiã Bar. in rubr. C. de vsu. in prin.

Si quis fructus. Cõtrariu tenet gl. in c. cõtingit. de do. & cõru. & vide ibi Bal. And. Barba.

Si quis fructus. Vi de no. per Bar. in aut. ei. q. de bo. autho. iud. pos. & per Barr. hic in ij. col. & in l. praetor. in prin. j. eo.

POMATES. Not. Quod creditor. De isto dicto Bart. licet dubitauerit do. Alex. in l. si filio. s. si vir i quinque niũ. col. iij. s. fol. mar. Adde tñ qd est mera veritas: ga ois qd succedit p sniam iudicis dicit necessariũ successor. vt inquit Bald. in c. quonia frequẽter. s. si in fi. vlt. no. cõtes. sed necessarius successor tenet stare colono vt est in gl. in l. diuortio. in ver. antea. s. fol. ma. ergo & c. Et ita

Plures executores ultimarum uoluntatum qui debent aliquid facere. & uolunt committere uni ex eis. quod ipsi facere tenentur. an possint remisiũ.

fuit iudicatu Papie in cõtingẽtia facti in tertio anno studij meũ dũ pceptor meus al legasset pgedicũ cotrariũ Bal. a quo didi ci: & in d. l. diuortio. quod not. & vide A. ret. confi. clx. colum. viij.

P. P. A. V. P. Creditores immisiũ. Vide Bal. in c. quonia frequẽter. s. fina. in fin. vt lite non contest.

Lata culpa. De qua culpa teneat creditor in possessione missus: adde etiã Bar. in l. is cui. §. quari poterit. s. vt in posse.

Aliquod tps. Vide Bald. in aut. ei qui de bo. autho. iud. pos. & in l. si filio. s. si post Bar. ibi. solu. mat. dixi qm casu huius §. possit etiã dici. qd hic iste creditor dicit succedere ex quadã necessitate puenit ad ad sibi debiti: arg. l. fin. j. de sepa. & ideo cũ dicat necessarius successor. nimirum si cõpellitur stare colono. d. l. si filio. s. fin. & ibi Bart. & vide per Pau. de Cast. in l. si filius. de do. vide Bald. in rub. C. de pe. iud. f. col. l. j. & ibi Bar. j. de solu.

Vltio. Adde Bar. in l. pignus. in ix. col. ver. sed dubitãt. C. de pign. act. & in l. acceptam. in vj. col. C. de vsur. & in aut. qd locũ. in ij. quãstio. C. de colla.

Malum consilium Dyni. per quod filij possunt a patribus fraudari legitima.

Veditio bonoru latitans ut fiat. debet de debito costare.

In venditione. Vide etiã Bar. in rubr. C. de vsu. in prin.

Si quis fructus. Cõtrariu tenet gl. in c. cõtingit. de do. & cõru. & vide ibi Bal. And. Barba.

Si quis fructus. Vi de no. per Bar. in aut. ei. q. de bo. autho. iud. pos. & per Barr. hic in ij. col. & in l. praetor. in prin. j. eo.

POMATES. Not. Quod creditor. De isto dicto Bart. licet dubitauerit do. Alex. in l. si filio. s. si vir i quinque niũ. col. iij. s. fol. mar. Adde tñ qd est mera veritas: ga ois qd succedit p sniam iudicis dicit necessariũ successor. vt inquit Bald. in c. quonia frequẽter. s. si in fi. vlt. no. cõtes. sed necessarius successor tenet stare colono vt est in gl. in l. diuortio. in ver. antea. s. fol. ma. ergo & c. Et ita

Plures executores ultimarum uoluntatum qui debent aliquid facere. & uolunt committere uni ex eis. quod ipsi facere tenentur. an possint remisiũ.

Malum consilium Dyni. per quod filij possunt a patribus fraudari legitima.

Veditio bonoru latitans ut fiat. debet de debito costare.

In venditione. Vide etiã Bar. in rubr. C. de vsu. in prin.

Si quis fructus. Cõtrariu tenet gl. in c. cõtingit. de do. & cõru. & vide ibi Bal. And. Barba.

Si quis fructus. Vi de no. per Bar. in aut. ei. q. de bo. autho. iud. pos. & per Barr. hic in ij. col. & in l. praetor. in prin. j. eo.

POMATES. Not. Quod creditor. De isto dicto Bart. licet dubitauerit do. Alex. in l. si filio. s. si vir i quinque niũ. col. iij. s. fol. mar. Adde tñ qd est mera veritas: ga ois qd succedit p sniam iudicis dicit necessariũ successor. vt inquit Bald. in c. quonia frequẽter. s. si in fi. vlt. no. cõtes. sed necessarius successor tenet stare colono vt est in gl. in l. diuortio. in ver. antea. s. fol. ma. ergo & c. Et ita

Affertur recursum. Si sunt plures executores an possit vni committi, per Bal. in l. cum magistratus. C. quando prouo. & in l. nulli. in ij. col. de episco. & cle. Cyn. in l. id quod pauperibus. in ij. q. de episc. & cle.

Belectio deuoluatur. Vide Bal. not. in l. vidua. C. de nup.

Cuod iudex. Vide Io. an. in addi. Spe. in tit. de homi. §. j. ver. pone. vbi idē tenet. & quod habetur in l. de fatid. tut. §. q. aut. & in l. huiusmodi. §. si. de le. j. text. in l. hac edictali. §. his illud. de secū. nupt. Et an contradicatio partis impediat hanc immissionem si iudex vult, vide in c. statutum. §. assessor. de rescri. in vj. & vide no. Specu. in tit. de requi. cōsili. & in tit. de rela. Bal. in hac l. C. de fen. ex bre. recitā. & adde Bart. in d. l. j. §. pe. s. de ven. inspi. & in l. fi. C. de rela. & in l. iusturā dum. §. si de qualitate. alleg. & c. & adde quod iudex etiā nō tenet sequi partes in eligendo cōsultorū, sed ipse suo consensu eligere potest secundum Inn. in c. super quaestione. de offi. dele. & vide tex. in l. fi. C. de iudi. p. iust. text. & si consules discordant, iudex eligat, secundum Bar. no. in l. si duo. in fi. §. de re iud. p. iust. text. Et ad hoc adde Bal. in l. de die. in fi. prin. §. quia fida. cog.

Dicitur gl. Vide Bal. in aut. ei. q. in xvj. co. de bo. aut. iudi. poss.

Ebreuitur distinguit. Adde Bal. in l. j. ver. quaro. C. de peric. & cōmo. rei vend. Adde tex. in l. viderit ex hereditate. & ibi Bart. de her. ven. & vide tex. in l. bouē. §. si qs seruum. ff. de adi. edi. & quod no. Pal. in l. si pradium. in ij. col. C. de adi. actio.

F P. P. A. V. P. Dicitio ex. vide la sonē in l. nō dubium. col. v. C. de legib.

G Quod ait prator. Istum §. ait prator. l. mīta nō procedere de aequitate canonica: quia secundum eam, nisi expensis vtilis et rei expediētes fecerit creditor non recuperat eas secundum Hof. & Io. an. in vlt. no. in c. cum venissent. de eo qui mit. in pos. causa rei ser.

H Quaro creditor. an effectus primi decreti ppter negligentiam in apprehēdēdo perdat, adde Bald. & Angel. in l. si finita. §. quis metu. de damno infec. & ibi Imo. qui discrepare conatur a communi opi. in quārum allegat. l. fi. C. de ho. autho. iud. p. vi. de etiā quod dixi in d. §. si quis metu. et ibi latius per Bart. in fi. Sed quārum tēpus habeat quis ad miffionē ex secūdo decreto post interpositio nem primi decreti, vide quā dixi post Bartolum, in dicta l. si finita. §. Iulia-

miffo facto à debitor: secus si à se: arg. §. de petit. hære. l. vtrū. §. si. cum l. seq. lac. de Are. item arg. ibi: vel alio casu vt pōnā occasione serui: vt §. de peti. hære. l. euicta. secundum Iaco. de Arret. & est iste not. §. Si peruenit ad te pōna occasione rei meæ restituens rem & pōnā. h. d. cōcordat. l. quoties. §. de iure dot. Simile in l. vtrū. §. si. & l. sed & si lege. in prin. §. de pe. hære. Opponi. de l. at vbi. §. de pet. hære. Huius cōtrarij timore inclinā lac. de Are. q. hic intelligatur in pōna cōmissa ex pmissiōne facta à debitor: & potest esse q. fuisset missus in pōs sessionē creditor. Opp. de l. si pignore. secundo responso. §. de pig. actio. Respon. hic in pōna quā ab alio cōsequitur: ibi in pōna quam cōsequitur à debitor. Sed opp. de d. l. quoties. §. de iure do. Timore huius cōtrarij, & aliorū contrariorū breuiter distinguit, vtrū pōna quā quis cōsequitur ratio ne rei meæ quam debet mihi restituere, veniat restituenda cū ipsa re, sic distinguit: Aut ipse cōsequitur pōnā à me, aut ab alio. Si à me: tūc aut illa pōna succedit loco rei amiffa, & debet restituere: vt l. quoties. §. de iure do. Aut non succedit loco rei meæ, vt in furto: & tunc non debet restituere: vt l. si pignore. ij. respon. §. de pig. actio. Idem in pōna conuentionali si est dictū, rato manente pacto: vt l. id quod pōnā nomine. cum sua gl. j. de solu. Aut istā pōnā cōsequitur ab alio: & tūc aut ex prouisione mea, & debet mihi restituere: vt casus est hic secundum Iac. de Are. Aut causa cōsequitur ex prouisione sua: & tunc aut ista pōna succedit loco amiffa rei, debet mihi restituere: vt l. vtrū. in fi. & l. sed & si. in prin. §. de pet. hære. Aut nō succedit loco rei: & tūc non debet restituere: vt l. at vbi. §. de pet. hære. Aut illam pōnā cōsequitur ex dispositione legis: & tunc aut cōsequitur istam pōnā propter delictū cōmissum in ipsam rem, vt in dāno dato: & tūc debet mihi illa pōna restituere: vt l. euicta. §. de pet. hære. Aut propter delictū cōmissum in personam suā occasione rei: vt serui iniuriatus propter rem: & tunc illa nō debet restituere: vt l. bouē. §. si quis seruū. §. de adi. edi. & l. at vbi. de peti. hære. Aut propter delictū quod respicit vsum rei: vt in furto in quo solo vsu delinquit: & tūc tenet restituere rem, nō autem pōnā consecutā: vt l. is qui rem. ff. loca. & l. manifestissimi. §. sed cum in secūdo. C. de fur. Aut ad eū non pertinebat vsus illius rei, debet totū mihi restituere: vt l. si pignore. in prin. §. de pig. act. & ibi no. Item no. q. dicitio ex f non denotat semper causam proximā: vt ibi: ex re, id est, occasione rei. Simile habuistis in l. si finita. circa prin. §. de dam. infec. Sed q. nō denotat causam proximā: vt l. eo tēpore. in prin. §. de pecu. & l. j. C. si seruus extero. & l. nō dubium. C. de legib. & dicitio de, valet tantum quantū ex: vt l. j. §. nunc videamus. §. de coniun. cum eman. lib.

Quod ait prator. Opp. de l. si pupilli. et l. litis. §. de neg. gest. dicit gl. q. fallit in pupillo, ciuitate, & ecclesia.

His verbis. Quaro qñ defendit seruū quē defendere non expediebat: vtrum saltē repetat vsq. ad aestimationem serui: Gl. respondet, & non bene: vide gl. quæ incipit, hoc ita. ibi: vnde donare videtur. Tu dic secundum Iaco. de Arret. q. debitor vel seruum dabit, vel prestabit quod soluit: arg. §. de dam. infec. l. si proprietarius. sed si seruus descessit, ad pretium serui competit, arg. §. com. diuid. l. & si non omnes. §. si. secundum Iac. de Arret.

Generaliter. Not. tex. in fi. ibi: commune, non alie num negotium, Et feci te notare hunc text. §. de dam. infec. l. si finita. §. si iam ruerint.

Curator bonorum tenetur tantum de dolo, & lata culpa.

Est praterea. Not. text. ibi eritq. melior, & c. & not. text. optimum ibi: eadem causa est in curatore, & c. Ex quo habes q. curator bonorum tenetur tantum de dolo, & lata culpa.

An creditor iustus ire in possessionem, si non intrat, perdat ius primi decreti.

In eum. Habeo hunc pro notabili §. No. tex. ibi: neq. imputatur, & c. & ibi: neque illud, & c. Quaro ius primi decreti. Hic videtur text. quod non. In contrarium videtur textus, §. de damno infec. l. si finita. §. penultimo. Videte

Videte, in damno infec. non perdit ius primi decreti nisi cū damnum est datum, & sic est finita causa. et sic perdit respectu damni prateriti: sed respectu futuri dāni non perdit ius primi decreti: vt eadem l. §. itē queritur. Cū ergo hic nō sit finita causa, poterit ingredi indistincte: dū tñ nō steterit per biennij: quia tūc per biennij perderet ius primi decreti, adeo q. nō posset ingredi sine nouo processu: vt l. fi. C. de bon. autho. iudi. possi. Dicitur hic, q. non imputatur sibi, si recesserit de possessione: ne: quaro vtrū recedēdo videat velle relinquere beneficium pratoris: Habuistis tex. cū gl. in d. l. si finita. §. pe. dic. vt ibi.

Carceratus indebitē, & iniuste, an possit ibi recommendari per alium creditorem, remissiuē.

Praeterea qñ primū decretum est interpositū ad instantiam vnus, q. profit omnibus.

Venditio bonorum creditoris facta ad instantiam vnus, qñ profit alijs creditoribus.

Alij creditores possunt petere copiam processus facti à notario ad petitionem vnus creditoris.

Ista lex hodie non est mutata per authen. ei qui. C. eodem.

Quando sunt alia bona sufficientia: an alij creditores concurrant cum primo missio: non decidit.

Missio in possessione facta pro uno ex pluribus creditoribus, qñ alijs profit. & nu. 9.

Missio facta nomine vnus ex legatarijs, q. profit omnibus.

Regula, qui prior est tempore, potior sit in iure: fallit quando plures prætendunt officium iudicis in pignore pratorio: secus quando ius obligationis.

Regula, qui prior est tempore, q. habeat locum in pignore iudiciali.

Dicta regula, q. etiam habeat locum in pignoribus captis vigore instrumenti quarentigati.

Instrumentum quarentigie q. habeat uim sententiæ.

Vm vnus. Ista lex est multū solennis. Et not. in hac lege habes quandā opi. separata ab opi. antiquorū doct. & modernorū. & breuiter h. d. Primū decretum interpositū ad petitionē veri creditoris, prodest omnibus alijs creditoribus: secus si primus creditor fuerit putatius. Item primo dimisso, ius cæterorū non læditur. h. d. Et diuiditur in tres partes. Primò ponit dictum. Secundò respondet tacitæ obiectioni. Tertio soluit duas q. quæ possunt oriri circa prædicta. Secūda ibi: nec videbit. Tertia ibi: planē.

Hunc versic. planē addego fortiter in §. q. de Lapo qui fuit in carceribus missus indebitē, & iniuste: an possit per alium creditore ibi recomendarī. Et hic videt tex. q. nō. quod qualiter intelligat, in disputatione illius q. dixi. Opp. dicit hic, q. decretū interpositū ad petitionem vnus, prodest omnibus. Contra in l. vlti. C. eo. §. Solu. Decretum interpositum ad petitionem vnus prodest omnibus: verū est, si alij veniant intra biennij: & sic ista erit practica si decretū est interpositū ad petitionem primi: tunc potvenire alius creditor, & facere fidem de debito suo: & debet citari debitor vt veniat ad videndum fieri fidem de debito: & tunc statim potest ingredi possessionem sicut prius: non autē est necesse q. de nouo fiat processus: q. reus sit in noua contumacia. Et hic est tex. in l. vlti. C. eo. l. & l. is cui. §. si plures. ij. responso. & quod ibi no. in gl. in j. respon. §. vt in pos. leg. & hęc est practica quātū ad primū decretū. Vltius op. dicitur hic in fi. q. ex virtute primi decreti ad petitionē vnus interpositi peruenit ad venditionē etiā pro alijs. Sed cōtra opp. §. ti. j. Fulcinius. §. illud. in fi. vbi nō pot fieri venditio, nisi ad petitionē illius contra quē latitabat. Dicit gl. ibi in secundo decreto: hic in primo. Hęc sol. non est bona: quia hic loquitur in secūdo, dū dicit, peragere venditionē. Quare glo. dat aliam sol. ibi cōtra latitantē: hic cōtra nō latitantē. hoc non est verū: quia si hic nō esset latitās, nō perueniret ad venditionē, vt hic dicitur. Quare dicit q. latitabat hic aduersus oēs: ibi nō. Vnde aut latitabat aduersus oēs: & oēs poterunt impetrare venditio nē: vt hic, in fi. Aut nō latitabat aduersus oēs: & tūc si quidē venditio iā est facta ad petitionē illius aduersus quem latitabat, & ex prima venditione remanet aliqua res dua pecuniā: tūc etiā & alij creditores, aduersus quos nō latitabat, possunt venire, & petere sibi satisfieri de illa res dua pecuniā facta fide de debito, etiā sine nouo processu: vt l. vlti. C. eo. Si verò nihil fuit residuum venditione facta, tunc noui creditores ita demum venditionē poterūt impetrare, si aduersus eos latitabat: vt l. Fulcinius. §. illud. in fi. §. ti. j. Sed pignus pratorij bene poterunt habere: vt §. dixi: & hoc tene menti. Et ex hoc etiā habes nota re, q. etiam alij creditores poterunt petere copiam processus facti à notario ad petitionē vnus creditoris: quia sua interest: & sibi prodest: vt hic, et l. fi. C. eo. & l. qui autem. §. sciendum. j.

nus. in vij. & x. col. & vide Imo. in d. l. si finita. §. si qs metu. Et facit dubiū qd no. gl. in l. j. C. de ser. fugi. & in l. cū que rebat. in gl. C. vñ vñ & qd no. Bar. in l. ff. de eo. §. de acq. pos. & hic adde qd no. Bar. in l. ordo. in ver. quaro nūquid de execo. rei iudi. aliqd per Ro. in l. si finita. §. Iulianus. in pen. char. §. de dā. infec. P O M A T E S. Cū ergo. Et no. Bar. velle q. potestas intrādi tenentam durat biennio. Vidi fa pe de hoc dubitari. Et istud voluit idē Bart. in l. eū qui bona. §. si quis iusta. ff. de dam. infec. & voluit ibi Bal. in addi. idem voluit do. Per. de Anch. in c. cōtingit. de do. et contu. sed do. Ioan. de Imol. tenet cōtra per istū text. Et ad l. fi. respondet. vide ibi do. Abb. in c. iud. aliquibus. de re iudic. trāsit cum dicto Bar. hic.

Pro concordia. Aduerte, q. in carceribus indebitē non pot in carceribus recomendarī pro alio debito. Ita Bar. in l. ij. §. fin. de custo. & exhi. reos. & in l. fin. ff. ad l. Jul. repe. & in l. ij. §. ff. de cōtratab. et in hac l. cū vnus. in prin. Contrariū allegatur tenere in l. si. §. ff. qd metus cau. Tu dic, Bar. non firmat pedē in d. §. si. quia dicit vī detur. imō aperit se remittit ad q. per eū disputatā incip. Lopus. ergo nō videt resistere in illa opi. Ad quā questionem similiter se refert Bar. in alleg. quæ incipit, an possit. nu. ccxxj. quia ibi loquitur alio casu qñ captio fuit iusta. Adde ad dicta per do. Alexan. in l. j. C. de Car. edi. in l. i. creditoris. in v. q. de pigno.

Hunc versic. Facit etiā l. legata inutiliter ij. responso. §. de leg. a. j. vide quæ ibi dixi. & not. etiā Bald. in aut. ei qui. in ij. col. C. eo. tit.

Oppo. dicitur per Bal. plenē in aut. ei q. in ij. col. C. eo. & ibi etiam no. querit, an carceratio facta per vnum alijs profit creditoribus. & per eum dem in l. fi. et. & ista lex non habet locum in missio pro executione sententiæ secundū Ang. in d. l. ad duo. §. si pignora. vbi vide. de re iudica.

Nō est bona. Adde Bal. in l. fi. in ij. col. C. eo. titu.

Petere copiam. Adde Bal. in l. fi. in ver. pone. debitor. C. eo. titu.

Quare dico. Cōtra riu tenet Bal. in l. fin. in penul. col. C. eo.

Tuti credo. Quid in pluribus hæreditib. testamentarijs, si vnus est immissus, vide Pal. in l. fi. C. eo. et. & ibi q. ista materia non habet locum in reali.

Quæ in frau. cre. Contra hoc videtur, q. hæc lex sit hodie correctā per aut. ei qui. C. eo. vbi fit missio pro mētura debiti declarati ergo ei soli debet prodesse qui est missus: nō aliq. Dicit gl. hic not. q. nihil est immutatū. quid enim si nil aliud debitor habebat in bonis: tūc missio vnus proderit aliq. quod tene menti. Et sic ista lex in nihilū est immutata. Sed pro declaratione gl. quæro, quid si sunt alia bona sufficientia, vtrū aliq. poterunt cōcurrere cum primo missio. Tex. facit q. non. §. eo. l. si nō ex pedierit. §. j. dubito in hoc, sed pro nūc omitto. His expeditis venio ad materiam legis. Tu habes hic duo. Primū q. vno immissio cæteri videntur immisi secundum quod non prodest præuenire in tempore. Vide gl. quæ colligit notabilia quæ incipit, omnibus. Oppo. de l. is cui. §. si plures. primo responso. §. vt in pos. lega. vbi dicitur quod immissio vnus non prodest alijs. Glo. dicit, ibi erāt plures ex causa lucratia: hic onerosa. Istud dictum tenet Dy. in c. qui prior. de reg. iur. lib. vj. & omnes doct. videtur contra tex. qui loquitur indistincte cum dicit, Vnus ex creditoribus: nec distinguit ex causa lucratia vel non. Præterea hoc patet ex l. vlt. C. eo. vbi indistincte dicit, Vnus ex creditoribus & neminem creditorē excipit. Præterea, legatarius respectu hæredis habetur vt creditor: & sicut alij creditores vocantur contra hæredem: vt l. j. C. eo. Quare redico q. vno ex creditoribus missio in ius obligationis præcedentibus omnibus alijs, omnes alij immisi videntur, & c. vt C. eod. l. vlt. circa prin. ibi dum dicit, quibus erat obnoxius: & sic eis iure obligationis debebatur. Non obstat lex contraria: quia ibi legatarij non prætendebant ius obligationis: sed prætendebant causationem per officium iudicis: & quia eis non cauebatur, petebant se mitti in possessionem. & quod hoc sit verum, probabo. j. prox. contrario. & probatur etiam per rationem huius legis vt statim dicam sed si vellemus examinare, & sustinere Dynum habemus dicere speciale in legatarijs: ideo quia legatarij veniunt post dimissos creditores vt j. de sepa. l. creditoribus. & l. quoties. sed tutius credo tene re præcedentem opinionem vt legatarij videntur missi in eo quod apparet eis deberi. quod est id, quod est residuum ex bonis: vel hodie pro toto legato, inuenta rio non confecto. Vnde putarem quod vbi legatarij agerent actione ex testamento petendo legatum, tunc immissio facta vni de legatarijs prodest omnibus, sicut in alijs creditoribus. Item oppositur quod vno immisso illa immissio non profit alijs imō sit opus nouo processu: vt l. si finita. §. si plures supra de damno infec. Dicit gloss. ibi est speciale.

Dynus in dicto §. si plures. & in d. capit. qui prior. de regulis iuris libro sexto. dicit sic, quod ibi ideo est, quia ibi videntur immisi ex causa quasi lucratia: nam

POMATES. Item no. q. pro maiori huius decisionis declaratione vide Ro. in l. prator. §. si de ope. no. nun. & in rub. s. de arbi. col. xix. quam refert & sequitur Ia. in l. petens. in iij. col. C. de pact. & aliquid per Bar. consil. xvij. & Barba. xxij. col. v. vol. j.

P. P. A. V. P. Nota. Vide quæ scripti ad Bar. in l. j. §. permittitur. Pro cõcord. Aduerte, q. opi. cõis est quæ sequitur Bar. q. sponfa in bonis sponfi habeat tacitã hypothecam. in l. si cõ dot. §. si. ff. sol. ma. cõtrarius allegat hoc §. si sponfa. Tu dic Bar. vbiq. arguit ad partes, nec firmare videt pedem: vel melius ut ipse sentit in l. si. C. qui pot. in pig. hab. Et illã dicit esse veritatẽ, quia habet priuilegiũ a tẽpo redotis pmissa, et si est pmissa tẽpore desponsationis, vt cõter sit, pcedat prima opinio affirmatiua. Aut nõ est pmissa, quasi tũc impossibile sit verificari hypothecã et procedat opi. secũdũ mentem expressam Bar. in d. l. si.

Sponfa. Et adde q. pro debito patris nõ pot. fieri missio in do. data filiaẽ a patre l. rem quã. & ibi Bald. C. de iur. dot. Dos filie. Nõ tũc est as alienũ, quo ad si. ff. l. p. C. de priu. si. nec quo ad debitores l. si. §. j. q. in frau. cre. et situs bonis publicatis tenet dotare filiaẽ secũdũ Bal. in l. si. C. de dot. pm. ff. not. hic text. q. etiã actio de dote est priuilegiata licet matrimoniu fuerit nullũ. Idem tenet gl. & ibi Bal. in l. si. & in l. j. C. de cõdi. ob cau. qd. fa. cit ad statutu. vt ibi.

Vterius gl. querit. Sed qd. habeat, facit tex. in l. Iulianus. s. de fun. do. Secũdũ facit, q. in dubio capitur via quæ fauet dori. l. in ambiguis. s. de iur. do. & sic ista opin. v. melior. Et ita tenet d. Io. in c. ex literis. de pig. And. Barb.

Vterius gl. querit. Bar. vt tenere gl. i. d. l. si cõ dot. & t. d. l. si. C. q. po. in pig. hab. & adde qd. no. in s. fuerat. Instit. de actio. in ver. quæro vtrũ sponfa p. verba de futuro habeat tacitam, & c. Adde Bart. post gl. in l. priuilegia. j. e. Ro. in l. j. ff. sol. mar. tenet q. præter priuilegiũ p. nasci actionẽ, et alie nationis fundi, l. lege Iulia. ff. de fun. do. nõ habeat alia priuilegia, p. d. l. asiduis. ibi q. em. nõ miseretur. C. qui po. in pig. hab.

Si quis cum tutor. Quis habeat. Facit quod nõ. Bar. de actore, in l. actor. circa medium. j. rem ra. ha. Item no. Adde Bar. in l. quia tale. s. solut. matri.

Abimusque. An in actione protutela quis habeat tacitã hypothecam: an priuilegiũ, quod habet pupillus, transeat ad suos, quod sic. nu. 2.

Si quis cum tutor. Quæro vtrum in actione protutela quis habeat tacitam

circuitus. Item no. q. qn. res debet reddi in causam emphyteuticã: quia est finitã emphyteusis vsq. ad tertiam generationẽ, & veniunt extranei, & veniunt cognati q. sunt in quarto gradu, præferunt cognati, vt hic: & videbitis in l. j. §. pmittitur. j. de aqua quoti. & asti. Et dico q. si hoc nõ faciunt, pot. appellari ab eis ad superiorẽ secũdũ iura Canonica, fm. que ab interlocutoria potest appellari: vt l. j. §. permittitur. de aqua quot. & asti.

Vælitum. Funeraria actio est priuilegiata: siue fuerit funerals defunctus, siue alius, cuius onus funerals ad eum spectabat. Sponfa est priuilegiata, & habet tacitam hypothecam. nu. 6. Pater si dotauit filiam nupturã, & bona nõ sunt sufficientia alijs legatis: talis dos deducitur, ut es alienum. Res subiecte restitutioni possunt pro dote alienari. Pater dotat filiam in eius testamento de bonis subiectis restitutioni. Priuilegium personale quod datur in actione de dote, datur ipsi mulieri.

Si sponfa. Not. q. sponfa est priuilegiata. Itẽno. rationẽ quæ est in l. interest. q. quæ facit ad quæstionẽ. Si pater dotauit filiaẽ nupturã, & bona nõ sunt sufficientia alijs legatis, q. dos filiaẽ debet deduci vt æs alienum: vt possit nubere: & quia hoc est onus patris vt l. qui liberus. de rit. nup. Item facit ad illud q. quod vos habetis in aut. res quæ. C. comu. de leg. l. a. filia. in prin. & l. mulier. §. cum proponeret. ad Trebell. q. res subiectes restitutioni possunt pro dote alienari. q. Modò quæro, an pater qui in vita nõ dotauit filiaẽ possit dotare in testamento filiam ex rebus subiectibus restitutioni? Ego in d. §. cum proponeret. tenui q. sic, per hæc l. Item no. q. priuilegium personale qd. datur in actione p. dote, datur ipsi mulieri: vt hic, & l. dabis mus. & ideo s. sol. mar. l. j. exponit quidã dotis causa, id est, mulier in actione pro dote. per hanc l. Sed hoc est verũ in priuilegio personali: & istud datur mulieri: vt hic: alia s. secus, vt ibi plenẽ dixi. Vterius gl. querit. vtrũ sponfa sit priuilegiata, vt habeat tacitam hypothecam, & priuilegiata: tenet q. sic. Et idẽ tenet Cyn. C. qui pot. in pig. ha. l. asiduis. in vñ. q. gl. not. s. de iur. dot. l. si sponfa. Et vide quod no. in l. si cum dote. §. si. s. sol. mar. Contrarium, q. non habeat tacitam hypothecam, not. C. qui pot. in pig. hab. l. eos. & idem tenet Dy. & lac. de Are. & omnes.

In bonis. Vide do. Ia. in l. testa. col. vj. ff. si cert. petat. Franc. Curt. consil. liij. col. iij. in prin. In bonis. Item §. not. ext. dicit Bal. in l. quãuis. in prin. C. si cer. pet. vide Bal. in l. incẽdum. eo. ti. & in l. eũ qui. C. de act. & oblig. & in l. si in fi. C. com. & quod no. Bar. in l. si cum dote. §. si. ff. sol. matr. & Bald. omnino in l. pro debito. C. de bo. aut. iud. poss. & in l. si in fi. C. de possit.

In bonis. Item opp. Addo l. ij. cum ibi nota. C. de iur. dot. impe. C. de in d. s. quoties. Vterius no. Vide in l. officio. de re iud. P. O. M. A. T. E. S. Accubatur. Ad hæc vide quæ ponit dom. Alexand. in l. si cum dote. §. si mulier. in vñ. notabili. s. soluto matri. Et vide notata per Bal. in l. j. col. ij. ad finem. C. de adil. actio. & Alexã. consil. cxv. col. j. vol. iij. & Fel. in c. alter. col. v. in fine præscript. & Roma. consil. xci. col. iij. & Annan. xxij. & Alexan. xliij. volumi. j. & addit. ad Panor. in casu. inu. in additio. incipiente probatur. in vers. adde hic ad modern. de refer. Et istud dictum Bart. tenet etiã hic Ange. & Fel. in c. j. de offi. deleg. & in c. sicut dignum. de homicid. col. iij. in fine. Sed tu vide Bald. declarantẽ consil. clxxx. alia s. clxxxij. similiter nõ habeat locum dictum Bart. quãdo inter offerentem, et offerentem erat immicitia, & inter offerentem & loquentem nulla. quod cõfirma. ex his quæ ponit Ia. in l. j. colum. vj. & sequen. C. de fer. fugit. & Alexã. consil. xxv. colum. iij. vol. iij. & l. ij. eod. vol. in fine. & l. ix. colum. j. ad fin. eodem vol. in fi. & vide Alex. consil. xv. in fin. vol. iij. & x. col. ij. eod. volum. iij. & consilio xxvij. ad fin. eo. vol. & xxxiij. in fine. volumine v. & Ange. cxlj.

In bonis. Dicit hic q. ille, q. deponit post priuilegium, admittit. Cõtra, imò admittat ante priuilegium. vt l. si hominẽ. §. quoties. s. deposit. Sol. vt in gl. Itẽ opp. h. Dicit hic, q. accipiẽdo vfuras renũciat priuilegio. cõtra l. qui nõbus. §. j. de adm. tu. Sol. ibi datur priuilegiũ ex duplici causa finali: q. est depositarius & pupillus. Vnde licet vna causa cesset, quia accepit vfuras, remanet tñ alia causa priuilegi. Et sic not. q. vbi aliquid concedit ex duplici causa finali: cessante vna remanet alia: vt hic, & Insti. de nupt. §. affinitatis. & l. libellorum. §. j. s. de his qui not. in fa. plenẽ scribo in l. ita stipulatus. j. de ver. obli. Vterius nota q. rem quã quis possidet ciuilitate, et naturaliter, ipse potest vdicare ratione detestationis quæ est apud alium, vt hic not. Vide gl. quæ incipit, i. deponentibus. ibi arg. cõtra Inst. Sol. vt in qualibet earum.

Eorum. Istũ §. debes intelligere, qn. cõstat q. pecunia mea puenit ad creditore primũ: sed dubitatur an interuenit pactũ, vt ad illũ perueniat, vel non: certe ex breuitate tẽporis præsumit id actũ: vt hic, in fi. ibi: si nõ nõ post, & c. Et gl. hic no. quæ inci. q. inferiori. ibi: vel hoc cũ qd. not. ad q. q. Quidã accusabat de cõsilio prestato ad homicidũ: & de homicidio pbat per fama. Itẽ probat q. ille fuit locus homicidii: & ille statũ iuit. & occidit: sed nesciebat qd. dixerit ei: Certe ex breuitate spatij præsumit consiliũ dedisse ei, per hanc glo. Hoc etiã facit ad id quod not. docto. C. de bon. damn. l. si quis posthac. & dixi s. de don. l. post cõtractũ, q. si aliquis donat oia bona sua, & inconstatũ sequitur homicidũ: ex breuitate tẽporis fraus præsumit. Itẽ aduerte, omnia ista videntur vera qn. pecunia vltimi puenit ad priorẽ creditore, sed dubitat an fuerit data eo aio: vt puenit ad primũ creditore. Sed pone, q. q. mutuauit pecuniã meo debitori: debitor soluit priori creditori an

torian præsumit soluisse de pecunia quã sibi mutuauit, vel aliter: Cõtueri dicere, qn. q. accepit pecuniã mutuã, & facit aliã quã expensã in sui, vel suorum vtilitatem: præsumitur fecisse de mutua pecunia. Secus si fecit expensã in vtilitatem extraneorum: tunc enim non præsumitur accipere pecuniã mutuatõ pro extraneis. & pro hoc est casus in l. vlti. C. de pigno.

Imagistratus. No. tex. ibi: Arbitriũ dare. & sic nota q. ea quæ sunt tẽpore peritura, venduntur, & pretium in sequetro ponit: vt dixi in l. interest. s. de acquir. possess. & per hoc est l. vlti. de req. i. reis. & l. litibus. C. de agrico. & censib. & l. is cui. §. qui legatorum. s. vt in pos. leg. Exigentia sui heredis, q. operatur confirmationem tabularum pupillarium. Substitutus, seu hæres minoris, licet possit petere restitutionem in integrum sicut minor, non tamen petit in contractu, qui per eum approbatur. Substitutus pupillo, quando teneatur creditoribus.

Aterfamilias. Si impubes ab hæreditate paterna se abstinet ipso iure vel p. restitutionẽ, paternis creditoribus non tenet ipse, nec sibi pupillariter substitutus, propter bona postea quæ sita: hæreditate vero adita, et retenta, vterq. cũ effectu tenet creditoribus. h. d. Et diuidit in tres partes. Primò loquit qn. filius a paterna hæreditate se abstinit. Secũdò qn. hæreditati paternã se immiscuit, & eã retinuit. Tertiò redit ad primũ casum, qn. filius pupillus ab hæreditate paternã se abstinit ipso iure, vel per restitutionẽ. Secũda ibi: at cũ substitutus. Tertia ibi: qd. si substitutus. Vel postumus dicere, q. secũda incipit ibi: idẽ & in substitutus. Si habueritis literã negatiuã ibi: cũ ex bonis. prima ratio quare substitutus nõ teneat. Itẽ ibi: & cũ creditores. secũda ratio ibi: eorumq. tertia ratio ibi: me mouet illud. ratio pro cretoribus cõtra substitutu. ibi est testamentũ patris, & filij: & sic vna hæreditas esse videtur: vt j. ver. at cũ substitutus. sed certẽ ibi nullo modo abstinit, secũdũ la. de Are. Dicitur hic q. pupillus ab hæreditate paternã se abstinit. Cõtra pupillaris substitutio nõ pot. valere, si ex testamento paterno nõ adeat here ditas: vt l. ij. s. adeo. s. de vul. & pup. Huius timore sunt in glo. tres sol. vna q. hic habuit coheredẽ cuius aditione est testm cõfirmatũ. licet ista glo. sit vera in factũ hoc nõ est verũ hic: q. si haberet coheredẽ, tũc pupillo abstinate accresceret portio pupilli coheredi: ideo nõ fieret veditio bonorũ defuncti tanq. vacãtũ: sed agere cõtra hæredẽ, & eius bona venderent. Alia sol. hic pupillus adiuu. & p. restitutionẽ se abstinit: ista abstentio nõ rüpit tabulas pupillares iã cõfirmatas. Et est vera in se: vt l. Iulii. sedm vna lect. & verã s. de acq. hæ. & l. si filius qui patri. de vul. & pup. secũdũ vnã lect. & l. si sine. §. sed qd. Papinianus. s. de mino. & est satis bona. Tertia sol. est. & ista verior, q. hic non immiscuit se, & licet abstineat se, tñ remanet hæres de iure ciuili: & existẽtia sui hæredis cõfirmat tabulas pupillares vt l. si filius qui patri. s. de vulg. & pup. & no. C. de iud. deli. l. qui dam euogio. in fi. gl. magna. Et sic existã glo. no. q. existẽtia sui hæredis operatur confirmationẽ tabularũ pupillariã. Item dicitur hic, q. substitutus non tenetur, sicut non tenetur pupillus secundũ vnã lect. sed secundũ aliam dicitur q. in substituto nõ est idem quod in pupillo secũdũ alia literã. Vnde

op. de diuersitate literarũ. Sol. si habetis, nõ est: dicitis q. ibi mutat casum, & loquitur qn. pupillus adiuu. & se non abstinit & tunc substitutus tenetur creditoribus. Sed tunc oppo. q. etiã si pupillus adiuu. & se nõ abstinit, substitutus non tenetur: quia pupillus si viueret, posset petere restitutionẽ, ergo & substitutus eius: vt l. nõ solũ. s. de in integ. resti. Dicit glo. q. illud quod dicitur q. substitutus, seu hæres pot. petere restitutionẽ sicut minor est verũ, nisi in eo actũ qui per eũ approbat & confirmat: sed hic adeũdo pupillarẽ hereditatẽ, in qua inuenit paternam hæreditatẽ, ipsam paternã hæreditatẽ agnouisse videtur. Et est optima solu. & nõ. declaratio ad l. nõ solũ. Alij dicunt, q. hic substitutus erat hæres necessarius. Ita est diuinatio, & nõ est vera. Item est alia opin. Azo. prout hic est litera negatiua. dicit, nõ est seruandũ. idẽ: quia minor ipso iure poterat abstinerere: sed substitutus eius non pot. nisi impetrata restitutione. Ita opi. Azo. nõ est vera, quia per hoc nõ respondetur quæstioni propositã. Nã quæstio est, an in substitutu sit danda actio cũ effectu: sed hic nõ respondeat an sit danda actio: sed dicit q. minor potest abstinerere ipso iure: substitutus per restitutionẽ. Sed si substitutus abstineat per restitutionem nõ daretur actio cum effectu. Alij, vt lac. & Rof. aliter dicunt. Vide in gl. & eorum lect. est cõtra tex. in l. si pupillus. aliã inci pit, Iulianus. s. de acq. here. quare tene primã solu. quã s. dedi. & hoc prout habet literã negatiuã. Op. de l. si hoc filium familiaris. §. si filius. s. de acq. here. Solu. ibi institutus non adiuu. nec ibi dicitur, q. nepos fuerit substitutus. Item opp. & per hæc lectu. vide, q. superfluat vers. q. si substitutus. q. dicit idẽ qd. dicit in prin. gl. Dicit, ego fateor. & ideo iste finis, & ista tertia pars debet iungi cũ fine primæ partis. Sed possumus aliter dicere. q. sic habebimus quatuor casus: Quãdoq. adiuu. pupillus, & retinuit: tunc sine dubio substitutus tenetur creditoribus omnibus: vt hic, in vers. at cũ substitutus. Quãdoq. pupillus nullo modo adiuu. sed se abstinit expressẽ: tunc substitutus non tenetur creditoribus: vt in prin. secundũ aliam sol. Quãdoq. pupillus nec adiuu. nec se abstinit: & tũc isto casu loquitur vltima pars istius legis: quo casu dicit substitutus pot. hæreditatẽ paternã adire, licet nõ sit agnita per pupillum, tanq. hæres pupilli, ad quem hæreditas patris non agnita transmittitur: & si illã adiuu. tenetur creditoribus paternis: aliã non. Probatur in d. l. si quis filium fa. §. si filius. de acq. hæredi. Et hoc vult dicere iste tex. in ver. q. si substitutus.

si aliquis facit fieri capellam, & deinde uenduntur eius bona propter debita: capella non uenditur. Nota quod ista statuta non transeunt cum vniuersitate. Quæro, aliquis fecit fieri capellam in loco fratrum Minorum, vel Prædicatorum, & post modum bona eius venduntur propter debitã: an in venditione bonorum veniat capella illa? Et hic est casus q. non: quia aut efficitur sacra, & non venit. aut non, & tũc quia est facta in honorẽ illius, non venit in venditione. Contra hoc opponi. de l. in modicis. s. de contrahend. empt. l. quædam. s. de acquir. rer. do. Sol. ibi erat aliquid sacrum, in quo erat aliquid temporale, vt ius patronatus: quod ius transit cum vniuersitate, vt ibi dicam: sed hic non erat ius temporale, sed erat quidam honor tantum, non aliquid ius:

si aliquis facit fieri capellam, & deinde uenduntur eius bona propter debita: capella non uenditur.

torian præsumit soluisse de pecunia quã sibi mutuauit, vel aliter: Cõtueri dicere, qn. q. accepit pecuniã mutuã, & facit aliã quã expensã in sui, vel suorum vtilitatem: præsumitur fecisse de mutua pecunia. Secus si fecit expensã in vtilitatem extraneorum: tunc enim non præsumitur accipere pecuniã mutuatõ pro extraneis. & pro hoc est casus in l. vlti. C. de pigno.

Imagistratus. No. tex. ibi: Arbitriũ dare. & sic nota q. ea quæ sunt tẽpore peritura, venduntur, & pretium in sequetro ponit: vt dixi in l. interest. s. de acquir. possess. & per hoc est l. vlti. de req. i. reis. & l. litibus. C. de agrico. & censib. & l. is cui. §. qui legatorum. s. vt in pos. leg. Exigentia sui heredis, q. operatur confirmationem tabularum pupillarium. Substitutus, seu hæres minoris, licet possit petere restitutionem in integrum sicut minor, non tamen petit in contractu, qui per eum approbatur. Substitutus pupillo, quando teneatur creditoribus.

Aterfamilias. Si impubes ab hæreditate paterna se abstinet ipso iure vel p. restitutionẽ, paternis creditoribus non tenet ipse, nec sibi pupillariter substitutus, propter bona postea quæ sita: hæreditate vero adita, et retenta, vterq. cũ effectu tenet creditoribus. h. d. Et diuidit in tres partes. Primò loquit qn. filius a paterna hæreditate se abstinit. Secũdò qn. hæreditati paternã se immiscuit, & eã retinuit. Tertiò redit ad primũ casum, qn. filius pupillus ab hæreditate paternã se abstinit ipso iure, vel per restitutionẽ. Secũda ibi: at cũ substitutus. Tertia ibi: qd. si substitutus. Vel postumus dicere, q. secũda incipit ibi: idẽ & in substitutus. Si habueritis literã negatiuã ibi: cũ ex bonis. prima ratio quare substitutus nõ teneat. Itẽ ibi: & cũ creditores. secũda ratio ibi: eorumq. tertia ratio ibi: me mouet illud. ratio pro cretoribus cõtra substitutu. ibi est testamentũ patris, & filij: & sic vna hæreditas esse videtur: vt j. ver. at cũ substitutus. sed certẽ ibi nullo modo abstinit, secũdũ la. de Are. Dicitur hic q. pupillus ab hæreditate paternã se abstinit. Cõtra pupillaris substitutio nõ pot. valere, si ex testamento paterno nõ adeat here ditas: vt l. ij. s. adeo. s. de vul. & pup. Huius timore sunt in glo. tres sol. vna q. hic habuit coheredẽ cuius aditione est testm cõfirmatũ. licet ista glo. sit vera in factũ hoc nõ est verũ hic: q. si haberet coheredẽ, tũc pupillo abstinate accresceret portio pupilli coheredi: ideo nõ fieret veditio bonorũ defuncti tanq. vacãtũ: sed agere cõtra hæredẽ, & eius bona venderent. Alia sol. hic pupillus adiuu. & p. restitutionẽ se abstinit: ista abstentio nõ rüpit tabulas pupillares iã cõfirmatas. Et est vera in se: vt l. Iulii. sedm vna lect. & verã s. de acq. hæ. & l. si filius qui patri. de vul. & pup. secũdũ vnã lect. & l. si sine. §. sed qd. Papinianus. s. de mino. & est satis bona. Tertia sol. est. & ista verior, q. hic non immiscuit se, & licet abstineat se, tñ remanet hæres de iure ciuili: & existẽtia sui hæredis cõfirmat tabulas pupillares vt l. si filius qui patri. s. de vulg. & pup. & no. C. de iud. deli. l. qui dam euogio. in fi. gl. magna. Et sic existã glo. no. q. existẽtia sui hæredis operatur confirmationẽ tabularũ pupillariã. Item dicitur hic, q. substitutus non tenetur, sicut non tenetur pupillus secundũ vnã lect. sed secundũ aliam dicitur q. in substituto nõ est idem quod in pupillo secũdũ alia literã. Vnde

op. de diuersitate literarũ. Sol. si habetis, nõ est: dicitis q. ibi mutat casum, & loquitur qn. pupillus adiuu. & se non abstinit & tunc substitutus tenetur creditoribus. Sed tunc oppo. q. etiã si pupillus adiuu. & se nõ abstinit, substitutus non tenetur: quia pupillus si viueret, posset petere restitutionẽ, ergo & substitutus eius: vt l. nõ solũ. s. de in integ. resti. Dicit glo. q. illud quod dicitur q. substitutus, seu hæres pot. petere restitutionẽ sicut minor est verũ, nisi in eo actũ qui per eũ approbat & confirmat: sed hic adeũdo pupillarẽ hereditatẽ, in qua inuenit paternam hæreditatẽ, ipsam paternã hæreditatẽ agnouisse videtur. Et est optima solu. & nõ. declaratio ad l. nõ solũ. Alij dicunt, q. hic substitutus erat hæres necessarius. Ita est diuinatio, & nõ est vera. Item est alia opin. Azo. prout hic est litera negatiua. dicit, nõ est seruandũ. idẽ: quia minor ipso iure poterat abstinerere: sed substitutus eius non pot. nisi impetrata restitutione. Ita opi. Azo. nõ est vera, quia per hoc nõ respondetur quæstioni propositã. Nã quæstio est, an in substitutu sit danda actio cũ effectu: sed hic nõ respondeat an sit danda actio: sed dicit q. minor potest abstinerere ipso iure: substitutus per restitutionẽ. Sed si substitutus abstineat per restitutionem nõ daretur actio cum effectu. Alij, vt lac. & Rof. aliter dicunt. Vide in gl. & eorum lect. est cõtra tex. in l. si pupillus. aliã inci pit, Iulianus. s. de acq. here. quare tene primã solu. quã s. dedi. & hoc prout habet literã negatiuã. Op. de l. si hoc filium familiaris. §. si filius. s. de acq. here. Solu. ibi institutus non adiuu. nec ibi dicitur, q. nepos fuerit substitutus. Item opp. & per hæc lectu. vide, q. superfluat vers. q. si substitutus. q. dicit idẽ qd. dicit in prin. gl. Dicit, ego fateor. & ideo iste finis, & ista tertia pars debet iungi cũ fine primæ partis. Sed possumus aliter dicere. q. sic habebimus quatuor casus: Quãdoq. adiuu. pupillus, & retinuit: tunc sine dubio substitutus tenetur creditoribus omnibus: vt hic, in vers. at cũ substitutus. Quãdoq. pupillus nullo modo adiuu. sed se abstinit expressẽ: tunc substitutus non tenetur creditoribus: vt in prin. secundũ aliam sol. Quãdoq. pupillus nec adiuu. nec se abstinit: & tũc isto casu loquitur vltima pars istius legis: quo casu dicit substitutus pot. hæreditatẽ paternã adire, licet nõ sit agnita per pupillum, tanq. hæres pupilli, ad quem hæreditas patris non agnita transmittitur: & si illã adiuu. tenetur creditoribus paternis: aliã non. Probatur in d. l. si quis filium fa. §. si filius. de acq. hæredi. Et hoc vult dicere iste tex. in ver. q. si substitutus.

si aliquis facit fieri capellam, & deinde uenduntur eius bona propter debita: capella non uenditur.

Nota quod ista statuta non transeunt cum vniuersitate. Quæro, aliquis fecit fieri capellam in loco fratrum Minorum, vel Prædicatorum, & post modum bona eius venduntur propter debitã: an in venditione bonorum veniat capella illa? Et hic est casus q. non: quia aut efficitur sacra, & non venit. aut non, & tũc quia est facta in honorẽ illius, non venit in venditione. Contra hoc opponi. de l. in modicis. s. de contrahend. empt. l. quædam. s. de acquir. rer. do. Sol. ibi erat aliquid sacrum, in quo erat aliquid temporale, vt ius patronatus: quod ius transit cum vniuersitate, vt ibi dicam: sed hic non erat ius temporale, sed erat quidam honor tantum, non aliquid ius:

si aliquis facit fieri capellam, & deinde uenduntur eius bona propter debita: capella non uenditur.

Nota quod ista statuta non transeunt cum vniuersitate. Quæro, aliquis fecit fieri capellam in loco fratrum Minorum, vel Prædicatorum, & post modum bona eius venduntur propter debitã: an in venditione bonorum veniat capella illa? Et hic est casus q. non: quia aut efficitur sacra, & non venit. aut non, & tũc quia est facta in honorẽ illius, non venit in venditione. Contra hoc opponi. de l. in modicis. s. de contrahend. empt. l. quædam. s. de acquir. rer. do. Sol. ibi erat aliquid sacrum, in quo erat aliquid temporale, vt ius patronatus: quod ius transit cum vniuersitate, vt ibi dicam: sed hic non erat ius temporale, sed erat quidam honor tantum, non aliquid ius:

An præsumit. Videt q. no. Bal. in aut. hoc q. no. Bal. in v. col. C. de sacrosan. eccle. et Bar. in l. si. §. si præfata. C. de iur. delib. et Bal. in l. in restituẽda. C. de peri. hæredit. & quod no. Bar. in l. nam & si fur. si certum petatur.

Sed tunc oppo. Et no. q. si institutus est suus, & eidem pupillariter substitutus est aliq. q. substitutus poterit acceptare pupillare, & petere restitutionẽ in integrũ aduersus paternam. Ita tenet Bar. in l. si. ff. de acq. hæredi. per l. nõ solũ. s. de in integ. resti. hic aut tenet contra. ideo notanda est gl. hæc ad fi. l. imitatio. l. nõ solũ. hic allegatã q. procedit in successione ab in testato pupillo facta: nõ aut ex substituto ne pupillari. Vide gl. circa mediũ, ibi: vel tu dicas melius. And. Barba.

L. nõ solũ. Contra riu videt tenere Bar. in l. sed si plures. §. filio. de vulg. & pupil. & l. si. de acq. hæ. Sed possumus. Et not. in quantum Azo sentit, q. non pot. substitutus, qn. pupillus se immiscuit sine tutore: habes casum mirabile, q. licet immiscuit sine tutore ipso iure quãtu ad obligadum. pupillari tenet q. ad obligadũ substituti, licet ipse substitutus petat restitui in integrũ. And. Barba.

P. P. A. V. P. Vide Fel. i. c. quãto. co. in. & c. de iudic. Auidius. No. cautela ad fraudados creditores. facit id q. no. Bar. in l. si mercedẽ. §. j. de act. emp.

Nota quod ista statuta non transeunt cum vniuersitate. Quæro, aliquis fecit fieri capellam in loco fratrum Minorum, vel Prædicatorum, & post modum bona eius venduntur propter debitã: an in venditione bonorum veniat capella illa? Et hic est casus q. non: quia aut efficitur sacra, & non venit. aut non, & tũc quia est facta in honorẽ illius, non venit in venditione. Contra hoc opponi. de l. in modicis. s. de contrahend. empt. l. quædam. s. de acquir. rer. do. Sol. ibi erat aliquid sacrum, in quo erat aliquid temporale, vt ius patronatus: quod ius transit cum vniuersitate, vt ibi dicam: sed hic non erat ius temporale, sed erat quidam honor tantum, non aliquid ius:

Nota quod ista statuta non transeunt cum vniuersitate. Quæro, aliquis fecit fieri capellam in loco fratrum Minorum, vel Prædicatorum, & post modum bona eius venduntur propter debitã: an in venditione bonorum veniat capella illa? Et hic est casus q. non: quia aut efficitur sacra, & non venit. aut non, & tũc quia est facta in honorẽ illius, non venit in venditione. Contra hoc opponi. de l. in modicis. s. de contrahend. empt. l. quædam. s. de acquir. rer. do. Sol. ibi erat aliquid sacrum, in quo erat aliquid temporale, vt ius patronatus: quod ius transit cum vniuersitate, vt ibi dicam: sed hic non erat ius temporale, sed erat quidam honor tantum, non aliquid ius:

Nota quod ista statuta non transeunt cum vniuersitate. Quæro, aliquis fecit fieri capellam in loco fratrum Minorum, vel Prædicatorum, & post modum bona eius venduntur propter debitã: an in venditione bonorum veniat capella illa? Et hic est casus q. non: quia aut efficitur sacra, & non venit. aut non, & tũc quia est facta in honorẽ illius, non venit in venditione. Contra hoc opponi. de l. in modicis. s. de contrahend. empt. l. quædam. s. de acquir. rer. do. Sol. ibi erat aliquid sacrum, in quo erat aliquid temporale, vt ius patronatus: quod ius transit cum vniuersitate, vt ibi dicam: sed hic non erat ius temporale, sed erat quidam honor tantum, non aliquid ius:

Nota quod ista statuta non transeunt cum vniuersitate. Quæro, aliquis fecit fieri capellam in loco fratrum Minorum, vel Prædicatorum, & post modum bona eius venduntur propter debitã: an in venditione bonorum veniat capella illa? Et hic est casus q. non: quia aut efficitur sacra, & non venit. aut non, & tũc quia est facta in honorẽ illius, non venit in venditione. Contra hoc opponi. de l. in modicis. s. de contrahend. empt. l. quædam. s. de acquir. rer. do. Sol. ibi erat aliquid sacrum, in quo erat aliquid temporale, vt ius patronatus: quod ius transit cum vniuersitate, vt ibi dicam: sed hic non erat ius temporale, sed erat quidam honor tantum, non aliquid ius:

Nota quod ista statuta non transeunt cum vniuersitate. Quæro, aliquis fecit fieri capellam in loco fratrum Minorum, vel Prædicatorum, & post modum bona eius venduntur propter debitã: an in venditione bonorum veniat capella illa? Et hic est casus q. non: quia aut efficitur sacra, & non venit. aut non, & tũc quia est facta in honorẽ illius, non venit in venditione. Contra hoc opponi. de l. in modicis. s. de contrahend. empt. l. quædam. s. de acquir. rer. do. Sol. ibi erat aliquid sacrum, in quo erat aliquid temporale, vt ius patronatus: quod ius transit cum vniuersitate, vt ibi dicam: sed hic non erat ius temporale, sed erat quidam honor tantum, non aliquid ius:

Nota quod ista statuta non transeunt cum vniuersitate. Quæro, aliquis fecit fieri capellam in loco fratrum Minorum, vel Prædicatorum, & post modum bona eius venduntur propter debitã: an in venditione bonorum veniat capella illa? Et hic est casus q. non: quia aut efficitur sacra, & non venit. aut non, & tũc quia est facta in honorẽ illius, non venit in venditione. Contra hoc opponi. de l. in modicis. s. de contrahend. empt. l. quædam. s. de acquir. rer. do. Sol. ibi erat aliquid sacrum, in quo erat aliquid temporale, vt ius patronatus: quod ius transit cum vniuersitate, vt ibi dicam: sed hic non erat ius temporale, sed erat quidam honor tantum, non aliquid ius:

Imperatores. Vide Bar. & doc. in l.igno...

sed in sepulchris est ius inferendi mortui; & ideo esse aliud, vt dicam in d.l. queda.

si personale tm priuilegiu praetendat: ideo dicit: quia deos habet etiam tacita hypotheca:

glof. & que ibi dixi in l. si pupillus. in fi. vbi est in possessione, donec ei caueat: vt in aut. ei qui. C. de bo. au. iud. pos. propter quod dicitur...

Antiochensium. Hae lex habet duas lect. & vtraque est bona. Ius pignoris competens priuato non admittit. Sed secundum aliam...

Debitor. Cui fideiussor principalis succedit, extinguitur obligatio fideiussoria, si ad incommodum creditoris non ceditur: aliam...

Creditoribus. Creditores conditionales & in die, & etiam legatarii possunt impetrare separationem. h. d. Nota...

LEX II.

Debitor. Cui fideiussor principalis succedit, extinguitur obligatio fideiussoria, si ad incommodum creditoris non ceditur: aliam...

Not. qd dixi in sumario: ga quod dicitur lex, qd cum fideiussor succedit principalis, extinguitur accessoria: vt l. generaliter. de fideiussor. j. eo. est verum, nisi cedat ad in commodum creditoris: vt hic. Quod facit ad quastio. fideiussor succedit principali, & fecit inuentarium, & cum conuenitur a creditore, opponit qd non tenet ex persona defuncti, nisi in quantum facultates defuncti patiuntur. It' si conuenit ex persona, opponit qd fideiussoria obligatio est extincta. Cert' determinat qd non sit extincta: quia hoc esset ad incommodum creditoris, vt hic. Hae q. habet qda per Dy. in d. l. gualiter. Dic' plenius in l. Stichus aut Paphilus. q. quod vulgo. j. de solut. Item oppo. quis non habeat regressum ad bona haereditis: vt j. eo. l. si creditores. Solut. vt ibi dicam.

Creditor quilibet etiam stricti iuris potest petere cautionem.

Legatarii etiam iure isto habent tacitam hypothecam.

Legatarii non praesuntur creditoribus chirographarijs, nisi in eo quod remanet prius satisfactis creditoribus.

Quia habes glof. De his omnibus non per Bal. in d. l. si cui. s. postq. & Cyn. in l. j. c. com. de leg. in iij. oppo. quod ad primum dictum hic positum dicit id quod Bar. hic per ista. l. Sed cotrarium tenet Iaco. de Bel. In f. de leg. in prin. per l. j. c. com. de leg. & hoc idem tenet Sal. in d. l. j. p. illi text. ibi: in presentia causa hypothecariam dare. Et sic Imperator dicit se de nouo inducere. Adde l. si. sed ga. no ftra. C. coia. de l. vbi id' probatur. Ad istu text. r'ndet Sali. q. loquitur de hypotheca expressa data in testa mento. Huic opi. Bar. consonat & glof. in l. Lucius. ff. de ali. le. cum fletiam glof. & Barto. in l. casus. ff. de an. le. Imo. in l. si quis feruum. s. pe. in fin. de leg. ij. tenet simpliciter opi. Bart. per istu text. Paul. de ca. in d. l. j. c. com. de legat. tenet cotra Bart. p. illa l. j. & ita dicit tenere Dy. & Rapa. hic.

Impetrauerunt. An autem fiat separatio creditorum patris & creditorum filij, quo ad peculiu profectitium, vide Bald. in l. penult. C. qui bo. ced. post. & in materia separationum, vide l. j. & ij. et quod ibi Bal. in f. c. de bo. author. iud. possi.

Creditoribus. Creditores conditionales & in die, & etiam legatarii possunt impetrare separationem. h. d. Nota. ibi: pignoris causam. Not. hanc l. ad id quod dixi s. tit. l. si creditores. q. quilibet creditor, etiam stricti iuris, potest petere cautionem: vt hic, & d. l. si creditores. & l. in pos. s. ex qui. cau. in pos. eatur. It' no. hic. l. quia habes gl. s. quae dicit, q. secundum iura Digestor' legatarii non habebant tacita hypotheca: vt not. s. vt in pos. lega. l. si cui. s. postq. & l. si postq. C. vt in pos. lega. quod est cotra huc tex. It' illa gl. dicit, q. si sunt legatarii, & chirographarij creditores, q. preferuntur legatarij qui habent tacita hypothecam. quod est falsum: imo non preferuntur, nec habent hypothecam tacita, nisi in eo quod remanet prius satisfactis creditoribus: vt hic, ibi: legatarios autem & c. quod tene menti.

Creditoribus autem, quando concurrant cum creditoribus haereditis.

Bona defuncti augmentum recipiunt ex quaestis ex ipsa haereditate, non per quaestis aliumde.

Persona usque ad mortem acquirere potest. Exceptio ne quis conueniatur, nisi in quantum facere potest est dilatoria.

Hereditate adita, licet sit effectum unum patrimonium: tamen separatione petita non ueduntur bona tanquam haereditis, sed tanquam defuncti.

Creditoribus. Qui separationem impetrauerunt, non possunt cum creditoribus haereditis concurrere: sed ad bona postea ex haereditate quaesita aliumde.

Quinquennium dicitur multum tempus.

Errans in iure non restituitur, nisi ex iustissima causa.

Quod dictum. Nota qd quinquennium dicitur multum tempus. No. tex. in ver. sciendū.

Et in ver. si eius. & no. tex. ibi: iustissima, & c. Nota qd errans in iure non potest impetrare restitutionem, nisi sit iustissima causa: vt hic, & dixi s. de confel. l. cu fideicom. Item in principi. huius legis habetis vnā glo. magna, quae summat totam istā legem, quam vide per te: quia plana est.

Fideiussor quando succedit principali, extinguitur accessoria, nisi cedat ad incommodum creditoris.

Quaeritur vtrum. Adde l. bar. in l. si coitat. de appel. & ibi late per moder. Idem tenet Bal. in l. quicumq. in vlti. col. C. de ser. fugi. & Bart. in l. i. veditor. & in l. toties. in fi. & in l. si. circa prin. ff. de appel. recipien. Et qd statutu dicitur vniuersale, vel singulari, vide Bal. in l. iudicibus. C. de appella. P. P. A. V. P. Quaeo vtrū ciuitas. Vide Imo. consil. xliij. not. ij. Sed faciendo. Adde tu & vide Aret. in capi. at si clerici. s. de adulterijs. extra de hoc cotra Bar. & alleg. tex. in l. vt gradatum. s. quoties. s. de muner. & honori. Eius. In casu isto datur curator bonis vt nota. Bartol. in l. ignorare. Quod dixi. Nota pulchram limita. ad l. generaliter. s. de fideiussor. & ibi vide de materia. & late scripsi in l. i. debitor. C. de pact. post Bald. It' no. hic. No. hae l. singulari. q. de iure Digestorum legatarij habent tacitam hypothecam, q. alibi non reperit secundum Ang. s. de iudi. l. quod legatur. Bald. in l. si postq. C. vt in pos. lega. Bart. in l. si cui. s. postq. vt in pos. lega. And. Barba. Quia habes glof. De his omnibus non per Bal. in d. l. si cui. s. postq. & Cyn. in l. j. c. com. de leg. in iij. oppo. quod ad primum dictum hic positum dicit id quod Bar. hic per ista. l. Sed cotrarium tenet Iaco. de Bel. In f. de leg. in prin. per l. j. c. com. de leg. & hoc idem tenet Sal. in d. l. j. p. illi text. ibi: in presentia causa hypothecariam dare. Et sic Imperator dicit se de nouo inducere. Adde l. si. sed ga. no ftra. C. coia. de l. vbi id' probatur. Ad istu text. r'ndet Sali. q. loquitur de hypotheca expressa data in testa mento. Huic opi. Bar. consonat & glof. in l. Lucius. ff. de ali. le. cum fletiam glof. & Barto. in l. casus. ff. de an. le. Imo. in l. si quis feruum. s. pe. in fin. de leg. ij. tenet simpliciter opi. Bart. per istu text. Paul. de ca. in d. l. j. c. com. de legat. tenet cotra Bart. p. illa l. j. & ita dicit tenere Dy. & Rapa. hic. Impetrauerunt. An autem fiat separatio creditorum patris & creditorum filij, quo ad peculiu profectitium, vide Bald. in l. penult. C. qui bo. ced. post. & in materia separationum, vide l. j. & ij. et quod ibi Bal. in f. c. de bo. author. iud. possi.

Quaeritur vtrum. Adde l. bar. in l. si coitat. de appel. & ibi late per moder. Idem tenet Bal. in l. quicumq. in vlti. col. C. de ser. fugi. & Bart. in l. i. veditor. & in l. toties. in fi. & in l. si. circa prin. ff. de appel. recipien. Et qd statutu dicitur vniuersale, vel singulari, vide Bal. in l. iudicibus. C. de appella. P. P. A. V. P. Quaeo vtrū ciuitas. Vide Imo. consil. xliij. not. ij. Sed faciendo. Adde tu & vide Aret. in capi. at si clerici. s. de adulterijs. extra de hoc cotra Bar. & alleg. tex. in l. vt gradatum. s. quoties. s. de muner. & honori. Eius. In casu isto datur curator bonis vt nota. Bartol. in l. ignorare. Quod dixi. Nota pulchram limita. ad l. generaliter. s. de fideiussor. & ibi vide de materia. & late scripsi in l. i. debitor. C. de pact. post Bald. It' no. hic. No. hae l. singulari. q. de iure Digestorum legatarij habent tacitam hypothecam, q. alibi non reperit secundum Ang. s. de iudi. l. quod legatur. Bald. in l. si postq. C. vt in pos. lega. Bart. in l. si cui. s. postq. vt in pos. lega. And. Barba. Quia habes glof. De his omnibus non per Bal. in d. l. si cui. s. postq. & Cyn. in l. j. c. com. de leg. in iij. oppo. quod ad primum dictum hic positum dicit id quod Bar. hic per ista. l. Sed cotrarium tenet Iaco. de Bel. In f. de leg. in prin. per l. j. c. com. de leg. & hoc idem tenet Sal. in d. l. j. p. illi text. ibi: in presentia causa hypothecariam dare. Et sic Imperator dicit se de nouo inducere. Adde l. si. sed ga. no ftra. C. coia. de l. vbi id' probatur. Ad istu text. r'ndet Sali. q. loquitur de hypotheca expressa data in testa mento. Huic opi. Bar. consonat & glof. in l. Lucius. ff. de ali. le. cum fletiam glof. & Barto. in l. casus. ff. de an. le. Imo. in l. si quis feruum. s. pe. in fin. de leg. ij. tenet simpliciter opi. Bart. per istu text. Paul. de ca. in d. l. j. c. com. de legat. tenet cotra Bart. p. illa l. j. & ita dicit tenere Dy. & Rapa. hic. Impetrauerunt. An autem fiat separatio creditorum patris & creditorum filij, quo ad peculiu profectitium, vide Bald. in l. penult. C. qui bo. ced. post. & in materia separationum, vide l. j. & ij. et quod ibi Bal. in f. c. de bo. author. iud. possi.

Creditoribus autem, quando concurrant cum creditoribus haereditis.

Bona defuncti augmentum recipiunt ex quaestis ex ipsa haereditate, non per quaestis aliumde.

Persona usque ad mortem acquirere potest. Exceptio ne quis conueniatur, nisi in quantum facere potest est dilatoria.

Hereditate adita, licet sit effectum unum patrimonium: tamen separatione petita non ueduntur bona tanquam haereditis, sed tanquam defuncti.

Creditoribus. Qui separationem impetrauerunt, non possunt cum creditoribus haereditis concurrere: sed ad bona postea ex haereditate quaesita aliumde.

Quinquennium dicitur multum tempus.

Errans in iure non restituitur, nisi ex iustissima causa.

Quod dictum. Nota qd quinquennium dicitur multum tempus. No. tex. in ver. sciendū.

- ¶ Fuit citatus. Vide Ang. in repe. l. scid. in vij. col. de ver. obl.
- ¶ POMATES. Item dicit hic. Et dicit Dy. q. si renunciat iuris adeundi conferit in rps, postq. hereditas erit delata, tenet denunciatio simplex, etiā nō facta in iudicio. C. de do. ante nup. l. qd sponse. ff. de do. inter vir. & vxor. l. si eum. s. ff. l. seq.
- ¶ Iuri futuro. An possit renunciari iuri futuro, adde late Bar. in l. j. C. de pact. & adde qd nō dixit Bar. in l. certū. s. ff. qd absente. de cōf. & qd dixit Bar. in l. j. circa fin. & qd ibi dixit iu. sol. facit i simili qd nō. Bal. i aut. si qua. C. ad vell.
- ¶ Quero an curator, talis. Et ibi est gl. in scdm Ange. in l. vacātia. de bon. vac. lib. x. Andreas Barbat.
- ¶ P. P. A. V. P. Alij litigant. Adde Bar. in l. j. C. qn & q. bus quarta pars deb. lib. x. col. in vbi l. i. m.
- ¶ Copiam inuentarij. Vide Guid. de Suza. in l. de creatiōib. C. de epis. audie. & Bal. & Bar. in l. si tutor. C. in qui cau. in inte. rcf. Bar. in l. illa. j. de ver. ob. & in l. tutor q. re. p. rō. ff. ad. tut. & Bal. ff. l. ff. C. arbi. tut.

de nullo modo, hoc dicit. Et diuiditur in tres partes. In prima loquit vrum illi qui separationē impetrauerit possint reuerti vt cōcurrant cū creditoribus haredis, in bonis haredis tunc habitis. Scdō vtrū possint cōcurrere in bonis postea in hēditate questis. Tertio, vtrū possint cōcurrere in bonis aliūde questis. Scda ibi: sed si post. Tertia ibi: ac si. Tex. ibi: reuerti ad hēre dem ppter bona tūc ab eo possessa: vt cōcurrant cum creditoribus haredis, sed in superfluo sic: vt l. debitor. in fi. s. eo. Tex. ibi: hēditarij creditores. vt cōcurrat cū creditorib' hēdis, nisi in superfluo. ibi putat & male. No. tex. ibi: & quasi bona defuncti vēdiderūt, &c. Et no. tex. ibi: p. rō. aut haredes. Op. ad prin. s. e. l. debitor. in fi. Sol. multæ sunt hic: sed veritas est qd istud principiu' im illa legē intelligit, qd nō possit reuerti ad bona hēdis, vt hic: nisi prius dimissis creditorib' haredis, vt ibi. Ad hoc opp. s. e. l. j. s. pe. in fi. So. etiā dimissis creditorib' haredis possunt reuerti ad bona haredis ex iustissima causa, vt ibi not. aliās nō: vt hic. Cōtra hoc opp. j. eo. ver. idēq. existimo. Rñ. ea quæ s. dixi, locū habent in bonis ab hēde habitis, tpe impetratē separationis. sed ver. idēq. & tota hęc lex. & ver. at si. vsq. in fi. loq. in bonis postea ab hēde questis. Reassūme igitur sic: Aut fēdēdō defuncti volūt reuerti ad bona postea questis. Primo casu, aut volūt reuerti vt cōcurrat cū creditorib' haredis: & non possunt, vt hic, in pri. nisi ex iustissima cā: vt l. j. s. pe. s. e. Aut volūt reuerti in superfluo post creditores hēdis dimissos: & pnt: vt l. debitor. in fi. s. eo. Scdō casu, qn ad bona postea questis volunt reuerti: Aut sunt questis ex hēditate: & pnt reuerti: vt hic, in ver. sed si post. Aut volūt reuerti ad bona aliūde questis: & nunq. possunt: vt hic, in ver. at si. vsq. ad fi. Itē dicitur hic, qd bona defuncti nō augent cōtra in l. Item veniūt. s. fructus. s. de pet. hēre. Dicit gl. qd nō recipiūt augmentū ex questis ex ipsa hareditate, seu bonis hareditarijs: vt ibi. & hoc vult iste tex. Vltimō in fi. legis no. f. qd persona vsq. ad mortē pōt acquirere. Quod facit ad q. exceptio ne quis condētur, nisi in quantum facere potest, sit dilatoria: quia licet hodie nō queratur: cras poterit acquirere: vt hic, & l. si defunctus. C. arbi. tute. & est text. j. de mune. & honor. l. cura. s. deficientium. dicam. j. de except. l. excep. Vltimō not. f. quōd licet hareditate adita totum est patrimonium haredis: vt l. j. s. penult. tamen separationē impetrata non venduntur tanquam bona haredis, sed tanquam bona defuncti: vt hic, ibi: & quasi defuncti bona.

re contrarium, qd non latitauerit, vt quia fuit impeditus iusta causa, vt quia a grotauit: vt l. qualis. s. de re iudic. vel quia vocatur ad maius tribunal: vt l. contra pupillū. s. ff. de re iudic. vel si est impeditus ex aliqua illarum causarum, quæ ponunt s. si quis cau. l. ij. Quandoq. est p. rō. p. rō. cōtra reum: & reum appello eum, qui nunc conuenitur rei vēdicatione: vt quia ex actis non apparet eum, contra quē est facta venditio, latitasse: tunc sibi incumbit onus probandi: quōd venditio sit rectē facta. Pro hoc vide text. in l. j. C. de iur. ff. lib. x. & quod ibi not. de distr. pig. l. iij. & l. j. & l. iij. C. si vendi. pig. aga.

De curatore bonis dando. Rubrica.

- 1. Iuri de futuro quōd renunciari possit in iudicio, extra iudicium non.
- 2. Curator datus bonis uendit bona pro satisfaciendo creditoribus.
- 3. Curator bonis antequā detur, requiritur illi, quorum prima causa est in successione.
- 4. Curator datur bonis, quando conditio est casualis ad bona conferuanda, & ad uēdenda peritura tempore, & non peritura, si res urget.
- 5. Curator datus bonis uniuersaliter, tenetur facere inuentarium: non curator datus liti.
- 6. Creditores quōd debent habere copiam inuentarij facti a curatore dato bonis.
- 7. Litiganti cum tutore, uel curatore minoris danda est copia inuentarij sine rebus. Practica in tradendo copiam inuentarij litiganti cum tutore, uel curatore minoris.

LEX I.

Sub conditione Primō loquit in instituto sub conditione potestatiua. Secūdo sub conditione casuali. Tertio adicit ad prædicta exēplū. Secūda ibi: quod si nihil. Tertia ibi: sicut cum vter. Ibi vēdenda per curatōrē datū bonis. opp. s. de bo. aut. iudi. pos. l. i. feruus. & l. si qs instituat. s. j. s. de hē. insti. Rñ. illud qd hic dicit, cogēdus est, &c. intelligo nō precisē, sed statuēdo sibi tps: intra qd a deat, vt ibi dicit: & ita dicit glo. & bene. Itē dicitur hic, aut si rñderit se nō aditurū, &c. & sic innuit qd hereditari future possit qs renūciare. cōtra hoc vtrū expresse de acq. hēre. l. is q. hares. & l. q. supstitit. Gl. f. p. sol. ponit plures so. fm vnam so. est dicēdum qd iuri futuro nō pōt renūciari extra iudiciū: vt in cōtrarijs: sed in iudicio sic: vt hic. & hęc vera: & hęc sol. tenet Dy. in l. ista. Circa hęc l. p. declarationē f. quæro p quē bona vēdant. Qui dā dicunt p iudicē, vel executorē: sicut in l. Fulcinius. s. ff. s. ex q. cau. in pos. ea. sed dicit gl. imō p pcuratōrē datū bonis. Rñ: qd in lege cōtraria bona habēt certū dōmīnū, & latitātē, cōtra quē sit vēditio: ideo nō datur curator, sed hic bona nō habēt certū dñm: qd est mortuus, vñ non pōt satisf. vñ dat curator bonis. Vide gl. quæ incī. quæ cūq. & c. ibi: vel dic hic dādū. quā gl. no. & tene mēri. Sed quæro, f. ante qd dēf curator bonis, an debeat regri illi, quos prima causa successione cōtingit repudiare primo. Rñ. sic: vt l. j. in prin. & l. largi. s. de succel. edī. fm la. de Are. allego tibi tex. no. in l. j. s. pe. s. de vē. in sp. dixi in l. i. diu. s. q. ex cau. in pos. ea. Vterius dicit, qd f. qn est conditio casualis, pōt dari curator: bonis: quæro ad qd dabit? In gl. sunt opi. nō cōtrarij, sed in se diuersificant. Tu dic, qd dat curator ad bona cōseruāda, & ad vēdenda peritura tpe, & nō peritura si res vrgeat. Quæro, an d. talis curator f. datus bonis teneat facere inuentarium: Dicit gl. qd sic. quā signa. Et hoc intellige in curatore dato bonis vniuersalibus: sed curator datus liti, vel ad vnum actū, nō tenet facere inuentarium: vt no. C. de epis. aud. l. de creationibus. dicam. in l. i. ad species. j. rem pupil. sal. fore. & no. in Spec. de cur. s. ff. Item querit gl. an creditores debeant habere copiam inuentarij: & dicit gl. qd sic: quā not. Aduerte, hic dicit qd creditores debent habere copiam inuentarij. In casu huius legis nō est dubiū: quia curator datur ad petitionē creditoris. Sed quæro, f. alij litigant cū tutore, vel curatore adulti: an debeat habere copiam inuentarij? Aliās dixi vobis, puto dicere verū. & videtur qd sic: quia aliās conditio eius qui litigaret cum tutore vel curatore: esset deterior, quod esse nō debet: vt l. ij. s. defendi. s. ex qui bus cau. in pos. ea. Nā cum tutor nihil posset agere inuentario non confecto: vt l. ff. C. arbi. tut. semper posset dicere, nō valet iudicium, quia nō est factum inuentarium: & ille nō posset probare esse factum: & ideo eius iudicium habere copiam inuentarij sicut tutelæ, & procuratoris: quare dico qd debet dari copia inuentarij in rebus hoc modo: dicit notarius, hęc est copia cuiusdam inuentarij producti per talem tutorem, coram tali iudice.

Voties.

Si liberta. Nota casum, in quo separatio est necessaria.

Alienationem ex secundo decreto esse iniuste, uel iuste factam, probat ille, contra quem est presumptio.

Viudicium. Vide gl. positā s. eo. l. j. in prin. que incipit, no. octo casibus. asumo hic gl. in l. imperatores. s. tit. j. quæ gl. f. querit qs habet rebus alinationem iniuste factam, an actor iniustam, vel reus iustā. In gl. sunt opi. Dico qd ei incumbit onus probandi, contra quē facit presumptio. Quādoq. est p. rō. p. rō. cōtra actorē, & actorē appello est, cōtra quē facta est vēditio, qui mō est actor, & repetit rē, & est p. rō. p. rō. cōtra eū, qd fuit citatus personaliter: vel semel fuit in iudicio, & tacuit: vel fuit sibi datus libellus: vt no. s. ex qui. cau. in pos. ea. l. ij. in princ. & l. Fulci. s. quid sit aut latitare. eo. tit. & tunc ipse habet proba-

iudice, ex cuius mandato data est copia aduersario sine rebus: cuius tenor talis est, &c. per hoc est consultū parti: quia potest probare esse factū inuentariū. Itē per hoc est consultū minori, cuius interest, ne oēs sciant quid habet in bonis: vt l. vlti. C. de ali. pu. præ. & l. ij. C. qn & quibus quarta pars debetur. Cū igitur hoc sufficiat agenti cū tutore, illud sibi tantū tradatur, nō plus: vt l. argentarius. s. edī. s. de edendo.

- 1. Curator bonis quod datur à iudice, nemine petente si datur bonis defuncti, & bonis absentis, casu & sine sua culpa.
- 2. Curator datus bonis, an possit intentare actiones tempore nō periturarum: remissiuē.
- 3. Curator, de quo hic, in quo differat ab alijs. remissiuē: dicit tamē quōd tenetur iurare.
- 4. Curator datus bonis in actionibus hereditarijs, constituit procuratorem post lit. contestatā. in questis per ipsum ante.
- 5. Hic curator non satisfat de rato.
- 6. Procurator substitutus ab alio procuratore propter dubium in mandato, an debeat cauere dominum ratum habiturum, hoc est, procuratōrē substituentē, uel alium.

LEX II.

De curatore. Suprà loquitur qn curator dat bonis defuncti: hic qn datur bonis viuētis. Ver. quæ qd p eū scilicet per quē dēf, & ad cuius petitionē: nūc quod sit officiu' & potestas huius curatoris. In ver. & si quē curato. ibi: sed noie ipsius, &c. No. tex. b. quem nō credo reperiri alibi. dicitur hic, qd debet cōstitui curator ad petitionē creditoris. contra, imō iudex potest esse officio suo: vt l. ij. s. si credit. s. q. p. tuto. Gl. fatec cōtrariū qd potest si iudici sit notū bona dissipari. Tenet f. ergo ista glo. qd iudex ex officio suo potest dare curatōrē bonis: quā no. Contrariū no. gl. l. hęc autē. in prin. s. ex qui. cau. in pos. ea. vbi dicit esse spāle in furioso, & prodigo: in alijs autē nō pōt dari, nisi petat. Aduerte, curator adulti nō potest dari, nisi petat: vt s. itē inuiti. Instit. de cura. Itē curator pupilli similiter: vt l. qui habet. s. si pupillus. s. de tuto. sed curator furiosi, & prodigi, pōt dari ex officio iudicis: vt l. Fulcinius. s. adeo. ex qbus cau. in pos. ea. Curator vero qui dat bonis, qn qd dat bonis defuncti: & tunc pōt dari ex officio iudicis: vt s. l. proxī. & ibi no. in ij. glo. Qn qd dat bonis viuētis: & tūc sicut bonis viuētis, & latitātis, tūc nō dat curator, sed bona sicut vendēda: vt s. l. proxī. no. Si verō bonis viuētis, & nō latitantis: tūc potest dari curator sicut furioso, & prodigo, eadē ratione: qd a bebt casu sine culpa: vt d. s. adeo. & ita intelligo hęc glo. Dicit hic, f. qd oia gesta cū eo rata habent: quæro, an possit intentare actiones tpe nō periturar. Dicit vt dixi in l. pe. s. de bo. au. iu. pos. & no. in l. ab hostib'. s. ex qui. cau. maio. Quæro, f. in quo d. differt officiu' istius curatoris ab alijs curatoribus: Gl. hic late, & bene dicit, præterquā in vno. Vide gl. quæ incipit, etiā si minor. quā not. Sed in eo quod dicit, qd iste curator nō debet iurare: malē dicit: vt l. de creationibus. C. de epis. audie. imō probat in aut. qd nūc gnale. ibi posita, quā quidā habet super. l. ff. C. de cura. furio. & ponit Spe. in tit. de cura. sed in oibus alijs bene dicit, Vterius qro: f. dicit hic, qd curator pōt cōstituere procuratōrē. quæro qn pōt. Dicit gl. post litis cōtestationē vt l. neq. C. de procur. Hoc intelligo verū in actionibus hereditarijs: sed in actionibus questis per ipsum curatorem ex suo cōtractu cū habeat directas & vtilēs actiones, poterit cōstituere procuratōrē, etiā ante litē cōtestatā cū sit dñs illius iuris. & h. d. tex. hic, dū dicit actio in eū cōpe. &c. Querit f. glo. vtrum curator debeat satisfdare de rato. Dicit quod nō: vt l. actor. j. rem ra. ha. f. Quæro, procurator dato debet cauere de rato: quæro, an debet cauere de rato dñm habiturū id est an debet cauere rē ratā procuratōrē habiturū qui eū cōstituit. Hic videt tex. no. qd debet cauere rē ratā habiturū procuratōrē, vt hic, ibi: sed noie ipsius curatoris, & c. not. in Spe. de procur. s. j. ver. & nunq. substituit. Ego autē aliter intuers dico sic: Procurator pōt procuratōrē substituit: & tūc dñs videt illū cōstituere quē procurator cōstituit: vt l. j. s. pe. s. de procur. & tūc debet cauere rē ratā dñm habiturū: quā tanq. à dño cōstitutus agit. Qn qd procurator substituit iure suo: vt l. neq. & l. actio. & l. quod qs. C. de procur. & tunc debet cauere rē ratam procuratōrē habiturū. Casus est hic, ibi: nomi ne eius, &c. Habes in simi. s. de nego. gest. l. mandasti. vbi mandatum potest explicari duobus modis hoc tene menti.

An athen. minoris debitor. habeat locum in curatore bonis dando.

Queritur.

Queritur. Opp. Insti. de satisf. tut. s. quibus. Sol. aliud in tutore, & curatore alio: aliud in curatore qui dat bonis. Quæro, f. an hęc lex corripitur p aut. minoris debitor. C. qui dare potest esse tutor vel curator minoris: Certe credo qd nō: quia ibi loquit in curatore, qui dat vt habeat curā personæ & bonorū, licet principaliter bonorū: vt in l. in copulandis. C. de nup. sed hic loquit in curatore dato bonis tantū: ita qd nō personæ. Curatores dati bonis quōd habeat beneficiū diuisionis, qn sunt in dolo, & culpa: nō beneficiū cessionis. Beneficiū epistolæ diu. Adriani, quōd nō habeat locum, nisi inter fideiussores & mandatores accessorie. Inter plures curatores datos bonis est ordo, quādo qui nō gessit sit paratus, ut gerēs suo periculo conueniatur.

Sitres

Nota qd in curatore bonorū dato bonis est actoris electio quē cōueniat. Cōtra. C. de diuidē. tute. l. ff. Sol. Aliud in tutoribus. Ratio patet in tex. cū tutores dentur inuiti, nō curatores. Itē opp. qd curatores debeat conueniri pro parte, nō quilibet insolidū: vt s. de admī. tuto. l. tutores qui post. s. cura tores. & l. diu. eo. tit. Sol. ibi loquit in curatoribus qui gerebāt spōte, cū datio non valeret. Itē oppo. de admī. re. ad ci. perti. l. iij. so. ibi in alijs curatoribus qui dantur inuiti: hic in curatore dato bonis. Item opp. s. de suspect. tut. l. hęc enim. Sol. ibi in tutoribus. Itē dicit hic qd qn datur inuitus, qd nō gerēs nō cōuenitur: contra in l. iij. s. j. s. de admī. tut. Sol. non cōuenitur nisi in subsidiū. Et ista opinio est in vlti. mō verbo legis nostræ. Quæro, an f. isti curatores f. habeat beneficiū epistolæ diu. Adriani: Gl. rñdet qd nō: quia nō tenetur nisi de dolo & lata culpa: & sic nō debent habere beneficiū epistolæ. f. Aduertatis ista glo. malē querit, quia dicit an habeat locū epistolæ: sed epistola nō habet locū, nisi inter fideiussores, & mandatores accessorie obligatos: vt l. ff. C. de consti. pec. & Insti. de fidei. s. si plures. & l. inter eos j. de fidei. sed hic non sunt fideiussores: ideo beneficiū epistolæ non debet esse in distinctē. Ideo glo. voluit querere, an habeant beneficiū diuisionis, vt tutores, & curatores ali. Itē malē soluit: quia & illi qui sunt in dolo & lata culpa, habēt beneficiū diuisionis, licet nō habeat beneficiū cessionis: vt l. ff. plures. s. de admī. tuto. & s. nunc tractemus. alleg. in gl. Itē dicitur hic in hac f. l. qd quilibet potest cōueniri in solidū, nec est inter eos ordo. Hoc intellige verum, nisi ille qui nō gessit, sit paratus qd gerens prius cōueniatur ipso periculo. Text. in simili in l. vnde queritur. in princ. s. cōmo. prout est ibi in litera defendi. & hoc pono in materia de duob' reis.

Si duo procuratores constituuntur simpliciter, unus non potest agere sine alio.

Plures

Nota qd sicut possunt in solidū agere: ita insolidū cōueniri. Quæro, a quo cōueniunt isti curatores. Rñ. deo vel a creditoribus hereditarijs, vel ab eo cui?

- ¶ No plus. Not. Bal. in l. fina. C. de præcib. Impe. oite. & Bar. in l. tutor qui reperitorium. ff. de admī. tut. & Bal. in d. l. tutor. C. in quib. cau.
- ¶ POMATES. No. tex. Et vide similitē tex. Instit. de satisfdā. s. sinatē p procuratōrē. & oīno videas Angel. in aut. ff. oēs. C. ff. vt se ab hēre. ab. vbi dicit qd qn est notoriū bona dissipari, potest iudex ex suo officio dare curatōrē. Casus est ibi secundū eū singu. secus si non est notoriū, vt hic est casus scdm eū.
- ¶ Quod iudex. Adde tex. & ibi Bar. & doct. in aut. ff. oēs. C. ff. vt se ab hēre. abstin. & adde quod Bal. in l. iij. per illū text. C. de capri. dicit qd quilibet cōiunctus potest petere dari curatōrē bonis absentis, & capriuorū. Et istis adde Bal. in rub. C. de succ. edic. qn possit dari curator bonis absentis, & plēntis, adde quāliter sit dandus curatōrē absentis, & ei' bonis, & quæ sint seruāda: & an intelligat datus in causa appellationis, Bal. couill. xxxv. & per quē iudicē debeat dari, si in vno loco habitas, in alio habeat bona: per eūde cōfil. xxxv. j. l. i. Quæro in quo. Adde aliā differentiam quæ colligit j. e. l. s. queritur. in fi. iustā aut. minoris debitor. adde quod talis curator satisfdare tenetur de idoneo conferuando. & l. iij. cū glo. & ibi Bal. C. de captiuis.
- ¶ Quæro procurator. Et adde pulchrē Bart. tangētē quid in actore in l. actor. j. rā. hab. Et istis adde quod notat Bar. in l. si ante in fi. iud. solu. & vide quod no. Bal. in l. quod qs. in vlti. q. C. de procur. & Bal. in l. nulla. eo. titū.
- ¶ Quæro an. Cōcor dat text. in l. debitor. C. de neg. gest. p. Bal. in l. ij. in ij. col. C. quādo sit vel priua.
- ¶ Si plures. Et facit hęc l. & præcedens, qd cum hereditate ia cente nō videtur posse agitari iudicium: & si sit agitatum, sit nullum: ad hoc l. iij. s. prætor. de dam. in f. & ibi hoc aperit tenuit Ange. vnde debet dari curator bonis, & cum illo iudicū agitari, vt hic, & s. l. proxima. Adde quod nota. in l. i. feruus. j. de diuert. & rēpo. præscript. videtur tamen quod dicit. s. prætor. nō faciat pro Angel. sic simpliciter.

LEX III.

er, imò ibi videtur probari quod contra hereditatem faciem possit deueniri ad primu decretu, si nemo defendat. i. c. de s. p. cedenti illius l. scdm Imo. ibi vbi etia pro hatur q possit fieri a missio in insula hereditariam, etia si ibi non sint inquilini & et si citatio seculi bell? non alligat ad ipsam insulam per id qdno. Ioan. Andr. in fi. in c. cordi. de app. i. vj. Tu rusest tñ hic q hoc fiat, vt pbatur ibi ex verbi. tutius. scdm l. mo. ibi. vtrū aut hereditas patiat scdm decretum? tex. in d. s. prator. vñ pbare q non. Vide tñ Bal. per illu text. in l. cū debitoris. C. de iudi. Et p prædictis facit: quia in hac materia equi parat pupillus, & hereditas iacens; vt est tex. no. & qd ibi not. Bart. in l. i. cui. s. cessatum. vt in post. leg. Vnde sicut cōtra pupillum procedit, vel non secundum id qd legitur & no. in l. hic autem. ex qui. cau. in post. eatur. ita contra hereditatem facient. Adde quæ dixi post Bartol. in l. ad diem. de verbor. obligat. & ibi Angel. in l. seruus hereditarius. de stip. ser. & qd not. Ro. in d. s. prator. Tu vide Bal. vbi aliqd per eū in c. de mili. vasa. q contu. est. in pe. colū. & qd not. in l. si quis instituat. in fide hæred. in l. i. ibi not. Bart. & quod ibi dixi. & hic. & similia semper intelligas, nisi extarent sui hæredes: qm tunc nihil pcedi potest cōtra hereditatem facientem: quia non est dare tūc hereditatem iacentem beneficio iuitatis, secundum gloss. valde not. in l. cum hereditas. C. de po. quā multū exclamat ibi Bar. & facit ad nota. per Barto. in l. si. ff. de cōdi. insti. Item ad prædicta adde tex. no. & quod ibi Bart. in l. si cum hoie. in fin. de fideiul. & prædicta etiam faciunt vtrū hereditati iacenti currat præscriptio vel non: si cū minori. vide Bal. in l. fi. in vlti. col. C. in q. cau. in inter. rest. & no. in l. etia ff. de mino. & l. si in tra. C. de tem. in inter. rest. pe. & in l. seruus hære. de stipu. ser. Ad de quod hereditati iacenti si est suus hæres, nō detur curator Bal. consi. cclviii. ij. lib. Curat præscriptio currat hereditate iacete, per eundem consi. xlvj. ij. libro.

bonis fuerūt dati curatores. Modò † per hanc l. dico in materia de duobus reis, qñ duo procuratores cōstituunt simpliciter, vnus nō pōt aliquid facere sine alio: vt l. pluribus. s. de procur. & iō sicut in solidū quilibet nō pōt agere: ita quilibet in solidū non pōt cōueniri: sed qñ plures procuratores dantur in solidū, an teneant actio ne mandati in solidū, vel non: Certe vide dicendum qd quilibet in solidū teneatur. Casus est hic, & ita intelligo l. creditor. s. duobus. s. mādari. licet gl. ibi aliter dicat.

Mperatores. Hæc lex habet quatuor lec. & tertia est bona, & clara scdm eam pono casum. Quæro exempla istius l. glo. ponit prius exemplū in eo qui celsit bonis in fraudem credi. hæc lec. nō est bona. Ratio: quia ille qui cedit bonis non dicitur in hoc cōmittere fraudē, quia vtitur suo iure: vt not. s. de re iudi. l. si quis dolo. Scdā lec. est, qd vocetur fraudator creditor qui cum debitore fraudandi cā contraxit: vt l. ait prator. s. de priuile. cre. Ita lect. non vñ vera: quia debitor non pōt hoc opponere: vt l. si creditorib. C. de ser. pi. da. manu. Sustinēdo hoc dico, quod debitor non opponere, sed creditores. Vel dic qd debitor pōt opponere si fraud est ab alijs detecta: vt l. aliās. s. de iure iur. Tertia lec. est vera, & plana. Et quarta etiā est vera, licet faciat violentiā literæ. Itē op. dicitur hic, qd bona vñ dunt auctoritate senatus: imò auctoritate præsidis, vel prætoris: vt s. eo. l. ij. Dic, qd loquit in bonis alterius senatoris: vt l. curator. de cur. fur. Vel dic qd loquitur in bonis alterius nō senatoris. & quod dicitur qd debet fieri prætoris, vel præsidis auctoritate, nō negat qñ possint vendi auctoritate senatoris cōsulti.

S debitor. Opp. dicit hic, qd fuit dat' curator creditoribus. Cōtra imò a prætor. Sol. prætor pōt dare: & et ipsi creditores.

Quæ in fraudem creditorum facta sunt: vt restituantur. Rubrica.

Clausula, constitetur se habuisse, & recepisse centum a debitore, quem liberauit per acceptilationem appositam instrumentum, non probat numerationem. Dicitur testium quando pereant instantia perempta.

Ait prator. Primò ponit edictum prætoris, & eius verba materia liter. Scdō illud edictū exponit. Scdā ibi: ait prætor. & hic incipit exponere illa verba, gesta sunt. Not. tex. † ibi: hæc verba gñalia sunt. reduco vobis ad memoriam quod aliās dixi vobis: quidam cōstitetur se habuisse, & recepisse centum sibi debita ex tali causa, liberans debitorem suū per acceptilationē, & Aquilianam stipulationē an illa verba, habuisse, & recepisse: numerationē probet? Ego dixi qd non. Cum em̄ de natura & substantia acceptilationis sit, qd quis debeat cōstiti acceptisse: dicuntur magis appositā ad substantiam acceptilationis quam vt probent numerationem: vt l. si accepto l. tum. j. de accepti. Et hoc probatur hic in fi. ibi: siue accep. Nam si probaret numeratio

no videretur factū in fraudē. Præterea, ex eo quod dicit liberans debitore per acceptilationē &c. apparet qd nō intercessit numeratio: quia tūc nō esset liberatus per acceptilationē, sed per numerationē: vt Inst. q. mo. tol. ob. in prin. & hæc qd de facto habui. Itē dicit hic, si licet mori patriæ. quæro exēpla. Vide gl. f. que incipit, cū potuit, &c. ibi: dicit ergo, &c. Not. hanc gl. † quæ dicit, qd dicta testiu percutit perempta in stantia: sed tex. est in cōtrariū in l. vlti. C. de testi. & gl. in l. properandū. s. fi. C. de iudi. quare habemus dicere, qd ista gl. malè dicat, & hic ponamus exemplum, qñ quis patitur perire in stantiam in causa appellationis, partiēdo labi annū, vel biennū, quo casu perit in stantia, & totū ius: vt aut. et qui. C. de tēp. app. Vel dic & meli' qd hic gl. loquit qñ in stantia perit ante publicationē testiu: quo casu dicta testium percutit: ar. l. gesta. C. de re iud. sm Ia. de Are. & Cy. refert in l. properandū. in fi. C. de iudi. quod tene mēti perpetuō.

Vi autem. Verba edicti sunt generalia. Dicit em̄ quæ fraudatū causa respudauit. Aduerte in oibus præcedētib' epistolis, siue sit factū, siue neglectū, videt gestū verè, vel præsumptiue. Nā si patior re præscribere, videor in te transferre: quia præscriptio est quædā alienatio: vt l. alienatio. j. de verb. sig. Sed qñ aliquis nō acquirit alteri, nihil est gestū: vt si nō impleo cōditionē. Nā ex hoc nihil alicui quirit sed nō admittit: nec ego aliquid facio. Vide verbū, gesta, verificat fraudatiōis causa: quia nō fraudant creditores: quia si nō repudiasset, creditores nihil de illa hæreditate potuissent facere, cū ad me nō spectaret. Item opp. qd quis teneat lucrari: vt l. in fraudem. in prin. j. de iur. sis. Sol. vt ibi. Itē opp. de l. ij. s. nō tantum. s. de hære. ven. & ad l. Aquil. si seruus seruū. Dicit gl. qd illæ leges loquunt in suis tractatibus, & bene. nā illæ leges loquuntur in casibus, in quib' de natura cōtractus tenebat querere: hic verò nō. Itē op. legatū a tēpore mortis dicit esse nostrū. ergo repudiādo dicitur diminui patrimoniu: vt l. i. C. de leg. l. i. Titio. j. de furt. Sol. repudiādo fingitur nunquā fuisse nostrum.

Si seruum. Vide gl. quæ incipit. sed nūquid. & non solū. Quidam dicit, qd reuocetur seruus tm̄. cū illud tm̄ reuocet quod erat in dño debitoris: vt j. e. l. h. s. nō solū. & s. Proculus. lac. de Are. tenet cōtrarium per eandem legē. Nā sicut fructus existētēs in fundo tēpore alienationis reuocant: ita ista hæreditas, cuius ad eundem ius erat penes seruum tēpore alienationis, reuocabitur. Et sic sunt tres casus. Primus, quando diminiuit. Secundus, quando nō quæsiuit. Tertius, quando fraudationis causa simul & semel de patris monio suo diminiuit, & non quæsiuit: quo casu totum reuocatur, vt hic: quia vnum adhæret alteri.

Apuđ Labeonem. No. qd ille qui facit id ad qd tenet, nō vñ facere fraudē.

Sciendum. No. tex. ibi: cū par omnium. † sic illud quod dicit Dy. qd in pignore prætorio nō habet locum regula, qui prior est tēpore, est potior in iure. est verum: quia nullus est prior: sed vno immisso oēs immissi videntur: vt hic, & l. cum vnus. s. de bon. aut. iud. pos. & ibi dixi.

Si quid cū pupillo. Dicit hic, qd gesta cū pupillo reuocant, licet pupillus igno reauerit: an sit verū in distinetē. Et dicit gl. qd sic est casus hic qd est deterior cōditio pupilli quā maioris. Et hoc tenet gl. s. eo. l. j. in prin. in gl. quæ incipit, sed si ignorauerit. Azo tenet cōtrarium, & dicit qd hic dicit in pupillo est verū, cui est donatū: vnde tenet quatenus ad eū peruenit. & sic totus vnus est casus: & quod sequit, simili qd modo, ponit exemplū magis generale. & hoc placet per l. ait prator. s. ait prator. j. eod. Quando

POMATES. Sed qñ plures. Et vide Bart. in l. i. sed si duo. ff. de post. **Ait prator.** Pro in intellectu huius tit. & cū quatuor sequen. Adde etiā quod appellatione pōdes, potest etiā appellans capere personaliter, ratio ne suspitionis fugæ, secundū Peru. in c. cū tenemur. col. ij. ver. amplius de appel. & an suspectus de fuga possit allegare iudicē incōpetentē, vide Deci. cōs. lxxv. Ia. in loco præallegato & in l. si arbitro. in prin. col. ij. & ij. ff. qui iusticia. cog. vbi ponit quot requirantur ad hoc vt debitor suspectus de fuga possit capere & an captus possit allegare incōpetentiā, vide Ia. in l. i. col. iij. & seq. ff. de iurisd. omniū iud. **¶ Nō restituit.** Quādo reuocatur bona alienata in fraudē an refundat pretiū emptoribus per reuocatores? Et vide per Cy. in l. pe. in fi. C. ad l. i. i. iam maie. quæ sequitur Imo. in l. post cōtractum. s. de donat. vbi aliquot vide tur dānare Bart. hic. & vide quod no. Cy. in l. pe. C. de bo. dam. & per Bal. in l. si. s. delega. Tu tñ tenes opi. Cyn. Sed an ille, qui facta est alienatio titulo lucratiuo in fraudem, possit rem retinere offerendo pretiū, vide Bald. in l. i. in vñ. q. C. si qd in frau. patro. **¶ Et istis duobus.** Et an sit teneatur refundere pretiū emptoribus tangit Cy. in l. pe. & in l. si. C. ad l. i. i. maie. sed Cy. in l. si. præalle. dixit, qd cū sit siticus habeat causam lucrativam, facit quod no. Bar. in l. si. C. de sent. pat. tenet refundere. nec obstat ista l. quia loquitur in creditore qui habet causam onerosam, et ista pars videtur verior, quam tenet do. Io. de Imo. l. post cōtractum. s. de do. vbi vide. And. Barba. **¶ Aliq' hæreticus.** Adde Bar. in l. chirographis. s. in. s. de adm. tuto. & vide cad. ad auctentiā de reb. eccl. nō alienan. & l. j. & ibi Cy. C. de præscrip. xxx. an. Bal. in l. si. C. de leg. & ibi etia, an inquisito res debeant soluere pretiū rrii emptari. & ibi adde Barto. in l. Imperator. j. de iure fisci. **¶ Nā de iure.** Et vide Bald. in l. si. ff. C. com. de leg. Bart. in l. chirographis. s. in. ff. de administra. tuto.

¶ P. PAV. P. Quando pretium emptori sit restituendum cum bona reuocantur. Et an si hæreticus vendit bona, inquit stior debeat restituere pretiū: nume. 2. ubi quod sit. **¶ Debitor.** Cū res vendita reuocatur, pretiū emptori nō restituitur, nisi in vtilitate debitoris appareat esse cōuersum. h. d. Hic dicitur, qd pretiū nō restituit, qñ res reuocatur. Cōtra, imò restituitur: vt l. j. C. de præscrip. xxx. anno. Sol. Dic vt refert Cyn. in d. l. j. lita materia habet tres passus. Qñ quæritur an pretiū sit restituendum ab eo qui vendidit: secūdo, an pretiū sit restituendum ab ipso reuocatore: & istis duobus casib' dic vt refert Cy. in d. l. j. tñ iste secūdo casus subdistinguit. Si quidē vēditio fuit facta ab eo qd habuit potestatem vēdēdi: & tūc loquitur hæc lex. Si verò fuit facta ab eo qui nō habuit potestatem vēdēdi, quia res erat aliena: dic vt l. emptor. de rei ven. qd si pretiū est cōuersum in vtilitate eius qd reuocat, debet restitui res: aliās nō: vt l. emptor. & ibi not. Sed si res est vendita ab eo, qd habet potestatem vēdēdi. & hic est casus nolster & tūc in gl. sunt duo mēbra: quia aut emptor fraudē participauit, & nō debet sibi restituere pretiū: vt hic. Aut fraudē nō participauit: & tūc debet restituere: vt l. j. s. i. qd in fraudē. s. qd in fraud. pat. Primus casus probatur hic. Pone ergo † aliq' hæreticus d alienauit bona sua, quæ bona alienata reuocantur per inquisitorem: an debet restituere per inquisitorem pretiū emptoribus? Et ex prædictis apparet determinatio. Nā de iure Canonico statim à die cōmissi criminis hæresis, ipso iure bona sunt cōfiscata: vt in c. cū secundū. extra de hære. li. vj. & sic nō habuit potestatem alienādi: quia desierat esse dñs. Sed de iure nostro non requiritur qd ex crimine hæresis, vel lesē maiestatis statim bona sint cōfiscata: vt l. vlt. in fin. C. ad l. iul. maie. sed statim perdit ius alienādi: vt l. qui restit. s. qui & qd bus. tūc, qd perdit potestatem alienādi, debet distingui: aut pretiū est cōuersum in vtilitatem hæretici: & inquit debet restituere per inquisitorem, ne inquisitor habeat res & pretiū. aliās nō: argu. huius l. & l. ex his. & l. emptor. & ibi no. s. de rei vendi. **¶ Pretium succedit loco rei in vniuersalibus: in particularibus in subsidium: in personalibus quando quis conuenitur ratione doli.** Pretium in hypothecaria succedit loco rei, sicut in personalibus. **¶ Vi a debitore.** Nota hic qd pretiū succedit loco rei: & hoc est verū. & nō est dubiū qd vniuersalibus: vt l. i. & rē & pretiū. s. de peti. hære. & l. Imperator. i. si. cū l. seq. s. de leg. ij. Sed in iudicijs particularibus, tūc si quidē est realis actio, tunc etiā pretiū nō succedit loco rei, nisi in subsidium re pscripta, vel vñ capta, vt l. maister. C. de rei ven. & l. i. cū seruū. & ibi no. s. si cer. petra. Sed qd in personalibus: Hic videat tex. qd in subsidium pretiū succedit loco rei. In cōtrariū videtur text. s. de hære. vel act. ven. l. venditor ex hære. Text. soluit hic. qd in subsidium pretiū succedit loco rei, qñ aliq' cōuenitur rōne doli: secus si cōuenitur ex simplici cōtractu: vt l. con

traria. Sed quæro, † an in hypothecaria pretium succedat loco rei, sicut in personalibus, vel sicut in realibus. Textū habetis in l. j. s. de distra. pig. nec scio hoc alibi.

Ait prator. An futuri creditores habeant reuocatoriam. Futuri creditores non habent reuocatoriam, nisi appareat factum in fraudem creditorum. In fraudem futurorum creditorum, quando dicatur aliquid esse factum.

Ita demum. Creditores præteriti habent reuocatoriam: non creditores post secuti, nisi in locū priorū successerint. h. d. Not. s. quæ doc. examinant in s. si quis in fraudē. Insti. de acti. Quæro, † vtrū futuri creditores habeant reuocatoriam? Tex. est qd nō, in l. j. C. de iur. sis. li. x. In cōtrariū est gl. in aut. sed iā. C. de dona. ante nup. Aliās dixi qd creditores futuri habeant reuocatoriam, si appareat factū in fraudē futurorū creditorum: vt l. si priuatus. s. qd & qd bus. & gl. in d. aut. sed iam. in fraudē autē futurorū creditorū, præsumo factū ex causis, qd ponuntur in d. l. si priuatus. & est tex. in c. fi. extra de renun. li. vj. Dixi in l. post cōtractū. s. de dona. Sed si nihil apparet, in dubio nō presumit fieri in fraudē futurorū creditorū. l. j. C. de iur. sis. lib. x. Vnde non habent reuocatoriam, nisi in loco priorum successerint: vt hic.

Quod ait prator. Nota notabilem s. ex quo habes qualiter debes formare articulum, tu qui vis agere reuocatoria.

Si quis particeps. Nota tex. ibi: nō em̄ carēt fraudē. Et sic habes † qd denūciatio inducit malā fidē. Cōtra. C. de rescin. v. l. i. maior. Rñdet gl. ibi ille qui denūciat, nō habebat ius denūciandi: hic sic. & sic nō habuit potestatem alienādi: quia desierat esse dñs. Sed de iure nostro non requiritur qd ex crimine hæresis, vel lesē maiestatis statim bona sint cōfiscata: vt l. vlt. in fin. C. ad l. iul. maie. sed statim perdit ius alienādi: vt l. qui restit. s. qui & qd bus. tūc, qd perdit potestatem alienādi, debet distingui: aut pretiū est cōuersum in vtilitatem hæretici: & inquit debet restituere per inquisitorem, ne inquisitor habeat res & pretiū. aliās nō: argu. huius l. & l. ex his. & l. emptor. & ibi no. s. de rei vendi. **¶ Pretium succedit loco rei in vniuersalibus: in particularibus in subsidium: in personalibus quando quis conuenitur ratione doli.** Pretium in hypothecaria succedit loco rei, sicut in personalibus.

Illud certe. Dicit hic, qd si vnus superest de illis qd fraudant propter illū, oēs creditores habent reuocatoriam. Sed cōtra. s. qd bus ex cau. in pos. ea. l. Fulcinus. s. quod si aduersus. Dy. in s. itē si qd in fraudē. Insti. de act. dicit, qd hic debitor alienās habebat animū fraudandi oēs: licet emptor sciebat tantū qd fieret in fraudē vnus. Itē quæro, dicit hic in fine huius s. qd emptor cōuentus offerēdo pretiū audiatur. quæro, vtrū sit verum ante lit. cōtest. vel post. In glo. sunt opi. vide glo. quæ incipit, fraudati. Vel dic, non audiatur. & istud tenet Dy. Insti. de actio. s. item si quis in fraudem.

Si fraudator. Ex hoc s. cum s. sequen. habes intellectum. l. si creditores. s. de separa. **S**icū in dñe. Vide gl. qd incipit. vt j. e. l. oēs. ibi: sed qd, &c. Hæc gl. adde ad id qd dixi s. de priuile. cre di. l. si creditores. No. ergo qd reuocatio fit propter fraudē, qd cōmittitur in tēpore, & reuocatio fit in pñtatione tēporis. **S**i cui solutum. Oppo. glof. de l. illud. j. eo. Dicit gl. hic ab initio obligauit: ibi ex post

rum. And. Barba. **¶ Sed in iudicijs.** Et vide Ang. in l. i. & rē & pretiū. s. de peti. hære. And. Barba. **¶ Quæro vtrū.** Per Bal. C. eo. in ver. quæro cum cōcessit, &c. & quod ibi dixi. **¶ Denunciatio inducit.** Adde l. si fundum C. de rei vñdica. adde Bart. in l. non solū. s. morte. s. de operis nō nuncia. & quod ipse not. in l. Celsus. s. de vñscapio. **¶ Contra. C.** Vide in simili Bar. in l. quasi tum. s. de re iudic. Et hūc tex. limita vt per Bar. in l. post cōtractum. in fi. ij. col. s. de dona. & vide quod no. in eadem l. in iij. col. &c. **¶ Item opp.** Ad istū tex. vide Bart. in l. ij. s. si procurator. s. qd quisque iur. **¶ Habent reuocatoriam.** Vide Barto. & doct. in l. etiam. s. j. s. solu. matrimo.

Si debitorem. Vide glo. & ibi Bal. in c. j. §. si quis verò. de pace iura. fir. & gl. in aut. vt iud. line quoquo suffra. §. necessitate. Et multi sunt q. autoritate p. priu. possunt capi, quos ponit Spec. & Ioan. And. in tit. de accu. in ij. parte. §. j. ver. hoc tamen fallit in quibusdam. & omnino Bald. in l. j. c. vbi quis decurio. A D D E tu pro ampliatioe huius tex. & vide Frã. in c. intima. co. ij. de app. & ibi quod procedit appellatioe pendete & citã dilatioe pēde- te. Ita idē in c. insinu- ante. col. iij. ver. septi- mō limita. eo. titu. Et vide d. Maria. in rub. de dila. arti. iij. col. ij. & quonotat. s. in l. q. dā cōsulebat. de re iu. §. P O M A T E S. **Sibi periculosum.** Vide multa similiaq. Fel. in c. pen. col. ij. ad fide cōsti. & aliquid etiã pereum in c. cum inter R. col. ix. ver. li- mita scđo. de exce. & 7 Bart. cons. c. ij. & Fel. in c. de cetero. col. iij. ad f. seq. de re iud. & Bar. cōsi. ix. col. x. v. o. ij. & Pal. in l. j. co. xv. C. de ser. & aqua. Ale. cons. cxxv. in j. vol. & Anc. cōsi. cxcij. co. j. & seq. & Bald. in c. ex rescripto. col. ij. de iur. & de pace iu. fir. in §. si quis verò. et Fel. in c. si qñ. col. ij. d. off. deleg. & Ro. cōsi. cxxij. & Alex. lxxij. volu. iij. col. ij. vbi po- nit. quæ arguunt ali- quem suspectū de fu- ga. et an etiã suspect⁹ de fuga possit capi. et an de pparatis ad fu- gam idē appareat per Fulg. & Aret. cons. xcv. vbi videt impu- gnare Anc. cōsi. supe- rius allegato. Pro cu- ius defensione vide Iaf. in l. ij. ff. de iurisd. om. iudi. in iij. colum. & duabus sequen. **Respondeo sic.** Idē si debitor esset suspe- ctus. scđm glo. & ibi doct. in l. que fiti. de pig. & detineri pōt q. viginti horas. scđm d. Bar. in l. capite quin- to. de adul. Itē ppter suspicionem fuge po- test interdici bonis. l. de pollicitationibus. §. de polli. & ibi Bar. Vtrū in casu huius §. pecunia accepta incō- tinenti sit acquisitum dñum accipienti. an habeat necessē eā con- signare iudici: vide not. Bal. in rubric. C. eo. in ij. col. per Salic. in l. si qñ. in tantā. C. vñ. vj. & Bal. & Sal. in l. j. c. vbi qñ decurio. Addo tamē. q. ex maioritate rōnis hu- ius §. dici pōt q. si qñ esset captus rōne sus- picionis fugæ. nō po- terit redargui captu- ra ppter iudicis incō- petentiã: maxime q. remittit prohibitiua iuris dispositio. quo- ties periculum est in mora. l. de pupillo. §. si qñ riuos. cum §. seq. & ibi per Modernos cum sim. de operis noui nunciatioe etiam quia si per- mittitur propria autoritate: multo fortius. & c. & alibi not. q. licitum est iudici seculari capere clericum in flagranti crimine repletum secundum To. And. post Innocē. in c. vt fama. de sententia excommunicatio. licet postea ipsum remit- tat ad iudicem ecclesiasticum: per not. in cap. cum non ab homine. de iudic. &

no. Bar. in l. si quis in seruitute. §. de fur. & Bald. in l. si qua per calumiam. de epis. & cler. & Lap. allega. xxv. & quod not. Bal. in l. j. c. de ser. fug. Et de hoc not. Mod. in d. l. de pupillo. in §. meminisse. & §. seq. in addit. de oper. no. nunc. & ibi dixi. & Ro. in l. ij. in prin. de iurisd. om. iud. A D D E q. debitor fugitiuus captus non possit incōpetentiã iudicis op- ponere. Pet. de Anch. cons. c. lxx. Et idē Fe- li. in c. ij. col. ij. de Ho- micid. **Vltorius quæro.** vi de gl. Ang. scđm An- gel. in l. dies festos. C. de ferijs. & vide Bal. in l. de actio. in prin. vbi refert ita verba. & vide d. Abba. in c. fina. de iudi. vbi alle- gavit istud dictum Bart. hic. & vide eun- dem Bar. in l. j. §. nu- ciatio. de oper. no. nū. And. Barba. **Vltorius quæro.** Et adde Baldū in l. ij. de episcop. audien. & adde quod si ego ca- piō debitorem meum fugientem. & ipsum vulneraui. quod de- bet relaxari: & forte cado à iure meo. Ita dicit Bald. in aut. sed omnino. in x. col. ne vxor pro marito. nisi telo se defendisset. se- cundum Baldum in l. si vt allegari. C. de sicar. Et quid si con- traxi cum aduena. qui postea vult recedere. an habeat locū iste §. vide Baldum in rubrica. C. eodem in ij. colum. & quod notat Bartol. hic in versicu. querit Dyn. et de intellectu huius §. & materia not. ple- nē per Angel. in repe. l. nemo carcerem. de exact. tribut. libro x. & per Baldum in l. si quis in tantam. in vj. colum. C. vnde vi. vbi dicit sufficere si sit in preparatione fu- gæ. Sed an petens fa- miliam. vt debitor capiat. habeat neces- se ostendere summa- riē iudici instrumen- tum debiti. vel alia iura? Dic q. sic: q. in simili quom seque- strum petitur fieri ob timorē fugæ. non potest fieri. nisi osten- datur instrumentum debiti: vt est text. no. in l. i. ubi m. per hāc. C. de ero. milit. anno. lib. xij. multo magis in captura persone secundum Mathesli. in tractatu de carceribus. Adde Angeli in repetitio. d. l. nemo carcerē. & quod not. Bald. in authent. sed iam necesse. C. de do- nation. ante nupt. & quæ dicit in l. si isā quo. in fine vt in pol- leg. & per Imo. in l. in principio. ff. solut. matrimo. **Adde quod fugi- tiuus possit capi dē dominico. & propria** autoritate: Pet. de Anc. cons. l. cxxij. & quæ requirantur ad hoc vt quis pos- sit tanquam suspectus de fuga carcerari: vide Roman. cons. l. cccxx. & cons. cxxlv. Et qualiter intelligatur quod fugiens potest capi. vide Bald. consilio. cxxvj. libro iij. **Quærit Dynus.** Et vide Baldum in rubric. C. eodem.

Pro concordia. Adire. q. d. Bar. cer- uicacitatem riuo- catōris de alienatis in fraudē. creditorū. vel patroni esse tan- tum duas: licet cogno- mine nominetur plu- rib⁹ modis scđm do. la. in §. si quis in frau- dem. In lit. de actio. allegat Barto. in fin. col. in l. j. c. si i frau- pat. Contrarius alle- gatur in hac l. hoc in factum. vbi dicit esse quæro. Tu dicit si be- ne consideret Bar- to. quasi eisdem met- verbis vrit in dicta l. ij. quib⁹ vritur hie: nec vere est sibi cō- trarius: eō quia ista stant simul. quod nō sicut dicitur. & quod tamen nominetur plu- rib⁹ nominib⁹: cūm debeat attendi potius esse cōtra? & mēs quam nomina. scđm do. Præpositum Me- diolan. in cap. secun- do requisit. de appel- la. in primo not. & col. j. vbi dar concor- dat. l. cum de lanio- nis. §. aliam. ff. de fi- nistr. gl. in cap. peti- tio. de procu. in gl. fi. quæ est no. cum fi. **Vltorius quæro.** Adde Bar. in l. ij. si in fraudem patro. **Item sufficit.** Sed Bar. in l. cum qd. ff. si certum per. dicit qd non sufficit libellum præsumptiuē conclu- dere. si est factū ip- sius libellantis. nisi proponeretur & alle- garetur. p. tex. l. si a- dultarium cū incestu §. idē Pollioni. de a- dult. & ibi no. Et ita eū sequitur Anto. de Butri. cap. si cautio. de fid. instru. Contra- rius tenet Barto. in d. §. idē Pollioni. p. istū 2. textum. **Nora ergo.** Et vid quod singulariter no- tat Bar. in l. cū quid. §. si certum petat. & l. neque natales. C. de proba. & quod ibi re- mittit. & vide Barto. q. egregiē loquitur in l. ij. de except. quē ibi omnino vide. & vi- de Bald. in l. Gallus. ff. de libe. & posthu. Et vide Ludou. Ro- ma. in cons. xij. quo modo allegat istum text. hic Andr. Barb. **Sed quid.** An va- leat donatio omnium bonorum facta filio naturali. vide hic v- bies text. nota. adde Bal. in rub. C. eo. Ad de an valeat dona- tio omnium bonoru facta filio natu. Ro- ma. cons. ccccclxxxij. **Fraus presumitur.** Itē adde qd etiã pū- mitur fraus scit se habere creditores. & non esse soluendo: vt dicit Bar. in l. si qñ cum hares. §. e. Alios

Hæc actio. Hic §. habet duas le- cturas. Prima loquit in acceptore. secunda in ipso debitore. & secundū primā lecturā pono casum. Quæ ro exempla. Et glo. primò ponit exēpla in acceptore. & dicit q. tenetur perpetuo de eo quod ipse accepit. vel per eū stetit. sed de eo quod nō accepit. nec per eū stetit. te- netur intra annū tantū. Ista opinio nō vi- detur vera: quia ista actio datur vt res in pristinū statū reponat. vt §. eo. §. per hāc. & §. præterea. §. proxi. Sed si res nūquam peruenit ad acceptorē. nō potest restitui in pristinū statum: quia eius status nūq. fuit mutatus. & sic creditores eū nō pos- sunt cōueniri. Et ideo vt hanc lecturā su- stineas. intelligas q. acceptor aliquid ac- cepit vere: sed in effectu nō videt aliquid accepisse. Exemplū: quidā emit rē valētē ducentū pro centū. & fuit sibi tradita: in veritate tota res peruenit ad eū. sed in ef- fectu nō videt ad eū peruenisse nisi dimi- dia: quia sibi adeit tantū. quātū dimidia: tūc de eo quod ad eū peruenit ex causa lu- cratiua. quod est vltra pretium quod de- dit. tenetur perpetuo: sed de eo quod per- uenit ad eū ex causa non lucratiua. quia tantū dē ipse dedit debitori. tenetur in- tra annum. & hic est casus huius §. Vltorius opp. dicitur hic q. tenetur de eo qd ad eū non peruenit. Contra quis nō tene- tur si nō est lucratus: vt l. qui autē. in prin. §. eo. Solu. ibi in debitore. hic in eo qui cū eo cōtrahit. Secūdo modo legitur hic §. secundū Irne. antiq. gl. in ipso debito re. qui vēdidit in fraudē creditoris. & fa- cit dolo modo quō minus aliqd perueni- ret: quo casu tene de eo q. peruenit. vel per eū stetit quo minus perueniret perpe- tuo: sed de eo quod nō peruenit. tenetur intra annū. Tunc opponi. de dicta l. qui autē. vbi debitor non teneat lucrari. Dicit glo. hoc est verū. nisi ex eo contractu quo committit fraudem. **Qui facit per alium. facit sibi.** Reuocatori an habeat locum cum alienatio sit in frau- dem de fido. **Pater.** In generali concessio- ne nō videtur cōcessa fraus. hoc dicit. et est no. in prin. Et vide gl. quæ incipit. scilicet pater de fictio- ne iuris. Simile videbitis in glo. l. j. §. de ier- cisse. j. de vi & vi armata. Ex his habes q. ille qui facit per aliū. facit sibi. Dicit hic q. si filius alienauit in fraudem: in du- bio non videtur sibi à patre cōcessa fraus. Sed quæro. vt vtrū nunc habeat locum reuocatori pro alienatione ista facta. De facto Iacobus de Aretio dicit quod non: quia cū ius reuocet. non est necesse q. per alium reuocet: sed decretum missionis in possessionem exten- det ad istas res. vel ad actionem pro his rebus competentem se- cundum Iaco. de Aretio. **Modus concludendi in hac actione in factum.** **Ac in factum.** Nota quod in hac actio- ne. Quandoq. enim concludi- tur vt res in pristinum deducatur: vt l. ait prator. §. præterea. §. eo. Quandoq. con-

cluditur vt actio cedatur: vt hac l. Vltorius quæro. qualiter vocent istæ actio- nes. Glo. examinat C. si in frau. pat. l. ij. Nā est Fauiana & Caluissiana: & ita cōpetūt patrono. Itē est Pauliana. quæ datur creditori: vt hoc titu. Item est in factū: & ista datur pro incorporalibus: vt hic not. in d. l. ij. & l. videamus. §. in Fauiana. de vsur. & sic Ioan. in arbore actionum fecit qua- tuor cellulas. Sed docto. Vltorianā. di- cunt. quod nō sunt nisi duæ. & sic debent esse duæ cellulæ: & sic vna actio vocatur in factū Pauliana. quia introducta à Pau- lo prætorē. qui fecit istud edictum: & sic nomē actionis est in factū. sed cognomen est Pauliana: & ista datur creditori. & cō- petit ad corporalia & incorporalia: vt hac l. Item est actio in factū. quæ vocatur actio Caluissiana. & Fauiana. & sic nomē actio- nis est in factum: sed cognomē est Fauia- na. & Caluissiana. Ratio: quia ille. qui istā actionē introduxit. erat binominus: & vo- cabat Fani? Caluisi? & ista daf patrono. **Quis cum.** Sed qualiter probabit de- bitorē fecisse in fraudē. Iuriscon- sultus dat practicā. Nam eo ipso q. debi- tor scit se habere creditorē. & scit sua bo- na non sufficere: tūc videtur fraudē face- re. vt hac lege. q. sciat se habere credito- res. probabitur de facili: vt si habet cre- ditores suo facto: vt l. quāquam. §. ad Vel- leia. Sed qualiter probatur q. sciat bona sua non sufficere creditoribus. doctrinā habetis ex dictis per me. §. qui & a qui- bus. l. Iulianus. vide quod ibi dixi. **Libellus quod p. sumptiuē concludat. satis est.** **Fraus presumitur in donatione omnium bonorum.** **Fraus presumitur ex uenditione omnium bonorum.** **Mnes.** **Lucius.** In donatione omnium suorum bono- rum presumit fraus. Itē sufficit libelli bellū cōcludere præsumptiuē. h. d. no. §. Nota ergo q. suffi- ciat libellū cōcludere præsumptiuē. Circa hoc vide Cy. C. de eden. l. edita actio. in ij. q. ver. ex præmissis. dixi in l. certū. §. j. §. de cōfess. Secūdo nota q. fraudē præsumi in donatione om- nium bonorū. Et Dy. ponit aliquos alios. modos hic. Plenius dixi in l. post contractū. §. de dona. Dicitur hic. filijs naturali- bus. sed qd si nō fuerit filij naturales tantū. sed legitimi: Res- pond. in filijs legitimis in patria potestate cōstitutis non pro- cedit: quia nō valet donatio inter patrē & filium. nisi essent fi- lij emancipati. Itē in filijs spurij nō procederet. quia nō valet donatio: vt l. j. C. de natu. libe. Quæro. q. quid si aliquis vendit omnia bona sua: Glo. dicit. quod fraus præsumitur: vt no. in l. qui testamentum. §. de probatio. & Cy. C. si in frau. pat. l. j. in distinct. magna. **Atrem qui.** Glo. oppo. §. eo. l. omnes. §. fin. vbi qui soluit ante dic. frau. dat credito- res: hic dicitur contrariū. Sol. Ad hoc quod hic dicitur. quod pater poterat differre. nō erat ex voluntate defuncti. sed ex necessitate: quia filio in potestate cōstituto non poterat res- titui. Vnde obligatio illa non videtur habere diem: ideo creditores non videntur fraudari. Sed ibi loquitur quando obligatio de sui natura habet diem: ideo creditores videntur fraudari. **Rimo gradu.** Pactum factum inter credito- res. & hæredes. non nocet lib- bertatibus. & legatis. **Quando sit communicandum.** quod per extorsionem aliquis creditor conse- quitur.

Gratificationem. Et sic ex ista doctrina Bartol. hic habes qd id quod exigit vnus creditor, debeat communicare cum alijs, vide plenē etiam per Ioā. And. in tit. de ob. & sol. in rub. in princ. iij. colum. & Bal. in l. i. in q. d. deo. & habes bonum textū in l. pecunia. cum ibi not. C. de priuile. fisci & ibi Salic. in fir. **Habui quæstionē.** Facit ad hanc q. quod not. Bar. in d. l. i. q. d. deleg. uerit. Et vide de his Inno. in c. cū olim. el. j. de offi. de leg. & Bal. in rub. C. eo. Et istis adde Bal. & Salic. in l. pactū cu ratoris. C. de pac. vidē que dixi post Bar. in l. solutū. §. si. d. pig. ac. Et adde qd prælatu nō pōt remittere exceptionē cōpetentem ecclesijs, scdm Inn. et do. Ant. in c. j. de deposito. & Io. An. in c. j. de do. An. an. pcurator, & prælatu possit renūciare appellatiōni, vide Bal. p. nō in l. si. C. de rep. app. & his adde Bal. in l. i. in fi. C. de bo. mat. Ad Bar. in ver. præterea. qd cōsultū Ro. cōf. extij. qd si quis facit mandatum alicui ad accipiendū pecunias mutuo, qd si mors loq. vbi pecunie accipiunt, est, vt accipietes se obliget ad cābia si in tpe non soluant, qd pcurator etiā ad id censet habere mandata, s. ad obligandū se ad cābia, & vltura & vide Pau. de Cast. consil. cxxxiij.

P. P. A. V. P.
Sed dic. Vide Alex. consil. cxv. vol. v. **P. O. M. A. T. E. S.**
 ¶ Peremptorie vide Alex. consil. cxv. vol. v. ibi sequit. & idē dicit esse in prælato. Et infert ex hoc etiam qd talis nō poterat renūciare appellatiōni.

P. P. A. V. P.
 ¶ Remittit exceptio. Vide Abb. in c. j. col. ix. que sequit Bar. ex tra vt iure nō contest. **Sed qd dicemus.** Et vide moderniores in c. j. vt lit. non contest. qui sequitur Barto. hic. & vide Inn. in c. cum olim Abbas. de offi. dele. Et vide do. Ant. qui allegat Bar. hic. & vide ibi Ioan. de Imo. And. Barba.

Renūciat. Et vide omnino Bal. in rubric. C. eo. in vlti. col. & ibi an per hoc fideiusor videat fraudare creditores suos.

¶ Istud venit. Vide Bal. in rub. C. eo. vbi allegat Barto. hic sed corrupte. & Bar. in l. solutum. §. si. & ibi dixi. s. de pig. act. et in l. si pignoris. §. si. eo. tit. & ibi per modern.

¶ Præterea. Bald. in rub. C. de reuo. his que in fraud. credit. tenet contra. & ibi que i. h. notant. & allegat istud de sum Bartol. Ludouic. Roman. in consil. cxj. And. Barb.

P. P. A. V. P.
 ¶ Mandato venit. Vide Felin. in capit. cum M. colum. iij. circa med. & colum. quarta. versu. secunda declaratio. de constitū.

¶ Si a focero. Ad istum text. vide l. i. C. eod. & nota. Bartol. in l. quæsitum. §. j.

de priuile. credi. & quod sit tunc sp. lucratius ex parte mulieris, est etiam text. cum glo. & ibi doct. in l. Maxima. §. j. ff. sol. mat. Et not. hunc text. quod titulus dotis est onerosus ex parte viri. quod est nor. etiam si expost facto confecturus sit lucrum. C. lo. cū tunc tenenda in l. si donaturus. in penult. gl. de con. di. ob. cau. & sic text. in l. j. §. j. vero. C. de impo. lucr. deferi. l. b. x. & ibi not. vbi etiam vide Ange. qd nota. quia procedit etiam in dote & matrimonio putatio: vt est gloss. not. in l. Proculus. alijs incipit, ancilla. a. de iure doti. in gloss. fin. Et ad de quod notat Barr. in l. prima. §. de vltura pio. Item est onerosus non tantū ex parte viri, vt hic: sed etiā ex parte filiotum dotem petentium: vt not. Barto. in l. si con. stante. in x. quæstio. ne secunda. q. princ. §. solut. mat. & vide omnino quod no. per Bartol. in l. Maxima. §. de duobus. de legat. n. in ij. colum. id quo ad patrem est titulus onerosus. Ita Bald. in l. secunda. C. eod. vi de ibi, & idem dicit in legitima, & alimē tis, & in omni obligatiōe legali. Et si lucrum dotis conceditur marito propter expensas, non dicitur titulus lucratius: vt not. Bald. in lege hac edictal. in princ. in ij. colum. in versu. pone quod oppositū. C. de secund. nupt. Et quod titulus dotis quo ad virum sit onerosus, est text. quem ibi ad hoc not. Bart. in l. pro oneribus. C. de iure dot. & in lex promissione. de acti. & obligat. & in l. j. §. fin. & ibi Barto. C. de iure doti. vbi probatur, quod quo ad mulierem est lucratius & ibi etiā vide Bal. in princ. qui ponit quid potest donare filio spurio. Vide latus Bartol. in d. §. duobus. in ij. quartū. Et ad prædicta vide Bald. in authentic. ex complexu. de incest. nupt. & Barto. in consil. incipien. dominus Amatus. & Angel. in l. i. not. C. eo. titu. Adde. quod titulus dotis sit onerosus ex parte viri, voluit Bald. consil. lxxvij. §. libro vbi consiluit cum pater nup. fisset filiam. & promississet dotem genero, qui mortuo focero possit debet bona, vigore promissionis sibi facta, deinde loce quod dam declaratus esset vlturarius post mortem, quod illi qui sol. uerunt vsuras ante promissionem factā genero, non poterant illum molestare: qd habet ex titulo oneroso. Et ad quæstionem formatam per Bartol. de spuria dotata, adde quod Abb. etiam consil. cxv. consiluit, quod alia vi uiente dos non sit auferenda: quia habet loco alimentorum: sed ipsa mortua sit, quia alimenta extinguuntur.

¶ Ibi: Ego dixi. Tu expensas pro te a fuerit. m. j. qui m. l. g. n. 10. in l. trazu. quem v. 7.

¶ Si a focero. Ad istum text. vide l. i. C. eod. & nota. Bartol. in l. quæsitum. §. j.

qui dux. in mat. quam pol. per adul.

Vt fructus. Alias. §. non solum. Dicitur hic, quod nō veniunt in restitutione, nisi fructus qui erant tempore venditionis. Contrarium in l. ait prætor. §. per hanc. §. eo. Solu. ibi loquitur de extantibus tempore venditionis: & sic ille §. intelligitur secundum istum. Nota text. ibi: nam cum fundus, &c.

Hæc actio. Iste §. legitur in glo. nostra tribus, vel quatuor modis. Prima lect. est bona, & not. & eam sequitur Dyn. Insti. de actio. §. item si quis in fraudem. & secundum ipsam pono casum qd quando quis alienat in fraudem, & res non reperitur: potest agi contra eum vt ponatur in carcerem, & modō non poterit cedere bonis. Secunda lect. loquitur quando quis credit bonis: quo casu non tenetur, nisi in quantum facere potest: verum est, nisi alienauerit in fraudem, vt hic: quo casu tenetur in solidum. Sed alij dicunt aliter. & ponitur in gl. iij. & iij. lect. sed pone primam, tanquam magis notabilem.

Finis libri Quarti. Sequitur Quintus.
 De interdictis. Rubrica.

¶ Possessio aduocatur per interdicta, & per actiones ciuiles.
 ¶ Interdicta quasi inter duos dicta.
 ¶ Interdictum ex actionem in factum, que sit differentia.
 ¶ Dicitio, seu, est augmentatiua.

Continuat gloss. sic: Dicitur est supra, qualiter agitur de iure ciuili: nunc qualiter agitur de iure prætorio. Verum quia hoc sit communiter per interdicta, ideo ponitur hic ista rubrica: ¶ Quæro primō, an possessio aduocetur alijs iuribus quā per interdicta. Gloss. quod sic vt per actiones ciuiles. vt per eod. dictionem triticariam, & per officium iudicis: vt in glo. per ordinem habes. Secundo quæro, quæ sint istæ extraordinariæ actiones, quæ competunt pro interdictis. Gloss. est hic, quæ dicit quod actiones proponebantur olim extra antiquam solennitatem sed interdicta cum solennitate. Item quærit gl. quæ erat olim differentia, cum etiam actiones proponebantur cum solennitate. Dicit glossa, actiones proponebantur cum solennitate vniuersaliter: sed interdicta ¶ inter duos: & ideo dicuntur interdicta, quasi inter duos reddita. Alia verō edicta vniuersaliter proponuntur. Item quæro, quæ sit differentia inter interdictum, & actionem in factum, quæ loco eius competat. Dicit gloss. nulla est differentia. Dyn. reprehendit istam gl. Nam dicit, quod imō differentia est inter interdictum & actionem: probat per dictionem seu, positam in rubrica. quæ dicitio est augmentatiua: vt l. si quis ita. de aur. & ar. leg. Vel aliter differentia est inter hæc actionem, & interdictum, sicut est differentia inter materiā, & materiā: seu sicut inter matrē & filiā. Nam ex interdicto oritur actio in factum: vt Insti. eo. in fi. Quæro, vtrū sit differentia, qd istorū proponat. Dicit gl. qd nō est differentia. Breuiter nō est necesse qd pponat in libello: sed bene pōt. pponi: vt l. prætor. §. nōnulli. de ope. noui nū. Hoc etiā apparet ex eo qd videbitis. ¶ vt possidetis. l. j. §. restituenda. facit l. pen. j. ne vis fiat ei. De hoc etiam tangitur in l. incerti. C. eod.

¶ Interdictum unde vi, non dicitur scriptum in rem.
 ¶ Actio personalis in rem scripta ideo dicitur: quia datur contra aliquem obligatum ex possessione.
 ¶ Interdicta, que continent meram pœnam, sunt annalia: que rei persecutionem, perpetua.
 ¶ Mistum ex duobus, an faciat tertiam speciem de per se.

LEX I.

Ideamus. Iuriscōsultus hac l. & seq. psequitur diuisionē interdictorum. Et primō ponit diuisionē respectu rerū, p quibus cōpetūt interdicta. Secundo respectu effectus interdicti. Tertio ponit aliā diuisionē respectu tēporis pro quo datur. Quarto ponit vnā diuisionē, respectu tēporis intra qd datur. Secunda ibi: interdictorū. Tertia ibi: interdictorū quædā. Quarta ibi: interdicta Quinta ibi: interdictorū. Op. ¶ quædā interdicta nō sunt scripta in rē: vt l. c. i. de vi & vi arma. Sol. hæc regula fallit in interdicto unde vi. Quæro, vtrū sint alia interdicta mista. Glo. dicit, qd sic, vt in gl. habes. Quæro, quid est dictū, actio ¶ personalis in rē scripta. Rñ. Actio in rē mera datur cōtra possidentē, nō tñ tanquā obligatum, sed quia posse-

det: vt Insti. de acti. §. j. sed actio personalis scripta in rē datur cōtra aliquē: non ideo quia possidet, sed quia est obligatus ex possessione: ideo dicit personalis. Probat in l. de eo. §. si. ad exhib. Itē dicitur hic, ¶ quædā sunt annalia: quædā perpetua. Quæro quæ sint ista. Certē veritas est, vt dicit gl. quæ continent merā pœnā, sunt annalia: sed quæ cōtinent rei persecutionem, sunt perpetua. Videbitis in l. in honarijs. de acti. & obli. Vltimō ex hac l. habes ¶ mistum ex duobus ¶ non facit tertiā speciē per se, vt hic in versu. interdictorum autem species, &c. Nā ponit tres species interdictorū tantū. & tamen sunt quædam mista ex duobus: & de ipsis non ponit tanq̄ de specie separata per se. In cōtrarium facit l. adeo. §. j. de acqui. re. do. mi. non dico nunc.

¶ Interdictum de exhibendo libero homine competit etiam pro uasallo, monacho, ciue, pupillo, uel alia persona, in qua ius habeo.
 ¶ Interdicta habere rei persecutionem, & causam proprietatis dicuntur: quia actor probare debet proprietatem.
 ¶ Sententia lata in possessorio, quando facta præiudiciali in petitorio, remissiuæ.

LEX II.

Interdictorum. Hic ponit aliā diuisionem interdictorum. Prima est diuisio respectu personarū, quibus cōpetunt. Secunda, respectu rerū, pro quibus competūt. Tertia respectu effectus. Quarta, similiter respectu effectus. Secunda ibi: interdicta autē. Tertia ibi: quædā interdicta. Quarta ibi: hæc autem. Iste ver. quædā est nō. In tex. ibi: nō possessionis. Nota qd ¶ dicitur de interdicto de libero homine exhibendo. quod facit vt possim similiter habere interdictū de uasallo exhibendo seu ciue, vel monacho exhibendo, vel pupillo exhibendo: vel alia persona, in qua ius habeo: simile de vxore exhibenda: vt l. j. in fi. & l. seq. de lib. exhi. hoc tene menti. Quæro, ¶ quid est hoc dictū: quædā interdicta habent rei persecutionem, & causam proprietatis. Dicit gl. qd actor debet probare proprietatem: aliās nō vincit. Secundo, quia absolutoria lata in vno, parit exceptionem rei iudicata: in alio. & idē in condēnatoriā: quia condēnatoriā lata in vno, parit exceptionem in alio. Cuius occasione Dy. tractat ¶ hic, ¶ an sententia lata in possessorio pariat præiudicium in petitorio: quod Dy. plenē tractat hic, & in c. qui ad agendū. de re iudi. lib. vj. & ego plenissimē in l. natura liter. §. nihil commune. de acqui. pos.

LEX III.

Interdictis. Hic ponitur vna regula interdictorum. Cōtra, imō a die expulsio nis habetur ratio fructuum: vt l. j. §. ex die. §. de vi & vi ar. & l. is qui in puteum. §. quod ait prætor. j. quod vi aut clā. Solu. dicit glo. fallit in his. Tu dic qd hæc regula habet locū in bonæ fidei possessore, contra quem est interpositū interdictū, in quo ex die interpositi interdicti habetur ratio fructuum: sicut in possessorijs malæ fidei, vt in cōtrarijs. Quæro, quæ sint aliæ regulæ interdictorū. Gl. dicit, quædā sunt affirmatiuæ, quædā negatiuæ: vide eas hic in glo. & l. incerti. C. eo. titu.

Quorum bonorum. Rubrica.

Dictū est de interdictis in genere: tūc sequitur de interdictis in specie. & permittitur de interdicto, quorū bonorum, quod est generale: & denominatur a prima parte bonorum, &c.

¶ Iustus error habetur pro titulo quo ad usucapionē, & prescriptiōnē: nō quantū ad repellendū qui agit petitione hereditatis, uel interdicto quorū bonorū. & nota. 3.
 ¶ Prescriptio triginta annorum requiritur in eo qui possidet pro possessore.
 ¶ Interdictum quorum bonorum, a quo differt a petitione hereditatis.
 ¶ Verbum re situo, adaptatur ad id, quod nunquam quis habuit.
 ¶ Interdictum quorum bonorum, est adipsiendū.

Qui habet. Iustus error habet pro titulo, no ad oia, vt hic. qd tene meti: licet gl. tenuit cotrariu in l. p. s. p. legato. videlicet qd hoc etia sit veru, quo ad excludendu agere petitione hereditatis. & vide qd habet Initi. de act. s. fed iste. & Bal. in l. nullo. de rei ve. qui tenet cotra Bart. hic alleg. gl. in l. p. s. pro leg. & gl. in h. hereditate. C. in qui. cau. cessat lon. rep. praef. & ibi Bald. Ad doctura glof. & Bart. hic adde gl. & tbi Bart. in rub. Geo. & cu Bart. con. cor. Iac. Butr. in l. j. C. quoru bo. ita autem quo ad publicianam locu non habet: qd in ea indistincte titulus putariuis habetur p. vero. l. sed & si res. s. eum. qui. cum seq. de publi.

Sed contra hoc. Et vide Lu. ro. in consil. ccccviij. vbi querit: vsufructuarius accepit vsufructu propriam auctoritate an illum perdat? vide ibi Andr. Barba.

Vltimo not. vide Bal. in l. j. C. quorum bo. & in l. cu. & de rebus cre. & l. m. a. p. in fi. C. de seru. fu. & vide Bart. in l. f. olei. C. loca. vbi videbitis ratione huius dicit: licet Imo. contrariu teneat in l. clam. post de re. s. qui ad nundinas. de acquir. poss.

Quero aliquis. Et vide Ange. in rep. l. i. certis annis. C. de pac. & vide Ludo. Ro. in consil. ccccviij. vbi disputat, qd pot dicitur possessoriu in hoc terdicto creditoru spoliatu. v. de ibi. Andr. Barba.

Quero aliq. Vtru interdictu copetat p. annuo reditu. Adde Bal. in c. j. de feu. co. fa. ciut qd dixi post Bart. in l. mouetiu. de verb. signi. & dicit Bald. in c. j. de controu. inter. val. & episc. qd licet debitor per solutione annuatim no factam no recognoscat debitu, no tu intelligitur dam expoliare: nisi in aio suo disponat in futuru no soluere: secun du Inno. in c. qrela de elec. secundu eu. Et ad Bart. hic adde Bal. id teneat in l. i. ubem. in prin. C. de fac. san. eccl. & vide Bal. in l. i. certis. in pe. col. C. de pac. & in l. j. in j. col. C. de seru. Inno. in d. c. qrelam. in prin. in gl. sup. vers. subtra. Et qd remediū det. p. turib? subtra. vide Bal. in d. l. j. in xj. col. in vj. q. An etia detur interdictu adipiscende, vide ibi in xij. colu. vers. sed iuxta hoc querit. & quod no. Bart. in l. Aquilius. in fin. s. de do. Et ita adde Bald. in l. j. j. col. C. de fidei. com. de hoc plene per Pau. de laza. in com. mento capti. ex literis. de. restit. spol. plene per Angel. in repetio. dicta l. si certis annis. & ibi per Rayn. in addit.

LEX I.

It prator. Oppo. si habes bonoru possessione ex edicto proris, ad quid petis possessione ab alio: Rndeo, ille qui petit, habebat possessione iuris: ideo petit possessione q est facta. Idē dico in eo q est heres de iure ciuili: qd pot agere hoc interdicto vtili ad recuperanda possessione. Dicitur hic, si no est vsucapū. Cotra, vsucapio no pot esse sine titulo: sed possidere p herede, vel p possessore no est titulus: ergo & c. vt l. pro herede. s. de peti. hare. ergo vsucapio no pcedit. Huius timore dicit glo. q hoc debet intelligi qd hic habuit iustū orporem, qui habet pro titulo: vel. non solū. s. j. de vsufca. & l. Celsus. eo. ti. No. t ergo hoc in eo qui possidet p herede sed in eo qui possidet p possessore, requirit prescriptio triginta annoru. Habes ergo t ex hac sol. q licet iustus error habeatur pro titulo, quantum ad vsucapionem, & prescriptio nem: no tamen habeatur pro titulo quantum ad repellendū eū qui agit petitione hereditatis, vel interdicto quoru bonorum: quare iudicia no danē cotra titulu possidētē qd tene meti. Teneo ista sol. ergo post vsucapionem teneo hoc interdicto: qd est cotra l. hereditatis. C. de peti. hare. Huius timore dicit gl. dicas q est vsucapum ab alio, no ab ipso qui possidet p herede, vel possessore. Sed cotra hoc opp. q ille, q no vsucapit, no teneat: qd vsucapionē in terpellare non potuit: vt l. sed & si l. s. sed & culpa. de peti. hare. Glo. dicit, q ille, qui alienauit, dolo desit possidere: licet no haberet mala fide ille q emir: ideo qd desit dolo possidere, teneat. Hec sol. no vt posside re: quod qd dolo malo, & c. esset idē cu eo qd dicitu est prius. ideo Dy. & Iac. de Arc. exponūt huc tex. aliter, vt dicat, q p herede, aut pro possessore possides, t tpe inchoati iudicij: & qd sequi, possides, i. inciperis possidere post inchoatu iudicij. Itē legatur, si nihil vsucapū est. expono, igit si est vsucapū, no teneris. & sic est superflua gl. magna fm Iac. de Ra. & etiā Iaco. de Arc. sentit hoc. Vel si volumus sustinere glof. possimus huc tex. exponere, qd possides, s. nunc possides: vel si nihil vsucapū est, set, intelligatur de eo qui desit possidere culpa: vt l. si culpa. s. de rei vdi. Et qd sequitur, quod qd dolo, & c. intelligat de eo qui desit possidere dolo. Sed praecedens lectu. est magis clara. Quero, in quo t istud interdictu differat a petitione hereditatis. Gl. ponit istas differētiās, C. eo. super rubrica. dic vt ibi. Duas t differētiās principaliter nota. Prima, in modo proponēdi libellum, & per consequens in modo sentiendi. Nam in petitione hereditatis, peto me declarari heredē, & per officium iudicis sit restitutio rerum: vt l. licet. s. de peti. hare. in hac autē, peto re restituitur principaliter, vt hoc illi

restituas. & per consequens ostenditur diuersitas in modo sentiendi: quia in petitione hereditatis declaratur quis sit heres: sed in hoc interdicto quis simpliciter condatur ad restitutionem reru. Secunda differentia est in modo probationis. Nam in petitione hereditatis debeo pbare me filium, & heredem, & bona fuisse in hereditate. hoc autē sufficit si de istis que pertinet ad hoc, doceo summam. hoc tangitur in prima, vel secūda gl. parua in l. j. C. eo. & tangit Rofr. in hoc titu. circa finē. Vltimo not. ex hac lege, t q licet peto mihi restitui id quod nunquam habui. & sic verbum restitui, adaptatur ad id quod nunquam habui. Istud interdictum est adipiscendae possessionis: vt j. prox. s. tamen quis condemnatur, vt restituit: vt hic dicitur.

Hoc interdictum. Opp. q imo detur ad singulas res: vt l. hoc amplius. & l. e. queti. j. de furtis. Sol. no pertinet ad res singulas: subaudi tū. quod mihi placet. Ex hoc apparet, qd in isto titulo petitur restitutio rerum, non designatis rebus: sicut in petitione hereditatis: vt not. glo. in l. j. circa principium. s. de eden.

An mihi competat interdictum si habeo aliquem obligatum ad mihi dandum unum par caponum.

LEX II.

Interdictum. Opp. de lege etiam. s. fin. s. de petitione hereditatis. Solu. q hoc in interdictum differt multum ab illo in hoc. Quero, aliquis t tenetur mihi dare omni anno vnum par caponum: an competat interdictum. & dicit Iac. de Arc. q non: quia contra debitor obligatus personaliter nullum est interdictum propositum. Casus est hic. dicit Iac. de Arc. contra hoc dictum videt casus in c. querelam. extra de electio. sed dicit ipse, contra querelam opus est querela & sic dicit, q illud c. non bene dicit, & ita refert Cy. C. de pact. l. si certis annis. circa finem. Videte: ista lex non probat hoc quia eadem ratione, nec contra possessores alicuius iuris realis competet interdictum: cu hic dicat tantu corporum possessores. Sed contra hoc j. titulo. j. l. j. quod autem ait. & j. de aqua quoti. & l. i. de itin. actu qd priuato per totum. Ego non video qd dicat possessorium, nisi respectu petitorij. & videbitis per totum hunc librum. Modu si aliquis debet mihi dare aliquod annuum. propter quod habeo aliquod ius in eius persona quia est meus vasallus, vel ascriptitius, ita q habeo aliquod ius reale in eius persona: & tunc possum agere interdicto etiam possessorio, vt in c. querelam. sed si habeo ipsum obligatum tantum personaliter, nec habeo in eius personam ius reale: tunc dico q non datur possessorium contra eum: argu. huius legis & quia non reperitur in aliqua parte iuris cautum.

Quorum legatorum. Rubrica.

- 1. Aequum non est quod quis sibi ius dicat.
- 2. Legatarius licet rem legatam occupet, & heredi restituat, actio tamen sibi contra heredem durat.
- 3. Exceptio, dolo facta, non habet locum in possessorijs nisi quis statim uellet docere.
- 4. Hoc interdictum non habet locum, nisi quando haeres uult uti falcidia, & iure falcidiae uult uti retentione in re legata.

LEX I.

Hoc interdictum. Nota t quod non est aequum, vt quis ius sibi dicat. habetis. C. ne quis in sua causa. l. j. Itē nota t q licet legatarius occupauerit rem legata, & heredi restituat, actio tamen durat sibi contra heredem. Sed contra imo amisit ius suum: vt lege non dubium. C. de legibus. Solu. ibi hereditas erat adita, & possessio apprehensa per heredem: hic uero erat possessio vacans, quando legatarius occupauit. Item opponi. supra quod me. causa. l. extat. & l. penul. j. ad leg. lul. de vi pri. Solu. ibi res, qua quis abstulit erat alicuius: hic uero res occupat a nullius erat ante aditam hereditatem: vel si hereditas erat adita erat plene legatarij. Item opponi. C. vnde vi l. cum querebatur. Solu. vt in glof. Item opponi. de cri. expi. hare. l. ij. Solu. glof. ibi extat. & occupauit non legatarius. Item opponi. t de regula, dolo facti. j. de doli except. de regu. iur. l. dolo. solu. illa regula in possessorijs non habet locum, nisi quis statim uellet docere, de iure

Legatarius docet. Vtrum regula, dolo facti, habeat locum in possessorijs? Adde Bar. l. si fuerit. s. Lucius. ff. sol. mar. & qd no. Bar. in l. naturali. et. s. nil comune. s. de acquir. poss. & istud intelligit in possess. adipiscende, si sit liquum duntaxat excipientis, quo casu bene obstat exceptio dolo facti. & vt no. in l. j. C. de edicti diu. Adria. tol. & in l. i. C. eo. & est glo. in d. s. Lucius. secus in possessorio recuperanda odio spoliantis. quo casu no obstat. l. si quis ad se fundu. Cad lege Iulia de vi de quo etia per Dyn. in cap. qui ad agendū. de reg. iur. in vj. & sequit Imo. in d. s. Lucius. Adde, an sit dare possessoriū absq. petitorio, Bal. consil. xcvj. & praecedenti. quod est Ioan. de Li. gna. v. lib. **POMATES.** Vbi cumq. interdictum. Not. q dispositio huius legis no solum procedit quum sum incertus, quae actio copetit facto rei, sed etia si essem incertus propter varias opinionones doctoru, vel gl. ita extendit istum tex. do. Tho. doc. Sen. in l. edita. in ij. genere cumulationis. C. de eden. per doc. & Bar. in l. Gallus. s. si eius in summarij, de libe. & posth. Et ita re tulit, & tenuit Deci. in l. edita. C. de eden. me audiente. Et an p cedat libellus alternatiuus, vide Alex. a. consil. clxxxij. colum. j. volumi. ij. **Incertus admittitur.** Adde Barto. in l. edita. C. de ede. in materia cumulationis. Adde etiam q si incertitudo esset, quae no releuaret: no cogitur actor exprimere, nec dicere actione. Ita dixit Barto. in l. Gallus. s. si eius. de li. & posth. ad fi. & vi de ad ea quae hic habentur per Bart. in l. vbi autem. s. illud. & in l. stipulationes. de verbo. obliga. & ibi Imo. & omnes doct. in c. j. de libelli oblatione. & no omittas videre Bald. in l. j. in ij. oppo. C. de fur. & Imo. post Ange. in d. l. stipulationes non diuiduntur in vlti. colum. Innocen. in c. constitutus. de restit. in integ. **Si quis ex mortis.** An hoc interdictum, quorum legatorum habeat locum quando res legata ante mortem testatoris erat penes legatarium: adde Barto.

jure suo: vt l. ij. & ibi not. C. de edict. diu. Adr. tol. Sed cotra hoc opp. none statim legatarius docet: de iure suo, diceudo, si restituo tibi re legata, debes mihi restituere. Sol. t istud interdictu non habet locu, nisi quando haeres uult uti Falcidia & iure Falcidiae uult uti retentione in re legata: & illud tenetur. C. eo. l. j.

Libellus incertus admittitur, quando incertitudo causatur facto rei. Libellus, peto rem: si non exat, peto estimationem: proccedit quando in petitione potest interuenire.

Quia autem. Vbi cumq. t incertitudo causat ex facto rei, admittit libellus incertus. h. d. Oppo. de l. qd in heredē. s. eligere. s. de trib. Gl. ibi soluit plurib? modis: sed vera so. est, qd hic incertitudo causat a facto rei: ideo libellus incertus admittit. Sed aliis qn qd no est incertus facto rei, tuc debet eligere actione certā: vt l. cū fili. s. varijs. s. de le. ij. t hac regula tene meti ad libellos, qui formatur tota die, peto re talē: & si no extat, peto estimatione. intelligas hic, eo casu quo in petitione pot interuenire: quia no semp pot venire: vt l. i. seruū. s. si. j. de ver. ob. Facit etia ad hoc l. j. s. de act. emp. vbi peto re tradi, vel interesse: na incertus est, vtru velit tradere re, vel interesse & c.

Hoc interdictum quod habeat locu in donatione causa mortis, quando possessio no fuit tradita per defunctu. Falcidia quod refecat ipso iure. Quod refecatur per Falcidiam, an sit debitum naturaliter? remissiuē.

Si quis ex mortis. Hic est duplex litema. quida habet, vtiq. cessabit. alij habet, vtiq. necesse habebit. Quero, vtru t pro donatiōe ca mortis habeat locu hoc interdictu? Gl. distinguit. Iac. de Arc. fatef hoc esse veru, si per defunctu tradita non fuit possessio: qd si per defunctu tradita fuit no haberet locu: qd donatarius, vel legatarius no occupauit: quia haeres deberet uedicare iure Falcidiae partē cotingentem. Itē not. t hic in fi. q Falcidia refecat ipso iure, & concordat l. linea margaritaru. & l. Plautius. ad legē Falcidia. Et sic facit, an id qd refecat p Falcidia, sit debitum naturaliter? Quod dixi in l. i. patron. s. de donatiōib?. & in l. j. in prin. ad legē Falcidia. Hoc interdictum quod differat ab interdicto quorum bonorum: quia illud pro re incorporali locum non habet: istud sic.

Quod ait. Op. & videf q vsufructuarius possideat: vt l. naturaliter. s. de acqr. pos. Gl. fa teē cotrarium: Sed certē illud veru in re, in qua est vsufructus. Vtru autē ius vsufructu? possideatur, vel no: dixi in l. g. n. aliter in prin. s. de acqr. pos. Itē op. s. tit. j. l. i. Sol. In hoc t istud interdictu differat ab illo: qd illud p re incorporali locu no habet: istud sic.

Qualitum. Oppo. glof. s. comuni diu. l. comuni diu. s. si duo. Sol. ibi no possidet, sed custodit. & sic concordat cu ista. Itē op. de l. hec autē. s. si. s. ex qui. cau. in posse. Sol. ibi loquit qn fuit missus in possessione rei p herede possessa: ideo heredi satisfacti datur interdictu vti possidetis: hic uero haeres nunq. possidet: ideo de necessitate dat ei

interdictum, quorum legatorum. **Quod si ante.** Opp. de l. j. C. de pact. Glof. ibi nititur soluere istud cotrarium: no tamen recte soluit. Veritas est, qd verba edicti pratoris requirant, qd ad eum qui consentit res pertinet: sed ad heredem ante aditam hereditate no pertinet: vt l. pretia reum. ad l. Falc. ergo, & c. Vel aliter solue, vt in glof. in l. j. C. de pactis. Vel aliter solue, ibi in iudicio, hic extra. Vel aliter, ibi fuit renūciatio vera: hic simplex patietia, vel consensus: qui non habet vim renūciationis in eo, ad que res non pertinet. Item oppo. de l. in diem. de aqua pluuiā arcē. Solu. ibi consentit eo tēpore quo poterat consentire: hic non. Item oppo. de l. vendicantem. s. de euic. Solu. Illud ideo quia de euictione tenetur. Item opponitur de l. si fundus. s. aliena. s. de pigno. Sol. ibi consentiens bene poterat renunciare: hic fecus. Item dicitur hic, voluntas heredis. quero, an releuet, vtrum consentiat ante apprehensionem, an post? Dicit glof. quod non refert: vt l. petens. C. de pact. & l. ij. C. de adil. actio. **Prodest autem.** Opp. quod actio persona lis non sequatur fundu: vt l. j. s. si heres. ad Treb. Rñ. dicit glo. speciale est q actio personalis transeat contra singularem successore. Dy. reprehendit hanc gl. & bene: quia interdicta, licet sint personalia, tamen sunt in rem scripta: vt l. j. s. titu. ij. ideo transeat contra quemlibet successorem: vnde se peruetione obligatur. Hoc probatur in l. emptor. & l. post venditionem. de aqua pluuiā arcenda. **Si aliquis petit reuocari possessionem, quam aliquis sua auctoritate accepit, ille potest petere confirmari.** **Satisfatum.** Est ergo practica huius. s. ista, q haeres petit possessione rei sublata sibi restitui: & legatarius excipit q debet sibi confirmari: quia sibi non satisfatur de legato praestando. quod facit t ad id quod consueui dicere in l. creditor. C. de pig. qd quando aliquis petit reuocari possessionem, quam aliquis sua auctoritate apprehendit: ille possit petere sibi confirmari: vt l. ij. s. missum. s. ad Carb. & l. j. C. de Carbo. edicto.

LEX II. **Duerium.** Hoc est notabile principium, ideo tene menti. Contra hoc opponit, qd ipse debeat offerre, vt l. ij. C. de iur. emphy. & de contrahen. & commit. stip. l. magnam. Solu. ibi certa dies erat apposta ad aliquid faciendum, quae dies interpellat pro homine: hic uero nulla dies erat apposta, in qua haeres debet satisfare.

Ne vis fiat ei. Rubrica. **Hic titulus habet locum in quolibet misso in possessionem, iudicis auctoritate.** **Hoc interdictum q non sit retinendae, nec adipiscendae, nec recuperandae possessionis.** **LEX I.** **It prator.** Nota q omnia alia interdicta loquantur in prima persona. est em in interdictu quasi redditu inter duas personas. Istud uero videtur factu proprio motu pratoris, no inter duos. Vel dic q primordialiter fuit redditum inter duos: licet prator sic generaliter sit locutus. Hic dicit, t q titulus iste est generalis ad oia posteriora. qd hoc est dicere: Rñ. Dy. hic titulus habet locu in omni eo, qui missus est in possessione iudicis auctoritate. Quero Dy. vtru t istud interdictu sit adipiscendae, vel recuperandae, vel retinendae possessionis. Et videf q sit retinendae: quia prohibet vim fieri possidendi. Sed veritas est q non est adipiscendae, nec recuperandae, nec retinendae possessionis: quia hic titulus habet locu in misso ex primo decreto, qui non admittitur. & constat q missus ex primo decreto no possidet: vt l. ij. in fi. s. de acquir. possessio.

It prator. Nota q omnia alia interdicta loquantur in prima persona. est em in interdictu quasi redditu inter duas personas. Istud uero videtur factu proprio motu pratoris, no inter duos. Vel dic q primordialiter fuit redditum inter duos: licet prator sic generaliter sit locutus. Hic dicit, t q titulus iste est generalis ad oia posteriora. qd hoc est dicere: Rñ. Dy. hic titulus habet locu in omni eo, qui missus est in possessione iudicis auctoritate. Quero Dy. vtru t istud interdictu sit adipiscendae, vel recuperandae, vel retinendae possessionis. Et videf q sit retinendae: quia prohibet vim fieri possidendi. Sed veritas est q non est adipiscendae, nec recuperandae, nec retinendae possessionis: quia hic titulus habet locu in misso ex primo decreto, qui non admittitur. & constat q missus ex primo decreto no possidet: vt l. ij. in fi. s. de acquir. possessio.

a Quærit gl. not. gl. ampliamentem illam regulam, debitum naturale solum non posse repeti, non solum si ipse soluit, sed etiam si iudex licet Bar. hic non teneat & vide Bald. in rubr. C. de cõstiti. pe. vbi trahit cum dicto Bar. hic Andre. Barb.
b Quod dicit. Et sic habes q procurator nō pōt bonam fidem agnoscere. Et ita sequitur Bal. in rubr. C. de cõstiti. pec. in iij. col. & vide Bal. in l. si p ignorantiā. C. de cond. indeb.
c Secus si soluit. Et videt Bal. in l. si p ignorantiā. C. de cond. ind. Andr. Barb.
d Gl. soluit. Et vide Bal. in l. j. si pcurator. si quis ius d. nō obrē. vbi alleg. gloss. sing. in l. si dolo. si q omis. cau. testa. Andr. Barb.
e Doct. ponit. Bar. l. i. j. si pcurator. si quis ius d. nō obrē.
f Si q missus. Hanc l. alle. Bart. in l. vt vi. s. de iusti. & iur. & in l. j. si q. si quis d. nō obrē. & facit pro dicitioe quā ponit Bal. in l. sed & si possessor. s. de iure iuran.
g Videtur tenere. Tu vide Ang. in l. qui restituitur. s. de rei. ven. d. vbi allegauit Inn. in ca. olim de priuileg. q etiā legat. Principis nō pōt. Vide eundem in l. iustē. s. de acq. pos. sed. vbi limitat vno casu. Et vide eundem in l. j. si quis ius d. nō obrē. Et no. hanc gl. q dñs meus l. i. iustē. nō allegauit. hodie vide moder. in d. l. iustē. & itā gl. allegauit. tene eam mēti. Andr. Barb.
h Alij reprehēdunt. Et pro hac opinio. fu dicit Barr. in l. j. ex illa. ad questio. an l. Cor. de fal. habeat locū in testamento nūcupatio. vt ibi gl. j. ad l. Cornel. de fal. Andr. Barb.
i Dicitio pœnes. Idē in dicitioe apud, vt nō per glo. & Bar. in l. si quis in tantam. C. vnde vi.

Stante statuto, quod quicq; fecerit quo minus possessiones alterius locentur, puniatur in certa pœna. si aliquis prohibeat, ne laboratores conducant, puniri debet.
Hac actio. Nota text. ibi: nec excipitur. vide glo. quæ incipit, sufficit enim dolo malo, & c. Pone, statutu est in ciuitate, q quicunq; fecerit, quod minus possessiones alterius locentur, puniatur in certa quantitate: probatur cōtra aliquē q ipse, phibuit laboratorib; ne ipsi cōducerent: an ex hoc est probata intentio accusatoris: Hic est casus q sic quia eo ipso q prohibuit, ne laboratores cōducerent, videtur factū quod minus per eum locentur. Quærit glo. posito q sit facta vis an habeat locum l. si quis in tantam. C. vnde vi. Dicit glo. non: quia l. si quis in tantam. habet locum in possidente dicitio: hic verò non possidet: ergo & c.
Si quis ideo oppo. & videt q ille q dicit ad se priuere, nō sit legitimus cōtradictor, nec possit missionē in possessionē impedire, nisi prius de suo dominio doceat: vt l. a diuio. §. si super rebus. s. de re iur. & l. iij. C. de ed. diu. Adri. tol. Guido de Su. intelligit legem nostrā sic: vt quod dicit, suā putabat: ita q possidebat, vel iustē credebat se possidere. Itē q sequit: vel sibi obnoxiat. intellige ita q corporalis possessio erit penes eum: aliās deberet permittere rem cū sua causa transire. vt l. j. C. de communi re. ali. Item quod sequitur, vel certē nō esse debitoris. intelligatis q credebat pertinere ad se, p hībente ratione iuris, vel officij: quia erat tutor, vel curator.
Decretū de mittēdo in possessionē q deficit ex defectu iuris, qd est ex parte petētis, tūc habet effectum. Missio in possessionem facta pro indebito, quod solum non poterat repeti, quod non valet.
Generalis potestas data a lege, uel ab homine de soluendo, intelligitur de debito exigibili.
Hac verba. Nota q quando decretum de mittendo in possessionē, deficit ex defectu iuris, qd est ex parte petētis: decretū nō habet effectū. Casus est hic, & in l. cū vero. §. sub uerbum. de s. d. c. lib. dixi in l. iustē. de acquir. poss. Rationē assignat Inno. talem, si creditor mittit in possessionē propter contumaciā meā: & ego eū illa possessionē vtī prohibeo: nō potest creditor excipere cōtra me de cōtumaciā mea: quia ego replicabo contra eū de dolo eius: qm ob falsum creditum ipse ingressus est possessionem: vt ipse notat, extra de dilatio. c. pœnterea. Quærit glo. vnam notabilem q quæstio. ponamus quod erat debitum naturale, quod solum nō poterat repeti. gloss. dicit quod tunc valet missio. Allegat rationem: quia quod facit iudex, illud videtur facere pars: vt lege si ob causam. C. de euict. sed pars ipsa soluendo, vel dando pignus approbare debet: ergo & c. Vide glo. quæ incipit, nisi forte & c. qd tene mēti. dicit Dyn. hoc videtur valde durū, & absurdum. Idē dicit Cyn. in d. l. si ob causam. C. de euict. Ego puto hoc verisimilē: q nō sit verū qd hic gl. dicit. Nā istud qd dicit, q solutū nō pōt repeti: est verū in ipso principali soluente: secus si soluit alius, nisi habeat speciale mandatū ad hoc: q generalis potestas data a lege, vel ab hoīe de soluēdo, intelligitur de debito quod exigi potest: vt l. si is cui. §. si. j. de solu. tene menti.

Hoc aditio. Opp. q ex facto tutoris nō teneat pupillum: vt l. neq; interdico. de reg. iur. & d. j. titu. j. l. pe. Glo. soluit hic, & ibi. Quātum ad propositū dico pupillum teneri: tamē liberatur cedendo actionē cōtra tutore: vt l. vlti. s. de admi. tuto. Qualiter autē pupillus teneat ex facto tutoris, seu delicto tutoris: gl. tāgit plenius in l. neq; interdico. j. de reg. iur. & l. si dolo. s. si quis omis. causa testamēti. & ibi dixi alio anno. doct. ponit in l. Polla. C. de his quib. vt indi.
Si domini. Ratio huius est: qa verba edicti, nō dicunt, si quis prohibuerit. sed dicunt, si quis dolo malo fecerit, quo minus veniret in possessionem: & dolo malo ne veniam, potest fieri siue prohibeat me, siue faciat per alium quo minus veniam. & sic verba nō respiciūt prohibentem, sed illud tantum, si sit dolo malo, ne quis in possessionem veniat. Interdictum hoc, ex parte conuenti potest esse pœnale.
Hanc actionem. Dicitur hic qd istud interdictum est pœnale. Cōtra hoc videtur id quod nō. in l. in interdictis. s. de interdict. vbi ponitur regula, q nullū interdictū redditur pœnale. R. n. nullū interdictū redditur pœnale respectu petētis. Ita loquitur illa regula, sed q ex parte eius qui cōuenitur, potest istud interdictum esse pœnale. Quid enim si conueniatur extraneus, vel alius pro eo quod ad eū peruenit? Certē illo respectu dicitur pœnale: vt l. si quis dolo. de re iudi. Ita intelligit glo. & Dy.
Vo quis. Hac ergo verba, quātū ea res erit, referuntur ad personam domini, & sunt in rem, vt hic, & l. penul. s. si quis cautio.
L. E. X. I. I. I.
Si quis missus. Quærit glo. si hoc quod hic dicitur de manu militari habet locum in iudice ordinario. In delegato secus: nisi sit delegatus a Papa vel a Principe. Contra hanc gl. habes aliam in l. a diuio Pio. in prin. s. de re iudi. dic vt ibi.
Prator. De hoc habetis in l. si quis missum. de dam. infec. & l. si finita. §. eleganter. & §. illud quæritur. & §. seq. eo. titu.
De tabulis exhibendis. Rubrica.
Materiam huius tituli tractabo j. co. l. fin.
Differētia vter istud interdictum, & edictum, quemadmodum testamenta aperiantur. renouat.
Hoc interdictum quod habeat locum in testamento nuncupatio.
Hoc interdictum an esset qm. pus dolo facit ab initio quo minus res ad aliquē pueniret.
Dicitio penes, hic largius accipitur.
L. E. X. I.
Prator ait. Dicitur hic, aut per te dolo malo factum esset, vt delinere esse.
Quæro, q quæ sit differētia inter istud interdictum, & edictū, quemadmodū testamenta aperiantur. Dicit glo. dic vt not. in l. iij. in fi. s. ad exhi. C. e. l. j. per gl. dic vt ibi. Secūdo quæro, q vtrū pro testamēto nūcupatio locū habeat istud edictū. Dicit gl. q nō directū: quia tex. dicit tabulas: & sic loquit de testamēto in scriptis: sed habebit locū vtile: arg. C. de bo. pos. fm tab. l. iij. & de edic. diu. Adri. tol. l. vlti. Alij reprehēdūt hanc gl. & dicūt, q imō directū habet locū: qa hic loquit in libello: & quacūq; alia scriptura ad testm pertinet: ergo meritō ad testamētū nūcupatiū directū p̄inet, & hoc placet. Dicit hic, dolo q fecisti quo minus possideres. quæro quid si ab initio fecisti dolo, quo minus ad te perueniret. Dicit glo. cessare interdictū: vt s. de his quæ in frau. cre. l. qui autē. in prin. In contrariū facit l. fed & si lege. §. proinde. s. de peti. hær. red. Gl. nō soluit. Dy. dicit sic: Aut quis est mihi obligatus ex cōtractu, vel quasi, ex quo tenetur acquirere: & tunc habent locum omnes leges quæ dicunt, q ille qui apprehendit, tenetur tanquā possessor. Aut non est obligatus ad hoc ex cōtractu, vel quasi, & habent locum leges quæ dicunt eum nō condēnari. Vltimō nō. q dicitio penes, ponitur hic largius, quā in l. penes. j. de verb. signi. vt glo. dicit.
Officio iudicis cogitur quis exhibere tabulas quando hoc confitetur.
Interrogationes ante hoc interdictū fiunt, sicut quando agitur pessione hereditatis.
Si quis

Si quis forte. Dicitur hic, iubendus est exhibere quādo confitetur. Quæro, q qualiter fiet iste iussus. Dicit glo. per edictum, quæadmodum test. ape. lac. de Are. dicit, q imō fiet officio iudicis quod exercetur contra confitentē: vt l. si debitori. s. de iudi. Secūdo quæro, q quomodo potero scire antē, vtrum possem proponere hoc interdictum, vel edictum de tabulis exhibendis. Dicit Iaco. de Areti. q sicut interrogationes super hoc, sicut in petitione hæreditatis, per l. vbi cūq; de interroga. actio. Idem tenet Ros. in libellis suis, super hoc titulo.
Hoc interdictum. Nota hic q videtur velle Iuriscōsultus q titulus iste habeat locum siue opponatur de nullitate, siue de falsitate. Item, siue sit nullitas ex persona testantis, vel ex defectu solēnitatis: siue sit ruptum, siue quocunq; modo. Contra hoc videtur j. eo. l. vlti. & ibi dicam. Item contra hoc videtur l. si quis legatum. §. j. de fal. Sol. vt ibi dicam. & j. eo. l. vlti.
L. E. X. I. I. I.
Locum habet.
Instrumenta alicuius notarij, si sunt deposita apud aliquem, contra illum potest agi ut exhibeat, & inde instrumenta extrahantur.
Depositarius conuentus potest donum in iudicio nominare. & ponit practiam.
Si tabulæ. Nota ex l. ista, q si in instrumenta alicuius notarij sunt apud aliquē deposita, q etiam conuentus possit dominū nominare in iudicio. Et dicit q sic, per l. iij. C. vbi in rem actio. & in aut. vt oēs obe. iu. prouin. §. si iugur. Duas leges allegat glo. vt videtis. tñ diuersus est modus practicandi illas leges. Nam per l. iij. C. vbi in rem actio. datur terminus alicui ad denunciandū domino, vt veniat ad defendendum: per aut. vt oēs obe. iud. puin. quæ est posita. C. vbi de cri. agi opor. aut. qa in prouin. datur terminus vt domino denūciat, vt ab eo possit defensiones suas explorare, & iura & probationes inquirere. Qualiter ergo p̄betur terminus huic depositario in l. ista: Respondeo, magis putarē dari debere secundum formam dictæ aut. quia hic non agitur reali, sed personalis. l. verò. ij. C. vbi in rem actio. loquitur vbi agitur reali.
Agitur contra monasterium, apud quem est liber alicuius notarij, uel monachi, qui fuit notarius, ut exhibeat.
Omnia quæ dicuntur de feruis quo ad dominum, possunt dici de monacho quo ad monasterium.
Notarius factus monachus, potest perficere instrumenta, de quibus ante monachatum fuerat rogatus.
Religiosus, qui erat notarius, nō pōt officium notariatus exercere, nisi in causa hæresis.
Si penes. Hic §. facit q si apud monachū est aliqd instrumentū, vel liber alicui notarij, vel sui ipsi, qui fortē fuit notarij in seculo: debet agi cōtra monasteriū. vt hic videtis. Nā ista q regula est, q oia quasi quæ dicunt de feruis quo ad dñm, possunt dici de monachis quo ad monasteriū: vt extra, de priuileg. c. cū olim. & ibi p Inn. Notarij t̄ em facti monachū bene pōt p̄ficere instra, de qbus ante monachātū fuerat rogat: vt nō. i. Spec. de ita. mo. §. j. ver. xxvj. t̄ Sed de nouo nō possit exercere officiū tabellionatus aliquis religiosus, nisi in cā inq̄sitiōis hæresis: vt extra de hære. c. vt inq̄sitiōis. l. i. vj.
Si ipse. Opp. de l. iij. s. quæadmo. testa. ap. vbi hærēs, qui dicit instrumenta esse sua, tñ etiā hoc interdictum. Glo. duat duas solu. tene quā vis. Vterius nota legem istam.
Probationes factæ in ciuili, faciunt fidem in criminali.
Si quis dolo. Primò ponit vnū dictum. Secūdo ponit vnā dubitationē circa istud, & illā declarationē: qd si quis dolo, & illud determinat. Secūda ibi: nec p̄iudicat. Tertia ibi: & posse. Nota primò q per hoc in interdico nō p̄iudicat actioni criminali. Secūdo nota q p̄ probationes factæ in ciuili, faciunt fidem in criminali, vt hic. ibi: magis manifeste. Ita dicit Iac. de Are. qd tene menti. Et circa hoc vide Cy. C. quando ciuili act. cri. p̄iudici. l. j. in vlti. q. di-

cam in l. ij. §. j. j. vi bo. rauto.
Subtrahens, uel amouens testamentum alicui, incidit in l. Cornel. de falsis.
Celans testamentū, ut nemo possit habere, tenetur l. Cornel. de fal. secus si quo ad unum.
Et posse. Nota ver. & pone casum. Quæro, vtrū ille, qui desit possidere testamētū iudicat in l. Cornel. de fal. Ad hoc rñdet Iuriscōsultus q nō: vt patet ex litera. Nō. hūc casum q quē nescio alibi. Vide velle hic Iuriscōsultus q q̄s incidat in l. Corneliā, si aliq; subtrahit, vel amouet testm alicui. Secūdo, si q̄s testamētū celat tantūmodo. Tñ in hoc est aduertēdū: qa nō sufficit vni, vel duabus personis celare: sed ille punit q celat testamētū quo ad oēs, vt nemo possit habere: iste incidit in l. Cornel. de fal. sed ille, q respectu vni celat, nō punit l. Cor. de fal.
In hoc interdicto fit cōdemnatio ad interesse.
Libellus in hoc interdicto qualiter formatur.
Probare de suo interesse qualiter pars probat, quando quis non vult exhibere tabulas, ubi per iuramentum in litem conuenit illi: qui dolo non exhibet.
Condemnatio ad interesse ex hoc edicto, quando differatur in euentum conditionis.
Bona fides patitur ut vbi idem ab eodem exigatur, ex diuersis causis.
Primò ponit vnū dictū. deinde eius declarationē. Secūdo ponit vnā dubitationē circa prædicta, & illā declarationē. Secūda ibi: Inde quærit. Nō. ibi: & si sub cōditione. Op. p̄dētē cōditione nō interest tñ quātū est legatū: vt l. quaten. j. de reg. iur. hic dicit cōtrariū: quare male dicit gl. hic speciale p̄pter contumaciā, vt hic subiicit: vt per eā augeatur cōdēnatio. Ita dicit gl. Secūdo hoc videt hic, q̄p cōdēnatio in hoc interdicto fit ad interesse. Sed cōtra: imō debet fieri cōdēnatio vt quis exhibeat. Ita habuistis text. s. eo. l. j. in prin. ibi: dicit exhibeas: & sic nō petitur interesse, sed exhibitio. Quare dicunt qdā, Duo sunt iudicia: vnū, per qd petitur exhibitio: aliud p qd petit interesse si exhibere contēnit: vt l. q restituitur. in fi. s. de rei vēdi. Vel possumus dicere, q̄p totū est vnū iudiciū: & formabit libellus hoc modo: Peto te condēnari ad exhibitionē tabularū: & si eas nō exhibeas, peto te cōdēnari ad interesse meū, qd est tñ. Et iste modus est magis planus & breuis. probat C. vnde vi. l. nō ab re. & ibi no. p Gul. in l. si cū exceptione. §. in hac. s. qd met. cau. & tāgit p Ros. in libellis suis sup hoc t̄. Sed opp. cū de his q̄ ex testō dependēt, nō posset sciri veritas, nisi inspectis, & cognitis verbis testamēti: vt l. de his. s. de tranfact. & l. j. quæadmo. testa. ape. Quō ergo poterit probare de suo interesse, si aliquis nō vult exhibere: Rñdeo secundū formā largētarij. §. cū autē. s. de eden. Vel aliter dico, q cōtra eū qui dolo nō exhibet, fiet probatio istius interesse p iuramentū in litem: cōtra alios, qui desissent possidere culpa, debet probare secūdu formā dicti §. cū autē. vt probat in l. in actionibus. in prin. c. de in litē iurā. & j. qd vi aut clā. l. semper. §. in hoc interdicto. & §. fi. Item oppo. & videt q debet differre condēnatio vlti in conditionis euentū: vt l. in lele Aquil. s. ad l. Aquilā. dicit glof. hoc est

Hoc interdictum vide l. ar. ad istū §. in l. j. C. de eden.
Sequitur. Vtrum sequitur teneatur ad exhibendū, vide quod nota. in l. si oleum. in prin. de dolo. & bene facit l. quauis. de pigno. acti. & not. Bal. in l. fin. in vlti. col. C. de eden. & vide j. ea. l. §. si penes. & j. eo. in fine vlti. colum.
Quod probatioes. Idem voluit Inno. in ca. qualiter & qm. circa fin. de accu. & Bartol. in l. j. ff. vi bo. rap. & vide Bal. in l. j. C. de eden. licet cōtrariū teneat gl. in l. si quis ad se fundū. C. ad l. Iulianā de vi pu. Vide per do. Abb. & moder. in c. ar. si clerici de iudic. & Bal. in d. l. si quis ad se fundū in fin. ij. col. & Barto. & qd ibi dixi in l. j. §. j. vi bo. rap.
Quod probatioes. Secūdo no. alleg. hic dictum do. Abb. in c. ar. si clerici. de iudic. & vide ibi. And. Barba.
Quæro vtrum. Et adde Bart. in l. Paul. j. de sol. & cū Bar. hic tranfit Bal. in l. fin. in vlti. col. C. de eden. dicens hac verba esse multum not. & adde quod legit & not. in l. in fraudem. §. quoties. j. de iure fisci. Et not. q si probat q tu subtraxisti mihi instrumentū venditionis facta p te in me, ista probatio facit plenā fidem cōtra te pro me. l. si de possessione. vbi vide de materia. C. de p̄ba. Quid de lacerante instrumentum Petr. de Ancha. cōsil. clxxxij.
Condemnatio. Et istum tex. singulū limitat, quando erat futurum debitū ex dispositione hominis. Secus si erat futurū debitū ex dispositione heriti ex dispositione legis, cū qua mitius agitur. l. Celsus. de ar. hi. & l. si finita. §. fin. & ibi Barto. expressus Imol. s. de dā. infec. Et hanc limita. fortē alibi non inuenies, secūdu Ioa. de Imo. ibi. Possent etiā dicere secūdu eundem ibi. q hoc delictum interuenit circa obligationē cōditionalē: sed in d. §. fin. circa id solū, pro quo iudicis officium cōp̄tebat. Et ex hoc etiam no. aliā limitationē singularem ad istum text. secundū Imo. ibi. post Barto. Adde q interesse per iuramentum, Roma. consil. lxxxij.

Reassume. Et plenius vide per moder. In iudicio actio. s. praeiudiciales praedictis adde no. per Barro. in lex. imp. s. & etia. & s. seq. de acti. emp. **Abiturus regressum.** Adde glof. & qd ibi not. Bart. in l. i. s. fin. s. de eo per que factum erit. in versu. ille qui modo couenit. prout ibi no. in glo. in versu. venditor. in j. & h. lectu. Sed secundum tertiam lectu. ibi posita ista no. pcederet iunctis no. per glof. ibi. in versu. accepti. vnde tunc posses solvere p ut soluit gl. ibi respodendo ad l. etia. s. pen. ff. de pe. hae. Et adde gl. & qd ibi not. Bar. in l. fin. s. de eo per que factu. erit. **De tabulis.** Pro huius declaratione vide etia. Bar. in l. naturaliter. s. j. in finalib. verbis de acquir. poss. **Tertia lectu.** Quod limita nisi ascriberet sibi sub geminata conditione quia tunc no incidit in poenam. Ca sus est in in l. diuis. s. h. j. de fal. And. Bar. **Habes ex hac l.** C. trarium tenet Bal. in l. j. C. de eden. l. q non potest dicere notari. tua non interest. & C. Et vide Bald. in l. j. C. quoru leg. & late in l. fin. in v. j. col. cum seq. C. de eden. no. tunc potest dicere notarius creditori, nolo tibi cedere instrumentu solutiois, vel refutationis. l. plu res. & ibi Bar. et Bal. C. de si. instr. Et an singularis successor possit petere sicut author Baldus q sic l. instr. C. de fidei. com. vide ibi Barto. an creditor debeat reddere instru. liberacionis. & de materia plenè per doct. in l. prator. s. huius. s. de eden.

speciale. vide glof. Tu dic & melius q hic conuenitur quis propter dolum: ideo condematio repraesentatur. ibi propter culpam: ideo differtur. Contra hoc opp. ex tra gl. dell. si finita. s. fi. cu. l. seq. s. de dam. infra. Respondendo, ibi quis speratur conueniri in futuro ex legis dispositione, cu qua mitius agitur qua cu homine: hic vero speratur quem teneri ex hominis dispositione. Contra hoc opp. de l. si feruus in prin. s. de condi. furtiua. vbi licet condemnatio repraesentetur, tamè estimatur futur' euē tus: hic secus. Solu. ibi est casus econuerso ad istum. Nam ibi ius actoris erat de praesenti, sed sperabatur cedere sub conditione: hic econuerso, ius non erat de praesenti, sed sperabatur adesse sub conditione. Ratio, differentia potest esse: quia hoc de licit' aduersarij directio tendit ad excludē dam meā spē: & ideo in ea puniuntur vt ha beatu, ac si esset purè relictu: sed in l. con traria fuit delictu comissum circa rem, & in nullo fuit laesus aduersarius circa spē: ideo spes estimat' prout est: quia in ea non fuit delictum. Ex praedictis ergo reassume per te ipsum tria verba: Aut ius est de praesenti, sed speratur recedere in futuro. aut ius no est de praesenti, sed speratur adesse in futuro. Et hoc secundo casu distinguat, aut quis couenitur propter culpam, aut ppter dolum: & si propter dolum, aut speratur obligari ex dispositione legis, aut ex dispositione hominis: vt ex praedictis apparet, habes secundum passum. Venio ad tertiu, dicitur hic quod vtrumq potest consequi. Contra. j. de regu. iur. l. bona fides. Dicunt quidam, hic speciale, vel dicit glo. bona fides non patitur vt bis idem exigatur ab eodem ex eadē causa: sed ex diuersis sic. Casus est hic. & ista tenet Dy. in c. bona fides. de reg. iur. lib. vj. Itē opp. de l. si quis dolo. s. fi. de re iudic. Dicit gl. hoc speciale contra eum qui probationes occultat: sed in l. contraria dicit aliter: quia hic agit ex causa superueniente de nouo: sed ex causa quae supererat tempore solutionis. Hae solutio non placet: quia licet hic ius superueniat de nouo superuenit ta men ex causa de praeterito. Et ideo Dy. videtur dicere q lex contraria debeat intel ligi quando soluit ille qui modò conuenitur: vel alius qui est habiturus regressum contra eum qui modò couenitur: vel ille qui modò conuenitur est habiturus regressum contra primum soluentem. & istam teneatis. Item oppo. d. l. fundum Corne. j. de noua. Solu. ibi ex diuersis causis nil se contingentibus, pe titur res, & pretium: & potest fieri. hic verò cum vna habebat dependantiam ab alia. Circa hoc plenè per Dy. in d. c. bona fides. vbi declarat hanc glo.

Intabulæ. Nota q si pupillus successit notario q potest coueniri tutor, vt ostendat libros, vt inde possit extrahi instrumentum. Secundo nota tutorem ex suo delicto teneri, non pupillum. tetigi. s. titu. j. l. j. s. hoc edicto. **Petitio hereditatis est huius priuilegij, ut non fiat ei praedictum per aliam adio nem, siue sit mota, siue speretur moueri.** **Hoc edictum quando habeat locum pro testamento falso.** **Contra petentem exhibitionem tabularum ex hoc edicto potest opponi, quod sua non interest a tabellione, & ab alio qui sua dicit interesse.** **Contra tabellionem rogatum de instrumento agitur officio iudicis ex edicto de eden do, ut illud exhibeat.** **Pro testamento agitur hoc interdicto, vel interdicto quemadmodum test. ape.** **Contra notarium reddentem instrumentum non perfectum agitur, vel ut corrigat, vel ut perfectum det ex edicto de eden.**

De tabulis. Pro huius declaratione vide etia. Bar. in l. naturaliter. s. j. in finalib. verbis de acquir. poss. **Tertia lectu.** Quod limita nisi ascriberet sibi sub geminata conditione quia tunc no incidit in poenam. Ca sus est in in l. diuis. s. h. j. de fal. And. Bar. **Habes ex hac l.** C. trarium tenet Bal. in l. j. C. de eden. l. q non potest dicere notari. tua non interest. & C. Et vide Bald. in l. j. C. quoru leg. & late in l. fin. in v. j. col. cum seq. C. de eden. no. tunc potest dicere notarius creditori, nolo tibi cedere instrumentu solutiois, vel refutationis. l. plu res. & ibi Bar. et Bal. C. de si. instr. Et an singularis successor possit petere sicut author Baldus q sic l. instr. C. de fidei. com. vide ibi Barto. an creditor debeat reddere instru. liberacionis. & de materia plenè per doct. in l. prator. s. huius. s. de eden.

Notarius quando possit petere quod sibi permittatur addere, vel detrabere in instru mento: vel ut testes examinentur qualiter factum fuerit. **Notarius tenetur parti, quando ex eo quod omisit in instrumento quis est danificatus.** **Notarius quando reddit instrumentum ei ad cuius petitionem coniecit, an aduersarius citari debeat.** **Cognitio plenaria requiritur, quando oritur contentio inter notarium & partem su per confessione in instrumenti, vel particulæ eius: aliter summaria.**

De tabulis. Hae est difficilis lex. Circa hanc legem primò quero exemplum pri mae particulæ. Glof. ponit, quod in vno Testamento scriptus erat haeres Titius: & duo eramus Titij eius dem nominis. ita dicit glof. & pendente quaestio. de hereditate tuc neutri debet exhiberi. Et rationem assignat: quia interdictionem est preparatorium ad petitionem hereditatis. vnde prius debet agi interdicto, quam petere hereditate. Ita ponit casum glof. ista. Ratio istius gl. non videtur mihi vera. Nam petitio hereditatis est huius priuilegij, vt per eā no fiat ei praedictum per aliam actionem, siue sit mota petitio hereditatis, siue speretur moueri. vt l. si quis libertatem. s. de peti. hae. & si quis a bonæ fidei. eo. titu. & l. vlti. C. de pe. hae. & l. si post li tem. & qd ibi not. j. de except. Quid ergo vult dicere lex ista? declarabo statim in proximo contrario. Oppo. & videtur, q tabulae debeant exhiberi, & ostēdi oibus qui iurant sua interesse: vt l. j. in prin. quemadmodum test. ape. & ibi not. Sol. quae dam est exhibitio corporis tabularum, i. q per eum cui exhibetur tabularum corpus habeatur: & de illis tabulis possit face re ad suum libitu. & tunc hoc no pot fieri, si de his pcedet quaes tio hereditatis. Ita loquitur hic quod est siue contendat duo in situati eiusdē nois: siue contēdat veniens ab intestato cu scri pto in illo in testamento: tuc si ille institutus peteret tabulas tan qua haeres: quia per hoc possēt fieri praedictiū petitioni haereditatis: no possēt agitari hoc interdictum, vt dixi. Quaedam est exhibitio quae fit vt qs possēt describere: & ex illis tabulis ius suum fundare, no tñ habere corpus tabularu. & illud fit. Ita lo quit lex contraria: & eo. tit. l. j. s. inspecto. Vnde dico q in casu legis nostrae licet istae tabulae in aedem publicam deponantur: tñ quilibet illis tabulis poterit vti prout sua interest, & dabitur copia exēplandi illi cuius interest. & ad petitionē cuiuscūq in tereit producere ne ius suū pereat. Ita debet intelligere. Ve rio ad secūda particulā. hic dicitur, Aut si ad intelligā, & c. quae ro exemplū huius edicti. Glo. ponit exēplum, si falsum est testa mētū, & iam est coepta cōtrouersia, & hoc est primū exēplum. Sed cōtra hoc opp. interdictū de tab. exhi. habet locū etiā p testamēto falso vt s. eo. l. j. s. siue aut. & l. si qs legatū. in prin. j. de fal. ergo malū exēplum est istud. Glo. dicit, lex contraria lo quit qñ adhuc no erat coepta qstio falsi: sed hic ita quaestio erat icoepta: vnde tabulae no debēt exhiberi, hoc satis placet. Ratio est, quia si corpus tabularū exhiberet, possēt supprimi. & sic ta lis falsitas no reperitur. Vel dic solueudo cōtrariū, q hic erant ta bulae quae dicebant falsae & no erāt signatae: merito interdictū de tab. exhi. no habet locū. Ita loquit hae lex. Sed in l. contra ria erant falsae & signatae. Hae sol. no placet: quia si sunt falsae, & no signatae, no pertinet ad querelā: quia qui hoc fecit, no potest accusari in crimine falsi: vt l. si quis legatum. j. de falsis. nisi dicas q non erant signatae perfectē: sed habebant aliqua signa, ita q in quibusdam dictis tabulis habetur fides, ac si essent ve ra: vt puta inter liberos: vt dixi in l. si quis legatū. Aliud exē plum est, si in tabulis aliquid est relictu fisco: tunc non debet edi priuato. Hae lectu. est vera in se: tamē non habet dubium. **Tertia lectu.** d est, q quis ascribit sibi in testamento: vnde tan quam indignus legato priuatur, & debet applicari fisco: & per hoc dicitur pertinere ad publicam quaerelam. hoc non est ve rum quia quādo quis sibi ascribit, remanet penes haeredē: vel apud eundem si esset filius veniens ab intestato: vt l. filius. in fi. j. de fal. & l. j. C. de his qui sibi ascri. tene ergo primam exposi tionem. His expeditis habes ex hac l. j. quod contra illum qui petit exhibitionem tabularum, vel petit a notario instru mentum, potest opponi non interest tua: non est tu ille Titius qui est ascriptus in testamento, vt hic fm vnā lectu. Itē facit s. e. l. j. in fi. vbi opponēbat, q testator no habuit filiu in potestate. Itē videt ex hac lege, q possit opponi no solū a tabellione couen s to, sed etiā ab alio qui sua interesse dicit. Et ideo p huius declaracione

Quero quo iure. Et quo, & quo iure, & an tertius, cuius non interest, possit hoc petere, vide Spe. in titu. de instru. edi. spalte. vers. sed bre uiter. & late Bald. in l. i. C. de eden. in v. j. col. & Inno. in c. j. de proba. Et ad Bar. hic adde Bald. in l. j. C. de eden. in v. j. col. & ibi Jac. But. & Bal. in l. i. quidam. in princip. s. de eden. **Dico q sic.** Et per hoc dicit posse q pars agere possit cōtra no tarium vt apponat clausulas consuetas apponit: quia si instru mentū illas non ha ber videt defectuū secundū gl. no. & ibi Bart. in l. generali. C. de tab. lib. x. & quod no. Bart. in proemio Digesto. & bene fa cit quod notat Bar. in l. j. prius. s. recte. de aqua plu. arc. Et ita videt consultū per duos singulares vi ros, licet istud dictū no allegaretur. quod not. & ad id qd vult hic Bart. adde etiam Barto. multum pul chre in l. admonendi. in ver. quero quid si instru. reperitur defe ctus. de iureiurā. & vide Bar. no. in l. Im perator. s. de stat. ho. Et cum Bar. hic con cordat Bald. in l. fi. in ix. col. C. de eden. Ad de qñ notarius praes tuatur rogatus appo nere clausulas consuetas, Alexand. con silio cv. h. volumi. & consilio xxxvj. iij. lib. **Respondeo.** Vide Bal. in l. i. C. de fidei. com. & Spe. in tit. de instru. edit. s. instru. menti. vers. sed num. qd. Et an possit sua autoritate corrige re errorē, an verò eū autoritate iudicis & citatione partis. Vide per do. Anto. in c. ex literis. de fide in stru. & Ange. in l. ror. de test. Et ad Bar. to. hic adde Bald. in l. fi. in pe. & vlti. col. de eden. & Angel. in l. si quis. s. prohibet. ff. de eden. Adde, an nota rius possit errorē suū corrigere, Alex. cōfil. lxxix. iij. libr. Bald. consil. cxxvij. v. libr. & ibi querebā scri pturam bonā & su spectam. **Quero, si propter.** Et vide Bald. in rub. C. de poe. iudi. qui ma le iudi. & licet dicat calum in l. fi. de mag. conue. esse sine. in ad di. similit. in fi. men. fal. mo. dixit. Andre. Barba. **Quero, quando.** Facit ad no. per doct. in auth. si quis in ali quo. C. de eden. Et ad

claracione quero, quo iure quis agit cōtra tabellionē, vt sibi exhibeat instrumētum de quo est rogatus. Rnd. per officiu iudicis ex edicto de edendo: vt l. argenta rius. ij. rñso. vt ibi no. de edē. Sed & si eiset instrumētū pertinēs ad vltimā volūtate, ageretur interdicto, quē admo. test. aperiā tur. vel de tabulis exhibēdis: vt l. j. s. j. & ibi no. s. eo. tit. & hoc est verū sine dubio. Sed qd si notarius dedit instrumētū tibi defectiuum, an potes agere cōtra eū vt corrigat, vel perfectē det? Dico q sic, ea dem ratione, & eodē iure: quia ille no videt dedisse qui no perfectē dedit: vt l. veluti. circa prin. s. de eden. & l. vbi exigūt. vers. dolo. eo. tit. Quero, vtrū notarius possit hoc petere q permittat sibi addere, vel detrabere instrumētū: vel vt examinetur testes, qualiter factū fuerit cū notarius se reddat incertū: Rndeo, si quidē notariū allegat istam cām habere incertitudinis, vel erroris sui, potest hoc petere: vt puta, si tēpore cōtractus circa aliquod pactum fuerit multa cōuentiones, & notarius nil scripsit propter partiu festinātiā: vel si prothocollū primū perdidit casu. aliās cū ipse notarius debeat alios certificare, no possit petere se certificari ab alijs: vt l. si qs ex argentijs. s. pe. & fin. s. de eden. Sed qñ notarius no vult certificari, sed asserit pro certo se errasse: vtrum ei sit credēdū, dicā in l. si librarius. j. de regu. iur. facit l. actorum verba. s. de re iudi. Quero, si propter id, quod notariū omisit, qs est danificatus in aliquo: vtrū teneat notarius? Rndeo, sic: vt d. l. argentijs. per totā l. ha betis tex. no. in l. v. C. de magi. cōue. facit C. de susce. & arca. l. j. li. x. Quero, qñ notarius reddit instrumētum ei ad cuius petitionē cofecit, vtrū debeat citari pars aduersa quae laedere: Rndeo, qñ an de beat reddi, nulla est cōtētio: nec requirit aliqua causā cognitio: quia notarius cōfite tur, & pars, ad quā spectat, est certa: vnde no est dubiū. Sed si emanaret aliqua cōtē tio: vt quia notarius diceret se aliās reddi disse: & sic non tenetur iterū reddere: vel dicit ad petentē no pertinere: vel diceret istud instrumētū esse inualidū, & sic non debet publicari: tuc debet citari pars q la dere, cū hic fiat cā cognita: vt l. si qs ex ar getarijs. s. pe. de edē. & l. j. s. siue autē. s. e. & hac l. Quero, qñ iste cōtētionēs emā nāt: vtrū debeat adhiberi plena causā cog nitio: an verò summaria? Rñ. qñ emanat aliqua cōtētio, cuius decisio parat plenū praedictū: vt si notarius negat aliqd ca pitulū fuisse expressum: tuc quia ista cog nitio parat plenū praedictū: quia tractat, an cōtract' fuerit celebrat' vel no: tuc debet adhiberi plena cognitio: vt l. iudices. C. de iudi. Ita intelligo l. j. s. eo. ibi: sed si neget. hoc etiā probat' extra de confir. vti. vel inuti. c. cū dilecta. vbi petebat' renoua tio priuilegiorū a summo potifice, quae re nouatio inciperet re habere vires: ideo re quirūt plena causā cognitio. Qñ emanat cōtētionēs. quae no parāt plenū piudi cū: vt si dicat' ad te no pertinere: vel dicit tibi aliās reddidisse: & sic de renore in strumētū no cōrēditur. Magis puto q ista examinent' summarie: & qñ qñ sufficiet iura

mētī pstatio: vt no. in l. j. circa prin. s. quē ad. test. ape. facit l. ij. s. ibidē. s. ad exhibē. **Ne quid in loco sacro fiat.** Rubri. **Hoc interdictū datur etiā ut tollatur quod factū est.** **Faciens depingi crucifixum in ecclesia, non potest prohiberi.** **Hoc interdicto potest agere quilibet de populo.**

Lex I. **It prator.** Quero, hic ne quid fiat. quid si fuerit factū, an possit agi q tollatur? Respō. sic, per aliud interdī cū positū. j. tit. ij. l. ij. s. locorū. & ideo de bet hic addi dum dicit, fieri verò: subau di. & vt id quod est factū tollatur. & ita in telligit Rof. in libellis suis super hoc tit. & Io. in arbore. Sed quero, si volo facere depingi crucifixū, vel aliquid in ecclesia: vtrū possim phiberi. Certe no: quia illud prinet ad ornātū, no ad deformitatem, vt h **Quero, quis possit agere hoc inter dicto?** Vide q tñ ille q habet curā aediū sacrarū, vt hic in fi. Sed certē ille licet pos set, tñ idem est in quolibet de populo: quia quilibet de populo potest agere: argu. l. si quis in hoc. C. de episc. & cle. & facit l. j. s. pub. de iustit. & iur. facit j. titu. ij. l. j. & l. ij. s. hoc interdictum. & s. fi. & l. seq. **An liceat edificare supra muros ciuitatis. quod sic domino permittente.**

Lex II. **In muris.** Ista duae leges sunt cōtra homi nes huius ciuitatis, qui habent do mos suas supra muros ciuitatis: q no licet sine missu principis: vt hic videtis: ta men ipsi habent permissionem a populo, & cōmuni huius ciuitatis: & dicunt q est populus liber nemini subditus. ideo hic potest permittere.

De locis & itineribus publicis. Rubrica. **Via vicinales habentur loco viarum publicarum si memoria no extat, quod sint facta ex collatione priuatorum: aliās si extat memoria, sunt priuatae.** **Statutum quod quilibet possit facere potem supra viam publicam, potest fieri supra viam vicinalem, si non extat memoria quod fuerit emptā a vicinis.** **Aedificium iuxta plateam si de struatur ut platea amplietur: ita iuxta illud aedificium efficitur platea.**

Lex I. **Vilibet.** Oppo. & videt q vie vicinales quae sunt factae ex agris priuatorum sunt priuatae: vt j. titu. j. l. ij. s. vicinales. Solu. Si extat memoria q sint factae ex collatione vicinorū, sunt vicinales priuatae. Si verò no extat memoria, habētur loco via rum vicinalib, vt hic. q potest facit ad statutum huius ciuitatis, quā di cit, q quilibet possit facere potem, vel pcellum supra viā pu blicā: quaretur vtrū possit fieri supra viam vicinalem. Certē si quidē extat memoria q fuerit emptā a vicinis, tuc no possēt fie ri: quia esset priuata via. Si no extaret memoria: tuc secus, vt hic. Vltimò habui quaestione de facto: pone q iuxta plateā de struatur aliqd aedificiū autoritate publica, vt platea ampliet: vtrū via quae est iuxta illud aedificiū destructū desinat esse via, & incipit esse platea, an remanet via sicuti erat primò? Et hic quaeritur, ppter statuta quae dicunt q in platea poenae duplicat' tur: dico q illa via incipit esse platea: nā statim cū via intrat pla team via finitur. Hic est casus in l. via. j. e. vbi habetis q cū via vicinalis intrat in militarē, extinguit, & facit ita in pposito sta tim cū via intrat plateā, definit esse via. Facit ad hoc l. vlti. s. de seruutibus vrbanoꝝ praediorū. & ita bis de facto iudicauit.

Barro. hic adde Bald. in l. fi. C. de eden. et no. Bartol. in l. si quis ex argentijs. s. fina. de eden. **Non tenetur. Nota rius no tenetur edere instrumentum, nisi se mel. Adde text. & ibi Bar. in l. fi. in fi. de bo. autho. iudi. poss. nisi ipsum casu amiserit: vt notat Bal. in l. dif. solut. ad fi. ff. de cōdi. ex l. & adde l. si quis ex argentijs. in fi. s. de eden. & ibi Bar. & vide Bal. in rub. C. de fide instru. in xij. col. in versu. quero sim instrumentū publicum & c. **In muris.** Idem dicit Bald. in l. acta. s. de amplianda. s. de re iudi. & Bald. in l. nec si volens. C. de libera. causa. **Cuilibet.** Nota q ad probandum viam esse publicam no sufficit probare per testes quod itum erat per omnes, per illum locum, per longum tempus. l. j. s. ff. de his qui deie. vel effu. Qualiter autem dicatur via publica, vi de text. in l. j. s. via rum infra, ne quid in loc. publ. Adde ad probandum viam pu blicam, & quanto tēpore praescribatur. Bald. consil. clxxvj. ij. lib. **Facere pontem.** Ad de qua not. Barto. ad hoc in lege omnes po puli supra de iusti. & iure & Barto. in l. re gione. de acquir. re rum do.**

Prator ait. Vide mod. in l. apud Iulia. s. constat. de leg. j. & Bald. in rub. C. de contrahen. emp. in ij. col.
Debet retrocedere. Sed Ange. in l. fluminum. per illum tex. in prin. s. de dam. infec. dicit. quod illi defendendum est qui primus in via inceperit venire. adde Bal. post glof. in l. per agrum. C. de fer. & aqua.

Ne quid in loco publico. Rubri.

Cum commune uult aliquid uendere: quod sit cõsiliu.
LEX I.

Rator ait. Nota glof. fam. quæ di. cit lege. f. municipali. Alio an no erat de facto quæ dā platea quæ commune uendere uolebat. ut posset ædificari. Videtur qd nō possit uendi. nisi per principem. ut probatur in l. cõtinuus. s. cū quis. in tex. & gl. de verb. obli. facit. l. sed Celsus. in prin. de contrahen. emptio.
Dedimus cõsiliu tale. qd de hoc fieret primò lex municipalis quod possit uē di. & postea uendatur. Hoc probatur per hunc tex. cum sua gl. & l. prohibere. s. planè. quod uia aut clam. & j. de uia publi. l. uiam publicā. & j. ea. l. s. uiam publicam.
si duo plaustra se obuiant in uia. quis debet retrocedere.

Hoc interdictum. Hic dicit. scilicet. ci uuitatis. Quæro. de qua ciuitate loqua. Quidam dicunt ciuitatis. s. cuiuscũq. qd facit pro eo quod dixi s. p. l. oxi. q. lex ciui tatis potest de hoc disponere. Alij dicunt ciuitatis. s. Romanæ: non puto qd ista opi. inuicem repugnēt. Nam si dicimus iure ci uuitatis cuiuscũque: istud ius est ciuitatis Romanæ: quia quælibet ciuitas habet ex permissione ciuitatis Romanæ: ut s. in prin. huius legis. secundum glo. quæ dicit lege. scilicet municipali: ut l. prohibere. s. planè. quod uia aut clam. Quæro. quid est hoc dictum tantũ iuris habemus ad obti nendum. quantum quilibet de populo ad prohibendum. Glo. quæ est hic. dat mul tas expositiones. Tene primã tanquã ma gis claram. licet quælibet posset sustineri.
Quæro. ponam qd duo plaustra in ali qua arcta uia se inuicem obuiant: quæro. utrũ vnus possit dicere alteri. retroceder. Vide qd nō. per hũc tex. quia quilibet ha bet tantũ iuris. per hũc text. & sic est locus gratificationi: & tunc si vnus poterit sibi præuidere ne poneret se in illam neces si tatem. cū uideret alium occupasse: tũc ille debet retrocedere. Ita dicit glo. magna. Istam gl. allegauit in l. quo minus. j. de flu. in materia molendinorum. qd si vnus præ occupat aquam fluminis: alter non potest eum impedire. Dic ut ibi dico.

POMATES. Merito. Vide Alexan. consil. cccxv. in j. col. in ij. vol. & consil. lxxxvij. col. ij. vol. ij. ubi loquitur quando adesse clausula. non obstante. & lxxxiii. col. pe. vol. ij. ubi loquitur quando adesse clausula ex plenitudine potestatis. & cvij. eo. vol. col. j. & lxx. vol. col. v. ubi pulchre circa hęc dicit. et maxime quando adesse clausula. non obstante concessione alteri facta. er clausula. & aliquis præferatur. & v. col. ij. & seq. eo. vol. v. ubi dicit. quod Princeps concedendo aliquã rem alicui. nō uo reuocare cõcessio nē factã alteri de ipsa. de qua non est facta mētio. & ibi ponit. qd si esset dictũ. nō obsta te concessione vnuer sal. collationē alteri factã. & xxix. col. pe. f. si. vo. ubi ponit pulchre exēplũ. & So. cõ. fl. lxxv. col. pe. f. et se. P. P. A. V. P.

Idem ait. Segf Nero. in ti. de are. co. ij. de fer. ut. r. sic. præd. & in ca. de cloaca. col. ij. j. de feruit. vrb. præd.

Si quis quod in publico. Tene menti hunc casum. qn aliquis habet aliquid ædificatum illicite. etiã si uult reficere. f. potest prohiberi. Ex hoc. s. habes qd sufficit quo ad interdictum qd ædifices in loco publico: licet a te possideatur locus publicus: nã nihilominus habeo contra te hoc interdictum: ut hic.
Si quis in mari. Nota qd fieri dicit in loco publico id qd fit in ipso solo: ut l. j. s. hoc aut. s. de no. ope. nũ. Sed si phibeo te piscari.

licet ista prohibitio fiat in mari: tñ non est opus factum in mari tanquã in illa materia: sed prohibitio illa est facta in psonam existentem in mari: ideo non habet locum hoc interdictum.

Beneficium Principis debet intelligi sine alterius iniuria.

Dammum dicitur pati ille. cui aufertur commodum quod sentiebat ex publico.
Nota qd duo ex isto s. j. q. beneficiũ Principis debet intelligi sine alterius iniuria: ut hic. & in s. si quis a principe. j. ea. l. f. Secundo no. qd dñũ vř quis pati. cū aufert sibi cõmodũ qd sentiebat ex publico: secus si ex priuato. quod dicit ut l. proculus. s. de dam. infec. & ibi dixi.

Idem ait. Nota qd si habes molendinum f. cõstructum illicite. & ego ædifico aliud. per quod tibi no ceatur. non potes me prohibere. ut hic dicitur.

Papa si concedit quod fiat ecclesia. intelligitur sine alterius ecclesie iniuria. nisi aliter exprimat.

Aedificium factum in publico permissu principis. cuius erit. remissiuè.

Si quis a principe. Nota qd qn papa cõcedit qd fiat aliqua ecclesia. intelligit qd fiat sine alteri ecclesie iniuria. nisi aliud in rescripto exprimat.

Si quis nemine. Nota qd si ædificium est factum in publico. non debet destrui. f. sed debet sibi imponi uectigalis aliqua pensio pro illo solo in an s. no. tene menti.

Viam publicam. Vide glof. quæ incipit. ut primiceps. secundum istam glo. habes qd quælibet ciuitas uidetur habere iurisdictionem faciendi uiam publicam. & eadem ratione reducere uiam publicam. in locum priuatum. dixi s. ea. l. in prin.

Si quis in suo. Hic est nota. s. & mēti tenēdus. f. Ex quo nota qd licet non ædificem in uia. sed ædificem in meo: dum tamen ædificium factum in meo no ceat in uia sufficit ut habeat locum hoc interdictum.

Idem Nerua. Tu habes qd pot agi cū vicino. ne agat contra aliũ vicinũ. Similis modus agē di est in l. cū in plures. s. messim. s. locati. f. Sed no. gl. hic quæ dicit. qd qn teneris mihi ad hoc ut agas contra alium. liberaris à me cedendo actionem contra illum. quod tene menti.

Idem ait. Nota qd si facis aliquid in loco tuo. ex quo for tor vel putredo f. fit in uia. potest agi hoc interdictum. quod tene menti.

Tractatum. Nota qd isti f. potes qui sũt p. uia. de iure nō possunt fieri: tñ in Italia in quibusdã terris est statutũ qd possint fieri: & in quibusdã est cõsuetudo.

Hoc interdictum. Opp. qd hoc interdictũ sit anna l. i. v. j. de popu. acti. l. i. Sol. fal lit in hoc interdicto fauore publicæ utilitatis. Item opp. C. de præscri. xxx. anno. l. o. s. & l. sicut. Sol. Qd dicit ppetuo. intelli ge xxx. annis hodie. Vtrũ f. aut pscriptio triginta annorũ esset cognita de iure Digestorũ: dicã in l. in oibus. de diuer. & tẽp. præscri. Dicit hic. qd sit cõdenatio ad interese. Contra. ad interese nō pot fieri. Cũ em nil sit factũ. sed agat ne fiat. nullũ in teresse est hic. Videte dñi. Ego f. credo qd istud interdictũ nō pos sit pponi. nisi qn aliq. inceperit ædificare. ita qd habeat aliquod instar opis: ut l. stipulatio. s. opus. s. de no. ope. nũ. ideo pot agi ne fiat ad interese pro eo qd est factũ. Ita debet intelligi iste s. & puto qd debes libellũ formare isto modo. Dico f. qd talis inceperit ædificare in tali loco publico. seu uia publica. per qd iter vel uia

vel uia deterior fit: quare peto te ipsum prohiberi istud opus facere: & cogi ad cauendum. ne fiat. & ipsum condẽnari ad interese meum in eo quod est factum. hoc probatur hic. & s. ea. l. j. si quis nemine. in fin. s. De hoc etiam uidebitis j. ea. l. s. pe. s. uerbum habere. quod refertur etiam ad conductorem.

Hoc interdicto. Nota in isto s. ibi: habere eũ. & c. quod f. habere dicitur quicũq. fruitur vsu possessionis: & qd uerbum habere. refertur etiã ad cõ ductorẽ tantum. De cuius significatione habetis in l. stipulatio ista. s. habere licere. j. de verb. obli. ga.

Idem Labeo. Ab isto s. inclusiue vsque ad s. hoc interdictum. nihil dixit super eis.

Interdictum hoc est populare: licet quilibet possit agere pro interesse suo. Libellus in hoc interdicto qualiter formetur tam cõtra ædificantem in publico. quã contra tenentem opus in publico.

Hoc interdictum. Hic est gl. fortis. Dicitur quod hoc interdictũ cõtinet interese se actoris & rei. Idem dicitur s. ea. l. s. hoc interdictum. Item dicitur hic. qd hoc interdictũ pertinet ad publicã utilitatẽ: in d. s. hoc interdictũ. dicit qd est populare: ergo nō interest actoris. sed reipublicæ. ergo malè dixit tex. cū dicat referri ad interese agētis. Huius timore prima glo. ponit hic tres opi. Prima f. qd hoc interdictũ est populare. qd cõtinet publicã utilitatẽ prin cipaliter. sed utilitatẽ priuatã cõtinet secundario: & ideo licet vnus de populo egit. & obtinuit p. interese suo: tamẽ ali. pot pro suo interese agere. Hęc lec. placet mihi: & probat. j. eo. l. pe. ubi dicit. qd in interdicto pot cõstitui pcurator. ergo qd sequit. p. priũ interese. & hoc placet multũ. Tu dices. si propriũ interese. psequit. ergo nō est populare. Rñ. ut dixi uobis. prin cipaliter inspicit publica utilitas: secundariò interese priuatũ. & hoc interese uel est de futuro. uel sperat esse: qd dubito ne dã nificet in futuro. uel est de præterito: qd iã sum dãnificatus. & hæc est alia opi. pro quolibet istorũ poterit agi: & nihilõ min. petã opus tolli. & hoc est quod cõtinet opus publicũ. qd opus tollat. Erit ergo libellus f. sic formãdus: dico cõtra talẽ qd ipse habet. et tenet tale ædificiũ quod est factũ in uia publica. ppter qd ædificiũ dicta uia fit deterior. ex quo ædificiũ sum dãnifica tus in tñ. & est uerisimile me dãnificari in futurũ: quare peto ipsum cõdemnari ad tollendũ dictũ opus. & restituendã ipsam uia i pristinũ statũ. ipsumq. mihi cõdenari ad quãtitatẽ prædi ctam in qua dãnificatus sum. cū tñ inter sit mea dictũ opus fa ctum nō esse. & quatenus mea interese p. lene iudicio. Præ dicta uera si is. tenet ædificiũ factũ in uia publica qui fecit: sed si tenet alius. tunc debet cõcludi aliter. uidelicet qd ipse præ stit patentiã destruedi opus: & qd condemnet quatenus actoris interese p. edente iudicio ex eo qd denegat prestare dictam pa tientia: ut uidebitis s. pxi. Alij dicit qd hoc operat interese to tius populi. qd nō placet: qd secundũ hoc nō posset cõstitui p. curator ab actore. qd est cõtra l. pe. j. eo. sed pro interese pu blico deberet intẽtari actio à syndico cõmuni. & hoc est qd di cit tex. quãti actoris inter sit. & ideo refert se ad interese actõ ris. non populi.

per publicum. Quæro. a quo debet caue ri. Rñ. a republica si ab ea factũ est opus. uel a priuato. Quæro. quo iure peparat ista cautio. Hic uř dicere qd ex lege xij. tab. Tu dic. aut qd uult petere cautionẽ ut caueat de dã. infec. & si. & iudicis offiõ: ut linglino. s. de dã. infec. & l. v. in prin. de ver. ob. Aut uolo age re qd dãnũ mihi emēdet. uel opus mihi destruat: & tũc agã cõ dictiõe ex l. que erat ex quadã lege antiqua ante legẽ Aglã: ut l. j. s. ad l. Aquit. hodie age f. actiõe in factũ subsidiaria legis Aquilia. hoc dicit glo.

Scutis. Sic pone casum s. eo. l. ij. s. si quis nemine. Dicit est qd id. qd fit in loco publico. non debet destrui. ne vrbs deforme r. ruinis: in d. l. ij. s. p. tor ait. dicit qd debet. Sed qño solum istẽ cõtrarietates. Sol. illud dicit gñaliter. f. in loco publico: hoc particulariter. f. in uia pu blica. Quæro. de quo edictõ loquitur hic: Dicit de eo. ne qd in lo. pub. ut l. ij. s. p. tor. uel aliter ut dicit gl. Sed prima magis placet.

De loco publico fruendo. Rubrica. Conducens a priuato non habet actionem. nisi condu cat ad longum tempus. LEX I.

Rator ait. Opti ma est & totus titulus. Not. qd cõductor socius. licet nō conduxerit. habet hoc in terdictũ. quod est uile. c. Not. qd conducens a priuato non habet actionem. nisi conducatur ad longum tem pus: ut j. de superfi. l. j. s. quod aut ait. sed qui conducit a re publica habet incontĩ nenti etiã si conducit ad modicũ tẽpus. & intellige. habet actionẽ. scilicet ad retinẽ dam suã possessionem ex hoc interdicto. An aut haberet ad retinẽdũ in rẽ uilem. hic uidetur gl. qd sic: sed in l. j. in fi. s. si ager uec. uel emphy. pe. uidef dicere cõtrariũ. Sed tamen istud plus mihi placet. Dicam plenius in d. l. j. s. quod autem. de superfi.

Interdictum ait. No. ibi: ma conductor. qd directa præferatur uili. De quo dixi plenè in l. qua ratione. s. literæ. de acqui. re. domi.

De uia publica. & itinere publico fruendo. Rubr. f. Via ampla quod qñq. sit deterior stricta. et ibi rone. Strata proprie dicitur uia matonata lapidibus uiuis. uel coctis.

Rator ait. No. hic duo. Pri mo qd qñque est deterius. uia esse multũ amplã. Ita uides hic. dñ dicit latiorẽ. In quo autẽ ista deterioratio sit si est magis ampla. cogitabitis. tamen dico uobis qd ego uidi in quadam ciuitate cū ibi essent multæ uie amplæ. posita fuit necessitas hominibus circumhabitantibus occupan di. & restringendi eas. Ratio: quia qñ tu multus erat in ciuitate propter uiarum la titudinẽ. ciuitas reddebatur debilior ad defendendum. & hoc fuit in ciuitate Ca lij. f. Secundo no. quid est dictum strata. Certè proprie dicitur strata uia matonata lapidibus uiuis. uel coctis: ut hic uides tamen in ciuitate ista appellatur uia regalis. seu uia cõsularis.

Officiali creditur in maleficijs minimis. Purgare uiam q. debeat quilibet iuxta suam domum. Conductores tenentur purgare uiam expensis pensionis: & quid in gratis habitante. Projicere morticinia in uia non licet. Interfectus ante domum alicuius. an ibi præsumatur interfectus: q. sic & q. sit præsumptio contra domum domus.

Ediles. No. ibi. ubi dicit. obuiante. f. qd in maleficijs minimis creditur officiali. Dixi in l. di quus. de custo. reo. Secundo no. f. quemlibet debere pur gare uiam iuxta suam domum. Tertio no. qd conductores coguntur ad uiam purgandã: tamen expensis pensionis. Sed si gratis habitant. dico idem si purgatio est talis. quæ perti neat ad utilitatem momentaneam. sed si ad perpetuam. secus: ut l. ij. s. j. s. de impensis. Quarto no. hic qd non licet projice re morticinia in uiam. quod facit quando reperitur quidam de nocte interfectus ante domum tuam. utrum præsumatur interfectus ibi: ut uicinia teneatur: quia non cepit malefacto res. & an sit præsumptio aliqua contra domum domus. & hoc facit quod sic: quia omnis ista purgatio pertinet ad eũ qui habet domum propẽ. Si aliter constaret alium proiecisse. non pertineret ad eum: dicam in l. nequis. de incen. rui. nau.

Facultati eundi per uiam publicam non præscribitur.

Idem Labeo. Ad itũ s. uide not. in l. in prouinciali. s. fin. s. de ope. no. nuncia.

Prator ait. Quid si probat p. l. oxi. rps po pulũ iussit p. talẽ uia: an sit probatũ uiam esse publicam? Dic qd non. & not. in l. j. s. j. s. de his qui deie. uel cõ. & c.

Dicit strata. Quid est strata. probat etiã iste tex. qd appellatio ne terreni. non uenit terrenũ lapideũ. Ad dẽ tex. in l. j. s. fide riuus. Et per hanc differe tiam inter uia & stra tã. uide id quod not. infert Bar. in l. pen. C. de priu. domus Au gustin. lib. xj.

Debere purgare. Et qño debet fieri ista purgatio uiarũ. uide plenè in l. ij. C. de im mu. ne. conce. lib. x.

Tertio not. Adde Bal. l. ij. C. de act. & oblig. in l. j. in ij. colũ. C. de hære. uel act. vř. facit quod no. Bal. in l. j. in ij. colũ. C. de iur. emphy.

Quarto no. qd uide tur nãm durum: sed pot fortè dici hoc uerũ. si dñs domus fuis set vsus cõmittere ta lia. uel esset malè uita. per gl. in l. inciuile. C. de fur. An aut p. sumat occisus ab ini mico. adeo qd poterit torqueri. uide Spe. in tit. de præscriptio. s. j. Andre. Barba.

Interfectus. Quod intelligit uerũ Ro. in l. j. s. hoc rescriptũ. s. ad Syl. si ille cõfuerus erat talia facere: arg. l. inciuile. C. de fur. vi de que dixi in l. ij. de qd. & Bal. in l. ij. s. de gno. f. s. de offic. præ fe. vij.

Officiali creditur in maleficijs minimis. Purgare uiam q. debeat quilibet iuxta suam domum. Conductores tenentur purgare uiam expensis pensionis: & quid in gratis habitante. Projicere morticinia in uia non licet. Interfectus ante domum alicuius. an ibi præsumatur interfectus: q. sic & q. sit præsumptio contra domum domus.

Ediles. No. ibi. ubi dicit. obuiante. f. qd in maleficijs minimis creditur officiali. Dixi in l. di quus. de custo. reo. Secundo no. f. quemlibet debere pur gare uiam iuxta suam domum. Tertio no. qd conductores coguntur ad uiam purgandã: tamen expensis pensionis. Sed si gratis habitant. dico idem si purgatio est talis. quæ perti neat ad utilitatem momentaneam. sed si ad perpetuam. secus: ut l. ij. s. j. s. de impensis. Quarto no. hic qd non licet projice re morticinia in uiam. quod facit quando reperitur quidam de nocte interfectus ante domum tuam. utrum præsumatur interfectus ibi: ut uicinia teneatur: quia non cepit malefacto res. & an sit præsumptio aliqua contra domum domus. & hoc facit quod sic: quia omnis ista purgatio pertinet ad eũ qui habet domum propẽ. Si aliter constaret alium proiecisse. non pertineret ad eum: dicam in l. nequis. de incen. rui. nau.

Facultati eundi per uiam publicam non præscribitur.

In flumine. An aut villa teneat si ignora ret malefactor...

Lamp publicam. Op. de l. oes. c. de praescri. xxx. annor. gl. dicit qd est speciale...

Vi uiam. Quae t sit actio viae reiectae...

In agrum. Quae t sit actio viae reiectae...

It prator. Not. de op. cinia. & cotrata...

Ripa. Not. quid est ripa. de quo j. eo. l. pe. & fin.

Si fossa. Est argumentum qd fossa mei molendini sit publica...

In publico flumine. Not. actio in, denotat t intrinsecitate...

Non autem. Not. non debere aliquid fieri in flumine t publico...

Labeo. Tu habes ex hoc s. notabili qd licet t ex inepa actioe...

Vo minus. Ista lex est vna de repet. ideo hic nil dico...

gl. Hanc quaestione tangit gl. in l. si quis ex argentijs...

Sequitur repetitio eiusdem legis. A qua de flumine publico non nauigabili...

Habens molendinum in flumine infra, quando possit aliu facientem molendinum...

Habere aedificium in flumine publico quis licite dicitur, si habet ex principis...

Item ille habet licite si lege municipali permittitur et condita a ciuitatibus...

Damnū nō pati, et lucrū non capere, nō procedit a pari...

Qui facit aedificium in flumine infra, per quod aqua restagnatur...

Si unus hodie incipit laborare in flumine, et ducere aquam...

Opus ceptum, quando quis dicitur prosequi.

Si duo inceperunt eodē tēpore fabricare, uel unus primō, alter post eū...

Cautela pro illo qui primō incipit fabricare in flumine publico...

Faciens molendinū in flumine publico qd nō possit immittere...

Riparum proprietatis est ipsorum, quorum praedij adhaeret, licet usus sit publicus...

Non possum in ripa, quae est contra me ab alia parte fluminis, aliquid immittere...

Si ripa fluminis, quae adhaeret praedio tuo ita est naturaliter ordinata...

Consilium pro domino proprietatis ripae fluminis, iuxta suum agrum positae...

Aedificans in flumine publico si facit clausuram quae protendat ultra mediam fluminis...

Clausura, quae fit in flumine publico, appellatur in iure specus uel septum...

Vicini superiores, uel inferiores quando possunt facientem clausuram in flumine publico impedire...

Formula, seu locus cauus, qui fit ad latus fluminis ad aquam ducendam...

Quis non potest aquam molendini alicuius ad suum molendinū ducere...

Formula, per quam aqua ducitur, non potest fieri in uia publica de iure...

Domnus molendini superioris an licite possit tempore siccitatis facere refectionem...

Ius ducendi aquam qd cōpetit per modum cuiusdam facultatis...

Ius ducendi aquam per fundum uicini perditur spatio decem uel uiginti annorum...

Existens in quasi possessione piscandi solus in flumine publico...

Alleganti iustam causam quare aedificiū nō reparauit...

Si flumen mutat alieu, an quis amittat ius suum aquam ducendi...

Molendinum, uel aedificium quod ad plures pertinebat...

Molendina quae sunt in nauicula, ut ea quae sunt in Pado...

proponit oēs alias exceptiones sibi compertes. & vide Imol. in d. l. Titia...

Vo minus. Hec lex tria facit. Primò ponit dictum, vscq; ibi si modo...

ne quid in loco pub. l. ij. in princ. Sed hoc intellige verū in ciuitatibus Italiae...

eundē Bar. in l. j. §. sicut aut. de aqua plu. arcen. Bal. in cōsi. cix. inci. & videt. in j. volu. & in l. iij. C. de ser. & aqua. vbi dicit, qd si aqua nō orit in meo, tamē postq̄ ingressa est in meū, possum facere quicquid voluero. Vide etiā eundem Bal. in c. cū oēs. in xj. col. ver. pone ex publico. de cōsi. in quātū Bar. concludit valere pactū & c. adde quod no. Bal. in l. pe. per gl. ibi. §. de pact. & valet pactū ne liceat superiori in suo molendino adificare. Secūdo no. diligerent illud, qd dicit Bar. si praecefferit cōsuetudo, & c. qd adde qd imō ius qd cōpetit ex antiqua cōsuetudine nec fortius qd illud qd cōpetit ex pacto priuatorū. ita Bal. in tit. de ser. et aque duc. in j. col. Et ex his verbis Barto. hic decidit quāstionē quā alibi indeterminatā relinquit Bal. in c. cū ecclesia Vulturana. col. iij. de elec. an aqua de publico p agrū meū defendente possim contra veterē cōsuetudinē diuertere ad irrigationē hortorū meorū quos de nouo habeo. Nā licet ipse post multa sic determinet, tñ inspicit verbis Bar. hoc non poterit. Et hoc quidē cōfirmat: quia regula est qd alia qua aqua, in qua priuatus ius habet, a solito cursu diuertit nō pot. tex. in l. ij. ad ff. & ibi Bal. & Sali. C. ad l. Aquil. & facit text. in l. possessio. & in l. si manifest. C. de serui. & aqua. q. xxxij. col. xij. & seq. Intellige in cōclusionē Bar. & praedicta qn esset cōsuetudo praescripta. puta quia aliqui superiores voluissent retinere aquā superius, et prohibere acquiuisissent. tūc enim procedit supiora: alius em ex simplici permissio ne nō acquiritur tale ius, per tex. in l. j. C. de ser. & aqua. Itē intellige qn esset cōsuetudo tāti tēporis, cuius initij memoria non extaret. In contrariū cū illa haberet vim pacti & priuilegij, et cōsistens in hoc iure. §. duct. aque. j. de aqua quot. & aeti. & c. sup quibusdam. §. praeter ea. de verb. sig. Nam cōsuetudo tāti tēporis habet pro seruitute iuris ad hoc cōstitutū. Tex. est nor. in l. ij. §. idē Labeo ait, in agro. §. de aqua plu. arcen. & serui. cōsti. res est sine du. & c. Iason. may. ¶ Decimoquartō q. ro. Adde Bal. in l. iij. C. de ser. adde qd Bal. cōsultit secūdo hanc exiij. q. & illā refert de verbo adverbū cōsi. c. vij. l. i. & ibi ponit qd si secūdo inferius sitit destructū, an possit reparari: Et de materia huius. l. v. i. v. plenē in repeti. spectā bilis d. Christophori Alberici Patavini, nūc in gymnasio Pa

memoria concedat nobis ducere aquam de flumine nauigabili: qd alias de iure nō liceret: vt dixi supra in ij. q. & tūc istud ius ducendi transit in proprium. vt j. de iniurijs. l. sane si maris. & ideo non vtendo. x. vel xx. annis, perditur istud ius. vt d. l. pen. C. de ser. & j. de nund. l. j. quod no. C. de diuer. rescrip. leg. falso. quicquid ibi dicit Cy. & qd no. extra de constit. c. cū accessis. 27 sent. Quandoq; istud ducere aquam non competit per modū iuris debiti, sed per modū cuiusdam facultatis: vt ducere aquā de flumine non nauigabili: vt hac l. & tunc si per mille annos non ducō, tamen semper illam facultatem retineo. vt s. de via publ. l. ij. nam ius eundē per viam publicam non cōpetit nobis per modum iuris debiti: sed per modum facultatis: vt s. ne qd in loco publ. l. ij. §. viam publicam. & hoc tenet Cy. in simili in l. cū notissimū. §. sed cum illud. C. de praescript. xxx. ann. in illa 28 q. an praescribatur iuri offerendi. Secūdo. f. t. per talem locū aquam ducere: tūc aut habeo ius ducendi eā per fundum tuū, & tūc ius constitutum, s. seruitus aquae ducendae: & perditur dicto tempore. aut eam ducō per fundum meū: & tunc nō amitto, nisi fundo amisso: sed illud perdo quando dominium fundi mei perdo: & hoc est clarū. per locū aut publicū cōstat qd nō possum aquam ducere: vt dictum est. in xij. q. t. Tertium est praeferrī alijs vicinis. vt ipsi adificando non possint me impedire. & istud dicebant aduocati praedicti, scilicet quod per datur dicto tempore. f. annis x. vel xx. Sed istud est falsum. Nam ad flumē, & cetera publica, vel cōia de iuregentiū nō pertinet istae praescriptioes, vt s. de vsuc. l. fi. in prin. Qualiter ergo perdet. ad euidentiā praemitto sic. quod ea quae de iure gentiū efficiuntur nostra per occupationē si quidē sunt animalia perditur. cū ita effuderint conspectum nostrū quod difficilis sit eorum persecutio. vt s. de acqui. re. do. l. iij. in fi. et l. naturalem. in prin. & §. examē. Si verō sint inanimata, vt litus maris, & publica flumina. si quis in litore adificauit suū est per occupatiōē, & ad perdendū istud videtur lex duo requirere. Primo, qd recuperet primā litoris speciem. vt s. de re. diui. l. in rātū. in prin. s. de acqui. re. do. l. qd in litore. Secūdo, qd illā possessionē quā habet derelinquat. vt l. fi. in prin. s. de vsucapio. & hoc tenet ibi gl. dū exponit, aut pro &. Nunc ad q. propositā respond. qd ad perdendū istud ius praescriptiois aquae, & ius preferendū alteri, requiritur primū qd adificiū in aqua factū sit ita diruptū, quod aqua recipiat primū suū cursum. l. enim diruptū est fet modicū, ita qd nō deperdit: remanet quis in iure. non enim eius aqua est difficilis persecutio: sed facilis. arg. d. l. naturālē. cum si. Itē secūdo requirit qd tāto tēpore differat quis reficere adificiū, qd illā quasi possessionē ducendū aquā videatur dereliquisse. vt d. l. fi. s. de vsuca. hoc autē credo qd accidit si quis aqua in suo naturali cursu labi permittat per annū, vel per tantū tēpus quod trāserit prior aestas: quod patet: quia prator nō tūc aliquid in quasi possessionē ducendū aquā, nisi eū qui eā duxit eo anno, vel priore aestate. vt j. de aqua quo. & est. l. j. in prin. & §. ait enim prator. & facit j. ti. j. l. j. in prin. Patet ergo ex praedictis, qd non requirit praescriptio: sed statim qd aqua recuperet cursum suum naturalem, & quis definit esse in quasi possessione nō ducendū, perdit ius alteri preferendi: & iterum occupanti conceditur. & hoc non verum esse probatur expressē ex solutione contrarij duarum legum, quae videntur sibi innicem contrariari. vt s. de vsucap. l. fi. §. nō. & j. de diuer. & tēp. praescri. l. si quisq; que sic solutū secūdo opi. lo. quā credo verā. quā sequitur Petr. & Ray. f. aut qd ius est in quasi possessione piscandi solus in flumine publico: & tūc iure praescriptiois pot alii prohibere. & ita loquitur l. si quisq;. Aut non est in dicta quasi possessione: & tūc non pot alii occupantē prohibere: vt d. l. fi. s. de vsuc. Patet ergo qd decem vel viginti annorū praescriptio non requiritur. Credo tamē qd si quis ius istam causam aliter legat, quare eo anno adificiū non reparauit, & sic aqua vsus non sit: quod subueniet ei per restitutionem: vt j. de iti. actūq; priuat. l. j. §. si quis propter. ¶ Decimosexto, quid si flumen mutauit alueum suum: vt quid quis perdat ius suū? Ista quēstio pot multis modis intelligi. Primū si princeps, vel alius habens potestatem concessit mihi ius aquae ducendae de flumine publico, an aluei mutatione perdetur: & tunc est dicendum. Aut mutauit alueum vno impetu, & perditur ius: quia videt aliud flumen. Aut mutauit paulatim: & tunc detinetur illud ius: vt j. de

tauno ordinariā de mane legentis. ¶ Elic differentiam. Sed quid si Imperator concessit mihi castrum cum ius perennijs: an videatur mihi concessisse molendina castris? Respondeo, aut concessit solam iurisdictionē: & non veniunt. Licet enim castrum sit sub Imperatore, tamē nō molendina. sed Cel sus. s. de contrahenda emp. cum glo. in l. in er. ff. de verb. signifi. Aut concessit castrū cum pertinentijs & iuribus ad ipsum castrum pertinentibus: & veniunt molendina accessoria, nisi essent molendina priuatorum: argu. l. de precatio. s. ad l. Rho. de iac. & facit ad praedicta quod habetur in l. p. blius. §. j. s. de condic. & demō. Hoc est qd voluit not. Bal. maxi mē per gl. valde not. in c. j. in prin. de cap. q. cur. ven. & ibi subdit Ia. But. disputatē qd sione altam. Pone, commune Rhegij cōcessit, & transtulit p syndicum cuiusdam Marchioni ciuitatē Rhegij: an per hoc transeat molendina ciuitatis praefatae in dominium Marchionis? Et non reuocando in dubium potestatem dictae ciuitatis, dicit qd translata iurisdictione dictae ciuitatis in dominium Marchionem, dicta molendina, quae sunt peculiū ciuitatis, apud ipsam ciuitatem remanent, & non videntur translata, sed iurisdictiones quae pertinent ad concedentem videntur translatae. Sed Bal. dicit qd idem est in molendinis, sicut iurisdictiones, si erant molendina in dominio concedentis, sicut ipsa ciuitas: secus si ad ipsam ciuitatem pertinet ius iure priuato si verba hoc patiuntur. Nam si de ciuitate sola facta esset mentio, molendina quae essent extra ciuitatem non veniunt in concessione. l. nam qd liquide. §. si cuique de penu le ga. & in c. si ciuitas, de sentent. excommu. in vj. Et vide etiā ibi per Bal. maximē per illum tex. vtrū vedita curia veniant feudā qd inter curiā alijs erāt cōcessa, & ipsam ius vasallorum. ¶ P. P. A. V. P. ¶ Itē not. vide Alex. consil. vlt. col. j. vol. ij. & consil. c. lxxij. col. ij. eo. vol. & cōsi. xlj. col. ij. vol. iij. & consil. lxxij. col. ij. volumi. j. Aret. consil. lxxij. col. penul. versic. vlti.

de aqua quo. & aeti. l. hoc iure. §. si aqua fecerit vnā lect. ibi politā. Item pot intel ligi quāstio ista, vtrū perdatur ius praescriptiois, & praesentis vicinis: & eodē modō dicitur est eadē rōne. Aut subitō mutauit alueū, vel recedit aqua: & perditur ius & noua occupatione opus est. Aut paulatim: quo casu, vt dictū est, retinet, nisi p an nū quis pateret aquā ire in sua libertate, vt s. dictū est. Item pot dicta quāstio intelligi si ducēbā aquā p fundū vicinū, cui imposita erat seruitus, & flumen mutat alueū. & antiquū alueū inter fundū, seruiturē, & nouū alueū p quē aqua currit, diuisit: an sit seruitus extinguita: Et dic aut subitō recedit: & tūc extinguita est seruitus: quia mediū locū qd nō seruit, impedit seruiturē. Aut paulatim: & tūc durat seruitus: quia eadē ratione mediū locus seruit. Hoc pbatur d. l. hoc iure. §. si aqua. de aqua quo. & est. secūdo secundā lect. & s. de vsufu. l. itē. §. huic vicin. & de pig. act. l. si cōuenit. §. j. de pig. l. si fund. in prin. & qd ibi not. ¶ Decimosextimo quero, quid si ad plures pertinet molendinū, vel aliud adificiū, quod impetu aquae est destructū: vnō vult reparare, alter differt, qualiter consulitur edificant, vel edificare volēt? Credo qd si sint socij duo: vt s. p. soci. l. cū duobus. §. idē respondit. & ibi no. ibi em loquitur in insula, qd est nomē generale ad oēm domū, vel ad adificiū etiā in aqua positū. vt Insula. de re. diui. §. in insula. Itē l. si vt pponis. C. de aedi. pri. quae idē dicit, loquitur generaliter in omni adificio: sed nomen adificij omnia comprehendit: vt j. de cloacis. l. j. s. de iud. & c. Decimosexto, & vltimo potest queri qd quid de molendinis quae sunt in nauiculis, ita quod in alueo fluminis non sunt infixae, vt sit per Padum: cui⁹ erit proprietar: Et videtur quod sint publica, sicut in insula, quae solo nō inheret: vt s. de acqui. rer. do. l. pen. §. si qua insula. in fin. §. Contrarium dico licet em in his quae solo coharent, non sit differentia inter natū & adificatum, vt d. l. pe. §. fi. s. de acqui. re. do. nam ratione soli sunt eorum qui prope ripā praedia possident: tamen in his quae solo non coharent, puto esse differentiam. Nam id quod ibi nascitur, si solo non coharet, est publicum, vt d. §. si qua insula. sed illud quod adificatum est edificatis, sicut nauis: vt l. sed si ex meis. in prin. s. de acqui. re. do. vnde dominū adificij est edificatis. hoc si quidem licet facere, & habere: si per hoc iter, & statio nauigij non sit deterior. Item sine vicinorum incommodo: vt supra dixi. Hae quae dicta sunt, si vera sunt, placent: si quidem autem minus bene dictum est, rogo te lector, securē redarguas. Mihi enim satis est, si praesens scriptura animum legentis incitat ad veritatis indaginem.

Ne quid in flumine publico. Rub. Glo. querit in quo differt iste titulus a praecedenti. & dic vt in ea habes. De ditione aliter: cum a lege profertur aliquod cum qualitate, utrunque debet probari.

Alit prator. Quod autē ait prator. No. t. de significatione istius dictionis aliter, quae est significatiua qualitatis, non quantitatis. Item not. in §. ait prator. qd quando a lege profertur aliquid cum aliqua qualitate, debet vtrunq; probari, scilicet illud, & qualitas eius. Facit l. prator. §. docere. j. vi bo. rap.

Sunt autem qui. Iste est no. §. de ipso facio vnam q. in l. quod minus. s. tit. j. ibi hunc §. bene declarauit. Tempus, quo certius de natura rei cognosci potest, debet inspic. Is autem. No. debere inspicere id tēpus, quod certius potest esse de natura rei de qua agitur. Et ideo si dubitaretur an membrum aliquod esset debilitatū, deberet inspicere an vsus rei esset deterioratus, habito respectu ad id tēpus, quod illud mēbrum habet magis clarē suum exercitium. Aestas strictē tres menses comprehendit.

Aestas. No. gl. quae incipit, vt. f. tūc finiatur. Not. istam glo. qd aestas largo modo sumendo comprehendit sex menses: sed stricto modo comprehendit tres tantum, quod facit ad multa quae videbitis in l. j. §. aestate. j. de aqua quoti. & aeti. Rubrica. Intelligo istud interdictum, qd quis non potest prohiberi a priuato nauigare: sed ab eo, qui habet iura regalia in illo territorio licet prohiberi. Vnde verē ciuitas ista potest facere statutu, qd aliquibus liceat nauigare per lacum Perusinum, et alius quibus nō. Ratio: quia ista talia. f. cursus aquarum, & flumina, et lacus pertinent ad eum, ad quem pertinent regalia: vt x. col. quae sint rega. c. j. facit quod no. in l. ij. in prin. s. ne quid in loc. publi. in gl. quae incipit, lege. f. municipalis.

De vi & vi armata. Rubrica. De aduerbio unde. Et an detentus de arbore habeat istud interdictum, quo sic, si arbor coharet solo. LEX I. Rator ait. Nota ex isto principio qd istud aduerbiū vnde, significat locū coherentem solo, & etiam immobile. Item requirit rem esse possessam. Querit glo. hinc vnam q. quid si aliquis detinetur de arbore: an habet locum interdictū istud? Glof. non respondet. Tu dic, Aut arbor non coharet solo: & non habet locum istud interdictum. Aut coharet solo: & habet locum istud interdictum: vt d. l. Titius. alle. in gl. et in l. si alius. §. n. otauimus. j. quod vi aut clam.

Deiicitur. Hic tex. alleg. qd est duplex possessio, ciuilis & naturalis: vt no. in l. j. in prin. s. de ac qui. pos. Alij, qui tenent contrariū, aliter exponūt hūc text. sed praecedēs opi. est verior. Dicit hic, non tñ colonus opp. qd etiā colonus possideat: vt j. eo. l. colonus. & in l. cū fundū. Respon deo, illud t. verū qn colonus interuertit possessionē dño: secus si nō interuertisset: vt hic. ¶ Querit gl. an locatori cōpetat hoc interdictū, qui tantū ciuilitate possidet secūdo quod dā. Ita dicit gl. & nō dicit plus. Isti innuūt qd locator possidet tantū ciuilitate. q. d. colonus naturaliter possidet. Sed hoc est falsum: quia colonus nullo modo possidet, vt hic, & plenē not. C. cōmunia de vsuc. l. j. Modō ad q. aut expellitur dñs, ita qd non colonus: & tunc dominus non priuatur possessione, quia eam retinet xxx iij

videndū. Feli. in c. ff. Ioānes. col. lxxiij. de fide iur. & in c. ij. col. lxx. ver. fallit tertio & in ij. col. in princ. extra de rescript. ¶ Et ideo. Vnde sequit qd si statutu loquit de mēbro debilitato, & sic vulnerato, & sua opera non sint deteriorata, qd tūc nō habet locū poena statuti. Vid in text. l. nō solū. in ver. debilitatū aut vulneratū. s. de rei v. & ibi Ang. quod est nota dignū. Andr. Barba. ¶ Querit gl. vbi bal. in l. j. C. quod met. cā. & no. Bar. in l. si ita stipulatus. in v. op. j. ptis. j. de verb. oblig. ¶ s. denegit. Et sic appellatio possessiois simpliciter intelligitur de ciuili; & naturalis: vide Barto. in l. naturaliter. §. nihil cōt. in v. lect. s. de acqu. pos. & pro qua possessioe competat hoc interdictū, & an cōpetat in possessione ex j. decret. no. Imo. in l. si quis missum. §. fi. s. de de. inf. post. Inn. in c. contingit. de dol. & cōt. dixi post Barto. in l. is cui. §. queri poterit. s. vt pōt leg.

Pro eordia Ad uerte si est factu delictu non possum ratificari...

per suum colonu: ideo non haberet hoc interdictum...

Deiecisse. Vide glo. quae incipit, quada. Simile dicit gl.

Quoties. Dicitur hic, Si procurator deiecit, tenet uterque...

Quod ergo. No. tex. ibi: cu serui. Et sic not. q seruus potest facere...

Familia. No. q cotineant appellatioe familie. De quo habuistis in l. j. q. familiae...

Quod seruus. Opp. primo, qd seruus accipit p uolentia, no quaerit dno ignorati...

Sed & si cum quis. No. tex. ibi: recte enim dicitur, & c. Opp. de l. si pupilli...

Interdictum autem hoc. Contra hoc oppo. usufructuarii si est absens, & non admittitur...

Qui a me. Oppo. de l. itaque fullo. j. de fur. vbi fur non habet actione furti...

Qui a me. Oppo. de l. itaque fullo. j. de fur. vbi fur non habet actione furti...

neat ad me: vt d. l. si fundus. & eodē modo in re vendita...

Interdictum autem hoc. Contra hoc oppo. usufructuarii si est absens, & non admittitur...

Interdictum autem hoc. Contra hoc oppo. usufructuarii si est absens, & non admittitur...

Interdictum autem hoc. Contra hoc oppo. usufructuarii si est absens, & non admittitur...

Interdictum autem hoc. Contra hoc oppo. usufructuarii si est absens, & non admittitur...

Interdictum autem hoc. Contra hoc oppo. usufructuarii si est absens, & non admittitur...

Interdictum autem hoc. Contra hoc oppo. usufructuarii si est absens, & non admittitur...

Interdictum autem hoc. Contra hoc oppo. usufructuarii si est absens, & non admittitur...

Interdictum autem hoc. Contra hoc oppo. usufructuarii si est absens, & non admittitur...

Interdictum autem hoc. Contra hoc oppo. usufructuarii si est absens, & non admittitur...

Hoc interdictum quod datur ei, qui suspensus est se posse repelli ab eo, qui ingressus...

Sive autem. Opp. duobus modis. Primo de l. sequitur. q. ite si occupaueris...

Qui autem. Quaeit gl. & adde ad eam. vide ea que incipit, quid ergo...

Quod autem. Nota hic, cu dicitur, cum em & c. qualiter intelligatur...

Rectissime. Ex hoc q. no. prio q res perditas ibi habebas...

Ibi autem. Nota arg. q quis no debet in libello accusatorio...

Idem Labeo. Not. ex text. ibi: sed Pomponius, & c. vlt. c. Contrariu istud...

Qui a me. Oppo. de l. itaque fullo. j. de fur. vbi fur non habet actione furti...

Qui a me. Oppo. de l. itaque fullo. j. de fur. vbi fur non habet actione furti...

Qui a me. Oppo. de l. itaque fullo. j. de fur. vbi fur non habet actione furti...

de acq. pos. & p Dy. i. c. q ad agedu. de re iur. li. vi. Op. de l. sed & partus...

Qui autem. Quaeit gl. & adde ad eam. vide ea que incipit, quid ergo...

Quod autem. Nota hic, cu dicitur, cum em & c. qualiter intelligatur...

Rectissime. Ex hoc q. no. prio q res perditas ibi habebas...

Ibi autem. Nota arg. q quis no debet in libello accusatorio...

Idem Labeo. Not. ex text. ibi: sed Pomponius, & c. vlt. c. Contrariu istud...

Qui a me. Oppo. de l. itaque fullo. j. de fur. vbi fur non habet actione furti...

Qui a me. Oppo. de l. itaque fullo. j. de fur. vbi fur non habet actione furti...

Qui a me. Oppo. de l. itaque fullo. j. de fur. vbi fur non habet actione furti...

Qui a me. Oppo. de l. itaque fullo. j. de fur. vbi fur non habet actione furti...

a Ita dicit gl. Et no. mirabilem gl. & vide do. Pe. in c. fi. de preca. vbi remittit se ad istam doctrinam Barto. quam reputat subtilitem. vide quae ibi dixi & vide Barto. qui singulariter declarat istam glo. in l. q. meo. s. de acquir. poss. Bald. in c. cum venissent. de resti. spol. And. Barba.

b ¶ Non alij autem. Ibi sed licet. Quam nescio alibi. & hanc glossam not. etiam singulariter Bal. in l. cum testamentu. C. de iuris & facti i. gno. & Angel. in l. f. na. ad fin. C. de acq. poss. & Bart. in l. q. meo. in princ. s. de ac qui. pos. & facit quod ipse notat in l. peregre. s. quibus. eod. titu. & ibi Imo.

c ¶ Idem est. s. armis deiectione. Et per hoc vid. de fin. dictum Bal. in l. raptos. C. de epi. & cle. q. si q. armat? ve nerit cu aliquo. & licet nihil fecerit. tamē ex quo ferebat arma. dicitur tunc dedisse illi fauore. Et vide eundē in l. j. C. de ser. fugi. c. j. s. iniuria. de pace iur. in x. colu. And. Barba.

d ¶ POMATES. Sufficit terror. Vi de Alex. c. s. xlvij. in j. col. vol. iij. & vide Barto. in l. v. s. ad l. Aquil. & Alex. c. s. lxxix. col. j. vol. iij. vbi dicit hoc esse ve rē. etiam si ille qui ac celsit cu armis deposuit arma. si illa habe bat in potestate sua.

e ¶ Non debet pati. Ad propulsandā iniuriā quis nō debet expectare q percutiat: & hic not. tex. q veniat appellatiōe armorū. Dicit tñ Ange. q in status appellatiōe armorū non cōtinetur lapides in auf. de armis. & C. de facricē sibus. in rubri. Quid de dente. vide Barto. in quodā cōsili. incipi. statuto ciuitatis caue tur. De poena percutiētis. vide in l. pen. s. telorum. & ibi dixi post Bar. ad l. Jul. de vi publi.

f ¶ Si quis autem. An in casu istius tex. pos sessio efficiatur vitio fa. vide Bal. in l. vita. C. de acq. poss. Qui causam. Ad de quae dixi in l. g. s. hoc interdictū. in iij. co. i. vti possidetis.

g ¶ Item oppo. Et ad materiam huius tit. si lex vel statutum fa cit mentionem de ex pulso. quis proprie dicitur expulsus. vide no. Bal. in l. si quis in tantam. in iij. col. C. vnde vi.

deijciōr. Secus si spōte tibi traderē. vt sit tota die in cōtractibus emptiōis & ven ditionis. Ita dicit gl. a ibi: sed licet b. & c. quā gl. nescio alibi. ideo no. eā. & tene mē ti. Opp. & vide q qñ serui retinēt. cō petat actio qd met. cau. nō hoc interdictū & l. metū. s. idē ait. s. quod met. cau. Solu. vt in gl. Opp. & vide q habeat locum interdictū vti possi. vt l. vim facit. j. e. Sol. vt in gl. Vltimō volo te vnū scire. q ea quae dicitur in hoc s. videlicet. q deiecto colono deijciatur dñs. q q per colonū nō deiectum retinetur ciuili: procedunt in colono & procuratore. & in quouis alio. qui noīe dñi retinet. Nō autē pcederet in fructuario. qui naturalē tm habeat nomi ne suo. & pro suo iure. Ita no. j. e. l. iij. s. vñ vi. & l. j. in fi. s. vsufu. quemad. ca. facit qd not. s. de vsuca. l. si homo.

Et quod in parte Gl. quarit hic. quid si imperati colono tuo vt p me possideat: & ille facit hoc metu: an hic videat vi possidere? Videtur q sic. vt hic. Hoc non est verum. nisi colonus tradidisset realiter: vt l. quamuis. s. j. & ibi no. s. de acquirē. poss. tene menti illam glōf.

¶ Quis non debet pati prius se percuti: & insultus dicitur cum armis: licet quis arma non exerceat.

Dem est. Armis deiectione. Not. notabilē s. & mēti tenendū. Primō in eo qd dicit. fufficit terror armorū. q quis nō debet pati prius se percuti quā se defendat: vt not. C. e. l. j. Ad hoc facit j. de verb. ob. l. stipulationes nō diuidūt. s. si. vbi quis nō debet expectare q insul tetur. Secundō no. ad statuta quae dicit de insultu facto cum armis. q licet quis arma non exerceat: tamen si arma habeat ad latus. videtur vis facta cū armis.

Si quis autem. ¶ Oppo. de l. nō solum. s. si dñs. s. de vsucap. Rñdeo non videt vi deiect. vt hic scilicet ad hoc vt habeat interdictū istud. sed quo ad perdendā possessionem sic: vt ibi. Item oppo. q etiā interdictū habeat locū contra talē sic venientē: quia q causam dāni dat. & c. vt l. qui occidit. s. pe. s. ad l. Aquil. Sol. ille. q dedit causam dāni. nō fuit in culpa: q non tendebat ad illud: ibi loquit. qñ quis causam dāni dat culpa sui. Itē oppo. q istud interdictū nō cōpetat. qñ quis postea mutato propo sito ingressus est possessionē. nam qñ quis aufugit. possessionē perdidit: vt l. iij. s. in amittēda. s. de acq. pos. ergo cū illi mutae to proposito ingressi sunt. nō possidebāt & sic nō habet locū hoc interdictū. vt l. j. s. hoc interdictū. s. e. Sol. nō habet locum directū interdictū: sed vtile. Vel aliter di co. q nō recessit aō perdendī possessionē. Quelibet istarū sol. placet mihi. Sed oppo. & ista oppo. concurrat cū prima: & oppo. q nō debeat cōpetere vtile interdī.

Bart. in l. lecta. ff. si cert. pet. & quod no. Bal. in l. fi. C. de his qui a non domino ma. & not. gl. in c. an sit. de app. & facit quod leg. & no. in c. praeterea. extra de test. cog. Sed quantum ad propositū. de quo hic. vide not. Bald. in l. vlti. C. de iudi. & in c. significasti. per Moder. de homi. l. ij. & in materia Bart. hic vide Angel. no. in q. sua incipiente. renouata guerra. in primo dubio. Et adde Bald. in l. iij. in xvij. colu. C. de serui. allegando gl. hic q. p vi priua ta publice repellēda. licet cōgregare ami cos. & stipendiarios. & adde quod si aliq. dicitur me iustit. in carceribus quotidie potero ei resistere: q vis est successiva. se cundū Pal. l. vis ei. C. de probatio. Adde q si intrasti in possi sione rei immobilis. adeo q me turbas in ciuitate. s. p. temp. expelli. quia temp. dicit incontinēt. qā temp. mihi iniuriaris. & ideo temp. possū hāc iniuriā repellere: vt not. Bar. l. j. s. hoc in terdictū. in fi. secun dā col. i. vti possi. & Bar. in l. j. C. vnde vi. dicit quod circa res incontinēt dicit per tres dies vt hic. Secus in iniuria personae: qā tunc incontinēt dicitur in ipso actu. Vide Bal. ibi in prin. & adde q. ex interual lo licitū est propulsa re iniuriam. si nō est copia iudicis. vel patere iniurias e norme dānum: iuxta not. per Bart. in l. si alius. s. bellissimē. q. vi aut clā. & licet nō possit turbas nisi in continēt repelli. vt hic: attamē possit ex iteruallo turbari. Vi de in l. si in prin. j. vti possi. & ibi dixi. Ad de quādo quid dicit fieri incontinēt. Ale x. c. s. l. xxxij. iij. li. & pulchrē Bal. cons. cccx. iij. lib.

Eum igitur. Aduerte quādam gl. quae est hic. Dixi hic q possū hoc facere incontinēt. i. Quāro. qd est dicit incontinēt. Dicit gl. ante q diuertat ad alia negotia: vt l. cōtinuus. j. de ver. ob. & l. duos. s. fi. de duo. re. l. qd ait. s. fi. ad adu. Pro hoc declarabo gl. formā vnā not. q. qd si tu fuisti deiect. in villis. & reuersus ad ciuitatē requisisti amicos: & circa hoc biduo vel triduo laborasti: an possis ire ad repellendum? vt detur q nō: quia nō fuit statim. vt hic. In contrarium videtur q interim ciuilem possessionē retineat. cum non suspicet se posse repelli. Et hoc videtur tenere gl. & adijcit quādam similia: vt in gl. habes quā tene menti. ¶ Not. breuiter istud incōtinenti. seu confestim. intelligit cū primū poterit. vt l. ij. s. cōfestim. ad Tert. & ideo in istis expositionibus puto q debeat intelligi incōtinenti. arbitrio boni viri. & ex qualitate deijcientis. & rei. ex qua qs deiectus est. Nam si vnus homo priuatus deiecit alium. modicus apparatus requiritur ad recuperandam possessionē: & tūc loquitur hae gl. Sed si vnus nobilis expelleret aliquem de vno castro: certē ad hoc recuperandū requirit magnus apparatus. qui fortē nō possit fieri in sex men sibus: & sic incontinēt dicitur fieri. secū dūm quod cōmodē poterit fieri ex qualitate personae. & rei. Facit ad hoc j. de ver. oblig. l. cōtinuus. s. cum ita. & s. item qui insulam. facit ad praedicta quod no. in c. significasti. extra de homici. Praedicta vera. quādo quis vult propulsare iniuriam realem: sed qñ quis vult propulsare iniuriam personalem. debet propulsare incontinēt. Et hoc est dūtaxat quando propullatur in ipso flagrante crimine: vt l. qd autem. j. de adult. & no. per Cy. C. eo. l. j.

¶ In contrariū. Imō & per decennium. vt not. gl. j. d. fin. ca. ius naturale. Cuius cōtū refert Bald. in l. j. C. de his qui a non do mino ma. de impore te etiā post decennium posse recuperare pos sessionē aduersus regem violentum occupantem. quod est no. dicitur. Andreas Barba.

¶ Vnus nobilis. Idē & fortius tenit gl. not. prima distinct. cap. ius naturale. quā retulit Bald. in l. h. C. de his qui a non domino ma. de impore te etiā post decennium posse recuperare pos sessionē aduersus regem violentum occupantem. quod est no. dicitur. Andreas Barba.

Vnde vi. No. t. p. hae l. q naturalis poss. quā habet fructuar. retinet solo aō vicusq sit. qā ei com petit interdictū cū reuerus nō admittit: ergo an possidebat. Ita no. s. e. l. j. s. iterdi cū. Circa l. nostrā gl. qrit tres q. Primō. ¶ vtrū ille. qui habet habitationē habeat hoc interdictū. Dicit gl. q sic: vt l. a. gl. ius. s. de dona.

3. de don. Secundō quārit vtrū deiectus a quasi possessione iurū incorporaliū. habeat hoc interdictū. Glo. videt dicere q non. Vide gloss. & ipsam signa. Aduerte ad istū s. q si aliquis bet locū hoc interdictū. In cōtrariū videt q habeat vtile. sicut habet locū vtilis condicōis ex l. si quis in tantam. vt not. C. eo. l. si quis in tātam. Item sicut habet locū vtile interdictū vti possidetis: vt l. quoties. s. de serui. & l. ij. in fi. s. si ser. ven. & no. in l. j. in prin. j. tit. j. Rof. in libellis suis super hoc tit. dicit. q cū ista q. esset Bononia. do. Azo dicebat q non competeat hoc in terdictū. nisi quis probaret illud ius sibi competere. Et ad fundandū hoc faciebat tres rationes. Prima ratio est. istud interdī cum datur vt quis in pristinū statū reponat: vt s. l. j. s. qui aut. Sed in istis quasi possessionibus iuris quis non potest restitui in pristinū statū. vt probabo: ergo & c. Probo. aut tu vis q restitua tibi illa quasi possessio prima quā habuisti: & hoc non potest fieri: quia eam habuisti. Aut vis q restituat quasi possessio pro sequenti tempore: & etiā hoc modo nō pōt. qā hoc nō quā habuisti. Præterea. illud quod nō est. non potest possi deri: ergo nisi prius tu ostendas te in veritate illud ius habere. non potes dicere te deiectū a quasi possessione illius. ergo est necesse secū dū Azo. q quis ostendat se habere ius a quo dicit se deiectū verē. vel praesumptiue: qa fuerat in possessione. longo tempore: vel erat publica fama q habeas ius: aliter non competet hoc interdictū. Verū tamen dicit Rofre. q contra Azo. fuit pronūciatū qd cōpetit vtile interdictū. Et hoc tenet Inn. extra. de elec. c. querelam. qd puto verū per iura prius al leg. Ad rationes dñi Azo. rñ. q illud qd dicit. q non potest in pristinū statū restitui: nō est verū: qā in rebus incorporalibus possessio mihi restituta dicit alia noua possessio a prima. quā prius habebat: vt l. si quis qui pro emptore. s. pe. s. de vsuc. & l. qui bona fide. s. j. s. de acq. pos. eodē modo dicit restitui in pristinū statū: licet ista possessio sit noua. præterea. licet in pristinū statū nō possit restitui: tñ nō est dubiū q teneat de re quae ad eū puenit: vt s. pxi. s. lte teneat ad iteresse: vt j. e. l. i. iterdicto. Non obstat rō. q est q illud quod nō est. possideri nō pōt: qā respō deo q illud est verū in reb. corporalibus in quibus possessio est quoddā ius insistenti rei: vt dixi plenē in l. j. in prin. de acq. pos. Vnde oportet q sit res. ad hoc q sit possessio. Sed in reb. incorporalibus quasi possessio nihil aliud est quā vsus quidā. tanquā habētis ius cū patietia aduersarij: vt l. quoties. s. de ser. & l. ij. C. de seruitu. & ideo qui prohibet q ego vtar fundo tuo tanquā habēs ius. licet nō habeā. & colligit passagiū te patietē te. tanquā habēs ius. licet nō habeā. ¶ Quāro. an deiectio vsu fructuario videat deiectus dñs: Et gl. dicit q nō. Contra: imō deiectio fructuario videt deiectus dñs: vt l. j. s. nō alij autē. s. e. & l. peregre. s. quibus. de acq. pos. Respondeo. aliud in colono. vel procuratore directo. qui nomine dñi erat in possessione: aliud in fructuario. qui suo iure retinet naturalē: vt no. in l. j. s. vsufu. quemadmo. ca. Contrarium tenet glo. C. vnde vi. l. si quis in tantam. in v. parte glo. sed hae verior. vt dixi s. eo. l. j. s. non alij autem.

¶ Vi me deiecerit. Oppo. per locū a diuisio ne. Aut municipes de mandauerūt: & tenent insolidū. Aut nō: & nō tenent in aliquo: vt l. j. s. quoties. s. eo. Ad hoc respōdet gl. q teneat vti li interdicto. nō directo: vt s. eo. l. j. s. si fili. & s. si qñ tñ. Et pōt esse hui. ratio duplex. Vna qā municipes pnt cogere ad restit uendū illos de suo municipio. qui abstulerūt: vt l. j. s. si aduersus eum. s. e. Item quia fuit eodem nomine. vnde deberent teneri de eo quod ad eos peruenit: licet ratum non habeant. & ad hoc potest esse no. lex.

¶ Irerum. Hoc interdictū nō habet locū pro vio lencia compulsua. sed expulsua. h. d. ¶ Not. quādo aliquis capit castrū ciuitatē. vel villā per compulsionē. qui compellunt tradere rem ne moriant: tūc nō habet locū interdictū vnde vi: sed actio quod met. causa. sed si per vim expugnat. & vincit: tunc habet locū hoc interdictum criminaliter autem. l. Jul. de vi publi. & priua. potest quilibet

eorum accusari: vt l. j. & ij. ad le. Jul. de vi. ¶ Qualiter formandus sit libellus pro re immobili. a qua quis est expulsus.

¶ Interdicto. Not. q in hoc inter dicto venit interesse. Quarit gloss. d. qualiter pbat hoc interesse. Dicit gloss. per iuramentū contra istū inuaforē. Quae ro. t. qualiter formabit libell. in ista actio ne. Respondeo pro re immobili. a qua qs expulsus est. debet qs cōcludere hoc mo do. peto mihi rem restitui. qā tantū inter est mea nō fuisse deiectū ab illa possessio ne: ideo peto tantū nomine interesse. Cas sus est in hac l. Pro rebus verō mobilib. quas quis perdit. potest quis sine dubio petere restitutionem rerum si res extant: vt s. eod. l. j. s. quod autem. Item si res illae sint consumptae. tunc libellus potest concludere duobus modis: vel quod quis pe tat restitutionem rerum: vt j. eo. l. pe. C. qd met. causa. l. j. vel quod petat estimatiōē: quia in omnibus obligatiōibus rem restitui post interitum rei quis ad estimatiō nem tenetur: vt l. in re furtiua. s. de condi. furti. & plenē examinavi in l. stipulatio nem h. p. Bald. in l. j. C. de his q in frau. cre. p. Inn. in c. cū ad sede. de re. fin. spol. Vide per docto. plenē Instit. de actio. s. quadrupli. Et adde q ista lex limi tatur. nisi ille q vim deiecit. & ego simul agerem? cōtra tertiū possessore: qā tūc præ fert primus deiect. si doceret de dño. not. ita colligit ex dictis per Bar. in l. fi. C. vñd vi. in ver. qrit glo. qd si ab eo. Adde Bal. cō sil. lxxxij. j. li. An in terdictū vñd vi. de cō tra tertiū possessore. & an primō spoliās. si fuit spoliat. possit cōueniri a primo spo liato: ¶ Si plures. De intel lectu istū? l. si plures. vide Barto. in l. iij. s. Cato. in iij. op. & in l. stipulatiōes nō diuiduntur. in iij. oppo. de verb. oblig. ¶ Si deiectū. Quāro qd. Singularis est iste s. secū dū Ray. in l. sti pulatio ista. s. si quis ita. & ibi refert Imo. in ij. col. de verb. obli. ¶ Singularis. Habes aliam j. tit. j. l. fi.

¶ Vmate. Notabilis est lex ista. Oppo. extra de resti. spo. c. s. p. Sol. conditione ex illa decretali bene potest agi cōtra tertium deijcientē. sed non hoc interdicto. & ista est vera. & illud. quod hac lege dicitur. est verū. quando primus deijciēs est soluendo. aliās secus: ar. s. de fur. l. itaq. cir ca princ. Quāro. t. quid si pendente iudi cio super hoc interdicto primus deijciēs est deiectus: an possim agere contra tertium deijcientem. Dic per Inno. extra de iudi. c. quia V.

¶ Rei vendicatio quod concurrat cum interdicto de vi & vi armata. ¶ Si plures. Oppo. de l. pro hae reditarijs. de hered. act. C. Solu. duplex potest esse. Prima. q actio personalis datur cōtra hae redes pro hae reditarijs portionibus: vt in cō trario. nisi sit talis. cum qua concurrat rei vendicatio. vt hic. ¶ Nam hic pōt agi inter dicto & rei vendica. Vnde propter conco mitantiā. quā habet cū rei vendi. da. cō tra possidentē insolidū: vt l. ij. s. fi. de pto. stitp. ad hoc qd no. p Dy. l. qui fundū. s. li tu ex parte. ad l. falc. Vel aliter hic loquit in actiōibus deiectionibus ex delicto. q dant cōtra heredes. quatenus ad eos puenit. nō p portioē heredi taria: sed ibi loquit actiōib. deiectionibus ex cōtractu vel quasi.

¶ Deiectione. Quero. qd voluit hic dicere vsu fructū iterū cōstituere. Dicit gl. qā prim. vsu fructus fuit extinct. cōstituere alij similis primo. Cōtra hoc. s. e. l. ij. s. pe. So. vt ibi. Vlt. no. gl. q incip. q est quasi possessor iuris. ¶ Tene mēti: qā est sing. hae qua no. t. q licet fructuar. rē natu raliter possideat: vt l. naturaliter. s. de acq. pos. tñ ius vsufu fructus quasi possidet ciuilitate & naturaliter. Meliorē glo. habes in l. ait prator. s. item ei. s. ex quib. cau. ma. ¶ De fundo. Oppo. expulsio domini non priuat eum possessione: vt s. eo. l. j. s. non

Imputet sibi. Et sic not. q. quis potest turbari in possessione...

aliq. autem. ergo non habet interdictum. Sol. Dicunt quidam, hic fuit expulsus pro...

Si uim me. Ibi: clam feceris. scilicet ut mea possessio perdat. Et nota hic casum pro opinione...

Cum fundum. Ad ista l. cum fundum. vide Bar. in l. vt vim...

It prator. Glo. ponit casum in duobus possessibus iuste, & c. Ego intendo tractare materiam...

ibi, pro incorporali. Pro examinanda glo. primo quaro de eo quod dicitur, p. quasi possessio...

dem in l. actioes. C. qd met. cau. & Bal. in l. vt vim. in vj. q. s. de iusti. & idr. & Bar. in l. no solum...

Ad interesse. Adde quae not. Bart. in l. prator. §. si. de oper. no. num.
P. P. A. V. P. ¶ Itud vltimum vide Alex. consil. cxxv. col. iij. vo. ij.
¶ huius autem. Interdictum vti possidetis. Allegat hic mod. in l. prius. s. de
 ope. no. nunc. circa ea quae ibi Bart. not. in v. opp. primae partis. in fi.
¶ Eligendi potestatis. An contra turbantē aliquē in quasi possessione eligendi
 cōpetat hoc interdīctum, vide bal. in l. ij. C. de ferui. & aqua.
¶ Pōt turbari. Quid si subditi idebitē molestentur a dño, vide Bal. in l. ij. in princ. C. cōmū. de manumif.
¶ Interdictū. Quae rit gl. & sic no. secun dum Bar. limitationē ad id quod dixit bar. in l. si de eo. §. de acqui. pos. vbi dixit, qd si quis viderit rem suam ab alio occupatam, cuius rei possessio naturalis vacabat & ille negligat p modū cōpētū p dicitur cū illi possessionē ga vide ē suspicari se posse repelli. l. qd meo. in princ. ff. si alle. p. et. Quod limita. nisi ite, qui videret possessionē suā ab alio occupatā, negligat recuperare: eo qd nō vult esse causa rixae vel mali: nō tñ, quia suspicet se posse repelli. Nā tunc possessio nō perdit, sed cūdam Bart. hic. in fi quis negligat possessionē ab alio occupatā recuperare ita incōtinēti debet dici qd possessionē perdidit: per no. p. Bar. in l. ij. §. cū igit. s. de vi & vi ar. & Imo. in d. l. si de eo. §. si. Sed qd si uoluit naturalē possessionē ab alio occupatā adipisci, sed adeo iudicē pro ea recuperanda: an perdam ciuilem, & videar suspicari me posse repelli. Bal. quod non in l. ij. in iij. colum. C. de iure emphyt. & probatur in l. de pupillo, §. meminisse. s. de noui operis nūcia. iuncta l. ij. §. in operis. eod. ti. & gloss. & Bart. hic In hac tamē quaestio ne si suspicor me posse repelli, habeo vtile interdīctum vnde vti iuxta not. per gloss. & Bart. in l. ij. §. finautē. s. de vi & vi arma. & ad Bart. hic vide Bar. in l. clam. et quod ibi dixi in §. finali, vbi gloss. s. de acquirend. possessio.
¶ Pro concordia. Aduerte quod iudicium possessorium recuperandae possessionis etiam vbi agitur ciuilitate debet continere locum & tempus. Ita allegatur Barto. in hoc §. interdīctū. p. Lu. de vrb. in suo cō sil. cxcj. inci. Spectabilis dñe. & hoc vbi inferē dolus reiet maximē si illa actio infamaret. Cōtrarium allegatur tenere in l. libellorum. in principio. ff. de accusa. Sol. Lu. q. Bar. id. libell.

illa verba nō reperio laboratores, seu colonos, ppter illa verba hoies nolūt venire ad me tanq̄ ad habentē iurisdictionē. Certē tūc videris mihi facere vim. Casus est s. ti. j. l. vim facit. ibi: siue faciēdo per qd, & c. Cū em̄ impediatur p hoc recolligere fructus meae iurisdictionis, videris me turbare in mea possessione: vt d. l. vim facit. ¶ Sed pone, cōe istius ciuitatis est in quasi possessione iuris eligēdi Potestatis in ciuitate Spoletī: & cōe Spoletī turbat istud cōe in illa quasi possessione: an cōtra illos de Spoletō cōpetat hoc interdīctū. Aduerte rñdendo istud turbare, pōt cōtingere diuersis modis. Primo modo nō admittēdo electū per cōe illius ciuitatis, & nō obediēdo sibi: & isto casu nō turbat in quasi possessione iuris eligēdi: sed magis ille electus: sed istud cōe turbat in exercitijs illius iurisdictionis, hoc est, potestatis: & ideo nō habet locū hoc interdīctum: sed esset recurrēdū ad cōfessoria vtilem, seu ad vtile in rem. vt l. §. per hāc. s. de rei vē. vel ad officiū iudicis. Nam interdīctū nūq̄ habet locū qñ subditus cōtradicit superiori: sed tūc qñ alius cōtenderet se habere iurisdictionē in subditū: tūc cōtra illū alium daret interdīctū, vt j. de lib. homi. exhi. l. iij. §. hoc interdīctū. & §. seq. & idē dico de affrictio, vafallo, & si milibus, si ipsi cōtradicit dño suo, debet recurrī ad dicta remedia, nec cōtra eos cōpetit interdīctū: secus si alius tertius eos suos affrictios cōtenderet. Secūdo modo potest turbari ista quasi possessio iuris eligēdi, si isti de Spoletō eligerēt Potestatis: & hic est aduertēdū: si quidē ipsi eligerent isto cōmuni sciētē, & istud cōe negligenter eligeret: tunc istud cōe perderet quasi possessio. quā habebat: quia in istis iuribus incorporalib' nō est aliud quali possessio nisi quidā vltus cū patiētia aduersarij: vt l. quoties. s. de ferui. & l. ij. C. de ser. & ideo nō haberet locū hoc interdīctū qd datur possidētī tñ. Sed si nō obstāte electio ne illorū, etiā istud cōe eligit, nō priuat illa quasi possessio. quia, vt vides, nō suspicaf se posse repelli: sed habet animū retinēdi. tūc possit intētare vtile interdīctū vti possi. cōtra alios eligentes. Ita no. in d. c. ij. extra de in integr. restit. Sed quāro, vidi qd cōtra ipsos eligētes possunt habere hoc interdīctū: sed an contra illum quē ipsi elegerūt istud interdīctū cōpetat si ille acceptauit. Inno. dicit qd nō, in d. c. ij. quia ille nō turbat me in ista quasi possessione. Ego istud puto verū, nisi per acceptationē ipsius facultas eligēdi cōpetēs mihi aliquo modo impediretur: vt si quos debebam vocare nolunt adesse propter timorē electi, & his similia: tunc enim videret turbare me: vt d. l. vim facit. s. ti. j. Et idē dico de confirmatione illius talis electi: vt non comperat hoc interdīctum, nisi per illam confirmationē, illa facultas eligēdi mihi competens impediretur.
¶ Contra turbantem solum, licet non contendat se possidere datur hoc interdīctū.
Restituenda. Dicitur hic, qd per interdīctū, vel per actionē. quāro de qua actione loquat hic: dicit vt gl. dicit. Item dicitur hic, qd retinēda possessionis hoc fit per interdīctum, vel per exceptionem: quāro quae sint istae exceptiones: dicit vt in gl. Quāro quid si nō agit contra me, sed me turbat tantum: quale remedium habeo. Dicit gloss. vti possi. Ita dicit gloss. ¶ quāro vide. Ex qua gloss. habes qd contra illum qui tantum turbat, licet se possidere non contendat, habet locum hoc interdīctum.
¶ Rei uendicatio, quod datur absenti retinenti animo possessionem, quam alius intravit ut possideret clā ab alio: qui absens reuersus non suspicatur se posse repelli nec eum uiolenter expellere.
¶ Rei uendicatio qd cōpetat possidētī ciuilitate, & naturaliter, licet alius detineat.
¶ Talis absens reuersus potest etiam intētare hoc interdīctum uti possidētis.
¶ Clandestinum possessorem, quando possum eijcere propria autoritate.
¶ Ille dicitur clamā me possidere, qui intrat possessionem meam clam, sufficiens sibi moueri quaestionem ab alio, non a me.
¶ Libellus qualiter formetur in hoc interdīcto.
¶ Libellus i hoc interdīcto, an debeat exprimere se possidere ciuilitate, uel naturaliter.
¶ Annus, mensis, & locus in libello in hoc interdīcto requiritur quando concluditur dolus aduersarij.
¶ Narrare qualiter turbationis, quando debeat libellans.
¶ Declarare in petitione modum desistendi a turbatione, an de necessitate sit.
¶ Item an debeat petere de hoc sibi satisfari: sicut me in futurum molestetur. q. sic.
¶ Cautio de non molestando in futurū, quando debeat esse perpetua, & quando ad tempus.
¶ Istud interesse turbationis praeteritae qualiter intelligatur.
Interdictum. ¶ Hic est pulcher §. & bonus. Op̄ pon. quod non datur possidētī praedicti sed pro

sed pro adibus tñ: vt s. ea. l. in prin. Dicit gl. qd hoc est ex mēte bene dicit: tñ licet sit ex mēte directū interdīctū competīt, vt ibi dixi. Opp. qd possidētī datur rei vendi. quia datur com̄modanti: & deponenti, & similibus: vt l. officium. s. de rei vendi. & l. si venenti. §. in bonis. s. de priui. cre. Dicit gl. possidētī nō datur actio, s. negatoria, per quā neget rem ad aduersariū pertinere. Tu dicit, & meli' qd actio nunq̄ dat possidētī oīmo: sed si possidet ciuilitate, & naturaliter, & nō detinet: vt l. cōtraria. Opp. qd possidētī det actio iniuriarū: vt l. iniuriarū. §. si qd me. j. de iniur. & l. qui pēdentē. de act. emp. Rñdeo, hic negat dari rei vēdica. quē cōpetit pro re, seu ad rem quā habet: nō negat dari alias actiōes personales. Itē op. de actiōe in factū quā cōpetit possidētī ex hoc interdīcto. Dicit gloss. nolūt istā actiōne excludere: imō dicit: ideo istā introduxit, qd aliae deficiēbāt. Itē opp. de l. & si forte. §. sciēdū. s. si ser. vendi. Sol. Videte, istud qd hic dicit, habet locū in reb' corporalib' tñ. Nā in iuribus incorporalib' pōt qd possidere, & intētare cōfessoria, seu negatoria: vt legib' cōtrarijs. Quārit glo. ¶ pone ¶ dum essem absens, & animo retinere possessionē, alius intravit ut possideret clā, nō a me, sed ab alio: ego rediēs non suspicor me posse repelli: nec tñ volo eū violētē expellere, quā nolo esse author alicuius mali: quō consuletur mihi. Rei vendi. non possum intētare: quā possideo ciuilitate. Interdīctū istud non expedit intētare: cum possessor nō possideat a me vi, clā, vel precario. Quid fiet? Dicunt quidā, qd statim eū nolo expellere, videor desinere animo possidere: & sic intētato rei vēdicationē. qd nō est verū: quā nō perdo possessionē, cum nō suspicor me repelli: vt l. clā possidere. §. si. & l. seq. s. de acqui. possel. Vnde gl. dicit, qd possum intētare rei ven. licet ciuilitate possideam: cum alius naturaliter possideat. Primō etiā si haberet, et possideret ciuilitate, & naturaliter, & alius detineret, cōpeteret rei vendi. vt dicitur est: Cum hoc residet gl. Plus dico ¶ qd etiam possum intētare interdīctū vti possi. Nam ego possideo ciuilitate: & mea possessio ciuilitate turbat per naturalē, quā detines. Ita no. in l. clam possidere. §. si. cum l. seq. de acqui. pos. & l. naturaliter. §. nihil cōmune. eo. tit. Ista sol. q. est multū clara. Sed in narratione huius q. gl. ¶ innuit duo dubia. Primū. vos scitis qd violentū possessorē vti possi repellere incōtinēti: vt l. ij. §. vim vi. s. tit. i. & l. iij. §. eum igitur. Innuit glo. ¶ ista qd claudesimū possessorē possum eijcere ¶ mea autoritate. Idem tenet glo. C. vnde vti. l. j. in gl. super verbo, rectē. & l. iij. e. §. retinēda. Dy. tenet contrariū hic dicens, qd nō reperit lege cautū qd liceat deijcere vi clandestinū possessorē. Idem tenet Dy. in d. l. j. C. vnde vti. circa prin. Ego dico qd pro gl. nostra videt casus in l. si qd in feruitute. in fi. j. de fur. Contra glo. videt casus in l. sequit. §. item occupaueris. s. de vstuc. Aduerte, dico sic. Quādo quis ingredi clām possessionē vacatē omnimodo: tūc illum nō licet vi expellere. Ita intelligo dicit Dy. vt d. l. sequit. §. item si occupaueris. Quādoq; quis ingredi clām possessionē non vacuum omnimodo: & tunc aut accipiēdo clām possessio nem priuatur primus possessor possessionē ciuilitate, & naturaliter. quod contingit in re immobili: vt l. si rem mobilem. s. de acqr. possessio. & tunc illa possessio potest incōtinēti mihi auferri: vt d. l. si quis in feruitute. in fine. Quandoque per illam clandestinam apprehensionem quis non priuatur ciuilitate: quod cōtingit in re immobili: vt l. clā possidere. §. qui ad nundinas. de acquirend. possessio. & isto casu dico, quod potest quis vi clandestinam possessorem deijcere. Ita intelligo glo. istam, & similes. Probo per rationem: licet cuiusque iniuria propulsa: vt l. vt vim. de iustitia & iure. & l. scientiam. §. eum qui aliter: ad leg. Aquil. sed non est dubium quod per retentionem illius naturalis turbatur mea ciuilitate. & sic fit mihi iniuria: me ritō possum eum propulsare incōtinēti. & est incōtinēti d semper cum me turbas, & es in actu turbandi. Præterea, illud quod fit in re mea a me possessa, per quod mea inquietat possessio, potest tolli a me autoritate: vt l. si vitem. §. si ad ianuā. j. quod vi aut clam. & l. quemadmodum. §. primo. s. ad legem Aquiliam. ergo cū iste turbat me in re mea a me possessa, poterō illam turbationem mea autoritate repellere. & hoc p̄t̄ verum. Secūdo innuitur in hac gloss. ¶ quod si tu intras clam suspicans tibi moueri quaestionem ab alio, non a me possidente, quod non possides clam a me. Vide gloss. hoc

lorū loquit qñ factū habet cām successiuā, seu tractū successiuū. Et ponit exē plū de eo q. tenet aliqd apprehensum, vt habet in l. eū qui. §. in popularibus. ff. de iureiur. Sed nō fuit bene pōderatus Bar. in d. libellorū. qd ipse dicit dū loquit de tpe q. sufficit exprimere mēm. qd nō aut dicit in q. postea p. Bar. & sic nō erit cōtrarius: quia mensis includitur in tempore. videas Bar.
¶ Querit gl. Adde i. c. oli. et. §. de respo. aliās i. c. grauis. e. ti. & vide qd ibi dixi. And. barb. ¶ Innuit gl. Istud p̄bať a contrario sensu in c. cum venisset. de resti. spo. & hoc tenet ibi d. Pe. qui alle. bar. hic. And. Barb.
¶ Possum eijcere. Vi de Bar. in l. j. C. vñ vi. & vide Bal. in q. inc. accusatus de vi turbatia. in iij. colū. & ibi Bald. in l. si qd ad se fundū. in ver. oppo. quartō. C. ad leg. Iul. de vi. & vide Ang. in l. a diuo pio. §. si post additū. s. de re iudic. & Ro. in l. clam. §. qd ad nundinas. s. de acqr. pos. & pro opi. Bart. vt etiā casus no. iun. c. glo. in l. si feru. C. qd cū eo. et vide Imo. in d. §. si post additū. & Ange. in l. vt vim. in fi. s. de iusti. & iure. & vide plenē not. per do. Ant. in c. olim. el. j. & iij. col. de resti. spo. ¶ Præterea illud. Et facit qd no. Bar. in l. j. §. nūciatio. s. de noui oper. nuncia.
¶ Formet libell' ¶ Vi de Spe. in titu. de cau. pos. §. in princ. Bart. & docto. in d. l. j. C. eo. ¶ Annū & mensē. Vide no. in l. j. §. resti. finē. s. de vi & vi ar. ¶ Item quāro. Adde Inn. in c. licet cām. de proba. vide not. in l. j. C. vbi d' post agi opor. p. Bal. in l. ordinarij. in vj. col. C. de reuē. Sed an ad causandū hoc interdīctū sufficiat cōtradictio verbalis, p̄ quā quis de facto non impediāt vti possessio. vide domi num Ant. in c. audita. de resti. spo. & Lap. in suis alle. de quo facit mentionē Imo. in l. i. prius. de ope. noui num. quē oīno vide. et Bal. in l. ordinarij. C. de rei vend. dixi post doct. Inst. de act. in §. aequē. in iij. charta. et adde qd licet hoc interdīctū sufficiat deducere solā turbationem: si tñ deducit turbatio p vim, illa debet p̄bari. alias succuberet eam deducēs. c. cōquestus. de fo. cōp. doc. ibi. & Bart. in ea. l. §. quod ait. Et ad Bar. hic adde Bal. in q. incip. accusatus de vi turbatia. in antepen. colū. & vide vñ qd no. dixit Io. And. in c. sup. literis. de resc. super gl. in verbo, posterioris. videli cet qd si quis fugit de possessione videns inimicum venientē cum multis qui fuerat sibi cōminatus expulsiōne. nā dicit quod in casu cōpetit interdīctū vti possidetis, & nō recuperandā: imō talis si in interdīcto sperato a

multis qui fuerat sibi cōminatus expulsiōne. nā dicit quod in casu cōpetit interdīctū vti possidetis, & nō recuperandā: imō talis si in interdīcto sperato a

iudice narrasset se fuisse turbatū, & expulsū: nihilominus iudex nō poterit pcedere interdicto recuperadā, sed vti postea nō narratū sit id qd nō erat, sed pmo. ibi dixit qd imō vti qd talis pcederet possessionē, siue illi veniebāt ad expellendū eū, siue nō, et si postea nō est occupata: vt extra de pb. c. licet. Instit. de interdic. §. retinēda. & ideo nō vti posse obtinere interdictū vti posside. quod requirit quē possidere tpe litis cōtest. d. §. re tinēda. Si autē illi veniebāt vt occuparent possessionē: tūc cōpetit interdictū recuperadā. l. iij. §. si qd autē vti armatis. & not. de vi & vi arm. facit qd no. Inn. in c. quarelam. de elec. & c. & in c. cum ad sedem. de restitu. spo. secundū eum. quod no. & c.

a Quæro vtrū. Adde quod not. Bart. in l. j. in ij. col. C. eo. b Sed quero. Et vidē 9 tex. & doc. in c. audita. de resti. spo. Andr. Barbat. c §. quod ait prator. Vide Bar. in l. j. C. eo. et de materia hui' interdicti, p qbus reb' mobilib' et an, et qn cōpetat, vide tex. extra de pb. c. licet cau. sam. et ibi an det mīl sio in possessionē: ad de qd vti cōpetere creditōri, etiā nō adepto possessionē: sicut p nū ciatū est de mittēdo: ga poterit accusare de turbata possessionē vti sentit glo. in l. j. §. j. in fi. in ver. ix. j. ne vis fiat ei. vbi aequiparatur mīssum, & mīti iūsum. & pbat p gl. in l. j. quis. in verb. mīss. de bo. au. iu. pol. facit C. de ed. diu. adri. tol. l. fi. & vide no. Bar. s. ea. l. in prin.

d Tenet hic gl. An liceat deiectione inquitare deiectione suum? Et gl. hic tenet singulariter qd sic: quāv' sequi Bart. facit lex sed & pactus. §. queri poterit. §. quod mer. caus. Sed Bal. in sua disputatione inci. accusatus de vi turbatiua. tenet cōtrariū. Vide ibi et in ij. col. et ple nius in xxvj. col. cum seq. in v. q. quia in criminalib' admittitur cōpensatio dolū cum dolo. l. viro. & quod ibi scripsi. ff. sol. mat. & c. intelleximus. de adul. nisi talis turbatio esset facta incōtinēti, per l. q. possessio nem. §. de vi & vi ar. & quæ no. in l. clam possidere. §. q. ad nundinas. §. de acq. poss. & hic sequit Lud. in l. iust. eod. tit. Sed ipse idē in l. naturaliter. §. nihil cōe. in vj. chart. eo. ti. v' per ibi dicta velleverā esse istā gl. & istā gl. etiā sequit Bart. in l. ij. in vj. q. s. de ope. no. nun.

e Sed iuxta vide Angelū in l. i. §. de vi. s. de iud. vide Ro. in l. naturaliter. §. nihil com mune. in antepe. char. ra. §. de acq. poss. qui sequitur Bart.

neesse, per iura prædicta. Dices tu: quæ est ratio qd hic tenet clarē & limitatē dicere modū turbationis: nō autē tenet dicere qualitatē possessionis distinctā: Rñ. ea quæ cōtinent factū aduersarij, & delictum eius, ista debēt poni distinctē, & de claratē: ea verò quæ cōtinet ius agētis, & nō factū aduersarij, nō debēt ita poni distinctē, nisi cum interest rei, vt dictū est s.

Tertiū dixi qd in cōclusionē debēt poni tria, vt à turbatione desistat, & in futurum nō turbet: & cōdēnetur ad interesse turbationis præteritæ. ¶ Circa primum quæro, vtrū sit necesse declarare in petitione modū desistēdi à turbatione: Rñ. nō de necessitate: quia hoc spectat ad iudicē nō ad partē: & quis cogit declarare tātū quod spectat ad eū: vt l. vbi autē. §. qui illud. j. de verb. obli. vtile autē potest esse: nā vos scire debetis, qd istud interdictum habet qnq; naturā interdicti recuperadæ possessionis. Nā si ego habeo ciuile, & tu naturalem iniuste à me: ego turbor in ciuili per retentionē naturalis. Distite ergo ab ista turbatione, & restitue mihi naturale: vt dixi s. eo. §. & videbitis tex. j. e. l. si duo. in prin. tunc potero in libello cōcludere, quare peto eū condēnari, vt mihi restituat dictā naturalem possessionē quā habet, per cuius retentionē turbor in ciuili, & sic à dicta molestatione desistat: vt no. in l. naturaliter. §. nihil cōe. & l. clam. §. qui ad nundinas. de acq. poss. Secūdo dixi qd debet cōcludi ne in futurum molestet: hic quæro, an debeat petere de hoc sibi satisfari. Vtramōtāni dicūt qd sic. & de hac satisfactione, vt dicūt ipsi, loquitur l. j. in fi. C. eo. Istā opi. puto verā per l. iij. in §. hoc interdicto. & ibi no. j. de iti. actūq; priuā. & j. de aqua quoti. l. pen. ¶ Secūdo quæro, vtrū hæc prohibitio, & cautio de nō molestādo in futurū, debeat esse perpetua: Rñ. siquidem ius agētis est perpetuum, cautio, & prohibitio debet esse perpetua. Si verò esset ad tēpus: vt ga haberet vsum fructū ad tempus, vel quia cōduxit ad nō modicū tempus, ita qd habeat naturale possessionē: tūc prohibitio debet esse ad tempus. ¶ Vltimō dixi, qd debet pati vt condēnetur ad interesse turbatiōis præteritæ. Istud interesse qualiter debet intelligi, & qualiter debet de clarari: videbitis in tex. j. eo. l. si duo. §. fi.

¶ Istud interdictum quando detur Reatori ecclesie, contra eum qui fecit turbationem in ecclesia. Quærit gl. quali ter dixit, dūmodo possideri possint. Rñ. quia quædā sunt quæ possideri nō possunt, vt res sacra, religiosa, & similes: vt l. qui vniuersas. §. j. de acq. poss. ¶ Sed quæro, an rectori ecclesie det istud interdictū contra eū, qui fecit turbationem in ecclesia. Dicit gl. fortē sic, sicut concedimus posse vindicari: vt l. sancimus. C. de sac. san. eccl. videte dñi, rector ecclesie qnq; vult agere: quia turbat in quali poss

sessione iuris rectoriæ dictæ ecclesie: & tunc puto qd possit, p ea quæ dixi s. e. l. in prin. Si verò velit agere qd turbaret possessionē ecclesie, put ecclesia est quoddā corp' solo coherēs, nō possit, vt hic: sed si in ecclesia fieret aliquid, deberet recurri ad interdictū, ne qd i loc. fac. vt habuistis in l. j. §. fi. ne qd i lo. fac.

¶ Quid sit dicere, nec vi, nec clam, nec precario. 2 Actor qui ciuilitet, & naturaliter possidet contra eum turbantem, qui nullo modo possidet, obtinet si probat se sic possidere tempore litis contestatæ. 3 Deiectione licet inquietare quando cumq; suum deiectionem: nec tenetur hoc interdicto: sed expellere non licet nisi incontinenti. 4 Exceptio contra agentem hoc interdictio quod possidet à reo vi, clam, vel precario, quando debeat opponi: ubi quod non opponitur ad processum: & ad eam habetur respectus tempore diffinitiuæ. 5 Reo absoluto in hoc interdicto, quia actor non possidebat, an actor debeat condēnari ne reum de cetero molestat. 6 Possidere ab alio, qualiter quis dicitur. 7 Vasallo uel emphyteuta expulso iud. cōpetit hoc interdictum contra deiectionem. 8 Emphyteuta ideo nō pot uendere dño irrequisito: quia per hoc turbaret ius domini. 9 Clam possidere ab alio, qualiter quis dicitur. 10 Possessionum quod sint tres species. 11 Possidere precario ab alio, quando quis dicitur. 12 Possidere naturaliter ab alio, quando quis dicitur. 13 Actor, qui dicit aliquem possidere uiolenter, clam, uel precario, ab ipso debet semper hanc qualitatem probare. 14 Actor in hoc interdicto semper debet probare se possidere, tempore litis contestatæ. 15 Possidere naturaliter ab alio clam, qualiter dicitur. 16 Precario possidere ab alio, qualiter quis dicitur. 17 Conductor ad longum tempus, uel emphyteuta, si finita locatione stat in possessione dicitur turbare dominum in sua ciuili: & tenetur hoc interdicto. 18 Agens hoc interdicto quid habeat probare, ut obtineat. 19 Probationes fiendæ ex parte rei in hoc interdicto.

¶ Hoc interdictum. Quærit gl. quali ter dixit, dūmodo possideri possint. Rñ. quia quædā sunt quæ possideri nō possunt, vt res sacra, religiosa, & similes: vt l. qui vniuersas. §. j. de acq. poss. ¶ Sed quæro, an rectori ecclesie det istud interdictū contra eū, qui fecit turbationem in ecclesia. Dicit gl. fortē sic, sicut concedimus posse vindicari: vt l. sancimus. C. de sac. san. eccl. videte dñi, rector ecclesie qnq; vult agere: quia turbat in quali poss

sessione iuris rectoriæ dictæ ecclesie: & tunc puto qd possit, p ea quæ dixi s. e. l. in prin. Si verò velit agere qd turbaret possessionē ecclesie, put ecclesia est quoddā corp' solo coherēs, nō possit, vt hic: sed si in ecclesia fieret aliquid, deberet recurri ad interdictū, ne qd i loc. fac. vt habuistis in l. j. §. fi. ne qd i lo. fac.

habetur respectus ad ea: nō autē opponit ad processum. ¶ Vltorius pcedo, qn reus vtroq; modo possidet, actor nullo modo: tunc actor nō potest vincere: quia nō possidet, vt hic, & s. in §. interdictū autē. Sed videndum est an reo absoluto: quia actor nō possidet, debeat condēnari actor, ne eū de cetero molestat: Glo. in l. j. circa fi. tertia gl. super verbo, precario, C. eo. tit. v. detur tenere qd non debet actor in aliquo cōdēnari, sed reus absolui. Tu dic clarior. Aut reus absoluitur, quia actor nō possidebat: & tunc actor in nihil cōdēnabitur respectu possessionis de qua agitur, nō dico de expēsis, & proderit hoc actori: quia si de cetero molestaret reū, & reus inciperet agere cōtra eū interdicto vti possidetis: reus possit succūbere, si apparet eū possidere ab aduersario vi, clam, vel precario: vt dixi. Si verò reus absoluitur, quia docuit se possidere (hic aduerte) tunc si docuit se possidere iuste, poterit imponi silentiū, ne eum de cetero molestat: vt l. circa. §. de proba. Sed si docuit se possidere simpliciter: tūc fecus: quia possit esse qd possidet ab aduersario vi, clam, vel precario. Quādoq; cōtingit qd nec actor nec reus possidet aliquo modo: vt pua colonus vel creditor missus in possessionē ex primo decreto: vt j. l. pxima. §. creditoris. tunc nō est du bium qd reus absoluit: vt d. §. creditoris. tū actor in nullo cōdēnabit. Qñ qd cōtingit qd vterq; possidet. & hic aduerte: qnq; possidet vterq; iuste: vt quia ego habeo ciuile, quia dñs: tu naturalem, quia fructuarius: tūc vterq; vincit: quia neuter debet turbare alium: sed vti possidet, ita possidere debet: vt s. e. l. j. in prin. secundū casum gl. & j. l. proxima. in prin. Qñq; vterq; possidet, vnus iuste, alius iniuste ab alio quā ab aduersario: & isto casu idē qd qn vterq; possidet iuste: vt hoc §. fi. & l. ij. j. eo.

¶ Sed hic dubitandū est de exēplis. Respōd. ecce exēpla. pō no exēplū de vi. ego erā dñs: alius erat fructuarius, qui possidebat naturaliter, tu iusti, & fructuarius deiecit vi. Certē tu possides vi à fructuario, nō à me dño: & ideo siue agas contra me, siue cōuentaris à me dño: tu debes tueri in possessione tua. Ita tenet Dy. Et ita tenet doct. Istud ego puto verū, si tu, qd fructuarium expulisti, recognoscis me in proprietariū, & permit tīs me vti ciuili mea, prout possum de iure. Nā dño pprietatis pmittit quādā in fundo, in quo alius haberet vsum fructum: vt l. fundi. in fin. & l. iij. tra. in fi. §. de vsu & habi. Sed si tu nō recognosceres me dñm: & tūc ego dñs possum agere contra te qd turbas me in mea ciuili: non dico qd me turbes per retentionem naturalis: sed impediēdo me vti mea ciuili. Et ex hoc dico qd in feudatario & vasallo istud exemplū doc. nō procederet: nā si vasallū meū expulisti vi, eo ipso turbas me in ciuili mea: nā cū vasallus & emphyteuta sit obligatus pro illa naturali quā habebat ad certā præstationē: & ex hoc dicitur retinere ciuile: tu, qui expulisti, nō es ad hoc obligat: nec à me, nec meo noie tenes. Vnde per solam detentionē turbor in ciuili, nec per possessionē tui deiectionis ego possideo: meritō possum agere hoc interdicto, & vincere: argu. l. Pōponius. §. quibus mo. vsusfru. amit. Et ista est ratio quare non licet emphyteutæ videri do mino irrequisito: quia per hoc turbaret ius dominicū non haberet aliū emptorē obligatū: vt no. docto. C. de iure emphy. l. vlti. Videamus exemplū de clam: quō clā ab alio possideo. Dicit quidā. Ego eram dñs, alius fructuari' fructuario absente clam ingressus est: possides clam à fructuario, nō à me. Istud exēplum reprobat: quia fructuarius absens retinet naturalem an i mo: vt l. iij. §. vnde vi. s. ti. j. ergo ingressus eā nō acquirit. Et est vera ista reprehensio secundū opi. cōmunē eorū qui dicunt, qd sunt duæ possessiones: sed tunc secundū opi. meā qui pono tertiā possessionē. & dico qd est tertia possessio, scilicet corporalis: vt dico in l. j. in prin. §. de acq. poss. Dico qd istud exēplum procedit. & sic dñs possidet ciuilitet, & fructuarius absens possidet naturaliter: & ingressus clam corporaliter à fructuario tūc mēs sibi fieri cōtrouersia. Alij ponūt exēplū, cū dominus esset absens, ego ingressus sum clā, tūc mēs cōtrouersia mihi fieri ab alio, nō à dño tūc possideo clā ab alio nō à dño. Ita sentit gl. s. ea. l. §. interdictū autē. sed istud bene reprobat. Quare Dyn. ponit exēplum, qd fructuarius se absentauit aīo reliquēdi possessionē: alius ingressus est clam. Certē possidet, clā à fructuario, nō à dño. Bonū est exēplū. Vel aliter: mortuus est dñs, vnde de ciuili eius possessio vacat, quā alius clā occupauit possidet

clam à domino: nō à fructuario. Ista exēpla in fructuario satis placēt, si modō dñs recognoscat vt dñs. In feudatario & i emphyteuta, aliter dicerē, vt s. dixi. ¶ Videamus exempla de precario. & istud exemplū est clarum. Tu qui à fructuario recepisti possessionē precario: possides precario ab alio, non à dño. Quando qd cōtin git qd vnus possidet iuste, alter iniuste ab aduersario: & isto casu, qd iuste possidet, debet obtinere: alter qui iniuste possidet debet succūbere: vt hic & j. l. proxima.

¶ Videamus exēpla naturalia: & exempla sunt ista. Ego dñs possideo fundū: tu ingressus es fundum tanq; fructuari' vel tanq; emphyteuta, protestās qd nō intēdis mihi præiudicare, in ciuili: sed solū in naturali p illo iure. Certē possides à me naturaliter & iniuste: ego possideo iuste: ideo debet obtinere, siue agā, siue conue niar à te. Vnum tñ tñ scias qd si dñs dicit me possidere ab eo violētē: istud violētē de

bet pbare. vt l. prator. §. docere. j. vi bo. rap. & no. per Innoc. de foro cōpe. c. sōque. & idē dico ne habeā necesse repetere, vbi cūq; dicerē aduersariū possidere à me, clā, vel precario: & per hoc me turbare, qd istā qualitatem debeat probare. Itē semper aduertas in hoc interdicto qd actor debet probare se possidere tēpore lit. contest. & tēpore turbationis: vt in sti. eo. §. ho die. ¶ Videam' exempla de clā. Pone, dominus erat absens: alius clam est ingressus possessionē, & quæsiuit sibi naturale: vt l. clam possidere. §. qui ad nundinas. §. de acquirend. poss. Et si dicit dñs reuerse non admitti, ille incipit possidere vi: vt dictū l. clam §. fin. cū seq. Respondeo, quantum ad naturalem dico qd debet inspicere initium: vt l. clam possidere. in principio. quantum ad ciuile dico qd iste reuersus nō suspicatur se posse repelli: & sic non perdit ciuile: vt not. s. ea. l. §. interdictum autē.

¶ Videamus exempla de precario: ego concessi tibi precario possessionē meā, & intelligi qd concessi vt tñ naturaliter possideres. qd in dubio præsumit: vt l. Pōpo. §. si is. §. de acq. poss. & l. & habet. §. cū gs. j. de pca. Si em concessissem vt vtroq; modo possideres precario, nō possum agere hoc interdicto: quia nō possides in casu p dīcto ego possideo iuste & tu possides à me naturaliter precario & iniuste: licet em precaria possessio dicitur iusta, donec habet dñi voluntatē, eā finita dicitur iniusta: vt s. cōi diuidundo. l. communi diuidundo. §. ne q. Et eo dem t modo dico in conductore ad non modicū tps, vel emphyteuta, vel similibus qui finita cōductione, vel emphyteuti stat in naturali sua possessione. Nā dicitur à me dño possidere vi, clā, vel precario naturaliter, & per hoc dñm turbat in ciuili: vnde tenetur hoc interdicto, vt illa naturalem possessionē restituat, & sic ab illa molestatione desistat. Facit C. vnde vi. l. non ab re. ¶ Ex prædictis habes quid habeat probare actor, vt vincat: scilicet se possedisse tpe turbationis: & lit. contest. & si aduersariū pbat se possidere, tunc actor debet probare illā possessionē esse clandestinā, & ab eo primū qd sit clā destina probat eo ipso qd nō probat antiquiorē possessionē. Casus est notabilis extra de probationib' . c. licet secundū quod sit clā destina, ab eo probatur eo ipso qd nō probat clandestinā ab alio. Sufficit em qd i veritate debuit timere vel suspicari ab actore controuersia fieri sibi: licet de alio fuerit suspicatus: vt l. aut qui aliter. §. si quis dum putat. j. quod vi aut clā. vt dixi s. ea. l. §. interdictū autē. hoc reus habet t probare actorem non possidere, vel possidere iniuste: vt s. dictū est: vel se reū habere, iustā causam detinendi, licet nullo modo possideat: vt s. ti. j. §. colonus. primū, qd actor nō possideat, pbat eo ipso qd ipse actor nō pbat se possidere: vel si re' probat aliū ciuilitet, & naturaliter possidere, pōt em reus opponere de iure tertij, qn il lud ius est exclusiuum iuris agentis: vt l. cum seruū. C. de seruīs fugitiuis. & l. vltima. C. de rei vend. Alia autē prædicta qualiter possint probari p seipsa liquent. Ea quæ dixi habēt locum quādo agitur interdicto isto pro reb' corporalibus, an possit contingere quod duo possideant dicam j. eo. l. vltima.

¶ Sed hic dubitandū est de exēplis. Respōd. ecce exēpla. pō no exēplū de vi. ego erā dñs: alius erat fructuarius, qui possidebat naturaliter, tu iusti, & fructuarius deiecit vi. Certē tu possides vi à fructuario, nō à me dño: & ideo siue agas contra me, siue cōuentaris à me dño: tu debes tueri in possessione tua. Ita tenet Dy. Et ita tenet doct. Istud ego puto verū, si tu, qd fructuarium expulisti, recognoscis me in proprietariū, & permit tīs me vti ciuili mea, prout possum de iure. Nā dño pprietatis pmittit quādā in fundo, in quo alius haberet vsum fructum: vt l. fundi. in fin. & l. iij. tra. in fi. §. de vsu & habi. Sed si tu nō recognosceres me dñm: & tūc ego dñs possum agere contra te qd turbas me in mea ciuili: non dico qd me turbes per retentionem naturalis: sed impediēdo me vti mea ciuili. Et ex hoc dico qd in feudatario & vasallo istud exemplū doc. nō procederet: nā si vasallū meū expulisti vi, eo ipso turbas me in ciuili mea: nā cū vasallus & emphyteuta sit obligatus pro illa naturali quā habebat ad certā præstationē: & ex hoc dicitur retinere ciuile: tu, qui expulisti, nō es ad hoc obligat: nec à me, nec meo noie tenes. Vnde per solam detentionē turbor in ciuili, nec per possessionē tui deiectionis ego possideo: meritō possum agere hoc interdicto, & vincere: argu. l. Pōponius. §. quibus mo. vsusfru. amit. Et ista est ratio quare non licet emphyteutæ videri do mino irrequisito: quia per hoc turbaret ius dominicū non haberet aliū emptorē obligatū: vt no. docto. C. de iure emphy. l. vlti. Videamus exemplū de clam: quō clā ab alio possideo. Dicit quidā. Ego eram dñs, alius fructuari' fructuario absente clam ingressus est: possides clam à fructuario, nō à me. Istud exēplum reprobat: quia fructuarius absens retinet naturalem an i mo: vt l. iij. §. vnde vi. s. ti. j. ergo ingressus eā nō acquirit. Et est vera ista reprehensio secundū opi. cōmunē eorū qui dicunt, qd sunt duæ possessiones: sed tunc secundū opi. meā qui pono tertiā possessionē. & dico qd est tertia possessio, scilicet corporalis: vt dico in l. j. in prin. §. de acq. poss. Dico qd istud exēplum procedit. & sic dñs possidet ciuilitet, & fructuarius absens possidet naturaliter: & ingressus clam corporaliter à fructuario tūc mēs sibi fieri cōtrouersia. Alij ponūt exēplū, cū dominus esset absens, ego ingressus sum clā, tūc mēs cōtrouersia mihi fieri ab alio, nō à dño tūc possideo clā ab alio nō à dño. Ita sentit gl. s. ea. l. §. interdictū autē. sed istud bene reprobat. Quare Dyn. ponit exēplum, qd fructuarius se absentauit aīo reliquēdi possessionē: alius ingressus est clam. Certē possidet, clā à fructuario, nō à dño. Bonū est exēplū. Vel aliter: mortuus est dñs, vnde de ciuili eius possessio vacat, quā alius clā occupauit possidet

¶ Sed hic dubitandū est de exēplis. Respōd. ecce exēpla. pō no exēplū de vi. ego erā dñs: alius erat fructuarius, qui possidebat naturaliter, tu iusti, & fructuarius deiecit vi. Certē tu possides vi à fructuario, nō à me dño: & ideo siue agas contra me, siue cōuentaris à me dño: tu debes tueri in possessione tua. Ita tenet Dy. Et ita tenet doct. Istud ego puto verū, si tu, qd fructuarium expulisti, recognoscis me in proprietariū, & permit tīs me vti ciuili mea, prout possum de iure. Nā dño pprietatis pmittit quādā in fundo, in quo alius haberet vsum fructum: vt l. fundi. in fin. & l. iij. tra. in fi. §. de vsu & habi. Sed si tu nō recognosceres me dñm: & tūc ego dñs possum agere contra te qd turbas me in mea ciuili: non dico qd me turbes per retentionem naturalis: sed impediēdo me vti mea ciuili. Et ex hoc dico qd in feudatario & vasallo istud exemplū doc. nō procederet: nā si vasallū meū expulisti vi, eo ipso turbas me in ciuili mea: nā cū vasallus & emphyteuta sit obligatus pro illa naturali quā habebat ad certā præstationē: & ex hoc dicitur retinere ciuile: tu, qui expulisti, nō es ad hoc obligat: nec à me, nec meo noie tenes. Vnde per solam detentionē turbor in ciuili, nec per possessionē tui deiectionis ego possideo: meritō possum agere hoc interdicto, & vincere: argu. l. Pōponius. §. quibus mo. vsusfru. amit. Et ista est ratio quare non licet emphyteutæ videri do mino irrequisito: quia per hoc turbaret ius dominicū non haberet aliū emptorē obligatū: vt no. docto. C. de iure emphy. l. vlti. Videamus exemplū de clam: quō clā ab alio possideo. Dicit quidā. Ego eram dñs, alius fructuari' fructuario absente clam ingressus est: possides clam à fructuario, nō à me. Istud exēplum reprobat: quia fructuarius absens retinet naturalem an i mo: vt l. iij. §. vnde vi. s. ti. j. ergo ingressus eā nō acquirit. Et est vera ista reprehensio secundū opi. cōmunē eorū qui dicunt, qd sunt duæ possessiones: sed tunc secundū opi. meā qui pono tertiā possessionē. & dico qd est tertia possessio, scilicet corporalis: vt dico in l. j. in prin. §. de acq. poss. Dico qd istud exēplum procedit. & sic dñs possidet ciuilitet, & fructuarius absens possidet naturaliter: & ingressus clam corporaliter à fructuario tūc mēs sibi fieri cōtrouersia. Alij ponūt exēplū, cū dominus esset absens, ego ingressus sum clā, tūc mēs cōtrouersia mihi fieri ab alio, nō à dño tūc possideo clā ab alio nō à dño. Ita sentit gl. s. ea. l. §. interdictū autē. sed istud bene reprobat. Quare Dyn. ponit exēplum, qd fructuarius se absentauit aīo reliquēdi possessionē: alius ingressus est clam. Certē possidet, clā à fructuario, nō à dño. Bonū est exēplū. Vel aliter: mortuus est dñs, vnde de ciuili eius possessio vacat, quā alius clā occupauit possidet

¶ Sed hic dubitandū est de exēplis. Respōd. ecce exēpla. pō no exēplū de vi. ego erā dñs: alius erat fructuarius, qui possidebat naturaliter, tu iusti, & fructuarius deiecit vi. Certē tu possides vi à fructuario, nō à me dño: & ideo siue agas contra me, siue cōuentaris à me dño: tu debes tueri in possessione tua. Ita tenet Dy. Et ita tenet doct. Istud ego puto verū, si tu, qd fructuarium expulisti, recognoscis me in proprietariū, & permit tīs me vti ciuili mea, prout possum de iure. Nā dño pprietatis pmittit quādā in fundo, in quo alius haberet vsum fructum: vt l. fundi. in fin. & l. iij. tra. in fi. §. de vsu & habi. Sed si tu nō recognosceres me dñm: & tūc ego dñs possum agere contra te qd turbas me in mea ciuili: non dico qd me turbes per retentionem naturalis: sed impediēdo me vti mea ciuili. Et ex hoc dico qd in feudatario & vasallo istud exemplū doc. nō procederet: nā si vasallū meū expulisti vi, eo ipso turbas me in ciuili mea: nā cū vasallus & emphyteuta sit obligatus pro illa naturali quā habebat ad certā præstationē: & ex hoc dicitur retinere ciuile: tu, qui expulisti, nō es ad hoc obligat: nec à me, nec meo noie tenes. Vnde per solam detentionē turbor in ciuili, nec per possessionē tui deiectionis ego possideo: meritō possum agere hoc interdicto, & vincere: argu. l. Pōponius. §. quibus mo. vsusfru. amit. Et ista est ratio quare non licet emphyteutæ videri do mino irrequisito: quia per hoc turbaret ius dominicū non haberet aliū emptorē obligatū: vt no. docto. C. de iure emphy. l. vlti. Videamus exemplū de clam: quō clā ab alio possideo. Dicit quidā. Ego eram dñs, alius fructuari' fructuario absente clam ingressus est: possides clam à fructuario, nō à me. Istud exēplum reprobat: quia fructuarius absens retinet naturalem an i mo: vt l. iij. §. vnde vi. s. ti. j. ergo ingressus eā nō acquirit. Et est vera ista reprehensio secundū opi. cōmunē eorū qui dicunt, qd sunt duæ possessiones: sed tunc secundū opi. meā qui pono tertiā possessionē. & dico qd est tertia possessio, scilicet corporalis: vt dico in l. j. in prin. §. de acq. poss. Dico qd istud exēplum procedit. & sic dñs possidet ciuilitet, & fructuarius absens possidet naturaliter: & ingressus clam corporaliter à fructuario tūc mēs sibi fieri cōtrouersia. Alij ponūt exēplū, cū dominus esset absens, ego ingressus sum clā, tūc mēs cōtrouersia mihi fieri ab alio, nō à dño tūc possideo clā ab alio nō à dño. Ita sentit gl. s. ea. l. §. interdictū autē. sed istud bene reprobat. Quare Dyn. ponit exēplum, qd fructuarius se absentauit aīo reliquēdi possessionē: alius ingressus est clam. Certē possidet, clā à fructuario, nō à dño. Bonū est exēplū. Vel aliter: mortuus est dñs, vnde de ciuili eius possessio vacat, quā alius clā occupauit possidet

¶ Sed hic dubitandū est de exēplis. Respōd. ecce exēpla. pō no exēplū de vi. ego erā dñs: alius erat fructuarius, qui possidebat naturaliter, tu iusti, & fructuarius deiecit vi. Certē tu possides vi à fructuario, nō à me dño: & ideo siue agas contra me, siue cōuentaris à me dño: tu debes tueri in possessione tua. Ita tenet Dy. Et ita tenet doct. Istud ego puto verū, si tu, qd fructuarium expulisti, recognoscis me in proprietariū, & permit tīs me vti ciuili mea, prout possum de iure. Nā dño pprietatis pmittit quādā in fundo, in quo alius haberet vsum fructum: vt l. fundi. in fin. & l. iij. tra. in fi. §. de vsu & habi. Sed si tu nō recognosceres me dñm: & tūc ego dñs possum agere contra te qd turbas me in mea ciuili: non dico qd me turbes per retentionem naturalis: sed impediēdo me vti mea ciuili. Et ex hoc dico qd in feudatario & vasallo istud exemplū doc. nō procederet: nā si vasallū meū expulisti vi, eo ipso turbas me in ciuili mea: nā cū vasallus & emphyteuta sit obligatus pro illa naturali quā habebat ad certā præstationē: & ex hoc dicitur retinere ciuile: tu, qui expulisti, nō es ad hoc obligat: nec à me, nec meo noie tenes. Vnde per solam detentionē turbor in ciuili, nec per possessionē tui deiectionis ego possideo: meritō possum agere hoc interdicto, & vincere: argu. l. Pōponius. §. quibus mo. vsusfru. amit. Et ista est ratio quare non licet emphyteutæ videri do mino irrequisito: quia per hoc turbaret ius dominicū non haberet aliū emptorē obligatū: vt no. docto. C. de iure emphy. l. vlti. Videamus exemplū de clam: quō clā ab alio possideo. Dicit quidā. Ego eram dñs, alius fructuari' fructuario absente clam ingressus est: possides clam à fructuario, nō à me. Istud exēplum reprobat: quia fructuarius absens retinet naturalem an i mo: vt l. iij. §. vnde vi. s. ti. j. ergo ingressus eā nō acquirit. Et est vera ista reprehensio secundū opi. cōmunē eorū qui dicunt, qd sunt duæ possessiones: sed tunc secundū opi. meā qui pono tertiā possessionē. & dico qd est tertia possessio, scilicet corporalis: vt dico in l. j. in prin. §. de acq. poss. Dico qd istud exēplum procedit. & sic dñs possidet ciuilitet, & fructuarius absens possidet naturaliter: & ingressus clam corporaliter à fructuario tūc mēs sibi fieri cōtrouersia. Alij ponūt exēplū, cū dominus esset absens, ego ingressus sum clā, tūc mēs cōtrouersia mihi fieri ab alio, nō à dño tūc possideo clā ab alio nō à dño. Ita sentit gl. s. ea. l. §. interdictū autē. sed istud bene reprobat. Quare Dyn. ponit exēplum, qd fructuarius se absentauit aīo reliquēdi possessionē: alius ingressus est clam. Certē possidet, clā à fructuario, nō à dño. Bonū est exēplū. Vel aliter: mortuus est dñs, vnde de ciuili eius possessio vacat, quā alius clā occupauit possidet

¶ Sed hic dubitandū est de exēplis. Respōd. ecce exēpla. pō no exēplū de vi. ego erā dñs: alius erat fructuarius, qui possidebat naturaliter, tu iusti, & fructuarius deiecit vi. Certē tu possides vi à fructuario, nō à me dño: & ideo siue agas contra me, siue cōuentaris à me dño: tu debes tueri in possessione tua. Ita tenet Dy. Et ita tenet doct. Istud ego puto verū, si tu, qd fructuarium expulisti, recognoscis me in proprietariū, & permit tīs me vti ciuili mea, prout possum de iure. Nā dño pprietatis pmittit quādā in fundo, in quo alius haberet vsum fructum: vt l. fundi. in fin. & l. iij. tra. in fi. §. de vsu & habi. Sed si tu nō recognosceres me dñm: & tūc ego dñs possum agere contra te qd turbas me in mea ciuili: non dico qd me turbes per retentionem naturalis: sed impediēdo me vti mea ciuili. Et ex hoc dico qd in feudatario & vasallo istud exemplū doc. nō procederet: nā si vasallū meū expulisti vi, eo ipso turbas me in ciuili mea: nā cū vasallus & emphyteuta sit obligatus pro illa naturali quā habebat ad certā præstationē: & ex hoc dicitur retinere ciuile: tu, qui expulisti, nō es ad hoc obligat: nec à me, nec meo noie tenes. Vnde per solam detentionē turbor in ciuili, nec per possessionē tui deiectionis ego possideo: meritō possum agere hoc interdicto, & vincere: argu. l. Pōponius. §. quibus mo. vsusfru. amit. Et ista est ratio quare non licet emphyteutæ videri do mino irrequisito: quia per hoc turbaret ius dominicū non haberet aliū emptorē obligatū: vt no. docto. C. de iure emphy. l. vlti. Videamus exemplū de clam: quō clā ab alio possideo. Dicit quidā. Ego eram dñs, alius fructuari' fructuario absente clam ingressus est: possides clam à fructuario, nō à me. Istud exēplum reprobat: quia fructuarius absens retinet naturalem an i mo: vt l. iij. §. vnde vi. s. ti. j. ergo ingressus eā nō acquirit. Et est vera ista reprehensio secundū opi. cōmunē eorū qui dicunt, qd sunt duæ possessiones: sed tunc secundū opi. meā qui pono tertiā possessionē. & dico qd est tertia possessio, scilicet corporalis: vt dico in l. j. in prin. §. de acq. poss. Dico qd istud exēplum procedit. & sic dñs possidet ciuilitet, & fructuarius absens possidet naturaliter: & ingressus clam corporaliter à fructuario tūc mēs sibi fieri cōtrouersia. Alij ponūt exēplū, cū dominus esset absens, ego ingressus sum clā, tūc mēs cōtrouersia mihi fieri ab alio, nō à dño tūc possideo clā ab alio nō à dño. Ita sentit gl. s. ea. l. §. interdictū autē. sed istud bene reprobat. Quare Dyn. ponit exēplum, qd fructuarius se absentauit aīo reliquēdi possessionē: alius ingressus est clam. Certē possidet, clā à fructuario, nō à dño. Bonū est exēplū. Vel aliter: mortuus est dñs, vnde de ciuili eius possessio vacat, quā alius clā occupauit possidet

¶ Sed hic dubitandū est de exēplis. Respōd. ecce exēpla. pō no exēplū de vi. ego erā dñs: alius erat fructuarius, qui possidebat naturaliter, tu iusti, & fructuarius deiecit vi. Certē tu possides vi à fructuario, nō à me dño: & ideo siue agas contra me, siue cōuentaris à me dño: tu debes tueri in possessione tua. Ita tenet Dy. Et ita tenet doct. Istud ego puto verū, si tu, qd fructuarium expulisti, recognoscis me in proprietariū, & permit tīs me vti

Gl. magna. Et circa hoc quod not. gl. in prin. vide Bald. in q. incip. accusatus de vi turbatia. i. ij. col. P. P. A. V. P. Aut vnus probauit. Vide Barb. in repetitione rubric. de fide instr. col. j. in fite nēte q. praeferant illi qui cognouerūt personaliter. vide Fel. in c. licet cām. col. vj. extra. de proba. vbi ponit quatuor causas quarum qualibet facit vincere interdictionem vti possidetis. Sunt aequales. nota perpetuo, & ita practicaui, q. si testes essent aequales, pro reo praesumit. glo. est in c. in nostra. in fide testa. & adde qd. not. Bar. in l. j. ff. in fin. s. eo. & no. Inno. in c. j. de eo qui mit. in pos. lib. vj. Et vide quod no. s. pro leg. l. pro legato. secundum vnam lec. & per Bar. in cōf. suo. xliij. vbi idē tenet. qd. incipit. in q. dñi Ciol. & idē si qs probaret possessionem cū titulo, alius sine titulo. nā primus esset potior. d. c. licet. secundum Bal. in l. q. accusare. in fin. c. de eden. & Bal. in l. si in f. c. qui le. perso. & Bart. hic. & facit qd. no. Bald. in aut. quas actio. in prin. c. de fac. sanc. ec. & latius Bal. in l. ordinar. in v. col. c. de rei v. & in l. nō igno. ab it. c. ad exhibē. & hanc limitā esse vera, nisi probaret priorē scilicet secundum possessionem possidere: quo casu prima possessio praesumit interrupta. l. cā possidere. s. qui ad nūdas. s. de acq. pos. ad. no. Bart. in l. si de eo. s. si forte. eo. tit. et vide quod no. Bal. in l. super logi. in vlt. col. c. de praescri. lon. & in l. praescri. c. de sen. Et q. titulus p̄sumi faciat antiquiorē possessionem, tenet Bald. in l. post infam. in ij. cbl. c. de sentē. & hic adde Bar. in l. j. c. eo. & adde quod dicit Bal. in l. p. in vlt. col. c. si a cōpe. iud. q. si apparet de mea antiquiori possessione, dicor probasse me spoliatū possessione. Ad qd. vide que scripsi in l. j. s. siue autē. de vi & vi an. quid si vnus probat de antiquiori possessione finetitulo, alter de iuniori cū titulo: vide Bar. & Imo. in l. fide eo. s. si. s. de acq. pos. quid si probationes sunt pares sub possessione, & vnus habet titulum antiquiorē altero dicit Bald. in d. q. inci. accusat. de vi turba. in vlti. col. q.

Hoc interdictū uti possidetis, licet sit retinēda possessio: tñ aliquando in cōsequentiā est recuperanda. Si a non possidete neque ciuilitate, neque naturaliter emorem, quam alius possidet ciuilitate, & mihi per uenditorem tradatur, contra me datur hoc interdictum. Emens bona fide ab illo qui possidebat clam a me, tenetur hoc interdictū. Omnia interdicta, excepto interdicto unde ui, sunt in rem scripta. Sententia in hoc interdicto qualiter feratur. Quae sit iuris debet dirimi sorte: non quaestio facti. LEX III. Iduo. Ista est mirabilis lex, & not. multū. Ex duobus possessoribus, ille succūbit qui ab altero iniuste possidet: sed si vterq. iniuste possideat neuter vincit. h. d. Op. duo non possunt in solidū possidere: vt l. ij. §. ex cōtrario. s. de acq. pos. l. si vt certo. §. si duobus. s. cōmo. Huius timore est facta gl. magna. dicit quidā vnus possidebat & alter in sua possessione eū turbabat, qd. q. possideret: & contra talē turbatorē datur hoc interdictū: vt probat j. eo. l. hoc interdictū. vt dixi plenē s. eo. l. j. §. huius autē. Ista lectū. licet in se sit vera: tñ nō cōgruit litera, quae dicit vtrūq. possidere. Alij dicunt, q. isti duo possidebant: & possibile est duos possidere ciuilitate. Ista opt. res probauit in l. ij. §. ex cōtrario. s. de acq. pos. Dic ergo, duo possunt in solidū possidere diuerso iure, vnus ciuilitate, alter naturaliter: & sic ponam hic casum, q. vnus possidet ciuilitate vt dñs: alius naturaliter tanq. fructuarij, & iuste, vel iniuste: vt s. dixi l. prox. Secūdo oppo. ille q. clā possidet, & sic iniuste, vt dixi s. statim, cū itur ad iudiciū, definit possidere clā. Et sic videtur q. exēplū prout ponit: de clā nō procedit. Rñdeo, incipit inspicitur: vt dixi s. l. prox. sum expedit de gl. magna excepta vna quēst. q. sit tibi. Tertio opp. per sniam debet imponi finis controuersia: sed hic nō imponit finis: quia neuter vincit. ergo videtur ob stare l. j. de re iudica. Dicit gl. rñdeo, neuter vincit in eo quod est actor, quia aduersarius sibi nō cōdēnat: sed in eo qd. est reus quilibet vincet, quia absolute ab aduersario: & sic imponit finis cōtrouersia. Tu dic clarior, neuter vincet, vt possessio nem, quā habet, restituere cogat: tñ vterq. vincit in eo qd. prohibet alterū alteri vim facere: & hoc modo poterit etiā vterque vincit: vt cōdēnetur iniuste ad interesse turbatōnis praeterita. & ne de futuro alter alterū turbet. Ita debet intelligi hic, & In sti. eo. §. hodie. Vterius op. q. si istud interdictū sit retinēda possessio, vt s. eo. l. j. §. retinēda. sed in hac l. dicit q. est recuperanda: quia ille q. possidet iuste, per hoc interdictū recuperat possessionē, quā alius habet iniuste: vt hic dicit. Sol. fateor q. est retinēda: tñ p. quādā cōsequentiā aliquid est recuperanda possessio, vt hic, & dixi s. eo. l. j. §. interdictū autē. Venio ad q. stio. primō quero, alius turbat me in possessione mea iure seruitutis, quam asserit se habere: an cōpetit hoc interdictū? Glo. dicit q. sic videt j. ea. l. §. si vicinus. dicit clārius j. ea. l. §. ij. Quærit glo. t. pone quod ego possideo praedium ciuilitate: alius, qui neque ciuilitate neque naturaliter possidet, vendit id tibi, & te inducit in possessionem: an cōtra te potero agere hoc interdictū vt vincā: videtur q. nō: quia a me nō possides clā, neq. author tu possidet. Gl. determinat q. imō possum agere, per l. si seruus. C. qd. cū eo. Ista gl. dicit veritate: quia cū alius tibi tradit ipso actu, ipse videt clam possidere a me & tibi tradere: vt s. si cert. per. l. singularia. & hoc casu, tu tenaris hoc interdictū, vt statim dicā j. p. xima quaestione. ergo & c. Ita tenet Pe. & oēs: vt refert Cy. c. eo. l. j. in vj. q. Quæro, qd. si ille qui possidebat a me clā, tibi bona fide recipiēt vēdidit & tradidit: an tenearis. Glo. dicit q. sic: quia nō debes esse melioris conditionis q. author tuus. Cōtra hanc gl. videf tex. j. ea. l. §. nō videor. & illū allegat doct. & respōdent, quod ibi dicitur q. nō videf vi possidere. est verū vt teneat interdictū vnde vi: sed bene tenetur hoc interdictū. Ita dicunt doc. hanc sunt vera: quia interdicta oīa excepto interdicto vnde vi, sunt scripta in rē: vt l. j. §. pen. s. de in terdi. ergo sicut tenebatur author tuus, ita debes teneri tu. Cōtra praedicta videtur j. titu. ij. l. j. §. si tibi fundum. sed ibi dicam. Circa principiū huius l. quæro, qualiter formet sententiā in hoc interdicto. Ista q. ponitur in glo. l. j. c. eo. dicit quidam, q. iudex debet pronūciare vti possidetis, ita possideatis: vt l. ait prator. §. j. & ibi glo. s. de re iudica. Sed ceret ista est sententiā incerta: & nō imponeret finem cōtrouersie. Quare tu dic, quādōq. hoc interdicto vterq. est actor, & reus: quia vterq. dedit libellū. quod pōt esse. Nam hoc interdictū est duplex: vt j. proximo §. Quādōq. vnus tantū dedit libellū contra aliu: tūc si apparet ex actis q. vnus possidet iuste, alius nō possidet, sed inquietat iudex cōdēnabit illū inquietatē ad illa tria, quae dixi cōtineri in petitione. s. l. j. §. interdictum autē. Si constaret q. vterq. possideret: tūc si quidē cōstaret q. vterq. possidet iuste diuerso titulo possidendi: vt dominus & fructuarius: tunc vtrūq. cōdēnabit, & vtrūq. absoluet diuersis respectibus: vt dixi modō in contrarijs. Idē si vnus possidet iuste alius iniuste, nō ab aduersario. Sed si vnus possideret iniuste ab aduersario, ille cōdēnabitur ad illa que dixi debere contineri in petitione, scilicet ne turbet: quae oīa in praecedentibus sunt declarata. Qñq. vterq. pbauit se possidere eodem iure possidendi: quia quilibet probauit se possidere vt dominū. in hoc est difficultas. Veritas est, Aut vnus pbauit b. de possessione sua per plures, vel meliores testes: & ille debet obtinere: vt l. ob carmē. in h. s. de testi. Si verō testes vniuersi sunt aequales numero, & dignitate: tunc si vnus probet d. de sua possessione antiquioris tēporis quā alius, ille vincet: quia secūda possessio praesumetur clandestina, cū duo in solidū possidere non possint vt l. ij. §. ex contrario. ff. de acq. pos. & est tex. extra de prob. c. licet. Sed si vterq. pbat praescriptionē, & possessionē aequalis temporis: tūc si vnus ostendit iustū titulum possessionis suae, alius nō: ille vincit qui titulum ostendit, alius nō: quia ille, qui habet titulum, habet potiora iura: vt l. j. c. de edic. diui Adria. tollen. & d. l. licet. de pba. Hoc tenet lac. de Aret. lac. But. & Cy. c. eo. l. j. & oēs hoc tenēt. Sed si nullus ostēdit titulum, vel vterq. ostēdit titulum aequalē, in hoc est dubitatio inter doc. Quidā dicunt, q. iudex debet pro

bet pronūciare, vti possidetis, ita possideatis: & sic neuter vincit, & neuter vincitur: & hoc casu pōt loqui hic. Sed ceret non est bonum cōsiliū: quia p. hoc partes veniēt ad arma: q. iudex equitate sua debet prohibere: vt l. acquisitum. s. de usufruc. Ista lex non obstat quia hic loquit qñ iudex pronūciat vtrūq. possidere diuersa specie possidendi, & sic determinauit litem inter eos. Alij dicunt, q. iudex debet facere sequestrariā possessionē apud aliū, ne partes veniant ad arma, & rixas: arg. d. l. acquisitum. Sed si hoc esset verum, quis intentabit rei vendicationē, qualiter cognoscetur de proprietate. dicitur quidā forte dirimetur forte. vt l. in tribus. s. de iudi. & c. cōia de leg. l. si in prin. Hoc nō placet. Nā quaestio facti nō debet dirimi sorte: vt l. duo sunt Titij. de testa. tu. Sed quaestio iuris fit, vt in cōtrarijs. Sed p. hanc fortē dirimetur quis esset possessor, & qs nō. & sic quaestio facti. Et sic mihi videt q. debeamus dicere alter, quod iudex debeat diuidere possessionē illā, & dimidie dare alteri. Quod probō p. rationē: si duo fructuarij sunt in fundo: fortē quia cuiuslibet est relictus usufructus in testō in solidū: ceret isti facient sibi partes per cōcursum, & vterq. erit in possessione pro medietate: vt j. c. l. si in prin. & idē de necessitate: vt dices in duobus legatarijs, quibus eadē res esset legata in solidū. Nā si quilibet probaret se possidere, de necessitate intelligitur q. quilibet possidet pro dimidia, cū sibi partes faciat per cōcursum. modō ad ppositū qñ plures ostendūt titulum aequalē: vel qñ titulum nullum ostendunt, alter alteri saltē habet titulum de iure gentium, quasi occupauerint rem vacātem, & quae in nullius bonis est, cū dominus nō apparet: vnde iudex pronūciabit vtrūq. istorū possidere cōiter, & pro indistincto: & diuidēt si vellent. Ex hoc sequitur si quis eorū volet intentare petitorium, intentabit vicissim vnus contra alium, sicut etiam fit in hac lege quando iudex pronūciat vnus possidere ciuilitate, alium naturaliter, intētabitur petitorium vicissim, prout volent: vt hic dicitur in glossa.

Hoc interdictum. Quod hic dicit text. q. hoc interdictum est duplex, est verū aptitudine, non semper actu: quia potest esse q. vnus tantum agit contra eum qui eum turbat, & se possidere non asserit: vt j. prox. §. & s. eo. l. j. §. huius autem. Turbans aliquem in fundo pro iure seruitutis quod pretendit habere in fundo, tenetur hoc interdicto. Videtur q. ad hoc vt habeat locum interdictū, requirit q. quis turbetur in possessione sua: ita dicitur hic. Quærit glo. quid si aliquis nō facit controuersia possessionis: sed dicit se vti iure seruitutis: an datur cōtra eū interdictū? Dicit gl. sic fortē vti iure: vt j. ea. l. §. si vicinus. Tu dic, qñ quis iure seruitutis vult vti iure ad me possessio, ego habeo interdictū: quia minuitur mihi aliquid de iure possessionis meae, non enim liberē possideo: vt l. stipulatio ista. §. j. de verb. obli. Si verō ille qui habet seruitutē vult agere hoc interdicto cōtra impediētē: hic pōt concludere duobus modis: vno modo q. dñs impedit eū vti, & turbat eum in quasi possessione seruitutis suae: & isto casu habet vtile interdictū: vt dixi s. ea. l. in prin. Si verō volo dicere q. turbas me in possessione fundi mei non permittendo me vti seruitute: tunc habeo interdictum directum. Ista sunt verba gloss. in l. licuti. §. Aristo. s. si fer. vendi. Inquilinus licet pro refectione possit expelli, tamē facta refectione debet habitare. Opp. si inquilinus non facit cōtrouersia possessionis: ergo contra eum non datur hoc interdictum: vt s. pximo §. Sol. Concedo: nec requiritur q. faciat cōtrouersiam possessionis: vt s. dixi xi. Opp. q. ista protestatio non sit necessaria domino: imō videtur q. possit eum expellere qñ vult refectione: vt C. loca. l. adē. Rñdeo duobus modis. Primō q. hic loquatur in refectione tali, per quam habitatio non impediatur: vt refectione modica. Vel dic q. debet dominus praestari q. non prohibebit dominus cum habitare facta refectione: Ita dicit glo. quam not. q. post refectionem factam inquilinus potest & debet habitare: licet pro refectione expellatur. Item videamus. Dicitur hic, q. ego debeo denūciare re illi transfuori. quæro ad quē

finē sit ista denūciatio. Rñdeo vt ipsemet a possunt procedere qñ vterq. simul ad iudicium prouocaret: sed si vnus primō prouocaret, videt q. p. alio tanq. pro reo feratur sententia: vt no. glo. & docto. in c. licet de proba. & Cy. in l. j. c. eo. & Imo. in l. duo iudices. s. de re iudica. Dirimetur forte. Nota quādo quid dirimat forte: dixi post Bar. in l. ij. in prin. c. cōmunia de leg. P. P. A. V. P. Mihi videt. Cōtrariū tenet Fel. in c. licet causam. col. xxv. in glo. si. de probatio. Dimidietatem. Ita tenet Dy. in l. Titia textores. per illū text. de leg. j. & alij non faciunt mentionē. & v. de ibi per Nico. d. Neapo. & Bald. in l. praescri. c. de sen. in vlt. co. hoc interdictum. Quærit glo. vide gl. in l. j. in verbo, nec vi. c. eo. in ver. sed quid si me turbet. & ibi Bal. in fin. v. col. §. glo. & Bar. s. ea. l. in prin. & in §. huius autē interdicti. & in §. hic pro xi. seq. Cū inquilin. Et illū tex. cum gl. apparet q. ingressus in possessionē nō operatur vltra protestationem eius q. ingressus est. Et si qs ingressus possessionē vacātem cū protestatiōe q. nō intendit acquirere, nō pōt accusari vt est gl. & ibi Bal. in l. j. in vj. col. c. eo. Pro hoc etiā facit qd. not. Bal. in l. cū ipse. c. de contrahē. emp. in ij. col. P. P. A. V. P. Nec requiritur. Vi de Alex. consil. cxxxv. col. ij. versicu. modo venio. vol. ij. Facere procellū. Vi de tex. & Bart. in l. j. §. tractati. s. ne quid in loco pub. & Spe. in t. de cau. pos. & proprie. ver. itē Labeo. & Bal. in l. itē lapilli. s. de re. diut. & in l. iuris gētū. §. si pacificus. s. de pact. & quod no. f. l. in prin. c. de ferui,

Item videamus. Iste §. vsq. ad diuiditur in duas partes principales. Primō, qñ habeo p̄cedit, quod est fundamētum in solo a me possessio, & protendatur supra alienū. Secūdo, qñ habeo cōnaculum quod totū fundū super aedificiō possessio ab alio. Secūda ibi: sed si supra aedes. Itē prima subdividitur in duas: quia primō loquitur qñ aedificiū protenditur supra solūm ab alio possessum. Secūdo, qñ protēditur supra solūm cōmune. Secūda ibi, Labeo. & principium §. item videamus. legitur in glo. tribus modis. Tu tene terriam lectū. ibi: tu dic relatum, & bene. Non licet facere procellum super plateam communem, inter plures consortes. Hic est not. §. Quæro quid differt iste §. a precedenti §. item videamus. Rñdeo, quia in superiori §. habebat protectū qd. non requiescebat in alieno: sed hic requiescit. & hoc fm quosdam. Vel aliter, supra tegebat fundus alienus: hic fundus cōmunis. quod nota. q. quod non licet facere procellum supra plateam cōmunem inter plures cōsortes. In versu. an quo. cū Iuriscultus non respōdat. Quæro quid iuris? Rñdeo, aut ille qui habet protectum, habet de iure: & potest agere vti possidetis. Aut non habet de iure, & non potest agere: quia illam protectionem habet vi, clam, vel precario ab aduersario. Quādo cōnaculū nō habet aditū de publico, dominus domus agit hoc interdicto. Ille qui habitat iure suo cōnaculū habet aditū de publico, possidere dicit naturaliter. Possessor cōnaculi habet hoc interdictū cōtra quilibet extraneum eum turbantem. Sed si supra aedes. Primō loquit in eo q. habet cōnaculum supra aedificiū alienū nō cōductum a dño. Secūdo in eo qui habet conductū a dño tanq. superficiarius. Secūda ibi, ceterū, & iste §. est valde notabilis & mēti tenēdus. Quæro, si si cōnaculū non habet aditū de publico qs poterit agere interdicto vti possidetis. Rñdeo, ille q. habitat in cōnaculo nō possidet, nisi sit superficiarius, vt dicā in ver. ceterū. & ideo siue possessor domus eum molestet, siue alius extraneus, hoc interdictū sibi nō cōpetit, sed dñs do-

Sequestrari. Et ista possunt procedere qñ vterq. simul ad iudicium prouocaret: sed si vnus primō prouocaret, videt q. p. alio tanq. pro reo feratur sententia: vt no. glo. & docto. in c. licet de proba. & Cy. in l. j. c. eo. & Imo. in l. duo iudices. s. de re iudica. Dirimetur forte. Nota quādo quid dirimat forte: dixi post Bar. in l. ij. in prin. c. cōmunia de leg. P. P. A. V. P. Mihi videt. Cōtrariū tenet Fel. in c. licet causam. col. xxv. in glo. si. de probatio. Dimidietatem. Ita tenet Dy. in l. Titia textores. per illū text. de leg. j. & alij non faciunt mentionē. & v. de ibi per Nico. d. Neapo. & Bald. in l. praescri. c. de sen. in vlt. co. hoc interdictum. Quærit glo. vide gl. in l. j. in verbo, nec vi. c. eo. in ver. sed quid si me turbet. & ibi Bal. in fin. v. col. §. glo. & Bar. s. ea. l. in prin. & in §. huius autē interdicti. & in §. hic pro xi. seq. Cū inquilin. Et illū tex. cum gl. apparet q. ingressus in possessionē nō operatur vltra protestationem eius q. ingressus est. Et si qs ingressus possessionē vacātem cū protestatiōe q. nō intendit acquirere, nō pōt accusari vt est gl. & ibi Bal. in l. j. in vj. col. c. eo. Pro hoc etiā facit qd. not. Bal. in l. cū ipse. c. de contrahē. emp. in ij. col. P. P. A. V. P. Nec requiritur. Vi de Alex. consil. cxxxv. col. ij. versicu. modo venio. vol. ij. Facere procellū. Vi de tex. & Bart. in l. j. §. tractati. s. ne quid in loco pub. & Spe. in t. de cau. pos. & proprie. ver. itē Labeo. & Bal. in l. itē lapilli. s. de re. diut. & in l. iuris gētū. §. si pacificus. s. de pact. & quod no. f. l. in prin. c. de ferui,

Quomodo aestimatur. Vide Barto. in l. si aliquam in ij. parte. s. de acquir. poss. & in l. si quis in taram. C. vn. de vi.

Venio ad quartam. Adde glof. & Bart. in l. j. ad ff. C. eod. inquilinus non possidet: cuiuslibet vero possidet dñs soli, in quo sustentatur cœnaculū, vt l. obligatio nō ferē. §. placet. j. de actio.

Resator si legat uxori certā pte domus, licet nō habeat aditū d publico: nō possidet. Ceterum. Quæro superficiarius qui habet cœnaculū: vt ipse possideat. Rñdeo sic, siue habeat aditū ex publico siue nō. quod apparet: quia sibi cōpetit interdium vt possideat, vt hic dicitur, & glo. hic tenet q dico de superficiario, idē dico de quolibet alio qui iustē habet cœnaculum: hoc dico: q̄ ga sepe cōtingit q̄ testator reliquit vxori habitationē certæ partis domus suæ, vel cœnaculū: certē dico eā possidere illā partem, licet non habeat aditum ex publico, vt hic.

Creditoribus. Circa istū §. queruntur duo. Primū, quid in creditore cōuentionali. Glo. dicit q̄ se vt l. qui pignoris. s. de acquir. poss. meritō habet hoc interdicitū. Secundum hoc habes vnā differentiam inter pignus pretorium, & pignus conuentionale. Alias differentias dic vt nota. in l. j. s. de pig. actio. Secundō quæro qualiter subueniatur istis creditoribus misis in possessionem. dic vt in glo.

Interdictum unde uis, est mere personale. Non video. Hic videt̄ text. cōtra gl. quā habuisti s. ea. l. in prin. in secūda magna glo. Rñdeo, nō video possidere vi, vt t̄ tenear interdicitō unde vi: quia illud est mere psonale, vt l. cū a te. s. tit. j. Sed teneor interdicitō vt possidetis: quia est scriptū in rem, vt l. j. §. pe. s. de interdicitis.

In hoc interdicitō. Glo. ponit hic casum. No. tex. t̄ ibi, hoc nequaquā &c. & fm hūc casum habes q̄ quis condemnat q̄ nō turber. Et dico q̄ de hoc potest cogi cauere, vt j. tit. ij. l. ij. §. in hoc interdicitō. & de aqua quo. l. penul. t̄ Secundō nō quō aestimatur a interesse in hoc interdicitō: quia habet respectū ad possessionē. Et propter hoc in ciuitate ista in qualibet lite solui debet: gabella qua tuor denariorū pro libra. Vnde qñ est cōtentio de aliqua possessione debet aestimari possessio, non res, vt hac l. t̄ Quæro quid si contenditur super aliquo possessorio quod habeat causam proprietatis, vt vidisti s. de interd. l. ij. §. quædam. qualiter his aestimabitur, cogitabitis.

Effectus huius iudicij inter duos fructuarios quis sit. Vfructuarius & usufructuarius quilibet ipsorum possidet naturaliter, sed an in solidum an pro parte, ubi quod quilibet in solidum.

Summa. Ista lex est multū nō. & mēti tenēdat: in materia de acquir. poss. & habet quatuor partes, vt patet ex litera. In prima est cōtentio inter duos fructuarios. In secūda est cōtentio inter dñm & fructuariū: qm̄ vterq̄ inuicem agit cōtra alterū. In tertia sunt opī. vna qñ fructuariū tātū agit pro quasi possessione vsufructus. Alia q̄ agit vsufructuarius vt possidetis, pro possessione rei, & ista est secūda verior. In

quarta qñ est cōtentio inter fructuariū & vsuariū. Secūda ibi, & si alter. Tertia ibi, idē erit. Quarta ibi, proinde. t̄ Aduerte circa primā partem quæro quis erit effectus istius iudicij inter duos fructuarios. Rñdit glo. poterit esse q̄ vnus solus vincit si apparebit vnū solū possidere naturaliter. Itē poterit esse q̄ ambo vincerēt, & neuter. Quod ambo vincerēt esse pōt, si facerēt sibi partes per concursum: quia fortē cuilibet erat vsufructus legatus in solidū: tūc quilibet vincit in medietate sua, & neuter vincit aliu in portione sua. Nec possumus dicere q̄ ista naturalis quæ cōpetit fructuario diuidat̄ in duas, ita q̄ quilibet in solidū possideat: quia eadē specie possidēdi, nō possunt plures in solidū possidere, vt l. ij. §. ex cōtrario. de acquir. poss. Secūda pars istius legis est clara. Venio ad tertiā partē & hic quæro quid differt hic versū a præcedenti. Rñ. sup̄ cōtēdebat de possessione rei: hic de quasi possessione iuris secūdū vnā lect. Vide gl. quæ incipit id est quasi. quæ idē dicit qd̄ gl. s. eo. l. j. in prin. & l. si plures. §. defectū. s. tit. j. & l. ait prætor. §. itē ei. s. ex qui. cau. ma. sed hoc reprobauit s. eo. l. j. & l. naturaliter. in prin. de acquir. poss. Dicit̄ dū est ergo qñ cōtēditur de possessione rei in qua habet vsufructus, & differt a præcedenti: quia dñs agebat contra fructuariū, & fructuarius contra dñm: hic solū vsufructuarius agit. Venio ad quartā partē particulā, & quæro qualiter hic possideat t̄ vsufructuarius & vsuarius. Dicit̄ gl. q̄ quilibet possidet naturaliter, sed nō in solidū. sed quilibet pro parte in diuisa. Ita dicit̄ gl. hic. Aduerte lac. de Are. dicit sic, puto quē libet possidere in solidū diuerso iure. Ego dico q̄ glof. nostra dicit malē. Nā portio incerta ratione loci & quotæ nō potest possideri, vt s. de acquir. poss. l. ij. §. j. & l. locus. Sed si tu dicis vsufructuarius & vsuariū possidere pro parte in diuisa apparet q̄ pars est incerta ratione loci: quia portio in diuisa non potest demonstrari in loco, vt l. Mauius. §. duobus. s. de leg. ij. & de stipu. fer. l. feruus cōis sic omnīū. Itē est incerta ratione quotæ, quoniam vsus est incertus, vt l. vsus pars. s. de vsu & hab. ergo pro parte in diuisa nō potest possideri: & ideo teneo q̄ quilibet in solidū naturaliter possidet. Sed tūc obstat l. ij. §. ex cōtrario. de acquir. poss. vbi dicit q̄ duo non possunt in solidū possidere. Respōd. verū est eadē specie possidēdi, sed hic sunt diuersæ species. Alia enim est possessio naturalis vsufructuarij: alia est possessio naturalis vsuarij, alia est naturalis possessio emphyteuticæ, & similitū. sicut differt ciuilibus possessio domini a naturali quæ est fructuarij: ita istæ naturales, de quibus dixi, differunt inuicē. rationē dixi in d. §. ex contrario. t̄ Circa legē nostrā habemus videre de effectu huius interdicitis, qñ proponitur pro quasi possessione alicuius iuris incorporalis: & ista iura incorporalia quædā sunt realia, vt seruitutes habentes causam cōtinuam, pro quibus dat̄ hoc interdicitū, vt dixi s. eo. l. j. in prin. istæ possunt cōpetere sine dubio pluribus in solidū, vt j. de aqua quoti. & asti. l. Lucio. meritō plures possent agere inuicē: & possibile esset vtrumq̄ obtinere, prout reperit̄ possidere. & de istis habuisti in hoc tit. quædā t̄ sunt iura nō realia, vt iurisdictiones, & iura percipiendi pedagij vel seruitia, & similia in iurisdictione, dic q̄ potest iurisdictione esse apud plures in solidū, vt l. inter tutores. s. de adm. tut. & l. j. s. de offic. proconful. Itē pōt esse apud plures iurisdictione vna alta & magna, alia bassa & parua. Exēplū, præfes prouincie in duca tu & Marchia habet iurisdictionē vniuersalē in tota prouincia: & ad eum appellat̄ a iudicibus inferioribus. Rectores ciuitatū in ciuitate sua habent iurisdictiones: & sic vides q̄ duo in eadē ciuitate habent iurisdictionē: tamen vnus minorem, alius maiore. Itē potest esse iurisdictione apud plures in eodem territorio diuersis respectibus: sicut vides q̄ Rector huius ciuitatis habet iurisdictionē omnīū causarū tēporalīū: ep̄s autē habet iurisdictionē omnīū causarū spiritualīū. Vel vides quosdā iudices habere iurisdictionē sup̄ dānis datis tantū: alios habere omnē aliā iurisdictionē, vt l. solemus. §. latrunculator. s. de iudi. & l. ij. s. de offi. præfec. vig. & C. de emā. lib. l. j. l. istarum iurisdictionū possessio habetur hoc modo, q̄ qs vta iurisdictione ista sciēt, & patiēt̄ eo ad quē spectat: aliis nō dicit̄ qs esse in quasi possessione, vt l. ij. C. de serui. & aqua. & l. quoties. s. de serui. Vnde si tu probares te vsu talī iurisdictione, non probaretur tua quasi possessio: nisi probares te fecisse sciente eo ad quē spectat. Hoc præmissō t̄ si plures cōtēdunt de aliqua iurisdictione, & vnū tm̄ apparet possidere ille obtinet in hoc interdicitō. Sed si plures apparet quasi possidere glibet obtinebit fm̄ qd̄ quasi possidet, vel in totū, vel in parte, vel fm̄ iurisdictione magnā, vel bassā, fm̄ qd̄ dixi. s. & hoc est qd̄ pbat hic tex. de vsufructuario & vsuario: quia vsufructuarius obtinet in possessione fm̄ fructū, & vsuarius fm̄ vsu, & dñs fm̄ dñm. & h. d. iste tex. Prædicta vident̄ vera in istis iurisdictionib⁹ de quibus dixi. In iure t̄ verō percipiendi pedagij non video q̄ possit plurib⁹ in solidū cōpetere: sic nec pceptio vsufruct⁹ esse potest apud plures in solidū: sic nec pceptio pedagij: tñ pōt esse q̄ vn⁹ recipit pedagij de oibus rebus: alius de aialibus tm̄, vel vnus omni tpe, alius tpe indulgetiæ: & sic de similibus. istis casibus quilibet vinceret in quasi possessione in qua est, vt hac l. in fi. cū sua gl. Ad prædicta facit qd̄ dixi in l. si publican⁹. §. si. s. de publi.

It prætor. a Opp. duo nō possunt possidere in solidū, vt dixi s. l. pxi. Dicit gl. diuersis respectibus pōt esse: vt quia vnus vitur superficie respectu vsufructus, alter vitur respectu vsus. Vel dic q̄ honoris gratia loquitur in plurali. Vel dic q̄ quilibet habet superficiem pro parte pro indiuiso. Vel dic q̄ loquitur in domino & superficiario.

Clauisula, refirmamus tibi in emphyteusim aalem domum, videlicet solū iure emphyteutico, superficiem iure proprio, nihil operatur: quia intelligitur tota domus emphyteutica.

Emphyteusim supra concessa finita, non potest superficiarius tollere eius superficiem. Pretium & mercedis quantitas facit cognosci emptorem a conductore. Cautela ut in contractibus tam emptionis quam conductionis ponatur clausula faciens eum procuratorem in rem suam. ita ut deinde &c.

Qui superficiē. b In hoc §. pone casum quare sit ppositū hoc interdicitū. vt q̄ hoc interdicitū nō sit necessariū cū pro superficie cōpetat actio ciuilis. Et ad hoc rñdet Juriscōsult⁹: subnixus est de iure cōi. id est, ante huius tractatus ppositionē excedere: ideo vt qd̄ hoc interdicitū fuerit superuacūū. Ad qd̄ rñdit. sed longe &c. No. tex. ibi, & q̄ melius est &c. dicit̄ hic q̄ superficiē cōduxit. Oppo. eius est superficies cui⁹ est solū, vt l. obligatio nō ferē. §. placet. de act. & obli. Sed si cōduxit superficiē, vt hic dicit̄, solū remanet dñt: ergo tali cōductori nō cōpetit vitis actio in re: quā in frā dicit cōpetere. Huius timore sunt hic plures expositiones in gl. quidā dicunt superficiē, id est, solū in quo est superficies. & sic tanq̄ cōductor soli habet vitē in re, vel conduxit solū, vt ibi superficiē ponat. Eadem est ista expositio cū prima, sed differt: quia in præcedenti superficies erat iam imposita: in ista verō erat imponēda. Alj intelligūt tex. simpliciter put iacet: & hoc placet, licet etiā præcedētes sint veræ. Nō ob. cōtrariū, quia fautor q̄ superficies cedit solo quo ad directū dñm, sed vitē pōt cōpetere superficiario. qd̄ tene mēti pro quibusdā cōtractib⁹ qui repeririūt in ciuitate ista. t̄ Sunt hic quædā domus quæ cedunt ab ecclesijs priuatis psonis, hoc modo. c Refirmamus tibi in emphyteusim talē domū, videlicet solū iure emphyteutico, superficiē iure proprio. Certē ego dico q̄ ista verba debēt sic intelligi q̄ tota domus sit emphyteutica. Nā nō pōt alteri⁹ esse a dñicū q̄ ei⁹ cuius est solū, vt d. l. obligationū ferē. §. placet. Et ista verba quæ dicūt a dñicū iure proprio hoc denotāt, q̄ a dñicū fuerit positum de pecunia priuati, nō ab ipsa ecclesia: qm̄ ab initio fuit cōcessum in emphyteusim ad ponēdū superficiē, vt hic dicit̄ in gl. t̄ Sed tūc dubitat̄, an emphyteusim finita superficiari⁹ possit leuare seu tollere superficiē suā, cū dicatur habere iure proprio. Casus est q̄ nō in l. ij. c. de iure emphyt. Vltim⁹ dicit̄ hic si emit superficiē habet actionē ex empto. Opp. p locū a diuisione: Aut emit solū: & est dñs totius: & habet directā in re: aut emit superficiē sine solo: & tūc sequit̄ q̄ alteri⁹ est solū & alterius superficies. cōtra l. obligatio nō ferē. §. placet. j. de act. & obli. Gl. huius timore dat plures expositiones. Ista est vera, vel q̄ emit superficiē tm̄, vel q̄ emit solū ad ponēdū superficiē. Nō obstat cōtrariū qñ emit superficiē: quia pōt p̄tinere superficies ad aliū q̄ p̄tineat solū iure vitilis domini, vt dixi. sed qñ emit solū, vt ponat superficiē, intelligas hoc actio, vt dñm soli nō trāseat. aliis ista verba vt ponā superficiē, vel ad ponēdum superficiē translationē dñj nō impediunt, vt l. species. de auro

jurisdictione, & vnū tm̄ apparet possidere ille obtinet in hoc interdicitō. Sed si plures apparet quasi possidere glibet obtinebit fm̄ qd̄ quasi possidet, vel in totū, vel in parte, vel fm̄ iurisdictione magnā, vel bassā, fm̄ qd̄ dixi. s. & hoc est qd̄ pbat hic tex. de vsufructuario & vsuario: quia vsufructuarius obtinet in possessione fm̄ fructū, & vsuarius fm̄ vsu, & dñs fm̄ dñm. & h. d. iste tex. Prædicta vident̄ vera in istis iurisdictionib⁹ de quibus dixi. In iure t̄ verō percipiendi pedagij non video q̄ possit plurib⁹ in solidū cōpetere: sic nec pceptio vsufruct⁹ esse potest apud plures in solidū: sic nec pceptio pedagij: tñ pōt esse q̄ vn⁹ recipit pedagij de oibus rebus: alius de aialibus tm̄, vel vnus omni tpe, alius tpe indulgetiæ: & sic de similibus. istis casibus quilibet vinceret in quasi possessione in qua est, vt hac l. in fi. cū sua gl. Ad prædicta facit qd̄ dixi in l. si publican⁹. §. si. s. de publi.

De superficiebus. Rubrica.

L E X I.

It prætor. a Opp. duo nō possunt possidere in solidū, vt dixi s. l. pxi. Dicit gl. diuersis respectibus pōt esse: vt quia vnus vitur superficie respectu vsufructus, alter vitur respectu vsus. Vel dic q̄ honoris gratia loquitur in plurali. Vel dic q̄ quilibet habet superficiem pro parte pro indiuiso. Vel dic q̄ loquitur in domino & superficiario.

Clauisula, refirmamus tibi in emphyteusim aalem domum, videlicet solū iure emphyteutico, superficiem iure proprio, nihil operatur: quia intelligitur tota domus emphyteutica.

Emphyteusim supra concessa finita, non potest superficiarius tollere eius superficiem. Pretium & mercedis quantitas facit cognosci emptorem a conductore. Cautela ut in contractibus tam emptionis quam conductionis ponatur clausula faciens eum procuratorem in rem suam. ita ut deinde &c.

Qui superficiē. b In hoc §. pone casum quare sit ppositū hoc interdicitū. vt q̄ hoc interdicitū nō sit necessariū cū pro superficie cōpetat actio ciuilis. Et ad hoc rñdet Juriscōsult⁹: subnixus est de iure cōi. id est, ante huius tractatus ppositionē excedere: ideo vt qd̄ hoc interdicitū fuerit superuacūū. Ad qd̄ rñdit. sed longe &c. No. tex. ibi, & q̄ melius est &c. dicit̄ hic q̄ superficiē cōduxit. Oppo. eius est superficies cui⁹ est solū, vt l. obligatio nō ferē. §. placet. de act. & obli. Sed si cōduxit superficiē, vt hic dicit̄, solū remanet dñt: ergo tali cōductori nō cōpetit vitis actio in re: quā in frā dicit cōpetere. Huius timore sunt hic plures expositiones in gl. quidā dicunt superficiē, id est, solū in quo est superficies. & sic tanq̄ cōductor soli habet vitē in re, vel conduxit solū, vt ibi superficiē ponat. Eadem est ista expositio cū prima, sed differt: quia in præcedenti superficies erat iam imposita: in ista verō erat imponēda. Alj intelligūt tex. simpliciter put iacet: & hoc placet, licet etiā præcedētes sint veræ. Nō ob. cōtrariū, quia fautor q̄ superficies cedit solo quo ad directū dñm, sed vitē pōt cōpetere superficiario. qd̄ tene mēti pro quibusdā cōtractib⁹ qui repeririūt in ciuitate ista. t̄ Sunt hic quædā domus quæ cedunt ab ecclesijs priuatis psonis, hoc modo. c Refirmamus tibi in emphyteusim talē domū, videlicet solū iure emphyteutico, superficiē iure proprio. Certē ego dico q̄ ista verba debēt sic intelligi q̄ tota domus sit emphyteutica. Nā nō pōt alteri⁹ esse a dñicū q̄ ei⁹ cuius est solū, vt d. l. obligationū ferē. §. placet. Et ista verba quæ dicūt a dñicū iure proprio hoc denotāt, q̄ a dñicū fuerit positum de pecunia priuati, nō ab ipsa ecclesia: qm̄ ab initio fuit cōcessum in emphyteusim ad ponēdū superficiē, vt hic dicit̄ in gl. t̄ Sed tūc dubitat̄, an emphyteusim finita superficiari⁹ possit leuare seu tollere superficiē suā, cū dicatur habere iure proprio. Casus est q̄ nō in l. ij. c. de iure emphyt. Vltim⁹ dicit̄ hic si emit superficiē habet actionē ex empto. Opp. p locū a diuisione: Aut emit solū: & est dñs totius: & habet directā in re: aut emit superficiē sine solo: & tūc sequit̄ q̄ alteri⁹ est solū & alterius superficies. cōtra l. obligatio nō ferē. §. placet. j. de act. & obli. Gl. huius timore dat plures expositiones. Ista est vera, vel q̄ emit superficiē tm̄, vel q̄ emit solū ad ponēdū superficiē. Nō obstat cōtrariū qñ emit superficiē: quia pōt p̄tinere superficies ad aliū q̄ p̄tineat solū iure vitilis domini, vt dixi. sed qñ emit solū, vt ponat superficiē, intelligas hoc actio, vt dñm soli nō trāseat. aliis ista verba vt ponā superficiē, vel ad ponēdum superficiē translationē dñj nō impediunt, vt l. species. de auro

Ait p̄tor. Quis sit cōtract⁹ sup̄ficiari⁹, vide Bal. i rub. C. de iure emphy. l. prin. Qui superficiem. No. tex. ibi adde glof. Bar. & Bald. in l. j. C. vii. poss. Hoc mō. Qualiter ista verba intelligant̄ refirmamus tibi talē domū in emphyteusim, videlicet solū iure emphyteutico, & sup̄ficiē iure proprio, h̄ p̄ Bal. in c. j. §. si qs de m̄so. de cōtrouer. inuēt. & cōtra Bar. vt tenere Bald. in l. ij. in j. & ij. colū. C. de iure emphy. & in l. si dom⁹ q̄ si. de leg. j. & facit q̄ no. Bal. in aut. q̄ rē. C. de sac. san. ecc. Er vide no. p̄ Bal. in l. ij. q̄ inc̄. seruitutes p̄diorū. de seruit. & Bal. i aut. ex c̄p̄is. C. de bo. q̄ li. per Bal. i c. j. §. si vafallus in feudo. in ti. hic finit lex Corradi. Pau. de ca. in d. l. ij. de seruit. net opi. Bar. p̄ d. l. obligationum ferē. §. placet. Adde vidēdū bal. cōl. xix. §. li. Et an sol ues cēsum dere tanq̄ emphyteutica probet illā emphyteuticā, vi de per cūde cōl. cccclij. eo. vol. vbi dicit q̄ p̄ se et qualitas rei sunt consideranda.

Ar. leg. & quod not. per doct. in l. si mulier. C. de iure dot. t̄ Vltim⁹ quæro f̄ quomodo cognoscā emptorem a cōductore. Glo. respōdet valde nō. dicit enim pretiū & mercedis quātitas facit discerni. Pretiū intelligo qñ soluitur vna semel: mercedis quātitas qñ soluit̄ annua, vt not. C. de iure emphyt. l. j. plenē dixi in q. quā disputauī quæ incipit, publicanus quidam. t̄ Vltim⁹ mō no. istū tex. ad ea quæ quotidie ponūt̄ tur in contractibus q̄ in contractibus debeat poni ista verba in re emptā vel locata, faciens eum procuratorē in re suam ita vt deinde possit &c. vt hic dicitur. facit l. in creditore. de euictio.

Propōnitur. Hic incipit exponere primā partē editi dicitur hic, nec exigit p̄tor ab eo quā lem causam. Cōtra s. eo. l. j. in prin. ibi: secundū legē locationis &c. gl. ponit plures sol. illa est vera q̄ principium loquitur qñ superficiarius agit cōtra dñm. Nam tunc nisi appareat causa quare superficiē possideat, possideret ab eo vi, clā, vel precario, cū de iure debeat esse superficies eius cui⁹ est solū, vt d. §. placet. & vidisti. s. tit. j. l. si duo. §. labeo. Sed quādo agitur cōtra aliū nō requirit̄ causa possidēdi, vt hic.

Actio in rem utilis competit cōductori ad longum tempus nō ad modicum. & m. 4. Exceptio datur illi cui⁹ actio datur. Longum tempus in locatione dicitur decennium. Ratio l. emptorem. C. locati. Colonus dicitur habere ius in re si in contractu locationis est appositā hypotheca omnium bonorum: & non potest expelli per singularem successorem. Fundum emphyteuticū quem quis habet a me in emphyteusim p̄ssim ab altero uendicare.

Quod autem ait. b Hic exponit partem secundā editi: ibi, si qua alia &c. No. tex. ibi, nam cui damus &c. t̄ No. q̄ conductor ad modicū tēpus nō habet actionem in rem vitilem. secus si conduxit ad tēpus magnū. t̄ Vltim⁹ nota cui damus actio nem, multo magis exceptionē. Quæro h̄ quod sit tēpus magnū t̄ parū. in glof. ponuntur opī. vna dicit de xxx. diebus, alia de biennio: alia de quinquennio. Istæ sunt falsæ: vt l. si filio. §. si. s. solu. matr. vbi quinquenniū est modicū tempus. Nam si ille conductor ad quinquenniū haberet vitilem, successor teneretur stare colono. qd̄ ibi negatur. Quare glof. ponit duas alias opī. vna, q̄ longū tempus dicatur decennium: alia q̄ dicatur longum tēpus arbitrio iudicis. & hanc vltimā tenet hic: sed p̄ aecedentem de decennio tenet in l. j. in fi. & sequē. s. si ager vect. & ista cōmuniter tenetur, & per Canonistas in c. j. de rebus eccle. non alie. in cle. t̄ Sed quæro, vtrum conductor cōpetat actio in rem, seu quæ ratur aliquod ius in re? Respō. aut conductor ad modicū tēpus: & nullum ius in re

Qui superficiem. No. tex. ibi adde glof. Bar. & Bald. in l. j. C. vii. poss. Hoc mō. Qualiter ista verba intelligant̄ refirmamus tibi talē domū in emphyteusim, videlicet solū iure emphyteutico, & sup̄ficiē iure proprio, h̄ p̄ Bal. in c. j. §. si qs de m̄so. de cōtrouer. inuēt. & cōtra Bar. vt tenere Bald. in l. ij. in j. & ij. colū. C. de iure emphy. & in l. si dom⁹ q̄ si. de leg. j. & facit q̄ no. Bal. in aut. q̄ rē. C. de sac. san. ecc. Er vide no. p̄ Bal. in l. ij. q̄ inc̄. seruitutes p̄diorū. de seruit. & Bal. i aut. ex c̄p̄is. C. de bo. q̄ li. per Bal. i c. j. §. si vafallus in feudo. in ti. hic finit lex Corradi. Pau. de ca. in d. l. ij. de seruit. net opi. Bar. p̄ d. l. obligationum ferē. §. placet. Adde vidēdū bal. cōl. xix. §. li. Et an sol ues cēsum dere tanq̄ emphyteutica probet illā emphyteuticā, vi de per cūde cōl. cccclij. eo. vol. vbi dicit q̄ p̄ se et qualitas rei sunt consideranda. P. A. V. P. Ista verba. Vide do. l. i. l. i. principia. §. si ego. col. ij. §. ff. de ope. no. nū. vbi idē tenet quod Bar. hic. L. ij. Sed Bal. ibi in ij. col. tenet contrariū. Vltim⁹ q̄ro. Vide in l. q̄ saxū. s. de dona. & hac gl. nō alle. Bal. in lex cōuētiōe. C. de pact. & not. q̄ vbi fit mētio de p̄io intelligit̄ emptio. gl. est no. l. si iter. C. de iure do. et ibi Bald. fieri ad q̄ no. Bal. l. q̄ p̄ris. in ix. col. v. l. i. Gal. l. us. §. et qd̄ sit. in ij. col. s. de lib. & post. & adde no. p̄ Bar. in l. co tem. §. qui maximos. s. de publi. Qd̄ autē ait. Et ex isto §. dicit̄ Ang. et Imo. l. si filio. §. si. sol. mat. q̄ cū locatio q̄nquēniū non sit alienatio, vt ibi pbat. Nam cū fundus dotalis nō possit alienari, nec similit̄ magnū tēp⁹ dicat̄ alienatio qd̄, cum transferat vitile dñm iuxta id qd̄ habet in l. j. & ij. §. si ager vect. dicebat ipse q̄ p̄ lat⁹ q̄ phibet res ecclesiæ alienare nō p̄hibet in quinquēniū locare, imō poterit locare p̄ nouē annos: cū de cēniū tm̄ dicat̄ longū tēp⁹. l. si cū fideic. §. ar. §. q̄. in ru. C. q̄ sit l. i. cōsue. & l. cum de t̄ re verfo. s. de vsu. de quo p̄ gl. & doc. in cle. hic alle. p̄ Bar. Ad de q̄ not. l. codicillis. §. si t̄tuto filio. s. de le. n̄ ita in ecclesia vt tenere Bal. in l. i. libem. in ij. col. de sac. san. ec. Adde qñ & ad quā tū tēpus platus possit locare, et an successor teneat stare locatōrē Bald. cōl. cccc. xij. & cccc. xxj. ij. lib. Quæro. Vide q̄ dixi post Bar. in l. emptor. C. loc. & vide gl. & Bal. l. si cōtēte. §. si vxor. s. fo. ma. §. filio. §. si. que vide & ibi scripsi post lmo. & placet opī. & hoc relinquantur arbitrio iudicis per rationem doctorum & ita videtur tenere P. ar. hic.

Quaritur vtilis. Cō ducitor reipublice ha bet actionem. Adde Bart. in l. emptorē. C. loca. in v. col. & in l. j. C. de iud. emphyteu. in princip.

quaritur si cōduxit a priuato: vt hic. Si ve rō cōduxit a publico, tūc quaritur vtilis a in rē libi: vt s. de loc. publi. fr. l. j. licet gl. videatur tenere cōtrarium, & nō bene, in d. l. j. in fin. cū seq. s. si ager vec. vel emphy, peta. Nā ibi prout loquit de locatione facta a Republica, nō est distinguēdū vtrū cōductio sit ad parū tēpus facta, vel ma gnum. Si verō cōduxit ad tēpus magnū, vel longū in distictē habet actionē in rē: vt hoc s. Et ex hoc colligit rō l. emptorē. C. locati. quare emptor pōt expellere colo nū: q̄a nullū ius habet i re, solū habet obli gatā personā. Sed si habet ius in re, pro sequetur rem penes quēcūq; vadat: vt hic, & in seq. s. Nā habet actionē in rē cō tra dñm, & contra quēcūq; aliū. Et ideo dixi iam de facto q̄ si de cōtractu loca tionis fieret instrumētū, & in instrumēto est apposita hypotheca omniū bonorū: q̄ ex hoc est quēstū colono ius in re: & ideo nō pōt expelli ab illo fundo, cū sit sibi obligatus pro obseruatione prādictorū. Utimō dicit gl. no. ar. q̄ pōssū vēdi care domum, vel fundū: quīs aliū a me habeat in emphyteusim. Sed ar. contra de cond. inde. l. indebiti. in fi. & l. fructus. in fi. de rei vendi. Solu. ab eo, qui habet ius a me, non pōssū vendicare: vt in contra rii: & probatur hac l. sed ab extraneo be ne pōssū vendicare: vt hic. Et hanc dī stinctionem probat iste textus.

habemus textū singl. C. ne rei dominicæ, vel templo. l. ij. Qui habet utile dominium potest constituere ius in re quod resolutur, resoluto utili dominio.

Seruitutes. Nota q̄ ille qui habet vtile dominium potest constituere ius in re, quod per vtilē confessoriam petetur: eodem modo poterit illam rem pigno rare, & creditor habebit vtilem hypothecariam: vt l. lex velti gali. s. de pig. l. sta tamen iura pereunt perempto iure consti tutionis: vt d. l. lex veltigali.

At sit differentia, an conducam solum ut imponam superficiem, an conducam superficiem.

LEX II. Vperficiarius. Opp. & videt q̄ pprietas sit etiā superficiarij: vt s. l. pxi. s. qd̄ autē. Rñdeo vtile dominū cōpetit superficiario: directū cōpetit domino soli. Ita loquitur hic. Secūdo opp. q̄ superficiarij ædes dicuntur emptæ, nō solū cōductæ: vt l. pxi. s. j. gl. supplet hoc quod dicit cōducto, subaudi vel empto: hoc actō q̄ nō transeat dominū, vt in cōtrario suppleo vel legato, vel donato: vt s. l. proxi. s. pe. Dicitur hic q̄ in cōducto solo positæ sunt. quæro vtrum sit differentia, vtrū conducā solum vt imponā superficiē, vel cōducam superficiē. Gl. s. l. proxi. s. j. videtur ista ponere tanq̄ equalia. Tu dic, differentia est in hoc: quia q̄ quis cōducit solum superficiē destructā, adhuc rema net cōductio soli, vt l. quoties in fi. s. de usufruct. Sed q̄ cōdu xisset superficiem: tunc illa precepta perimitur ius superficia rij, vt d. l. quoties in fin. & s. de dam. infect. l. inter quos. s. dān. Utimō scias, q̄ ex prādictis debet determinari & suppleri. l. superficiario. s. de rei vendi. Nā non semper est necesse, q̄ pro superficiē aliqua annua pensio præstetur, vt quando constitui tur emptio, donatio, vel legatum. vt s. vidistis.

De itinere actusq; priuato. Rubrica.

Dictum est s. de interdictis possessorijs rerum corporalium, sequitur de possessorijs rerum incorporalium.

LEX III.

Prator ait. Quarit glo. vtrum istud interdī ctum sit duplex vel simplex. dic vt in glof.

Hoc interdictū vtile competit pro seruitute urbana habēte causam discontinuam. Hoc interdictum q̄ non habeat locum pro seruitute rustica, nec pro aquæ ductu. Interdictum uti possidetis quod datur pro seruitute urbana, habente causam conti nuam. nume. i.

Hoc interdictum. Quarit glof. quid de seruitu tibus vrbānis. Dicit glo. fortē

habebit locum vtile. Videt q̄ siquidem seruitus vrbana habet causam continuā: tunc habet locū vtile interdictū vti posside tis, vt s. ti. ij. l. j. in prin. & ibi no. & l. sicuti. s. Arisi. s. si serui. v. & l. quoties. de serui. Si verō habet causam discontinuā: tūc pos set locū habere vtile interdictū istud. Quæro vtrū p̄ omni causa rustica habeat locum hoc interdictum. Glo. dicit q̄ non: quia non pro aquæ ductu, vt l. j. s. quod autem. j. titu. j.

- 1 Possessio itineris quare non acquiratur minori spatio triginta dierum, sicut pos sessio aque.
2 Communitas si patitur quem esse semel de prioribus, uel tanquā consiliarium in con silio proponere ex tali adu inducitur quasi possessio.
3 Aliquem esse usum: & sic esse in quasi possessione itineris quid profit.
4 In quasi possessione iuris habet locum regula um uti repellere licet.
5 Vniuersitas coadunata si uult aliquid agere potest expellere illos qui non sunt de cor pore uniuersitatis.
6 In iuribus habentibus causam, dicitur quis esse in quasi possessione si illo anno usus esset tempore sufficienti.
7 Existens in quasi possessione eligendi, si impeditur in noua electione, sufficit docere quod fuit in quasi possessione iuris eligendi in proxima precedenti electione.
8 Dominus qualiter possit expellere cum qui est in quasi possessione iuris.
9 Qualiter probetur quod uenti seruitute non competit ius.
10 Quem iusse iure seruitutis qualiter probetur.
11 Agens hoc interdicto, an debeat probare se usum seruitute sciente aduersario. & ut singulit inter seruitutes habentes causam continuam, & discontinuam.
12 Scientia aduersarij semper requiritur in præscribenda seruitute.
13 Qualiter probatur quod quis non sit usus seruitute, non ui, non clam, nec precario. Mala fides in iuribus incorporalibus præsumitur.
14 Agens interdicto recuperandæ pro iuribus incorporalibus non habet necesse probare se fuisse in possessione non ui, non clam, nec precario.

Hoc in

Acquisitioe posses sionis. No. qualiter q̄ dicat in quasi posses sione adde larij no. per Bart. in l. sicuti. s. sed si q̄rat. s. si ser. v. Et de ius oibus vide Ang. in repe. l. si quis. s. d. i. feretia. in vj. col. de ac quir. pos. & vide quæ dixi post Ang. in l. ij. C. de acq. ten. posses. C. de acq. ten. posses. C. Venio ad qd̄. Quæ aut sint cōmoda pos sessionis. vide d. Bar. in c. j. de contro. inter do. & val. x. column. And. Barba. Verus intellectus. l. pe. de aqua quo. et gl. Adde ad hoc nota. per Bar. in l. j. in pri. in vj. q̄ de ope. no. nuncia. Sbd̄o p̄dest. Et vidē Inn. in c. cū vintonē sis. de elec. vbi v̄ tenē re contrariū do. Abb. ibi reprehēdit Inn. per dictū Bar. hic. Tu pō dera: q̄a Bart. loq̄t in forisecis in q̄bus nec est actus nec habitus stadi in collegio, sed i casu Inn. nō est sic: iō credo Inn. verius dice re & vide Ang. in l. vt v̄ de iust. et iur. q̄ di xit vñū notabile ver bū de scholari. and. b. Expelli. Adde not. in sti. de act. s. quē in si v̄. d. d. d. d. d. d. h̄ in l. h̄. s. quorū bon. Secundo not. Vide Bartol. & Bald. in l. j. C. de serui. Sufficeret. Bū facit q̄no. Bal. in l. ij. ad fi. C. de præc. xxx. an. & not. Inn. in c. dilectus in glo. in vers. posses sionum. de cap. mo. P. A. V. P. Vterius q̄ro. Vide Are. in l. h̄ des palā. i prin. ff. de test. dicitē me hoc dictū Bar. p̄cedē re q̄n̄ testis dicit nō vi disse aut audiuisse vel necēre. sed si diceret nō fuisse factū esset du biū, vt ibi per eū, l. imi ra. in v̄ per Fel. in c. tertio loco. co. ij. de p bat. vbi ponit multos modos p̄bādī negati uā. vide Ale. cōf. c. viij. col. iij. vol. ij. & consi. xliij. col. v. in princ. vol. v. Per testes. Bal. in c. si q̄s per triginta. si de seu. lue. cōtro. iter do. & agna. q̄ fuit testis dicit vidi per xxx. an. Petri non possidere, sed Martin. an iste sit fallus: Et videri ple nē per eū. & dū Bald. ibi ad fi. subdit, sed est suspētus de falso. Vi de Ang. in l. si per aliū s. docere. s. ne q̄s eū q̄ ita illi text. alle. Et Bal. in l. de die. s. fin. q̄ fati. cog. Et pro ita opi. Bal. adde Bart. in l. j. in prin. s. si quis ius di. & Inn. in c. cum ec clesia. de causa pos. & pprietas. in c. licet cau sam. de pb. Et de hac gl. etia vide Bald. in l. actor. in iij. col. C. de

Hoc interdicto. Hic s. est multū diffi cilis & subtilis. Oppo. & videt q̄ debeat docere de iure seruitutis, vt j. eo. l. iij. s. ait prætor. Solu. Aliud in illo interdicto de itinere reficiendo, aliud in isto. ratio patet ibi. Vteri⁹ t̄ dicitur hic, q̄ debet esse vsus ad minus triginta diebus. Contra. j. titu. j. l. j. s. quod autem. vbi sufficit semel vsum. Sol. Aliud in seruitute aquæ, aliud in seruitute itineris. Ratio: quia per fun dū alienum pōt fieri per modum cu iusdā facultatis vel amicitie. sec⁹ in aquæ ductu. Nō enim est cōsuetū q̄ hoc permit tatur, nisi ei qui habet ius hoc faciendū: & ideo vno actu nō acquiritur possessio. Et ista tene menti pro acquisitione possessio nis a aliorū iurū incorporaliū. Pone exē plū, si cōmune istius ciuitatis pateretur te esse in cōsilio nō ex hoc tu es in possessio ne illius iuris, nisi ex frequentia actuum ad min⁹ xxx. vt hic, sed si pateretur te esse de prioribus, vel te semel proponere in con silio tanq̄ consiliariū ex vnico actu illius iuris induceret quasi possessio, per d. l. j. s. quod aut. j. de aqua quoti. & asti. Et idem dico in cæteris iuribus, vt ex qualitate actuum requiratur vnus actus, vel plures. Tertio oppo. j. eo. l. fi. Respōd. ibi loquit quādo nō est vsus iure seruitutis, sed iure cuiusdam amicitie: hic q̄n̄ vsus est iure ser uitutis. Venio ad quæstiones: b̄ dicitur hic q̄ nō requiritur an iustam causam ha beat possidendi. quæro t̄ qd̄ prodest ali quē esse vsum: & sic esse in quasi possessio ne iuris. Quidam dicūt: præsumit habere ius, nisi probetur cōtrariū. Ista opinio po nitur hic in prin. glo. & fuit opin. Pla. quā gl. reprobat C. de proba. l. cū res. dic vt ibi. Alij dicunt q̄ prodest quo ad hoc vt con tra turbantem possit resistere de facto ille qui est in quasi possessione: non tamen in iudicio potest agere. Ista lectu. inquātum dicit q̄ potest restituī de facto, dicit verū, vt statim dicam. Inquātum verō innuit q̄ non potest agi in iudicio hoc interdicto, dicit contra hanc legem, & contra mētem totius tituli. Tertij dicunt, & ista est vera q̄ prodest ad hoc: quia ille qui est in quasi possessione siue agat siue cōueniat quæ bet ei cauere de nō impediendo eū vti ser uitate pendente iudicio, sed si nō posside ret deberet ipse cauere de non vtendo pē dente iudicio, vt j. titu. j. l. pe. & hoc est ve rum. & hic est verus intellectus: illius le gis difficilis, scilicet l. pe. j. titu. j. Secundo prodest d̄ in alio: quia li turbatur extra ius dicit potest de facto resistere contra tur bantē, vt l. j. s. vim vi. s. de vi & vi ar. qd̄ nō esset si nō possideret. Habes ergo duas vtilitates quæ sunt in possessione iuris. t̄ Nota istud dicit glo. q̄ etiam in quasi possessione iuris habet locū quod dicitur vim repellere licet. Et ideo si vniuersitas, t̄ vel capitulum coadunatū esset ad facien dum aliquid, & ibi esset aliquis qui nō es set de corpore capituli, vel vniuersitatis, & veller oīno ibi esse, possit licitē per vni uersitatē expelli: q̄a turbat vniuersitatē, vel capitulum in quasi possessione iuris in qua est. Secundo no. q̄ in istis iurib⁹ quæ habent t̄ causam discontinuā dicit quis esse

in quasi possessione si illo anno vsus esset tēpore sufficienti, vt dicitur hic: adeo q̄ si me turbas possunt contra te resistere de fa cto, sed si essent quædā iura quæ nō requi rerent vsum, nisi interpolatim magno in tervallo: tūc putarē q̄ sufficeret me posse disse a longo tēpore retro. Exemplum in l. fi. C. de ser. Et itellige tūc q̄ hic dicit hoc anno, hoc est, hoc vno tēpore quo requiritur iste vsus, vt isto quinquēnio vel decen nio, vel simili. Vnde in electione Episco pi vel abbatis, si aliquis a triginta annis ci tra elegit vñū episcopū: certē si deberet de nouo eligi & impediret, sufficeret eū do cere q̄ fuit in quasi possessione iuris eligē di in proxima præcedēti electione. Præ di cta quæ dixi sunt vera. Sunt etiā alie vtili tates esse in quasi possessione iuris quæ po nuntur in l. sicuti. s. sed si queratur. s. si ser ui. vendi. vt ibi. Vterius quæro t̄ quomo do dominus potest expellere eum qui est in quasi possessione iuris. Dicit glo. oportet q̄ agat dominus negatoria, & probet seruitutem sibi non competere: alias non potest eum expellere. Vide glof. quæ hoc dicit. Istud non est verum. Non enim ha bet dominus necesse probare seruitutem nō competere, sed sufficit pbare se domi num, & illi vteni denegabit facultas vte di seruitute, nisi probet eam sibi cōpetere, vt s. si vsus. per. l. vti frui. s. j. & ibi not. & l. sicuti. s. sed si quærat. s. si serui. v̄ dicit. & l. sicuti. dixi plenē in l. si pri⁹. s. de ope. no. ui nūcia. Vterius t̄ quæro: b̄ posito secū dum quod gl. dicit q̄ quis habeat necesse probare illi vteni seruitute nō compete re ius, qualiter pbabitur. Dicit glo. per te stes, qui stabant ibi prope: qui dicent, q̄ non fuit vsus ire, cū non potuissent iuuile quin viderent, vel quia dicit se iuisse tali die vel mense, & probatur q̄ fuit alibi: ar gumen. l. optimā. C. de contrahen. & com mit. stipul. facit quod notatur in l. Panto nius. s. rei. s. de acq. hære. dicit Dyn. q̄ ista videtur dura probatio. Quid enim si portabatur in carruca coopertus, ita q̄ non potest videri, vel si iuit tempore quo illi erant in domo ad comedendum, vel ad dormiendum: certē non video, dicit Dynus qualiter ista probatio de qua dixi concludat. Præterea, ista probatio nō cōclu dit illi seruitutem non competere, sed concludit illum non esse vsum seruitute, nisi vellet probare illum tanto tempore non esse vsum quod seruitutē perdidit. Venio ad sequen tem glo. quæ dicit, q̄ debet quis iuisse iure seruitutis, ad hoc vt competat hoc interdictum. Quæro t̄ quomodo probabitur q̄ quis iuerit iure seruitutis. Dicunt quidam probabitur suo sacramento. Pro ista opinione facit multum qd̄ no. institui. de actio. s. alia. in glof. magna. sed certē ibi præcedebat titulus, ex quo creditor sibi si asserit se habere bonam fidē. secus si nul lus titulus præcedebat. Dic ergo q̄ aliter debet probari q̄ ius re seruitutis sit vsus. Sed quomodo probabitur? Dicit glof. q̄ probabitur per testes, q̄ ipse iuit: quia viderunt ipsum ire, & istud est facile. Item probabitur q̄ iure seruitutis: quia dicunt se vidisse cōstitui seruitutem a tali qui putabatur dominus il lius prædij, vel fuit legata seruitus Titio: & iste vocabatur Titius. Istud dicit glo. non videtur verū: quia secundū hoc se queretur q̄ deberet pbare titulū verum vel putatiuum: quod est contra l. si quis diuturno. s. si ser. vendi. & quod no. per Dy. extra de regu. iur. c. ij. lib. vj. & ideo dicit Iaco. de Areti. & alij moder. & Cyn. refert C. de ser. & aqua. l. j. in iij. q. q̄ sufficit q̄ probet se audiuisse hoc dici a quibusdam vicinis, & a quibus dam fide dignis q̄ sibi competat ius eundi. Ita dicit ipsi. Ego n̄ puto in veritate hoc esse quod debet aliquid probari propter

proba. & ibi But. & Bald. in l. cum hi. s. j. de tranf. P. A. V. P. Nō potuisset iuisse. Vide Cur. in tract. de testi. quæst. xxvij. & xxvij. vbi dicit qd̄ te stis deponēs sup nega tiva debet reddere rō nē non interrogatus. Venio. Vide Iano. in c. bonæ. de post. præ la. & in c. cū ecclesia. de causa pos. et pprie. & in c. cū in literis. de ref. spo. Bal. in l. j. C. de ser. in iij. col. P. A. V. P. Sequētem gl. Vide Alex. cōf. l. xix. col. ij. vol. v. Nero. de serui. vrb. præd. in rubr. qd̄ sint necessaria ad præ scriptionē inducendā. & de serui. rust. præd. in rubri. de seruitute aquæ duct. col. xvij. in fi. Alex. cōf. v. col. ij. in fi. vol. iij. Ad sequēte gl. Vide Fel. in c. de quarta. col. xiiij. de præc. & in c. si diligenti. col. ij. et. & Alex. cōf. vlt. vo. j. et Alex. cōf. xxx. col. ij. i. i. dubio. et ex. col. ij. & cxxxij. col. ij. & Alex. cōf. l. col. fin. vol. iij. vbi dicit q̄ hæc q̄ si volo probare me adeptū, vel asse cutū aliquid qd̄ tale qd̄ feci, ppter q̄ illud poterā cōsequi, q̄ de beo probare me hoc nō fecisse, vel illud ad i pferere, vt q̄ illud faciebā vt vterer iure mihi competenti. Ego puto. Facit qd̄ no. gl. in l. sicuti. s. sed si queratur. si ser. ven. de qua mētionē facit Bar. in l. si prius. in ij. opp. iij. partis, de ope. no. nunc.

YYY ij

P. P. A. V. P. V. terius quero. vi de Alex. consil. xvij. col. j. vol. ij. Viterius quero. Et vide Bartol. in l. j. de ser. & in l. j. de aqua plu. arcen. & Bal. in l. j. circa ij. col. c. de ser. P. P. A. V. P. Scientia aduersarij. Limita vt per Fel. in c. de quarta. col. xv. de prescrip. Bona fide. Qualiter probabitur bona fides in corporalib. add. Bal. in l. j. in vlt. col. c. de ser. et Imo. in c. si de prescrip. Ad ista faciunt no. p. Bar. in l. si prius. in ij. ij. & iij. oppo. in part. de ope. no. num. Probata. Vide Io. And. i. regula sine pos. fides in mercu. & c. si Bar. hic cocor. bal. in q. inci. accusatus de vi turbatiu. in ante. pe. col. & Ant. de Put. in c. si diligenti. de prescri. & que no. doc. in c. j. de tit. in vj. Vltimo quero. Et vide que dixi post do. in c. cum ecclesia. de causi. pos. in glof. Andr. Barb. Si quis hoc interdico. No. quado vni actio. nunciat. tur possessionem quo ad omnes actus fideos. vt in l. j. de iur. in prin. & de acquir. poss. qualiter autē p. d. vide pulch. per Inn. in c. quare. de elect. & quo j. no. Ang. in l. quem. l. mod. s. de acquir. poss. Itē ad Bart. hic adde Inno. in c. cū dilectus. de capel. mo. nac. quod limita vt p. Cyn. in l. j. ad fi. c. de eman. in lib. Bar. in l. j. c. de ser. et dictum Bart. hic intelligitur qn est vsus s. i. e. p. re. scus si ignorat. l. is qui v. m. fructu. s. quib. mo. vsus fr. & que dixi in dist. r. tione. me. inci. Sigif. midus. in secūdo dubio. & d. Ant. in c. fi. in xxxv. col. de causa pos. & Imo. in l. inter pares. in s. col. s. de re. iud. & Paul. de Leaza. in cōmēto. c. ex lite ris. de re. iud. no. j. que stio. Bald. & Paul. de ca. in l. imperium. s. de iur. om. iudi. ver. illud etiam no. Et ad hic d. c. a. vide Bar. in l. Titij. & Meuij. s. fin. de adm. tu. adde pulch. Bal. huic apostille. c. cōsil. c. c. l. x. ij. l. inci. proponitur quod cōmune Terdonā. Per hunc tex. Et sic facit an prescriptio iure condemnadi videat prescribi iuri abfoluēdi. vide Bal. in l. imperij. s. de iur. om. iud. & Inn. in c. ex l. i. de iurepat. vel de offi. archi. et in l. solēt. de offi. p. r. g. An. Bar.

quod ipse motus sit ad credendum sibi feruitutem competere: vt j. tit. l. j. s. sed & si iure. Et ideo puto q si erat de hoc fama p cotratam, licite potest credere: arg. eius quod nota. in l. ij. C. de probat. & lat qui natura. s. j. cū sua gl. s. de neg. gest. Idē forte si erant sibi signa via, vel itineris, vel aqua, vel alia verisimilia quae possent anti mū adducere ad istam credulitatē. Quod autē sit vltus iure feruitutis probabitur ex actibus. Nā quidā sunt actus quos ego facerem in fundo cuiuslibet vicini. Possunt etiā tales esse actus quos ego nō facerem, nisi feruitus mihi cōpeteret, vt praecidere sepē causa eundi per fundum, & similia, vnde ex istis actibus colligetur. Ista vltima verba de actibus, sunt verba Inno. extra de postu. pra. l. c. bonae memoriae. in ij. & iij. gl. & probatur etiā in tex. j. e. l. s. l. u. l. ia. Vterius quero, vtrū t habeam ne cesse. pbare me vsum sciente aduersario. tesse. vt q sic C. de ser. l. ij. Nā cū quasi possessio incorporaliū nihil sit aliud q patētia aduersarij, vt l. quoties. s. de serui. ille qui ignorat nō pot pati. & sic ille q vitur nō pot dici esse in q. i. possessione illius iuris. Istud etiam tenet Inno. in d. c. bonae memoriae. Aduertat ergo ego puto dicē dū aliter. Nā quaedā sunt feruitutes habētes causam cōtinuā p qbus dat vtile interdico vti possidetis. vt dixi s. titu. ij. l. j. in prin. & s. p. xi. s. tūc cū illud interdico de tur possidēti tm, vel quasi possidēti, necesse est q pbe sciētia aduersarij cū aliter nō possit haberi illa quasi possessio. Quaedā sunt feruitutes habētes cām discōtinuā: p his dat hoc interdico: & in istis nō requiritur q pbe sciētia aduersarij: q. a verba istius edicti nō requirit quē quasi possidēre, vel quasi possidēre, sed requirit simpliciter vsum facti. Dicit em̄ prator quo itā nere vsus es: nō dicit in cuius itinere quasi possessione es. Vnde sufficit pbare vsum nō vi, nō clam, nō precario. Fateor tñ q quo ad praescribēdā feruitutē semp requiritur sciētia aduersarij, cū sine possessione praescriptio nō procedat, vt dicta l. ij. C. de ser. & aqua. Vterius quero qualiter probabitur q vsus sit nō vi, nō clā, nō precario. Quidā dicūt q hoc debet pbari ab a. uersario q dicit vi, clā, vel p̄cario vsum esse. Glo. determinat contrariū: & dicit q imō debet pbari p eū q vitē hoc interdico & pbabit p testes fm qd dictum est s. Pri mū qd dicit q actor debeat pbare istā ne gatiuā, s. q nō vi, nō clam, nō p̄cario, reprehēdit p Dy. qui dicit q pbato vsu solo xxx. dieum praescribit q bona fide nō vi, non clam, nō precario, etiā si nō probe tur. Nā sicut in rebus corporalibus, si probetur titulus praescribit bona fides, nisi pbetur mala, vt l. nemo predo. j. de reg. iur. & l. si quis emptionis. C. de praescrip. xxx. anno. ita in incorporalib. debet praescribi bona fides solo vsu pbato, cū quo ad praescriptionē, ista duo sint paria, pbare vsum in feruitutibus sine titulo, & in corporalibus pbare titulu & longā possessionē: nā vtroq casu est idē ius, vt l. ij. C. de ser. & aqua. & si ser. v. l. si quis diuturno. Ista sunt verba Dy. doc. reprehēdunt Dy. Nā ista nō sunt paria: q. a de iure naturali & gētū

quelibet res est libera, vt l. altius. C. de ser. h & ideo mala ades alterius est ipso iure probata. nūi p̄ber ali. qd ex quo praescribitur bona nō res, sed in rebus corporalibus hoc nō cōtingit. Nā ius cōmune possidēti nō resistit, vt plenē no. s. de ope. no. nun. l. i. prius. & gl. tangit in l. sicuti. s. sed si quaeratur. s. si ierui. ven. Et ideo dico q nō sufficit probatio solius vsus, sed debet probari aliqd, propter qd ille motus fuit ad credendū sibi deberi feruitutē, vt j. tit. l. j. s. sed si iure. quo pbato alteri parti incumbit onus probandi, qd ille sit vsus vi, clā, vel precario, vt aperte probat j. eo. l. ij. in prin. & s. j. Ad secundū quo j. gl. dice bat q hoc poterat probari per testes. q nō vi, nō clam, nō precario nō est verū, sicut etiā dixi in praecedēti gl. Nā cū ista sit merē negatiua nō coarctata loco, vel tēpore, nō potest probari, vt l. actor. C. de probatio. facit qd no. doc. C. de serui. l. j. Vlti mō quero q nō istis iurib. incorporalibus agitur interdico recuperadā possessionis quod pot fieri, vt dixi s. de vi & vi arma. l. ij. s. vnde vi. & ibi gl. tāgit, an tūc habeat necess. probare ille qui est deie ctus se fuisse in possessione, nō vi, nō clā, nō precario. Respō. q non. Nā prator in illo interdico non dixit illa verba de eo qd nō possidebas vi, vel clā, vel precario: quoniam ante oīa spoliatus debet restituī, vt l. j. s. de vi & arma. & l. si quis ad se fundum. C. ad l. iuliam de vi & not. per Innocen. in d. cap. i. bonae memoriae. extra de postu. pra. l. a. Si accusatur aliquis in fine mensis decembris, pro maleficio commisso in principio mensis: & dicatur in accusatione de isto anno, quod accusatio procedat. Annus intelligitur de cetero diebus. Litis contestatio quod requiritur in possessorijs. Annum. Iste s. facit ad q. quā dixi in l. libellorū. j. de te. Modo quidā fuit percussus in principio mēsis Decēbris: & accusatio fuit producta in fine mēsis: & in accusatione diceba tur hoc anno de praesenti mēse decēbris. Oppo. q nō fuit hoc anno, sed anno praeterito q. a annus fuit reuocatus adueniēte natiuitate. In cōtrariū facit tex. Nā quod dixit hoc anno, hoc est intra ccc. lxxv. dies proximē p̄teritos. Ad hoc s. ad l. Aquil. ita vulneratus. & l. cū hāres. s. f. f. chus. s. de statu li. dic vt dixi in l. libellorū. j. de accu. Vterius dicit hic q ex die dicti quero, vtrū debeat intelligi ex die dicti libelli, vel ex die litis contestat. Gl. dicit litis contestat. quod est verū. Hoc tñ intellige vt statim videbitis j. eo. s. si q. s. propter inundationē. in fi. s. Et hāc est vna de legibus, quas allego cōtra Gul. de cug. qui dicit q tñ nō cōtestatur in possessorijs: & determino contra eū, vt plenē dixi in l. naturaliter. s. nihil cōmune. s. de acq. pos. Probans se praescripsisse ius colligēdi pedagium obtinet in illa specie quā probat. Idem in praescribēdo iurisdictionem. Societas inter fratres tacite contrahitur ex solo usu, in eo in quo tantum apparet usus inter eos. Si quis hoc interdico. Hic est valde not. s. Oppo. & videt q per stitilicidij. s. fi. Sol. ibi in retinenda proprietate quā constat eū habere: vel iure feruitutis quod constat eū habere. Nam per vsum partis retineo totū. Sed hic in feruitute quaerenda: vide gl. quae incipit, id est, vsq. ad quē locū. quā semper nō cū tex. & nunquam obliuiscaris. Per hūc tex. dico, q quod si aliquis ius colligēdi pedagium vult dicere se praescripsisse: quia pro bat quod vsus est colligere de talibus rebus, quod in illis tantum quaesitum in quibus apparet vsus: & dico in l. si publicanus in fine supra de publicanis. Idem in praescribēdo iurisdictione. Nam probata quasi possessione certi actus in illo tan

P. P. A. V. P. Non in alijs. vide late Felin. in cap. auditis. colum. sexta, in princip. extra de praescriptio. In eo tantum. Vide Alexan. consil. lxxvij. vol. ij. Pau. de Cast. consil. cxxxv. Alexand. consil. xxxij. ad fi. vol. j. Bar. consil. xxxvij. col. iij. vol. ij. Alexan. consil. lxxvj. volumi. vj. in fin. & sequen. volumi. iij. Norabilis s. not. ex isto s. qm impedito currat praescriptio. ad de m qd licet nō currat, si tñ inceptit consummat cursum suū, scdm Inn. in c. ne pro defectu. de elec. q. bal. in l. j. in ij. col. de ana. na. except. & adde q. et impedito nō currit praescriptio tpe quo fuit impedito licet im pedimentū culpa sua processerit. Casus est multū no. in c. q. p. pter diuersitatē. de cō. res. p̄b. & ibi reperi esse cōsultū per fa. moissimū doc. Io. de ana. Et qm impedito impedito iuris, vel facti currat praescriptio, & qm veniat restitūdē, vide no. bar. & Ange. in l. sicut. ad fi. de praescrip. xxx. ann. Itē tps currat actor ppter dilationē rei restituit actor. adde Bal. in l. pen. C. de rēp. in inte. rest. & per no. hic per Bal. Imo. in c. fin. in ij. char. de praescrip. dicit q si p̄statu tū est inducta praescrip. x. ann. si currat cōtra pbabiliter ignoratē poterit peti restitutio nisi fuerit ignorantia iuris, vel supia. Et p hoc facit qd no. Bar. hic. & facit no. qd ip se idē in l. Amelius. s. de mino. & in l. ab hostibus. s. sed qd sim pliciter. circa medij, quibus ex cau. maio. & gl. in l. sicut. ad fi. C. de praescrip. xxx. ann. in ver. militia. & qd no. Cy. in l. quoties. C. de prec. Impe. offe. & qd not. in l. senatus de off. p̄f. & in l. j. C. ne rei do. vel tēplo. multi tñ tenent cōtra Barto. vt per Moder. in c. auditis. de resti. in aut. in clem. j. eo. tit. & cōtra Bar. consuluit Pe. de Anc. in consil. xij. qd incipit, principaliter cōtra istos legatarios & inter alia allegat Bal. contrariū tenent in l. j. in xx. oppo. C. qui admitt. & subtr liter adducit contra Bar. in l. fi. C. de praescrip. lon. temp. repro bando responsonem Bart. Pro hoc etiam posset adduci qd pulchre, & subtiliter voluit Ange. in l. fin. s. si quis testamē. lib. esse iust. fue. post Bar. qm maximē verum esset in nostro statuto qd requirit iuramentū praescribitis. & in eo ita consuluit Ioan. de ana. hic Imo. & vide quod dixi post Bartol. in d. l. fina. de praescrip. long. temp. & dictum Bartol. hic simpliciter refert Bald. in dicta l. fina. in versu. attende. C. de praescrip. longi tempo. & vide tamen ille text. non multum facit pro Bar. quia loquitur in casu fortuito. i. in impedimento per inundationem aquarum, cui non poterat prouidere humana l. quae fortuitis. de pigno. actio. Sed in ignorantia facti quis potest prouidere per indaga

Non in alijs. vide late Felin. in cap. auditis. colum. sexta, in princip. extra de praescriptio. In eo tantum. Vide Alexan. consil. lxxvij. vol. ij. Pau. de Cast. consil. cxxxv. Alexand. consil. xxxij. ad fi. vol. j. Bar. consil. xxxvij. col. iij. vol. ij. Alexan. consil. lxxvj. volumi. vj. in fin. & sequen. volumi. iij. Norabilis s. not. ex isto s. qm impedito currat praescriptio. ad de m qd licet nō currat, si tñ inceptit consummat cursum suū, scdm Inn. in c. ne pro defectu. de elec. q. bal. in l. j. in ij. col. de ana. na. except. & adde q. et impedito nō currit praescriptio tpe quo fuit impedito licet im pedimentū culpa sua processerit. Casus est multū no. in c. q. p. pter diuersitatē. de cō. res. p̄b. & ibi reperi esse cōsultū per fa. moissimū doc. Io. de ana. Et qm impedito impedito iuris, vel facti currat praescriptio, & qm veniat restitūdē, vide no. bar. & Ange. in l. sicut. ad fi. de praescrip. xxx. ann. Itē tps currat actor ppter dilationē rei restituit actor. adde Bal. in l. pen. C. de rēp. in inte. rest. & per no. hic per Bal. Imo. in c. fin. in ij. char. de praescrip. dicit q si p̄statu tū est inducta praescrip. x. ann. si currat cōtra pbabiliter ignoratē poterit peti restitutio nisi fuerit ignorantia iuris, vel supia. Et p hoc facit qd no. Bar. hic. & facit no. qd ip se idē in l. Amelius. s. de mino. & in l. ab hostibus. s. sed qd sim pliciter. circa medij, quibus ex cau. maio. & gl. in l. sicut. ad fi. C. de praescrip. xxx. ann. in ver. militia. & qd no. Cy. in l. quoties. C. de prec. Impe. offe. & qd not. in l. senatus de off. p̄f. & in l. j. C. ne rei do. vel tēplo. multi tñ tenent cōtra Barto. vt per Moder. in c. auditis. de resti. in aut. in clem. j. eo. tit. & cōtra Bar. consuluit Pe. de Anc. in consil. xij. qd incipit, principaliter cōtra istos legatarios & inter alia allegat Bal. contrariū tenent in l. j. in xx. oppo. C. qui admitt. & subtr liter adducit contra Bar. in l. fi. C. de praescrip. lon. temp. repro bando responsonem Bart. Pro hoc etiam posset adduci qd pulchre, & subtiliter voluit Ange. in l. fin. s. si quis testamē. lib. esse iust. fue. post Bar. qm maximē verum esset in nostro statuto qd requirit iuramentū praescribitis. & in eo ita consuluit Ioan. de ana. hic Imo. & vide quod dixi post Bartol. in d. l. fina. de praescrip. long. temp. & dictum Bartol. hic simpliciter refert Bald. in dicta l. fina. in versu. attende. C. de praescrip. longi tempo. & vide tamen ille text. non multum facit pro Bar. quia loquitur in casu fortuito. i. in impedimento per inundationem aquarum, cui non poterat prouidere humana l. quae fortuitis. de pigno. actio. Sed in ignorantia facti quis potest prouidere per indaga

tionem. Cum Barto. hic concordat Roma. in l. si verō. s. de viro. in xv. fal. s. folur. matri. Et dicit quod etiam probatur in l. & Attilicinus. de ferui. rust. praed. & ex eo quod nor. glo. in l. si partem. s. si per fundum in verb. non vendendum. s. quemadmo. fer. amit. & in l. sicut in glo. in ver. malitia. C. de praescrip. xxx. ann. & pro opi. Bar. hic habeo Spe. in titu. de praescrip. s. j. in ver. pone colonus. & dictum s. gl. in l. i. partem. s. si per fundū. in ver. nō vten do. Ad hoc no. Imol. allegat dictum c. fin. do. Abb. in c. vigilan ti. de praescrip. tene idem quod Bart. hic allegat ibi bonā glo. in l. j. C. de patria potestate. in glo. j. Tenet idem Imola in l. Pantonijs. s. de acq. haered. & Romanus in l. qui vniuersas. s. fina. s. de acq. poss. & Angel. in d. l. fina. s. si quis testa. lib. esse iust. fuer. & limita vt ibi per eum. Raphael. in l. cum filius. s. in in hac. j. de verb. obl. transi. in omnibus cum Bald. in d. l. j. C. qui adm. cōtra Bar. hic per l. cū antiquioribus, quam allegat Barto. & per dictam l. fina. s. de praescrip. longi tempo. dicens quod ignorantia nō est iusta causa succur rendi, nisi caufaretur ex aliqua iusta cau. sa. l. Pantonijs. s. de acquirēda haered. & dicta l. fin. & dicta l. cum antiquioribus. & per hoc reprehēdit not. per Bartolū in dicto s. in hac. tene opinionē Bart. quia ignorantia est iusta causa, dicta l. qui in alterius de reg. iu. Nō obstat dicta l. cū antiquioribus. quia respondet vt per Bart. in dicta l. j. xxij. op. po. ad ij. partem. C. q. adm. Pro quo etiam vide Imo. & Paul. in d. l. Pantonijs. vbi videtur velle quod in casu dictae l. cum antiquioribus. habeat locū restitutio, si ignorans decessit. Et idē Angel. in l. ventri. co. titul. & ita consuluī his diebus. ADDE quod opin. Bart. sequitur Paul. de Cast. consil. ccc. xxxv. & Ange. consil. cxcvj. P. P. A. V. P. Not. ex isto. Vide Felin. in c. vigilanti. colum. j. cum se. extra de praescrip. Alex. consil. iij. co. x. vol. ij. Iaf. in l. ij. col. lxxv. versu. pro cōfirmatione. C. de iu. emphy. Fel. in c. ex transmissa. col. v. versu. in quantum. de praescrip. P. P. A. V. P. Ius mihi competere. Vide Alexand. consilio lxxj. colum. ij. volum. j. & consil. cxvj. colum. ij. volu. v. idem tenentem. Sed Paul. de cast. consilio cccxij. circa finem, tenet quod isto casu non detur restitutio in integrum de quo articulo vide late Felin. in c. vigilanti. columna prima & secunda, de praescrip. vbi dicit opinionem Bartoli hic esse communem, & eam limitat septem modis. & sequitur Alexander consilio lxxij. columna secunda, in principi. volu. j. rogauit fundum: non tamen rogauit iuriam. L. si duo. s. creditores. s. uti possit. quod loquatur etiam in his qui nullo modo possident. Ciuitas si habet merū imperium in aliam ciuitatem: & ibi mutat potestātē que precario nomine illius ciuitatis utatur illa iurisdictione illa ciuitas nō desinit possidere. Ciuitas que utitur iurisdictione precario a reitore ducatus si occupatur a tyrāno nō desinit precario possidere. Si tibi fundū Primō ponit vnū dictū. Secundō il lud pbat p dictū Iul. Tertio ex illo dicto determinat aliā q. Quarto determinat v. nā q. ad seipso. Secūda ibi, id q. Tertia ibi, que rō. Quarta ibi, tu tñ. & iste est notabilis & subtilis s. Not. tex. ibi, quoties em̄ & c. no. ex isto s. q. qn qrit an ille q p̄cario habuit fundū, possit vti hoc interdico, inspicit animū ei. Sed cū qrit an possit vti dñs ppter vsum eius q rogauit p̄cario, inspicit animus dñi: & hoc vult dicere totus iste s. Circa istū s. q. q. an indi stitū sit verū q ille q p̄cario rogauit fundū, possit rogare p̄cario feruitutē. Glo. dicit, ita demū est verū si rogauit fundū p̄cario, vt aliquo mō possideret fundū. Nā q nullo mō possidet fundū dominatē nō pot p̄cario rogare feruitutē. Istū dictū factis placet: ar. l. si aliena. s. j. s. de vsuca. Ista em̄ iura dicūt qualitates feudorū. vt l. qd aliud. s. de ver. sig. vnde sicut qualitas nō pot esse sine subiecto: ita nō pot quasi possideri feruitū: puta vti nū possideat fundū cui dicit deberi. In alijs verō feruitutibus & iurib. psonalibus, vt i. vsufructu, & vsu, istū dictū nō pcederet. Venio ad secundū ver. & hic qro quo ex hoc dicto Iuliani sumit decisio nostrę q. Glo. inducit hic duob. modis, vno modo, in prin. glo. alio mō in fi. & qualibet inductio est bona. Dicit vt in gl. Quero qd si ille q p̄cario rogauit fundū nō rogauit precario viā, quis habeat hoc interdico. Dicit gl. q ille q rogauit fundū: non dñs. Vel dicit gl. q vtriq. det hoc interdico: & hoc verū puto, vt j. e. l. ij. s. Idē Iulianus. scdm qd gl. dicit, & bene. Venio ad tertiu dictū. dicit hic q interdico dat ei q alieno noie possidet. Cōtra. s. titu. ij. l. si duo. s. creditores. Dicit gl. aliud in interdico vti possidetis, aliud in isto. Non est vera hęc fo. imō dic scdm Jac. de Are. q leges cōtrarię loquunt etiā in his q nullo mō possiderēt. Secus si rogassent precario vt possiderēt, vt j. de p̄ca. l. q p̄cario. et hoc mō debet intelligi hic, vt dixit gl. j. hu ius s. Sum. expediti de gl. extra gl. op. dñ hic in fi. q illeg p̄cario rogauit fundū, hz hoc interdico, licet dñs nō hēat. Cōtrariū habuissit expresse l. si duo. l. i. in princip. in fin. secundā mag. glo. s. titu. ij. vbi nō debet esse melioris conditionis ēptor quā suus autor. Probat etiam rōne: quia

YYY V

Induco ad q. Et ad ista q. vide qd no. Bar. in tracta. de tyrannide. in fi. in vj. q. & quod no. Bal. in l. in i. lectu. in pen. col. C. de ser. & qd ibi etiã no. p. Bar. c. Quod no. Nota in spici de eore animi subditoru quo ad cõseruatione iurisdic- tionis. Plus dicit Bar. in l. arboribus. s. qd tñ. s. de v. fruct. q. talis animus subditoru quo ad cõseruatione iurisdic- tionis p. dicit etiã dno ignorati. qd repu- tat no. cõtra Bar. hic ipse fatiã facit id qd ipse not. in l. cõ. seruus. de ver. obl. si quis recte intueatur. vbi dicit qd quo ad cõseruatione dñij refert per quem fiat. Et hoc adde Bar. in l. qui fundu. s. qd admo. ser. amit. & sic isto casu rector duca- tus fei superior peti- nebit possessione per ciuitate. & nullo tẽ- pore cõtra eũ præferi- betur. nisi ei posses- sio per aliũ modum esset interuena. l. ma- le. & quod ibi not. in gl. h. de præferi. xxx. an. Eritã tenet Paul. in l. que vniuersa. s. a. fide acquirere. posses- sio vbi ad hoc nota. il- lum tex.

Hoc autẽ interdi- ctu. Nota hic maxi- me per gl. qd sunt duo cõiuncta probã- da. an deficiens in vno deficiat in toto. vide omnino Bal. & Imo. in l. Titia. s. fol. mar. & gl. fo. an. & Ioan. cal. in c. q. de re- scri. Vide etiã aliqua per do. Ant. in c. xxi. h. de iud. & Bart. in l. denũciã. s. qd tñ. de adul. & vnu ad de qd not. dixit Do. de san. Gem. in c. de pac. in vj. videlicet qd si dico qd tu deterio- rasti rē ecclesiã meã. & etiã narro qd eam alienasti postea in p- bationibus adduco testes dicentes qd tu alienasti vel deterio- rasti. & ita alternati- uẽ deponunt qd debes obtinere: eo quia siue alienasti tantu. siue deteriorasti tantum. claru est qd per quem liberistoru actiuẽ ec- clesiã pōt petere ab emphyteuta rem. li- cet probatio perfectẽ nõ concludat in vno vel in duobus: tñ qd quilibet modus suf- ficat ad victoriam. de heo obtinere. quod not. Prædictis adde Inno. quẽ omnino vi- de in ca. ex parte Ab- batissã. de priuile. & ad id quod dixi s. se- cundũ doc. vide Bal. & Imo. in l. gallus. s. h. per illu. text. in ver. item facit si p. s. de li- be. & posthu.

Secundõ no. Idem dic contra multones facientes loca in soli- da. tex. est in l. qui pe- titorio. s. j. & ibi An- ge. s. de rei ven. & vi- de gl. not. in l. eos. s. de falsis. ad fi. et quod not. in l. j. aliis. s. C. de curtu. publ. lib. xj. & Bal. in l. cum propo- nas. C. de nauit. foeno. And. Barba.

me possidet bona fide. Dicit glo. inspicit in iuribus: vt s. proxime. In hoc. Quæro ad qd debet fieri cõdenatio in hoc inter- dicto. Glo. dicit. & bene. ad tria. Primõ. ne prohi- beatur: vt caueat in futurũ nõ prohiberi: & vt cõdenet ad in- teresse prohibitionis præteritã. Ita dicit gl. & bene. Ego dixi s. tit. ij. l. j. s. pe. Et ex hoc scis qualiter debeat formari libellus. *Si abbatia ponat dominum in uno castro in quo habeat iurisdictione. & ille pro- hibetur: an abbatie competat hoc interdictum.*

Vti videmur. Nota qd per vsum fructuarij retinetur nobis seruitus: nõ tñ querit nobis hoc interdictu: qd ipse vitur sibi & ad suũ cõmodũ. nõ ad meũ. se- cundũ hoc habes hic. qd per eos. qd nostro noie sunt in possessio- ne nõ querit nobis seruitus. qui casus ponunt in gl. quã vide. & incipit. audi quare. &c. Aduerte: quẽdã abbatia habebat omnem iurisdictione in quodã castro: & in illo castro posuit vnũ dñm. qui exerceret ibi illã iurisdictione: ille dñs est prohi- bitus vti: an possit agere illa abbatia interdicto vtili. vti possi- detis: hoc est dicere. an per vsum illius dñi retineat quasi pos- sessionem illius iurisdictionis: Rñdeo. aut ponit ibi illũ dñm tanq̃ quẽdã colonũ: quia dabat sibi certũ salariũ: tñ multã & pœnã reuertebantur ad monasteriũ: tunc per eius dñi vsum retinet quasi possessione. sicut hic dicit per colonũ: sed si ei cõ- cessit iurisdictione ad tẽpus. & oēs fructus illius iurisdictionis. & eũ dñm fecit quodã modo fructuariũ: tunc ex eius vsum non retinet quasi possessionem illius iurisdictionis. *Facit ad ea quã dixi vobis s. titu. ij. l. finali.*

Ait prator. Hic ponit secundũ interdictum ne quis prohibeatur facere: sed s. posuit interd- ctum. ne quis prohibeatur ire & agere.

Hoc autem interdictu. Nota qd istud inter- dictu habet cãm pro- prietatis annexã: quia debet docere duo: scilicet esse vsum. Itẽ sibi seruitutẽ cõpetere. Contra. imõ sufficit solũ ostendere sibi seruitutẽ cõpetere: vt s. si sex. ven. l. loci corpus. s. si qs. Sol. si in cipis à probatione vsus. debes probare duo scilicet vsum. & ti- bi cõpetere seruitutẽ. Si incipis à probatione proprietatis. il- lud solũ sufficit. & istud videntur tenere omnes. Vel dic illud est verũ in confessoria. sed in hoc interdicto requiruntur ista duo: & istud satis placet. Vterius oppo. s. ea. l. in prin. Solu. Illud est verũ in primo capite huius interdicti: hic in secundo. Item oppo. j. de riuus. l. j. s. hoc interdictu. Sol. speciale est ibi in refectione riuu. vt quis de iure suo non doceat.

Reficere. Quã sit differẽtia. dic vt dixi in l. j. s. si quis ædificium s. de ope. no. nun. *Nuncio si sit soluendũ tantu pro militari. & ipse elogat uia. sibi nõ debet dari nisi tantum quantum consecutus esset pro breui uia. nisi illa esset suspensa.*

Meteres. Nota text. ibi. velit apportare &c. Not. ex hac l. qd ea vident tacite cõcedi. sine qbõ cõ- cessum explicari nõ pōt. vt hic. & l. cui iurid. s. de iur. om. iu. d. & l. ad rē. & l. ad legatũ. s. de. pc. Secũdõ no. d. huc tex. cõtra nũcios cõis. qbus debet solui pro quolibet militari: & ipsi fece- rūt viã longiorẽ. q sibi imputet cur nõ fecerūt breuiorẽ. vt hic. & hoc verũ. nisi viã breuior sit suspensa. vt l. eos. s. fin. j. de fals.

Apparet. **Si quis seruitutem.** Intellige hunc s. qd per prescriptio- nem sit acquisita seruitus. aliã non procederet.

Si per fundũ. Intellige hunc tex. ibi. dũ dicit ius fundi possidisse oportet secũdũ eũ modũ qui dicitur in interdicto. qd sit vsum iure seruitutis: vel qd sit vsum p iure suo. vt dixi. s. e. l. j. s. j. Puto etiã qd si diceret se habere ius eũdũ. & agẽdũ. coherẽs psonẽ nõ qd esset pãialis ser- uitũ. haberet locũ hoc interdictu. vt l. j. s. illud. ver. pãrea. j. tit. j.

De aqua quotidiana & æstiu. Rubrica.

Aqua quotidiana dicitur illa que quotidie duct potest.

Testis. qui dicit. uidi semper possidere Titium per decem annos. intelligitur quod u- dit eum semper posse possidere.

Res denominatur secundum propositum utentium.

Ait prator. Formã libelli in hoc interdi- cto vide per Spec. in tit. de cau. pos. & pro- prie. s. priuata. verific. illud quoq. & verifi- est & aliud &c.

Quæsitum. Vide Bal. in l. j. s. ite acquirimus. s. de acq. poss. & Bal. in l. si duobus s. j. qui. mo. rest. ape. & Mod. in l. j. s. de cõ- di. & demonit. & ibi Bal. & Cy. in add. in l. Gallus. s. idẽ ereden- dum. de lib. & posth. Bart. & dñs meus in l. hoc articulo. ff. d. h. re. inst. Bal. in pro. ff. & vide tex. in l. nõ so- lum. in ver. viã rectã. qui hic allegat. qd si venit non per viã re- ctã. quod nõ debet habere per illum tex. Andre. Barbat.

Item questu. Not. qd qui se adstringit ad aliquid probandũ in libello. & nõ pro- bat. succumbit. Vide Bart. in l. s. qd reus. in q. xij. de publi. iud. la- re Bal. in l. j. in xxvij. & xxvij. q. & seq. C. qui accusa.

Permittitur. Vide per istum s. permittit qd dixit Barto. in l. j. in fin. s. colum. in x. q. de iurisd. omni. iudic.

Heres masculu. Ad de Bar. in l. j. in fin. de priu. credi. Sed quan- to tpe prescribitur iuri peteri refirmatio nem. dic qd anno à tẽ- pore scientie. & taci- tunitatis. Ita videt- ur. no. in c. j. s. Titius s. de feud. sue. cõtro. et videt hoc sequi Ro. in l. prator. s. fin. s. de ope. noui nunc. Vide qd scripsi post Bart. in l. licet. de prescrip. xxx. anno. Sed text. in d. s. Titius. ibi not. Bald. & dicit tene be- ne menti. quod agna- tus pximior qui ha- bet potestate reuocã- diã agnato rem ali- quã perdit ius suũ. ni- si illud prosequat in- tra annum: alioquin silentio cõfirmat cõ- tractus. sic C. de iis qd à non do. ma. Et ad Bartol. hic adde Bal. in aut. si quas rui. C. de fa. san. eccl. & in l. ne cui. C. locat. & do. Ant. in c. j. de loca. Et istud dicit hic videt- ur intelligere. no. Imol. in quodam consi. suo qd inci. qdã Thomas de panno qñ isti ta- les de agnatione. pe- tẽtes se renouari sunt instituti. scus si ex- tranei essent ab illo instituti: quia extra- nei illi præferunt. ex facto. s. fi. s. ad tre. & l. vi iurifurandi. s. si liberi. de oper. liber. Et intelligitur ibi no. in cap. penul. de post- prela. & quibus cas- bus possit peti reno- uatio emphyteusis. not. per Bal. in aut. si quas

It prator. **Quotidiana.** Not. qd illa quotidiana. qd quotidie pōt duci li- cet nõ duca. qd facit ad sustinẽdũ dictũ testis. qd dicit. uidi Titium semper possidere per x. ann. Debet em̃ intelligi qd vidit eum semper posse possidere: & posse venire ad standum. cũ vult. de qua qõne ponit. s. fol. mat. l. j. p. doc. Scdõ no. qd res denominaẽ scdõm propositũ utentiu: vt hic in ver. ego probãdum puto. qd pōt facere ad multa. *Articulum si facias quod possidisti à x. an. citra. & testes ita deponat: nihil probas. nisi dicant. à x. an- nis citra. & per id tempus.*

Quod autẽ. Opp. qd requirãt vsum xxx. dieru: vt s. tit. j. l. j. s. j. Rñ. aliud in illo interdicto. aliud in isto. Rõnem dixi vobis ibi. & ponitur per doc. in l. j. sue. ij. C. de serui. Vltimõ no. qd hunc text. tu facis articulu: dico qd Titius possidet fundũ à x. ann. citra. & testes hoc probat: certẽ tu non pbasti aliqd: qd si pos- sedit vna die. verificat ista ppositio. Cap- est hic. & sic nõ concludit aliqd. Secõ si di- cerent possedit à x. annis citra. vel clarius à x. annis citra. & per ipsum tempus: quia tunc bene probares. Cano. ponunt de hoc extra de probati. c. licet. in nouella. & ego plene dixi in l. cellus. s. de vsum cap.

Hoc interdictum non habet causam proprietatis. In hoc interdicto requiritur quod sit vsum iure seruitutis. & quod credat se esse vsum iure seruitutis.

Sed si iure. No. qd hoc inter- dictu nõ habet cãm proprietatis. qd Scdõ no. qd in hoc interd- cto requirit qd sit vsum iure seruitutis. Itẽ oportet qd hic credat. s. se esse vsum iure ser- uitutis. ex aliqua iusta cã. Si em̃ non esset ibi iusta cã. sed esset error improbabilis. vt ignoratã iuris vel ignoratã facti sup- na nõ sufficeret. vt hic. & dixi s. tit. j. l. j. s. j. *Hoc interdictu quod competat pro iure personali quod quis habet in loco competunt etiã pro tuitio- ne iurisdictionis.*

Illud quæritur. Not. hunc s. in ver. præterea vi- de gl. quã incipit. i. nõ sit seruitus. ibi. sed aliud ius. Et sic no. ex hoc tex. qd pro iu- re personali quod quis habet in loco com- petunt hæc interdicta: & sic facit quod cõ- petunt hæc interdicta pro tuitioe iuris- dictionis & similibus. dixi s. titu. j. l. fin.

Illud labeo. Nota notabilẽ text. ibi. vt semel &c. No. ad quæstionem de molendinis. quã dixi in l. quo minus. s. de flumi. in xiiij. quæst. i.

Item quæritur. Vtile per inuti- le. vtilitatẽ si est in separabile. secus si est separabile. Hoc di- cit cum s. seq. De hoc per Dyn. in c. vtile per inutile. de reg. iur. lib. vj. vidistis in l. Græc. s. illud. j. de fideiussor. Dic vt ibi. *An equus primõ currens sine ragatio ad brauium. debeat illud habere.*

Quæsitum. *Hic est bonus text. & est argumentũ ad argõ. equus q currebat ad brauiũ per seipsum primõ iur. cum Ragati g equũ ducebat inde ceciderit. qd illẽ equũ debeat habere*

brauiũ. Breuiter ego consueui dicere sic: quia debem⁹ aduertere verba statuti v- trum dicunt si quis cum equo primo ve- nerit. vel ei equitatori qui primõ venerit. & similia: & tunc non habeat brauium vel dicat domino equi qui primõ venerit debeat brauiũ: tunc equo veniente sine equitatore t̃ debeat brauiũ. vt hic. cum simi. Cõsueui dicere in l. ij. s. de condi. & demon. vel in l. cum seruus. de verb. obl. *Quis estingit ad aliquid probandũ si non probat perdit causam.*

Item quæsitum. *Verficulo. dum tamen si quis. Nota qd t̃ ille qui non probat il- lud q̃ntẽdit in iudicio. perdit cãm suam. Itẽ si astringit se ad aliquid probandũ & nõ probat perdit cãm. vt hic. & l. prator. s. docere. vi bon. rap. & l. denunciasse. s. qd tamẽ. de adul. & l. habebat. de instito.*

Præterea illud. Opp. seruitus amittitur ho- die decem vel viginti annis. vt l. sicut. C. de seruit. Sed hoc interdictum nõ durat nisi vsq; ad annum. vt l. j. s. de interd- ctis. ergo postq̃ per dita est seruitus non pōt cõpetere interdictum. Huius timore gl. ponit tres sol. vt habes in ea: quas vt in- telligas dic. Tu debes scire qd ipsa inter- dicta sunt perpetua. de eo quod peruenit ad eum qui prohibuit. & ideo aut prohi- buit dominus fundi seruitutis: & sic ad eum peruenit libertas: & tunc perpetuõ tenetur vt seruitutẽ constituat. vt l. si plu- res. s. de iectum. s. de vi & vi arma. Aut prohibuit extraneus: & tunc duob⁹ mo- dis debet intelligi qd post annum cõpete- bat hoc interdictu per beneficium resti- tutionis in integrũ. vt s. titu. j. l. j. s. si quis propter inundatione. Vel dic qd hoc in- terdictu pōt cõpetere intra annũ vitẽ. qd potest durare vltra bienniũ vel trienniũ.

Si inter riuales. Quidam di- cunt qd istud interdictu est interdictum vti possidetis. Alij dicit qd istud interdictu est quoddã speciale. & dicitur interdictum de corri- ualibus. Videtur mihi qd Rofr. ponat ip- sum principaliter per se.

Finis emphyteusis per generatione sequentes possunt petere cõfirmatione. & appellare si nõ cõfirmatur.

Permittitur. *Hic est valde no. s. Et not. text. ibi: datur interdictu prædij. &c. Et no. tex. ibi: planẽ ei. &c. Nota text. ibi: nec ex hoc &c. Oppo. quod possit permitte- re etiã senatus: vt l. quo minus. s. de flum. Dicit quidã. quod hic dicitur. nulli aliq; subaudi nisi senatu. Alij dicit. qd hoc nõ cõpetit nisi principi. vel ei cui princeps permisit: & hoc placet. & plene exami- no in l. quõ minus. de flu. Vterius dicit qd qñq; aliquid conceditur prædij. qñq; personẽ: sed quid in dubio. Gl. ponit in l. forma cõsualis. s. quanquã. j. de censu. & di- xi anno in l. pe. de ser. leg. Item hic dicit. seruitute personali. qd ea finita si nõ fit re- firmatio. est iniuria. dicit gl. simile in in- uestitura feudorũ. Nã mortuo vasallo de facili pōt impetrare hñs masculus. & sibi debet cõcedi feudũ. Facit x. co. si de feu. fue. cõtro. c. j. s. oēs filij. & in ti. quõ tẽp. inue. mi. pct. deb. e. j. et hoc no. s. p̃t̃ emphyteusi qd ea finita p̃ gnatione finitã. descẽ- rui. C. de sac. fan. ec. & ad bar. hic ad qd qd no. in l. si mihi & Titio. in fin. prin. de ver. ob. & ibi Imo. tenet con- tra Bar. hic. et cõ Bar. hic trãst Ro. in ru. d. arb. in fi. ix. char. & l. Letiam. in prin. solut. matrimon. & idem dicit qd bal. i. c. quẽad. feu. ad filia pti. v. f. seg. finiam bar. hic subdit tñ qd in contrariũ faci- dit l. ne cui. C. loca. & l. dudũ. de cõtrah. ep. & c. j. d. feu. i. ver. liberẽ. Abb. in c. ij. de loca. d. Anto. in c. j. de loc. tenet cõ Bar. v. d. not. per Imo. hic. & i. d. c. ij. de feu. Itẽ Bald. d. c. j. v. tenere contra Bar. hic & Imo. in c. penulti. extra de post. prela. Adde qd finita emphyteusi per gene- rationem debeant re- nouari agnati. tenet Pau. de cast. cõ. l. iij. Ro. cõ. s. xxij. Petr. de ancha. cõ. s. l. cxiij. & ccccxxj.*

Et hoc no. & vidẽ bar. in l. j. de priu. cre. do. ant. in c. pe. vel fin. & do. Ioã. de Imo. ibi de postu. prela. & vide Bar. in l. j. de iur. om. iud. ad quod allegauit istu. text. And. Barba. P. P. A. V. P.

Et hoc nota. Vide Ias. in l. prator. s. fi. ff. de ope. no. nẽcia. vbi dicit quod debet istd petere iura annum a- lias anno elapso. non poterit istud petere. & vide Bar. in l. si mi- hi & titio. in prin. de ver. obligat. & in l. j. ff. de priuileg. credit. Alexã. cõ. s. l. xxx. col. vj. vol. primo. Limi- ta vt per Alex. consi. x. in fine volu. iij. Ab- ba. in c. bonã. eccl. secũ- do. columna penulti- ma. de postulat. præ- latorum. Imol. consi. xx. v. iij. volumin. lxxvij. vbi ponit de a- lio simili casu. vide etiã dominum Ias- sonem in l. secunda. column. vj. verficu- lo ex hac decisione. C. de iure emphyteoti. vbi limitat. de quo etiã vide Alexan- drum hic in apostilla. & latius in dictã l. si mihi & Titio. co- luma penultima. vi- de etiã latẽ de ista quæstione Curtium consilio xlvij. per to- tum. Decium consi- lio cxxxj. columna prima & secunda. vbi latẽ loquitur de emphyteusi ecclesi- astica. & Curtium cõ- silio l. columna iij. P. O. M. A. T. E. S.

Ethic notat. pro- emphyt. Vide eun- de Bar. in l. si mihi &

Lex. **Unde etiam.** **Si quis ab authore.** Quærit glo. qd si cõtra meũ authorẽ possidet vitiosẽ: cõtra

Titio. & ibi plenè p do. Alex. de ver. ob. in pen. col. in fi. & le. & vide Alex. coll. ix. in ij. volu. col. pen. & col. x. in vlti. col. vo. ij. & Ro. xxij. col. in. & lxx. in ij. dubi. & Bart. xvij. col. ij. vol. ij. Ro. ccc. & Imol. xxvij. in ij. col. & xx. xvij. & lxxij. & Ana. lxxxij. col. ij. ad fi. & Alex. lxxx. col. pe. & sequè. volu. j. & Cur. xlvij. & Panor. in c. bonæ. ij. col. ix. & ibi ad. de po. præ. lat. & Bal. in c. in præ. sentia. col. v. de pro. ba. & cõsidera quod Alex. in d. cõ. ix. vbi. & sentit etiã hoc habe. re locum qd descenden. tes debent renouari. etiã si eorũ ascenden. tes fuissent priuati. eo quia venissent cõ. tra cõuentiones. & vi. de etiam Alex. consi. xciij. ad fi. volu. ij.

dentis possint petere eis confirmari: & de facili impetrabunt: & est iniuria si non sit confirmatio: & ideo possit appellari de iure Canonico ad superiorẽ. vt cogat qd confirmatio fiat. De hoc in c. bonæ memorie. de postu. præla. vbi glo. alleg. hunc tex. & est tex. in l. nullus aliàs incipit. in l. iudex. C. de decu. lib. x. aliàs l. congruit. & l. præ. dia. C. de loca. præd. ciui. lib. xj.

Hoc iure. Not. ex eo quod pe. & sequè. volu. j. & Cur. xlvij. & Panor. in c. bonæ. ij. col. ix. & ibi ad. de po. præ. lat. & Bal. in c. in præ. sentia. col. v. de pro. ba. & cõsidera quod Alex. in d. cõ. ix. vbi. & sentit etiã hoc habe. re locum qd descenden. tes debent renouari. etiã si eorũ ascenden. tes fuissent priuati. eo quia venissent cõ. tra cõuentiones. & vi. de etiam Alex. consi. xciij. ad fi. volu. ij.

Quod interdictũ istud habet locũ pro aqua quæ ducitur iure personali non iure reali. vt l. j. §. illud. s. eo. tit.

Si aquam. Iste est optimus & nota bilis §. & diuidit in par. tes tres. Primò qñ flumen mutauit alueũ repente nullo loco priuato dimisso in me. dio. Secũdò qñ mutauit alueũ paulatim. Tertio qñ mutauit loco priuato dimisso in medio. Itẽ totus iste §. habet duas lect.

Prator ait. Vide & not. ad istã l. no. in l. de pupillo. §. si quis riuos. de ope. no. nun. & per Spe. in titu. de cau. fa. pos. & proprie. §. priuata. ver. sed qd riuum. Et qd fit riuus. vide l. j. in princ. s. de flu. vide Bar. in rra. alluionum. circa fi.

Si quis eum. Vide gloss. super verbo. ex. portare. & Nota qd portare. seu exportare est proprie quod sit dolose. secundũ hãc gl. Sed tex. videtur aliter dicere in l. ferri. j. de ver. signi. Vel dic qd gl. hic dicit de verbo exportare: ibi de verbo portare.

Si quis eum. Vide gloss. super verbo. ex. portare. & Nota qd portare. seu exportare est proprie quod sit dolose. secundũ hãc gl. Sed tex. videtur aliter dicere in l. ferri. j. de ver. signi. Vel dic qd gl. hic dicit de verbo exportare: ibi de verbo portare.

Si quis eum. Vide gloss. super verbo. ex. portare. & Nota qd portare. seu exportare est proprie quod sit dolose. secundũ hãc gl. Sed tex. videtur aliter dicere in l. ferri. j. de ver. signi. Vel dic qd gl. hic dicit de verbo exportare: ibi de verbo portare.

Si quis eum. Vide gloss. super verbo. ex. portare. & Nota qd portare. seu exportare est proprie quod sit dolose. secundũ hãc gl. Sed tex. videtur aliter dicere in l. ferri. j. de ver. signi. Vel dic qd gl. hic dicit de verbo exportare: ibi de verbo portare.

Si quis eum. Vide gloss. super verbo. ex. portare. & Nota qd portare. seu exportare est proprie quod sit dolose. secundũ hãc gl. Sed tex. videtur aliter dicere in l. ferri. j. de ver. signi. Vel dic qd gl. hic dicit de verbo exportare: ibi de verbo portare.

Si quis eum. Vide gloss. super verbo. ex. portare. & Nota qd portare. seu exportare est proprie quod sit dolose. secundũ hãc gl. Sed tex. videtur aliter dicere in l. ferri. j. de ver. signi. Vel dic qd gl. hic dicit de verbo exportare: ibi de verbo portare.

Si quis eum. Vide gloss. super verbo. ex. portare. & Nota qd portare. seu exportare est proprie quod sit dolose. secundũ hãc gl. Sed tex. videtur aliter dicere in l. ferri. j. de ver. signi. Vel dic qd gl. hic dicit de verbo exportare: ibi de verbo portare.

Si quis eum. Vide gloss. super verbo. ex. portare. & Nota qd portare. seu exportare est proprie quod sit dolose. secundũ hãc gl. Sed tex. videtur aliter dicere in l. ferri. j. de ver. signi. Vel dic qd gl. hic dicit de verbo exportare: ibi de verbo portare.

Si quis eum. Vide gloss. super verbo. ex. portare. & Nota qd portare. seu exportare est proprie quod sit dolose. secundũ hãc gl. Sed tex. videtur aliter dicere in l. ferri. j. de ver. signi. Vel dic qd gl. hic dicit de verbo exportare: ibi de verbo portare.

Si quis eum. Vide gloss. super verbo. ex. portare. & Nota qd portare. seu exportare est proprie quod sit dolose. secundũ hãc gl. Sed tex. videtur aliter dicere in l. ferri. j. de ver. signi. Vel dic qd gl. hic dicit de verbo exportare: ibi de verbo portare.

Vm constat. Inter duos. Iste §. est not. ad q. Sunt aliqui qui habent ius colligendi pedas. & diuidit sibi inter se. Nam vnus per aliu videt vti. Pro hoc optimè l. tres tu. tores. s. de admini. tuto. vbi tutores diuidetes sibi administra. tionem partem administrant per se: partem per alios admini. strare videntur. quod nota.

Ide via. Bona & difficilis lex est: & legitur in gl. pluribus modis. vera lect. est illa quæ ponitur in gl. magna quæ clarius recitat in l. j. in gl. ma. gna. s. de iti. actu. qd priua. ibi: tu dic prodest. pbare. & c. & hoc intendit: In q. de seruitute ei debet caueri de nõ impediendo. qui est in possessione seruitutis. vel libertatis.

Vi per fundum. Ille qui habet ius ducendi aquam. potest ducere per quancumq; partẽ vult ab initio: sed postea non pot mutare. Text. est ibi: facere licet scilicet ab initio anteq riuus sit constitutus: postquam verò sit constitutus. nõ liceat mutare. & hoc sequitur. dum & c. vt j. de serui. l. si cui. in fin.

Rator ait. Dicit hic quod vi. qd ro pro qua vi habet locũ hoc interdictũ. Dicit qd p vi compulsua: vt l. metũ. §. j. quod me. cã. etiam pro ea quæ caret consensu. vt hic.

Hoc interdictum. Oppo. qd habeat locũ interdictum vt possidetis: vt l. si duo. §. si vicinus. s. vt possidetis. Solu. Fateor qd illud concurrat cũ isto. sed istud est ge. neralius. Habet em locum etiã si agẽs nõ afferit se possidere: sed refert solum quæ. stionẽ de proprietate. secundũ Iac. de Are. & Bal. in l. hac edict. & Bal. in l. hac edict. ver. quã obseruationem. C. de fecid. nup. Item adde qd statutũ permittit opponi tm aliquas exceptiones. intelligitur etiam pmittere similes. nõ obstante dictione taxatiua: vt not. Ange. in l. sciendũ. s. de euic. et l. si hominẽ aliã est lex. in §. in adli. tjs. s. de adli. edict. p illũ tex. & p. tex. in l. pe. s. j. s. dy. su. & in l. si debitor. s. qd pot. in p. hab. & dicit etiã Ra. pha. in l. j. s. de ope. no. ui nũc. quod nunquã intelligit reiecta ex. ceptio. quæ euidenter apparet. ad quod vi. de que scripsi ibi & not. Bal. in l. j. C. si de moment. post. Adde qd Ro. voluit consil. xlij. qd si dõtra instrũ nõ possit opponi ali. qua exceptio. qd pote rit opponi exceptio inhabilitatis psonæ: vt puta. qd vxor donauit viro. nam vxor nõ obitante statuto poterit opponere ex. ceptionẽ inhabilita. tis viri. Item poterit opponi omnis excep. tio patet: & statutu debet intelligi de ex. ceptione velata. alle. ad hoc Old. in quodã cõsilio alleg. glo. sim. in l. j. s. hoc interdictũ. vers. sententiã supre. mæ. super verbo. im. perfecta. s. de tabu. ex. hi. vbi licet conuētus interdicto illo de ta. bulis exhibetis non possit opponere ex. ceptionẽ. quod ideo nõ exhiberet. qd tabula edict imperfecta & nullus vtilitatis: vt l. si qd legatum. de fal. ta. men hoc est verũ secũ dum dicitur glo. qñ imperfectio illius tabulæ & vitũ esset occultum: secus si esset in aperto. vt nõ facie instrumenti appareret: quia tunc opponi poterit. & no. qd de illa gl. nõ fit mentio hic. Itẽ facit quod voluit Ioã. And. in addi. Spe. in tit. de sentẽ. §. vt autẽ. ver. hoc autẽ. scilicet quod stante statuto nulla possit opponi exceptio. nisi falsi. vel solutionis poterit opponi exceptio nullitatis.

Rator ait. Dicit hic quod vi. qd ro pro qua vi habet locũ hoc interdictũ. Dicit qd p vi compulsua: vt l. metũ. §. j. quod me. cã. etiam pro ea quæ caret consensu. vt hic.

Sed si quis. Iste §. cũ l. seq. & prin. seq. vi. detur difficilis. Op. del. Ser. uis. §. j. j. eod. plures datur sol. sed ista est vera: Aut quis vult reficere. vel aliqd immutare ex vrgẽti necessita. te. vel ex magna vtilitate: & potest: vt l. contraria. Aut non: & tunc secus: vt hoc §. Itẽ oppo. de l. refectiois. §. j. s. cõmunia prædi. Sol. eodẽ modo dico magnã vtilitatẽ. & vrgentẽ neces. sitatẽ esse cõsiderandã. Itẽ oppo. j. l. proxi. vbi Põponius cõ. tradicit Labeonũ. Solu. licet ista dicta cõtradicantr: tñ reducã ad concordã: prout no. in glo. magna in prin. l. Seruius.

Si quis eum. Vide gloss. super verbo. ex. portare. & Nota qd portare. seu exportare est proprie quod sit dolose. secundũ hãc gl. Sed tex. videtur aliter dicere in l. ferri. j. de ver. signi. Vel dic qd gl. hic dicit de verbo exportare: ibi de verbo portare.

Si quis eum. Vide gloss. super verbo. ex. portare. & Nota qd portare. seu exportare est proprie quod sit dolose. secundũ hãc gl. Sed tex. videtur aliter dicere in l. ferri. j. de ver. signi. Vel dic qd gl. hic dicit de verbo exportare: ibi de verbo portare.

Si quis eum. Vide gloss. super verbo. ex. portare. & Nota qd portare. seu exportare est proprie quod sit dolose. secundũ hãc gl. Sed tex. videtur aliter dicere in l. ferri. j. de ver. signi. Vel dic qd gl. hic dicit de verbo exportare: ibi de verbo portare.

Si quis eum. Vide gloss. super verbo. ex. portare. & Nota qd portare. seu exportare est proprie quod sit dolose. secundũ hãc gl. Sed tex. videtur aliter dicere in l. ferri. j. de ver. signi. Vel dic qd gl. hic dicit de verbo exportare: ibi de verbo portare.

Si quis eum. Vide gloss. super verbo. ex. portare. & Nota qd portare. seu exportare est proprie quod sit dolose. secundũ hãc gl. Sed tex. videtur aliter dicere in l. ferri. j. de ver. signi. Vel dic qd gl. hic dicit de verbo exportare: ibi de verbo portare.

Si quis eum. Vide gloss. super verbo. ex. portare. & Nota qd portare. seu exportare est proprie quod sit dolose. secundũ hãc gl. Sed tex. videtur aliter dicere in l. ferri. j. de ver. signi. Vel dic qd gl. hic dicit de verbo exportare: ibi de verbo portare.

Si quis eum. Vide gloss. super verbo. ex. portare. & Nota qd portare. seu exportare est proprie quod sit dolose. secundũ hãc gl. Sed tex. videtur aliter dicere in l. ferri. j. de ver. signi. Vel dic qd gl. hic dicit de verbo exportare: ibi de verbo portare.

Si quis eum. Vide gloss. super verbo. ex. portare. & Nota qd portare. seu exportare est proprie quod sit dolose. secundũ hãc gl. Sed tex. videtur aliter dicere in l. ferri. j. de ver. signi. Vel dic qd gl. hic dicit de verbo exportare: ibi de verbo portare.

Si quis eum. Vide gloss. super verbo. ex. portare. & Nota qd portare. seu exportare est proprie quod sit dolose. secundũ hãc gl. Sed tex. videtur aliter dicere in l. ferri. j. de ver. signi. Vel dic qd gl. hic dicit de verbo exportare: ibi de verbo portare.

Si quis eum. Vide gloss. super verbo. ex. portare. & Nota qd portare. seu exportare est proprie quod sit dolose. secundũ hãc gl. Sed tex. videtur aliter dicere in l. ferri. j. de ver. signi. Vel dic qd gl. hic dicit de verbo exportare: ibi de verbo portare.

Continetur ostium. Vtrum factũ in ostio dicatur factũ in domo. vide Bal. in l. data opera in xv. colũ. C. qui acc. Bald. in l. Gallus. §. ille casus. de libe. & posth. & Bar. in l. item apud Labeonẽ. §. conuictũ. de iniu. Bar. in l. meminit. de off. proco. Sed an quis possit citari in limine ostij. vide per Ang. in l. p. l. r. i. g. cum l. seq. de in ius voc. & ibi alle. l. statua. j. de verb. sign. & bonus tex. est In. sti. qd. mo. ius par. po. fol. §. sed si ab hostibz per Bal. in l. cetera. §. hoc senatus. de leg. j. & in l. prætor. §. do. mum. de iniur. et in l. quidã Iberus. de fer. vrb. prædio. & vide Bart. in l. aut qd aliter. §. notauius. §. titu. j. & in l. j. §. hoc autẽ in terditum. de no. ope. nun. & vide Bar. in l. licitatio. §. j. de pub. in q. de offensa in per sonam. adde qd in sul. factus ad domũ dicit factus iuxta do. mum. l. militis codi. cillis. in prin. de testa. mili. alibi exponitur in. pro ante. in Clem. causam. de elec. in gl. in versic. in domo. & dicit Cy. in l. memi. nisse. s. de off. procon. qd si statutum dicit. qd si quis insultauerit in domo. non sufficit insultare in ostio qd non multum placet. quia qui est in ostio. dicit esse partim ex. tra domũ & partim in domo: vt no. extra de pœn. di. j. ca. si distin. ctam. & in c. j. de con. fe. ecclẽ. vel alta. in vj. & in mercu. super regula. in p. i. m. s. & facit quod nota. in l. fundi nihil. de actio. empr. Vnde sufficit tagere partem. l. vul. garis. j. de furt. Ita re. peritur contrarium tenere Bald. in l. rub. per prædicta. & vide quod habeo per Gui. do. de Suza. in l. præ. senti. C. de his qui ad ecclẽ. consu. & ibi etiam dicit Bar. quod quis non potest citari in ostio ecclẽsiæ. & vide gloss. de ostio & porticu. in l. quidam Iberus. s. de serui. vrb. præd. Bald. in l. da. ta opera. in xxv. col. & Specula. in titu. de iniu. in versic. sed po. ne in statuto. per Bal. dum & Imo. in dicto §. hoc senatus. & se. quen. Ioann. And. in addi. Specu. in rub. de immu. ecclẽ. & c. Ad. de an stante statuto quod nullus possit capti in domo. an po. terit capi i apotheca. Pau. de Ca. consi. xij. & P. P. A. V. C. Claufuram ostij. Vide Alexan. consi. cxxxvij. column. iij. volu. ij. l. af. in l. cete. ra. §. hoc senatus. in vij. not. de leg. j. & in l. plerique colum. ij. versic. quarto limita. ff. de in ius voc.

Continetur ostium. Vtrum factũ in ostio dicatur factũ in domo. vide Bal. in l. data opera in xv. colũ. C. qui acc. Bald. in l. Gallus. §. ille casus. de libe. & posth. & Bar. in l. item apud Labeonẽ. §. conuictũ. de iniu. Bar. in l. meminit. de off. proco. Sed an quis possit citari in limine ostij. vide per Ang. in l. p. l. r. i. g. cum l. seq. de in ius voc. & ibi alle. l. statua. j. de verb. sign. & bonus tex. est In. sti. qd. mo. ius par. po. fol. §. sed si ab hostibz per Bal. in l. cetera. §. hoc senatus. de leg. j. & in l. prætor. §. do. mum. de iniur. et in l. quidã Iberus. de fer. vrb. prædio. & vide Bart. in l. aut qd aliter. §. notauius. §. titu. j. & in l. j. §. hoc autẽ in terditum. de no. ope. nun. & vide Bar. in l. licitatio. §. j. de pub. in q. de offensa in per sonam. adde qd in sul. factus ad domũ dicit factus iuxta do. mum. l. militis codi. cillis. in prin. de testa. mili. alibi exponitur in. pro ante. in Clem. causam. de elec. in gl. in versic. in domo. & dicit Cy. in l. memi. nisse. s. de off. procon. qd si statutum dicit. qd si quis insultauerit in domo. non sufficit insultare in ostio qd non multum placet. quia qui est in ostio. dicit esse partim ex. tra domũ & partim in domo: vt no. extra de pœn. di. j. ca. si distin. ctam. & in c. j. de con. fe. ecclẽ. vel alta. in vj. & in mercu. super regula. in p. i. m. s. & facit quod nota. in l. fundi nihil. de actio. empr. Vnde sufficit tagere partem. l. vul. garis. j. de furt. Ita re. peritur contrarium tenere Bald. in l. rub. per prædicta. & vide quod habeo per Gui. do. de Suza. in l. præ. senti. C. de his qui ad ecclẽ. consu. & ibi etiam dicit Bar. quod quis non potest citari in ostio ecclẽsiæ. & vide gloss. de ostio & porticu. in l. quidam Iberus. s. de serui. vrb. præd. Bald. in l. da. ta opera. in xxv. col. & Specula. in titu. de iniu. in versic. sed po. ne in statuto. per Bal. dum & Imo. in dicto §. hoc senatus. & se. quen. Ioann. And. in addi. Specu. in rub. de immu. ecclẽ. & c. Ad. de an stante statuto quod nullus possit capti in domo. an po. terit capi i apotheca. Pau. de Ca. consi. xij. & P. P. A. V. C. Claufuram ostij. Vide Alexan. consi. cxxxvij. column. iij. volu. ij. l. af. in l. cete. ra. §. hoc senatus. in vij. not. de leg. j. & in l. plerique colum. ij. versic. quarto limita. ff. de in ius voc.

Continetur ostium. Vtrum factũ in ostio dicatur factũ in domo. vide Bal. in l. data opera in xv. colũ. C. qui acc. Bald. in l. Gallus. §. ille casus. de libe. & posth. & Bar. in l. item apud Labeonẽ. §. conuictũ. de iniu. Bar. in l. meminit. de off. proco. Sed an quis possit citari in limine ostij. vide per Ang. in l. p. l. r. i. g. cum l. seq. de in ius voc. & ibi alle. l. statua. j. de verb. sign. & bonus tex. est In. sti. qd. mo. ius par. po. fol. §. sed si ab hostibz per Bal. in l. cetera. §. hoc senatus. de leg. j. & in l. prætor. §. do. mum. de iniur. et in l. quidã Iberus. de fer. vrb. prædio. & vide Bart. in l. aut qd aliter. §. notauius. §. titu. j. & in l. j. §. hoc autẽ in terditum. de no. ope. nun. & vide Bar. in l. licitatio. §. j. de pub. in q. de offensa in per sonam. adde qd in sul. factus ad domũ dicit factus iuxta do. mum. l. militis codi. cillis. in prin. de testa. mili. alibi exponitur in. pro ante. in Clem. causam. de elec. in gl. in versic. in domo. & dicit Cy. in l. memi. nisse. s. de off. procon. qd si statutum dicit. qd si quis insultauerit in domo. non sufficit insultare in ostio qd non multum placet. quia qui est in ostio. dicit esse partim ex. tra domũ & partim in domo: vt no. extra de pœn. di. j. ca. si distin. ctam. & in c. j. de con. fe. ecclẽ. vel alta. in vj. & in mercu. super regula. in p. i. m. s. & facit quod nota. in l. fundi nihil. de actio. empr. Vnde sufficit tagere partem. l. vul. garis. j. de furt. Ita re. peritur contrarium tenere Bald. in l. rub. per prædicta. & vide quod habeo per Gui. do. de Suza. in l. præ. senti. C. de his qui ad ecclẽ. consu. & ibi etiam dicit Bar. quod quis non potest citari in ostio ecclẽsiæ. & vide gloss. de ostio & porticu. in l. quidam Iberus. s. de serui. vrb. præd. Bald. in l. da. ta opera. in xxv. col. & Specula. in titu. de iniu. in versic. sed po. ne in statuto. per Bal. dum & Imo. in dicto §. hoc senatus. & se. quen. Ioann. And. in addi. Specu. in rub. de immu. ecclẽ. & c. Ad. de an stante statuto quod nullus possit capti in domo. an po. terit capi i apotheca. Pau. de Ca. consi. xij. & P. P. A. V. C. Claufuram ostij. Vide Alexan. consi. cxxxvij. column. iij. volu. ij. l. af. in l. cete. ra. §. hoc senatus. in vij. not. de leg. j. & in l. plerique colum. ij. versic. quarto limita. ff. de in ius voc.

Continetur ostium. Vtrum factũ in ostio dicatur factũ in domo. vide Bal. in l. data opera in xv. colũ. C. qui acc. Bald. in l. Gallus. §. ille casus. de libe. & posth. & Bar. in l. item apud Labeonẽ. §. conuictũ. de iniu. Bar. in l. meminit. de off. proco. Sed an quis possit citari in limine ostij. vide per Ang. in l. p. l. r. i. g. cum l. seq. de in ius voc. & ibi alle. l. statua. j. de verb. sign. & bonus tex. est In. sti. qd. mo. ius par. po. fol. §. sed si ab hostibz per Bal. in l. cetera. §. hoc senatus. de leg. j. & in l. prætor. §. do. mum. de iniur. et in l. quidã Iberus. de fer. vrb. prædio. & vide Bart. in l. aut qd aliter. §. notauius. §. titu. j. & in l. j. §. hoc autẽ in terditum. de no. ope. nun. & vide Bar. in l. licitatio. §. j. de pub. in q. de offensa in per sonam. adde qd in sul. factus ad domũ dicit factus iuxta do. mum. l. militis codi. cillis. in prin. de testa. mili. alibi exponitur in. pro ante. in Clem. causam. de elec. in gl. in versic. in domo. & dicit Cy. in l. memi. nisse. s. de off. procon. qd si statutum dicit. qd si quis insultauerit in domo. non sufficit insultare in ostio qd non multum placet. quia qui est in ostio. dicit esse partim ex. tra domũ & partim in domo: vt no. extra de pœn. di. j. ca. si distin. ctam. & in c. j. de con. fe. ecclẽ. vel alta. in vj. & in mercu. super regula. in p. i. m. s. & facit quod nota. in l. fundi nihil. de actio. empr. Vnde sufficit tagere partem. l. vul. garis. j. de furt. Ita re. peritur contrarium tenere Bald. in l. rub. per prædicta. & vide quod habeo per Gui. do. de Suza. in l. præ. senti. C. de his qui ad ecclẽ. consu. & ibi etiam dicit Bar. quod quis non potest citari in ostio ecclẽsiæ. & vide gloss. de ostio & porticu. in l. quidam Iberus. s. de serui. vrb. præd. Bald. in l. da. ta opera. in xxv. col. & Specula. in titu. de iniu. in versic. sed po. ne in statuto. per Bal. dum & Imo. in dicto §. hoc senatus. & se. quen. Ioann. And. in addi. Specu. in rub. de immu. ecclẽ. & c. Ad. de an stante statuto quod nullus possit capti in domo. an po. terit capi i apotheca. Pau. de Ca. consi. xij. & P. P. A. V. C. Claufuram ostij. Vide Alexan. consi. cxxxvij. column. iij. volu. ij. l. af. in l. cete. ra. §. hoc senatus. in vij. not. de leg. j. & in l. plerique colum. ij. versic. quarto limita. ff. de in ius voc.

Continetur ostium. Vtrum factũ in ostio dicatur factũ in domo. vide Bal. in l. data opera in xv. colũ. C. qui acc. Bald. in l. Gallus. §. ille casus. de libe. & posth. & Bar. in l. item apud Labeonẽ. §. conuictũ. de iniu. Bar. in l. meminit. de off. proco. Sed an quis possit citari in limine ostij. vide per Ang. in l. p. l. r. i. g. cum l. seq. de in ius voc. & ibi alle. l. statua. j. de verb. sign. & bonus tex. est In. sti. qd. mo. ius par. po. fol. §. sed si ab hostibz per Bal. in l. cetera. §. hoc senatus. de leg. j. & in l. prætor. §. do. mum. de iniur. et in l. quidã Iberus. de fer. vrb. prædio. & vide Bart. in l. aut qd aliter. §. notauius. §. titu. j. & in l. j. §. hoc autẽ in terditum. de no. ope. nun. & vide Bar. in l. licitatio. §. j. de pub. in q. de offensa in per sonam. adde qd in sul. factus ad domũ dicit factus iuxta do. mum. l. militis codi. cillis. in prin. de testa. mili. alibi exponitur in. pro ante. in Clem. causam. de elec. in gl. in versic. in domo. & dicit Cy. in l. memi. nisse. s. de off. procon. qd si statutum dicit. qd si quis insultauerit in domo. non sufficit insultare in ostio qd non multum placet. quia qui est in ostio. dicit esse partim ex. tra domũ & partim in domo: vt no. extra de pœn. di. j. ca. si distin. ctam. & in c. j. de con. fe. ecclẽ. vel alta. in vj. & in mercu. super regula. in p. i. m. s. & facit quod nota. in l. fundi nihil. de actio. empr. Vnde sufficit tagere partem. l. vul. garis. j. de furt. Ita re. peritur contrarium tenere Bald. in l. rub. per prædicta. & vide quod habeo per Gui. do. de Suza. in l. præ. senti. C. de his qui ad ecclẽ. consu. & ibi etiam dicit Bar. quod quis non potest citari in ostio ecclẽsiæ. & vide gloss. de ostio & porticu. in l. quidam Iberus. s. de serui. vrb. præd. Bald. in l. da. ta opera. in xxv. col. & Specula. in titu. de iniu. in versic. sed po. ne in statuto. per Bal. dum & Imo. in dicto §. hoc senatus. & se. quen. Ioann. And. in addi. Specu. in rub. de immu. ecclẽ. & c. Ad. de an stante statuto quod nullus possit capti in domo. an po. terit capi i apotheca. Pau. de Ca. consi. xij. & P. P. A. V. C. Claufuram ostij. Vide Alexan. consi. cxxxvij. column. iij. volu. ij. l. af. in l. cete. ra. §. hoc senatus. in vij. not. de leg. j. & in l. plerique colum. ij. versic. quarto limita. ff. de in ius voc.

Continetur ostium. Vtrum factũ in ostio dicatur factũ in domo. vide Bal. in l. data opera in xv. colũ. C. qui acc. Bald. in l. Gallus. §. ille casus. de libe. & posth. & Bar. in l. item apud Labeonẽ. §. conuictũ. de iniu. Bar. in l. meminit. de off. proco. Sed an quis possit citari in limine ostij. vide per Ang. in l. p. l. r. i. g. cum l. seq. de in ius voc. & ibi alle. l. statua. j. de verb. sign. & bonus tex. est In. sti. qd. mo. ius par. po. fol. §. sed si ab hostibz per Bal. in l. cetera. §. hoc senatus. de leg. j. & in l. prætor. §. do. mum. de iniur. et in l. quidã Iberus. de fer. vrb. prædio. & vide Bart. in l. aut qd aliter. §. notauius. §. titu. j. & in l. j. §. hoc autẽ in terditum. de no. ope. nun. & vide Bar. in l. licitatio. §. j. de pub. in q. de offensa in per sonam. adde qd in sul. factus ad domũ dicit factus iuxta do. mum. l. militis codi. cillis. in prin. de testa. mili. alibi exponitur in. pro ante. in Clem. causam. de elec. in gl. in versic. in domo. & dicit Cy. in l. memi. nisse. s. de off. procon. qd si statutum dicit. qd si quis insultauerit in domo. non sufficit insultare in ostio qd non multum placet. quia qui est in ostio. dicit esse partim ex. tra domũ & partim in domo: vt no. extra de pœn. di. j. ca. si distin. ctam. & in c. j. de con. fe. ecclẽ. vel alta. in vj. & in mercu. super regula. in p. i. m. s. & facit quod nota. in l. fundi nihil. de actio. empr. Vnde sufficit tagere partem. l. vul. garis. j. de furt. Ita re. peritur contrarium tenere Bald. in l. rub. per prædicta. & vide quod habeo per Gui. do. de Suza. in l. præ. senti. C. de his qui ad ecclẽ. consu. & ibi etiam dicit Bar. quod quis non potest citari in ostio ecclẽsiæ. & vide gloss. de ostio & porticu. in l. quidam Iberus. s. de serui. vrb. præd. Bald. in l. da. ta opera. in xxv. col. & Specula. in titu. de iniu. in versic. sed po. ne in statuto. per Bal. dum & Imo. in dicto §. hoc senatus. & se. quen. Ioann. And. in addi. Specu. in rub. de immu. ecclẽ. & c. Ad. de an stante statuto quod nullus possit capti in domo. an po. terit capi i apotheca. Pau. de Ca. consi. xij. & P. P. A. V. C. Claufuram ostij. Vide Alexan. consi. cxxxvij. column. iij. volu. ij. l. af. in l. cete. ra. §. hoc senatus. in vij. not. de leg. j. & in l. plerique colum. ij. versic. quarto limita. ff. de in ius voc.

Continetur ostium. Vtrum factũ in ostio dicatur factũ in domo. vide Bal. in l. data opera in xv. colũ. C. qui acc. Bald. in l. Gallus. §. ille casus. de libe. & posth. & Bar. in l. item apud Labeonẽ. §. conuictũ. de iniu. Bar. in l. meminit. de off. proco. Sed an quis possit citari in limine ostij. vide per Ang. in l. p. l. r. i. g. cum l. seq. de in ius voc. & ibi alle. l. statua. j. de verb. sign. & bonus tex. est In. sti. qd. mo. ius par. po. fol. §. sed si ab hostibz per Bal. in l. cetera. §. hoc senatus. de leg. j. & in l. prætor. §. do. mum. de iniur. et in l. quidã Iberus. de fer. vrb. prædio. & vide Bart. in l. aut qd aliter. §. notauius. §. titu. j. & in l. j. §. hoc autẽ in terditum. de no. ope. nun. & vide Bar. in l. licitatio. §. j. de pub. in q. de offensa in per sonam. adde qd in sul. factus ad domũ dicit factus iuxta do. mum. l. militis codi. cillis. in prin. de testa. mili. alibi exponitur in. pro ante. in Clem. causam. de elec. in gl. in versic. in domo. & dicit Cy. in l. memi. nisse. s. de off. procon. qd si statutum dicit. qd si quis insultauerit in domo. non sufficit insultare in ostio qd non multum placet. quia qui est in ostio. dicit esse partim ex. tra domũ & partim in domo: vt no. extra de pœn. di. j. ca. si distin. ctam. & in c. j. de con. fe. ecclẽ. vel alta. in vj. & in mercu. super regula. in p. i. m. s. & facit quod nota. in l. fundi nihil. de actio. empr. Vnde sufficit tagere partem. l. vul. garis. j. de furt. Ita re. peritur contrarium tenere Bald. in l. rub. per prædicta. & vide quod habeo per Gui. do. de Suza. in l. præ. senti. C. de his qui ad ecclẽ. consu. & ibi etiam dicit Bar. quod quis non potest citari in ostio ecclẽsiæ. & vide gloss. de ostio & porticu. in l. quidam Iberus. s. de serui. vrb. præd. Bald. in l. da. ta opera. in xxv. col. & Specula. in titu. de iniu. in versic. sed po. ne in statuto. per Bal. dum & Imo. in dicto §. hoc senatus. & se. quen. Ioann. And. in addi. Specu. in rub. de immu. ecclẽ. & c. Ad. de an stante statuto quod nullus possit capti in domo. an po. terit capi i apotheca. Pau. de Ca. consi. xij. & P. P. A. V. C. Claufuram ostij. Vide Alexan. consi.

A Planē. Itē §. planē. est sing. & mēti tenēdus, quē §. allegat Bal. in l. ciuitas s. si cer. pta. Vide Bar. in l. principibus. eo. titu. & Cy. & Bar. in l. pates. C. de tranf. & in l. itē magistri. s. de pac. post. gl. i. d. no. Bar. in l. i. in prin. s. de iudi. & iur. & vide Bar. in rubri. C. de cōtrahe. emp. in ij. q. & per itum tex. dicit Bal. in c. j. §. iniuria. de pac. iur. fir. q. antiani non possint remittere iniuriā factam ciuitati, sed requiritur cōsiliū ciuitatis. Et ita etiā Bar. in l. ambitiosa. de decre. ab or. fa. Adde qd̄ consuluī Pau. de ca. a. consil. vlti.

B Tale remediū. Ad de Bart. in l. i. §. ne qd̄ in loc. publ. sed pone q̄ factō statuto de quo hic cōmune Perulij vedit fructus lacus per quinquenium, postea de plenitudine potestatis aufert emptoribus: dicit q̄ emptores contra cōmune poterūt agere ad interesse. Si milititer dico q̄ si papa contulit mihi aliq̄ quod beneficiū, deum de plenitudine potestatis illud dedit alteri, q̄ mihi tenetur prouidere de alio simili. quod est notatū dignū secundū Bal. per glo. ibi in c. j. §. ad hoc. vers. si vero de pac. iur. fir. Ad hoc vide quā no. in l. digna vox. per Cy. & Bar. C. de leg. cū §. §.

C Puto tamē. Et vide Bar. in tractatu de tyrannide. & plenē Bal. in l. decernimus. C. de sacrosanct. eccl. And. Barba.

D De rege. An Rex possit donare ea quæ essent in magna diminutione iurisdictionis, adde glo. quā ibi not. Bar. in l. si finica. §. j. s. de dam. inf. Et quid etiā de papa, vide Bar. in l. i. ber homo. de ver. ob. & in l. id quod. de leg. j. Bar. in rub. in ij. q. C. de cōtrahe. emp. & vide quā not. per doc. in l. q̄ in prin. C. de inoffic. testa. & quod not. Bal. in l. cū multa. C. de bo. que libe. & in c. §. generalis. si de feud. fue. contro. quæ fuit vtrum Rex Franciæ possit alienare vnam de ciuitatibus regni inuitis ciuibus. & respōdet q̄ no. secundū Hosti. in ca. dilecti filij. de maio. & obe. & ibi vide Immo. & vide quā dixi post Bart. in l. si quis. §. si de pig. & vide Bal. in c. j. qui succed. tene. & quod no. in l. i. vrbana. de cond. indeb. & in §. item Seruiana. Instit. de act. Adde Pau. de ca. consil. lxxiii. Oldra. consil. cccxxj. Bal. cōsili. cccxxiii. §. lib. §.

E Ciuitati Camerini. Ita etiā tenet Bal. per itū tex. in ca. de vafal. quicōtra consil. Lotha. adde quod Bal. in tit. de pa. cōstan. dixit. q̄ princeps nec per cōtractū, nec alio modo potest regia cōcedere in præiudiciū successoris: quia sicut non potest iura eorū subuertere: ita nec potest ei diminuerē. & adde quod not. Cyn. in l. digna vox.

C. de legibus. in fin. & Bal. in l. penult. C. de bo. que libe. P. P. A. V. P. Aut qui aliter. vide Feli. in c. j. col. x. in fi. in verbo, nota etiam quod citatio. extra de iudic. P. O. M. A. T. E. S. Nota q̄ quādo. Vide Panor. cōsili. xxxij. vol. j. & Feli. in c. quia indicante. col. j. de præf. & Bar. cōsili. clxxj. & Bar. ij. col. xij. vol. ij. & Imol. xcvj. col. ij. & Feli. in c. col. §. de iudi. hic tamē mītarē nisi pars præfens reperiretur. p̄ dicta per Feli. in d. ca. j. circa pen. col. in ver. valet iudiciū. & Fel. in c. consuluī. col. ij. & seq. de offi. delega. & in ca. ad petitionē. col. vij. ad vbi limitat, de accusa.

H Ille terminus. Nota pro citationibus & citatis. & vide j. eo. l. fin. & ideo p̄ istū text. dicebat do. Ant. in c. j. de iud. q̄ vbi citatus nō comparat, si actus expedit in alio termino, et sic in alia hora quam fuerit citatus, actus non valet. quod limita fecit Innoc. ibi, nisi iudex ipse dicitur in die sequentē, per cōsuluī. de offi. delega. Et ad ita bene facit quod no. Bar. in l. cōsentaneū. in vlti. col. C. quomodo & q̄ in dex. & in l. statuliberi. §. Stichus. de statu lib. & Bar. in l. si finita. §. Jul. in vij. col. s. de dam. infec. Sed contra Bart. vide tenere Hosti. in c. dilecta. de dol. & contu. sed do. Anto. ibi tenet cum Barto. & vide Bar. j. eo. l. si fin. & ibi dixi. Adde quod no. in l. si aliter. §. pro emp. & quod ibi dixi post Bar. & Bal. in l. libera. C. de sentē. Sed an in citatis requiratur causa? Bart. tenet q̄ non, in tractatu, ad reprimehū. super verbo, super dicto crimine. quē sequitur Pet. de Ancha. in Clej. de seque. pos. vide doc. in c. j. de accusa. & Innoc. in c. consuluī. de offi. deleg. & in ca. ditis. de procur. Vide tamē Io. And. in c. dilectus. de exceptio. & Bal. in aut. offeratur. in iij. col. C. de lit. con. testat. adde videnda quæ postū j. cod. titu. l. j. §. fina.

P. O. M. A. T. E. S. Si quis se. Vide aliās per Bart. consil. ccv. & Barba. vij. colum. xv. volum. j. & Areti. xxx. colum. ij. in fin. Item dicit, q̄ debet esse secundū stylū curiæ. Ita Barba. in capite causis. colum. iij. de offi. de lega. & Areti. lxxvij. colum. j. & Alexand. cccxiiij. col. fin. vol. ij. vbi dicit, quod debet esse clara etiā ratione loci. & vide etiam Angel. in l. vte perfectus. C. de anna excep.

Nunciare procuratori. Et glo. no. quæ est hic, de emptore denunciante venditori, vide & intellige secundū Bar. in d. §. si quis ipsi. & in ij. opp. & ibi dixi quā

Et not. hic. Et vide Bar. in l. j. §. si procurator. ff. si quis ius di. non obtemp. & quod no. ibi Bal. vbi alle. gl. sing. in l. si dolo. ff. si quis omis. caus. test. & aliā gl. ordinarium in l. aliud. §. referunt. de reg. iur. & aliam glo. ordi. in l. non potest. §. dolo. cod. titu. Andreas Barba.

In §. & cū interdicitū. Et iste est valde solēnis tex. & perpetuō menti tenentur. Et pro isto intellectu vide Bart. in l. sed si vnus. §. seruus. de iur. & in l. ij. §. si procurator. qd̄ quis iur. vbi videet hoc limitare. Et q̄n il cur fieri p̄tendit ipro priū vide aliqd̄ p̄ bal. §. si quis decesserit. §. de fe. fue. cōtro. in terdo. & agna. & qd̄ no. in l. j. §. quoties. §. de vi. & vi. ar. & qd̄ no. Bar. in l. trāsige. in fi. C. de tranfac. & ibi omnino Bald. & Sal. in l. si quis id quod. §. fin. de iurisd. omni iudi.

Nō tenet. De hoc articulo vtrū statutuū puniens facientē, puniat mandantē fieri, habetur plenē p̄ Bar. in l. i. in prin. §. de ver. ob. & ibi p̄ Mod. & per Cy. & Bald. in l. nō ideo minus. C. de accus. et in l. si p̄ alitū. & in l. seq. ff. ne quis eū qui. & ibi per Cy. & Bald. & Bart. in l. sed si vnus. §. seruus. §. de iniur. & in l. si is q̄ pro emp. circa penult. charat. s. de vfu. & in l. iij. §. si procurator. et ibi Bald. et Ang. §. q̄ quis iur. & p̄ Bart. in l. quædam modū. C. de agr. & cōsili. lib. xj. p̄ Bal. in c. j. §. si qd̄ decesserit. si de fe. fue. contro. et in l. oēs populif. in xv. col. s. de iust. & iure. & in l. j. C. de fer. fugi. in iij. col. & in l. Gallus. §. qd̄ si is. s. de libe. & posthu. et ibi dē p̄ Imol. in §. quid si cūtu. per Bal. Ang. & Imo. in l. si feruus. §. p̄ tor. de acqui. hæreditate & in l. j. §. sinautem. C. de cadu. toll. et in ca. j. §. iniuria. de pac. eitur. fir. & in tit. de pace Constan. & in l. peremptorias. C. sentē. rescin. non pos. et Ca. no. in ca. mulieres. de sen. excō. & in c. sciat. de elec. in vj. Adde q̄ statuto Mediolanensi cauetur, q̄ homicida capite puniatur, ita quod statim moriatur. alio statuto cauetur, q̄ nullus corporaliter puniatur nisi lege municipalis caueatur, q̄ si aliquis mandat committi homicidium quod non debet capite puniri. Ita consuluī Bald. eius consil. iij. lib. in c. p̄. in Christi nomine amen Casus talis.

P. P. A. V. P. Bellissime. Vide dñm Iaf. l. c. l. possidere. §. qui ad nundinas. vers. itō. no. ff. de acqui. possi. §.

Ita causa. Not. casus, in quibus licet quid propria autoritate facere. Adde quod no. j. eodem l. fin. §. si ad ianuam. & in l. j. §. nunciatio. s. de operis noui

nuncia. & ad Bar. hic adde eundē j. de cap. l. hostes. in iij. col. & Inn. in c. olim el. j. de resti. spo. & gl. j. dicit. ius gentiū. & in d. l. nullus. & glo. d. pastoralis. de causa pos. & proprie. adde Bal. in l. j. C. ne quis in sua causa. Bal. in l. ij. xij. col. C. de fer. & Bal. in l. si quis. in prin. ad l. Iul. de vi. Item possum propria autoritate auferre emēt cōtra pactū. Glo. est in aut. vt de cæte. cōm. non fin. in fi. & Bar. ex eū hoc inteligit secundū Dy. & etiā Ange. in violentia clam cōmissa: sec? in non clandestina violentia: quia tunc non licet ex intervallo, in l. si qd̄ ad se fundum. ad l. Iul. de vi. & est tex. j. eo. l. si. §. si ad ianuam. & quod quando deest copia iudicis possim mihi ipsi propria autoritate ius dicere, est tex. in l. generalis. C. de decur. lib. x. Et ita dicit Inn. in c. cum olim. el. j. de resti. spo. & hic adde bal. l. sed & si p̄ p̄ro. §. act. ex quib. cau. maio. vbi limitat fin gu. hæc dicta: & dixi ibi multos casus, in quibus pot̄ q̄s p̄pria autoritate ius dicere sibi ipsi. Adde Spec. in tit. de act. §. j. vers. item quod vult propria autoritate, ad pulchrē in terminis l. si quis ad se fundum. Pau. de Cast. consilio xxxv. & quando liceat sibi ius dicere p̄pria autoritate.

Respōde si copia. Et an per taciturnitatem iudicis dicitur negata iustitia? dicitur q̄ sic. Casus est. de in c. j. & ibi Bald. in d. mil. vafal. qui contu. et. x. collat. Andr. Barb.

Et alia. Adde l. si quis fumo. §. ad l. Aquil. Tu vide Bar. post Gult. in l. j. §. ad l. Rhodiam de iact. et no. per Mod. in l. contumacia. de re iudica. & Bal. in l. ad comparrandas. in ij. col. C. māda. pulchrē per Ioan. And. in add. Spec. in rub. de iniurijs, & dā no dato. Adde an domo vicini combusta possit agere ipse contra eum, ex cuius domo ignis est ortus, & cuius culpa præsumitur incendium, Bald. consil. cxx. v. lib.

An impune. Et vide Bal. in l. si quis fundus. ad legem Aquil. & vide Ange. in consilio centesimo nonagesimo tertio vbi post Barto. & domi. Sal. Francisc. de Rampo. consuluī quod cām oīs in domo fabri fuisset incensus ignis, & vicini propter ignem & ruinationem domorum suarum destruxerunt domum Caij, quod Caius potest recuperare damnnum ab eo qui immisit ignem, vel a fabro & in subsidium a vicinis destruentibus. quod bene nota. & vide cum ibi omnino. And. Barba.

Quod vi aut clam. itē & factū quo ad personā faciētis: nunc exponit quo ad locū, in quo debet esse factū vsque ad l. is qui in puteum. §. qd̄ ait prætor. Signa tex. in l. is q̄ ibi: aqua viua. & dicit ad differentiam aquæ cisterne: vt l. j. §. hoc interdicitū. s. de fonte. se cundum Iac. de Are.

Participium præteriti temporis iuncto cum verbo est, secundū propriam significationem requirit factum, & factum durare.

S qui in puteum. Quod ait prætor. Exponit respectu personarū: & postea respectu loci in quo sit: nunc exponit respectu temporis, in quo factū est, seu factū durat. ¶ No. & perpetuo tene mētī, quod participiū præteriti temporis iunctū cum verbo est, secundū propriam significationem requirit factum, & factū durare: licet ex interpretatione hic aliter sumat.

Alternatiua legis verificatur in proprio significato alternatiuæ, & etiam in proprio significato copulatiuæ.

Hoc interdicitū. Hic exponit si gnificationem istius verbi, aut. ¶ Not. q̄ alternatiua legis verificatur in proprio significato alternatiuæ, & etiam in significato copulatiuæ. Sufficit enim si est factū vi tantum, vel clam tantum: vel si esset factum vi & clam. De hoc plenē in l. si is qui documenta. §. vtrum. s. de reb. dub.

Violentia inquietatiua est delictum. Idem in violentia turbatiua, pro qua competit interdicitum uti possidetis.

Si tutoris. No. q̄ ista violentia inquietatiua, ¶ dicitur leue delictum. quod ex eo apparet: quia ignoscitur seruo si fuit obediens domino, vel quali domino. Idem in violentia turbatiua, pro qua competit interdicitum uti possidetis.

Ilius. Bellissime. Op. q̄ cōsuetus de vi: vt l. si quis ad se fundū. C. ad l. Iul. de vi. Gl. dicit hoc verum in hoc interdicitō: secus in illo: vt in l. q̄ possessio. de vi & vi arma. Certē idē puto in illo interdicitō qd̄ in isto. Quæro, q̄ est ista cā, & de qua loquitur tex. Rñ. si copia iudicis nō p̄t haberi p̄mittit q̄ sua autoritate hoc faciat: vt l. null. C. de iudi. Vñ in istis ciuitatib? q̄ nō recognoscūt supiorē, si vna ciuitas occupat p̄ vim bona de ciuitate alteri?, illa ciuitas pot̄ p̄ vim recuperare

a Ubi proprie hac q. examino plenè & c. et dico qd non est duplex fictio. ad hoc iste tex. nò est alibi, scdm Bal. in l. j. ne aut. in fi. C. de cad. tol.

j. s. per pcuratorè. & l. qd meo. s. j. s. de acquir. pos. f. Hoc pmissio habeo hic casum contra Gul. de Cu. in eo qd dicit s. de pac. lab emptioe. qd si qs constituit se, possidere noie pcuratoris mei, nò querit mihi possesio: ne duplex fictio circa idè còcurrat. Ego dico qd non est duplex fictio: qa possesio nò est fictio, qd p meū pcuratore pprrie possideat, nò fictio, vt hic ibi: pprrie & c. Hanc q. examino plenè in repetitioe l. si quis p emptore. circa fin. s. de vsufca. Res vi possessa potest usucapi.

Julianus. f. No. huc tex. qa hic habes qd res vi possessa potest vsucapi, licet non reuertatur in potestate dñi: quia sufficit qd reuertat in potestate expulsus: vt expresse hic dicit. qd est not. qa nescio hoc alibi. Sed còtra s. de vsufca. l. sequitur. s. quod aut. dicit gl. ibi in re futura: hic in re vi possessa. Itè còtra. C. de vsufca. sec emp. l. si partè. in fi. Sol. intellige illa secundum ista. Tertio op. de l. h. j. vi bo. rap. Sol. ibi loquit in re mobili vi possessa, & sic cadit in vitium furti: merito debet redire in potestate dñi: hic in re immobili, in qua vitium furti non cadit.

Quasitum. Ista l. est multum not. & ponit nouum casum. Quæro & reuoco in dubiū, qualiter iste, qui rogauit alteri tenent dño. Breuiter dic secundum Dy. vt ex istis gl. colligit, aut concessisti mihi, & tradidisti, & ego; alteri: & tunc ego teneor tibi de precario, & alius mihi. & ita loquitur finis istius prin. intelligendo de actioe in factū ex hoc interdicto: vt in prima pte gl. magna. Aut tu concessisti alteri me mandante, vel rogante animo obligandi, & teneor tibi actioe mandati: vt hic. & ita loquitur secunda pars gl. Aut feci pactū tecū de restituendo expresse quod alteri concesseres: & tunc habet locū actio pscriptis verbis: & ita loquitur tertia pars glo. Si verò nec mandauit, nec promissit, seu pactum fecit: sed fuit quoddam instigare seu persuadere: tunc teneor actione in factū subsidiaria: vt hic in fine. Ita intelligit gloss. quæ est super verbo, mandato. & iste casus est notabilis, & singularis.

Pignore liberato soluitur precarium, quod debitor rogauerat à creditore.

Debitor. No. per hac l. qd liberato pignore soluit precariū, qd debitor rogauerat à creditore, Dy. hoc inducit ad q. quæ Cy. recitat. C. etiam ob chirog. pecu. l. j. in vij. q. Item intellige si liberetur satisfactioe, & voluntate creditoris: secus si alia iuris subtilitate: vt s. de pig. act. l. si rē. Non ualet pactum, quod non liceat mihi procuratorem reuocare, nec aliud pactum contra substantiam contractus.

Vm precario. Ista est bona lex, et valde nota. & menti tenenda. f. No. qd pactum contra substantiam contractus, est nullū. de quo plenè dixi in l. vbi mortis. s. de dona. cau. mor. Et per hoc dicitur qd non liceat mihi reuocare non valet: & idem dicimus in omnibus quæ dependent

ex voluntate mea, non possum facere, ne possim meam voluntatem exercere: sicut dicimus in testamento. Nam non possum facere qd non liceat mutare, & meam voluntatem coercere: vt l. si quis in principio testamenti. s. de leg. iij.

Interdictum. Opp. de l. ij. s. j. s. e. & j. e. l. duo. s. fi. glo. ponit tres sol. tene precium de precario non concurrunt cum actione pscriptis verbis. f. quod est contra leges contrarias. Et ita tenet Dy. Habitantes domum, & soluentes solum pro viciu, non dicuntur possidere. Et foror habitans cum fratre, non dicitur possidere. & nu. 2.

T habet. Hospites. Quæro, de quibus hospitibus loquitur hic? Dico qd de inquilinis, qui habitant iure cōductionis. Vel dicas qd de cōmodatariis, qui habuerunt domū ad certū vsū, & ad certū tps: & ita est cōmodatum. f. Vel dicas, & hoc est no. de his qui hospitant cū alio, nec soluit aliqd pro hospitio, sed soluit solum pro viciu: illi nō dicitur detinere domū, vel habere precario: sed magis dicunt detineri. Ita dicit gl. in fi. quā no. pro famulis: vt nō dicant detineri, vel possidere domū, sed magis detineri. f. Itè no. pro mulieribus: frater detinet sororē in domo, vel vir vxorē: poterit ne ista foror vel vxor dicere, Ego possideo domum vnā cū fratre, vel viro? Certè non. nam magis dicunt detineri, qd detinere iure familiaritatis: vt l. qui familiaritatis. s. de acqui. pos. Prouisio hominis tollit prouisionem legis.

Cum quis. f. No. qd prouisio hominis tollit prouisionem legis. Ratio: quia ista prouisio est extraordinaria, & in subsidium introducta. Circa hoc vide Cy. C. de iure emphy. l. ij. in vj. col.

Eum qui. Notabilis s. est. Opp. de l. Pomponius. s. si is qui precario. s. de acqui. pos. Sol. distingue vt in gl. quam nota & signa. & vide circa hoc quæ ego dixi in l. interdum. in prin. s. de acqui. pos.

Adoptauiero. f. Ista est not. lex. Opp. precariū nō transit ad heredē: vt s. eo. l. cū precario. in fi. nec etiā possessio: vt l. cū haberes. s. de acq. pos. ergo ad patrē arrogatorē nō trāsit. Sol. gl. mirabiliter: hic persona, quæ possidebat, viuuit in cōtrariis sensibus. Per hoc dicemus qd si aliqis intrat monasteriū, & ipso ingressu sine noua apprehensione monasterium acquirit rerum omnium possessionem: vt hic. de hoc per doc. C. de sac. fan. eccl. aut. si qua mulier. in vj. q. & allegant hanc l.

Vo in solidum. Istud principium examinaui plenè in l. ij. s. ex contrario. C. de acqui. pos.

Vm precario. Notabilis lex est: & facit ad id quod dixi j. de verb. obli. l. si stipulatus fuero per te non fieri.

Is qui. In ver. & econtra nota quod ille qui desinat me precario, videtur me spoliare possessione quam habet à me. Et ista est ratio quare ille qui habet causam à me, nō potest mihi referre quæstionem dominij. f. nam sic resistendo spoliatur me: & spoliatus, ante omnia debet restituere. Ita not. Cy. C. si cer. pet. l. ij. in ij. q.

De arboribus cædendis. Rubrica. Quæ sit practica, quando arbor tua pendet in ædes meas.

Arbor. Opponi. & videt qd nemo potest sua autoritate incidere illud quod in alieno

alieno fixū est: vt l. quæ admodū. s. si proiectū. s. ad l. Aquil. Huius timore sunt in gl. duæ opi. Vna qd dñs ædit, super qua pendet arbor aliena, possit hoc facere sua autoritate: & tunc obstat cōtrariū. Alij dicunt, qd debet hoc facere autoritate iudicis & tunc cessat cōtrariū: quia qd publica autoritate possit fieri, nō est dubiū. An aut possit autoritate propria videt qd nō: vt d. s. si proiectū. Præterea si ingredior in tuū fundū cōtra tuam voluntatē, teneor actioe iniuriarū: vt l. iniuriarū in fin. de iniur. Quid dicemus? Rnd. hæc est practica, qn arbor tua pendet in ædes meas: primò debeo tibi denūciare vt eā adimas nā debet stare per te quod minus adimas secundū verba edicti. Vnde est cōsiliū qd de hac denūciatioe fiat instrumētū, si tu negligis adimere: & ego autoritate mea vado, & succido, & mihi porto: cū neminē prohibēt inueniā, nec aliis fuerim prohibitus, licet te facio: nā non cōmitto vim, cū nō fuerim prohibitus. Itè non facio clā: quia cū ius mihi permittat: vt hic: nō debeo credere, vel suspicari qd cōtra iustitiā mihi resistas, & cōtroueris mihi facias. Sed si cū venirē ad incidendū, mihi resisteres: tunc non possum mea autoritate, sed debeo reuocari ad hoc interdictum. Et hic est casus in l. nostra. Est enim prohibitorij, ne mihi domino ædium volenti adimere vim facias, tu dñs arboris.

Quod ait prætor. Erit practica istius edicti eodē modo, quo practica superioris.

Differentia. Quæro, quid si radices arboris noceant fundamēto domus meæ? Rnd. locū habet vitile interdictū ad exēplū istorū interdictorū: vt l. j. C. de iterdic.

Arbor. Dicitur quidam, qd est actio in factum ex lege xij. tab. Alij dicunt, quod actio negatoria. Tene quam vis.

De glande legenda. Rubrica. Quæ sit de glande legenda, debet in tribus diebus expediri. Quando agitur de prioratu, quod officium durat duobus mensibus, causa debet citò expediri. ibidem. Hoc edictum ideo fuit introductum, quia in eo requiruntur minores probationes, quā in re uendicatione, quæ datur in hoc casu, & durat triennio. Practica huius edicti quæ sit. Hoc interdictum qd competit etiam pro fructibus, qui una die corrumpuntur. Vnica.

Arbor. Oppo. qd interdicta sunt annalia: vt l. in honorarijs. j. de act. & obli. sed secundū hoc non durat, nisi tribus diebus: quare malè. Fuius timore hæc l. legitur interdictum ninitur tribus diebus. Ad contrarium respondetur, qd hoc est ideo: quia si fructus iacerent in terra tribus diebus, corrumpuntur: nec interest postea tuos fructus colligere: sed tua interest, quod fructus nō corrumpantur: vel qd minus fundi illos fructus collegit, & dolo possidere desierit: tunc daretur intra annū secundū alia interdicta. Vnde ex natura rei statuitur breuius tempus, quod habeo pro multū not. f. nam secundū hoc quæstio ista in tribus diebus debet expediri. Et per hoc dico ego qd si cōtendo de officio prioratus, seu consularis istius ciuitatis, quod durat duobus mensibus: ista causa debet expediri ita cito quod tempus non incipiat transire: quia dilatio esset causa qua periret res, de qua contenditur: ideo citius debet expediri. De hoc dixi supra de o. per. noui nuncia. l. si prius. in x. quæstione. quod est multū not. Opp. tenendum istam lect. & videtur qd istud edictum nō fuerit necessarium. nam habet locum rei vendicatio, quæ durat xxx. ann. vel tribus annis secundū diuersas lect. in gl. f. Quare ergo fuit introductū istud edictū? Rnd. quia in hoc edicto requiruntur minores probationes. nam non requirit probatio de dño. Vide gl. quæ incipit, primus & secundus. Et quidā habent qd rei vendicatio durat vsq; ad triennij. Alij habent vsq; ad tricennij. & tunc expone, i. vsq; xxx. an. Sed si habes triennij, expone, i. vsq; ad tres annos. nā postea nō possit agi, cū fructus, qui sunt res mobiles, tribus annis vsu caperent. Vel verius loquitur gl. de trienio quo durat instantia rei vendicatioe, quæ dicit, Instantia huius edicti finit tribus diebus: instantia rei vendicatiois durat tribus ann. f. Vltimò debent ista lect. quæ erit

Ait prætor. Duæ opi. Sed quid si aliquis plātat arborē supra pendentes me ignorans: an puncta, vel possit propria autoritate incidere quod supra meū pendere? Et dic qd nō possum propria autoritate, sed agam corā iudice: vt l. quæ admodum. s. si proiectū. s. ad leg. Aquil. & l. j. C. de interdic. hoc singulariter limita nisi illud quod est factū esset edificatū in re communi: quia tunc illud quod exte ditur possum propria autoritate destrueret. est no. secundū vnā lect. in l. sed si in ter te & me. s. de seru. vrb. pred. & vid. Bar. tol. in l. j. s. nunciatio. in j. col. s. de oper. no. nuncia. Adde quæ cōsulit Bald. consilio cxxlv. lib. iij.

Vno modo. Facit quod not. Bar. & qd ibi dixi l. si is a quo. vt in pos. leg. qd not. Bar. in l. ij. in ij. col. de re iudi.

Deberet expediri. Et ideo tunc pot procedi tpe feriatu, c. fi. & ibi no. de re iudi. & Bal. in l. j. de tempor. app. Et istud dicit sequit etiā Roma. in l. si verò. s. de viro. s. sol. ma. in xl. fal. Quid aut si statutū dicit bannitū non posse admitti ad officij, & tamē quidam bannitus fuit electus, & voluit administrare dices se nō rite bannitū: alius dicit eū rite bannitū. habeo in libro Guliel. de Suza. in q. incip. statutū qd bannitus nō possit, & c. qui dicit interdicendā ei administrationē, donec sententia terminet: vt C. de suspec. tu. l. eū quem. & Infr. de suspec. tu. s. si quis autem, & facit quod not. Bald. in l. si vt proponis. C. quando puoc. nō est necel. & Spec. in tit. de cēss. s. j. ver. pone quidam fuit electus, & c. Adde dñi Bar. in fidicic qd si corruperet vnā die, & qd idē etiā fuit cōdurat vltra tres dies: quia vsq; ad tēpus corruptiois dura ret interdictū, secundū Ioa. And. in addit. ad Spe. in tit. de iudic. s. priuata. in fi.

Arbor. Nota quod species seruitutis est, non posse de loco recedere vt hic, & l. Titia. s. ij. s. de condi. & demōstra. & facit ad quæstiones ibi notatas. Scholaris, qui detinet scriptorem volentem in domo, non facit dolo malo.

Vod & lex.

Si quis volentē. Nota argu. p scholaris, qui detinet scriptorem in domo ne inde possit exire. Certè non facit dolo malo, f. si scriptor vult. Sed si contradiceret, tunc dolo malo faceret. Item ex secundo respofo not. argu. cōtra eos qui subducunt puellas & pueros & retinēt eos, & faciūt eos dicere qd voluntariē stant. Pro hoc fecit C. de rap. virg. l. j. ibi: siue volentibus, & c. & quod not. per Dyn. in c. scienti. de regu. iur. lib. vj.

Hoc interdictum omnibus. Not. hic primò qd pupillus admittitur ad hoc interdictū, sicut maior. Casus autē, in quibus pupillus loco maioris habetur, vide per gl. & Inno. de resti. spo. c. ex pte. f. Venio ad ver. si tamē plures. quærit gl. quid si concurrat plures aquare idonei. Dic vt in gl. quia loc⁹ est gratificatio. Venio ad ver. si tñ postea. vides qd alius nō admittitur, nisi doceat de preuaricatione primi. quod intelligit gl. nisi alius veniēs doceat se ignorasse: & prosequat suā vel suorū iniuriā. quæ glo. sint femina, an dominus possit gratificari, vide Bald. in l. si quis seruum. s. si inter. de leg. ij. & quod not. gloss. & Bart. in l. ij. s. ne quid in loc. pu. de duobus plausuris.

a Non est actor. Reus excipiendo, improprie dicitur agere. Et vide §. pxi. an autem negatio sit exceptio, Bal. quod non, in l. peremptorias. in v. col. c. sententia. secundum non potest ad Bal. hic adde Bar. in l. j. in princ. C. de iur. & fact. ignor.

b Vbi dicitur. Adde l. j. secundum vna lect. gl. & ibi Bal. C. de test. & Bar. in l. j. in princ. C. de iur. & fact. igno. & tex. ibi. & Bal. in l. no prohibent. in princ. C. qui accu. Itē accusare est defendere. Vide Bar. in l. de pupillo. §. fin. de oper. no. nunt. Viā plenē gl. in c. j. in verbo, Defensionis. de li. contesta. in vj.

c Strictē sumit. An in materia odiosa appellatio exceptio, videtur Bar. in l. verbum, oportebit. §. j. de verbo. signific. Sed vtrū sup exceptionib⁹ de beat. l. cōtēstari. In nocē. q. sic, vbi exceptio habet vim actio nis: sicut est cum con tra electum opponit. Alias scilicet, secundū eum c. sup eo. de electio. c. inter dilectos de excep. præla.

d Si verō. Et vide Bal. in addi. Spe. j. co. rit. vbi quæ dicitur præ exceptio. Et tu pōdera: quæ videtur q̄ Bar. non bene dicat, ex eo, quæ vbiq̄ ver bū ficitiois, & ver bū veritatis est prop riū, ad inuicem con iunguntur: tunc faciūt actū censi propriē. Ite tex. est in l. j. §. fin. ff. quod quisq̄ iur. in ver. p. nullo habetur nec est. quæ textū pon derauit Bal. in j. con sili. ff. q̄ dicit quod so rēsis habeat, & sit ci uis: cōsului Florentiē q̄ habeatur & sit le gitim⁹: sed in isto tex. dicit, agere videt, & actor est sequit q̄ p̄ priē in exceptione re est actor: ex quo con iungunt adinucē ista duo verba. Tene mē: quæ est noua inuen tio. Ad d. l. verbū, oportebit. §. j. p̄t resp̄ deri procedere q̄n ali ter exprimeretur per alia. l. v. in casu hui⁹. l. Andre. Barba.

e Continet exceptio. Vide in l. in bonā fi dei. & ibi glo. & doc. C. de pact.

f Item opp. hoc rep̄ hendit lmo. in l. in il la. in iij. col. d. verbo. oblig. licet Bar. in d. l. exceptionē. idem te neat q̄d Barto. hic.

g Fecit pactum. In tali exceptione q̄n tu petis debitum, & ego excipio q̄ tu fecisti pactū de non petēdo: vnde aliqd ponit, be ne videor affirmare debitū. Vide de hoc Bar. cui incumbat on⁹ probadi istam excep tionē nō numeratā pecuniā. & ibi Mo der. post Dyn. in l. in illa. & in hoc iur. j. de verb. obliga. vide Bal. in d. l. si ex cautio ne. in ij. col. Adde, an opponēs cōpensationē, videat fateri debiti, Roma. cōsi. lxxvij.

h Est veritas. Adde Bal. in l. ne tū causas. C. de appel. & in d. au. hanc autē. & do. Ant. c. j. v. col. de lit. cōtest. Ang. in l. j. in pri. ff. de edē. & ibi Gul. de Cuc.

i Quæro sicut libellus. Adde Bal. & Ang. in l. emptor. C. de præscrip. lon. tēp. d. Ant. in c. j. Bal. in l. edita. C. de eden. in viti. col. vtrū procedat exceptio gene ralis: adde Bald. in l. j. ad fi. C. vnde vi. in j. opp. & j. l. proxi. & q̄ dixi in l. j. Labeo. s. de flu. & Bar. & Bald. in l. j. C. de cōdictio. ob turpē cau. & vide Bar. & pba. i. l. scire oportet. §. scire. ff. de excu. tu. gl. & doc. ic. pastoralis. d. excep. in c. dudū. de deci. & i. c. ex parte. de rescrip. Et non admittitur reus ad probandū id, q̄ nō excipit, scdm Bal. in l. per hanc. in princ. vj. col. de tēpo. app. per Imol. in l. q. dā. de re iur. vj. col. ¶ Sufficit. Adde Bal. in l. emptor. C. de præscrip. lōg. tempo. ¶ P O M A T E S. ¶ Quod si. Contra tamen Bar. q̄ imō ne cessariū sit dicere, ex ceptio: tex. in c. dilect⁹. §. j. & ibi pōderat. Bal. & Barba. de rescr. & in c. significatē. eo. ti. & in c. ex parte. V. de foro compet. solū dicit q̄ imō ibi ponitur fa cti contingētia. Et vide hic Soci. qui dū allegat l. apud Celsū. §. aduersus. j. de do. ex cept. dicit vltra solutio nes, quod imō ibi debet dici opponen do exceptionem non num. pec. si alius diceret. & furti. i. pecu niā nō numeratā esse, videt opposuissē excep tionē doli. vtrāq̄ em cōpetere potest. quæ solutio dubia est, per l. hæ enim causa. s. de suspē. tuto. & quia in dubio nō est capiē da præsumptio hæc, quæ sapit irreuerētia.

ii An sit idem. Adde in argumentū ea que habentur in l. & eo modo. s. d. leg. j. & ita transit Imol. in l. iij. §. hoc autē. s. de dā. in fec. Pro quo facit q̄d no. Barto. in l. si adu lterium cum incestu. §. idem Pollioni. de a dumt. Adde Bal. in l. emptor. & in l. edita in xv. & xxij. col. C. de eden. contrariū tenet in d. l. per hanc in princ. in vj. col. ¶ P. V. P. ¶ Quæro video. Vi de Fel. in c. pastoralis col. v. de except. vbi li mitat duobus modis & in Rub. de excep. col. ij. declaratur hic dictum Barto. nō ha bere locum, quando exceptio inest nego tio: quia tunc non de betur excipi in spe cie & idem latius te net Fel. in capit. cum ordinem. colum. vij. in fin. versic. decla ratio. & i. vers. Sexta declaratio. de rescri. ¶ An debeat poni. An si oppono exceptionē tu occidisti hominē tu cōmissisti falsū de beā in hac exceptioe exprimerē de loco. & tpe i quo, & quando occidisti: & sic an ex ceptio generalis rele uet, hic habes quod non. De quo vide Bald. in leg. j. ad fin. C. vnde vi. in rep. & in l. edita in quarta column. in x. oppof. C. de eden. & quod not. Barto lus in leg. prima in principio. C. de testamentis. & c. Adde, an delictum libel

probatum per modum exceptionis, possit puniri, Oldra. consil. lxxvij. & per eundem quando exceptio repellatur quando iniuriatus consil. ccvj.

a P O M A T E S. ¶ De iure canonico. Vide Alex. consil. cxxij. col. ij. ad fin. in ij. vol. & Fel. in rub. extra eo col. ij. ver. excipies. & Ia. in l. j. col. iij. & fr. C. de test. & hoc est adde verū, q̄ necesse est q̄ exceptio proponatur in speciem hic non sufficeret. Ita Bal. in au. si dicit ad fi. C. de test. & Are. in l. ij. in fin. s. de liberis & posthu. Vide etiā Bal. cōsi. lxxij. in ij. par te. scdm iū impresio nem Mediolenen.

b Quæro quid. Vide per Bart. in l. cogi. C. de peti. hered. quid si superuenit pendente appellatione. Vide p̄ Bal. in l. per hanc. de temp. ap. in ij. col. per Cy. in l. j. C. de ali. iudic. mu. cau. fac. per Ray. post Cy. in au. præsentē. C. de fideiuf. & in dicitis locis ha be, an exceptio q̄ cūq̄ superueniēs p̄ cūq̄ iudicio optule tur reo: & hoc in per emptoria. Idē videt i dilatoria. l. ij. C. de cō for. eiu. lit. c. insinuā te. de offic. deleg. & c. cū M. Ferrariensis. in princ. de cōsi. & c. pastoralis. & c. exceptio nem. de excep. Et hoc clarū est q̄ ipsa dila toria est mera excep tio. Si autem posset etiā per viā actionis proponi, id quod cau fat dilatoria, nō po teret tūc exceptio p̄ poni post lit. cōtest. li cet postea superuene rit: vt est videre in ex ceptione spoliationis salte cōsiderata dispo sitione canonica. de quo in c. vlti. de ordi. cog. & hoc fuit sing. dicit Inn. in c. j. de or di. cog. q̄ est sing. se cū dū Ang. Sed vt di cebat do. Ant. in d. ca. ij. istud dictum forte nō seruaret in practi ca: quæ bene in iure nō probat, & habet regu la in oppositi: quæ ca, que de nouo emergūt nouo indigent auxi lio. l. de atate. §. ex cau sa. de interrog. act. & c. insinuante. de offic. deleg. Ita loquit in l. si mulier. s. sol. matr. Itē quid in exceptioe declinatoria superue niere post lit. cōtest. quæ in princ. debet op poni, in l. i. C. de excep tio. an postea poterit opponi? Dic q̄ sic. Casus est in c. in sinuāte. de offic. deleg. & in l. nō distinguemus. §. cū quidā. de arbi. & no. Bald. in l. i. C. de sen. Hoc autē fin. limita, nisi exceptio declinatoria superueniat postq̄ est cōclusum in cā. Itē nō determinat do. Abb. in d. c. pastoralis. & Bar. in l. si mater. §. in si. j. ti. j. Pro quo facit: nā q̄ cōclusum est in cā, omnia acta noto ria appellanti, secundū Inn. in c. insinuāte. de appella. in fi. & no. in c. proposuit. eo. ti. & tū iudex ordinarius & delegatus allegata causa suspiciōis p̄t recu sari de iure canonico, c. suspiciōis. de offi. deleg. c. cū specialit. de appel. eo. in l. recursare. ad Trebel. & tū in notorijs nō p̄t iudex recursari: vt est tex. no. in d. c. proposuit. quæ omnia no. Et adde quæ no. & legitur in l. ij. C. de cōfor. eiu. lit. maxime p̄ Jac. Bar. Sed qd si q̄s allegat, vel iurat tales exceptiones quæ de bebūt opponi an litē cōtesta. superuenisse ad eius notitiā post lit. cōtest. an sit audiendus. Iac. Bar. no. in l. j. de cōfor. eiu. lit. & tenet q̄ sic. & idē sequit Sali. ibi alleg. gl. in l. error. & ibi Bar. late. C. de iur. & fact. igno. q̄d forte erit verū, si est ignorātia facti: secus si iuris, per ea quæ no. Bart. in l. diuis. s. de re iudi. Sed aduerte, q̄ gl. in c. pastoralis. de excep. tenet indistinctē q̄ quis propter hoc nō audiat. & ita tenet per Gul. de Suza. in l. ita demū. C. de pro. & adde quæ dixi in l. apertissimē. post Bar. C. de iud. & q̄d no. do. Ant. & Imo. in c. j. de iudi. Et cū Ia. But. & Bal. vbi s. cōcordat Ia. de Aret. in l. de die. §. si seruus. §. fasil. cog. Nam dicit q̄ illa exceptio, Iste fideiussor, quem vis mihi dare, nō est idoneus, quia feruus, vel similit: est dilatoria: idē debet opponi an lit. con test. vt ibi dicit in gl. Si tū per errorē fuit acceptatus talis fideiussor, hoc dete

cto post lit. cōtesta. poterit hæc exceptio opponi. Ad hoc facit secundū eū d. l. ij. de cōfor. eiu. lit. & c. insinuāte. de offi. deleg. & d. c. pastoralis. et l. planē. s. vt in post. leg. & in l. in cōfirmādo. s. de cōfirma. tuto. Sed quid si sit datus terminus peremptorius ad probādū q̄cquid vult: & elapso termino vult excipere, dicens de nouo ad sui notitiā aliquas p̄batiōes puenisse. an audiat? Dic vt not. in c. sicut. §. si. de elect. i no uella. vbi oīno vide: quæ excipies tractat de vindicta, vel de lu cro cū iuria alicui⁹: vt est in p̄scriptioe: dico eū non audiri: si autē tractat de damno euitādo, & est reus, et hoc probat per indi cia: dico eū audiri. l. admonēdi. s. d. iureiur. Si vero dicat ad se puenisse notitiā emptionis, vel probationis: porro lata infra ta lis notitiā nō patro cinaf l. argētarius. §. cū aut. s. de edē. & ar g. l. manifestissimū. §. ij. C. de furt. scdm Bald. ita volēt in c. j. de milite vafallo qui cōtumax est. q̄d bene no. Et ad materiā ad de q̄d no. Canonizā in c. ex cōquestioe. de rescrip. l. vbi dicit esse gl. singularē, q̄ li cet exceptio dilatoria debeat opponi an litē cōtestatā, nō post: tū hoc est verū, nisi ante non potuissē opponi obstat iuris impedi mēto. q̄d no. Itē ad p̄ dicta vide q̄d in l. j. §. Labeo. de sumi. Sed vtrū si sit omiſsa dilatoria in principa li ignorāter: an pote rit opponi i cā appel latiois? Dic q̄ sic. gl. est no. in c. ad audien tiā. el. ij. in gl. magna, de rescrip. & ibi no. do. Ant. sed Imol. ibi dicit hoc verū, si fuit ignorātia facti: & vt no. in l. error. C. de iur. & fact. igno. secus i er rorē iuris. l. nō fatē. s. de cōfess. & p̄ illā gl. dā magna limitatio ad l. ita demū. C. de p cur. & ibi dicit. Et ad p̄dicta vide q̄ no. per Inn. in c. dilectus. vt lite pēdente. Itē excep tio superueniēs post sententiā, p̄t opponi post finiam, scdm Bald. in l. j. C. de iur. & fact. igno. alleg. si sul lo. s. de cōdi. sine cau. & vide Bar. in d. l. & glo. in d. c. pastoralis. vide seq̄ Bald. in d. l. error. in iij. col. & etiā Bar. Itē p̄dictis adde q̄d Inn. Bal. in l. licet. & in l. nihil. §. col. C. de procura. Et aduerte, quæ licet exceptio loci fu specti a prin. nō fuit opposita, semp̄ tū p̄t opponi, scdm Bald. in l. i. perempto rias. in vj. col. C. de sen. rescrip. nō pot. Quid si regi cōtra fideiussorē facta excusioe in bōis principalis: et lite pēdente principalis efficit solūdo: v. Bal. i. d. l. per emptoria. i. si. Et adde, q̄ sicut ignorās postea admittit ad exceptionē opponēdā: ita et dubitās admittit, postq̄ fuit certificat⁹. Ita d. Cy. & Bal. l. i. in princ. si lū tex. in ij. col. C. de furt. Adde, q̄ mulier minor, & rustic⁹ nō opponēs dila toriā an litē cōtestatā, p̄t eā opponere post: quæ p̄sumēt p̄ iuris errorē eā non opposuissē. Ita dicit Bal. in l. de die. §. si seru⁹. p̄ illū tex. in ver. minor. scdm Bald. lect. Io. ibi s. q̄ fati. cog. & hoc etiā notat Pau. de cast. ibi. Not. q̄ ignorās non audiat post lit. cōtesta. in dilatorijs est gl. no. in l. q̄ procurator. §. j. & ibi Bar. de pro. & q̄d ibi scripsi. q̄ conor. vt p̄ do. Ant. & Abb. in d. c. pastoralis. Et dū scripsi dilatoria superueniēt post lit. cōtesta. poste opponi: quæro vtrū ad quod tempus. De quo dic vt per do. Ant. in d. c. cū M. ferra. de consti. Adde vt plenē per Spec. in tit. de excep. §. j.

c Debetis scire. Vide no. p̄ eū d. Bar. l. j. §. ij. q̄ vt aut elā. i illa no. q̄ ex for ma statu. vel ex pact. cōtra istm nō p̄t oppo. aliqua excep. tō solutionis, q̄ si ego solui, licet nō possim opp. hanc excep. tō post lit. cōtesta. vt inq̄rat de excep. iet liberari, cū iudici de ea cōstat. Vidē i rub. de excep. i. Modū probadi. Notoriū licet releuet ab onere p̄badi, nō tū releuat ab onere, p̄ponēdi. Vide Bal. in l. nō dubiū. C. de legib. & in l. j. C. q̄no et quādo iudex

Exceptio. Vide Bar. in l. si ita sit scriptum de leg. j. & no. q. exceptio dicitur p[ro]p[ri]e ubi dicitur actio, sed ubi dicitur actio ibi dicitur exceptio...

noritate: quia debet p[ro]bari ab eo, qui fundat intentionem suam. Possent quere, exceptio contra aliquem, & dico q[uod] est p[ro]curator: quia iura ut se datur decet Titio & non dedit: an excipies debeat p[ro]bare eum non dedisse: De hoc tetigit in l. hoc iure. j. de verb. obliga.

- 1 Exceptio intentionis quod sit illa, per quam declaratur actori actionem non competere.
2 Quæ sunt exceptiones que opponuntur post sententiam, non tamen ad sententiam.
3 Differentia inter exceptionem & replicationem, & quæ exceptiones præscribantur.
4 Replicationis quod præscribatur.
5 Duplicatio cõpetens reo est perpetua, si actori est t[em]poralis.
6 Producere instrumentum solutionis an sufficiat, licet non dicatur ad defensionem, quod sic.
7 Index absoluit, quando est notorium ei actionem actori non competere.
8 Exceptio iuris quando proponitur, satis est quod præsumptiuè concludat.

L E X I I.

Exceptio. Vide glof. quæ incipit, intentionem, & c. Et no. q[uod] q[uod] p[ro]pono aliquid exceptionem, per quæ declaratur tibi actionem non cõpetere, est exceptio intentionis, vt exceptio nouationis, & simi. Opp. dicit hic cõdenatio. Contra, post cõdenationem non potest opponi exceptio: vt l. peremptoria. C. sen. rescin. nõ pos. Huius cõtrarij timore glo. legit dupliciter. Vno modo est deductiuè in cõdenatione, i. deducendū. Alia lec. est q[uod] hic loquitur de exceptione, quæ possit opponi post r[ati]õnem iudicis. & fm hoc loquitur in casib[us] specialibus: vt in ll. per gl. alleg. quæ p[ro]bat. ¶ Sed tu de bes scire, q[uod] quædã sunt exceptiones quæ opponuntur post sententiam, nõ t[ame]n ad sniam vt miles qui opponit exceptionem facti: vt dico q[uod] propter simplicitatem armata militiæ omisi opponere talẽ exceptionem cõtra actionem primò proposita: vt l. j. C. de iur. & fac. igno. sicut etiã minor qui restituit in allegado post sententiam, nõ ad sententiam, sed ad actionem primã, per quã cõcernit sententiam non esse iustã. Itẽ si post sententiam fecisti pactu de non petendo: ista pot[est] oppoi post sniam: vt s. dixi in l. elegat. §. si post. s. de cõdi. indeb. Quædã exceptiones opponunt cõtra ipsam sniam, seu eius executionem: vt in ll. alleg. per gl. ¶ Quæro, vtrũ inter exceptionem & replicationem sit aliqua differentia. Gl. dicit q[uod] exceptiones sunt perpetuæ, & replicationes temporales. Hoc videt cõtra l. si in fi. j. r[ati]õne hab. vbi sicut p[re]scribit cõtra actionem, ita cõtra exceptionem. Breuiter dicit, quædã est exceptio, ideo quæ est actio: vt est exceptio cõpensationis: & huic exceptioni p[re]scribitur. Ratio: quia est in p[ar]te tua q[uod] exerceas: vt l. si in fi. j. r[ati]õne hab. & l. que cõp[er]t. j. de act. & obl. Quædã est exceptio p[ro]p[ri]e, & illi nõ p[re]scribitur: vt l. licet. C. de excep. & l. purẽ. in fi. j. de do. excep. Quædã est replicatio: & illi p[re]scribitur, vt actioni: vt l. quæ situm. §. pen. s. de pecul. ¶ Quæro, quid de publicat[i]õne? De hoc habes l. secundum diuerfas lectu. q[uod] quãdo

actori cõpetit, est t[em]poralis: si reo, tunc est perpetua: vt l. si pactum. C. eo. Formo vnã q[uod] hic Iuriscultus facit differentiam inter exceptionem intentionis, & exceptionem iuris, & bene. ¶ Sed pone q[uod] nõ propono aliquã exceptionem: nec dico, nec actori: nec ad mei defensionem propono, sed produco instrumentu solutionis: vel pono solutionem, & proba, an sufficiat. R[ati]õne. tunc cum iudici est notorium actionem nõ cõpetere, iudex debet absolvere: vt l. vbi pactu. C. de transac. secundum vnã lec. ¶ Et gl. in l. illa, format vnã aliam q[uod] vtrum exceptio iuris debeat taliter proponi q[uod] necessariò concludat: vel sufficiat, q[uod] concludat p[re]sumptiuè. Petr. dicit multa, & ponit omnia verba quæ dixi in libello, seu actione, in l. omnes. §. Lucius. s. de his quæ in frau. cred. & per Cy. in l. edita actio. C. de eden. & sufficit q[uod] p[re]sumptiuè concludat, nisi ab aduersa parte probetur contrarium: vt Insti. de replica. §. j. vt, dico pactum de non petendo factum mihi, nisi ipse aduersarius per se probet.

- 1 Exceptioes procuratorie quæ sint, & qualiter proponantur.
2 Exceptio procuratoria quod euitetur per litis contestationem.
3 Exceptio dubia, quando iudicetur peremptoria.
4 Exceptio ne quis damnetur, nisi in quantum facere potest, est temporalis, & dilatoria: & opponitur etiam post litem contestatam.
5 Exceptio dotis vel pecunie non numerate, quod sit peremptoria.
6 Exceptio ordinis q[uod] primò conueniatur principalis quàm fideiussor, q[uod] sit dilatoria.
7 Exceptio peremptoria, an perimat actionem ipso iure postquam uenit ad conficiu.

L E X I I I.

Exceptioes. ¶ Quæro quæ sint exceptiones procuratorie: Dic q[uod] sunt multitudine modis: quia q[uod]q[uod] tu nõ es procurator: q[uod]q[uod] tu non potes esse p[ro]curator, q[uod]q[uod] est cõ in qua tu nõ potes esse p[ro]curator. Dic vt dixi in l. de pupillo. §. si. & l. seq. s. de ope. no. nõ. & gl. hic. ¶ Quæro q[uod] hæc exceptio pot[est] euitari. Et dicit lac. de Are. p[ro] lit. cõte. vt l. Põponius. §. rati. s. de pecu. & l. exceptione. C. de. j. b. Dicit hic, q[uod] quædã sunt exceptiones p[ro]p[ri]e, & quædã p[er]emptoria. ¶ Sed q[uod] de exceptionibus dubijs? gl. dicit q[uod] p[er]emptoria iudicabunt, vt l. sufficit. s. de cõdi. inde. Ego intel ligo illud q[uod] est p[er]emptoria, q[uod] p[re]sens status rei t[em]dit ad exclusionem. Et pone exẽplu de l. sufficit. s. de cõdi. inde. Sed si p[re]sens status rei nõ tendit ad cõclusionem, fortẽ secus: vt l. purẽ. in prin. j. de do. exce. & l. sub cõditione. s. de assignat. lib. Quæro, quid de ea, in qua quis damnatur in quantum facere potest: an sit perpetua, & peremptoria, an dilatoria? Et loã. dicit q[uod] est peremptoria. Hug. dicit contra, per pulcherrimas rationes. & per l. nã si maritus. s. de cõdi. inde. Item, quia potest peruenire ad meliorem fortunã. Et vide gl. ibi: itẽ de ea qua qs, & c. Gl. videtur hic tenere q[uod] sint anomala: sed illud nõ habemus in text. quod vocentur aliqua anomala. Et habuistis gl. quod est dilatoria, secundum Ioan. in l. inter eos. de re iudic. quæ est vera lectura. Breuiter Cyn. dicit in l. exceptionem. C. de probatio. sed melius dicit in l. j. C. de iur. & fact. igno. quia ponit additionem Guliel. de Cun. quia lex p[re]sumit eum fieri diuitem: & est t[em]poralis & dilatoria: vt l. cura extruendi. §. deficiẽtium. j. de mune. & hono. & C. arbi. tute. l. si defunctus. Quod esse verũ apparet: quia actio nõ perimitur: nam si venit ad pignorem fortunam, poterit conueniri. Licet autem sit dilatoria: tamen quia respicit executionem, potest opponi etiã post sententiam: & in hoc est speciale in ea. Quærit q[uod] glof. quid de exceptione non numerata dotis: & de exceptione non numerata pecunie. Dicit quod est peremptoria: quia perimit, & impedit actionem contra quã opponitur perpetuo. Nec obstat quod statuitur certum t[em]pus intra quod opponatur: quia Iuriscultus respexit, an exceptio opposita tollat actionem ad tempus, vel perpetuo: quia si ad tempus est dilatoria: si perpetuo, est p[er]emptoria: vt s. proximi. in fi. Illud verò quod gl. dicit q[uod] quod ad onus probandi est anomala, non est verum: quia idem quo alioque exceptione per quã excipiendo nil ponitur: vt dixi s. eod. l. j. ¶ Quæro quid de exceptione ordinis: vt prius principalis quàm fideiussor conueniatur? Gl. dicit q[uod] est anomala: quia potest esse quod erit perpetua, & t[em]poralis. Ego dico q[uod] dilatoria: quia non perimit, nec impedit personam tuam age re: sed differt vt prius discutias principalem. Et si dicis: ille soluit: tunc dic quod non vigore exceptionis ordinis collitur actio contra fideiussorem: sed vigore solutionis, & satisfactiois.

tionis. Et sic cõiter docto. nostri tenent. Et q[uod] possit opponi, habuistis acti plene in l. si dubitet. j. de fideiuss. Cy. tangit in l. exceptione. C. de proba. in v. q. ¶ Vltimò quæro an exceptio peremptoria perimat actionem ipso iure, postq[uod] venit ad cõficiu. Iac. de Ra. dicit q[uod] sic. Et mouet se per exemplum materiam, nõ per legem: vt q[uod] sunt duo pugiles, anteq[uam] vnus veniat cõtra aliu: & tunc nullus perimit: postea verò alter eorum perimit. Ego allego hic l. si plures. j. de fideiuss. Sed cõtra Ia. de Ra. tenet Petr. in l. exceptione. C. de proba. & tenet q[uod] nõ perimat, licet deueniat ad cõficiu. Alleg. Insti. de excep. p[ro] totu. & maxime in §. itẽ si in iudicio. vt plene examinabo in l. sul. verũ debitor. de cõdi. indebi. & itã plene dixi in repetitione illius legis. ¶ Aliquẽ esse locupletem, vel non, q[uod] t[em]p[us] inspiciatur.

Npupillo. Opp. de l. si a domino, vel a patre. §. pe. s. de peti. hære. & l. rei iudicata. in prin. s. solu. mat. gl. cõiter tenet, q[uod] inspicit tempus rei iudic. & t[em]pus quo petitur. Ego dico q[uod] aliquẽ esse locupletem vel nõ, quando p[er] est causa danda, vel cõseruanda, vel repellenda obligationis: & tunc inspicit t[em]pus lit. contest. vt q[uod] dico q[uod] ideo teneris, quia factus es locupletior, tu minor. Quadoq[uod] elie locupletior est causa mota ad executionem: & tunc inspicit t[em]pus rei iudicata: vt l. rei iudicata. s. sol. ma. & ibi dixi. & l. si a dno vel a patre. s. de peti. hæredi. & hoc videbitis j. eo. l. nemo.

Squi dicit. De hoc videbitis. j. eod. l. nemo. vide glo. quæ ponit contrariu, & nõ soluit ibi: t[em]p[us] & si susceperit in principio. Solu. pluribus exceptionibus licet v[er]ti, vt hic: non ad omnia redire, vt in contrario. Itẽ ibi, l. si p[ro]p[ri]e. alias l. si fundum. §. eleganter. Solutio. ibi extra iudicium: & ellet sibi contrarius. Item ibi §. eligere. ibi in actione, hic in exceptione.

Rem legatam. ¶ Videtur defuncti nocet successor. Opp. de l. an vitiu. j. de diuer. & tempo. p[re]scrip. Solut. dolus defuncti non nocet ad exceptionem, seu ad p[re]scriptionem: sed ad actionem sic: vt hic.

Replicatio competens non restituitur ipso iure, sed in integrum restitutione petita. Officiu iudicis qualiter possit impetrari in exceptione.

Exceptioes quæ. Vos scitis q[uod] p[ro]p[ri]e tractat de in integ. resti. iure actionis: vt s. de do. lo. & s. quod met. caus. q[uod]q[uod] officio iudicis: vt s. de mi. in primo casu cõpetit ipso iure sine restitutione petita. secundo nõ, nisi q[uod] restituitur in integrũ sit. Quæro q[uod] q[uod] in replicat[i]õne? Et gl. in l. nã & postea. §. si minor. s. de iure iur. dicit impetrata prius in integrũ restitutione. Quæro q[uod] vtrum in ipsa exceptione possem impetrare officiu iudicis q[uod] mihi sufficiat. Tu scis q[uod] dixi in l. j. s. eo. q[uod] nõ est necesse q[uod] in exceptione concludatur: non dico hic. Sed q[uod] si in exceptione concludo sic, q[uod] excipit,

& excipiendo proponit, & dicit q[uod] detur lit iuramentum, & erat minor, & fuit datus, & sic petit restituere: Dico q[uod] possum facere, p[ro] Papinianus. §. si filius. s. de inoffi. test. quia quædam quærela rescinditur: ita & beneficium restitutionis in intergru: & tunc ista exceptio habebit vim petitionis. Ita debet intelligi l. sub condicione. s. de bo. pos. contra tabul. plene vide in d. §. si minor. vbi de hoc dixi.

- 1 Ratio, quare reus proponit plures exceptiones, quæ actor actiones.
2 Plures exceptiones contrarias quæ quis proponere possit.
3 Plures replicationes contrarias quæ quis proponere possit.

Emo prohibetur. Habet subtilem materiam, & a nostris doc. bene intellectam. Opp. d. l. nemo ex his. §. quoties. j. de reg. iur. & l. q[uod] in hæredẽ. §. eligere. s. de tribu. Glof. sol. aliud in exceptione, vt hic: & aliud in actione, vt ibi Az. Opp. cõtra hoc s. eo. l. j. So. ibi quo ad q[uod] videt agere, nõ quo ad oia. ¶ Quæro extra gl. quæ est ratio q[uod] reus pot[est] proponere plures exceptiones q[uod] actor actiones: Ratio vna est, quia reus est fauorabilior: alia est, quia in potestate actoris est qualiter instruat, & q[uod] agat: sed in rei potestate non. Hanc rationem posuit Dy. in c. nullus pluribus. extra de reg. iur. lib. vj. & infra de hac faciam mentionem. ¶ Quæro, an plures contrarias exceptiones quis possit proponere. Et gl. videt hic tenere q[uod] sic: sed alibi glo. in d. l. nemo. op. plurib[us] modis. Opp. de l. quoties. §. p[ro]p[ri]e. de noxa. & de aut. cõtra q[uod] p[ro]p[ri]a. C. de nõ nu. pe. Huius cõtrarij timore gl. quæ est in l. nemo ex his in prin. j. de reg. iur. dicit, q[uod] pot[est] proponere, nisi contrarium in l. prohibetur: vt ibi no. Dyn. in c. nullus pluribus. dicit quod non est verum quod regula fallit, imo est firma. & dat regulã quã docum[en]ta assertio facta in exceptione nõ pot[est] concurrere cõ assertione, vel negatiõne facta in alia exceptione, nõ possunt plures exceptiones p[ro]poni, vt in cõtrarijs: sed cõditionaliter pot[est] opponi, vt l. liquidẽ. C. de excep. Videamus q[uod] dicit verius, an gl. vel Dyn. & primò videamus an exemplũ sit in cõtrarijs exceptionib[us]: & videat q[uod] sic: quia si solui, sum liberat[us] a solutiõne: a modo nõ possum liberari p[re]scri. arg. l. sequit. §. lana. s. de vlt. sca. Et credo q[uod] in isto exẽplo gl. bene dicit, per c. cũ olim. & c. auditis. extra de p[re]scri. Pone exemplũ Dy. nego me teneri: postea volo dicere me soluisse. Possum istas exceptiones p[ro]ponere: Dic q[uod] sic. quicquid dicat Dy. Casus est in l. cũ de indebi. s. de p[ro]ba. licet Dy. alle. p[ro] se, tamẽ est cõtra eũ: quia ibi ego nego mihi solutu: probata solutione dico debitũ fuisse, & grauior propter mendaciũ in probatione debiti. Simile est in aut. cõtra quos p[ro]p[ri]am. C. de nõ nu. pe. vbi probata scriptura propria possum postea faceri, & p[ro]bare cõtrariu. Sed cõtra illud opp. de l. ij. §. sed si alius. j. q[uod] appell. sit vbi appellans pro reo, si est sibi contrarius, nõ auditur. Pet. timore istius cõtrarij intelligit q[uod] potest plures cõtrarias exceptiones p[ro]ponere, sed nõ simul: vt d. §. sed si alius. sed pronuntiatio super vna proponere aliam. Ita tenet Cy. & recitat dictũ lac. in l. j. C. de iur. illud etiã videt cõtra casum in c. auditis. & c. cũ olim. de p[re]scri. & in exemplo hic dato per gl. quid dicemus: teneamus glo. simpliciter, & doct. determinamus hoc modo. Quandoq[uod] vna & eadem exceptio est in seipsa contraria: & tunc ista exceptio non admittitur: vt l. ij. §. sed si alius. j. quãdo app. sit. quia ibi appello proprio nomine, & alieno, & c. Quãdoq[uod] sunt duæ exceptiones cõtrariæ adinuicẽ: & hic aduerte, aut incumbit onus probandi vtranque exceptionem ipsi proponenti, & possunt proponi simul istæ exceptiones. Ita intelligo glo. hic, & d. c. cũ olim. & c. auditis. extra de p[re]scrip. Si vero propositio vnus exceptionis transfert onus probandi in aduersam partem aliam exceptionem: tunc non possunt proponi simul & semel simpliciter: vt l. cũ de indebito. quia nego solutum: tu debes probare solutum. Et ratio est, quia exceptio peremptoria debet probari

And. in reg. imputari de reg. iur. in merc. quæ refert Bal. in l. scriptura. ad fi. C. de proba. & an id quod primo negauit, postea postea cõfiteri, vi de Bald. in l. vnica. in ij. col. C. de confes. Et an terminus datus actori reo simul curat reo proponenti exceptiones cõtrarias, videt Bal. in d. l. ij. in col. xx. de fur. & ad hæc l. vide etiã quod not. dicit Bal. in l. j. C. de fal. cau. adic. leg. ¶ Aduerte. Vide no. p. Dy. Ray. & Imo. in l. Titic si nupserit. s. de condi. & demon. & vide etiã Bald. in l. peremptoria. in ij. col. versic. quæro nunc quid illi. C. sententiam rescindi non posse.

Quero quid. An actor possit pluribus vti cõtrarijs replicacionibz, adde Bar. i. l. si expressim. de app. Tenet Dyn. Vide Bar. in l. c. de indebito. de prob. per d. An. to. in c. ex parte decani. de rescrip. Tenui ista opt. Idẽ Bal. in l. alia. C. de his quib. vt indig. cõtrariũ tenet Bar. in l. de cem. ad si. de ver. ob. & ad materiam istã vide Bar. ibi. & Bal. in l. exceptione. C. de prob. Et an & qñ excipiens videatur fateari, vide Spec. in tit. de excep. s. v. fo. post pri. & quid de replicatẽ, vide Io. an. in regula exceptionẽ obijciens. de reg. iur. & Ang. hic et Bal. in aut. si dicat. C. de testa. & qñ not. gl. & Bar. i. liquidẽ. C. de excep. & dicit gl. in aut. de exh. reis. s. lancimus. in glo. l. i. tis contest. in. si. qñ quis fateat cõtrariũ p̄cessisse, si opponit exceptionẽ. nam p̄bã do exceptionẽ videt fateari. quã gl. ad hoc allegat p. sing. Bal. in l. i. in iij. col. c. qñ sic. vel priua. et Bal. in l. exceptionẽ. in penul. col. C. de pba. & duo verba ponit Bald. in aut. si dicat. in prin. h. col. de testi. cõtra. si qñ opponit exceptionẽ solutionis qñ nõ videat fateari debitorẽ. tenet Bar. per illã gl. in l. iul. verũ debitorẽ. in vj. col. s. de cõdi. indeb. & de materia habet per Bald. in l. j. C. de cõfess. in pen. col. & in l. j. in x. col. C. de furt. & Bal. in l. c. mulier. in xx. col. & Imol. ibi. in vj. & vij. co. ff. solu. ma. & q negat sententiã ritelã, nõ videt fateari sententiã latã. & sic negans qualitatẽ facti, nõ videt fateari ipsum factũ, secundũ Bal. & Imo. in l. Galus. s. forstã. per illũ text. de libe. & posth. & dixi post Imol. in d. l. de cõf. de ver. obli. & vide Bar. in l. post legatũ. de his qui. vt indig. Adde qñ excipiens videatur fateari, Ro. cõfil. lxxvij. vbi an opponens cõpensacionẽ videatur fateari debitorẽ. Et opin. quã hic tenet Bar. reprehẽdit Abb. in c. eũ venerabilis. vbi dicit esse cõtra Bar. Vnde ipse tenet opt. gl. in c. exceptionẽ. de reg. iur. quã etiã tenet Spe. eo. ti. s. viso. ver. illud quoq. & Io. an. ibi in addit. in versu. igitur valde periculosum. Secũda questio est. Ad hæc not. faciunt quã not. Bal. post gl. in l. i. ubi dicitur. s. fanẽ.

post qñ actor probauerit suã intencionẽ: vt l. si liquidẽ. C. de excep. l. exceptionẽ. C. de proba. modõ si nego mihi solutũ, incũbit tibi p̄batio: si probas, volo p̄ponere debitũ fuisse solutũ: incũbit onus probacionis mihi, & sic p̄bata vna deuenit ad aliã, s̄m qd dicit de petitorio & possessõrio in l. incerti. C. de interdic. & hoc facit ratio ordinis. Et prædicta vera, nisi lege prohibeant, p. l. nemo ex his. in prin. j. de reg. iur. vide qd in replicacionibz. Quãro qd in replicacionibz? + Dy. assignat duas rones differẽtiã inter actorẽ & reũ: quia reus est favorabilis: sed istud nõ habet locum in actore. Alia est: quã nõ pot esse in structus reus put actor. & illud est etiã in actore quãtũ ad replicacionẽ. & sic post qñ vna rõ habet locũ, satis est: & q plures replicaciones cõtrarij possint opponi: p̄batur per l. interpositas. C. de transact. vbi opponit exceptio: & per aliã dico nullã. An qui excipit, fateari videatur.

Non vtique. + Oppo. dicitur hic, q proponit exceptionẽ, non videt fateari, & c. Cõtra: quã qui excipit, probat, l. j. s. eo. C. de pba. l. j. Glo. quẽ est hic, videt intelligere istã l. q hoc sit verũ, qñ exceptio pponit conditionaliter: dico me nõ esse debitorẽ: sed si apparet, dico me soluisse. Sed si simpliciter opponit exceptionẽ pacti: si nõ probo: tũc videor cõfiteri. Et istã opi. tenet Dy. b̄ in c. exceptionẽ. de reg. iur. lib. vj. Decretisqẽ dicit cõtrariũ in c. eũ venerabilis. extra eod. & Ioã. And. tenet ibi reprehẽdendo Dy. in c. exceptionẽ obijciens. de reg. iur. lib. vj. Ego tenui istã opin. semper: & est dicitur meũ, q qlibet eorũ dicit verũ in casu suo. Quãdoq; quis obijcit exceptionẽ: & ille cõtra quẽ excipit, actionẽ confitetur: sed tunc dicit verũ Dy. vt quia fateor q solui: sed erã minor: quã nõ potui solutio nẽ recipere. Itẽ feci sibi pactũ de vltius nõ petẽdo: sed fecit mihi pactũ de petẽdo postea: & tũc dicit verũ Dy. q fateatur? Et hoc probo per l. quoniã. s. de his q nõ infa. Sed si actor nõ fateat qd excipiens ponit, tũc dicit verũ Decretisqẽ. Et dico q est casus in l. c. de indebito. s. de proba. Probans solutionẽ ergo debitorẽ: certẽ vti nõ possum istã p̄sumptionẽ & rationẽ hã nõ habem: sed regulã iuris habem, q ex eo nõ debet qd cõsequi p̄missũ, qd nixus est impugnare. Ita dicit do. in positionibus negatiuis: q quis positiones negãs, postea illis nõ pot vti. Ita tenet Spec. in tit. de po. Ita intelligo istã materiã: vñ actor q negat pactũ factũ vel solutionẽ, nõ pot dicere q ex eo sit probata intẽtio sua. Et fuit in tertio anno quo legi istũ tit. Si agens nomine Titij succubuit, an ab eo, factus hæres possit demo agere.

Modestinus. Quærãt glo. devna q. quid meo, vel agẽdo, vel defendẽdo. dic vt gl. + Secũda questio est: pone egi nomine Titij, & succubui: postea Titius fecit me heredẽ: an possim agere? Et gl. dicit q sic. Ista gl. contradicit huic l. & nihil allegat. dicit ne verũ ista gl. Et dico q dicit verũ

in duobus casibus: qñ promisit dñm rem ratam habiturũ, & dñs nõ habuit ratã: & tunc pot exceptione repellit: quia pot cõueniri. arg. l. vendicantẽ. s. de euic. Alius casus est, qñ egi procuratorio noie: tunc si successe dño, nõ possum dicere postea me nõ fuisse procuratorẽ, & allegare turpitudinẽ meam: vt l. si creditoribus. C. de fer. pig. da. ma. Secũda ratio est, sicut dicitur in creditore. C. cre. euic. pig. nõ de. l. j. In tertio casu ista gl. non procedit, quãdo egi tanq; cõiuncta persona, & nõ caui rem ratam habiturũ: vt j. eo. ti. in l. rei. & pro illo si succedo non prohibeor agere. Pro hoc facit qd dixi l. c. vir. de v. s. l. i. in prin. de fac. fan. ecclef. adde quod voluit Io. And. in addit. ad Spec. in tit. de sen. s. si. versu. v. qd ad quod tempus. vbi ponit de falso procuratorẽ, qui succubuit, & fuit institutus a dño, an possit agere: & de iudice, q successerat reo, contra quẽ lata erat sententia, & appellauerat, an possit appellacionem prosequi. Alius casus. Vide Bal. in l. si creditoribus. C. de fer. pig. dat. manu. Tunc si. Et vide not. limitationẽ in c. tertio loco. extra de p̄sumpt. & in aut. nouo iure. C. de pena iu. qui malẽ iud. Andreas Barba. Gl. agit hic. Adde quod no. l. flex falsa. & ibi not. Iaco. But. C. de transact. & quod no. Bar. in l. diuus. in fi. de re iud. & ad hoc vide Bald. in l. i. in j. col. C. si ex fal. instr. Generaliter. De hac l. c. vlti. lect. vide Bar. omnino in l. edita. in xij. col. C. de edẽ.

Vi agnitis. Quero de qua exceptione loquatur hic. Et dicit quidã falsorũ instrumentorum exceptio nõ habet locũ. & illud nõ placet gl. Alj dicit nõ esse locum p̄scriptioni rei iudi. Ad l. nostrã opp. de l. j. C. de cõd. indeb. & l. si sine. s. j. j. rem rat. ha. Sol. post sententiã nõ repetitur, nisi p̄textu falsorũ instrumentorum: nisi l. diuus. s. de re iudic. & l. si. C. si ex fal. instr. Opp. C. de fi. instr. l. si. s. fi. Sol. gl. videtur contra fi. l. Sol. generaliter, q hic fuit deceptus: vt l. vlt. C. plus va. quod agi. non obf. l. fi. C. de fi. instr. quia ibi non fuit de falso cognitũ. + Oppo. de l. excep. in fi. s. co. cõiuncta l. diuus. s. de re iud. gl. fateat q exceptio falsorũ instrumentorũ habet locum restitutione impetrata, ibi: & hæc petita. An ista gl. dicat verum: Credo quod dixi vobis in l. diuus. q si sententia est lata p̄textu falsorum instrumentorũ: si peto me reponi in pristinum statum, tunc faciam restitutione petita: & hoc intra quadriennium. Et ita loquitur l. diuus. quando volo restitui. Sed si volo repetere quod solui: vel tu petis, & ego excipio q p̄textu falsorum instrumentorum fui condemnatus, tunc ista exceptio fuit perpetua, nec oportet q petatur restitutio in integrum. Et hoc dicunt Canonistã extra eod. c. eũ venerabilis. + Quero, quid si velit agere ciuilitẽ de falso: an possit: glo. tangit hic. Ista q. soluitur in duobus verbis. Contra criminolum possum intentare, vel ciuilem, vel criminalẽ quam volui: l. j. quando ciu. ac. crim. p̄iudic. Fallit in casu l. p̄ator edixit. s. j. j. de iniur. secundũ lect. Iaco. de Aret. Sed si volo agere contra alium ciuilitẽ de falso, non possum criminolo viuente, nisi prius eo cõdemnato: secus si mortuo: vt l. j. C. vbi cau. ff. & l. j. s. de Car. edĩ.

Generaliter. Vide glof. ibi: vnde oportet, & c. Signa istud: & hoc examino in re petitione l. naturaliter. s. nil commune. s. de acquirẽ. possess. & dico quod si p̄iudicialẽ exceptionẽ vis opponere extra sententiã non potes: quia oportet quod probes & opponas, & hoc per istã glof. ibi vt probet rei vendi. primo in sit. Item not. ad questionem si ago confessoria contra te: tu dicis, agas rei vendicacione. antequam fundum vendideris, potest istud excipere: quia ista gl. videtur dicere quod sic. & vide glof. ibi: vel prius instituat eam: & an sit verum dicam in l. fundum Titianum. j. eod.

Petitor vel possessor hereditatis si conuenitur, quando possit deducere exceptio nem, de qua in ista lege. Quando petitur iurisdicchio alicuius castri, an habeat locum distincchio huius legis.

Si post litem. Habet duas lecturas. Primõ ergo pone casum secundũ primã lect. Cppo. de l. vlt. ma. C. de petitione l. a hereditatis. Glo. dicit quod l. ista hodie per illam corrigitur. Vel aliter, q ibi quãdo agit personalitẽ: hic quãdo agit realitẽ. Et sic p̄ istã gl. videt q illa l. vlt. loquat in iudicio personalitẽ: hic in rei vendicacione.

el. j. in prin. de fac. fan. ecclef. adde quod voluit Io. And. in addit. ad Spec. in tit. de sen. s. si. versu. v. qd ad quod tempus. vbi ponit de falso procuratorẽ, qui succubuit, & fuit institutus a dño, an possit agere: & de iudice, q successerat reo, contra quẽ lata erat sententia, & appellauerat, an possit appellacionem prosequi. Alius casus. Vide Bal. in l. si creditoribus. C. de fer. pig. dat. manu. Tunc si. Et vide not. limitationẽ in c. tertio loco. extra de p̄sumpt. & in aut. nouo iure. C. de pena iu. qui malẽ iud. Andreas Barba. Gl. agit hic. Adde quod no. l. flex falsa. & ibi not. Iaco. But. C. de transact. & quod no. Bar. in l. diuus. in fi. de re iud. & ad hoc vide Bald. in l. i. in j. col. C. si ex fal. instr. Generaliter. De hac l. c. vlti. lect. vide Bar. omnino in l. edita. in xij. col. C. de edẽ.

dicacione. Et pot esse bona ista gl. secundũ Dy. quando cõuenio aliquem rei vendicacione ex eadẽ causa, qua hæreditas petitur. Secus si ex alia causa petitur hæreditas, ex qua quis dicitur dñm: quia tunc esset eadẽ ratio quã in personali. & ideo tunc corrigitur ista l. secundũ Dy. Vel verius tunc nec de iure antiquo obstat exceptio, quia nullum p̄iudiciũ fit: vt l. si quis libertatẽ. s. fi. de pet. hære. Cum igitur conuenit quis vt possessor, cõuenit vt quislibet, nõ vt hæres. vt l. Nefennius. s. fundũ. de re iud. & l. de eo. s. fi. s. ad exhiben. Dat gl. aliã sol. quã teneas multũ menti: quia hic petitor hæreditatis agebat: ibi conueniebatur. & sic d. l. vlti. loquitur qñ conuenit petitor & possessor hereditatis: secus si ageret ipse. Et hoc tenet gl. hic & l. si bonã fidei. s. de pe. hære. tene menti. Et secũdũ hoc prout in casu ponitur de extraneo agente, corrigi per d. l. fin. habes expeditã primã lect. Sed Io. intelligit secũdo mō, vt in gl. ibi: secũdũ Io. and. & c. Est ne vera ista lect. Io. an. & Pet. reprehẽdit eã: quia si nõ possum ante lit. cõtest. multo minus post, per l. fundũ. & l. fundi. j. eo. Tene ergo primã lect. quã probat per text. huius libri: nõ facti nomine, & c. nã ante litẽ cõtest. iudiciũ est futurũ: post lit. cõtest. iudiciũ pendet: post snãm iudiciũ est factũ & cõpletũ. & sic Io. in omnibus bene dicit p̄ter qñ in eo q facit distincchioẽ añ lit. cõtest. vel post. Dic ergo + quando q petitor vel possessor hæreditatis agit aliquo particulari iudicio: & tunc indistinctẽ iura antiqua nõ corrigunt. & pot opponi exceptio ne p̄iudiciũ fiat petitioni hæreditatis: vt glof. hic tenet, & in l. si bonã fidei. s. de pe. hære. tene mēti. Qñque ipse cõuenitur, & tũc si inter eos mouet particulare iudiciũ, inter quos speratur moueri vniuersale: & tũc pot opponi hodie sicut olim: vt l. nõ distinguemus. s. si is. s. de arbi. Qñq; iudiciũ particulare mouet inter petitorẽ & possessorẽ, & tertiuũ: & tũc aut est iudiciũ reale, & obstat exceptio si ex eadẽ causa moueret, vt hac gl. secũdũ Dy. nec iura antiqua corrigunt per l. vlti. Aut mouet ex alia causa, & tunc non obf. exceptio: quã non facit p̄iudiciũ: vt l. si quis libertatẽ. in fine. s. de pet. hære. Aut mouet personalitẽ: & tũc distingue, vt l. fi. C. de pet. hære. quia ibi distinguit inter creditorẽ & legatarũ. Vbi conuenit aut dixi dicitã exceptionẽ locũ habere, fallit si actio, quẽ mouetur, esset tẽpore peritura: vt l. cum hæreditas ex Treb. in fin. ad Treb. & l. si bonã fidei. & l. diuus. de pe. hære. Itẽ fallit in causis summarijs: vt l. ille a quo. s. si de testam. p. e. ti. qd dicit vt dixi in l. ita tñ. s. quoties. e. ti. Itẽ fallit si super petitione hereditatis esset sententiatum, vel aliter si esset finita, vt hic. + Sed quero, quid si petitur aliquid vniuersale: vt iurisdicchio cuiusdam castri, vel rectoria cuiusdã ecclesie, an habeat locũ dictã distincchio, si aliquo iudicio particulari agatur, vel conueniatur? In nõ. q sic de cõfess. p̄bẽ. in vj. c. quia cõfess. in j. gl. magna. Mihi aut videt dicendũ, aut iurisdicchio coheret castro, seu territorio, & inter plures est cõtentio de dño castri principalitẽ: tũc illud est iudiciũ particulare: ideo omnibus iuribus dicti castri pot vti possessor p̄dente iudicio: vt l. si. s. de aqua quoti. & est. Si verõ est cõtentio principalitẽ de iurisdicchio: quia vnus dicit cõpetere sibi, alter sibi: puto distinguedũ vt in petitione hæreditatis vt nõ possit per aliquod particulare iudiciũ fieri p̄iudiciũ huic vniuersali, nisi secundũ distincchioẽ prædictã: & sic quã spectat ad iurisdicchioẽ, & sunt tẽpore peritura, potes exerceri, & similia. Ita intelligo Inn. licet multũ faciat cõtra quia hoc videt tantũ statutũ in petitione hæreditatis: quia fuit inuenta a Senatu: vt d. l. vlti. & l. si quis libertatẽ. tñ eadem ratio est hic. Facit etiã, quia idẽ est ac si fieret p̄iudiciũ contra tab. vt j. ti. j. l. i. j. vel querelã: vt d. l. si quis. Itẽ ibidẽ Senatus dixit tñ de libertate: tñ habet locum in alijs rebus: vt hic, & d. l. vlti. Et sic patet q extẽdit tñ ne sit in potestate cuiuslibet impeditẽ exercitiũ iurisdicchiois: dico q ita demũ pot opponi hæc exceptio, si itã possessori mora est lis de iurisdicchioẽ, vel moueri sperat: vt d. l. si quis libertatẽ. Et intelligo sperat, id est, ex ista causa: non elusoriã tũc, & c. vt l. hoc autem. s. si cui plusquã per l. fal. De alijs p̄iudicialibus dicam j. eo. l. fundi. & l. fundum. Et qñ & quibus possit opponi exceptio. hæc ibi dicam.

Aduersus. Opp. de l. nam & postea. s. sed & si. q. s. de iure iur. gl. soluit q pot replicari ab alio, vt in cõtrario: nõ a deferente, vt hic. Sed opp. de l. i. s. de dolo. Ergo si iuramentum est delatũ dolo malo nõ potest

opponi dolo. Tu debes intelligere q do a lus fuit cõmissus in deierando: & de isto non pot excipi. Secus si dolo esset cõmissus inducendo ad deferendum, vel ad iurandum: tunc posset replicare de dolo. Et hoc probatur s. de dolo. l. quod si deferẽte cum duabus seq. Opp. de l. admonendi. cũ b fi. Sol. fallit ibi: vt in glo. Reus excipiens si in exceptione succubuit, nõ prohibetur qd deduxit in exceptione tractare in alio iudicio. Si reus in exceptione obtinuit, facit p̄iudiciũ in alio iudicio aforti. Absolutoria lata in prima causa seruitutis, quod non faciat p̄iudiciũ in secunda causa proprietatis, secundũ communẽ cursum causarum. Communis cursum causarum est, quod reus non assumat in se onus probandi esse rem suam. ibi. Inspicitur quod euenire potest quãdo p̄sẽns status rei vtriusq; similiter tendit ad hoc. ibi. Quod casus in s. sed neq; in auth. de fidei i. ubi cõcursum hypothecariã, et psonali admittit, est casus specialis. Causa quod dicatur p̄iudicialis altero de tribus modis fratione rei, ratione auctoritatis, & p̄sẽntiã: & quando ita se contingunt quod absolutoria lata in uno, parit p̄iudiciũ in alio. Reus an possit agere confessoria contra agentem contra se ad fundum rei vendicacione. Si ago contra te confessoria, tui rei vendicacione contra me ad fundũ: ego dico seruitutem mihi deberi, quod agitur super secundo iudicio. Regula istius l. procedit quando duo iudicia proponuntur ab eo & eadem parte. Si condemnatoria lata in secundo iudicio parat plenũ p̄iudiciũ in primo, & unum iudiciũ sit propositum ab uno aliud ab alio: super secundo tantũ procedetur. Si ago rei vendicacione, tertius potest agere contra me confessoria. Contra agentem ad uiam potest excipi q agat primõ rei vendicacione, & quod super illa primõ procedatur. Potest dari libellus ut supersedeatur super confessoria proposita rei vendicacione. Rei vendicacione & confessoria simul proposita procedunt super rei vendicacione. Aditione ciuili, & criminali simul proposita, si non sit oppositum procedit iudiciũ.

Vndũ Titianũ. Lex nostra cũ duabus seq. pot sic sumari: Qñ duo iudicia sic se habent, q absolutoria lata in primo parit exceptionem rei iudicatã in secundo: & condemnatoria lata in secundo parit reo p̄iudiciũ in primo: concursus nõ admittitur: aliã secus. Hoc dicunt istẽ tres leges. Ista materia est valde singularis: & facit magnum honorem aduocatis intelligenibus eam. In l. sed si ante. in fine. Ista lex dicit quod absolutoria lata in prima, non parit exceptionem rei iudicatã in secunda: & condemnatio facta in secunda, nõ p̄iudicat reo in prima. Opponi dicitur hic, quod post motam litem in proprietate, non potest moueri, & c. Contra s. eodem l. si post litẽ tem. Solu. ibi debet intelligi post litem contest. & sententiam terminatã. & alia lec. quã est ibi non est vera. Opponitur de lei qui pignori. s. de ferui. dicit glof. fallit ibi. Venio ad l. sed si ante. dicitur hic quod diuersa corpora sunt, & sic innuit q seruitus est quid corporale. Contra l. j. s. de rerum diu. & In sit. de rebus corpo. & incorpo. glof. exponit corpora idẽst, res. Opponitur quod si ista est ratio quod potest agi in l. sed si ante. quia diuersa corpora: ergo est contra. s. l. prox. gl. dicit, fateor quod ista ratio non est vera: sed alia ratio mouit eum: & primõ assignat rationem, quam vide. & innuit glof. ista quod maior sit questio seruitutis, quam questio proprietatis. Dicit ne verum? Dic quod sic: quia respectu p̄iudiciũ est maior non respectu rei. maior autem dicitur respectu p̄iudiciũ: quia condemnatoria in prima p̄iudicat magis in secunda, quam condemnatoria in secunda p̄iudicat in prima. Item assignat glof. aliam rationem, & est eadem cum ista. & secunda ratio tractat de istis actionibus designando res super quibus vertitur: prima ratio designando res per ista nomina, prima, & secunda. Sed ad istas rationes secundũ gl. oppo. nõne etiam in l. sed si ante. absolutoria lata in secunda, parit exceptionem rei iudicatã in prima: primõ petij vram, postea fundum: si absolutus es in fundo, nonne p̄iudicat in prima? Certẽ nõ, dicit gl. sed est istud in fauorẽ rei: quia secundũ iudiciũ & condemnatoria in eo nõ p̄iudicat in primo. Modõ habeo q quãdo absolutoria lata in prima parat p̄iudiciũ in

Si potest litẽ ibi fecit dum Ioã. And. an ille qui cõuenit petitorẽ hereditatis possit cõuenire debitores hæreditarios, not. q Bal. in l. fi. C. de pet. hæred. in l. i. in pe. col. Fundũ Titianum absolutoria lata. requirunt ergo ista duo copulatiue vt habeat locũ ista regulã pariter in ista l. iunctã l. seq. & ad istã l. fundũ. vide Bar. in d. l. naturaliter. s. j. de acqu. pos. in l. j. in q. principalit. & vide Bar. in l. edita. in vj. q. C. de edend. & pro intellectu huius l. vide Bald. in d. l. edita. in reperi. peruffi na circa vlti. chartã. & in l. qui Romã. s. duo fratres. de verbo. obli. & d. Ant. in c. cõ dilectus. in viij. col. in prima cõbinatiõẽ de cã pos. & propri. et ad l. sed si ante. vide Bal. in d. l. edita. l. lxxix. alias xxxiij. col.

Procedo ulterius. Vide Bart. in l. fape. in fi. q. de re iudi. b. C. om cursum. no. limitatione qua habet q. impedit cum latio, qn absolutoria lata in prima pot. parere exceptionem rei iud. in secunda. Et ad de Bar. idem subtiliter dicent in l. natu. ralter. s. nihil coe. in prima combinatione. de acquir. pol. in xj. col. per c. pastoralis. & ca. post. ubi etia bar. ad ista regu. dat alia limit. notabile. & ibi declarat Imo. & do. Anto. in c. cu dilect. in vij. col. de ca. poss. Bal. aut in repe. l. incerti. C. de interdic. in vj. col. aliter dicit per ista l. sed si ante. secundu Oldr. videlicet q. regula huius l. fundum. cu. si. pcedit qn in omnib. euentu sententia absolutoria i prima, parit exceptione rei iudic. in secunda. alia secus p d. l. fed si ante. Addeq. contra Bal. in hoc tenet ap. de Dy. in c. null. pluribus. in versic. adde sexto, & c. in ti. de re. iur. in vj. ar. in l. pecuniam. si. cer. pe. c. tra. Bal. tenet q. Bar. in l. edita. in j. regu. C. de eden. Item contra Bar. hic videt tex. in l. interd. j. de pu. iud. inducdo vt ibi scripsi post Imo. Vide aliam limita. secundu Ang. in l. vbi pactu. circa ij. co. C. & traf. c. Veritur magnum praedictum. Quot modis dicant cause praedictales, & vide de pulchre Bar. in l. si qs libertate. circa fi. s. de peti. hære. ad qd dixi post Bar. in l. iudiciu soluit. s. de iud. Sed vtrum ordo vt prius de praedictalib. cognoscat, sit de substantia, & prius cognoscat de exceptionibus oppositis ad pcessum, vide per do. Ant. d. Flo. & oes i. c. exhibit. post gl. de iud. & doc. in c. ca. teru. de praescri. et qd no. Bar. in l. a. pcedere. C. de dila. & in l. j. C. de ord. iudi. & in l. si quaramus. & ibi etia p Imol. de testa. & q. dicat exceptio praedictalis, vide Bal. in l. peremptorias. in ij. col. C. sen. rescin. no. pos. De istis not. plenius per d. Ant. de ord. cog. in c. tuam. et ibi per do. Abba. d. Sed no. credo. adde qua. not. voluit bar. in l. de pupillo. s. si is cui. in fi. de ope. noui nuncia.

secunda: condonatoria in secunda parat praedictu in prima. Ita loquitur l. fundu. sed contra loquitur l. sed si ante. Iuris. ergo bene dixit: quia vtraq. ratio. f. gl. & Iuris consulti requiruntur: quia oportet non eandem rem petita esse. Itē oportet q. vna non pariat praedictum alteri. Pro declaratione materiae procedo ulterius, & opteto viam: secundo peto fundu. non poterit sequi absolutio in via: quia fundum probauit reus esse suum: & sic parat praedictum in fundo. f. in quaestione fundi: & sic non debet admitti concursus. Pet. dicit non esse veru: quia licet super exceptione non pronunciet, non parat praedictu in alio iudicio: vt l. vendicantem. cum l. seq. s. de euic. hoc anno dixi tibi contrarium, quod est veru: quia qui opponit exceptione, & in exceptione succumbit, non prohibet illud idē, quod in exceptione deduxit, tractare in alio iudicio. Sed si reus obtinuit, tunc facit praedictu in alio iudicio actori: vt l. qui Romae. s. duo fratres. j. de verb. ob. secundu lec. Hug. Erat ergo sol. ista: illud qd dicit qn absolutoria lata est in prima, possibilib. est non parere praedictum in secunda: est veru secundu communem cursum b. caularu: alia secus. Communis cursum caularu est vt reus non assumat in se vnus probadi esse re suam: pot. tñ. si vult: vt l. liberis. in fi. s. de libe. caus. f. l. circa. s. de pba. no. tamē cogit. Vnde absolutoria lata in prima, non parat praedictu in secunda, secundu cursum communem caularu. Idē dixi in l. inter stipula. tem. s. sacra. j. de ver. obl. q. inspicit quod euenire pot. qn praesens status rei verisimiliter tendit ad hoc: sed praesens status rei non inducit hoc: ergo & c. Sed si pones q. reus vellet in se probatione recipere: tunc non admitteret concursus: cum reus probado se dnm praedictaret in secundo: & sic non admitteret concursus. Oppo. t. extra gl. in auth. de fideiuf. s. sed neq. vbi admittitur concursus personalis, & hypothecaria: sed sententia lata in personali parat praedictu in hypothecaria: vt l. li. deferere. s. qui. mo. pig. vel hypo. sol. Dy. in c. nullus pluribus. extra de reg. iur. li. vj. dicit, q. si primu proponit vnū iudiciu: secundo pponitur aliud: & tunc loquuntur istae regulae. Sed qn simul & semel proponunt: tunc est secus: vt in s. sed neq. Sed illud est contra gl. hic positam super verbo, restitutionu. Item probat, quia civilē & criminalem non possum simul & semel in eodem libello proponere: vt l. interdū. de pub. iudi. & l. j. C. quando ciuilib. ac cri. praui. Et ratio est, dicit Dy. in c. null. pluribus. quia sententia lata in vno, non parat praedictu in alio: ergo sol. Dy. non est bona. Cy. soluit in l. edita. q. illud quod dicitur in s. sed neq. veru est. quando vnum iudiciu est principale, & aliud accessorium: tunc admittitur concursus. Secus si vtrumq. sit principale: vt hic. Sed ista sol. est falsa contra l. fundu. j. eo. quia de ancilla & partu non admittit concursus. Pet. dat alia sol. q. in illa l. duo iudicia tendunt ad vnū finē. Ideo admittit concursus. Sed illud est contra l. singulis. j. e. tit. j. quid dicemus: non video alia sol. vera, nisi istam. Vos scitis q. iura Authenticoru grauāt debitorē in hoc, q. anteq.

ueniat ad pignoru possessores, debet fieri discussio de suis bonis vt citius possit veniri ad bonoru possessione per missionē qua proponi possit psonalis & hypothecaria: ne diuersis iudicijs fatiget. Et sic ille casus specialis est contra istas regulas, per dicta ratione. Opp. ista l. videf. contra l. ordinata. s. de lib. ca. p. qua l. videf. q. postqua quēstio praedictalis pponitur, illa debet examinari: alia si lere debet: vt peto a te meū seruum: ista quēstio de seruo, siue ante, siue post proponatur, debet primu examinari. Per istud contrariu intelligas materia legis. Et debet scire q. cause praedictales dicuntur tribus modis. Vno modo ille actiones praedictales in re, qn agit de statu alicuius: de qui vult loquitur Inst. de act. s. praedictales. & l. j. s. per hac. s. de rei ven. Et dicit praedictalis, q. in ea vertit magnu praedictu, vt status. Itē praedictalis dicit, q. praedictat, vel apta est praedictare alijs causis. Itē facit qnq. quē inhabilitē ad iudiciu: & de istis praedictalibus nihil dicam, nisi inquantu pro declaratione aliaru: & de illis loquitur l. ordinata. vnde non facit ad ista. Secundu dicit praedictalis rōne autoritatis, & p geminē: & istud cōtingit altero de duobus modis. Vno modo in causis se auicē nullo modo cōtingentibus: vt l. vt. de ordi. iu. q. ibi causa ciuilib. nullo modo habet facere cū criminali, sed solū est praeminētia criminalis: vt l. p. minorē. s. de iudi. secundu vnam lec. Secundu est praedictalis rōne autoritatis & peminētie, in causis se inuicē cōtingentibus ppter quaequale praedictu: vt est petitio haereditatis: & vidistis s. eo. l. i. post litem. & l. vt. C. de peti. her. de isto no. dicā hic. Tertiu genus est praedictalium, qn sic se cōtingūt, q. absolutoria lata i primo, parat praedictum in secundo. & gl. in l. p. minorē. ponit ista genera praedictalium. Hoc pmissu t. venio ad q. aliquas, & reuoco in dubiu. dicit hic in l. fundu. q. si aliqs primu petit feudu, secundu viā: tūc obstat exceptio, ne faciat praedictu. Quero, quid si reus hoc faciat: peto fundu a te: tu agis contra me cōfessoria: an possis Pet. dicit q. sic: q. ista exceptio est introducta fauore rei: vn actor non possit pponere: reus poterit. Sed no. credo Pet. veru dices: re: & ante faciam vnā q. per qua reprehēdo eum. Egisti contra me confessoria: ego reus ago contra te rei vendicatione ad fundum, tu dices seruitute tibi deberi super quo agef. Dicā qd super secundo iudicio agef: & hoc per l. j. C. q. ac. no. possunt. secundu vnā lec. secundu qua do tibi alia regula: quia regula istius l. procedūt qn duo iudicia pponuntur ab vna & eadē pte, sed qn vnū iudiciu proponit ab vno: aliud ab alio: tūc sume ista regulam si cōdemnatoria lata in secundo parat praedictu plenū in primo: super secundo tñ. pcedet, & in primo super sedebit: vt l. j. C. qui accus. no. pos. Vide in simili l. vt. C. si ex fal. in stru. & qd vidistis in l. g. agnitis. s. eo. Nūc ad propositu: si ego reus ppono rei vendicationē contra te, qui primu agebas cōfessoria contra me: tūc procedere in secundo, & super sedere in primo. Sed si dices tu: secunda est praedictalis ad primā: & ita prima ad secundam: ita hic si probatur via tua, facit praedictu in secunda. Quare ergo no. procederet in prima prout in secunda. Dico q. vtraq. est praedictalis vna ad alia: sed ratione maioritatis proceditur in secunda, quae est maior: sed si essent paris potētia: tūc pcederet super vtraq. vt j. ti. j. l. i. inter me. & ibi dixi. Ad quaestione Pet. an reus possit agere cōfessoria, quādo primu egi rei vendicatione. Et dicit ipse q. sic. Sed ipse non bene dicit: & istae leges non faciunt: quia loquuntur quando proponuntur ab eodē. Secus si ad diuersis: quia tūc super maiori procedet: vt dixi. Facit l. per minorē. s. de iudic. Sed pone t. q. tertia persona est quae intendat praedictale: quia ago reuē dicatione contra te, & Titius agit cōfessoria contra me: an admittatur: Et videtur q. no. per l. ordinata. s. de lib. cau. Sed contra rium dico per l. si is a quo. & l. seq. s. de rei ven. Non obf. l. ord. dinata. quia ibi loquitur in alijs praedictalibus, vt s. dixi. Quare, t. tu agis ad viam: ego dico, agas primu rei vendicatione, & prius procedas in illa qua in confessoria: an ista exceptio admittatur: Et videf. q. sic, per l. j. cū sua gl. s. fa. erci. qn tu no. possides, nec te dnm cōfiteor. & pro hoc habuistis gl. s. e. l. generaliter. t. Quare, dicitur hic, no. possum proponere confessoriam post proposita rei vendicatione: possum ne dare libellum, vt no. pcedat, sed vt super sedeat. Doc. dicit q. sic, & bñ. p. l. ne gāda. C. qui accus. no. pos. & per l. is qui. j. de pub. iud. t. Quare, qd si simul & semel ppono vtraq. actionē, super qua pcedatur.

fundu, quē tuū hāc l. fundu. in princ. dixit Bald. no. in l. edita. in xxx. col. C. de ed. no. esse alibi ad hoc vide licet qs no. pot. diuidere iudiciu accessorium a principali, vel illud accumulare & quē principaliter. & adde tex. cū glo. in l. si cū in iudicio. j. de ex. ce. rei iud. & Imo. in l. Paul. la. j. de re iud. & limita. s. iug. per Cy. in l. i. in iij. col. C. de iud. b. Opp. de cōsuetudine. Et sic principale & accessorium no. possunt peti & quē principaliter, accumulādo libellos. Et ad hoc ista l. est sing. & vni. ca. scdm Bal. in l. edita. ppe. pri. vj. charte. c. Opp. Vide not. per Bar. & Bal. in l. ij. C. de petiti. hære. d. c. Opp. q. de iure. An possit opp. de iure tertij in materia. adde q. no. dicit Barto. in l. si alienā. s. solu. matr. & adde Bal. in l. doce. C. de rei vē. & in l. cū qer uum. hic alleg. & qd dixi in l. fin. in fi. s. vti pos. & Bald. in aut. q. rē. in vlt. col. de sacro. sanc. ecclē. & in l. pe. ad fi. de no. nu. pe. per Cano. in c. mandatū. de rescrip. per Bal. in l. peremptorias. in vj. col. C. sen. rescin. non pos. & in l. ij. in princ. quibus res iudic. non nocet. & per Cano. in c. cu dilectus. de iure par. plenē per Iaco. de Bel. in d. l. loci corp. Ang. declarat in l. mi litis opidic. s. veteran. s. de testa. mi. An possit opponi de iure tertij, vide Petr. de Anc. cōf. c. ex. vij. Paul. de cast. cōf. l. cxlij. Alex. cōf. l. xxxvj. lib. ij. d. P. P. A. V. P. c. Intelligatur. vide Ias. in l. ij. col. ij. vers. veritas huius puncti. C. de iure emphy. Ro. cōf. l. xxxvj. col. pen. dicit q. qs no. pot. opponere de iure filii. c. Prorsus extranei. Vide Bal. in l. cū seru. uum. in ij. col. de seru. ius fugit. f. P. P. A. V. P. c. Primo casu. Vide Pau. de cast. cōf. cxlij. incip. ad id de quo q. r. l. limita. no. habere locu iudicij sum marijs, in quibus no. pot. quis opponere de iure filii, exclusiuo iuris agentis. Secundu Pau. de cast. in l. fin. quē ibi sequit Alex. vol. ix. in fi. C. de edic. diui Adriani tollen. c. Quādoq. Et vide Cy. & Bal. in l. cū fer. uū. C. de fer. fu. & bal. aliqd in l. si qs cōdu. ctionis. C. loc. Bart. in l. indebiti. s. sed & si nummi. s. de cōdi. in. deb. l. si alienā. s. solu.

detur. Et dicit gl. q. super rei vendicatione, quae est maior. Et dicit veritatē. quicquid dicat Dy. in c. nullus pluribus in examinatione. s. sed neq. vt s. tibi dixi. t. Quare vtrum ista iudicia sint nulla ipso iure, etiā si no. opponatur. Vt puta, si quis intētauerit ciuile & criminalē: & processum fuerit. Dico q. veru est, si no. excipiat vā lere iudiciu. Et pro hoc l. generaliter. s. e. & l. si mācipiū. s. j. s. de euic. & l. ij. C. com. mu. diu. & ibi no. qd tene mēti. & hoc pu to veru. Sed facit mihi dubiu l. si maritus. in fin. j. de adul. vbi dicit, nihil agit. & ibi dicit q. sine exceptioe libellus no. procedat. Quare, quomodo sint dispaes cause restitutiōis. Et gl. dicit, quā vide: & tene primā responsione. & secunda no. procedit: quia si ago confessoria, restituitur mihi vt mea, non vt aliena secundum l. j. in fi. s. de ser. rusti. praed. c. Proponens rei vendicatione, & conditione l. & ex diuerso. de rei vendicatione. ad fructus non admittitur. Vndi quē tuū. Dicitur hic q. si ago rei vendicatione: postea propono cōi diuidendo, no. possum. Contra: quia cōi diuidendo pot. cōpetere, si no. sit dñs: vt pone vnus habet Publicianam, & pot. agere cōi diuidendo: vt l. minor. s. j. s. de auic. Gl. dicit, fateor q. rei vendicatio non parat praedictu in Publiciana: sed hic agebat cōi diuidendo, dicendo se dñm. Opp. b. de cōsuetudine t. verba libelli formantur, q. peto rem cū fructibus, & c. Et dicit gl. q. pro fructibus cōpetit officiu iudicis mercenariu. Item cōpetit cōdictio l. ex diuerso. s. de rei vendi. & ibi no. modu si proponerem rei vendicationem, & conditionem ad fructus, non admittor. Secus si rei vendicatione ago: & accessorie per officiu iudicis mercenarium peto fructus: quia possum. De exceptione rei iudicata. Rubrica. LEX I. Vm res inter alios iudicata. Oppo. de l. Pōponius. s. si ex causa. s. de inoffi. testa. Gl. dicit q. hic agit vt declarat illud quod est ibi, qn rescinditur testamētum, & iudex agit vt rescindatur. Aliam solutio. tangit gl. & istam puto verā, q. ibi fuit actum cum persona, cuius principali ter interest. Idem dicerem, si testamētum diceretur nullum. Sed hic non fuit iudicatu contra haeredem vnuerfalem: sed cum legatario fuit actum. Petr. tenet istam sol. l. hic & Cy. recitando Pe. C. qui. res iudi. non no. l. prima. in sua magna distinctioe. Sed quomodo pot. esse illud, q. si ego heres scriptus possidens haereditate conuenior: quomodo possum excipere de iure tertij: Contra l. loci corpus. s. compe tit. s. si ser. ven. possumus dicere q. vnus et idem erat ille conuentus & qui excipiebat. Vt dic vt tangam. j. l. proxima. c. Quando de iure tertij potest opponi. LEX II. Vi cum haerede. Subtilis est. Oppo. de l. cū haere. s. ad Treb.

gl. soluit aliud in legato, & aliud in creditore, vt in contrario. Tu dic q. ibi erant actiones tempore periturae. Ita tenet ibi gl. & Pe. hic. Opp. de l. fi. C. de pe. hære. d. Sol. hic, q. in aliquo immutatur hodie per illam l. vt dixi in l. si post litem. s. tit. j. Op. de l. hac autem. s. j. s. si cui plus quam per l. fal. Sol. gloss. fateor quod peti poterat: quia actio competebar, sed exceptio poterat opponi. vt hic. Opponi. quod compe tar sine restitutione: quia ista exceptio videtur dilatoria, non remptoria: vt l. si post litem. s. tit. j. Quaedam tamen gloss. in l. qui cum haerede. j. de act. & oblig. tenet, q. ipso iure restituatur actio. Gloss. hic tenet contrarium, quod ope restitutionis: quia durum est contra stimulum calcitra re: vt hic, ibi dum dicit, l. l. i. iij. & c. quia quartus liber est de materia restitutionis in integrum: & debemus intelligere secundum materiam ibi positam: vt l. Imperator. s. de in diem addic. Dic q. iudex absoluet eum simpliciter: ideo de aequitate restituatur actio sibi. Secus si no. absoluitur simpliciter: quia tunc non esset opus restitutione. Oppo. q. de iure tertij non potest opponi: vt l. loci corpus. s. compe tit. s. si ser. vē. et l. si quis emptionis. s. in veru nullum. C. de praescript. trig. ann. Et vt ista materia plenē intelligatur d. dic, q. quandoque opponitur de iure tertij ab eo qui successit illi tertio: & vide quod no. in c. is qui in ius. extra de re. iur. lib. vj. & quod vidistis in l. si tertius. s. de aqua plu. ar. cen. Quandoque opponit quis de iure tertij, vt fideiussor: & de hoc vidistis in l. exceptiones. s. ti. j. & l. ij. de duobus reis. c. Quandoque quis opponit de iure tertij prorsus extranei: & tunc dic, Quandoque ius tertij est exclusiuum iuris agentis ipso iure. Quandoque non elidit intentionem agentis ipso iure. Quandoque non excludit, nec elidit, sed partem de utilitate iuris agentis diminit. Primo casu, quādoq. ipso iure est exclusiuum iuris alterius: & tunc aut est exclusiuum, siue velit tertius, siue non: & tunc pot. opponi de iure tertij: vt l. fin. C. de rei vendica. & l. cum seru. cum sua gloss. C. de seru. iugit. g. Quandoque ius tertij est exclusiuum iuris agentis ipso iure: ita tamen si tertius vult: & tunc de iure tertij non possum opponere: vt l. ij. si ager vectiga. vel emphyteuti. pe. cum gloss. coniuncta l. ij. C. de iure emphyteu. Quandoque ius tertij est exclusiuum iuris alterius ipso iure, etiam si tertius non contradicat, licet non requiratur voluntas eius: & tunc potest opponi de iure tertij: vt l. prima huius tituli, coniuncta l. si lio praeterito. s. de iniusto, rupt. & irrit. testamento. & de hoc est casus in l. ij. s. j. de doli exceptio. coniuncta gloss. quae est in l. & eleganter. in principio s. de dolo. Quandoque ius tertij non elidit intentionem agentis ipso iure: & tunc aut illud ad hoc tendit, vt etiam alijs profit: & potest alius vt iure tertij: vt l. si post mortem. s. fina. de contra tabulas quod intellige vt ibi dixi. Facit l. ex duobus. & l. & si contra. de vulgari & pupillari. Aut ad hoc non tendit: & tunc aut si non opponeret exceptionem de iure tertij, conuentus incideret in periculum, quod teneatur bis soluere: & tunc potest opponere: vt hic, & l. quamdiu. s. de bonis liberti. & l. tertia s. cum extaret. s. de Card. edic. Si veru non incidit in periculum: & tunc non potest opponi de iure tertij: vt l. si quis emptionis. s. si veru nullum. C. de praescriptionibus triginta annorum & l. qui ex liberis. s. testamento. s. de bonorum possessione secundum tabulas & l. militis. s. veteranus. s. de testam. mili. Tertio casu, quando partem de utilitate iuris agentis diminit: tunc aut illud ius tertij est quaedam accessio rei, vel personae, vt seruittutes reales, vel personales, vt in vlt. fructu. & non potest opponi de iure tertij: vt l. loci corpus. s. competit. si serui. v. licetur. & quod no. de rei vendicatione l. fructus. in fin. de conditione indebiti. l. indebiti. s. sed & si nummi. in fin. Aut et ius per se, vt vtilis domini: quod habet

mat. And. Barba. h. Si tertius vult. Pro hoc vide gl. no. in c. j. ne sede vaca. & Abb. Sicut. in c. diuersis fal lacijs. d. cler. cōiug. et Bal. in l. folennibus. C. de rei vendi. c. Ius tertij. Addit huic d. Inn. in l. si alie nā. fol. mat. gl. sing. in l. is cōsequer. s. si filiusfam. familia: er. cific. vbi quoties agit actioe reali: pot. excipi de iure tertij, ita de mū si sit exclusiuu iuris agentis. Et idē ibi Bal. post Old. & Bal. in l. j. in princ. si quis alii. testa. prohib. c. Vtilis dñi. No. pro dno fundi emphyteutici, si illi vendicat ab alio possessore, no. ab emphyteuta: q. talis possessor tali dño age t. pot. excipere de vti li dño emphyteuta, & sic de dominiu tertij. Et idē ipsemet tenet in d. s. sed & si nū mi. in fi. Et vide qd re tulit secundu Pal. post Bar. in l. ij. de iure emphyteu.

Stancilla. Et vide Imo. in c. ecclesia. de ca. pos. ad qd alle. istum text. & ibi per d. An. & quæ ibi dixi. And. Barba. Si ancillâ pragnârem. Et sic no. q. ablo iutoria sententia idē operat q. cōdenatori. cū sol. quod intel. lige quo ad personas quæ fuerunt in iudicio. l. Titio. c. tūm. s. Titio. & ibi Bal. s. de condi. & demon. Si à te hæreditatē. Istū tex. allegat Bar. in l. duobus. s. de iure iur. in s. si a fideiussore. Vide qd no. Bald. in l. j. C. de re iudi. Si quis fundum. In hoc s. si probat secū dū Bar. secundū vlti. lect. q. iudex debet p. nunciare super iure agens, & absolueret. qui nō possidet: nō aut simpliciter debet pronuciare iudiciū nō tenere, et hoc si cōstat de iure agens: aliās fecus. Fallit qñ rei vedit. actualiter non cōpeteret, vt q. agēs possidebat: & ideo tūc declaratus eius, etiā si de eo cōstet. Casus est sing. secū dū Bar. in c. examinata. & ibi sequitur docto. de iudicijs. quæ refert Ro. in l. naturaliter. s. nihil cōe. in pe. char. de acquir. poset. Imol. i. d. c. examinata. limitans hic dictū. qd est not. Et ad prædicta vide latus Bal. in l. cū Pap. C. de sent. & qd dixi Imol. s. in margine. & ibi oīno vide ad id quod not. Bar. in l. j. C. si aduer. rem iur. et of. no. vide quo ad istū s. & facit l. nā & post ea. s. si iun. ta. l. sed & si possessori. in princ. de iureiur. & scripsit post Barto. in l. j. s. si publico. j. de adulter. Et an possit iudicare sup iure rei, vide Bal. dñ. & qd ibi dixi in l. si. C. de fidei. libe. & latus per eū in d. l. cū Papi. & glof. & Bar. in l. j. C. vti poss. & ibi plenē Bald. in vltima columna. Et opponi. & adde Bart. in d. l. is q. f. & Bal. in l. j. in j. col. C. de alien. iudi. mut. cau. fac. & Bald. in l. cogi. in vlti. col. C. de pet. hæred. & in rub. de rei ven. Tamē declarata, & itellige istū text. secundū hāc lect. prout no. per Imo. in d. l. naturaliter. s. nihil. in iij. cōbinatione de acq. pos. & ibi vide Bart. & Ang. in l. inter litigates. de iudi. vbi tenet istā glof.

emphyteuta, vel quæsitū præscriptione: tūc de iure tertij potest opponi, sicut quæ sit est exclusiū totius: vt no. per gl. in d. s. qñ nūmi. in fin. & probat in l. si quis emptio nis. s. j. de præscript. xxx. ann. Et ista est veritas, quicquid dicat Cyn. in d. l. quum feruum. de ser. fug. vbi imperfectē not.

Rei iudicatæ excep. Quærit gl. quæ sunt istæ personæ, quæ rem in iudicium deducunt. & dic vt gl. Quæro, qd si cōiuncta persona agit, dic vt in gl. Quæro, quid in defensore, dic vt in gl.

Quis cum totum. Gl. facit vnū contrariū, & nō solū: & est in gl. j. in fi. Dic sol. vt ibi. Itē vtd gl. quæ incip. Excipit excusas. in fi. dic, q. ibi res obligata desijt esse: ideo extinguitur hypothe. hic vero res alia cōtenta sub prima ex eadē causa peti: & ideo obstat excep. rei iud. Opp. j. pxi. s. Sol. vt glo. quia hic ex eadē causa: ibi ex alia. † Lex nostra inducit ad q. peto à te decem; tu dicis, nō debeo, & iuras, & debes quinque; an sis periurus? Petr. dicit q. sic, p. l. istā: quia in iudicio appellatione totius continetur pars. Et de hoc dixi in l. j. s. si stipulanti. j. de verb. obli. fm Pet. ibi dixi, & distinxi.

Si ancillam pragnatē. Oppo. s. pxi. Sol. ibi ex eadē causa: hic ex alia. Opp. de ver. de fructibus. in princ. s. quidam habet literā affirmatiuā: & cōcordat quidā habet negatiuā, & ponit alter casus. Opp. de l. si. C. de lib. cau. Glo. dat duas sol. & tenet illam, q. hic ex alia causa petebatur: ibi ex eadem. Vltimō quærit gl. primō † peto fundū succubui, volo petere fructus, possum ne? Et gl. dicit q. sic: sed istud est falsum, per l. fundi. s. tit. j. nisi ex alia causa peteret.

Plane. Opp. de l. euider. j. eo. Sol. exceptio rei iudicatæ pdest condemnato, & soluenti, sicut si esset absolutus. Et ad hoc allegatur.

Et generaliter. Semp allegatur hic † s. do. Iac. But. q. qñ iudicat in primo, & decisū venit examinādū in secūdo: tūc nō obstat excep. rei iud. † Quærit gl. quid si, peto vnā rem à te, postea ago petitione hæred. Et distinguit, vt in ea patet. Pet. de Hel. p. dānauit istā glo. quia qñ diuerse res sunt quæ petunt, tūc nō obstat excep. rei iud. in alio: vt l. cū quærit. j. eo. Arbitror Pet. verū dicere, hoc modo sententia lata est: quia nō probauit me hæredē, nō obstat excep. rei iudicatæ: vt l. qui Rom. s. duo fratres. j. de verb. obli. & sic loquitur ista gl.

Si quis fundum.

Iste est bonus s. & debet scribi literis aureis. Quæro, qualiter debet poni casus in l. ista. Et gl. ponit tria exēpla. prima lect. et tertia est bona in se. † Not. q. sententia lata, cōtra nō possidētē tanq. possidētē: si de nouo cōpēt possidere, mādabitur sententiā executioni. Secūda lect. est falsa: quia dicit glo. q. reus fuit absolutus. & tex. dicit, q. fm petitionē fuit iudicatū: ideo nō teneas istā lect. Tertia vide, & not. eā. Et opp. d. q. nō potest absolui: & sic obtulit se. Gl. dicit q. nō obtulit se, nec vnq. fuit interrogatus: & sic nō obstat l. is qui. de rei vē. Et sic habes ex ista lect. hic, † & in l. is qui se obtulit. de rei vend. q. accipiēdo libellum, nisi appareat q. tu sis interrogatus, an possideas: nō teneris. Sed quid fiet in isto iudicio? text. est hic q. pronuncia bit rem esse actoris, & reum absoluet, postquam non constat eum possidere, & hoc si actor probat plenē de iure suo.

Si quis fundum. Iste est bonus s. & debet scribi literis aureis. Quæro, qualiter debet poni casus in l. ista. Et gl. ponit tria exēpla. prima lect. et tertia est bona in se. † Not. q. sententia lata, cōtra nō possidētē tanq. possidētē: si de nouo cōpēt possidere, mādabitur sententiā executioni. Secūda lect. est falsa: quia dicit glo. q. reus fuit absolutus. & tex. dicit, q. fm petitionē fuit iudicatū: ideo nō teneas istā lect. Tertia vide, & not. eā. Et opp. d. q. nō potest absolui: & sic obtulit se. Gl. dicit q. nō obtulit se, nec vnq. fuit interrogatus: & sic nō obstat l. is qui. de rei vē. Et sic habes ex ista lect. hic, † & in l. is qui se obtulit. de rei vend. q. accipiēdo libellum, nisi appareat q. tu sis interrogatus, an possideas: nō teneris. Sed quid fiet in isto iudicio? text. est hic q. pronuncia bit rem esse actoris, & reum absoluet, postquam non constat eum possidere, & hoc si actor probat plenē de iure suo.

Iulianus scribit.

Iste est subtilis s. & notab. Opp. q. de persona emptoris trāseat in venditorē: quia accessio possessio emptoris transit ad venditorē: vt l. Pompo. s. præterea. s. de acquir. posses. & l. si homi nem. s. de vsuc. Aduertatis: † hic est duplex lect. vna lo. quam sequitur Pet. alia gl. quæ sequit d. Ray. & dicit lo. quod est verum, qñ reuertit sine titulo: secus si ex titulo, vel redhibitoria: quia tunc transit de emptore ad venditorē, gl. damnat opi. lo. quia si sine titulo reuertit ad quēcumq. trāsit sine excep. tione ne transit. Ad l. Pōpo. s. præterea. dic q. aliud est in accessio ne, & aliud in re iudicata. Quid dicemus? Primō impugnem⁹ gl. Dicit gl. ratio differētiæ est: quia veditoris interest, vt trāseat ad emptorē. Ista ratio non est bona: quia fm hoc exceptio rei iudi. in persona donatoris, nō transiret in donariū: quia donator non tenet de iustione quod est falsum: vt l. si tibi. s. pactum. s. de pact. Quid dicemus? Ray. legēdo hic tenet glo. Pet. tenet cū lo. & respōdet ad reprehensionē gl. quare lex ista voluit denotare q. exceptio rei iud. trāsit ad eū, qui habet causam ab eo: aliās nō. Quid dicemus? Pro modo salua meliori deliberatione, credo Pet. bene dicere in casu, si res reuera est ex redhibitione, sed si ex pacto additiōnis in diē, vel ex l. cōmissoria, dicit bene glof. Et probo per l. si ex duobus. s. sed & Marcellus. s. de in diē addic. quia ibi dicit q. pignus emptoris venditori nō nocet. Quid si per redhibitoriam: tūc nocet mihi veditori. Ratio † est: quia pactum l. cōmissoria & addic. in diē, rescindit venditionē ipso iure: vt vidistis no. in l. j. s. de do na. Sed si intentat redhibitiō, apparet q. ex voluntate agat, & videtur noua veditio. Gl. legit tertio modo, vt effugiat ista cōtraria: & vide gl. ibi: vel dic tertio & c. Oppo. de l. duobus. s. j. de iureiuran. Sol. ibi in exceptione iuris iurandi, quæ vicem solutionis obtinet. Oppon. de l. quæsitum. s. si annua. s. de pe cu. Sol. illa exceptio personalis in veditore, & causa exceptio nis cōcedendæ cessat in emptore. Oppo. de l. si cū emptor. in princ. s. de pact. & l. facta. s. si hæres. ad Trebel. Sol. vt ibi. Quæro, hæc lex loquitur quando exceptio rei iudicatæ cōpetebat venditori ante venditionem: quid si post veditiōnem cōpēt competere? Dic vt plenē tractauit in l. cū vir. de vsur.

Si quis fundum. Iste est bonus s. & debet scribi literis aureis. Quæro, qualiter debet poni casus in l. ista. Et gl. ponit tria exēpla. prima lect. et tertia est bona in se. † Not. q. sententia lata, cōtra nō possidētē tanq. possidētē: si de nouo cōpēt possidere, mādabitur sententiā executioni. Secūda lect. est falsa: quia dicit glo. q. reus fuit absolutus. & tex. dicit, q. fm petitionē fuit iudicatū: ideo nō teneas istā lect. Tertia vide, & not. eā. Et opp. d. q. nō potest absolui: & sic obtulit se. Gl. dicit q. nō obtulit se, nec vnq. fuit interrogatus: & sic nō obstat l. is qui. de rei vē. Et sic habes ex ista lect. hic, † & in l. is qui se obtulit. de rei vend. q. accipiēdo libellum, nisi appareat q. tu sis interrogatus, an possideas: nō teneris. Sed quid fiet in isto iudicio? text. est hic q. pronuncia bit rem esse actoris, & reum absoluet, postquam non constat eum possidere, & hoc si actor probat plenē de iure suo.

Si quis fundum. Iste est bonus s. & debet scribi literis aureis. Quæro, qualiter debet poni casus in l. ista. Et gl. ponit tria exēpla. prima lect. et tertia est bona in se. † Not. q. sententia lata, cōtra nō possidētē tanq. possidētē: si de nouo cōpēt possidere, mādabitur sententiā executioni. Secūda lect. est falsa: quia dicit glo. q. reus fuit absolutus. & tex. dicit, q. fm petitionē fuit iudicatū: ideo nō teneas istā lect. Tertia vide, & not. eā. Et opp. d. q. nō potest absolui: & sic obtulit se. Gl. dicit q. nō obtulit se, nec vnq. fuit interrogatus: & sic nō obstat l. is qui. de rei vē. Et sic habes ex ista lect. hic, † & in l. is qui se obtulit. de rei vend. q. accipiēdo libellum, nisi appareat q. tu sis interrogatus, an possideas: nō teneris. Sed quid fiet in isto iudicio? text. est hic q. pronuncia bit rem esse actoris, & reum absoluet, postquam non constat eum possidere, & hoc si actor probat plenē de iure suo.

Si quis fundum. Iste est bonus s. & debet scribi literis aureis. Quæro, qualiter debet poni casus in l. ista. Et gl. ponit tria exēpla. prima lect. et tertia est bona in se. † Not. q. sententia lata, cōtra nō possidētē tanq. possidētē: si de nouo cōpēt possidere, mādabitur sententiā executioni. Secūda lect. est falsa: quia dicit glo. q. reus fuit absolutus. & tex. dicit, q. fm petitionē fuit iudicatū: ideo nō teneas istā lect. Tertia vide, & not. eā. Et opp. d. q. nō potest absolui: & sic obtulit se. Gl. dicit q. nō obtulit se, nec vnq. fuit interrogatus: & sic nō obstat l. is qui. de rei vē. Et sic habes ex ista lect. hic, † & in l. is qui se obtulit. de rei vend. q. accipiēdo libellum, nisi appareat q. tu sis interrogatus, an possideas: nō teneris. Sed quid fiet in isto iudicio? text. est hic q. pronuncia bit rem esse actoris, & reum absoluet, postquam non constat eum possidere, & hoc si actor probat plenē de iure suo.

Si quis fundum. Iste est bonus s. & debet scribi literis aureis. Quæro, qualiter debet poni casus in l. ista. Et gl. ponit tria exēpla. prima lect. et tertia est bona in se. † Not. q. sententia lata, cōtra nō possidētē tanq. possidētē: si de nouo cōpēt possidere, mādabitur sententiā executioni. Secūda lect. est falsa: quia dicit glo. q. reus fuit absolutus. & tex. dicit, q. fm petitionē fuit iudicatū: ideo nō teneas istā lect. Tertia vide, & not. eā. Et opp. d. q. nō potest absolui: & sic obtulit se. Gl. dicit q. nō obtulit se, nec vnq. fuit interrogatus: & sic nō obstat l. is qui. de rei vē. Et sic habes ex ista lect. hic, † & in l. is qui se obtulit. de rei vend. q. accipiēdo libellum, nisi appareat q. tu sis interrogatus, an possideas: nō teneris. Sed quid fiet in isto iudicio? text. est hic q. pronuncia bit rem esse actoris, & reum absoluet, postquam non constat eum possidere, & hoc si actor probat plenē de iure suo.

Si quis fundum. Iste est bonus s. & debet scribi literis aureis. Quæro, qualiter debet poni casus in l. ista. Et gl. ponit tria exēpla. prima lect. et tertia est bona in se. † Not. q. sententia lata, cōtra nō possidētē tanq. possidētē: si de nouo cōpēt possidere, mādabitur sententiā executioni. Secūda lect. est falsa: quia dicit glo. q. reus fuit absolutus. & tex. dicit, q. fm petitionē fuit iudicatū: ideo nō teneas istā lect. Tertia vide, & not. eā. Et opp. d. q. nō potest absolui: & sic obtulit se. Gl. dicit q. nō obtulit se, nec vnq. fuit interrogatus: & sic nō obstat l. is qui. de rei vē. Et sic habes ex ista lect. hic, † & in l. is qui se obtulit. de rei vend. q. accipiēdo libellum, nisi appareat q. tu sis interrogatus, an possideas: nō teneris. Sed quid fiet in isto iudicio? text. est hic q. pronuncia bit rem esse actoris, & reum absoluet, postquam non constat eum possidere, & hoc si actor probat plenē de iure suo.

Si quis fundum. Iste est bonus s. & debet scribi literis aureis. Quæro, qualiter debet poni casus in l. ista. Et gl. ponit tria exēpla. prima lect. et tertia est bona in se. † Not. q. sententia lata, cōtra nō possidētē tanq. possidētē: si de nouo cōpēt possidere, mādabitur sententiā executioni. Secūda lect. est falsa: quia dicit glo. q. reus fuit absolutus. & tex. dicit, q. fm petitionē fuit iudicatū: ideo nō teneas istā lect. Tertia vide, & not. eā. Et opp. d. q. nō potest absolui: & sic obtulit se. Gl. dicit q. nō obtulit se, nec vnq. fuit interrogatus: & sic nō obstat l. is qui. de rei vē. Et sic habes ex ista lect. hic, † & in l. is qui se obtulit. de rei vend. q. accipiēdo libellum, nisi appareat q. tu sis interrogatus, an possideas: nō teneris. Sed quid fiet in isto iudicio? text. est hic q. pronuncia bit rem esse actoris, & reum absoluet, postquam non constat eum possidere, & hoc si actor probat plenē de iure suo.

Si quis fundum. Iste est bonus s. & debet scribi literis aureis. Quæro, qualiter debet poni casus in l. ista. Et gl. ponit tria exēpla. prima lect. et tertia est bona in se. † Not. q. sententia lata, cōtra nō possidētē tanq. possidētē: si de nouo cōpēt possidere, mādabitur sententiā executioni. Secūda lect. est falsa: quia dicit glo. q. reus fuit absolutus. & tex. dicit, q. fm petitionē fuit iudicatū: ideo nō teneas istā lect. Tertia vide, & not. eā. Et opp. d. q. nō potest absolui: & sic obtulit se. Gl. dicit q. nō obtulit se, nec vnq. fuit interrogatus: & sic nō obstat l. is qui. de rei vē. Et sic habes ex ista lect. hic, † & in l. is qui se obtulit. de rei vend. q. accipiēdo libellum, nisi appareat q. tu sis interrogatus, an possideas: nō teneris. Sed quid fiet in isto iudicio? text. est hic q. pronuncia bit rem esse actoris, & reum absoluet, postquam non constat eum possidere, & hoc si actor probat plenē de iure suo.

Si quis fundum. Iste est bonus s. & debet scribi literis aureis. Quæro, qualiter debet poni casus in l. ista. Et gl. ponit tria exēpla. prima lect. et tertia est bona in se. † Not. q. sententia lata, cōtra nō possidētē tanq. possidētē: si de nouo cōpēt possidere, mādabitur sententiā executioni. Secūda lect. est falsa: quia dicit glo. q. reus fuit absolutus. & tex. dicit, q. fm petitionē fuit iudicatū: ideo nō teneas istā lect. Tertia vide, & not. eā. Et opp. d. q. nō potest absolui: & sic obtulit se. Gl. dicit q. nō obtulit se, nec vnq. fuit interrogatus: & sic nō obstat l. is qui. de rei vē. Et sic habes ex ista lect. hic, † & in l. is qui se obtulit. de rei vend. q. accipiēdo libellum, nisi appareat q. tu sis interrogatus, an possideas: nō teneris. Sed quid fiet in isto iudicio? text. est hic q. pronuncia bit rem esse actoris, & reum absoluet, postquam non constat eum possidere, & hoc si actor probat plenē de iure suo.

Si quis fundum. Iste est bonus s. & debet scribi literis aureis. Quæro, qualiter debet poni casus in l. ista. Et gl. ponit tria exēpla. prima lect. et tertia est bona in se. † Not. q. sententia lata, cōtra nō possidētē tanq. possidētē: si de nouo cōpēt possidere, mādabitur sententiā executioni. Secūda lect. est falsa: quia dicit glo. q. reus fuit absolutus. & tex. dicit, q. fm petitionē fuit iudicatū: ideo nō teneas istā lect. Tertia vide, & not. eā. Et opp. d. q. nō potest absolui: & sic obtulit se. Gl. dicit q. nō obtulit se, nec vnq. fuit interrogatus: & sic nō obstat l. is qui. de rei vē. Et sic habes ex ista lect. hic, † & in l. is qui se obtulit. de rei vend. q. accipiēdo libellum, nisi appareat q. tu sis interrogatus, an possideas: nō teneris. Sed quid fiet in isto iudicio? text. est hic q. pronuncia bit rem esse actoris, & reum absoluet, postquam non constat eum possidere, & hoc si actor probat plenē de iure suo.

Si quis fundum. Iste est bonus s. & debet scribi literis aureis. Quæro, qualiter debet poni casus in l. ista. Et gl. ponit tria exēpla. prima lect. et tertia est bona in se. † Not. q. sententia lata, cōtra nō possidētē tanq. possidētē: si de nouo cōpēt possidere, mādabitur sententiā executioni. Secūda lect. est falsa: quia dicit glo. q. reus fuit absolutus. & tex. dicit, q. fm petitionē fuit iudicatū: ideo nō teneas istā lect. Tertia vide, & not. eā. Et opp. d. q. nō potest absolui: & sic obtulit se. Gl. dicit q. nō obtulit se, nec vnq. fuit interrogatus: & sic nō obstat l. is qui. de rei vē. Et sic habes ex ista lect. hic, † & in l. is qui se obtulit. de rei vend. q. accipiēdo libellum, nisi appareat q. tu sis interrogatus, an possideas: nō teneris. Sed quid fiet in isto iudicio? text. est hic q. pronuncia bit rem esse actoris, & reum absoluet, postquam non constat eum possidere, & hoc si actor probat plenē de iure suo.

Si quis fundum. Iste est bonus s. & debet scribi literis aureis. Quæro, qualiter debet poni casus in l. ista. Et gl. ponit tria exēpla. prima lect. et tertia est bona in se. † Not. q. sententia lata, cōtra nō possidētē tanq. possidētē: si de nouo cōpēt possidere, mādabitur sententiā executioni. Secūda lect. est falsa: quia dicit glo. q. reus fuit absolutus. & tex. dicit, q. fm petitionē fuit iudicatū: ideo nō teneas istā lect. Tertia vide, & not. eā. Et opp. d. q. nō potest absolui: & sic obtulit se. Gl. dicit q. nō obtulit se, nec vnq. fuit interrogatus: & sic nō obstat l. is qui. de rei vē. Et sic habes ex ista lect. hic, † & in l. is qui se obtulit. de rei vend. q. accipiēdo libellum, nisi appareat q. tu sis interrogatus, an possideas: nō teneris. Sed quid fiet in isto iudicio? text. est hic q. pronuncia bit rem esse actoris, & reum absoluet, postquam non constat eum possidere, & hoc si actor probat plenē de iure suo.

Si quis fundum. Iste est bonus s. & debet scribi literis aureis. Quæro, qualiter debet poni casus in l. ista. Et gl. ponit tria exēpla. prima lect. et tertia est bona in se. † Not. q. sententia lata, cōtra nō possidētē tanq. possidētē: si de nouo cōpēt possidere, mādabitur sententiā executioni. Secūda lect. est falsa: quia dicit glo. q. reus fuit absolutus. & tex. dicit, q. fm petitionē fuit iudicatū: ideo nō teneas istā lect. Tertia vide, & not. eā. Et opp. d. q. nō potest absolui: & sic obtulit se. Gl. dicit q. nō obtulit se, nec vnq. fuit interrogatus: & sic nō obstat l. is qui. de rei vē. Et sic habes ex ista lect. hic, † & in l. is qui se obtulit. de rei vend. q. accipiēdo libellum, nisi appareat q. tu sis interrogatus, an possideas: nō teneris. Sed quid fiet in isto iudicio? text. est hic q. pronuncia bit rem esse actoris, & reum absoluet, postquam non constat eum possidere, & hoc si actor probat plenē de iure suo.

Si quis fundum. Iste est bonus s. & debet scribi literis aureis. Quæro, qualiter debet poni casus in l. ista. Et gl. ponit tria exēpla. prima lect. et tertia est bona in se. † Not. q. sententia lata, cōtra nō possidētē tanq. possidētē: si de nouo cōpēt possidere, mādabitur sententiā executioni. Secūda lect. est falsa: quia dicit glo. q. reus fuit absolutus. & tex. dicit, q. fm petitionē fuit iudicatū: ideo nō teneas istā lect. Tertia vide, & not. eā. Et opp. d. q. nō potest absolui: & sic obtulit se. Gl. dicit q. nō obtulit se, nec vnq. fuit interrogatus: & sic nō obstat l. is qui. de rei vē. Et sic habes ex ista lect. hic, † & in l. is qui se obtulit. de rei vend. q. accipiēdo libellum, nisi appareat q. tu sis interrogatus, an possideas: nō teneris. Sed quid fiet in isto iudicio? text. est hic q. pronuncia bit rem esse actoris, & reum absoluet, postquam non constat eum possidere, & hoc si actor probat plenē de iure suo.

Si quis fundum. Iste est bonus s. & debet scribi literis aureis. Quæro, qualiter debet poni casus in l. ista. Et gl. ponit tria exēpla. prima lect. et tertia est bona in se. † Not. q. sententia lata, cōtra nō possidētē tanq. possidētē: si de nouo cōpēt possidere, mādabitur sententiā executioni. Secūda lect. est falsa: quia dicit glo. q. reus fuit absolutus. & tex. dicit, q. fm petitionē fuit iudicatū: ideo nō teneas istā lect. Tertia vide, & not. eā. Et opp. d. q. nō potest absolui: & sic obtulit se. Gl. dicit q. nō obtulit se, nec vnq. fuit interrogatus: & sic nō obstat l. is qui. de rei vē. Et sic habes ex ista lect. hic, † & in l. is qui se obtulit. de rei vend. q. accipiēdo libellum, nisi appareat q. tu sis interrogatus, an possideas: nō teneris. Sed quid fiet in isto iudicio? text. est hic q. pronuncia bit rem esse actoris, & reum absoluet, postquam non constat eum possidere, & hoc si actor probat plenē de iure suo.

Si quis fundum. Iste est bonus s. & debet scribi literis aureis. Quæro, qualiter debet poni casus in l. ista. Et gl. ponit tria exēpla. prima lect. et tertia est bona in se. † Not. q. sententia lata, cōtra nō possidētē tanq. possidētē: si de nouo cōpēt possidere, mādabitur sententiā executioni. Secūda lect. est falsa: quia dicit glo. q. reus fuit absolutus. & tex. dicit, q. fm petitionē fuit iudicatū: ideo nō teneas istā lect. Tertia vide, & not. eā. Et opp. d. q. nō potest absolui: & sic obtulit se. Gl. dicit q. nō obtulit se, nec vnq. fuit interrogatus: & sic nō obstat l. is qui. de rei vē. Et sic habes ex ista lect. hic, † & in l. is qui se obtulit. de rei vend. q. accipiēdo libellum, nisi appareat q. tu sis interrogatus, an possideas: nō teneris. Sed quid fiet in isto iudicio? text. est hic q. pronuncia bit rem esse actoris, & reum absoluet, postquam non constat eum possidere, & hoc si actor probat plenē de iure suo.

Si quis fundum. Iste est bonus s. & debet scribi literis aureis. Quæro, qualiter debet poni casus in l. ista. Et gl. ponit tria exēpla. prima lect. et tertia est bona in se. † Not. q. sententia lata, cōtra nō possidētē tanq. possidētē: si de nouo cōpēt possidere, mādabitur sententiā executioni. Secūda lect. est falsa: quia dicit glo. q. reus fuit absolutus. & tex. dicit, q. fm petitionē fuit iudicatū: ideo nō teneas istā lect. Tertia vide, & not. eā. Et opp. d. q. nō potest absolui: & sic obtulit se. Gl. dicit q. nō obtulit se, nec vnq. fuit interrogatus: & sic nō obstat l. is qui. de rei vē. Et sic habes ex ista lect. hic, † & in l. is qui se obtulit. de rei vend. q. accipiēdo libellum, nisi appareat q. tu sis interrogatus, an possideas: nō teneris. Sed quid fiet in isto iudicio? text. est hic q. pronuncia bit rem esse actoris, & reum absoluet, postquam non constat eum possidere, & hoc si actor probat plenē de iure suo.

Si quis fundum. Iste est bonus s. & debet scribi literis aureis. Quæro, qualiter debet poni casus in l. ista. Et gl. ponit tria exēpla. prima lect. et tertia est bona in se. † Not. q. sententia lata, cōtra nō possidētē tanq. possidētē: si de nouo cōpēt possidere, mādabitur sententiā executioni. Secūda lect. est falsa: quia dicit glo. q. reus fuit absolutus. & tex. dicit, q. fm petitionē fuit iudicatū: ideo nō teneas istā lect. Tertia vide, & not. eā. Et opp. d. q. nō potest absolui: & sic obtulit se. Gl. dicit q. nō obtulit se, nec vnq. fuit interrogatus: & sic nō obstat l. is qui. de rei vē. Et sic habes ex ista lect. hic, † & in l. is qui se obtulit. de rei vend. q. accipiēdo libellum, nisi appareat q. tu sis interrogatus, an possideas: nō teneris. Sed quid fiet in isto iudicio? text. est hic q. pronuncia bit rem esse actoris, & reum absoluet, postquam non constat eum possidere, & hoc si actor probat plenē de iure suo.

Si mater filij.

Hæc lex est difficilis, & breuiter hoc dicit: Si in petitione hæreditatis prædit generalis petitio, & specialis prosecutio, tollat exceptio in omnibus casibus: nisi actor auxilio restitutionis in integrū iuret. h. d. Oppo. j. ea. l. s. si quis autē fundum. Solu. hæc petitio hæreditatis fuit generaliter proposita: licet vnā causam tātū fuerit prosecuta: in cōtrario tantū fuerit specialis petitio, & prosecutio specialis, & ista est vera sol. Alij solunt q. s. cōtrarius loquitur in rei ven. hæc in petitione hæreditatis, quæ est mista. Ista nō habet rationē diuersitatis in se. Oppo. dicit hic, q. mater restituitur. Cōtra, imō ipso iure: vt l. licet. C. de iudi. & l. de rebus. s. de arbi. Quidā cōcedebant: sed nō est verū: quia cōtraria in merē personalibus actionibus loquuntur: hic in realibus. Dicit hic, † q. restituit ex causa: quæro, quæ est ista causa, propter quā huic subueniat? Et dicit qui dam, quia est mater. Et credo istā opi. satis bonā in se: & multū doct. sequuntur istā. Alij dicunt, quod per resti. in integ. ex clausula generali, si qua causa mihi iusta esse videbitur: vt l. j. s. ex quib. cau. ma. Alij dicit, q. est ista p. errorē. & istā puto satis verā, per l. de ætate. s. si. de interro. act. & restituet quantum cunque extraneus, vt dixi plenē in l. penul. s. de confes. Tene menti istos modos, ex quibus restitutio conceditur: quia valde vtile est.

Si mater filij. Hæc lex est difficilis, & breuiter hoc dicit: Si in petitione hæreditatis prædit generalis petitio, & specialis prosecutio, tollat exceptio in omnibus casibus: nisi actor auxilio restitutionis in integrū iuret. h. d. Oppo. j. ea. l. s. si quis autē fundum. Solu. hæc petitio hæreditatis fuit generaliter proposita: licet vnā causam tātū fuerit prosecuta: in cōtrario tantū fuerit specialis petitio, & prosecutio specialis, & ista est vera sol. Alij solunt q. s. cōtrarius loquitur in rei ven. hæc in petitione hæreditatis, quæ est mista. Ista nō habet rationē diuersitatis in se. Oppo. dicit hic, q. mater restituitur. Cōtra, imō ipso iure: vt l. licet. C. de iudi. & l. de rebus. s. de arbi. Quidā cōcedebant: sed nō est verū: quia cōtraria in merē personalibus actionibus loquuntur: hic in realibus. Dicit hic, † q. restituit ex causa: quæro, quæ est ista causa, propter quā huic subueniat? Et dicit qui dam, quia est mater. Et credo istā opi. satis bonā in se: & multū doct. sequuntur istā. Alij dicunt, quod per resti. in integ. ex clausula generali, si qua causa mihi iusta esse videbitur: vt l. j. s. ex quib. cau. ma. Alij dicit, q. est ista p. errorē. & istā puto satis verā, per l. de ætate. s. si. de interro. act. & restituet quantum cunque extraneus, vt dixi plenē in l. penul. s. de confes. Tene menti istos modos, ex quibus restitutio conceditur: quia valde vtile est.

Si mater filij. Hæc lex est difficilis, & breuiter hoc dicit: Si in petitione hæreditatis prædit generalis petitio, & specialis prosecutio, tollat exceptio in omnibus casibus: nisi actor auxilio restitutionis in integrū iuret. h. d. Oppo. j. ea. l. s. si quis autē fundum. Solu. hæc petitio hæreditatis fuit generaliter proposita: licet vnā causam tātū fuerit prosecuta: in cōtrario tantū fuerit specialis petitio, & prosecutio specialis, & ista est vera sol. Alij solunt q. s. cōtrarius loquitur in rei ven. hæc in petitione hæreditatis, quæ est mista. Ista nō habet rationē diuersitatis in se. Oppo. dicit hic, q. mater restituitur. Cōtra, imō ipso iure: vt l. licet. C. de iudi. & l. de rebus. s. de arbi. Quidā cōcedebant: sed nō est verū: quia cōtraria in merē personalibus actionibus loquuntur: hic in realibus. Dicit hic, † q. restituit ex causa: quæro, quæ est ista causa, propter quā huic subueniat? Et dicit qui dam, quia est mater. Et credo istā opi. satis bonā in se: & multū doct. sequuntur istā. Alij dicunt, quod per resti. in integ. ex clausula generali, si qua causa mihi iusta esse videbitur: vt l. j. s. ex quib. cau. ma. Alij dicit, q. est ista p. errorē. & istā puto satis verā, per l. de ætate. s. si. de interro. act. & restituet quantum cunque extraneus, vt dixi plenē in l. penul. s. de confes. Tene menti istos modos, ex quibus restitutio conceditur: quia valde vtile est.

Si mater filij. Hæc lex est difficilis, & breuiter hoc dicit: Si in petitione hæreditatis prædit generalis petitio, & specialis prosecutio, tollat exceptio in omnibus casibus: nisi actor auxilio restitutionis in integrū iuret. h. d. Oppo. j. ea. l. s. si quis autē fundum. Solu. hæc petitio hæreditatis f

Quero quid. Et vi de pulchra verba que notant in tex. l. si re. §. quolibet tempore. §. de uic. And. Barba.

& Jacob. de Bello. in aut. de litig. §. j. in le ctura. Et ideo si interas iure dñij, vel quasi per hoc qd dicit dñij, dicit de directo, vel vtili. Vnde si es emphyteuta, videris vtile dñium in iudiciu deduxisse, sed qñ ad dis vel quasi, tñc venit Publiciana in libello, alias nō veniret: vt l. minor. §. j. de eucti. Ad l. j. §. q in perpetuū. §. si ager vcti, dic qñ ibi rōne adiuncti nō poterat ad vtile re ferrit: id ad directum referit. † Quæro, quid si cōditio legati supuenit post lit. contesta. an sniam, an illud ius videat de duxisse in iudiciu? Rñdeo, qñ si an conclusioem veniret cōditio, videt deduxisse in iudiciu: arg. l. si rem. §. si. de pign. action. & l. si mandato. §. mandato. Sed si post conclusionem, tunc credo quod nō videor deduxisse in iudiciu: quia per inde est, ac si post sententiam obuenerit: vt argumen. l. si rem. §. fina. §. de euctio.

conuētus, & absolutus existens in pte, an pater acgrat exceptionē rei iudicatę. Et dicit qñ sic: qñ vna persona censet. Credo qñ ista glo. dicat verum, qñ filius est in iudicio defendendo patrem tacite, vel expressē. Secus si pro sua confessioe ipse conuenitur, qñ dixit se possidere: ar. l. qui seruuum. §. de interro. act. † Quæro si filius emancipatus fuit conuentus & absolutus, an acquiratur exceptio patri: Et dicit vt in gl. Vides ergo qñ si filius emancipatus obtinuit, prodest patri, si ab eo habet cam. Illud debet intelligi scdm ea quæ dixi in l. cum vir. §. de vfuca. si interest filij emancipati exceptionem transire ad patrem. Si ego uendidi tibi de presenti fundum, & Sempronius facit examinare testes ad æternam rei memoriam quod illum fundum iam ante sibi donauit: an nigore horum testium possit agere contra te emptorem? Item si rem. Dy. consuluit vnā quaestione, quā vidit de facto: hodie vēdidit tibi vnū fundū: Sempronius facit examinari testes ad æternam rei memoriā, qñ ego iam est annus donauit sibi fundum: & vult agere contra istum emptorem, f. contra re, cui vendidit: & probare sibi esse donatum per illos testes examinatos ad æternam rei memoriā: an possit Dy. dixit qñ sic: exceptio rei iudic. emptori non nocet: vt j. eo. l. iudicatę. & l. si superatus. §. de pig. ita examinatio facta post emptionem. Innocent. idem in cap. cum causam. de testibus.

Taneadem. Opp. de l. si quis cumto. §. si ancillam. & §. sequen. §. e. glof. tua respondet qñ oportet qñ sit eadem res verē, vel interpretatiuē. Opp. de v. fuf. l. qui vfufr. aree. in prin. gl. nō soluit. Sol. in hac exceptioe inspiciunt substantia, & etiā veritas præsumpta: ibi sola forma. Qui cum partem. Sed nōne habuisti i l. si quis cum tor. §. si. qñ quando illud, qd est decisum in vno iudicio, venit examinandum in alio, obstat exce. rei iudic. qd non est ita hic. Breuiter gl. dat duas solu. Prima dicit, quod venit examinandum in primo iudicio, non tanqñ causa proxima, sed tanqñ remota. Sed quid ad rumbū? Dat gl. aliam sol. qñ succubuit in parte scij. Sed ista est mala, per text. Dicit gloss. vel verius, aut succubuit tanqñ non legatarius & c. vt gl. Sed tu debes scire, qñ Paulus Iurifconsultus sciuit qd diceret. Dixi tibi oportet quod sit eadem res & causa, & persona verē vel interpretatiuē: vt §. p. xi. dixi. modo peto partem meam, deinde vsum fructum peto accrescentem, quomodo obstat exceptio: quia res, quam secundum do peto, est prorsus extranea à prima, id est, non est accessoria: quia persona, non rei accrescit. Et hoc vult dicere tex. & sic, cum nullo modo contingant se, nō obstat exceptio. Idem vides in exemplo. peto decē, & succumbō: deinde peto quinque ex alia cā: possum, cum prorsus sint separata: & possum probare in ista quod non probauit in prima.

Exceptio rei iudicatę quod non obstat in non profectis, quando petitio fuit generalis, & profectio fuit specialis ignoranter: secus scienter. & nume. 7. Exceptio rei iudicatę quando obstat in non profectis, plena distinctio. Agens actione personali ad delictum ciuilitē, nō oportet exprimere omnia requisita in l. libellorum infra de accu. sicut in libello criminali. Intentans actionem descendente ex delicto tenetur exprimere diem, & locum. Dominium potest haberi ex pluribus causis in idem tempus concurrentibus. Agens actione reali, an possit cogi ad exprimendam certam causam: quod non. Exprimens vnā causam in reali, non videtur omnes deduxisse. Agens actione reali, & succumbens, quando possit ex alia agere, ut ei non obstat exceptio rei iudicatę. Agens actione reali, & dicens rem ad se spectare iure domini, uel quasi, si succumbit, an possit postea intentare Publicianam? Libellus, peto rem iure domini, uel quasi, de iure non procedit: consuetudo tamē admittit, & vnū debet libellans profecti. Sufficit. Adde pro cōcor. itariū gl. no. p. Bal. & Ang. in l. licet. §. de iud. per mod. in l. cū in iure. §. de off. deo. leg. & v. dicit Imo. ad f. qñ Gal. Cal. in c. cū olim Abb. de off. dele. tenet opi. Cy. in d. l. si tutor. cōtra istā gl. licet de hac gl. nul lam mentionē faciat, & dicit qñ contra istā glo. tenentur dñi de Ro. in dec. antiq. licet nō alleget istā gl. & vide pulchrē in d. l. si tutor. & cum hac gl. tanqñ sing. & verē transit Imo. in l. sape in xxv. col. de re iudi. P. P. A. V. P. Itē si re. Vide Are. cons. xxxvj. col. ij. Item si re. Vide qñ no. Bar. in l. sape. in fi. de re iud. & in l. si per luforio. §. si. de app. & vide Bar. in l. n. c. de edē. & in l. j. istud sol. & adde in materia Bart. in l. ij. c. de pign. an ius exequedi trāseat cōtra tertium possessorē: vide Bart. in l. ij. c. qd mer. cau. in fi. An cui nō nocet snia nocēat alia acta: vide Bar. in l. si supra tus. ad fi. de pig. & in l. j. i. u. sol. & allegat in materia p. Bart. in l. l. ij. c. de pigno. & Cy. & Bal. in l. j. c. §. edē. & Bart. in l. q. repudiatis. §. j. de inoff. testa. vide Barto. in l. edita. C. de eden. P. O. M. A. T. E. S. Item si rem. Vide Imo. cons. xl. & Arc. xxxvj. col. ij. vbi extēdit qñ nedū p. batio nes factę cōtra acto rem nocent singulari successori ante transf. actionē iuris in ista cā: sed etiā cōfessio nes. & Aret. etiā cōf. lxxvij. col. cxij. ad fi. & Ale. lxxj. vo. ij.

Actiones. Iste §. habet vnā materiā multū subtilem, & multū quotidianā, & diuiditur in duas partes. Prima pars loquit de act. personali. Secūda de reali. Secunda dicitur cū. Et legit §. iste tribus modis. Vno modo scdm Dy. & alio modo secūdū gl. & tertio modo scdm Gul. de Suza. & lac. de Are. vide eū sequi: & hoc intēdit: Actio psonalis simpliciter proposita restringit ad cam, quā qs in iudicio est profectus. Secus in reali. h. d. Quæro, quid vult dicere, singulas obligationes singulæ causæ sequunt. Glo. tripliciter exponit: vna est, qñ ad positionē obligationis sequit actio. & vide gl. & sic actio est cā causata ab obligatione. Et est ratio, qñ si plures actiones sunt, plures obligationes sunt: & e cōuerso: & vna per rempra, nō perimit alia. Secundo modo ponit hic, vt dicamus singulas obligationes & c. qñ hic ponat causa pro cā causante, vt cōtractus causat obligationē, & obligatio actionē, quasi dicat, obligatio, qñ est causa causans, sequit actionē. Nō videt bene dictū, qñ ponat pro cā causante: cū obligatio præcedat actionē. Dy. volēs sustinere dicit, qñ intelligit quod sequit nō intelligatur in tpe: sed vult dicere qñ ad positionē actionis, sequit positio causę causantis, scilicet cōtractus & obligatio. Dat alij ter tū expositionē, quā videt in gl. & est vera in se: sed pro ea nō habemus rationē: sed esset narratio facti. Tene ergo alterā prædīctarū duarū. Ad l. istā oppo. & videt, qñ nulla sit differentia inter realē & personalē: nā si actio psonalis simpliciter pponit, in oibus parat exceptionē rei iudicatę: vt l. vlt. C. de anna. excep. & §. eo. l. i. mater. §. deniq. & vidit idē no. in l. neq. C. de exhi. & §. de edē. l. j. in j. gl. magna. Huius cōtrarietatis timore gl. ponit casum hic, qñ cōtraria loquuntur qñ fuit petitio, & profectio gñalis: hic verō petitio gñalis & profectio spālis. Dy. dicit qñ ista solu. cōtinet quādā diuinationē, cū in tex. non cōtineat: & dicit ipse, ego lego sic, qñ differentia est in hoc, quia actio psonalis simpliciter fuit pposita, & simpliciter facta, p profectio: vt, ago ad fundum actione ex empto. Sed si postea alia actione ago, vt ex legato, nō obstat excep. rei iudi. & sic loquitur prima pars. Sed si ago reali simpliciter pposita, tñc obstat exceptio quocūqñ agat. Et ista est vera in se: sed nō multū placet mihi quāt ad l. nostrā: qñ si ago actione personali, expōsa actione ex empto sequit expressio causę: & sic nō obstat exceptio rei iudi. Idē crederē in rei vendicatione, si agā cōtra te rei vēdi. quæ cōpetit ei qñ est dñs de iure gentiū p occupationē: & in isto casu esset idē qd esset in psonali. Gui. de Suza. † legit, qñ est differentia inter actionē personalē, & realē: dicit ipse in formatione libelli: quia in personali debet qs exprimere causam sue petitionis: vt, ago certi cōditione, qñ mutuari: & sic cōtractus debet exprimi. In reali nō exprimit: qñ nō pōt esse dñiū, nisi ex vna cā: sed actio personali pōt ex pluribus contracti-

bus competere. Et ista lec. est vera in se: & approbatur p gl. in l. j. §. de edē. in gl. magna: sed quātū ad §. nō strū nō est vera: qñ hic nō quarimus de formatione libelli: sed qñ obstat exceptio rei iudi. in personali, & in reali. Teneamus ergo lec. glo. & ad eā opp. C. de iud. l. licet. Huius cōtrarij timore † dicit glo. dico qñ obstat exceptio rei iudi. ipso iure, nō in effectu. Et videt de glo. quā lege ibi: si ergo excipitur, & c. & illud est verū, si fuit petitio generalis, & profectio spālis, & sententiā gñalis. Aliās si fuisset snia specialis, ipso iure nō obstat exceptio rei iudi. vt l. age. C. de trafac. & l. licet C. de iud. † Vnū aliud volo qd notes quod glof. dicit, qñ in nō profectis non obstat exceptio rei iudi. in effectu est verū, qñ qs nō est profectus ignorat: secus si ex certa sciētia, & malitiosē: vt l. de rebus. §. de arbi. & nescio alibi istū casum. & videt, nō est multū tēpus, vnū cōpromissum generale, & sic fuit facta petitio generalis, & profectio spālis, & sententiā fuit lata gñalis: & tñc nō refertur ad nō profectus: verū est, qñ non fuit profectus ignorat: secus si sciēter. Sed opp. de l. in delictis. §. si detracta. §. de noxa. Glo. nō soluit. Soli. ibi eadē causā agebat, quā prius agebatur, licet cū adiectione noua qualitatatis: hic verō nos loquimur qñ alia actione, & alia causa agit. Sed opp. cōtra istā solutionē de l. habebat. in prin. §. de insti. verum ibi gl. multū se inuoluit. Pet. & doc. dicit, qñ nō possum agere propter nouā qualitatem, nisi restitutione petita ex iusta ignorantia. Et hoc dicit Cy. in l. error. C. de iur. & fact. igno. & casus est in l. j. §. fin. aliās ille §. est l. ij. qñ actio de pecu. est an. Oppo. §. eo. l. singulis. Solutio, ibi ex eadē cā: hic ex diuersis.

Oppo. de l. j. in prin. §. de edē. Rñd. nā debet actor declarare libellum suū reo postulatē vt l. vlti. C. de anna. excep. & l. j. §. de eden. & ibi no. & dic vt ibi. † Et vt ista cōtraria recolligā, distinguē: aut qs proposuit actionem simpliciter, & gñaliter: aut ppositit expōsa causa. Si gñaliter ppositit & tñc aut ex expresse actionis, colligit expressio causę: & tñc ad illā tm restrin git actio, vt hic scdm lec. Dy. & no. in l. j. gl. magna. §. de edē. Aut ex expressione actionis nō colligit expressio causę: vt, ago certi cōditione: & tñc aut simpliciter est profectus: & obstat exceptio rei iudicatę in alia: vt l. fin. C. de anna. excep. aut vnā causam est tm profectus: & tñc aut snia fuit spālis: & nō obstat excep. rei iudi. in alijs causis: vt l. age. C. de trafac. & l. licet. C. de iudi. Aut snia fuit simplex, & gñalis, sicut petitio: & tunc aut qs omisit alias causas, psequi ignorat, aut sciēter: & malitiosē: si ignorat, licet obstat exceptio rei iudi. in alijs, tm repli catione eliditur: vt l. licet. C. de iud. & hoc scdm lec. gl. si omisit sciēter, & malitiosē, i alijs nō obstat rei iudi. exceptio: vt l. de rebus. §. de arbi. vbi est tex. singularis. Pet. tenet in d. l. licet. C. de iud. Si verō in iudicio certā cām expressit: & tñc aut vult agere iterato, actione alia descendente ex alia cā: & pōt, vt hic, & l. cō pater. §. eo. Aut vult agere eadē actione cū adiectione diuersę qualitatis: & tñc nō pōt: vt l. in delictis. §. si detracta. §. de noxa. sed p restitutionē in integrū ex cā iustā ignoratię posset, vt l. habebat. in prin. §. de insti. & l. j. §. fin. aliās est ij. §. qñ act. de pec. est an. Habes expeditā materiā de actione personali. Formo vnā q. dixi qñ in psonali cogit actor declarare causam.

Sed qro, quātū agis actione psonali ad delictū ciuilitē: an habes necesse exprimere i libello ciuili oia sicut in criminali, & declarare diē, & locū, scdm formā l. libellorū. §. de accu. & ita in actione descendēte ex delicto, sicut ex cōtractu. Dico qñ non debet sic exprimi in cōtractib, put in delictis: ar. ei qd no. in l. testū. C. de test. extra de fid. instr. c. cū Ioā. vbi de tpe nō cogit testis deponere. Si ergo esset necesse exprimere in libello tps: tñc si testis nō deponeret, nō valeret: & iō nō est necesse vt exprima. Et hoc tenet Inn. in c. Abba. sanē. in extrauagatī. de re iudi. li. vj. & hodie extra de re iud. c. Abba. li. vj. Sed qñ actio

a Videamus. In reali non possum cogi cam exprimer. Ad Bal. & Ang. in l. iij. col. C. de anna. except. & idē tenet Inn. in c. cōquerete. in vlti. col. de off. ordi. & vide etiā qd in psonali. & Inn. in c. cū dilect. in ver. iustitiā de offi. ordi. p. Cy. id. l. edita. de ede.

b Sed qd si dixi. Not. an pcedat libellus, dico rē ad me pertine re iure dñij, vel quasi et an vturūq; possim psequi? & an si vnū tm̄ prosequor, obstat exceptio rei iud. in alio. Et adde qd legif. & not. in l. minor. s. si feru. s. de euic. & qd ibi Bart. & doc. dum Bar. hic. psequēdo gl. in s. alia. Insti. de act. dicit, q licet rei vēdi catio, & Publiciana possint cumulari in libello q tñ vnā tm̄ debet psequi. Ad qd imōv̄ q vturūq; possit pseq. p. d. c. Abb. de re iud. & ibi etiā no. & qd no. in c. con. stitutus. de res. in integ. & no. per Imo. in c. ex parte. de rescr. & quā no. Bar. in l. si ex presim. de app. in q. de libello. in quo dīco snīam nullā & si qua est, appello, & c. Sed qñō sicut pbatio nes, q̄ erāt sibi met cō trariā, que nō admittuntur. vt no. Bal. in l. i. in iij. col. in ver. & no. q̄ idem. C. de fur. Vide etiā in v. op. Pōt dici q̄ fiet positio de quasi dñio: que si negabit, poterit fieri positio de dñio, & pars aduerfa non poterit secundare expositione negata.

c Vt q̄ dicit. Verbū p̄tinere refert ad dñū & quasi dñū. & ad de gl. qd ibi dixi post Bar. in l. i. quis intentione. s. de iudic.

d Procedo vterius. No. hic ad c. Abb. fanē. de re iud. et vidē ad hoc Bal. in l. i. c. si plures vna sent. in iij. & v. col. & no. Inn. in d. c. Abb. super vlt. gl. et Bar. in l. nō pōt. d. iud.

e Sed qd si. Adde Bal. in l. i. in f. c. si plures vna sent. in iij. & v. col. Bal. in l. non solū. s. sed vt pbari. de ope. no. nū. & not. Bal. in l. i. in vlt. col. C. vti possit. & Bar. in l. non pōt. in prin. de iud. & Bal. & Ang. in d. l. eū act. de neg. gest.

descēdit ex dīcto, h̄ret necesse exprimer diē & locū. Et probat hoc per l. ait p̄tor. in prin. j. vi bo. rap. & l. idē exigit. s. de dolo. extra de procu. c. tua. Quod dicit vt l. p̄tor edixit. in prin. j. de iur. Secūdo v̄no in ad materiā realis: & opp. innuū hic dominiū posse haberi ex pluribus causis. Contra de l. iij. s. ex pluribus. s. de acqui. pos. Rñdeo, q̄ vt ibi dixi, q̄ dominiū non potest haberi ex diuersis concurrentibus in diuersum tps: in idē tps sic. Scd̄o opp. de l. minor. s. j. de euic. Gl. dicit, dicit vt ibi. Dixi tibi s. e. l. si mater. s. eandē. Tertiō opp. de gl. magna: & videt q̄ ratio posita in textu sit magis in contrarium. Si enim plures causę sint, ex qbus debet: plures videntur deducē, si ex vna causa est mea, vna videt deducē. Et gl. soluit multū clarē. & vide eā que incipit rō ista. Opp. s. eo. l. si mater. in prin. Sol. ibi sp̄ale in matre. Alia sol. est, q̄ ibi per restitutionem. dicit vt ibi. Opp. extra gl. de l. si mater. s. j. si quis aut fundū. vbi qui egit reali, pōt iterū agere. Gl. hic sentit in prin. q̄ ibi fuit appositā in libello certa cā: hic verō nulla cā fuit expressa: & ideo obstat in oibus exceptio rei iudicata: q̄ oēs videntur deducē. Pet. dicit cōtra q̄ etiā si vna tm̄ causa sit exp̄sa, oēs videntur deducē: & obstat exceptio rei iud. probat, qñ quis non pōt cogi ad expressionem causę certę, licet certā exprimat sua sp̄ote, oēs causas v̄ deduxisset: vt l. scio. in fi. j. de app. cōiuncta. j. in prin. eo. tit. Propter qd dicit Pe. opi. gl. non esse veram: & Cy. sequit in l. edita. C. de eden. An sit vera ista opi. Videamus an in reali p̄ possit quis cogi. Et gl. habuistis q̄ sic, in l. si mater. s. deniq. s. eo. in glo. magna. Sed ista gl. malē dicit: & contra casū huius s. scdm̄ vnam lect. & contra gl. que est in l. i. s. de eden. Et in hoc dicit verum Pe. tñ si exprimat, dicit Pet. an oēs videat deduxisse: certē nō: vt s. eo. l. si mater. s. si quis aut fundū. & opi. gl. est canonizata extra de re iud. c. Abbate fanē. libr. vj. Non obstat l. scio. de app. Et ratio est, q̄ omnem cām profeg. possum in appellatio ne, cū interim ab illa snīa non possim appellare ppter cursum tps. Opp. de l. si mater. s. eandē. s. eo. Sol. verum est ex alia causa de nouo emergēti. hoc sentit hic gl. posita. Opp. de l. si ex testō. j. eo. vbi possit agere iteratō: verum est ad alias cās, quas non fuit profecutus: & ad alias, quę tunc non competebant, sic. Reassume t̄ ergo breuiter circa actionem realem sic: Aut quis egit reali, expressa certa cā, aut nulla causa expressa. Si expressa certa causa, nō obstat agentis ex alia exceptio rei iudicata: vt l. si mater. s. si quis autem. s. eo. Aut certa causa non fuit expressa: & tunc aut profecutus fuit facta simpliciter: & tunc obstat except. rei iud. in omnibus; vt hic aut fuit facta profecutus in vna tm̄: et tūc

13 primō t̄ quāro, dixi tibi q̄ si egi reali, & succubui in ciuili, q̄ possum agere Publiciana. Sed quid si dixi rē ad me pertinere iure dñij, vel quali, & succubui: an Publicianā potero int̄tare? Iste libellus, licet nō pcedat de iure de cōsuetudine admittit: vt s. alia. Insti. de act. & est tex. in c. Abb. fanē extra de re iud. l. i. in fi. tñ gl. que est in d. s. alia. dicit vnū verbū valde notabile: q̄ licet libellus sic admittat: vnū de beo psequi, vel dñiū, vel quasi dñiū. Et tūc est qd, an vno p̄secuto ob. except. rei iud. in alio. Et breuiter dicit lo. and. notabile verbū in d. c. Abbate. q̄ nō obstat exceptio: quia ope replicationis eliditur. Sed illa gl. pōt sustineri qñ p̄secutio est specialis, ita q̄ discernat publica dñia: sed si nō discerneret, vt q̄ dicit rē ad me pertinere, q̄ ad vturūq; refertur: vt l. verbū illud p̄tinere. j. de ver. sig. & tūc idem qd in personali esset dīcedum. Quāro, quid t̄ in hypothecaria: Et gl. format hic: & vide gl. quę nō soluit, & incipit, statim ab initio. & in actione hypothecaria debes dicere, q̄ quot obligationes, & tot actiones: & tūc est eadem ratio in hypothecaria que in psonali, & Guil. de Cug. tenet in l. solutū. s. per liberā. s. de pig. act. t̄ Quāro, quid in cōfessoria & negatoria simpliciter proposita. Et psequor vnum, & credo qd idē sit qd in psonali: q̄ ex plurib⁹ causis pōt deberi, & plurib⁹: vt l. in cōcedēdo. s. de aqua plu. ar. & l. Lucio. s. de aqua quo. & Asti. Quāro t̄ qd in actione mista, vt in petitione hared. Et breuiter petitio h̄reditatis, licet sit mista, in aliquo sortitur naturā realis: quia nō potest esse h̄res nisi ex vna cā. Item vnus in solidū: vt l. h̄red. j. de cast. pecu. & idem ius est quod in reali: vt l. si mater. s. e. & l. ex testō. j. e. Quāro, t̄ qd de actione personali in r̄scripta, vt r̄ iudicabimus secūdam regulā personalium, an r̄ regulam realium: vt in actione ad exhibēdum, quę est mista: vt l. de eo. in fi. s. de exhib. Et dico fm̄ naturā personalium, quia ex plurib⁹ causis potest deberi: vt l. iij. s. j. s. ad exhib. Dixi s. q̄ ex iure superueniēti de nouo possum agere quantūcūq; fuerit & petitio, & sentētia generalis. Modō quāro, t̄ est ne hoc verū siue ius de nouo superueniat pendēte iudicio, siue post, & fuit reus absolutus, & sup̄uenit causa ante absolutiōē. Et Dyn. dicit sic: Quādoq; ius cōpetebat actori ab initio respectu sui, licet reus non teneret: & tunc si ex parte rei pendente iudicio superuenit tunc iterum agentis obstat exceptio rei iudicata. vt l. iij. s. de petiti. h̄red. & l. quælitum. in prin. s. de ope. no. in l. nō potest. s. de iud. Quādoq; deficiebat ius ex parte actoris ab initio quod superuenit pendente iudicio: & postea reus fuit absolutus: tūc aut superuenit ius ex causa de pr̄terito: & obstat exceptio rei iud. quę retrahit: vt l. si rē. s. si. de pig. act. & s. mā. l. si mandauero tibi vt ad Titio. Aut superuenit ius ex causa noua: & tūc nō ob. exceptio: vt l. A theius. in fi. cū l. seq. s. de aqua plu. ar. & l. nō potest. s. de iud. & hoc est verū, licet exprimat causam, vel nō. Sed licet Dy. dicat, tñ vide casum in l. si mater. s. eā. s. e. ibi. aliqua cā noua post. & p̄ illū tex. se fundat Dy. Sed de ægrate canon. est introductū illud, q̄ si p̄dēte iudicio superueniat ius qd ab initio nō cōpetebat: q̄ tūc veni t̄ illo iudicio gñaliter p̄posito. c. Abbate fanē. Procedo vterius circa hoc, t̄ pone qd expressi vnā cām, tñ illā expressi gñaliter: vt, ago cōtra te, dīcēs q̄ res pertinet ad me ex cā emptiōis: vel ago actiōe ex mutuo, nō dico qñ nec qualiter factū sit: superuenit actiō vel cōtractus mutui pendēte iudicio: an isto iudicio claudat. Ipsi determinat q̄ nō. Ratio est: tu scis q̄ qualiter actiō habet vnā cām p̄ximā, & vnā remotā vt l. cū de hoc. j. eo. & hic gl. no. In reali est cā p̄xima dñiū: in psonali est p̄xima causa obligatio: cā remotā est cōtractus & traditio. qñ exprimo cām p̄ximā generaliter: vt dico ad p̄tinere iure dñij: vel dico te obligatū ad decē: & tūc ius superueniens pendente iudicio, in isto iudicio clauditur. Sed qñ ppono libellum gñaliter ex causa remotā, vt ex cā emptiōis, & ex cā mutui. tūc superueniēs ius in illo iudicio nō claudit. Et rō est: q̄ cā remotā de necessitate p̄supponit locū & tps: q̄ si dico, emptio, oportet q̄ sit facta certo tpe & loco: & traditio non pōt esse q̄ nō sit facta loco & tpe. Vnde cū dīcis, ex cā emptiōis, intellige de certa emptiōe facta certo loco & tēpore. Sed qñ psonis causam proximā, vt dominiū, vel dico te obligatū ad decē, tūc obligatio vel dñiū non clauditur tēpore cōtractus: sicut ius superueniēs illo iudicio clauditur. Sed t̄ quid si expressi causam remotā venditiōis

aut volo agere ex alijs causis impetrata restitutiōe in integrū: & restitutione petita ex cā ignoratiā iusta: & tūc possum: vt l. si mater. in prin. s. e. Aut nō habeo iustā cām ignoratiā: & tūc agere nō possum. Fallit in m̄re: vt l. si m̄r. in pri. scdm̄ aliā lec. et hoc est verū ad eandē rem: ad aliā possum: vt l. si quis ex testō. j. e. & hoc est verū, si volo agere iure dñij sec⁹ si iure quasi dñij. Circa realē actionē, formo quę st̄tiōes aliquas quas nō credo tibi notas, non eas ponit Cy. C. de ali. iud. mut. cau. facta. Et

tionis, & donatiōis, & probauit, non tñ probauit de tēpore, & sic nō apparet an te lit. cōtesta. vel post fuerit facta. Rñ. reus absoluetur, arg. eius qd no. de neg. gest. l. eū actū. in fi. per gl. & de ope. no. nun. l. nō solū. s. sed vt probari. & loā. And. hoc tenet in c. Abba. quod no. Quāro vterius? t̄ vt r̄ in libello q̄s cogat exprimer causam proximā: vt dico, mutuaui tibi cētū: an debes dicere: ad que es mihi obligat⁹? Dy. tractat hic, & tenet q̄ non. & est verū per regulā, quā dixi vobis in l. oēs. s. Lucius. s. de his quę in frau. cre. istū text. ibi nō allegat. Cy. format i l. edita. C. de edē. vidi de causa proxima & remota. Modō quāro, t̄ an sufficiat expressio causę hoc modo: emi rē ad te, & tradidisti, tu habuisti rē ex causa donatiōis ad Titio, ago cōtra Titium, sufficit ne allegare authoris mei cām scilicet cām donatiōis? Apparet decretalis q̄ non, & debet absolutio sequi. Casus est in d. c. Abbate fanē. Nos videmur habere glo. in cōtrariū in l. iij. s. de peti. h̄r. secūdū vnā lec. & dicit sic: cum h̄res Titij. ex testamēto fuit Titius h̄res de q̄. ab intestato volo v̄dicare h̄rediti t̄rē: sed qualiter v̄dicabor? Et certē tanq̄ h̄res ab intestato, sicut author meus. Ita dicit ibi gl. & in l. vlti. s. de fidei cōmiss. h̄re. pe. Pe. & Cy. format istā q. in l. fin. C. de h̄re. insti. Quid dicemus? Breuiter si qd diceret illud quod dicā. credo q̄ gl. & docto. dicat bene in successore vn̄uersali: verū dicit gl. q̄ possum allegare cām proximam meā, q̄ h̄res. & cām authoris mei: vt l. iij. s. ex pluribus. s. de acquir. pos. ibi dum dicit, & pro h̄rede & c. In successore singulari loquitur decretalis, quā non potest niti ex persona authoris sui: q̄ nō est eadē persona cū eo. gl. dicit in l. nemo plus iuris. j. de reg. iur. Quid in causa appellatiōis? Quid in cā nullitatis? Quid in causa restitutionis in integrū? Ista habemus dimittere hic, sed aliās dicemus.

a Si inter me & te. Iam l̄i inter. allegat Bart. in l. sape. in j. q. de re iudica. Et ad hanc l. vide Bal. in l. cū Papinia. C. de senten. in ij. col. & omni no Bald. in l. edita. in xxvij. col. C. de eden. p. P. A. V. P.

b Præsumitur. vide Alex. cōsil. lxxxj. col. iij. ver. corroboratur. volu. iij. & consil. lxxvi. col. fi. vol. iij. Et practica Papinia. in forma sententię diffinitiuę in gl. in verbo iuribus. Soci. consil. cclv. col. iij. ver. ij. di centē q̄ sententiā præsumitur lata ex causa q̄ minus nocet. Feo. l. in c. aduersario tuo col. ij. & seq. vbi etiā querit, qd si ex actis nō apparet, que fuerit causa absolutiōis.

c In dubio præsumitur. Et sic in sententiā nō requirit expressio causę, q̄ habetur per docto. plenē, in l. ij. s. ignominia. de infam. & no. Bar. in l. Iulianus. de cōdi. inde.

d Sententiā refertur. Nora q̄ sententiā refertur ad actā. adde l. h̄c. em. & quod ibi not. de iure. & quod no. Bar. in l. Iulianus. de cōdi. inde. & no. in c. si cōfirmatiōe. de elec. in vj. quod tñ intellige & limita vt dicit Imo. not. in l. ex diuerso. s. fi. sol. mat. & scripsi in l. cū prolati. ad fi. s. de re iud. post Bart. Et sic habes hic, q̄ sententiā p̄sumit lata ex causa q̄ in actis apparet. Sed Bal. aliter dicit & notabilius, in l. ij. C. de manu. vindic. & ad hoc adde Bar. in l. i. c. si plures vna senten. p̄supponit. adde l. i. c. si plures vna senten. p̄supponit. adde l. i. c. si plures vna senten. p̄supponit.

e Oppo. de l. Et pro not. allegat h̄c glof. Bal. in l. j. C. de iur. & fac. igno. & ibi etiā Bar. & Bal. in l. actori. C. de re. credi.

f Opp. quod innuit. Et vide Inno. in contrarium in c. cū dilectā. de rescr. & ibid. Anto. & Io. de Imol. quid dicit istud dicitū posse procedere, nisi sententiā prima fuerit iudici ostensa: q̄ tunc non procederet hoc dicitum Bart. & vide que ibi dixi. And. Barba.

g Diffinitiuę cōtrarię. Qñ duę diffinitiuę possunt ferri sup eadē rē: bene facit qd no. Inno. in c. ceterū. & in c. pastoralis. de rescr. aliās de offic. delega. & Bart. nota uit in l. cum procura tor. s. si dñs. maximē in vlti. col. de ope. no. nun. & facit qd not. Bar. in d. l. j. C. qñ prouoca. Et adde qd dum Bar. hic dicit, q̄ sententiā lata cōtra sententiā

tionis, & donatiōis, & probauit, non tñ probauit de tēpore, & sic nō apparet an te lit. cōtesta. vel post fuerit facta. Rñ. reus absoluetur, arg. eius qd no. de neg. gest. l. eū actū. in fi. per gl. & de ope. no. nun. l. nō solū. s. sed vt probari. & loā. And. hoc tenet in c. Abba. quod no. Quāro vterius? t̄ vt r̄ in libello q̄s cogat exprimer causam proximā: vt dico, mutuaui tibi cētū: an debes dicere: ad que es mihi obligat⁹? Dy. tractat hic, & tenet q̄ non. & est verū per regulā, quā dixi vobis in l. oēs. s. Lucius. s. de his quę in frau. cre. istū text. ibi nō allegat. Cy. format i l. edita. C. de edē. vidi de causa proxima & remota. Modō quāro, t̄ an sufficiat expressio causę hoc modo: emi rē ad te, & tradidisti, tu habuisti rē ex causa donatiōis ad Titio, ago cōtra Titium, sufficit ne allegare authoris mei cām scilicet cām donatiōis? Apparet decretalis q̄ non, & debet absolutio sequi. Casus est in d. c. Abbate fanē. Nos videmur habere glo. in cōtrariū in l. iij. s. de peti. h̄r. secūdū vnā lec. & dicit sic: cum h̄res Titij. ex testamēto fuit Titius h̄res de q̄. ab intestato volo v̄dicare h̄rediti t̄rē: sed qualiter v̄dicabor? Et certē tanq̄ h̄res ab intestato, sicut author meus. Ita dicit ibi gl. & in l. vlti. s. de fidei cōmiss. h̄re. pe. Pe. & Cy. format istā q. in l. fin. C. de h̄re. insti. Quid dicemus? Breuiter si qd diceret illud quod dicā. credo q̄ gl. & docto. dicat bene in successore vn̄uersali: verū dicit gl. q̄ possum allegare cām proximam meā, q̄ h̄res. & cām authoris mei: vt l. iij. s. ex pluribus. s. de acquir. pos. ibi dum dicit, & pro h̄rede & c. In successore singulari loquitur decretalis, quā non potest niti ex persona authoris sui: q̄ nō est eadē persona cū eo. gl. dicit in l. nemo plus iuris. j. de reg. iur. Quid in causa appellatiōis? Quid in cā nullitatis? Quid in causa restitutionis in integrū? Ista habemus dimittere hic, sed aliās dicemus.

g Duabus actionibus præiudicialibus simul propositis super utraque proceditur, si sunt equalis potentie: alius super maiori.

h Inter me & te. Opp. extra gl. vltra doc. qñ duo iudicia sic habet, q̄ absolutoria lata in prima, parat exceptionē rei iudicatae in secūda: tūc nō admittitur concursus: vt l. fundi. & l. fundum. s. j. ti. j. Rñdeo, ibi de actionib⁹ præiudicialibus propositis ab eodē: hic ad diuersos. Sed tunc opp. & istud no. t̄ qñ proponuntur duę actiones præiudiciales, debet super vna procedi, & in alia superse deri: vt l. j. C. qui accusa. nō pos. hoc est verum, qñ vna causa est maior alia: quia super maiori procedet: vt dixi in l. fundū. s. ti. j. & sic loquitur l. j. Sed quando sunt equalis potentie, tunc vtraque agitur.

i Videnter enim. Opp. de l. e. ge vlt. C. de vsur. rei iudi. Sol. noua titio id est noua actiō nō autē antiqua permittit. Opp. C. si plures vna sen. l. j. sol. gl. q̄ ibi verisimiliter est cōdēnatus in vno, & in alio absolutus. Truffa est, melius no tatur in cōtrario: q̄ aut agit prima actiōne: & tūc nō obstat exceptio in alia parte.

aut agitur ex sententiā, & tūc nocet. Op. po. s. de iure aur. an. l. ij. Solue vt ibi. Op. ponitur de l. i. quis in totū s. planē. s. eo. Solu. ibi prodest ei qui soluit.

j Irē meā. Innuit ista lex q̄ oportet q̄ probet se desisse possidere. Et sic q̄ semel possedit, semper p̄sumit possidere. Itē habemus q̄ oportet q̄ probet se nō dolo desisse possidere: & sic dolo possidet. Ad primū op. C. de proba. l. siue possidetis. q̄ solo aīo amittit possessio: vt l. iij. s. in amit tenda. & l. quē admodū. ff. de acq. pos. Sol. probat eo ipso q̄ cōtrariū nō pbat. Et hoc est verū, si in initio iudicij possidebat: q̄ etiā tunc p̄sumit possidere: vt l. ne q̄ & ibi no. C. ad exhiben. Oppo. de l. quoties. s. qui dolo. s. de proba. Solu. probat eo ipso q̄ cōtrariū non probatur.

k Reus simpliciter absolutus, si in sententiā non apponitur causa, in dubio videtur absolutus ex causa quę in actis apparet.

l Si iudex absolutus reum, qui non possidet: & quia actor non probauit: si inspecta prima causa non obstat exceptio rei iudicatae, obstat ex secūda.

m Quis ad exhibēdū. Ista lex habet gl. not. & argumēta bilē ad multa. Quāro, iudex t̄ pronūcia uit, & absolut reū simpliciter, non posuit causam in snīa. Quāro an videat absolutus, q̄ nō possidet, vel q̄ actor nō probauit. Et dicit gl. q̄ in dubio p̄sumit absolutus ex cā, quę in actis apparet: q̄ videntur absolut⁹, q̄ nō possidet, vel q̄ actor nō probauit. Et hoc pōt probari: q̄ sententiā refert ad actā: vt l. ait p̄tor. in fi. s. de re iud. & l. iij. C. de sen. quę sine cer. quā. Itē probari pōt per l. nō intelligit. s. j. j. de iure fisci. Sed quid si iudex dixit: t̄ Absoluo te, quia nō possides, & quia actor nō probauit: an obstat exceptio rei iud. Si inspicitur prima causa, non obstat exceptio rei iud. si inspicit secūda, sic. Et Hug. dicit q̄ obstat exceptio rei iudicata: quia non probauit: vt Insti. de nup. s. a ffnitatis. q̄ si sint duę causę impediētes nuptias: tunc vna sufficit ad impediendum: vt habuisti glo. in l. i. ventri. s. in bonis. s. de priuile. credi.

n Excipiens si succubuit, quando possit agere, & ei non obstat exceptio rei iudicatae.

o Duę sententię diffinitiuę contrarię, quando possint ferri super eadem re, quod non ex eadem causa: secus ex diuersis.

aut agitur ex sententiā, & tūc nocet. Op. po. s. de iure aur. an. l. ij. Solue vt ibi. Op. ponitur de l. i. quis in totū s. planē. s. eo. Solu. ibi prodest ei qui soluit.

j Irē meā. Innuit ista lex q̄ oportet q̄ probet se desisse possidere. Et sic q̄ semel possedit, semper p̄sumit possidere. Itē habemus q̄ oportet q̄ probet se nō dolo desisse possidere: & sic dolo possidet. Ad primū op. C. de proba. l. siue possidetis. q̄ solo aīo amittit possessio: vt l. iij. s. in amit tenda. & l. quē admodū. ff. de acq. pos. Sol. probat eo ipso q̄ cōtrariū nō pbat. Et hoc est verū, si in initio iudicij possidebat: q̄ etiā tunc p̄sumit possidere: vt l. ne q̄ & ibi no. C. ad exhiben. Oppo. de l. quoties. s. qui dolo. s. de proba. Solu. probat eo ipso q̄ cōtrariū non probatur.

k Reus simpliciter absolutus, si in sententiā non apponitur causa, in dubio videtur absolutus ex causa quę in actis apparet.

l Si iudex absolutus reum, qui non possidet: & quia actor non probauit: si inspecta prima causa non obstat exceptio rei iudicatae, obstat ex secūda.

m Quis ad exhibēdū. Ista lex habet gl. not. & argumēta bilē ad multa. Quāro, iudex t̄ pronūcia uit, & absolut reū simpliciter, non posuit causam in snīa. Quāro an videat absolutus, q̄ nō possidet, vel q̄ actor nō probauit. Et dicit gl. q̄ in dubio p̄sumit absolutus ex cā, quę in actis apparet: q̄ videntur absolut⁹, q̄ nō possidet, vel q̄ actor nō probauit. Et hoc pōt probari: q̄ sententiā refert ad actā: vt l. ait p̄tor. in fi. s. de re iud. & l. iij. C. de sen. quę sine cer. quā. Itē probari pōt per l. nō intelligit. s. j. j. de iure fisci. Sed quid si iudex dixit: t̄ Absoluo te, quia nō possides, & quia actor nō probauit: an obstat exceptio rei iud. Si inspicitur prima causa, non obstat exceptio rei iud. si inspicit secūda, sic. Et Hug. dicit q̄ obstat exceptio rei iudicata: quia non probauit: vt Insti. de nup. s. a ffnitatis. q̄ si sint duę causę impediētes nuptias: tunc vna sufficit ad impediendum: vt habuisti glo. in l. i. ventri. s. in bonis. s. de priuile. credi.

n Excipiens si succubuit, quando possit agere, & ei non obstat exceptio rei iudicatae.

o Duę sententię diffinitiuę contrarię, quando possint ferri super eadem re, quod non ex eadem causa: secus ex diuersis.

p Vobis diuersis. Ista est notabilis lex cū gl. Not. secūdā gl. Opp. dicit hic, q̄ ei qui simpliciter se defendit, nō obstat exceptio rei iud. Cōtra. s. eo. l. si mater. s. deniq. vbi q̄ simpliciter agēdo videt totū ius suū in iudiciū deduxisse. Glo. soluit, q̄ aliud est in actore, aliud i reo. Op. de l. 4. perēptorias. C. sentē. rescin. nō pos. Gl. quę est hic, rñ det satis no. ad illā legē. Si quidē agit actione iudicati, nō pōt opponi noua exceptio. Si verō agitur actione prima: tūc oēs exceptiones, q̄ potuerūt opponi in prima: & in ista. Et est multū notabilis. Extra gl. t̄ oppo. & videt, qd hic innuit tex. q̄ si excipiēdo succubuit, nō potest agere hypothecaria. Cōtra l. v̄dicatē. cū l. se. s. de euic. Sol. Qñq̄ tēdūt ad eandē finē, qd proponit p̄ modū exceptionis, & qd pponit p̄ modū actionis: & tūc obstat l. qd si in diē. s. j. s. de cōpē. Aut nō tēdunt ad eūdē finē: & tūc nō obstat exceptio. & loquit l. vendicantē. cū l. seq. s. de euic. & ibi dixi in l. qui Roma. s. duo fratres. j. de ver. obli. & per Cy. in l. j. C. senten. rescin. nō pos.

q Oppo. quod innuit ista glo. q̄ duę diffinitiuę contrarię possunt ferri super vna re, quod est contra l. j. C. quādo prouo. non est ne. Et glo. videtur nō habuisse istum intellectum, nec doctores: & ista est veritas, prout Deus est Deus: quod duę sententię diffinitiuę non possunt sequi super eadem re. Ve

tiā super eadē re in di uerfa initia, valeat dic q̄. Inn. in c. pasto ralis. in prin. de rescr. videt expressē te nere cōtrarium. Sed do. Ant. ibi cōcordat eos hoc modo: quia aut scdm̄ iudex v̄ dicit primā sententiā: & tūc q̄ illa sententiā in ducit notoriū, secūda sententiā non valebit, tanq̄ lata cōtra notoriū. Et ita loquitur Inn. vbi s. Secus si nō habuerit notitiā de prima sententiā: quia tunc sit vera opi. de qua hic. & p̄ Cano. in ca. inter monasterium. de re iud. & no. doc. in c. cū dilecta. de rescr. vbi oīno vide. Ad hoc facit qd not. Bar. post gl. in l. acta. de re iud. videlicet an possint partes recedere re l. sententiā. & de hac materia vide Bal. in l. post sententiā. in j. col. C. de sen. Itē istud verū si fuit oppositum de prima sententiā: aliās secus, vt plenē per Inn. in c. quoniam cōtra. in vj. col. de proba. & Bar. & Bald. in d. l. j. C. qñ prouoca. & Ange. & Imo. in l. j. s. de re iud. per do. Anto. in ca. ab excōicato. de rescr. per Ro. in l. stipulatio ista. de ver. obli. A D D E quādo va leat f. nentia contra sententiā, Bal. consil. cxcix. j. lib. & Ro. consil. cccclxix.

A A ij

- a Si cum vno. Vide Bar. in l. in ver. mo. do quaro. C. si vnus ex pluribus.
- b Cum de hoc. qd si maritus agit rei vendicatioe, & succubuit, an obstat exceptio nuzier? Habet per Bal. in l. doce. in fi. C. de ret. vend. & no. Bar. in l. sepe. s. de re iud.
- c Exceptio rei iudic. Adde qd dixi in l. naturalit. s. nihil. aliis, mihi. s. de acqui. poss. in ij. lect. vide Bal. in l. sed & si possessor. in prin. s. de iureiur. a.
- d Latinus Largus. Qn pignus constituitur possit in re. ppria, ad de Bar. in l. si finita. s. Iul. in xij. col. s. d. d. infec. & qd no. Bal. f. aut. siue. C. ad Vellei.

rum est ex eadem instantia: secus si ex diuersis, vt hic in glo. Et est ratio: quia sententia lata tunc perit instantia: si sententia noua sequatur, tunc est nulla ipso iure: quia est lata nulla præcedente instantia: vt i. prolatam. C. de senten. tene menti.

Slex testamēto. Not. ergo, qd si vendicatioe ad certā rem, nihilominus possum agere ad aliam, contra l. si mater. s. deniq. & s. eandem. in fi. s. eo. Duæ sol. dantur in glo. Secundum illam verò secū dum quam dicit qd fuit actum reali, obstat contrarium. Et tunc dicit qd absolutum qd simpliciter proposuit, & vnā causam fuit profecutus: quia obstat in causa d. iure qd posset comperere ex quacūq; causa: sed per titio generalis quo ad res non porrigitur, nisi ad res nominatas: & in quibus est facta profecutio. Sed ad opponitur: qn petitorio est generalis, profecutio specialis, obstat exceptio, licet replicatione iuuetur: vt l. licet. C. de iudi. Sol. intelligo hanc fm illam, qd non obstat exceptio cū effectu. Vel dicit qd hic fuit petitorio specialis. & hæc est tertia lectu. quam non ponit gloss.

aliās esset falsa. Est ergo differentia inter ordinem propositionis, & productionis, secundum Dyn.

An reus efficiatur dominus, si agens rei uendicatione succumbat.

Exceptio rei iudicata. Quæro, qd vendicatione, & succubuit, an reus efficiatur dñs: Et videtur qd non: vt hic cum gl. Contrarium tñ vidisti in l. si quis rem. s. e. Credo qd debet distingui, an fuit absolutus, qd actor non probauit: & loquitur hic an fuit absolutus tanquā dñs: & obstat exceptio: vt l. si quis rem. & quod ibi no. Quæro, egi contra reum rei vendicatione. Et reus est dominus: tamē fuit condemnatus: an sententia facit me dominum. Et dicit vt gloss. Plenē dixi in l. Pomponius. s. si iussu. s. de acqui. pos.

Vndicata quidem. Quæro, si pronuncia tus fuit liber, an præiudicet quo ad omnes. Et gl. dicit qd sic. Ista gl. dicit malē: sed verum est, qd facit ius sententia, si est lata & legitimo contradicere existente, & cum eo, cuius principaliter interest: vt l. j. c. de inge. manu.

Ex tēte. Oppo. de l. post legatum. s. j. s. de his quib. vt indig. Sol. qd hic nō dicitur legē nostram cū dicit, de iure testamēti. Sol. ista est vera qd si simpliciter petit hæreditatem, nec dixit ex testamēto, vel ab intest. & fuit vnā causam profecutus, ad aliam nō potest postea redire. Opp. s. e. l. si mater. s. si quis autē. Sol. fateor qd si expressisset vnā causam posset ad aliam redire. Opp. C. de codi. l. vlti. Glo. dicit qd tunc repellitur vigore electionis. Sed istud non est verum: quia illud de l. vltima, est verum quando ex eadem scriptura vellet contrarium allegare. Sed si ab intestato egi, & postea volo ex testamento agere, tūc possum, nisi scierim testamentum esse: quia tunc videor renunciare: vt l. si s. si. s. de acqui. hære. & l. filium emancipatum. eo. tit.

Latinus Largus. Res sua nemini potest esse obligata: vt dicitur hic, & l. neq; pignus. j. de reg. iur. Et vide istam gl. quæ pessimē soluit, qd non fuit factus dominus: sed illud est cōtra text. ibi: dominio cōstituto. Item cōtra principium legis ibi: proprium scilicet Titij. Vera sol. est, qn res efficitur perfectē, & irreuocabiliter accipiētis: tūc pignus extinguit. Secus si reuocabiliter: quia acquisitio dominij nō debet nocere creditori, nec pignus extinguitur: vt l. debitor. ad Trebel. & l. in rebus. C. de iur. dot. Vidistis in simili in l. in bello. s. si quis seruū. j. de capt. & post. reuer. & quod not. gl. in l. iij. C. quod met. cau. Et hanc solutionem tenet hic Pe. & lac. de Rauc. & Cy. C. de his quæ in frau. cred. l. fin. & C. si antiqui. cred. l. j. in iij. q.

Aulus respondit. Quæro, egi rei vendicatione pro legato: succubui: possum ne agere actione ex testamēto. Et videtur qd sic, vt hic. Dy. intelligit in c. nullus pluribus. extra de regu. iur. lib. vj. qd hoc est verum si pronunciatum est, rem nō fuisse testatoris: secus si fuisset pronunciatum non deberi: quia non fuit legatū. Quærit gl. quid si restitutionē rei, quæ mea erat, stipulatus sum: deinde egi rei vendic. & succubui: si agam ex stipulatione, an repellar? Dicit vt gl. & hic est cogitandum.

De diuersis & temporalibus præscriptionibus. Rubrica.

- 1 Tempora præscriptionum quot sunt.
- 2 Vscapio triennij ut acquiratur quæ requirantur, remissiuē.
- 3 Dominium utile acquiritur per præscriptionem decem vel viginth annorum.
- 4 Præscriptio qualiter interrumpatur, & interrupta quid acquiratur.
- 5 Tempus præscriptionum regulariter est continuum, fallit in præscriptionibus annalibus à prætore inductis.
- 6 Quæ tempora præscriptionum sunt utilia, remissiuē.

Dictum est supra de exceptionibus in genere. Item de exceptionibus rei iudicatae. Verum, quia est exceptio quædam quæ consistit in tempore: ideo ponitur hic ista rub. Item quia in præscribendis rebus datur accessio possessionum: ideo ponitur de accessione possessionum. Quæro, j. quot sint tempora præscriptionum: Glo. dicit quod quædam vnus diei, & c. vt gloss. Ad illud quod dicit, trium dierum: dicit vt l. j. de glan. legen.

legen. & facit C. de erro. aduoca. l. vlti. Sed quædā est præscriptio vnus horæ: vt l. diuus. s. de in inte. resti. quædā viginti horarū. l. capite quinto. j. de adult. Circa gl. est videndū de præscriptione triennij: & quæro qd p. eā acquirat: dicit vt gl. Quæro, quot requirant ad istā vscapionē triennij. Sol. dicit vt gl. ista. Videbitis in l. in vscapione. j. eo. Quæro, qd acquirat per præscriptionē decē vel viginti annorū. Dicit vtile dñum. Dixi in l. vscapio. s. de vscap. Quæro, j. qualiter interrumpatur: Dicit vt glo. scilicet qd exceptio acquirat: sed certē qn qd actor: vt l. si qm emptio. s. j. s. de præscri. trig. anno. Qualiter interrumpatur p. solā nūc misionē: & dicit vt l. cū notissimi. in princ. C. de præscri. trig. an. Quæro, j. an tps p. scriptionū sit vtile, vel cōtinuum: & dicit in dubio cōtinuum, nisi inueniat lege cautū, qd sit vtile. Et gl. nihil allegat hic, sed j. l. j. in fi. ibi allegat l. nunq; s. in vscapio. s. de vscap. Est ne verū istud indistinctē: Certē credo qd debet intelligi, qd oīs præscriptio habet tēpus cōtinuum. Fallit in p. scriptionibus annalib; inductis à prætore, In situ. de perpe. & tēpo. actio. s. j. facit l. j. s. annus. s. de vi & vi arma. & dicit plenē vt dixi in l. j. s. hanc autē. s. si mu. ventris no.

Vterius quærit, j. quæ sint utilia. Dicit vt glo. alia utilia ad sui principium, & c. vt gloss. & in eo quod allegat l. annus dice re videtur quod tēpus redhibitorū quo ad sui principium sit vtile: quo ad processum, cōtinuum. Contrarium no. glo. in d. l. annus. & illam vos teneatis, quam tenet lac. de Are. & Cy. in l. ij. C. de ædil. act. vbi facit mentionē de ista glo.

- 1 Impedimētū ex parte actoris, vel rei, vel iudicis, facit qd tēpora utilia nō currāt.
- 2 Causa legationis causa dicitur necessaria, & probabilis.
- 3 Actor absens ad præscriptionem interrumpendā tenetur mittere procuratorem.
- 4 Reus absens impeditus qn teneatur mittere procuratorem ad contumaciā excusandā.
- 5 Impedimētum ex parte rei, vel iudicis, qualiter probetur.

LEX

Via tractatus. Ad hoc vt utilia currāt tēpora: requirit qd nō sit impedimētū agēdi, nec ex parte actoris, nec rei, nec iudicis. h. d. Diuiditur in duas partes. Primo ponit causam legis cōdēdæ. Secundo ponit statutū suū. Secunda ibi: & qdē. j. Nor. qd impedimētū ex parte actoris facit qd tēpora nō currāt. Itē qn est impedimētū ex parte rei. Itē ex parte iudicis: vt utilia tēpora non currāt. Opp. j. eo. l. si seruus. Bruciter gl. dicit, qd currit, sed restituitur. qd nō est vera: quia hic ipso iure nō currit. Itē hic de utilibus: ibi nō. ista nō est vera: quia ibi etiā de utilibus. Tertia sol. qd in casu legis contrariæ seruus poterat in iudicio esse & c. vt gl. & ista tenet Dy. & Pe. Op. ex parte rei nō potest esse impedimētū: quia qn est absens, sunt prodita remedia cōtra absentē: vt l. si præsens. C. de epi. aud. & in l. in cōtractib; in fi. C. de nō nūme. pec. & l. vt pfectius. C. de anna. exce. l. tē, de iure antiquo actor potest mitti in possessionē. vt l. Fulcini. s. j. s. ex qbus cau. in pos. ea. & dixi in l. si finita. s. iulianus. s. de dā. infec. Gl. non soluit bene hic. melius soluit gl. in l. is qui. s. ex quib. cau. maio.

Oppo. dicit hic qd currūt dies vtilis, siue qd potest agere p se, siue per procuratorem, cōtra l. que sitū. s. de re iudi. Hui; cōtrarij timore gl. ponit istā q. hic, & arguit pro & cōtra: & determinat vt sibi videf. Et primō dicit, qd teneat mittere procuratorem, per listā, & p l. Papinianus exuli. s. de mino. & p l. sed & si per pto rē. s. aduersus. s. ex quib. cau. ma. In cōtrariū l. ij. s. si qd in iudicio. s. si qd cau. & l. que sitū. s. de re iudi. gl. tenet, qd nō tenet mittere procuratorem. Et ex gl. & solutione ei; habetis qd qn qd quæritur, an ex parte actoris debeat mitti procurator ad interrumpendā præscriptionē: & debet mitti, vt hic. Qnq; quærit ex parte rei: & tūc aut quis nō potest venire ex cā necessaria, & nō probabilis: & tūc tenet mittere procuratorem: vt l. Papinianus exuli. s. de mino. & l. sed & si per pto rē. s. aduersus. & s. seq. s. ex quib. cau. ma. Aut est absens, & nō potest venire ex causa necessaria, & probabilis: & tūc nō tenet mittere pcuratorem: vt l. ij. s. si quis. s. si qd cau. & l. que sitū. s. de re iudi. Sed cōtra istā gl. opo pono vobis. Vos scitis j. qd causa legationis est necessaria, & probabilis: & si nō potest venire, debet mittere: vt l. eundē. j. de le. & j. eū qui ap. in prouin. defen. l. j. Do vobis doctrinā Pet. hic & Cy. refert Pet. in l. j. C. de test. mili. Gul. de Crug. in l. ij. s. si quis. s. si qd cau. diuersificat Pet. Tu ergo latius, vt oīa cōprehēdas, dicit, Cū quærit an quis teneat mittere procuratorem, sic distingue: Aut quæris, vtrū ex parte actoris ad præscriptionē

- a Quæro an. Vide Bal. in l. j. C. de præscrip. lon. temp. qui hæc dicta limitat. & adde glo. & doct. in l. fi. de temp. in integ. resti. peten.
- b Vterius quærit. An autē & qn tēpus in dubio intelligatur vtile, vel cōtinuum, vide Bal. & quod ibi no. in l. genero. & ibi Lud. s. de infra. & Bal. in l. hanc. nus. s. de calūnia. & an omne tēpus in dubio semper cōputetur de momēto ad momētū, & sit continum, vide not. in aut. hodie. C. de appel. & l. eo. An. in nouel. in c. super eo. de appel. in fi. Vide Bald. in l. j. C. de dila. in vlti. col. & in l. siue pars. vbi tex. eo. tit. & in dilatione ad probādū, vide singulariter Bald. in l. si quādo. in x. q. C. de testib. & dicit Petr. de An. in cle. j. de resti. in integ. ad fin. qd in dubio oīs dilatio, & oīs præscriptio, intelligitur continua, nisi reperitur cautū qd sit vtilis. Allegat gl. hic in rubri. cū hic no. & vide glo. in d. cle. j. Et an tēpus præfixum a statuto sit vtile vel cōtinuum, vide Bal. post Cyn. in l. j. C. de ædi. ac. Et an sic cōtinuum adeo qd currat ignorati omne tēpus vide Bald. in l. quādiu. & quod ibi dixi post eū. C. quid admitt. & quō sumatur tempus vtile, vide Bald. & alios in l. si in j. op. po. C. de tēp. in inte. re. sti. peten. Et an tēpus in dubio sit vtile, vide Bal. in q. incip. fenerator. Adde an tēpus dicatur vtile vel cōtinuum, Bal. cōst. cc. cxxij. ij. lib. & an tēpus currat de momēto ad momētum per eundē cōst. ccl. xxij.

interrumpendā: aut ex parte rei ad cōtumaciā excusandā. j. Primo casu, qn ex parte actoris ad præscriptionē interrumpendā: & tūc tenet mittere procuratorem, vt hic. Secundo casu, qn ex parte rei ad cōtumaciā excusandā: aut qd impedit venire rōne dignitatis, seu priuilegij: & tūc aut impedimētū est ppetuū: & tenet mittere procuratorem: vt l. vlti. C. de procur. Aut impedimētū est tēporale: & nō tenet mittere procuratorem: vt l. pars literarū. s. de iudi. & j. de iniur. l. nec magistratib; l. ij. s. de in ius voc. Aut est absens, & impeditur propter aliā cām: & tūc aut est impedimētū nō necessariū, sed voluntariū: & tūc tenet mittere: vt l. j. eū qui appel. in puin. & l. eundē. j. de leg. Aut est impedimētū, necesse. sed nō pbabile: & tūc tenet mittere: vt l. sed & si p. pto rē. s. aduersus. & s. seq. s. ex quib. cau. ma. Aut est impedimētū necessariū, & pbabile: & tūc aut est parū duraturū, & nō tenet mittere: vt l. ij. s. si qd. s. si quis cau. Aut est multo tpe duraturū: & tūc distingue scdm l. eundē j. de le. qd aut venit impedimētū ante lit. cōte. aut post. Opp. C. de tēp. in inte. resti. l. superuacua. Sol. vt gl. j. Circa gl. nostrā formō vnā qstionē: Impedimētū ex parte rei, vel iudicis, quō possum probare, cū est mera negatiua. breuiter habuistis textū valde notabilē in l. j. s. adeundi autē. & s. seq. j. qn appe. lit. scilicet qd actor præfenter se ante tribunal, nec habet necessē cum alibi perquirere.

Si tēpus cōstituitur alicui per numeratiōem mēsis & anni, an debeat habere commodum diei intercalaris.

LEX III.

In tempore cōstitū. Oppo. de prin. ad fi. dicit vt gl. & tene opi. Hug. quā oēs tenet. Qnq; tps cōstituitur alicui per enumerationē mēsis j. & anni: & tūc in casu isto debet habere cōmodū diei intercalaris. Aut per enumerationē dierū: & tūc nō habet cōmodū illius diei. Sed nōne habuistis in l. cum hæres. s. Stichus. s. de statu libe. qd annus est qd habet cclxv. dies. Sed dicit illud est verū, nisi annus sit bissextilis. Quæro, qd si iudex stavit terminū ad probādū hinc ad vnū mēsem, & fuit in medio februarij dat; terminus: qualiter intelligat; & nō dicā hic, dicā in l. cū bissextus. j. de ver. signi. Quæro, qd sit illud tps. Et dicit vt glo. Sed in eo quod dicit, ad interponendā appellatiōē: glo. nō dicit verū: quia datur per enumerationē diei. ideo secūda opi. glo. est vera.

LEX III.

Inga possessionis. Oppo. C. de agri. & censu. l. que ad modum. Solu. ibi fraudulenter, hic sine vide domi. Anto. & alios in c. ij. de procur. & ibi Inno. aliter loquitur. Archi. in capi. si agrotans. v. q. ij. docto. in cle. pastoralis. de re iudi. Bald. plenissime in d. s. si quis in iudicio. Ange. in l. si quis ita hæres. de hæredi. instit. & Toā. de Imo. ibi. And. Barba.

Si distingue. An & qn qd teneat mittere procuratorem, adde qd Bart. hic est corruptus. Vide p eū in l. ij. s. si qd in iudicio. si qd cautio. & adde ibi dicta hie

quæ hic dicit. & vide gl. in l. interd. s. de iud. & gl. no. & ibi aliquid per Bal. in c. j. quo tpe miles. & qd de his exercitijs, an teneatur mittere. pcuratorem, dixi post Bar. in l. creditor. j. de solu. l. t. vide per d. Ant. in c. c. d. l. de dolo & contu. & vide per Gui. de Suza. in l. f. c. de p. c. & gñaliter qñ qñ teneatur relinquere pcuratorē, vide Bal. in l. ab eo. C. q. & qñ iudex in iij. col. et Bar. post gl. in l. f. de re. sti. in iur. & Bal. in l. pe. C. q. & qñ iudex & dicit Ange. in l. cū antiquas. C. de testa. arg. istius tex. q. q. est in breui reuerſur⁹, nō teneat relinquere. pcuratorē, vide in c. querelam. de p. c. per l. mo. plenē in l. quāsi. tū. de re iud. & in l. f. qñ instituat. de here. inst. per Pau. de Lea. za. in c. finelibus. in vj. col. de dolo & contu. adde an qñ teneat mittere procuratorē, Abb. in c. j. de pcur.

Seruus. Opp. de l. j. s. eod. Sol. hic fuit stipula tus de iudicio sisti. in eo qd agere pot. Non obstat l. i. quia intelligo q agere non poterat ex stipulatione: sed ex actione prima sic. Queritur quanto tē pore tenetur qui promissit de iudicio sisti? Vide gloss. hic dixi vobis in l. Græcē. §. & post lit. infra de fideiussoribus.

Quasi possessione huius iuris quod possit facere: ibi non erat in quasi possessione. quod facit ad q. de molendino destructo. dixi vobis in l. fina. de vsucap.

Inaccessioe. Hęc est vna de legibus. quas Dy. allegat, an sola ciuilis sufficit ad vsucapionē. & hoc in re mobili qd in immobili? Dicit l. q. fundū. §. p. p. t. ore.

Intra quatuor. Op. de l. i. s. eod. q. interruptio facta per vnum noceat alteri in omnib⁹ vt l. naturaliter. §. de vsuca. Sol. ibi in naturaliter: hic in ciuili. Opp. quod hic cui libet venientis noie fisci proderit. Lex ista legit duobus modis. Vno modo scdm glo. hic. Tu scis q quadrenniū nō currit, nisi à die denunciationis factæ ar. l. j. §. diuus. j. de iure fit. Modò denūciatio primi nō interruptit p̄scriptiōnem secundò agentis quia non curreat. & ponunt hanc doct. in l. j. C. de quadri. p̄scrip. vel secundum gloss. hic dic vt gloss.

Vm hares. Vide qd mala fides defuncti nocet haredi. Dy. in ca. possessor. extra de reg. iur. libr. vi. Dicit q de acquitate Canonica est secus: si hares ex persona sua vult computare tempus. & de hac q. dicitur in l. m. h. c. de iur. q. d. §. quando tempore res fisci p̄scribantur.

N omnibus fisci. Primò opp. de l. vt inter diuinū. C. de sacrosanctis eccle. Solu. illa loquitur in casibus specialibus. Opp. C. de p̄scrip. triginta anno. l. omnes. gl. multa dicit. veritas est, q illa loquitur de bonis in patrimonium fisci incorporatis. Opp. de l. quāuis. §. de vsucap. Solut. ibi quando quis titulo possidebat: hic sine titulo. Assumit ergo: & dic vt nota. per Cy. in l. j. C. de quadri. p̄scri. Vel latius dic aut quæris de rebus in patrimonium fisci incorporatis: & p̄scribuntur spatio triginta ann. Fallit in casibus positus in l. vlt.

Quando procurator possit substituere alium, sine sit ad iudicia sue ad negotia.

videtur inesse haredi. in authentic. de iure iur. à morten. p̄scri. in l. f. & in l. i. s. non debeo. & in l. ex qua persona. j. de reg. iur. q. p̄scriptio nō reprimatur correctā de iure Canon. ergo est seruanda. iuxta no. in c. j. de no. ope. nūc. Item lex Canonica magis punit haredes ex facto defuncti, quā lex ciuilis, vt in c. Michael. cū ibi not. de fil. p̄sbyr. & c. fin. de f. p̄sult. & hoc modo prohibet in istis lucrum, & nō prohibetur causa peccandi. vt in aut. vt ecclēsia. Ro. §. cū enim. quæ est maior acquiras. Et facit quod no. in l. f. quis vxori. §. pe. j. de furt. & si diceremus q opin. Dyn. fundat ex ista egitate, ne mala fides vnus noceat alteri: vt in regula iuris, nō debet. Rñ. per p̄dicta, & maxime quia succedit hères in ius defuncti, & vna & eadem persona censet. Adde Pal. in l. f. ego. §. par. tus. §. de pub. & Ang. ibi tenet opi. Dyn. de acquitate Cano. quā dicit seruadā in terris ecclesie: sed contrariam opi. dicit tenendam in terris Imperij. Imo. & Abb. in c. si diligenti. de p̄script. transit cum d. Ant. Cy. in l. m. h. p. hared. remittit: se ad no. per Dyn. in d. c. si possessor. & sic videt transire cū eo etiam Angel. in dicta l. f. ego. §. par. tus. dum remittit se ad nota. per Cano. in d. c. possessor. & dum allegat Bal. in l. j. C. de p̄scri. long. temp. & Io. an. Dic q Ioan. and. ponit illud in regul. cū quis in eius. in merc. & ibi etiam dicit gl. & melius Paul. in d. §. hares. & l. ij. co. tit. tenet contra Dy. Itē ad istam legem adde, q lex facit pro opin. Martini posita in gl. in l. Pomponius. in §. cum quis. §. de acqui. poss. vide ibi doct. Adde an mala fides defuncti noceat haredi, plenē Paulum de Castr. consil. cccx. & cccxj.

Reipublica. Vide gl. quæ incipit ibi, l. ex causa. Dic plenē in l. calculi. j. de adm. rerum ad ciu. perti.

De accessionibus. Plane. f. Oppo. de l. Claudius. §. qui potio. in pig. hab. & l. ij. §. obijciatur. §. ad Tert. & l. acquisimū. gl. soluit duob⁹ modis. & dicit vt gl. & plenē p Cy. in aut. licet. C. de nat. lib. Vide gl. quæ inci. obtinere debet, & c. ibi: & tu alterius. nō ratione eiusdem rei. aliās fecus: vt x. col. de prohi. feu. alie. per Fed. c. j. §. illud. & idem quod hic no. j. de ver. fig. l. Modestinus. Ex ista gl. collige & ex his quæ dixi cū quæris, si vincovincem te, vincā te: & tūc aut circa diuersa, & tūc nō sequit. Et hoc modo pot. intelligi l. ij. §. obijci. & l. æq̄simū. ad Tert. & hic in fi. gl. Aut circa idē, & tūc aut est eadem ratio vincēdi te, & vincēdi illū: & tūc sequit si vinco vincēte te, vinco te. Aut nō est eadem ratio, & nō sequitur vt plenē per Cy. in aut. licet. de natur. liber.

Item si mihi. No. istum casum. & concordat. j. de solu. l. aliud. & l. nemo verò. eo. ti. Contra de l. inter. solue vt gl.

Vsucapione. Opp. & obli. l. in omnibus. Sol. vt gl. & cum allegat l. cum quidam. vult dicere q p̄scriptio est odiosa: & vsucapio triens nō est fauorabilis. Sed quomodo cū p̄scriptio nō sit nota. fm ista tempora, fm gl. dicta in l. in oibus. Vel dic q ibi in p̄scriptiōne actionis: hic in p̄scriptiōne.

Accessio possessionis. Opp. s. mād. l. si pcuratorē. §. j. Sol. gl. q semp pmissum videt, nisi sit phibitū. Vel aliter dicit alij, q hic exigit pmissio spe cialis. Cy. tractat in l. qd quis. C. de pc. & ibi refert q Pet. hic dicit. Et dicit Pe. glo. nostre faciūt differētiā iter pcuratorē ad iudicia, & pcuratorē ad negotia. Et pot

Alam. Iste est no. §. Opp. & videtur q ista exceptio ex parte eius, q opponit, sit in personā: vt l. f. deiussoris. §. de pact. Et formo cōtrarium hoc modo. Exceptio pacti & doli cōcurunt. j. ea. l. §. & generaliter. sed exceptio esse ratio

esse ratio

POMATES. Ad p̄iudicium dñi. Vide Are. consil. xxix. col. x. in fi. vide Panor. in ca. f. §. in ij. col. de offic. dele. Et cōtra hoc dicit Bar. videtur etiam glo. in capi. ex parte deca. in glo. fin. ad fi. de rescri ptis. sed ibi vide quæ posui.

Limitatā formā. Adde quod nor. Pau. in l. f. cū dolem. §. trāf grediamur. ff. soluto matri. & Bal. in l. j. §. ne autē. C. de cadu. rollen. & doc. in ca. j. §. de pcur. in vj.

Declara. Quæro vtrū valeat promissio sine causa. Et adde de late per Imo. in l. à Titio. de ver. obli. & qd not. in l. gñaliter. & in l. trititū. co. tit. & late Inlt. de act. §. in personā. Et in p̄dictis locis vide non sātū qd in actu promissio sine causa: sed etiā quid in actu traditio sine cā, vt si dico, tolle pecuniā meā de quo in l. cum qd. ff. si cer. pet. & per Innoc. in d. l. à Titio. Quid autem de actu cōcessio sine cā, an videat factus animo donandi? recurre ad no. in l. nuda ratio. de dona. & in l. cū de in debito. §. in. §. de proba. & in c. cautio. de fid. instru. & no. in l. gñaliter. C. de nō nu me. pe. & ibi per Cy. plenē qd autē in actu adhibet ad stipulandū: an videatur fieri animo donandi, recurre ad no. in l. quæ doctis. sol. ma. Et oēs isti actus sunt diuersi fectū Bal. in l. que do vis. sol. ma. in fi. Et vide gl. in d. l. f. de inter rogat. actio. Sed an hoc habeat locum in pacto nudo, vt in dubio p̄sumat factū causa donationis: & dic plenē post Bar. & per Bal. in l. iurigen tiū. §. sed cū materia de pac. Et in materia vi de Spe. in tit. de cōfess. §. nunc autē. ver. si autē. nō sic causa expōsa. & ibi plenissime per Ioā. an. loquentē no. & Spec. in titu. de feu. §. quoniam. vers. q. r. Et hęc materia lī mita, vt p Bal. in l. f. si cer. pet. & l. si pacto quo poenā. C. de pac. & in d. l. generaliter. & dixi in gl. xij. q. ij. quicunq̄ suffragio. q promissio sine causa nō valet iure canonico. De quo etiā vide Bal. in rub. C. de cōfess. do. Ant. in c. cautio. de fin. instru. & in actu traditio, dicit Bal. in l. j. C. de dona. ante nupt. q p̄sumit fieri donatio. Sed gl. ibi etiā

esse ratio quia in iudicijs eligi industria personæ. secus in cōtractibus. Sed ista ratio nō est vera. nā secūdū hoc sequere q post lit. cōtest. nō possem substituere. Dico ergo, dicit Pe. ego non distinguo iudicia à cōtractibus, sed semp procurator potest substituere ad sui p̄iudiciū: ad p̄iudiciū dñi nō: vt l. quod qs. Sed ista verba sunt falsa: quia etiā procurator ad negotia ad p̄iudiciū dñi substituit: vt l. j. §. magistrū. §. de exercito. & l. cuiusq̄. in fi. §. de instito. d. la. Bu. loquitur multū subtiliter. Et est secūdū eū ratio differētiæ inter iudicia, & cōtractus: quia negotia æquē cadūt in procuratorē sicut in dñm: ideo procurator potest substituere in iudicio. secus est: quia nō potest cadere in me procuratorē exercitiū actionis, sicut in dñm, nisi ex mandato: ideo nō pot. substituere. sed in re vedēda est eadē ratio q in procuratore ad iudicia: quia vedere cadit in personā procuratoris & dñi æqualiter: tamē trāslatio dñi nō cadit in procuratorē, nisi ex mandato: & sic oportet q habeat speciale mādātū ad substituendū. Sed ista ratio, licet subtilis, non placet, per l. f. ego. §. quod vi aut clā. nō obligatio quæ cōtrahit ex no. ope. nūc. cadit æquē in procuratoris personā, sicut in dñm. Breuiter credo q debemus tenere opi. gl. Aut est electa industria psonæ, vel nō. & probo p. c. is cui. extra de offi. & po. iud. deleg. in vj. Et ideo vt hęc materia liqueat: dic, aut loqueris in procuratore ad iudicia: & ante lit. cōtest. non pot. post sic: vt l. qd qs. C. de procurato. Si in procuratore ad negotia: aut quæris de eo q habet generale mādātum dñi, & quicunq̄ vult pot. substituere: vt l. j. §. magistrū. §. de exercito. & l. cuiusq̄. in fi. §. de instito. sic pot. loqui l. f. pcuratorē. §. j. §. manda. Aut habet speciale mādātū: & tūc aut mādātū habet certā & limitatā formā: & nō videt electa personæ industria: ideo potest alteri delegare: vt l. f. ego. §. quod vi aut clā. & c. is cui. primo respōso, extra de offi. & po. iud. deleg. in vj. Aut mādātū nō habet certam formā: & tūc nō potest alteri delegare: quia videtur electa industria certę personæ, vt hic, & d. c. is cui. ij. respōso. Alia multa quæsiui tibi in d. l. f. procur. §. j. dic vt ibi.

De doli mali & metus excep. Rubrica.

LEX I.

Vodilucidius.

Oppo. q dolus probetur ex p̄picijs indicijs. Sol. ista qualitates hic sunt perspicua indicia. Op. de l. quoties. §. de proba. Sol. satis est probare qualitatē facti: & erit probatus dolus.

An exceptio doli possit à quocunq̄ opponi.

LEX II.

Alam.

Iste est no. §. Opp. & videtur q ista exceptio ex parte eius, q opponit, sit in personā: vt l. f. deiussoris. §. de pact. Et formo cōtrarium hoc modo. Exceptio pacti & doli cōcurunt. j. ea. l. §. & generaliter. sed exceptio

pacti cum fideiussore haberi nō prodest reo: vt d. l. fideiussoris. Huius cōtrarij timore dicit gl. quæ dā est exceptio in tētio nis quæ pot. à quocunq̄ opponi: vt l. f. C. de rei vendi. quæ dā est exceptio propria: & tūc aut dolus fuit cōmissus in acquirēdo: & à quocunq̄ potest opponi. Aut post acquisitionem: & tūc nō potest opponi à quocunq̄. Ita dicit glo. hic. & ita Pet. Sed credo q l. fideiussoris nil facit ad propositiū: quia ille, q facit pactū, si agit tūc opponitur exceptio doli: quæ cū agit, dolo facit: vt j. ea. l. §. & generaliter. sed in l. fideiussoris. nō cōmittit cōtra aliquē: quia faciendo pactū, nō facio doli: & ideo nō potest opponi aliqua exceptio. Præterea, exceptio doli debet limitari secūdū exceptiōnē, in cui⁹ locū succedit: vt l. qui exceptio nē. §. de cōdi. inde. hic verò loquitur de exceptione doli, quæ in locū alterius nō datur: sed principaliter proponit. Quæro, quæ sunt psonę, quibus nocet exceptio ista. Sol. dic vt in gl. quæ incipit nocet quidē.

Quando nulla causa in stipulatione exprimitur, an videatur inesse causa donationis? Et an sufficiat in libello dicere, ago quia promissit: sine cause expresse. numc. 2.

Circa primam. Quæro, quali ter qs stipulatur sine causa? Et glo. ponit duo exēpla. & vnū est q causam nō exprēsit, vel exprēsit causam, quæ verē nō subest. Sed anteq̄ veniā ad examinationē hui⁹ articuli, quæ ro, qd si ab vtraq̄ parte creditur nō subesse, vel altera tātū: & tūc dicit gl. q si promissor putauit nō subesse: tunc valeat stipulatio. Dicit ne bene ista gl. & primo gl. cōtrariantur. Nā tenet ista glo. q si exprimitur falsa causa vtraque parte sciēte, vel nulla exprimitur, obstat exceptio. & glo. in l. generaliter. C. de nō nu. pe. & l. j. §. de interdic. & l. cū de indebito. in fi. §. de proba. & l. nunq̄. de acqui. re. do. tenet q stipulatio sine causa nō valet. & glo. est cōtraria in l. quod si maritus. §. j. & l. haecenus. de cōfess. pec. & j. de re. iur. l. qui cum alio. Dy. Insti. de act. §. de cōstitutata. videt tenere istā gl. Iac. & Pe. tenēt glo. cōtrarias: & allegant pro casu l. Cāpanus. §. de ope. lib. Cy. in l. generaliter. C. de nō nu. pec. allegat istas glo. & de leui pertrāsit. Sed ista q. declara. qñ nulla causa exprimitur, an videat interesse tacita causa donationis? Dicit doc. quicq̄ velint: nos habemus huius q. casum in l. hoc iure. §. de dona. quod satis est causa ipsa liberalitas. Et pro hoc optime facit j. de ver. obli. l. si diuortio. vbi dicit q stipulatio ex falsa causa valet: ergo vbi nulla causa est valet. fallit in causa reipu. vt ibi: & facit l. j. §. de p̄sca. Sed si causa aliqua exprimitur: & est falsa: tunc recurre ad distinctionem Cyni quod si vtraque parte sciēte valet, quicquid dicat glo. Quæro, qd si propono in libello, ago cōtra te: quia promissit: an sufficiat? Certē non, nisi exprimat causa. Itē quæro vt glo. & dic vt glo. quæ est clara.

Exceptio doli si datur alterius exceptionis regulatur secundū naturā illius in cuius locum succedit.

Et generaliter. Si vis intelligere istū §. vide gl. quæ est in l. qui se debere. §. de condi. ob cau. quādo exceptio doli datur in locū alterius? exceptionis limitatur & regulatur secūdum illam exceptionē in cuius locum succedit, vt glo. in l. qui excep. §. de condi. indebi.

LEX III.

Tem si ob id.

Quæro vtrū si res vendita etiam catur ante re traditam emptori: an habeat locū stipulatio de euicōne. Et hic text. facit q sic. sed est contra l. euicō. §. de euicō. Ad legem istā responde q hic postq̄ fuit tradita emptori euincit se in libertatem.

Bal. in f. dicit q hoc est verum si quatuor personarū: puta cōditio hoc iudicat. Et an ista verba: ideo sic fecit: quia licet voluit. & sic sibi placuit: ha beatū loco causæ & renūciatio illo modo intelligat. vide Bal. in l. pactū. in xvij. q. C. de colla. Adde quæ posui in l. nuda. §. de donatio.

P. P. A. V. P. Declara. Vide Alex. consil. xij. inc. ex his quæ in themate. vbi tenet cōtra Bar. & aliquid consil. iij. col. vj. volu. j.

Questionis casum. Sed Imo. ibi dicit q illa lex non facit: quia ibi loquitur qñ ibi constabat expresse q promissio fiebat causa donandi, sed nō cōstat quæ causa induceret ad donandū. Sed q. Bar. hic loquitur in dubio: & se remittit ad nota. in l. à Titio. de ver. obli. & de hac q. habet per Bal. in l. generaliter. C. de nō nu. pec. & Bal. in rubri. C. de cōfess. Sed qd in scriptura facta in cā, an inducat donationem? Bal. dicit quod nō, in l. nuda. in j. col. de donatio.

Item quæro. Vide Bald. in l. edita. in ij. col. & ibi doc. de edē. & sic non valet libellus sine causa exprēssione. Sed Pal. & Sali. in d. l. generaliter. in v. q. C. de non nu. pec. tenēt contrariū.

Item quæro. Vide Bald. in l. edita. in ij. col. & ibi doc. de edē. & sic non valet libellus sine causa exprēssione. Sed Pal. & Sali. in d. l. generaliter. in v. q. C. de non nu. pec. tenēt contrariū.

Item quæro. Vide Bald. in l. edita. in ij. col. & ibi doc. de edē. & sic non valet libellus sine causa exprēssione. Sed Pal. & Sali. in d. l. generaliter. in v. q. C. de non nu. pec. tenēt contrariū.

Item quæro. Vide Bald. in l. edita. in ij. col. & ibi doc. de edē. & sic non valet libellus sine causa exprēssione. Sed Pal. & Sali. in d. l. generaliter. in v. q. C. de non nu. pec. tenēt contrariū.

Item quæro. Vide Bald. in l. edita. in ij. col. & ibi doc. de edē. & sic non valet libellus sine causa exprēssione. Sed Pal. & Sali. in d. l. generaliter. in v. q. C. de non nu. pec. tenēt contrariū.

Item quæro. Vide Bald. in l. edita. in ij. col. & ibi doc. de edē. & sic non valet libellus sine causa exprēssione. Sed Pal. & Sali. in d. l. generaliter. in v. q. C. de non nu. pec. tenēt contrariū.

Item quæro. Vide Bald. in l. edita. in ij. col. & ibi doc. de edē. & sic non valet libellus sine causa exprēssione. Sed Pal. & Sali. in d. l. generaliter. in v. q. C. de non nu. pec. tenēt contrariū.

Item quæro. Vide Bald. in l. edita. in ij. col. & ibi doc. de edē. & sic non valet libellus sine causa exprēssione. Sed Pal. & Sali. in d. l. generaliter. in v. q. C. de non nu. pec. tenēt contrariū.

oro commento huius
juri doctore l. cū
sua q. s. v. p. Bal.
rub. in Rub. N.
§. 65. n. 25 cum
sequenti.

Apud Celsum. quæro an ista. Vide Bar. in l. ait prætor. s. j. de re iud. qui al- legat hanc l. q. sententia pro parte non valet. Et quod dixi in l. maiore. post Bartol. de pac. c. in l. præcedenti. in s. vbi scripti eod. titul. & vide in l. Ful- cius. s. quid si autem. s. ex quib. cau. in possess. ca. & istam l. pro nota. alle. Bal. in l. quoniam. C. de testib. in l. prima. in ij. colum. in. fin. C. de fer. fugi.

Item queritur. Per istu. tex. l. i. n. l. i. m. l. i. filius. s. de don. l. diem proferre. s. itari. s. de arbi. non habere locu. qn. snia arbitri esset expressè contra ius consti. qa tunc est ipso iure nul la. per huc s. & ar. l. ij. C. qn. prouoc. Idè l. m. in l. ij. ad fi. de leg. j. Ad aliud et allegat do. de Imol. istum text. pro singulari in l. is cui bonis. d. ver. obl. in an. pe. col. aliàs in l. scire debemus. in prin. co. tit. Et an snia possit pro parte vale re. & p. parte n. v. d. Bar. in l. ait prætor. s. j. de re iud. Tu limita hæc rub. vt per Bar. in l. si conuenit. co. tit. q. Marcell. p. it. Quid dteemus. Vid. Bar. in l. iusturandum. in iij. col. s. de iure iur. Adde Inn. in locis alle. per Yal. & Bar. in d. l. vi. ro. Et inquantu. vult Bar. q. si actor repli cans tractat de lucro non admittit eius re- plicatio doli cõtra ex- ceptionem doli. Ad d. q. istud fallit in duo- bus. Primò in c. cum ecclesiasticæ. d. excep. Scdò in casu que no- rat Inn. in c. intellexi mus. de adult. Itè ad- de inquantu. vult hic Bar. q. replicans tra- ctans de dano audia- tur. fallit in duobus casibus. Primò odio feneratorum. c. quia fructu. de vsur. Item fallit quando excep- tio quæ obicit con- cernit inhabilitatem persone ad agendum: an tunc iudex ex offi- cio possit eam repe- lere. l. quos prohibet. ff. de postu. c. exceptio n. extra de excep. ad- de Bar. in l. c. mulier. ff. so. ma. & qd. no. gl. in d. c. dilecti. & d. ca. cum ecclesiasticæ. & not. Imol. in d. l. viro. & Iatius in d. l. cum mulier. co. tit. Adde an exceptio doli tollat refutatioe doli. Pe de Anch. consi. c. c. x. q. de quo ad fallentia qua ponit Alex. odio feneratori. adde viden dñ. Ro. consi. c. lxxxv.

Mandauit Titio. Itè facit & not. Bar. in l. post dotē. in sexta lec. s. sol. mat. Adde q. hñ facit text. in l. caufe. s. final. cum sequent. & qd. no. Bar. in l. pro- curatore in rem sua. de procurato. & text. i. l. minor. s. ff. s. de eui- ctio. iuncta l. idem. s. is cui. s. mand. Et cñ Bar. tranfit Paul. in l. possessio. s. fna. s. de acquiren. poss. vbi refert quod etiam Barto. ita consuluit. Adde vt per Barto. consilio excip. incipiente. stipulatus est aliquis.

Si in arbitrium. Oppon. & vi- detur q. diffi- cultas non excuset. vt l. continuus. s. illud infra de verborum obligatio. Gloss. dicit speciale est in iudicijs. Istud dictum gloss. est falsum. per legem. si vchenda. s. idem iuris. supra ad legem Rhod. de iac. & no. in lege. quod te. s. si certum petatur. Non obstat l. continuus. s. illud. infra de verbo- rum obligatio. quia verum t est quod dif- ficultas non excusat ab eo quod principa- liter deuenit in obligationem. sed ab eo quod deuenit in pœnæ commissionem.

Item queritur. b. Iste est diffici- lis s. & nota. q. quando contra exceptionem rei iudicatæ replicatio doli obicitur: tunc in arbitris contra petitionem pœnæ obstat exceptio doli. Quæro & reuoco in dubium casum nostru. s. & gloss. tripliciter ponit casum. vide etiam gloss. & tene primum casum. Et ad eandem oppon. si compro- missum fuit generale. & sententia arbitri generalis: non potes venire contra com- promissum. per l. diem. s. itari. s. de arbit. Huius contrarij timore ista lectu. subdi- uiditur in duas partes: & respexit illum versicu. & si id ommissum fuerit & c. scilicet compromissum. & actio fuit contraria. & debet intelligi quod fuit compromissum generale. & petitio generalis. & profescu- tio specialis. Modo si in iudicio esset la- ta sententia à iudice. licet opponeretur exceptio rei iudicatæ: ego replicarem de prosecutione specialis. Ita in arbitris: quia sententia arbitri non debet me plus lædere. quàm sententia iudicis ordinarij nulla appellatione interposita: & sic ex- ceptionem doli opponam cõtra exceptio- nem pœnæ: vel quod fuit latum arbitriũ super aliqua re speciali. & petitio & com- promissum fuit generale: ita quod tunc illud arbitrium nihil valet. vt l. de rebus. s. de arbi. & sic snia quæ lata est ipso iure non valet. Oppo. de l. prædia. s. de acti. emp. Solue vt gl. ruffa est: quia nullo mō petiẽ pœnæ. vt s. dixi. Legiẽ & alio. vt in

Pro concordia. Ad uerte q. Bar. in l. p. cõ- trariu. & s. ite Iulianus. ff. de dot. prele. vi de velle q. debitor soluens creditoru. cre- ditoris liberetur. Sed in hac l. si opera credi- toris. tenet contra. & in l. solutu. s. solutu. ff. de pig. Solutiones plures dat ipse Bart. id. s. solutu. & in hac l. faciedo differetia an ille creditor credito- ris habeat obligatio- nem realẽ sup. bonis de bitoris. vel etiã pso- nalis. & tunc liberet et ipso iure. vt loquitur Bar. in d. s. idẽ Iulianus. nō autẽ si nō ha- beat aliqua obligatio- nem: & tunc si vetate creditore primo. & nō sit liberat. Si autẽ soluit sine prohibi- tione. & tunc cõpetat exceptio doli ipsi sol- uenti. Si autem solue- ret de voluntate credi- toris. non esset du- bium quod liberare- tur. Ita Bar. vbi. s. liberor. Si res mea

Pro concordia. Ad uerte q. Bar. in l. p. cõ- trariu. & s. ite Iulianus. ff. de dot. prele. vi de velle q. debitor soluens creditoru. cre- ditoris liberetur. Sed in hac l. si opera credi- toris. tenet contra. & in l. solutu. s. solutu. ff. de pig. Solutiones plures dat ipse Bart. id. s. solutu. & in hac l. faciedo differetia an ille creditor credito- ris habeat obligatio- nem realẽ sup. bonis de bitoris. vel etiã pso- nalis. & tunc liberet et ipso iure. vt loquitur Bar. in d. s. idẽ Iulianus. nō autẽ si nō ha- beat aliqua obligatio- nem: & tunc si vetate creditore primo. & nō sit liberat. Si autẽ soluit sine prohibi- tione. & tunc cõpetat exceptio doli ipsi sol- uenti. Si autem solue- ret de voluntate credi- toris. non esset du- bium quod liberare- tur. Ita Bar. vbi. s. liberor. Si res mea

Pro concordia. Ad uerte q. Bar. in l. p. cõ- trariu. & s. ite Iulianus. ff. de dot. prele. vi de velle q. debitor soluens creditoru. cre- ditoris liberetur. Sed in hac l. si opera credi- toris. tenet contra. & in l. solutu. s. solutu. ff. de pig. Solutiones plures dat ipse Bart. id. s. solutu. & in hac l. faciedo differetia an ille creditor credito- ris habeat obligatio- nem realẽ sup. bonis de bitoris. vel etiã pso- nalis. & tunc liberet et ipso iure. vt loquitur Bar. in d. s. idẽ Iulianus. nō autẽ si nō ha- beat aliqua obligatio- nem: & tunc si vetate creditore primo. & nō sit liberat. Si autẽ soluit sine prohibi- tione. & tunc cõpetat exceptio doli ipsi sol- uenti. Si autem solue- ret de voluntate credi- toris. non esset du- bium quod liberare- tur. Ita Bar. vbi. s. liberor. Si res mea

Pro concordia. Ad uerte q. Bar. in l. p. cõ- trariu. & s. ite Iulianus. ff. de dot. prele. vi de velle q. debitor soluens creditoru. cre- ditoris liberetur. Sed in hac l. si opera credi- toris. tenet contra. & in l. solutu. s. solutu. ff. de pig. Solutiones plures dat ipse Bart. id. s. solutu. & in hac l. faciedo differetia an ille creditor credito- ris habeat obligatio- nem realẽ sup. bonis de bitoris. vel etiã pso- nalis. & tunc liberet et ipso iure. vt loquitur Bar. in d. s. idẽ Iulianus. nō autẽ si nō ha- beat aliqua obligatio- nem: & tunc si vetate creditore primo. & nō sit liberat. Si autẽ soluit sine prohibi- tione. & tunc cõpetat exceptio doli ipsi sol- uenti. Si autem solue- ret de voluntate credi- toris. non esset du- bium quod liberare- tur. Ita Bar. vbi. s. liberor. Si res mea

Pro concordia. Ad uerte q. Bar. in l. p. cõ- trariu. & s. ite Iulianus. ff. de dot. prele. vi de velle q. debitor soluens creditoru. cre- ditoris liberetur. Sed in hac l. si opera credi- toris. tenet contra. & in l. solutu. s. solutu. ff. de pig. Solutiones plures dat ipse Bart. id. s. solutu. & in hac l. faciedo differetia an ille creditor credito- ris habeat obligatio- nem realẽ sup. bonis de bitoris. vel etiã pso- nalis. & tunc liberet et ipso iure. vt loquitur Bar. in d. s. idẽ Iulianus. nō autẽ si nō ha- beat aliqua obligatio- nem: & tunc si vetate creditore primo. & nō sit liberat. Si autẽ soluit sine prohibi- tione. & tunc cõpetat exceptio doli ipsi sol- uenti. Si autem solue- ret de voluntate credi- toris. non esset du- bium quod liberare- tur. Ita Bar. vbi. s. liberor. Si res mea

gl. quæ præsupponit primò q. fuit promissa pœna: & postea factum compromissum. sed illud est contra tex. cum dicit. de- mum per imprudentiam & c. tertia lect. potest tolerari.

Quod si is. Gl. querit de vna q. quæ hoc anno tracta- ui vobis alibi. Ego bñ video qualiter huic emptori succurritur. sed qualiter succurritur huic mandati- dic vt gloss. quam vide. Et ista gl. præsupponit q. habeat locu. cõdictio sine cã: quam gl. reprobaui in l. si sine. s. j. r. rat. ha.

Labeo ait. Opp. qa per pœnalẽ stipulationẽ prima no- uatur ipso iure: ideo debet oppoi exceptio facti. vel intẽtionis. Gl. dat plures sol. oēs sunt truffæ. Quãtũ cũq. p. cõditio stipulatio onerosa per sequẽtẽ nō noua: secus si est lucratia. Et ista tene. vt dicã in l. ita stipulatus. j. de ver. ob. s. i. Exceptio doli spalis nō eliditur replicatioe doli. secus in exceptioe doli gñali. 2. Ex bñnitus an possit opponere ex bñnito de bñno: in i. famis cõtra infamem. remissiuẽ. 3. Opponenti de gabella non soluta an possit replicari quod non soluit ipse opponens.

Marcellus ait. Quæro exẽpla huius s. & gl. ponit plura exẽpla. vt in glo. videbitis. & fm primũ exẽplũ gl. dicit q. de dolo cõmissio diuerso tpe non dat replicatio doli. sed illud nõ vëdicat sibi locũ hic q. dulus circa diuersa fuit cõmissus: cã. La. s. a. debeat itelligi de dolo cõ- missio circa idẽ. vt dicit gl. in simili. s. de dol. l. si duo. fm ij. lect. Oppo. p. gl. de exceptioe doli que in locũ pacti succedit. & est vera in se. sed nõ ad istũ s. cã replicatio doli nõ cõpetit: qa de eo est iã trãfactũ. s. noster loq. de exceptioe doli p. priẽ spalis: & illa replicatio nõ elidit. vt hic. sed exceptio quæ succedit in locũ pacti: tunc replicatioe pot. elidit. si est replicatũ vt j. p. x. s. facit qd. no. in l. q. excep. s. de cõdi. inde. Dat gl. tertiã lect. & est vera in se: & dicit gl. da exẽplũ in oib. in qbus dulus cũ dolo cõpẽsat. et vt q. verũ nõ sit. qa est cõtra tex. & exẽplũ qd. gl. po- nit in iij. lect. vt l. viro atq. vxore. s. sol. ma. Quid dicẽm? r. dic q. exceptio doli nõ tollit replicatioe doli. qn. vtraq. est i pari cã: vt qa glibet certat de lucro. vel glibet certat de dano. Sec. si actor certat de lucro. reus certaret de dano. Vel si actor cer- tat de dano vitado. reus de lucro: qa tunc habet locũ l. viro atq. vxore. s. so. ma. In alijs pone exẽplũ in l. si. s. j. s. de eo p. quẽ fa- erit. Et istũ intellectũ terigit Spe. de excep. s. nũc dicẽdũ. verũ.

Quæsitum. Not. casum quẽ ponit gl. quæ incip. exci- piendum contra dominum. & c.

Mandauit Titio. No. istu. s. q. e. not. & pbat duas opi. meas. vnam de qua dixi vo- bis s. ti. j. l. in si. qn. t. pcurator habet certã & limitatã formã extra iudiciũ potest aliũ procuratorẽ incõtinẽti substituere. Et aduerte bñ istu. s. allegauit. c. si qs iusto. extra de elec. lib. vj. Itẽ facit d. pro q. t. in qua cõsoluit. pcurator stipulat dño. nã a- ctio nõ querit dño. nisi p cõsensionẽ. vt l. possessio. s. & si posses- sio. s. de acq. pos. An dñs possit ante cõsensionẽ debitorẽ libera- re: & dño possit solui. Certẽ sic: vt l. filia. j. de sol. & dixi q. es- rat casus in l. si cũ emptore. s. j. s. de pac. Hic est casus cũ text. & gl. ibi dum dicit. vel dic q. ego feci pactum de nõ petendo.

Apud Iulianũ quæsitũ. No. q. cõtra agẽtẽ pot. excipi de dolo eius ad quẽ reuerfa ẽ. Scdò habetis de dolo ei. p. qd. mihi querit. li- cet nõ sit pcurator nec gestor negotiorũ. Op. j. p. x. s. Gl. sol. duobus modis. Vna est q. hic erat solutu. matrimoniu. & c. & ista est bona. Vel solue aliter: & solutio gloss. adhuc est bona.

Pro concordia. Ad uerte q. Bar. in l. p. cõ- trariu. & s. ite Iulianus. ff. de dot. prele. vi de velle q. debitor soluens creditoru. cre- ditoris liberetur. Sed in hac l. si opera credi- toris. tenet contra. & in l. solutu. s. solutu. ff. de pig. Solutiones plures dat ipse Bart. id. s. solutu. & in hac l. faciedo differetia an ille creditor credito- ris habeat obligatio- nem realẽ sup. bonis de bitoris. vel etiã pso- nalis. & tunc liberet et ipso iure. vt loquitur Bar. in d. s. idẽ Iulianus. nō autẽ si nō ha- beat aliqua obligatio- nem: & tunc si vetate creditore primo. & nō sit liberat. Si autẽ soluit sine prohibi- tione. & tunc cõpetat exceptio doli ipsi sol- uenti. Si autem solue- ret de voluntate credi- toris. non esset du- bium quod liberare- tur. Ita Bar. vbi. s. liberor. Si res mea

Pro concordia. Ad uerte q. Bar. in l. p. cõ- trariu. & s. ite Iulianus. ff. de dot. prele. vi de velle q. debitor soluens creditoru. cre- ditoris liberetur. Sed in hac l. si opera credi- toris. tenet contra. & in l. solutu. s. solutu. ff. de pig. Solutiones plures dat ipse Bart. id. s. solutu. & in hac l. faciedo differetia an ille creditor credito- ris habeat obligatio- nem realẽ sup. bonis de bitoris. vel etiã pso- nalis. & tunc liberet et ipso iure. vt loquitur Bar. in d. s. idẽ Iulianus. nō autẽ si nō ha- beat aliqua obligatio- nem: & tunc si vetate creditore primo. & nō sit liberat. Si autẽ soluit sine prohibi- tione. & tunc cõpetat exceptio doli ipsi sol- uenti. Si autem solue- ret de voluntate credi- toris. non esset du- bium quod liberare- tur. Ita Bar. vbi. s. liberor. Si res mea

Pro concordia. Ad uerte q. Bar. in l. p. cõ- trariu. & s. ite Iulianus. ff. de dot. prele. vi de velle q. debitor soluens creditoru. cre- ditoris liberetur. Sed in hac l. si opera credi- toris. tenet contra. & in l. solutu. s. solutu. ff. de pig. Solutiones plures dat ipse Bart. id. s. solutu. & in hac l. faciedo differetia an ille creditor credito- ris habeat obligatio- nem realẽ sup. bonis de bitoris. vel etiã pso- nalis. & tunc liberet et ipso iure. vt loquitur Bar. in d. s. idẽ Iulianus. nō autẽ si nō ha- beat aliqua obligatio- nem: & tunc si vetate creditore primo. & nō sit liberat. Si autẽ soluit sine prohibi- tione. & tunc cõpetat exceptio doli ipsi sol- uenti. Si autem solue- ret de voluntate credi- toris. non esset du- bium quod liberare- tur. Ita Bar. vbi. s. liberor. Si res mea

P. P. A. V. P. Si cum legitima. Not. t. q. obstat cedẽti nõ obstat ei cui facta est ces- sio. etiã ex causa nõ lucratia. Quæro an ei qui emit actionẽ a dolo. possit ob- stare exceptio. Et videtur q. sic per istũ s. Cõtrariũ determinat gl. per l. qd. ipsi. & l. in oibus. s. nõ debeo. j. de regu. iur. Ad istũ s. rñdet gl. no. q. fuit hic dulus in non acquirẽdo hæreditatẽ. Dic vt glo. dicit. & notãre signa eã. Recor. d. q. promissũ me dicturũ hic illã q. an exceptio excõdicatio- nis vel banni quæ obstat cedẽti. obstat ei cui facta est cessio. & Dy. dicit in c. is qui in ius. extra de reg. iur. l. vj. Aut est facta ex causa onerosa aut nõ. p. istũ s. & tã- git ipse Dy. in l. doli. de nouatio. laco. de Are. in l. doli. tenet q. obstat exceptio. p. l. qd. ipsi. & l. in oibus. s. nõ debeo. j. de regu. iur. Nõ obstat l. doli. j. de noua. qa ibi in delegatione loquitur: secus in cessione. Breuiter teneamus opi. Dy. hic. q. doctri- nã huius gl. q. qn. agẽtẽ pot. opponi excep- tio doli cõmissi. non cõtra illã actionẽ. quæ cedẽti tunc nõ cõpetit emptori: ita in proposito: qa exceptio excõdicationis nõ respicit actionẽ. sed aliud. ideo nõ obstat. Et ista op. videt tenere Spe. in tit. de cessi. act. s. j. verũ. illud etiã querit. & vide Dy. in c. is qui in ius. extra de regu. iur. lib. vj.

Si a Titio. Oppo. & videt facere cõtra s. de aut. s. eo. So. ista exceptio hic afficit r. ideo opponi. ei qui habet causam ab actore meo. ideo po- test opponi.

Metus causa. Oppo. qa secũdũ hoc sequit q. si ex- traneus intulit metũ: tunc dñs agẽs repelli- tur. qd. est iniquu. p. l. id. qd. nõstru. j. de re- gu. iur. & l. factũ. Sol. Dic t. q. metus exce- ptio cõpetit cõtra quẽcũq. ad quẽ puenit cõm. dũ ex metu: aliàs nõ. Quæro. t. que differentia est inter metũ & dolum. Dic vt l. si cũ except. s. in hac. s. quod met. causa.

Vre mihi. Oppo. de l. pecu- niã. s. si cer. peta- gl. sol. q. aliud est in vltimis volũta- tibus. ppter cautionẽ de pãtado: & aliud in cõtractibus. Sed nõ bene soluit. Dic q. illa cautio habet locũ in cõtractibus: vt l. si creditores. s. quæ in frau. cred. & l. in o- mibus. s. de iur. l. i. Pet. soluit q. hic in dua- bus personis: ibi in tribus personis.

Actoris. Opponi. s. eo. l. prox. s. in hac. Solue vt in glo.

Si opera creditoris. Op. & videt. q. si tutus ipso iure. p. l. si li- ber homo. s. de neg. gest. et l. solutu. s. solu- ta. s. de pig. act. Sol. t. Assume tria verba. aut creditũ meũ. & creditoris mei ex eadẽ causa descẽdũ: & tunc liberor. ipso iure: vt l. si liber homo. s. de neg. gest. Aut nõ de- scẽdũt ex eadẽ cã: & tunc aut res meæ erant obligatæ creditoru. & tunc tunc ipso iure liberor: vt l. solutu. s. solutam. s.

de pig. act. aut nõ erant obligatæ: & tunc liberor p. exceptionẽ. vt hic. Quæro. qd. si contradicerẽ debitori. vt creditoru non soluatur: an liberet. Et videtur hic gl. q. nõ. contrarium videtur nõ. Instit. quib. mod. tol. obl. s. j. & s. de pig. act. l. solutu. s. solu- ta. in glo. si in friuola mea. & c. Sed tu de- bes intelligere gl. contrariam. qn. nomen- meum. vel res meæ erant obligatæ credi- tori creditoris mei: aliàs secus. vt hic.

Olo facit. Istam materiam examinaui in l. si socer. s. Lucius. solu. matri.

Vi aequitate. Vide gloss. quæ incipit. Quid est exceptione aliqua. in fi. aliàs j. de vaca. mu. l. j.

Aulus respondit. Quæro. vtrũ exceptio expẽlarum possit opponi post sententiã. Dic vt not. in Spec. in ti. de exec. sen. s. postremo. ver. quid si bona fide. Itẽ quæro. qualiter p. benẽ istu sumptus. Vide in Spec. de fru. & interesse. s. viso. ver. pe. & tex. i. l. nõ igno- rat. C. de fru. & lit. expen. & vide notabi- lia ibi per Cyn. in l. properandum. s. siue autem alterutra. C. de iudi.

Ideiusor euictio- nis. Ista lex habet casum notabi- lem. Oppo. de l. emptori. la. h. s. de euic. Sol. illa glo. cõcordat cũ ista. quia petebat interesse ibi. & hic soluẽdo fundum eate- nus quatenus vltra interest. soluit interese. Oppo. de l. habere licere. in fi. s. de euic. Solu. ibi ad duplũ fuit daturu. hic ad in- teresse. Oppo. quia aliud p. alio inuito cre- ditore & c. vt l. ij. s. j. cert. pet. & hic fuit cõdemnatu ad interesse. & soluit pretiũ. Sol. qn. quãtitas est in obligatione respec- tu certẽ speciei: tunc soluẽdo speciei libera- tur: vt l. si verò negotium. s. fi. s. sol. matri.

Modo in l. habere licere. s. in prox. contrario erat damnatus ad merã pœnam. nõ ad interesse. Oppo. de l. si insulam. j. de verb. obl. quia mora debet purgari vsq. ad sententiã. & nõ vltra. hic post sententiã. Solu. quicquid dicat Petr. alibi. hic nõ purgat moram: imò soluit quod debet: quia debetur quãtitas respectu certæ speciei. quã speciem soluendo liberatur.

Vir non petit usuras dotis. nisi sustineat onera matrimonij. Obligatio in debite facta. sicut potest cõdic. ita cõtra agentẽ potest opponi exceptio.

Ater pro filia. No. t. q. vir nõ potest petere vsuras dotis nisi sustineat onera matrimonij. vt hic. & l. in insulam. s. vsuras. s. solutu. matri. t. Secundo tene menti aliud quod sicut obligatio in debite facta potest conduci: ita contra agentem potest oppo- ni exceptio l. j. C. de condi. ob. cau.

Verba enunciatia in modum cause prolata exceptionem inducunt. Verba enunciatia in modũ cause prolata exceptionẽ indu- cunt. h. d. Et istum s. alleg. tibi in l. ex hac scriptura. s. de dona. & allegauit tibi. l. emptor. s. ancil. de rei ven. & gl. allegat hic.

Ex quadrante. Pendere lite de re empta nõ pot. em- ptor cogi ad pretij solutionem. h. d. Condicio apposita in institutione intelligitur in legatis sibi connexis repetita. Inter conditionem tacitam & expressam non est differentia. Cautio Mutiana quod habeat locum in conditione negatiua. Negatiua uerba dicuntur que includunt negatiuum uel etiam sunt priuati.

Marito & filio. h. Condicio t. apposita in institutio- ne in legatis sibi connexis intelli- guntur. AA vj

erat obligata credito- ri creditoris mei. ipso iure liberor. sicut in locatione dñs. Adde Bart. in l. iij. s. sol. mat. in fi. & d. l. si liber homo. & vide Bar. in d. s. solutu. & quod ibi dixi. Et quid si nõ sol- uerit. & cõsiliu. videt Bald. in l. ob signa- ri. C. de solu.

Paulus. Et vide Bart. in l. nõ solum. de rei ven. & qn. pars vult illas vitare. Bart. in l. destitisse. de re iudi. et l. si quis inficiatus. de po. Et de materia vi- de qd. no. Bart. in l. ab executorẽ de ap. & an poterit fieri parte nõ petite: & vide Cy. in l. properadi. s. siue au- tem. de iudi. Et an po- terit fieri post trien- nium: Cy. in q. fi. An- dre. Barba.

Opp. de l. vide Bal. in d. l. si traditio. f. vij. q. c. de ac. emp. et Bar. in d. l. si infamem. in ij. opp. ij. partis. & ibi la- tius per Imol. in pen- char.

Si pater p. filia. Ad de hic an valeat pa- tẽri q. vir teneat ale- re vxore: quid etiã si interuenit iuramentũ. vide Bald. in l. pactũ. in vlti. q. c. de colla.

S. a. Aus. Adde Bart. in l. demõstratio. s. fi. s. de condi. & demon. vbi idem repetit. An- dre. Barba.

S. Marito. Et vide Bar. qui no. alleg. huc s. in l. quintus. s. de an- le. vbi ofino videt. vt de Bar. in l. aucta. C. de cõdi. & demon. Moderniores l. ab omni- bus. s. cum quidam. de leg. j. And. Barb.

Vir non petit usuras dotis. nisi sustineat onera matrimonij. Obligatio in debite facta. sicut potest cõdic. ita cõtra agentẽ potest opponi exceptio.

Ater pro filia. No. t. q. vir nõ potest petere vsuras dotis nisi sustineat onera matrimonij. vt hic. & l. in insulam. s. vsuras. s. solutu. matri. t. Secundo tene menti aliud quod sicut obligatio in debite facta potest conduci: ita contra agentem potest oppo- ni exceptio l. j. C. de condi. ob. cau.

Verba enunciatia in modum cause prolata exceptionem inducunt. Verba enunciatia in modũ cause prolata exceptionẽ indu- cunt. h. d. Et istum s. alleg. tibi in l. ex hac scriptura. s. de dona. & allegauit tibi. l. emptor. s. ancil. de rei ven. & gl. allegat hic.

Ex quadrante. Pendere lite de re empta nõ pot. em- ptor cogi ad pretij solutionem. h. d. Condicio apposita in institutione intelligitur in legatis sibi connexis repetita. Inter conditionem tacitam & expressam non est differentia. Cautio Mutiana quod habeat locum in conditione negatiua. Negatiua uerba dicuntur que includunt negatiuum uel etiam sunt priuati.

a **Oritur.** Vide Bart. in l. j. Co. an sint dati uae vel natuæ. plenè per Bal. ibi in ix. col. & in vj. q. & Bar. hic. & Bal. in lex legato. in ij. q. C. de leg. i. ver. ad examinadã istã materiam.

b **Quero** vtrum. Vide per Bal. l. j. in vij. col. C. eo. in ver. nunc venio ad secundũ. & in 3. ver. secundũ quærit. & vide in d. l. curatoris. C. de neg. gest. & Bal. in d. l. lex legato. l. prim. C. de lega.

quasi maleficio. Et sic videt de mēte Iuris cōsulci q̄ ista sint ex varijs figuris causa r̄. Impropriè ponitur istud verbũ ex qua si cōtractu: & ex quasi maleficio: cū hic dicitur de varijs figuris causarũ. & sic est mēs huius legis. Ad aliud qđ dicitur de ordi ne titu. Insti. r̄ deo q̄ magis debemus ordi nē titu. in digestis attendere, q̄ in Codi ce, vt in titu. de bo. poss. contratabu. & fm tabu. & ecōtra. C. Item t̄ actiones scriptæ in rē, quæ rei peruentione obueniunt: tunc ex varijs figuris causarũ p̄ponitur: q̄a nō ex contractu vel quasi oriunt̄. Et ita tenet gl. C. qđ mer. c. l. ij. t̄ Quæro vnde ori tur a actio vt̄ilis: gl. l. lex legato. C. de leg. dicit no. q̄ actiones vt̄iles sunt datiuæ. Idē no. hic in prin. mag. gl. & in l. ex maleficijs. §. hæres. j. eo. fed in l. parer. C. de pac. cōue. dicit q̄ qñ q̄ nascit̄, qñ q̄ dat̄. Ad declarationem huius primò videam t̄ qđ est dictũ natuæ & datiuæ. Pone exē plũ in hoibus. Possũm dicere q̄ Adã fuit homo datiuus, à Deo immediatè factus: alij hoies natuũ: quia ex patre & matre natũ. Ista actio natuæ qñ nascit̄ ex matre, & obligatione, vt l. licet. §. ea. s. de pcura. sed qñ immediatè à lege cōcedit̄ sine matre, dicitur datiuæ. Text. quē Jac. but. ad hoc allegat in l. iur. i. gentiũ. in prin. s. de pac. dicit q̄ tũc dicit̄ natuæ qñ habet afsistēte matre r̄ia sufficiētē, ex qua actio oriē: aliās dicit̄ datiuæ. Hoc præmissõ dicit Pet. q̄ duplex est materia: quæ dã remota, quæ dã pxima. Exēplũ in psonalibus cōtractibus est materia remota: obligatio est pxima: ex qua actio oriē quæ dicitur natuæ: in rei v̄dicatio ne verò dñũm & possessio est causa pxima rei v̄dicandę. Et ideo dicit ipse, aut q̄ris t̄ vtrũ actio vt̄ilis dicať natuæ respectu causæ pximæ: & tũc si inspicias principiũ l. xij. tab. quæ istã vt̄ilem nō producat, erit datiuæ, vt in vt̄ili bono. poss. & in l. pe. s. si quadrũ. pau. fe. dica. Si verò respicias illas II. quæ illas vt̄iles inducũt, dicitur actio natuæ: q̄a lex introducit obligationem ex qua hæc actio oriē. Vnde obligatio bene possit dici datiuæ, sed actio nō. Si respicias causam remotã: tũc fateor opi. gl. q̄ est datiuæ. Et q̄ in his vt̄ilis sit obligatio, p̄bat ex diffinitione obli gationis: q̄a est iuris vinculu quo necessitate astringimur & c. Sed hic altringit̄: ergo & c. Ad examinadũ hæc quaestione est pramittendũ t̄ q̄ actio vt̄ilis dicit̄ quadrupliciter. Primo respe ctu directæ cōpetētis ad idē, vt l. j. C. de ac. & obli. cū s. nã dire ctæ cōpetit cedētĩ: & vt̄ilis celsionario ad idē. Secũdo respectu directæ, quæ iam competit, nũc nō cōpetit, vt in vt̄ili quæ resti tuit̄ minori vel absentĩ, vt C. si aduer. trãfa. l. j. & l. in honorarijs j. e. ver. si. sed cū rescissa. Tertio dicit̄ vt̄ilis respectu directę, quæ nũquã cōpetit, licet esset possibile cōpetere, vt l. quoties. C. de do. q̄ sub mo. & l. pen. ad exh. Quarto modo dicit̄ vt̄ilis respe ctu directę q̄ cōpetit ad aliud, vt in casu l. pe. si quadrũ. pau. fe. d. & l. curatoris. C. de ne. gest. & de bo. poss. her. peti. l. j. Secũ do vidēdũ est t̄ an p celsionē trãserit vt̄ilis obligatio sicut actio vt̄ilis: Et vt̄ q̄ nō. nã gl. vlti. in l. j. C. de ac. & obli. dicit q̄ habēs vt̄iles nō pōt dicere istũ sibi obligatũ. In cōtrariũ est tex. in l. si insolutu. eo. tit. put est in litera habes p hoc q̄a video qñ alicui restituit̄ h̄ditas: nō t̄m trãserit actio vt̄ilis, sed t̄m dicit̄ vt̄iliter hæres, vt l. si filius, qđ cū eo. & l. postulante. Ad trebel. Præ terea video q̄ p celsionē pōt transferri spes obligationis, vt l. sp̄. C. de do. Præ terea, obligatio quæ nō parit actionē pōt cedi, vt l. si eius. ad trebel. eadē rōne quæ parit. Præ terea video q̄ ins tãtia iudicij nō est actio, sed p̄ ea obligat̄ quis instãtia, vt l. j. in prin. ad Treb. & l. h̄ditas. facit l. rã ex cōtractib. ff. de iudi. Et sic puto q̄ cōpetit vt̄ilis obligatio sicut actio. Tertio est vidē dum, t̄ quãdo actio nascitur ex obligatione, an semp nascatur an ab initio tantũ. Sunt enim quædam quæ oriuntur ex ali quo indefinenter, vt lux à sole: quædam in puncto, vt filius à patre. Respondeo semel tantũ ab initio oritur actio, nō indefi nenter. Facit ad idem, vt l. si quis stipu. & l. si sic. de verb. oblig. 10 & l. cũ quærebatur. j. iud. sol. t̄ His pramissis venio ad quæ stionem, an vt̄ilis actio sit datiuæ vel natuæ: Iurisconsulti ap pellauerunt datiuam quæ nō habet subsistentem materiã ex qua oriatur, vt præ allegata l. iur. i. gentiũ. Nos autem strictius dicamus eam esse datiuã quæ nō habet obligationē aliquã, etiã

datiuã. Et assumo vt̄ile & primò vt cedētĩ & celsionario cōpe tit obligatio vt̄ilis: ergo habet obligationē ex qua oritur. Con trariũ dico: in celsionario nō trãserit vt̄ilis obligatio, quæ erat di recta apud cedentē quæ nō potuit plus parere cum iam pepere rat: ergo ista vt̄ilis non potest parere. vt l. eũ qui. ff. de fur. ergo est merè datiuæ. & hoc casu verũ dicit gl. Sed si poneret q̄ ante partũ obligationis, vt̄ilis trãserit, vt in casu l. i. p̄. C. de dona. tunc Pet. bene dicit q̄ oriatur ex obligatione datiuæ, cū nullũ habet cōtractũ ex quo oriatur. Si verò accipimus actionē vt̄ile secũdo modo, fm quē dicitur respectu directæ nō competētis ad idem & nō cōpetit: & id quia est datiuæ: nō natuæ: ideo em euacuata erat potestas in illa obligatione directæ, eò q̄ semel parturierat, vt l. j. & ij. C. si aduer. trãfac. Si verò accipis actio nē vt̄ilem tertio modo, s. qñ possibile est cōpetere ad idē, vt no. in l. quoties. C. de do. quæ sub modo. & l. pen. ad exh. tũc fateor q̄ lex p̄ducit ab initio obligationis vt̄ile actionem quæ oritur ex ea: & sic dicit̄ actio natuæ, & obligatio datiuæ. Nec ob. tex. in d. l. pe. ad exh. qui dicit vt̄ilis dabitur: & sic innuit q̄ est da tiuæ: q̄a illud dicitur: q̄a datur obligatio, nec q̄ habet cōtractũ præcedentē sufficiētē ex quo oriãt̄: & sic Iurisconsulti appella bant illã datiuã, sed ego strictius. Si verò accipimus actionem vt̄ile quarto modo, s. respectu directæ cōpetētis ad aliud: tũc fateor opi. Pe. q̄a aut respicijs principiũ l. xij. tab. introducentis directã & nō potest dici vt̄ilis natuæ: quia nō debebatur. Aut respicijs alia iura introducentia vt̄ilem: & tũc fateor q̄ est nati ua respectu obligationis, respectu debiti vel quasi, vt l. curatoris. de neg. gest. & l. pen. si quadrũ. pau. fe. dic. & in multis legis bus in titu. ad leg. aquil. quæ inducũt vt̄ile aquilianã. Et prædi cta vera in psonalibus. Quid t̄ in realib. an vt̄ilis sit natuæ vel datiuæ: glo. hic in prin. dicit q̄ reales actiones nunq̄ oriunt̄ ex obligatione, vt in l. i. de ac. in prin. Et dicit verũ: quia materia ex qua oritur rei v̄dicatio, est dñũm, & possessio aduersarij.

12 Videndum est t̄: quia qñq̄ dicitur vt̄ilis respectu directæ quæ cōpetebat ad idē, & desijt cōpetere aduersario desinente possidere dolo: tunc puto q̄ nō sit natuæ: nec enim habet suffi ciētē materiã: quia deficit possessio, vt l. j. de alie. iudi. mu. cau. 13 fa. & qđ no. doc. in rubri. C. de rei ven. Qñq̄ t̄ dicitur actio vt̄ilis respectu directæ cōpetētis ad dñũm, vt vt̄ilis in rē quæ cōpetit emphyteuta, feudatario & similib. Ista est natuæ: nã ori tur ex vt̄ili dñio, qđ habet emphyteuta ex possessione aduersa 14 r̄ij. Et sic loquit̄ titu. si ager vec. pe. Qñq̄ t̄ est vt̄ilis respectu di rectæ cui cōtrariã, vt in vt̄ili, quæ cōpetit præscribēti, q̄ rectē venit ad impediendũ directã, q̄ cōpetebat ei cōtra quē præscri bitur, fm doc. in aut. nisi. C. de bo. mater. & ista similiter est nati ua. oritur enim ex dñio vt̄ili qualito præscribēti p̄ p̄scriptio nē, & ex possessione aduersarij. Facit l. j. in fi. & qđ ibi dicit̄ s. de aqua plu. arc. Qñq̄ t̄ dicitur actio vt̄ilis respectu directæ cōpe rētis ad idē voluntate eius cui cōpetit directã vera vel præsum pta, vt qñ dñs qui habet directã rei v̄dicationē mihi cedit illã vel vendit vel recipit æstimationē rei: tũc em emētĩ cōpetit vt̄ilis in rē quæ est datiuæ, nō natuæ: nō em habeo dñũm directũ: q̄a res nō est mihi tradita, nec vt̄ilis, fm Dy. in c. p possessore. circa fi. de reg. iur. lib. vj. & gl. in l. si culpa. s. de rei ven. licet Pe. dicat q̄ tũc habet vt̄ile dñũm: qđ est falsũ, vt l. eius rei. & l. si in rē. de rei v̄di. & hæc sunt satis necessaria propter libellum.

16 Quæro t̄ vtrũ qñ ago vt̄ili possim dicere debitorē mihi obli gatũ. glo. in l. j. C. de ac. & obli. dicit q̄ nō. Dicas tu vt patet ex supradictis. nã in casib. in quibus vt̄ilis psonalis est natuæ, res cte possũm dicere debitorē obligatũ mihi, licet cōtractus sit ce lebratus cū alio, vt l. qui stipēdia. C. de procu. Sed quãdo actio est datiuæ idem: nō tamē possẽm cōcludere q̄ virtute illius obli gationis cōdemnaretur mihi: quia nō potest obligatio actio nem inducere. Et gl. in l. j. C. eo. hoc voluit dicere: obligatio, s. quæ actionem inducat. Facit ad hoc quod no. in l. hæres. de ac 17 quir. hære. t̄ Quæro, vtrum b actio vt̄ilis & directã sint eadē in substantia. Videtur q̄ sint eadē: quia cōtra gerentē ex ne cessitate datur vt̄ilis: ex voluntate, directã: in l. curatoris. de ne go. gest. sed hæc duæ dicitur eadē: quia dicit lex, hæc actio & c. vt l. ij. §. hæc actio. s. de neg. gest. Et videtur casus in l. actio. eo. tit. fm primã lec. præ terea tutor tenetur directã tutelæ: ma gistratus vt̄ili, vt l. j. C. de ma. con. Sed hæc duæ dicunt eadē, vt l. si. s. de magi. cōue. ergo & c. In cōtrariũ q̄ sint diuersæ, proba tur in

tur in actione directã q̄s fundat intētionē ex psona sua in vt̄ili ex persona alterius, vt l. q̄ stipēdia. C. de procu. qđ intellige quantũ ad facti narrationē. ergo sunt diuersæ. Præ terea vides q̄ qñ q̄ vt̄ilis est pratoria, directã est ciuilis, vt s. de bo. poss. hæ re. peti. l. j. sed ciuiles & pratoria differũt specie: ergo nō sunt eadē. Breuiter Pet. dicit q̄ quãtũ ad effectũ sunt eadē: q̄a hæ bēt effectũ eũdē, vt l. actio. ff. de neg. gest. Itē sunt eadē in gene re: quia sicut vna, ita est alia actio. Itē sunt eadē specie: quia de qualibet actionis specie possũm dicere, alia directã alia vt̄ilis. Sed si quæris an sint eadē numero: tũc ipse dicit q̄ nō, qđ apparet: quia sunt multæ differētia: singunt t̄m esse eadē quã doq̄, vt qñ vna loco alterius ponit, vt C. si aduer. trãfac. l. j. & ij. Hæc sunt verba sua, quæ examinam. Dicit ipse q̄ quãtũ ad effectũ vt̄ilis & directã sunt eadē: q̄a habēt eundē effectũ. Hoc nō est verũ simpliciter: quia vt̄ilis petitio hæreditatis quæ cō petit fideicommissario, nō est eadē quãtũ ad effectũ quo ad multa cũ directã, vt no. in l. q̄a perinde. ad trebel. Idē in particulari bus: quia cōtra vt̄ile cōpetit exceptio quæ nō cōtra directã, vt l. quoties. in prin. de admini. tut. & per Dy. in c. pro possessore. de reg. iur. l. vj. Itē directã infamat: qđ nō reperit̄ in vt̄ili, vt ff. de infã. l. j. Expedi etiã magis directã q̄ vt̄ile habere, propter probationes. nã in vt̄ili qñq̄ debeo plus probare scilicet cōtra ctũ & celsionē, sed in directã quã habet ex cōtractu meo so lum cōtractũ. Ad secũdũ dicit ipse q̄ actio vt̄ilis & directã sunt eadē genere. qđ est verũ secundũ opi. cōem, quæ est q̄ sit actio in genere, vt l. j. C. de neg. gest. & ibi no. in l. ij. §. genera. de acqui. pos. & ibi dixi: & no. in l. si seruus cōis Mæuij. §. si. de stipu. ser. sed dicit ipse q̄ nō reperit̄ actio in genere, vt Cy. res fert in præalle. l. ij. Ergo secũdũ eũ nō pōt dici eadē in genere, cũ nō sit illud genus. Tertio vbi dicit q̄ sunt eadē specie: cir ca qđ dicit q̄ differētia q̄ sumunt̄ ex aliquibus qualitatibus nō faciunt differētia specificã, sed differētia substantiales faciunt ali qua differre specie. Vnde si diceremus hominũ quidã magni, quidã parui: ista est differētia fm qualitates: & sic nō differũt specie. Et hoc est qđ dicit lex. q̄ plus & minus nō differũt nisi secũdũ qualitate: & sic nō differũt specie, vt l. si. de fun. instru. Sed differētia secũdũ substantiã, prout differt homo ab asino, faciunt differētia specificã. Facit l. ij. in prin. s. si cer. peta. Mo do ad propositu, vt̄ilis & directã sunt qualitates quæ dã: ergo non faciunt differētia specificã. hoc cōcedo, sed potest esse q̄ ex alijs differētis differunt specie, vt puta vna ciuilis, alia prator ia, quæ specie differũt, vt Insti. de actio. in prin. & loã. in ar bo. Quarto dicit Petrus q̄ vt̄ilis & directã nō sunt eadē num mero. hoc est verũ, & probõ. Idē numero non potest differre à seipso, vt l. proponēba. ff. de iudic. & C. de cod. l. si idē. Sed in ter vt̄ile & directã sunt multæ differētia, vt supra dixi: ergo & c. Et hoc præbat leges hic allegatæ per gl. in multis partib. quæ videtur sibi inuicē contradicere: & t̄m soluitur q̄ vna lex loquitur de directã, alia de vt̄ili: & sic cũ habeant se ad aliud, & aliud non sunt eadē numero. Idē dicit quinto q̄ qñ q̄ fina guntur eadē, vt qñ vt̄ilis loco directæ, vt C. si aduer. trãfa. l. j. & ij. & hoc non reperio q̄ singatur eadē: nã restituta vt̄ilis est annalis, quæ alia esset perpetua, vt l. in honorarijs. j. eod. & oēs leges quæ dicũt eandē esse intelligo, scilicet numero vel gene re, vel specie, secundũ supradicta: nō in substantia. Facit ad hoc quod dixi in l. Mæuius. §. duobus. de lega. secũdo. vbi trãctat̄ mus qñ actio extincta reuiuiscit, an eadē sit vel alia. Quæris 20 tur t̄ an videat̄ mandari exercitiũ directarũ per celsionē. glo. a in l. j. C. eo. tenet q̄ sic. Tu verò dic t̄ ibi dixi in l. j. t̄ Quæ 21 ro, vtrũ directã & vt̄ilis possent cōpetere eidē ad idē: Respõd. b nō. Cũ enim vt̄ilis inducat̄ à lege ex æquitate, vt dixi s. l. pro xi. qñ alijs habet directã quare ista vt̄ilis debet induci, vt pro batur in l. si hæres institutus in prin. ad Trebel. & ideo si cels ionarius qui habet vt̄ile, illã interim cederet ei qui sibi celsē rat, nō trãseritur in illũ vt̄ilis, vt eã possit suo noie intentare, 22 vt d. l. si hæres. t̄ Quæro ex forma statuti instrumēta confes sionata seu guarētigia habēt paratam executionem, vtrũ hoc est verũ in eo cui competeret vt̄ilis vigore illius instrumētis cōtespon. sic quod apparet. nã dño lata sentētia pro procura tore suo vel procuratore iurante competit vt̄ilis: & tamē dñs pōt petere executionē: sicuti si haberet directã, vt l. si procura tor. ff. de pcur. & de re iudi. l. iij. §. j. & ij. de iure iur. l. nã postea.

23 §. iusturandũ. t̄ Quæro, si aliquis propo nit directã & probat in vt̄ili, vtrum obti neat. Iam q̄ format Pet. C. eo. l. j. Veritas est, aut pendente iudicio ei, cui cōpetebat directã, cōpetit cōpetere vt̄ilis factio rei: & tũc ex eadē instatia pōt actor obtinere, vt b l. quãquam. §. Iulia. de aqua plu. arc. Facit optimè l. seruus. ff. de infã. & de rei v̄di. l. i. si post acceptũ. Sed si ab initio cōpetebat directã t̄m, & p̄posuit vt̄ilem vel conuer so: tũc nullo modo pōt obtinere: q̄a actio nē aptam nō p̄posuit, vt l. j. in prin. si mē. fal. mo. di. Verũ t̄m pōt eile qñq̄ q̄ verba libelli sunt ita gnãlia q̄ possunt ad vtrũq̄ 24 referri: maximè in realibus t̄, vbi quis nō cogit in libello exprimere causam remo tam. Nã si dicit ad se pertinere iure domi nij, pōt intelligi de directõ & vt̄ili: & tunc si probaret in vt̄ili obtineret, vt l. sed & si possessori. §. itē si iurauero. de iure iur. l. i. cet glo. aliter videat̄ dicere l. minor. §. j. de euiç. & in l. si mater. §. eandē. in fi. de ex cep. rei iudi. Sed qđ ibi dicit nō videri p̄ poni de vt̄ili dominio: intelligendũ est de quali dominio pro quo publiciana cōpe tit, vt ex ipius glo. apparet: & in qualibet 25 earũ dixi. t̄ Quæro si vt̄ilis cedatur an diuidatur in aliam vt̄ilem, ita q̄ vna vt̄ilis remaneat apud cedētē & alia vt̄ilis transeat ad celsionario: Rñ. qñ vt̄ilis & directã cōpetũt eodē casu, vt directã cedētĩ vt̄ilis celsionario: & tunc si vt̄ilis cedat̄ nihil remanet apud cedētē qui eã solã habebat, vt l. emptor. & ibi no. C. de ac. vel hæ. v̄. & l. ex asse. & ibi no. s. ad tre. & l. j. §. de il lo. eo. tit. Alio modo dicit̄ vt̄ilis respectu directæ quæ cōpetit alio casu: & tunc licet alij cedat̄ remanet apud cedētē: & sic po terat dici directã respectu vt̄ilis quæ cōpe tit celsionario. Exēplũ in bonã fidei pos sessore de iure prætorio qui restituit here ditatē. nã apud eũ erat vt̄ilis de iure præto rio: & apud eũ remanet: & in fideicommissa riũ trãsit vt̄ilis per Treb. vt l. j. §. bonorũ. ab tre. & l. reculare. §. j. e. ti. Ita intelligo. l. curatoris. C. de neg. gest. Nã si minor cede ret vt̄ile neg. gest. cōtra curatorē etiã apud eũ remaneret vt̄ilis. ar. d. i. corũ iurium. Et 26 istud est vt̄ile ad q. de facto. t̄ nam ille qui cedit ppter virtutē directæ, quæ remanet apud eũ pōt solutionē recipere, & debito rē liberare nisi in tribus casibus, vt l. iij. C. de noua. sed si apud cedentē nil remanet. 27 ret tũc secus. ideo tene menti. t̄ Quæro an ex solo cōtractu sine celsione trãseat vt̄ilis: Rñ. latius, & dic. aut alicui debetur ius seu nomē ex vltima voluntate, aut ex cō tractu, aut alia æquitare. Primo casu si qđ dē titulo singulari: vt ex cã legati trãsit vt̄ilis sine celsione: vt l. ex legato. C. de le. Ratio: quia etiã in reb. corporalib. trãsit dñũm sine traditione. Aut titulo vniuersali: & nō trãsit sine celsione: vt l. restituta. ad Treb. Fallit si nō reperit̄ qui cedat. & in alijs casib. no. C. ad Treb. l. pe. §. j. & s. ad treb. l. j. §. de illo. Si verò ex cōtractu: tũc aut innoiato, & nō trãseunt sine celsione: vt C. de act. & ob. l. j. fm primã lec. not. Aut ex noiato: & regulariter nō trãseunt si ne celsioe. l. ij. & ij. s. p soc. Fallit in emptore: vt l. ex l. de hæ re. v̄. l. emptor. Ratio: q̄a sic placuit. Qđ intellige in voluntaria alienatione. Scđo fallit in dote favore dotis: vt l. j. fol. mar. p̄bať C. e. l. ij. Tertio in noie dato in solutu vt C. qñ h̄s. vel pri. l. si. Qđ itellige qñ datio i solutu facit eptionē: aliã sec. Quarto i noie

Tu verò dic. Notũ q̄ si ceditur actio i factũ quãdo est datua trãsit in celsionario directã. Ita not. Bald. in l. ex placito. in vij. q. C. de rer. permu. & Rado no. v̄d bal. l. j. in ix. & x. q. C. et qđ no. l. si duo. de fol. Quod apparet. Et de multis priuilegijs huius instrumētũ, vt de in l. a diuo. §. senten tia. in fi. de re iur. Et ad Bar. hic vide Bal. in l. per diuersas. in x. q. C. mid. & l. lex legato. in vlti. versu. C. de lega. Quæro si vt̄ilis. vide per Bart. in l. i. q̄ v. §. differētia. ff. de acqui. pos. & in l. ex asse. s. ad treb. & in l. j. C. & in l. curatoris. in vlti. co. C. de neg. gest. Et vide qđ no. Bal. in l. j. vij. q. C. de ver. secũdo q̄ri tur. Notũ q̄ si statu to cauetur q̄ alteri ex stipulatione alterius q̄rať actio directã sine celsioe isto casu in alterũ nō trãserit obli gatio naturalis et ci uilis, scđm Bal. in l. si gno. in fi. de iure dot. Quæro an. Vide Bal. in l. si culpa. C. de rei v̄dica. vide aliqđ p Bal. l. lex lega. C. de leg. Per quos aut act̄ inducat̄ celsio, & per que verba, vide Bal. in l. j. in ix. col. C. vbi dicit q̄ per verbũ do, vel trãsero, & p verbũ alieno, et oē verbũ qđ fecit trahit execu tionē, & etiã per ver bũ cōcedo, de quo vide Bar. in d. l. j. & ind. l. ad eũ. s. de do. Idē est in verb. dono. l. idēq̄. §. si fideiuss. manda. no. Bald. in d. l. si qđ. C. de act. & obli. Item p dationē instrũ causa exiitē, vt notat Bal. in l. j. C. qñ h̄s. vel pri ua. Et an eo ipso q̄ fa cta est celsio vt̄ilium videat̄ madatũ exerci tiũ directarũ, Bald. in l. j. in vij. co. C. eo. dicit q̄ sic in celsioe hois, nō in celsioe legis, et qđ si fiat celsio debito ri. Dic q̄ importat li berationem, scđm Bal. in d. l. j. in vlt. col. et qualiter debeat nar rare in libello celsio narius, vide no. Bald. l. si culpa. s. de rei v̄. & Bal. in l. ex legato. in ij. q. C. de leg. cū fi. Et quõ cognoscit an quis sit celsionario, an directõ dominũ, vi de Bal. in q. inci. statu to cauetur. in x. col.

Quid de actione. Per Bald. in l. curatoris. C. de neg. gest. & Bald. in l. j. in viii. col. Ceo. Et adde qd singula. no. gl. in l. oino. s. de impen. in reb. dota. factus.

Quod oriuntur. Hic habes glo. not. & melius in l. j. in fi. s. de cotrahen. empt. qd ad hoc vt cotractus valeat, qui cotensu perficitur inter absentes, est necesse qd consensus ementis et vendentis pateat per nuncium ad hoc specialiter deputatū. Fallit multū no. in donatio & tutor. in quibus non requiritur qd eorum voluntas seu consensus pateat per nuncium ad hoc specialiter deputatum: sed sufficit quali tunc qd probetur: vt not. dicit Arch. xxx. quælitio. ij. Istud etiā refert Bald. in rub. de conf. l. Et ad hanc gl. adde ea quæ not. Bar. in l. 2. menti. s. de dona. in princ. & ante præsentationem epistolæ fortitur effectum cotractus. Bald. in rub. C. de do. promit. Vide de predictis plenē per Ro. i. l. stipulatio ista. s. si stipuler. j. de verb. oblig. & per doc. in l. omnino. s. de imp. in re. dota. fac.

Quod in Spec. Vide tex. & quod ibi Bart. in l. d. q. s. si quis ea. ff. man.

Quod Is quoque. Et vide quod no. Bal. in l. præfens. C. de condi. furti. Andre. Barba.

Quod Dyn. cōsoluit. Adde Bar. in l. cū stexhi huissent. in fin. de publi. & qd ibi dixi. & Bar. hic sequitur Bal. in l. j. in j. col. C. de con. dit. furti. Dicit tamen Bald. in l. j. in vlti. col. C. ne fi. pro pa. qd sita tutum dicit, qd aliquo committente homicidū, illi de familia tenentur ad mille: vnus solutio non liberat alium. l. pen. de condi. ficer.

Cognita. Vide tamen glo. & ibi Bart. in l. ait prætor. s. hoc interdicitum. de oper. nou. nun. & glo. in l. Pomponius. s. fin. s. de acqui. poss.

Per solam citationē. Vide quæ præscripsi. in l. i. in princ. s. de eo per quē fa. erit. vbi etiam vide de perpetuatione.

Inducitur. De hac q. vide per Bald. in l. fi. in princ. de eo qd quæ fa. erit. & Ange. in l. i. cur. de præscript. xxx. anno.

Idem si patri. Et vtū possit cedi actio filio contra patrem? tenetur hodie quod sic. Adde Bald. in l. i. C. mand. & ibi etiam idem dicitur in fratre contra fratrem: & an possit cedere filio.

Duobus modis. Et sequitur Bald. in l. i. in vendentis. in fi. C. de cotrahen. emptio.

Quod officium iudicis est necessarium: vt l. munerum. §. iudicādi quoq. j. de mu. & ho. qd ex necessitate tenet: in Aglia volūta-

Quæro, quid in cōsiliario, qui cōsultit p̄ imperitiam malē no. in Spec. de requi. consil. §. j. ver. cōsiliarij.

Stante statuto quod cotra, seu vlla teneatur capere malefactorum: & si nō cōperit, teneatur in tantum: an vno exactio, ceteri liberentur.

Is quoque. Quæro, si plures tenentur ex quasi maleficio, an solutio vnus liberet alios? Videtur qd non: vt est casus in maleficio, in l. itē Mela. §. si plures. s. ad l. Aquil. & l. si quis id quod. in fi. s. de iuris. om. iudi. Et glo. dicit qd tria sunt specialia in quasi maleficio, per tex. istū. & glo. Dy. cōsoluit in tali q. statutu est in ciuitate Lucana, quo cauebatur qd si hoies de cotrata nō cōperint malefactorē, tūc punitur in tantum: an oēs insoluidum, & vno exactio alter liberetur? Et Dyn. soluit qd isti tenentur ex quasi maleficio: cū de facto alter teneatur, vt hic: & ideo vnus solutione alter liberatur, vt hic, & l. i. j. s. de his qui deiecc. vel effud.

Præscriptio triginta annorum iure isto Digestorum, est incognita.

Idem iuris est in præscriptione triginta annorum quod est in præscriptione redhibitoria, & quanto minoris: & utraq. est odiosa.

Præscri. xxx. an. interruptitur per solam citationem.

Præscriptio decem vel viginti annorum interruptitur per litis contestationem.

Visucapio triennalis nullo modo interruptitur.

Præscri. statutaria, quod interruptitur per solam citationem.

Nomnibus. Opp. s. de vsufca. l. in vsufca. & l. pe. s. de diuer. & tem. præscript. Glo. soluit in ll. contrarijs, & dicit qd contraria loquuntur in præscriptione, & vsufcapione mobiliū, quæ est fauora bilis: hic in præscri. triginta anno. quæ est merē odiosa. Sed illud nō credo verū: qd cū præscriptio triginta annorum de iure isto nō erat cognita: vt in l. i. de ppe. & tēpo. act. in prin. & no. glo. in l. nō solū. alias incipit, Iulianus. s. ex quib. cau. ma. & l. q. occidit. ad l. Aquil. in aut. vt ecclē. Ro. §. j. Sed quid dicemus? Dic qd hic loquitur in præscriptione redhibitorie, & quātō mino ris, & in simili. Sed quō glo. loquitur tunc de præscriptione xxx. an. dico qd bene dicit: quia idē iuris est in præscriptio. xxx. an. qd in istis præscri. hic: quia vtraq. est odiosa ex negligētia nō petentis & sine tit. Et per hoc habetis qd præscri. xxx. an. interruptitur p solā citationē. In vsufcapione. x. vel xx. an. fit interruptio demū per lit. conte. In vsufcapione triēnī nullo modo interruptit. vt dixi in l. j. & ij. in fi. s. p emp. Modō qd in præscri. xxx. anno. quæ per statutu inducitur, h. qualiter interruptatur: Dic per solā citationē: quæ ex negligētia sola nō petētis inducit: ideo cū petit, cessat negligētia, quæ est causa præscriptionis: tūc in præscri. x. vel xx. an. non potest habere locū per solam citationē interruptio: quia titulus meus, & bona fides, non potest interrupti. De quæstione, de qua quærit glo. dicit vt in glossa.

An filio possit cedi actio contra patrem.

Actiones aduersus. Vide gl. quæ incipit, nō possumus competere. ibi: matri & auia. in prin. posita. C. de bo. quæ lib. aut. excipitur. ibi: fratris & sororis, in aut. de hære. quæ ab intesta. §. si verō cō defecētibus. coll. ix. posita. C. de bo. quæ lib. aut. item hæreditas. Et sic videt velle ista glo. qd in casibus, in quibus potest dari filio, ita qd patri nō querat vsufuctus, qd possint filio cotra patrē cedi actioes. qd verū puto. Idē si patri quereret vsufuctus, nō valeret cōcessio: nō tñ possit agi cotra patrē eo viuo: vt in toto ti. de bo. ma. & de bo. quæ libe. Rūd. Aut fm ista tēpora erat, qd nō poterat cedi: quia si filio cederet cotra alium, quærebatur patri. ergo cotra patrē non potest cedi: vt s. de vsu fru. l. si feruo. §. & regulariter. aliās est sub l. sed & si quis.

Si promitto decem cum nolueris: hæres meus non potest uelle.

Actiones transeunt ad hæredes, quando non requirunt factum personæ. Stipulatio concepta voluntate stipulatoris, an ualeat: remisiue.

Vb hac. Innuitur hic qd si nunquā velit iste, pmil sor, obligatio tenet à contrario sensu.

Sed istud est falsum: quia ista obligatio nullo tempore valet: vt l. centesimis. in fi. j. de verb. obli. Huius contrarij timore legitur duobus modis. Vno modo secundum glo. alio modo secundum Hug. Et vide gl. quæ incipit, dixi in persona promiss. ibi: illa si volueris. vt j. patet. Et secundū lect. glo. loquitur in duabus cōceptionibus. in prin. in cōceptione si volam: ibi: nā nec in cōceptione cū volueris. secundū Bue. tota lex loquitur in cō-

In cōceptione si volam. Opp. j. titu. j. l. quodcūq. §. nō solūm. Glo. nō declarat. Sed aduerte istas differentias inter hanc, cū volam: & si volam: & inter istam, si volueris: & cū volueris. Dic vt plenē dixi in l. centesimis. §. fi. j. titu. j. Quærit gl. an ista sit cōditio perpetua. Et dic vt gl. Simile dicit in l. iam dubitari. de hære. insti. Quærit glo. qd promitto decē cū volueris: an hæres meus possit uelle. Glo. dicit qd non: quia vbi cōditio respicit factū personæ, nō trāsit ad hæredē: vt l. ceteris. §. j. tit. j. Sed hic requirit factū personæ: vt, cū volueris. & per hoc tollit contrarium l. j. C. vt act. ab hære. quia transeunt ad hæredes, cū nō requiritur factū personæ eiusdē. Et dic qualiter trāseant ad hæredes, vide j. tit. j. l. si decem cum petiero. Quæro, qd an possit cōcipi in volūate stipulatoris: vt, si volā ego stipulor: vide gl. quæ ponit duas lect. & prima lect. an sit vera, vel nō, tangitur in l. a Titio. §. fi. j. tit. j. & Dy. ibi reprehēdit gl. per l. senatus. §. leg. s. de leg. j. lac. de Are. ibi nitebatur saluare. Dic vt ibi dixi.

Ilius familias. Rationē huius legis funditus ego nunquā potui videre. nec modo video. Oppo. de l. ij. s. ad Maced. & l. j. de castrē. pec. Solu. ibi in castrēnsibus: hic in alijs. Opp. de l. si lōgus. s. de iudi. Solu. ibi de vtili: hic de directa. Oppo. de l. de nō q. §. j. s. quod vi aut clam. Solue vt ibi. Opp. de l. si filius. s. de inoffic. testa. Sol. fallit ibi: & illud, quod hic nō dicitur, per illam legē suppletur. In actione iniuriarum, & in officio ratio nē bene video: quia persona sua principaliter iniuriat: in alijs in deposito, & comodato &c. nō video rationem quare non in alijs bonæ fidei sicut in istis. Cogitabitis. Et illud erit vtile scire, an habeat actionē nomine suo: quia si pater decedat ante qd exigat: filius actionem cum fratribus nō cōmunicaret fm ista tempora: licet ex actione facta patri quaratur: sed de iure nō uo hodie habet aduentitium post mortem patris præcipuum.

Naturales. Glo. hic melius loquitur quā. j. de fideiuss. l. fideiussor. §. fideiuss. act. cum non ex pacto, sed propter pactum ex donatione nascitur actio.

Stipulatio facta hoc modo, promittis decem illi: non ualet, sed debet dicere, promittis mihi quod dabis decem.

Procurator præfens in iudicio & non dominus, ideo condemnatur: quia initium debet sumere ex persona eius qui est p̄fens.

Stipulatio in persona procuratoris domini absentis debet ita concipi: promittis mihi procuratorio nomine Titij, quod Titio dabis.

Quacunque. De ista lege tibi aliās facio magnū fecit: qd si stipulatio sit hoc modo: pmittis illi decē: nō valet: sed debet initium sumere ex p̄sona nostra: vt, pmittis mihi decē quæ dabis illi. Et illud est ratio l. j. C. de senten. Si quærat ratio qd quare debet condemnari p̄fens in iudicio. Rē. est quia debet initium sumere ex p̄sona nostra, i. ex persona eius, qui præfens est: ideo debet cōdemnari procurator præfens. Et de hoc plenē dixi in l. stipulatio ista. §. si quis insulā. de verb. obli. qd sed in persona procuratoris dāi qualiter debet concipi: dicit gl. promittis mihi procuratorio noīe Titij qd Titio dabis, &c. Et vide gl. & supple vbi stipula. vt illi des: hoc nullo modo valet: vt no. j. tit. j. l. stipulatio ista. §. si quis insulā. & ista verior. Item ibi vtilis queritur: vt l. huiusmodi. in prin. s. de leg. j. & l. pe. s. de neg. gest. Itē dicit qd illi vtilis queritur. quod intellige in casibus specialibus, non regulariter, vt no. in §. si quis aliq. Insti. de inuti. stipu.

Heres an teneatur de leui culpa, siue cotractus, siue quasi cotractus sit voluntarius, siue necessarius.

Ex depositi. Quicūq. dolus purgat p̄ actionem descendētē ex cotractu, vel quasi, teneat hæres sicut defunctus. h. d. Opp. C. ne ex deli. de fun. l. j. Gl. dicit istud est verū qd delictū cōmittit extra cotractū: secus si in cotractu. Sed tūc opp. Insti. de ppe. & tēp. act. §. aliqñ. vbi licet dolo induxi ad cotrahēdū, nō teneat hæres me. Sol. dicit qd in §. aliqñ fuit dolus cōmissus in cotractu, nō tñ purgatur per actionē descendētē ex cotractu, cū dolus dederit causam cotractui: & sic cotractus ipso iure est nullus, sed purgatur p̄ actionē de dolo, quæ in hæredē nō datur, nisi lite cōte. Istis casib. loquitur l. si hoīem. §. da. s. de pos. & illud tetigī l. j. de pri. delic. Opp. C. de here. tu. l. j. Gl. dicit qd de leui nō teneat. Et sic no. qd siue cotractu vel quasi, volūtario vel necessario,

nō teneat hæres de leui culpa. Cotrariū tenet gl. qd secus in volūtario: vt lege actio s. de nego. gest. & l. curatoris. C. de neg. gest. Cy. ibi in iij. oppo. tenet istam. Sed in actione in factum dixi j. de priua. deli. l. j.

Hæc lex quod loquatur in omnibus actionibus in factum, quæ descendunt ex cōtractu, uel interdicitis prætorū. Filius. quod possit intentare actiones in factum descendentes ex interdicitis.

Edicta prætorum sunt facta naturali æquitate.

In factum actio. Quæro quot sint actiones in factum. Dic vt in gl. Quæro, de qua hic loquitur. Gl. dicit, de illa quæ semper fuit in factum. & est opi. lo. Sed quæ est ratio qd actio in factum aliās nō datur filiosa. nescio: ideo Pet. dicit cū l. filius. s. eo. ti. sit lex Pau. qd alios reprehēdit in vno verbo dicēdo, Pau. imō cotra. nō dicit verisimile qd ipse omiserit aliqd: ideo dicit ipse qd l. hlius. loquitur de actionibus cōpetentibus ipsi filio suo noīe. hic loquitur de actione quæ licet quærat patri, filiū potest exercere. qd intellige in casibus pmis filis scilicet patre absente: vt no. de iudi. l. si longius. qd tu potes atterere, & dicere b. qd hæc lex loquitur in oibus actionibus in factum, quæ descendunt ex edictis vel interdicitis prætorū, quas filius familias potest intentare: suo noīe: nā edicta prætorū sunt facta naturali æquitate: & in eis nō ita curatur patria potestas. Nō ergo ita quæritur patri, vt apud filium nō remaneat: vt C. qd admitt. ad bo. pos. l. j. & ibi no. per gl. & id qd dicitur in l. fili. s. co. est dicitur Iuliani relatū per Pau. qd ibi supplei. Et hoc ipse innuit dū dicit, i factū &c. qd est dicitio ipliariua.

Quia seruo. Opp. de l. j. §. test. lib. esse ius. sue. Scæuola. s. si gl. Bal. in l. multum. C. si quis alte. vel sibi. & ni fallor, & in l. i. C. de iure emphy. & dicit hic Ang. qd ista factio non operatur qd videatur cotraherere: vt patet in legato: quia in legatione promittens solvere non poterit legatione durate conueniri. l. si quis in leg. s. de iudic. secus si verē cotraxisset. l. i. §. eo. l. oēs. eo. tit. & vide Bar. in l. quarto. j. de fol. & quæ ibi dixi. & quod nō dicitur ibi cotraxisse, videt tenere Bal. in aut. habita. C. ne fili. pro patre. in viii. col. ver. sed quod plenē no. in d. l. multum. in pe. col. & vide Bar. & doc. in l. pe. C. de pact. & in l. si conuenierit. s. & de iurif. om. iud. Bar. in l. semper in stipulationibus. de regu. iur. & Bald. in l. j. C. vbi cōue. qui certo loco da. promi.

Dies interpellat pro homine.

An sufficiat semel interpellare, uel debeat pluries.

Ratectia. Nota qd dies interpellat pro homine. Facit C. de cotrahen. stipu. l. magnam. & l. ij. C. de iure emphy. Secūddō habes, qd an quis debeat pluries interpellare, vel sufficiat semel interpellari. Casus est hic, & in l. Titia Scio. §. vsuras. s. de lega. ij. & not. gl. in l. mora. s. de vsur. dixi in l. qui Romæ. §. penulti. j. tit. j.

Mora purgatio non admittitur ubi est dies & p̄pna.

Purgatio mora, an admittatur quando usura cum principali peti potest.

Perpetuatur. Vide ppetuo qd scripti d. s. fi. & ibi glet Bar. et vide gl. l. fed reg. exi. medi. s. ne qd eu qui.

De illo. No. qd vbi est dies & pœna, fm Dy. nō admittit purgatio moræ. Opp. de l. si insulam. j. de ver. obli. Solu. Hic dies & pœna: ibi dies, non pœna. Pet. reprehēdit istud dictū, p l. & si post tres. s. si quis cau. j. Tu dic, qn vsura pōt peti vnā cū principali, num qd admittit purgatio, moræ, vt hic refert Cy. in l. si pacto quo pœnā. C. de pac. & in l. magnā. C. de cōtra. & cōmittē. stipu. Sed non credo dictū Pet. esse verū, saltē ppter si. hu? le gis: qd pœna est qd res sit inempta, & non potest peti vnā cū principali. Dicā plenē in l. si insulam. j. tit. j.

La furioso. Vbi non requiritur consensus tacitus vel expressus, furiosus pōt obligari: & obligatio sibi quæritur, sicut homini sanæ mentis.

Actionum. Dicunt qdā, qd in libello oportet qd ponatur nō solū actio, sed obligatio, quæ est causa pxima, p istū text. qui obligatus nobis est, & c. Dixi contrarium in l. oēs. §. Lucius. s. de his quæ in frau. credi.

Quando conditio affirmatiua est impossibilis de facto: tunc conditio negatiua est necessaria, & valet: sicut si affirmatiua est impossibilis de iure.

Conditio impossibilis impedit obligationem: sed non impedit oriri actionem extra illud quod agitur.

Insoluum. Opp. j. tit. j. l. impossibilis. & l. stipulatio hoc modo. in fi. gl. soluit qd hoc est verū in cōditioe appōita in faciēdo: sicut in nō faciēdo. Hoc nō est verū: quia ista cōditio in nō faciēdo hoc, nō est impossibilis, imō necessaria: j. qd si affirmatiua est impossibilis, negatiua est necessaria: quæ ualeat. Et illud est verū in cōditionib; negatiuis: & cū affirmatiua est impossibilis de natura: sicut si est affirmatiua de iure: qd tūc negatiua nō valet. l. i. u. r. s. g. t. s. §. si ob maleficiū. s. de pactis. Opp. C. de cōdi. ob cau. l. si militē. §. Sol. Cōditio impossibilis bene impedit oriri obligationē: sed nō ipedit vt oriat actio extra illud qd agit: vt, do tibi cētū, qd es miles, vt sis meus pcurator: tūc nō oritur actio vt cogat facere id quod in contractu deuenit, sed oritur cōdictio ob cam ad repetēdū qd datū est: & illud est extra id qd agit: vt l. si is. in fi. s. cōmo. & s. eo. l. ex maleficijs. §. si quoq. Op. Infi. de leg. §. si. Sol. Aliud i legatis, vt ibi: aliud i cōtractib; vt hic.

Vm ex vno. De hoc dixi in l. nunquam plura. j. de priua. delict.

Institutionibus. Op. C. ne ex deli. defun. l. j. & s. e. l. oēs. Solu. Dicunt qdā qd ista dicitio, quasi, est veritatis expressiua. Vel hic loquit in annalib; actionib;: & sic loq. C. qn lib. prin. dat. a vbi p solū libellum ppetuatur. Dixi in l. i. in fi. s. pro empto.

Viseruum. Opp. de litē apud Labeonem. §. si qs seruo. de iniur. Glof. dicit, qd ad aliud dat illa, scilicet ad æstimationē: hæc ad vindictā. & in ista vindicta habet ratio dāni: ideo inquātū cōcurrūt, vna per alteram tollitur. & p hoc reprobā glo. quæ est in l. dnm. C. de iniur. Et si tu dicis, si in actione iniuriarū habet ratio dāni quō potest vnquā Aquilia cōcurrere: quia in Aquilia veniunt dāna extrinseca: vt hereditatis obuēntis, & alia: vt l. inde Ne rarius. in prin. s. ad leg. Aquil. sed in actione iniuriarum, non. Opp. de l. nūquā plura. j. de priua. deli. Solu. ibi plura facta: hic vnum factū ex quo plures actiones oriuntur. Et dic vt ibi.

Actio legis Aquilæ quod sit pœnalis duplici respectu. Sane statuo quod percussus de nocte, puniatur in quantum plus: si accusatus quod de nocte percussit, condemnatur solū quod percussit: nō poterit agi ad illud plus.

Si tibi commodauero. Opp. de l. vnde quæritur. in fi. s. cōmo. Glof. dicunt, tu habes hic duas lectū. vnam affirmatiuam: sed verius est remanere. Sed tunc obstat litera quæ sequitur: quia simpliciter non tollitur. Alij habent literam negatiuam: tunc soluet ibi de æquitate: hic de iuris rigore. Sed secundum hoc illa corrigi istam: quia æquitas scripta tollit legem de rigore scriptā: vt l. placuit. C. de iudi. Magis ergo ista, quæ est posterior in or-

dine, deberet illam corrigere. Sed aliter in contrario soluitur, videlicet j. quod actio leg. Aquiliæ est pœnalis duplici respectu. Vnus est ex eo qd est ex repetitione triginta dierum, vel anni. & tunc simpliciter subducto non potest agi ad illam pœnam. Respon. quia illud plus venit per iudicis officium: & sic principali sublato tollitur & accessorium: vt l. i. iij. C. de po. Alio modo potest esse pœnalis respectu negatiui: vt l. i. iij. s. ad leg. Aquil. & istud per actionem petitur. & sic illud, quod est plus, petitur actione principali: & sic non tollitur. Sed ista solu. bene sonat, si est vera: sed text. s. ad leg. Aquil. l. i. iij. videtur dicere quod in leg. Aquil. illud quod venit ex repetitione, petitur: vt l. si seru' feruum. s. ad leg. Aquil. & hanc tenet Pet. Sed ista solu. potest fitineri alio modo: & tunc potest esse ratio: quia si egi cōmodati, est quid mihi imputetur: quia nesciebam qd in actione cōmodati nō venit nisi simpliciter: & videor illam pœnam remittere. Sed in pœna quæ ex inficiatione crescit, non est quid mihi imputetur, cum non possim scire an tu neges. Alia solu. est, qd ibi fuit actum commodati, & non in totum exactum: & tunc propter illud principale, quod petitur, facit qd venit tota accessio: licet illud modicum sit quod remanet. Vel ibi contra diuerfos: hic contra eundem. Dixi plenē in contrario. Oppo. de l. item Mela. §. si plures. s. ad leg. Aquil. Sol. ibi contra diuerfos: hic contra eundem. Et illud quod dixi tibi, fecit in casu ad qd j. cauetur statuto ciuitatis qd quicunq; de nocte percussit, puniatur in tantum: modo quis accusatus fuit qd de nocte percussit, & fuit condemnatus ex eo qd percussit, non propter illam adiectionem de nocte: an possit agi ad illud plus. Et videtur qd possit: vt l. vnde quæritur. in fi. fm vnā opi. glo. s. cōmo. Sed nō est verum. Dic vt dixi in l. denuncialis. §. quid tamē. j. de adul.

Adiones rei persecutorie ex utraq; parte sunt perpetue, persecutorie ex parte actoris: & pœnales ex parte rei finiuntur anno. Actio furti manifesti, licet sit pœnalis ex parte rei, tūc nō est amalis, sed perpetua. Actio pœnalis ex parte actoris & rei, uel rei tantum, durat animo: nisi succedat in locum actionis persecutorie: quia prius tenebatur. Actio utilis quæ datur contra illum qui dolo desit possidere, ex quo in locum rei persecutorie ex utraq; parte succedit, est perpetua. Actiones, quæ non dantur post annum, non transeunt in heredem. Actiōes, quæ ex patrimonio dant, sunt rei persecutorie: quæ extra patrimonium, pœnales. Actio rescissoria an competeat ante petitam restitutionem.

In honorariis. Quinque facit. Primò ponit vnam regulam in actionibus pœnalibus. Tertio ponit vnā regulam qualiter transeunt actiones cōtra hæredes. Quarto ponit exemplū de actionibus persecutorijs. Quinto Iurisconsultus ponit exemplū de actionibus persecutorijs, quæ dantur contra ius ciuile. Secunda ibi: cætera. Tertia ibi: honorarij aut. Quarta ibi: illæ autē. Quinta ibi: sed cū rescissa. Et ista vltima regula debet scribi literis aureis. Et in text. ibi: cætera: dic f. pœnales ex vtraq; parte, vel ex parte rei tm. Ad primā reg. op. de l. sciendū. §. si. s. de ædil. ed. vbi psecutoria tollitur tpe. Soluit gl. fateor qd actiones rei persecutorie, sunt perpetue, nisi cōtra ius ciuile reddantur ad rescindendū: vt j. ea. l. §. sed cū rescissa. Modo redhibitoria tollitur tēpore: quia datur ad id qd rescinditur, qd est de iure ciuili. Opp. & videt qd actiones rei psecutorie finiunt vno anno: vt l. huius actionis. §. has actiones. s. qd fal. tu. aut. & l. qui aut. §. si. s. qd in frau. cre. & C. vnde vi. l. ij. & l. fi. C. de dolo. Gl. dicit ad oia actiones persecutorie sunt perpetue: verū est, nisi in delictū cōcipiantur, i. ex delicto descendant. Et ad illud allegat multas leges. & vide gl. Ista gl. nō dicit verū. Primò est falsum per l. j. in prin. s. de vi & vi ar. Secundo est hoc falsum per l. prætor. §. hoc interdicitū. s. de ope. no. nū. vbi ex delicto illud interdicitū concipit. Itē p l. ita qd. s. de dolo. Hoc etiā reprobā pl. ait prætor. §. pe. s. de his quæ in frau. cre. Quid dicem? j. Dic, oēs actiones rei persecutorie ex vtraq; parte sunt perpetue: vt hic: sed persecutorie ex parte actoris pœnales, ex parte rei finiuntur anno. & ista comprehenduntur sub sequenti regula: ideo ad eam veniamus. hoc est verū in omnibus ll. allegatis in contrario per glof. Secunda regula est j. ibi: cætera intra annum: quia actiones pœnales ex vtraque parte, vel ex parte rei tantum, istæ sunt annales. Ad quam opponi. Institu. de perpet. & tempo. actio. §. j. in princip. Breuiter speciale est in actione furti manifesti. Et ratio est propter frequentiam delictorum,

ru, arg. l. aut facta. j. de pœnis. Et ista est sol. gl. & alia nō potest melior dari. Extra gl. opp. de l. j. in fi. s. si vñ. no. muli. in pos. mit. lbi: Inno. etiā si filia familias sit qd dolo, & c. glo. quæ est ibi pro sol. cōtrarij de l. j. §. hæc autē. tit. ibi sequentis. dicit: solue vt ibi. Et glo. dicit quæ dā verba, ex qbus nil habetis. j. Dic ergo, actio pœnalis ex parte actoris, & rei, vel ex parte rei tm durat anno: nisi succedat in locū persecutorie actionis ex vtraq; parte, qua idem reus prius tenebat. Modo ista succedit in locū actionis persecutorie: qua prius tenebat. Et per hoc apparet solutio ad cōtrariū ibi formatū de text. in tit. ibi sequenti: scilicet si mu. ven. not. in posses. calū. cau. l. j. §. hæc autē actionem. quia ibi est annalis, cum ab ipso initio est pœnalis. Et ex hoc habes responsū ad quæstio. j. Alijs dolo desit possidere: teneat vt i. licet: vt l. penul. §. penul. s. de noxa. & l. illud. in fi. s. de tributo. Oppo. de l. j. in fi. s. ne vis fiat ei. Sol. ibi fallit propter rōnē quæ ponit ibi. Venio ad tertiam regulā: j. oēs actiones quæ nō dantur post annum: oēs istæ nō transeunt in hæredē: cōtrario ergo oēs perpetue dantur cōtra heredē. Opp. j. vi bono. raptio. l. ij. in fi. & l. j. in fi. s. de vi & vi arma. fallit ibi. Et de hoc dic per Cy. in l. j. C. ne ex deli. defun. Opp. dicitur hic, qd si ago cōtra bonorū possidēdores debitoris mei, est pœtoria: imò est ciuilis: quia debitor aliqua actione ciuili teneat: ergo & ciuili huiusmodi: cū ex persona hæredis ius nō variet: vt l. ij. §. ex his. j. tit. pri. mo. tāgit gl. vbi ponit veritatē in l. ij. s. de bono. pos. hære. pre. 6 Et hoc sume, j. quæ illæ quæ ex patrimonio dant, sunt rei persecutorie: quæ extra patrimonium, sunt pœnales. Venio ad versiculum, sed cū rescissa. Opp. & videt, qd rescissoria nō durent anno, sed quadriennio: vt l. superuacua. C. de tēpo. in integ. restit. Quidā dicit qd corrigitur non est vera: sed dic qd loquit ibi in officio iudicis rescindente: hic in actione rescissoria. & ista est vera. j. Quæro, an rescissoria cōpetat ante petitā restitutionē. Et hic sunt opi. & vide gl. quæ incipit: actio in rē. ibi: sed & hoc, & c. Tu debes scire qd quādo qd alijs læditur, quæ actio tota liter restitit, vt per vsuscapionē triennij: & tūc actio nō cōpetit nisi restitutione petita. Qnq; qui læditur, nō perdit actionē in totū, sed per exceptionē submouet: vt in præscriptione triginta, vel quadraginta annorū. tūc cōpetit actio: sed inefficax, quæ potest opponi exceptio: & ideo oportet qd restitutio petatur. De rescissoria nō dico plus: ideo materia in l. ab hostibus. §. sed quod simpliciter. ex quib. cau. maio. & Infi. de actio. §. rursus. C. ex quib. cau. maio. l. fi. & de restit. mili. l. quod tempore.

An condemnatus ex forma statuti sit infamis.

Essat ignominia. Quæro, aliquis est cōdenatus ex forma statuti: an sit infamis: Aduocati dicunt qd nō: quia ex conditione statuti est cōdenatus. j. sed illud non videtur mihi verū: quia cōdenatus publico iudicio nō fuit per actionē, sed per accusationem: vt Institu. de publi. iudi. in principi. & cōdictio ex lege est personalis actio: vt l. j. s. de condic. ex lege. Vnde si cōdenatus ex forma statuti esset cōdenatus conditione ex lege, verum dicerent: sed dānatus est actione ex statuto, & statuti non facit desinere esse publicum crimē: vt dixi in l. infamem. j. de public. iudic. & ibi dixi de damnato per inquisitionem.

Configura. Oppo. Infi. de litera. obli. in principi. Huius contrarij timore dicit glo. nō figura literarū scilicet tantū. sed significatio & figura. Et sic tenet qd hic loquitur de obligatione literarū. Sed Pe. dicit, qd de iure Digestorum non erat cognitio obligatio literarum: vt l. j. in principi. s. eo. Alij dant aliā solu. ibi qd sub illis verbis erat comprehensa literarū obligatio. Hoc tenet Petr. C. de non nume. pecu. l. in contractibus. in prima quæstio. Non obstat ista litera: quia litera non obligant: & non dicit quod ex literis nascatur obligatio: imò dicit contrarium, quod obligatione literarum inducebatur pactum nudum ex illis literis: hodie verò obligatio nascitur: vt lege in contractibus. C. de non nume. pecu.

Legata conditionalia quod non transferantur ad suos.

S cui sub. Quærit gl. creditor cōditionalis ad quid dicatur. Et dic quo ad duo vel tria. Dic vt glo. quæ incipit, quantū ad hoc, & c. Tenet

ista gl. j. qd legata cōditionalia transferuntur ad suos. Ista glof. est falsa, & reprobatur per Dy. per l. cū pater. §. hæredi. s. de lega. ij. l. & si in persona. C. de fideicom. & b. l. hæredes. §. cū ita. s. ad Treb. nota. in l. j. C. de his qui ante aper. tabu. in glof. An dies sit appōita causa differendæ solutionis vel tollendæ obligationis.

Obligatum fere. Ista est bona lex, & tota die allegatur. Vide glof. super ver. dare, an dies videatur posita causa j. differendæ solutionis, vel tollendæ obligationis, vt dixi in l. cum qui. §. qui ita. j. de verbo. obli.

Placet autem. Vides qd tēpus non est modus tollendæ, vel inducendæ obligationis. Dixi plenē j. rem ra. habe. l. fi. Oppo. de l. si cū. l. cū notissimi. & l. omnes. C. de præscri. xxx. anno. Sol. Tollitur per exceptionem, vt ibi: non ipso iure, vt hic. Doct. vlt. tramon. & Pet. lac. de Ra. & Cy. sequendo eos dicit, qd ipso iure tollitur actio hodie per ista iura: vt l. sicut. & l. omnes. & l. cum notissimi. vbi text. videtur dicere qd omnino extinguitur: & hoc tenent ipsi in l. fin. C. ex quib. cau. ma. Sed an remaneat naturalis: gl. hic videtur dicere quod sic. Dic plenē in l. vlti. j. rem ratam habe. Gl. inducit hunc §. ad quæstionem sabbatini: nam: d. de qua vidisti in l. damni. §. si his qui. s. de dam. infec. Glof. hic determinat: & bene iungit ambas solutiones simul. Vltimò, an tempus sit modus inducendæ obligationis, vide Roffre. super titu. de actio. ex stipula. præsumi. ex cursu long. tempo.

Si iudex dicat, excommunico te: uel, pone te in banno, nisi intra decem dies ueneris: an interim sit excommunicatus, uel bannitus.

Conditio. Nota quod cōditio in constituēda obligatione, siue præponatur, vel postponatur, imō pedit natiuitatē obligationis: vt j. de ver. bo. signi. l. cedere diem. l. b. nauis ex Asia uenerit. hic adiectio fuit facta post factam stipulationem, vt s. inuuitur. & C. de dona. quæ sub mo. l. perfecta. Oppo. de l. i. s. de in diem addi. Solue vt ibi: & habes ibi optimā gl. Vlti. gl. inducit in arg. ad q. quæ tene menti: j. Iudex dicit: excōico te, vel, pono te in banno, nisi intra decem dies ueneris: an interim sis excōicatus, vel exbannitus. Et dic vt glossa quæ incipit, scilicet secundo cū postponit, & c. Est ne vera ista glo. quæ videtur tenere qd interim sit excōicatus. Et glo. præcedens dicit melius qd ista. Circa hoc tū vide Innoc. in c. præterea. extra de appell. & facit hæc gl. an verba sententiæ debeant iudicare fm ll. loquentes de contractibus: an secundum ll. loquentes de vltimis uoluntatibus. dixi in l. centesimis. in fi. de verb. obli.

Si ita. Iste §. habet materiam l. ita stipulatus. de verb. obli. an fiat nouatio per sequentem stipulationem pœnalem: & alius punctus esset, an pendente cōditione possit agi. Dicam in l. ita stipulatus. quæ erit vltima lectio huius libri.

An pater teneatur dare dotem filie maritate. Vide gl. quæ incipit, forte cū colonus. Istud exemplū primū nō est bonū: quia ex consensu tacito saltē obligatur: vt l. qui ad certum. s. loca. & condu. Item secundum exemplum non est bonum: quia est ex quasi contractu obligatus: vt de lite. obli. p. m. l. c. l. ex maleficijs. §. ij. s. eo. Item exemplum de alimentis est bonum: quia ibi est cōtractus: & c. de alimentis. Item ibi: vel dic.

Prima Bartoli super Digesto nouo.

De not. pro. singl. expeditio. q. 6. Decc. in tit. ad de. mo. de. det. 2. s. n. 2. 3. et 4. quod. plus addit.

a **POMATES.** Nota istam glo. Ad hęc vide domi. Alex. cōsi. vij. incip. vilis his, & diligenter consideratis. in ij. col. vol. ij. & vide Mathe. notabi. tuo cv. in x. charta. & Alex. xxxij. in iij. vol. & lvj. in j. col. eo. vol. et Pau. consil. xij. in j. dubio. vol. j. & Alex. in l. mulier. §. cum proponeretur. col. pen. s. ad Trebel. & aliquid in col. fi. & consil. xvij. col. iij. vol. j. Et vide ad hęc, & pulchre Are. consil. xvij. col. pen. & seq. & Cepo. xlvj. in fi. & Panor. in c. accedens. col. fi. de procur. & vide Iaso. in auth. praterea. col. ij. C. vn. de vir & vxor. et Ale. xad. consil. cxxxix. col. ij. vo. et char. xxvij. col. xv. et vide Panor. consil. xv. col. j. vol. ij. & dic q. iuri dotandi non potest filia renunciare. Ita Roma. in l. j. s. i. m. matr. Anc. in c. quamuis. in ij. nota. de pac. in vj. Imo. in l. stipulatio hoc modo cōcepta. j. de verb. oblig. & ibi pulchre etia sentit Alex. in iij. col. in ver. secundo limitatur. Et vide Roma. in l. qui superstitis. s. de acqr. hęc. & Pau. de cast. clx. xvj. & Gem. plenē in c. quāuis. in iij. col. versic. quid si filia. ponit de ista questione, & sentit contrarium. Et considera si opi. Arch. est vera: an habeat locum etiam in fratre, in quo esset considerandum, an frater teneatur dotare sororem iure naturali: vel quia si nihil daretur, esset contra bonos mores. Et vide ad hęc plenē Bald. nouellum in tracta. de dote. in vj. parte priuilegij. xv. & seq. charta xij. et in eadem parte, priuilegio xvij. charta xiiij. & maximē ij. & Soci. consil. xvij. col. iij. vbi ponit, an frater teneatur dotare sororem nuptam.

b Non bene dicit. Ita tenet Iaco. de Areti. Bar. & doc. in l. mulier. §. cum proponeretur. s. ad Trebel.

c P. PAV. P. Item in eo quod dicit. Vide latē Alexan. consil. vj. col. j. & seq. vol. j. & latē Curt. consil. xxxix. & ibi in vlti. col. ponit an maritus qui recipit vxorem sine dote possit eam cogere ad dandum dotem vide Alex. in l. mulier. §. cum proponeret. col. vj. in prin. ad Trebel.

d Gul. reprehendit. Sed Bald. & Imo. in l. j. s. solu. matr. tenet glof. hic contra Bar. & adde Bar. in l. mulier. §. cum proponeretur. s. ad Trebel. & no. Bar. in authen. res. C. communia de leg. & ibi Bal. & quod no. Dy. & Bar. in l. Lucius. s. de leg. ij. Et adde Sali. in l. fi. C. de do. promif. Ang. & Imo. in l. mulier. §. pe. s. ad Trebel. & quod no. Bald. in l. fi. C. de sent. quæ sine cer. quanti. & contra Bar. facit: quia vbi mulier habet de suo proprio, pater teneatur dotare de suo. l. fin. & ibi Bal. C. de dot. promif. Et adde glof. in l. si focer. in vlti. glo. s. sol. matr. & ibi Imo. qui sentit q. pater non sit obligatus dotare filiam: sed officio tantum iudicis compellitur. Sic melius loquitur quam glof. hic. Et vide ibi plenius per Pau. & Bar. in l. j. sol. matr. limitat hanc glo. nisi mulier nuberet indigno. An ge. in l. nupta. in prin. s. sol. matr. videtur tenere contra opi. Barto. hic. Pau. in l. si

focer. s. sol. matr. tenet q. pater teneatur filiam nuptam dotare. & per Moder. in c. j. de adul. Nic. de Neapo. in rubri. s. sol. matr. sequitur istam glo. quam reputat singu. et in d. §. cū proponeretur. Sali. in dicta auth. res. que. & in l. qui liberos. tenet cum Bar. Ange. hic & Raphael in d. l. j. tenet contra Bart.

e Alimenta. Sed videtur falsum, q. vir teneatur vxorem indotatam alimentare, quoties mulier habet patrem, vt hic habere præsupponitur vt no. Bar. & doc. in l. quod in vxorem. C. de nego. gest. & in l. si cum dote. §. si nau. tem. s. solu. matr. Sed ista sunt vera, quoties dos est promissa. Adde text. & ibi Bald. in l. fi. C. ad Velleianum. Adde q. si vxor est indotata, & sit in hęc ma, & est in seruitio viri, vel non in seruitio culpa viri, illa ipse alere tenetur: vt latē tenet Roma. consil. ccccxvij.

f Et promississet dotem. adde quod no. Bar. in l. quod in vxorem. C. de nego. gest. secundum Bald. vt ibi dixi. Adde q. de iure Canonico potest mulier nubere sine consensu patris: vt nota. glo. in l. eum qui. al. s. incipit, Paulus. s. de statu hominū. & si nubat digno, pater teneatur eam dotare: vt no. do. Ioan. xxxvj. questio. j. c. de raptō. in glo. in ver. consenserint. etiam si nupserit sine consensu patris: non autem dico contra voluntatem patris. Et aduerte: quia Barto. hic videtur velle, quod si pater non consentit matrimonio, non teneatur filiam dotare: sed tunc demum teneatur cum voluit filiam maritare. Sed domi. Petr. de Perusio dicit, quod contrarium videtur verius: videlicet quod filia potest se maritare sine consensu patris, & contradicente patre: vt extra de sponsali. c. cum locum. & pater teneatur eam dotare: vt per domi. Anto. in c. cum causa. de raptō. quia iura disponentia quod pater teneatur filiam iam nuptam dotare, habent respectum ad matrimonium: non autem considerant an pater consenserit matrimonio, vel contradixerit. De quo per domi. Abb. in c. cum causa. de raptō. Et dicit Bald. in l. fin. in fi. C. de dot. promif. quod mulier in tuto patre potest se dotare de bonis patris.

g Adde quæ posui in l. j. solu. matr. quibus adde Abb. consil. vij. ij. lib. Affectionis. Adde q. Bar. in d. l. affectionis. in sol. ad hanc l. sentit, q. ista lex habeat locum etiam si stipulatio intercessit: licet hic aliter sentiat. Vide Bal. in l. si ea. C. de condi. inser. Et istam sol. impugnat Pau. de cast. in d. l. affectionis q. tex. hic non se fundat ex defectu stipulationis. Teneo ergo sol. quam tenet Bar. in d. l. affectionis. quia hic loquitur in muliere promittente alteri: vnde turpitudō versabatur hic ex parte recipientis: cuius persona debet considerari ad validitatem, vel inualditatem stipulationis: non autem ex persona promittentis. l. multum. §. titu. j. sed in d. l. affectionis. & in l. iij. §. sed quod meretrici. s. de condi. ob. tur. cau. ibi turpitudō non erat ex parte recipientis.

lia non habet officium iudicis: quia postquam est maritata, cessat. Facit l. fin. C. de dot. promif. Fateor quod si filia marita ret se, & promississet dotem, q. quia pater non maritabat eam: pater teneatur: vt l. filius. & lege & ideo. §. fina. suprā de in rem verso.

Procurator Seii.

§. Seia. Opponitur de l. affectio nis causa. s. de donat. Solu. hic non fuit donatio: quia requiritur stipulatio secundum ista tempora: sed hodie valeret. ibi fuit datio ob causam.

Finis lecturæ domini Bartoli de Saxoferrato in Primam Digesti Noui, Alexandro Lofæo Auiliano, Iurifconsulto castigatore.

Index quaternionum.

aaa bbb ccc ddd eee fff ggg hhh iii kkk lll mmm
 nnn ooo ppp qqq rrr sss ttt vvv xxx yyy
 zzz. quaterniones AA. quinternio.

LVGDVNI,

Excudebat Petrus Fradin,

1551.

